



רבי אבא אמר, וא"ו למה כוללת ו' א' ו' אלא, ו' שיושב על הכסא, כמו שנגמר (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. א' נסתרת בתוכו ולא מגלה, וזהו שכתוב (בראשית כב) בי נשבעתי נאם ה', משום כך כתוב, ולא נקרא אחרון כלל של הראשון. האחרון, הרי בארנו (ו' אחרונה כלל של ו' ראשונה, ו' אחרונה) זה יה"ו יסוד, שהוא סיום הגוף והכלל שלו. ועל כן כלולות האותיות זו עם זו – וא"ו, ראש וסיום, כמו שבארנו.

ולמדנו, שתי אותיות הן, כמו זה וא"ו שאמרנו, נו"ן אף כך. ואף על גב שבארו את הדבר, נו"ן כך מתפרשת: נ' כפופה זו הגבירה. וסמוכה לה ו', שהוא יסוד, כדי שתתברך ממנו. ו' פשוטה, זו התפשטות התפארת. ולכן כלולות האותיות ונאחזות זו בזו. ואם תאמר, למה מחזיר ו' פניו מנו"ן כפופה, ומחזיר פניו אל הן' הפשוטה. אלא בשביל כבוד המלך הוא מחזיר פניו כנגד המלך.

ולמדנו, מ"ם לא כוללת בתוכה אות אחרת, (משום) אלא מ' פתוחה, ס' סתומה. מ' פתוחה – שהוא כשהזכר מתחבר עמה. ס' סתומה – יובל. שהרי נסתרים דרכיה ואף על גב שלפעמים מתפשטים, ויש ששונים בזה, כמו שנגמר (שיר ד) גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום.

אמר רבי יצחק, בשעה שהמלך הקדוש זוכר את ישראל בעבור שמו וחוזרת הגבירה למקומה, (א) כתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש. כך הכהן, בשעה שנכנס ליחד את השם הקדוש ולכפר בקדש, לזוג את המלך עם הגבירה, כתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'.

למדנו, רבי יהודה אמר, הכהן מעורר שלום בעולם, למעלה ולמטה. ולמדנו, נכנס בדרגה אחת, רוחץ גופו. יוצא מדרגה זו לדרגה אחרת, רוחץ גופו. אוחז שלום בזה ובזה. קדש ידיו, ומתברכים כאחד. ובכל צריך להראות מעשה, וצריך להראות לבושו שיתלבש כגון שהמעשה יתכונן, עד שיסדר הכל כמו שצריך, ויתברכו עליונים ותחתונים.



לְמַדְנֹו, רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (ד') יו"ד בְּחִקְיֹוֹתָיו, אוֹתִיּוֹת בְּצַדְדֵי
הַתְּקָשְׁרוֹ בְּיו"ד. יו"ד הוֹלֵךְ לְיו"ד [לְיוֹי"ו]. יו"ד עוֹלָה
בְּיו"ד. יו"ד הוֹלֵךְ לְיוֹי"ו, מִתְּכַנְסִים בָּהּ. וּמְכַוֵּן אֶת הַדַּעַת, וּמִתְחַבְּרִים
ה' עִם וָאוֹ.

ה' עֲלִינָה אוֹחֶזֶת שְׁעָרֶיהָ (בְּשַׁעְרֶיהָ) בְּחִקְיֹוֹתֵי תְּכַסִּימִים, אוֹחֶזֶת בְּהֶאֱרַת
אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֲכַסְדְּרוֹת נִסְתָּרוֹת. עוֹלָה ה',
וּמִתְעַטֶּרֶת חֲמִשִּׁים פְּעָמִים לְחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים עֲמוּדִים שְׁעוּמָדִים.
כְּשֶׁמִּתְגַּלֵּף בְּעִטְרוֹתָיו, מְאִירִים פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, וָאוֹ מִתְפַּשֵּׁט לְשִׁבְעִים
וְשִׁתִּים חִקְיֹוֹת.

מִעֲטָרֶת ה' אֶת ו' (נ"א מִתְעַטֵּר בְּיו"ד, ה' לוי) בְּשִׁבְעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
כְּתָרִים שְׁמִתְעַטְרִים בְּכֶתֶר אֶחָד. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם ג) בְּעֵטְרָה
שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוֹ. ו' בְּשָׁנֵי רָאשִׁים, רֹאשׁ הַגְּלָגֶלֶת חֲקוֹק הָרֹאשׁ שְׁלוֹ,
קוֹץ אֶחָד לְמַעַלָּה וְקוֹץ אֶחָד לְמַטָּה, וְי' יוֹרֶדֶת לוֹ, חִקְיֹוֹת הַחִקְיֹוֹת
בְּתוֹכָם, שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל עֲטָרוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה. בּוֹ טָסִים גְּבִיעִים
וּפְרָחִים, זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד, וְנִחְקָקִים אֶחָד עִם אֶחָד.

נִקְשָׁרֶת י' עִם ה', ה' עִם ו', ו' עִם ה' (ו' בָּה', ה' בּו', ו' בּו', ו' בָּה'). זֶה אֶחָד
בְּזֶה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית מֵט) וַתִּשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפְזוּ
זְרוּעֵי יָדָיו מִיַּדֵּי אֲבִיר יַעֲקֹב. וְכָתוּב, (בְּמִדְבָר כֵּד) אֵיתָן מוֹשֶׁבֶךְ וְשִׁים
בְּסֹלַע קִנְדָּה. אֵז הַכֹּל מִתְקַשֵּׁר אֶחָד עִם אֶחָד, זֶה עִם זֶה, מְאִירִים
הַמִּפְתָּחוֹת וּמְאִירִים כָּל הַפָּנִים. אֵז כָּלֵם נוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם וּמִזְדַּעְזְעִים
וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

הַקוֹץ נִקְשֵׁר עִם הַכֶּהֶן, וְהוּא מְשִׁיב אֲלֵיהֶם וְאוֹמֵר תִּטְהַרוּ. תִּטְהַרוּ
אֵין אוֹמְרִים שָׂאֵר הַכֶּהֱנִים וְהָעַם, פָּרַט לַכֶּהֶן הַגָּדוֹל, כְּשֶׁנִּקְשֵׁר
בּוֹ אוֹתוֹ הַקוֹל.

לְמַדְנֹו, מְכַל חֲטָאֲתִיכֶם לְפָנַי ה'. כִּיּוֹן שְׁכָתוֹב מְכַל חֲטָאֲתִיכֶם, לָמָּה
לְפָנַי ה'? אֵלָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְפָנַי ה' מִמָּשׁ.

שְׁשָׁנֵינוּ, מִרֹאשׁ חֹדֶשׁ הַסְּפָרִים פְּתוּחִים וְהַדִּינִים דְּנִים. בְּכָל יוֹם וָיוֹם
בְּתֵי הַדִּין נִמְסָרִים לְהַפְתֵּחַ לְדִין, עַד אוֹתוֹ יוֹם שְׁנִקְרָא
תְּשַׁעָּה לְחֹדֶשׁ. בְּאוֹתוֹ יוֹם כָּל הַדִּינִים עוֹלִים לְבַעַל הַדִּין וּמִתְקַנְּנִים
כִּסָּא עֲלִיּוֹן שֶׁל רַחֲמִים לְמַלְךְ הַקְּדוֹשׁ. בְּאוֹתוֹ יוֹם צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל
לְמַטָּה לְשֹׁמֵחַ בְּשִׂמְחָה לְפָנַי אֲדוֹנָם שְׁעֵתִיד לְיוֹם אַחֵר לְשִׁבְתָּ עֲלֵיהֶם
בְּכִסָּא הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַחֲמִים, בְּכִסָּא שֶׁל וְתַרְנוּת.



וְכָל אותם הספרים הפתוחים לפניו וכתובים לפניו את כל אותם החטאים, הוא מזכה אותם ומטהר אותם מכלם. זהו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. לפני ה' ממש. אותם שאמרים את הפסוק, אמרים עד כאן ולא יותר. ואין רשות לאחר לומר תטהרו, אלא הכהן הגדול שעובד את העבודה, וקושר את השם הקדוש בפיו. וכשהיה נקשר ומתברך בפיו, אותו קול יורד ומכה בו, ומאירה המלה בפי הכהן, ואומר תטהרו. עבד עבודה, ומתברכים כל אותם העליונים שנשארו.

אחר כף רוחץ גופו ומקדש ידיו להפנס לעבודה קדושה אחרת. עד שיתפון להפנס למקום אחר עליון קדוש מהכל. שלש שורות מקיפות אותו; של אחיו הכהנים, ולוים, ומכל שאר העם. (ברכות לפניו) זוקפים ידים עליו בתפלה, וקשר של זהב תלוי ברגלו. נוטל שלש פסיעות, וכלם עומדים במקומם ולא הולכים אחריו. (היה מקטיר קטרת). הולך שלש פסיעות אחרות, (רשומה בלב) מקיף את מקומו. הולך שלש פסיעות, וסותם את עיניו ונקשר למעלה. נכנס למקום שנכנס, שומע קול כנפי הכרובים שמזמרים ומקישים בכנפים הפרושות למעלה. היה מקטיר את הקטרת, ושוכך קול כנפיהם ונדבקים בלחש.

אם הכהן זוכה, שהרי למעלה נמצא בשמחה – אף כאן באותה שעה יוצא רצון האור המתבשם מריחות של הרי אפרסמון טהור שלמעלה, והולך בכל אותו המקום. נכנס הריח לשני נקבי חטמו, ולבו מתישב. אז הכל הוא בלחש, ולא נמצא שם פתחון פה. פותח הכהן את פיו בתפלה ברצון, בשמחה, ומתפלל את תפלתו.

אחר שסים, זוקפים הכרובים כמו מקדם את כנפיהם ומזמרים. אז יודע הכהן שהיה רצון, ועת שמחה לכל, והעם יודעים שתפלתו התקבלה, כמו שכתוב (ישעיה א) אם יהיה חטאיכם כשנים כשולג ילבינו. והוא שב לאחוריו ומתפלל תפלתו. אשרי חלקו של הכהן, שהרי על ידו שמחה על שמחה נמצאת באותו יום למעלה ולמטה. על אותה שעה כתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו.

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וגו'. רבי חייא פתח, (ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה



אף רוחי בקרבי אֲשַׁחֲרֶךָ וגו'. נפשי אויתך בלילה, נפשי אותך בלילה
היה צריך להיות! מהו נפשי אויתך? אף רוחי בקרבי אֲשַׁחֲרֶךָ,
ישחך היה צריך להיות! אלא כך למדנו, הקדוש ברוך הוא הוא רוח
והנפש של הכל, וישראל אומרים: נפשי ורוחי אתה. משום כך
אויתך לדבק בך, ואשחך למצא את רצונך.

רבי יוסי אמר, בשעה שאדם ישן במטתו, יוצאת נפשו, עולה
ומעידה באדם על כל מה שעשה בכל היום. הגוף אומר
לנפש: נפשי אויתך בלילה, אף רוחי בקרבי אֲשַׁחֲרֶךָ.

דבר אחר נפשי אויתך – אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך
הוא: נפשי אויתך בלילה, בעוד שאנו בגלות בין העמים,
ומנועה נפשי מכל רע (ושבעה נפשי מכל הביונות) שקשורה בין העמים,
נפשי אויתך, כדי לשוב למקומי. אף רוחי בקרבי אֲשַׁחֲרֶךָ, כלומר,
אף על גב שהם משעבדים את בני בכל שעבוד, רוח הקדש לא זזה
ממני כדי לשחר אותך ולעשות מצוותיך.

רבי יצחק אמר, אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: בעוד שנפשי
בי, אויתך בלילה. מה הטעם בלילה? אלא משום שהנפש הזו
בשעה הזו צריכה לחמד אותך. אף רוחי בקרבי אֲשַׁחֲרֶךָ, כאשר
מתעוררת בי רוח הקדש, אשחך בהתעוררות לעשות רצונך.

בי כאשר משפטיך לארץ, בזמן שהמשפט יורד לארץ לבשם את
העולם, אז צדק למדו ישבי תבל. כלומר, יכולים לסבל את הדין
של צדק, ולא ישמד העולם ממנו. מתי צדק למדו ישבי תבל? כאשר
משפטיך לארץ. רבי חזקיה אמר, נפשי אויתך בלילה – זו כנסת
ישראל. אף רוחי בקרבי אֲשַׁחֲרֶךָ – זה הקדוש ברוך הוא.

רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון. קם רבי שמעון בחצות הלילה
לעסק בתורה. קמו רבי אלעזר ורבי אבא עמו. פתח רבי שמעון
ואמר, (תהלים מב) כאיל תערג על אפיקי מים כן נפשי תערג אליך
אלהים. הפסוק הזה פירושו החברים, אשריהם ישראל מכל העמים,
שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה והוריש להם נשמות
קדושות ממקום קדוש כדי לעשות מצוותיו ולהשתעשע בתורה.
שכל מי שמשתעשע בתורה, לא פוחד מכל, שכתוב (תהלים קיט) לולי
תורתך שעשעי אז אבדתי בעיני.



מי הם שעשעו? תורה. שהתורה נקראת שעשועים, שכתוב (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום. וזהו ששנינו שהקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. מה זה להשתעשע? כדי לשמח עמם, ששנינו, אשרי הצדיקים, שכתוב בהם (ישעיה נח) אז תתענג על ה', כדי להתענג מאותה השקאה של הנחל, כמו שנאמר והשביע בצחצחות נפשך. כביכול משתעשע הקדוש ברוך הוא בהם מאותה השקאה הנחל שבה מתענגים הצדיקים, ועל כן בא להשתעשע עם הצדיקים. וכל מי שמשתדל בתורה, זוכה להשתעשע עם הצדיקים מאותה השקית הנחל.

רעיא מהימנא (רועה הנאמן)

אמר הרועה הנאמן, באותו זמן בעלי המשנה הללו, בעלי החכמה העליונה, בעלי קבלה, בעלי רזי תורה, השעה דחוקה להם. וזהו שאמר כאיל תערג על אפיקי מים, שאותם אפיקי מים של התורה אל השכינה. ואין תורה אלא עמוד האמצעי, שיהיו אפיקי המים הללו בצער, ביגון ובעני, ואלו הם חבלים, צירים של ילדה, שהיא השכינה, שבה נאמר (משלי כג) ותגל יולדתך. ובאותם החבלים תהיה בצער שלהם.

ובאותם חבלים שצועקת בהם, מתעוררים שבעים סנהדרין שלמעלה, עד שיתעורר קולה עד יהו"ה, ומיד – (תהלים כט) קול ה' יחולל אילות, שהם בעלי המשנה, בתולות אחריה רעותיה, לכלם יהיה חיל כילדה ממש בדחקים שהשעה דוחקת אותם בכמה נשיכות של יצר הרע, של נחש שנושך אותם בכמה דחקים.

באותו זמן נפתחת להוליד את המשיח, משום החבלים והדחקים של הצדיקים, ובעלי מדות ובעלי רזים של התורה, בעלי בשת וענוה, בעלי יראה ואהבה, בעלי חסד, אנשי חיל יראי אלהים, אנשי אמת, שונאי בצע, שדחקה אותם השעה. וזהו שבארוה בעלי המשנה, דור שבן דוד בא, אנשי חיל יסוכבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויראי חטא ימאסו, וחכמת סופרים תסרח, ותהי האמת נעדרת, והגפן תתן פריה, והיין ביקר.

ומאותם קולות שהיא נותנת, שהם שבעים, כנגד שבעים תבות של יענף ה' ביום צרה, נפתחת רחמה, שהיא שתים, כלולה משתי ביתיים, להוליד שני משיחים, ומכניסה את ראשה בין ברפיה,



שהוא הראש שלה, העמוד האמצעי. שתי שוקיה, נצח והוד, שני נביאים. משם מולידה שני משיחים. באותו זמן ויחשף יערות, יעבר הנחש מהעולם. (עד כאן רעיא מהימנא).

למדנו, כאיל תערג על אפיקי מים – זו כנסת ישראל, כמו שנאמר אילותי לעזרתי חושה. תערג על אפיקי מים, ודאי כדי להשקות מהשקיה של מעינות הנחל על ידי הצדיק. תערג, כמו שנאמר (שיר ו) לערגות הבשם. כן נפשי תערג אליך אלהים, לקבל ממך השקאה בעולם הזה ובעולם הבא.

מעינות הנחל מי הם? מעין אחד למעלה, שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו', ומשם שופע ויוצא ומשקה את הגן. כל אותם הנחלים שופעים ויוצאים ומתכנסים לשני מעינות שנקראים נצח והוד, ואלו נקראים אפיקי מים, באותה דרגה של צדיק, שממנו שופע ויוצא ונשקה הגן. משום כך איל וצבי נמצאים כאחד, (איל וצבי נקראים עטרת ויסוד) צדק וצדיק.

למדנו, כתוב קול ה' יחולל אילות. אילות, אילת כתוב חסר, זו אילות השדה (נ"א זו אילת השחר) (ד"א אילות השדה). אילות השדה, ששנינו, בחצות הלילה, בשעה שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, הקול הזה יוצא ומכאיב לכל אותן האילות שסביב הכסא הנכבד הקדוש, זהו שכתוב (שיר ג) ששים גברים סביב לה. דבר אחר יחולל אילות – כמו שנאמר (איוב כו) חללה ידו נחש ברח. ויחשף יערות, כמו שנאמר (שמואל א-יד) ביערת הדבש, וכתוב (שיר ה) אכלתי יערי עם דבשי, ומיניקה אותם כמו אם שמיניקה את הבנים.

אמר לו רבי אבא, (ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. הנה צריך להיות נפשי אותך בלילה! אשחרך?! ישחרך הנה צריך להיות! אמר לו, הרי פרושה, כמו שנאמר (איוב יב) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש.

בא ראה, הנפש והרוח נודעות (נפגשות) (משתתפות) כאחד לעולמים. למדנו, עבודה שלמה שצריך אדם לעבד את הקדוש ברוך הוא, כמו שלמדנו ואהבת את ה' אלהיך, שיאהב את הקדוש ברוך הוא אהבת נפש ממש, וזוהי אהבה שלמה, אהבת נפשו ורוחו. כמו שאלה נדבקים בגוף, והגוף אוהב אותם, (אז) כך ידבק אדם לאהב





את הקדוש ברוך הוא אהבת נפשו ורוחו לדבק בו. זהו שכתוב נפשי
אויתך בלילה, (פלומר) נפשי ממש.

אף רוחי בקרבי אשחרך, אתדבק בך אהבה רבה בלילה, שצריך
אדם מאהבתו של הקדוש ברוך הוא לעמד בכל לילה להשתדל
בעבודתו עד שיתעורר הבקר, וימשך עליו חוט של חסד. ששנינו,
אשרי חלקו של אותו אדם שאוהב את הקדוש ברוך הוא אהבה כזו,
וצדיקי האמת הללו שאוהבים את הקדוש ברוך הוא כף, העולם
מתקים בעבורם, ושולטים על כל הגזרות הקשות שלמעלה ולמטה.
(היא) (פדי שיתקים העולם בעבורם).

למדנו, אותו צדיק שנדבק ברוחו ונפשו למעלה במלך הקדוש
באהבה פראוי, שולט בארץ שלמטה, וכל מה שגוזר על
העולם מתקים. מנין לנו? מאליהו, שכתוב (מלכים-א יז) חי ה' אשר
עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

בא ראה, בשעה שבאות הנשמות הקדושות ממעלה למטה, ואותם
צדיקי העולם שולפים אותם מהמלך ומהגבירה, מעטים הם.
שבאותה שעה שירדת, עומדת לפני המלך, ורצונו של המלך
להתבונן בה, כמו שבארנו, בשעה שנושב הקדוש ברוך הוא רוח
בכל חיל וחייל של השמים, כל החילות נעשים, ועומדים במקומם.
זהו שכתוב וברוח פיו כל צבאם. ומהן מתעכבות עד שהקדוש ברוך
הוא מוריד אותן למטה.

ולמדנו, מיום שנברא העולם הן עומדות לפני הקדוש ברוך הוא,
ומתעכבות עד שמגיע הזמן להוריד אותן לארץ, ואלו
שולטות למעלה ולמטה. זהו שכתוב חי ה' אשר עמדתי לפניו. אשר
אני עומד לא כתוב, אלא אשר עמדתי. אחר כך חוזרת למקומה
ונכנסת לתדרה, ואותן אחרות לא עולות עד שימותו, כי לא עמדו
קדם כאותן האחרות. ומשום כך אליהו נעשה שליח, מלאך למעלה,
ואלו שמתדבקים יותר למלך.

מצאנו בספרו של אדם הראשון, שכל הרוחות הקדושות שלמעלה
עושות שליחות, וכלן באות ממקום אחד. שנשמותיהם של
הצדיקים הן משתי דרגות שכלולות באחת, ומשום כך עולות יותר,
ודרגתן יתרה, וכך זה. וכל אותן שהיו טמונות שם, ירדו ועלו



בחייהן, כמו חנוך שלא נמצאה בו מיתה. והרי בארנו הדבר הזה
בחנוך ואליהו.

וְלַמִּדְנֹו, מאה ועשרים וחמשה אלף דרגות (לצדיקים) הן לנשמות
הצדיקים שעלו ברצון בטרם שנברא העולם, שהקדוש
ברוך הוא מזמן אותן לעולם הזה בכל דור ודור, ועולות וטסות
בעולם, ונקשרות לצרור החיים. ועתיד הקדוש ברוך הוא לחדש בהן
את העולם. עליהם כתוב (ישעיה טו) כי כאשר השמים החדשים והארץ
החדשה וגו'.

תַעֲנֹו את נפשתיכם, נפשתיכם הוא אמר, כי ישראל נמצאים צדיקים
לפני המלך הקדוש, ויהיה הרצון שלהם אל הקדוש ברוך הוא
ולהדבק בו כדי שיתכפר להם חטאם. ולכן, מי שאוכל ושותה
בתשיעי ומענג את נפשו במאכל ובמשתה, נמצא בעשירי ענוי נפש
בשני חלקים, ונמצא כאלו התענה תשיעי ועשירי. את נפשתיכם –
להכליל את הכל, גוף ונפש, ולהכניע ביום הזה, כדי לכפר על חטאם.
לַמִּדְנֹו, כי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה?! היום הזה היה צריך
להיות! אלא ביום הזה דוקא, שבו מתגלה העתיק הקדוש
לכפר על חטאי כלם.

דָּבָר אחר תענו את נפשתיכם – רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ט) עיר
קטנה ואנשים בה מעט וגו'. עיר קטנה, הרי פרשוקה. אבל עיר
קטנה, כמו שנאמר (ישעיה כו) עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחל וגו'.
וכתוב (הושע יא) ולא אבוא בעיר. עיר קטנה, קטנה היא, שהיא אחרונה
מהכל ותחתונה מהכל. חומותיה גדולות, חזקות, קדושות, נקראת
עיר הקדש. ואנשים בה מעט, מעטים אותם שזוכים לכנס לתוכה
ולשרות בה, כמו שנאמר (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום
קדשו וגו'. ועל זה אנשים בה מעט.

וּבֵא אליה מלך גדול – זה הקדוש ברוך הוא, להזדג עמה ולשרות
בה. וסבב אתה, כמו שנאמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה'
חומת אש סביב וגו'. ובנה עליה מצודים גדלים, שבנה חומותיה
גדולים וחזקים, נאים ויפים (מכל אבנים קרות) וקדושים. ונקראת עיר
הקדש, ואת כל כבוד המלך הכניס לתוכה. ומשום כך היא לבדה
כלולה מכל עטרות המלך, וכל עטרות המלך מתעטרים בה. משום
כך כתוב, ואנשים בה מעט.



וּמִצָּא בַּהּ אִישׁ מִסֵּכֵן ^(ח) חָכָם, זֶהוּ שְׁכָתוּב נְקִי כַפִּים וְכַר לִבָּב. מִסֵּכֵן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות א) וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לַפְּרָעָה. מִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹת חֲזָקוֹת, בְּעֵטְרוֹת הַתּוֹרָה, בְּעֵטְרוֹת שֶׁל מִצְוֹת תּוֹרַת הַמֶּלֶךְ. וְחָכָם, שְׂזוּכָה בַּהּ בַּחֲכָמָה הַזֹּאת. וְחָכָם, שֶׁהוּא יוֹתֵר חָכָם מִכֻּלָּם לְעֵיִן בְּעֵבוֹדַת רַבּוֹנוֹ כְּדִי לְזִכּוֹת בָּהּ וּלְהַפְּנִס אֵלֶיהָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וּמִלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בַּחֲכָמָתוֹ. וּמִלֵּט, כְּמוֹ (שמואל א-ב) אִמְלִטָה נָא וְאָרְאָה אֶת אַחִי, אִמְלִטָה נָא שָׁמָּה. אַף כָּאֵן, וּמִלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בַּחֲכָמָתוֹ.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסֵּכֵן הַהוּא. וְאָדָם לֹא זָכַר, לְעֵשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּאוֹתוֹ אִישׁ עֲנִי שֶׁהִתְחַבֵּר בְּכָל כְּדִי לְזִכּוֹת בָּהּ. (קהלת ט) וְאִמְרָתִי אֲנִי טוֹבָה חֲכָמָה מִגְּבוּרָה. שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא נוֹתְנִים רְשׁוֹת לְהַפְּנִס, פָּרֵט לְאוֹתָם צְדִיקֵי אָמֶת, אֱלוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלֹת, וּמִתְעַטְרִים בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַפְּנִס בָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא.

וְחֲכָמַת הַמִּסֵּכֵן בְּזוּיָהּ וּדְבָרֶיהָ אֵינָם נִשְׁמָעִים. שֶׁהָרִי בְּנֵי אָדָם אֵינָם מִסְתַּכְּלִים עָלָיו, וְלֹא רוֹצִים לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ וּלְהַקְשִׁיב לְדְבָרָיו. שֶׁלְּמַדְנֹו, כָּל מִי שֶׁמִּקְשִׁיב לְדְבָרֵי הַתּוֹרָה, אֲשֶׁרִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֹאֱלוֹ קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. וְאִפְלוּ מִכָּל אָדָם גַּם כֵּן צָרִיךְ לִשְׁמַע דְּבָרֵי תּוֹרָה. וּמִי שֶׁמְרַפֵּן אֲזַנָּיו כְּנִגְדּוֹ, נוֹתֵן כְּבוֹד לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְנוֹתֵן כְּבוֹד לַתּוֹרָה. עָלָיו כְּתוּב, הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם לֵה' אֱלֹהֶיךָ.

לְמַדְנֹו, יוֹם אֶחָד הָיוּ הוֹלְכִים הַחֲבָרִים עִם רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רְאִיתִי שֶׁהַעַמִּים הִלְלוּ כָּלָם עָלְיוֹנִים, וַיִּשְׂרָאֵל תַּחְתּוֹנִים מִכֻּלָּם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁלַח מִמֶּנּוּ אֶת הַגְּבִירָה, וְהַכְּנִיס אִמָּה בְּמִקּוֹמָהּ (כְּלוֹמַר שְׁפָחָה), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ וְגו'. תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגו'. וְשְׁפָחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. מִי הַשְׁפָּחָה? זוֹהִי כְּתוּר הַנְּכָרִי, שֶׁהִרְגַּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַבְּכוֹר שָׁלָהֶם בְּמִצְרַיִם, שְׁכָתוּב (שמות יא) עַד בְּכוֹר הַשְׁפָּחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִים. אַחַר הַרְחִים הִיא הַיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעַכְשָׁו הַשְׁפָּחָה הִזוּ תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מֶלֶךְ בְּלִי גְבִירָה לֹא נִקְרָא מֶלֶךְ. מֶלֶךְ שֶׁנִּדְבַּק בְּשְׁפָחָה, בְּאִמָּה (שְׁלָה) שֶׁל הַגְּבִירָה, אֵיפֹה כְּבוֹדוֹ? וְעֵתִיד קוֹל לְבָשָׂר לְגְבִירָה וְלוֹמַר: (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הִרְיעִי בַת יְרוּשָׁלַם



הנה מלכך יבוא לך צדיק ונושע הוא. כלומר, צדיק הוא נושע, כי היה רוכב עד עכשו במקום שאינו שלו, במקום נכרי, ומיניק אותו. ועל זה כתוב עני ורכב על חמור. עני (שלא) היה בראשונה, ורכב על חמור, כמו שבארנו, אותם פתרים תחתונים של עמים עובדי עבודה זרה שהרג הקדוש ברוך הוא את הבכור שלהם במצרים. זהו שכתוב (שמות יא) וכל בכור בהמה, והרי בארנו הדברים. כביכול צדיק ונושע הוא, הוא ודאי יותר מהכל. כי עד עכשו שרוי צדיק בלי צדק. ועכשו שיזדווגו כאחד, צדיק ונושע הוא, שהרי אינו יושב בצד האחר. למדנו, (ישעיה נז) הצדיק אבד ואין איש שם על לב וגו'. פסוק זה קשה. הצדיק אבד?! נאבד היה צריך להיות! מה זה אבד? אלא אבד ממש. ומה אבד? אבד לגבירה, ונדבק במקום אחר, שנקרא שפחה.

אמר רבי יצחק לרבי שמעון, אם נוח לפני מורי, זה ששנינו שכתוב (משלי י) **וצדיק יסוד עולם, יש מי שאומר שעל שבעה עמודים עומד העולם, ויש מי שאומר על עמוד אחד עומד העולם, איך הדברים מתישבים? אמר לו, הכל הוא דבר אחד, שהרי שבעה הם, ובהם יש עמוד אחד שנקרא צדיק, ועומדים עליו, והעולם מתקים על זה. וכשהעולם מתקים עליו, כאלו שהתקים על כל השבעה, ועל כן כתוב וצדיק יסוד עולם, והרי בארנו את הדברים בכמה מקומות. ולמדנו, השפחה הזו עתידה לשלט בארץ הקדושה שלמטה, כמו שהיתה הגבירה שולטת בראשונה, שכתוב צדק ילין בה, ועכשו שפחה כי תירש גברתה, בכל. ועתיד הקדוש ברוך הוא להשיב את הגבירה למקומה כבראשונה, ואז של מי היא השמחה? הוי אומר, שמחת המלך ושמחת הגבירה. שמחת המלך, משום ששיב אותה ויפרד מן השפחה כפי שאמרנו. ושמחת הגבירה, כי תשוב להזדווג עם המלך. זהו שכתוב גילי מאד בת ציון וגו'.**

בא ראה, כתוב והיתה זאת לכם לחקת עולם. והיתה לכם היה צריך להיות! מה זה זאת? זה שאמרנו, לחקת עולם. בכל מקום ומקום חקת עולם נקראת, גזרת המלך, שמכניס את כל הנהגותיו במקום הזה ומסתיר אותם, כמו שמסתיר הכל באוצר אחד. חקת עולם ודאי. בזאת הזו רשם וחקק את כל הגנוזים שלו ואת כל המטמונים שלו.



בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ. בַּעֲשׂוֹר בְּדִיּוֹק, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. תַּעֲנֹנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם, וּדְאִי כֶּךָ זֶה, וְהִרִי נֹאמֵר נַפְשֵׁיכֶם וּדְאִי שֶׁהִרִי בְּנַפְשׁ תְּלוּי הַדָּבָר, וּמִשׁוּם כֶּךָ אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה מִהַתְּשִׁיעִי יוֹתֵר מִיּוֹם אַחֵר. וְאַף עַל גַּב שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה נֹאמֵר בְּגֹן אַחֵר, וְהַכֹּל יָפָה, וְזֶה וְזֶה דָּבָר אֶחָד, וְכֹל אֶחָד בְּמִקְוָמוֹ, וְכֵן זֶה.

וְלַמִּדְנֹו, בְּיוֹם הַזֶּה כָּל הַשְּׂמֻחָה וְכָל הָאוֹר וְכָל הַסְּלִיחָה שֶׁל הָעוֹלָמוֹת, כָּלֵם תְּלוּיִים בָּאֵם הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁכָּל הַמַּעֲיָנוֹת שׁוֹפְעִים וְיוֹצְאִים מִמֶּנָּה, וְאִזּוּ מְאִירִים כָּל אוֹתָם מְאוֹרוֹת, וּמְאִירִים בְּאוֹר וּבְשֻׂמְחָה, עַד שֶׁהַכֹּל מִתְּבַשֵּׂם. וְאִזּוּ כָּל אוֹתָם הַדִּינִים נִמְצְאִים בְּאוֹר, וְהַדִּין לֹא נַעֲשֶׂה, וְעַל כֵּן תַּעֲנֹנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הִרִי מוֹרְנוּ בְּאֵר אוֹתָהּ מִגּוֹף הַמִּשְׁנָה – לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם עַד שֶׁכָּפְרוּ בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹאל ב' כ) אֵין לָנוּ חֵלֶק בְּדוֹד וְלֹא נַחֲלָה (לְנוֹ) בְּבֵן יִשִׁי, וְהִרִי נֹאמֵר. פְּסוּק אַחֵר מְצִאנוּ עַל זֶה, שֶׁכָּתוּב (מַלְכִים א' יא) רָאָה בֵּיתָךְ דָּוִד. אָמַר לוֹ, כֶּךָ זֶה וּדְאִי, בֵּית דָּוִד נִקְרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיָּה ה) בֵּית יַעֲקֹב לָכֹו וְנִלְכָּה בְּאוֹר ה'. בֵּית יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר (שֵׁם ס) וּבֵית תְּפָאֲרֵתִי אֶפְאֵר. לָכֹו וְנִלְכָּה בְּאוֹר ה', שֶׁכָּתוּב וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וְנִטַּע אֶת הַגֶּן הַזֶּה לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בוֹ עִם הַצַּדִּיקִים, שֶׁבוּ הֵם שְׂרוּיִים.

לְמִדְנֹו, כְּתוּב אֶךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפָרִים הוּא וְגוֹ' וְעַנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם. וְכָתוּב וְהִיתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגוֹ'. מַה שֶׁכָּתוּב אֶךְ, מַה הוּא רוֹצֵה כָּאֵן? אָמַר לוֹ, זֶה בֹא לְמַעַט, שֶׁכִּינֵן שְׂאֵמֵר וְעַנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֲדָשׁ, אָמַר (אַחֵר כָּךְ) אֶךְ בַּעֲשׂוֹר, וְהִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת אֶךְ עֲשׂוֹר! שֶׁבַעֲשׂוֹר הַדָּבָר תְּלוּי.

אָמַר לוֹ, אִם כֶּךָ, (שְׁמוֹת יב) אֶךְ בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם, וְשִׁנִּינוּ אֶךְ – חֵלֶק, חֲצִיּוֹ אֶסוּר בְּאֲכִילַת חֶמֶץ וְחֲצִיּוֹ מִתָּר. אֶךְ כָּאֵן אֶךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ, אָמַר שֶׁחֲצִיּוֹ אֶסוּר בְּמִלְאָכָה (בְּאֲכִילָה) וְחֲצִיּוֹ מִתָּר. אָמַר לוֹ, אֶךְ כָּאֵן בְּוַעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם זֶה תְּלוּי, שֶׁהִרִי עֲנוּי לֹא נִמְצָא אֶלָּא מִחֲצוֹת הַיּוֹם וְאֵילָף, וְיָפָה הוּא אֶךְ חֵלֶק בְּוַעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפַּר עֲלֵיכֶם וְגוֹ'. אֲכַפֵּר עֲלֵיכֶם הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֶלָּא יִכְפַּר עֲלֵיכֶם – לְהַכְלִיל אֶת הַיּוֹבֵל



ששופע מעינות להשקות ביום הזה לכל עבר לרוות את הכל ולהשקות את הכל. וזה עליכם, כלומר עבורכם, לטהרכם ביום הזה, שכתוב לפני ה' תטהרו, ולא ישלט עליכם הדין.

רבי יהודה אמר, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם ורוצה לטהר אותם שלא ימצא בהם חטא, כדי שיהיו בני היכלו וידורו בהיכלו. ולעתיד לבא כתוב, (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'.

רבי יהודה פתח, (תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתי ה'. שנינו, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, רצה לברא אדם. נמלך בתורה. אמרה לפניו: תרצה לברא האדם הזה?! עתיד הוא לחטא לפניך ועתיד הוא להרגיז לפניך. אם תעשה לו כמעשיו, הרי העולם לא יוכל לעמד לפניך, כל שכן אותו האיש. אמר לה: וכי לחנם נקראתי (שמות לד) אל רחום וחנון ארך אפים?

וטרים שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא תשובה. אמר לה לתשובה: אני רוצה לברא אדם בעולם, על מנת שכשישובו לך מחטאיך, שתהיי עתידה לעזב את חטאיךם ולכפר עליהם. ובכל שעה ושעה התשובה זמינה לאנשים, וכשאנשים שבים מחטאיךם, התשובה הזו שבה לקדוש ברוך הוא, והוא מכפר על הכל, והדינים נכנעים, וכלם מתבשמים, ואדם נטהר מחטאו.

מתי נטהר אדם מחטאו? בשעה שנכנס לתשובה הזו כראוי. רבי יצחק אמר, ששב לפני המלך העליון ומתפלל תפלה מעמק הלב. זהו שכתוב ממעמקים קראתי ה'.

יש לנו לרדף בכל לב ובכל נפש אחר חכמת הקבלה שהוא דרך האמת על אחת כמה וכמה שיש לנו לרדף בכל לב ובכל נפש ובכל מאד אחר חכמת האמונה הוא חכמת דרך הקבלה שהוא דרך האמת.
(הבעל שם טוב, מאירות עינים פרשת ראה)



רבי אבא אמר, ממעמקים קראתיך ה', מקום גנוז הוא למעלה, והוא עמק הבאר, ומזה יוצאים נחלים ומעינות לכל עבר, ואותו עמק העמקים נקרא תשובה. ומי שרוצה לשוב ולהטהר מחטאיו, מהעמק הזה הוא צריך לקרא לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ממעמקים קראתיך ה'.

למדנו, בשעה שהיה אדם חוטא לפני רבונו ומקריב קרבנו על המזבח, והכהן מכפר עליו ומבקש בקשתו עליו, מתעוררים רחמים, והדינים מתבשמים, והתשובה מריקה ברכות במעינות ששופעים ויוצאים, וכל המאורות מתברכים כאחד, והאדם נטהר מחטאו.

בא ראה, הקדוש ברוך הוא הוציא עשרה כתרים, עטרות קדושות למעלה, שהתעטר בהם ומתלבש בהם, והוא זה הם, והם זה הוא, כשלהבת האחוזה בגחלת, ואין שם פרוד. כנגד זה יש עשרה כתרים שאינם קדושים למטה, והם אחוזים בזהמת הצפרן של עטרה קדושה שנקראת חכמה, ועל כן נקראו חכמות.

ולמדנו, עשרת מיני החכמות הללו ירדו לעולם, וכלם נטמאו (נשאבו) במצרים, פרט לאחד שהתפשט בעולם, וכלם הם מיני כשפים, ומהם ידעו המצרים כשפים על כל בני העולם. וכשהמצרים רצו לעשות כנוס בכשפיהם למעשיהם, היו יוצאים לשדה להרים הגבוהים, וזוכחים זכחים, ועושים גמות בארץ, ומסוככים אותו הדם סביב הגמות הללו, ושאר הדם מכנסים בגמות הללו, ושמים עליהם בשר, ומקריבים את קרבנותיהם לאותם המינים הרעים, ואותם המינים הרעים מתכנסים ומתקריבים כאחד, ומתפייסים עמם באותו ההר.

ישראל שהיו משעבדים להם, היו מתקריבים להם, ולמדו מהם, והיו טועים אחריהם. והינו מה שכתוב, כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו'. וכתוב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו'. למדנו, בשעה שהיו מקריבים להם על גבי השדה והיו מזמנים אותו הדם ומקריבים



קרבנותיהם, היו מתכנסים כל אותם מינים רעים, ורואים אותם כמו השעירים, כלם מלאים בשער, ומודיעים להם מה שהם רוצים.

בא ראה, מה כתוב ביצחק? (בראשית כז) ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו. אמר, זה לא חסר (כאן לא מתעורר), אלא מטל השמים שנוזל על הארץ. אמר רבי יוסי, ומשמני הארץ, בכל הוא ברך אותו. מה הטעם? כי ראה אותו עם שער. אמר, שכדי להעביר את זה, צריך ומשמני הארץ, ולא זהמת הארץ, שהרי זהמה היא של הארץ, וכשטל השמים ומגד הארץ מתחברים, עוברת הזהמה הזו.

אמר רבי חייא, האחרון של אותם הכתרים התחתונים שאינם קדושים, זהו הוא מה שכתוב (דברים י) ודורש אל המתים, וזהו העשירי של הכל. שלמדנו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, נפשות הרשעים אלו הם מזיקי העולם.

אמר רבי יוסי, אם כף טוב לרשעים שנעשים מזיקים בעולם, איפה הוא ענש הגיהנם? איפה הרע שעתידי להם בעולם ההוא? אמר רבי חייא, כף שנינו, והרי בארנו את הדברים. נפשות הרשעים בשעה שיוצאים מן העולם, כמה שומרי החקים מזדמנים כנגדם ולהכניסם בגיהנם, ומכניסים אותם בשלשה דינים בכל יום בגיהנם. אחר כך מזדוגים עמם, והולכים ומשוטטים בעולם, ומטעים את הרשעים לאותם שנסתמה מלפניהם התשובה. אחר כך משיבים אותם לגיהנם, ונטמאים (ונדונים) שם, וכך בכל יום.

אחר שהולכים עמם ומשוטטים עמם בעולם, מחזירים לקבריהם, ורואים את התולעת של הגוף מנקרת את הבשר ומתאבלים עליהם, ואותם מכשפים היו הולכים לבית הקברות ומכשפים בכשפיהם, ועושים צלם אחד של האדם, וזובחים לפניו שער אחד. אחר כך מכניסים אותו השעיר לאותו קבר, ואת אותו צלם משברים (מנהיגים) אותו לארבעה צדדים, ומכניסים אותו לארבע זוויות הקבר, ואז מכשפים בכשפיהם, ומכניסים אותם כנוסים ואותם מינים רעים, ומביאים אותה הנפש, ומכניסים לקבר ומדברים עמם.

אמר רבי יצחק, אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי כלם קדושים. גופם קדוש. נפשם קדושה. רוחם קדושה. נשמתם קדש קדשים. שלש דרגות הן כמו שלמעלה. ששנינו, אמר רבי יהודה, כתוב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה, זוהי נשמה (עליונה)



של אדם הראשון (עליו). בא ראה, שלש דרגות הן, ונדבקו כאחת - נפש, רוח, נשמה. והעליונה מהן - נשמה.

שאמר רבי יוסי, בכל האנשים יש נפש, ויש נפש עליונה מהנפש. זכה אדם בנפש הזו - מריקים עליו עטרה אחת שנקראת רוח. זהו שכתוב (ישעיה לב) עד יערה עלינו רוח ממרום. אז מתעורר אדם בהתעוררות אחרת עליונה, להסתכל בנימוסי המלך הקדוש. זכה אדם באותה הרוח - מעטרים אותו בכתר קדוש עליון שכולל הכל, שנקרא נשמה, שנקראת נשמת אלוה.

ולמדנו בסוד הסודות, בתוך הסודות של ספרו של שלמה המלך, הפסוק הזה שכתוב (קהלת ד) ושבח אני את המתים שכבר מתו, כיון שכתוב ושבח אני את המתים, למה שכבר מתו? אלא שכבר מתו בעולם הזה בעבודת רבונם.

ושם כתוב, שלשה מדורים עשה הקדוש ברוך הוא לצדיקים, אחד (שזכו אותם צדיקים שלא נאבדו מהעולם הזה, וכך צריך) לנפשות אותם הצדיקים שלא הסתלקו מהעולם הזה ומצויים בעולם הזה. וכשהעולם צריך רחמים, ואותם החיים יושבים בצער, הם מתפללים עליהם תפלה, והולכים ומודיעים את הדבר לאותם ישני חברון, ומתעוררים ונכנסים לגן העדן של הארץ, ששם רוחות הצדיקים מלכשות בעטרות אור, ומתעצצים עמם, וגוזרים גזרה, והקדוש ברוך הוא עושה את רצונם וחס על העולם.

ואותן נפשות הצדיקים נמצאות בעולם הזה להגן על החיים, וזו נקראת נפש, וזו לא מסתלקת (נאבדת) מן העולם הזה, ומצויה בעולם הזה כדי להסתכל ולדעת ולהגן על הדור. וזהו שאמרו החברים, שהמתים יודעים בצערו של העולם. וענש הרשעים שבארץ הוא בזה, שכתוב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

והמדור השני הוא גן העדן שבארץ, בו עשה הקדוש ברוך הוא מדורים עליונים נכבדים, כמו שהעולם הזה וכמו שהעולם העליון, והיכלות בשני גונים שאין להם חשבון, ואילנות ועשבים וריחות שעולים בכל יום. ובמקום הזה שורה אותו שנקראת הרוח של אותם הצדיקים, והמדור של אותה רוח שבו שורה, וכל רוח ורוח מתלבשת בלבוש נכבד כמו של העולם הזה, וכמו של אותו עולם עליון.



הַמְדוּר הַשְּׁלִישִׁי, אוֹתוֹ מְדוּר קְדוֹשׁ עֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא צְרוּר הַחַיִּים, שֶׁשֵׁם מִתְעַדְנֶת אוֹתָהּ דְרָגָה עֲלִיוֹנָה קְדוֹשָׁה שֶׁנִּקְרָאת נִשְׁמָה, וְזוֹ דְבִקְהָ לְהִתְעַנֵּג בְּעִנְיַת הָעֲלִיּוֹן. עֲלֶיהָ כָּתוּב, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְכַּבְתִּיךָ וְגו'.

וְלַמְדָּנוּ, בְּשִׁעָה שֶׁצָּרִיךְ הָעוֹלָם רַחֲמִים וְאוֹתָם צְדִיקִים זְכָאִים, אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁנִּמְצָאת בְּעוֹלָם לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם, הַנֶּפֶשׁ עוֹלָה וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוּטָטֶת בְּעוֹלָם וּמוֹדִיעָה לְרוּחַ, וְהַרוּחַ עוֹלָה וּמִתְעַטָּרֶת וּמוֹדִיעָה לְנִשְׁמָה, וְהַנִּשְׁמָה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵז חֵס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם. אֲזַ יוֹרֶדֶת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, וְהַנִּשְׁמָה מוֹדִיעָה לְרוּחַ, וְהַרוּחַ מוֹדִיעָה לְנֶפֶשׁ.

וּבְכַל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וְרֵאשׁ חֹדֶשׁ, כֻּלָּם מִתְחַבְּרוֹת וּמִתְעַטְרוֹת כְּאֶחָד, עַד שֶׁמִּזְדוּגוֹת לְבֵא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. וְאַחַר כֵּן חוֹזְרוֹת לְמִקוֹמָן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֻדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֵא כָּל בֶּשֶׂר וְגו'.

וּבְשִׁעָה שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ רַחֲמִים, וְהַחַיִּים הוֹלְכִים וּמוֹדִיעִים לְנֶפֶשׁוֹת הַצְּדִיקִים וּבּוֹכִים עַל קִבְרֵיהֶם, אוֹתָם שֶׁרְאוּיִים לְהוֹדִיעַ לָהֶם. מָה הַטַּעַם? כִּי שָׁמַיִם רְצוּנָם לְהַדְבִּיק נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ, אֲזַ מְעוֹרְרִים אֶת נֶפֶשׁוֹת הַצְּדִיקִים, וּמִתְכַּנְּסִים וְהוֹלְכִים וּמְשׁוּטָטִים לִישְׁנֵי חֶבְרוֹן, וּמוֹדִיעִים לָהֶם אֶת צַעַר הָעוֹלָם. וְכֻלָּם נִכְנְסִים לְאוֹתוֹ פֶּתַח גֵּן הָעֵדֶן וּמוֹדִיעִים לְרוּחַ. וְאוֹתָן רוּחוֹת שֶׁמִּתְעַטְרוֹת בְּגֵן עֵדֶן, הוֹלְכִים בֵּינֵיהֶן מְלֵאכִים עֲלִיוֹנִים, וְכֻלָּם מוֹדִיעִים לְנִשְׁמָה. וְהַנִּשְׁמָה מוֹדִיעָה לְקַבְּ"ה, וְכֻלָּם מְבַקְּשִׁים רַחֲמִים עַל הַחַיִּים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֵס עַל הָעוֹלָם בְּעִבְרוֹם. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמַּתִּים שֶׁכָּבַר מִתּוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, תְּמַהֲנִי אִם יֵשׁ מִי שִׂוְדַע לְהוֹדִיעַ לְמַתִּים פְּרֻט לָנוּ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הִצַּעַר מוֹדִיעַ לָהֶם, הַתּוֹרָה מוֹדִיעָה לָהֶם. שֶׁהָרִי בְּשִׁעָה שֶׁאֵין מִי שֶׁמְפִיר אֶת זֶה, מוֹצִיאִים אֶת הַתּוֹרָה סְמוּךְ לְקַבְּרִים, וְהֵם מִתְעוֹרְרִים עַל הַתּוֹרָה עַל מָה גָּלְתָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְאֵז דּוּמָה מוֹדִיעַ לָהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהֵם יוֹדְעִים שֶׁהָרִי הָעוֹלָם בְּצַעַר, וְהַחַיִּים לֹא רְאוּיִים וְלֹא יוֹדְעִים לְהוֹדִיעַ לָהֶם. בְּאוֹתָהּ שִׁעָה כֻּלָּם צוֹנְחִים עַל שֶׁהַתּוֹרָה נִקְלְתָה וְגָלְתָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם. אִם בְּנֵי אָדָם שָׁבִים וּבּוֹכִים בְּכַל שָׁלֵם וְשָׁבִים לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲזַ כֻּלָּם מִתְכַּנְּסִים



ומבקשים רחמים ומודיעים לאותם ישני חברון, ונכנסים ומודיעים לרוח שבגן עדן, כמו שאמרנו.

ואם הם לא שבים בלב שלם לבקש ולבכות על צער העולם – אוי להם! שכלם מתכנסים לריק ואומרים: מי גרם לתורה הקדושה לגלות על ידיהם בלי תשובה? וכלם באים לחדש (להזכיר) חטאייהם. משום כך אל ילכו לשם בלי תשובה ובלי תענית לבקש בקשה לפנייהם. רבי אבא אמר, (הכל על שלש) בלי שלש תעניות. רבי יוסי אמר, אפלו אחת ובאותו יום, ובלבד שהעולם ישב בצער יתר, אז כלם מזדווגים לבקש רחמים על העולם.

למדנו, אמר רבי יהודה, יום אחד היו הולכים רבי חזקיה ורבי ייסא בדרך. פגעו בגוש חלב, והיה חרב. ישבו סמוך לבית הקברות, ובידי רבי ייסא היה מקל (קשר) של ספר תורה שנקרע. בעוד שישבו, רעש קבר אחד לפנייהם וצוח: אוי אוי! שהרי העולם מצוי בצער. הרי התורה גלתה לכאן, או שהחיים באו לצחק עלינו ולבייש אותנו בכבושה בתורתם! הזדעזעו רבי חזקיה ורבי ייסא.

אמר רבי חזקיה, מי אתה? אמר לו: אני מת, והרי התעוררתי לספר התורה. שפעם אחת היה העולם יושב בצער, ובאו לכאן החיים לעורר אותנו עם ספר תורה, ואני וחברי הקדמנו אל ישני חברון, וכשהתחברו בגן עדן עם רוחות הצדיקים, נמצא לפנייהם, שאותו ספר תורה שהביאו לפנינו אותם החיים היה פסול ומשקר בשם המלך, על שנמצאה וא"ו יתרה באותו פסוק של (ויקרא יא) ושסעת שסע שתי פרסות. ואמרו, שהואיל ושקרו בשם המלך, שלא ישבו אליהם, ודחו אותי ואת החברים שלי מבית הישיבה.

עד שזקן אחד שהיה ביניהם הלך והביא את ספרו של רב המנונא סבא, ואז התעורר רבי אלעזר בן רבי שמעון, שהיה קבור עמנו, והלך ובקש בגן עדן עליהם, ונרפא העולם. ואז התירו לנו, ומאותו יום שהעלו את רבי אלעזר מבית הקברות הזה ונתן לאביו, אין מי שיתעורר לעמד לפני ישני חברון, שאנו פוחדים מאותו היום שדחו אותי ואת חברי. ועכשו באתם אלינו עם ספר תורה עמכם, אמרנו שהרי העולם מצוי בצער. ועל כן הזדעזענו, שאמרנו: מי יקדים להודיע לאותם צדיקי אמת ישני חברון? נשמט רבי ייסא עם אותו



חלק של ספר תורה. אמר רבי חזקיה, חס ושלוש אין העולם בצער, ואנו לא באנו לכך.

קמו רבי חזקיה ורבי ייסא והלכו. אמרו, ודאי בשעה שצדיקים לא נמצאים בעולם, העולם אינו מתקיים אלא בשביל המתים. אמר רבי ייסא, בשעה שהעולם צריך את המטר, למה הולכים אצל המתים, והרי כתוב (דברים יח) ודרש אל המתים, ואסור? אמר לו, עד כאן לא ראית כנף צפור העדן. ודרש אל המתים, דוקא אל המתים. שהם רשעי העולם שהם מעמים עובדי עבודה זרה שנמצאים תמיד עם המתים. אבל ישראל, שהם צדיקי אמת, עליהם קרא שלמה, (קהלת ה) ושבת אני את המתים שפכר מתו, בזמן אחר ולא עכשו. שפכר מתו, ועכשו הם חיים.

ועוד, ששאר העמים, כשהם באים למתייהם, הם באים עם כשפים לעורר עליהם מינים רעים. וכשישראל באים למתייהם, באים בכמה תשובה לפני הקדוש ברוך הוא, בשכרון לב ובתענית כנגדו, והכל כדי שנשמות הקדושים יבקשו רחמים לפני הקדוש ברוך הוא עליהם, והקדוש ברוך הוא חס על העולם בעבורם.

ועל זה שנינו, צדיק, אף על גב שנפטר מהעולם הזה, לא מסתלק ולא נאבד מכל העולמות, שהרי בכל העולמות הוא נמצא יותר מבחיינו, שבתיו נמצא בעולם הזה בלבדו, ואחר כך נמצא בשלשה עולמות ומזמן אליהם, שכתוב (שיר א) עלמות אהבוך, אל תקרי עלמות אלא עולמות. אשרי חלקם.

למדנו, כתוב (שמואל א כה) והיתה נפש אדני צרוּרה בצרור החיים. והיתה נפש אדני?! נשמת אדני היה צריך להיות! אלא כמו שאמרנו, שאשרי חלקם של הצדיקים שהכל נקשר זה עם זה, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקדוש ברוך הוא. נמצא שהנפש צרוּרה בצרור החיים.

אמר רבי אלעזר, זה שאמרו החברים, גלותו של ספר תורה אפלו מבית כנסת לבית כנסת אחר אסור, וכל שכן לרחוב. למה לרחוב? אמר רבי יהודה, כמו שאמרנו, כדי שיתעוררו עלינו ויבקשו רחמים על העולם. אמר רבי אבא, כששכינה גלתה כך גם ממקום למקום, עד שאמרה (ירמיה ט) מי יתנני במדבר מלון אורחים וגו', אף כאן בראשונה מבית כנסת לבית כנסת, אחר כך לרחוב, אחר כך



במדבר מלון אורחים. אמר רבי יהודה, בני בכל פוחדים ולא מעבירים אפלו מבית כנסת לבית כנסת, כל שפן זה.

למדנו, אמר רבי שמעון לחברים, בימי לא יצטרכו בני העולם את זה. אמר לו רבי יוסי הצדיקים מגנים על העולם בחייהם, ובמיתתם יותר מבחייהם. זהו שכתוב (ישעיה לז) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי. ואלו בחייו לא כתוב. אמר רבי יהודה, מה שונה כאן שכתוב למעני ולמען דוד עבדי, ששקול זה לזה? אלא משום שדוד זכה להקשר למרכבה הקדושה של האבות, ומשום כך הכל אחד. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

במעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו. רבי יצחק פתח, (תהלים קב) לספר בציון שם ה' ותהלתו בירושלם. שם שנינו, השם הקדוש נסתר ונגלה. והתורה, שהיא השם הקדוש העליון, נסתרת ונגלית. וכל פסוק שבתורה, וכל פרשה של התורה, נסתר ונגלה.

שלמדנו, אמר רבי יהודה, מחצפתה של צדיקה אחת יצאו כמה טובות לעולם, ומי היא? תמר, שכתוב (בראשית לח) ותשב בפתח עינים. אמר רבי אבא, פרשה זו מוכיחה שהתורה נסתרת ונגלית. והרי הסתכלתי בכל התורה ולא מצאתי מקום שנקרא פתח עינים, אלא הכל נסתר, וסוד הסודות הוא.

ולמדנו, מה ראתה הצדקת הזו למעשה הזה? אלא הכירה בבית חמיה את דרכי הקדוש ברוך הוא, איך מנהיג את העולם עם בני האדם. ומשום שהיא הכירה, הקדוש ברוך הוא הקים את הדבר על ידה. וזה הולך כמו ששנינו, מזמנת היתה בת שבע מששת ימי בראשית להיות אמו של שלמה המלך. אף כאן מזמנת היתה תמר לכך מיום שנברא העולם.

ותשב בפתח עינים. מי זה פתח עינים? כמו שנאמר, והוא ישב פתח האהל. וכתוב (שמות יב) ופסח ה' על הפתח. וכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק וגו'. עינים – שכל עיני העולם מצפים לפתח הזה. אשר על דרך תמנתה, מה זה תמנתה? כמו שנאמר (במדבר יב) ותמונת ה' יביט. וכך בארנו, תמר הקימה הדבר למטה, והפריחה פרחים ונצנצה ענפים בסוד האמונה.



ויהודה עד רד עם אל ועם קדושים נאמן (הושע יב). ויראה יהודה
 ויחשבה לזונה וגו'. כמו שנאמר (משלי ל) כן דרך אשה
 ומנאפת. כי כסתה פניה, ובארנו כי כסתה פניה, כמו שנאמר אכלה
 ומחתה פיה, שרפה את העולם בשלהבותיה, ואמרה לא פעלתי און.
 מה הטעם? משום כי כסתה פניה, ואין מי שיודע דרכיה להנצל
 ממנה. ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש, לחבר לבן באדם. ויאמר
 הבה נא אבוא אליך וגו', הרי בארנו הבה בכל מקום.

כי לא ידע כי כלתו היא. כי כלתו היא של העולם, מתרגמים: אשר
 השמדת העולם היא. מה הטעם לא ידע? משום שהאירו פניה
 לקבל ממנו, והזדמנה לבשם ולרחם על העולם. כי כלתו היא – זו
 כלה ממש, שכתוב (שיר ד) אתי מלבנון כלה.

ותאמר מה תתן לי כי תבוא אלי. עכשו הפלה צריכה תכשיטיה.
 ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן. למלך שהיה לו בן
 משפחה אחת שהלך בהיכל, רצה המלך לשאת גבירה עליונה
 ולהכניסה להיכלו. אמרה: מי נתן את זה בתוך היכל המלך? (מי נתן
 את זה בהיכל המלך? אמר המלך): אמר: מכאן והלאה אשלח ואגרש את בן
 המשפחה מהיכלי.

כך גם פאן, אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן. והרי בארנו בלא תבשל
 גדי. וכל אותם שמצד בכור הבהמה הם פאן. ועל פן לא כתוב
 אנכי אתן, אלא אנכי אשלח, אגרש ואשלח אותו שלא ימצא בהיכלי.

ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך. אלו הם סימני הגבירה
 שהתברכה מהמלך בזווגה. ויאמר מה הערבון אשר אתן
 לך, ותאמר חתמך ופתילך ומטף. אלו הם (צדדי) הקשרים העליונים,
 תכשיטיה של הכלה מתברכים משלשת אלה, נצח הוד יסוד, והכל
 נמצא בשלשת אלה, והכלה (מנצח הוד יסוד) מתברכת מכאן. מיד – ויתן
 לה ויבא אליה ותהר לו.

ויהי כמשלש חדשים. מה זה משלש חדשים? אחר שישלשו
 החדשים, והרי שלשה חדשים בארנו. וכאן כמשלש חדשים,
 שהתחיל החדש הרביעי לעורר דינים בעולם מחטאי בני אדם,
 והיא יונקת מצד האחר. אז – ניגד ליהודה לאמר זנתה תמר פלתך.
 הרי כלה בצד האחר נמצאת. מה כתוב? הוציאוקה, כמו שכתוב,



(איכה ב) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ותשרף, בשלהבת הצהרים בגלות.

מה כתוב? היא מוצאת, להמשך לגלות. והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו. לא כתוב לאיש אשר אלה ממנו, אלא לאיש אשר אלה לו. שלו הסימנים הללו המצויים, אנכי הרה. מיד – ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני. צדקה ודאי, והשם גורם. מה גרם לה? השם הזה. חזר ואמר, ממני, שכתוב כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. צדקה – צדק ה', שממני נטלה את השם הזה. ממני ירשה, ממני נמצאת.

אמר רבי יוסי, מה הטעם כתוב חמיה במקום אחד, ויהודה במקום אחר? אמר לו, הכל נקשר זה עם זה. חמיה תלוי במקום עליון.

אמר רבי אלעזר, הפרשה הזו בארנו בסוד עליון בכמה גונים. כשיתבוננו בדברים, ממנה ישמעו הסודות של דרכי הקדוש ברוך הוא ודיניו בכל מקום. והיא ידעה והקדימה עצמה לדבר הזה, להשלים את דרכי הקדוש ברוך הוא כדי שיצאו ממנה מלכים שליטים, שעתידים לשלט על העולם. ורות עשתה כגון זה.

אמר רבי אבא, פרשה זו נקשרה בסוד חכמת התורה, והכל נסתר ונגלה. וכל התורה מצויה כגון זה, ואין לה דבר בתורה שלא רשום בו השם הקדוש העליון שנסתר ונגלה. משום כך הנסתרות שבתורה, קדושים עליונים יורשים אותם, ונגלית לשאר בני העולם. כמו כן כתוב, (תהלים קב) לספר בציון שם ה' ותהלתו בירושלם. שהרי בציון במקדש מתר להזכיר את השם הקדוש כראוי, ובחוץ בכנויו. ולכן הכל נסתר ונגלה. למדנו, כל מי שגורע אות אחת מהתורה או מוסיף אות אחת לתורה, כמי שמשקר בשם הקדוש העליון של המלך.

אמר רבי יצחק, מעשה של מצרים שעובדים לשפחה, כמו שבארנו. מעשה של כנען שעובדים לאותו שנקרא (שמות יב) שכי אשר בבית הבור. ועל זה כתוב, (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. משום כך כלם מכתיבים (מכזבים) בדברים קדושים, ועושים מעשים (ערייות) בכל. משום כך, כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'. רבי יהודה אמר, שעושים דינים (מינים) רעים



לשלט (לטמא) על הארץ, כמו שנאמר ולא תטמא את אדמתך. וכתוב ותטמא הארץ.

במעשה ארץ מצרים וגו'. רבי חייא פתח, (איוב לח) לאחז בכנפות הארץ וגו'. למדנו, עתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ארצו מכל טמאת העמים עובדי עבודה זרה שטמאו אותה, כמי שאוחז בטליתו ומנער את הטנפת ממנה. וכל אותם שנקברו בארץ הקדושה, לזרק אותם החוצה, ולטהר את הארץ מהצד האחר (קדוש אחר), כביכול שהיתה מזינה את שאר גדולי העמים ולקבל את טמאתם ולהנהיגם, ועתיד לטהר אותה ולהעבירם החוצה.

רבי שמעון היה מטהר את (הרי) שוקי טבריה, וכל שהיה שם מת, היה מעלה אותו ומטהר את הארץ. למדנו, כתוב ותבאו ותטמאו את ארצי וגו'. אמר רבי יהודה, אשרי חלקו של מי שזוכה בחייו להשרות מדורו בארץ הקדושה. שכל מי שזוכה לה, זוכה להשפיע מטל השמים שלמעלה שיורד על הארץ. וכל מי שזוכה להקשר בחייו בארץ הקדושה הזו, זוכה להקשר אחר כך לארץ הקדושה העליונה.

וכף מי שלא זוכה בחייו, ומביאים אותו להקבר שם, עליו כתוב ונחלתי שמתם לתועבה. רוחו יצאה ברשות נכריה אחרת, וגופו בא תחת רשות הארץ הקדושה כביכול, עשה קדש חל, וחל קדש. וכל מי שזוכה להוציא נשמתו בארץ הקדושה, מתכפרים חטאיו, וזוכה להקשר תחת כנפי השכינה, שכתוב (דברים לב) וכפר אדמתו עמו. ולא עוד, אלא אם זוכה בחייו, זוכה למשך עליו רוח קדשה תמיד, וכל מי שיושב ברשות אחרת, נמשכת עליו רוח אחרת נכריה.

למדנו, כשעלה רב המנונא סבא לשם, היו עמו שנים עשר בני הישיבה שלו. אמר להם, אם אני הולך לדרך הזו, לא על שלי אני עושה, אלא כדי להשיב הפקדון לבעליו. שנינו, כל אותם שלא זכו לזה בחייהם, הם משיבים את פקדון רבונם לאחר.

אמר רבי יצחק, משום כך, כל מי שמעביר מאותם מינים רעים או רשות אחרת לארץ, הארץ נטמאת. אוי לאותו האישי! אוי לנפשו! שהרי הארץ הקדושה לא תקבל אותו אחר כך, עליו כתוב





(תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ – בעולם הזה ובעולם הבא. ורשעים עוד אינם – בתחית המתים. אז – ברכי נפשי את ה' הללויה.

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו'. רבי אבא אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מכל העמים עובדי עבודה זרה, ובשביל אהבתו עליהם נתן להם הנהגות אמת, נטע בהם את עץ החיים והשרה שכינתו ביניהם. מה הטעם? משום שישראל רשומים ברשם קדוש בבשרם, ונודעים שהם שלו, [נודעים] מבני היכלו.

ומשום כך, כל אותם שלא רשומים ברשם הקדוש בבשרם, הם אינם שלו, ונודעים שכלם מצד הטמאה הם באים, ואסור להתחבר עמם ולדבר עמם בדברי הקדוש ברוך הוא, ואסור להודיעם דברי תורה, כי התורה כלה שמו של הקדוש ברוך הוא, וכל אות של התורה נקשרת לשם הקדוש. וכל מי שלא רשום ברשם הקדוש בבשרו, אסור להודיעו דבר תורה, וכל שכן להתעסק (להסתכל) עמו.

רבי שמעון פתח, (שמות יב) זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש וגו', וכתוב תושב ושכיר לא יאכל בו. ומה פסח שהוא בשר למאכל, על שנרמז בדבר קדוש אסור לכל אלה לאכל בו ולתת להם לאכל עד שימולו – התורה שהיא קדש קדשים (של קדשים), השם העליון של הקדוש ברוך הוא, על אחת כמה וכמה. **רבי אלעזר שאל** את רבי שמעון אביו. אמר לו, הרי שנינו שאסור ללמד תורה לעובדי כוכבים ומזלות, ויפה העירו החברים מבבל, שכתוב לא עשה כן לכל גוי. אבל כיון שאמר מגיד דבריו ליצקב, למה חקיו ומשפטיו לישראל? אמר לו, אלעזר, בא ראה, אשריהם ישראל שהחלק העליון הקדוש הזה נטע בהם הקדוש ברוך הוא, שכתוב כי לקח טוב נתתי לכם, לכם ולא לעמים עובדי עבודה זרה.

ומשום שהיא גנוזה עליונה נכבדה, שמו ממש, התורה כלה נסתר ונגלה בסוד של שמו, ועל כן ישראל הם בשתי דרגות, נסתר ונגלה. ששנינו, שלש דרגות הן שנקשרות זו בזו: הקדוש ברוך הוא, תורה וישראל. וכל אחת דרגה על דרגה, נסתר ונגלה. הקדוש ברוך הוא דרגה על דרגה, נסתר ונגלה. התורה גם כן נסתר ונגלה. ישראל גם כן דרגה על דרגה. זהו שכתוב (תהלים קמז) מגיד דבריו



לִיעֲקֹב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. שְׁתֵּי דַרְגּוֹת הֵן – יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, אֶחָד גְּלוּי וְאֶחָד נִסְתָּר.

מה זה אומר? אלא כל מי שנמול ונרשם בשם (ברשם) הקדוש, נותנים לו באותם דברים שהתגלו בתורה, כלומר, מודיעים לו בראשי אותיות ובראשי פרקים, נותנים עליו חמרה של מצוות התורה, ולא יותר, עד שיתעלה לדרגה אחרת. זהו שכתוב מגיד דבריו ליעקב (ליעקב יפה). אבל חקיו ומשפטיו לישראל, שהוא בדרגה יותר עליונה, וכתוב (בראשית לב) לא יקרא שמך עוד יעקב וגו'. חקיו ומשפטיו לישראל, אלו סודות התורה והנהגות התורה וסמרי תורה, שלא יצטרכו לגלות אלא למי שהוא בדרגה יותר עליונה כראוי.

ומה לישראל כזה, לעמים עובדי עבודה זרה על אחת כמה וכמה. וכל מי שלא נמול ונותנים לו אפלו אות קטנה של התורה, כאלו החריב עולם ומשקר בשמו של הקדוש ברוך הוא, שהכל תלוי בזה, וזה בזה נקשר, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.

בא ראה, כתוב וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. לפני בני ישראל שם, אבל לשאר העמים לא שם. משום כך דבר אל בני ישראל. (ויקרא ב) ואל בני ישראל תאמר. וכן כלם. ינוחו אבות העולם, הם הלל ושמאי, שכן אמרו לאונקלוס, ולא הודיעו לו דבר תורה עד שנמול.

ובא ראה, הדבר הראשון של התורה שנותנים לתינוקות אל"ף ביי"ת, זה דבר שאין בני העולם יכולים להשיג בשכלם ולהעלותו ברצון, וכל שכן לדבר אותו בפיהם, ואפלו מלאכים עליונים ועליוני העליונים אין יכולים להשיג, כי הם נסתרות השם הקדוש. ואלף וארבע מאות וחמש רבבות של עולמות, כלם תלויים בקוצו של אל"ף, ושבעים ושנים שמות קדושים חקוקים באותיותיו רשומים, שעמדו בהם עליונים ותחתונים, שמים וארץ, וכסא הכבוד של המלך, תלויים מצד אחד לצד אחד, שפשיטות האלף קיומם של כל העולמות, ותומכים של עליונים ותחתונים בסוד החכמה.

ושבילים נסתרים ונפרדות עמקים ועשר אמירות, כלם יוצאים מאותו קוץ תחתון שתחת האלף. מכאן והלאה מתחיל להתפשט אלף ביי"ת, ואין חשבון לחכמה שנחלקה כאן.



מִשׁוּם כִּן הַתּוֹרָה הִיא הַקִּיּוּם שֶׁל הַכֹּל וְאִמּוּנַת הַכֹּל, לְקֶשֶׁר קֶשֶׁר שֶׁל הָאִמּוּנָה זֶה עִם זֶה כְּרֵאוּי. וּמִי שֶׁנִּמְוֵל, נִקְשָׁר בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָאִמּוּנָה. וּמִי שֶׁלֹּא נִמְוֵל וְלֹא נִקְשָׁר בּוֹ, כְּתוּב בּוֹ (וַיִּקְרָא כב) וְכָל זֶר לֹא יֵאָכֵל קֹדֶשׁ. (שְׁמוֹת יג) וְעַל עֵרֶל לֹא יֵאָכֵל בּוֹ. שֶׁהִרִי הַתְּעוֹרָרָה רוּחַ הַטְּמֵאָה שֶׁמִּצְדּוֹ, וּבֹא לְהַתְּעַרֵּב בְּקֹדֶשׁהּ. בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁהִפְרִיד אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנֵיו, רְשׁוּמִים בְּרֵשֶׁם קְדוֹשׁ, מֵהֵם וּמִזֵּהֵמֵתָם. עֲלֵיהֶם כְּתוּב, (יִרְמִיָּה כ) וְאֲנֹכִי נֹטְעֵתִיךָ שׁוֹרֵק כֹּלָה זֶרַע אֱמֶת. וּמִשׁוּם כִּן, (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֱמֶת לִיעֶקֶב, וְלֹא לְאַחֵר. תּוֹרַת אֱמֶת, לְזֶרַע אֱמֶת. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁקוּ עַל יָדוֹ.

כֵּן מִי שֶׁמִּתְחִיל לְלַמֵּד בְּדַבְרֵי זֶה֩ הַקְּדוֹשׁ, נוֹתֵנִים לוֹ מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲזָק גָּדוֹל מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת מְעוֹלָם עֲלִיוֹן וּמְעוֹלָם הַזֶּה בְּסוּד כִּי בִי"ה הַיְיָ צוֹר עוֹלָמִים

אֵלָּא יֵשׁ לְרַמֵּז שֶׁהַכּוֹנֵה שְׁלוֹ הִיָּה כְּדִי שִׁיתְחַזֵּק כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד בְּזֵה֩ר הַקְּדוֹשׁ אֶף שִׁיעֵבֵר עָלָיו כְּמָה נְסִיווֹת לְהִפְרִיד אוֹתוֹ חֲלִילָה מִלְּלַמֵּד בְּזֵה֩ר הַקְּדוֹשׁ, וְכֵן אִם עָבַר עָלָיו כְּמָה נְסִיווֹת מִבְּנֵי אָדָם הַמְּגַשְׁמִים בַּחֲמֵר שְׁלֵהֶם שֶׁהֵם לִיצְנֵי הַדּוֹר רַחֲמָנָא לִיצְלוֹ, וְהוּא יוֹשֵׁב בֵּינֵיהֶם כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים. כְּדֹאִיתָא כִּיּוֹצֵא בּוֹ כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כְּשׁוֹשְׁנָה דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בֵּין אוּכְלוּסָא כְּוַרְדָּא בֵּין כּוּבֵין, עַל כֵּן לְזֵה מְרַמֵּז בְּפִתִּיחַת מֵאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְהוּא לְשׁוֹן חֲזַקְיָה, כְּדִי שִׁיתְחַזֵּק בְּעַל נַפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הַרוֹצֵה לְדַבֵּק בְּדַבְּקוֹת הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא (וּבֹא לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּלִשׁוֹן רַבִּי חֲזַקְיָה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּתְחִיל לְלַמֵּד בְּדַבְרֵי זֶה֩ הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, אוֹ שִׁיבֹא אִיזָה אִישׁ כְּשֶׁר לְפָרֵשׁ אִיזָה מֵאֲמַרֵי הַזֵּה, לְזֵה הָאִישׁ נוֹתֵנִים לוֹ מֵאֵת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲזָק גָּדוֹל מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, מְעוֹלָם עֲלִיוֹן וּמְעוֹלָם הַזֶּה, בְּסוּד כִּי בִי"ה הַיְיָ צוֹר עוֹלָמִים, וְזֵהוּ אוֹתִיוֹת 'חֲזַק י"ה', שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה פִּתַּח וְאָמַר בְּסִיעֵמָא דְשִׁמְיָא, אֶף עַל פִּי שֶׁנִּרְאָה לוֹ בְּמִקְצַת אִיזָה פְּעֻמִּים שֶׁהוּא כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, אֵל יִשְׁגִּים עַל זֶה, חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּכֵחַ הָאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שִׁמּוֹ) עַל יְדֵי דְבַרֵי הַזֵּה֩ר הַקְּדוֹשׁ, אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין הַחוּחִים בְּכְמָה נְסִיווֹת וְלִיצְנֵי הַדּוֹר, אֶף עַל פִּי כֵן חֲזַק וְאִמְץ וְאֵל תִּשְׁמַע לָהֶם.

(דְּמִשְׁק אֶלְעָזָר בְּהַקְדָּמָה דְּרַבִּי הַקְּדֵשׁ אוֹת יב)

עֶקֶר קְנִיּוֹת דְּבִקּוֹת הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא כִּשְׁהוּא לְוִמַד דְּבַרֵי הַזֵּה֩ר בְּשִׁמְחָה

כִּי יְדוּע הוּא, שֶׁעֶקֶר קְנִיּוֹת דְּבִקּוֹת הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא בְּאִין מְמֵשׁ וּבְשִׁמְחָה, הוּא בָּא מִלְּמוּד דְּבַרֵי הַזֵּה֩ר, כְּדֹאִיתָא (מִקּוּנֵי זֵה֩ר בְּהַקְדָּמָה דִּף ג): כֵּד אֵית בִּישְׂרָאֵל מְשִׁכִּילִים, מְאִלִּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דְּנִיָּאל יד ג) וְהַמְשִׁכִּילִים יִזְהִירוּ כְּזֵה֩ר הַרְקִיעַ, דָּא דְּאִתְקַרֵי סִפְרֵי הַזֵּה֩ר, דִּידְעִין לְמַפְלַח לְמֵאֲרִיהוֹן, וְלִאֲפַקָא אֲזַכְרוֹת דְּשִׁמְחוֹן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיה בְּכוּנָה.

(דְּמִשְׁק אֶלְעָזָר בְּהַקְדָּמָה דְּרַבִּי הַקְּדֵשׁ אוֹת יא)



סדר הלימוד ליום ג ניסן [יום 180 בשנה]

רבי חזקיה אמר, כתוב (שמואל א-יב) כי לא יטש ה' את עמו בעבור שמו וגו'. כי לא יטש ה' את עמו, מה הטעם בעבור שמו הגדול? כי הכל נקשר זה עם זה. ובמה נקשרו ישראל בקדוש ברוך הוא? באותו רשם קדוש שנקרשם בכשרם, ומשום כך לא יטש ה' את עמו. ולמה? בעבור שמו הגדול שנקרשם בהם.

למדנו, התורה נקראת ברית, והקדוש ברוך הוא נקרא ברית, והרשם הקדוש הזה נקרא ברית. ולכן הכל נקשר זה עם זה ולא נפרד זה מזה. אמר לו רבי ייסא, תורה וישראל – יפה, אבל הקדוש ברוך הוא מנין לנו שנקרא ברית? אמר לו, שכתוב (תהלים קו) ויזכר להם בריתו, והרי נודע, והרי נתבאר.

ונאת חקתי תשמרו (ויקרא יח). חקתי – אלו הן הנהגות המלך. משפטי – אלו הן גזרות התורה. רבי יהודה אמר, כל אותן הנהגות שנקראות צדק, נקראו חקתי, והן גזרת המלך. ובכל מקום שנקרא משפט, הן נקראות דינו של המלך, שהוא המלך הקדוש, הקדוש ברוך הוא המלך שכל השלום שלו, שהוא המלך הקדוש במקום ששני חלקים אחוזים זה עם זה. ועל זה כתוב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, והם דין ורחמים. ומשום כך חק ומשפט. ועל זה כתוב, (שם קמז) חקיו ומשפטיו לישראל. לישראל ולא לשאר העמים.

מה כתוב אחריו? לא עשה כן לכל גוי. ושנינו, אף על גב שנמול ולא עשה את מצוות התורה, הרי הוא כמו גוי בכל, ואסור ללמדו דברי תורה. ועל זה שנינו, (שמות כ) מזבח אבנים, זה מזבח אבנים ממש. והרי קשי הלב עומד במקומו, והזהמה לא פסקה ממנו. **משום** כך לא עולה בידו אותה מילה ולא מועילה לו. ועל זה כתוב, כי חרבך הנפת עליה ותחללה. משום כך, לא עשה כן לכל גוי סתם. ומשפטים כל ידעום, לעולם ולעולמי עולמים. דבר אחר (קטז), לא נותנים להם כל שפן סודות תורה ונהגות התורה. וכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו.

משנה, בדרך האורות העליונים. ארבעה מפתחות נעשו לארבעת צדדי העולם, ובזויותיהם נמצאים אחד לצד ארבעה,



וארבעה לצד אחד. נחקקים (נחלקו) בגון אחד. באותו גון, תכלת וארגמן וצבע זוהר ולכן ואדם. זה נכנס לגון של חברו, ושלו רשום בו.

ארבעה ראשים עלו כאחד, ובדיוקן אחד נדבקים. ראש אחד עולה מתוך הרחצה שרוחץ. שתי אילות קצובות בשעור אחד עולות מאותה רחצה, שכתוב (שיר ד) כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. בשער שלהם מראה של אבן טובה של ארבעה גונים.

ארבע כנפים שמכסות על הגוף, וידיים קטנות תחת כנפיהם. וחמש בחמש חקוקים. טסים (שואפים) למעלה למעלה מן ההיכל, שהוא יפה תאר ונאה למראה.

עלם אחד ילד יוצא שגון חרב, שמתהפכת לגברים ולנקבות. לוקחים מדידת האיפה בין שמים ובין ארץ. לפעמים לוקחים (עולים) לה בכל העולם, וכל המדידות מודדים בה, שכתוב איפת צדק וגו'.

מראה אחד של בדולח עומד על חרב אחת, בראש אותו ילד (חרב) מלהט אדם מתוך הבדולח. שני צדדים מצד זה ומצד זה, נראית אותה החרב ברשמים עמקים, גבר אחד תקיף, סלם שעומד בשלשה עשר עולמות חגור אותה החרב לעשות נקמות, ועמו חגורים ששים אחרים, כלם מחלפים (מלמדי) (שולפי) מנצחי קרב. זהו שכתוב (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכתוב (שיר א) כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה וגו'. בכמה גונים מתהפכים פניהם, שאין מכיר אותם פרט לתולעת אחת ששטה (שורה) בין דגי הים, כל האבנים שעוברות עליהם נבקעות.

באותו זמן הקול שיוצא מאותם חגורי החרב, מבקע שמונה עשר הרים גדולים, ואין מי שירכין אזניו. כל העולם סתומי עינים, אטומי לב, אין מי שישגיח, שהרי הבנין סתור כשעושים מעשים שאינם כשרים, סוטים מדרך תקינה, הימין סרה והשמאל שולטת, ואז מצויות עריות. אוי לרשעים שגורמים את זה בעולם, שהרי אין מתברכים למעלה עד שיכלו אותם למטה. זהו שכתוב (תהלים קד) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. (עד כאן)

ערות אביה וערות אמה לא תגלה. רבי חייא פתח, (שיר ב) כתפוח בעצי היער פן דודי בין הבנים וגו'. את הפסוק הזה בארו



החברים, אבל כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שהיא משבחת אותו בזה. כאן יש להתבונן, למה היא משבחת אותו בתפוח ולא בדבר אחר, או בגונים או בריח או בטעם?

אבל הואיל וכתוב תפוח, בכל היא משבחת אותו – בגונים, בריח, ובטעם. מה תפוח הוא רפואה לכל – אף הקדוש ברוך הוא רפואה לכל. מה תפוח נמצא בגונים, כמו שבארנו – אף הקדוש ברוך הוא נמצא בגונים עליונים. מה תפוח יש בו ריח דק מכל שאר העצים – אף הקדוש ברוך הוא כתוב בו וריח לו כלבנון. מה תפוח טעמו מתוק – אף הקדוש ברוך הוא כתוב בו חכו ממתקים.

והקדוש ברוך הוא משבח את כנסת ישראל כמו שושנה, והרי בארנו את הדברים למה כמו שושנה, והרי נתבאר. רבי יהודה אמר, בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, כנסת ישראל מעלה ריחות טובים, ומתברכת מן המלך הקדוש, ופניה מאירים. ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם, כביכול אין כנסת ישראל מעלה ריחות טובים, וטועמת מהצד האחר המר, אז כתוב (איכה ב) השליך משמים ארץ וגו', ופניה חשוכים.

רבי יוסי אמר, בשעה שמתרבים צדיקים בעולם, כתוב (שם ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ובזמן שמתרבים רשעים בעולם, כתוב השיב אחור ימינו. רבי חזקיה אמר מכאן, (משלי יז) ונרגן מפריד אלוף, כלומר, מפריד את המלך מהגבירה. זהו שכתוב ערות אביך וערות אמה לא תגלה.

רבי אלעזר היה יושב לפני אביו. אמר לו, אם פרקליט יש בעולם, הוא נמצא עם הגבירה. ואם יש בעולם קטגור, הוא נמצא עם הגבירה. למה? אמר לו, למלך שהיה לו בן מן הגבירה – כל זמן שאותו הבן עושה את רצון המלך, המלך שם מדורו עם הגבירה. וכל זמן שאותו בן לא עושה את רצון המלך, מפריד את מדורו מן הגבירה.

בך הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל – כל זמן שישאל עושים את רצונו של הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא שם מדורו עם כנסת ישראל. וכל זמן שאין ישראל עושים את רצונו של הקדוש ברוך הוא, אין הקדוש ברוך הוא שם מדורו עם כנסת ישראל. מה הטעם? כי ישראל הוא בנו הבכור של הקדוש ברוך הוא, שכתוב



בני בכרי ישראל. האם זו כנסת ישראל, שכתוב (משלי א) ואל תטש תורת אמו.

בא ראה, כל זמן שישראל רחוקים מהיכל המלך, כפיכול הגבירה התרחקה עמם. מה הטעם? כי הגבירה לא הקדימה שבטה לבן הזה להלקותו כדי ללכת בדרך ישרה, כי המלך לא מלקה את בנו לעולמים, אלא משאיר הכל ביד הגבירה להנהיג את ההיכל ולהלקות את בנה ולהנהיגו בדרך האמת כנגד המלך.

וסוד הדבר – שכתוב (משלי לא) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו, (אמו ודאי) זו בת שבע, והרי נאמר הכתוב (שם י) משלי שלמה בין חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו. תוגת אמו ודאי. ראה מה כתוב, בין חכם ישמח אב. בעוד שהבן הזה הולך בדרך ישרה והוא חכם – ישמח אב (כלל), זה המלך הקדוש למעלה. ישמח אב סתם. נמצא הבן הזה בדרך כושלת – מה כתוב? ובן כסיל תוגת אמו. תוגת אמו ודאי, זו כנסת ישראל. וסוד הדבר כתוב, (ישעיה ג) ובפשעיקם שלחה אפכם.

בא ראה, לא נמצאת שמחה לפני הקדוש ברון הוא כמו היום שעלה שלמה לחכמה ואמר שיר השירים. אז האירו פני הגבירה, ובא המלך להשרות את מדורו עמה. זהו שכתוב (מלכים-א ד) ותרב חכמת שלמה וגו'. מה זה ותרב? שעלה היפי של הגבירה והתגדלה בדרגותיה על כל שאר הדרגות, כי המלך שם את מדורו עמה. וכל כך למה? כי הוציאה את הבן החכם הזה לעולם (למלך).

וכשהוציאה את שלמה, היא הוציאה לכל ישראל, וכלם היו בדרגות עליונות צדיקים כשלמה (בשלוס), שהקדוש ברון הוא שמח בהם, והם בו. וביום שתקן שלמה את הבית למטה, תקנה הגבירה בית למלך, ושמו מדורם יחד, והאירו פניה בשמחה ושלמות. אז נמצאה שמחה לכל, למעלה ולמטה. וכל כך למה? כי כתוב משא אשר יסרתו אמו, שהנהיגה אותו לרצון המלך.

וכשהבן הזה, כמו שאמרנו (שצריך), אינו מתנהג לרצון המלך, אז זו ערות הכל, ערות כל הצדדים, שהרי המלך פורש מהגבירה, והגבירה התרחקה מהיכלו, ומשום כך זוהי ערות הכל. וכי אין זו ערוה, מלך בלי גבירה, וגבירה בלי מלך?! ועל זה כתוב,



עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא וְדַאי, וְשׁוֹרְהָ עִמָּךְ. מִשׁוּם כֵּן לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הַקִּישׁ יָדִיו וּבָכָה וָאָמַר: אוֹי אִם אִמְר וְאִגְלֶה סוּד, אוֹי אִם לֹא אִמְר, שִׁיאֲבִדוּ הַחֲבֵרִים דְּבָר. (יחזקאל יא) אָהָה ה' אֱלֹהִים כָּלָה אֶתָּה עֲשֵׂה אֶת שְׂאֲרֵית יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה אָהָה? וּמַה זֶה כָּלָה אֶתָּה עֲשֵׂה? אֵלָּא סוּד הַדְּבָר – בְּזִמְנֵן שֶׁה' תַּחְתּוֹנָה הַתְּגַרְשָׁה מֵהִיכַל הַמֶּלֶךְ, ה' אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה מוֹנֵעַת בְּרִכְתָּהּ, וְאִז כְּתוּב, אָהָה כָּלָה אֶתָּה עֲשֵׂה. מִשׁוּם שֶׁכִּשְׁהִיא (הַה' הַזֹּאת) נִמְנָעַת מִבְּרִכּוֹת, ה' אַחֲרַת מוֹנֵעַת אוֹתָם מֵהַכֵּל. מַה הַטַּעַם? כִּי בְרִכּוֹת אֵינָן מְצוּיּוֹת, אֵלָּא בְּמָקוֹם שֶׁשׁוֹרִים זָכַר וּנְקָבָה.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ירמיה כה) ה' מְמָרוֹם יִשְׂאָג וּמִמְעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שְׂאָג יִשְׂאָג עַל גְּבוּהוֹ. עַל גְּבוּהוֹ מִמָּשׁ. זוּ הַגְּבִירָה, וְזֵהוּ וְדַאי. וּמַהוּ אוֹמֵר? אוֹי שֶׁהַחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְכוּ'. בֵּיתִי זֵהוּ זְווג הַגְּבִירָה. וְזֵהוּ וְדַאי עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה. שֶׁהָרִי מִכָּל הַצְּדָדִים זו עֲרוֹהָ. וְאִז, לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קְדָרוֹת וְשָׁק הוֹשֵׁם כְּסוּתָם, שֶׁהָרִי מְקוּם יִרְשֵׁת הַבְּרִכּוֹת שֶׁל מַעֲיָנוֹת הַנְּחָלִים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים וּמִשְׁקִים כְּרֹאוֹי, נִמְנָעוּ.

שְׁנֵינּוּ, כְּשֶׁנִּפְרַד הַמֶּלֶךְ מִן הַגְּבִירָה וְאֵין בְּרִכּוֹת מְצוּיּוֹת, אִז נִקְרָא ו"י. מַה הַטַּעַם ו"י? שֶׁלְמִדְנּוּ, רֹאשׁ הַיְסוּד י', שֶׁהָרִי יְסוּד הוּא ו' קִטְנָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא ו' גְּדוּלָה עֲלִיּוֹנָה. וְלִכֵּן כְּתוּב ו"ו, שְׁתִּי וְי"ם כְּאֶחָד. וְהָרֹאשׁ שֶׁל הַיְסוּד הַזֶּה הוּא י'. וְכִשְׁמִתְרַחַקַת הַגְּבִירָה מִן הַמֶּלֶךְ וְהַבְּרִכּוֹת נִמְנָעוֹת מִן הַמֶּלֶךְ, וְהַזְווג לֹא נִמְצָא בְּרֹאשׁ הַיְסוּד, נוֹטֵל ו' הָעֲלִיּוֹן אֶת הָרֹאשׁ הַזֶּה שֶׁל הַיְסוּד, שֶׁהוּא י', וּמִשְׁפִּיעוֹ אֵלָיו, וְאִז הוּא ו"י, ו"י לְכֹל, לְעֲלִיּוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים.

וְעַל זֶה שְׁנֵינּוּ, מִיּוֹם שֶׁחָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם לֹא נִמְצְאוּ בְרִכּוֹת בְּעוֹלָם, וְאֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא מְצוּיִים בּוֹ קְלָלוֹת, שֶׁהָרִי הַבְּרִכּוֹת מְנוּעוֹת בְּכָל יוֹם. אָמַר לוֹ, אוֹ כֵּן: אוֹי, אוֹ: הוֹי. (אוֹ וְה') מַה הוּא?

אָמַר לוֹ, כְּשֶׁהַדְּבָר תְּלוּי בַתְּשׁוּבָה וְלֹא שְׁבִים, אִז ה' הָעֲלִיּוֹנָה נוֹטֵלֶת אוֹתָם וּמִשְׁפִּיעָה לְאֹי"ו וְי' אֵלֶיהָ, כִּי לֹא שְׁבִים, וְאִז נִקְרָא הוּי. הוּי כְּשֶׁהִסְתַּלַּק הַמֶּלֶךְ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְצוּחִים בְּנֵי אָדָם וְאֵין מִשְׁגִּיחַ בָּהֶם. וְאוֹתוֹ הָעֲלִיּוֹן אֶהְיָה הוּא הַטְּמִיר, מַעְלָה לוֹ, וְי' אֵלָיו, כִּי לֹא הַתְּקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, אִז נִקְרָא אוֹי, שֶׁהָרִי א' עוֹלָה לוֹ וְי', (שֶׁהִיא א' עוֹלָה לָהּ)



לו' ל"י) ואז אין מצויה תשובה, ולכן הסתלקה מהאותיות הללו ה', שהרי לא תלוי בתשובה.

וְדַאי כְּשֶׁהִתְרַבּוּ יוֹתֵר חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וּתְשׁוּבָה הֵיְתָה תְלוּיָה בְּרֵאשׁוֹנָה וְלֹא רְצוּ, אֲזֵי הִסְתַּלְּקָה ה', וְא' הֶעֱלְתָה אֶת ו' וְיִו"ד אֵלָיו, וּנְקָרָא אוּי. וְכִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְשׁוּבָה הִסְתַּלְּקָה (ולא מעלה), אֲזֵי צָוָחוּ וְאָמְרוּ, (ירמיה ו) אוּי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם. מַה זֶה כִּי פָנָה הַיּוֹם? זֶהוּ הַיּוֹם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁנְּקָרָא תְשׁוּבָה, שֶׁהִסְתַּלַּק וְעָבַר וְלֹא מְצוּי. אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנוּדָע, לְפָשֵׁט הַיָּמִין כְּנֶגֶד הַרְשָׁעִים, וְהָרִי הִתְפַּנֵּה מֵהַכֹּל וְלֹא נִמְצָא, וְלָכֵן אָמְרוּ אוּי וְלֹא הוּי. כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרַב, שֶׁהָרִי נִתְּנָה רְשׁוּת לְגְדוּלֵי הַמַּמְנִים שֶׁל שָׂאֵר הָעַמִּים לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם.

לְמַדְנֵנוּ, עֲלֵתָה ו' לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהִיכַל נִשְׂרַף, וְהָעַם גָּלָה, וְהַגְּבִירָה גִרְשָׁה, וְהַבַּיִת נִחְרַב. אַחַר כֵּךְ שִׁירַד ו' לְמַקוֹמוֹ, הִשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתוֹ וְהִנֵּה חָרַב, בִּקֵּשׁ אֶת הַגְּבִירָה, וְהִנֵּה הִתְרַחֲקָה וְהִלְכָה. רָאָה אֶת הִיכְלוֹ, וְהִנֵּה נִשְׂרַף. בִּקֵּשׁ אֶת הָעַם, וְהִנֵּה גָלָה. רָאָה אֶת בְּרֻכּוֹת הַנְּחָלִים הָעֲמֻקִּים שֶׁהָיוּ שׁוֹפְעִים, וְהִנֵּה נִמְנְעוּ. וְאֵז כָּתוּב, (ישעיה כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפָּד וּלְקִרְחָה וּלְחִגְרֵ שָׁק. וְאֵז לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קְדָרוֹת.

אֲזֵי ו' ה' (ו' י') נִמְשְׁכוּ אֶחָד כְּנֶגֶד הָאֶחָד, וְה' הֶעֱלִינָה הַשְּׁפִיעָה אֶת הַמַּעֲיֵנוֹת לְצַד הָאֶחָד, וְהַבְּרֻכּוֹת לֹא נִמְצְאוּ, שֶׁהָרִי לֹא נִמְצָאוּ הַזָּכֵר וְהַנְּקֵבָה וְלֹא שְׁרוּיִים כְּאֶחָד. אֲזֵי שָׂאֵג יִשְׂאֵג עַל נוֹהוּ. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּבְכָה רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכִיָּה תִקְוַעָה בְּלִבִּי מִצַּד אֶחָד, וְשִׁמְחָה בְּלִבִּי מִצַּד אֶחָד, שֶׁהָרִי שְׁמַעְתִּי דְבָרִים שְׁלֹא שְׁמַעְתִּי עַד עַתָּה. אֲשֶׁרִי חִלְקִי!

עֲרוֹת אִשֶׁת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה. מִי זֶה אִשֶׁת אָבִיךָ? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי שְׁנִינּוּ, כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה נִסְתָּר וְנִגְלָה, כְּמוֹ שֶׁהָשֵׁם הַקָּדוֹשׁ נִסְתָּר וְנִגְלָה, הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שֵׁם קָדוֹשׁ, כֵּךְ גַּם נִסְתָּר וְנִגְלָה. כָּאֵן הַכֹּל בְּנִגְלָה, יָדִיעָה נִסְתָּרָת כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ.

וְהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא כֵּךְ: אִשֶׁת אָבִיךָ - לְמַדְנֵנוּ, כָּל זְמַן שֶׁהַגְּבִירָה נִמְצָאת עִם הַמֶּלֶךְ וְהִיא מִיְנִיקָה אוֹתָךְ, נִקְרָאת אִמָּךְ. בְּעֵת שֶׁגָּלְתָה עִמָּךְ וְהִתְרַחֲקָה מִן הַמֶּלֶךְ, הִיא נִקְרָאת אִשֶׁת אָבִיךָ. אִשֶׁת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לֹא נִפְטָרָת בְּגִרוּשִׁין מִמֶּנּוּ, הִיא וְדַאי אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ



שְׁכָתוֹב (סו נ) כֹּה אָמַר ה' אִי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוֹת אִמְכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ.
אֵלָא וְדַאי שְׁהִיא אֲשֶׁת הַמֶּלֶךְ, אִף עַל גַּב שְׁגַלְתָּהּ.

וְלָכֵן צְוָה עָלֶיהָ פְּעָמִים – כְּשִׁישְׁבָה עִם הַמֶּלֶךְ בְּזוּוג אֶחָד, וְנִקְרָאת
אִמָּה, שְׁכָתוֹב עֲרוֹת אִמָּה לֹא תִגְלֶה, אֵל תַּעֲשֶׂה שִׁיתְרַחֲקוּ זֶה
מִזּוּ וְתִשְׁלַח עַל חֲטָאָהּ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלַּחַת אִמְכֶם. וְאֶחָד
כְּשֶׁהִיא בְּגָלוֹת עִמָּה וְגַלְתָּהּ מִהִיכַל הַמֶּלֶךְ, וְנִקְרָאת אֲשֶׁת הַמֶּלֶךְ. אִף
עַל גַּב שִׁתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, אֵל תַּעֲשֶׂה כְּדִי שִׁתְּזוּז מִבִּינָהּ וְיִשְׁלֹטוּ בָּהּ
שׁוֹנְאֵיהָ, וְלֹא תִשְׁמַר עָלֶיהָ בְּגָלוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב עֲרוֹת אֲשֶׁת אָבִיהָ לֹא
תִגְלֶה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם כִּי עֲרוֹת אָבִיהָ הִוא. אִף עַל גַּב שִׁתְרַחֲקָה
מִן הַמֶּלֶךְ, בָּהּ הַשְּׁגַחַת הַמֶּלֶךְ תְּמִיד, וְצָרִיף לְהִשְׁמַר כְּנִגְדָּה יוֹתֵר וְלֹא
תַחֲטֹא אֵלֶיהָ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (דברים כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבְּךָ מִחֲנֶה
לְהַצִּילֲךָ וְגו'. כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ – זֶה הַשְּׁכִינָה שְׁנִמְצָאת עִם יִשְׂרָאֵל,
וְכָל שְׁפָן בְּגָלוֹת, לְהִגָּן עֲלֵיהֶם תְּמִיד מִכָּל הַצְּדָדִים וּמִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים
כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁמִידוּ אֶת יִשְׂרָאֵל.

שְׁפָ מִדְּנֹו, לֹא יְכוּלִים שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְהַזִּיק לָהֶם עַד שִׁישְׁרָאֵל
מִחֲלִישִׁים כַּח הַשְּׁכִינָה מִלְּפָנֵי גְדוּלֵי הַמַּמְנִים שֶׁל שְׂאֵר
הָעַמִּים, וְאִזּוּ יְכוּלִים לָהֶם שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם וְגוֹזְרִים
עֲלֵיהֶם כְּמָה גְזוּרוֹת רְעוֹת. וְכִשְׁהֶם שָׁבִים אֵלֶיהָ, הִיא מְשַׁבֶּרֶת הַכַּח
וְהַתְקַף שֶׁל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל וְנִפְרַעַת לָהֶם מִן הַכָּל.

וְעַל כֵּן וְהָיָה מִחֲנִיף קְדוֹשׁ, שְׁצָרִיף אָדָם שֶׁלֹּא יִטְמֵא בַחֲטָאֵיו
וְיַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה. שְׂאֵם הִוא עוֹשֶׂה כֶּף, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ,
כְּמוֹ שְׁכָתוֹב וְנִטְמַתָּם בָּם, בְּלִי א'. וְלִמְדָנוּ, מֵאֲתִים אַרְבַּעִים
וְשִׁמּוֹנָה אֵיבָרִים בְּגוּף, וְכָלֶם נִטְמְאִים כְּשֶׁהוּא נִטְמֵא. כְּלוּמַר,
כְּשֶׁהוּא רוֹצֵה לְהִטְמֵא.

וְעַל כֵּן וְהָיָה מִחֲנִיף קְדוֹשׁ. מָה זֶה מִחֲנִיף? אֵלוֹ הֵם אֵיבָרֵי הַגּוּף. וְלֹא
יִרְאֶה כֶּף עֲרוֹת דָּבָר, מָה זֶה עֲרוֹת דָּבָר? עֲרוֹה נִכְרִיָּה שְׂזָה (שְׁהוּא)
דְּבַר רְמֵז, לְדָבָר הַזֶּה, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ. שְׂאֵם כֶּף, וְשָׁב מֵאֲחֲרֶיהָ וְדַאי.
וְעַל כֵּן עֲרוֹת אֲשֶׁת אָבִיהָ לֹא תִגְלֶה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכָתוֹב עֲרוֹת
אָבִיהָ הִוא, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ.



לְמִדְנֹו, על שלשה דברים מתעכבים ישראל בגלות: על שעושים קלון בשכינה בגלות, ומחזירים פניהם מהשכינה, ועל שמטמאים את עצמם לפני השכינה, ואת כלם בארנו במשנתנו.

רבי אבא היה הולך לקפוטקיא, והיה עמו רבי יוסי. עד שהיו הולכים, ראו איש אחד שהיה בא עם רשם אחד בפניו. אמר רבי אבא, נסטה מהדרך הזו, שהרי פניו של זה מעידים עליו שעבר על ערוה של התורה, כי כך רשום בפניו. אמר לו רבי יוסי, אם הרשם הזה היה לו כשהיה תינוק, איזו ערוה תמצא בו? אמר לו, אני רואה בפניו שמעידים על ערוה של התורה.

קרא לו רבי אבא, אמר לו, אמר דברך, הרשם הזה שבפניך מה זה? אמר להם, בבקשה מכם, אל תענישו יותר את אותו אדם, שהרי חטאיו גרמו לו. אמר רבי אבא, מהו? אמר לו, יום אחד הייתי הולך בדרך אני ואחותי, ושהינו במלון אחד ושתיתי יין, וכל אותו הלילה אחזתי באחותי. בבקר קמנו, ובעל בית המלון התקוטט עם איש אחד, ונכנסתי ביניהם, וקשרו אותי זה מצד זה וזה מצד זה, והרשם הזה היה נכנס למח, ונצלתני על ידי רופא אחד שיש בתוכנו. **אמר** לו, מי הרופא? אמר לו, זה רבי שמלאי. אמר לו, איזו רפואה נתן לך? אמר לו, רפואת הנפש. ומאותו יום חזרתי בתשובה. ובכל יום אני רואה את פני במראה אחת, ואני בוכה לפני הקדוש ברוך הוא, שהוא רבון העולמים, על אותו החטא, ומאותן דמעות רחצתי פני. אמר רבי אבא, אם לא שנמנעה ממך תשובה, הייתי מעביר מפניך את אותו הרשם, אבל אני קורא עליך, (ישעיהו ו) וסר עונך וחסאתך תכפר. אמר לו, אמר שלש פעמים. אמר לו שלש פעמים והרשם עבר.

אמר רבי אבא, ודאי אדונך רצה להעבירו ממך, שודאי נמצאת בתשובה. אמר לו, נדרתי מהיום הזה לעסק בתורה יומם ולילה. אמר לו, מה שמך? אמר לו, אלעזר. אמר לו, אל עזר, ודאי שהשם גורם שאלקיך סיע לך והיה בעזרך. שלח אותו רבי אבא וברך אותו.

בפעם אחרת היה רבי אבא הולך אל רבי שמעון, נכנס לעירו, מצא אותו שהיה יושב ודורש (תהלים צב) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', כמה טפשים אותם בני



העולם שלא משגיחים ולא יודעים ולא מסתכלים לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא על מה הם עומדים בעולם, מי מעכב אותם לדעת? טפשותם, כי לא עוסקים בתורה. שאלו עוסקים בתורה, היו יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא.

ובסיף לא יבין את זאת, שלא מתבונן ולא יודע ההנהגות של זאת בעולם. (שאף על גב) שדן את העולם בדיניו ורואים את דיניה של זאת הזו שמגיעים לבני אדם שהם צדיקים, ולא מגיעים על הרשעים החיכים שעוברים על דברי התורה, שכתוב בפרוץ רשעים כמו עשב וגו'. שאת העולם הזה הם יורשים אותו בכל צדדיו, והדינים לא מגיעים אליהם בעולם הזה. ואלמלא שדוד המלך הודיע אותו בסוף הכתוב, לא היינו יודעים, שכתוב להשמידם עדי עד, להשמידם מאותו העולם, ושיהיו עפר תחת רגלי הצדיקים, שכתוב (מלאכי ג) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

עוד פתח ואמר, (איוב טז) ויקם בי כחשי בפני יענה. במה מדבר? אלא אשרי חלקו של אדם שמשתדל בתורה לדעת את דרכי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שמשתדל בתורה, כאלו השתדל בשמו ממש. מה שמו של הקדוש ברוך הוא עושה הנהגות, אף התורה גם כן. בא וראה, מי שעובר על דברי תורה, התורה עולה ויורדת ועושה באדם רשומים בפניו, כדי שישתכלו בו עליונים ותחתונים, וכלם שופכים קללות על ראשו.

ולמדנו, כל אותם עיני ה' שהולכים ומשוטטים בעולם לדעת את דרכי בני אדם, כלם זוקפים עינים ומסתכלים בפני אותו האיש, ורואים אותם, וכלם פותחים עליו: וי. אוי לו בעולם הזה, ואוי לו בעולם הבא. הסתלקו מסביב לפלוני, שהרי עדות בפניו, ורוח טמאה שורה עליו. וכל אותם ימים שנמצא רשם בפניו לעדות, אם מוליד בן, הוא שולף לו רוח מצד הטמאה, ואלו הם הרשעים של הדור, עזי הפנים, שרבונום עוזב אותם בעולם הזה להשמידם לעולם הבא.

שנינו, הצדיק הזכאי הזה שמשתדל בתורה יומם וליילה, הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט אחד של חסד ונרשם לו בפניו, ומאותו רשם פוחדים עליונים ותחתונים. כך גם מי שעובר על דברי תורה, מושכים עליו רוח טמאה ונרשם לו בפניו, וממנו בורחים



עליונים ותחתונים. וכלם מכריזים עליו: הסתלקו מסביב לפלוני, שעבר על דברי תורה ועל מצוות רבנו. או לו ואוי לנפשו! הרי שלף רוח טמאה שנמצאת עמו והורישו לבנו, וזהו שהקדוש ברוך הוא אין לו בו חלק, ועוזב אותו להשמידו לעולם הבא.

אמר לו רבי אבא, יפה אמרת, אבל מנין לך את זה? אמר לו, כך למדתי, ולמדתי שהירשה הרעה הזו יורשים כל בניו, אם לא שישוּבו, שהרי אין דבר שעומד לפני תשובה. ואני כך למדתי, שרפואה זו נתנו לי פעם אחת, שהייתי רשום בפני, ויום אחד הייתי הולך בדרך ופגשתי צדיק אחד, ועל ידו עבר ממנו אותו הרשם. אמר לי, מה שמך? אמרתי לו, אלעזר, וקרא עלי אלעזר אחר. אמר לו, ברוך הרחמן שראיתי אותך וזכיתי לראותך בזה. אשרי חלקך בעולם הזה ובעולם הבא. (אמר לו) אני הוא שפגשתי בך.

השתטח לפניו והביאו לביתו. התקין לפניו חלת (טרכוסא) לחם ובשר של עגלה משלשת. אחר שאכלו, אמר לו אותו האיש: רבי, אמר לי דבר אחד, פרה אדמה יש לי, אמו של העגל שאת בשרו זה עתה אכלנו, ויום אחד טרם שהתעברה והולידה, הלכתי אחריה למרעה במדבר, בעוד שאני מנהיג אותה עבר לפני איש אחד, אמר לי, מה שמך של הפרה הזו? אמרתי, מיום שנולדה לא קראתיך בשם. אמר לי, היא נקראת בת שבע אם שלמה, אם תזכה לכפרה. ואני, בעוד שהחזרתי את ראשי, לא ראיתי אותו, וצחקתי מאותו הדבר.

על קבר רבי שמעון בן יוחאי לומדים הזהר באימה וביראה כי כמה נסים ארעו שם וכו' מצאתי כתוב מהרב בעל של"ה הקדוש זכרונו לחיי העולם הבא במסעיו בארץ ישראל בשנת שפ"ח, וזה לשונו: ועל קבר רבי שמעון בן יוחאי לומדים הזהר באימה וביראה ובדבקות גדולה כי כמה נסים ארעו שם, וצריכים ללמד הזהר באימה וביראה ובדבקות גדולה וכו', ושוב אודיעכם כי היום יום ראשון הייתי במערת הצדיקים וכו' ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר ושם למדתי הזהר. (נעם הלכות, רבי אהרן ראטה זצ"ל. מאמר למוד התורה סעיף יא)



סדר הלימוד ליום ד ניסן [יום 181 בשנה]

וְעַבְשׁוּ שְׁזִכִּיתִי בַתּוֹרָה, הַתְּעוֹרְרִיתִי עַל הַדְּבָר הַהוּא, וּמִיּוֹם שֶׁנִּפְטַר מִכָּאן רַבִּי שְׁמֵלָאִי, לֹא הָיָה אִישׁ שִׁיאִיר לָנוּ בַתּוֹרָה כְּמוֹתוֹ, וְאֲנִי פָחַדְתִּי לומר דְּבַר תּוֹרָה שֶׁלֹּא לְמִדְתִּי. וְהַדְּבָר הַזֶּה שֶׁהִסְתַּכְּלִיתִי שֶׁדְּבַר חֲכָמָה הוּא, וְלֹא יִדְעֵתִי. אָמַר לוֹ, וְדַאי שִׁזְהוּ דְּבַר חֲכָמָה, וְרָמַז עַלְיוֹן הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

אָבֵל בֵּא רְאָה, בַּת שֶׁבַע נִקְרְאת מִמֶּשׁ בְּסוּד הַחֲכָמָה, מִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב בָּהּ הַכֹּל בְּשֶׁבַע: שֶׁבַע פְּרוֹת, שֶׁבַע שְׂרָפוֹת, שֶׁבַע הִזְאוֹת, שֶׁבַע כַּבּוּסִים, שֶׁבַע טְמֵאִים, שֶׁבַע טְהוּרִים, שֶׁבַע כְּהֻנִּים. וּמִשֶּׁה וְאֶהְרֹן בַּחֲשָׁבוֹן, שֶׁכְּתוּב וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן וְגו'. וַיִּפֶּה אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁאָמַר בַּת שֶׁבַע, וְהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה.

אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן שֶׁשִּׁמְעֵתִי דְּבַר זֶה, בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי הַקָּדִים לִי שְׁלוֹם בְּרֵאשׁוֹנָה לְזָכוֹת לְזֶה, שֶׁכְּתוּב (ישעיה נז) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחֲוֹק וְלִקְרוֹב אָמַר ה'. כְּשֶׁאֲנִי הָיִיתִי רַחוּק, הַקָּדִים לִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלוֹם לְהִיּוֹת קְרוֹב. קָרָא עָלָיו רַבִּי אֲבָא, (שמואל א-א כה) אֵתָהּ שְׁלוֹם וּבֵיתָךְ שְׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם.

עֲרֹת אַחֹת אֲבִיךָ לֹא תִגְלֶה. רַבִּי חֲזִיא פֶּתַח, וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֵת אַחֲתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֵת עֲרֹתָהּ וְגו'. שֶׁשׁ שְׁנֵינוּ, מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה פָּרַשׁ אָדָם מֵאֲשֶׁתוֹ וְלֹא הָיָה מוֹלִיד. מִשֶּׁהָרַג קִין אֵת הָבֶל לֹא רָצָה אָדָם לְהִזְדוּג עִם אֲשֶׁתוֹ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִשֶּׁעָה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מִיָּתָהּ. אָמַר, לָמָּה אֲנִי אוֹלִיד לְבִהָלָהּ? מִיַּד פָּרַשׁ מֵאֲשֶׁתוֹ.

וְשִׁיתִי רוּחוֹת נִקְבוֹת הֵיוּ כְּאוֹת וּמִזְדוּגוֹת עִמּוֹ וְהוֹלִידוּ. וְאוֹתָם שֶׁהוֹלִידוּ הֵיוּ הַמְזִיקִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִקְרְאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, וְאֵלֶּה מְסִיתִים בְּנֵי אָדָם וְשׁוֹרִים בְּפֶתַח הַבַּיִת וּבְכוֹרוֹת וּבְכִתֵּי הַכֶּסֶּא. וְעַל כֵּן בֶּן אָדָם שֶׁנִּמְצָא בְּפֶתַח בֵּיתוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁדִּי בְּכַתְרִים עַלְיוֹנִים, כָּלֵם בּוֹרְחִים וּמִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים צא) וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאֶהְלֶךְ. מַה זֶה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב? אֵלּוֹ נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וְלִמְדֵנוּ, בְּשֶׁעָה שֶׁיִּרְדֵּ אָדָם בְּדִיוֹקָן עַלְיוֹן, בְּדִיוֹקָן קְדוּשׁ, וְרָאוּ אוֹתוֹ עַלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, כָּלֵם קָרְבוּ אֵלָיו וְהִמְלִיכוּהוּ עַל הָעוֹלָם



הזה. לאחר שבא הנחש על חנה והטיל בה זָהֶמָה, אחר כך הולידה את קין, ומשם (נתייחס) נתחייבו כל דורות הרשעים בעולם. ומדור השדים והרוחות משם נמצאו, ומצדו. ומשום כך כל השדים והרוחות, חצי יש בהם מבני אדם שלמטה, וחצי ממלאכים עליונים שלמעלה. וכן כשנולדו מאדם אותם אחרים, כלם נמצאו כגון זה – חצי מהתחתונים, וחצי מהעליונים.

אחר שנולדו מאדם, (חזרו לו קצת מאותן רוחות שיצאו מתשוקתו בחלום) הוליד מאותן רוחות בנות שדומות ליפי העליונים וליפי התחתונים, ועל זה כתוב, (בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וְגו', וטעו כלם אחריהן. וזכר אחד נמצא שבא לעולם מרוחו של צד קין, וקראו לו תובל קין, ונקבה אחת יצאה עמו, והיו הבריות טועים אחריה, ונקראת נעמ"ה. ממנה יצאו רוחות ושדים אחרים, והם תלויים באויר ומודיעים דברים לאותם אחרים שמצויים למטה. **ותובל** קין הזה הוציא כלי זין להרג לעולם, ונעמה הזו התרעשה ברגשה, ונדבקה בצדה. ועד עכשו היא קימת, ומדורה בין שאון הים הגדול, ויוצאת וצוחקת עם בני אדם, ומתחממת מהם בחלום באותה התשוקה של אדם, ונדבכת בו. תשוקה היא נוטלת, ולא יותר. ומאותה תשוקה היא מתעברת, ומוציאה מינים אחרים לעולם.

והבנים הללו שמולידה מבני אדם נמצאים כנגד נקבות בני האדם, ומתעברות מהם ומולידות רוחות, וככלם הולכים אל לילית הראשונה, והיא מגדלת אותם. והיא יוצאת לעולם ורוצה תינוקותיה. ורואה תינוקות של בני אדם ונדבכת להם להרג אותם, ולהשאב לרוחות תינוקות בני האדם, והולכת עם אותה הרוח (תינוק), ומזדמנים שם שלש רוחות קדושות, וטסים לפניה, ונוטלים ממנה אותה הרוח (תינוק), ומניחים אותה לפני הקדוש ברוך הוא, ושם נחלקים (לומדים) לפניו.

משום כך התורה מזהירה את בני האדם, והתקדשתם והייתם קדושים, ודאי. אם נמצא אדם קדוש, לא פוחד ממנה, שאז מזמין הקדוש ברוך הוא את אותם שלשת המלאכים הקדושים שאמרנו, ושומרים את אותו התינוק, והיא לא יכולה להרע לו. זהו שכתוב לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. מה הטעם



לא תאנה אליך רעה? משום שכי מלאכיו יצוה לך. וכתוב כי בי חשק ואפליטהו.

שואם אדם לא נמצא קדוש, ושולף רוח מצד הטמאה, אזי היא באה וצוחקת עם אותו תינוק. ואם היא הורגת אותו, היא נשאבת לאותה הרוח ולא זזה ממנה לעולמים. ואם תאמר, אותם האחרים שהרגה אותם והודמנו לפניה הם אותם שלשה קדושים, ונוטלים ממנה אותה הרוח, הרי לא נמצאו בצד הטמאה, למה היא שולטת להרג אותם? אלא זה כשהאיש הזה אינו מתקדש, אבל לא מתכונן להטמא ולא נטמא, כי כף היא יכולה לשלט בגוף ולא ברוח.

ולפעמים נמצא שיוצאת נעמה לעולם להתחמם עם בני אדם, ונמצא אדם בקשר (בקשוי) של תשוקה עמה, ומתעורר משנתו, ואוחז באשתו ושוכב עמה, והרצון שלו באותה תשוקה שהיתה לו בחלומו, אז אותו הבן שמוליד בא מצדה של נעמה, שהרי בתשוקה שלה זה נמצא. כשיוצאת לילי"ת ורואה אותו, היא יודעת הדבר ונקשרת בו, ומגדלת אותו כמו האחרים בני נעמה, ונמצאת עמו זמנים רבים ולא הורגת אותו.

זהו איש, שבכל לבנה ולבנה נחסר, ולא מתיאשת ממנו לעולמים, שהרי בכל לבנה ולבנה כשהיא מתחדשת בעולם, לילי"ת יוצאת, ופוקדת על כל אלה שהיא מגדלת וצוחקת בהם, ואז אותו האיש פגום באותו זמן. אשריהם הצדיקים שמתקדשים בקדשת המלך, עליהם כתוב, (ישעיה טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.

את הדברים הללו גלה שלמה המלך בספרו של אשמדאי המלך, ומצאנו בו אלה וארבע מאות וחמשה מיני טמאה שנטמאים בהם בני אדם. את זה גלה אשמדאי למלך שלמה.

אוי להם לבני אדם, שכלם אטומים וסתומי עינים, ולא יודעים ולא שומעים ולא משגיחים איך הם עומדים בעולם. והנה עצה ורפואה לפניהם, ואינם מסתכלים. שהרי אין אנשים יכולים להנצל אלא בעצה של התורה, שכתוב (דברים כג) כי יהיה כף איש אשר לא טהור מקרה לילה. אשר לא יהיה טהור דוקא, מקרה לילה דוקא, והרי בארנו את הדברים בעצת התורה הקדושה. שפך כתוב בתורה הקדושה, והתקדשתם והייתם קדושים כי אני ה' אלהיכם.



לְמִדְנוּ, אחר שהסתלקו קיץ והכל, חזר אדם לאשתו, והתלבש ברוח אחרת, והוליד את שת. מכאן התייחסו דורות הצדיקים בעולם, והגדיל הקדוש ברוך הוא את החסד בעולם, ולכל אחד נולדה עמו נקבה, שיתישב העולם כמו שלמעלה. והרי פרשוה החברים בסתם משנה, שכתוב ואיש אשר יקח את אחתו בת אביו או בת אמו וגו', חסד הוא. חסד הוא ודאי. ואחר ששרה החסד, יצאו גזעים ושרשים מתחת למעלה, ונפרדו הענפים, והקרוב התרחק. אז גדל הענף ובא להתחבר בזוג אחד עם האילן. זה בראשונה, וזה בסתר העולם, משום שכתוב (תהלים פב) אמרתי עולם חסד יבנה. אבל מכאן והלאה, אנשים שימצאו בו – ונכרתו לעיני בני עמם.

לְמִדְנוּ, ערות אחות אביה, כמו שנתגלה בנסתר. כתוב (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו'. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים דרכי הקדוש ברוך הוא והולכים בהם ונודעים אליהם. אשרי חלקם.

לְמִדְנוּ, התעברה ה' עליונה באהבה וחביבות שאין נפרד ממנה יו"ד לעולמים. התעברה והוציאה וא"ו, אחר כף עמד לפניה והיניקה אותו, וזו (ודן בעולם) הוא"ו כשיצאה, בת זוגו יצאה עמו. בא החסד והתעורר אליו, והפריד אותם, ויצאו גזעים מתחת למעלה, והתפשטו ענפים והתרבו, ונעשתה ה"א תחתונה. והתרבתה בענפיה למעלה למעלה, עד שהזדווגה באילן העליון, והתחברו וא"ו עם ה"א. מי גרם להם? חסד הוא. חסד הוא ודאי. שחברם כאחד.

יו"ד עם ה"א עליונה, אין תלוי חבורן בחסד, אלא חבורן תלוי במזל, וחביבותן, שלא נפרדות לעולמים. יו"ד נקשרת לה"א, וה"א נקשרת לו"א, וא"ו נקשרת בה"א, וה"א נקשרת בכל. והכל הוא קשר אחד ודבר אחד. לא נפרדות זו מזו לעולמים. כפיכול מי שגורם את הפרוד כאלו החריב עולם, ונקרא ערות הכל.

וְלַעֲתִיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא להשיב שכניה למקומה, ושימצא הכל בזוג אחד, שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד וגו'. ואם תאמר, עכשו אינו אחד?! לא, שהרי עכשו הרשעים של העולם גרמו שלא ימצא אחד, שהרי הגבירה התרחקה מן המלך, ולא נמצאים בזוג. האם העליונה התרחקה מהמלך ולא מיניקה אותו.



בִּי מֶלֶךְ בְּלִי גְבִירָה לֹא מִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹתָיו עִמָּה (שֶׁל הָאֵם) כְּמוֹ
בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהִתְחַבֵּר עִם הַגְּבִירָה, שְׁעֵטְרָה אוֹתוֹ בְּכִמָּה עֵטְרוֹת,
בְּכִמָּה זְהָרִים בְּעֵטְרוֹת קְדוֹשׁוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שְׁכָתוֹב (שִׁיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה
בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֵמָה וְגו', שֶׁהַזְדוּג עִם הַגְּבִירָה, אִז עֵטְרָה אוֹתוֹ
הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה כְּרֵאוּי. וְכַעַת שְׁאִין נִמְצָא הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, אִזִּי הָאֵם
הָעֲלִיוֹנָה נוֹטֶלֶת אֶת כְּתָרָהּ (עֵטְרָתָהּ) וּמוֹנֵעַת מִמֶּנּוּ אֶת מַעֲיָנוֹת הַנְּחָלִים,
וְלֹא נִמְצָא בְּקֶשֶׁר אֶחָד. כְּבִיכּוֹל אֵינוֹ בְּנִמְצָא אֶחָד.

וּבְזִמְן שֶׁתְּשׁוּב הַגְּבִירָה לְמָקוֹם הַיְכָלָהּ וְהַמֶּלֶךְ יִזְדוּג עִמָּה בְּזוּג
אֶחָד, אִז יִתְחַבֵּר הַכֹּל כְּאֶחָד בְּלִי פְרוּד. וְעַל זֶה כְּתוּב, בְּיוֹם
הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. בְּיוֹם הַהוּא, בְּזִמְן שֶׁתְּשׁוּב הַגְּבִירָה
לְהִיכָל, אִז הַכֹּל יִמְצָא אֶחָד בְּלִי פְרוּד. וְאִז – (עוֹבְדִיָּה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים
בְּהָר צִיּוֹן לְשִׁפְט וְגו'.

שֶׁלְּמִדְנֹו, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לֹא תִפְנֵס הַגְּבִירָה בְּשִׂמְחָה לְהִיכָלוֹ עַד
שֶׁתִּדּוֹן מַלְכוּת עֲשׂוֹ וְתִקַּח מִמֶּנּוּ נִקְמוֹת שְׁגָרְמָה כָּל זֶה.
אֲחֵר כִּף תִּזְדוּג עִם הַמֶּלֶךְ וְתִהְיֶה שִׂמְחָה שְׁלֵמָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְעָלוּ
מוֹשִׁיעִים בְּהָר צִיּוֹן לְשִׁפְט אֶת הָר עֲשׂוֹ – בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחֵר כִּף –
וְהִיְתָה לֵה' הַמְּלוּכָה. מִי הַמְּלוּכָה? זֶה הַגְּבִירָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהִיְתָה לֵה'
הַמְּלוּכָה. וְאַחֵר שֶׁיִּזְדוּגוּ כְּאֶחָד מֵה כְּתוּב? וְהִיְתָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל
הָאָרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

עֲרֹוֹת אַחֵי אַבְיָה לֹא תִגְלֶה, שְׁנָה רַבִּי יְהוּדָה – זֶהוּ יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה.
וְאַחֹוֹת אִמָּה – זֶה יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֵמָה. בְּחֻטָּאִים הִלְלוּ יִגְלוּ
יִשְׂרָאֵל לְבֵין הָעַמִּים וְתִחַרְב יְרוּשָׁלַיִם לְמִטָּה. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, אֶהְבֵּת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁקָרָא לְיִשְׂרָאֵל אַחִים, שְׁנִאָמַר (תְּהִלִּים קכב) לְמַעַן
אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְּרָה נָא וְגו'. (וּבְאַרְנוֹ הַדְּבָרִים, וְשֵׁם (דְּבָרִים שֵׁם) בַּת בְּנָה וּבַת
בְּתָה. וְאַף עַל גַּב שֶׁהֵם בְּנִגְלָה וּבְנִסְתָּר וְכֵן אַחֲרָיו. שֶׁהָרִי הָעוֹלָם צָרִיף
לָהֶם, וְהֵם יֹשׁוּב הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (מִשְׁלֵי כז) רַעַף וְרַע אַבְיָה) וְזֶה סוּד
הַדְּבָר. שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם אַחֵי, לְמָה רַעֵי? וְאִם רַעֵי, לְמָה אַחֵי? אֵלָּא
לְמִדְנֹו, אוֹתוֹ דְּבַר שְׁלֵא סָר לְעוֹלָמִים נִקְרָא רַע, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר
רַעַף וְרַע אַבְיָה אֵל תַּעֲזֹב. וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאֵם
הָעֲלִיוֹנָה נִקְרָאת רַעֵיָהּ, כִּי לֹא זֶה אֶהְבֵּת הָאֵב מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.



והאם התחַתוּנָה נקראת כֵּלָה, וְנִקְרָאת אַחוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ (שיר ח)
אַחוֹת לְנוּ קִטְנָה.

וְהִינּוּ סַתֵּם מִשְׁנֵה שְׁלֵנוּ, שֶׁכְּתוּב כִּי אֵין עֲרוֹת אַחוֹתָךְ בַּת אָבִיךָ אוֹ בַת
אִמְךָ. כִּיִּן שְׂאֵמֵר בַּת אָבִיךָ, מֵה זֶה אוֹ בַת אִמְךָ? אֵלָּא, אִם
הִיא נִמְצָאת מִצַּד הָאֵב, נִקְרָאת חֲכֵמָה. וְאִם מִצַּד הָאֵם, נִקְרָאת בִּינָה.
וְעַל כָּל פְּנִים, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, הִיא נִמְצָאת מֵהָאֵב וְהָאֵם. שֶׁהִרִי יו"ד
אֵינָה זֶזָה מֵה' לְעוֹלָמִים. וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר, מוֹלַדֶּת בֵּית - מִצַּד הָאֵב.
אוֹ מוֹלַדֶּת חוּץ - מִצַּד הָאֵם.

רַבִּי אָבָא אָמַר, (משלי כד) בְּחֲכֵמָה יִבְנֶה בֵּית. מִי הַבֵּית שֶׁנִּבְנָה
בְּחֲכֵמָה? הֲוִי אוֹמֵר זֶה הִנְהָר שִׁיּוּצָא מֵעֵדֵן. מִשּׁוּם כִּי מוֹלַדֶּת
בֵּית אוֹ מוֹלַדֶּת חוּץ, כְּשִׁיּוּצָא מו', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בראשית ב) עֵצִים מֵעֵצֵי
וּבֶשֶׂר מִבְּשָׂרִי. וְכְתוּב וַיִּקַּח אַחַת מִצִּלְעֹתָיו, וְזֶהוּ מוֹלַדֶּת חוּץ, מִמְּקוֹם
שֶׁל זַעִיר אֲנָפִין נִמְצָא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וְעַל זֶה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים אַחִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁלֹּא סָרָה אֶהְבֶּתֶם לְעוֹלָמִים. יְרוּשָׁלַיִם שֶׁלְמֵטָה נִקְרָאת אַחוֹת
אִמְךָ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים קכב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחִבְּרָה לָהּ יַחְדּוֹ
וְגו'. מֵה זֶה שֶׁחִבְּרָה לָהּ יַחְדּוֹ? כִּדִּי שִׁיּוּדוּג עִמָּה הַמֶּלֶךְ מִשְׁשָׂה
צְדִידִים, בְּכָל צְדִידֵי הַמֶּלֶךְ, בְּדַרְגַּת הַצְדִיק, וְכָל כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁכְּלוּלִים
בּוֹ. וְהִינּוּ שֶׁחִבְּרָה לָהּ יַחְדּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁשֵּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יִה. מִי הַשְּׁבָטִים? אֵלוּ
שְׁנַיִם עָשָׂר תְּחוּמִים שֶׁנִּפְרָדִים מֵאוֹתוֹ אֵילָן גְּדוֹל וְחֲזָק שֶׁיִּרְשׁ
אוֹתָם מִצַּד הָאֵב וְהָאֵם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב שְׁבָטֵי יִה, מִיִּפִי הַעֲדוֹת שֶׁמַּעִיד
הַבֵּן הַקָּדוֹשׁ, (שְׁמַעִיד אָבָא וְאִמָּא בְּבֵן הַקָּדוֹשׁ) שֶׁכְּתוּב שְׁבָטֵי יִה עֲדוֹת
לְיִשְׂרָאֵל, וְהֵם נִהְרֹת עֲמָקִים שֶׁשׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים מִן י"ה. וְהַכֹּל (וְכָל
כִּי לְמָה?) לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. כִּי שָׁמָּה יִשְׁבוּ כְּסָאוֹת לְמִשְׁפָּט כְּסָאוֹת לְבֵית
דָּוִד, לְרִשְׁתָּ אֶת הַמַּלְכוּת הַקָּדוֹשָׁה הוּא וּבְנָיו לְדוּרֵי דוּרוֹת, וְזֶהוּ
הַשִּׁירָה שֶׁאֵמֵר דָּוִד עַל הַמַּלְכוּת הַעֲלִיּוֹנָה הַקָּדוֹשָׁה.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, הַכֹּל בְּסוּד עֲלִיּוֹן הוּא, לְהִרְאוֹת שְׁמִי שְׁפוּגִם לְמֵטָה
- פּוֹגֵם לְמַעְלָה. עֲרוֹת כְּלָתָךְ לֹא תִגְלֶה, שֶׁשְׁנִינּוּ, עוֹנֵתָן שֶׁל
תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים מִשְׁבֶּת לְשֶׁבֶת. מִכִּיִּן שִׁיּוּדְעִים אֶת סוּד הַדְּבָר וַיְכּוֹנוּ
אֶת הַלֵּב, וַיִּמְצָא רְצוֹנָם שָׁלֵם, וְהַבְּנִים שֶׁמוֹלִידִים נִקְרָאִים הַבְּנִים שֶׁל
הַמֶּלֶךְ. וְאִם אֵלָּה פּוֹגְמִים דְּבָר לְמֵטָה, כְּכִיּוֹל הֵם פּוֹגְמִים בְּכֹלָהּ



שְׁלֹמֶעֱלָה, וְאִז כְּתוּב עֲרוֹת כְּלִתָּךְ לֹא תִגְלֶה. זֶה בְּשִׁבִיל אֵלֹו שְׂיֻדְעִים
אֶת דִּינֵי הַתּוֹרָה. שְׁאָר הָעַם אוֹתוֹ שְׁבַנְגְלָה, כְּלִתָּךְ מִמֶּשׁ, וּבַחֲטָא הַזֶּה
הַשְּׂכִינָה מִסְתַּלְקֶת מִבִּינֵיהֶם.

לְמַדְנוּ, נִחְקַק הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּצַדִּיקִים יְדוּעִים, בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁל
עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם (י' בָּא', א' בִּי', י' בָּב', ב' בִּי', י' בָּא', ב' בָּה', ו' בָּג', י' בָּה', י'
בָּג', ה' בִּי', ג' בָּה', ה' בָּד') י' בָּא', א' בִּי'. י' בָּב', ב' בִּי'. י' בָּא' ה' בָּג', יו"ד
בָּה"א, יו"ד בָּגִימ"ל, ה"א בִּיּו"ד גִּימ"ל בָּה"א, ה"א בְּדִל"ת. כְּלָן
נִחְקַקוֹת בִּיּו"ד, יו"ד מַעֲלָה אוֹתָן.

ה"א כְּלוּלָה בִּיּו"ד, מִמֶּנּוּ יוֹצֵאת, אִז מַעֲטָרִים אֶת הָאֲבוֹת.
נִפְתַּחַת ה"א בְּנִחְקָלִים שְׁלָה, וּמַעֲטָרַת אֶת רֹאשׁ הַו', שֵׁשׁ
שְׂרוּיִים הָאֲבוֹת.

ו' כּוֹלֶלֶת שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וְאֶת כָּלֶם כּוֹלֶלֶת יו"ד. יו"ד נִחְקַקֶת בְּגִלּוּפֶיהָ,
וְעוֹלָה לְהַתְעַטֵּר בְּשֵׁתִים עֲשָׂרָה אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, מִמֶּנּוּ יוֹצֵאות עֶשֶׂר
אֲמִירוֹת בְּגִלּוּפִים שְׁלוֹ, וְכָלֶם שְׂבִילִים שֶׁל הַדְרָךְ הָעֲלִיוֹנָה, (שֶׁל דְּרָכֵי
הַתּוֹרָה) הַנִּכְבְּדָה מֵהַכֹּל. אִזִּי ה"א אַחֲרַת נְכַלְלַת מְכָלֶם, חֲקוּקָה מִצַּד
מִתּוֹחַ (מִתִּיחַדָּת) טָמִיר לְהוֹלִיד לְמִטָּה.

נְחֻקָּו (נְחֻלָּקוּ) כָּלֶם בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְאֶת כָּלֶם פִּרְשָׁנוּ
בְּמִשְׁנַתְנוּ, וְכָלֶם עוֹלִים לְרֹאשׁ הַמְּלָךְ.

שְׁבַע שְׁבַתוֹת שְׁלֵמוֹת מִתְּפָרְשׁוֹת בְּשִׁבְעִים אוֹתִיּוֹת. שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם
עָלוּ, וְהֵן עָלוּ בְּאוֹת ו' (יו"ד), רְשׁוּמוֹת בְּפָרְשַׁת וַיְהִי בְּשִׁלַּח
פָּרְעָה בְּפִסּוֹק וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיִּט. כְּשֶׁהַשְּׂכִינָה נוֹטֶלֶת וּשְׁבַעָה רְשׁוּמִים
נִרְשָׁמוּ בָּהּ, מִתְעַלּוֹת שְׁבַע מִמֶּנָּה בְּמַעֲשִׂים רְשׁוּמִים. לְמַדְנוּ שֶׁהַתְעַלּוּ
הָאוֹתִיּוֹת בְּרִשְׁמֵים יְדוּעִים וּדְרָכִים סְתוּמוֹת, פָּרַט לְצַדִּיקֵי אָמֶת,
עֲמוּדֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה, עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת
שְׁחֻקוֹת בַּתּוֹרָה, כְּלָן מִתְּפָרְשׁוֹת (מֵאלֹו) בְּעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת
הַלְלוּ, כָּל אֲמִירָה וְאֲמִירָה מֵאוֹתָן הָעֶשֶׂר, שֶׁהֵן כְּתָרֵי הַמְּלָךְ, כְּלָן
חֻקוֹת בְּאוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת (אַחֲרוֹת). מִשׁוּם כֶּךָ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ מִתְּכַפֵּסָה
בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְכָל אֲמִירָה מְלוֹהָ לְאֲמִירָה יוֹתֵר עֲלִיוֹנָה אֶת
אוֹתִיּוֹתֶיהָ, מִשׁוּם שֶׁנִּכְלָלוֹת זֹו עִם זֹו. וְלָכֵן אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ חֻקְקָנוּ
אוֹתוֹ בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, מִשׁוּם שֶׁהִתְכַּסּוּ זֹו בְּזוֹ וְזוֹ בְּזוֹ, עַד שֶׁכְּלָן
נִקְשְׂרוֹת כְּאַחַת.



ומי שרוצה לדעת את צרופי השמות הקדושים, שידע את אותן האותיות הרשומות בכל כתר וכתר, ואז ידע ויתקיים בכל. והרי חקקנו אותם בכל אותן האותיות שרשומות וידועות בכל כתר וכתר מהספר העליון של שלמה. וכך עלה בידינו, והחברים חקקו אותם, (ולחברים גלינו אותם) ויפה הוא. שהרי כל כתר וכתר מלנה לחברו את אותיותיו, כמו שבארנו, ולפעמים שלא צריך אלא באותיות אותם שרשומים בו. וכלם ידועים לחברים, והרי בארנו אותם.

אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם ומגלה להם סודות עליונים של שמו הקדוש, שלא גלה לעליונים קדושים, ועל זה יכל משה להתעטר בין קדושים, וכלם לא יכלו להתקרב אליו, כאש יוקדת וגחלי אש. שאם לא כך, מי היה לו למשה לעמד ביניהם? אלא אשרי חלקו של משה, שהרי כשהתחיל לדבר עמו הקדוש ברוך הוא, רצה לדעת את שמו הקדוש (שמותיו הקדושים), נסתר ונגלה, בכל אחד ואחד כראוי, ואז נדבק וידע יותר מכל בני העולם.

בא ראה, בשעה שעלה משה לתוך הענן הנכבד, נכנס לבין קדושים. פגע בו מלאך אחד בשלהבות אש, בעינים לוהטות, וכנפיו שורפות. רצה לשאף אותו לתוכו. ושם אותו מלאך גבריאל (גזריא"ל) (גזרנא"ל). אז הזכיר משה שם קדוש אחד שהיה חקוק עם שתיים עשרה אותיות, והזדעזע והתרגש, עד שעלה משה ביניהם, וכן לכל אחד ואחד. אשרי חלקו, והרי בארנו את הדברים.

ערוות אשה ובתה לא תגלה. למדנו, בתקוני הגבירה בארנו את העריות הללו, אף על גב שהם (עריות הם) בנגלה ובנסתר, ושם בת בנה ובת בתה. שהרי העולם צריך אותם, והם ישובו של עולם, כמו שבארנו. ומי שמגלה ערוה אחת מהן, אוי לו ואוי לנפשו, שהרי גלה בשביל זה עריות אחרות.

ולמדנו, הדבור האחרון של עשר האמירות של התורה – (שמות כ) לא תחמד אשת רעה, כי זהו הכלל של כלם. ומי שחומד אשה אחרת כאלו עבר על כל התורה. ברום, אין דבר שעומד לפני תשובה, וכל שכן אם קבל ענשו כמו דוד המלך. אמר רבי יוסי, שנינו, כל מי שחטא ופרש מאותו חטא, התשובה מועילה לו יותר. ואם לא, לא עולה בידו תשובה ולא מועילה לו. אם כך, אז איך דוד



לא פָּרַשׁ מִבֵּית שֶׁבַע לְאַחַר מִכְּנָן? אָמַר לוֹ, בֵּית שֶׁבַע הִיְתָה שְׁלוֹ, וְאַתָּה שְׁלוֹ הוּא לְקַח, שֶׁהָרִי מֵת בְּעֵלָה.

שְׁלֹמֹדֶנּוּ, מְזַמְנֵת הִיְתָה בֵּית שֶׁבַע לְדוֹד מִיּוֹם שֶׁנִּכְרָא הָעוֹלָם, וּמָה עָכָב אוֹתוֹ? שֶׁנֶּשְׂא אֶת בֵּיתוֹ שֶׁל שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ, וְאוֹתוֹ יוֹם נֶשְׂא אוֹתָהּ אוֹרְיָה בְּרַחֲמִים, אָף עַל גַּב שְׁלֹא הִיְתָה שְׁלוֹ. אַחַר כֵּן בָּא דוֹד וְנִטַּל אֶת שְׁלוֹ. וְעַל שֶׁדוֹד דָּחַק אֶת הַשְּׂעָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרְגֵּ אֶת אוֹרְיָה וְלַעֲשׂוֹת כֵּן, הִרְעַ לְפָנָיו, וְהַעֲנִישׁ אֶת דוֹד, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַשִּׁיבָה לְדוֹד, לְקַיֵּם לוֹ אֶת הַמְּלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה. וְכִשֶּׁהֲשִׁתוֹקֵק, לְשְׁלוֹ הֲשִׁתוֹקֵק.

לְמֹדֶנּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי ה' – אֲנִי ה' עֲתִיד לְתַן שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לְבֹא. אֲנִי ה' עֲתִיד לְהַפְרֵעַ מִן הָרָשָׁעִים לְעֲתִיד לְבֹא, אוֹתָם שֶׁכָּתוּב בָּהֶם הַפְּשָׁעִים בִּי. כָּתוּב אֲנִי ה', וְכָתוּב (דְּבָרִים ל"ב) אֲנִי אֱמִית וְאֶחֱיָה. אָף עַל פִּי שֶׁאֲנִי בְּמִדַּת הָרַחֲמִים, הָרָשָׁעִים הוֹפְכִים אוֹתִי לְמִדַּת הַדִּין. שְׁלֹמֹדֶנּוּ, שֵׁם מְלֹא – ה' אֱלֹהִים. זָכוּ – ה', וְאִם לֹא – אֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרָשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה. אֵיזָה פָּגָם? כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ פָּגָם מִמֶּשׁ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

לְמֹדֶנּוּ, כָּתוּב וְאֵל אֲשֶׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ. שָׁנָה רַבִּי יְהוּדָה, דוֹר שֶׁרַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּר יוֹחָאִי שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, כָּלֵם צַדִּיקִים, חֲסִידִים, כָּלֵם הֵם יִרְאִי חֲטָא, וְשִׁכְנָה שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם, מֵה שֶׁאֵין כֵּן בְּדוֹרוֹת אַחֲרָיִם. מִשׁוּם כֵּן הַדְּבָרִים הִלְלוּ מִתְּפָרְשִׁים וְלֹא נִטְמָנִים. בְּדוֹרוֹת אַחֲרָיִם לֹא כֵן, וְדְבָרִים שֶׁל סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים לֹא יְכוּלִים לְגִלּוֹת, וְאוֹתָם שִׁוְדָעִים פּוֹחֲדִים. שֶׁכֹּאֲשֶׁר הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר סוּד הַפְּסוּק הַזֶּה, עֵינֵי כָּל הַחֲבָרִים נִבְעוּ דְמָעוֹת, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁאָמַר הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם גְּלוּיִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּמִדְבָר י"ב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא בְחִידָתָהּ.

שִׁוִּים אֶחָד שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא, אָמַר, בֵּיצָה שֶׁל אֱמֵת (מִדָּה) שִׁצְצָה מֵעוֹף שְׂשָׂרוּי (שְׁנוֹרָק) בְּאוּר, וְהִתְבַּקְּעָה לְאַרְבַּעָה צְדָדִים, שְׁנַיִם עוֹלָיִם מֵהֶם, וְאֶחָד מִתְנַמֵּךְ, וְאֶחָד רוֹבֵץ בְּמַרְבֵּץ (מִבּוֹעֵי הַמַּעֲיָן) שֶׁל הַיָּם הַגָּדוֹל. אָמַר רַבִּי אַבְא, עֲשִׂיתָ לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן קִדְשׁ חַל, שֶׁהָרִי כָּתוּב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, טָרַם שֶׁתְּבַקַּע הַבֵּיצָה, תִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְכֵן הָיָה בְּאֲדָרָא שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן.



לְמִדְנֹו, בימי רבי שמעון היה אומר אדם לחברו: פתח פיך ויאירו דבריך. אחר שנפטר רבי שמעון, היו אומרים: (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

לְמִדְנֹו, אמר רבי שמעון, אם בני העולם מסתכלים במה שכתוב בתורה, לא יבואו להרגיז לפני רבונם. למדנו, כשמתעוררים הדינים הקשים לרדת לעולם, ואל אשה בנדת טמאתה וגו'. כאן כתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו, ובאדרא (ובדור הזה) הקדושה נאמר, כאן הצטרכנו לגלות, שהרי למקום הזה הסתלק.

שְׁשִׁנִּינֹו, בשעה שהנחש התקיף של מעלה התעורר בשביל חטאי בני האדם, התחיל להתחבר עם נקבה והטיל בה זהמה, נפרד ממנה הזכר, משום שהרי נטמאה ונקראת טמאה, ואין ראוי לזכר לקרב אליה. שאוי אם הוא נטמא עמה בזמן שהיא טמאה.

וְלְמִדְנֹו, מאה עשרים וחמשה מיני טמאה ירדו לעולם שאחוזים מצדו של הנחש החזק, ושבעה ועשרים גדולים מהם נאחזים בנקבות ונדבקים בהם. אוי למי שיקרב אליה באותו זמן, שמי שיקרב עמה, מראה פגם למעלה, שהרי בחטא הזה מתעורר הנחש הקשה למעלה ומטיל זהמה במקום שלא צריך, ומתחבר עם הנקבה, וגדלות שערותיו של הזכר, והנקבה נטמאת, ושערה גדול וצפרניה גדולות, ואז הדינים שורים להתעורר בעולם ונטמאים הכל. זהו שכתוב (במדבר יט) כי את מקדש ה' טמא, מקדש ה' נטמא בחטאי בני האדם.

לְמִדְנֹו, מה שכתוב (בראשית א) ואיבה אשית בינה ובין האשה, ארבעה ועשרים מיני טמאה הטיל הנחש בנקבה כשהתחבר עמה, כחשבון ואיבה, ועשרים וארבעה מינים (דינים) מתעוררים למעלה, ועשרים וארבעה למטה. ושער גדול וצפרנים גדולות, ואז מתעוררים הדינים בכל. ולמדנו, כשרוצה אשה להטהר, צריכה לספר אותו שער שגדל ביום שהיא טמאה, ולספר את צפרניה, וכל אותה זהמה שבהן.

שְׁלִמְדִנֹו בסודות הטמאה, שזהמת הצפרנים מעוררת זהמה אחרת, ומשום כך צריכים גניזה, ומי שמעבירם לגמרי, כאלו העיר חסד בעולם. שלמדנו, אין צריך אדם לתת זכר למינים רעים. ששנינו, אלה וארבע מאות וחמשה מינים רעים נאחזים



באותה הזקמה שהטיל הנחש החזק, וכלם מתעוררים באותה זקמת הצפרנים.

ואפילו מי שרוצה, יעשה בהם כשפים לכני אדם, משום אותם שתלויים בהם. ומי שמעבירם, כאלו הרבה חסד בעולם, ודינים רעים לא נמצאים, ותעבר אותה זקמה וצפרניה שרשומות בה. שלמדנו, מי שדורף ברגלו או בנעלו עליהן, יכול להנזק. ומה בשירי השירים של הזקמה שלמעלה כף - אשה שמקבלת ומתחברת עם הנחש והטיל בה זקמה על אחת כמה וכמה. אוי לעולם שמקבל ממנה אותה זקמה. משום כף, ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב.

אמר רבי שמעון, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו עלי כפרה בראש חדש. עלי ודאי, כדי שיעבר אותו הנחש ויתבשם מי שצריך. עלי, כמו שכתוב (ישעיה ו) שרפים עמדים ממעל לו. ועל זה כתוב בקרח, (במדבר טז) הנעדים על ה', שבגללם מתעורר מי שמתעורר שבא מצדם. אף כאן הביאו עלי כפרה, עלי ממש, כדי שיתבשם ויעבר ולא ימצא הנחש במקום ששורה. וכל כף למה? על שמעטתי את הירח ושולט בה מי שלא צריך. ומשום כף כתוב, ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב.

אשרי הדור שרבי שמעון בן יוחאי שרוי בתוכו. אשרי גורלו בין עליונים ותחתונים. עליו כתוב (קהלת י) אשריך ארץ שמלכך בן חורים. מהו בן חורים? שזקף ראש לגלות ולפרש דברים ואינו פוחד. כזה שהוא בן חורין, ויאמר מה שהוא רוצה ולא פוחד. מי זה מלכך? זה הוא רבי שמעון בן יוחאי, בעל התורה, בעל החכמה. שכשהיה רבי אבא והחברים רואים את רבי שמעון, היו רצים אחריו ואומרים: (הושע יא) אחרי ה' ילכו כאריה ישאג.

אמר רבי שמעון, כתוב (ישעיה טו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו. למה שקול זה בזה? אלא הכל בדרגה אחת עולה. זה מזדוג עם זה, ושמחה של זה עם זה לא נמצאת, אלא כשמתגלה העתיק הקדוש, אז זוהי חדות הכל. ושנינו, כתוב (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש. השבח שמשבח הקדוש ברוך הוא, אזי נמצאת שמחה, ונשמה מתוספת. שהרי העתיק התגלה, והזדוג יזדמן.



אָה כֶּךָ בְּחִדּוּשׁ הַלְבָנָה, שְׁהָרִי מֵאִיר הַשָּׁמֶשׁ בְּשִׁמְחַת הָאוּר שֶׁל הַעֲתִיק לְמַעְלָה. מִשּׁוֹם כֶּךָ הַקְרָבָן הַזֶּה הוּא לְמַעְלָה, כְּדִי שֶׁהַכֹּל יִתְבַּשֵּׂם וְתִמְצָא שְׂמִיחָה בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן הִבִּיאוּ עָלַי כִּפְרָה, דָּבָר מְדֻקָּה.

לְמִדְנֹה, כְּתוּב (במדבר כח) עֲלֵת שִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ עַל עֲלֵת הַתְּמִיד, שְׁצַרְיָךְ לְכוּן אֶת הַלֵּב לְמַעְלָה לְמַעְלָה יוֹתֵר מִבְּשָׂאֵר הַיָּמִים. וְעַל זֶה עַל עֲלֵת הַתְּמִיד דּוֹקָא. לְמִדְנֹה, כְּתוּב בְּחִנָּה (שמואל א-א א) וְתִתְפַּלֵּל חִנָּה עַל ה', עַל דּוֹקָא, מִשּׁוֹם שֶׁהַבְּנִים תְּלוּיִים בְּמִזְלֵ הַקְּדוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְאֵין לָךְ דְּבָר בְּתוֹרָה אוֹת קִטְנָה בְּתוֹרָה שְׁלֵא רְמוּזָה בְּחֻכְמָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְתְלוּיִים מִמֶּנָּה תְּלִי תְלִים שֶׁל סוּדוֹת הַחֻכְמָה הַעֲלִיּוֹנָה. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שיר ה) קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

רְבִי יוֹסִי מְצָא אֶת רַבִּי אַבָּא שֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב וְקוֹרֵא אֶת הַפְּסוּק שְׂכָתוּב, (תהלים נה) הַשִּׁלְךָ עַל ה' יְהִבְךָ, עַל דּוֹקָא. שְׁהָרִי מְזוֹנוֹת תְּלוּיִים בְּמִזְלֵ. רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה קוֹרֵא, (שם לב) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מְצָא. עַל זֹאת וְדָאֵי. לְעֵת מְצָא, הָרִי בְּאַרְנוֹ. אֲבָל לְעֵת מְצָא, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (ישעיה נה) דְּרָשׁוּ ה' בְּהִמְצָאוֹ קִרְאוּהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוּב. דְּבָר אַחַר לְעֵת מְצָא – בְּשַׁעַת שְׁנֵהָרוֹת שׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים, וְהָאֲבוֹת נְהַנִּים, וְהַכֹּל מִתְּבָרְכִים. רַק לְשִׁטָּף מִים רַבִּים, מִי זֶה הַשִּׁטָּף מִים רַבִּים? זֶהוּ עֵמֶק הַנְּחָלִים וְהַנְּהָרוֹת, שְׁמִי יִזְכֶּה לוֹ וּמִי יִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב וְלַעֲלוֹת לְשָׁם. זֶהוּ שְׂכָתוּב בּוֹ, (תהלים לה) רַק לְשִׁטָּף מִים רַבִּים אֱלֹהֵי לֹא יִגִּיעוּ, שְׁהָרִי לֹא זוֹכִים וְלֹא יִכּוּלִים.

רְבִי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (שם כז) אַחַת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְגו'. אֲשֶׁרִיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂכָמָה גְּנָזִים עֲלִיוֹנִים שְׁמוּרִים לָהֶם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּעֵשֶׂע עִמָּם בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּנַעַם ה', וְהָרִי נִתְבָּאֵר. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, מִכָּאן (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאֵתָה אֱלֹהִים זּוֹלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לוֹ. יַעֲשֶׂה?! תַּעֲשֶׂה הִיָּה צַרְיָךְ לְהִיוֹת! אֲלֵא יַעֲשֶׂה וְדָאֵי. הִיָּנוּ (שם לח) יוֹסֵף עַל יַמִּיָּה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְהִיָּנוּ הַשִּׁלְךָ עַל ה' יְהִבְךָ. וְכְתוּב וְתִתְפַּלֵּל עַל ה'. וְהַכֹּל אֶחָד.

אֲשֶׁרִי חֲלַקְס שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עֲלִיהֶם כְּתוּב (תהלים ה) וַיִּשְׁמַחוּ כָּל חוֹסֵי כֶּךָ לְעוֹלָם יְרִנְנוּ וְתִסְדַּח עֲלֵינוּ וַיַּעֲלֵצוּ כֶּךָ אֲהַבִּי שְׂמֵךְ. וְכְתוּב (שם קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׂמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם אֶת פְּנֵיךָ. וְכְתוּב (שם ט) וַיִּבְטְחוּ כֶּךָ יוֹדְעֵי שְׂמֵךְ כִּי לֹא עֲזַבְתָּ דְרָשִׁיךָ ה'. בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמַלְךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.



פְּרֻשֵׁת קְדוּשֵׁים (דף עט ע"ב - דף פו ע"ב)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. רַבִּי אֲלַעְזָר פִּתַּח, (תהלים לב) אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרָד אֵין הָבִין וְגו'. בְּכַמָּה פְּעָמִים הַתּוֹרָה מְעִידָה בְּבִנְי אָדָם, כְּמָה פְּעָמִים הִיא מְרִימָה קוֹלוֹת לְכָל הַצְּדִיקִים לְהַעֲרִיר אוֹתָם, וְכָלֶם רְדוּמִים בְּשָׁנָה בַּחֲטָאֵיהֶם (בַּחֲוִרְיָהִם), אֵינָם מְסַתְּפְלִים וְאֵינָם מְשַׁגְּיחִים בְּאֵיזָה פְּנִים יַעֲמְדוּ לְיוֹם הַדִּין הָעֲלִיוֹן, כְּשֵׁיתְבַע אוֹתָם הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן עַל עֲלֻבוֹן הַתּוֹרָה שְׂצוּעַקַת כְּנַגְדָם, וְאֵינָם מַחְזִירִים פְּנֵיהֶם מוּלָה, שְׂכָלֶם פְּגוּמִים בְּכָל, שְׂאֵינָם יוֹדְעִים אֶת אַמוּנַת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם!

שְׂהַרִי הַתּוֹרָה מְעִידָה בּו וְאוֹמְרַת, (משלי ט) מִי פְתִי יִסֵּר הִנֵּה חָסֵר לֵב (וְאִמְרָה) אִמְרָה לוֹ. מַה זֶה חָסֵר לֵב? שְׂאֵין בּו אַמוּנָה. שְׂמִי שְׂאֵינּו עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, אֵין בּו אַמוּנָה וּפְגוּם הוּא מֵהַכָּל. (וְאִמְרָה) אִמְרָה לוֹ! אִמְרָה לוֹ הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר (תהלים מב) אוֹמְרָה לְאֵל סְלַעִי. מַה זֶה אִמְרָה? אֵלֹא לְהַכְלִיל וְלִהְיוֹסִיף אֶת הַתּוֹרָה שְׂלַמְעֵלָה, שְׂהִיא קוֹרֵאת לוֹ חָסֵר לֵב, פְּגוּם מֵהָאִמוּנָה.

שְׂבִיךְ שְׂנִינוּ, שְׂכָל מִי שְׂלֹא מְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, אִסוּר לוֹ לְהִתְקַרֵּב אֲלָיו, לְהַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ סְחוּרָה, וְכָל שְׂכֵן לְלַכֵּת עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ, שְׂהַרִי אֵין בּו אַמוּנָה. (ועל זה) שְׂנִינוּ, כָּל אָדָם שְׂהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְאֵין עִמּוֹ דְּבַרִי תּוֹרָה, מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. כָּל שְׂכֵן מִי מִתְחַבֵּר בְּדֶרֶךְ עִם מִי שְׂאֵין בּו אַמוּנָה, שְׂלֹא מַחְשִׁיב אֶת כְּבוֹד אֲדוֹנוּ וְאֶת שְׂלוֹ, שְׂלֹא חָס עַל נַפְשׁוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִי שְׂלֹא חָס עַל נַפְשׁוֹ, אֵיךְ יִשְׁלַף נַפְשׁ כְּשֶׁרָה לְבָנוּ? אִמֵּר רַבִּי אֲלַעְזָר, תְּמַהֲנִי עַל הַדּוֹר, וְהַרִי הַדְּבָר נֶאֱמַר וְכו'. וְעַל זֶה כָּתוּב אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרָד אֵין הָבִין. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׂמְשַׁתְּדִלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמְקַדְּשִׁים אֶת עַצְמָם בְּקִדְשַׁת הַמֶּלֶךְ, וְנִמְצָאִים קְדוּשִׁים בְּכָל, וּמְשׁוּם כֶּךָ שׂוֹלְפִים רוּחַ שֶׁל קְדֹשׁ מְלַמְעֵלָה, וְכָל בְּנֵיהֶם הֵם צְדִיקֵי אֱמֶת, וְנִקְרָאִים בְּנֵי הַמֶּלֶךְ, בְּנִים קְדוּשִׁים.

אוֹי לָהֶם לְרָשָׁעִים, שְׂכָלֶם חֲצוּפִים וּמַעֲשִׂיהֶם חֲצוּפִים, וּמְשׁוּם כֶּךָ יוֹרְשִׁים בְּנֵיהֶם נַפְשׁ חֲצוּפָה מִצַּד הַטְּמָאָה, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב וְנִטְמַתָּם בָּם. בָּא לְהַטְמֵא - מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרָד, שְׂהֵם בְּעֲלֵי



זנות (של טמאה) על הכל. אין הבין, שלא ישתדלו אנשים בדרך הזו. שאם כך, כתוב כאן אין הבין, וכתוב שם (ישעיה נז) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רעים לא ידעו הבין. כלומר, יהיו מזדמנים אותם שנקראים עזי נפש. מה הטעם? משום שלא ידעו הבין.

והמה רעים, מה זה רעים? אלו אותם המובילים והמנהיגים את האדם לגיהנם. לא ידעו שבעה, כמו שנאמר (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב. משום כך שהם הב הב, לא ידעו שבעה. כלם לדרך פנו איש לבצעו מקצהו. שהרי הם תירי הגיהנם. וכל זה מי גרם להם? משום שלא התקדשו באותו זוג כמו שצריך. ועל זה כתוב, קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. אמר הקדוש ברוך הוא, מכל שאר העמים לא רציתי להדביק בי אלא רק ישראל, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה'. אתם, ולא שאר העמים. (ועל כן כתוב כאן קדוש) משום כך (קדשים תהיו בוקא).

קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. רבי יצחק פתח, (ישעיה יח) הוי ארץ צלצל כנפים וגו'. וכי משום שהיא ארץ צלצל כנפים נמצא בה קנטור, שכתוב הוי ארץ? אלא אמר רבי יצחק, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם ורצה לגלות עמקות מתוך ההסתור, ואור מתוך החשכה, היו כלולים זה עם זה. ומשום כך מתוך החשכה יצא אור, ומתוך ההסתור יצא והתגלה העמק, וזה יצא מזה. שמתוך הטוב יוצא הרע, ומתוך הרחמים יוצא דין, והכל נכלל זה בזה – יצר טוב ויצר הרע, ימין ושמאל, ישראל ושאר העמים, לבן ושחור, והכל תלוי האחד באחד.

למדנו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, כל העולם כלו לא נראה, אלא בעטרה אחת המדבקת (הזוהרת) בקשריו. כשנדון העולם בדין, הוא נדון כלול ברחמים. ואם לא, אין העולם יכול לעמד רגע אחד, והרי בארנו את הדברים, כמו שכתוב (שם כו) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו ישבי תבל.

ולמדנו, באותו זמן שהדין תלוי בעולם וצדק מתעטר בדיניו, כמה בעלי כנפים מתעוררים כנגד בעלי הדין הקשה לשלט בעולם. פורשים כנפים מהצד הזה ומהצד הזה להשתטח (להשגח) בעולם. אז מתעוררות הכנפים לפרש אותן ולהשאב (ולהשתתף) בדין הקשה, ומשוטטות בעולם להרע. אז כתוב, הוי ארץ צלצל כנפים.



אמר רבי יהודה, ראיתי בני העולם בחצפה, פרט לאותם צדיקי האמת. ומשום כך, כביכול, הכל כך נמצא. בא להטהר – מסייעין אותו. בא להטמא – כמו שבארנו ונטמאתם בם.

רבי יוסי היה הולך בדרך, פגש בו רבי חייא. אמר לו, זה שבארו החברים, שכתוב בעלי (שמואל א-ג) ולכן נשבעת לביית עלי אם תכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם, בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. למה? משום שבדברי תורה עולים על כל הקרבנות שבעולם, כמו שבארוה שכתוב, (ויקרא ז) זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים, שקולה התורה כנגד כל הקרבנות של העולם. אמר לו, כך זה ודאי, שכל מי שמשתדל בתורה, אף על גב שנגזר עליו ענש מלמעלה, נוח לו מכל הקרבנות והעולות, ואותו הענש נקרע. (ומשום שעוסק בה לשמה, הקדוש ברוך הוא מתפייס עמו).

ובא ראה, האדם לא נטהר לעולמים, אלא בדברי תורה. משום כך דברי תורה לא מקבלים טמאה, משום שהיא עומדת לטהר את אלו הטמאים, והרפואה נמצאת בתורה, שכתוב (משלי ג) רפאות תהי לשרף ושקוי לעצמותיה. והטהרה נמצאת בתורה, שכתוב (תהלים ט) יראת ה' טהורה עומדת לעד. מה זה עומדת לעד? שעומדת תמיד באותה טהרה, ולא זזה ממנה לעולמים.

אמר לו, יראת ה' כתוב, ולא תורה. אמר לו, כך הוא ודאי, שהרי התורה באה מצד הגבורה. אמר לו, ומשם יצאה?! מכאן יצאה! שכתוב ראשית חכמה יראת ה', וכתוב יראת ה' טהורה.

ותורה נקראת קדשה, שכתוב כי קדוש אני ה', וזו התורה שהיא השם הקדוש העליון. ועל כן, מי שמשתדל בה נטהר, ואחר כך מתקדש, שכתוב קדשים תהיו. לא כתוב קדשים היו, אלא תהיו, תהיו ודאי. אמר לו, כך הוא, ומקרא כתוב, (שמות ט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכתוב אלה הדברים וגו'.

הבעל שם טוב: ללמד מאמר אחד מתקוני זהר קדם השנה

מכתב מורנו הבעל שם טוב להרב רבי דוד ממיקאלאיוב עצה שלא לירא בשנה ללמד מאמר אחד מתקוני זהר קדם השנה.
(פטר שם טוב)



לְמִדְנֹו, קִדְשַׁת הַתּוֹרָה קִדְשָׁה שְׁעוּלָה עַל כָּל הַקִּדְשׁוֹת. וְהַקִּדְשָׁה שֶׁל
הַחֲכָמָה הַנִּסְתָּרֶת עוּלָה עַל הַכֹּל. אָמַר לוֹ, אֵיךְ תּוֹרָה בְּלִי
חֲכָמָה, וְאֵיךְ חֲכָמָה בְּלִי תּוֹרָה, וְהַכֹּל הוּא בְּדִרְגָּה אַחַת וְהַכֹּל אַחַד.
אֲלֹא תּוֹרָה נִמְצְאָת עִם הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְכֵן הִיא עוֹמֶדֶת, וְכֵן נִטְעַן
שְׂרָשִׁיָּה מִכָּל הַצְּדִדִים.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים מְצָאוּ אִישׁ אֶחָד בְּלִקְיִטָּה עֲצִים (בְּלִקְיִטָּה זְרָעִים)
רְכוּב עַל סוּסוֹ. הַשְּׂמִיט יָדוֹ לְעֶנֶף אֶחָד שֶׁל הָאֵילָן. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, זֶהוּ שְׂכָתוּב וְהַתְּקַדְשָׁתֶם וְהֵייתֶם קִדְשִׁים. אָדָם מִקִּדְשׁ עֲצָמוֹ
מִלְמַטָּה – מִקִּדְשִׁים אוֹתוֹ מִלְמַעְלָה. זֶהוּ שְׂכָתוּב קִדְשִׁים תְּהִיּוּ כִּי
קָדוֹשׁ אֲנִי ה'.

שָׁנָה רַבִּי אַבָּא, הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת הִיא כְּלָלָה שֶׁל תּוֹרָה, וְחוֹתֶם הָאֵמֶת שֶׁל
הַחוֹתֶמֶת הִיא. בְּפָרָשָׁה זוֹ הַתְּחַדְּשׁוּ סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים שֶׁל הַתּוֹרָה
בְּעֶשֶׂר אַמִּירוֹת, וּגְזוּרוֹת וְעֲנָשִׁים, וּמִצְוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, שְׂכַשְׂמַגִּיעִים
לְפָרָשָׁה הַזֹּאת הֵיוּ שְׂמַחִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מָה הַטַּעַם שֶׁפָּרַשְׁתָּ עֲרִיּוֹת וּפְרָשְׁתָּ קִדְשִׁים תְּהִיּוּ
סְמוּכוֹת זוֹ לְזוֹ? אֲלֹא כִּי לְמִדְנֹו, כֹּל מִי שֶׁנִּשְׁמָר מִן הָעֲרִיּוֹת
הַלְלוֹ, וְדַאי שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּקִדְשָׁה. וְכֹל שֶׁכֵּן אִם מִתְּקַדְּשׁ בְּקִדְשַׁת רַבּוֹנוֹ,
וְהָרִי הָעִירוֹ הַחֲבָרִים.

מִתִּי הִיא עוֹנָתֶם שֶׁל כָּלֶם שִׁיתְּקַדְּשׁ אָדָם? בֵּא רְאֵה, מִי שְׂרוּצָה
לְהַתְּקַדְּשׁ בְּרִצּוֹן רַבּוֹנוֹ, אֵל יִשְׁמַשׁ אֲלֵא מִחֲצוֹת הַלֵּילָה וְאֵילָךְ,
אוּ בְּחֲצוֹת הַלֵּילָה. שֶׁהָרִי בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה הַקִּדְוֶה בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּגֵן
עֵדֶן, וְהַקִּדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה מִתְּעוֹרְרֶת, וְאִזּוֹ הַשְּׁעָה לְהַתְּקַדְּשׁ. זֶה לְשֶׁאֵר
בְּנֵי הָאָדָם, תְּלִמִּדֵי חֲכָמִים שִׂיּוּדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה, בְּחֲצוֹת הַלֵּילָה
שְׁעָתָם לְעַמּוּד וְלַעֲסַק בַּתּוֹרָה, לְהַזְדַּוֵּג עִם כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל, לְשַׁבַּח אֶת
הַשֵּׁם הַקִּדְוֶה, אֶת הַמְּלֶךְ הַקִּדְוֶה.

בְּלֵיל שַׁבָּת, שֶׁנִּמְצָא הַרְצוֹן שֶׁל הַכֹּל, הַזְּיוּג שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
לְהוֹצִיא אֶת רִצּוֹנוֹ שֶׁל הַקִּדְוֶה בְּרוּךְ הוּא וְכִנְסֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
שֶׁנִּמְצָא שְׂכָתוּב, (דְּבָרִים יד) בְּנִים אִתֶּם לֵאמֹר אֵלֵהֶיכֶם. וְאֵלֶּה נִקְרָאִים
קִדְשִׁים, שְׂכָתוּב קִדְשִׁים תְּהִיּוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה'. וְכָתוּב (תְּהִלִּים א) וְהָיָה
כְּעֵץ שֶׁתּוֹל עַל פְּלָגֵי מַיִם אֲשֶׁר פָּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְגו'.



קדושים תהיו. רבי אבא פתח, (שמואל ב-ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. בא ראה, בכל עמי העולם לא רצה הקדוש ברוך הוא בהם, פרט לישראל בלבדם, ועשה אותם עם יחיד בעולם, וקרא להם גוי אחד כשמו, ועטר אותם בכמה עטרות וכמה מצוות להתעטר בהן. ועל כן תפלין של ראש ותפלין של זרוע שיתעטר בהן בן אדם כמו שלמעלה, ולהמצא אחד שלם בכל.

ובאותה שעה שמתעטר בהן אדם ומתקדש בהן, נעשה שלם ונקרא אחד, שלא נקרא אחד אלא כשהוא שלם. ומי שפגום, לא נקרא אחד. ועל כן הקדוש ברוך הוא נקרא אחד – בשלמות הכל, בשלמות האבות, בשלמות של כנסת ישראל. משום כך ישראל למטה נקראים אחד. שכאשר מניח אדם תפלין ומתכסה בכסוי של מצוה, אזי הוא מתעטר בעטרות קדושות כמו שלמעלה, ונקרא אחד.

ומשום כך, יבא אחד וישתדל עם אחד. הקדוש ברוך הוא שהוא אחד וישתדל עם אחד, שהרי אין מלך משתדל אלא במה שראוי לו. ומשום כך כתוב, והוא באחד ומי ישיבנו, אין הקדוש ברוך הוא שורה ולא נמצא אלא באחד. באחד?! אחד צריך להיות! אלא במי שמתקן בקדשה עליונה להיות אחד, אז הוא שורה באחד, ולא במקום אחר.

ומתי נקרא אדם אחד? בשעה שנמצא זכר ונקבה, ומתקדש בקדשה (בעטרה) עליונה, ומתכוון להתקדש. ובא ראה, בזמן שנמצא אדם בזווג אחד זכר ונקבה ומתכוון להתקדש פראוי, אז הוא שלם, ונקרא אחד בלי פגם.

משום כך צריך אדם לשמח את אשתו באותה שעה, לזמן אותה ברצון אחד עמו. ויתכוננו שניהם כאחד לאותו הדבר. וכשנמצאים שניהם כאחד, אזי הכל אחד בנפש ובגוף. בנפש – להדבק זה בזה ברצון אחד. ובגוף – כמו שלמדנו שאדם שלא נשא הוא כמי שנתלק, וכשמתחברים זכר ונקבה, אז נעשים גוף אחד. נמצא שהם נפש אחת וגוף אחד, ונקרא אדם אחד. אז הקדוש ברוך הוא שורה באחד, ומפקיד רוח של קדשה באותו אחד.

ואלו נקראים בנים של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר. ומשום כך קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. אשריהם ישראל שלא באר



הדָּבָר הַזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, אֲלֵא בּוּ מִמֶּשׁ, שְׁכָתוֹב כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה', כְּדִי לְהַדְבִּיק בּוֹ וְלֹא בְּאַחֵר. וְעַל כֵּן קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. **אִישׁ** אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגו'. הֲרִי שְׁנִינוּ שִׁפְרָשָׁה זֹו הִיא הַכֶּלֶל שֶׁל הַתּוֹרָה. מְקִישׁ יִרְאֵת אָב וְאִם לְשִׁבְתוֹתֵי. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַכֹּל אֶחָד. מִי שִׁירָא מְזָה, שׁוֹמֵר אֵת זֶה.

אִישׁ אָמוּ, מָה הַטַּעַם הַקְּדִים אָמוּ לְאָבִיו בִּירְאָה? כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָה. אֲבָל הָאִם שְׁאִין רְשׁוֹת בְּיַדֶּיהָ כֹּל כֶּךָ כְּמוֹ אָבִיו, (אֲבָל בֹּא רְאָה, אָמוּ - זֹו כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, וּמִשׁוֹם שֶׁבָּה שׁוֹרָה הִירְאָה וְהִיא נִקְרָאת יִרְאֵת ה') הַקְּדִים אֵת יִרְאָתָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מָה כְּתוּב לְמַעְלָה? קְדָשִׁים תִּהְיוּ. בָּא אָדָם לְהִתְקַדֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ כְּאֶחָד, מִמֵּי הוּא יוֹתֵר שֶׁבַח בְּאוֹתָהּ קְדָשָׁה? הַיְוָה אוֹמֵר מִהֲנִקְבָּה. מִשׁוֹם כֶּךָ אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ, כְּגוֹן זֶה (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. וּבְמָקוֹם אַחֵר הַקְּדִים שָׁמַיִם לְאֶרֶץ. אֲלֵא לְהִרְאוֹת שִׁשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד נַעֲשׂוּ. אִף כָּאֵן הַקְּדִים אִם לְאָב, וּבְמָקוֹם אַחֵר הַקְּדִים אָב לְאִם, לְהִרְאוֹת שִׁשְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד הַשְּׁתַּדְּלוּ בּוֹ. וְאֵת שִׁבְתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ. זֶה שְׁקוּל לְזֶה, וְהַכֹּל כְּאֶחָד נִשְׁקָל בְּמִשְׁקָל אֶחָד, שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת לָה) וְשִׁמְרַתֶם אֵת הַשִּׁבְתָּ כִּי קְדֹשׁ הִיא לְכֶם, וְכָתוּב (וַיִּקְרָא כו) זְכוֹר אֵת יוֹם הַשִּׁבְתָּ לְקַדְּשׁוֹ. אֲלֵא אֶחָד לְאָב, וְאֶחָד לְאִם. כְּתוּב כָּאֵן, אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שִׁבְתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ. וְכָתוּב שָׁם, אֵת שִׁבְתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ. מִהוּ מִקְדָּשֵׁי? כְּמִשְׁמַעוֹ. עוֹד מִקְדָּשֵׁי - אֵלוֹ אוֹתָם שְׁמִקְדָּשִׁים עֲצָמָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. כְּמוֹ זֶה, (יִחְזַקְאֵל ט) וּמִמִּקְדָּשֵׁי תַחֲלוּ. אֵל תִּקְרִי מִמִּקְדָּשֵׁי אֲלֵא מִמִּקְדָּשֵׁי. מָה לְמַעְלָה מִמִּקְדָּשֵׁי, אִף כָּאֵן מִמִּקְדָּשֵׁי, שֶׁהֵם הָאָב וְהָאִם.

אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (דְּבָרִים ד) וְאִתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁנִדְבָקִים בּוֹ בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (הֵם וְלֹא אֲמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת) וּמִשׁוֹם שְׁנִדְבָקִים בּוֹ בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּלָם נִדְבָקִים כְּאֶחָד זֶה עִם זֶה.

בֹּא רְאָה, בְּשַׁעָה שְׁאָדָם מִקְדָּשׁ לְמִטָּה, כְּמוֹ הַחֲבָרִים שְׁמִקְדָּשִׁים אֵת עֲצָמָם מִשִּׁבְתָּ לְשִׁבְתָּ, בְּשַׁעָה שֶׁהַזּוּג הָעֲלִיּוֹן נִמְצָא, שֶׁהֲרִי בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעָה נִמְצָא הַרְצוֹן וְהַבְּרָכָה מִזְדַּמְנָת, אֲזִי כֹלָם נִדְבָקִים כְּאֶחָד - הַנֶּפֶשׁ שֶׁל שִׁבְתָּ, וְהַגּוֹף שֶׁמִּזְדַּמֵּן בְּשִׁבְתָּ. וְעַל זֶה כְּתוּב אִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ, שֶׁהֵם זּוּג אֶחָד כְּגוֹף בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעָה לְהִתְקַדֵּשׁ.



השלמה מההשמטות סימן ב'

שְׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, הֵהוּא בְּמִדָּה שְׁבִיעִית נֶאֱמַר, שְׁכָתוּב אֶת שַׁבְּתַתִּי תִשְׁמְרוּ וּמִקִּדְשֵׁי תִירָאוּ. מַה זֶה מִדָּה שְׁבִיעִית? הֲוֵה אֹמֵר, זֶה מִדַּת טוֹבוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָה הַטַּעַם אֲמַר שַׁבְּתַתִּי וְלֹא אֲמַר שַׁבְּתִי?

מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁהֵיטָה לוֹ אִשָּׁה נְאָה, וְכָל שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ מִזְמִינָה יוֹם אֶחָד לֵהִיּוֹת עִמוֹ, וְהַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ בָּנִים נְאִים וְאוֹהָבִים, וְאֵמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְכֵן הוּא, שְׁמַחוּ גַם אִתְּם בְּיוֹם שְׁמַחְתִּי, כִּי אֲנִי בְּשַׁלְכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל, וְגַם אִתְּם הִדְרִי אוֹתִי. וּמָה הַטַּעַם זְכוּר וְשְׁמֹר? זְכוּר לְזִכָּר, וְשְׁמֹר לְכַלָּה. וּמָה הַטַּעַם וּמִקִּדְשֵׁי תִירָאוּ? שְׁמְרוּ עֲצַמְכֶם מִן הַהֲרָהוּר, כִּי מִקִּדְשֵׁי קָדוֹשׁ הוּא, לְמָה? כִּי אֲנִי ה' בְּכָל צַד:

(ע"כ מההשמטות).

וְאֵת שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ – זֶה שַׁבָּת הָעֲלִיוֹנָה וְשַׁבָּת הַתַּחְתּוֹנָה, שֶׁהֵן מִזְמָנוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ לְאוֹתוֹ הַגּוֹף מְאוֹתוֹ הַזּוּג הָעֲלִיּוֹן. וְעַל כֵּן, וְאֵת שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ – שָׁנִים, וְהַכֹּל נִדְבָק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרֵי חִלְקֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

דְּבָר אַחַר וְאֵת שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ – לְהַזְהִיר אֶת אוֹתָם שְׁמַחְכִּים לְזוּגָם מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, כָּמוֹ שְׁכָתוּב, (ישעיה נו) לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי. מִי הֵם הַסָּרִיסִים? אֵלּוֹ אוֹתָם הַחֲבָרִים שְׁמִסְרִיסִים אֶת עֲצָמָם כָּל שָׂאֵר הַיָּמִים כְּדִי לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְהֵם מַחְכִּים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. זֶהוּ שְׁכָתוּב אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתֵי, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לו) וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר, וּמִשׁוּם כֵּן – וְאֵת שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ. אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ – זֶה הַגּוֹף. וְאֵת שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ – זֶה הַנֶּפֶשׁ. וְהַכֹּל נִדְבָק זֶה עִם זֶה. אֲשֶׁרֵי חִלְקֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

רעיא מהימנא

אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שַׁבְּתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ. מִצְוָה זֶה שְׁקוּלָה זֶה לְזוֹ. שְׁקוּל כְּבוֹד אָב וְאִם לְכְבוֹד הַשַּׁבָּת. לְאָב הַקָּדִים כְּבוֹד, וְזֶהוּ שְׁאֲמַר הַכָּתוּב (מלאכי א) וְאִם אָב אֲנִי אִיָּה כְבוֹדִי וְאִם אֲדוֹנִים אֲנִי אִיָּה מוֹרְאִי. כְּבוֹדִי עוֹלָה בְּחִשְׁבוֹן עֵשֶׂר אֲמִירוֹת, וְל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

וּבְכָל מְקוֹם (משלי ג) כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, וּפְרָשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, אֵין כְּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. מִשׁוּם שֶׁהֵם ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל תּוֹרָה, הַכְּבוֹד שָׁלוֹ.



וְאֵלֹהִים (הם) הַחֲכָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה, חֲכָמִים בְּחֻמָּה יוֹרְשִׁים אֶת הַכְּבוֹד
הַזֶּה וְלֹא טַפְשִׁים, שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וְכִסְיֵיהֶם מְרִים קָלוֹן. וּמִנֵּינָן לָנוּ שְׁמִי
שְׂאִינוּ מִכִּיר אֶת הַתּוֹרָה נִקְרָא כְּסִיל? שְׁכָתוּב (תהלים צב) וְכִסִּיל לֹא יִבִּין
אֶת זֹאת. וְאֵין זֹאת אֶלֶּא תּוֹרָה, שְׁכָתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
שֵׁם מֹשֶׁה.

רְוַעַה הַנְּאָמָן, מִשׁוּם שֶׁחֲלוּשׁ אֶתָּה פְּתַחְתִּי אֶת הַפְּרָשָׁה בְּמִצְוֹת
הַלְלוּ, לְהִיּוֹת לָךְ מַעַט לְעֶזְר. הַתְּחִיזֵךְ בָּךְ, שֶׁהֲרִי הַמַּחֲנוֹת שֶׁל
הַיְשִׁיבוֹת בָּאִים אֵלֶיךָ, בְּמִצְוָה אַחַר זֶה, שֶׁהִיא מִצְוָה לְהַעֲמִיד עֲלֶיךָ
מֶלֶךְ לְמַעְלָה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲמִיד אוֹתְךָ מֶלֶךְ בְּעֲלִיוֹנִים
וּבַתְּחִתּוֹנִים בְּדִיוֹקְנוֹ, מִשׁוּם שֶׁרְבוּתֵינוּ מֵהַיְשִׁיבָה, עֲלֵיהֶם שְׂכִינָה
וְתַחְתּוֹנָה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ בְּאֲמִצֵּעַ, אוֹחֵז בְּעֲלִיוֹנִים
וּבַתְּחִתּוֹנִים. כִּךָ אֶתָּה תִּהְיֶה בְּדִיוֹקְנוֹ, הַבֵּן שְׁלוֹ, עֶמֶד לְכְבוֹד הַמֶּלֶךְ.

עֲמִיד הַרְוַעַה הַנְּאָמָן, וְהָרִים יָדָיו לְמַעְלָה וְאָמַר: יְהִי רְצוֹנְךָ, עֲלֵת
הָעֲלוֹת, שְׂאֵתָה מִתְעַלָּה מֵעֲלוֹי לְעֲלוֹי, עַד אֵין עֲלוֹי, אֶלֶּא
שְׂאֵתָה מֵעַל לְכָל עֲלוֹי, (לחמ) לִי כַח לְעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנְךָ בְּדַרְגּוֹתֶיךָ, שֶׁהֵן
אָב וְאֵם, וְאֵין הַבֵּן שְׁלֵהֶם, וּבִיחֻד שְׁלֵךְ שְׁנֵיהֶם אֶחָד. וְאֶתָּה הַשְׁוִיֵת
אֶת יְרֵאת אָב וְאֵם לִירֵאתְךָ, אַחַר שְׂאֵתָה בְּאֲמִצֵּעַ, אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם, בְּלִי
שְׂתַפּוֹת, אֵף עַל גַּב שְׁהֶם בְּשְׂתַפּוֹת שְׁלֵךְ, אֲכַל אֶתָּה אֶחָד בְּלִי שְׂתַפּוֹת
שֶׁל שְׁנַיִ. וּמִשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בָּךְ, וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי.

תֵּן לִי כַח לְהַתְּעוֹרֵר בְּכְבוֹדְךָ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּךְ בְּכְבוֹד אָבִי וְאֵמִי
שְׁבִשְׁמַיִם, שֶׁעֲלֵיהֶם בְּאֵרוֹ, גּוֹזֵל אָבִיו וְאֵמוֹ וְאֵמֶר אֵין פֶּשַׁע חָבֵר
הוּא לְאִישׁ מִשְׁחִית. וּפְרָשׁוֹהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֵין אָבִיו אֶלֶּא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְאֵין אֵמוֹ אֶלֶּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַכְּבוֹד שְׁלֵךְ, אֲבָא, חֲכָמָה,
שְׁכוּלָלֵת עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּטֵּה שְׁלוֹ לְמַעְלָה, וְשְׁנֵיהֶם הֵם כֶּסֶף סְפָסֵל
תְּחִתֶּיךָ לְכְבוֹדְךָ.

וְכִךָ תִּקְנֵנוּ, שִׁיְהִי קָטָן מְכַבֵּד אֶת הַגְּדוֹל שֶׁלְּמַעְלָה מִמֶּנּוּ. אָב הוּא
חֲכָמָה, הֵלֵא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ, לְהִיּוֹת מִשְׁמַשׁ תְּחִתֶּיךָ, וְאֶתָּה כְּתָר
עֲלִיוֹן עַל רֵאשׁוֹ. וְאֵין עֲלֶיךָ כְּתָר, וְאֵין אֱלוֹהַ אַחֵר. וְהָאֵם לְשִׁמַּשׁ אֶת
הָאָב, שֶׁהִיא תְּחִתִּיו, לְהִיּוֹת כֶּסֶף תְּחִתִּיו.

וַיֵּאמֶר הוּא בְּכָל מְאָמַר עַד שְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם, יְהִי כֵן, וְיְהִי כֵן. וְהִיא
עֲשֵׂתָה מְאָמְרוֹ מִיָּד. וּמִשׁוּם שֶׁעֲשֵׂתָה מְאָמְרוֹ וְצוּוִיוֹ בְּלִי
עֲכוּב כָּלֵל בְּלִי שְׁבִילִים שְׂבָהֶם נִבְרָא כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, נִקְרָאת



כְּבוֹד, (תהלים כט) וּבִהִיכְלוּ כְּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד. (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ.

וְתִרְגְּמוּ כְבוֹד אָבִיו – יִקְרָא דְאֲבוּהֵי. וְזֶה (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי ו) יִקְרָה הִיא מִפְּנֵינִים.

וְיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ בָנִים, בְּכָלֵל בֶּן וּבֵת, מִצַּד שֶׁל תְּפָאֶרֶת וּמְלֻכּוֹת, שֶׁהֵם בֶּן וּבֵת, הַכְּבוֹד שֶׁל אָבִיו וְאָמוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַצְּוִי שֶׁלוֹ, וְהַצְּוִי שֶׁלוֹ אוֹתָן מְצוּוֹת עֲשֵׂה. וְהָרִי פִרְשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, יִשׁ מְצוּהָ וְעוֹשֶׂהָ. וּמִשׁוּם כֶּךָ הוּא נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְזֶהוּ כְבוֹד אָב וְאִם, שִׁיִּצְוֶה אֶת בְּנוֹ שִׁיעֲשֶׂה כֶּךָ, וְהוּא עוֹשֶׂה מִיַּד בְּלִי עֶכוּב כָּלֵל.

וְעֵלֶת עַל הַכֹּל, אֲנִי רוֹצֵה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכְבוֹדְךָ, לְתַקֵּן אֶת הַמַּדּוֹת שֶׁל אָבָא וְאֵמָא לְכְבוֹדְךָ. תְּהִיָּה בְּעֲזָרִי לְסִדֵּר הַכֹּל כְּרְאוּי. וְאֵתָה תְּסַדֵּר אוֹתִי וְאֵת כָּל רְאִשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת מְעֻלָּה וּמִטָּה, וּמַחֲנוֹת הַמַּלְאָכִים הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, לְהִיּוֹת מְתַקְנִים וּמְסַדְרִים לְכְבוֹדְךָ וּלְכְבוֹד אָבָא וְאֵמָא, לְהִיּוֹת סִפְסָל תַּחַת רַגְלֵי, וּלַעֲשׂוֹת צְוִיָּיו בְּכָל מְצוּוֹתָיו, וְלִירָא מִמֶּנּוּ בְּכָל הַמְצוּוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה.

וְזֶהוּ אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְסַמְךָ לוֹ וְאֵת שְׁבִתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ. וּבְכַפְסוֹק אַחַר וְאֵת מְצוּוֹתֵי תַעֲשׂוּ. מִצַּד שֶׁל מְצוּוֹת עֲשֵׂה שֶׁהֵם כְּבוֹד, הַקְּדִים אָב לְאִם, וְזֶה י"ה. מִצַּד שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה הַקְּדִים אִם לְאָב, וְזֶה ה"י, וְהִינּוּ (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר. לְאֵלוֹ שְׂאִינָם מִשְׁתַּדְּלִים בְּכְבוֹד הַזֶּה, הַסֵּתֵר דְּבָר מֵהֶם.

וְעֵלֶיהֶם נֶאֱמַר, (משלי ג) וּכְסִילִים מְרִים קְלוּן. אֵלוֹ הֵם עֲמֵי הָאָרֶץ, מֵאַחַר שְׂאִינָם מִשְׁתַּדְּלִים בְּכְבוֹד הַזֶּה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאִיךְ אוֹמְרִים, אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שָׁמַע קוֹלְנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלָּתֵנוּ? הָרִי הוּא יֹאמֵר לָהֶם: וְאִם אָב אֲנִי אֵיךְ כְּבוֹדִי? אֵיךְ הַשְׁתַּדְּלוּתְכֶם בַּתּוֹרָה וּבְמְצוּוֹתֵי לַעֲשׂוֹת אֶת הַצְּוִיִּים שְׁלִי? שְׂמִי שְׂאִינוֹ מְכִיר אֶת הַצְּוִי שֶׁל אֲדוֹנוֹ, אִיךְ יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ?

פְּרָט לְמִי שֶׁשׁוֹמֵעַ מִחֻכְמִים וְעוֹשֶׂה, וְזֶהוּ שֶׁקַּבֵּל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְעַם כָּל זֶה, מִי שֶׁלֹּא קַבֵּל מֵאֲדוֹנוֹ, אֲלֵא מִשְׁלוּחוֹ, יִשׁ הַבְּדֵל. וְאִיזָה הַבְּדֵל יִשׁ בֵּין זֶה לְזֶה? שֶׁהָרִי כְּתוּב, מִשֶּׁהָ קַבֵּל תּוֹרָה מִסִּינֵי, וְאַחַר כֶּךָ מְסַרְהָ לִיהוֹשֻׁעַ. אֲנִי קַבֵּלְתִּי, וְאַחַר כֶּךָ מְסַרְתִּי לְכָלֵם. וְכֶךָ מִי שֶׁמְקַבֵּל מֵאַחַר, כְּקַבֵּלְתָּ הַלְבָנָה וְהַכּוֹכָבִים מִן הַשָּׁמַשׁ, וּבְקַבּוּל הַזֶּה הוּא מִתְמַלֵּא. וּמִי שֶׁמְקַבֵּל, יְכוּלָה לְהַסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַנְּבִיעָה, כְּמוֹ שֶׁרְאִיתִי



בשמש ובלבנה, שמסתלק האור שלהם בלילה, שאין השמש מאיר, אלא ביום. והלבנה בלילה.

ואם תאמר שאותו אור של הלבנה הוא מן השמש, שאף על גב שהתכנס, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים, הרי ראינו מצד אחר בלקוי הלבנה והשמש שמסתלק אורם, ונשארים כמו גוף בלי נשמה, שיש עליהם אדון שמחשיך את מאוריהם. אבל עקר האור אותו מקום שנובע, שאין הפסק לאור שלו, ואין עליו אלוה אחר להפסיק ממנו את מאורו.

ועלת העלות, מאחר שאתה שם, אין הפסק לנביעת אור התורה. יהי רצונך שלא תזוז מאבא ואמא שלי ולא מבניו. וכך מי שממית עצמו על התורה, שהיא יקרה, מתקימת בו ואינה מפסיקה ממנו. מה שאין כן מי שאינו משתדל בה, אלא אף על גב שעושה צווי חכמים, הוא שמש שלהם, עבד ולא בן. אבל אם הוא נאמן, אדונו משליט אותו בכל אשר לו.

אבל מי שלא משתדל בתורה ולא משמש חכמים לשמע מהם מצוות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שסרח ועבר על לא תעשה, הוא שקול לאמות העולם עובדי עבודה זרה, בני סמאל ונחש, שנאמר בהם (משלי ג) וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל את התורה, שכל שאין בו תורה, אין בו כבוד, שנאמר בהם (סו) כבוד חכמים ינחלו.

ועם כל זה, ראשי הישיבה, לא כל כבוד שוה, שהרי בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת שלא לקבל שכר, אבל הוא מצוה בכבוד אב ואם. ואם לא רוצה לעשות צויו, יפו אותו האב והאם עד שיעשה בעל כרחו. ואם היה בן גדול, בית דין כופים אותו. שאם אינו רוצה לעשות, מה כתוב בו? (דברים כא) בננו זה סורר ומרה איננו שמע בקלנו, ודנים אותו בסקילה. אבל עבד שמשמש על מנת לקבל פרס, אם אינו עושה את צווי רבו, אדונו מעביר אותו מתוך ביתו ויקח אחר, מה שלא היה יכול לעשות כן לבנו, אלא או שיעשה את הצווי שלו, או שיהרג אותו.

אמר לו המנורה הקדושה, מי גרם שלא יעשה את צויו, הואיל ובנו הוא? אמר הרועה הנאמן, ודאי תערכת של רע, וסוד זה גרם לישראל לחטא לאביהם שבשמים. וסוד זה – (תהלים קו) ויתעברו



בגוים. וְזֶה גֵרַם הֶרְג לְיִשְׂרָאֵל, וְהִחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשׁוּם זֶה
אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימֹת הַמְּשִׁיחַ, אֲלֵא – (דברים לב) ה' בְּדָד יִנְחֲנֹנוּ וְאֵין
עִמּוֹ אֵל נֹכַח.

יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל הֵם מַעַץ הַחַיִּים, עֶבֶד טוֹב וְעֶבֶד רַע. מִצַּד שֶׁל מְטַטְרוּן
עֶבֶד טוֹב, עֶבֶד נֶאֱמָן לְרַבּוֹ. עֶבֶד רַע – סְמָא"ל. מִי שֶׁהוּא
מַעַץ הַחַיִּים, הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא, בֶּן מִצַּד שֶׁל בֶּן י"ה, בִּינָה. וַיּוֹרֵשׁ
אֶת הַמְּלָכוֹת שֶׁהֵיָא ה'. וְאִיךָ יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ? אִם עוֹשֶׂה אֶת הַצְּוִי שֶׁל
אָבָא וְאֵמָא, מִשׁוּם שֶׁהֵיָא מְלָכוֹת מְצוֹת הַמְּלָךְ, וְעֲלִיו נֶאֱמַר (אסתר ג)
מִדּוּעַ אֶתָּה עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמְּלָךְ. הֵיא מְצוּהָ, וְצוּוּי שֶׁל הַמְּלָךְ עַל
עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה.

מְצוּהָ מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהֵיא תְּפָאֶרֶת. וְכֵאֵן אֵין שֵׁם פְּרוּד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֱמֶת, תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֱמֶת, הוּא תּוֹרָתוֹ וּמְצוֹתוֹ. כְּמוֹ
שְׁבִינָה, תּוֹרָתוֹ וּמְצוֹתוֹ שֶׁל חֲכָמָה. שֵׁישׁ תּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה, וְחֲכָמָה שֶׁל
בְּרִיאָה, וּבִינָה שֶׁל בְּרִיאָה, וְכֵן בְּכָל הַמַּדּוֹת. בְּזֶה יְכוּל בֶּן בַּתּוֹרָה הַזֶּה
לְהִיּוֹת בְּלִי מְצוּהָ, וּמְצוּהָ בְּלִי תּוֹרָה בְּפִרוּד. וּמְכֵאֵן בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרָה.
אֲבָל מִצַּד שֶׁל אֲצִילוֹת אֵין הַבְּדֵל שֵׁם, וְכֵן מִשֵּׁם אֵין חֲטָא בָּא עַל יְדוֹ,
וְאֵין בוֹ עֲנֵשׁ וְלֹא שְׂכָר וְלֹא מִיתָה.

וּמִשׁוּם כֵּן, הַתּוֹרָה זֶה עֵץ הַחַיִּים, שְׂכָר הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָאֵילָן הַזֶּה
נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים, וְנִקְרָא הָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא נִקְרָא בוֹ שְׂכָר,
מִשׁוּם שֶׁהוּא בֶּן. מִשֵּׁם לֹא מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה לְקַבֵּל שְׂכָר, לֹא בְּמַעֲשֵׂה
וְלֹא בְּדַבּוּר וְלֹא בְּמַחְשָׁבָה.

בֵּא הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה לְנִשְׁק אֶת יְדוֹ. אָמַר, וְדַאי אֶתָּה הוּא בֶּן מִשֵּׁם,
בְּדִיוֹקָן שֶׁל בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ, תְּפָאֶרֶת בֶּן שֶׁל אָבָא וְאֵמָא הָעֲלִיוֹנִים,
הָאֲצִילוֹת שֶׁלוֹ בְּלִי הַפְּסָקָה, לֹא קָדַם אוֹתָךְ בֶּן אַחֵר, לֹא בְּמַחְשָׁבָה,
וְלֹא בְּדַבּוּר, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה. אָמַר הַרוּעָה הַנְּאֻמָּן, וְאַתָּה וְהַחֲבָרִים,
וְרֵאשֵׁי מוֹרֵי הַיְּשִׁיבוֹת, שְׁמֻזְמָנִים לְכֵאֵן עִמִּי בְּלִי הַפְּסָקָה כָּלֵל וּבְלִי
תַעֲרֹבֶת. נִשְׁקוּ כֻלָּם זֶה לְזֶה, וְהִפִּירוּ בְּאַחְוָה וּבְכוֹ.

פְּתַח רְבִי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עִם כָּל זֶה, בֶּן בְּכוֹר חֲיָכִים כָּל אַחֵיו בְּכַבּוּדוֹ,
שְׁהָרִי כְּתוּב (שמות כ) כִּפְד אֶת אֲבִיךָ, וּפְרִשׁוּהָ רְבוּתֵינוּ, אֶת –
לְרַבּוֹת אַחִיךָ הַגְּדוֹל. וְאֶפְלוּ מִכָּל צַד הוּא מִפְּרֵשׁ עֲלֶיךָ בַּתּוֹרָה,
בְּשַׁג"ם – זֶה הֶבֶל. וְלֹא הָיָה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן בֶּן קִדְמוֹן מִמֶּנּוּ, וּפְרִשׁוּהָ
רְבוּתֵינוּ, בְּשַׁג"ם – זֶה מִשָּׂה. שְׁבֵן הַמְּלָךְ בְּכָל מְקוֹם, אֶתָּה הַבְּכוֹר



מצד של עץ החיים של טוב ורע, אתה הוא טוב. זהו שפנתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, (שמות ב) ותרא אתו כי טוב הוא.

ומשם קרא אותך הקדוש ברוך הוא עבד נאמן. אחר כך עלית להיות מלך. זהו שפנתוב (דברים לג) ויהי בישרון מלך. אחר כך בן בית למעלה. מלך מצד של מלכות של בריאה, בן בית מצד של בינה של בריאה. כעת אתה מלך מצד של עץ המלכות של אצילות. בן בית מצד של ב"ן י"ה. תפארת של אצילות, אשרי חלקך. ומי גרם לך את זה? משום השתדלותך בתורה ובמצוה, ליחד את הקדוש ברוך הוא ושכינתו, להעלות את המלך על מקומו ועל מחנותיו למעלה ועל ישראל למטה.

ומשום כך (ובגלגלך) כלם יורשים נשמות של אצילות ממנו, ונקראים בנים שלו, משום יהו"ה של אצילות שאין שם פרוד וקצוץ. שבראשונה נאמר בהם בנים לקדוש ברוך הוא ושכינתו, מצד יהו"ה של בריאה, שנאמר בו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כגון בנים ליהו"ה של אצילות.

וברך התקימה המצוה, שהיא מצוה על ישראל להעמיד להם מלך. זהו שפנתוב, (שם י) שום תשים עליך מלך. והתקיים בך (שם לג) ויהי בישרון מלך, כבראשונה. וכלם מתנהגים אחריו, כמו איברים שכלם מתנהגים בתנועת הנשמה שמתפשטת על כל איבר. משום שפנתו עליון אתה תהיה מעטר בו, שבו עלת העלות הוא כתר על הכל, טמיר וגנוז מבפנים ממנו. וממנו מתפשט על כל הספירות, ומסדר אותם להיות זה גדול, וזה קטן, וזה בינוני, ומנהיג אותם לרצונו ומאיר בהם, ומקשר אותם ומיחד אותם.

בכה אתה תהיה מנהיג לישראל בכל המדות הטובות שלו, ותסדר כל אחד כראוי לו - הבכור בכבודו, והצעיר כצעירותו, והבינוני כפי דרגתו. ותקשר אותם קשר אחד לאביהם שבשמים, להיות כלם בשפה ברורה, לברך את הקדוש ברוך הוא, ולקדשו וליחדו בדרגה שלך, במחשבה שלך, באצילות שלך, שהתקיים בך (במדבר יא) ואצלתיו מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום התעורר במצוה, להכרית זרעו של עמלק.

איש אמו ואביו תיראו וגו'. מצוה זו לכבד אב ואם, שצריך בן אדם לירא מאביו ומאמו ולכבד אותם. כמו שצריך בן אדם לכבד



את הקדוש ברוך הוא מצד הרוח שנתן בתוכו ולירא ממנו, כך צריך לכבד את אביו ואת אמו מצד של הגוף שלו ולירא מהם, שהרי הם משתתפים עם הקדוש ברוך הוא ועושים לו גוף. והואיל והם שתפים במעשה, יהיו שתפים ביראה וכבוד.

כמו כן, שלשה שתפים נמצאו לו למעלה בסוד של אדם. אדם הראשון, אף על גב שגופו היה מעפר, לא מעפר של כאן היה, אלא מעפר של בית המקדש של מעלה. האב והאם נמצאו, והמלך העליון השתתף עמם, ושלח בו רוח של חיים ונברא. וכמו זה נמצא הכל למעלה ולמטה. ועל כן צריך אדם לירא מהקדוש ברוך הוא ולירא מאביו ואמו.

בסתרי תורה, אדם הראשון לא היה לו מהעולם הזה כלום. צדיק אחד עשה שמוש עם נקבתו, ונעשה מאותו השמוש גוף אחד, שאורו יותר מכל אותם המלאכים השלוחים למעלה. וכשנברא אותו הגוף, המלך העליון שלח באותו הצדיק עשרים ושתים אותיות, והשתתף עמם ויצא לעולם.

ביון שיצא, ראו אותו השמש והלבנה והסתירו את אורם, שתפוח רגלו החשיך את האור שלהם. מה הטעם? משום שממעשה השמש והלבנה יצא. כיון שחטא, נחשף, והקטין עצמו, והצטרף לגוף אחר בעור ובבשר, שכתוב (בראשית ב) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם. כמו אותו השמוש שעשה אותו צדיק עם נקבתו, לא נמצא מקדם לכן ולאחר מפני, שהרי טרם יצא לצורך אמן.

עד שבא חנוך, ונטל אותו הקדוש ברוך הוא מן הארץ, ונבררה הפסלת והזהמה מן הכסף, וכן בכל אותם הצדיקים שבארץ. אחר כך התקן אותו המקום, ונעשו רוחות ונשמות בשמושיהם והגוף מלמטה בארץ. ועל כן, בשתפוח שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאותם השתפים ולכבד אותם, כמו שנתבאר.

(עד כאן רעיא מהימנא).

ספר הוזהר הוא כמו תבנת נח
ואפלו אם יהיה רשע אין חשש אם יכנס



זהר

אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי חייא פתח, (דברים ט) אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. אל תפן, וכי מי שיאמר למלך אל תפן? והרי כתוב (איוב לד) כי עיניו על דרכי איש. וכתוב (ירמיה כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה', והרי בכל משגיח הקדוש ברוך הוא ומסתכל על כל המעשים, ומכניס בדין על כלם, אם טוב ואם רע, כמו שנאמר (קהלת יב) האלהים יבא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע, ומשה אומר אל תפן!?

אלף כמה צריך אדם להשמר מחטאו כדי שלא יחטא לפני המלך הקדוש. בא ראה, בן אדם שעושה מצוה, אותה מצוה עולה ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת: אני מפלוגי שעשה אותי. והקדוש ברוך הוא מונה אותה לפניו, להשגיח בה כל יום, להיטיב לו בשבילה. עבר על דברי תורה – אותה עברה עולה לפניו ואומרת: אני מפלוגי שעשה אותי. והקדוש ברוך הוא מונה אותה, ועומדת שם להשגיח בה, לכלות אותו. זהו שכתוב (דברים לב) וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנתיו. מה זה וירא? אותו שעומד לפניו.

שב בתשובה – מה כתוב? (שמואל-ב יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. שהעביר אותו החטא מלפניו כדי שלא יסתכל בו, להיטיב לו. ועל כן, אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו. אמר רבי יוסי, וכן מכאן משמע, שכתוב (ירמיה ב) נכתם עונך לפני.

רבי יוסי הקטן נכנס לפני רבי שמעון יום אחד, מצא אותו שהיה יושב וקורא, כתוב (בראשית ב) ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואכל. משמע שאדם וחוה נבראו כאחד ובגוף אחד, שכתוב אשר נתתה עמדי, ולא כתוב אשר נתת לי. אמר לו, אם כך, והרי כתוב (שמואל-א א) אני האשה הנצבת עמכה בזה, ולא כתוב הנצבת לפניך. אמר לו, אם כתוב הנתנת עמך – הייתי אומר כך, כמו שכתוב אשר נתתה עמדי, אבל הנצבת כתוב.

אמר לו, והרי כתוב (בראשית ב) ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. אעשה לו עכשו. אמר לו, כך הוא



וְדַאי, שְׁאָדָם הָיָה לְבָדוּ, שְׁלֹא הָיָה לוֹ סִמּוּךְ מִנְקַבְתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיָּתָה
בְּצַדוֹ כְּפִי שְׁבִאֲרָנוּ. וּמָה שְׁאָמַר אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזֶר – כִּךָ הוּא, שְׁלֹא כְּתוּב
אֶבְרָא לוֹ עֶזֶר, מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב (שם ה) זָכַר וּנְקַבָּה בְּרָאָם. אֲבָל כְּתוּב
אֶעֱשֶׂה. וּמָה הוּא אֶעֱשֶׂה? אֶתְקַן. מִשְׁמַע שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטַל
אוֹתָהּ מִצַּדּוֹ, וְתִקַּן אוֹתָהּ בְּתִקּוּן, וְהִבִּיא אוֹתָהּ לְפָנָיו. וְאֵז הַשְּׁתַמֵּשׁ
אָדָם בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיָה לוֹ סִמּוּךְ.

וְשִׁנְיָנוּ, יָפִיו שֶׁל אָדָם כִּסֵּא שֶׁל הַקֶּשֶׁר הָעֲלִיוֹן, מִהִזְהַר הַמַּאִיר. יָפִיָּה
שֶׁל חָוָה, שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִים כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ. וְאִפְלוּ
אָדָם הָרֵאשׁוֹן לֹא הָיָה מְסַתְּכָל בָּהּ, עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁחֻטָּא, וְהוֹסֵר
(והקטן) הִיפִי שְׁלָהֶם. אֵז הִסְתַּכֵּל בָּהּ אָדָם וְהִכִּיר בָּהּ לְשִׁמְשׁ עִמָּה. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (שם ה) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע – בְּכָל. וַיֵּדַע –
בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע – שֶׁהִכִּיר בָּהּ וְהִסְתַּכֵּל בָּהּ.

וְשִׁנְיָנוּ, אֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בִּיפִיָּה שֶׁל אִשָּׁה, כְּדִי שְׁלֹא יִבֵּא
לְהִרְהוֹר רַע, וַיַּעֲקֹר לְדַבָּר אַחֵר. וְכִךָ הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן עוֹשֶׂה
– כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּעִיר וְהָיוּ הַחֲבֵרִים הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְרָאָה נָשִׁים יָפוֹת,
הַשְּׁפִיל אֶת עֵינָיו, וְהָיָה אוֹמֵר לַחֲבֵרִים: אַל תִּפְנוּ.

וְכִי מִי שֶׁמְסַתְּכָל בִּיפִי שֶׁל אִשָּׁה בַּיּוֹם, בָּא לְהִרְהוֹר בְּלִילָה. וְאִם
עוֹלָה אוֹתוֹ הִרְהוֹר רַע עָלָיו, עוֹבֵר מִשּׁוּם וְאֵלֵהי מְסַכָּה לֹא
תַעֲשׂוּ לָכֶם. וְעוֹד, אִם שִׁמְשׁ עִם אִשְׁתּוֹ בְּזְמַן שֶׁעוֹלָה בּוֹ אוֹתוֹ
הִרְהוֹר הָרַע, אוֹתָם בָּנִים שְׁמוּלִידִים נִקְרָאִים אֱלֹהֵי מְסַכָּה. וְעַל זֶה
כְּתוּב אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֵלֵהי מְסַכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי אֲבָא
אָמַר, אֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּאֱלִילֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּבִנְשׂוֹת הָעַמִּים,
וְלֹא לְהַנּוֹת מִהֵן, וְלֹא לְהִתְרַפֵּא בָהֶן. שְׁאֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל
בְּמָקוֹם שֶׁלֹא צָרִיךְ.

רַבִּי אֲבָא פְתַח, (תהלים פו) פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי תִּנְהַ עֲזָךְ לְעַבְדְּךָ. פָּנָה אֵלַי
וְחַנּוּנִי, וְכִי לֹא הָיָה לוֹ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם יָפָה כְּדוֹד,
שֶׁהוּא אוֹמֵר פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי? אֵלֹא כִּךָ שְׁנִינּוּ, דוֹד אַחֵר יֵשׁ לְקַדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְמַנֶּה עַל כַּמָּה אוֹכְלוֹסִים עֲלִיוֹנִים וּמַחְנוֹת.
וְכִשְׁרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, מְסַתְּכָל בְּדוֹד הַזֶּה,
וּמַאִיר לוֹ פָּנִים, וְהוּא מַאִיר לְעוֹלְמוֹת וְחָס עַל הָעוֹלָם.

וְיָפִיו שֶׁל הַדּוֹד הַזֶּה מַאִיר לְכָל הָעוֹלְמוֹת, רֵאשׁוּ גְלַגְלַת זָהָב
שֶׁנִּרְקְמָה בְּשִׁבְעָה תְּכֵשִׁיטִי מִיָּנִים שֶׁל זָהָב, וְהָרִי פְרֻשׁוּהָ.



וּחְבִּיבוֹתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּנִגְדּוֹ, וּמֵרַב אֶהְבְּתוּ אֵלָיו אָמַר לַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִחְזִיר עֵינָיו כְּנִגְדּוֹ וַיִּסְתַּכַּל בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יָפִים בְּכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) הֶסְבִּי עֵינֶיךָ מִנְּגִדֵי וְגו'. הֶסְבִּי עֵינֶיךָ מִנְּגִדֵי, שֶׁבִשְׂעָה שֶׁהָעֵינַיִם הִלְלוּ מִסְתַּכְלוֹת בּוֹ בַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִזּוֹ מִתְעוֹרְרִים בְּלִבּוֹ חֲצִי בְּלִיִּסְטְרָאוֹת בְּאֶהְבָּה עֲלִיוֹנָה, וּמִגְדֵּל הַשְּׁלֵהֶבֶת שֶׁל הָאֶהְבָּה הָעֲלִיוֹנָה אֵלָיו, אָמַר הֶסְבִּי עֵינֶיךָ מִנְּגִדֵי, סוֹכְבֵי עֵינֶיךָ לְצַד אַחַר מְמַנִּי, שֶׁהֵם שׁוֹרְפִים אוֹתִי בְּשִׁלְהָבוֹת אֶהְבָּה. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּדוֹד, (שמואל א-טז) וְהוּא אֲדַמְנִי עִם יָפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רָאִי. וּבִשְׂבִיל אוֹתוֹ דָּוִד עֲלִיזֵן הִנָּאָה, אֶהְבְּתוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִדְבֵּק עִמּוֹ, אָמַר דָּוִד פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי.

כְּמוֹ זֶה, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רָאָה רִיחַ בְּנֵי פְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכּוֹ ה'. מִשְׁמַע שֶׁנִּכְנַס עִם יַעֲקֹב גֵּן עֵדֶן, שֶׁהוּא שְׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקָּדוֹשִׁים. וְכִי אֵיךְ יָכוֹל גֵּן עֵדֶן לְהִכְנֵס עִמּוֹ, שֶׁהָרִי גֵן עֵדֶן כְּמָה הוּא גְדוֹל בְּרַחֵב וּבְאֶרֶץ, כְּמָה מֵינִים שֶׁל בְּתִים עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, מְדוֹרִים עַל מְדוֹרִים יֵשׁ שָׁם?

אֲלֵא גֵן אַחַר עֲלִיזֵן קְדוֹשׁ יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹתוֹ הִגֵּן הוּא אֶהְבְּתוֹ, וְנִדְבַק בּוֹ, וְאֵינוֹ שְׁמוֹר אֲלֵא לַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, שֶׁהוּא נִכְנָס בּוֹ. וְזֶה הוֹרִישׁ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִמָּצֵא תָמִיד עִם הַצְּדִיקִים, וְכָל שֶׁפֵּן לְהִמָּצֵא בּוֹ עִם יַעֲקֹב, וְזֶה מֵה שְׁזַמֵּן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִכְנֵס עִמּוֹ לְסִיעֵ לוֹ.

כְּמוֹ כֵּן, (שם כח) אָנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ וְגו'. שְׁנֵינוּ, מִלְּמַד שֶׁנִּתְקַפְּלָה לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אֲרַבַּע מֵאוֹת פָּרְסָה עַל אֲרַבַּע מֵאוֹת פָּרְסָה, אֵיךְ נִעְקְרָה מִמְּקוֹמָה וַיִּשְׁבָּה תַּחְתָּיו? אֲלֵא אֶרֶץ אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה קְדוֹשָׁה יֵשׁ לַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִקְרָאת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְהִיא תַּחַת דְּרָגַת יַעֲקֹב שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ, וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׂבִּיל אֶהְבְּתָם, לְדוֹר עַמָּם וְלְהִנְהִיג אוֹתָם וּלְהִגֵּן עֲלֵיהֶם מִהַכָּל, וְנִקְרָאת אֶרֶץ חַיִּים.

בֵּא רָאָה, אֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכַּל בְּמִקּוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בּוֹ וְנִפְשׁוֹ רַחוּקָה מִמֶּנּוּ. וְמֵה כְּמָה שְׂאוֹהֵב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲסוּר לְהִסְתַּכַּל בּוֹ - כְּמָה שֶׁרַחוּק עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. שְׂבֵא רָאָה, אֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכַּל בְּקִשְׁתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְרָאָה שֶׁל דְּיוֹקָן עֲלִיזֵן. אֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכַּל בְּאוֹת הַבְּרִית שְׁלוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רוֹמֵז לְצַדִּיק



של עולם. אסור לו לאדם להסתכל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים ידיהם, משום ששם שרוי כבוד המלך העליון. ומה במקום קדוש עליון אסור להסתכל – במקום טמא רחוק לא כל שכן. משום כך, אל תפנו אל האלילים. רבי יצחק אמר, ומה להסתכל בהם אסור – לעבד אותם או לעשות אותם על אחת כמה וכמה.

ומשום כך, אל תפנו אל האלילים. כאן בא להזהיר את ישראל כבראשונה, כנגד (שמות כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, כנגד לא תעשה לך פסל אני ה' אלהיכם. כנגד אנכי ה' אלהיך – איש אמו ואביו תיראו. כנגד כבוד את אביך ואת אמך – ואת שבתתי תשמרו, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר – לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. לא תגנבו – לא תגנבו. ולא תכחשו – ולא תשקרו איש בעמיתו, לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנאף והנאפת – לא תנאף. לא תעמד על דם רעך – לא תרצח. והרי פרשה, ועל כן כלל התורה בפרשה הזו.

אמר רבי חייא, בראשונה – אנכי ה' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנב. בלשון יחיד. וכאן – אני ה' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתתי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלשון רבים. אלא בא ראה, מיום שהיו ישראל מצויים בעולם, לא נמצאו לפני הקדוש ברוך הוא בלב אחד ובכרצון אחד כמו באותו יום שעמדו בהר סיני, ועל כן הכל נאמר בלשון יחיד. אחר בלשון רבים, שהרי לא נמצאו כל כך באותו הרצון.

רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא חמיו, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי. כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (הושע יג) ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתוב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים היה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתככם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, ואתה אמרת מארץ מצרים!?



אָלֵא, מיום שהיו ישראל בעולם, לא הפירו את כבוד הקדוש ברוך הוא, רק בארץ מצרים, שהיו באותה עבודה קשה וצוחו כנגדו, ולא שנו מנימוסייהם לעולמים. ושם נבחנו האבות, כזהב מתוך הפסלת (כהתוף הזהב מתוך השלהבת). ועוד, שהיו רואים בכל יום כמה כשפים, כמה מינים רעים, להטעות את בני האדם, ולא סטו מן הדרך לימין ולשמאל. ואף על גב שלא היו מכירים כל כך בכבודו של הקדוש ברוך הוא, אלא היו הולכים אחר מנהגי אבותיהם.

ואחר כך ראו כמה נסים וכמה גבורות, ולקח אותם הקדוש ברוך הוא לעבודתו. ומשום שכלם ראו כמה נסים ואותות בעיניהם, וכל אותם נסים וגבורות, אמר ואנכי ה' אלהיך מארץ מצרים. ששם היה כבודו בהתגלות. והתגלה עליהם על הים, וראו את זיו הכבוד העליון פנים בפנים. שלא תאמרו שאלוה אחר הוא שדבר עמנו, אלא אני הוא שראיתם בארץ מצרים, אני הוא שהרגתי את שונאיכם בארץ מצרים, אני הוא שעשיתי כל אותן עשר מכות בארץ מצרים. ומשום כך, ואלהים זולתי לא תדע, שלא תאמר שאחר היה, אלא אני הוא הכל.

עוד פתח, לא תעשק את רעך ולא תגזל ולא תלין פעלת שכיר עד בקר. למה לא תלין פעלת שכיר? אלא מכתוב אחר נשמע, שכתוב (דברים כד) ביום תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא וגליו הוא נשא את נפשו. לא תבוא עליו השמש, הזהר שלא תתכנס בגללו מן העולם טרם יגיע זמנו להתכנס, כמו שנאמר (קהלת יב) עד אשר לא תחשך השמש וגו'. מכאן למדנו דבר אחר – מי שמשלים לנפש העני, אפלו שהגיעו ימיו להסתלק מן העולם, הקדוש ברוך הוא משלים לנפשו ונותן לו יותר חיים.

לא תלין פעלת שכיר. בא ראה, מי שנוטל את שכר העני, כאלו נטל את נפשו ואת של אנשי ביתו. הוא הקטין את נפשו – הקדוש ברוך הוא מקטין את ימיו ומקטין את נפשו מאותו העולם. שהרי כל אותם ההבלים שיוצאים מפיו כל אותו היום, כלם עולים לפני הקדוש ברוך הוא ועומדים לפניו, אחר כך עולה נפשו ונפשות בני ביתו, ועומדים עם אותם ההבלים של פיו. ואז, אפלו נגזר על אותו האיש כמה ימים וכמה טובות, כלם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו.



וְלֹא עוד, אֵלָא שְׁנַפְשׁוּ אֵינָה עוֹלָה לְמַעְלָה, וְהֵינּוּ מֵה שְׁאָמַר רַבִּי אָבָא: הִרְחַמֵּן יִצְיָלְנּוּ מֵהֶם וּמַעְלָבוֹנָם. וּפְרָשׁוּהָ, אֶפְלוּ שֶׁהוּא עָשִׂיר, וְאֵלִיו הוּא נִשָּׂא אֶת נַפְשׁוֹ דְּוָקָא, אֶפְלוּ מִכָּל אָדָם גַּם כֵּן, וְכָל שְׂכָן עֲנִי. וְהֵינּוּ מֵה שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה רַב הַמְּנוּנָא, כְּשֶׁהִיָּה אוֹתוֹ שְׂכִיר מִסְתַּלַּק מֵעֲבוֹדָתוֹ, הִיָּה נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: טַל אֶת נַפְשְׁךָ שֶׁהִפְקַדְתָּ בְּיָדִי, טַל אֶת פְּקֻדוֹנְךָ.

וְאֶפְלוּ אָמַר יְהִי בְיָדְךָ, שְׁאֲנִי (לא) רוֹצֶה לוֹתֵר עַל שְׂכָרִי – לֹא הִיָּה רוֹצֶה. אָמַר: פְּקֻדוֹן שֶׁל גּוֹפֶךָ לֹא רָאוּי לְהִיֹּת מִפְּקֻדַּת בְּיָדִי, כָּל שְׂכָן פְּקֻדוֹן הַנַּפְשׁ, שְׁהִרִי פְּקֻדוֹן הַנַּפְשׁ לֹא נִתֵּן אֵלָא לְקֻדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב (תהלים לא) בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וּבְיַד אַחַר מִתָּר. אָמַר לוֹ, אֶפְלוּ בְיָדוֹ, אַחַר שְׁנַתָּן.

כְּתוּב לֹא תִלִּין פְּעֻלַּת שְׂכִיר, וְכַתּוּב וְלֹא תְּבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. אֵלָא הִרִי פְּרָשׁוּהָ, אֲבָל בֵּא רָאָה, אֵינן לָךְ יוֹם וְיוֹם שְׁלֹא שׁוֹלֵט בּוֹ יוֹם אַחַר עֲלִיוֹן. וְאִם הוּא אֵינּוּ נוֹתֵן לוֹ אֶת נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם, כְּמִי שְׁפּוֹגֵם אֶת אוֹתוֹ יוֹם עֲלִיוֹן. וּמִשׁוּם כֵּךְ בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תְּבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֶה שְׁנֹאֲמַר לֹא תִלִּין, מִשׁוּם שְׁנַפְשׁוֹ לֹא עוֹלָה, וְעוֹלָה אוֹתָהּ נַפֶּשׁ הָעֲנִי וְשֶׁל אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר.

רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח וְאָמַר פְּסוּק אַחֲרָיו, לֹא תִקְלַל חֲרַשׁ וְלִפְנֵי עוֹר וְגוֹ'. פְּסוּק זֶה כְּמִשְׁמְעוֹ, אֲבָל מִפְּרָשָׁה זוֹ כִּלְה לְמַדְנּוּ מִמֶּנָּה דְּבָרִים אַחֲרִים, וְכֻלָּם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה. בֵּא רָאָה, מִי שְׁמַקְלֵל אֶת חֲבֵרוֹ, וְהוּא לְפָנָיו, וּמְבִישׁ אוֹתוֹ, כְּאֵלוֹ שְׁפָךְ אֶת דָּמוֹ, וְהִרִי בְּאַרְנוֹ. וּפְסוּק זֶה כְּשֶׁאֵין חֲבֵרוֹ עִמוֹ, וְהוּא קָלַל אוֹתוֹ, אוֹתוֹ הַדְּבּוּר עוֹלָה.

שְׁאֵין לָךְ דְּבּוּר וְדְבּוּר שְׁיּוֹצֵא מִפִּי שְׁאֵין לוֹ קוֹל. אוֹתוֹ קוֹל עוֹלָה לְמַעְלָה, וְכַמָּה מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה מִתְּחַבְּרִים לְאוֹתוֹ הַקוֹל, עַד שְׁעוֹלָה וּמַעִיר אֶת הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שְׁבַּאֲרוּהָ, וְכַמָּה הֵם שְׁמַתְעוֹרְרִים עַל הָאָדָם. אוֹי לְמִי שְׁמוֹצִיא דְּבַר רַע מִפִּי, וְהִרִי פְּרָשׁוּהָ.

וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוֹל, כְּמִשְׁמְעוֹ. וּפְרָשׁוּהָ, בְּמִי שְׁגוֹרֵם לְאַחַר לְחַטָּא. וְכֵן מִי שְׁמַכָּה אֶת בְּנוֹ הַגָּדוֹל. וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן וְגוֹ', בְּמִי שְׁלֹא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה, (כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר) שְׁכַתּוּב (משלי ז) כִּי רַבִּים חָלְלִים הִפִּילָה וְעֲצָמִים כָּל הִרְגִיָּה. וְזֶה עֵבֶר, מִשׁוּם וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוֹל, מִשׁוּם שֶׁהַכְּשִׁיל אֶת חֲבֵרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.



שְׁשָׁנִינוּ, מי שהולך בדרך ישרה בתורה ומי שמשתדל בתורה כפראוי, יש לו תמיד חלק טוב לעולם הבא. שאותו דבר התורה שהוציא מפיו, הולך ומשוטט בעולם, ועולה למעלה. וכמה עליונים קדושים מתחברים עם אותו הדבר, ועולה בדרך ישרה, ומתעטר בעטרה קדושה, ורוחץ הנהר של העולם הבא, שופע ויוצא מעדן, ומתקבל בו ונשאב לתוכו, ומתענג (ונטע) סביב אותו הנהר, העץ העליון. ואז שופע ויוצא אור עליון ומתעטר עם אותו אדם כל יום, כמו שנתבאר.

ומי שעוסק (שלומד) בתורה ולא משתדל בה בדרך אמת ובדרך ישרה, אותו הדבר עולה וסוטה בדרכים, ואין מי שיתחבר עמו, והכל דוחים אותו החוצה, והולך ומשוטט בעולם ולא ימצא מקום. מי גרם לו את זה? אותו שהסטה אותו מדרך הישר. זהו שכתוב ולפני עור לא תתן מכשול. ומשום כך כתוב, ויראת מאלהיך אני ה'.

ומי שתשוקתו לעסק בתורה ולא מוצא מי שילמד אותו, והוא באהבת התורה לומד אותה, ומגמגם בה בגמגום שאינו יודע – כל דבור ודבור עולה, והקדוש ברוך הוא שמח באותו דבור ומקבל אותו, ונוטע אותו סביב אותו הנחל, ונעשים מאותם דבורים עצים גדולים, ונקראים ערבי נחל. זהו שכתוב (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד.

ודוד המלך אמר, (תהלים פו) הורני ה' דרכך אהלך באמתך. וכתוב (שם כז) ונחני בארח מישור למען שוררי. אשרי אותם שיודעים את דרכי התורה ומשתדלים בה בדרך ישרה, שהם נוטעים עצים חיים למעלה, שכלם רפואה. ומשום כך כתוב, (מלאכי כ) תורת אמת היתה בפיהו. וכי יש תורה שאינה אמת? כן, כמו שאמרנו, שמורה מי שלא יודע, ואינו אמת, ואותו שלומד ממנו, לומד דבר שאינו אמת. ומשום כך כתוב, תורת אמת היתה בפיהו.

ועם כל זה, צריך אדם ללמד דברי תורה מכל אדם, אפלו ממי שאינו יודע. משום שעל כן יתעורר בתורה, ויבא ללמד ממי שיודע, ואחר כך נמצא שהולך בתורה בדרך אמת. בא ראה, ישתדל אדם בעולם בתורה ובמצוותיה אפלו שאין עושה לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.



רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הרי נאמר, שבפרשה הזו יש בה דברים עליונים ונכבדים במצוות התורה. מסוף הפסוק הזה משמע, שכתוב בצדק תשפט עמיתך. בא ראה, שתי דרגות הן כאן – משפט וצדק. מה בין זה לזה? אלא אחד רחמים ואחד דין, וזה מתבשם עם זה.

כשמתעורר צדק, הוא דן דין את הכל כאחד, שאין בו רחמים ולא ותננות. כשמתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול יהיה הכל במשפט? בא הכתוב ואומר, בצדק תשפט עמיתך. מה הטעם? משום שצדק לא דן את זה ועוזב את זה, אלא כלם כאחד במשקל אחד. כמו כן, לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם במשקל אחד, בצדק. יכול יהיה הכל בצדק בלבדו? בא הכתוב ואמר תשפט, שצריך לחבר אותם כאחד שלא ימצא זה בלי זה, וזוהי שלמות הדין.

וכף כף למה? משום שהקדוש ברוך הוא מצוי שם. ומשום כף צריך להשלים את הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו שלו ממע עושה למעלה. ובא ראה, הקדוש ברוך הוא שם כפא של דין בשעה שיושבים הדיינים, זהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של הקדוש ברוך הוא. ומי הוא הכפא? אלו הם צדק ומשפט. זהו שכתוב (שם פט) צדק ומשפט מכון כסאך. ומי שדן דין, צריך לדון (לשבת) בכפא המלך. ואם פוגם אחד מהם, כאלו פגם את כפא המלך. ואז הקדוש ברוך הוא מסתלק מבין הדיינים, ולא עומד בדיניהם. ומה אומר? (שם יב) עתה אקום יאמר ה' וגו'. ורוח הקדוש אומרת, (שם נז) רומה על השמים אלהים.

רענא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. מצנה זו להוכיח את אותו שחטא להראות לו אהבה רבה, שאוהב אותו, כדי שהוא לא יענש. שהרי כתוב בקדוש ברוך הוא, כי את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שעושה הקדוש ברוך הוא ומוכיח את מי שאוהב אותו, כך ילמד אדם מאותה הדרך ויוכיח את חברו. במה מוכיח הקדוש ברוך הוא את האדם? הוא מוכיחו באהבה בסתר. אם יקבל אותו – יפה. ואם לא מוכיחו בין אוהביו, אם יקבל – יפה, ואם



לא – מוכיחו בגלוי לעין כל. אם יקבל – יפה. ואם לא – מניח אותו ולא מוכיח אותו, ועוזב אותו שילך ויעשה את רצונו.

בראשונה מודיעה לו בסתר, כדי להוכיח אותו ולעורר אותו, שלא יפיר בו בן אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל – טוב, ואם לא – מודיע לו בין אוהביו. בזמן שהכהן הגדול היה בעולם, נתן לו מחלה במטתו, ובאו אוהביו של הקדוש ברוך הוא, ומודיעים לו, שאם יש בו חובה שישוב ממנה ויעין בדבריו. אם מקבל – מוטב, ואם לא – מוכיח אותו בגלוי, בממונו, בבניו, שכלם מדברים עליו ויבואו אליו. אם מקבל – מוטב, ואם לא – מתיר לו קונו לעשות רצונו, ולא מחזיק בו לעולמים. כגון זה צריך לו להוכיח לחברו בראשונה בסתר, ואחר כך בין אוהביו, ולבסוף בגלוי. מכאן ולהלאה יעזב לו ויעשה כרצונו.

ועל זה כתוב הוכח תוכיח. הוכח – בסתר, שלא ידע בו בן אדם. תוכיח – בין חבריו ואוהביו. את עמיתך – בגלוי. ועל כן לא כתוב בראשונה תוכיח, אלא הוכח. ועוד הוכח – אם הוא אדם שיתביש, לא יאמר לו ולא יוכיח אותו אפלו בסתר, אלא יאמר לפניו כמי שמספר בדברים אחרים. ובתוך אותם דברים יזכיר מי שעושה אותו החטא הוא כך וכך, כדי שהוא ידע בעצמו ויעזב את אותו החטא. ועל כן הוכח. ואם לא – תוכיח. ואחר כך את עמיתך – בגלוי. מכאן והלאה – ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא – שהרי פיון שאדם מוכיח את חברו ומזדמן להוכיחו בגלוי, לא יעלה לפניו אותו חטא שעשה, שאסור לו ודאי, אלא יאמר סתם, ולא יעלה עליו אותו חטא בגלוי, ולא ירשם עליו חטא. שהקדוש ברוך הוא חס על כבודו של אדם אפלו ברשעים. (עד כאן רעיא מהימנא).

פתח ואמר, ויהי קול השפר הולך וגו'. ויהי קול השפר, כאן נחלקו ספרי הקדמונים וכו', עד שבאו רבי אבא ורבי יהודה, והודו לרבי אחא.

קמו. עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר, לא תלך רכיל בעמיה, לא תשנא את אחיה, לא תקם ולא תטור. הרי בארנו אותם, וכלם התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את



חֲקַמְתִּי תִשְׁמְרוּ, בְּהַמְתִּדָּף לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים, שְׂדָף לֹא תִזְרַע כְּלָאִים,
וּבְגָד כְּלָאִים שֶׁעֲטָנָז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַתֶּם עַדֵי נְאֻם ה' וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן
תִּדְעוּ וְתִתְאֲמִינוּ וְגו'. אַתֶּם עַדֵי, אֱלוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל. וְשִׁנִּינוּ, אֱלוֹ
הֵם שָׁמַיִם וְאָרֶץ, שְׁכָתוֹב (דברים ד) הַעִידֵתִי בְכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם עַדִים אֱלוֹ עַל אֱלוֹ, וְשָׁמַיִם וְאָרֶץ וְהַכֹּל עַדִים
עָלֵיהֶם. וְעַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי – זֶה יַעֲקֹב, שְׁכָתוֹב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי
עַבְדֵי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכָתוֹב אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב. וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים, זֶה דָּוִד. וְנִקְרָא דָּוִד עַבְדֵי, שְׁכָתוֹב (שם לו) לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד
עַבְדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, זֶה דָּוִד הָעֲלִיּוֹן.

לְמַעַן תִּדְעוּ וְתִתְאֲמִינוּ לִי וְתִבְיִנּוּ כִי אֲנִי הוּא (ישעיה מג). מַה זֶה כִּי אֲנִי
הוּא? שֶׁהַתְּרַצִּיתִי בְּאוֹתוֹ דָּוִד וּבְאוֹתוֹ יַעֲקֹב, אֲנִי הוּא הֵם
מִמֶּשׁ. לְפָנַי לֹא נּוֹצֵר אֵל, שֶׁשִּׁנִּינוּ, קָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל,
שְׁכָתוֹב (בראשית לו) וַיִּקְרָא אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
לְיַעֲקֹב אֵל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב לְפָנַי לֹא נּוֹצֵר אֵל וְאַחֲרֵי לֹא יִהְיֶה. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ
אֲנִי הוּא, הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאַחֲרֵי לֹא יִהְיֶה, שֶׁהָרִי דָּוִד נִקְרָא כֵּךְ,
וְאֵין אַחֲרָיו אַחֵר.

וְתַמְהָתִי עַל אֲנָשֵׁי דוֹרְנוּ שֶׁהַצְנוּעִים שְׁבָם מוֹשְׁכִין אֶת יְדֵיהֶם מִלְּלַמֵּד חֻכְמַת הָאֱמֶת
יְדוּעַ וּמִפְרָסָם הוּא גְדֹל הַחַיּוּב הַמְטִיל עַל הָאָדָם לְלַמֵּד חֻכְמַת הָאֱמֶת שֶׁהִיא
חֻכְמַת הַקְּבִלָה וְסִתְרֵי הַתּוֹרָה כְּמִבְאֵר בְּסִפְרֵים קְדֻמוֹנִים הַלֵּא הִמָּה הַזֹּהַר
וְתַקוּנִים וְזֶהר חֲדָשׁ וּמִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם וְשִׁנּוּי וּמִשְׁלֵשׁ בְּדַבְרֵיהֶם הָעֵנִין זֶה אֵין מִסְפָּר
כִּידוּעַ לְלוֹמְדִים בְּהֶם אֲשֶׁר כָּל זֶה יוֹרָה גְדֹל הַהִתְאֲמָצוֹת וְהַזְרִיזוֹת לְלַמֵּד חֻכְמַת
הַקְּבִלָה כְּמִאֲמָרָם זְכוּרִים לְבִרְכָה שְׁנֵה עָלָיו הַכָּתוֹב לְעַכְב, כְּשֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לְזַרְז
אֵיזָה אָדָם כּוֹפֵל לוֹ הַאֲזַהֲרָה כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים, וְגַם בְּגִמְרָא הַזְכִּירוּ הָעֵנִין הַזֶּה
בְּאֲמָרָם שֶׁלְאַחַר מִיתָה שׁוֹאֲלִין לְאָדָם צְפִית בְּמִרְכְּבָתִי וּבְכַבּוּדִי כִּסֵּא הַכְּבוֹד הֵיכָן
הוּא עוֹמֵד רְגְלֵי הַחַיּוֹת הֵיכָן עוֹמְדִים וְהַאֲחֲרוֹנִים הִרְבוּ לְדַבֵּר מֵאֵד מִגְדֹל הַחַיּוּב
הַזֶּה כְּמוֹ בְּפִסְק הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הַרְבֵּי רַבִּי יִצְחָק דִּלְטָאשׁ הַנְּדַפֵּס אֲצֵל הַזֹּהַר וְדוּמָה
לוֹ, וּבִקְצַת מְקוֹמוֹת בְּסִפְרֵים קְדֻמוֹנִים תְּלוּי עֵנִין בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ בְּזֶה כְּדָאִיתָא
בְּתַקוּנִים בְּסוּף תְּקוּן ו' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְכְמָה בְּנֵי נְשָׂא לְתַתָּא יְתַפְרַנְסוּן מֵהַאי חַבּוּרָא
דִּילָךְ, כִּד יִתְגַּלִּי לְתַתָּא בְּדָרָא בְּתַרְאָה בְּסוּף יוֹמֵיָא, וּבְגִינִיָה וּקְרָאתָם דְּרוּר בְּאָרְץ
עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וְתַמְהָתִי עַל אֲנָשֵׁי דוֹרְנוּ שֶׁהַצְנוּעִים שְׁבָם מוֹשְׁכִין אֶת יְדֵיהֶם
מִלְּלַמֵּד חֻכְמַת הָאֱמֶת. (עמוד הַעֲבוּדָה דף א')



בא ראה, כשפרא הקדוש ברוך הוא את העולם, תקן כל דבר ודבר, כל אחד ואחד בצדו, ומנה עליהם כחות עליונים. ואין לה אפלו עשב קטן בארץ שאין לו כח עליון למעלה. וכל מה שעושים עם כל אחד ואחד (שתי נוסחאות) וכל מה שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בחזק של אותו הכח העליון שממנה עליו מלמעלה. וכל ההנהגות גזורות מן הדין, על דין הם נוסעים, ועל הדין הם עומדים. אין מי שיוצא ממקומו החוצה.

וכף הממנים, מיום שנברא העולם, נתמנו שליטים על כל דבר ודבר, וכלם מתנהגים על הנהגה אחרת עליונה שנוטלים כל אחד ואחד, כמו שכתוב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביטה וחזק לנערתייה. כיון שנוטלים אותו חק, כלם נקראים חקות, ואותו החק שנתן להם בא משמים, ואז נקראים חקות שמים. ומנין שבאים משמים? שכתוב (תהלים פא) כי חק לישראל הוא.

ועל כן כתוב את חקתי תשמרו, משום שכל אחד ואחד ממנה על דבר ידוע בעולם, באותו החק. משום כך אסור להחליף מינים ולהכניס מין במין אחר, משום שעוקר את כל כח וכח ממקומו, ומכחיש פמליא של מעלה) ומכחיש את פרסום המלך.

כלאים, מהו כלאים? כמי שנותן מישהו אחר בבית האסורים, כמו שנאמר (ירמיה לו) אל בית הפלא, כדי לא לעשות דבר. כלאים – מניעה, שמונע את כל אותם הכחות מן המעשה שלהם. כלאים – ערבוביה, שעושה ערבוביה בכח שלמעלה ומכחיש את פרסום המלך, כמו שנאמר ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

בא ראה, כתוב (בראשית ב) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. והרי נתבאר, ששנה מצות המלך, והחליף עץ חיים, שבו השתלם הכל וכו' תלויה האמונה, ונדבק במקום אחר. והרי שנינו, בכל צריך אדם להראות מעשה כמו שלמעלה ולעשות מעשה כמו שצריך. ואם שנה בדבר אחר, הוא משפיע להשרות בו דבר אחר שלא צריך.

ובא ראה, בשעה שאדם מראה למטה בדרך ישרה כמו שצריך, שופעת ויוצאת ושוהה עליו רוח קדושה עליונה. ובשעה



שהוא מראה מעשה למטה בדרך עקמה, שאינה דרך ישרה, אז שופעת ויוצאת ושורה עליו רוח אחרת, שלא צריכה, שמסטה את האדם לצד רע. מי מושך עליו אותה הרוח? הנה אומר, אותו מעשה שהראה בצד אחר.

כתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה? שמבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם כאחד. ואם תאמר למה בציצית מתר? הרי פרשוה. אבל שם הוא אותו לבוש בתקונו, בהשלמת המעשה כראוי.

(זה) עוד, דרשה צמר ופשתים – לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה? בשעה שהוא בשלמות, שכתוב ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הרי בארנו ששם באותו הכלל של השלמות נמצא, ולא עושה דבר. אבל בשעה שלא נמצא בשלמות, מי שבא לחברם יחד, מעורר עליו רוח שאינה צריכה.

מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים, שזה בא מצד אחד, וזה בא מצד אחר, ומשום כך איננו צריכים לחברם יחד. (מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים) וקרננו של קין התרחק מלפני קרננו של הבל.

ועל כן, ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוח אחרת לשלט בך. וצריך לו לאדם להראות מעשה כשר כמו שראוי, ובאותו מעשה שורה עליו רוח קדושה, רוח עליונה, להתקדש בו. בא להתקדש – מקדשים אותו, שכתוב והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ה'.

כתוב ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה גרם אדם מיתה בעולם – מי שמראה מעשה אחר שלא צריך על אחת כמה וכמה. שור וחמור מוכיחים. מצד זה נקרא שור, ומצד זה נקרא חמור. ועל כן כתוב, (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו. אל תעשה ערבוניה יחד, משום שמתעורר להתחבר הצד האחר כאחד להרע לעולם. ומי שמפריד, מרבה שלום בעולם. אף כאן מי שמפריד אותם באותו גון כמו שאמרו, שלא נמצא שוע טווי ונוז כאחד, זה אדם שמרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קרננו של קין היה פשתים, וקרננו של הבל היו צמר, לא זה כזה, ולא זה כזה. סוד הדבר – קין היה כלאים, ערבוניה שאינה נצרכת, הצד האחר, שאינו מינם של אדם וחוה, וקרננו מאותו הצד



הוא בא. הבל מצד אחד של אדם וחוה. ובמעיה של חנה התחברו שני הצדדים הללו. ומשום שהתחברו כאחד, לא באה מהם תועלת לעולם ונאבדו.

ועד היום הזה הצד שלהם קיים. ומי שמראה את עצמו במעשה של החבור הזה, מעורר עליו את אותם הצדדים כאחד, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחרת שאינה צריכה. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדשה להיות קדושים, להמצא בשלום בעולם הזה ובעולם הבא.

כתוב (ויקרא ו) וּלְבַשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ, (שם טז) ובאכניט בד יחגור. למה נקרא בד, יחיד? משום שלא צריך לחבר את הפשתים הזה עם אחר, ועל כן לא כתוב מדו פשתים, אלא בד, יחיד.

ולמה הכהן צריך להראות בזה? אלא לבושי הבד הללו צריך להראות בהם על מזבח העולה, כשהיה מפנה את הדישן של דשן העולה, שהרי העולה באה מהצד של עבודה זרה והרהור רע. ומשום כך צריך להראות בהם בלבדם, ולא בערבוביה כפי שאמרנו, כדי שיתכפרו לאדם כל אותם חטאים שבאים מאותו הצד.

ובשנכנסם למקדש, המקום ששם נמצאת השלמות וכל אותן עבודות השלמות, אף על גב שהתחברו, אין לנו בזה ענין, כמו שאמרנו בציצית, משום ששם נמצאו והתחברו כל אותם המינים שלמעלה, וכל אותם כלי המקדש, נמצאים בו כמה מינים שונים זה מזה, וכלם נכללו שם כמו שלמעלה. אשריהם ישראל, שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורת אמת, תורה של אמונה, ואהב אותם מכל שאר העמים עובדי עבודה זרה, שכתוב (מלאכי א) אַהֲבֹתַי אֶתְכֶם אָמַר ה'.

פתח רבי חייא אחריו ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו', ובשנה הרביעת יהיה כל פרי קדש הלולים לה'. כי תבאו אל הארץ, הרי פרשנה החברים. אבל בא ראה, שהרי האילן אינו עושה פרות, אלא בארץ, והארץ מוציאה אותם ומראה את אותו הפרי לעולם. ואין הארץ עושה פרות אלא מתוך אותו כח אחר שמעליה, כמו שהנקה אינה עושה פרות אלא מתוך כח הזכר.



וְאוֹתוֹ הַפְּרִי לֹא נִשְׁלַם בְּשִׁלְמוֹת עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים, וְהִפְחֵה לֹא נִפְקָד עָלָיו לְמַעַלְהָ עַד שְׁנֵשֶׁת־לָם. אַחַר שֶׁהִשְׁתַּלֵּם, נִפְקָד עָלָיו הִפְחֵה, וְהָאֲרֶץ מִתְתַקְנֶת בּוֹ. שְׁהֲרִי עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין הָאֲרֶץ מִתְתַקְנֶת בּוֹ וְלֹא (נִמְצָאת) מִשְׁתַּלְּמֶת (מִתְבַּשְׂמֶת) (מִסְכִּימָה) עִמּוֹ. אַחַר שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ וְהִתְתַקְּנוּ כָּאֶחָד, אָזִי זֶה שְׁלִמּוֹת.

בא רֵאָה, הַנִּקְבָּה, עַד שֶׁמִּתְעַבְּרֶת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, פְּרִי מַעִיָּה לֹא נִשְׁלַם. אַחַר שְׁלֹשָׁה הַרְיוֹנוֹת הַנִּקְבָּה מִתְתַקְנֶת בְּאוֹתוֹ הַפְּרִי, וּמִסְכִּימִים כָּאֶחָד. אָזִי אוֹתוֹ הַפְּרִי הוּא שְׁלִמּוֹת הַכֹּל וְהִיפִי שֶׁל הַכֹּל. אַחַר שִׁיצָא, עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין לוֹ כֹּחַ לְמַעַלְהָ, שְׁהֲרִי אֵז הִיא הַבְּשִׁלְתוֹ. לְוִי נִרְצָה מִהַכֹּל, שְׁלִישִׁי לְאִמּוֹ, שֶׁהִתְתַקְּנָה בּוֹ וְהִסְכִּימָה (וְהִתְבַּשְׂמָה) עִמּוֹ.

אחר שְׁלֹשׁ שָׁנִים הִתְמַנָּה עָלָיו (הִתְמַנָּה עָלֶיהָ) כֹּחַ עָלִיוֹן לְמַעַלְהָ, וּבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קִדְשׁ הַלְלוּלִים. מִהוּ קִדְשׁ הַלְלוּלִים? תְּשַׁבְּחוּת לְשִׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עַד כָּאֵן. מִכָּאֵן וְאֵילָךְ סוּד הַדְּבַר, שֶׁבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית מְזַדְּוֶגֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַלּוּלָה אַחַת נִמְצָאת, שֶׁכְּתוּב קִדְשׁ הַלְלוּלִים, הַלּוּלָה וְשִׁמְחָה בְּפַעַם (בְּזוּיג) אַחַת.

מה זֶה הַשְּׁנָה (הַרְבִּיעִית)? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְשְׁנִינּוּ, שְׁנָה הַרְבִּיעִית זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא עֲמוּד רְבִיעִי לְכֶסֶף, וְהַכֹּל אַחַד, שְׁהֲרִי אֵז מְזַדְּוֶגֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֵז הִיא קִדְשׁ, וְנִמְצָאת הַלּוּלָה קְדוּשָׁה, (וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְּוֶגֶת עִמָּה) וְאֵז הַחִילּוֹת מִתְמַנִּים עַל הָעוֹלָם, עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר כְּרָאוּי לוֹ. מִכָּאֵן וְהַלָּאָה כָּלֵם מִתְבָּרְכִים וּמִתְרִים לְמַאֲכָל, שְׁהֲרִי כָּלֵם בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל מַעַלְהָ וּמִטָּה.

ועד שְׁלֹא נִשְׁלַם בְּכָל מַמְטָה וּמַמְעָלָה, אֲסוּר לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ. וּמִי שְׁאוּכַל מִמֶּנּוּ, כְּמִי שְׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁהֲרִי אוֹתוֹ הַפְּרִי עוֹמֵד בְּלִי רִשּׁוֹת עָלִיוֹנָה קְדוּשָׁה, שְׁאִינָה שׁוֹרָה עָלָיו עַד שִׁישְׁתַּלֵּם. וּבְלִי רִשּׁוֹת תַּחְתּוֹנָה, שְׁהֲרִי לֹא הִסְכִּימָה (הִתְבַּשְׂמָה) כֹּחַ הָאֲרֶץ בּוֹ. וְאוֹתוֹ שְׁאֲכַל מִמֶּנּוּ, מִרְאָה אֶת עֲצָמוֹ שְׁאֵין לוֹ חֵלֶק לְמַעַלְהָ וּלְמִטָּה, וְאִם בְּרַךְ עָלָיו, זֶה בְּרָכָה לְבִטְלָה, שְׁהֲרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד עֲכָשׁוּ לֹא שׁוֹרָה עָלָיו, וְאֵין בּוֹ חֵלֶק. הַרְחֵמֵן יִצְיַלְנוּ מֵאוֹתָם שְׁאִינָם מִשְׁגִּיחִים לְכַבּוֹד רַבּוֹנָם.



אֲשֵׁרֵי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (משלי ד')
וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגֶה. מִשּׁוֹם שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן יִסְתַּלַּק הַנְּחֹשׁ,
שְׁשָׁרָה עִם הַנִּקְבָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְיָבֵא הַזְּכָר לְשָׁרוֹת בְּמִקּוּמוֹ כְּבָרֵאשׁוֹנָה,
וְהַכֹּל יִהְיֶה שָׁלֵם. לְמַדְנּוּ, בְּזִמְנֵי שְׂצַדִּיק שׁוֹרָה בְּעוֹלָם וְכוּ', עַד צְדִיק
כְּתָמָר יִפְרַח.

רַבִּי יוֹסֵי פֶתַח בְּפִסּוּק וְאָמַר, לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. הֲרֵי בְכֵמָה מְקוּמוֹת
פְּרָשׁוּהָ הַחֲבָרִים, וְכֹל הַפִּסּוּקִים הִלְלוּ אַחֲרָיו, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד
בְּגִלּוּי. אֲבָל יֵשׁ לְהַתְעוֹרֵר בְּפִסּוּק הַזֶּה, שְׂכָתוֹב מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם וְגו'.

מִפְּנֵי שִׁיבָה, שִׁיבָה שֶׁל הַתּוֹרָה סִתְּמָה. תְּקוּם, מִכָּאן שְׂצַרִּיךְ אָדָם לְעַמֵּד
בְּעַמְדוֹ (מִכָּאן שְׂצַרִּיךְ אָדָם לְעַמֵּד) מִלְּפָנֵי סֵפֶר תּוֹרָה, וְכֵן רַב הַמְּנוּנָא (יִיסָא)
סָבָא, כְּשֶׁהִיָּה רוֹאֵה סֵפֶר תּוֹרָה, הִיָּה קָם מִלְּפָנָיו וְאָמַר: מִפְּנֵי שִׁיבָה
תְּקוּם. (כְּשֶׁהִיָּה רוֹאֵה חֲמֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, הִיָּה עוֹמֵד מִלְּפָנָיו) (עוֹשֶׂה לוֹ הַדּוּר) (וְהִיָּה אֹמֵר:
וְהַדְרַת פְּנֵי זָקֵן) כְּמוֹ כֵן צְרִיךְ אָדָם לְעַמֵּד בְּמִקּוּמוֹ מִלְּפָנֵי תַלְמִיד חָכֵם,
מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּמִקּוּם (בְּדִיוּקָא) קָדוֹשׁ עֲלִיוֹן. וְרִמָּז לְכַהֵן הַעֲלִיּוֹן
(וְכָאן רִמָּז לְעֵתִיק) הַקָּדוֹשׁ הַעֲלִיּוֹן, שְׂכָתוֹב וְהַדְרַת פְּנֵי זָקֵן, שֶׁהוּא בְּעוֹלָם.
אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מִכָּאן רִמָּז לְתוֹרָה שְׂבַכְתָּב, וְרִמָּז לְתוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה.

וְעוֹד שְׂנִינּוּ, הַפִּסּוּק הַזֶּה בָּא לְדַרְשָׁה. מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם, כְּמוֹ
שֶׁהִעִירוּ בוֹ הַחֲבָרִים, מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם, הַזְּהִיר אֶת הָאָדָם
טָרֵם שִׁיעֲלָה לְשִׁיבָה שִׁיעֵמֵד בְּקִיּוּם טוֹב בְּעוֹלָם, מִשּׁוֹם שֶׁזֶהוּ הַהַדּוּר
שָׁלוֹ. אֲבָל לְסוֹף יָמָיו אֵין לְאָדָם שְׂבַח כָּל כֶּךָ, כְּשֶׁהוּא זָקֵן, וְאֵינוֹ יְכוֹל
לְעֲשׂוֹת רַע. אֲלֹא הַשְּׂבַח שָׁלוֹ כְּשֶׁהוּא בְּכַחוֹ, וְהוּא טוֹב. וְשִׁלְמָה הַמְּלִיךְ
צוּנַח וְאָמַר, (שם ב') גַּם בְּמַעַלְלָיו יִתְנַכֵּר נֶעַר וְגו'. כְּמוֹ כֵן כָּתוּב, (קהלת
יב') וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךְ בִּימֵי בַחֲוֹרְתֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי (כֶּךָ הוּא)
שֶׁהַדְרַךְ הַזֶּה מִתְקַנֵּת לְפָנֵינוּ, וְזוֹהֵי דְרָכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים א') כִּי יוֹדַע ה' דְּרַךְ צְדִיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֵּאבֹד.
מָה זֶה כִּי יוֹדַע ה'? אֲלֹא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע וּמְשַׁגִּיחַ עַל
דְּרָכֵי הַצְּדִיקִים לְהִיטִיב לָהֶם וּלְהַגִּן עֲלֵיהֶם, וְהוּא הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם
לְשָׁמֵר אוֹתָם. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ, מִי שִׁיוֹצֵא לְדֶרֶךְ, צְרִיךְ שְׂאוֹתָהּ הַדְרַךְ תִּהְיֶה
דְּרָכּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְיִשְׁתַּף אוֹתוֹ עִמּוֹ. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כָּתוּב, כִּי
יוֹדַע ה' דְּרַךְ צְדִיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֵּאבֹד. הִיא מַעֲצָמָה, מִשּׁוֹם שֶׁאֵין
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְפִיר בְּאוֹתָהּ דְרַךְ שְׁלָהֶם, וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ עִמָּם.



כתוב דרך, וכתוב ארח. מה בין זה לזה? אלא, דרך – ששאר קרסלי בני אדם הלכו בה. ארח – שהוא נפתח מזמן מועט (זה ארח, כמו שנאמר (איוב לד) וארח לחברה עם פעלי און), ועל הארח הזה כתוב, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אמן פן יהי רצון. ברוך יי לעולם אמן ואמן. ימלוך יי לעולם אמן ואמן.

פרשת אמר (דף פו ע"ב – דף קו ע"ב)

ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. אמר רבי יוסי, מה הטעם זה כנגד זה, שכתוב למעלה, ואיש או אשה פי יהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו, וסמוך לו אמר אל הכהנים? אלא (משמע) כיון שהזהיר את ישראל לקדש אותם בכל, הזהיר את הכהנים לקדש אותם, וכן את הלויים. לפהנים מניין? שכתוב אמר אל הכהנים. ומניין ללויים? שכתוב (במדבר יא) ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם. כדי שימצאו כלם צדיקים קדושים טהורים.

אמר אל הכהנים בני אהרן. מה הטעם כאן בני אהרן? וכי לא ידענו שהם בני אהרן? אלא בני אהרן ולא בני לוי, שאהרן הוא ראשיתם של כל הכהנים של העולם, שבו התרצה הקדוש ברוך הוא מהכל כדי לעשות שלום בעולם. ומשום שאהרן, דרכיו העלו אותו לזה, שכל ימיו של אהרן היה משתדל להרבות שלום בעולם. ומשום שדרכיו כך, העלה אותו הקדוש ברוך הוא לזה, להכניס שלום בפמליא של מעלה, ומשום כך – אמר אל הכהנים בני אהרן.

אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם. רבי יהודה פתח, (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. מה רב טובך, כמה עליון ונכבד אותו האור העליון שנקרא טוב, שכתוב וירא אלהים את האור פי טוב, וזה הוא האור הגנוז, שבו עושה הקדוש ברוך הוא טוב בעולם, ולא מונע אותו בכל יום, מפנין שבו מתקים העולם ועומד עליו. אשר צפנת ליראיך, ששנינו, אור עליון עשה הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם, וגנוז אותו לצדיקים לעתיד לבא. זהו שכתוב אשר צפנת ליראיך.

פעלת לחוסים כך. פעלת, בזמן שנברא העולם אותו האור היה עומד ומאיר מראש העולם לסופי העולם. כשהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים שעתידיים לעמד, גנוז את אותו



האור, שכתוב (איוב לח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם. וְעֵתִיד לְהָאִיר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְזֶה הוּא אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאָיִךְ, וְכָתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאֵי שְׁמֵי שָׁמַשׁ צְדָקָה וּמִרְפֵּא בְכַנְפֶיהָ.

בא ראה, בשעה שכן אדם עומד ללכת לאותו העולם והוא בבית חליו, באים עליו שלשה שלוחים, ורואה שם מה שלא יכול לראות אדם כשהוא בעולם הזה. ואותו היום הוא יום הדין העליון, שמבקש המלך את פקדונו. אשרי האיש שמשיב למלך את פקדונו, כמו שנתן לו בתוכו. אם אותו הפקדון התטנף בטנופי הגוף, מה יאמר לבעל הפקדון?

מרים עיניו, ורואה את מלאך המות עומד לפניו, וחרבו שלופה בידו, קושר בקשרים במאסר של אותו האיש. ואין לנפש קשי בכל כפרדתה מן הגוף. ואדם לא מת עד שרואה את השכינה, ומתוך גדל התשוקה לשכינה, הנפש יוצאת לקבל את השכינה.

אחר שיצאה, מי הנפש שנדבקה בה (ותקבל) ויקבל בגוף (לתוכה)? והרי בארנו את הדברים האלה. אחר שיצאה הנפש מן הגוף ונשאר הגוף בלי רוח, אסור להשאירו בלי קבורה, שכתוב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא. משום שמת שישתהה כ"ד שעות, שהם יומם ולילה, בלי קבורה, נותן חלשה באיברי המרכבה, ומעכב את מעשה הקדוש ברוך הוא מלהעשות, שאפשר שהקדוש ברוך הוא גוזר עליו כדי לבא בגלגול אחר מיד באותו יום שנפטר להיטיב לו, וכל זמן שלא נקבר הגוף, הנשמה לא נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, ולא יכולה להיות בגוף אחר עד שיקבר הראשון. וזה דומה לאדם שמתה אשתו, לא ראוי לו לשא אשה אחרת עד שקובר את הראשונה, ומשום כך אמרה תורה, לא תלין נבלתו על העץ.

דבר אחר - כשנפרדת הנשמה מן הגוף ורוצה ללכת לאותו העולם, לא תכנס לאותו העולם עד שנותנים לה גוף אחר מאור, ואחר כך יכולה להכנס. ומאליהו תדע, שהיו לו שני גופים, אחד שבו נראה למטה לבני אדם, ואחד שבו נראה למעלה בין מלאכים עליונים קדושים. וכל עוד שהגוף לא נקבר, זהו צער לנשמה, ורוח טמאה מזדמנת לשרות עליו ולטמא את אותו הגוף.



ומשום שאותה רוח הטמאה מזדמנת, לא צריך לאיש להלין את אותו הגוף לילה אחד, כי רוח טמאה נמצאת בלילה ומשתטחת בכל הארץ למצא גוף בלי נפש לטמא אותה, ונטמא יותר, ועל כן הזהיר את הכהנים ואמר, לנפש לא יטמא בעמיו. משום שהם קדושים, לא תשרה עליהם רוח טמאה, ולא יטמאו.

אמר אל הכהנים. רבי יצחק אומר, אומר אל הכהנים, בלחש. כמו שכל מעשי הכהנים בלחש, כך אמירתם בלחש. אומר ואמרת – פעם אחת ופעמים, להזהיר אותם על קדשתם כדי שלא יטמאו. שמי שמשמש באתר קדוש, צריך שימצא קדוש בכל. לנפש לא יטמא, כמו שבארנו, שגוף בלי רוח טמא הוא, ושורה עלו רוח טמאה, שהרי תשוקתם של הרוחות הטמאות היא אל גופות ישראל, מכיון שהתרוקנה מהם הרוח הקדושה, ועם כלי של קדש הם באים להתחבר. והכהנים, שהם קדושים קדשה על קדשה, לא צריכים כלל להטמא, כי כתוב כי נזר אלהיו על ראשו. וכתוב כי שמן משחת אלהיו עליו אני ה'.

והוא כמו שלמעלה עומד למטה, שכתוב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו. הפסוק הזה בארנו. אבל כשמן הטוב על הראש, זהו שמן משחת קדש העליון, ששופע ויוצא ממקום הנהר העמק של הכל. דבר אחר, ששופע ויוצא מראש של כל הראשים, הנסתר של כל הנסתרים. על הראש, ודאי על הראש, ראשו של אדם הראשון.

ירד על הזקן – זה הזקן הנכבד, כמו שבארנו. זקן אהרן – זה הכהן הגדול שלמעלה, והרי פרשוהו. ואותו שמן ירד על פי מדותיו, שמאותן המדות שופע ויוצא ויורד לתחתונים. וכמו זה שופע ומתעטר הכהן התחתון בשמן משחה למטה.

הפסוק הזה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. כתוב אומר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא. לא יטמאו היה צריך להיות! מה זה לא יטמא? אלא על אותו הכהן העליון מכלם הוא אומר. אומר רבי יהודה, והרי כתוב והכהן הגדול מאחיו? אלא ודאי כך הוא, כמו שנאמר. ואמר רבי יצחק, הכהן שעומד למטה, כמו שלמעלה, בקדשה הוא צריך להמצא יותר מהכל, כמו שנתבאר.



מְצֻנָה זו, שְׂיִסְדֵּר הַכֹּהֵן בְּכָל יוֹם נְרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ
בְּסוּד הַמְּנוּרָה. וְהוּא סוּד כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, מְשׁוּם שֶׁהָאוֹר
הָעֲלִיּוֹן בְּשֶׁמֶן מִשְׁחָה יוֹרֵד עַל רֹאשׁ הַכֹּהֵן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן הוּא
מִדְּלִיק וּמְאִיר אֶת כָּל הַנְּרוֹת, שֶׁכְּתוּב כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגו'.
וְכַתוּב כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו וְגו'. וְעַל כֵּן נִתְּנָה רְשׁוּת לַכֹּהֵן
לְבַדּוֹ לְסַדֵּר אֶת הַנְּרוֹת וּלְהַדְלִיק אוֹתָם בְּכָל יוֹם פְּעָמִים, כְּנֶגֶד אוֹר
הַיַּחֲוֹד פְּעָמִים, קָרְבָּן בְּכָל יוֹם פְּעָמִים, וְהַכֹּל צְרִיף.

וְעַל יְדֵי הַכֹּהֵן מְאִירִים הַנְּרוֹת בְּכָל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, לְשִׁמּוֹחַ בְּשִׁמְחָה
וּלְהִמְצֵא שִׁמְחָה בְּכָל הַצְּדָדִים בְּהַדְלָקַת הַנְּרוֹת, שֶׁהָרִי שְׁנֵי אֵלֶּה
עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, לְהִמְצִיא שִׁמְחָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וְאֵלוֹ הֵם הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת
וְהַקְטָרֶת, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁמֶן וְקַטְרֶת יִשְׁמַח לָב. (עַד כֹּאן רַעִיא מֵהִימְנָא).

וְלֵאחֲתָיו הַכְּתוּבָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו וְגו'. מֵה כְּתוּב לְמַעְלָה? כִּי אִם
לְשִׂאָרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגו'. רַבִּי אֲבָא פִתַּח, (ישעיה סג) מִי זֶה
בָּא מֵאָדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו'. מִי זֶה בָּא מֵאָדוּם? עֲתִיד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי נִקְמָה עַל אָדוּם, שֶׁהַחֲרִיבוּ אֶת בֵּיתוֹ
וְשָׂרְפוּ אֶת הַיְכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֶת כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם
נִקְמַת עוֹלָמִים, עַד שִׁיִּמְצְאוּ כָּל הַהָרִים מֵהָרִי הָעוֹלָם מְלֵאִים מִהַרְוֵגֵי
הָעַמִּים, וְלִקְרֹא לְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם עֲלֵיהֶם, וְכָל חַיּוֹת הַבַּר יִזְוְנוּ מֵהֶם
שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשִׁים, וְעוֹף הַשָּׁמַיִם שְׁבַע שָׁנִים, עַד שֶׁלֹּא תִסְבַּל הָאָרֶץ
אֶת הַנְּנוּוֹל שְׁלָהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם לד) כִּי זָבַח לֵה' בְּבָצָרָה וְטִבַּח גְּדוֹל
בְּאָרֶץ אָדוּם, עַד שֶׁאוֹתָם לְבוֹשִׁים יִטְמְאוּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם סג) וְכָל
מִלְבוּשֵׁי אֲגָאֲלָתַי.

חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה, מְשׁוּם שֶׁמִּמֶּנָּה יֵצְאוּ אוֹכְלוֹסֵי הָעוֹלָם לְצַבֵּא
עַל יְרוּשָׁלַיִם, וְהֵם הַתְּחִילוּ לְשַׂרֵף אֶת הַיְכָל, וּבְנֵי אָדוּם
מִהָרְסִים אֶת הַחֲוֹמוֹת, וְעָקְרוּ אֶת אֲבְנֵי הַיְסוּד. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים קלז)
זָכַר ה' לְבְנֵי אָדוּם וְגו', הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּה.

זֶה הַדּוֹר בְּלְבוּשׁוֹ, בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי הַנִּקְמָה שֶׁעֲתִיד לְלַבֵּשׁ. צַעֲה בְּרַב
כַּחוּ, מֵה זֶה צַעֲה? מִשְׁבֵּר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים מה) עַמִּים תַּחֲתִיף
יִפְלוּ וְגו'. אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לִישְׁעֵיהָ, מִי הוּא זֶה שִׁיעֵשָׂה כָּל כֵּן? פִּתַּח
וְאָמַר, (ישעיה סג) אֲנִי מְדַבֵּר בְּצַדָּקָה, אוֹתוֹ שֶׁהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ, אוֹתוֹ



שְׁכָתוֹב בּוֹ (תהלים לג) אֵהָב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְהוּא צְדָקָה מִמֶּשׁ, וְהוּא רַב לְהוֹשִׁיעַ.

וְכֵן כֶּף לְמָה? מִשׁוֹם שְׁגָרְמוּ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת שׁוֹכְכֵת לְעֶפֶר בְּגִלוֹת וְלִנְפֹל לְאַרְץ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוֹם בְּתוֹלֵת יִשְׂרָאֵל. וּמִשׁוֹם כֶּף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִלְבֹּשׁ לְבוּשֵׁי נִקְמָה עֲלֵיהֶם לְטִמָּא אוֹתָם בְּרַב הַהֲרוּגִים, שְׁכָתוֹב וְכֹל מִלְבוּשֵׁי אֲגָאֵלֶתִי.

וְכֵן כֶּף לְמָה? שְׁכָתוֹב וְלֵאחֲתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה לְאִישׁ. שְׂאִינָה חִלְקוֹ שֶׁל עֶשׂוֹ, וְלֹא הִיְתָה בְּגוּרְלוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שְׁכָתוֹב בּוֹ (בראשית כה) אִישׁ יִדַּע צִיד אִישׁ שָׂדֵה. לָהּ יִטְמָא, בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי נִקְמָה, שְׁעֵתִיד לְהִטְמָא בֵּין אוֹתָם הַהֲמוֹנִים, שְׁכָתוֹב בּוֹ לָהּ יִטְמָא, בְּשִׁבְלָהּ, מִשׁוֹם שֶׁהִיא שׁוֹכְכֵת לְעֶפֶר, וְהוּא רוֹצֵה לְהִקָּם אוֹתָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיהו ס) קוֹמִי אוּרִי כִּי בָא אוּרְךָ. (עמוס ט) בְּיוֹם הַהוּא אֲקִים אֶת סִכַּת דָּוִד הַנִּפְלֵת).

לֹא יִקְרַחַה קְרַחָה בְּרֵאשִׁים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לֹא יִקְרַחַה בְּה"א, מָה הַטַּעַם? אֲלֵא, אוֹתוֹ שְׁמֵן עֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא שְׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, שְׁמֵשְׁלִים אֶת כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, שְׁכָתוֹב (ויקרא ח) כִּי שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יְדָכֶם, אוֹתוֹ שְׁמֵן עֲלִיּוֹן הוֹסֵר מִמֶּנּוּ וְנִקְרַח, אִם הוּא פָּגַם אֶת רֵאשׁוֹ. מִשׁוֹם שֶׁרֵאשׁוֹ שֶׁל הַכֶּהֵן הַעֲלִיּוֹן הֵנוּ אוֹתוֹ שְׁמֵן עֲלִיּוֹן, וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לַכֶּהֵן שְׁלֵמֻטָה לְהִרְאוֹת בַּעֲצָמוֹ פָּגַם כָּלֵל, וְהָרִי זֶה נֵאמַר. וּמִשׁוֹם כֶּף כְּתוֹב בְּה"א.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קכו) בְּשׁוֹב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הִינְנוּ כְּחֻלְמִים. בְּשׁוֹב ה' אֶת שִׁיבַת, זֶה נֵאמַר בְּגִלוֹת בְּכָל, שְׁלֹא נִמְצְאוּ יוֹתֵר בְּגִלוֹת אֲלֵא שְׁבַעַת שָׁנִים, שְׁכָתוֹב (ירמיהו כט) כִּי לִפִּי מְלֹאֵת לְכָבֵד שְׁבַעַת שָׁנָה אֲפָקֵד אֶתְכֶם. וְכָתוֹב הִינְנוּ כְּחֻלְמִים, מָה זֶה כְּחֻלְמִים? אֲלֵא הָרִי הַתְּעוֹרָרוּ הַחֲבֵרִים, שִׁישׁ שְׁבַעַת שָׁנִים בְּחֻלוֹם.

וּבֵא רֵאָה, כְּתוֹב כִּי שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יְדָכֶם. מִי שְׁבַעַת הַיָּמִים? הָרִי נִתְבָּאֵר, אוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁהוּא כָּלֵל שֶׁל כָּל שֵׁשֶׁת הָאֲחֵרִים נִקְרָא שְׁבַעַת יָמִים, וְנִקְרָא תְּשׁוּבָה. שְׁנִינוּ, מִי שִׁיּוּשׁ בְּתַעֲנִית בְּשִׁבַת, קוֹרְעִים לוֹ גִזֵּר דִּינּוֹ שֶׁל שְׁבַעַת שָׁנָה, וְשְׁבַעַת שָׁנָה הֵם שְׁבַע פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׂאֵפְלוֹ הַסְּכִימוֹ כָּלֵם עֲלָיו (הכלל) לְרַע, נִקְרַע אוֹתוֹ גִּזֵּר הַדִּין. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁאֲחִזּוּ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּכָלֵל שֶׁל כָּלֵם,



שְׁנֵקְרָא שְׁבַעָה, וְנִקְרָא תְּשׁוּבָה, וּמִשׁוּם כִּךְ בְּכֻלָּם הוּא אָחִז, וְחִזֵּר
בְּתְּשׁוּבָה, וְנִקְרַע גְּזֵר הַדִּין בְּכֻלָּם. וְעַל כֵּן שְׁבַעִים שָׁנָה יֵשׁ בְּחֻלוֹם.

כְּמוֹ כֵּן הִכְהֵן מִתְעַטֵּר בְּשְׁבַעָה, שְׁנֵקְרָא שְׁבַעַת יָמִים. אִם פָּגַם אֶת
רֵאשׁוֹ, אוֹתוֹ שְׁבַעָה שֶׁהוּא כָּלֵל שֶׁל כָּלֵם, מִקְרִיחַ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָהּ
קִדְשָׁה שֶׁל כָּלֵם שְׁשׁוּרָה עָלָיו. וְעַל כֵּן הִזְהָרוּ שְׁלֵא יִקְרַחַה קִרְחָה
בְּרֵאשֶׁם, וְיִמְצָאוּ פְּגוּמִים מֵהַכֵּל. וּמִשׁוּם כִּךְ הִכְהֵן צָרִיךְ לְהִמְצָא
בְּשִׁלְמוֹת יוֹתֵר מֵהַכֵּל, כֹּל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ שֶׁהוּא עָלִיוֹן מִכָּלֵם.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כֵּאֵן בַּה"א תַּחְתּוֹנָה, כֵּאֵן בַּה"א עָלִיוֹנָה. כִּהֵן גְּדוּל,
שֶׁהוּא עָלִיוֹן מִכָּלֵם, בַּה"א עָלִיוֹנָה, שְׁכָתוֹב אֲשֶׁר יוֹצֵק עַל
רֵאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמֵלֵא אֶת יָדוֹ וְגו'. וּמֵלֵא אֶת יָדוֹ, שְׁכָתוֹב שְׁבַעַת
יָמִים יִמְלֵא אֶת יָדְכֶם. כִּהֵן אַחַר בַּה' תַּחְתּוֹנָה, שְׁכָתוֹב לֹא יִקְרַחַה
קִרְחָה בְּרֵאשֶׁם, וְכָתוֹב אַחֲרָיו, וְלֹא יַחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם. וְהֵשֵׁם הַזֶּה
הֵנוּ יְדוּעַ. וּמִשׁוּם כִּךְ כָּתוֹב, וְהִכְהֵן הַגְּדוּל מֵאַחֲרָיו אֲשֶׁר יוֹצֵק עַל רֵאשׁוֹ
שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לְלִבֵּשׁ אֶת הַבְּגָדִים, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. וּמִשׁוּם שֶׁהוּא קְדוּשׁ
כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, כָּתוֹב וּמֵן הַמְּקַדֵּשׁ לֹא יֵצֵא.

רַבִּי אַבְא פִּתַּח וְאָמַר, (דְּנִיאל ט) לָךְ ה' הַצְּדָקָה וְלָנוּ בִּשְׁתׁ הַפְּנִים
כִּהְיוּם הַזֶּה לְאִישׁ יְהוּדָה וְלִישְׁבֵי יְרוּשָׁלַם. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בָּהֶם מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה,
וּמִתּוֹךְ אֶהְבְּתֶם נִתֵן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, לְדַעַת אֶת דְּרָךְ הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ.
שְׁכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כֵּאלוֹ הַשְּׁתַדֵּל בַּקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהַתּוֹרָה כְּלָה שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא. וּמִשׁוּם כִּךְ, מִי
שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, מִתְעַסֵּק בְּשְׁמוֹ, וּמִי שֶׁמִּתְרַחֵק מִן הַתּוֹרָה, הוּא
רַחוּק מֵהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּא רֵאָה, לָךְ ה' הַצְּדָקָה, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדֻלָּה
וְהַגְּבוּרָה. מִי הַצְּדָקָה? הַמְּקוֹם שְׁכָל הַפְּנִים הַמְּאִירוֹת אַחוּזִים
בוֹ, וְהוּא אוֹחִז בְּכֻלָּם וּבוֹ נִמְצָאִים. וְלָנוּ בִּשְׁתׁ הַפְּנִים, הַמְּקוֹם שְׁכָל
הַפְּנִים הַמְּאִירוֹת מִתְרַחֵקִים מִמֶּנּוּ. צְדָקָה, אֱמֶת קְשׁוּט, וְאוֹר הַכֵּל,
וְאוֹר שֶׁל פְּנִים שֶׁמִּתַּח הַכֵּל. בִּשְׁתׁ, בּוֹשָׁה וְהַרְחוּק שֶׁל הָאֱמֶת מִי
שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ, מִשׁוּם שֶׁהָאֱמֶת, שֶׁהִיא צְדָקָה, הַתְּרַחֵקָה מִמֶּנּוּ רַחוּק שֶׁל
פְּנִים מְאִירוֹת.

בֵּא רֵאָה, הִכְהֵן הָעָלִיוֹן צָרִיךְ לְהִרְאוֹת בִּיפֵי הַפְּנִים, בְּהֶאֱרַת הַפְּנִים,
בְּשִׁמְחָה יוֹתֵר מֵהַכֵּל, וְלֹא צָרִיךְ לְהִרְאוֹת בוֹ עֲצָבוֹת וְרָגֵז, אֶלֶא



הכל כמו שלמעלה. אשרי חלקו, שעליו כתוב אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) ה' הוא נחלתו. ועל כן צריך להראות שלם בכל, בעצמו, בלבדו, שלא יפגם עצמו כלל, כמו שנתבאר.

והוא אשה בבתוליה יקח. רבי שמעון פתח, (שם כב) והנה הוא שם עלילת דברים וגו'. וכתוב וענשו אתו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא? בתולת אביה או בתולת בעלה היא. מה זה בתולת ישראל כאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף כאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב והוא אשה בבתוליה יקח, כך גם בבתוליה, שלא תצא משער חצרה פעם החוצה, והרי נתבאר.

רעיא מהימנא

כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. פתח הרועה הנאמן ואמר, מצוה זו שישא כהן גדול בתולה, זהו שכתוב אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ולמה צריכים שלא ישא אלא בתולה בלי פגם? אלא אשה היא כוס של ברכה. טעמו – פגמו. וכהן שמקריב קרבן לפני ה', צריך שהוא יהיה שלם בלי פגם, שלם באיבריו בלי פגם, שמומים פוסלים בכהנים. שלם בגופו, שלם בננקבתו, לקים בה (שיר ד) בלך יפה רעיתי ומום אין בך.

שקרבן הוא מנחה, וצריכים ישראל לשלח את מנחתם למלך עם איש (בגוף) שלם, שהם בהפך של הצד האחר, שהרי ביד איש עתי פגום היו שולחים לו דורון, שכתוב (ויקרא טז) גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. שאלהים אחרים כלם פגומים מצד הצפון, וכן רב בתי העבודה זרה הם פגומים בנקבה שלהם, חרבה, לילית, פגומה וכו'.

(ורועה הנאמן) הוא ו' מלא, והוא בסדור זה הי"ו. ה' אחרונה, כוס מלא ברפת ה', מצד הימין ומצד הגבוהה שהוא דין, השכינה נקראת הוי"ה, זהו שכתוב (שמות ט) הנה י"ד יהו"ה הוי"ה במקנה אשר בשדה. קם רועה הנאמן והשתטח לפניו, ואמר: אשרי חלקי שבעלי הגבירה (והגבירה) הם בעזרי. (עד כאן רעיא מהימנא).



רבי שמעון הִיָּה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֲזַקְיָה. פָּתַח רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיא) טָרַף נִתַּן לִירָאִיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. טָרַף נִתַּן לִירָאִיו – אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים, אוֹתָם יִרְאִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁכֵּל מִי שִׁירָא מִמֶּנּוּ נִקְרָא מֵאֲנָשֵׁי בֵּית הַמֶּלֶךְ, וְעָלְיוֹ כְּתוּב (שם קיב) אֲשֶׁרֵי אִישׁ יִרָא אֶת ה'.

מהו טרף נתן ליראיו? אלא כמו שכתוב, (משלי לא) וּתְקַם בְּעוֹד לִילָה וּתִתֵּן טָרַף לְבֵיתָהּ. מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, שֶׁכֵּל אָדָם שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּלִילָה, וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, בְּשַׁעַה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֶרֶת לְהִתְקִין בֵּית לְמֶלֶךְ – זֶה מִשְׁתַּתֵּף עִמָּה, וְזֶה נִקְרָא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְנוֹתְנִים לוֹ כָּל יוֹם מֵאוֹתָם תְּקוּנֵי הַבַּיִת. זֶהוּ שְׁכָתוּב וּתִתֵּן טָרַף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרֹתֶיהָ. מִי זֶה בֵּיתָהּ? כָּל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים עִמָּה בְּלִילָה נִקְרָאִים בֵּיתָהּ, בְּנֵי בֵּיתָהּ. וּמִשׁוּם כֵּן, טָרַף נִתַּן לִירָאִיו.

מה זה טרף? טרף ממש, שֶׁהֵיא נוֹטְלַת מִמָּקוֹם רְחוֹק עֲלִיוֹן, שְׁכָתוּב (משלי לא) מִמָּרְחָק תִּבְיָא לְחֻמָּה. וּמִי זוֹכֵה לְטָרַף הַזֶּה? סוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכָתוּב (תהלים קיא) יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. מִי שֶׁמִּתְבּוֹנֵן (שִׁמְשַׁתְּדֵל) בַּתּוֹרָה לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּה בְּלִילָה. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁצַדִּיק אֶחָד עֲלִיוֹן יֵשׁ לוֹ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא מִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ, וְיוֹרְשִׁים שְׁנִיָּהִם אֶת כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (ישעיה ט) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

עוד פתח ואמר, וְלֹא יַחֲלִל זָרְעוֹ בְּעַמּוּי כִּי אָנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ. בֵּא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁמוֹצִיא זָרַע לְבִטְלָה, לֹא זוֹכֵה לְרִאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה, וְנִקְרָא רָע, שְׁכָתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפֵץ רָשַׁע אֶתָּה לֹא יִגְרָךְ רָע. זֶה מִי שֶׁמוֹצִיא אוֹתוֹ בִּידוֹ, אוֹ בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת שְׂאִינָה כְּשֶׁרָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁמוֹצִיא אוֹתוֹ בְּאִשָּׁה שְׂאִינָה מִתְּעַבְרַת, כֵּן גַּם? לֹא. אֶלָּא כְּמוֹ שְׂאִמְרָנּוּ.

ועל כן יבקש אדם מהקדוש ברוך הוא שיזמין לו כלי כשר, שְׁלֹא יִפְגַּם זָרְעוֹ. מִי שֶׁמוֹצִיא זָרַע בְּכִלֵּי שְׁלֹא כְּשֶׁר, פּוֹגֵם אֶת זָרְעוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁפּוֹגֵם אֶת זָרְעוֹ. וּמֵה בְּשֶׂאֵר בְּנֵי אָדָם כֵּן – בְּכֵהֵן שְׁעוֹמֵד לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה בְּקַדְּשָׁה עֲלִיוֹנָה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

בעמיו, מֵה זֶה בְּעַמּוּי? שֶׁהָרִי כְּתוּב לְמַעְלָה, אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחִלְלָה זֹנָה אֶת אֵלָהּ לֹא יִקַּח, וְכְתוּב וְלֹא יַחֲלִל זָרְעוֹ בְּעַמּוּי. בְּהֵם



הֲיֵה צָרִיף לְהִיּוֹת, מֵה זֶה בְּעַמּוֹ? אֵלָּא דָּבָר זֶה קִלּוֹן בְּעַמּוֹ, פָּגָם בְּעַמּוֹ, וְעַל כֵּן כְּתוּב, כִּי אִם בְּתוֹלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה, מֵעַמּוֹ וְדָאֵי, הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. כִּי אֲנִי ה' מִקְדָּשׁוֹ, מֵה זֶה מִקְדָּשׁוֹ? אֵלָּא אֲנִי הוּא אוֹתוֹ שֶׁמִּקְדָּשׁ אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמִשׁוּם כֵּךְ לֹא יִפְגַּם זִרְעוֹ וְלֹא יִמָּצֵא בּוֹ פָּגָם. (וימשום זה) שְׁהֲרִי אֲנִי ה' מִקְדָּשׁוֹ, שְׁאֲנִי רוּצָה לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְיִמָּצֵא קָדוֹשׁ בְּכָל, שֶׁקָדוֹשׁ יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קָדוֹשׁ.

בא רָאָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְיִמָּצֵא קָדוֹשׁ כְּשֶׁבֵּא לְשִׁמְשׁ, וּמִשׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן שֶׁהוּא קָדוֹשׁ, הַכֹּהֵן יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי טָהוֹר, שֶׁהַתְּקַדֵּשׁ בְּטָהֳרָתוֹ, וּמִי הוּא? זֶה לִוִּי. אָדָם (כֹּהֵן) אַחֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קָדוֹשׁ אַחֵר, כְּדִי שְׁכֻלָם יִמָּצְאוּ בַקְדָּשָׁה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁעֲלֵיהֶם כְּתוּב (ויקרא כ) וְאֲבָדֶל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי. כִּמְהָ פְרוּשִׁים הֵם יִשְׂרָאֵל בַּקְדָּשָׁה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

עוד פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) לֵה' הִישׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִּרְכֻתְךָ סֵלָה. לֵה' הִישׁוּעָה - כֵּךְ שְׁנִינוּ, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹכָל מְקוֹם שְׁגִלוֹ, שְׁכִינָה גָלְתָה עִמָּהֶם. כְּשִׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת, לְמִי הַגָּאֻלָּה - לְיִשְׂרָאֵל אוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלָּא הֲרִי פִרְשׁוּהָ בְּכִמְהָ כְּתוּבִים, וְכֵאֵן - לֵה' הִישׁוּעָה וְדָאֵי. מִתִּי? עַל עַמְּךָ בִּרְכֻתְךָ סֵלָה. בְּשַׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁגִּיחַ בְּבִרְכוֹת עַל יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא אוֹתָם מִן הַגְּלוּת וּלְהִיטִיב לָהֶם, אֲזִי - לֵה' הִישׁוּעָה וְדָאֵי. וְעַל כֵּן שְׁנִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָשׁוּב עִם יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת. זֶהוּ שְׁכָתוּב, (דברים ד) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וּרְחַמְךָ.

איש מִזְרַעְךָ לְדִרְתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִשׁוּם שֶׁהוּא פָּגוּם, וּמִי שֶׁהוּא פָּגוּם לֹא רְאוּי לְשִׁמְשׁ בַּקְדָּשׁ. וְהֲרִי פִרְשׁוּהָ, שְׁאָדָם שֶׁנִּמְצָא פָּגוּם אֵין בּוֹ אֲמוּנָה, וְאוֹתוֹ הַפָּגָם מַעֲיֵד עָלָיו, כָּל שֶׁכֵּן כֹּהֵן, שְׁצָרִיף לְהִמָּצֵא שָׁלֵם, בְּעַל הָאֲמוּנָה, יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְהֲרִי פִרְשׁוּהָ.

רבי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב בְּהִיכָל שֶׁל בֵּית חָמִיו, וְהוּא הָיָה אוֹמֵר, לְזִלְיַגַת הַדְּמָעוֹת שֶׁבְּהִיכָל יֵשׁ עֲצָה לְמָצֵא. בֵּין כֵּךְ עָבַר אִישׁ אֶחָד פָּגוּם בְּעֵינַי אַחַת. אָמַר חָמִיו, נִשְׁאֵל אֶת זֶה. אָמַר, הוּא פָּגוּם וְלֹא נִגְאָמֵן.



אמר, נשאל אותו. באו ושאלו אותו. אמר לו, מיהו המאשר שבעולם? אמר, העשיר, אבל אם ינתק, עמו אני מכלם. (העשיר, אבל אם ינתק, אוי על זה, עמו אני מכלם) אמר רבי אלעזר, מדבריו נשמע שאין בו אמונה, ולא בן אמונה הוא. בא ראה, הקדוש ברוך הוא אמר, כל איש אשר בו מום לא יקרב, שהרי הקדשה שלמעלה אינה שורה במקום פגום.

פְּתַח ואמר, (ישעיה ח) לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה. לתורה ולתעודה, מי היא תורה, ומי היא תעודה? אלא תורה – זו תורה שבכתב. תעודה – זו תורה שבעל פה. תורה שבעל פה אינה שורה במקום פגום, שהרי מתורה שבכתב נבנית. כתוב צור תעודה חתום תורה בלמדי. צור תעודה – זו תורה שבעל פה, משום ששם נצרך צרור החיים, ובתעודה נקשר קשר החיים (קשר האמונה) שלמעלה, להיות הכל אחד.

וּמִשָּׁם למטה נפרדות הדרכים והשבילים, ומשם נפרדות הדרכים בכל העולמות. זהו שכתוב, (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.

חֲתוּם תורה, חתימה של התורה, שהיא תורה שבכתב, באיזה מקום? בלמדי, אלו הנביאים, כמו שנאמר (מלכים א ז) ויקם את העמוד הימני ויקרא את שמו ויכין ויקם את העמוד השמאלי ויקרא את שמו בעז. ומשם נפרדות הדרכים לנביאים הנאמנים. ואלה עומדים בקיום לגוף, לששת האורות, זהו שכתוב (שיר ח) שוקיו עמודי שש. והכל לא עומד אלא בשלמות, ולא שורה קדשה של הכל אלא בשלמות, כשמתחברים זה עם זה, הכל הוא שלם, הכל הוא אחד, לא נפגם המקום. ולכן נקראת כנסת ישראל שלם, כמו שנאמר (בראשית יד) ומלכי צדק מלך שלם, (תהלים עו) ויהי בשלם סוכו.

וּמִשּׁוּם כן לא שורה הכל אלא במקום שלם. ועל כן כל איש אשר בו מום לא יקרב. כמו כן הקרבן שבו מום לא יתקרב. מה הטעם? שכתוב פי לא לרצון יהיה לכם. ואם תאמר, הרי הקדוש ברוך הוא לא שורה אלא במקום שבור, בכלי שבור, שכתוב (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. המקום הזה הוא שלם יותר מהכל, (שכתוב ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח) משום שמנמיק עצמו להשרות עליו את גאות הכל, הגאות שלמעלה, וזהו שלם. אבל לא כתוב, ואת עור



ושבור וחרום ושרוע, אלא ואת דכא ושפל רוח. מי שמנמיך עצמו, הקדוש ברוך הוא זוקף אותו.

ומשום כך, הכהן שעומד למטה כמו שלמעלה צריך להיות שלם יותר מהכל, ולא יראה פגום, ועל פן הזהיר את הכהנים, שכתוב איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום.

עוד פתח ואמר, (מלאכי א) וכי תגשון ענר לזבח אין רע וכי תגישו פסח וחלה אין רע. וכי הקדוש ברוך הוא אומר אין רע? אם כך טוב הוא! אלא סוף הכתוב מוכיח, שישאל באותם הימים היו ממנים כהנים בעלי מומים על גבי המזבח ולשמש על המקדש, ואומרים: מה אכפת לקדוש ברוך הוא זה או אחר. והם היו שאומרים אין רע. והקדוש ברוך הוא השיב להם אותו דבר שהיו אומרים. אמר: ישראל, אתם אומרים כשמקריבים בעלי מומים לעבודתי אין רע, מה אכפת לו לקדוש ברוך הוא.

בסוף הפסוק מה כתוב? הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך. אדם מכם, אם תרצו לשלם למלך ולהקריב לפניו דורון, אתם שולחים לו עם פגם או לא?! הירצך או הישא פניך באותו הדורון?! כל שכן וכל שכן כשאתם מקריבים לפני אדם פגום להקריב דורון, הרי הדורון שלכם נמסר לכלב, שודאי אדם שהוא פגום, פגום הוא מהכל, פגום הוא באמונה. ועל פן כל איש אשר בו מום לא יקרב.

אמר רבי יוסי, עתיד הקדוש ברוך הוא להשלים עם ישראל ושימצאו שלמים בכל, שהרי לא יהיו בהם כלל בעלי מומים, משום שיהיו תקוננו של עולם, כמו הפלים הללו ולבושו של אדם שהם תקון הגוף. זהו שכתוב (איוב לח) ויתיצבו כמו לבוש.

(דבר אחר) בא ראה, כשיתעוררו מהעפר, כמו שנכנסו כך יקומו, חגרים או סומים נכנסו, חגרים וסומים – יקומו, באותו לבוש. שלא יאמרו שאחר הוא שהתעורר. ואחר כך הקדוש ברוך הוא ירפא אותם וימצאו שלמים לפניו, ואז יהיה העולם שלם בכל, אז – (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו'. רבי יוסי פתח, (תהלים לו) צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'. בפסוק הזה יש להתבונן בו, אבל בא ראה, צדק – כתר קדוש עליון. כהררי אל – כמו אותם הרים עליונים



קדושים שנקראים הרי אפרסמון זך. ומשום שהיא עולה להתקשר בהם למעלה, כל דיניה במשקל אחד לכל, שאין באותו הדין רחמים. משפטיו תהום רבה – משפט שהוא רחמים יורד למטה לאותה הדרגה לתקן עולמות, וחס על העולם, ועושה דין ברחמים לבשם את העולם.

ומשום שהוא רחמים – אדם ובהמה תושיע ה'. לכל במשקל אחד. אדם ובהמה, הרי פרשוה, מי שהוא אדם ושם את עצמו כבהמה. אדם ובהמה – דין אדם ודין בהמה אחד הוא. אדם – (בראשית יז) וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. בהמה – והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', כדי שתעבר עליהם שבת אחת, והרי פרשוה.

רבי חייא פתח, (שופטים ה) ה' בצאתך משעיר בצעך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בא ראה, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, והם נדבקים בו ונקראים קדושים, עם קדוש. וכן עד שהעלה אותם לדרגה עליונה שנקראת קדש, שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שבארנו, שהרי ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. והעממים לא נדבקים בו ולא הולכים בהנהגותיו, והרשם הקדוש נעדר מהם, עד שהם נדבקים לצד האחר שאינו קדוש.

ובא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו. אמר להם: רוצים אתם לקבל תורה? באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להכניס לנקב תהום רבה. אמרה לפניו: רבון העולם, שעשועי השמחה (של העולם) אלפים שנים טרם שנברא העולם, יזדמנו לפניו (יזדמנו תוך) (יזדמן לפני) ערלים שאינם רשומים בכריתך?!

אמר לה הקדוש ברוך הוא: כסא כסא, יאבדו אלה אמות כמותם, וכרית התורה לא תזדמן לפניהם. זהו שכתוב ה' בצאתך משעיר בצעך משדה אדום ארץ רעשה. ודאי משום שהתורה לא נתנה (משום שהיא ברית קדושה) אלא למי שיש בו ברית קדש. ומי שמלמד תורה למי שלא נמול, משקר בשתי בריתות – משקר בכרית התורה,



וּמִשְׁקַר בְּבְרִית שֶׁל צְדִיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לְמָקוֹם הַזֶּה,
וְלֹא לְאַחַר.

רַבִּי אָבָא אָמַר, מִשְׁקַר בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת עֲלִיוֹנִים – מִשְׁקַר בְּתוֹרָה,
מִשְׁקַר בְּנִבְיָאִים, מִשְׁקַר בְּכְתוּבִים. מִשְׁקַר בְּתוֹרָה, שְׁכָתוּב (דברים
ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה וְגו'. מִשְׁקַר בְּנִבְיָאִים, שְׁכָתוּב (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵי
לְמוֹדֵי ה'. הֵם לְמוֹדֵי ה' וְלֹא אַחַר, וְכָתוּב (שם ח) חֲתוּם תּוֹרָה בְּלִמְדֵי,
הֵם וְלֹא אַחַר. מִשְׁקַר בְּכְתוּבִים, שְׁכָתוּב (תהלים עח) וַיִּקֶּם עֲדוֹת בִּיעֲקֹב
וְתוֹרָה שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל, וְכָתוּב (שם קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ. מִי
הַצְדִיקִים? זֶה צְדִיק וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁמִי שְׁלֹא נִמּוּל וְלֹא נִכְנָס לְבְרִית
שְׁלֵהֶם, לֹא יוֹדוּ לְשִׁמּוֹ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כִּיּוֹן
שֶׁהַתְּגָלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַר סִינַי לָתֵת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכָכָה
הָאָרֶץ וְשָׁבָה לְמִנוּחָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם עו) אָרֶץ יִרְאֶה וְשָׁקְטָה.

בְּאֵי רֵאָה, אָדָם שְׁנוֹלֵד לֹא הִתְמַנֶּה עָלָיו הַכַּח שְׁלִמְעָלָה עַד שְׁנִמּוּל.
כִּיּוֹן שְׁנִמּוּל, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו (רוח) הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל רוּחַ שֶׁל מְעָלָה.
זוֹכָה לְהַתְּעַסֵּק בְּתוֹרָה – מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו הַתְּעוֹרְרוֹת יִתְּרָה. זוֹכָה
וְעוֹשֶׂה מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו הַתְּעוֹרְרוֹת יִתְּרָה. זוֹכָה וְנוֹשֵׂא
– זוֹכָה וּמוֹלִיד בָּנִים וּמְלַמֵּד אוֹתָם אֶת דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הֵרִי אֹז
הוּא אָדָם שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּכָל.

אָבִי בְּהֵמָה שְׁנוֹלֵדָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁנוֹלֵדָה, אוֹתוֹ כַּח שֵׁישׁ לֶה
בְּסוּפָה יֵשׁ לָהּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁנוֹלֵדָה, וְהִתְמַנֶּה עָלֶיהָ. וּמִשׁוּם
כֶּךָ כְּתוּב, שׁוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז כִּי יוֹלֵד. עֵגֶל אוֹ טֹלָה אוֹ שְׁעִיר אוֹ גְּדִי
לֹא נֵאֶמַר, אֲלֹא שׁוֹר אוֹ כֶּשֶׁב אוֹ עֵז. אוֹתוֹ שֵׁישׁ לוֹ לְסוּף – יֵשׁ לוֹ
בְּשְׁעָה שְׁנוֹלֵד.

וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ, כְּדֵי לִישֹׁב בּוֹ אוֹתוֹ כַּח וּמִתְקִים בּוֹ.
וּבְמָה יִתְקִים בּוֹ? כְּשִׁתְּשָׂרָה עָלָיו שְׁבַת אַחַת, וְאִם לֹא – לֹא
יִתְקִים. (ועוד, שִׁתְּיִבֵּשׁ מִזְהֵמַת אִמּוֹ) וְאַחַר שִׁתְּקִים בּוֹ אוֹתוֹ הַכַּח, כְּתוּב יִרְצָה
לְקַרְבַּן אִשָּׁה לֶה', בְּקִיּוֹם שֶׁל שְׁבַת אַחַת שְׁעֵבְרָה עָלָיו.

וּבֵן אָדָם, בְּקִיּוֹם שֶׁל שְׁבַת אַחַת מִתְקִימַת בּוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
הַזֶּה וְהַכַּח שְׁלוֹ. אַחַר שְׁנִמּוּל, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל
רוּחַ עֲלִיוֹנָה, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עוֹבְרַת עָלָיו וְרוֹאֶה אוֹתוֹ בְּרִשְׁם קָדוֹשׁ,
וּמִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו וְשׁוֹרָה עָלָיו הָרוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם קָדוֹשׁ, כְּמוֹ



שְׁנָאֵמֶר (יחזקאל טז) וְאָעֵבֶר עָלֶיךָ וְאָרְאֶךָ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֶיךָ וְגו'. בְּדַמֶיךָ - בְּשָׁנִים.

וְאִם תֹּאמֶר, שֵׁם כְּשִׁיזְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, שֶׁהִיוּ מְצוּי בֵּינֵיהֶם דָּם פֶּסַח וְדָם מִלָּה, אֲזַי כְּתוּב בְּדַמֶיךָ חַיִּי, כָּאֵן מָה זֶה בְּדַמֶיךָ? אֵלֹא שָׁנִים - אֶחָד שֶׁל מִלָּה וְאֶחָד שֶׁל פְּרִיעָה. אֶחָד שֶׁל מִלָּה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד שֶׁל פְּרִיעָה בְּצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וְאֵלֹו שְׁנֵי דָמִים שְׂאָדָם עוֹמֵד בְּשִׁבְלֵם בְּקִיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּדַמֶיךָ חַיִּי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, (תהלים כה) סוּד ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם. סוּד ה' לִירְאָיו - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם - זֶה צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם, בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

יו"ד, שֶׁלֵּשׁ אוֹתִיּוֹת, הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֹּל. י' רֵאשִׁית הַכֹּל. י" עֲלִיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל, וְא"ו אֲמֻצָּע, שְׁלֵמוֹתָם שֶׁל כָּל הַצְּדִיקִים, מַעֲבִיר אֶת כָּל הָרוּחֹת, בּוֹ תְלוּיָהּ הָאֲמוּנָה. דָּל"ת, הַגֵּן, צְרוּר הַחַיִּים. הָאוֹת הַזֹּו קִטְנָה, שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֹּל.

הָאוֹת הַזֹּו סְתוּמָה שֶׁל כָּל הַצְּדִיקִים. כְּשִׁיּוֹצֵאת, יוֹצֵאת כְּמוֹ מֶלֶךְ עִם חִילוֹתָיו. שְׁבָה (יוֹשֶׁבֶת) אַחַר כֶּךָ י' לְבָדָה, בְּהַ נְסִתָּר הַדְּבָר, בְּהַ יוֹצֵא, סוּגֵר וּפּוֹתַח. (שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וּפּוֹתַח).

ה"א (זו) הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֹּל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְהָרִי נִתְבָּאֵר, ה"א ה', הָרִי יְדוּעָה. א' הִיא יו"ד, שְׁלֵמוֹת שֶׁל שְׁלֵשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵן בְּרֵאשִׁי, שְׁסֵתוּמוֹת (בְּיו"ד, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ) בּוֹ ו' עַל גְּבֵי א' (שֵׁא' הַא), וְהָרִי פְרִשׁוּהָ (בִּי, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ), וְהַכֹּל הוּא דְבָר אֶחָד, שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, הוּא שְׁלֵמוֹת שֶׁל מַעְלָה (וּמַטָּה). מִשׁוּם כֶּךָ לְפַעְמִים ה"א נוֹטְלָת א', בְּזִמְן שֶׁהִיא מִתְעַטֶּרֶת בְּעֵטְרוֹתָיו.

בֵּא רָאָה, בְּכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ נִרְאִית הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל הַשֵּׁם. יו"ד הָרִי נִתְבָּאֵר שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. ה' שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֹּל, וְאָף עַל גֵּב שְׂאִינָהּ בְּאֶלְף, ה' בְּלְבָדָה, הָרִי נִתְבָּאֵר בְּדִיוֹקָן (זו א' הִיא וְכו') ה"י (הִיא) (זו ה'). הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. ו' בֵּין בְּצַד זֶה בֵּין בְּצַד אַחַר, שְׁלֵמוֹת הוּא שֶׁל הַכֹּל. ו"ה הִיא שְׁלֵמוֹת יִתְרָה, לְעֵטֶר אֶת הַכֹּל זֶה שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וְהָרִי הִתְעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבָרִים.

בֵּא רָאָה, וְהִיָּה שְׁבַעַת יָמִים וְגו'. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א (וְא"ו ה"א יו"ד ה"א) - נִחְקְקוּ אוֹתִיּוֹת (וְהִיָּה). ו' ה', הָרִי שְׁבַעַת יָמִים נִכְלָלוּ כְּאֶחָד.



י' ה', שבעת ימים. י' אחד, הפלל של הכל. ה' שלשה, היא ושני בנים. ובן אחד, שני אבות כלולים בו – הרי ששה (חמשה). בת נקבה אחת – הרי שבעה (ששה). נשמע שה' עליונה כלל של ששה. י"ה הרי שבעה. הינו שכתוב (מלכים-א ח) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום.

וְהָיָה שבעת ימים תחת אמו. תחת אמו, התעטרו שבעת ימים, שכתוב (דברי הימים-א כט) לך ה' הגדלה והגבורה וגו'. ועל בן שבעת ימים למטה לכבוד האם העליונה. תחת אמו למטה, שכתוב (שמואל-ב א ב) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. העקר של כל הבית, ילדה שבעה, אלו שבעת הימים של חג הסכות. ורבת בנים אמללה – אלו קרבנות החג שיורדים בכל יום מן המנין.

וּבֹא ראה, אלו עולים למעלה למעלה, ואלו יורדים למטה למטה, כמו שנאמר (עובדיה א) אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנה משם אורידך נאם ה'. וישראל עולים למטה למעלה, שכתוב (בראשית כח) והיה זרעך כעפר הארץ, וכתוב (שם כו) והרביתי את זרעך ככוכבי השמים. ואחר כך עולים על הכל ונדבקים במקום עליון על הכל. זהו שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.

וְיִשׂוּר או שה אתו ואת בנו. אמר רבי יוסי, כתרנומו: אותה ואת בנה. שעקר האם לדעת את בנה, והוא הולך אחריה, ולא הולך אחר אביו, ואנו לא יודעים מי הוא? לא תשחטו ביום אחד.

אָמַר רבי יהודה, מה הטעם? אם תאמר משום עגמת נפש של הבהמה, אז נשחט את זה בבית אחד ואת ההוא בבית אחר, או את זה עכשו ואת זה אחר כך. אמר לו, יש מי שמתיר, ולא כך, אלא ביום אחד ממש.

בֹּא ראה, יפה תענית לחלום כאש לנערת. ועקר התענית היא באותו יום ממש, ולא ביום אחר. מה הטעם? משום שאין לך יום למטה שלא שולט בו יום אחר עליון. וכשהוא שרוי בתענית חלום, למדנו שאותו יום לא מוסר, עד שמתבטלת אותה גזרה. ואם דוחה אותה ליום אחר, הרי שלטונו של היום האחר הוא, ולא נכנס יום ביום אחר של חברו. כמו זה, אין לך יום שלא התמנה עליו יום עליון למעלה. וצריך אדם להשמר שלא יעשה פגם באותו היום, ולא יפגם לפני שאר הימים האחרים.



וַיִּשְׁנִינוּ, במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה. אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, כך מתעורר כח כראוי למעלה. עושה אדם חסד בעולם – מתעורר חסד למעלה, ושורה באותו היום, ומתעטר בו בשבילו. ואם נוהג אדם ברחמים למטה – מעורר רחמים על אותו יום, ומתעטר ברחמים בשבילו. ואז אותו היום עומד עליו להיות אפטרופוס עליו בשעה שיצטרף אותו.

כִּמוֹ זה בהפך של זה. (ועל הכל) אם עושה אדם מעשה אכזרי, כך מעורר באותו יום ופוגם אותו, ואחר כך עומד עליו כמו אכזרי לכלותו מן העולם. באותה מדה שאדם מודד – בה מודדין לו.

וַיִּשְׁנִינוּ, שישראל נמנעה מהם אכזריות מכל שאר העמים, ולא ייראו מהם מעשה בעולם. שהרי כמה בעלי עינים עומדים על האדם באותו המעשה. אשרי מי שמראה מעשה כשר למטה, שהרי במעשה תלוי הדבר בכל, לעורר דבר אחר.

רַבִּי שמעון פתח, (בראשית מב) וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר בְּמִצְרַיִם. בפסוק זה יש סוד של חכמה, ויש לנו להתבונן בו, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו.

אֲלֵא בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם ברעב, אינו נותן דבר זה לידי הכרוז, שהרי כל הדינים האחרים של העולם, הכרוז מכריז עליהם טרם שיבאו לעולם, והדין הזה לא נתן לכרוז, אלא הקדוש ברוך הוא מכריז עליו וקורא. זהו שכתוב (מלכים ב ח) כִּי קָרָא ה' לְרַעֲב. מאותה שעה נפקדים על העולם ממנים אחרים בפקידת הרעב (של השערים).

וְאִסּוּר לאדם שיש לו שבע להראות בעצמו שבע, שהרי מראה פגם למעלה ומכחיש את דבר המלך, וכביכול העביר את הממנים של המלך ממקומם. ועל כן אמר יעקב לבניו למה תתראו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה ולהכחיש את דבר המלך וכל אותם הממנים בכריזה שלו.

אֲבֵל הנה שמעתי כי יש שוכר במצרים רדו שמה, ושם הראו את עצמכם בשבע, ואל תכחישו פמליא של מעלה כאן. ובא ראה, כמה תבואה היתה ליעקב, ולא רצה לשבר אלא בתוך הבאים, כדי שלא ימצא פגם במעשהו.



השלמה מההשמטות סימן ג

אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, מֵהוּ שְׁכַתוּב וַיִּשָּׂא אֶהָרֵן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד, וְהָרִי כָּבֵד יָרַד? אֵלָּא וַיֵּרֶד מֵעֲשֵׂת הַחֲטָאֵת וְהֵעֲלָהּ, וְאַחַר כֵּן וַיִּשָּׂא אֶהָרֵן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם! נִשְׂיֵאוֹת זֹו לְמָה? לְפִי שֶׁהֶקְרִיב קָרְבַּן וּנְתַרְצָה לְפָנָי אַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים. כְּמוֹ שֶׁאָמַר, צָרִיךְ אוֹתוֹ שְׁמַקְרָבֶם לְעֵלְיוֹנִים וּמִיחָדָם, לְיַחַד בְּכֻלָּם אֱלוֹ. וּמֵהוּ אֵל הָעַם? בְּעִבּוֹר הָעַם. וּמָה הַטַּעַם בְּנִשְׂיֵאוֹת לְבָרֵךְ אוֹתָם בְּבָרְכָה? אֵלָּא מִשּׁוּם שִׂישׁ בְּאָדָם עֶשֶׂר אֶצְבָּעוֹת, רְמֵז לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁנִּחְתְּמוּ בָהֶן שָׁמַיִם וָאָרֶץ: (ע"כ מההשמטות).

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אֶהָרֵן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרֶכֶם. וְשִׁנְיָנוּ, יָדוֹ כְּתוּב, שְׁרָצָה לְזַקֵּף יָמִין עַל שְׂמָאל. וְלְמָה? לְהֵרָאוֹת מַעֲשֵׂה לְמַטָּה, כְּדִי שִׁיתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה.

כְּתוּב (שם כה) וְהֵעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבַעִי וְגו'. לְמָה שׁוֹפָר תְּרוּעָה? אֵלָּא שׁוֹפָר שְׁמִשְׁבַּר שֶׁלְשָׁלוֹת, שְׁמִשְׁבַּר אֶת הַשְּׁלֹטוֹן מְכַל הָעֲבָדִים. וְצָרִיךְ לְהֵרָאוֹת שׁוֹפָר שֶׁהוּא פְּשוּט, וְלֹא כְּפוּף, לְהֵרָאוֹת חֲרוֹת לְכָל, שֶׁהָרִי הַיּוֹם גּוֹרֵם. וּבְכָל צָרִיךְ לְהֵרָאוֹת מַעֲשֵׂה, וְעַל כֵּן שׁוֹפָר וְלֹא קָרֵן, כְּדִי לְהֵרָאוֹת מִיְהוּ הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר.

אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהִדְבֵּק בְּמִלְךְ הַקְּדוֹשׁ, וּלְעוֹרֵר כַּח שְׁלֹמְעֵלָה, וְלַהֲמַשִּׁיךְ אֶת קִדְשֵׁת רַבּוֹנָם עֲלֵיהֶם. מִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב, (דברים לג) אֲשֶׁרֵיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ וְגו'. (שם ד) וְאַתֶּם הִדְבַּקְתֶּם בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

הקדמת רעיא מהימנא

וַיְשַׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וְעַשִׂיתֶם אֹתָם וְגו'. מִצְוֹתַי שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם, הָרִי שִׁנְיָנוּ, שְׁכַתוּב וַיְשַׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וְעַשִׂיתֶם אֹתָם. אִי שְׁמִירָה הֵם צָרִיכִים, לְמָה מַעֲשֵׂה? וְעוֹד, כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּשִׁנְיָ גּוֹנִים שֶׁהֵם אֶחָד, זְכוֹר וְשָׂמוֹר. זְכוֹר לְזַכֵּר, וְשָׂמוֹר לְנִקְבָה, וְכֻלָּם כְּלָל אֶחָד. אִם שָׂמוֹר לְנִקְבָה, לְמָה כְּתוּב וַיְשַׁמְרֶתֶם (אֶת כָּל) מִצְוֹתַי?

אֵלָּא הַכֹּל בְּפִסּוּק הַזֶּה. וַיְשַׁמְרֶתֶם - זֶה שָׂמוֹר. וְעַשִׂיתֶם - זֶה זְכוֹר, שֶׁהַכֹּל סוּד אֶחָד. זְכוֹרָה זֹוהִי עֲשִׂיָה. שֶׁהָרִי מִי שְׁמִזְכִּיר הַדְּבָר לְמַטָּה, מִתְקִין (עוֹשִׂים מִשֵּׁם לְאוֹתוֹ סוּד שְׁלֹמְעֵלָה, וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה דְבַר לְמַטָּה) וְנִעֲשֶׂה



אותו הסוד שלמעלה. מצוות התורה אלו הן שש מאות ושלוש עשרה מצוות, שהן כלל של זכר ונקבה, והכל סוד אחד.

רעיא מהימנא

וְלֹא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. מצוה זו לקדש אותו בכל יום להעלות קדשתו ממטה למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה, עד שעולה קדשתו לאבות ובנים. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל, מעלה ומטה. מעלה בשלש דרגות, למטה בשלש דרגות.

קִדְשָׁה זו הרי בארנו בכמה מקומות, אבל כמו שיש קדשה למעלה על הכל, כך יש קדשה באמצע, קדשה למטה. והכל בסוד שלמטה (בשלשה), קדשה שלמעלה למעלה, בסוד אחד. קדשה באמצע ולמטה, שלש דרגות שהן אחת.

קְדוּשׁ הוא צד עליון, שנמצא ראשית לכל הדרגות. ואף על גב שהוא צד טמיר ונקרא קדש, משם התפשטה התפשטות, שמאירה בשביל אחד דק ונסתר תוך האמצע. כיון שמאירה האמצעית, אז נרשמת ו' אחת שמאירה בתוך הקדש הזה, ונקראת קדוש. מהאור הזה מתפשטת התפשטות למטה, הסוף של כל הדרגות. כיון שמאירה בסוף, אז נרשמת באור ה' אחת, ונקראת קדשה, והרי בארנוה.

וְמֵה שנקרא קדוש קדוש קדוש, שהרי קדש צריך לו, הסוד של ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו'?

אֲלֵא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב בהם (ישעיה ה) וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון שישאל מקדשים, הם מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, עד שמתעלית ו', שהיא סוד של השמים העליונים למעלה. כיון שאותם השמים התעלו למעלה, מאיר בהם אותו הקדש, ואז נקרא למעלה קדוש. ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הכפסא, שהוא שמים. ואותם שמים שבים למקומם, והתישבו בו באותו האור, ואז נקרא קדוש. אחר כך יורד אותו האור, עד שנוטל הכל צדיק עליון אחד, הדרגה הנכבדה לקדש הכל למטה. כיון שהוא נוטל את הכל, אז נקרא קדוש, וזהו הסוד של הכל.



ומי ששם רצונו בזה, עושה יפה. ומי ששם רצונו בשלש הדרגות של האבות בכלל אחד, ליחד אותם בתוך הקדשה הזו, אם אינו יכול לשם רצונו יותר, הוא עושה יפה, והכל להוריד מתוך הקדשה שלמעלה למטה. שכל אחד יקדש את עצמו בקדשה הזו ולשמר אותה, לפרש את פרישת הקדשה עליו. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל - בראשונה, ואחר כך - אני ה' מקדשכם.

באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בתוך הקדשה הזו להכליל את עצמו בה? כשמגיע אדם לשם הקדוש ה' צבאות, וסוד זה - אני ה' מקדשכם. זה מצאנו בסוד של ספרי הקדמונים, ואנו לא עושים כך, אלא אחר ה' צבאות לבדו. ואחר כך כשמגיע אדם למלא כל הארץ כבודו, אז יכלל את עצמו באותה קדשה, להתקדש למטה בתוך אותו הכבוד שלמטה, וסוד זה - (שמות כט) ונקדש בכבודי. ואחר כך יעשה בדרך פרט, שיתקדש הכל. כמו שאנו עושים לעמתם של המלאכים העליונים, שאומרים (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו, זה כבוד עליון. ואחר כך, (תהלים קמו) ימלך ה' לעולם וכו', זה הכבוד שלמטה.

ובספרו של רב ייבא סבא, קדוש קדוש קדוש וכו' - זוהי הקדשה שתתקדש תורה שבכתב בכלל אחד. ואחר כך לעמתם ברוך כבוד ה' - אלו נביאים. ואחר כך ימלך ה' לעולם. סוד זה אנו צריכים בקדשה זו, שתמצא שם קדשה וברכה ומלכות שימצא הכל כאחד. קדשה, כמו שנאמר קדוש. ברכה, ברוך כבוד ה' ממקומו. מלכות, ימלך ה' לעולם. ועל כן אנו צריכים להשלים את הכל, ועל כן יכונן אדם וישים את רצונו בכל יום. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי. רבי יצחק פתח, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. שנינו, האור שהיה בראשונה היה מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, כשהסתכל הקדוש ברוך הוא ברשעים שעתידיים לעמד בעולם, גנז אותו לצדיקים לעולם הבא. זהו שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וכתוב (תהלים צז) אור זרע לצדיק.

בא ראה, ויקרא אלהים לאור יום ולחשף קרא לילה. הרי שנינו, יהי אור, אור שכתב היה. וכאן, אם תאמר אור שהוא יום בלבדו,



חזר ואמר, ולחשך קרא לילה. אם תאמר כל אחד לבדו – חזר ואמר, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. שאין לילה בלי יום, ואין יום בלי לילה. ולא נקרא אחד אלא בזוג אחד, והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל נקרא אחד, וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, משום שכנסת ישראל עכשו בגלות, כביכול לא נקרא אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל תחזור למקומה להזדווג עם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. (משום כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, מועדי ה' אשר תקראו אתם וגו'. לזמן את הכל למקום אחד ושימצא הכל בשלמות בסוד של אחד, ולהיות ישראל (בזוג אחד) למטה גוי אחד בארץ. נניח שהקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל שנקרא אחד – ישראל למטה שהם מזמנים כמו שלמעלה, במה יהיו נקראים אחד?

אף בירושלים של מטה יקראו ישראל אחד. מנין לנו? שכתוב (שמואל ב ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה הם נקראים אחד, ואינם לבדם. שהרי ומי כעמך ישראל גוי אחד מספיק לו, אבל לא נקראו אחד אלא בארץ, בזוג של הארץ הזו כמו שלמעלה. ומשום כך הכל קשור זה עם זה בזוג אחד. אשרי חלקם של ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה נאמר, והרי פרושה.

לכן נקרא הספר תקונים, כי מדבר ביחודים תקון עולמות לברר וללבן הטוב מן הסיגים והפסלות

תקוני זהר: נראה לי שנקרא ספר התקונים כי מדבר בכאן בזה הספר מיחודים וצנורות הספירות והם נקראים בלשון הקדוש הנה תקונים כמו שאמר בתקון א': "אנת הוא דאפיקת עשר תקוניו. וקרינו להון עשר ספירן". והנה הספירות הם הנה נקדות וכו'. ורב דברי זה הספר הולך על דרך צרופי השמות ויחודים והם עצם עולם התקון ממ"ה ובין החדש עשר הספירות התיחדם בצנורי הספירות לאסתכלא אנפין באנפין למתק הדינים לכן נקרא זה הספר תקונים כי מדבר ביחודים תקון עולמות לברר וללבן הטוב מן הסיגים והפסלות על ידי יחודי שמות הקדושים בכלים מכלים שונים לפי הזמן והשעה והעולם אשר הוא מדבר בו הקדוש הנה מה שאין כן ספר הזהר שרב דבריו סובב על עצמות המדות בדרך חיים ותוכחות מוסר ואינו מדבר מן יחודים זולת במקומות מועטים ובספרי אדרא. (בעל העטרת צבי בריש ספר התקונים שלו)



סדר הלימוד ליום ט ניסן [יום 186 בשנה]

אָלָה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (תהלים כז) לָךְ אָמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנַי אֶת פְּנֵיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל הַפְּסוּק הַזֶּה כִּף נֶאֱמַר, לָךְ אָמַר לְבִי, דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה בְּשִׁבְלֵי כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל כִּנְגַד הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. וּמָה אָמַר? לָךְ אָמַר לְבִי, בְּשִׁבְלֵיךָ אָמַר לְבִי לְבִנֵי הָעוֹלָם, וְהִזְהִיר אוֹתָם לְבִי, שֶׁהוּא אֲחוּז בּוֹ, שְׁאֵת זֶה בְּשִׁבְלֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן הוּא אָמַר. בִּקְשׁוּ פָנַי, אֵלּוֹ עֲטֹרוֹת הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא אֲחוּז בָּהֶן, וְהֵם בּוֹ. הֵם שְׁמוֹ, וְהוּא וּשְׁמוֹ דְּבָר אֶחָד הוּא. מִשּׁוּם כִּף אָמַר דָּוִד, אֶת פְּנֵיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קה) דַּרְשׁוּ ה' וְעִזּוּ בִקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד.

בֵּא רָאָה, רֵאוּי הוּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹוֹמַר שִׁירָה בְּשִׁבְלֵי כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְלוֹמַר דְּבָרִים שֶׁל כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל לְמֶלֶךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֲחוּז בָּהּ.

דְּבָר אַחַר לָךְ אָמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנַי – בְּשִׁבְלֵיךָ אָמַר לְבִי לְבִנֵי הָעוֹלָם בִּקְשׁוּ פָנַי, (אֶת פְּנֵיךָ ה' אֲבַקֵּשׁ) אֵלּוֹ זְמַנִּים וְחֲגִים שְׁכָלָם הַזְמִין לָהֶם לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, כְּדִי לְעַטֵּר אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹמוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזַמְנוֹ, וַיִּשְׁאַבוּ כָלָם מֵאוֹתוֹ עִמָּק הַעֲמֻקִּים שֶׁהִנְחִילִים וְהַמְעִינֹת יוֹצְאִים מִשָּׁם. מִשּׁוּם כִּף כְּתוּב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, מִזְמַנִּים הֵם לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֹדֶשׁ, לְהַתְעַטֵּר בּוֹ וּלְהִשָּׂאֵב בּוֹ, כְּדִי שִׁיתְקַדְּשׁוּ כָלָם כְּאֶחָד, וְתִמְצָא בָהֶם שִׂמְחָה.

רַבִּי אָבָא אָמַר, מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ – זְמַנִּים שֶׁל קֹדֶשׁ. וְכִשְׁמֹזָה הֵם מְזַמְנִים, הֵם מְזַמְנִים מִן הַנְּחַל שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. לְמֶלֶךְ שֶׁהַזְמִין בְּנֵי אָדָם לְסַעֲוֹדָתוֹ, עֲטֵר לְפָנֵיהֶם בְּכָל מִינֵי מֵאֲכָלִים שֶׁבְּעוֹלָם, פֶּתַח לָהֶם חֲבִית זֵיץ, יָפָה בְּרִיחַ וְיָפָה לְמִשְׁתָּה. שְׂכָף רֵאוּי, מִי שֶׁמְזַמֵּן – לְמֵאֲכָל וּלְמִשְׁתָּה הוּא מְזַמֵּן. כִּף מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ – כִּיּוֹן שֶׁהֵם מְזַמְנִים לְסַעֲוֹדַת הַמֶּלֶךְ, מְזַמְנִים הֵם לִיּוֹן טוֹב וְיָפָה שֶׁמִּשְׁמָר. (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים א) כִּי טוֹבִים דְּדִיךָ מִיּוֹן) וְעַל כֵּן כְּתוּב מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ.

אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם, כְּתוּב (שמות כב) וְאֲנִשִּׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי. יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה נִקְרָאִים אֲנִשִּׁי קֹדֶשׁ. כִּיּוֹן שֶׁהֵם מְזַמְנִים מִקְדֵּשׁ שְׁלִמְעֵלָה, אֹתָם אֲנִשִּׁי קֹדֶשׁ לְמַטָּה הַזְמִינּוּ אוֹתָם, אִזְ הַתְקִינּוּ סַעֲוִדָּה



ושמחו, שהרי לכם ראוי זה, משום שאתם נקראים אנשי קדש, ויהיו כולם מזמנים בכל הצדדים של קדש למעלה ולמטה.

דבר אחר אלה מועדי ה', מה זה מועדי ה'? רבי שמעון אמר, הם מה', שבו נקשרו ממטה למעלה וממעלה למטה. כלם קשורים בו, וכלם מתעטרים (ומזמנים) (ומתאחדים) להקשר קשר אחד בקשר של המלך. מה הטעם? כמו שמלך יורש את האב והאם, ואחוז באותו קדש ומתעטר בהם. (בשביל) כך כל אותם שאחוזים במלך צריכים להזדמן לאותו מקום עליון שנקרא קדש, כדי שכלם יתאחדו כאחד (למלך). ועל כן נקרא מועדי ה', ואחר כך מקראי קדש, שהרי בהם מתעטר במלך.

אשר תקראו אתם במועדים, שני חלקים יש לישראל בהם. אם מצד המלך - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו', (שם לב) כי חלק ה' עמו. ואם מצד העליון של קדש - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה'. ועל כן ראוי לכם לזמן אותם ולתקן לכהנים שמחה וסעודה ולשמח בהם.

ומי שמזמן לאחר (לאורח), צריך להראות לו שמחה ופנים מאירות לעטר (לשמר) את אורחו של אותו האורח. למלך שהזמין אורח יקר, אמר לבני היכלו: כל שאר הימים הייתם כל אחד בביתו, זה עושה עבודתו, וזה הולך עם סחורתו, וזה הולך בשדהו. פרט לאותו יום שלי, שכלם מתעוררים (מזמנים) לשמחתי. עכשו הזמנתי אורח עליון ויקר, איני רוצה שתשתדלו בעבודה, ולא בסחורה, ולא במדבריות, אלא כלם הזדמנו, כמו שאותו יום שלי, והתקינו עצמכם לקבל את אותו אורח בפנים מאירות, בשמחה ובתשפחת. התקינו לו סעודה נכבדה כדי שיהיה מזדמן אלי בכל הצדדים.

כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, כל שאר הימים אתם משתדלים בעבודה ובסחורה, פרט לאותו יום שלי. עכשו אורח עליון ויקר הזמנתי, אתם קבלו אותו בפנים מאירות, הזמינו אותו, תקנו לו סעודות עליונות, שלחנות ערוכים, כמו שאותו היום שלי. משום כך, תקראו אתם במועדים.

בא ראה, בשעה שישראל למטה שמחים במועדים הללו ומשפחים שבח לקדוש ברוך הוא, עורכים שלחנות, מתקנים עצמם בכלי



נכבדים, המלאכים העליונים אומרים: מה טיבם של ישראל בכך? אומר הקדוש ברוך הוא, אורח עליון יש להם ביום הזה. אומרים: ולא שלך הוא, מאותו מקום שנקרא קדש? אומר להם: וכי ישראל אינם קדש, ונקראים קדש?! להם ראוי להזמין את האורח שלי, אחד מהצד שלי, שהרי הם דבקים בי, ואחד מצד של קדש, שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה'. הואיל וישראל נקראים קדש, ודאי שהוא אורח שלהם, משום שהזמנת האורח הזה היא מקדש, שכתוב מקראי קדש. פתחו כלם ואמרו: (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו.

שלישה הם מזמנים מקדש, ולא יותר: חג המצות, וחג השבועות, וחג הסוכות. אמר לו רבי אבא, וכי שבת אינה מקדש מזמנת? אמר לו, לא, בשני צדדים, אחד – שהוא ודאי נקרא קדש, שכתוב (שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. ואחד – ששבת אינה זמינה, שהרי ירשתו היא ודאי. ירשה של קדש הוא יורש ואינו מזמן, ועל כן כלם מזמנים בקדש, ומתקשרים בשבת ומתעטרים בו. בו. בזה היום השביעי מתעטר בו, ועל כן שבת אינה מזמנת.

לבן שנכנס לבית אביו ואמו ואכל ושתה בשעה שהוא רוצה. למלך שהיה לו בן יחיד, חביב נפשו, נתן לו שושבין לשמר אותו ולהתחבר עמו. אמר המלך, נאה הוא להזמין את השושבינים הללו של בני ולהראות את הכבוד והחביבות שלי עמם. הזמין את השושבינים הללו. הבן לא ראוי לזמן, אלא להכנס ולאכל ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. זהו שכתוב (שם טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש. נאדר בקדש ודאי, כבן שהתפקן (שהתחזק) באביו נאדר בקדש, ולא מזמן מהקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה. ששת ימים מה מעשיהם? אמר רבי יוסי, כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא כתוב בששת, והרי פרשוה, וכל יום ויום עושה מעשהו, ונקראים ימי מלאכה.

אמר רבי יצחק, אם כך, למה נקראו ששת ימי חל? למה חל? אמר רבי יוסי, עכשו מתנהג העולם על ידי השלוחים שלהם, משום כך נקראים ימי חל.



רבי חייא אמר, משום שמתר לעשות בהם עבודה, ומשום כך לא נקראים קדש, ומי שלא נקראים קדש, נקראים חל, ועל כן התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחל. מה ההבדלה כאן? אלא קדש הוא דבר בעצמו, ומתחילות ממנו האותיות. ועל כן אלו למעשה, ואלו לשמר. ומתי נמצאת בהם שמירה? כשמזמנים מקדש. **אמר** רבי יהודה, השמחה והשמירה של יום השבת הם על הכל, ומשום שהיום הזה מתעטר באבא ובאמא, ונוספת קדשה על קדשתו, מה שאין כן בשאר הימים, שהרי הוא קדש ומתעטר בקדש, ומוסיף קדשה על קדשתו, משום כך היום הזה הוא שמחת העליונים והתחתונים, כלם שמחים בו, ממלא ברכות בכל העולמות. כלם נתקנו (גזינו) ממנו. ביום הזה מנוחת עליונים ותחתונים. ביום הזה מנוחת הרשעים בגיהנם.

למלך שעשה הלולא לבנו היחיד, עטר אותו בעטרה עליונה, מנה אותו המלך על הכל. ביום הזה שמחת הכל. שוטר אחד שהיה מפקד על דינם של בני אדם, היו בידו גברים שצריכים הריגה, וגברים שהיו צריכים להלקאה. בשביל כבוד היום הזה של שמחת המלך עוזב את דיניו, ושומר את שמחת המלך.

כך אותו היום, הלולת המלך עם הגבירה, שמחת האב והאם עליו, שמחת העליונים והתחתונים. בשמחת המלך כלם שמחים, ולא יצטערו בו. על זה כתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג. מה זה ענג? ענג לא נמצא אלא במקום ששורה הקדש העליון, כמו שנאמר אז תתענג על ה'. שהרי ענג הוא על ה'. והיום הזה שהוא הלולת המלך, מתעטר באותה עטרה של ענג. זהו שכתוב וקראת לשבת ענג, מה שאין נמצא כן בשאר הימים.

ביום הזה שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערך שלחנות בשביל כבוד המלך, כמו שבארנו. וכשמזדמן בו חג או זמן, לא יסדר אדם שני שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד לאורח, משום שכתוב (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ההנאה היא בשלחן המלך לאותו האורח שבא אליו. ועל כן צריך אדם לערוך שלחן שלם למלך, והוא נותן ממנו לאורח.

אמר רבי אלעזר, הסעודה השלישית של שבת, כשנקרה בה אורח, האם עוזבים אותה או לא עוזבים אותה? אם לא עוזבים



אותה, נמצא האורח דחוי משלחן המלך. ואם עוזבים אותה, נמצא פגם בשלחן המלך.

אמר לו רבי שמעון אביו, למלך שנקרה לו אורח, ולקח מאכל מלפניו והעלהו לאורח. נמצא, אף על גב שהמלך לא אכל עמו - ממאכל המלך הוא אוכל, והמלך נתן לו לאכל. וכל זה משום שהוא אורח המלך. ובבית רב המנונא סבא לא חוששים לאורח בשעה זו, ואחר כך עורכים שלחן לאורח.

ביום הזה אסור דבור, זהו שכתוב (ישעיה נח) ממצא חפצה ודבר דבר. ושינונו, חפצה כתוב, משום שביום זה נקשרת בו כל האמונה.

אמר לו רבי אלעזר, ואיך אנו עושים שלא לערוך (לסלק) סעודת המלך לאורח, שהרי ארבעה עשר שחל להיות בשבת, עולה סעודת המלך לפסח, אף על גב שאינו האורח שלו.

אמר לו, כך אני אומר, שאם הוא האורח שלו - (כל אותו יום) יכול להעלות אותו, ואם לא - אינו מעלה אותו. ואם נאמר ש"ד שחל להיות בשבת, נדחית סעודת המלך מלפני סעודת הפסח - שונה הפסח, שסעודת שבת נדחית מכמה גוונים: אחד בשביל מצות ומרורים, שצריך שאדם יהיה תאב. ואחד משום פסח. והרי לחם אינו נמצא משש שעות ומעלה, שעריכת השלחן בלי לחם אינה עריכה.

ואם תאמר ביין - ביין מתר, משום שהלב תאב (שגורר. ס"א שגובר). אבל מימי השתדלתי שלא בטלתי סעודת שבת, אפלו אותם ימים שנמצא בו. ביום הזה שדה התפוחים הקדושים מתברך, ומתברכים עליונים ותחתונים, והיום הזה הוא הקשור של התורה.

אמר רבי אבא, כך היה עושה רבי שמעון בזמן שעלתה סעודת שבת, ערוך שלחנו ומשתדל במעשה מרובה, והיה אומר: הרי סעודת המלך שביא לאכל אצלי. משום כך נמצאת שבת עדיפה בכל מכל הזמנים והחגים, ונקראת קדש ולא מקרא קדש.

אמר רבי יהודה, כל המועדים קוראים בהם מקראי קדש. אבל יוצאים ראש השנה ויום כפור שלא נמצאת בהם שמחה, שהרי הם דין הם, אבל אלו השלשה מזמנים מהקדש לשמחת הכל, להשתעשע בהם בקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (דברים יב) ושמחתם



לפני ה' אלהיכם, וכתוב (שם כז) ושמחת לפני ה' אלהיך. ביום השבת הזה נשפך כל הצער וכל הרגז וכל הדחק מכל העולם, משום שהוא יום הלולת המלך, שנשמות מתוספות, כמו שהעולם הבא.

אמר רבי יצחק לרבי יהודה, כתוב (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו, ושנינו, זכרהו על היין. למה על היין? אמר לו, משום שיינ הוא שמחת התורה, ויינה של תורה הוא שמחת הכל. והיין הזה מעטר את המלך בעטרוטיו. זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ושנינו, בכל צריך להראות אדם מעשה. שלא נמצאת קדשה אלא ביין, כמו שנאמר (שיר א) כי טובים דריך מיין, מיין הם טובים, נזפירה דריך מיין. ועל כן קדשה של שבת ביין, והרי פרשוה, והרי נתבאר.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. רבי חייא פתח, (שם ה) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה – בגלות מצרים, שהיו בני בשעבוד של קשי ולבי ער – לשמר אותם שלא יכלו בגלות. קול דודי דופק – זה הקדוש ברוך הוא, שאמר (שמות ג) ואזכר את בריתי.

פתחי לי פתח כפתחו של מחט, ואני אפתח לכם שערים עליונים. פתחי לי אחתי, שהרי הפתח להכניס אותי הוא בך, שלא יכנסו אצלי בני אלא בך, את הוא הפתח להכניס אותי (בד). אם את לא תפתחי פתחך, הרי אני סגור, שלא ימצאו אותי. משום כך פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל כן אמר דוד, כשרצה להכניס למלך, אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. זה השער לה, זהו ודאי הפתח להכניס למלך. זה השער לה, למצא אותו ולהדבק בו, ועל כן פתחי לי אחתי רעיתי שראשי וגו'. כדי להזדוג עמך, ולהיות עמך בשלום לעולמים.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא היה הורג את בכורי מצרים, כל אותם שהרג בחצות הלילה והוריד דרגות ממעלה למטה, באותה שעה נכנסו ישראל בקיום של האות הקדוש, נמולו והשתתפו עם כנסת ישראל, ונאחזו בה. אז אותו הדם הראו אותו על הפתח. ושני דמים היו – אחד של הפסח, ואחד הדם שנמולו. והיה רשום על הפתח רשם האמונה, אחד כאן ואחד כאן ואחד



ביניהם, והרי נאמר (שמות יב), ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, כדי להראות אמונה.

ובארבעה (ובחמשה) עשר, הרי נאמר, שהרי אז מבטלים חמץ ושאר, והתעלו ישראל מרשות האחרת, ונעקרו ממנה ונאחזו במצה, הקשר הקדוש. אחר שנמולו נכנסו בה, עד שנפרעו והתגלה הרשם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון, בקשר של האמונה, במקום שכתוב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דוקא, והרי פרשוה.

בא ראה, בארבעה (בחמשה) עשר, בשעה שזווג הלבנה נמצא בשלמות עם השמש, והכתרים התחתונים לא נמצאים כל כך בעולם, שהרי בחדוש הלבנה נמצאים מינים רעים, ומתעוררים להתפשט בעולם. ובשעה שהזווג של הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, כלם מתכנסים למקום אחד, והקדשות של המלך מתעוררות. אז כתוב, (שם יב) ליל שמרים הוא לה', שהרי הזווג הקדוש נמצא, והוא שמורים בכל.

רבי אחא אמר, משום כך תקון של הכל (של הכלה) הוא באותו יום, ובלילה נמצא הישוב של הבית. אוי לאותם שאינם מבני הבית, כשבאים להזדוג התורה (האריות) יחד. אוי לאותם שלא נודעים אצלם. משום כך ישראל הקדושים מתקנים להם הבית כל אותו היום, ועל ידם נכנסים מי שנכנסים, והם שמחים ומזמרים שניהם. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי יוסי, למה לנו להטריח כל זה, מקרא שלם הוא, שהרי בלילה הזה הזווג העליון הקדוש מתעורר ונמצא. זהו שכתוב הוא הלילה הזה לה' שמרים. מה זה שמרים? שנים, הזווג של הלבנה עם השמש. לכל בני ישראל לדרתם, שהרי מכאן והלאה נתאחדו ונקשרו בקשר של השם הקדוש ויצאו מרשות אחרת. משום כך בארבעה עשר מתקנים את עצמם, ומבערים חמץ מביניהם ונכנסים לרשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה בעטרות האם העליונה, וצריך אדם להראות את עצמו בן חורין.

אמר רבי יוסי, ארבע הכוסות הללו של אותו הלילה למה? אמר רבי אבא, הרי פרשה החברים, כנגד ארבע גאלות. אבל יפה הוא בספרו של רב ייסא סבא, שאמר, הואיל והזווג הקדוש נמצא



בלילה הזה בכל הצדדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ארבע דרגות, ולא נפרדים זה מזה, כשהזווג הזה נמצא, ואנו בשמחתם מתעוררים, משום שהרי זכינו בהם, שמי שאוחז בזה – זוכה בכל. ועל כן השתנה הלילה הזה מכל שאר הלילות, וצריכים לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

ועוד אמר, שארבע אלו ארבע גאלות קוראים להם. מה הטעם? משום שהדרגה האחרונה הזו נקראת גואל, המלאך הגואל. ולא נקראת גואל אלא על ידי דרגה אחרת עליונה שעומדת עליה ומאירה לה, וזו לא מוציאה לה אור, אלא בשתי (באותן דרגות) הדרגות הללו שעליו. נמצא שארבע אלו הן ארבע גאלות.

רבי יהודה שאל את רבי אבא, הרי כתוב (והו שכתוב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, ושמחה היא כל שבעה, למה לא נשלם הלל כל שבעת הימים כמו בסכות, שנמצא שמונה ימים הלל, בשלמות של שמחה כל יום ויום?

אמר לו, יפה אמרת, אבל ידוע הוא, שהרי כאן לא נקשרו ישראל כל כך בכל כמו שנקשרו אחר כך. משום כך בלילה הזה, שזווג נמצא (בכל אותן דרגות עליונות) ושמחת הכל נמצאת, וישראל נקשרו באותה שמחה, עושים שלמות, וההלל נשלם. (אבל באותן דרגות עליונות) אחר כך, אף על גב שכלם נמצאים, עד כעת ישראל לא נקשרו בהם, ולא נפרעו לגלות את הרשם הקדוש, ולא קבלו תורה, ולא נכנסו במה שנכנסו אחר כך.

משום כך בסכות שלמות הכל נמצאת בו ושמחה של הכל יותר, אבל כאן עד עכשו לא זכו, ולא נמצאת בו שלמות כל כך, אף על גב שנמצאים כל השבעה אינו בהתגלות, וישראל טרם נקשרו בהם כראוי.

ועל כן שמחת הכל ושלמות ההלל בלילה הזה, משום אותו החלק שנקשרו בו. מה הטעם? שכיון שנמצא באותו הלילה זווג, כל הקשר של הכל נמצא בצד של הזווג, ולא בצד של ישראל. שכאשר זווג נמצא בה, נמצאות שתי (שלש) הדרגות הללו שעומדות עליה. וכשאלה נמצאות, הרי כל הגוף נמצא בהם, ואז שלמות הכל, ושמחה מן הכל, וההלל נשלם, שהרי אז מתעטרת הלבנה בכל, אבל



לא אחר כך, שכל יום ויום נמצאים, וישראל טרם זכו בהם, הרי אין ההלל שלם כמו בזמנים אחרים.

אמר לו רבי יהודה, יפה הוא, וכך הוא ודאי, והרי פעם אחרת שמעתי אותו בגון הזה, ושכחתי את הדברים. עכשו דבר אחר אני רוצה לדעת, הרי ראינו בפסח ז' ובסכות ז', ושלמות השמחה ביום אחר. בשבועות למה נמצאו בו ז' ימים, והרי כאן ראויים יותר מהכל?

פתח ואמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וכי מה שונה כאן שישראל נקראו אחד יותר ממקום אחר? אלא פיון שהשבח של ישראל בא לפרש, קרא להם אחד, שהרי בכל מקום השבח של ישראל הוא אחד. מה הטעם? משום שכל הקשר של עליונים ותחתונים נמצא במקום הזה שנקרא ישראל. שנקשר במה שלמעלה, ונקשר במה שלמטה, ונקשר בכנסת ישראל. ועל פן הכל נקרא אחד. ובמקום הזה נודעת האמונה, והקשר השלם, והיחוד העליון הקדוש.

ועל פן היום הזה הוא קשר האמונה, הקשר של הכל. וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה, עץ הוא שנקרא אחד. ועל פן, משום שהם נקשרים במקום הזה, נקרא כך. ועץ חיים הוא ודאי אחד נקרא, משום שהכל נקשר בו, והיום (והשם) שלו ודאי אחד, קשר של הכל ואמצע של הכל.

זהו שכתוב (בראשית ב) ועץ החיים בתוך הגן, בתוך ממש, באמצע, ואחוז בכל הצדדים ונקשר בו. ועל פן פסח וסכות, והוא באמצע. משום שהוא האמצע של הכל, וזהו השבח של התורה ביום הזה, ולא יותר. שבח האמונה וקשר של הכל. אמר רבי יהודה, ברוך הרחמן ששאלתי וזכיתי לדברים הללו.

אמר רבי יצחק, שמחה ושירה עתידים ישראל לשבח את הקדוש ברוך הוא כמו השבח שמשבחים ישראל כליל הפסח, שכנסת ישראל מתקדשת בקדשות המלך. זהו שכתוב (ישעיה ל) השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. כליל התקדש חג דוקא. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

וביום הפכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם מקרא קדש יהיה לכם וגו' (במדבר כח). רבי שמעון פתח, (דברי הימים א-



(טז) אַז יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא לְשֹׁפֹט אֶת הָאָרֶץ. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתֶּם שָׁל אוֹתָם הַמְּשַׁדְּדִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, שִׁיּוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנֶאֱחָזִים בְּשִׁמּוֹ (כָּל יוֹם). אוֹי לְאוֹתָם שְׁלֵא מְשַׁדְּדִים בַּתּוֹרָה, שֶׁהֲרִי אֵין לָהֶם חֵלֶק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא נֶאֱחָזִים בוֹ, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. מִי שְׁזוֹכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכָה בְּעוֹלָם הַבָּא. שֶׁכֵּן שְׁנִינּוּ, (שִׁיר ז) דּוֹכֵב שִׁפְתַי יְשָׁנִים, אִף עַל גֵּב שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שִׁפְתוֹתֵיהֶם מְרַחְשׁוֹת שֵׁם תּוֹרָה.

בא רָאָה, עַד עֲכָשׁוּ הַקְּרִיבֵי יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תְּבוּאֹת הָאָרֶץ וְדָאִי, וְהִתְעַסְקוּ בָּהּ וְנִקְשְׁרוּ בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר. וְאִף עַל גֵּב שֶׁהֲדִין נִמְצָא, נִמְצָא בוֹ דִין בְּשָׁלוֹם (שֶׁהַעוֹלָם הִתְנַהֵג בוֹ). וְהַקְּרִיבֵי שְׁעוּרִים, מְשׁוּם שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן מִכָּל שְׂאֵר הַתְּבוּאָה, וּמִקְרִיבִים מִהֲרָאשׁוֹן וְלֹא מֵאוֹתוֹ שֶׁמֵּתְאֹחֵר, שֶׁהֲרִי הָאֲחִיזָה הֲרָאשׁוֹנָה שִׁיִּשְׂרָאֵל נֶאֱחָזוּ בַּקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא כָּאֵן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי נֹתֵתִי לָכֶם מִן בְּמִדְבַר מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טז) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לַחֵם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַתֶּם מִקְרִיבִים לִפְנֵי שְׁעוּרִים.

וְסוֹד הַדָּבָר – זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת, חֲסֵר. אֲזַהֲרָה לְנִשְׁוֹת הָעוֹלָם שְׁלֵא יִסְטוּ תַּחַת בְּעֲלִיָּהֶן. וְאִם לֹא, אֲזַי קִמַּח שְׁעָרִים עֲתִיד לְהִקְרַב. וּמִהַדָּבָר הַזֶּה נוֹדַע דְּבַר אַחֵר. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתֶּם שָׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֲרִי כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא מְשַׁקְרַת בְּמִלְךְ הַקְּדוֹשׁ לְעוֹלָמִים. כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תְּמַהָּה, (בְּמִדְבַר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה?! מְשׁוּם כֵּן דִּין הָאִשָּׁה הַזֹּאת מִמְקוֹמָהּ הִיא כְּאֵה. וּמִי הוּא מְקוֹמָהּ? אוֹתָהּ שֶׁכְּתוּב בָּהּ (מְשָׁלִי לֹא) אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחוּק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (שֵׁם יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה.

וְאוֹתוֹ קִמַּח שְׁעוּרִים שֶׁמְבִיאָה אוֹתָהּ אִשָּׁה, נִקְרָא מִנְחַת קְנָאֹת, חֲסֵר. כֵּן נִקְרָאֹת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּפִנְחָס, תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֵלֵהֶיו, שֶׁקְנָאָה כָּאֵן נֶאֱחָזֵת. שְׁמִי שֶׁמְשַׁקֵּר בְּבְרִית הַזֶּה, מִתְעוֹרֶרֶת עָלָיו קְנָאָה, וְלִכֵּן קְנָאִים פּוֹגְעִים בוֹ. בֹּא רָאָה, קִמַּח שְׁעָרִים, הַעֲמַר הַזֶּה, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהִיא מְגִיעַ לְרַחֲמֵי שָׁל גְרוּסוֹת, מִפִּיקִים מִמֶּנּוּ עֲשׂוֹן מִנְפָּה בְּשִׁלְשׁ עֲשָׂרָה נְפָה.

וְזֶה שְׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמִימוֹת. אַחַר שְׁעוֹלוֹת שְׁבַע הַשְּׁבָתוֹת הַלְלוּ, בֹּא הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ לְהַזְדַּוֵּג עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּנָה הַתּוֹרָה. וְאֲזַי הִתְעַטֵּר הַמֶּלֶךְ בְּיַחּוּד שָׁלוֹם, וְנִמְצָא אַחַד לְמַעְלָה וְלְמַטָּה.



ובְשֵׁמֶתְעוֹרֵר הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וּמַגִּיעַ זְמַן הַתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת
שֶׁמִּבְכָּרִים אֶת הַפְּרוֹת שְׁלָהֶם, מַעֲלִים שִׁירָה. וּמָה הֵם אוֹמְרִים בְּשַׁעַה
שְׁלוֹקֻטִים אוֹתָם? פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים קג) ה' בְּשָׁמַיִם הִכִּין כֶּסֶּאוֹ
וּמִלְכוּתוֹ בְּכָל מַשְׁלָה. (שם לו) ה' בְּהַשְׁמַיִם חִסְדָּךְ. וְכָתוּב (ישעיה נה) וְכָל
עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחָאוּ כָף.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צח) מְזִמּוֹר שִׁירוֹ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת
עָשָׂה. שִׁיר חֲדָשׁ הוּא נִקְרָא. מִשּׁוּם כֶּף בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה.
שֵׁם מִנְחַת קִנְיָאֵת, כֵּאֵן מִנְחָה חֲדָשָׁה. חֲדָשָׁה, שְׁחֲדוֹשׁ הַכֹּל (הַפְּלָה) יֵשׁ
כֵּאֵן. קָשֶׁר שֶׁל הַכֹּל שֶׁל מַעֲלָה וּמַטָּה, קָשֶׁר הָאֲמוּנָה, וְלִכֵּן יַעֲקֹב
הַשְּׁלֵם הַתְּעֵטָר בַּעֲטָרוֹתָיו, וְנִתְּנָה הַתּוֹרָה.

וּבְשֵׁמֶגְיָעִים הַבְּכוֹרִים לַכֹּהֵן, הִיָּה צְרִיף אָדָם לוֹמַר וּלְפָרֵשׁ דְּבָרִים
עַל אוֹתוֹ הָעֵץ שֶׁבְּאַרְץ, שֶׁנִּשְׁלַם כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה בְּשָׁנִים
עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים, בְּשַׁבְעִים עֲנָפִים, וְצְרִיף לְאָבֵד אֶת לְבַן הָאֲרָמִי,
שֶׁבְּגָלְלוּ נִפְגַּם הָעוֹלָם. וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצִּיל אוֹתוֹ וְהַתְּעֵטָר בְּדִינּוֹ
(בְּכַנִּיּוֹ), כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ הָעֵץ, שֶׁכָּל קָשֶׁר הָאֲמוּנָה תְלוּי בּוֹ,
וְעַל כֵּן נִקְרָא מִנְחָה חֲדָשָׁה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא שְׁמַחַת
הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים וְשְׁמַחַת הַלְּבָנָה. וּבְכָל זְמַן שֶׁל הַלְּבָנָה, הוּא
קָשֶׁר הָאֲמוּנָה וְשְׁמַחַתָּה (שֶׁל הַלְּבָנָה).

לְמַלְךְ שֶׁהָיוּ לוֹ בָּנִים וּבַת אַחַת, הַתְּקִין סְעוּדָה לְכָל הַבָּנִים, לֹא
נִמְצְאָה אוֹתָהּ הַבַּת עַל הַשְּׁלֶחֶן. כְּשֶׁבָּאָה, אָמְרָה לְמַלְךְ:
אֲדוּנִי, אֶת כָּל אַחֵי הַזְּמִנָּת וְנִתְּתָ לְכָל אֶחָד כְּלִים יְדוּעִים, וְלִי לֹא נִתְּתָ
חֶלֶק בִּינֵיהֶם. אָמַר לָהּ: חַיִּיךָ בְּתִי, הַכְּלִי שֶׁלְךָ יִמָּצָא עַל אֶחָד פִּי שָׁנִים,
הָרִי כֵּלָם יִתְּנוּ לְךָ מִחֻלְקָם. נִמְצָא לְאַחַר בִּידֵיהָ חֻלְקִים, עַל כָּל אֶחָד
פִּי שָׁנִים מֵהַכֹּל. כֶּף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מֵהַכֹּל נִטְּלָה חֻלְקִים, וְעַל כֵּן נִקְרָאת
כְּלָה כְלוּלָה, כְּכֹלָה שֶׁכֵּלָם מְזַמִּינִים לָהּ כְּלִים וְחֻלְקִים וְתַכְשִׁיטִים. כֶּף
הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַחֲדוֹשׁ שֶׁלָּהּ (שְׁמַחַתָּה) בְּכָל, וְכֵלָם נוֹתְנִים לָהּ
חֻלְקִים וְכִלִּים.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַה שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא בַּעֲטָרוֹתָיו, זֹו שְׁמַחַתָּה שֶׁל
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְשֶׁתּוֹרָה נִתְּנָה, הַתְּעֵטָרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּעֲטָרוֹת
עֲלִיוֹנוֹת, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל קָשֶׁר הָאֲמוּנָה נִקְשֶׁר בְּעֵץ הַזֵּה, נִקְרָא יוֹם אֶחָד,
שְׁכָתוּב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדַע לָהּ. יוֹם אֶחָד וְדָאִי, שְׁכָנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל יוֹם אֶחָד בְּקָשֶׁר שְׁלִמְעָלָה.



הקִשָּׁר שלמעלה - הראש והגלגלת והמחין. קשר אחר - שתי זרועות וגוף, שאחוזים מהכח שבראש. ובארה רב המנונא,

(בשני) בשלשת קשרי האבות (קשר אחר). שני עמודים (כליות שלמטה) שנמשכו בשמן משחה (בקים) בשתי דרגות, שני נחלים לכנס את הזרע, להוציא לדרגה אחרת, בפני האמה. העץ הזה הוא גוף האמצע, שאוחז את כל אלה, וכלם מקשרים בו, והוא בהם, ועל כן הכל אחד. וכשמזדווגת עמו הגבירה, אזי הוא אחד, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, כתוב ביום השמיני עצרת. מי העצרת? אלא באותו מקום שהכל נקשרים כאחד נקרא עצרת. מה זה עצרת? (כנופיה) התכנסות. ואם תאמר, כאן שנקרא עצרת מה הטעם? אלא בכל אותם ימים, ימי הסעודות של ענפי האילן היו. ועל כן שבעים פרים הם. אחר כך שמחת (הגוף) האילן ממש ושמחת התורה. ובגללו הוא יום אחד עצרת. שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא הגוף.

ועל כן אין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל. משום כך עצרת תהיה לכם, לכם ולא לאחר. (אחר כך

שמחת האילן ממש, ובגללו הוא יום אחד, ואין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ולכן כתוב עצרת תהיה לכם. אף כאן ביום הזה שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא גוף, והכל נמצא בו) שהרי בשעה שהמלך נמצא, הכל נמצא בו. ועל כן שנינו, בעצרת על פרות האילן, והרי פרשוה, משום כך נקרא אחד, אחד ודאי, כמו שאמרנו.

בא ראה, מה כתוב? ממושבתים תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מה שונה כאן חמץ (בכנסת ישראל)? אלא משום שהכל אחוזים בו (וכן) באילן, שהרי באילן אחוזים ענפים, באילן אחוזים עלים, קלפות, דינים רבים בכל הצדדים, הכל נמצא בו. ומשום שהאילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא בבית מושב האדם.

אמר רבי אלעזר, מהאילן הזה נזונים כל שאר האילנות למטה, והוא השתרש על נהר אחד עמק ששופע ויוצא, ואין פוסקים מימיו לעולמים. עליו כתוב (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל כן נקראת תורה (משלי ג) עץ חיים היא וגו'. ומה זה ותמכיה מאשר? הרי פרשוה, אבל ותמכיה מאשר, כמו שנאמר (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות.



רעיא מהימנא

וְהַנִּיף אֶת הָעֵמֶר וְגו'. מִצָּוָה זוֹ לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן הָעֵמֶר. הַקֶּרֶבֶן הַזֶּה הוּא כְּלוּ בְדִבְקוֹת מַעֲלָה וּמִטָּה, הַגְּבִירָה וּבְנִיַּהּ הוֹלְכִים כְּאַחַד. הָעֵמֶר הַזֶּה מִקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל בְּטַהֲרָתָם, וְאוֹתוֹ הַקֶּרֶבֶן הוּא מִשְׁעוּרִים, וְזֶה הַקְרִיבוּ, לְהַכְנִיס אֶהְבָּה בֵּין אִשָּׁה וּבַעֲלָהּ.

אִשָּׁת זְנוּנִים הִרְחִיקָה עֲצָמָה מִבִּינֵיהֶם, שְׁלֵא יִכּוֹלָה לַעֲמֹד עַל גְּבֵהָ. אִשָּׁת חֵיל הַקְרִיבָה עֲצָמָה לְהִתְקַרֵּב לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְדָאֵי הִיא טַהוּרָה, (במדבר ה) וְנִקְתָּהּ וְנִזְרְעָה זֶרַע, וּמוֹסִיפָהּ כַּח וְאֶהְבָּה לְבַעֲלָהּ. אִשָּׁת זְנוּנִים בּוֹרַחַת מִהַמְקַדָּשׁ, שְׁלֵא לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, שְׁאֵלְמָלֵא בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁאִשָּׁת חֵיל בּוֹדֵקֶת עֲצָמָה, הִיא מִתְקַרֵּבֶת אֵלָיָה, הִיָּתָה אוֹבְדַת מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן לֹא רוּצָה לְהִתְקַרֵּב לַמְקַדָּשׁ, וּבּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאַרִים יִשְׂרָאֵל זְכָאִים, בְּלִי עֲרֻבוּב אַחַר, אֶל סוּד הָאָמוּנָה.

סוּד הַסֵּתֶר הַזֶּה שְׁתֵּי אַחֲיוֹת. וּכְשֶׁהֲרִיחַ זֶה אֶת זֶה בְּבִדִיקָה שְׁלֵהָ, צָבְתָהּ בְּטָנָה וְנִפְלָה יְרָכָה. שְׁהֲרִי בְּדִיקַת אִשָּׁת חֵיל הוּא סֵם הַמּוֹת לְאִשָּׁת זְנוּנִים. וְזוֹהִי הָעֲצָה שְׁנַתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנָיו לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן זֶה בְּשִׁבִיל אִשָּׁת חֵיל, שֶׁתִּבְרַח מִמֶּנָּה אִשָּׁת זְנוּנִים, וְנִשְׁאַרִים יִשְׂרָאֵל בְּלִי עֲרֻבוּבֵי אַחֲרָת. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ רעיא מהימנא).

רַבֵּינוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: כְּשֶׁאָדָם אוֹמֵר דְּבָרֵי תוֹרָה בְּאֶהְבָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹהֲבוֹ מְאֹד וְאֵין מְדַקְדֵק אַחַר דְּבָרָיו אִם אוֹמְרָם כְּרָאוּי אוֹ לֹא

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל בַּעַל שֵׁם טוֹב זָכְרוּנוּ לַחַיִּי הָעוֹלָם הֵבֵא אִמְרָ אָדָם שֶׁהוּא קוֹרֵא בְּתוֹרָה וְרוֹאֵה הָאוֹרוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וּשְׁבִתוֹרָה אֵף עַל פִּי שְׁאֵין מִנְגֵן הַטְּעָמִים כְּרָאוּי כִּיּוֹן שֶׁהוּא קוֹרֵא בְּאֶהְבָּה רַבָּה גְּדוּלָה וּבְהִתְלַהֲבוֹת אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְדַקְדֵק עִמּוֹ וְאֵף שְׁאֵין אִמְרָם כְּרָאוּי מְשַׁל לְתִינוּק שְׁאֲבִיו אוֹהֲבוֹ מְאֹד וּמִבְקֵשׁ דְּבַר מֵאֲבִיו אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מְגַמְגֵם וְאֵין אוֹמֵר כְּרָאוּי אֲבִיו נִהְנֶה מְאֹד לְכֵן כְּשֶׁאָדָם אוֹמֵר דְּבָרֵי תוֹרָה בְּאֶהְבָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹהֲבוֹ מְאֹד וְאֵין מְדַקְדֵק אַחַר דְּבָרָיו אִם אוֹמְרָם כְּרָאוּי אוֹ לֹא כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוֹם לְבִרְכָה וְדִגְלוּ עָלֵי אֶהְבָּה אִמְרָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִגְלוּגוּ עָלֵי אֶהְבָּה.

(לקוטים יקרים אות ג')



רבי אבא ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר רבי חייא, כתוב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עמר התנופה. מה זה אומר? אמר לו, הרי פרושה החברים.

אבל בא ראה, כשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת, והיו אווזים בטמאה כאשר זהו כשהיא יושבת בימי טמאתה. אחר שנמולו, נכנסו בחלק הקדוש, שנקרא ברית. כיון שנאחזו בו, פסקה מהם הטמאה, כאשר זהו שפוסקים ממנה דמי טמאתה. אחר שפסקו ממנה, מה כתוב? (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים. אף כאן, כיון שנכנסו בחלק הקדוש, פסקה מהם טמאה, ואמר הקדוש ברוך הוא: מכאן והלאה חשבון לטהרה.

וספרתם לכם, לכם דוקא, כמו שנאמר וספרה לה שבעת ימים. לה - לעצמה. אף כאן לכם - לעצמכם. ולמה? כדי לטהרה במים קדושים עליונים, ואחר כך להתחבר עם המלך ולקבל תורה. **שם** וספרה לה שבעת ימים, כאן שבע שבתות. למה שבע שבתות? כדי לזכות לטהרה במים של אותו נהר ששופע ויוצא, ונקרא מים חיים. ואותו הנהר, שבע שבתות יצאו ממנו. ועל פן שבע שבתות ודאי, כדי לזכות בו, כמו שאשה טהרה בליילה לשמש עם בעלה.

כך כתוב, ובגדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתוב, ולא כתוב ובגדת הטל לילה, אלא על המחנה, משום שיוצא מאותה נקדה על אותם הימים שנקראו מחנה, ומתחברת עם המלך הקדוש. ומתי יורד הטל הזה? כשקראו ישראל להר סיני, אז ירד אותו הטל בשלמות, ונטהרו ופסקה זהמתם מהם, והתחברו עם המלך ועם כנסת ישראל וקבלו תורה, והרי בארנו. ובאותו זמן, ודאי כל הנחלים הלכים אל הים, לטהר ולרחץ, והכל נקשרו (התקדשו) והתחברו עם המלך הקדוש.

בא ראה, כל אדם שאינו מונה חשבון זה, אותן שבע שבתות תמימות, לזכות לטהרה הזו, לא נקרא טהור, ואינו בכלל של טהור, ואינו כדאי להיות לו חלק בתורה. ומי שמגיע טהור ליום הזה



והחשבון לא נאָבד ממנו, כשמגיע ללילה הזה צריך לו לעסק בתורה, ולהתחבר עמה, ולשמר טהרה עליונה שמגיעה עליו באותו הלילה, ונטהר.

ולמדנו, שהתורה שצריך לו לעסק בלילה הזה – תורה שבעל פה, כדי שיטהרו (שיתדבק) כאחד ממעין הנחל העמק. אחר כך ביום הזה תבא תורה שבכתב, ויתחבר (בהם) עמה, וימצאו כאחד בזוג אחד למעלה. אז מכריזים עליו ואומרים: (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיה וגו'. וכל פן חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה ואומרים: נביא את הירשה הקדושה לנו ולבנינו בשני עולמות. ואותו הלילה מתעטרת כנסת ישראל עליהם, ובאה להזדוג עם המלך, ושניהם מתעטרים על ראשם של אותם שזוכים לזה.

רבי שמעון כך אמר, בשעה שמתכנסים החברים בלילה הזה אליו, נבא לתקן את תכשיטי הכלה, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה ובתקונייה אל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים כשיבקש המלך את הגבירה, מי תקן תכשיטיה והאיר את העטרת שלה ושם את תקונייה. ואין לה בעולם מי שיודע לתקן את תכשיטי הכלה, אלא החברים. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

בא ראה, החברים מתקנים בלילה הזה את התכשיטים לכלה, ומעטרים אותה בעטרה שלה אל המלך. ומי מתקין למלך בלילה הזה להמצא עם הכלה, להזדוג עם הגבירה? הנהר הקדוש העמק של כל הנהרות, האם העליונה. זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'. אחר שהתקינה את המלך ועטרה אותו, היא באה לטהר את הגבירה ואת אותם שנמצאים עמה.

למלך שהיה לו בן יחיד, בא לזוג אותו עם הגבירה העליונה. מה עשתה אמו כל אותו הלילה? נכנסה לבית גנוזיה, הוציאה עטרה עליונה עם שבעים אבנים יקרות סביבה ועטרה אותו. הוציאה כלי מילת והלבישה אותו, ותקנה אותו בתקוני מלכים.

אחר כך נכנסה לבית הכלה, ראתה את עלמותיה שמתקנות את העטרה שלה ואת לבושיה ואת תכשיטיה לתקן אותה. אמרה להן: הרי התקנתי בית טבילה, מקום שמים נובעים, וכל



הריחות והבשמים סביב אותם המים לטהר את כלתי, שתבא כלתי, הגבירה של בני, ועלמותיה, ויטהרו באותו מקום שהתקנתי באותו בית הטבילה של המים הנובעים שעמי. אחר כך תקנו אותה בתכשיטיה, הלבישו אותה את לבושיה, עטרו אותה בעטרה שלה. למחר כשיבא בני להזדוג עם הגבירה, יתקן היכל לכלם, וימצא את מדורו עמכם כאחד.

כך המלך הקדוש והגבירה והחברים כמו זה, והאם העליונה שמתקנת את הכל. נמצא שהמלך העליון והגבירה והחברים, מדורם כאחד, ואין נפרדים לעולמים. זהו שכתוב, ה' מי יגור באהלך וגו', הולך תמים ופעל צדק. מי הוא פעל צדק? אלא אלו שמתקנים את הגבירה עם תכשיטיה, בלבושיה, ובעטרה שלה. וכל אחד נקרא פועל צדק.

אמר רבי חייא, אלמלא לא זכיתי בעולם אלא לשמע את הדברים הללו – די לי. אשרי חלקם של אותם שמשתדלים בתורה ויודעים את דרכי המלך הקדוש, שרצונם בתורה, עליהם כתוב (תהלים צא) כי בי חשק ואפליטהו. וכתוב אחלצהו ואכבדהו.

רעיא מהימנא

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. מצוה זו לספר ספירת העמר הרי בארנו. וסוד זה – ישראל, אף על גב שנטהרו לעשות פסח ויצאו מן הטמאה, לא היו שלמים וטהורים כראוי. ועל כן אין הילל גמור בימי הפסח, שעד עכשו לא השתלמו כראוי.

כמו אשה שיוצאת מטמאה, וכיון שיצאה, משם והלאה, וספירה לה. אף כאן ישראל כשיצאו ממצרים, יצאו מטמאה, ועשו פסח לאכל בשלחן אביהם, ומשם והלאה יעשו חשבון לקרב אשה לבעלה, להתחבר עמו, ואותם חמשים ימים של טהרה להכנס לסוד העולם הבא, ולקבל תורה, ולקרב אשה לבעלה. ומשום שהימים הללו ימים של עולם הזכר, לא נמסר חשבון זה אלא לגברים לבדם. ולכן חשבון זה הוא בעמידה, ודברי העולם התחתון בישיבה, ולא בעמידה. וסוד זה, תפלת העמידה ותפלה של מישב.

והחמשים הללו הם ארבעים ותשע, כלל הפנים של התורה, שהרי ביום החמשים הוא סוד תורה ממש. ואלו הם חמשים ימים שבו שמטה ויובל. ואם תאמר, חמשים? הרי הם ארבעים



ותשע! אחד הוא טמיר, והעולם נסמך עליו. ובאותו יום החמשים והתגלה הטמיר והתכסה (ונמצא) בו, כמו מלך שבא לבית שושבינו ונמצא שם, אף כאן יום החמשים, והרי בארנו את הסוד הזה.

המצוה (ל"ג) שאחר זו, לעשות חג שבועות, שכתוב (דברים טז) ועשית חג שבועות לה' אלהיך. שבועות – על שנכנסו ישראל לסוד חמשים הימים, שהם שבועה שבועות, ובקרפן העמר התבטל יצר הרע, שבורח מאשת חיל. וכששם לא נקרב, מתדבקים ישראל עם הקדוש ברוך הוא, ומתבטל ממעלה וממטה.

ומשום כך נקרא בגון זה עצרת, שיש בו בטול יצר הרע, ועל כן לא כתוב בו חטאת כמו שאר הזמנים שכתוב בהם חטאת (לה'). ואז כל האורות מתכנסים לאשת חיל, ומשום כך עצרת.

שבועות, ולא כתוב כמה הם. אלא בכל מקום שנאמר סתם, השם גורם שהם מן שבע. וכתוב (שם) שבועה שבעת תספור לך, למה כתוב שבעת לבדו? אלא כך צריך שבועות סתם, להכליל מעלה ומטה, שהרי בכל מקום שאלו מתעוררים, אף אלה מתעוררים עמם. טרם שהיה שלמה, לא היו מתגלים. כיון שבא שלמה, עשה מהם פרט, שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים. זהו פרט.

בזמן אחר בכלל, שבועות סתם. ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שבא שלמה, ואז עמדה הלבנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו היום של שלמה.

מצוה (ל"ד) אחר זו – להקריב שתי הלחם. הרי בארנו, שתי הלחם – שתי שכינות, עליונה ותחתונה, והתחברו כאחד. לגביהם, שתי הלחם בשבת, שהוא מזון של אחד שנים של מעלה ומטה. ועל זה כתוב, שני העמר לאחד. לאחד ודאי, להתיחד במקום אחד אל אותו שנקרא אחד. ומי הוא? הקל קול יעקב, שהוא יורש מעלה ומטה שני לחמים כאחד. ומשום ששבת הוא סוד של מעלה ומטה, והכל הוא שבת, (נקראו) שני לחמים. (עד כאן)

מצוה אחר זו – להסדיר לחם ולבונה, להקריב עמר, שכתוב ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים לעלה. וכן בשבועות להקריב שתי הלחם, וכך בכל הימים הטובים להקריב



קרבן של מוספים. אלא ודאי בכל יום של מועדים צריך להקריב את הקרבן שלו. צריך להקריב עליו תוספת שיש לו, כמו תוספת כתבה ומתנה שמוסיף חתן לכלה. ושבת המלכה, שהיא כלה, בשבתות ובכל ימים טובים, צריכה תוספת, שהם מוספים של קרבנות, ומתנות, שהן מתנות כהנה.

ובשבעות שהוא מתן תורה, שנתנו שני לוחות התורה מהצד של עץ החיים, צריך להקריב להם שתי הלחם, שהן ה"ה. ששני ימים של שבועות הם י"ו צריך להקריב להם שתי הלחם מאותן ה"ה, שזהו לחם של התורה, שנאמר בו לכו לחמו בלחמי, ה"ה, מן המוציא לחם מן הארץ.

וזהו מאכל אדם, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (במדבר ט) זאת התורה אדם. (ויקרא א) אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. עמר שעורים, מאכל בהמות, שהן חיות הקדש, שמהם צריך להקריב, זהו שכתוב מן הבהמה. אילם - מנגחים במשנה, באלו הפשטים. מן הבקר - פרים מנגחים במשנה, בחזק יתר. ומן הצאן - שאר העם, הקרבן שלהם תפלות, ועליהם נאמר (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעייתי אדם אתם.

שבעתי קבלה ובעלי מדות הם מצד של עץ החיים. שאר העם מהצד של עץ טוב ורע, אסור והתר. ומשום כך מן הבהמה, מאכל שלהם עמר, לחם שעורים. וימד שש שערים וישת עליה - תורה שבעל פה של ששה סדרי משנה. אבל אלו של עץ החיים, שהם אדם, התורה שלהם היא לחמו של הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי, והינו שתי הלחם. שמחו כל התנאים והאמוראים ואמרו: מי עומד לפני סיני? (ע"כ רעיא מהימנא).

בחדש השביעי באחד לחדש. רבי יצחק פתח, (שם פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא קרב אותם אליו מכל האמות עובדי עבודה זרה והתרצה בהם, וממקום רחוק קרב אותם אליו. זהו שכתוב (יהושע כד) ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנקה ישבו אבותיכם מעולם. להראות שהרי ממקום רחוק התרצה בהם וקרב אותם אליו, וכתוב, ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנקה וגו'.



בפסוקים הללו יש להסתכל, וכי כל ישראל לא היו יודעים את זה, וכל שכן יהושע?

אף כל התורה נסתרת ונגלית, כמו שהשם הקדוש נסתר ונגלה, משום שכל התורה היא שם קדוש, ועל כן היא נסתרת ונגלית. אם יהושע וישראל היו יודעים, למה כתוב כה אמר ה' ? אלא ודאי סתר הדבר - הטוב הרב שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, שהתרצה באבות, ועשה אותם מרכבה קדושה עליונה לכבודו, והוציא אותם מתוך נהר עליון נכבד קדוש, מאור כל המאורות, כדי שיתעטר בהם. זהו שכתוב, כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. הנהר - אותו הנהר שמפר ונודע.

מעולם - מה הוא רוצה כאן? אלא להראות חכמה. מעבר הנהר מעולם, אלא אותו נהר נקרא עולם, ועל כן בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות הטוב והאמת שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר. מה זה אומר? אלא אברהם לא נדבק באותו נהר כמו יצחק שנדבק בו בצדו להתחזק.

בא ראה, הנהר הזה, אף על גב שאינו דין, יוצאים דינים מצדו ומתחזקים בו. וכשיצחק מתחזק (בדיניו) בבניו, אזי העליונים והתחתונים מתכנסים לדין, וכסא הדין מתתקן, והמלך הקדוש יושב על כסא דין ודן את העולם. אז, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. אשריהם ישראל שיודעים לסלק כסא הדין ולתקן כסא של רחמים, ובמה? בשופר.

רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון. אמר לו, הרי פעמים רבות שאלתי על השופר הזה מה זה אמר, ועד כאן לא התישבתי בו. אמר לו, הרי ודאי זהו ברור הדבר, שישאל צריכים ביום הדין (הזה) שופר ולא קרן, משום שקרן הרי נודע באיזה מקום היא, ולהדבק בדין איננו רוצים. אבל הרי שנינו, בדברים ובמעשים צריכים להראות ולהעיר דברים נסתרים.

בא ראה, כשאותו שופר עליון, שבו האור של הכל, מסתלק ולא מאיר לבנים, אזי מתעורר הדין, והכסאות מתקנים לבית הדין, וזה השופר, נקרא אילו של יצחק, תקפו של יצחק, תשבחת האבות,



כשמתעלה אותו שופר גדול שאין מיניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק, ומתתקן לדון את העולם.

וכשמתעורר השופר הזה וכשבני אדם שבים מחטאיהם, צריכים להשפיע קול שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון, ומעורר רחמים ומסתלק הדין. וצריכים להראות מעשה בשופר, לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות, להראות שכל אותם קולות שלמעלה, שכלם כלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.

ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה, ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערך קולות, לכונן בו כדי לעורר שופר אחר, שבו כלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).

סדרה ראשונה – יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים, ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הכסא. ובספר האגדה שנינו, בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם, ומתקין את הכסא, ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא.

בינתים עולה השני, התקיף (לחבר) לשבר את הדינים הקשים. וזה הסדר השני, אותו הקול שובר בכחו. ואז עולה, וכל הדינים שמתעוררים (שנקרים) לפניו נשברים, עד שעולה למקומו של יצחק. כיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הכסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר את התקף הקשה. ובזה צריך מי שתוקע לכוון הלב והרצון, כדי לשבר הכח והתקף של הדין הקשה. זהו שכתוב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרה שלישית – יוצא קול ועולה, ובוקע כל אותם רקיעים, ומתעוררים רחמים, ומגיע אותו קול לראשו של יעקב, ויעקב מתעורר ורואה את אברהם מתתקן בצד האחר. אזי אוחזים שניהם ביצחק, זה מצד זה וזה מצד זה, ולא יכולים התקף שלו לצאת החוצה, ושלה הסדרות הללו הן סדרה אחת.

סדרה אחרת – קול יוצא ועולה, ונוטל את אברהם ממקומו, ומשפיע אותו למטה, למקום שהגבורות של יצחק שורים שם, ומקימים את אברהם בתוכם.



סְדֵרָה שְׁנִיָּה – יוצא קול שָׁבוּר, לא חֲזַק כְּמוֹ הָרֵאשׁוֹן. לא שְׁחַלֵּשׁ אותו קול שְׁתַּקַּע, אֶלָּא שְׁאוּתוֹ קול אֵינוֹ אֶצֶל יִצְחָק כְּבָרֵאשׁוֹנָה, שֶׁשֵּׁם שׁוֹרָה הַתְּקַף הַתְּקִיף, אֶלָּא רק לְאוֹתָם בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה שֶׁהֵם יוֹתֵר רְפִים, וְכֻלָּם רוֹאִים אֶת אֲבֵרָהֶם אֶצְלָם, וְנִכְנָעִים לְפָנָיו.

בֵּינָתַיִם סְדֵרָה שְׁלִישִׁית – יוצא קול וְעוֹלָה, וּמִתְעַטֵּר בְּרֵאשׁוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, וּמִשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁאוֹתָן הַגְּבוּרוֹת שׁוֹרוֹת, וְעוֹמֵד כְּנֹגֵדן, אֲבֵרָהֶם מֵצַד זֶה וַיַּעֲקֹב מֵצַד זֶה, וְהֵם בְּאִמְצַע, וְאֵז כֻּלָּם נִכְנָעִים וְנִמְצָאִים (וְשׁוֹכְכִים) בְּמִקְוָמָם. וְאֵלוֹ כֻּלָּם סֵדֵר אַחֵר שְׁנִי.

סְדֵרָה אַחֲרוֹנָה – שְׁצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם לְמִקְוָמָם וְלִישָׁב (וְלִישֵׁר) בֵּינֵיהֶם אֶת יִצְחָק כְּמִקְדָּם, מִשׁוּם שֶׁאֵת זֶה צָרִיךְ לִישֵׁר בְּמִקְוָמוֹ, וְלֹא יֵצֵא כְּגִבּוּרוֹתָיו הַחוּצָה, אֶז כָּל הַדֵּינִים נִכְנָעִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים.

עַל כֵּן צָרִיךְ לְכַוֵּן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן בְּקוֹלוֹת הַלֵּלוֹ, וְלַחְזֹר בְּתִשְׁבּוּבָה לְפָנָיו רְבוּנָם. אֵזִי כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים וּמִסְדֵּרִים קוֹלוֹת בְּרִצּוֹן הַלֵּב כְּרֵאוֹי בְּשׁוֹפֵר הַזֶּה, חוֹזֵר אוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלִיוֹן. וְכִשְׁחוֹזֵר, מַעֲטֵר אֶת יַעֲקֹב, וְהַכֵּל נִתְקַן. וְכִסָּא אַחֵר עוֹלָה, וְאֵז נִמְצָאת שְׁמִחָה בְּכֹל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׂיּוּדָעִים לְהַנְהִיג וְלִמְשֹׁךְ אֶת רְבוּנָם מִדִּין לְרַחֲמִים, וְלִתְקַן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵיהֶם.

בֵּא רֵאָה, כְּנֹגֵד זֶה נִפְתָּחִים שְׁלֵשָׁה סְפָרִים בְּיוֹם זֶה, וְכִמוֹ שְׁרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים וְהַדֵּינִים הַקְּשִׁים נִכְנָעִים וְנִכְנָסִים לְמִקְוָמָם – כֵּן הוּא לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, הַדֵּינִים הַקְּשִׁים נִכְנָעִים וּמַעֲבָרִים מִן הָעוֹלָם. וּמִי הֵם? אֵלוֹ אוֹתָם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁהֵם דֵּינִים קְשִׁים שֶׁנִּכְנָעוּ וְהַעֲבָרוּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִכְתְּבִים וְנִחַתְמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי זֶהוּ בְרוּר הַדְּבָר. בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁשְׂאֵלְתִי וְהִרְוַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, עוֹשִׂים זְכוּרֹן, לְכַוֵּן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן. יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זְכוּרֹן לְמַטָּה, בְּמָה? בְּמַעֲשֵׂה, כְּדִי שִׂיתְעוֹרֵר דְּבָר בְּאוֹתוֹ גּוֹן שְׁלִמְעֵלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (תְּהִלִּים פֵּא) בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגִנּוּ, שְׁמִתְכַסֶּה בּוֹ הַלְּבָנָה. וְאֵיךְ מִתְכַסֶּה? אֶלָּא כְּשֶׁעוֹמֵד עֲנָן וְהַשֶּׁמֶשׁ אֵינוֹ מְאִיר, אֵזִי הַלְּבָנָה מִתְכַסֶּה וְלֹא מְאִירָה. וְעַל כֵּן מִלְּפָנָיו עֲנָן הַשֶּׁמֶשׁ אֵינָה



מאירה, כל שכן הלבנה שמתכסה ואינה מאירה. ועל כן בכסה ליום חגנו, בה"א, שמתכסה הלבנה. ובמה מאירה? הכל בתשובה, ובקול שופר, שכתוב אשרי העם יודעי תרועה. אז – ה' באור פניך יהלכון.

רעיא מהימנא

בהדיש השביעי באחד לחדש וגו'. מצוה זו לתקע שופר בראש השנה, שהוא יום הדין לעולם, כמו שבארנו. והרי פרשוה, שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. והרי נתבאר. שזהו יום שבו מתכסה הלבנה, והעולם עומד בדין. משום שאותו המקטרג חופה ומכסה ונועל את הפתח על המלך, המקום שהדין שורה לתבוע דין על העולם.

ואם תאמר, איך נתנת רשות לאותו המקטרג לכסות ולתבוע דין? אלא ודאי ביד המקטרג הזה שם הקדוש ברוך הוא לתבוע דין על כל העולם, ושם לו יום ידוע לתבוע לפניו את כל דיני העולם, שהרי הקדוש ברוך הוא עשה אותו ושם אותו לפניו, שתהיה יראת הקדוש ברוך הוא עולה ושורה על הכל. וסוד זה – (קהלת ג) והאלהים עשה שיראו מלפניו. מה עשה? עשה את המקטרג הזה והתקין אותו לפניו להיות חרב שנונה על כל העולם, וכך זה כדי שייראו כלם מלפני הקדוש ברוך הוא. וזהו השוטר שתובע את חטאי בני האדם, ותובע דין, ותופס בני אדם והורג אותם, ומלקה אותם, הכל כפי שיוצא מן הדין.

כמו אותו הממנה של בית הדין שלמטה, שנתנה לו רשות להזכיר לפני בית הדין: פלוני עשה כך, ופלוני עבר על כך. ולתבוע עליהם דין. ושנינו, נתנה רשות לאותו ממנה בית דין לנעל על בית הדין את הפתח עד שיגזרו דין על כל מה שהוא תובע, ואין רשות לבית הדין לדחות אותו, משום (ישעיה סא) כי אני ה' אוהב משפט. והוא רוצה שהעולם יעמד בדין, ולהודיע שיש דין ויש דין.

כמו זה שם הקדוש ברוך הוא את זה לפניו, שהוא תובע דין לפני המלך על כל בני העולם, וביום הזה נתנת לו רשות לכסות את פתח המלך, והלבנה מתכסה לפניו, עד שיגזר הדין על כל בני העולם. ואף על גב שהכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא, לא צריך אלא בדין.



הפלא כגון אחד מעלה ומטה, התקין כסא דין ביום הזה, והשוטר בא ותובע דין על כל מעשי העולם, כל אחד ואחד כפי דרכו וכפי מה שעשה, והעדים באים ומעידים על כל מעשי בני העולם. ואלו הם עיני ה', שהם משוטטים בכל העולם. וכמה הם עיני ה', שאין להם חשבון, שהולכים ומשוטטים בכל העולם, ורואים כל מעשי בני העולם.

אוי לאותם שאינם משגיחים ולא מסתכלים במעשיהם, שהרי לגביהם עומדים העדים של המלך הללו, ומשגיחים ורואים את כל מה שהם עושים, ואומרים, שהרי הם עולים ומעידים לפני המלך, והשוטר הזה עומד לפני המלך ותובע דין: פלוני עבר על דין, ופלוני עשה כך. והרי כאן עדים. ועד שהקדוש ברוך הוא לא שואל אותם, אין להם רשות להעיד, אז הם עדים של העדות.

והפלא נכתב לפני המלך בפתק. בבית המלך יש היכל אחד. ההיכל הזה מלא באש לבנה, והאש הזו מתגלגלת בעגול, והשביבים לזהטים, וזה לא פוסק לעולמים. בתוף ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחורה, שלא פוסקת לעולמים. שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך. בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך. אותם עדים נ"א סופרים) נוטלים מאותו עגול של אש לבנה, וכותבים עליו באותה האש השחורה.

ואז המלך מעכב את הדין עד זמן ידוע, אולי בין כך ובין כך יחזרו בתשובה. אם יחזרו - נקרעים הפתקים. ואם לא - המלך יושב, וכל אותם של בית הזכות עומדים לפניו, הפרוז קם ומכריז: פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות? אם יש מי שילמד עליו זכות - יפה. ואם לא - הוא נמסר לשוטר.

והפלא יודע הקדוש ברוך הוא למה צריך את כל זה? שלא כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, אלא להראות שהכל עושה בדרך אמת, ונוח לפניו מי שנצל מן הדין. ואם תאמר, מנין לנו? זה נמסר לחכמים. ואפלו למי שאין יודעים, מי שרוצה להסתכל, ישגיח במה שהוא בנגלה, וידע מה שהוא בנסתר, שהרי הכל בגון אחד. כל מה שמנה הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל הוא כמו שלמעלה.

היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין. ואף על גב



שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) כִּי אֲנִי ה' אוֹהֵב מִשְׁפָּט, מְנַצַּחַת אֶהְבֵּת בְּנִי אֶת אֶהְבֵּת הַדִּין. וּבִשְׁעָה שֶׁהַשׁוֹטֵר קָם לְטַעַן דְּבָרִים עֲלֵיהֶם, הוּא מְצַנֵּה לְתַקֵּעַ בְּשׁוֹפֵר, כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים מִלְמַטָּה לְמַעֲלָה בְּאוֹתוֹ שׁוֹפֵר.

אוֹתוֹ הַקּוֹל עוֹלָה, כְּלוּל בְּאֵשׁ רוּחַ וּמִים, וְנִעֲשֶׂה מֵהֶם קוֹל אֶחָד, וּמִתְעוֹרֵר קוֹל אַחֵר לְמַעֲלָה. כְּשֵׁאוֹתוֹ הַקּוֹל מִתְעוֹרֵר מִמַּעֲלָה וּמִמַּטָּה, אֲזִי כָּל הַטְּעָנוֹת שְׁטוּעַן אוֹתוֹ מְקַטְרֵג מִתְעַרְבְּבוֹת.

בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹצֵא יִצְחָק לְבָדוֹ, וְקוֹרֵא לַעֲשׂוֹ, לְהַטְעִים אוֹתוֹ תְּבַשְׂלִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כָּל אֶחָד כְּפִי דְרָכּוֹ, שֶׁהָרִי בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה (בראשית כז) וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרֵאֶת, שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ מִי שֶׁהִחֲשִׁיף אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת, וְנִפְרַד, וְשׁוֹכֵב עַל מַטַּת הַדִּין, וְקוֹרֵא לַעֲשׂוֹ וְאוֹמֵר, וְצוּדָה לִי צִידָה וְעֲשֵׂה לִי מִטְעָמִים, וְהִבִּיֵּאָה לִי.

וְרִבְקָה אִמְרָה אֶל יַעֲקֹב בְּנָה, אֶהוּב נִפְשָׁה, הַבֵּן הָאֶהוּב שֶׁנִּמְסַר לָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּמְצַנֵּה אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִתְעוֹרֵר בְּאוֹתָם מִטְעָמִים שְׁלוֹ. וְיַעֲקֹב מִתְעוֹרֵר מִלְמַטָּה, מְלַבֵּשׁ בְּתַפְלוּת וּבִבְקָשׁוֹת, וְהַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ שׁוֹפֵר שְׁעוֹלָה, וּמִתְעוֹרֵר יַעֲקֹב אֵלָיו, וְנִקְרַב עִמּוֹ, וַיִּגַּשׁ לוֹ וַיֹּאכַל, וְנִכְלְלִים זֶה עִם זֶה. כִּיּוֹן שֶׁנִּכְלַל עִמּוֹ, וַיִּבֵּא לוֹ יֵין, זֶה יֵין הַמְּשֻׁמֵּר, הַיֵּין שֶׁהוּא שְׂמֵחַת הַלֵּב, הַסּוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. אַז – וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו, הַתְּפִלוּת שְׁעוֹלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת. וַיִּבְרַכְהוּ, נָח הֶרְגֵז וְשִׂמַּח הַלֵּב, וְהַכֹּל הוּא רַחֲמִים.

כִּיּוֹן שֶׁנִּכְלַל בְּיַעֲקֹב, כָּל אוֹתָם חִילוֹת וּגְבוּרוֹת שֶׁהֵיוּ מְזַמְנִים הַתְּפִזּוֹ, וְלֹא נִמְצְאוּ שָׁם. וַיִּשְׂרָאֵל יוֹצֵאִים מִן הַדִּין בְּשִׂמְחָה וּבִבְרָכוֹת. וַיְהִי אַךְ יֵצֵא יֵצֵא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו, בַּיּוֹם הַזֶּה, בְּשִׂמְחָה וּבִבְרָכוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְעֲשׂוֹ אַחִיו בָּא מִצִּידוֹ, טוּעַן טְעָנוֹת מִמַּעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מִטְעָמִים, לְשׁוֹנוֹ חֲדָה לְטַעַן טְעָנוֹת. מְסַדֵּר עֲדִים, וַיִּבֵּא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר יָקָם אָבִי, יִתְעוֹרֵר עִם דִּינָיו, וַיֹּאכַל כֶּמָּה מַעֲשִׂים רָעִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁמְצָאֵתִי.

וַיִּחַרְד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מָאד, שֶׁהָרִי אֵינוֹ יְכוֹל לְהַפְרֵד מִכָּלֵל שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּשִׂמְחָה. וַיֹּאמֶר מִי אֶפּוֹא הוּא הַצֵּד צִיד, כְּכֵמָה תְּפִלוֹת וּבְקָשׁוֹת, וְאֹכַל מְכַל בְּטָרָם תְּבוּאָה וְאַבְרָכְהוּ גַם בְּרוּךְ יִהְיֶה. כְּשֶׁמַּעַע עֲשׂוֹ אֶת דְּבָרֵי (יִצְחָק) אָבִיו וַיַּצְעֵק צְעָקָה גְדֹלָה וְגוֹ', שְׂרָאָה שֶׁהָרִי צִידוֹ לֹא הָיָה כְּלוּם. עַד לְאַחַר שֶׁאָמַר לוֹ, הִנֵּה מִשְׁמָנִי



הָאָרֶץ וְגו', אֵלּוּ הַחֲזָקִים וְהַהֲמוֹנִים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים, וְזֶה קִשָּׁה לּוֹ מֵהַכֹּל. וַיִּשְׁטַם עֲשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב, לְלַכֵּת אַחֲרָיו וּלְהַתְגַּרֹּת בּוֹ תָּמִיד.

וַיַּעֲקֹב הִלֵּךְ בְּאוֹתָם יָמִים שְׁבִין רֵאשִׁי הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכַּפּוּרִים, בָּרַח לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ. שָׁב בְּתַשׁוּבָה, וְשָׁם עֲצָמוּ בְּתַעֲנִית, עַד שֶׁבָּא רֵאשִׁי הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכַּפּוּרִים, אָז יוֹדְעִים יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲשׂוֹ בָּא, וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ, כֻּלָּם מִקְטָרְגִים מְזַמְּנִים לְקַטְרֵג לָהֶם. מִיָּד – וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ, וְהִרְבָּה בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת. (בראשית לב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי וְגו'. עַד שֶׁנִּטְלַע עֲצָה וְאָמַר, כִּי אָמַר אַכְפָּרָה פָּנָיו בַּמִּנְחָה הַהִלְכֵת לְפָנָיו. וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה וְגו', עֲזִים מֵאֲתִים וּתְיִשִּׁים עֲשָׂרִים רְחֵלִים מֵאֲתִים וְגו'.

גַּמְלִיִּים וְגו', כִּף הוּא הַצַּד שְׁלוֹ. גַּמְלִים הוּא נַחֵשׁ, כְּמִין גַּמֵּל. בְּשַׁעַה שֶׁפָּתָה סְמֵא"ל אֶת אָדָם, רָכַב עַל נַחֵשׁ כְּמִין גַּמֵּל. שְׁנִינּוּ, מִי שְׂרוּאָה גַּמֵּל בַּחֲלוּמוֹ, מִיֵּתָה נִקְנְסָה עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְנִצּוּל מִמֶּנָּה. וְהַכֹּל אֶחָד.

וַאֲזַי חָזַר עֲשׂוֹ לְאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יַעֲקֹב, וַיַּעֲקֹב לֹא רָצָה דַּבְּשׁוֹ וְעַקְצוֹ. יַעֲבֹר נָא אֲדֹנָי לְפָנָי עֲבָדוֹ. אֲזַי – וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֲשׂוֹ לְדַרְכּוֹ. מִתִּי? בְּשַׁעַת נַעֲלִילָה, שֶׁהָרִי נִפְרַד מִן הָעַם הַקְּדוֹשׁ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲזוּב אֶת חֲטָאֵיהֶם וּמְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שְׂאוֹתוֹ הַמְּקַטְרֵג הוֹלֵךְ עִם אוֹתוֹ דוֹרוֹן וְנִפְרַד מֵהֶם, רוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁמַּח עִם בְּנָיו. מַה כְּתוּב? וַיַּעֲקֹב נָסַע סִכְתָּה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת וְגו'. עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמְּקוֹם סִכּוֹת. כִּיּוֹן שִׁוְשָׁבִים בְּסִכּוֹת, הָרִי נִצּוּלוֹ מִן הַמְּקַטְרֵג, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח עִם בְּנָיו. אֲשֶׁרִי חָלַקְתִּם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ רעיא מהימנא).

אֶפְלוֹ אֵינוֹ מִבֵּין מְכַל מְקוֹם מִיַּגַּע עֲצָמוּ בַתּוֹרָה שְׁחָבִיב בְּעִינָיו לְהַגּוֹת בְּמֵאֲמָרוֹ יִתְבָּרַךְ

תּלַכּוּ: פֶּרֶשׁ רַש"י מִתּוֹרַת כְּהֻנִּים. לְהִיּוֹת עֲמִלִּים בַּתּוֹרָה זֶהוּ נִקְרָא עָמֵל בַּתּוֹרָה לְהִלֵּךְ בַּחֲקוּי יִתְבָּרַךְ, לְכוּ אֶפְלוֹ אֵינוֹ מִבֵּין מְכַל מְקוֹם מִיַּגַּע עֲצָמוּ בַתּוֹרָה שְׁחָבִיב בְּעִינָיו לְהַגּוֹת בְּמֵאֲמָרוֹ יִתְבָּרַךְ אֶפְלוֹ שְׂאִינוֹ זוֹכֵה לְהַשִּׁיג הַטַּעַם כִּי הַתּוֹרָה נַעֲלָמָה מֵעִינָי כֹּל חַי וְהָאָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק בַתּוֹרָה אַחַר הַיְדִיעָה שְׂאִי אֶפְשֵׁר לְהַשִּׁיג אֶחָד מִנֵּי אֵלֶּיךָ שֶׁבָּהּ וְאֲזַי יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּשִׁרְשׁ הַתּוֹרָה לְכוּ כְּתַב הַמַּהֲר"ל שֶׁמְבָרְכִין לַעֲסֹק בְּדַבְרֵי תּוֹרָה הַגֵּם שְׂאִינוֹ יְכוּל לְהַשִּׁיג מְכַל מְקוֹם עוֹסֵק הוּא בַתּוֹרָה וְכִּי הוּבָא תָּמִיד בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּאוֹרֵי תָא.

(שפת אמת בחקוטי תרמט)



בא ראה, ביום הזה מתכסה הלבנה, ולא מאירה עד בעשור לחדש, כשכל ישראל שבים בתשובה, והאם העליונה שבה ומאירה לה. והיום הזה את אור האם נוטל, ונמצאת שמחה בכל. ועל כן כתוב, יום הכפרים הוא. יום כפור היה צריך להיות! מה זה יום הכפרים? אלא משום ששני מאורות מאירים כאחד. המאור העליון מאיר למאור התחתון, וביום הזה מאיר מהאור העליון, ולא מאור השמש, ומשום כך כתוב בפסה ליום חגנו.

רבי אבא שלח לרבי שמעון. אמר, מתי הזווג של כנסת ישראל עם המלך הקדוש? שלח לו, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה. התרגש רבי אבא, הרים קולו, בכה ואמר, רבי רבי מנורה הקדושה, אוי ואבוי לעולם כשתצא ממנו! אוי לדור שיהיו בעולם כשתסתלק מהם וישארו יתומים ממך! אמר לו רבי חייא לרבי אבא, זה ששלח לעמתך, מה אמר?

אמר, ודאי שאין זווג המלך עם הגבירה אלא בזמן שמאיר מהאב העליון, וכשנאור ממנו, קוראים לו קדש, שהרי מבית אבא זה נוטל, ואז מזדווגים כאחד, משום שהמלך נקרא קדש, שכתוב (ירמיה כ) קדש ישראל לה, שנוטל ממקום שנקרא קדש. אזי אחתי בת אבי הוא אך לא בת אמי, שהרי מבית אבא השם הזה, ולא מבית אמא. ועל כן ותהי לי לאשה, להזדווג כאחד, בזמן הזה ולא בזמן אחר, בזמן שנוטלים מבית אבא, ולא בזמן שנוטלים מבית אמא. ויום הכפורים מוכיח, שתשמיש המטה אסור, משום שאין נמצא זווג, שהרי מבית אמא נוטל, ולא מבית אבא. אמר רבי חייא, ודאי אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. אשרי אותם שעומדים לפניו כל יום.

אמר רבי אבא, בראש השנה נברא אדם, ועמד בדין לפני אדונו ושבת בתשובה, וקבל אותו הקדוש ברוך הוא. אמר לו, אדם, אתה תהיה סימן לבניך לדורי דורות, ביום הזה יעמדו בדין. אם ישובו, אני אקבל אותם, ואעמד מכסא דין, ואתישב על כסא רחמים וארחם עליהם. ודוד אמר, (תהלים קד) אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני.



ועל זה כתוב, (שם קל) כי עמך הסליחה למען תנא. וכתוב, (שם לו) כי עמך מקור חיים באורך נראה אור.

אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם. רבי חייא פתח, (שם לב) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. לדוד משכיל, הרי שנינו, בעשרה מיני זמר נקרא (נחמן) ספר תהלים: בנצוח, בנגון, במשכיל, במכתם, במזמור, בשיר, באשרי, בתפלה, בהודאה, בהללויה. והעליון מכלם – הללויה, והרי פרשוה.

רעיא מהימנא

מצודה זו, להתענות ביום הכפורים, להכניע את הגוף ואת הנפש, בסוד של חמשה ענויים של חמש דרגות של יום הכפורים. שהרי המקטרג בא להזכיר את חטאיהם, כמו שנתבאר, וכלם בתשובה שלמה לפני אביהם. הכל כמו שנאמר בכמה מקומות. (ע"כ

רעיא מהימנא).

באן משכיל, מקומו ידוע. מהו משכיל? מים שמחכימים את אותם ששותים אותם, אותו המקום (שמשתדלים באותו מקום) שנקרא משכיל, כמו שנאמר (משלי יז) משכיל על דבר ימצא טוב. ומשום שנקרא כך, תלויה בו סליחה, חרות החריות. זהו שכתוב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה.

מה זה כסוי חטאה? הרי פרשוה, שהוא כסוי מבני אדם אותו חטא שחטא לקדוש ברוך הוא והודה לפני הקדוש ברוך הוא. אבל (כסוי חטאה) בא ראה, כשאדם חוטא, ומתחייב פעם אחת ופעמים ושלש ולא חוזר בו, הרי חטאיו הם בגלוי, ומפרסמים אותם למעלה, ומפרסמים אותם למטה. והפרושים הולכים לפניו ומכריזים: הסתלקו מסביב לפלוני, נזוף הוא מאדונו, נזוף הוא למעלה, נזוף הוא למטה, אוי לו שפגם את דיוקן רבונו! אוי לו שאינו חושש על כבוד רבונו! הקדוש ברוך הוא מגלה חטאו למעלה. זהו שכתוב, (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכשאדם הולך בדרך רבונו ומשתדל בעבודתו, והזדמן לו חטא אחד – הכל מכסים עליו, עליונים בתחתונים, זה נקרא כסוי חטאה.

אמר לו רבי אבא, עד עכשו לא הגעת לעקר הדבר, ויפה אמרת. וזהו שאמרו החברים – יפה. אבל אם כך, מכסה חטאה היא צריך להיות! מהו כסוי חטאה?



אָתָּא שְׁנֵי דְבָרֵי חֲכָמָה יֵשׁ בּוֹ, וְשְׁנֵינְיָהֶם כְּךָ. אֶחָד, כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ, שְׁמַעְשִׁים טוֹבִים שְׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, עוֹשִׂים לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם לְבוֹשׁ נִכְבָּד עַלְיוֹן לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם. וְכִשְׁאָדָם מִתְקַן מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְגוֹבְרִים עָלָיו מַעֲשִׂים רָעִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגֵּיחַ בּוֹ, וּמַעֲשִׂיו הָרָעִים רַבִּים, וְהוּא רָשָׁע, שְׁנִמְצָא חוּטֵא לְפָנָי אֲדוֹנוּ, וְתוֹהָה עַל אוֹתָן טוֹבוֹת שְׁעָשָׂה בְּרֵאשׁוֹנָה, הָרִי נֶאֱבָד הוּא מִן הַכֹּל, מִהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִהָעוֹלָם הַבָּא. מָה עוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן טוֹבוֹת שְׁעָשָׂה הַחוּטֵא הַזֶּה בְּרֵאשׁוֹנָה?

אָתָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵף עַל גַּב שְׁאוֹתוֹ רָשָׁע חוּטֵא נֶאֱבָד, אוֹתָן טוֹבוֹת וְזָכוֹת לֹא נֶאֱבָדוֹת. יֵשׁ צְדִיק שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן וּמִתְקִין לְבוּשָׁיו מִמַּעֲשָׂיו, וְטָרַם שֶׁהַשְּׁלִים אֶת לְבוּשָׁיו הַסִּתְּלָק – הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשָׁלִים לוֹ מֵאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שְׁעָשָׂה (שְׁאָבָד) הָרָשָׁע הַחוּטֵא הַזֶּה, וּמְשָׁלִים אֶת לְבוּשָׁיו שִׁיתְתַּקֵּן בָּהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שֵׁם כו) יָכִין וְצְדִיק יִלְבָּשׁ. אוֹתוֹ חוּטֵא הַתְּקִין, וְהַצְדִיק מִתְכַּסֶּה מִמָּה שֶׁהוּא הַתְּקִין. זֶהוּ שְׁכָתוּב כְּסוּי חֲטָאָה, (הַכְּסוּי הוּא מִזֶּה הַחֲטָאָה, מִתְכַּסֶּה מִהַחֲטָאָה) וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב מְכָסָה, אֲלֵא כְּסוּי.

וְאַחֲרָיִךְ, שֶׁהַתְּכַסֶּה אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַצְדִיק הַזֶּה בְּאוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ מְצוּלוֹת יָם, שֶׁהָרִי מִי שֶׁנּוֹפֵל בְּמְצוּלוֹת יָם, לֹא נִמְצָא לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהַיָּם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם, (מִהוּ הַמְצוּלוֹת יָם?) כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מִיכָה ז) וְתִשְׁלִיךְ בְּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטָאָתָם. מִי הֵם מְצוּלוֹת יָם? אֲלֵא סוּד נִכְבָּד הוּא, וְהָרִי (בְּאֵרָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר) בְּאֵר אוֹתוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כָּל אוֹתָם שְׁבָאוּ מִצַּד הַקְּשָׁה, וְנֶאֱחָזוּ בְּמִינֵים רָעִים, בְּכַתְרִים הַתְּחַתּוּנִים, כְּמוֹ עֲזָאזֵל בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, זֶה נִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ פְּסֻלַת הַכֶּסֶף כְּשׁוֹבְחֵינִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוּב הִגוּ סִיגִים מְכָסֶף.

כְּךָ זֶה, הוּא מֵאוֹתָם מְצוּלוֹת יָם, וְנִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, מְצוּלוֹת מֵאוֹתוֹ יָם קְדוּשׁ, מְצוּלוֹת – זֶה־מַת הַכֶּסֶף. וְעַל כֵּן כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שׁוֹרִים לְתוֹכוֹ (אֲצִלוּ), וְהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם, וְנִשְׁאָבִים לְתוֹכוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִקְרָא חוּטֵא. מָה זֶה חוּטֵא? חֲסָרוֹן. וְעַל כֵּן הוּא חֲסָרוֹן שֶׁל הַכֹּל, וְנִטַּל אֶת חֲסָרוֹן הַגּוֹף וְהַנַּפֶּשׁ. בְּיוֹם הַזֶּה יוֹרֵד מְצוּלוֹת הַיָּם הַזֶּה, זֶה־מַת (הַכֶּסֶף) הַנַּפֶּשׁ, וְנוֹטֵל זֶה־מַת הַגּוֹף. מִי הוּא זֶה־מַת הַגּוֹף? זֶה אֵלוֹ הַחֲטָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי יֵצֶר הָרָע שֶׁנִּקְרָא מִזֶּה־מִן הַגּוֹל.



אמר רבי יוסי, שנינו, ונתן אהרן על שני השעירים גרלות, אם כן, כבוד הוא של העזאזל, ראיתם עבד שזורק גרלות עם רבונו? דרך העולם שעבד אינו נוטל אלא מה שנותן לו רבונו. אבל משום שסמא"ל מזמן ביום הזה על מלשינות, וכדי שלא יהיה לו פתחון פה, (בגורל הזה הוא עולה בו) נותנים לו חלק בזה.

והגורל הזה מעצמו הוא שעולה בו. שאמר רבי יהודה אמר רבי יצחק, דבר עליון מצאנו בגורל. בגורל של יהושע כתוב בו, (במדבר כז) על פי הגורל, על פי הגורל ודאי, שהוא אמר: זה חלקו של יהודה, זה של בנימין וכו', וכן כלם. אף כאן, פיון שהפכהן שם ידיו, אותם הגרלות מדלגים ועולים ביד הכהן (ועולים הגרלות ביד הכהן, הם מדלגים מידיו) ושורים במקומם. זהו שכתוב, והשעיר אשר עלה עליו הגורל, עלה עליו ודאי.

ולא זה בלבדו, אלא בכל פעם שמזמן המלשין ונתנת לו רשות, צריכים לשים כנגדו במה שיתעסק ויעזב את ישראל. ביום הזה מזמן המלשין לרגל את הארץ. זהו שכתוב (איוב א) ויאמר ה' אל השטן מאין תבא. והרי שנינו, משוט בארץ, מה זה? אלא זהו המלשין הגדול מקטרגם של ישראל.

והרי התעוררו החברים, (שודאי) באותה שעה שהיו ישראל מזמנים לעבר בים ולהפרע מן המצרים, אמר: אני עברתי בארץ הקדושה, וראיתי שאלה לא ראויים להכנס לתוכה. אם אתה דן דין – הדינים שלהם כאן כמו המצרים. מה שונים אלו מאלו? או שימותו כלם כאחד, או שיחזרו כלם למצרים. ולא אתה הוא שאמרתי, (בראשית טו) ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה? והרי לא עלו מחשבוננו אלא מאתים ועשר, ולא יותר.

אמר הקדוש ברוך הוא: מה אעשה? כאן צריכה השתדלות, להביא קרב כנגדו. אתן לו במה שיתעסק, ויעזב את בני, והרי נמצא במה שיתעסק. מיד אמר לו: השמת לבך אל עבדי איוב פי אין כמהו בארץ. מיד חלק לו המלשין בדברים, ויען השטן את ה' ויאמר החנם ירא איוב אלהים.

לרועה שרצה להעביר צאנו בנהר אחד. עבר זאב להתגרות בצאנו. הרועה היה חכם, אמר: מה אעשה, שבעוד שאני מעביר את הטלאים, הוא יתגרה בצאן? הרים עיניו וראה בין הצאן תיש אחד



מאותם תישי הבר, שהיה גדול וחסד. אמר: אזרק זה כנגדו, ובעוד שמתגרים זה בזה, אעביר את כל הצאן וינצלו ממנו.

כך הקדוש ברוך הוא. אמר: ודאי התיש הזה גדול אחד וחסד ואלים, אזרק כנגדו, ובעוד שהוא מתעסק עמו, יעברו בני, ולא ימצא קטגור עליהם. מיד – ויאמר ה' אל השטן השמת לבך. עד שהקדוש ברוך הוא זוג אותם כאחד, שכתוב הנו בידך. בעוד שהוא מתעסק בו, עזב את ישראל, ולא נמצא מקטרג אליהם.

אף כאן ביום הזה המלשין מזמן לרגל את הארץ, וצריכים לשלח כנגדו במה שיתעסק (בדגמה שלו), ובעוד שהוא מתעסק בו, עוזב את ישראל. ומשל אומרים למזלזל של בית המלך: תן לו מעט יין, וישבחה לפני המלך. ואם לא, יאמר למלך דבור רע. לפעמים נוטלים את אותו דבור עליוני בית המלך, והמלך עושה בגללו דין.

רבי יצחק אמר, לשוטה שעומד לפני המלך, תן לו יין, ואחר כך אמר לו והראה לו כל אותן טעיות שעשית וכל אותן רעות, והוא יבא וישבח אותך, ויאמר שלא נמצא בעולם כמותך. אף כאן, הרי עומד המלשין תמיד לפני המלך, ישראל נותנים לו את הדורון הזה, ובדורון הזה פתק לכל הרעות ולכל הטעיות ולכל החטאים שעשו ישראל, והוא בא ומשבח את ישראל, ונעשה עליהם סגור, והקדוש ברוך הוא מחזיר את הכל לראש הרעים של עמו, משום שכתוב (משלי כה) כי גחלים אתה חתה על ראשו.

אמר רבי יוסי, אוי לו לעם של עשו בשעה ששולחים את השעיר הזה לאותו המלשין שממנה עליהם, שבגללו בא לשבח את ישראל, והקדוש ברוך הוא מחזיר את כל החטאים על ראש עמו, משום שכתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יכון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא היו יודעים אמות העולם מהשעיר הזה, לא משאירים את ישראל יום אחד בעולם.

בא ראה, כל אותו יום הוא מתעסק עם אותו שעיר, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מכפר לישראל ומטהר אותם מהכל, ולא נמצאת קטגוריה לפניו. אחר כך הוא בא ומשבח את ישראל, ואז שואל אותו, כמו שנאמר, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא. משיב בתשבחתם של ישראל, והקטגור נעשה סגור והולך לו.



אז הקדוש ברוך הוא אומר לשבעים השורים שסביב הכסא: ראיתם את המלשין הזה, איך עומד על בני תמיד? (מספיימים) הרי שעיר אחד שנמצא (שנשלה) אצלו בפתק עם כל חטאיהם וכל טעיותיהם, וכל מה שחטאו וחרבו לפני, והוא קבל אותם. אזי כלם מספיימים שיחזרו אותם החטאים על עמו.

רבי אבא אמר, כל אותם עוונות וחטאים נדבקים בו, כמו שכתוב (מכה ז) ותשליך במצלות ים כל חטאתם. ואחר כך כלם חוזרים על ראשי עמו, זהו שכתוב (ויקרא טז) ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה. ביום הזה מתעטר הכהן בעטרות עליונות, והוא עומד בין עליונים ותחתונים, ומכפר עליו ועל ביתו, ועל הכהנים, ועל המקדש, ועל כל ישראל.

למדנו, בשעה שנכנס עם דם הפר, מכון בראש האמונה, ומזה באצבעו, ככתוב והזה אתו על הכפרת ולפני הכפרת. ואיך עושה? טובל בראשי (בדבוק) האצבעות, ומזה כמצליף בטפות האצבע לצדי הטבור (השפוע) (הכפרת), מזה ומתכונן, ומתחיל למנות: אחת, אחת ואחת. אחת לבדה, ואחת שכוללת הכל. אחת השבח של הכל, האחת שהכל חוזרים כנגדה, אחת הראש של הכל. אחר כך אחת ואחת, שהם שורים כאחד, ברצון ובאחוה, ולא נפרדים לעולמים.

אחר שמגיע לואחת הזו, שהיא אם הכל, מכאן מתחיל למנות בזווג, ומונה ואומר: אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע. כדי למשך ולהשפיע לאחת הזו, שהיא האם (הים) העליונה, בדרגות ידועות, לכתר (לנהר לאמא) של אמא התחתונה, ולהמשיך נהרות עמקים ממקומם לכנסת ישראל. ועל כן ביום השני שני אורות מאירים כאחד, האם העליונה מאירה לאם התחתונה, ועל כן כתוב יום הכפורים, כמו שנתבאר.

אמר רבי יצחק, שרשרת אחת קשורה לרגלי הכהן בשעה שהיה נכנס, שאם ימות שם, יוציאוהו מבחוץ. ובמה יודעים? באותה זהורית נודע והפר, כשלא נהפך צבעו. באותה שעה נודע שהכהן נמצא בפנים בחטא. ואם יצא בשלום, בזהורית יודע ויפר, שיהפך צבעו ללבן, אזי שמחה היא בעליונים ובתחתונים. ואם לא, כלם נמצאו בצער, והיו כלם יודעים שלא התקבלו תפלותיהם.



אמר רבי יהודה, כיון שהיה נכנס, וטמטם את עיניו שלא להסתכל במה שלא צריך, והיה שומע קול כנפי הכרובים מזמרים ומשבחים, היה יודע הפהן שהכל היה בשמחה, ויצא בשלום. ועם כל זה, בתפלתו היה יודע, שהמלים יוצאים בשמחה ומתקבלים ומתברכים כראוי, ואז היא שמחה בעליונים ובתחתונים.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו. אמר לו, למה במקום הזה היום הזה תלוי ולא בדרגה אחרת, שראוי הוא להיות בדרגה ששם שורה המלך יותר מהכל? אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני, כך הוא ודאי, ויפה שאלת.

בא ראה, המלך הקדוש השאיר את היכלו וביתו ביד הגבירה, והשאיר את בניו עמה כדי להנהיגם ולהלקותם ולשרות בתוכם. שאם זוכים, הגבירה נכנסת בשמחה ובכבוד אל המלך. ואם לא זוכים, היא והם חוזרים לגלות. והרי בארנו, כמו שכתוב (משלי יט) משדד אב יכריח אם. וכתוב (ישעיה ג) ובפשעיתכם שלחה אמכם.

ועל כן יש יום אחד בשנה להשגיח בהם ולעין בהם. וכשמזדמן היום הזה, האם העליונה, שכל החרות בידיה, מזדמנת כנגדו להסתכל בישראל. וישראל מזדרזים ביום הזה בכמה עבודות, בכמה תפלות, בכמה ענויים, כלם בזכות. ואז מזדמנת להם חרות, מהמקום שכל החרות בידיה של הגבירה. בני המלך בניה, שנפקדו בידיה, כלם זכאים, כלם בלי חטאים, בלי עוונות. אז מזדווגת (וכאשר מזדמן היום הזה וישראל הזדמנו ביום הזה בכמה עבודות, בכמה תפלות, בכמה ענויים – הכל בזכות. אז האם העליונה שכל החרות בידיה מזדמנת כנגדו להסתכל בישראל, ורואה את בני המלך בניה (בנה) שנפקדו בידיה של הגבירה, כלם זכאים בלי חטאים, בלי חובות, ואז מזדמנת להם חרות ממקום שכל החרות בידיה של הגבירה, ואז הגבירה העליונה) למלך באור, בשמחה, בשלמות, ברצון. שהרי גדלה בנים למלך העליון כראוי.

וכשביום הזה אינם נמצאים כראוי – אוי להם! אוי לשלוחיהם! אוי שהרי הגבירה התרחקה מן המלך, והאם העליונה מסתלקת, ולא יוצאת ממנו חרות לעולמים. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא למד אותם את דרכיו כדי להנצל מן הדין, וימצאו צדיקים לפניו. זהו שכתוב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם



לטהר אתכם. וכתוב (יחזקאל לז) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מפל טמאותיכם וגו'.

ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו'. רבי יוסי שאל את רבי אבא. אמר לו, החמשה עשר יום הללו, מה הם אומרים? אמר לו, ודאי זהו סוד נכבד. בא ראה, בין למעלה בין למטה, כל אחד ואחד בדרך נוסע, ובדרך יושב, ובדרך מתעורר ועושה מה שעושה. העשור הזה הם מכנסת ישראל. והיום העשירי עומד בעשירי. ועל כן, (שמות יב) בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש של לבית וגו'. והיום הזה הוא שלה. וחמשה ימים אחרים הוא של המלך, היום שבא עליה. שהרי החמישי, בו יושב המלך בכסא. ובכל מקום בעשור, הוא של הגבירה. חמשה עליהם, של המלך הוא (אותו היום שעליה משום שהדרגה החמישית בה יושב המלך בכסא, ובכל מקום וכו'). אותו היום שבא עליה, שהרי החמישי, בו יושב המלך בשער.

ובביל מקום בעשור, הוא של הגבירה. חמשה עליהם, של המלך הוא, אותו יום שבא עליה. משום כך חמשה ימים מהחדש לתורה. ואם תאמר שביעי, בזמן ששני אבות נמצאים בו, שהרי המלך בהם, ואז מתעטר בכל. ודבר אחד שביעי וחמישי.

בא ראה, החמישי הוא שלו ודאי, כמו שנתבאר, ואז מאיר האב לאם, ומאירים ממנה חמשים שערים להאיר לחמישי. ואם תאמר השביעי, משום שהמלך בשלמות של האבות, ועטרה יורש מהשביעי, כמו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון. ועל זה בשביעי הוא היום שמעטר המלך בעטרתו, ואז יורש המלך את האב ואת האם, שמזדווגים כאחד. ועל כן הכל תלוי באחד.

ובחמשה עשר יום. רבי יהודה פתח, (במדבר כא) וישמע הכנעני מלך ערד. שנינו, שלש מתנות עליונות הזדמנו לישראל על ידי שלשה אחים: משה, אהרן ומרים. מן – בזכות משה. ענני כבוד – בזכות אהרן. באר – בזכות מרים. וכלם אחוזים למעלה. מן בזכות משה, שכתוב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים (דוקא) – זה משה.

ענני כבוד בזכות אהרן, שכתוב (במדבר יד) אשר עין בעין (אהרן) נראה אתה ה' וגו', וכתוב (ויקרא טז) וכסה ענן הקטרת. מה למעלה שבעה, אף כאן גם שבעה, שהרי בקטרת שבעה עננים נקשרים



כְּאֶחָד (ועוד). וְאֶהְרֵן הוּא רֹאשׁ לְכָל שִׁבְעַת הָעֲנָנִים, וְהוּא קוֹשֵׁר אֶת שֵׁשֶׁת הָאֲחֵרִים עִמּוֹ בְּכָל יוֹם.

בְּאֵר בְּזִכּוֹת מְרִים, שֶׁהָרִי הָיָא וְדָאֵי נִקְרְאָת בְּאֵר. וּבִסְפָר הָאֲגָדָה, (שמות ב) וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מֵרַחֵק לְדַעְהָ וְגו' – זוּהִי בְּאֵר מִיַּם חַיִּים, וְהַכֹּל קָשֶׁר אֶחָד. מִתָּה מְרִים – הִסְתַּלַּקָה הַבְּאֵר, שֶׁכְּתוּב (במדבר ב) וְלֹא הָיָה מִיַּם לְעֵדָה. וּבְאֹתָהּ שָׁעָה רָצְתָהּ בְּאֵר אַחֲרֵת לְהִסְתַּלַּק, שֶׁהָיְתָה מְצוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁרָאָתָהּ שָׂשָׂה עֲנָנִים שֶׁהָיוּ קְשׁוּרִים עָלֶיהָ, נִקְשְׂרָה הִיא בָהֶם.

מֵת אֶהְרֵן, הִסְתַּלְּקוּ אוֹתָם עֲנָנִים וְהִסְתַּלַּק עֲנַן הַבְּאֵר עִמָּהֶם. בְּאֵר מֹשֶׁה, הֶחֱזִיר אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיתָ שְׁבִי לְקַחְתָּ מִתַּנּוֹת בְּאָדָם. לְקַחְתָּ מִתַּנּוֹת וְדָאֵי, אוֹתָן מִתַּנּוֹת שֶׁהָיוּ בְּרֵאשׁוֹנָה – בְּאֵר וְעֲנָנִים.

בְּאֵר – זוּ בְּאֵרוֹ שֶׁל יִצְחָק. עֲנָנִים – אֵלוֹ הָעֲנָנִים שֶׁל אֶהְרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִפְּנֵי מָה זָכָה אֶהְרֵן לְזֶה? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּעֲנָנִים (ראש לעננים), וְהוּא נִקְשָׁר כָּל יוֹם וְיוֹם לְכָלֶם כְּאֶחָד, שֶׁכָּלֶם מִתְבָּרְכִים עַל יָדוֹ.

בְּאֵר רָאָה, עַל כָּל חֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, קָשֶׁר עִמָּם שִׁבְעָה עֲנָנִים נִכְבְּדִים, וְקָשֶׁר אוֹתָם עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי הָעֲנַן שָׁלָה נִקְשָׁר עִם שִׁשָּׁה אַחֲרִים. וְעַם כָּל הַשִּׁבְעָה הֵלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר. מָה הִטְעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּלֶם הֵם הַקָּשֶׁר שֶׁל הָאֲמוּנָה, וְעַל זֶה בִּסְפָר תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים. מָה זֶה אוֹמֵר? מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב (שיר ב) בְּצִלוֹ חִמְדִּיתִי וַיִּשְׁבְּתִי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֵפִי. וְצָרִיךְ אָדָם לְהִרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ שְׁיִושֵׁב תַּחַת צֵל הָאֲמוּנָה.

בְּאֵר רָאָה, כָּל אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁעָמַד אֶהְרֵן, הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּצֵל הָאֲמוּנָה תַּחַת הָעֲנָנִים הַלְלוּ. אַחַר שִׁמַּת אֶהְרֵן, הִסְתַּלַּק עֲנַן אֶחָד, שֶׁהוּא הַיָּמִין שֶׁל הַכֹּל. וּכְשֶׁזָּה הִסְתַּלַּק, הִסְתַּלְּקוּ כָּל הַשָּׂאֵר עִמּוֹ (עננים) וְנִרְאוּ כָלֶם בְּחֶסְרוֹן. וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ, שֶׁכְּתוּב (במדבר כא) וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גִוַע אֶהְרֵן. אֵל תִּקְרִי וַיִּרְאוּ אֶלֶּא וַיִּירְאוּ. מִיָּד – וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עֶרְדַּי יֵשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים. שָׁמַע שֶׁהִסְתַּלְּקוּ אוֹתָם הָעֲנָנִים, וּמֵת הַתִּיר הַגָּדוֹל שֶׁכָּל אוֹתָם הָעֲנָנִים נִקְשְׂרוּ עִמּוֹ.



אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּנְעָנִי מִלֶּךְ עָרֵד יָשָׁב הַנֶּגֶב וְדָאֵי. וְכִשְׁבָּאוּ אוֹתָם מִרְגָּלִים שֶׁשָּׁלַח מֹשֶׁה, אָמְרוּ (שם יג) עֲמֶלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, כְּדֵי לְשַׁבֵּר אֶת לֶבֶם, שֶׁהָרִי בְּעֲמֶלֶק נִשְׁבַּר כַּחַם בְּרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וַיִּשְׁמַע הַכֹּנְעָנִי, מָה זֶה אוֹמֵר כָּאֵן אַחַר שֶׁהִסְתַּלְקוּ אוֹתָם הָעֲנָנִים? אֵלָּא בְּכֹנְעַן כְּתוּב, וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יְהִיָּה לְאַחֲיוֹ. כָּאֵן לְמַדְנֹו, מִי שֶׁמוֹצִיא אֶת עֲצָמוֹ מִצַּל הָאֱמוּנָה, רָאוּי לְהִיּוֹת עֶבֶד לְעֲבָדֵי עֲבָדִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּלָּחֶם בִּישְׂרָאֵל וַיִּשְׁבַּ מִמֶּנּוּ שָׂבִי. הוּא נָטַל עֲבָדִים מִישְׂרָאֵל לְעֲצָמוֹ.

וַיַּעַל בֶּן כְּתוּב, כָּל הָאֲזָרַח בִּישְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בְּסַכָּת. כָּל מִי שֶׁהוּא מְשַׁרֵּשׁ וְגֹזַע קְדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יִשְׁבוּ בְּסַכָּת, תַּחַת צַל הָאֱמוּנָה. וּמִי שֶׁאִינוֹ מְגַזַּע וְשַׁרֵּשׁ קְדוֹשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לֹא יוֹשֵׁב בָּהֶם, וּמוֹצִיא אֶת עֲצָמוֹ מִתַּחַת צַל הָאֱמוּנָה.

כְּתוּב (הושע יב) כְּנֻעַן בְּיָדוֹ מֵאֲזֹנֵי מִרְמָה, זֶה אֵלֵיֶעָזָר עֶבֶד אֲבִרְהָם. וְכֹא רָאָה, כְּתוּב אָרוּר כְּנֻעַן, וּמִשׁוֹם שְׂזֻכָּה כְּנֻעַן זֶה לְשִׁמְשׁ אֶת אֲבִרְהָם, כִּיּוֹן שֶׁשִּׁמְשׁ אֶת אֲבִרְהָם, יָשָׁב תַּחַת צַל הָאֱמוּנָה, זָכָה לְצֵאת מֵאוֹתָהּ קָלְלָה שֶׁהִתְקַלְלָה, וְלֹא עוֹד, אֵלָּא שֶׁכְּתוּב בּוֹ בְּרָכָה, שֶׁכְּתוּב (בראשית כד) וַיֹּאמְרוּ בֵּא בְּרוּךְ ה' . מָה זֶה אוֹמֵר? שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב תַּחַת צַל הָאֱמוּנָה, יוֹרֵשׁ חֲרוּת לוֹ וּלְבָנָיו לְעוֹלָמִים וּמִתְבָּרֵךְ בְּרָכָה עֲלֵיוֹנָה. וּמִי שֶׁמוֹצִיא אֶת עֲצָמוֹ מִצַּל הָאֱמוּנָה, יוֹרֵשׁ גְּלוּת לוֹ וּלְבָנָיו, שֶׁכְּתוּב וַיִּלָּחֶם בִּישְׂרָאֵל וַיִּשְׁבַּ מִמֶּנּוּ שָׂבִי.

בְּסַכָּת תִּשְׁבוּ חֶסֶד, וְזֶה עֲנָן אֶחָד שֶׁכָּלֵם קְשׁוּרִים בּוֹ, שֶׁכְּתוּב כִּי עֲנָן ה' עָלֵיהֶם יוֹמָם. וְכְתוּב וּבְעֶמֶד עֲנָן אֶתָּה הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. זֶהוּ עֲנָנוֹ שֶׁל אֶהְרֹן, שֶׁנִּקְרָא יוֹמָם, שֶׁכְּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְנֶה ה' חֲסֵדוֹ. עֲנָן אֶחָד נוֹטֵל עִמּוֹ חֲמֹשֶׁה אַחֲרֵים, וְהֵם שֹׁשֶׁה. וְעֲנָן אַחֵר, שֶׁכְּתוּב וּבְעֶמֶד אֵשׁ לִילָה, זֶה הָאִיר לְיִשְׂרָאֵל מִהָאֹר שֶׁל אוֹתָם הַשֹּׁשֶׁה.

רעיא מהימנא

בְּסַכָּת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים וְגו'. מִצְוָה (מ"ה) זו לְיֹשֵׁב בְּסַכָּה. וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ, כְּדֵי לְהִרְאוֹת שִׁישְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים בְּסוּד הָאֱמוּנָה בְּלִי פַחַד כָּלֵל, שֶׁהָרִי הִמְקַטְרֵג נִפְרָד מֵהֶם, וְכָל מִי שֶׁהוּא בְּסוּד הָאֱמוּנָה, יוֹשֵׁב בְּסַכָּה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֶרְנוֹ, שֶׁכְּתוּב כָּל הָאֲזָרַח בִּישְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בְּסַכָּת.



מי שהוא בסוד האמונה ומהזרע והשרש של ישראל, ישובו בסכת. והסוד הזה נאמר בכמה מקומות.

מצודה (מ"ו) אחר זו, להקריב קרבן בכל יום, והקרבן הזה להיות חלק בכל, בשמחת בניו, מכיון שכלם אחוזים באילן. הענפים שלמטה שלגבי שרש האילן, הכל מתברכים משום האילן. אף על גב שאין בהם תועלת, כלם מתברכים. ושמחת ישראל באביהם שלמעלה, נותנים חלק של ברכות לכל אותם שאר העמים שיש להם אחיזה ונאחזו בהם בישראל.

וכף הקרבנות הללו, לתת מזון לאותם הממנים של שאר העמים, שהרי מתוך האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את בניו, רוצה שכלם יהיו אוהבים שלהם. וסוד זה – (משלי י"ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו. אפלו כל אותם המקטרגים העליונים, כלם חוזרים להיות אוהבים את ישראל, וכשהחילות של מעלה הופכים לאוהבי ישראל – כל אותם שלמטה על אחת כמה וכמה.

ואם תאמר, להם היו מקריבים הקרבן? לא כן. אלא הכל עולה לקדוש ברוך הוא ונקרב. והוא מפריד המזון לכל ההמונים של הצדדים האחרים שיהנו באותו הדורון של בניו, ויהפכו לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם כעם ישראל, שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה כראוי. וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים: (שמואל-ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. (עד כאן רעיא מהימנא).

כבר עשינו חשבון שכ"ה (325) דפין של דפוס מנטובה מזהר לחמשה לילות ישלים הזהר ותקונים

יזהר שיהיה לו קביעות בזהר אחד לגירסא ואחד לעיוני, ויקדים אל המעין ואחר כך לגירסא כשיקרא בקול תעורר הפונה ותעבר השנה כבר עשינו חשבון שכ"ה (523) דפין של דפוס מנטובה מזהר לחמשה לילות ישלים הזהר ותקונים. (סדור רבי שבתי ראשקובער סדר למוד דף י"ז)



סדר הלימוד ליום יב ניסן [יום 189 בשנה]

רבי אלעזר פתח, כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך וגו'. הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל בשעה שהיתה הולכת במדבר עם ישראל. זכרתי לך חסד – זהו עננו של אהרן שנוסע עם חמשה אחרים שנקשרו עליך ומאירים עליך. אהבת כלולתיך – שנתקנו לך (ובלם נתקנו בך) ועטרו אותך, והתקינו אותך כמו כלה שעונדת את תכשיטיה. וכל כך למה? בשביל לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

בא ראה, בשעה שאדם יושב במדור הזה, צל האמונה, השכינה פורסת את כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים אחרים שמים את מדורם עמו. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקים ודוד המלך שמים מדוריהם עמו. זהו שכתוב, בסכת תשבו שבעת ימים. שבעת ימים כתוב, ולא בשבעת ימים. כמו זה כתוב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. וצריך אדם לשמח בכל יום ויום בפנים מאירות באורחים הללו ששורים עמו.

ואמר רבי אבא, כתוב בסכת תשבו שבעת ימים, ואחר כך ישבו בסכת. בראשונה תשבו, ואחר כך ישבו. אלא הראשון לאורחים, השני לבני העולם. הראשון לאורחים, כמו שרב המנונא סבא, כשהיה נכנס לסכה היה שמח, ועומד על פתח הסכה מבחון ואומר: נזמן לאורחים. מסדר (נסדר) את השלחן, ועומד על רגליו, ומברך ואומר: בסכות תשבו שבעת ימים. שבו אורחים עליונים, שבו. שבו אורחי האמונה, שבו. הרים (רחץ) ידיו ושמח, ואמר: אשרי חלקנו, אשרי חלקם של ישראל, שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו וגו'. והיה יושב.

השני – לבני העולם, שמי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדושה, יושב בצל האמונה, לקבל את האורחים, לשמח בעולם הזה ובעולם הבא, וצריך לשמח את העניים. מה הטעם? משום שהחלק של אותם אורחים שזמן, הוא לעניים. ואותו שיושב בצל הזה של האמונה, ומזמין את האורחים העליונים הללו, אורחי האמונה, ולא נותן להם חלקם, כלם קמים ממנו ואומרים: (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין וגו'. נמצא שאותו שלחן שתקן – שלו הוא, ולא של



הקדוש ברוך הוא. עליו כתוב (מלאכי ב) וזריתי פרש על פניכם וגו', פרש חגיכם, ולא חגי. אוי לו לאותו אדם בשעה שאורחי האמונה הללו קמים משלחנו.

ואמר רבי אבא, אברהם, כל ימיו היה עומד בפרשת דרכים לזמן אורחים ולסדר להם שלחנות. עכשו שמזמינים אותו ואת כל הצדיקים ואת דוד המלך ואין נותנים להם את חלקם, אברהם עומד מהשלחן וקורא: (במדבר טז) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה. וכלם עולים אחריו. **יצחק אמר,** (משלי יג) ובטן רשעים תחסר. **יעקב אמר,** (שם כג) פתף אכלת תקיאנה. **ושאר כל הצדיקים אומרים,** (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום.

דוד המלך אמר, והשלים דינו, שכתוב (שמואל א-א כה) ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל וימת. מה זה אומר? משום שדוד שאל מנבל ונעשה לו אורח, ולא רצה. וזה הזמין אותו, ולא נתן לו חלק. ובאותם עשרה ימים שדוד המלך דן את העולם, נדון עליו אותו אדם שהשלים לו רע יותר מנבל.

אמר רבי אלעזר, (משום כד) אין התורה מטריחה על אדם יותר, אלא כמו שהוא יכול, שכתוב (דברים טז) איש כמתנת ידו וגו'. ולא יאמר אדם אכל ואשבע ואשתה בראשונה, ומה שישאר אתן לעניים. אלא ראשית הכל הוא של האורחים. ואם שמח את האורחים והשקה אותם, הקדוש ברוך הוא שמח עמו, ואברהם קורא עליו, (ישעיה נח) אז תתענג על ה' וגו'. ויצחק קורא עליו, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, את זה דוד המלך אמר אותו, משום שכל כלי הזין של המלך והקרבות של המלך נפקדו ביד דוד. אבל יצחק אמר, (תהלים קב) גבור בארץ יהיה זרעו וגו', הון ועשר וגו'.

יעקב אמר, (ישעיה נח) אז יבקע כשחר אורף וגו'. שאר הצדיקים אומרים, (שם) ונחף ה' תמיד והשביע וגו'. דוד המלך אמר, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח, שהרי הוא נפקד על כל כלי הזין של העולם. אשרי חלקו של האדם שזוכה לכל זה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (שם ט) ועמך כלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. רבי שמעון פתח, (שם מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל



הַנְּקָרָא בְּשֵׁמִי - זֶה אָדָם, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אוֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ (בְּדַמּוֹתוֹ), שֶׁכְּתוּב (בראשית ב) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. וְקָרָא לוֹ בְּשֵׁמוֹ, בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוֹצִיא אֶמֶת וְדִין בְּעוֹלָם, וְנִקְרָא אֱלֹהִים, שֶׁכְּתוּב (שמות כב) אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל.

רעיא מהימנא

מִצְוָה (מ"ז) זו לטל לולב באותו יום עם אותם המינים שלו, והסוד הזה בארנו, ופרשוה החברים, כמו שהקדוש ברוך הוא נוטל את ישראל בימים הללו ושמח בהם, אף כף ישראל נוטלים את הקדוש ברוך הוא לחלקם ושמחים עמו. וזהו הסוד של הלולב והמינים שבו, שהוא סוד הדמות של אדם, והרי נתבאר. (ע"כ רעיא מהימנא).

קָרָא לו בְּשֵׁמוֹ, שֶׁכְּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וַיִּפְהָ. הָרִי בְּאָרְנוֹ, שֶׁכְּתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמּוֹתֵנוּ, בְּשַׁעֲהָ שֶׁהַזּוּג נֶאֱמָר. וְכִּי הוּא בְּזוּג שֶׁל שְׁנֵיהֶם, בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם יֵצֵא מִזְכָּר וּנְקֵבָה.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלֶכֶד מְצִאנוּ, שֶׁבְּשַׁעֲהָ שֶׁהַזּוּג נִמְצָא לְמָטָה, שׁוֹלַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְיוֹקֵן אֶחָד כְּמוֹ פְּרָצוּף אָדָם, רְשׁוּם חֲקוּק בְּצַלְמֵם, וְעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ זוּג. וְאֵלְמָלָא נִתְּנָה רְשׁוּת לְעֵין לְרֵאוֹת, רוֹאֶה אָדָם עַל רֵאשׁוֹ צֶלֶם אֶחָד רְשׁוּם בְּפְרָצוּף שֶׁל אָדָם, וּבְאוֹתוֹ צֶלֶם נִבְרָא הָאָדָם. וְעַד שֶׁעוֹמֵד (וְטָרַם שְׁעוֹמֵד) אוֹתוֹ צֶלֶם שֶׁשָּׁלַח לוֹ רְבוּנוֹ עַל רֵאשׁוֹ וַיִּמְצָא שֵׁם, לֹא נִבְרָא הָאָדָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

אוֹתוֹ הַצֶּלֶם מְזַדְמֵן כְּנִגְדּוֹ עַד שִׁיוּצָא לְעוֹלָם. כְּשִׁיוּצָא, הוּא מִתְגַּדֵּל עִם אוֹתוֹ צֶלֶם, בְּאוֹתוֹ צֶלֶם הוֹלֵךְ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים ט) אֵךְ בְּצַלְמֵם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וְהַצֶּלֶם הַזֶּה הוּא מְלֻמְעָלָה.

בְּשַׁעֲהָ שְׁאוֹתָן רוּחוֹת יוֹצְאוֹת מִמְּקוֹמָן, כָּל רוּחַ וְרוּחַ מִתְתַּקְנָת לְפָנַי הַמְּלֶכֶד הַקְּדוּשׁ בְּתַקּוּנֵי כְבוֹד, בְּפְרָצוּף שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְאוֹתוֹ דְיוֹקֵן תְּקוּן כְבוֹד יוֹצֵא הַצֶּלֶם הַזֶּה. וְזֶה שְׁלִישֵׁי לְרוּחַ, וּמְקַדִּימָה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזִמְן שֶׁנִּמְצָא הַזּוּג. וְאֵין לָךְ זוּג בְּעוֹלָם שְׁלֹא נִמְצָא בְּתוֹכָם צֶלֶם. אֲבָל יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, הַצֶּלֶם הַזֶּה קְדוּשׁ, וּמְמָקוֹם קְדוּשׁ הוּא נִמְצָא בְּתוֹכָם. וְלְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת צֶלֶם מְאוֹתָם הַמִּינִים הָרַעִים, מְצַד הַטְּמֵאָה נִמְצָא בְּתוֹכָם. וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם



לְעַרְב צֶלֶם שָׁלוֹ בְּצֶלֶם שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, מִשּׁוֹם שֶׁזֶה קִדּוּשׁ –
וְזֶה טָמֵא. בֵּא רְאֵה מָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת וְכוּ'.

שְׁפָתוֹב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה לָכֶם, שֶׁהָרִי הַיּוֹם הַזֶּה
מֵהַמֶּלֶךְ הוּא בְּלִבְדּוֹ, שִׁמְחָתוֹ עִם יִשְׂרָאֵל. מִשָּׁל לְמֶלֶךְ
שֶׁהַזְּמִין אֹרְחִים, וְהַשְׁתַּדְּלוּ עִמָּהֶם כָּל בְּנֵי הַיִּכְלוֹ. אַחַר כֵּן אָמַר
הַמֶּלֶךְ: עַד כָּאֵן אָנִי וְאַתֶּם הַתְּעַסְקֶנּוּ כֻלָּם בְּאֹרְחִים, וְהַקְּרַבְתֶּם
קְרַבְנוֹת עַל שְׂאֵר הָעַמִּים בְּכָל יוֹם, מִכָּאֵן וְהִלָּאֵה אָנִי וְאַתֶּם נִשְׂמַח יוֹם
אַחַד. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה לָכֶם. לָכֶם, לְהַקְרִיב
קְרַבְנוֹת עֲלֵיכֶם. אָבֵל אֹרְחֵי הָאֱמוּנָה נִמְצְאִים בְּמֶלֶךְ תְּדִיר, וּבַיּוֹם שֶׁל
שִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ, כָּלֵם מִתְכַּנְּסִים עִמּוֹ וְנִמְצְאִים. וְעַל זֶה כָּתוּב עֲצַרְתָּ,
תְּרַגְּמוּ: כְּנוּס.

וְהַיּוֹם הַזֶּה יַעֲקֹב הוּא רֹאשׁ לְשִׁמְחָה, וְכָל אוֹתָם אֹרְחִים שִׁמְחִים
עִמּוֹ. וְעַל כֵּן כָּתוּב (דברים לג) אֲשַׁרְיָךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ. וְכָתוּב
(ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֶתְּהָא יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְּפָאֵר.

וַיִּקְחוּ אֵלָיךְ שֶׁמֶן זַיִת זֶךְ כְּתִית לְמֵאוֹר וְגו' . אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָרִי
פְּרֻשָׁה. אָבֵל לָמָּה הַסְּמִיךְ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרֻשָׁה זֹ
לְפָרֶשֶׁת מוֹעֲדִים? אֵלָּא כָּל הַמְּאוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים, כָּלֵם מְאוֹרוֹת לְהַדְלִיק
שֶׁמֶן מִשְׁחָה עֲלִיוֹן, וְהָרִי נִתְּבָאֵר. וְעַל יַדֵּי יִשְׂרָאֵל מִתְּבָרְכִים עֲלִיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים, וְנִדְלָקִים הַמְּאוֹרוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, שְׁכָתוֹב (משלי כו) שֶׁמֶן
וְקִטְרֵת יִשְׂמַח לָב, שִׁמְחַת הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

רַבִּי אַבְא פְּתַח, (תהלים לב) שִׁמְחוּ בַּה' וְגִילּוּ צְדִיקִים, (שְׁמַחוּ בַּה', כְּמוֹ
שִׁנְאָמֵר) וְכָתוּב (שם קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בּוֹ.
וּפְרֻשָׁה, שֶׁהָרִי בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (במועדים) צְרִיךְ לְשַׁמַּח וּלְהֵאִיר פָּנִים,
וַיִּמְצָא אָדָם בְּשִׁמְחָה, מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָהּ שִׁמְחָה הִיא שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁכָתוֹב נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה בּוֹ – בַּיּוֹם. בּוֹ – בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.

שִׁמְחוּ בַּה', כְּשֶׁהַדִּינִים נִכְנָעִים וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, וְכֹאֲשֶׁר
מִתְעוֹרְרִים הַרַחֲמִים, אָזִי וְגִילּוּ צְדִיקִים, (כְּתוּב) צְדִיק וְצַדִּיק
מִתְּבָרְכִים יַחַד, שֶׁנִּקְרְאִים צְדִיקִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאֵר, שֶׁהָרִי אֵלּוֹ
מִתְּבָרְכִים (מְבָרְכִים) לְעוֹלָמִים, וְשִׁמְחִים לְעוֹלָמִים כָּלֵם. וְהַרְנִינוּ כָּל
יְשָׁרֵי לֵב – אֵלּוֹ בְּנֵי הָאֱמוּנָה, לְהַקְשֵׁר לָהֶם.



ובבלי צריך מעשה למטה לעורר למעלה. בא ראה, מי שאומר שלא צריך מעשה בכל, או דברים להוציא אותם ולעשות בהם קול, תפח רוחו. והרי כאן הפרשה הזו תוכיח, הדלקת הנרות וקטרת הבשמים, (כאחד, משום) שכתוב שמן וקטרת ישמח לב. (ובנה) ובמעשה הזה נמצאת הדלקה למעלה ושמחה למטה (הדלקה ושמחה למעלה ולמטה) והתקשרות יחד כראוי. (ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה) אמר רבי יהודה, המזבח שלמטה מעורר מזבח אחר. הכהן שלמטה מעורר כהן אחר. במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה.

רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי יצחק, כתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבוד וגו', וכבודתו מעשות דרכיך - יפה. אבל ממצוא חפצך ודבר דבר מה זה? ומה חסרון הוא לשבת?

אמר לו, ודאי שזהו חסרון, שאין לה דבור ודבור שיוצא מפיו של אדם שאין לו קול, ועולה למעלה ומעורר דבור אחר. ומה הוא? אותו שנקרא חל, (למעלה) מאותם ימים של חל וכשמתעורר חל ביום קדוש, ודאי זהו חסרון למעלה, והקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שואלים עליו: מי הוא שרוצה להפריד הזוג שלנו? מי הוא שרוצה חל כאן? העתיק הקדוש לא נראה, ולא שורה על חל.

משום כך הרהור מתר. מה הטעם? משום שהרהור לא עושה דבר ולא נעשה ממנו קול, ולא עולה. אבל אחר שהוציא דבור מפיו, אותו דבור נעשה קול, ובוקע אירים ורקיעים, ועולה למעלה ומעורר דבר אחר, ועל כן כתוב ממצוא חפצך ודבר דבר. ומי שמוציא דבור קדוש מפיו, דבר תורה, נעשה ממנו קול ועולה למעלה, ומתעוררות קדשות המלך העליון ומתעטרות בראשו, ואז נמצאת שמחה למעלה ולמטה.

אמר לו, ודאי כך הוא, והרי שמענו את הדבר. אבל מי ששרוי בתענית בשבת, עושה חסרון לשבת או לא? אם תאמר שלא עושה חסרון, הרי סעודת האמונה בטל ממנו וענשו רב, הרי שמחת השבת בטל ממנו.

אמר לו, דבר זה שמעתי, שזהו שמשיגים עליו מלמעלה מכל בני העולם, משום שהיום הזה הוא שמחה למעלה ולמטה, שמחת כל השמחות, שמחה שכל האמונה נמצאת בה, ואפלו



הַרְשָׁעִים שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם נֹחִים בַּיּוֹם הַזֶּה. וְהָאִישׁ הַזֶּה אֵין לוֹ שְׂמֵחָה וְאֵין לוֹ מְנוּחָה, וְזֶה שׁוֹנֵה מִכָּל הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. כָּלֵם שׁוֹאֲלִים עָלָיו: מָה שׁוֹנֵה שְׂפִלוּנִי הוּא בְּצַעַר?

וּבְשָׂעָה שְׁהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם הַזֶּה וְזֶה נִמְצָא בְּצַעַר, תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה וְעוֹמֶדֶת לְפָנָיו, אֲזִי נִקְרָעִים כָּל גְּזָרֵי הַדִּינִים שֶׁנִּגְזְרוּ עָלָיו, וְאֶפְלוּ הַסְּכִימוּ בְּבֵית הַדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ עָלָיו לָרַע – הַכֹּל נִקְרָע, מִשׁוֹם שֶׁבְּשָׂעָה שְׁמִתְגַּלֶּה הָעֲתִיק, נִמְצָאִים כָּל הַחֲרוֹת וְכָל הַשְּׂמֵחָה, מִשׁוֹם שְׁמִתְגַּלֶּה בְּהַלּוּלַת הַמֶּלֶךְ.

וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, קוֹרְעִים לוֹ גְזֵר דִּינוֹ שֶׁל שְׂבָעִים שָׁנָה. מִי הַשְּׂבָעִים שָׁנָה? אֵלָּא, אֵף עַל גַּב שְׁהַסְּכִימוּ עָלָיו כָּל אוֹתָם שְׂבָעִים כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא נִרְאֶה בָהֶם, הַכֹּל נִקְרָע, מִשׁוֹם שְׁהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ נוֹטֵל (מִבְּטַל אוֹתוֹ וּמִנִּהְיָה) אֶת הָאָדָם, וְהַדְּבָרִים הֵלְלוּ, כְּשִׁמְתַּעוֹרְרִים עָלָיו בְּחִלּוֹם בְּלִיל שַׁבָּת.

לְמַלְךְ שְׁעָשָׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ, וְגִזֵּר שְׂמֵחָה עַל הַכֹּל. בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁל הַהַלּוּלָא כָּל הָעוֹלָם הָיוּ שְׂמִיחִים, וְאִישׁ אֶחָד הָיָה עֲצוּב, תְּפוּס בְּקוּלָר. בָּא הַמֶּלֶךְ לְשְׂמֵחָה, רָאָה אֶת כָּל הָעָם שְׂמִיחִים כְּמוֹ שֶׁהוּא גִזֵּר. הָרִים עֵינָיו, רָאָה אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ הַתְּפוּס בְּקוּלָר עֲצוּב. אָמַר, וּמָה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂמִיחִים בְּהַלּוּלָא שֶׁל בְּנֵי, וְזֶה תְּפוּס בְּקוּלָר? מִיָּד צָוָה וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ וְהִתִּירוּ אוֹתוֹ מִקוּלָרוֹ (מִקְשָׁרִיו).

כִּף זֶה שְׁשָׂרוּי בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת, כָּל הָעוֹלָם שְׂמִיחִים – וְהוּא עֲצוּב, וְזֶה נִתְּפָס בְּקוּלָר. בְּשָׂעָה שְׁהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם הַזֶּה וְנִמְצָא הָאִישׁ הַזֶּה תְּפוּס בְּקוּלָר – אֵף עַל גַּב שְׁהַסְּכִימוּ עָלָיו כָּל אוֹתָם שְׂבָעִים שָׁנִים שְׁאִמְרָנוּ, הַכֹּל נִקְרָע, וְלֹא שׁוֹרָה עָלָיו הַדִּין. בַּיּוֹם אַחֵר יֵשׁ בוֹ רְשׁוּת לְקָרַע אוֹתוֹ. בְּאוֹתוֹ יוֹם, כָּל שְׂכָן בְּשַׁבָּת.

שְׂאִין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא בוֹ כַּחַ, וּמִי שְׁשָׂרוּי בְּתַעֲנִית חִלּוֹם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, לֹא עוֹלָה אוֹתוֹ הַיּוֹם עַד שְׁקוֹרַע דִּינוֹ. אֲבָל לֹא שְׂשָׂבָעִים שָׁנָה כַּיּוֹם הַשַּׁבָּת. מִשׁוֹם כִּף, בְּאוֹתוֹ יוֹם מִמָּשׁ, וְלֹא בַּיּוֹם אַחֵר, שְׂאִין רְשׁוּת לַיּוֹם עַל יוֹם אַחֵר. כָּל יוֹם, מָה שְׁאָרַע בַּיּוֹמוֹ – עוֹשָׂה. שֶׁלֹּא אָרַע בַּיּוֹמוֹ – אֵינּוּ עוֹשָׂה. וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ מִיּוֹם זֶה לַיּוֹם אַחֵר. וּמִשׁוֹם כִּף שְׁנִינּוּ, דְּבַר יוֹם בַּיּוֹמוֹ, וְלֹא דְּבַר יוֹם לַיּוֹם אַחֵר. **וּבֵא** רָאָה, לֹא לְחַנֵּם מִתַּעוֹרְרִים עָלָיו בְּחִלּוֹם, כְּדִי לְבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים. אוֹי לְאוֹתוֹ אָדָם שֶׁלֹּא מִתַּעוֹרְרִים עָלָיו וְלֹא מוֹדִיעִים



לו בְּחֵלוֹם, שְׁזָה נִקְרָא רָע. וּמִשׁוֹם כֶּן כְּתוּב, (תהלים ה) לֹא יִגְרָךְ רָע. וְכְתוּב (משלי יט) בַּל יִפְקֹד רָע. בַּל יִפְקֹד, מִשׁוֹם שֶׁהוּא רָע.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (ישעיה נח) מִמְּצוֹא חִפְצָךְ וּדְבַר דְּבָר. כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב מִמְּצוֹא חִפְצָךְ, מָהוּ וּדְבַר דְּבָר? אֲלָא, עַד שִׁיגְזוֹר הַדְּבַר כְּרֵאוּי וַיְדַבֵּר אִתּוֹ. וַדַּאי כֶּן הוּא בְּרוּר הַדְּבַר, מִשְׁמַע שֶׁכְּתוּב וּדְבַר דְּבָר. אֲשַׁרִּיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב וַיֹּאמֶר אֶךָ עַמִּי הֵמָּה בְּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ.

וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי וְגו'. וַיֵּצֵא, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יֵצֵא מִכָּלֵל שֶׁל הַחֶלֶק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שִׁיֵּצֵא מִכָּלֵל הַכֹּל, יֵצֵא מִכָּלֵל הָאֱמוּנָה. וַיִּנְצוּ בְּמַחֲנֶה, מִכָּאֵן לְמַדְנֹו, כֹּל מִי שֶׁבֹא מִזְהַמַּת הַזְּרַע, בְּסוּף מַגְלִים אוֹתוֹ לְפָנָי הַכֹּל. מִי גֵרָם לוֹ? זֶה־מַּת הַחֶלֶק הָרָע שִׁישׁ בּוֹ, שְׁאִין לוֹ חֶלֶק בְּכָלֵל יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח, (משלי כה) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר וּכְבֹד מַלְכִים חֶקֶר דְּבָר. כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר, שְׁאִין רְשׁוּת לְאִישׁ לְגַלוֹת דְּבָרִים סְתוּמִים שְׁלֹא נִמְסְרוּ לְגַלוּי, דְּבָרִים שֶׁכִּסֶּה אוֹתָם אוֹתָם עֲתִיק הַיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כג) לֹא־כָל לְשַׁבְּעָה וְלִמְכָסָה עֲתִיק. לֹא־כָל לְשַׁבְּעָה, עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שִׁישׁ לוֹ רְשׁוּת וְלֹא יוֹתֵר. וְעַם כָּל זֶה, וְלִמְכָסָה עֲתִיק, לְמְכָסָה עֲתִיק וַדַּאי.

דְּבָר אַחַר לֹא־כָל לְשַׁבְּעָה – אוֹתָם הַחֲבָרִים שִׁיּוֹדְעִים דְּרָכִים וּשְׁכִילִים לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ הָאֱמוּנָה כְּרֵאוּי, כְּמוֹ הַדּוֹר שֶׁרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ. וְלִמְכָסָה עֲתִיק – מַדּוֹרוֹת אַחֲרִים, שֶׁהָרִי כָּלֵם לֹא רֵאוּיִם לֹא־כָל וְלְשַׁבְּעָה וְשִׁתְּגַלוּ דְּבָרִים בְּתוֹכָם, אֲלָא לְמְכָסָה עֲתִיק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחַטֵּיא אֶת בְּשָׂרְךָ.

בֵּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה אָדָם אוֹמֵר לְחֲבָרוֹ: פָּתַח פִּיךָ וַיֹּאֲרוּ דְּבָרֶיךָ. אַחַר שֶׁנִּפְטָר, הָיוּ אוֹמְרִים: אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ וְגו'. בֵּימֵי – לֹא־כָל לְשַׁבְּעָה. אַחַר שֶׁנִּפְטָר – וְלִמְכָסָה עֲתִיק. שֶׁהַחֲבָרִים מְגַמְּמִים וְלֹא עוֹמְדִים בְּדְבָרִים. דְּבָר אַחַר לֹא־כָל לְשַׁבְּעָה – בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִתְגַּלוּ. וְלִמְכָסָה עֲתִיק – בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִתְכַּסּוּ.

וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם. מָה זֶה וַיִּקְבַּ? רַבִּי אֲבָא אָמַר, וַיִּקְבַּ וַדַּאי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א יב) וַיִּקְבַּ חוֹר בְּדִלְתּוֹ, נִקְבַּ אֶת מָה שֶׁהָיָה סְתוּם. וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֵמִית בַּת דְּבָרִי, עַד כָּאֵן נִסְתַּר הַשֵּׁם שֶׁל אִמּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב וַיִּקְבַּ, נִקְבַּ אֶת שֵׁם אִמּוֹ.



אָמַר רבי אבא, אם לא שהמנוחה הקדושה עומד בעולם, לא הרשינו לגלות, (מכאן והלאה) שהרי לא נתן דבר זה לגלוי אלא לחברים, שהם בין קוצרי השדה. (שאם לאו) תפח רוחם של אלו שבאים לגלות לאותם שלא יודעים.

בא ראה, כתוב וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי. הפסוק הזה הרי בארנו, אבל זה בן אשה אחרת של אביו, בעלה של שלומית היא. וכיון שבא עליה אותו המצרי, בחצות הלילה, שב לביתו וידע את הדבר, נפרד ממנה ולא בא עליה. ונשא אשה אחרת והוליד את זה, ונקרא איש הישראלי, והאחר בן הישראלי. אם הם רבו כאן יחד, מה רוצה כאן השם הקדוש? ולמה קלל את השם הקדוש?

אָמַר, איש הישראלי אמר הדבר מאמו מתוך קטטה. מיד – ויקב בן האשה הישראלית, כמו שנאמר ויקב חר בדלתו. סוד הדבר – נטל ה' של השם הקדוש וקלל, להגן על אמו. וזוהי נקיבה, שהוא נקב ופרש את השם הקדוש, ונאמר לקוצרי השדה. וסוד הדבר – (משלי ל) כן דרך אשה מנאפת וגו'. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים דבר ומכסים אותו, ועל זה נאמר (שם כה) ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל.

ה' אחרונה היתה נקבה שיונקת בשני צדדים, משום כך נטלה את כלי זינו של המלך ונוקמת נקמותיה, שכתוב הוצא את המקלל. על זה כתוב, איש אמו ואביו תיראו, יראת האם הקדים לאב. אשרי ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

וְאָמַר בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. רבי יהודה אמר, הרי פרושה, אבל כי יקלל אלהיו סתום ומשום שאמר אלהיו סתם, לכך ונשא חטאו. שהרי אין יודעים מי הוא אלהיו, מי היראה שלו, אם אחד מן השמים, או אחד מן הכוכבים, או אחד ממנהיגי העולם.

אָמַר רבי יוסי, אם הוא צדיק גמור, לא יעורר (דבר) את הכח שלהם, וכיון שעורר הדבר הזה, חוששים שגזרקה בו מינות, ולא ימות (אמר רבי יוסי, אפלו צדיק גמור לא ימות) על זה, משום שהוא דבר סתום. רבי יהודה אמר, דנים אותו לטוב בזה, שאם אמר אלהי, יכול לטען: אלהי שהיה עד עכשו, שנמשכתי אחריו בלבי, ועכשו



חזרתי כנגד האמונה העליונה. אבל אם אמר יי אלהים, או יי, ונקב אותו בשמו - לזה אין לטען בזה, משום שזוהי אמונת הכל, וכל אות ואות של השם הקדוש הזה עולה לשם השלם (לשבח).

דבר אחר ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל - רבי יצחק אמר, ויקב בן האשה, למה? אלא כמו שבארוה. אבל האישי הישראלי, בעלה של שלומית היה. רבי יהודה אמר, בנו של בעלה של שלומית מאשה אחרת היה. אמר רבי יצחק, רבו כאחד, ואמר לו דבר על אמו, וכי אביו היה שנהרג בשם הקדוש, כמו שבארוה שכתוב (שמות ב) הלהרגני אתה אמר, שזה בשם הקדוש הרג אותו משה, ועל כן הושיט דבור כנגדו.

וזהו שכתוב, ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אתו אל משה. למה? (אל משה? משום שהרג את אביו וכו') משום שהגיע אל משה על שהרג את אביו בשם הקדוש. משום כך ויביאו אתו אל משה. כיון שראה משה, מיד ויניחהו במשמר, והאב והבן נפלו בידי משה.

איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. רבי יצחק פתח, (תהלים פא) שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר. כיון שכתוב לא יהיה בך אל זר, מה זה ולא תשתחוה לאל נכר? אלא לא יהיה בך אל זר, שלא יכניס אדם את היצר הרע לתוכו. שכל מי שבא להתחבר עמו, אל זר שרוי בתוכו, שהרי כשמתחבר בו אדם, מיד בא לעבר על דברי תורה, ובא לעבר על אמונת השם הקדוש, ובא אחר כך להשתחוות לאילים אחרים, ועל זה כתוב לא יהיה בך אל זר. כיון שלא יהיה בך אל זר, לא תבא להשתחוות לאילים אחרים ולעבר על אמונת השם הקדוש. זהו שכתוב ולא תשתחוה לאל נכר, וזוהי אמונה רעה של האדם.

ועל זה, כי יקלל אלהיו, שיכול לטען שהוא קלל את אותו אל זר, יצר הרע שלפעמים שורה עליו, ואנו איננו יודעים אם דבריו אמת או לא. ועל זה, ונשא חטאו. אבל ונקב שם ה' מות יומת.

אמר רבי יהודה, אם כך, למה ונשא חטאו? ונסלח חטאו היה צריך להיות! (אלא) אמר לו, כמו שאמר אלהי, כמו שבארנו סתם, ולא פרש. רבי חייא אמר, כי יקלל אלהיו סתם, ולא פרש, וזה ודאי



וּנְשָׂא חֲטָאוֹ. אָבֵל וְנֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֶת, שֶׁהָרִי כָּאֵן תְּלוּיָה אַמוֹנֶת
הַכֵּל, וְאֵינן לוֹ רִשׁוֹת לְטַעַן עָלָיו כָּלֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּי זֶה וְדָאֵי, שֶׁהָרִי הַשֵּׁם הַזֶּה הֵנוּ אַמוֹנֶת הָעֲלִיּוֹנִים
וְהַתְּחַתּוֹנִים, וְעַל זֶה עוֹמְדִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹת זְעִירָה אַחַת
תְּלוּיִים אֶלֶף אֶלְפִים וְרַבּוֹא רַבּוֹת עוֹלָמוֹת שֶׁל תְּשׁוּקוֹת, וְעַל זֶה
שְׂנִינּוּ, הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ קִשְׁוֹרוֹת אֵלוֹ בְּאֵלוֹ, וְכַמָּה אֶלֶף רַבּוֹת עֲלִיּוֹנִים
(עוֹלָמוֹת) תְּלוּיִים בְּכָל אוֹת וְאוֹת, וְעוֹלוֹת וְנִקְשָׁרוֹת בְּאַמוֹנָה (בְּגִלּוּי),
וְנִסְתָּר בָּהֶם מֵה שֶׁלֹּא הִשְׁיִגּוּ הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, הַתּוֹרָה תְּלוּיָה
בָּהֶם, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, הוּא וְשֵׁמוֹ אֶחָד. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (תְּהִלִּים
לט) אָמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְרַכִּי מִחֲטָאוֹ בְּלִשׁוֹנִי. וְכַתּוּב, (קֹהֶלֶת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת
פִּיךָ לְחֲטִיא אֶת בְּשָׂרְךָ.

רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, (שְׁמוֹת יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יָרֵה יִיָּרֵה
אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחִיָּה בְּמִשְׁךָ הַיָּבֵל. וּמֵה הָר סִינִי, שֶׁהוּא
הָר כְּשֶׁאָר הָרִי הָעוֹלָם, מִשׁוֹם שְׁנִירָאָה עָלָיו כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב
לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יָרֵה יִיָּרֵה – מִי שֶׁקָּרַב לְמֶלֶךְ לֹא כָּל
שָׁפֵן. וּמֵה הָר סִינִי, שֶׁיִּכּוֹל אָדָם לְהוֹשִׁיט בּוֹ יָד דְרָךְ כְּבוֹד בִּירָאָה,
כָּתוּב בּוֹ לֹא תִגַּע בּוֹ יָד סֶתֶם, וְאֶפְלוּ בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד – מִי שֶׁמוֹשִׁיט יָדוֹ
בְּדֶרֶךְ קִלּוֹן כְּנִגַּד הַמֶּלֶךְ לֹא כָּל שָׁפֵן.

רַבִּי יִיסָא פָּתַח וְאָמַר, (שׁם α) אֵל תִּקְרַב הֵלֶם שֶׁל נְעֻלִיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ
כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא. וּמֵה מִשֶּׁה,
מִיּוֹם שְׁנוּלֵד, לֹא סָר מִמֶּנּוּ הַזֶּהֱרַר הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, כָּתוּב בּוֹ אֵל תִּקְרַב
הֵלֶם. אָמַר לוֹ, מִשֶּׁה, עַד כָּאֵן אֵינְךָ כְּדָאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַבּוּדֵי שֶׁל
נְעֻלִיךָ. וּמֵה מִשֶּׁה כֵּךְ, שֶׁהִיָּה מִתְּקָרַב בִּירָאָה בְּקֹדֶשׁה כָּתוּב בּוֹ כֵּךְ –
מִי שֶׁקָּרַב בְּאַרְח שֶׁל קִלּוֹן אֵל הַמֶּלֶךְ עַל אַחַת כְּמָה וְכַמָּה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ. בֹּא רֵאָה,
כְּשֶׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ מְכִירִים אֶת אוֹתָם הַגְּדוֹלִים שֶׁל
הָעוֹלָם שְׁמִמְנִים עַל שְׂאָר הָעַמִּים, וְלִכְּל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה לוֹ פֶּחַד לְבַדּוֹ
מֵהֶם. כִּיּוֹן שְׁנִקְשְׁרוּ בְּקִשְׁר הָאַמוֹנָה, וְקָרַב אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְעַבּוֹדָתוֹ, נִפְרְדּוּ מֵהֶם וְקָרְבוּ לְאַמוֹנָה הָעֲלִיּוֹנָה הַקָּדוֹשָׁה. וּמִשׁוֹם כֵּךְ
כָּתוּב אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו, וְאֶף עַל גַּב שְׁזוּהֵי עֲבוּדָה זָרָה, כִּיּוֹן
שְׁאֵנִי הַפְּקִדְתִּי לָהֶם מִמֶּנָּה לְהִנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, מִי שֶׁמְקַלֵּל וּמְבַזֵּה
אוֹתָם, וְדָאֵי וְנָשָׂא חֲטָאוֹ, שֶׁהָרִי בְּרִשׁוֹתָי עוֹמְדִים וְהוֹלְכִים וּמְנַהִיגִים



את בני העולם. אבל ונקב שם ה' מות יומת, לא ונשא חטאו כמו לאלו, אלא מות יומת. מות בעולם הזה, יומת בעולם הבא. לאלה ונשא חטאו, משום שמבזה מעשי ידיו, מבזה את השמשים שלי שאני הפקדתי, ואסור הוא, אבל מיתה לא התחייבה בהם.

רבי שמעון היה הולך בדרך, והיו עמו רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ורבי יהודה. הגיעו לחריץ מים אחד. החליק רבי יוסי בבגדיו לתוך המים, אמר, הלואי שחריצי המים לא היו נמצאים. אמר לו רבי שמעון, אסור לך! שמש של העולם הוא, ואסור לנהג קלון בשמשו של הקדוש ברוך הוא, וכל שכן כשהם מעשים של אמת שנמצאים בהנהגות ההשגחה העליונה.

פתיח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את כל אשר עשה - סתם, אפלו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתוב והנה טוב מאד, כלם שמשי העולם, מנהיגי העולם, ובני אדם אין יודעים.

עד שהיו הולכים, ראו נחש אחד הולך לפניהם. אמר רבי שמעון, ודאי זה הולך להרחיש לנו נס. רץ אותו נחש לפניהם ונקשר באפעה אחד בקשר הדרך, הסיטו (נלחמו) זה את זה ומתו. כשהגיעו, ראו את שניהם שוכבים בדרך. אמר רבי שמעון, ברוך הרחמן שהרחיש לנו נס, שהרי כל מי שמסתכל בזה כשהוא בקיומו, או שהוא מסתכל באדם, לא ינצל בודאי. כל שכן אם יקרב אליו. קרא עליו, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. ובכל עושה הקדוש ברוך הוא את שליחותו, ואין לנו לנהג בזיון בכל מה שהוא עושה. ועל זה כתוב, (שם קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך ה' כל מעשיך.

סגלה לטמטום הלב - לטהר את עצמו במקוה וללמד ספר הזהר כי זהר הוא מלשון הארה שמאיר במקום החשך

להבין ענין טמטום הלב וטמטום המח שטמטום הלב היא שנעשה לב האבן וכו', ועצה היעוזה לזה לטהר את עצמו במקוה וללמד ספר הזהר כי זהר הוא מלשון הארה שמאיר במקום החשך וכו'.

(אמרי קדש סטרעליסק אות י"ט)



רבי שמעון פתח, (שיר ב) **אני חבצלת השרון שושנת העמקים**. כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא משבח אותה, והיא משבחת אותו תמיד. וכמה שבחים וזמירות מתקינה למלך תמיד. אשרי חלקם של ישראל שאחוזים בגורל החלק הקדוש, ככתוב (דברים לב) **כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו**.

אני חבצלת השרון – זו כנסת ישראל שנקראת חבצלת, שעומדת ביפי של נוי בגן עדן להנטע. השרון, שהיא (שומרת נ"א שרה) ומשבחת את המלך העליון. דבר אחר אני חבצלת השרון – שצריכה להיות משקה מהשקאת הנחל העמק, מעין הנחלים, כמו שנאמר היה השרון (פצרה). [לאגם מים] שושנת העמקים, שעומד בעמק של הכל.

שושנת העמקים, מי הם העמקים? כמו שנאמר (תהלים קל) **ממעמקים קראתיה ה'**. חבצלת השרון, מאותו מקום שהשקאת הנחלים העמקים יוצאים ולא פוסקים לעולמים. שושנת העמקים, השושנה של אותו מקום שנקרא עמק הכל, נסתר מכל הצדדים.

בא ראה, בראשונה חבצלת ירקה עם עלים ירקים, אחר כך שושנה בשני גונים – אדם ולכן. שושנת – בששה עלים. שושנת – ששנתה את גוניה, ומשתנה מגון לגון. שושנת, בראשונה חבצלת. בזמן שרוצה להזדוג עם המלך, נקראת חבצלת. אחר שנדבקה עם המלך עם אותן נשיקות, נקראת שושנה, משום שכתוב (שיר ה) **שפתותיו שושנים**. שושנת העמקים. שהיא משתנה ומשנה את גוניה, לפעמים לטוב, ולפעמים לרע. לפעמים לדין, ולפעמים לרחמים.

ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים וגו' (בראשית ב). **בא ראה**, שהרי בני אדם לא יודעים ולא מסתכלים ולא משגיחים, בשעה שבא הקדוש ברוך הוא את האדם וכבד אותו בכבוד עליון, רצה ממנו להדבק בו, כדי שימצא יחידי, ובלב יחידי, ובמקום של דבקות יחידה, שלא ישתנה ולא יתהפך לעולמים באותו קשר האמונה היחידה, שהכל נקשר בו. זהו שכתוב **ועץ החיים בתוך הגן**.



וְאַחַר כִּף סֵטוּ מִדְרֹךְ הָאֲמוּנָה, וְעִזְבוּ אֶת הָעֵץ הַיְחִיד הָעֲלִיּוֹן מִכָּל הָעֵצִים, וּבָאוּ לְהִדְבֵק בְּמָקוֹם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מִגֹּן לְגֹן, וּמֵטוֹב לְרָע, וּמֵרָע לְטוֹב, וַיְרִדוּ מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וַיִּנְדְּבְקוּ לְמַטָּה בְּשִׁנּוּיִים רַבִּים, וְעִזְבוּ אֶת הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל, שֶׁהוּא אֶחָד, וְלֹא מִשְׁתַּנָּה לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יֵשֶׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים. וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים וְדָאִי, אֲזִי הִתְהַפֵּף לָבָם לְאוֹתוֹ צַד מִמֶּשׁ, לְפַעֲמִים לְטוֹב, לְפַעֲמִים לְרָע, לְפַעֲמִים לְרַחֲמִים, לְפַעֲמִים לְדִין. כְּמוֹ אוֹתוֹ הִדְבֵר שֶׁנִּדְבְּקוּ בוֹ וְדָאִי. וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חֲשִׁבֹנוֹת רַבִּים, וַיִּנְדְּבְקוּ בָהֶם.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אָדָם, עִזְבָתְךָ אֶת הַחַיִּים וְדִבְקָתְךָ בַּמּוֹת. חַיִּים, שְׁכָתוֹב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, הָעֵץ שֶׁנִּקְרָא חַיִּים, שְׁמִי שְׂאוּחַז בּוֹ לֹא טוֹעַם טַעַם הַמּוֹת לְעוֹלָמִים, וַיִּנְדְּבְקָתְךָ בְּעֵץ אַחֵר – הָרִי וְדָאִי מוֹת הוּא כְּנִגְדֶּךָ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי ה) רַגְלֶיךָ יִרְדוּת מוֹת וְגו'. וְכָתוֹב (קהלת ז) וּמוֹצֵא אֲנִי מֵרַחֲמֵי הָאֱשֵׁה. וְדָאִי שֶׁנִּדְבְּקָתְךָ לְמָקוֹם שֶׁל מוֹת, וְעִזְבָתְךָ אֶת הַמָּקוֹם שֶׁל חַיִּים, מִשׁוּם כִּף נִגְזַר עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מוֹת.

אִם הוּא חֲטָא, מָה חֲטָאוּ כָּל הָעוֹלָם? אִם תֹּאמַר שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת בָּאוּ וְאָכְלוּ מִהָעֵץ הַזֶּה וַיִּנְלַקַח מִכָּלֶם – לֹא כִּף. אֲלֹא בְּשַׁעַה שֶׁאָדָם עָמַד עַל רַגְלָיו, רָאוּ אוֹתוֹ כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפְחָדוּ מִפְּנָיו, וְהָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרָיו כְּמוֹ עֲבָדִים לְפָנָי הַמֶּלֶךְ, וְהוּא אוֹמֵר לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה נִבְרָכָה לְפָנָי ה' עוֹשֵׁנוּ. וְכָלֶם בָּאוּ אַחֲרָיו. כִּיּוֹן שָׂרְאוּ שֶׁאָדָם מִשְׁתַּחֲוֶה לְמָקוֹם הַזֶּה וַיִּנְדְּבְקָתְךָ בּוֹ, כָּלֶם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְגַרְם מוֹת לוֹ וְלְכָל הָעוֹלָם.

אֲזִי הִשְׁתַּנָּה הָאָדָם לְכַמָּה גּוֹנִים, לְפַעֲמִים לְטוֹב לְפַעֲמִים לְרָע. לְפַעֲמִים רָגוּז, לְפַעֲמִים נִחַת. לְפַעֲמִים דִּין, וְלְפַעֲמִים רַחֲמִים. לְפַעֲמִים חַיִּים, לְפַעֲמִים מוֹת. וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוֹם תְּמִידִי בְּאֶחָד מֵהֶם, מִשׁוּם שֶׁאוֹתוֹ מָקוֹם גָּרָם לוֹ. וְלִכֵּן נִקְרָא לְהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, מֵטוֹב לְרָע, מִרַחֲמִים לְדִין, מִשְׁלוּם לְקָרֵב, הִיא מִתְהַפֶּכֶת לְכָל. וְנִקְרָא טוֹב וְרָע, שְׁכָתוֹב וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וְהַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, הַמְּרַחֵם עַל מַעֲשֵׂי יָדָיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קִבַּל מִמֶּנּוּ, וְנִמְשַׁךְ



אחר אשתו ונתגַרש לעולמים. שְהַרִי הָאִשָּׁה עוֹלָה לְמָקוֹם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. וְהָאִשָּׁה גֵרְמָה מוֹת לְכָל.

בא רָאָה, לְעוֹלָם הִבָּא פְתוּב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֵץ יִמֵי עֲמִי. כִּימֵי הָעֵץ – אוֹתוֹ עֵץ שְׁנוּדָע. בְּאוֹתוֹ זְמַן פְּתוּב, (שם כה) בְּלַע הַמָּוֶת לְנִצָּח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פְּנִים.

ברוך ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֵׁת בְּהַר (דף קו ע"ב - דף קיב ע"א)

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא ו) זֹאת תוֹרַת הָעֵלָה הִיא הָעֵלָה וְגו'. פְּסוּק זֶה בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְנוֹ, שְׁהִיא עוֹלָה וּמִתְחַבֵּרַת עִם הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ בְּזוּג שְׁלָם.

היא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה וְגו'. **בא** רָאָה, כִּיִּן שְׁנַכְנַס הַלֵּילָה וְהַשְּׁעָרִים סְתוּמִים, הַדֵּינִים הַתְּחַתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים חֲמוּרִים וְאַתּוֹנוֹת וּכְלָבִים. חֲמוּרִים הָרִי בְּאַרְנוֹ, וּכְלָבִים וְאַתּוֹנוֹת לֹא מְשׁוֹטְטִים וְלֹא הוֹלְכִים, אֲלֵא בָהֶם עוֹשִׂים כְּשָׁפִים לְבְנֵי אָדָם, כְּמוֹ בְּלַעַם, וּפְרֻשׁוֹהָ. אַז כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁנִים, וְהַמְּזֻבַּח הַתְּחַתּוֹן הַחִיצוֹן שׁוֹרֵף.

בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה מִתְעוֹרְרַת רוּחַ צְפוֹן, וּמֵאוֹתוֹ הַמְּזֻבַּח הַתְּחַתּוֹן יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ, וְהַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, וְהַדֵּינִים הַתְּחַתּוֹנִים מִתְכַּנְסִים לְנִקְבִים שְׁלֵהֶם, וְאוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת הוֹלְכַת וּמְשׁוֹטְטַת, וְשַׁעְרֵי גֵן עֵדֵן נִפְתָּחִים, עַד שְׁמַגִּיעָה (הַבְּקָר) אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת, וּמִתְחַלֶּקֶת לְכַמָּה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְנִכְנְסַת תַּחַת כַּנְפֵי הַתְּרַנְגוֹל, וְהוּא קוֹרָא.

אז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בֵּין הַצְּדִיקִים, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שְׁמַגִּיעַ הַבְּקָר. כִּיִּן שְׁמַגִּיעַ הַבְּקָר נִמְצָאִים מְסֻפְרִים בְּסוּד אֶחָד, וַיֵּשׁ לָהּ נַחַת עִם בְּעֵלָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב עַל מוֹקְדָה עַל הַמְּזֻבַּח כָּל הַלֵּילָה וְגו'. עַד הַבְּקָר, שְׁהַרִי בְּבִקְר הַדֵּינִים וְהַשְּׁלֵהֶבוֹת שׁוֹכְכִים, וְאִז מִתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּעוֹלָם, וּמְנוּחָה הִיא שֶׁל הַכָּל.

בא רָאָה, כִּיִּן שְׁנַכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְץ, לֹא נִמְצָאוּ בָּהּ הַדֵּינִים הַתְּחַתּוֹנִים, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל הִיָּתָה בָּהּ בְּמְנוּחָה עַל פְּנֵי הַכְּרוּבִים, כְּמוֹ שְׁנַמָּר, שְׁכָתוּב (ישעיה א) צְדָק יְלִין בָּהּ. אַז הִיָּה לָהּ נַחַת מֵהַכָּל,



שְׁהָרֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁנִים עַד שְׁמִקְרִיבִים אֶת הַקָּרְבָּן שֶׁל בֵּין הָעֲרָבִים, וּמִסְתַּלְקִים הַדִּינִים. וְהָעוֹלָה הֵיטָה בּוֹעֶרֶת עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְאִז הִיָּה לָהּ נֶחֱת מֵהַכֵּל, וְלֹא נִמְצָא אֶלָּא אִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי תִבְאוּ וְגו' וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ, מְנוּחָה בְּיָדַי. וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ שַׁבַּת לָהּ, שַׁבַּת לָהּ מִמֶּשׁ.

עוֹד פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר, (שמות כא) כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. מִשׁוּם שֶׁכָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל שְׁנֵמּוּל, שֵׁשׁ בּוֹ רֶשֶׁם קְדוּשׁ, יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה בְּשִׁמְטָה, שְׁהָרֵי שְׁלוֹ הִיא אוֹתָהּ שְׁמִטָּה, לְנוּחַ בָּהּ. וְזוֹ נִקְרָאת שַׁבַּת הָאָרֶץ, וְדַאי חֲרוּת יֵשׁ בָּהּ. מְנוּחָה בָּהּ. כְּמוֹ שֶׁשַׁבַּת הִיא מְנוּחַת הַכֵּל, כֶּף גַּם הַשְּׁמִטָּה הִיא מְנוּחַת הַכֵּל, מְנוּחָה הִיא שֶׁל רוּחַ וְגוּף.

בֵּא רָאָה, ה' הִיא מְנוּחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים. מִשׁוּם כֶּף, ה' עֲלִיּוֹנָה, ה' תְּחַתּוֹנָה. מְנוּחַת הָעֲלִיּוֹנִים, מְנוּחַת הַתְּחַתּוֹנִים. ה' עֲלִיּוֹנָה, שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים. ה' תְּחַתּוֹנָה שְׁבַע שָׁנִים בְּלִבְדָּן. זֶה שְׁמִטָּה, וְזֶה יוֹכֵל.

וּכְשֶׁמִּסְתַּלְקִים בְּדַבָּרִים הַכֵּל אַחַד. מִשׁוּם כֶּף וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ, בְּאוֹתָהּ מְנוּחַת הָאָרֶץ צָרִיכִים הָעֲבָדִים מְנוּחָה. וּמִשׁוּם כֶּף, וּכְשֶׁבִיעִית יֵצֵא לַחֲפְשֵׁי חֲנָם. חֲנָם, מֵה זֶה חֲנָם? שְׁלֹא נוֹתֵן לְאֲדוֹנוֹ כְּלוּם.

אִיָּא סוּד זֶה כָּאֵן לְמִדְנוּ, כְּתוּב (במדבר יא) זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם, בְּלִי בְרָכָה. שְׁלֹא הִיָּה עֲלִינוּ בְּמִצְרַיִם הָעַל שְׁלִמְעָלָה. בֵּא וּרְאָה, עֲבָדִים פְּטוּרִים מֵעַל הַמְּלָכוֹת שְׁלִמְעָלָה, וְלִכְּן פְּטוּרִים מִן הַמִּצְוֹת. מֵה זֶה עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם? אֶלָּא כְּאוֹתוֹ שׁוֹר שְׁנוֹתָנִים עָלָיו עַל בְּהִתְחַלָּה כְּדִי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ טוֹב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא מִקְבֵּל עָלָיו אוֹתוֹ עַל, לֹא עוֹשֶׂה דָּבָר. כֶּף גַּם צָרִיף לְאָדָם לְקַבֵּל עָלָיו עַל בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֶּף שֵׁיַעֲבֹד בּוֹ בְּכֹל מֵה שְׁצָרִיף. וְאִם לֹא יִקְבֵּל עָלָיו אֶת זֶה בְּהִתְחַלָּה, לֹא יוֹכֵל לְעַבֵּד.

זֶהוּ שְׁכָתוּב, (תהלים ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בִּירְאָה. מֵה זֶה בִּירְאָה? כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר (שם קיא) רְאֵשִׁית חֲכֵמָה יְרֵאת ה', וְזוֹ מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וּמִשׁוּם כֶּף, עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וְעַל כֶּף זֶה הִיא הִרְאֵשִׁית שֶׁל הַכֵּל. מִי מוֹכִיחַ? תְּפִלָּה, בְּהִתְחַלָּה שֶׁל יָד, מִשׁוּם שְׁבִזָּה הוּא נִכְנָס לְשֶׁאֵר הַקְּדוּשָׁה. וְאִם זֶה לֹא נִמְצָא אֶצְלוֹ, לֹא שׁוֹרָה עָלָיו קְדוּשָׁה לְמַעְלָה, מִשׁוּם זֶה כְּתוּב, (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקְּדוֹשׁ וְגו'.



וְהָעֵלִי הַזֶּה לֹא שׁוֹרָה בְּמֵי שְׁכָפוֹת לְאַחַר, וְעַל כֵּן עֲבָדִים פְּטוּרִים מֵעַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִם מֵהָעֵל הַזֶּה הֵם פְּטוּרִים, מִכָּל הַשָּׂאָר הֵם פְּטוּרִים, שֶׁהָרִי הַשָּׂאָר לֹא שׁוֹרָה עַל הָאָדָם, עַד שֶׁנִּמְצָא עִמּוֹ הָעֵל הַזֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה הָיוּ אוֹכְלִים יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם חֲנָם. אִף כֹּאן יֵצֵא לַחֲפָשִׁי חֲנָם, שֶׁהָרִי עֲבָד הָיָה, וְכָל מֵה שֶׁעָשָׂה – חֲנָם הוּא, בְּלִי עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְאִף עַל גַּב שְׁחָנָם הָיוּ מַעֲשָׂיו – יֵצֵא לַחֲפָשִׁי, וְתַהֲיֶיהָ לוֹ מְנוּחָה.

לְאַחַר שֶׁהוּא בְּחֵרוֹת וְנִמְצָאָת בּוֹ מְנוּחָה, נוֹתְנִים עָלָיו עַל, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּצֵיא אוֹתוֹ לְחֵרוֹת. וְאִם בֶּן אָדָם יִסְרַב לְצֵאת לְחֵרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם אָמַר יֹאמֶר הָעֶבֶד אֶהְבֹּתִי אֶת אֲדֹנָי וְגו', הָרִי בְּרֹדָאֵי פָגַם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם, שֶׁעֲזַב עַל מַלְכוּת שְׁלֹמְעֵלָה וְלָקַח אֶת עַל אֲדוֹנוֹ. וְעַל זֶה מֵה כְּתוּב? וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדֹּלֶת וְגו'. וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים, אֶל הָאֱלֹהִים סִתָּם, אֶל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁפָּגַם אוֹתוֹ שָׁגַם כֵּן נִקְרָא אֱלֹהִים.

וְלֵאמֹר מְקוֹם יִקְרַב אֵלָיו? אֶל הַדֹּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. מִשּׁוּם שֶׁהַמְּקוֹם הַזֶּה הוּא הַפֶּתַח שְׁלֹמְעֵלָה, וְנִקְרָא מְזוּזָה, וְהָרִי נִתְבָּאָר. וְכִיּוֹן שֶׁהוּא הַתְּכּוֹן לְפָגַם אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה, אוֹתוֹ פָּגַם נִשְׂאָר עִמּוֹ בּוֹ בְּגוֹפוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְרָצַע וְעֲבָדוֹ לְעֵלָם. יִהְיֶה עֲבָד תַּחַת רַגְלֵי אֲדוֹנוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל.

לָמָּה אֶת אֲזָנוֹ? הָרִי פְּרִשׁוּהָ. אֲבָל שְׁמִיעָה תְּלוּיָה בַּמְּקוֹם הַזֶּה, עֲשִׂיָה לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל, כְּשֶׁקָּרְבוּ לְהַר סִינַי וְהָיוּ בְּאֶהְבֹּת לְבָם לְהִתְקַרֵּב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִקְדִּימוּ עֲשִׂיָה לְשְׁמִיעָה, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הַשְּׁמִיעָה, וְאַחַר כֵּן עֲשִׂיָה. הַשְּׁמִיעָה תְּלוּיָה בְּשִׁמְטָה הַזֹּו. וְעַל זֶה שֶׁהוּא פָּגַם אֶת הַשְּׁמִיעָה הַזֹּו, תִּפְגַּם שְׁמִיעָתוֹ וַיִּשְׂאָר בּוֹ פָּגַם, וְהוּא לֹא יִשְׂאָר עֲבָד לְאֲדוֹנוֹ, עַד שֶׁיִּתְקַרֵּב לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁפָגַם, וַיִּפְגַּם הוּא לְפָנָיו, וַיִּשְׂאָר בּוֹ אוֹתוֹ פָּגַם. וּמִשּׁוּם זֶה, וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סִתָּם, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוֹ. וְעַל זֶה, וְשִׁבְתָּהּ הָאָרֶץ שְׁבֹת לָהּ.

שִׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבֹת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבֹת לָהּ. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מֵה הַטַּעַם וְאֶכְלוּ אֲבִינֵי עִמָּךְ? מִשּׁוּם שֶׁהָעֲנִיִּים תְּלוּיִים בַּמְּקוֹם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה תִּשְׂאִיר אוֹתָם לְאָכֹל. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמְרַחֵם עַל



הַעֲנִי, נוֹתֵן שְׁלוֹם בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּמוֹסִיף בְּרָכָה לְעוֹלָם, וְנוֹתֵן שְׂמֵחָה וְכֹחַ לְמָקוֹם שְׁנִקְרָא צְדָקָה, לְהוֹרִיק בְּרָכָה לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּבְאַרְנֹנָה.

רעיא מהימנא

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן וְגו'. מְצֻנָּה זֹו לְשַׁבַּת בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית, וְלֹאֲחֻרְיָהּ לְשַׁבַּת בַּשְּׁבִיעִי, וְאֲחֻרְיָהּ לְהַשְּׁמִיט כְּסָפִים בַּשְּׁבִיעִית, וְאֲחֻרְיָהּ לְמִנּוֹת שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שְׁבַע שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה. כָּאֵן הַסּוּד שֶׁל כָּל הַשְּׁבִיעִיּוֹת, מְצַד הַשְּׁכִינָה שְׁנַמְצָאָת שְׁבַע, מְצַד הַצְּדִיק שֶׁהוּא שְׁבִיעִי לְבִינָה, וְהִיא בַּת שְׁבַע, מְצַד הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁנַאֲמַר בָּהּ (תהלים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְּלִיתִיךָ.

שְׁבַע שְׁמוֹת הֵם אֲבָגִית"ן, וּבֵהֶם אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כָּלֵל הָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּבוֹת הֵם תִּשְׁעַ וְאַרְבָּעִים, הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, שְׁבָה וְקִרְאָתֶם דְּרוּר. בָּהּ תִּהְיֶה שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, דְּרוּר פְּדוּת וּשְׁבִיתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר בָּהֶם וְהָיָה זְרַעְךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ.

לְכָף סְפִירָה מֵהַשְּׁבַע הִלְלוּ שֵׁשׁ כְּנָפִים, שֶׁהֵן שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת לְכָל אַחַת. וּבִקְוֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (וּשְׁכִינָתוֹ) בְּכָל סְפִירָה מֵהַשְּׁבַע הִלְלוּ, (ישעיהו ו) בְּשֵׁתִים יְכַסֶּה פָּנָיו וּבְשֵׁתִים יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבְשֵׁתִים יַעֲוֹפֶף, וּבִינָה הִיא אַחַת, וְהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא שְׁבַע, וְלִמְעַלָּה מִבִּינָה אַחַת וְאַחַת – הָרִי עֶשֶׂר סְפִירוֹת. שְׁתַּיִם, ג', וְד', וְה', וּו', וְז'.

כָּאֵן וְיִלְךְ הַלּוּךְ וְגַדְל. מְצַד זֵר – וְהַמִּים הָיוּ הַלּוּךְ וְחִסּוֹר, מִתִּי? בְּמָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה שׁוֹרָה בְּז'. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתֵּבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, זֹו הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. בַּשְּׁבַעָה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ, הִיא הַשְּׁבִיעִית וְהַעֲשִׂירִית.

שְׁעוּזָה בָּהֶם אֶהְיָה, שֶׁהִיא בִּינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, הִיא אֶהְיָה אֲשֶׁר אֶהְיָה, פְּעָמִים אֶהְיָה חֲשׁוֹבֹן מ"ב, וּשְׁמוֹנָה אוֹתִיּוֹת בָּהֶם חֲמִשִּׁים, שְׁבָהֶם מְצֻנָּה לְחֻשָׁב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וְבוֹ מְצֻנָּה לְחֹזֵר לְאַחֲזָתוֹ בַּיּוֹבֵל, בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תִּשְׁבּוּ וְגו'. כָּל אֶחָד יִחְזֹר בּוֹ לְדַרְגָּה שְׁלוֹ, שְׁנַשְׁמָתוֹ אַחוּזָה מִשָּׁם, כְּמוֹ שְׁבָאוּרָה (קהלת יב) וְהַרוּחַ תִּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

שְׁמֻטָּה – שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהִיא מְשַׁבַּע שָׁנִים. יוֹבֵל – הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה, בִּינָה, הִיא לְחֲמִשִּׁים שָׁנִים, וּבָהּ מִתְיַחֲסִים יִשְׂרָאֵל

ביציאתם



מהגלות. זהו שכתוב ואיש אל משפחתו תשובו. כגון שיציאת מצרים שאותם בעלי תורה בה, נאמר בהם (שמות יג) וחמשים עלו בני ישראל, ופרשונה אחד מחמשים.

ושכינה תחתונה היא גאלת בתי ערי חומה נאמר בה, ובתי ערי החצרים. ששני בתים יש בלב: אם הם מבעלי תורה, הם נקראים בתי ערי חומה, כמו שנאמר ביציאת מצרים, (שם יד) והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. לאחרים שאינם בעלי תורה, נקראו בתי החצרים.

אמר רבי שמעון, והרי מצאנו חצרים שנאמר בו (אסתר ה) ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך. ובכל מקום המלך סתם, זה הקדוש ברוך הוא. ותעמד, אין עמידה אלא תפלה. נכח בית המלך, נכח בית המקדש, שכל ישראל צריכים להתפלל תפלתם לשם ולהיות נכח בית המקדש. מי זו כאן חצר הפנימית? ודאי שנים הם חצרות בית ה'.

אמר לו המנורה הקדושה, שני חצרים, הם החיצוניים של הלב, והם שני אונים של הלב. ושני בתים פנימיים, שני בתי הלב. ושנים הם הבתים הפנימיים, ושנים הם בתים חיצוניים. ובזמן שיהיה פרקן, תהיה גאלה לכלם, לאותם הקרובים ללב, שהיא השכינה, ולאלה הרחוקים שהתקרבו. זהו שכתוב (ישעיה נז) שלום שלום לרחוק ולקרוב. ופרשונה, לרחוק מעברה, ולקרוב ממצוה.

באותו זמן מצוה לתקע בשופר ביוכל. זהו שכתוב (שם יח) כנשא נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו. כמו שבתקיעת שופר היוכל כל העבדים יוצאים לחרות, כך בגאלה האחרונה בתקיעת שופר מתפנסים כל ישראל מארבעת צדדי העולם, שהם עבדי היוכל. שבעלי תורה, יש בהם עבדים על מנת לקבל פרס, ונקראים עבדי המלך והגבירה. אבל בני המלך הקדוש – (שמות ט) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי, שהם כנפי חיות המרכבה.

מצוה אחר זו – לתת ללויים ערים לשבת. ומשום שהם לא השתתפו בעגל, הקדוש ברוך הוא חלק אותם אליו, שיהיו מנגנים לו בכמה מיני נגון. שכהנים בעבודתם, ולויים לשירם ולזמרים, וישראל לנניהם. כהנים בעבודתם, שיש שם כמה מצוות.



מִצְוָה אחת - לעשות שמן המשחה. ב' - לזים שומרים במקדש. ג' - ישראל לירא מן המקדש. ד' - עבודת הלזים בבית המקדש. ה' - להקטיר קטרת פעמים. ו' - כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש. ז' - לקדש זרע אהרן במקדש. ח' - ללבש בגדי כהנה במקדש. ט' - רחיצת ידים ורגלים לעבד במקדש.

י' - להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש. י"א - לפדות פסולי המקדשים. י"ב - קרבן היולדת ביום השמיני. י"ג - למלח קרבנות במקדש. י"ד - לעשות העולה כמשפטה. ט"ו - לעשות החטאת כמשפטו. ט"ז - אכילת קדשים כמשפט לכהנים. י"ז - אכילת שיירי מנחות. ח"י - לעשות מנחות כמצותן. י"ט - להביא קרבנות לבית המקדש. כ' - להביא נדר או נדבה לבית המקדש. כ"א - להביא קרבנות קדשים, תמורות וולדות. כ"ב - להקריב שני תמידין כהלכתן. כ"ג - להדליק אש תמיד על המזבח.

כ"ד - לעשות תרומת הדשן. כ"ה - להדליק נרות המנורה. כ"ו - להקריב מנחה בכל יום. כ"ז - להקריב מוסף בשבת. כ"ח - להסדיר לחם ולבונה. כ"ט - להקריב קרבן מוסף בראש חודש. ל' - להקריב בשבעת ימי הפסח. ל"א - להקריב ביום העמר כבש לעולה. ל"ב - להקריב (קרבן) העמר (הינו ספירת העמר). ל"ג - להקריב קרבן מוסף בשבועות. ל"ד - להקריב שתי הלחם בשבועות. ל"ה - להקריב מוסף בראש השנה. ל"ו - להקריב מוסף ביום הכפורים. ל"ז - להקריב מוסף בשבעת ימי החג. ל"ח - להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל - לשרף את הנותר באש. מ' - לשרף קדשים שננטמאו. מ"א - לעבד כהן גדול ביום הכפורים.

מ"ב - המועל בהקדש, קרן וחמש. מ"ג - (להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו) קרבן חטאת. מ"ד - אשם תלוי על ספקו. מ"ה - קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו - קרבן עולה ויורד. מ"ז - קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח - להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט - קרבן זבה אחר שתטהר. נ' - קרבן יולדות. נ"א - קרבן מצרעים. משם ואילך שאר המצוות.

בעלי הישיבות, בשבועה עליכם, אל תזוזו ממני עד שאתקין קרבנות לקדוש ברוך הוא, שהשכינה היא קרבן לה' בכל איבר ואיבר של המלה, בחבור שלם, בזכר ונקבה. בכל האיברים,



שָׁהֵם: מֵהֶם בְּרֵאשׁ, עֵינַיִם בְּעֵינַיִם, אֲזַנַיִם לְגַבֵּי אֲזַנַיִם, חֹטֵם בְּחֹטֵם, פְּנִיִם בְּפְנִיִם, פֶּה בְּפֶה, כְּגֹן (מלכים-ב ד) וַיִּשֶׁם פִּי עַל פִּי וְעֵינָיו עַל עֵינָיו. וּבָזָה הָיָה מַחִיָּה אֶת הַיָּלֵד. וְכֹךְ יָדֵי הַמֶּלֶךְ עִם יָדֵי הַגְּבִירָה, גּוֹף בְּגּוֹף, בְּכָל אֵיבָרָיו. קָרְבָן שָׁלֵם.

שָׁבֹן אָדָם בְּלִי אִשָּׁה הוּא חֲצִי גּוֹף, וְאֵין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו. כִּךְ (כַּאֲשֶׁר) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא אֵינְנוּ בְּקָרְבָן עִם הַשְּׂכִינָה, בְּכָל יִשְׂרָאֵל, שָׁהֵם אֲנָשֵׁי מִדּוֹת, שָׁהֵם הָאֵיבָרִים שְׁלָה. עֲלַת הָעֲלוֹת לֹא שׁוֹרָה שָׁם, וּכְאֵלוֹ לֹא הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶחָד, מֵאַחַר שֶׁהוּא אֵינוֹ עִם שְׂכִינָתוֹ. וּבְחֻצָּה לְאָרֶץ, שֶׁהַשְּׂכִינָה מְרַחֶקֶת מִבְּעֵלָה, נֹאמַר, כָּל הַדָּר בְּחוּץ לְאָרֶץ דּוֹמָה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהִים. מִשּׁוֹם שֶׁאֵין שָׁם קָרְבָנוֹת בְּחֻצָּה לְאָרֶץ. וּבְזִמְנֵן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְקַרֵב עִם שְׂכִינָתוֹ, יִתְקַיֵּם בּוֹ הַפְּסוּק הַזֶּה, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. וְעֲלַת הָעֲלוֹת שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם.

אָרֶף עַל גַּב שֶׁתִּקְנֶנּוּ הָאֲבוֹת תְּפִלוֹת בְּמָקוֹם קָרְבָנוֹת, זֶה הוּא לְקָרֵב נְפִשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, שָׁהֵם שְׂכָלִיִּים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ כְּאֵיבָרִים לְגַבֵּי הַגּוֹף. אֲבָל מֵצַד הַכְּסָאוֹת וְהַמְּלָאכִים, שָׁהֵם גּוֹפִים וְאֵיבָרִים שֶׁמְחוּץ לְמֶלֶךְ וּמֵהַגְּבִירָה, אֵין שָׁם קָרְבָן. וְלָכֵן נֹאמַר בְּכֶסֶף, (שמות יז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֶּסֶף יֵה. (כס, חסר מכס א') (ה"ו חסר משם) (ירמיה יז) כֶּסֶף כְּבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן מְקוֹם מְקַדְּשָׁנוּ. וְהָאֵיבָרִים בְּפִרּוּד מֵהַגּוֹף. הוּא בְּפְנִיִם, וְהֵם בְּחוּץ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב הֵן אֲרָאֶלֶם צָעֲקוּ חֲצָה, חֲצָה וְדָאֵי.

יְהִי רְצוֹן שְׁלָךְ, לְהַחְזִירֵנוּ לְבֵית הַמְּקֻדָּשׁ, לְקַיֵּם הַתְּפִלָּה שֶׁבְּאֵרוֹהָ הַקְּדָמוֹנִים: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּקֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאֶרְצֵנוּ, וְתִטְעֵנוּ בְּגְבוּלָנוּ, וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבָנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסִדְרָן, כָּל אֶחָד בְּסִדְרוֹ, וּמוֹסְפִים כְּהִלְכָתָם. שֶׁכַּעַת מְחוּץ לְאָרֶץ אֵין שָׁם קָרְבָנוֹת, כְּמוֹ הַגּוֹפִים שֶׁל הַבְּרִיאָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ, מֵצַד הָאֲצִילוֹת שְׁלוֹ, אֵין שָׁם פִּרּוּד וְהַפְּרָדָה. שֶׁהַשְּׂכִינָה הִיא יְחִידוֹ וּבִרְכָתוֹ וּקְדוּשָׁתוֹ, וְלֹא נִקְרָאת גּוֹף אֶלָּא כְּשֶׁהִתְגַּשְׁמוּ בְּכֶסֶף. וּמִלְּאֵכֵי הַבְּרִיאָה כְּמוֹ נְשָׂמָה שֶׁמִּתְלַבֶּשֶׁת בְּגּוֹף שֶׁפֶל. וְלָכֵן, כְּשֶׁהַשְּׂכִינָה הִיא מְחוּץ לְהִיכַל בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ וּמְחוּץ לְכֶסֶף, כְּבִיכּוֹל כְּאֵלוֹ לֹא הִיָּתָה אֶחָד עִמּוֹ.



מצד הכּסא הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא גּוֹף לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַמְּלָאכִים שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ אֵיבָרִים שֶׁתְּלוּיִים מִן הַגּוֹף, שֶׁהֵם זְכָרִים. וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּגְזְרוּ מִמֶּנּוּ זְכָרִים. הַכּסָּא הַשְּׁנִי גּוֹף הַשְּׁכִינָה, וְכָל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁתְּלוּיִים מִמֶּנּוּ נְקֻבוֹת, וְהַמְּלָאכִים שֶׁתְּלוּיִים מֵאוֹתוֹ כּסָּא נְקֻבוֹת, וְקֻרְבָּתָם לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכִינָתוֹ.

כִּף יְחוּד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכִינָתוֹ, אֵף עַל גַּב שֶׁהֵם כְּנֻשָׁמוֹת לְגַבֵּי הַכּסָּא וְהַמְּלָאכִים, כִּף הֵם לְגַבֵּיךָ עַל־תְּ הָעֲלוֹת, כְּגוֹף, שֶׁאַתָּה הוּא שְׁמִיחַד אוֹתָם וּמְקַרֵּב אוֹתָם, וְלִכֵּן אִמּוֹנְתָךְ בָּהֶם, וְאַתָּה אֵין נִשְׁמָה עָלֶיךָ, שֶׁתְּהִיָּה אַתָּה כְּגוֹף אֵלֶיךָ, שֶׁאַתָּה הוּא נִשְׁמָה לְנֻשָׁמוֹת, וְאֵין נִשְׁמָה עָלֶיךָ, וְלֹא אֱלוֹהַ עָלֶיךָ. אַתָּה מְחוּץ לְכָל, וּבִתּוֹךְ הַכָּל, וְלִכֵּל צַד, וְלִמְעַלָּה מִהַכָּל, וְלִמְטָה מִהַכָּל. וְאֵין אֱלוֹהַ אַחַר לְמַעְלָה וְלִמְטָה וּמְכַל צַד, וּמִתּוֹךְ עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שֶׁמֵּהֶם הַכָּל, וּבֵהֶם הַכָּל תְּלוּי, וְאַתָּה בְּכָל סְפִירָה, בְּאַרְכָּה וּרְחֻבָּהּ, לְמַעְלָה וְלִמְטָה, וּבֵין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּבְעֵבֵי כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה.

וְאַתָּה הוּא שֶׁמְקַרֵּב אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשְׁכִינָתוֹ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּבְכָל הָעֲנָפִים שֶׁל הַמְּאוֹרוֹת שֶׁתְּלוּיִים מֵהֶם, כְּעֲצָמוֹת, וְגִידִים, וְעוֹר, וּבָשָׂר, הַתְּלוּיִים מִן הַגּוֹף. וְאַתָּה אֵין לָךְ גּוֹף, וְלֹא אֵיבָרִים, וְאֵין לָךְ נְקֻבָּה. אֲלֹא אֶחָד בְּלִי שְׁנִי. יְהִי רְצוֹן שְׁלָךְ, שֶׁתְּקַרֵּב אַתָּה אֶת הַשְּׁכִינָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן אֲצִילוֹת שְׁלָה, שֶׁהֵן נֻשָׁמוֹת שֶׁל בְּעֵלֵי מְדוֹת. נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל. חֲכָמִים. נְבוֹנִים. חֲסִידִים. גְּבוּרִים. אֲנָשֵׁי אֲמֶת. נְבִיאִים. צַדִּיקִים. מְלָכִים. כָּלֵם מֵאַצִּילוֹת, שֵׁישׁ אַחֲרִים שֶׁל בְּרִיאָה.

וְהַשְּׁכִינָה הִיא קָרְבָּן, שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. מִיָּמִין שֶׁמֶן לְמְאוֹר, כְּגוֹן (בְּרֵאשִׁית א) אֶת הַמְּאוֹר הַגָּדֹל. שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הוּא מִצַּד הַשְּׂמָאל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְקִדְשָׁתָּ אֶת הַלוּיִם. שֶׁמֶן כְּתִית הוּא מִצַּד שֶׁל צַדִּיק, שֶׁהוּא כּוֹתֵשׁ כְּתִישׁוֹת מֵאֵיבָרִים, שֶׁהֵם זִיתִים, לְהוֹרִיד שֶׁמֶן לְגַבֵּי פְתִילָה, פְתִיל תְּכֵלֶת. וְהַגְּבוּרָה מִשֵּׁם הִיא יִרְאָה, וְלוּיִם שׁוֹמְרִים הַמְּקַדָּשׁ.

וּמִשֵּׁם מִצְוָה לִירָא מִן הַמְּקַדָּשׁ, וְהִיא מִצְוַת עֲבוּדַת הַלוּיִם בְּמִקְדָּשׁ בְּעֶשְׂרִים וָאַרְבַּע מִשְׁמְרוֹת לוּיִם שֶׁבָּהֶן הָיוּ מִזְמָרִים לוּיִים בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה לְפָנֶיךָ לְהַעֲלוֹת שְׁכִינָה, שֶׁהִיא שִׁירָה וְזִמְרָה, בָּהֶם



לה'. כ"ד עם שירה וזמרה - כ"ו, כח שבון יהו"ה. ולאחריה מצוה, היא מצות קטרת תמיד לקדוש ברוך הוא, והקטרת כקרבן.

והפשיטו את העלה ונתח אתה לנתחיה. ואמורים ופרדים שהם מתעכלים כל הלילה, הם כפרת איברי הגוף שלו ונפשו שלא ישרפו בגיהנם, ולא ימסרו ביד מלאך המות. ומשום שכן אדם חטא ביצר הרע, שהוא צפוני, כך שחיטתו בצפון, להצילו מאותו צפוני.

ובקר בנות, קח בהם קל וחמר מנביאים. שאף על גב שהתורה היא שם יהו"ה, והנבואה שנאמר בה (ישעיה ג) רוח ה' תניחנו - עם כל זה, לא כל בעלי תורה שקולים, ולא כל הנביאים שקולים, שיש נביאים שנבואתם בלבושי המלך, וכך היא תורה שבעל פה, כמה בעלי ספקות ופרוקים בלבוש המלך.

ויש אחרים שעולים יותר באיברי גוף המלך, שנאמר בהם ואראה, וראיתי, במראה - בעינים. (חבקוק ג) ה' שמעתי שמעך יראתי - בשמיעה. יחזקאל, הסתכלותו ונבואתו מהעינים. חבקוק מהאזנים, בשמיעה. ולכן ראה יחזקאל כל מראות המרכבה האלה בראיה, בעין השכל. חבקוק בשמיעה. ויש נביא שנבואתו בפה, זהו שכתוב ויגע על פי. נבואה אחרת מריח החטם, זהו שכתוב (יחזקאל ב) ותבא בי הרוח. ויש שנבואתו ביד, זהו שכתוב (הושע יב) וביד הנביאים אדמה. ואחרים לפנים בחיי המלך, ואחרים לפני ולפנים.

וכך בתורה, פשטיים, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת של סתרי תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב שקרבנות כלם ליהו"ה, הוא לוקח הכל ומחלק את הקרבנות למחנותיו. מהם מחלק לכלבים, אותם קרבנות פסולים, שנותן אותם לסמאל הכלב ולמחנותיו, ולכן היתה יורדת דמות כלב. ומהם לשדים, שיש בהם כבהמות, ומהם כמלאכי השרת, ומהם כבני אדם. לאותם שמעשיהם כשדים, מחלק קרבנותיהם לשדים.

אף שמעשיהם כמלאכים, מחלק את קרבנותיהם למלאכים. זהו שכתוב, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי. שאותם קרבנותיהם לא תלויים בבהמות. שקרבנות של בהמות הם של עמי הארץ. אותם קרבנות (של מלאכים) של בני אדם - תפלות ומעשים טובים. הקרבנות של תלמידי חכמים, בעלי מדות, אלה בעלי סודות תורה והסתרים



הגנוזים שבהם, הקדוש ברוך הוא יורד בעצמו לקבל את קרבנותיהם, שהיא תורת ה' תמימה, שכינה קדושה, מעשר מדות. ותלמידי רבותינו, אותם הדברים שלהם כמו אכילת שירי מנחות. ויש אחרים שמתגברים עליהם, שתורתם פאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות. ויש אחרים שתורתם אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינים למלך. ואת כל המנחות של מאכלים של קרבנות צנה הקדוש ברוך הוא להקריב לו כלם בביתו, שהיא השכינה. וזוהי המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, לקיים (ירמיה ט) כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'.

למלך שעבדיו ושיריו ושליטי מלכותו שולחים לו כמה דורונות. אמר: מי שרוצה לשלח לי דורון, לא ישלח, רק בידי הגבירה, לקיים בזה (תהלים קג) ומלכותו בכל משלה. ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה', עלה לה', אשם לה', ואפלו קרבן נדות ויולדות ומצרעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה' ושכינתו, ואחר כך היא מחלקת לכל. זהו שכתוב (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתי. ואפלו מזון החיות, כגון קרבן שעורים מאכל הבהמות, ומאכל עבדים ושפחות של בית המלך, ואפלו של כלבים ושל חמורים וגמלים, לקיים בזה ומלכותו בכל משלה. ומנין לנו שעל ידיה מתחלק הכל? שכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערתי.

משום שהקדוש ברוך הוא בן י"ה, ו' בן י"ה, כולל יה"ו. ושלמותו ה', היא עולה ליהו"ה. קרבן ליהו"ה. שלמים לה'. קרבנותו, שלמותו, שבו השלים יה"ו, להיות יהו"ה.

והב"ח חוזר בו, ולכן (שמות כב) זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו, שלא נותן שלטון לצד האחר בקרבן, שכל אלהים אחרים הם עולם הפרוד, ואין להם קרבה ויחוד, והקדוש ברוך הוא הפרידם משמו כמו שהפריד חשך מאור. זהו שכתוב (בראשית א) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ומי שמקרב לקדוש ברוך הוא מה שהפריד, כמי שקרב טמאת הנדה לבעלה, וזהו סוד (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה.

ולא תגלה ערותה הזו - קרוב, שכל העריות שקולים לעבודה זרה של כל הצדדים האחרים, עליהם נאמר (בראשית י) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. וכתוב, ללשונתם בארצותם בגויהם. כי שם כלל



ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה'. וכל מי שמקריב שום קרבן לצדדים האחרים, הקדוש ברוך הוא מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אמות, זהו שכתוב וברך בחר ה'. וחלקם מהם לחלקו, זהו שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו.

וְלִבְנֵי נֶתַן לָהֶם תּוֹרָה מִשְׁמוֹ. (שמות ג) זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, והרי פשוטה, י"ה עם שמי - שס"ה. ו"ה עם זכרי - רמ"ח. בכל מצוה ומצוה קושר את ישראל בשמו, להיות כל איבר ואיבר שלהם חלק גורלו וירשתו, ולכן זבח לאלהים יחרם וכו'.

צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁתֵּף אֶת ה' בְּהַלִּיכְתָּם, ביקיצתם. זהו שכתוב (משלי ו) בהתהלכך תנחה אתך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחה. קם אותו תלמיד והשתטח לפניו ואמר: אשרי הוא חלקו של מי שזוכה לשמע דברים אלה, כלם שם ה' בכל צד, ולא יוצא ממנו החוצה בכל צדדו. (ע"כ רעיא מהימנא).

תקוני זהר דף אחד בשביל תקון גשמה

וכל אחד שקבל ממני עבודת השם יראה לעסוק בתקון נפשי ולאחר אריכות ימי ושנותי ללמד בעדי כל יום פרק משניות ולומר קצת תקוני זהר בשביל טובת נפשי לכל הפחות דף אחד וללמד קצת אגדה וזה בכל יום מ"ב חדש הראשונים וככה כל ימיהם ובזה ישארו בהתקשרות לעולם.

זהר עבור תקון גשמה

וכן יזהרו בני ותלמידי ללמד כל ימיהם איזה שעור תקוני זהר בעבורי ובכח זה יהיה להם התקשרות, ואם יזכני השם להתקון אזכר להם זו הטובה.

ועוד באתי לבקשך שתחזר בעל פה מסכת ברכות ותראה לגמרו ואל תתשללו מזה למען השם כי טובה גדולה יצמח לך בנפשך על ידי זה ותאמר בכל יום איזה דפים תקוני זהר. (ספר הצוה - שומר אמונים)

הבעל שם טוב: ללמד מאמר אחד מתקוני זהר קדם השנה

מכתב מורנו הבעל שם טוב להרב רבי דוד ממיקאלאיוב עצה שלא לירא בשנה ללמד מאמר אחד מתקוני זהר קדם השנה. (כתר שם טוב)



סדר הלימוד ליום יד ניסן [יום 191 בשנה]

זהר

וכי תאמרו מה נאכל וגו'. רבי יהודה פתח, (תהלים לז) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. לעולם יהיה בן אדם זהיר ברבונו, וידבק לבו באמונה העליונה כדי שיהיה שלם עם רבונו. שכשיהיה שלם עמו, לא יוכלו להזיקו כל בני העולם.

בא ראה, בטח בה' ועשה טוב, מה זה ועשה טוב? אלא כך שנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. והרי פרשוק, ועשיתם אתם - כביכול אתם תעשו אותם, משום שבאותה התעוררות שלכם שאתם עושים למטה, מתעורר למעלה, ועל זה כתוב ועשה טוב, ואין טוב אלא צדיק, שכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. כיון שאתם עושים את זה, ודאי שהטוב הזה יתעורר, ואז שכן ארץ ורעה אמונה, והכל אחד.

שכן ארץ, ארץ העליונה, שהרי אין לה בעולם שיכול לשרות עמה עד שיתעורר הטוב הזה אליה. כיון שמעורר אותו, כביכול הוא עושה אותו, ואז שכן ארץ, שרה בתוכה ואכל פריה, השתעשע עמה. ורעה אמונה, זו ארץ, והכל אחד, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הנהיגה בכל רצונך.

ואם לא תתעורר פנגדה, הטוב הזה מתרחק ממנה, ואל תתקרב אליה, אל תתקרב לתוך כבשן אש יוקדת. ואם תקרב אליה - בפחד, כמי שפחד מן המות, שהרי אז האש דולקת ושורפת את העולם בשלהבותיה. וכיון שמתעורר פנגדה הטוב הזה, אז הוא שורה בתוכה, ואתה אל תפחד ממנה. אז - (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

בא ראה, בני האמונה מנהיגים את זאת לרצונם בכל יום. מי הם בני האמונה? אותם שמעוררים הטוב הזה כנגדו, ולא חס על שלו, ויודעים שהרי הקדוש ברוך הוא יתן לו יותר, כמו שנאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מה הטעם? משום שזה מעורר ברכות כנגדו, ולא יאמר: אם אתן את זה עכשו, מה אעשה למחר? אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו ברכות עד בלי די, כמו שבארוה.



ומי שיום כף, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת וגו', מה כתוב? וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. ועשת? ועשתה היה צריך להיות! מה זה ועשת? אלא להוציא ה', שיש לה שמטה ומנוחה ולא עושה מעשה. כתוב (שמות טז) ראו כי ה' וגו', נתן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'. כגון זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגעו באותו הר, מצאו שני גברים שהיו הולכים. בין כף ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם: בבקשה מכם, תנו לי מזון פת לחם, ששני ימים אלה שתעיתי במדבר ולא אכלתי דבר. נשמת אחד מאותם שני גברים, והוציא מזונו שהוא הביא לדרך, ונתן לו והאכיל והשקה אותו. אמר לו חברו: מה תעשה עם המזון, שהרי אני את שלי אני אוכל? אמר לו: ומה על שלך אני הולך? ישב אצלו אותו עני, עד שאכל כל מה שהיה אצלו, ואותו לחם שנשאר נתן לו לדרך, והלך לו.

אמר רבי חייא, לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יעשה על ידינו. אמר רבי יוסי, אולי נגזר דין על אותו איש, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לפניו את זה כדי להצילו. בעוד שהלכו, התעייף אותו איש בדרך. אמר לו חברו: ולא אמרתי לך שלא תתן לחם לאחר? אמר רבי חייא לרבי יוסי, הרי מזון עמנו, נתן לו לאכל. אמר רבי יוסי, התרצה להוציא ממנו את הזכות? גלף ונראה, שהרי בודאי בצורת פניו של זה, הדפוס של המנת נאחז, ורצה הקדוש ברוך הוא לזמן זכותו כדי להצילו.

בין כף ישב אותו האיש וישן תחת אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרת. אמר רבי יוסי לרבי חייא, כעת נשב ונראה, שודאי הקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס. קמו וחכו. בין כף ראו צורה אחת של שלהבות עומדת לפניו. אמר רבי חייא, אוי על אותו האיש, שעכשו ימות. אמר רבי יוסי, אשרי אותו האיש, שהקדוש ברוך הוא ירחיש לו נס. בין כף ירד מאילן אחד נחש אחד ורצה להרגו. קמה אותה צורה עליו והרגתו. סובבה הצורה בראשה, והלכה לה.

אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך שהקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס, ולא תוציא זכותו ממנו? בין כף התעורר אותו האיש,



וְקָם וְהִלֵּךְ לוֹ. אָחֲזוּ בוֹ רַבֵּי חִיָּיא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְנָתְנוּ לוֹ לֶאֱכֹל. אַחַר שְׁאָכַל, הָרְאוּ לוֹ הַנֶּס שֶׁהִרְחִישׁ לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח רַבֵּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים לו) בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן אֶרֶץ וִרְעֵה אַמּוֹנָה. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל הָאִישׁ שְׁעוֹשֵׂה טוֹב מִשְׁלוֹ, שֶׁהָרִי מְעוֹרֵר טוֹב עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבִמָּה? בְּצַדִּיקָה. שְׁכַשְׁצַדִּיקָה מִתְעוֹרֶרֶת, הוּא טוֹב, אִזּוּ מִתְעוֹרֵר אֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיקָה תַצִּיל מַמּוֹת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁצַּדִּיקָה הִיא עֵץ הַחַיִּים, וּמִתְעוֹרֶרֶת עַל אוֹתוֹ עֵץ הַמּוֹת, וְלוֹקַח אוֹתָם שְׁאֲחֻזִּים בוֹ וּמִצִּילֵם מִהַמּוֹת. מִי גָרַם לְאוֹתוֹ עֵץ חַיִּים שִׁיתְעוֹרֵר לָזֶה? הֲיֵהוּ אֹמֵר, אוֹתָהּ צַדִּיקָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, כְּבִיכּוֹל הוּא עֹשֶׂה אוֹתוֹ לְמַעַלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קו) עֲשֵׂה צַדִּיקָה צַדִּיקָה בְּכָל עֵת. וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

השלמה מההשמטות סימן ז'

וְכִי בְּכָל עֵת יְכוּל אָדָם לַעֲשׂוֹת צַדִּיקָה? אִם כֵּן, שְׁתִּים עֲשָׂרָה שְׁעוֹת בַּיּוֹם מִי יְכוּל?! אֶלֶּא כֶּךָ לְמַדְנִי, מִי שְׁעוֹשֵׂה צַדִּיקָה בְּכָל עֵת. מַהוּ בְּכָל עֵת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טז) וְאֵל יִבֹּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְאֵרוּהָ. וְלֹא תֹאמַר בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְבִדְדָה, שֶׁהִיא עֵת רְצוֹן קְדוֹשׁ בְּצַדִּיק, אֶלֶּא אֶפְלוּ בְּכָל עֵת שְׁלֵמֶטָה מְרַבָּה צַדִּיקָה עֲלֵיהֶם, וּמִתְעוֹרֶרֶת צַדִּיקָה בְּכֻלָּם, בְּעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. מִפְּנֵי כֵן יֵשִׁים אָדָם לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ וְיִדְבֵּק בוֹ בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְפָנַי רַבֵּי שְׁמַעוֹן, סִפְרוּ לוֹ הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר, וּמָה זֶה בְּעַצְמוֹ, אֶפְלוּ כָּל מִי שֶׁמְחַזֵּיק לְאֵילָן (באילן) הַחַיִּים נֶצוּל בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶפְלוּ מִן מִיתַת הָעוֹלָם מִשְׁאֵר בְּנֵי אָדָם, כָּל שְׁכֵן מֵאַחֵר.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּכֻלָּם מְעוֹרֶרֶת הַצַּדִּיקָה אֶת אֵילָן הַחַיִּים, וּמְקוּם זֶה הוּא הַמְּזוֹן לְכָל, וְלִתְלַמִּידֵי הַחֲכָמִים מַה מַּעֲשִׂיהֶם? שֶׁהָרִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוּלִים לְעוֹרֵר צַדִּיקָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהָרִי הֵם אֲחֻזִּים בְּצַדִּיקָה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם נִזְוֹנִים בְּזִכּוּתָם, בְּהֵם מִמֶּשׁ. וְהֵם לֹא יְכוּלִים לְהִתְפָּרֵס מֵהֶם מִמֶּשׁ, מִפְּנֵי שֶׁכָּל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּדֵּל בְּאֵילָן הַחַיִּים שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְפָּרְנְסִים מִמֶּנּוּ.

נִמְצָא שֶׁהִתְלַמִּידֵי חֲכָמִים מְעוֹרְרִים מְזוֹן לְעוֹלָם וְשְׁלוֹם. אִם לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְעוֹרֵר מְזוֹן, מִדּוּעַ לָהֶם לֹא מִתְעוֹרֵר? אֶלֶּא תְלַמִּיד חֲכָם הוּא אֵילָן הַחַיִּים מִמֶּשׁ, וְאֵילָן הַחַיִּים לֹא נִזְוֵן אֶלֶּא מִן הָעוֹלָם



הבא, והעולם הבא לא נמצא בעולם הזה, אלא לאחר שעולה לעולם ההוא, אז נזון ממנו ונשרש שרשיו עליו. עכשו אוכלים מפרי עץ החיים. ומה הוא? אותו מקום שנמצא אצל העניים, והוא נקרא (בראשית ג) פרי העץ אשר בתוך הגן. ועל זה אוכלים מהפרי הוא בעולם הזה.

ועל זה למדנו, הם נזונים בזרוע. מהי הזרוע? זו גבורה. והם מזמנים לעולם הבא. שמזון העולם הבא אינו בעולם הזה, אלא צמצום קטן של הכח שלו שנמצא במתיקות התורה. וזה טעמו על הפרי ההוא של העץ התחתון, וזו שמחה של התלמידי חכמים ומזון העליון שלהם. כיון שיעברו מהעולם הזה, כמה נחלים עליונים של עולם הבא מקיפים למקומם, וישתמשו בו ויעלו למעלה למעלה, כמו שנאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. **מהו** יעשה? זה היובל, זה שנקרא עולם הבא. למחכה לו, ודאי. שלא רוצים מזון לעולם הזה עד שיגיעו (שיתקן) למזון שלהם. ומהו המזון שלהם? העולם הבא. ועל זה זכאים בכל, שעליהם כתוב עין לא ראתה אלהים וגו': (עד כאן מההשמטות).

רעיא מהימנא

והתנחלתם אתם לבניכם וגו', לעלם בהם תעבדו וגו'. מצוה זו לעבד בעבד פנעני, שכתוב לעלם בהם תעבדו, והם מהצד של חם שגלה עריות, שנאמר עליו (בראשית ט) ארור פנען עבד עבדים יהיה לאחיו. למה עבד עבדים? אלא עבד לאותו עבד עולם, שהוא עולמו של יובל. ואם תאמר שהי אחיהם של שם ויפת היה, למה לא היה כן כמותם? וכן, מהזרע של חם היה אליעזר עבד אברהם, למה לא היה כמותו, שיצא צדיק, והקדוש ברוך הוא הודה בברכתו כשברך אותו לבן?

אף ודאי כאן בסוד הגלגול, גולל אור מפני חשך – עבד אברהם שיצא מהחשך, וזה הזרע של חם, דיו לעבד להיות כרבו, שהוא אברהם, שיצא מתרח עובד עבודה זרה, וחשך מפני אור – זה ישמעאל שיצא מאברהם, ועשו מיצחק.

וסוד תערכת טפות במקום שאינו שלו גרם את זה. מי שמערב טפה שלו בשפחה מחלת בת ישמעאל, או בבת אל נכר, שהם רע



חֶשֶׁךְ, וְהִטְפָּה שְׁלוֹ טוֹב אֹר, (שם א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, מְעַרְב טוֹב עִם רָע, עוֹבֵר עַל מֵאֲמַר רְבוּנוֹ שְׁאֲמַר, (שם ב) וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וַרְע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַכֵּב אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שְׁעַרְב (רב), וּמְבִיאֻ בְּגִלְגוּל לְקַבֵּל עֲנָשׁוֹ. אִם חָזַר בְּתִשְׁבָּה, הִתְעַסַק בְּתוֹרָה וְהִפְרִיד טוֹב מֵרָע, שֶׁהֵם אֲסוּר וְהִתַּר, טְמֵאָה וְטָהֳרָה, כָּשֶׁר וּפְסוּל – בְּזֶה נִפְרַד הָרָע מִהַטּוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַיִּצְרָ, יִצְרָה לְטוֹב וַיִּצְרָה לְרָע. בְּתוֹרָה הִפְרִיד אוֹתָם. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִישׁ לוֹ נְשִׁמָּה מִמֶּנּוּ, שֶׁיְהִיָּה שׁוֹלֵט עַל שְׁנֵיהֶם, בְּאֶחָד שֶׁהוּא אֹר – הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְאֶחָד שֶׁהוּא חֶשֶׁךְ – הָעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשִׁמַת חַיִּים.

וּכְפִי זְכוּיֹת וְחוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ, הָעוֹשֶׂה מְצוּהָ אַחַת מִיִּטְבִּיבִין לוֹ. בֵּינּוֹנִי – זְכוּיֹת וְחוֹבוֹת שְׁקוּלִים, חֲצִי זְכוּיֹת לְמַעְלָה (וְחֲצִי לְמַטָּה) וְחֲצִי חֲטָאִיו לְמַטָּה, וְזֶה סוּד (אֶסְתֵּר ה) מֵהַ שְׁאֲלַתְךָ וַיִּנְתֵּן לְךָ וּמֵהַ בְּקִשְׁתְּךָ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתַעֲשׂ. צְדִיק גָּמוּר – כָּל זְכוּיֹתָיו לְמַעְלָה, וְחוֹבוֹתָיו לְמַטָּה. רָשָׁע גָּמוּר – חוֹבוֹתָיו לְמַעְלָה, וְזְכוּיֹתָיו לְמַטָּה.

וּבֵין אָדָם שֶׁחֲטָא בְּגִלּוּי, הוּא בְּשֵׁנֵי דְרָגוֹת: אִם חָזַר בְּתִשְׁבָּה בְּגִלּוּי – בֵּין צְדִיקִים, מִשּׁוּם שִׂיּוּדָעִים דִּינֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים עֲצָמָם מִלְּחֲטָא. וּבְמִכְסָה – בֵּין רָשָׁעִים, לְקַיָּם בְּהֵם (אִיּוֹב יא) וְעֵינֵי רָשָׁעִים תִּכְלִינָה.

וּמִשּׁוּם זֶה הַחֲטָא שֶׁאָדָם עֹבֵר עַל (בְּרֵאשִׁית ב) וַיִּצְוּ ה' אֱלֹהִים, וַיִּפְרְשׂוּהָ אֵין צוֹ אֵלָא עֲבוּדָה זָרָה, עֹבֵר עָלָיו, הִרְכִּיב אוֹתוֹ בְּטַפְת תְּרַח, שְׁבוּ הַרְגִּיז אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁעַבְר עַל צוֹ מְעַבְדָה זָרָה. חָזַר בְּתִשְׁבָּה, וְשָׁבַר צְלָמֵי עֲבוּדָה זָרָה וְכָל מְזוֹנוֹ. הוּא תִקֵּן בְּמֵה שֶׁחֲטָא, וְשָׁבַר אֶת הַחֲטָא וְאֶת הַבְּנִין הָרָע שֶׁבָּנָה, וְהִמְלִיךְ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁכַנְתּוֹ עַל הָעוֹלָם.

בְּמַה? מִשּׁוּם שֶׁקִּדְשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּרַבִּים וְנִכְנַס לְאֵשׁ לְשָׂרָף אֶת עֲצָמוֹ, לְקַיָּם בּוֹ (דְּבָרִים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהִיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׁאֵת אָבִיו תְּרַח הַחֲזִיר בְּתִשְׁבָּה, וְהִכְנִיס אוֹתוֹ וְאֶת אָמוֹ וְאֶת כָּל פְּרַנְסֵי אוֹתוֹ דוֹר לְגַן עֵדֵן, וְכָךְ הִתְלַבֵּן בְּאֵשׁ כִּכְסָף, שֶׁהִיא מְטַבַּע הַמֶּלֶךְ, וְזִיָּף אוֹתָהּ בְּעַפְרָת, הִכְנִיס אוֹתָהּ לְאֵשׁ, וַיִּצְאָה הָעַפְרָת הַחוּצָה, יִשְׁמַעְאֵל. וְלִפְיֶכָּה יִצָּא מִצַּחַק בְּעַבְדָה זָרָה. וְנִשְׂאָר אָדָם



מלבן, וזהו שנוי השם. שפשמתגלגל אדם, צריך לעשות לו שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

אחר כך בא יצחק, והתחזק בו מהחטא השני שנאמר בו על האדם, שזה שפיכות דמים, וזה גרם את הנסיון של יצחק בסכין, והתברר בו, כמי שבורר אכל מתוך פסלת, ויצאה הפסלת החוצה, עשו שופך דמים.

אחר כך בא יעקב והרכיב אותו בלבן, ונעשה עבד אליו, זהו שכתוב (בראשית כט) אַעבֶדְךָ שבע שנים ברחל. ובאותה סבה שהחליפה באחותה, עשה שבע שנים אחרות, להוציא שתי טפות שזרק אדם במקום נכרי, וזה גלוי עריות, וזהו לאמר. והוציאם מלבן הארמי, נחש.

ובשלישית אלה היה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם – באברהם. ושנוי מקום – ביצחק. ושנוי מעשה – ביצחק. ואם לזה שנאמר בו (איוב כח) אִז רָאָה וַיִּסְפְּרָה קַבֵּל בַּת־שׁוּבָה, כָּל שָׁכֵן לְאַחֲרָיִם.

ומשום זה, עבד טוב המקום גורם, ועבד רע גם כן. אבל שאר עבדים, לעלם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שָׁכְכָה לוֹ, שִׁכְכָהּ בְּגִימְטְרִיא מִשָּׁה. קם הרועה הנאמן ואמר, אֲשֶׁרֵי הָעַם שָׁהּ אֱלֹהֵיוֹ. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. מצוה לעבד בכל מיני עבודה במקדש, ומחוץ למקדש בכל אותן עבודות שנקראות עבודה, בתפלה, להשתדל אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד שמשתדל אחר רבו בכל מה שצריך.

משום שישראל קרא להם עבדים, שכתוב (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם. מה הטעם הם עבדים? משום שכתוב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ומשום כך כתוב בעשרת הדברות אחר כך, שכתוב אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לעבד אותו כעבד שעובד את רבו שפדה אותו ממות, ושפדה אותו מכל הרעות של העולם.

בשני סוגים (שמות אלו) נקראים ישראל לקדוש ברוך הוא עבדים, שכתוב עבדי הם (שם), ונקראים בנים, שכתוב (דברים יד) בְּנֵים



אתם לה' אלהיכם. בזמן שמפיר האדם את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל, אז הוא נקרא עבד שעושה מצות רבו, ואין לו רשות לחפש בגנזיו ובסודות ביתו. בזמן שמפיר אותו האדם בדרך פרט, אז נקרא בן, אהוב שלו, כמו בן שמחפש בגנזיו, בכל סודות ביתו.

ואף על גב שנקרא בן, בן בכור לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (שמות ה) בני בכרי ישראל, אל יוציא את עצמו מכלל של עבד, לעבד את אביו בכל העבודות שהן כבוד אביו. וכך צריך לכל בן אדם להיות בן לגבי אביו, לחפש בגנזיו ולדעת סודות ביתו ולהשתדל אחריהם, ולהיות עבד לגבי אביו.

וסוד הדבר – שתי דרגות הן למעלה שצריך בן אדם להתעטר בהן, והן סוד האמונה, והן אחת. אחת סוד של עבד, ואחת סוד של בן. והעבד הזה נקרא אדון כל הארץ. בן, כמו שבארנו, בני בכרי ישראל, והכל סוד אחד של האמונה. וצריך בן אדם להתעטר בדרגות הללו, להכלל בסוד האמונה.

עבד, לעבד בכל מיני עבודה, בתפלה שנקראת עבודה, כמו אותו עבד שהוא סוד עליון, שלא שוכף לעולמים תמיד, ומשבח ומנגן תמיד. והרי נתבאר בעבודות אחרות, שכל העבודות ודברי העולמות, כלם הוא עושה ועובד. ומשום זה נקרא אדון, משום שהוא עבד לעבד, נקרא אדון כל הארץ. בן אדם שמתעטר בסוד הזה, להיות עבד לעבד עבודת רבו, הוא עולה ומתעטר להיות בדרגה הזו, ונקרא אף כאן אדון, שהרי הוא מברך בכל העבודות האלה את העולם הזה ומעמידו, ועל זה נקרא אדון. (אדוני הארץ).

אשרי חלקו של הבן הזה, שזוכה להשתדל לדעת בגנזי אביו ובכל סודות ביתו, כמו בן יחידי שהשליטו אביו בכל גנזיו, וזהו הכבוד, ששולט על הכל מי שמשתדל בתורה לדעת את הקדוש ברוך הוא. ובאותם הגנזים שלו נקרא בן לקדוש ברוך הוא, בכל כחות השמים אין מי שימחה בידו, בכל שעה שמצטרף להכניס אל אביו. אשרי חלקו בכל העולמות. ומשום זה, כשמשתדל להפירו בדרך פרט, בסוד החכמה, אז נקרא בן.

בעבודה שכן אדם עובד לקדוש ברוך הוא יש עבודה שצריך אדם להכלל בשניהם, להיות עבד ובן, להתעטר בקדוש ברוך הוא. ומהו? זו עבודת התפלה, שצריך להיות בה עבד ובן, להכלל



בדרגות העליונות הללו. לעבד ולהתקין תפלה בסוד של עבד, לעבד את העבודה של תקון העולמות, ולהדביק רצונו בסודות החכמה, להתדבק ברבו בגנזים עליונים כראוי.

בן נדבק תמיד באביו ללא פרוד כלל, אין מי שימחה בידו. העבד עושה עבודת רבו ומתקין תקוני העולם. מי שיהיה שניהם בכלל אחד, בחבור אחד, זהו אדם שמתקין את סוד כל האמונה בכלל אחד, ללא פרוד כלל, ומחבר את הכל כאחד. זהו בן אדם שהקדוש ברוך הוא מכריז עליו בכל אותם חילות ומחנות של כל העולמות ובכל אותם הרקיעים: הזהירו בפלוני נאמן בית המלך, שכל גנזי רבו בידו. אשריו בעולם הזה, ואשריו בעולם הבא.

מאותו יום והלאה נודע האדם ונרשם בכל העולמות. בשעה שצריך, כל החילות והמחנות, כלם מזהרים להיות אצלו, והקדוש ברוך הוא לא רוצה אלא אותו בלבדו. וקול מתעורר: ראוי הוא ליחיד להיות אצל היחיד ולהתעסק יחיד ביחיד.

והסוד של שתי הדרגות האלו מצאנו בפסוק אחד, שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה - הרי עבד. ישראל - הרי בן. שפאר הם כלל אחד, אז כתוב אשר בך אתפאר.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת בקתתי (דף קיב ע"א - דף קטו ע"ב)

אם בקתתי תלכו וגו'. רבי חייא פתח, (מיכה ו) עמי זכר נא מה יעץ בלך מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור וגו'. עמי זכר נא, אשרי חלקו של העם הזה שרבונו מוכיח אותם כף. עמי זכר נא, אף על גב שאתם סוטים מדרכי - עמי אתם, שאיני רוצה לעשות לכם כמעשיכם.

רבי יצחק אמר, אשרי חלקו של העם שרבונו אומר להם: עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך ענה בי. מה יעץ בלך מלך מואב. בכמה דברים ומעשים אמר להשמיד אתכם מהעולם, וכמה כשפים עורר כנגדכם.

אמר רבי יוסי, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: זכר נא. אוי שאנו צווחים בכל יום, וגועים ובוכים, (איכה ה) זכר ה' מה היה



לנו, (תהלים קלז) זָכַר ה' לְבַנְי אָדוּם, וְלֹא רוּצָה לְהִשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ, הוּא אָמַר לָנוּ: בְּבִקְשָׁה זָכַר נָא. אֵין נָא אֵלָא לְשׁוֹן בְּקִשָּׁה, וְאָנּוּ לֹא הִשְׁגַּחְנוּ בּוֹ. כְּמוֹ כֵּן אָנּוּ צוֹנְחִים: זָכַר ה' מָה הָיָה לָנוּ, זָכַר ה' לְבַנְי אָדָם, (שם עד) זָכַר עֲדַתְךָ קְנִיַת קָדָם, (שם קו) זָכַרְנִי ה' בְּרִצּוֹן עֲמֶךָ, וְלֹא רוּצָה לְהִשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ.

רְבִי יְהוּדָה אָמַר, וּדְאִי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁגִּיחַ עָלֵינוּ תָּמִיד וְזוֹכֵר אוֹתָנוּ, שְׂאָם הוּא לֹא יִשְׁגִּיחַ עַל יִשְׂרָאֵל וְזוֹכֵר אוֹתָם, לֹא יַעֲמְדוּ יוֹם אֶחָד בְּגָלוּת. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ויקרא כו) וְאָף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתֶם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגו'. הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה לָנוּ כְּמַעֲשֵׂינוּ.

בֵּא רָאָה, בְּלֶק חָכָם הָיָה, וּגְדוּל הַמְּכַשְּׁפִים בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו יוֹתֵר מִבְּלַעַם. וְכֵן לְמַדְנוּ, כֹּל מָה שְׁרוּצָה בֶּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּעִבּוּדַת הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, צָרִיךְ לְעוֹרֵר בְּמַעֲשֵׂה לְמַטָּה. שְׁבַמַּעֲשֵׂה שְׁלֵמַטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה, וְהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה צָרִיךְ בְּקִדְשָׁה, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ. וּבְמָקוֹם שְׂאִין מַעֲשֵׂה, יֵשׁ דְּבוּר. וּבְדְבוּר הַפָּה תְּלוּי הַמַּעֲשֵׂה, לְעוֹרֵר לְמַעְלָה. כְּמוֹ שְׂצָרִיכִים לְעוֹרֵר קִדְשָׁה עָלֵינוּהָ בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר, כֵּן גַּם אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַטְּמָאָה צָרִיכִים לְעוֹרֵר אֶת הַצַּד שְׁלֵהֶם בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר הַפָּה.

וְאָף עַל גַּב שְׂבַלְעָם הָיָה הַגְּדוּל מִכָּל מְכַשְּׁפֵי הָעוֹלָם – מְכַשֵּׁף עָלְיוֹן מִמָּנוּ הָיָה בְּלֶק. בְּקֶסֶם הָיָה בְּלֶק גְּדוּל מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבְלַעַם בְּנַחֵשׁ (וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ). קֶסֶם וְנַחֵשׁ שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן. קֶסֶם תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה, נַחֵשׁ לֹא תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה, אֵלָא בְּהִסְתַּכְּלוּת וּבְדְבוּר הַפָּה, וְאִזּוּ מְעוֹרְרִים עָלָיו רוּחַ טְמָאָה לְהִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְעוֹשֶׂה מָה שְׂעוֹשֶׂה.

וְיִשְׂרָאֵל הִקְדוּשִׁים לֹא כֵן, אֵלָא כָּלֶם קְדוּשִׁים, וְכָל מַעֲשֵׂיהֶם לְעוֹרֵר עָלֵיהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מְמָרוֹם. וְעַל זֶה כְּתוּב, (במדבר כג) כִּי לֹא נַחֵשׁ בִּיעֶקֶב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הֵם אַחֲזוּזִים בְּצַד הַקִּדְשָׁה הָעָלְיוֹנָה. וּמַעֲשֵׂיהֶם בְּקִדְשָׁה בָּאִים, וּקְדָשָׁה מִתְעוֹרְרַת עָלֵיהֶם וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהּ.

וּבֵא רָאָה, בְּקֶסֶם הָיָה בְּלֶק גְּדוּל מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבְלַעַם בְּנַחֵשׁ. וְעַל זֶה, בְּשַׁעֲהַ שְׂרָצָה בְּלֶק לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, מָה כְּתוּב? (שם כב) וַיִּלְכּוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזְקֵנֵי מִדְּיָן וְקֶסֶמִים בְּיָדָם. (ובלעם מעשיו בנחש) בֵּא רָאָה, בְּדְבוּר הַפָּה הָיָה בְּלַעַם גְּדוּל מִכָּל הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם,



ובהסתכלות אותו נחש היה יודע לכונן את השעה, ועל זה רצה בלק להשלים דבר (הכל) קסם ונחש.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע, הרי קדמוך בני. מעשה יש בתוכם שכל הצדדים הרעים והמינים הרעים וכשפי העולם לא יכולים להתקרב אליהם, שכלם בורחים מלפניו. ומהו? אהל מועד, ובגדי קדש, ושמושי המקדש, וקטרת הבשמים, שמבטלת כל רתחה ורגז של העולם שלמעלה ולמטה, ועולות וקרבנות בכל יום, ושני מזבחות, לעשות מעשה מזבחות, ושלחן ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו, וכמה שמושים למעשה, לדבור הפה, הארון ושני לוחות התורה, ואהרן לכפר על העם בתפלה בכל יום. כיון שהשגיח אותו רשע בזה, אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מה הטעם? ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו.

ועל זה עמי זכר נא, בבקשה מכם, זכרו אותו זמן שהתחברו בלק ובלעם להשמידכם ולא יכלו, שאני אחזתי בכם כמו אב שאחז את בנו ולא משאיר אותו ביד אחר. מן השטים עד הגלגל, מה זה לעמת זה? אלא אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל, בבקשה מכם, תהיו זוכרים כל זמן שהייתם אחוזים בי, ולא יכל אותו רשע בכשפיו וקסמיו לשלט עליכם. כיון שעזבתם את ידיכם מלאחז בי והייתם בשטים, מה כתוב? ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן. בגלגל, כמו שנאמר (הושע יב) בגלגל שורים זבחו, ואז שלטו בכם שונאיכם.

וכף זה למה? למען דעת צדקות ה'. כל אותן צדקות שעשיתי לכם בזמן שאתם אחוזים בי, ולא השארתי דבר בעולם לשלט בכם, והרגז שלמעלה ולמטה והמינים הרעים לא יכולים לקרב לכם.

ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבתי אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי. בא ראה, בשעה שנכנס השמש, וכל השערים נסתמים, ונכנס הלילה ומחשיך, כמה קבוצות מתרים משלשלותיהם, והולכים ומשוטטים בעולם, וכמה ממנים גדולים עליהם שמנהיגים אותם. ויש ממנה גדול על הכל מצד השמאל, ואותו רשע היה מצוי אצל אותו הממנה העליון מהכל בכשפיו. והוא היה אומר בכשפיו בלילה, בזמן שהוא שולט בכל סיעתו, והוא היה בא להמצא אצלו, ומודיע לו מה שהוא רוצה.



כְּגוֹן זֶה, (בראשית לא) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל לָכֵן הָאֲרָמִי, אוֹתוֹ שֶׁמְצוּי אֶצְלוֹ. (שם כ) וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ, כָּל־שָׁם כְּגוֹן זֶה. בְּכָל מְקוֹם קוֹרְאִים לוֹ בְּאוֹתָם כְּשָׁפִים, וְעַל זֶה הָיָה מְצוּי בְּלִילָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּיוֹם, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ. וְכָל הַמְכַשְׁפִּים וְהַחֲכָמִים הָאֵלֹהִים הָיוּ לְאַבְיִמֶלֶךְ, שֶׁכְּתוּב (שם כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְיִמֶלֶךְ מִלְּךָ פְּלִשְׁתִּים בְּעֵד הַחֲלוֹן. כְּתוּב כְּאֵן בְּעֵד הַחֲלוֹן, וְכְתוּב שָׁם, (שופטים ה) בְּעֵד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבַב אִם סִיסְרָא. לָכֵן הָרִי פִרְשׁוּהָ, בְּלַעַם כְּמוֹ זֶה.

וְעַל זֶה כְּתוּב בְּכָל־שָׁם אֱלֹהִים; וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל לָכֵן, וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ. הוּא בָּא אֶלֵיהֶם, וְלֹא הֵם אֵלָיו, שֶׁהָרִי אֵינֶן לָהֶם מְקוֹם זְמִין. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב אֱלֹהִים! אֲלֵא שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה מְשַׁתְּתֵף בְּכָל, וְאֶפְלוּ עֲבוּדָה זָרָה גַם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּבְכָל־שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֵלֶּה מְמַנִּים, וּבְכָל־שָׁם זֶה הָיוּ, וְלָכֵן נִקְרָא כֵּן. וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה אוֹמֵר בְּכַשְׁפּוֹ וְקוֹרָא לוֹ, וְכָא אֵלָיו. וּמִשּׁוֹם כֵּן כְּתוּב, לִינּוּ פֹה הַלִּילָה וְהַשְּׁבֵתִי אֶתְכֶם דְּבַר כְּאֲשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי. אוֹתוֹ רָשַׁע מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ, שֶׁהָרִי לֹא כְּתוּב בּוֹ, אֲלֵא וַיָּבֵא אֱלֹהִים.

דְּבַר אַחֵר כְּאֲשֶׁר יִדְבַר ה' אֵלַי - עַל יְדֵי אוֹתוֹ שְׁלִיחַ שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי בְּיוֹם נִמְצָא אֶצְלוֹ (כְּשֶׁהָיָה אֶצֶל בְּלַק. אֵלֵא) - אֲלֵא וַדַּאי בְּנַחֲשׁ הַהִתְבוֹנְנוֹת הַיְתָה בּוֹ, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָיָה מְסַתְּפֵל לְכּוֹן אֶת הַשְּׁעָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאוֹת נְחָשִׁים. וַיִּרְא בְּלַעַם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְכַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֲלֵא שְׂאוֹתוֹ יוֹם הַסְּתַפֵּל לְכּוֹן אֶת הַשְּׁעָה, וְלֹא נִמְצָא כְּשֶׁאֵר הַיָּמִים, וְאֵז רָאָה שְׂאִין רִגְזוֹ גְדוֹל נִמְצָא בְּעוֹלָם, אֵז יָדַע כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְכַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ זְמַן הַעֲזִיב אֶת עֲצָמוֹ מִכָּל הַנְּחָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא הַסְּתַפֵּל בָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאוֹת נְחָשִׁים.

בֵּא רָאָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהָרְגִזוּ נִמְצָא, אֵז הַשְּׂמֵאל מִתְעוֹרָר, וְהָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הַרְשָׁע אֶת הַמְּקוֹם לְאַחֵז בְּצַד הַשְּׂמֵאל לְקַלֵּל. וְהַתְּבוּנָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, וְלֹא מְצָא. וְאֵז מֵה כְּתוּב? (כַּמְדַּבֵּר כַּג) מֵה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֵל וּמֵה אֲזַעַם לֹא זַעַם ה'. וּמִשּׁוֹם כֵּן, (מִיכָה ו) עַמִּי זָכַר נֹא מֵה יַעֲזֵב בְּלֶק וְגו' וּמֵה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁרֵי חִלְקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (שְׂרַבּוֹנִים הוֹכִיחַ לָהֶם כֵּן).



אם בחקתי תלכו. אם בחקתי – זה מקום שגזרות התורה תלויות באותו מקום, כמו שנאמר (ויקרא יט) את חקתי תשמרו. חק הוא שנקרא כך, וגזרות התורה בו נכללות. (שם כה) ואת משפטי תשמרו. משפטי – זהו מקום אחר עליון שאותה חקה אחוזה בו, ומתחברים זה בזה, של עליונים ותחתונים, וכל מצוות התורה, וכל גזרות התורה, וכל קדשות התורה בזה אחוזה, משום שזו תורה שבכתב, וזו תורה שבעל פה.

ועל זה אם בחקתי. כל אותם גזרות ודינים וענשים ומצוות, שהם באותו מקום שנקרא תורה שבעל פה – חקה. ואת משפטי תשמרו, באותו מקום שנקרא תורה שבכתב, כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. וזה אחוז בזה וזה בזה, והכל אחד. וזהו כלל השם הקדוש. ומי שעובר על דברי התורה, כאלו פגם את השם הקדוש, משום שחק ומשפט זהו השם של הקדוש ברוך הוא. ועל זה, אם בחקתי תלכו – זו תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו – זו תורה שבכתב, וזהו כלל השם הקדוש.

ועשיתם אתם. מה זה ועשיתם אתם? כיון שאמר תלכו ותשמרו, למה ועשיתם? אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרךיה, כביכול כאלו עשה אותו למעלה. אמר הקדוש ברוך הוא, כאלו עשאני, ופרשוהו. ועל זה ועשיתם אתם. ועשיתם אתם כתוב ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ועשיתם אתם ודאי.

כמו זה אמר רבי שמעון, (שמואל ב ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עשה אותו? אלא משום שהלך בדרךיה התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה והיה משבח את הקדוש ברוך הוא, עד שעולה השם הקדוש בכסא, בשעה שעולה היום. כביכול הוא עשה שם ממש, כמו שנאמר (ויקרא כד) ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ומשום כך, ויעש דוד שם. ועל זה כתוב ועשיתם אתם, ואם אתם תשתדלו לעשות אותם, להתקין את השם הקדוש כראוי, כל אותן ברכות שלמעלה ימצאו אצלכם בתקונין כראוי.



וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם וְגו'. כל אחד ואחד יתן פחו עליכם. מי הם? אותו תקון שעשיתם של אותו השם הקדוש, כמו זה כתוב (בראשית יח) ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. וכי פיון שכתוב ושמרו דרך ה', למה לעשות צדקה ומשפט? אלא מי ששומר דרכי התורה, כפיכול הוא עושה צדקה ומשפט. ומה זה צדקה ומשפט? זה הקדוש ברוך הוא. בכה רבי שמעון ואמר, אוי להם לבני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד רבונם. מי עושה השם הקדוש בכל יום? הוה אומר, מי שנותן צדקה לעניים.

בא ראה, הרי פרשוה כף הוא, שהעני אחוז בדין, וכל מאכלו הוא בדין, המקום שנקרא צדק, כמו שנאמר (תהלים קב) תפלה לעני כי יעטף. תפלה, זו תפלה של יד, ובארנו. ומי שנותן צדקה לעני, הוא עושה למעלה שם קדוש שלם כראוי. כי צדקה זה עץ החיים, וצדקה נותן לצדק. וכשנותן לצדק, אז מתחבר זה עם זה, והשם הקדוש נמצא שלם.

מי שעושה זו ההתעוררות (שעושה התעוררות זו) שלמטה, בודאי כאלו עשה את השם הקדוש בשלמות. כמו שהוא עושה למטה, כף מתעורר למעלה. ועל זה כתוב, (שם קו) אשרי שמרי משפט עשה צדקה בכל עת. עשה צדקה - זה הקדוש ברוך הוא, כפיכול הוא עושה אותו.

בא ראה, העני הרי נתבאר מיהו מקומו. מה הטעם? כי העני אין לו משלו כלום אלא מה שנותנים לו, והלבנה אין לה אור משלה אלא מה שהשמש נותן לה.

בא ראה, למה עני חשוב כמת? מה הטעם? כי אותו מקום גורם לו, שהרי במקום המות הוא מצוי, ולכן נקרא מת. אותו שחס עליו הוא נותן לו צדקה, עץ החיים שורה עליו, כמו שנאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות. וכמו שעושה אדם למטה, כף גם הוא עושה למעלה ממש. אשרי חלקו של הזוכה לעשות שם קדוש למעלה, משום כף הצדקה עולה על הכל.

והדברים האלה, כשהצדקה לשמה, שהרי מעורר צדקה לצדק לחברם כאחד, ושיהיה הכל שם קדוש כראוי. שהרי צדק לא מתקן ולא נשלם אלא בצדקה, שכתוב (ישעיה נד) בצדקה תכונני. ולכנסת ישראל נאמר, ומשום כף ועשיתם אתם וגו'.



וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאָרְץ וּשְׂכַבְתֶּם וְאִין מִחְרִיד וְגו'. רבי יוסי פתח, (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו וגו'. רגזו ואל תחטאו, פסוק זה פירושו, שצריך בן אדם להרגיז יצר טוב על יצר הרע, ויפה. אבל בשעה שיורד הלילה ובן אדם שוכב על מטתו, כמה ממנים על החקים מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחרד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרך לו לכן אדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו. זהו שכתוב אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. שלא יוציא מהם דבור בפיו.

בא ראה, בשעה שנמצאים ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? ונתתי שלום בארץ. זה למעלה. שבא הקדוש ברוך הוא להתחבר עם כנסת ישראל. אז, ושכבתם ואין מחריד. מה הטעם? משום והשבתי חיה רעה מן הארץ. זו חיה של מין רע למטה. ומהי? אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה. זה בלילה. ביום, בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב (ויקרא כו) וחרב לא תעבר בארצכם.

רבי אבא אמר, הרי פרושה שאפלו חרב של שלום, כמו פרושה נכה. אבל וחרב לא תעבר, זו הסיעה שלה. והשבתי חיה רעה, שלא תשלט בארץ, ואפלו העברה בעלמא לא תעבר עליכם, ואפלו חרב של שאר העמים, ואפלו בן אדם מזין לא יעבר עליכם.

ואת זה דרש יאשיהו המלך, ופרושה שהוא נתפס בחטאי ישראל, כמו שכתוב (איכה ד) רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתכל, שהרי שנינו, אם ראש העם הוא טוב, כל העם נצולים בגללו. ואם ראש העם לא כשר, כל העם נתפסים בחטאו. והרי יאשיהו ראש כשר היה ומעשיו כשרים, למה נתפס בחטאי ישראל?

אף על שלא האמין בירמיהו ולא יסר את ישראל, שחשב שכלם צדיקים כמותו. וירמיה היה אומר לו, ולא האמין בו, ולכן נתפס בחטאיהם. ועוד, שהלכנה הנמיכה את אורה, ורצתה להסתם.



וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגו'. וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי – זוּ הַשְּׂכִינָה. מִשְׁכָּנִי – מִשְׁכּוֹנִי, שֶׁהִתְמַשְׁכְּנָה בְּחֻטְאֵי יִשְׂרָאֵל. וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי, מִשְׁכּוֹנִי בְּיָדָי. מָשָׁל לְבֶן אָדָם שֶׁהָיָה אוֹהֵב אֶחָד אַחֵר, אָמַר לוֹ: וְדַאי בְּאַהֲבָה עָלְיוֹנָה שֵׁישׁ לִי אֵלַיךְ אֲנִי רוֹצֵה לְדוֹר עִמָּךְ. אָמַר, אֵיךְ אֲדַע שֶׁתְּדוֹר אֲצִלְךָ אֲצִלִּי? לָקַח כָּל חֲמֻדַּת בֵּיתוֹ וְהֵבִיא אֵלָיו. אָמַר, הֲנִיָּה הַמִּשְׁכּוֹן אֲצִלְךָ שְׁלֵא אֶפְרַד מִמָּךְ לְעוֹלָמִים.

כִּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רֹצֵה לְדוֹר עִם יִשְׂרָאֵל, מָה עֲשֶׂה? לָקַח אֶת חֲמֻדָּתוֹ וְהוֹרִיד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לָהֶם: יִשְׂרָאֵל, הֲנִיָּה מִשְׁכּוֹנִי אֲצִלְכֶם כְּדֵי שְׁלֵא אֶפְרַד מִכֶּם לְעוֹלָמִים. וְאִף אִף גַּב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַחַק מֵאַתָּנוּ, אֶת הַמִּשְׁכּוֹן הַשָּׂאִיר בְּיַדְנוּ, וְאַנּוּ שׁוֹמְרִים אֶת אוֹתָהּ חֲמֻדָּתוֹ. מִי שִׁירְצָה אֶת מִשְׁכּוֹנוֹ, יָבֵא לְדוֹר אֲצִלְנוּ. לָכֵן וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם, מִשְׁכּוֹן אֶתֶן בְּיַדְכֶם כְּדֵי שֶׁאֲדוֹר עִמָּכֶם. וְאִף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל כְּעַתְּ בַּגְּלוּת, מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצִלְסָם, וְלֹא עֲזָבוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים.

וְלֹא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתָכֶם. לְאָדָם שֶׁאוֹהֵב אֶת חֲבֵרוֹ וְרוֹצֵה לְדוֹר עִמוֹ, מָה עֲשֶׂה? לָקַח מִטָּתוֹ וְהֵבִיֵּאָה לְבֵיתוֹ. אָמַר, זוּ מִטָּתִי בְּבֵיתְךָ כְּדֵי שְׁלֵא אֶתְרַחַק מִמָּךְ, מִמִּטָּתְךָ וּמִכְלִיֶּךָ. כִּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתָכֶם. הֲנִיָּה מִטָּתִי בְּבֵיתְכֶם. כִּיּוֹן שֶׁמִּטָּתִי עִמָּכֶם, תִּדְעוּ שְׁלֵא אֶפְרַד מִכֶּם, וְלָכֵן וְלֹא תִּגְעַל נַפְשֵׁי אֲתָכֶם.

וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁמִּשְׁכָּנִי אֲצִלְכֶם, בְּיָדָי תִּדְעוּ שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ עִמָּכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבְּךָ מִחֲנִיָּה לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אִיְבֹיֶךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִחֲנִיָּה קְדוֹשׁ.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ מְצוּיִים לִילָה אֶחָד בְּכַפֵּר קְרוֹב לָיִם טְבָרְיָה, קָמוּ בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, נֹאמַר בְּדְבָרֵי תוֹרָה, שָׂאֵף עַל גַּב שָׂאֲנוּ בְּמָקוֹם זֶה, לֹא צְרִיכִים לְהַפְרֹד מֵעֵץ הַחַיִּים.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (שְׁמוֹת לג) וּמָשָׁה יָקַח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לְמִחְנֵה וְגו'. וּמָשָׁה יָקַח אֶת הָאֱהָל לְמָה? אֵלֵא אָמַר מָשָׁה, הוֹאִיל וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁקְרִים בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִחְלִיפוּ אֶת כְּבוֹדוֹ, הָרִי מִשְׁכּוֹנוֹ יְהִיָּה בְּיַד שֶׁל נְאֻמָּן, עַד שֶׁנֶּרְאָה אֲצִל מִי יִשְׂאָר.



אָמַר לוֹ לַיהוֹשֻׁעַ, אַתָּה תְהִיָּה הַנְּאֻמָּן בֵּין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵין יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂאֵר הַמְּשֻׁכּוֹן בְּיַדֶּיךָ בְּנְאֻמָּנוֹת, וְנִרְאָה אֶצְל מִי יִשְׂאֵר. מַה כְּתוּב? וְשָׁב אֶל הַמַּחְנֶה וּמְשַׁרְתּוּ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נֹעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל. מַה הַטַּעַם לַיהוֹשֻׁעַ? מִשּׁוּם שֶׁהוּא כָּלִבְנֵה לְגַבֵּי הַשָּׁמַשׁ, וְהוּא רְאוּי לְשַׁמֵּר אֶת הַמְּשֻׁכּוֹן, וְעַל זֶה לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָל.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה: מִשָּׁה, לֹא רְאוּי כָּךְ, שֶׁהִרִי מְשֻׁכּוֹנֵי נְתִיתִי בְיַדֵיהֶם. אַף עַל פִּי שֶׁהֵם חָטְאוּ אֵלַי, הַמְּשֻׁכּוֹן יְהִיָּה אֶצְלָם, שְׁלֹא יִפְרְדּוּ מִמֶּנּוּ (שְׁלֹא יִפְרַד מֵהֶם). הַתְּרַצָּה שְׁאִפְרַד מִיִּשְׂרָאֵל, וְלֹא אָשׁוּב אֲלֵיהֶם לְעוֹלָמִים?! אֲלֹא הֵשֵׁב אֶת מְשֻׁכּוֹנֵי אֲלֵיהֶם, וּבִגְלָלוּ לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָם בְּכָל מְקוֹם.

אָף עַל גַּב שִׁיִּשְׂרָאֵל חָטְאוּ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶת הַמְּשֻׁכּוֹן הַזֶּה שְׁלוֹ הֵם לֹא עֲזָבוּ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לוֹקַח אוֹתוֹ מִבְּיַנְיָהֶם. וְעַל זֶה, בְּכָל מְקוֹם שָׁגְלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב וּנְתַתִּי מְשֻׁכְנֵי בְּתוֹכְכֶם, וְהִרִי פְרִשׁוּהָ.

פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) דוֹמָה דוּדֵי לְצַבִּי אוֹ לְעַפְרָ הָאֵילִים הִנֵּה זֶה וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁזָכוּ שֶׁמְשֻׁכּוֹן זֶה יְהִיָּה אֶצְלָם מִהַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. שְׂאָף עַל גַּב שֶׁהֵם בְּגִלוֹת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת וּזְמַנִּים לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וּלְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ מְשֻׁכּוֹן שִׁישׁ לוֹ אֶצְלָם, שֶׁהוּא חֲמֻדָּתוֹ.

לְמַלְךְ שְׁסַרְחָה הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיאָהּ מֵהִיכָלוֹ. מַה עָשִׂתָּה? לְקַחָה אֶת הַבֵּן שְׁלוֹ, חֲמֻדַת הַמְּלֶךְ, אֶהוּבּוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁדַּעַת הַמְּלֶךְ עָלֶיהָ, הַשְׂאִירוֹ בְּיַדֵיהָ. בְּשַׁעַה שֶׁעוֹלָה רְצוֹן הַמְּלֶךְ עַל הַגְּבִירָה וְעַל בְּנוֹ, הִיָּה עוֹלָה לְעֲלִיּוֹת וְיוֹרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין נִקְבֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שְׁרוּאָה אוֹתָם, הוּא מִתְחִיל לְבַכּוֹת מֵאַחֲרֵי חֲרָפֵי הַכְּתָל, וְאַחֲרַי כֶּף הוֹלֵךְ לוֹ.

כֶּף יִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב שִׁיִּצְאוּ מֵהִיכָל הַמְּלֶךְ, אוֹתוֹ הַמְּשֻׁכּוֹן הֵם לֹא עֲזָבוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁרְצוֹן הַמְּלֶךְ עֲלֵיהֶם, הַשְׂאִיר אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשַׁעַה שֶׁעוֹלָה רְצוֹן הַמְּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא עוֹלָה עֲלִיּוֹת (מִקַּפֵּץ עַל הַגְּבִיעוֹת), יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכְּתָלִים, לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ בֵּין חֲרָפֵי הַכְּתָל עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שְׁרוּאָה אוֹתָם, מִתְחִיל לְבַכּוֹת. זֶהוּ



שְׁכַתּוֹב דּוֹמָה דּוּדֵי לְצַבֵּי אוּ לְעַפְרֵי הָאֵילִים, לְדַלַּג מְכַתֵּל לְעַלְיָהּ,
וּמְעַלְיָהּ לְכַתֵּל.

הַנְּהָה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתַלְנֹו, בְּבִתֵּי כְּנִסְיֹוֹת וּבְבִתֵּי מְדַרְשׁוֹת. מְשַׁגֵּיחַ
מִן הַחֲלֻנוֹת, (שְׁבֹדָאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת צְרִיף חֲלוֹנוֹת). מְצִיץ מִן הַחֲרָפִים,
לְהַסְתַּפֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. וְלַכֵּן יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְשַׁמַּח בְּאוֹתוֹ יוֹם,
שֶׁהֵם יוֹדְעִים זֶה וְאוֹמְרִים, (תְּהִלִּים קיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נְגִילָה
וּנְשֻׁמָּחָה בּוֹ.

וְאִם בְּחֻקְתֵּי תַמְאָסוֹ וְגוֹ'. רַבֵּי יוֹסִי פְתַח, (מְשַׁלֵּי ג) מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל
תַמְאָס וְאֵל תְּקַץ בְּתוֹכָחָתוֹ. כְּמָה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וּלְהַנְהִיגָם בְּדֶרֶךְ
יְשָׁרָה, כְּמוֹ אָב שְׂאוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, וּמִתּוֹךְ אֲהַבְתוּ אֵלָיו יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׂרָבִיט
תָּמִיד לְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, שְׁלֵא יִסְטָה לְיָמִין וּלְשִׁמְאֵל. זֶהוּ שְׂכַתּוֹב
(סו) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֶת בֶּן יִרְצָה. וְמִי שְׁלֵא אוֹהֵב
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹנֵא אוֹתוֹ, הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ תוֹכָחָה, וּמְסַלֵּק
מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׂרָבִיט.

כְּתוֹב (מְלֹאכֵי א) אֲהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגוֹ'. מִתּוֹךְ אֲהַבְתוּ יֵשׁ בְּיָדוֹ
תָּמִיד שְׂרָבִיט לְהַנְהִיגוֹ. וְאֶת עָשׂוֹ שְׁנֵאֲתִי, מִשׁוּם כֶּף סִלְקְתִּי
מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׂרָבִיט, סִלְקְתִּי מִמֶּנּוּ תוֹכָחָה, כְּדִי שְׁלֵא אֶתֵּן לוֹ חֶלֶק בִּי.
הוּא רְחוּק נִפְשִׁי, אָכֵל אֶתְּם – אֲהַבְתִּי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּמִשׁוּם כֶּף, מוֹסֵר
ה' בְּנֵי אֵל תַמְאָס וְאֵל תְּקַץ בְּתוֹכָחָתוֹ. מַה זֶה וְאֵל תְּקַץ? כְּמוֹ מִי
שְׁבוֹרַח מִתּוֹךְ קוֹצִים, שְׂאוֹתָם דְּבוּרִים כְּמוֹ קוֹצִים אֵלָיו בְּעֶצְמוֹ.

בְּאֵי רָאָה, בְּשַׁעֲהַ שְׁמַתְעוֹרֵר צֶדֶק בְּדִינָיו, כְּמָה צְדָדֵי רוּחוֹת מִתְעוֹרְרִים
מִיָּמִין וּמִשְׁמָאֵל, כְּמָה שְׂרָבִיטִים יוֹצְאִים, מֵהֶם שְׂרָבִיטֵי אֵשׁ,
שְׂרָבִיטֵי גַחְלִים, שְׂרָבִיטֵי שְׁלֵהֶבֶת, כְּלָם יוֹצְאִים וּמִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם
וּמַלְקִים בְּנֵי אָדָם. תַּחְתִּיָּהֶם מְמַנִּים אַחֲרֵים, בְּעַלֵּי חֲבָלָה, מְמַנִּים שֶׁל
אַרְבָּעִים חֶסֶר אַחַת. מְשׁוֹטְטִים וְיוֹרְדִים, מַלְקִים וְעוֹלִים וְנוֹטְלִים
רְשׁוֹת, נִכְנָסִים לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, מְצַבְעִים צוּרוֹת, וְאֵשׁ שְׂדוּלְקַת
מִתְחַבְּרַת עִמָּהֶם, יוֹצְאִים הַגַּחְלִים וּמְשׁוֹטְטִים וְיוֹרְדִים, וְנִמְצָאִים כְּנֶגֶד
בְּנֵי אָדָם. וְהִינּוּ מַה שְׂכַתּוֹב, וְיִסְפְּתִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם. אֶתֵּן לְבַעֲלֵי הַדִּין
תּוֹסֶפֶת עַל הַדִּין שְׁלֵהֶם.

כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר, (בְּרֵאשִׁית ח) לֹא אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעַבּוֹר הָאָדָם.
מַה זֶה לֹא אֶסְף? לֹא אֶתֵּן תּוֹסֶפֶת לְבַעֲלֵי דִין לְהַשְׁמִיד אֶת



העולם, אלא תוספת כמו שהעולם יכול לסבל. ועל זה ויספתי, אתן תוספת ודאי.

למה תוספת? כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. שבע? והרי הקדוש ברוך הוא אם גובה את שלו, אין העולם יכול לסבל אפלו רגע אחד, זהו שכתוב (תהלים קל) אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד, ואתה אמרת שבע על חטאתיכם!?

אף מה תלמוד לומר שבע? אלא הרי שבע כנגדכם, ומי היא? זו שמטה, שהיא שבע, שנקראת שבע, כמו שנאמר (דברים טז) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל זה שבע על חטאתיכם, ונקראת שבע, ונקראת בת שבע. מה בין זה לזה? אלא שבע לבדה, לעשות שמטה ולעשות דינים, להוציא חרות, שהכל בה. נקראת בת שבע, שהתחברה עם אחר כאחד, להאיר, לשלט במלכות, להודיע המלכות בארץ ובכל, בת שבע נקראת. כתוב, על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארו של יצחק היא, והכל הוא דבר אחד.

רבי אבא אמר, ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידי ממנים אחרים, כמו שבארוה. אף אני, הריני מתעורר כנגדכם, והרי שבע להתעורר עליכם.

בא ראה את האהבה העליונה של הקדוש ברוך הוא לישראל. למלך שהיה לו בן יחיד, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד סרח לפני המלך, אמר המלך: כל הימים הללו הלקייתי אותך ולא קבלת. מכאן ואילך ראה מה אעשה לך; אם אגרש אותך מן הארץ ואוציא אותך מן המלכות, אולי יקומו עליך דבי השדה, או זאבי השדה, או לסטים, ויעבירו אותך מן העולם. מה אעשה? אלא אני ואתה נצא מן הארץ.

כך אף אני, אני ואתה נצא מן הארץ [אף אני ואתה נלך בגלות ונצא יחד]. כך אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל, מה אעשה לכם? הרי הלקייתי אתכם ולא הרכנתם אזניכם. הרי הבאתי עליהם בעלי מגנים, בעלי חבלה, להלקות אתכם, ולא שמעתם. אם אוציא אתכם מן הארץ לבדכם, אני פוחד עליכם מכמה דבים, מכמה זאבים שיקומו עליכם ויעבירו אתכם מן העולם. אבל מה אעשה לכם? אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך לגלות.



זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְיִסְרְתִי אֶתְכֶם, לְלַכֵּת בְּגִלוֹת. וְאִם תֹּאמְרוּ שְׂאֵעֶזֶב אֶתְכֶם – אִף אֲנִי עִמָּכֶם. שְׁבַע עַל חַטָּאתֵיכֶם – זֹו שְׁבַע שֶׁתִּתְגַּרֵּשׁ עִמָּכֶם. וְלָמָּה? עַל חַטָּאתֵיכֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה נ) וּבְכַשְׂעֵיכֶם שֶׁלַּחַה אִמָּכֶם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתֶּם גִּרְמַתֶּם שְׂאֵנִי וְאַתֶּם לֹא נְדוּר (בְּאֶרֶץ) בְּעוֹלָם (נִגְרַשׁ מִהָאֶרֶץ) מִזְּעוֹלָם, הֲרִי הַגְּבִירָה יִצְאָה מִהִיכָלָה עִמָּכֶם. הֲרִי הַכֹּל נִחְרַב, הַהִיכָל שְׁלִי וְשִׁלְכֶם נִחְרַב. שְׁהֲרִי לְמַלְךְ לֹא רָאוּי הִיכָל אֲלֵא כְּשֶׁהוּא נִכְנָס עִם הַגְּבִירָה. וְשִׁמַּחַת הַמַּלְךְ אֵינָה נִמְצָאָת.

אָמַר בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנָס לְהִיכָל הַגְּבִירָה, וְנִמְצָא בְּנֵה עִמָּה בְּהִיכָל, כָּלֵם שְׁמִיחִים כְּאֶחָד. עֲכָשׁוּ שְׂאֵין נִמְצָאִים הַבֵּן עִם הַגְּבִירָה, הֲרִי הַהִיכָל חָרַב מִהַכֹּל. אֲלֵא אֲנִי מָה אֶעֱשֶׂה? אִף אֲנִי עִמָּכֶם. וְעֲכָשׁוּ, אִף עַל גַּב שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּגִלוֹת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם וְלֹא עוֹזֵב אוֹתָם. שְׁכַפְּאֵשׁר יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוֹת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָשׁוּב עִמָּם, שְׁכַתוֹב (דְּבָרִים ל) וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ, וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ וְדָאִי, וְהֲרִי נִתְבָּאֵר.

רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, נִפְגְּשׁוּ בְּאוֹתָהּ מְעַרָה בְּשָׂדֵה. אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יוֹסִי, זֶה שְׁכַתוֹב (שם כח) אֲלֵה דְבָרֵי הַבְּרִית וְגו', מִלְּבַד הַבְּרִית. מָה זֶה דְבָרֵי הַבְּרִית? דְּבָרֵי גְבוּרָה (הָאֵלֶּה) הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! אָמַר לוֹ, הֲרִי פְרָשׁוּהָ, הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עֲצָמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְהֲרִי נִתְבָּאֵר.

בֵּא רָאָה, אֲלֵה וְאֲלֵה הָיוּ דְבָרֵי הַבְּרִית. שְׂאֵף עַל גַּב שְׁהַדְּבָרִים הָיוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה – דְּבָרֵי בְרִית הָיוּ, שְׁהֲרִי טוֹב וְרַע תְּלוּיִים בּוֹ. הַטוֹב שְׁבָא מְצַדִּיק, וְהָרַע שְׁבָא מִן הַדִּין. הַדִּין מִמְקוֹם הַדִּין, וְהִינּוּ צְדָק. וְצַדִּיק וְצְדָק הֵם בְּרִית, וְנִקְרָאִים בְּרִית. וְלִכֵּן מְלִים אֵלוֹ דְּבָרֵי בְרִית הֵן, וְקִשְׁרַת הַבְּרִית כְּאֶחָד. וּמִשׁוּם כֶּף זְכוּר וְשְׁמוֹר קְשׁוּרִים כְּאֶחָד. זְכוּר בַּיּוֹם, שְׁמוֹר בְּלֵילָה. הֲרִי בְרִית כְּאֶחָד, וּמִשׁוּם כֶּף בְּרִית וְדָאִי, דְּבָרֵי הַבְּרִית הֵם. וּבְכָל מְקוֹם הַבְּרִית הִיא בְּמִקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, וְדָאִי כֶּף זֶה, וּמִשׁוּם כֶּף שְׁכַת, שְׁהִיא זְכוּר וְשְׁמוֹר, נִקְרָאָת בְּרִית, שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת לח) וְשְׁמָרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁכַת לְעִשׂוֹת אֶת הַשְּׁכַת לְדִרְתָּם בְּרִית עוֹלָם. וְהַכֹּל דְּבָר אֶחָד, וְהַמְקוֹם הַזֶּה נִקְרָא בְּרִית בְּכָל מְקוֹם.



בא ראה, כתוב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום הבית, שלום העולם. ויסרתי אתכם אף אני שבע. מה זה שבע? זה צדק. הרי ודאי הברית, ומשום כך דברי הברית הם.

אמר רבי יוסי, כתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף – כמו שנאמר אף אני. גם – לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת, שלא עוזבת אותם לעולמים. בהיותם בארץ איביהם – בהיותם הכל כאחד. לא מאסתיים ולא געלתיים – כדי שלא אתחבר עמם. להפר בריתי אתם – שאם לא אפדה אותם, הרי בריתי מתחלקת. ומשום כך, להפר בריתי אתם.

אמר רבי חייא, אני שמעתי דבר חדש, שאמר רבי אלעזר, לא מאסתיים ולא געלתיים לכלתם, לא הכיתים ולא הרגתיים לכלתם היתה צריך להיות! אלא לא מאסתיים ולא געלתיים – מי ששונא מישהו אחר, הוא מאוס כנגדו, ומגעיל בגעל לפניו. אבל כאן, לא מאסתיים ולא געלתיים. מה הטעם? משום שחביבות נפשי ביניהם, ובגללה כלם חביבים עבורי. זהו שכתוב לכלתם. לכלתם כתוב, חסר וי"ו, בגללה לא מאסתיים ולא געלתיים, משום שהיא אהבת נפשי, אהבתי אצלה.

לאדם שאוהב אשה, והיתה גרה בשוק של בורסקים, אם היא לא היתה שם, לא היה נכנס לשם לעולמים. כיון שהיא שם, דומה בעיניו כמו שוק של רוכלים, שכל הריחות של עולמות טובים נמצאים שם.

אף כאן, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, שהוא שוק של בורסקים, לא מאסתיים ולא געלתיים, ולמה? לכלתם. בשביל כלתם, שאני אוהב אותה, שהיא אהובת נפשי, ששורה שם, ודומה עלי כמו כל הריחות הטובים של העולם משום אותה הפלה שפתוכם. אמר רבי יוסי, אלו לא באנו לכאן אלא לשמע את זה – די לי.

פתח ואמר, (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב, כמו שנאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך, ופרשוה, במאכל ובמשתה ובכלל. זה בחייו שהתחייב בו. אחר שמת, אם תאמר הרי הוא פטור ממנו – לא כך. שאף על גב שמת, התחייב בכבודו יותר,



שְׁכַתּוֹב כְּפֶד אֶת אָבִיךָ. שְׂאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲקֻשָׁת, וְדָאֵי
שֶׁהוּא מִבְּזָה אֶת אָבִיו, וְדָאֵי שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ קְלוֹן.

וְאֵם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה, וּמִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו, וְדָאֵי שֶׁזֶה
מְכַבֵּד אֶת אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֲצֶל בְּנֵי אָדָם,
מְכַבֵּד אוֹתוֹ הָעוֹלָם אֲצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא חָס עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכֶסֶף כְּבוֹדוֹ. וְדָאֵי בֵּן יְכַבֵּד אָב.

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמְכַבֵּד אֶת אָבִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עֲכָשׁוּ
מִתְרַבֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שֶׁמְעוֹן בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת – בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחַיָּיו. שְׂזָכָה לְבָנִים קְדוֹשִׁים וְלִגְזָעִים
קְדוֹשִׁים. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂזוֹכִים לְבָנִים קְדוֹשִׁים, לִגְזָעִים קְדוֹשִׁים.
עֲלֵיהֶם נִקְרָא, כָּל רְאִיָּהֶם יִפְרוּם כִּי הֵם זָרַע בְּרוּךְ ה'. אָמֵן. בְּרוּךְ ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

ספר במדבר

במדבר (דף ק"ז ע"א – דף קכ ע"ב)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד וְגו'. רַבִּי אֲבָא פִתַח,
(בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה
נִתְבָּאָר. בֵּא רְאָה, בְּשַׁעַה שֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, עָשָׂה
אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיָה כְּלוּל מֵהַכֹּל, וְהָיָה אוֹרוֹ
מֵאִיר מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְהָיוּ פּוֹחָדִים מִמֶּנּוּ הַכֹּל.

וַיֹּאף עַל גֵּב שֶׁהָרִי פִרְשׁוּהָ, יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל בְּפְסוּק הַזֶּה. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן שֶׁאָמַר בְּצַלְמוֹ,
מָה זֶה בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ? אֵלָּא וְדָאֵי שְׁתֵּי דְרִגּוֹת שֶׁכְּלוּלוֹת זָכָר
וּנְקֵבָה, אַחַת לְזָכָר וְאַחַת לְנְקֵבָה.

וַיִּלְכֶּן שְׁנֵי פְרָצוּפִים הָיוּ בְּוִדְאֵי, וְסוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב זָכָר
וּנְקֵבָה בָּרָא אוֹתָם. וְכְלוּל הָיָה מְכֹל הַצְּדָדִים (מִשְׁנֵי צְדָדִים). וַיֹּאף עַל
גֵּב שֶׁהִנְקֵבָה אַחֲזָה בְּצִדוֹ, הָרִי הִיא גַם כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדָדִים, לְהִיּוֹת
שְׁלֵם בְּכֹל.

וְהָיָה מִסְתַּכֵּל בְּחֻכְמָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כִּיּוֹן שֶׁסָּרַח, הִתְמַעְטוּ
הַפְּרָצוּפִים, וְהַחֻכְמָה הִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל אֵלָּא
בְּדַבְרֵי גוֹפּוֹ. אַחַר כֵּן הוֹלִיד בָּנִים מִעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא הִתְיַשְׁבוּ



זֶה וְזֶה בְּעוֹלָם עַד שֶׁהוֹלִיד בֵּן, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל) הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא שֵׁת, וְכֵן פִּרְשׁוּהָ.

וְעַם כָּל זֶה, הָעוֹלָם הִתְחַתּוֹן לֹא הַשְּׁלֵם וְלֹא הָיָה שְׁלֵם וְלֹא נִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְעָמַד הָעוֹלָם. אָבֵל לֹא הַשְּׁלֵם עַד שֶׁאַבְרָהָם נִמְצָא בּוֹ בְּעוֹלָם, וְאַחַז בּוֹ בְּיָמִין כְּמִי שֶׁאַחַז בְּיָמֵינוּ אֶת מִי שֶׁנּוֹפֵל. בָּא יִצְחָק וְאַחַז בְּיַדֵי הָעוֹלָם בְּשִׂמְלֵת וְהַתְקִים יוֹתֵר. כִּיּוֹן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, אָחַז בְּאַמְצַע הַגּוֹף, וְנִכְלָל בְּשְׁנֵי צַדִּדִים, עָמַד הָעוֹלָם וְלֹא הָיָה מִתְמוּטָט.

וְעַם כָּל זֶה לֹא נִשְׁתַּל (נִשְׁלַם) בְּשֶׁרְשׁוֹ עַד שֶׁהוֹלִיד שְׁנַיִם עֶשֶׂר שָׁבָטִים וְשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְנִשְׁתַּל (נִשְׁלַם) הָעוֹלָם. וְעַם כָּל זֶה לֹא הִשְׁתַּלַּם עַד שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה בְּהַר סִינַי וְהוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן, וְאָז עָמְדוּ הָעוֹלָמוֹת וְנִשְׁלְמוּ, וְהִתְבַּשְׂמוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

כִּיּוֹן שֶׁהִתּוֹרָה וְהַמִּשְׁכָּן הוֹקְמוּ, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִפְקֹד הַחִילּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמָה צְבָאוֹת הֵם שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמָה צְבָאוֹת הֵם שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. בֹּא רְאֵה, כָּל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בְּמִקְוָמוֹ, לֹא מִתְיַשֵּׁב עַד שֶׁנִּזְכַּר בְּפֶה, וּמִתְמַנֶּה עָלָיו. אֵף כֵּן – רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִפְקֹד חִילּוֹת הַתּוֹרָה וְחִילּוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְכֵלֵם הָיוּ כְּאַחַד וְלֹא נִפְרְדִים זֶה מִזֶּה, הַכֹּל כְּמוֹ לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁכָּן לֹא נִפְרְדִים זֶה מִזֶּה, וְהוֹלְכִים כְּאַחַד.

וּמִשׁוּם זֶה חִילּוֹתֵיהֶם עוֹלִים בְּחִשְׁבוֹן לְהוֹדֵעַ אֲלֵיהֶם, פָּרַט לְאוֹתָם אַחֲרַיִם שְׂאִין לָהֶם חִשְׁבוֹן. וְלִכֵּן כְּתוּב, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד. אִם בְּאֵהָל מוֹעֵד, לְמָה בְּמִדְבַר סִינַי? אֲלֹא אֶחָד לְתוֹרָה וְאַחַד לְמִשְׁכָּן. וְזֶה וְזֶה – בְּאַחַד לְחִדָּשׁ הַשְּׁנַיִ בְּשָׁנָה הַשְּׁנַיִת, וְהַכֹּל אֶחָד, וְזֶה נִקְרָא חִדָּשׁ זִיו, רִמּוֹ לְאוֹתוֹ חִדָּשׁ וְשָׁנָה שְׂמַאִיר לְלִבְנָה, שֶׁהָרִי אֵז כָּל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בְּשִׁלְמוֹת. לְצִאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְהוֹדִיעַ שֶׁכְּשִׁיצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, זֶה הָיָה בְּחִדָּשׁ הָרֵאשׁוֹן.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים קטו) ה' זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית וְגו'. ה' זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ – אֵלֶּה הַגְּבָרִים, שֶׁהָיוּ עוֹלִים בְּחִשְׁבוֹן בְּמִדְבַר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם בְּכָל זְמַן.

בֹּא רְאֵה, מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁכַּח חֲבֵרוֹ, שֶׁל בְּנֵי, אוֹ שֶׁל מְמוֹנֵי – צָרִיךְ לְבָרְכוֹ וְלְהוֹדוֹת עָלָיו בְּבִרְכוֹת. מִנֵּיין לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שֶׁכְּתוּב (דברים



א) והנכם היום ככוכבי השמים לרב. אחר כך מה כתוב? ה' אלהי אבותכם יסף עליכם ככם אלהי פועמים וגו'. שתי ברכות היו: אחת - ה' אלהי אבותכם, הרי אחת. אחר כך - ויברך אתכם כאשר דבר לכם. להודות עליהם, ברכות על ברכות.

ואם הוא מונה את שבח חברו ולא מודה עליו ברכות - הוא נתפס בתחלה מלמעלה. ואם הוא מברך אותו - הוא מתברך מלמעלה. והברכה צריף לברך אותה בעין טובה, ולא בעין רעה. ובכל רוצה הקדוש ברוך הוא אהבת הלב. ומה מי שמברך את חברו, רוצה הקדוש ברוך הוא שיברך אותו בעין טובה, בלב טוב - מי שמברך את הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה שצריף עין טובה ולב טוב ואהבת הלב. בגלל זה, (שם 1) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו'.

בא ראה, הרי פרשה, אין הברכה שלמעלה שורה על דבר שנמנה. ואם תאמר, ישראל איך נמנו? אלא כפר לקח מהם, והרי פרשה, והחשבון לא היה עד שנאסף כל אותו הכפר ועלה לחשבון. ובתחלה מברכים את ישראל, אחר כך מונים אותו כפר, אחר כך חוזרים ומברכים את ישראל. נמצא שישראל מתברכים בתחלה ובסוף, ולא עולה בהם מגפה.

למה המגפה עולה במנין? אלא משום שברכה לא שורה במנין. כיון שמסתלקת הברכה, הצד האחר שורה עליו, ויכול להגזק. בגלל זה במנין לוקחים כפר ופדיון, לסלק אותו מהם.

ויברך את בית ישראל - אלו הנשים, שלא עולות במנין. יברך את בית אהרן - שהם מברכים את העם בעין טובה ובלב טוב ובאהבת הלב. את בית אהרן - כך גם הנשים (שלהם), שמתברכות בברכה (שלהם).

ויברך יראי ה' - אלה הם הלויים, וכלם מתברכים, כי הם יראים מהקדוש ברוך הוא. הקטנים עם הגדלים - אף על גב שלא עולים במנין.

בא ראה, לא נמצא מנין בישראל שהתברכו בו כמנין זה, שמנין זה להתברך היה, ולהשלים שלמות העולמים היה, ובמקום שהברכות יוצאות נמנו, שכתוב באחד לחדש השני, שהוא זיו ברכות העולם, שממנו יוצא זיו לעולם. ועל זה נקרא חדש זיו, שהזיו של



הכל יוצא ממנו, ועל זה כתוב (תהלים קלד) 'יְבָרְכֶךָ ה' מְצִיּוֹן, וְהַכֵּל דְבַר אַחַד, וְכָתוּב (שם קלג) כִּי שֵׁם צְוָה ה' אֶת הַבְּרָכָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה מְצוּי לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, יִשְׂרָאֵל, מֵאִיזָה מְקוֹם הֵם מִתְבָּרְכִים? אָמַר לוֹ, אוֹי לְעוֹלָם שְׁלֹא מִשְׁגִּיחִים וְלֹא מִסִּתְּפָלִים בְּנֵי אָדָם בְּכַבוֹד הַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שְׁנִמְצָאוֹ יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַעוֹלָמוֹת הָיוּ (עמ"ד) מְצוּיִים בְּעֵץ אַחַד עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ, שֶׁהַמְּזוֹן שֶׁל הַכֵּל בּוֹ, הִיָּה מִתְבָּרֵךְ מִמְּקוֹם שֶׁפֶל הַבְּרָכוֹת כְּנוֹסוֹת בּוֹ, וּבּוֹ נִנְטַע וְנִשְׁתַּלּוּ שְׂרָשָׁיו.

וַיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה הָיוּ מִתְבָּרְכִים (וְנִשְׁתַּלּוּ שְׂרָשָׁיו) מִמְּקוֹם שֶׁפֶל אוֹתָן בְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת בּוֹ וְלֹא מִתְעַכְּבוֹת לְצֵאתָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב יְבָרְכֶךָ ה' מְצִיּוֹן, וְכָתוּב כָּטֹל חֶרְמוֹן שִׁירָד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צְוָה ה' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְזֶהוּ אוֹר הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (תהלים נ) מְצִיּוֹן מְכַלֵּל יְפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ – הָאִיר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (דברים לג) הוֹפִיעַ מֵהָר פָּאָרָן. (זֶה אִיר) וְכִשְׁמֵאִיר, מֵאִיר לְכֹל הָעוֹלָמוֹת.

וּכְשֵׁאוֹר זֶה מִתְעוֹרֵר, הַכֵּל הוּא בְּחִבְרוֹת (הַכֵּל הוּא בְּחִבְיּוֹת), הַכֵּל הוּא בְּאֶהְבָּה, הַכֵּל הוּא בְּשִׁלְמוֹת, וְאִזּוֹ הוּא שְׁלוֹם הַכֵּל, שְׁלוֹם שְׁלִמְעֵלָה וְשְׁלִמְטָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קכב) יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹהַ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

מִי שִׁיתַּעֲסַק בְּזֵאת הַחֲכָמָה בְּאַמֶּת אֲזִי תִתְקַשֵּׁר נִפְשׁוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ וְכֵן בְּכָל דּוֹר מִי שִׁיתַּעֲסַק בְּסוּדוֹת אֱלוֹ לֹא יִצְטָרֵךְ לְנִסְיוֹן וְהַשְׁכֵּל יִשְׁפֹּט זֶה בְּצִדֵּק כִּי מִי שִׁיתַּעֲסַק בְּזֵאת הַחֲכָמָה בְּאַמֶּת אֲזִי תִתְקַשֵּׁר נִפְשׁוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ וּבְכָל עֵת מוֹסֵר נִפְשׁוֹ בְּכַח בְּאַמֶּת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּאֶהְבָּה עֲזָה עַד שְׁאִינוֹ צָרִיךְ לְמִסִּירוֹת נִפְשׁ בְּפֶעַל וּפּוֹק חֲזִי מֶה עֲלֵתָה לְהַשְׁלֵשָׁה חֲבָרִים שְׁבֵאִידְרָא שְׁנִנְזוּ בְּדַבְּקוֹת נִפְלָא. (הוֹסְפוֹת מִהֶרְצָא אוֹת ח')

הַבְּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּנוֹ לְבָרְכָה: בְּאַמִּירַת הַזֶּהָר, אַחַד הַמְּכוּן וְאַחַד שְׁאִינוֹ מְכוּן וּבְלֵבֵד שִׁירָבָה

מִמּוֹרֵי (רַבִּי הֵלֵל מִפְּאָרִיטֵשׁ) אָמַר הַבְּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּנוֹ לְבָרְכָה בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים הַכֵּל הַפֶּךָ מִמָּה שְׁאִמְרוֹ אַחַד הַמְּרֻבָּה וְאַחַד הַמְּמַעֵיט וּבְלֵבֵד שִׁיכּוֹן לְבוֹ לְשָׁמַיִם אֲלֵא אַחַד הַמְּכוּן וְאַחַד שְׁאִינוֹ מְכוּן וּבְלֵבֵד שִׁירָבָה. הָרֵאוּנוּ, אַמִּירַת הַזֶּהָר מְסֻגָּל לְנִשְׁמָה וְכו'.

(מְגִדֵּל עַז עֲמוּד תַּכ"ד)



סדר הלימוד ליום טז ניסן [יום 193 בשנה]

איש על דגלו יחנו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל וגו' (במדבר א). רבי אלעזר פתח, (ישעיה סו) שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה וגו'. כמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי בכל מקום שדברי תורה נשמעים, הקדוש ברוך הוא וכל חילותיו, כלם מקשיבים לדבריו, והקדוש ברוך הוא בא לדור עמו. זהו שכתוב (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ולא עוד, אלא ששונאיו נופלים לפניו, והרי פרשוה.

בא ראה, מצוות התורה הן עליונות למעלה. בא אדם ועשה מצוה אחת - אותה המצוה עומדת לפני הקדוש ברוך הוא, ומתעטרת לפניו ואומרת: פלוני עשה אותי, ומפלוני אני. משום שהוא עורר אותה למעלה. כמו שהוא עורר אותה למטה, כך גם עורר אותה למעלה, ועשה שלום למעלה ולמטה, כמו שנאמר (ישעיה כז) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי - למעלה. שלום יעשה לי - למטה. אשרי חלקו של אותו אדם שעושה מצוות התורה.

שמחו את ירושלים וגו', משום שחדוה לא נמצאת אלא בזמן שישראל עומדים בארץ הקדושה, ששם מתחברת אשה בבעלה, ואז זוהי שמחת הכל, השמחה שלמעלה ושלמטה. בזמן שישראל לא נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמח ולהראות שמחה, שכתוב שמחו את ירושלים וגילו בה וגו', וגילו בה דוקא.

רבי אבא ראה איש שהיה שמח בבית טרוניא שבבבל. הכה בו ואמר, שמחו את ירושלים כתוב (אמר רבי אבא), בזמן שירושלים בשמחה צריך אדם לשמח. רבי אלעזר לטעמו, שאמר שמחו את ירושלים, הינו שכתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר, (שם ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה? אלא, כאן בזמן שישראל שרויים בארץ הקדושה - כאן בזמן שישראל שרויים בארץ אחרת. (ד"א) עבדו את ה' ביראה - זו כנסת ישראל בזמן שהיא בגלות בין העמים.



אָמַר רבי יהודה, וְהָרִי כְּתוּב (ישעיה נה) כִּי בְשִׁמְחָה תִּצְאוּ, וְזוֹ הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר תִּצְאוּ, מִהַגְלוֹת הוּא, וְנִקְרָאת שִׁמְחָה. אָמַר לוֹ, וְדָאֵי כֶּךָ הוּא זֶה, שְׁכַל זְמַן שֶׁהִיא בְּגָלוֹת וְשׁוֹכֶכֶת לְעַפְרָא, לֹא נִקְרָאת שִׁמְחָה, עַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יָבֵא אֵלֶיהָ, וְיִקְיָמָה מִהַעֲפָר וַיֵּאמֶר, (שם נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפְרָא קוּמִי וְגו', (שם ט) קוּמִי אוּרִי וְגו', וַיִּתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד, (ויקרא מעפרה) וְאִז חֲדוּהָ נִקְרָאת, חֲדוּת הַכֹּל, וְאִז בְּשִׁמְחָה תִּצְאוּ וְדָאֵי. אִז כְּמָה חֲלִלוֹת יִצְאוּ מוֹל הַגְּבִירָה לְחֲדוּת הַלּוֹלֶת הַמְּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נה) הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגו', וְכְתוּב (שם נב) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם ה' וּמֵאִסְפֹּכֶם וְגו'.

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתָת - אֵלּוֹ אַרְבַּע מַחְנוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים, שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי תַחֲוּמִים סָבִיב סָבִיב לָהּ. הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, כְּתוּב (תהלים קכב) שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה וְגו'. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים - אֵלּוֹ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים, שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי תַחֲוּמִים שְׁלֵמָה.

שְׁבָטֵי יְהוָה - הָרִי פְּרִשׁוּהָ, מִשּׁוּם שֶׁי"ה עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל וְדָאֵי. וְלִכְּן (במדבר כו) הָרֵא וּבִנִי, הַשְּׁמַעוּנִי, י"ה בְּכֹל אֶחָד וְאֶחָד. אָבֵל וְדָאֵי כֶּךָ הוּא, שֶׁהָרִי הָעֵץ הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ, בּוֹ חוֹתֵם בְּחוֹתְמוֹ. וּפְרִשׁוּהָ שְׁכֶתוּב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָה אֵל הַיָּמִין וְגו'. דַּמּוֹת אָדָם נִכְלָלֶת בְּכֹלָם, וְהַפְּנִים הֵיוּ לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, וְנִפְרָדִים בְּדַמְיוֹתֵיהֶם, וְכֹלָם כְּלוּלִים בּוֹ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִיָּמִין, גְּבֻרִיאַל מִשְּׂמָאל, אוּרִיאַל לְפָנֵיהֶם, רְפָאֵל לְאַחֲרֵיהֶם, הַשְּׁכִינָה מֵעֲלֵיהֶם. שְׁנַיִם מְכָאֵן, וּשְׁנַיִם מְכָאֵן, וְהִיא בְּאֶמְצָע. כְּמוֹ זֶה בְּאַרְצֵי שְׁלֵמָה - שְׁנַיִם מְכָאֵן, וּשְׁנַיִם מְכָאֵן, וַי"ה בִּינֵיהֶם.

כִּיּוֹן שְׁלוֹקָחִים שְׁנַיִם דְּגָלִים, מֵהַ כְּתוּב? וְנִסְעָ אֵהֵל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְוִיִּם וְגו'. וְאַחַר כֶּךָ אוֹתָם שְׁנַיִם אַחֲרֵים אַרְבַּע מַחְנוֹת הֵן לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, וְנִמְצְאִים שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי. אֵף כֶּךָ לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁלֵמָה. וְנִסְעָ בְּרֵאשׁוֹנָה דְּגָל מַחְנֵה יְהוּדָה מוֹל מַחְנֵה אוּרִיאַל. וּמַחְנֵה רְאוּבֵן מוֹל מַחְנֵה מִיכָאֵל. זֶה לְדָרוֹם, וְזֶה לְמִזְרָח. כֶּךָ גַּם הַמְזַבְּחַת דְּרוּמִית מְזַרְחִית. וּמַחְנֵה דָן לְצָפוֹן. מַחְנֵה אֶפְרַיִם יָמָה. מַחְנֵה דָן מוֹל מַחְנֵה גְּבֻרִיאַל. מַחְנֵה אֶפְרַיִם לְמַעְרָב מוֹל מַחְנֵה רְפָאֵל. כֶּךָ גַּם הַמְזַבְּחַת צְפוֹנִית מְעַרְבִית. הַכֹּל אַחֲזוּ זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁהַכֹּל עוֹלָה וְנִגָּחַז בְּשֵׁם



הקדוש, שהוא הראשית של הכל, העליון של הכל, הקדוש של הכל, הכל כלול בו.

י' מזרח הוא ראשית האור, הולך ומשוטט ומוציא לדרום, ודרום יוצא ותלוי בראשית המזרח. ה' דרום, ממנו יוצא דרום בעולם. ונכנס י' בראשית המזרח, ומוציא אותו.

וימ' תלויים דרום וצפון, ואותו שביניהם, י' מזרח, י"ה - דרום וצפון תלויים בו. ו' באמצע, וזה הוא בן זכר. בגלל זה הוא בין צפון לדרום. ועל זה שנינו, מי שנותן מטתו בין צפון לדרום, יהיו לו בנים זכרים. שהרי בן זכר הוא בין צפון לדרום. ה' עליונה, בה תלוי צפון ודרום, ובן זכר ביניהם, בסוד של יו"ה. ה' האחרונה - מערב.

ועל זה הדרום אחוז במזרח, שהוא ראשית השמש ותלוי בו. ועל זה למדנו, מצד אבא אחוז ותלוי החסד העליון, מצד האמא תלויה גבורה. כמו זה אחוז הכל זה בזה.

זויות המזבח גם כן מסוככים, ובא לו לקרן דרומית מזרחית. שהדרום כחו במזרח, שהוא ראשית השמש, וחזק השמש אן שורה אלא בראשית. מזרחית צפונית - כיון שדרום נוטל תקפו של המזרח, הוא מאיר לצפון, והצפון נכלל בדרום, שהרי שמאל נכלל בימין.

צפונית מערבית - שהרי המערב, שהוא בה' אחרונה, נוסע מהצפון. ועל זה הצפון נוסע למערב. מערבית דרומית - היא הולכת (להתחבק) להתחבר בדרום כמו שדרום תלוי במזרח, וחזקו הולך בראשית. כך גם המערב הולך (להתחבק) להאחז בדרום. זהו שכתוב וימינו תחבקני. הימין הזה הוא הדרום, בגלל זה יונק משני צדדים - מצפון ומדרום. זהו שכתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו - זהו צפון, וימינו - זהו דרום.

וסוד זה למדנו, שהקדוש ברוך הוא נותן מטתו בין צפון לדרום, ואוחזת הבן הזה בודאי, ועל זה יש לכני אדם לתת מטתם בין צפון לדרום. וזה למד אותי אבא, שנותנים לו בנים זכרים. שהרי הוא התכונן כלפי האמונה השלמה העליונה, בשלמות הכל, לגבי הקדוש ברוך הוא שהוא בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל שמאירים (שהיא) בן צפון לדרום - ודאי יהיו לו בנים זכרים.



ובבב צריך להראות מעשה כמו שלמעלה. וכמו שמראה מעשה למטה, כך מעורר למעלה, ופרשוה. שמע רבי פנחס ונשק לרבי אלעזר, ובכה וצחק ואמר, אשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא.

פתח ואמר, (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, כיון שאדם הסתכל באור שלמעלה, והקדוש ברוך הוא מאיר עליו, לא פוחד מעליונים ותחתונים, כמו שנאמר (ישעיה ס) ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, כיון שהקדוש ברוך הוא אוהב באדם, לא יפחד באותו עולם מפל בעלי הדינים. גם אני כמו זה, כיון שאחזתי באביך וברך, לא אפחד בעולם הזה ובעולם האחר.

ועליך כתוב, (משלי כג) ישמח אביך וגו'. כיון שכתוב ישמח אביך ואמך, מה זה ותגל יולדתך? שהרי באמך מספיק. אלא ישמח אביך – זה הקדוש ברוך הוא. ואמך – זו כנסת ישראל. ותגל יולדתך – יולדתך שלמטה. איפה שמחתו של רבי שמעון אביך? אלא פסוק הוא לבדו, שכתוב (שם) גיל יגיל אבי צדיק – זה הקדוש ברוך הוא. ויולד חכם ישמח בו – זה אביך שלמטה. דבר אחר, גיל יגיל אבי צדיק – זה אביך שלמטה. ויולד חכם ישמח בו, כתוב בתוספת וא"ו – זה הקדוש ברוך הוא למעלה.

אמר רבי אלעזר, כתוב (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת. יש להסתכל בפסוק הזה. ראיתם מי שמפקיד דבר בידי המלך? אלא, ודאי אשרי האיש שהולך בדרכי המלך הקדוש ולא חוטא לפניו. בא ראה, כיון שנכנס הלילה, עץ המות שולט בעולם, ועץ החיים מסתלק למעלה למעלה. וכיון שעץ המות שולט בעולם לבדו, כל בני העולם טועמים טעם מות. מה הטעם? משום שאותו עץ גורם.

והאדם צריך להקדים ולהפקיד בידו את נפשו בפקדון, כפקדון של אדם שנותן פקדון לאחר. שאף על גב שהוא התחייב אליו יותר מאותו פקדון – לא כדאי להאחז בו, הואיל והפקדון נמסר לו, ואם יסרב בו – ודאי נבדק אחריו, שאין הוא מזרע קדש ולא מבני האמונה.



כָּךְ אותו עץ, בני אדם מקדימים ונותנים לו פקדון נפשם, ולוקח כל נשמות בני העולם. וכלם טועמים טעם מות, משום שזה עץ המות הוא. ומשום שכל נפשות אלו, אף על גב שכלם התחייבו לו, ולא כדאי הוא להשיב הפקדון לאדם. אלא כיון שכלם נמסרו לו בפקדון, מחזיר כל הפקדונות לבעליהם.

בא ראה, לא כדאי לעץ המות הזה להחזיר פקדונו לאדם אלא בשעה שעץ החיים מתעורר בעולם. ומתי מתעורר אותו עץ חיים? בשעה שעולה הבקר. ואז, כיון שזה מתעורר בעולם, כל בני העולם חיים, ומשאיר ומחזיר אותו עץ המות כל הפקדונות שהפקדו אצלו, והולך לו. מה הטעם הם חיים? משום שאותו עץ החיים גרם.

ואם תאמר, הרי בני אדם רבים הם מתעוררים בלילה בעוד שעץ המות שולט? אלא ודאי אותו עץ החיים עושה את זה. מה הטעם? משום שכתוב (תהלים יד) לראות היש משכיל דרש את אלהים. ולא יהיה פתחון פה לאדם שיאמר: אלמלא שלטתי בנפשי בלילה, הייתי משתדל בתורה. אומר רבי יהודה, זה בישראל בודאי, וכך הוא! אבל באמות העולם שראינו כזה, מה הטעם? אומר לו: יפה מה שאמרת.

פתח ואמר, (במדבר כג) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה'. בא ראה, כמו שיש למעלה יש למטה. למעלה יש ימין ויש שמאל – למטה ישראל והעמים. ישראל אחוזים לימין בקדשת המלך הקדוש. העמים עובדי כוכבים ומזלות לשמאל, לצד רוח הטמאה. וכלם למטה מכל דרגות השמאל. וכל הדרגות אחוזות זו בזו עד שתלויות מהראש. וכמו שהראש נוסע, באותו הגון נוסע הזנב, שהוא תחתון. מה הטעם? משום שאחוז בו. ומשום זה העמים עובדי כוכבים ומזלות, באותו צד הטמאה שלהם כך מנהגים.

בלעם השתמש בכל הדרגות התחתונות, והוא היה רואה בתחתון הזה, שהוא הזנב, שלא יכול להתנהג אלא בראש. משום כך אומר מה אקב לא קבה אל, (שהוא הראש משום) שאותו הראש העליון אינו נמצא בדין באותם הימים.

ואף על גב שהאל הזה בארנו, המלכות הקדושה הזו לוקחת שם כמו הכל, והטוב והחסד של העולם הזה, (בארנו במקום אחר עליון).





והוא טוב וחסד של העולם, המלכות הקדושה הזו לוקחת שם כמו שלמעלה) ומשום זה נקראת אל, אלא שהוא זועם בכל יום, שנמצא בו דין.

ובא ראה, אל שדי בארנו שבו הנאת העולם, והוא אמר לעולם די. שהרי האל זה הוא שמזדוג עמו, ומשום כך נקרא אל שדי, אל של שדי. ועל זה מה אקב לא קבה אל. משום כך, כמו שמתעורר הראש - כך מתעורר התחתון.

בכה רבי אלעזר, פתח ואמר, (ירמיה מו) קולה כנחש ילך וגו'. כעת (כמו זה) שישאל בגלות, היא ודאי הולכת כנחש. נחש, כשהוא (בדין) כופף ראשו לעפר, עולה הזנב, שולט ומכה את כל אותם שנמצאים לפניו. אף כך כעת בגלות - כגון זה הראש כפוף לעפר, והזנב שולט. מי עשה שהזנב יעלה למעלה, ישלט ויכה? הראש שמתכופף למטה. ועם כל זה, מי מנהיג את הזנב ומי מסיעו למסעיו? זה הראש. אף על גב שהוא כפוף לעפר, הוא מנהיג את מסעיו. בגלל זה, קולה כנחש ילך.

ועכשו, שאר העמים שהם אחוזים בזנב, עולים למעלה, ושולטים ומכים, והראש כפוף לעפר, כמו שנאמר (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום וגו'. ועם כל זה, הראש הזה מנהיג את הזנב ושומר (ומסיע) אותו, כמו שנאמר (שיר השירים א) שמני נטרה את הכרמים. אלה עמים עובדי כוכבים ומזלות, שהם הזנב. בא רבי יהודה, ונשק ידיו ואמר, אלמלא לא שאלתי דבר בעולם, אלא ששאלתי זה והרוחתי אותו - די לי, שעכשו ידעתי עמים עובדי כוכבים ומזלות ושלטונם איך מנהג. אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה וגו'.

אמר לו רבי אלעזר, מה זה לסגלתו? אמר לו, שלשת האבות הללו נקראו סגלה, בין למעלה בין למטה, כמו זה כהנים לזים וישראלים, והכל אחד. ואלה סגלתו של הקדוש ברוך הוא למעלה וסגלתו למטה, וזהו שכתוב (שמות יט) והייתם לי סגלה מכל העמים. **ונסע** אהל מועד מחנה הלזים וגו'. אחר כך מה כתוב? [ונסע] דגל מחנה אפרים לצבאתם ימה. הינו שכונה שרויה במערב, ופרשוה. כתוב (בראשית מח) ויברכם ביום ההוא לאמור כך יברך ישראל לאמר וגו', וישם את אפרים וגו'. כך יברך ישראל, ישראל סבא. מה משמיענו?



אָלָא בְּךָ יִתְבַרְךָ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתוּב, אוּ בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל? אֵלָא יִשְׂרָאֵל? אֵלָא יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשׁ לֹא יְבָרַךְ אֶת הָעוֹלָם אֵלָא בְּךָ, שְׂאִתָּהּ בְּמַעֲרַב, וְכְתוּב (שם לה) אֲנִי אֵל שְׂדֵי פְרִיה וּרְבִיחָהּ. לְמַדְּנָה שְׂרָאָה עִמּוֹ שְׂכִינָהּ, וְאִזְ אָמַר בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹאמַר. בְּךָ יְבָרַךְ אֶת הָעוֹלָם.

וְאִיךָ רָאָה? וְהִרִי כְּתוּב (שם) וְעֵינַי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזְקֵן וְגוֹ? אֵלָא כְּתוּב, שְׂכִינָהּ אֶת יְדֵיו. מַה זֶה שְׂכִינָה? אֵלָא הִימִין הָיָה זְקוּף, וְהַשְׂכִּינָה הַסִּיטָה כְּלָפֵי אֶפְרַיִם, וְהִרִיחַ רִיחַ שְׂכִינָה עַל רֹאשׁוֹ, וְאִזְ אָמַר בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל, וְרָאָה שֶׁהוּא בְּמַעֲרַב.

וְדַאי שְׂכִינָה בְּמַעֲרַב, וְהִרִי בְּאַרְנוֹ, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם, וְלִהְתַּחַבֵּר בְּגוּף וְלִהְיוֹת בְּזוּג אֶחָד. וְצְפוֹן מְקַבֵּל אוֹתָהּ תַּחַת הָרֹאשׁ, וְהַדָּרוֹם מְחַבֵּק אוֹתָהּ. זֶהוּ שְׂכִינָה (שיר השירים ב) שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבֻקֵּנוּ. וְהִרִי בְּאַרְנוֹ וְדַאי, (שם ג) מִטְּתוֹ שְׁלֹשָׁמָה, בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם, וְלִהְתַּחַבֵּר בְּגוּף, וְאִזְ כָּלֵל אֶחָד לְהַתְבַּרְךָ הָעוֹלָם. לְמַדְּנָה, כָּל הָאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדוֹד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, מְבַטֵּחַ לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. וְהִרִי בְּאַרְנוֹ, כְּדֵי לְזוּג אֶת הַתְּהִלָּה הַזֹּה, וְשִׁתְּמַצֵּא בְּכָל יוֹם בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם.

בְּאֵ אָדָם בְּבִקְרָה – מְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם (כְּמוֹ שְׂנַתְבָּאָר, מְסוֹדֵר שְׂבַח) בְּאוֹתָן תְּשַׁבְּחוּת שְׂאוֹמֵר תְּהִלָּה לְדוֹד, וְכָל הַהִלְלוּיָהּ, שֶׁהֵם סְדוּר שֶׁל עֶשֶׂר תְּשַׁבְּחוּת שֶׁל עֶשְׂרֵה כְּתָרִים קְדוּשִׁים שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וּמִשׁוֹם זֶה עֶשְׂרֵה הֵם הַלְלוּיָהּ. אַחַר כֵּן סִיִּים בְּעֶשֶׂר תְּשַׁבְּחוּת, שֶׁהֵן: (תהלים קנ) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ וְגוֹ, הַלְלוּהוּ וְגוֹ. מִי אֵלֶּה עֶשְׂרֵה הַלְלוּיָהּ, וְהִרִי חֲמִשָּׁה הֵם? אֵלָא מִתְחִיל שְׂבַח בְּהַלְלוּיָהּ, וּמִסִּיִּים בְּהַלְלוּיָהּ.

לְאַחַר הָעֲלוּיָהּ שֶׁל סְדוּר הַשְּׂבַח בְּאִזְ יִשִּׁיר מִשָּׁה, שֵׁישׁ בּוֹ הַכֹּל, וּבִזְזָה מְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת הַקְּדוּשָׁה. אַחַר כֵּן מְשַׁרְה אוֹתָהּ בְּחֻסְדָּה בְּסוּף הַתְּפִלָּה, לְהַתְקַדֵּשׁ בּוֹ. אַחַר כֵּן בְּתַפְלַת מְנַחֵה, שֶׁהַגְּבוּרָה תְּלוּיָהּ וְהַדִּין שׁוֹרָה. נִמְצָא בְּכָל הַדָּרוֹם (הַיּוֹם) הַמְּטָה הַזֹּה שְׂנַתְבָּאָה בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם, לְהַתְחַבֵּר בְּזוּג זֶה בְּגוּף כְּרָאוּי. וּמִי שְׂמִסְדֵּר וּמְחַבֵּר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם כֵּן, וְדַאי הוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא.

מִשׁוֹם כֵּן דְּגַל שֶׁל מַחְנֵה אֶפְרַיִם יְמָה, וְהוּא בֵּין צְפוֹן לְדָרוֹם. דָּרוֹם רְאוּבֵן מִצַּד אֶחָד, שְׂכִינָה דְּגַל מַחְנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוֹן דָּן



מצד אחר, שכתוב דגל מחנה דן צפנה. אפרים בין זה לזה. נמצא מערב, שהוא אפרים, בין צפון לדרום, הכל כמו למעלה.

סוד ליושבי הדרום אחינו. וכך שלח להם: אחינו, מצד המנורות (מסדרים מנורות) בסודות קשורים, שרציתם ליחד יחוד בטפס של קשר עליון, קבלו עליכם על מלכות הקדושה בכל יום בהתחלה, ובזה תעלו (בקשר) בהעלם (בהיכל) קדוש של הדרום, וסוכבו צדדי העולם עד שיתקשרו בקשר אחד, ובדרום (התחזקו) (תקבעו) מקום, ושם תהיו.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו. אמר לו, סימן לזווג היחוד מנין? אמר לו, בני, אף על גב שבארנו דברים לכל צד וצד, והתפזרו כאן דבר וכאן דבר – סימן זה נקט בידך, וכך זה, כמו סביב המזבח. שלמדנו, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. אמר לו, והרי לא יכול עד שמקבל עליו אדם על מלכות הקדושה בתחלה ונותן עליו על זה, ואתה אמרת שיבא לדרום בתחלה!?

אמר לו, הכל אמרתי לך, שהרי ובא לו לקרן, אמרתי בהתחלה, והרי ידעת סוד הקרן, וזהו על מלכות הקדושה. אחר כך דרומית מזרחית, ששם הוא עץ החיים, וזה לזוג אותו במזרח, שהוא האב העליון, שהרי הבן מצד אבא הוא בא. ולכן מדרום למזבח, שפח הדרום הוא במזרח, וצריך להתקשר כאחד, דרום במזרח.

והמזרח שמתקשר בצפון, (כמו שנאמר (תהלים יז) וצפונך תמלא בטנם) משום שזה משלים וממלא נחלים ומעינות, ועל זה מזרחית צפונית, אלו אבא ואמא שלא נפרדים לעולם, והרי בארנו. ומה שנאמר צפונית, שהוא סתר עליון, ומצדה יוצא צפון, ומצדה מתעוררים הדינים, אף על גב שהיא רחמים ושמחה. והרי בארנו. וכשהיא יוצאת – צפון יוצא עמה, שהוא נכלל ונקשר בדרום.

אחר כך צפונית מערבית, שהרי מצד האבא יוצא בן, ומצד האמא יוצאת בת, ומשום כך צפונית מערבית, וזוהי קרן של התחלה, שפעת נקשרת בצפון סתם. אחר כך צריך לקשרה בדרום, ששם הוא קשר הכל, והגוף בה נמצא, ועל כך מערבית דרומית.

נמצאת קרן זו שלש פעמים: אחת לקבל אותה אדם בתחלה, אחר כך לקשרה בשתי זרועות, להתחבר בגוף ולהיות הכל



אָחַד. וְזֶהוּ סְדוּר שֶׁל הַיְחוד הַשָּׁלֵם. וְכָל צַד וְצַד בְּאוֹתוֹ קָשָׁר שְׁרָאוּי לוֹ, וְלֹא יַחְלִיף צַד בְּצַד אַחַר שְׁלֹא רָאוּי לוֹ, כִּדִּי שְׁלֹא יַעֲנֹשׁ. מִי שְׁעוֹשֶׂה יְחוד זֶה כְּרָאוּי כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, אֲשֶׁרִי חָלְקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁהֵרִי יוֹדֵעַ לְסִדֵּר שְׁבַח רְבוּנוֹ וְיְחוד רְבוּנוֹ, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ. עָלָיו כְּתוּב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (תהלים כה) לְדוֹד אֶלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא אֱלֹהֵי בְךָ בְּטַחְתִּי וְגו'. מָה רָאָה דוֹד לְסִדֵּר שְׁבַח זֶה כִּכֶּה? וְכָל הַשְּׁבַחִים שֶׁהֵם בְּא"ב, כָּלֵם שְׁלֵמִים, וְזֶה חֶסֶד, שְׁאִין בּוֹ ו'? וְלָמָּה סְדוּר זֶה לְפַל עַל אֲפִים?

אַפָּא סוּד עֲלִיוֹן הוּא גְנוּז בֵּין הַחֲבָרִים. בְּשַׁעָה שְׁנֹכְנֵס הַלִּילָה, (ושולט) הָעֵץ הַתַּחְתּוֹן שֶׁהֵמֹת תְּלוּי בּוֹ, פּוֹרֵשׁ עֲנַפָּיו וּמְכַסֶּה הַכֹּל. וְעַל כֵּן מַחְשִׁיף, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמּוֹת, וּמְקַדִּים אָדָם וְנוֹתֵן פְּקֻדוֹן נִפְשׁוֹ, וּמְפַקֵּד בְּיָדוֹ בְּפִקְדוֹן. וּמִשׁוּם שְׁלוֹקַח אוֹתָם בְּפִקְדוֹן, חוֹזֵר הַפְּקֻדוֹן לְבַעֲלָיו בְּשַׁעָה שְׁמַגִּיעַ הַבְּקָר. כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַבְּקָר וְחוֹזֵר אֵלָיו פְּקֻדוֹנוֹ, צְרִיף לְבָרַךְ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַנְּאֻמָּן הָעֲלִיוֹן.

אַחֲרֵי שְׁקָם, נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, מִתְעַטֵּר בְּתַפְלִין, מִתְכַסֶּה בְּכִסּוּי צִיצִית, נִכְנָס וּמְטַהֵר עֲצָמוֹ בְּקַרְבָּנוֹת בְּתַחֲלָה, אַחַר כֵּן מְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת בְּסְדוּר שֶׁל שְׁבַחֵי דוֹד, שֶׁהֵם סְדוּר שֶׁל עַל מַלְכוּת. וּבְסְדוּר שְׁבַח זֶה מְשַׁרְהָ עָלָיו אוֹתוֹ עַל. אַחַר כֵּן סְדוּר תְּפִלַּת מִיִּשְׁב, וְתַפְלָה מַעֲמָד, לְקִשְׁרָם כְּאַחַד.

בְּא רָאָה סוּד הַדְּבָר, אֵף עַל גַּב שֶׁתַּפְלָה תְּלוּיָה בְּמִלְל וְדְבוּר הַפָּה – הַכֹּל תְּלוּי בְּעַקֵּר הַמַּעֲשֶׂה בְּתַחֲלָה, אַחַר כֵּן בְּדְבוּר וּבְמִלְל הַפָּה. אִיזָה מַעֲשֶׂה? אֲלֵא אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה שְׁעוֹשֶׂה הָאָדָם בְּתַחֲלָה כְּמוֹ תַפְלָה זוֹ. וְלֹא יִתְפַּלֵּל אָדָם תַּפְלָה, עַד שִׁירָאָה מַעֲשֶׂה בְּתַחֲלָה כְּמוֹ הַתַּפְלָה.

מַעֲשֶׂה רֵאשׁוֹן (בְּרֵאשׁוֹנָה מַעֲשֶׂה) בְּשַׁעָה שְׁאָדָם קָם – צְרִיף לְטַהֵר עֲצָמוֹ בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן יְקַבֵּל עָלָיו עַל זֶה, יִפְרֹשׁ עַל רֵאשׁוֹ פְּרִיסַת מַצּוּה. אַחַר כֵּן יְקַשֵּׁר קָשָׁר הַיְחוד, שֶׁהֵם תַּפְלִין, (מִהוּ תַפְלִין?) תַּפְלָה שֶׁל רֵאשׁ וְשֶׁל יָד, וְלִתְקַנָּם בְּקִשְׁרָא אַחַד בְּשִׁמְאָל וְעַל הַלֵּב, כְּפִי שְׁבֵאֲרָנוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וְגו'. וְכְתוּב (שם ח) שִׁימְנֵי כַחוֹתָם עַל לְבָבְךָ כַחוֹתָם עַל זְרוּעֶךָ. וְהֵרִי בְּאַרְנוֹ. וְזֶהוּ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁבְּתַחֲלָה.



אחר כף, בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת, יטהר עצמו בתחלה בקרבנות, בדבור הפה. אחר כף יקבל עליו על מלכות זה, לפרש על ראשו (פרישת מצוה) בשבחי דוד המלך, כמו המעשה שפורס על ראשו פרישת מצוה. אחר כף תפלת מישב כנגד תפלין של יד, ואחר כף תפלת מעמד שהיא כנגד תפלין של ראש. וזה כמו זה. מעשה כמו דבור. ודאי במעשה ודבור תלויה התפלה.

ואם פוגם את המעשה, הדבור לא מוצא מקום ששורה בו, וזו לא תפלה, ונפגם האיש ההוא למעלה ולמטה, (ולא עוד, אלא) שצריך להראות מעשה ולמלל דבור עליו, וזוהי תפלה שלמה. אוי לאיש שפוגם בתפלתו, עבודת רבונו, עליו כתוב (ישעיה א) כי תבאו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שמע. שהרי במעשה ודבור הדבר תלוי.

בא ראה, כיון שאדם עושה תפלות כף, במעשה ובדבור, וקושר קשר היחוד, נמצא שעל ידו מתברכים עליונים ותחתונים. ואז צריך האדם להראות עצמו, אחרי שסיים תפלת עמידה, כאלו נפטר מן העולם, שהרי נפרד מעץ החיים וכנס רגליו לאותו עץ המות, שהחזיר לו פקדונו, כמו שנאמר (בראשית מט) ויאסף רגליו אל המטה, שהרי הודה על חטאיו והתפלל עליהם.

עבשו צריך להתכנס לאותו עץ המות, ולנפל ולומר אליו, אליה ה' נפשי אשא. בהתחלה נתתי לך בפקדון. כעת שקשרתי את היחוד ועשיתי מעשה ודבור כראוי והודיתי על חטאי, הרי נפשי מסרתי לך בודאי.

ויראה אדם עצמו כאלו נפטר מהעולם, שנפשו מסר למקום המות הזה, משום כף אין בו וא"ו, שא"ו עץ החיים הוא, וזה עץ המות הוא. וזה בא להשמיענו, שסוד הדבר (מה בא להשמיענו סוד הדבר) – שיש חטאים שלא מתכפרים עד שנפטר האדם מהעולם, זהו שכתוב (ישעיה כב) אם יכפר העון הזה לכם עד תמתן. וזה נתן עצמו ודאי למות ומסר נפשו למקום זה, לא בפקדון כמו בלילה, אלא כמי שנפטר מהעולם ודאי.

ותקון זה צריך בכונת הלב, ואז הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומכפר לו על חטאיו. אשרי האיש שידע לפתותו ולעבד לרבונו ברצון ובכונת הלב. אוי למי שבא לפתות לרבונו בלב רחוק,



וְלֹא בְרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח) וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ. הוּא אֹמֵר (שם כה) אֵלֶיךָ ה' נִפְשֵׁי אֲשָׁא, וְלֹא כָּל דְּבָרָיו, אֲלֵא בְּלֵב רְחוּק, זֶה גּוֹרֵם עָלָיו לְהִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם טָרֵם שְׁלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו, בְּזִמְן שֶׁאֵילָן זֶה מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת דִּין.

וְלִכֵּן צָרִיךְ אָדָם לְהִדְבִּיק נִפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּרַבּוֹנוֹ, וְלֹא יֵבֵא אֵלָיו בְּרָצוֹן כּוֹזֵב, מִשׁוּם שֶׁכָּתוּב (שם קא) דִּבֶּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנִגְדַּ עֵינָי. מַה זֶה לֹא יִכּוֹן? בְּשַׁעַה שֶׁהוּא מִתְקִין עֲצָמוֹ לְזֶה וְלִבּוֹ רְחֵק מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, קוֹל יוֹצֵא וְאוֹמֵר: לֹא יִכּוֹן לְנִגְדַּ עֵינָי. (למ"ה) זֶה צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ, לֹא יִכּוֹן, אֵינוֹ רוֹצֵה שְׂיִתְתַּקֵּן. כָּל שֶׁכֵּן אִם הוּא בָּא לְיַחַד שֵׁם הַקְּדוֹשׁ וְלֹא מִיַּחַדוֹ כְּרֵאוּי.

אֲשָׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי וגו'. וְכָתוּב (תהלים קמ) אַף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וגו'. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וּנְשָׁק יָדוֹ וְאוֹמֵר, אֲלֵמָּלֵא לֹא בָּאתִי לְעוֹלָם רַק לְשִׁמְעַ דְּבָרִים אֱלוֹ – דִּי לִי. אֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשָׁרֵי חֲלָקֵי וְאֲשָׁרֵי חֲלָק יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵי דְבָקִים בְּקְדוּשַׁת בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וגו'. (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים וגו'.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֶךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֵׁת נִשְׂא (דף קכא ע"א – דף קמ"ה ע"א)

וַיִּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר נִשְׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן וגו'. רַבִּי אַבְא פְּתַח, (תהלים לב) אֲשָׁרֵי אָדָם לֹא יִחְשַׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה. הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֵאשׁוֹ סוּפּוֹ, וְאֵין סוּפּוֹ רֵאשׁוֹ. וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכַּל בּוֹ, וְכַךְ פִּרְשׁוּהוּ.

בֵּא רֵאָה, בְּשַׁעַת תְּפִלַּת מִנְחָה הַדִּין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, וַיִּצְחַק תִּקֵּן תְּפִלַּת מִנְחָה, וּגְבוּרָה עֲלִיוֹנָה שׁוֹלֵטת בְּעוֹלָם, עַד שֶׁבָּא וּנְכַנַּס הַלַּיְלָה, בְּשִׁבִיל לְקַבֵּל אוֹתוֹ (לַלַּיְלָה). וּמִזִּמְן שֶׁשׁוֹרָה תְּפִלַּת מִנְחָה, נִפְרָד הַשְּׂמַאל לְקַבֵּל (אוֹתוֹ) וּמִתְעוֹרֵר הַלַּיְלָה. אַחַר שֶׁמִּתְעוֹרְרִים כָּל אוֹתָם שׁוּמְרֵי הַפְּתָחִים שֶׁבְּחוּץ, כָּלֵם מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם וּמִתְפַּשְׁטִים, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם מוֹת.

וַהֲרִי נִתְבָּאָר. בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ מִתְעוֹרֵר הַשְּׂמַאל כְּמִקְדָּם, וְשׁוֹשְׁנָה הַקְּדוּשָׁה מַעֲלָה רֵיחוֹת וּמִשְׁבַּחַת וּמְרִימָה קוֹל, וְאֵז עוֹלָה וְשׁוֹרָה הָרֵאשׁ לְמַעֲלָה בְּשְׂמַאל, וְהַשְּׂמַאל אֵז מִקְבֵּלָה.



אז הפרוז קורא בעולם, שהרי זמן הוא להתעורר לשבח למלך. ואז תשבחות מתעוררות, ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זיווג זה כשבא הבקר, והימין מתעורר ומחבקה, ואז זיווג הכל נמצא כאחד. (למלך, כשבא הבקר והימין מתעורר ומחבק אותה, אז נמצא זיווג הכל כאחד, ואז התשבחות מתעוררות ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זיווג זה).

בא ראה, בשעה שבני אדם ישנים וטועמים טעם מות והנשמה עולה למעלה – עומדת במקום שעומדת, ונבחנת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם על פתק. מדוע? משום שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשי האדם ועל כל דבור ודבור שיוצא מפיו.

ובשאותו דבור שהוציא האיש מפיו הוא כראוי, דבור קדוש של תפלה ותורה – אותו דבור עולה ובוקע רקיעים, ועומד במקום שעומד, עד שנכנס הלילה, והנשמה עולה ואוחזת אותו הדבור ומכניסתו לפני המלך.

ובשאותו דבור אינו כראוי, והוא דבור מדבורים רעים, מלשון הרע – אותו הדבור עולה למקום שעולה, ונרשם אותו דבור ואותו חטא על האדם. זהו שכתוב (מיכה ז) משכבת חיקך שמר פתחי פיך. ולכן אשרי אדם לא יחשב ה' לו עון, אימתי? כשאין ברוחו רמיה.

אך אם מוציא בשפתיו אף על פי שאינו מבין אפלו פרוש המלות מפני שהוא עם הארץ הרי זה מקים מצות ולמדתם, ולפיכך כל עם הארץ מברך ברכת התורה בשחר לפני הפסוקים וכן כשעולה לספר תורה. במה דברים אמורים בתורה שבכתב אבל בתורה שבעל פה אם אינו מבין הפרוש אינו נחשב למוד כלל ואף על פי כן יש לאדם לעסק בכל התורה גם בדברים שלא יוכל להבין ולעתידי לבוא (זהר וישב דף קפה) יזכה להבין ולהשיג כל התורה שעסק בה בעולם הזה ולא השיגה מקצר דעתו.

(שלחן ערוך הרב הלכות תלמוד תורה פרק ב' הלכה יב ויג)



סדר הלימוד ליום יז ניסן [יום 194 בשנה

רעיא מהימנא (רועה הנאמן)

מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבד עבדת עבדה ועבדת משא באהל מועד. מצוה זו להיות הלויים משוררים במקדש. ואף על גב שבארנו למעלה, כאן צריך לחדש דברים, שהרי הכהן מקריב קרבן, והוא מיכאל. לוי הוא גבריאל, הוא צריך לנגן.

וסוד הדבר – (תהלים מב) 'יומם יצנה ה' חסדו, זה חסד פהן גדול, שמייכאל הוא פהן הדיוט לגבי רבונו, ועם כל זה שהדיוט הוא אצל רבונו – הוא מלך חיות הקדש. ובכפת הדיוט אל תהי קלה בעיניך, וזהו יומם יצנה ה' חסדו.

ובליקה שירה עמי – זו גבורה. שירה – (דברים לג) בכור שורו הדר לו. (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. וגבריאל שלוחו, וצריך לשורר ולנגן בחדנה ביין התורה, (להתעסק לשלח קרבות לפני המלך בשמחה. ומי שאין לו רשות) להתעסק בתורה, יקים (איכה ב) קומי רני בליל לראש אשמרות.

ויאמר באשמורות כמה סליחות ותחנונים ובקשות בכל מיני רנה בגרונו, שהוא כנור להוציא בו קול בשש כנפי ראה עם ורדים בששת צנורות הקנה, וזו ו'. ויוציאו מהלב, ששם בינה, כמו שפרשוה בעלי המשנה, הלב מבין. יוציא בן מבינה, מבן זה, שהוא ו', שהוא אפרוח בשש כנפים, ויעלה בששת צנורות הקנה, שהם (מלכים-א י) שש מעלות לכסה.

וישגי כסאות הם, (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, והם הלב והפה. ל"ב, (שמות יז) ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה בעמלק. כבוד, סמאל, פה הכס"ה, כס ה', זהו שכתוב (תהלים פא) תקעו בחדש שופר וגו'.

מהו שופר? קנה, ו', קול שעולה מן הקנה אל הפה, ששם ה', בחמשה מיני תקוני דבור, שהם: השפתים ושנים וחד. שפתים שנים. שנים וטוחנות שני מינים. וחד – הרי חמשה. שטוחנים כנהר, שהוא קול, כמו שטוחנים הרחים. להוציא קול ודבור שיוצא מהבינה של הלב במחשבה.



שְׁהוּא שם מְפָרֵשׁ בַּעֲשָׂרָה מִיְנֵי תְלִים. וּבְשׁוֹפָר, אֵין פּוֹחֲתִין מַעֲשָׂרָה שׁוֹפְרוֹת. וְהַתּוֹרָה – הַקּוֹל שְׁלָה, הַדְּבֹר שְׁלָה, הַבִּינָה שְׁלָה, שְׁפָרְשׁוּהָ, אֵיזְהוּ חֶכֶם? הַמְּבִין דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר. מִחֲשֻׁבָה שְׁלוּ חֲשׁוּבָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַל קְרִבְנוֹת וְעוֹלוֹת. זֶהוּ שְׁכַתוּב (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה [ו] לְמִנְחָה. (עד כאן רעיא מהימנא)

אִישׁ או אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מְכַל חַטָּאת הָאָדָם וְגו' (במדבר ה). בֹּא רְאֵה, כְּתוּב (שופטים ד) וְחָבַר הַקִּינִי נִפְרָד מִקֵּין מִבְּנֵי חֶבֶב חֲתָן מֹשֶׁה וְגו'. וְחָבַר הַקִּינִי מִבְּנֵי בְנֵי שֵׁל יִתְרוֹ הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א טו) וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל הַקִּינִי וְגו'. לָמָּה נִקְרָא קִינִי? וְהָרִי פִרְשׁוּהָ. וְכַתּוּב (בראשית טו) אֵת הַקִּינִי וְאֵת הַקְּנִזִּי. וְנִתְבָּאֵר שֶׁעָשָׂה קֵן בְּמִדְבַר כְּעוֹף זֶה, כְּדֵי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְנִפְרָד מִן הָעִיר. נִפְרָד מִקֵּין, נִפְרָד מֵאוֹתוֹ עִם שְׁהִיָּה שֶׁם קָדָם וְנִדְבַק בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נִפְרָד מִקֵּין.

אֲנִשְׂרֵי הָאִישׁ שֶׁזוֹכָה בַּתּוֹרָה לְלַכֵּת וּלְהַתְּדַבֵּק בְּדַרְכָּיו. שְׁכַשְׂאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מְמָרוֹם. וְכַשְׂאָדָם סוּטָה בְּדַרְכָּיו, מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ אַחֲרֵת מִצַּד אַחֵר, שֶׁהוּא צַד טְמָאָה, וְצַד הַטְּמָאָה מִתְעוֹרֵר מִצַּד נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, שְׁשֵׁם מְדוּרֵי רוּחוֹת רְעוֹת שְׁמִזְזִיקִים לְאֲנָשִׁים שֶׁנִּקְרָאִים מִזִּיקֵי הָעוֹלָם, שְׁהָרִי מִצַּד קֵין הִרְאִישׁוֹן נִמְצָאוּ.

וַיִּתְרוּ בַּהֲתַחֲלָה הָיָה כְּמֹר לְעִבּוּדָה זָרָה, וְלֹאֹתוֹ צַד עֶבֶד, וּמִשָּׁף עָלָיו רוּחַ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם, וְלִכְן נִקְרָא קִינִי, אַחֵר שֶׁנִּפְרָד מִקֵּין (נדאי) וְנִדְבַק (נ"א וְהַתְּחַבֵּר) בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. (מה משמיענו?) שְׁכַל מִי שֶׁנִּדְבַק בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֶׂה מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּכֹיכֹל הוּא מַעֲמִיד עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. וְהָרִי פִרְשׁוּהָ, שְׁכַתוּב וְעַשִׂיתֶם אֹתָם.

וְכָל מִי שֶׁעוֹבֵר עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, כְּכֹיכֹל פּוֹגֵם לְמַעְלָה, פּוֹגֵם לְמַטָּה, פּוֹגֵם אֶת עֲצָמוֹ, פּוֹגֵם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מְשַׁל לְאוֹתָם סַפְּנִים שְׁפָטִים שֶׁאֵינָה, קָם שׁוּטָה אַחַד בֵּינֵיהֶם וְרָצָה לְעַשׂוֹת חוֹר בְּסַפִּינָה וכו'.

וַיִּכְּוּ, אִישׁ או אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגו', הָאָדָם וְגו'. (בא רְאֵה) (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית. אָדָם עָבַר מִצְוָה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה – גָּרַם לְעַצְמוֹ מִיתָה, וְגָרַם לְכָל הָעוֹלָם, פָּגַם לְמַעְלָה, פָּגַם לְמַטָּה. וְאוֹתוֹ חֲטָא תְלוּי עַד שֶׁיַּעֲמִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם כְּמַקְדָם וַיַּעֲבֵר אוֹתוֹ



פָּגַם מִהָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ולכן כי יעשו מכל חטאת האדם. (פתיב) האדם - אדם הראשון.

למען מעל בה', שמי שיוצא מרחמים ויונק מדין, גורם פגם. ולכן הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומפגמיהם. כמה צדיקים מסתלקים בגללם, מלבד לכל מה שגורמים למעלה ולמטה.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים מאושא ללוד. אמר רבי יהודה (יצחק), נאמר דברי תורה ונלך. פתח רבי יהודה (יצחק) ואמר, (שמות כא) כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בר וגו'. מה כתוב אחריו? בעל הבור ישלם וגו'. ומה על זה כף - מי שגורם להסריח העולם בחטאיו על אחת כמה וכמה. אלא תמהנו, שאף על גב שמסריח העולם, למה יש לו תשובה, כמו שכתוב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב?

אף ודאי זה מועיל להם משום שעשה תשובה, כביכול הוא עושה אותו ממש. שהרי מה שפגם למעלה - תקן, ובמה? בתשובה, שכתוב איש או אשה כי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה מתקנת הכל, מתקנת למעלה - מתקנת למטה, מתקנת עצמו - מתקנת לכל העולם.

פתח רבי יצחק (יהודה) אחריו ואמר, (דברים ה) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצר לך - מכאן שתשובה מעלה מהכל עד שלא ישרה הדין בעולם. שאחר ששורה הדין מתחזק כחו, מי יעבירו מהעולם ויסקו? שהרי כיון ששורה הדין, לא מסתלק עד שנשלם. אחר שנשלם ועשה תשובה, מתקן כל העולמות. משמע שכתוב ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים, וכתוב ושבת עד ה' אלהיך וגו'. כי אל רחום ה' אלהיך וגו'.

באחרית הימים, מה יש כאן? אלא להכליל כנסת ישראל, שהיא בגלות ונמצאת בצרתם, ולא עוזבת אותם לעולמים. ולכן הקדוש ברוך הוא, אף על גב שמשרה דין בעולם, רוצה שייחזרו ישראל בתשובה להיטיב להם בעולם הזה ובעולם הבא, ואין לך מי שיעמד בפני התשובה.

בא ראה, אפלו כנסת ישראל נקראת תשובה. ואם תאמר, (תשובה) עליונה (מעלה) (ואות עליונה) מכל מקום לא נמצאת - אלא זו נקראת



תשובה, כשחוזר רחמים למולה, והיא חוזרת על כל אותם אוכלוסים ומיניקתם. ותשובה מעלה – כשנמסרת הנפש אליה ולוקחת אותה בזמן שהיא בתשובה, אז הכל מתתקן למעלה ולמטה, ומתתקן הוא וכל העולם.

רשע אחד בעולם – בגללו יש קלקול לכמה אחרים. אוי לרשע, אוי לשכנו! בא ראה, יונה, משום שלא רצה ללכת בשליחות רבונו, כמה אנשים היו אובדים בגללו בים, עד שכלם חזרו עליו ודנו אותו בדין בים, ואז נצלו כלם, ואחר כך הקדוש ברוך הוא רחם עליו, והציל כמה אוכלוסים בעולם. מתי? כשחזר לרבונו מתוך צרתו. זהו שכתוב (יונה ב) קראתי מצרה לי אל ה' ויענני. וכתוב (תהלים קיח) מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו'.

רעיא מהימנא

מצוה זו היא מצות תשובה, וזוהי בינה. ובעונותינו, משחרב בית המקדש, לא נשאר לנו אלא ודוי דברים לבד, וזו מלכות. ומה זה בינה? בן י"ה. ובן זה הוא ו' בודאי. וכל מי שחוזר בתשובה, כאלו החזיר ה' לאות ו', שהיא בן י"ה, ונשלם בו יהו"ה. וזוהי תשובה – תשוב ה' ודאי לו'.

שאות ה' ודאי היא ודוי דברים, וסוד הדבר – (הושע יד) קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו וגו' ונשלמה פרים שפתינו. שודאי כשאדם חוטא, גורם להרחיק ה' מאות ו'. שמסתלק בן י"ה, זה יה"ו, מאות ה'. ולכן חרב בית המקדש, והתרחקו ישראל משם וגלו לבין העמים. ומשום זה, כל מי שעושה תשובה, גורם להחזיר ה' לאות ו', והגאלה תלויה בזה. ומשום זה הכל תלוי בתשובה. שכה אמרו הראשונים, כל הקצים פלו, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שהוא שלמות שמו.

ועל כך, (יחזקאל כ) ואעשה למען שמי. ועוד, (ישעיה מח) למעני למעני אעשה. ואם לא חוזרים, אני אעמיד להם מלך שקשים גזרותיו משל פרעה, ויחזרו בעל כרחם. זהו שכתוב (דברים ד) ושבת עד ה' אלהיך, עד יהו"ה ודאי.

ותשובה זו נקראת חיים, (משלי ד) כי ממנו תוצאות חיים, שהם נשמות ישראל. והוא הבל שיוצא ונכנס בפיו האדם בלא



עָמַל וּבְלֹא יִגְיַעָהּ, ה' שֶׁל הַבְּרָאָם, וְעָלְיוּ נֹאמֵר (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יַחֲיֶה הָאָדָם. וְהִיא עַל רֹאשׁ הָאִישׁ, עָלֶיהָ נֹאמֵר (במדבר יב) וַתִּמְנַנֶּת ה' יְבִיט. (תהלים לט) אַךְ בְּצִלָּם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ.

ומשום שְׁהִיא עַל רֹאשׁ הָאִישׁ, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְלַכֵּת אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלּוּי רֹאשׁ, שָׂאָם הִיא מְסַתְּלֶקֶת מֵעַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, מִיַּד מְסַתְּלָקִים מִמֶּנּוּ הַחַיִּים.

ואם תֹּאמֵר שֶׁכָּךְ שׁוֹרָה עַל רֹאשׁ אַמּוֹת הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שְׁלֹא נִבְרָאוּ בָהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם – לֹא שׁוֹרָה וְדָאִי. שְׁמֹשֶׁה בְּקֶשׁ מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא תִשָּׂרָה שְׁכִינָה עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְנִתֵּן לוֹ. הַהֶבֶל הָעוֹמֵד עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם מֵאִיפֶה יוֹצֵא? אוֹ עַל הָרִשְׁעִים שֶׁהֵם עָרֵב רַב, מְעַרְכִּים עִם יִשְׂרָאֵל? אֵלֹא וְדָאִי לֹא כָּל הַפְּנִיִם שָׂוִים. אֲפֹלוּ יִשְׂרָאֵל אֵינֶם שָׂוִים, כָּל שְׁכֵן אַחֲרֵים.

אָפֵא וְדָאִי עַל דְּמוֹת זֹו שֶׁל אוֹת ה' פְּרִשׁוּהָ, מִתְּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנֹזִי וְשִׁבֶת שְׁמָהּ. וְכִשְׁהִיא שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל, אֵינן לָהֶם יִגְיַעָה וְלֹא שְׁעִבּוּד, וְכֵה נֶפֶשׁ עֲמֵלָה וַיִּגְעָה (שמות לב) שְׁבֶת וַיִּנְפֹּשׁ.

שְׁנֶפֶשׁ אַחֲרֵת יֵשׁ עַל רֹאשׁ הָאָדָם, שְׁנִקְרֵאת עֶבֶד, וְהִיא דְּמוֹת עַל הָאִישׁ, וְהוּא עֶבֶד הַמֶּלֶךְ, שְׁמִנְעֵנַעַת כָּל אֵיבְרֵי הָאָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי טוֹבוֹת וְלִקְיָם בָּהֶם רַמ"ח מְצוּוֹת, לְהִשְׁרֹוֹת עָלֵיהֶם ה' שֶׁל בְּהַבְּרָאָם, שֶׁכָּךְ עוֹלָה הַבְּרָאָם לְרַמ"ח.

וְדִיּוֹקָן אַחֲרֵ עַל רֹאשׁוֹ, שְׁנִקְרֵא יְרָאָה, וְזֵה י'. וְעָלֵיהֶם נֹאמֵר, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ בְּצִלָּם אֱלֹהִים. שְׁתֵּי דְמוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם זָכָר וְנִקְבָּה. זָכָר מְצַד הָאוֹת י', נִקְבָּה מְצַד הָאוֹת ה'.

וְשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מְעוֹרְרוֹת אֶת הָאָדָם לְתוֹרָה וְלִמְצוּוָה. י' יְרָאָה, וְזוֹהִי עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה תִּכְנֵס יְרָאָה לְלֵב הָאָדָם לִירָא מִהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר אֶת עֲצָמוֹ שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. ה' אֶהְבֶּה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה נִכְנָסֶת אֶהְבֶּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל רַמ"ח אֵיבְרֵיו לְקִיָּם בָּהֶם מְצוּוֹת עֲשֶׂה. ו' הִיא עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יִכְנֵס עַל פֶּה הָאָדָם דְּבוּרִים לְלַמֵּד בְּתוֹרָה.

וּבְזֵה קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵל ה'. וּבְזֵה שְׁתֵּהִיָּה בְּכֶם הִירָאָה וְהֶאֱהָבָה וְהַתּוֹרָה, יַחֲזֹר יְהוָה שֶׁהוּא בִּינָה, תְּשׁוּבָה, ו' תְּשׁוּב וְלֵה', שְׁהִיא מְעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, וְהִיא ל"ב אֱלֹהִים. וַיִּשְׁתַּלֵּם יְהוָה, וְכֵה תִהְיֶה לָכֶם מְנוּחָה וְנַחַת מִהַכָּל, וְכֵה שְׁבֶת וַיִּנְפֹּשׁ.



וְבַהּ יִכְלַל יְהוָה, ומשום זה ויכלו - שלמות הכל. בה נברא כל העולם, ועליה עומדים שמים וארץ והים וכל הבריות שנבראו, שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. ואם היא תתרחק מהעולם אפלו רגע, הכל יחרב ויתבטל, ולא תהיה עמידה לעולם.

ה' זאת לא תלך מהגוף, ובו הוא עומד. וכשהיא תלך ממנו, הוא סם המות יבא וישרה עליו, שתקרא טמאה, נבלה, פסולה, מלאך המות, חשך, אפלה, ושורה על גוף האיש. ובאותו זמן נקרא האדם מת, וסוד הדבר - (יחזקאל יח) - כי לא אחפץ במות המת נאם ה' אלהים והשיבו וחיו.

כָּל מַצּוֹת עָשָׂה שֶׁהָיוּ עֲתִידוֹת לְשֵׁרוֹת בְּרַמ"ח אֵיבָרָיו, כֵּלָן מִתְאַבְּלוֹת עָלָיו, וְסוּד הַדָּבָר - (ישעיה נז) דרכיו ראיתי וארפאהו וגו', ולאבליו. מה זה ולאבליו? אלו רמ"ח איברים שמתאבלים עליו, שהם דמות עליונה ששורה על ראשו, שבה שורה הו"וה. שכמו שיש דמות טובה על צדיק ומנהיגה אותו לכל מעשים טובים לזכותו לעולם הבא, כך יש דמות רעה על ראש הרשעים להנהיגם במעשים רעים, שירשו גיהנם. ומשום זה יש הכל ויש הכל. יש הכל טוב, שנאמר בו כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. ויש הכל רע, שנאמר בו גם זה הכל ורעות רוח.

וְבֵא וּרְאֵה, במעשי האדם נודע הפרצוף שעליו ופרצוף פניו. זהו שכתוב (שם ג) הכרת פניהם ענתה בם. בדמות נודע פרצוף החיה ששורה עליו, אם הוא אריה, או שור, או נשר, או אדם. ממרפכת הקדוש ברוך הוא ושכינתו, או ממרפכת מלאך שר הפנים, או ממרפכה רעה של סמאל, או ממרפכת ארבעה יסודות של העולם. ואין בהם לא היצר הטוב, ולא היצר הרע, אלא כבהמות העולם.

וּמִשּׁוּם זה כמה הכלים יש בבני אדם, כל אחד למינו. וסוד הדבר - (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה. ומשום זה, במדה שאדם מודד - בה מודדים לו. ולכל פרצוף יש ממנה עליו.

בֵּא רֵאֵה, לששת ימי בראשית, לכל אחד יש את פרצופו של אותה דרגה שמנהיגה אותו, ולא תמצא יום שאין בו טוב. ואף על גב שפיום השני אין בו טוב, תמצאנו ביום השלישי. ומשום זה נאמר בו פעמים כי טוב.



וְלִכְבֹּד יוֹם יֵשׁ גָּדֵר מִבְּחוּץ שְׁלֵא יִכְנַס כָּל אָדָם לְאוֹתוֹ טוֹב, כְּמוֹ חֲשֵׁךְ שְׁמִכְסָה אֶת הָאוֹר. שְׁתַּמְצָא בְיוֹם רֵאשׁוֹן אוֹר, וְתַמְצָא בּוֹ חֲשֵׁךְ. בְּכָל יוֹם תַּמְצָא שְׁמִירָה, וְאוֹתָם שׁוֹמְרִים הֵם כְּמוֹ קוֹצִים לַכָּרֶם. וְיֵשׁ שׁוֹמְרִים אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים וְשָׂרְפִים, וְשׁוֹמְרִים אוֹתוֹ טוֹב שְׁלֵא יִכְנַס לְשֵׁם מִי שְׂאִינוֹ רְאוּי לְהִכְנַס. וְאִם לֹא – כָּל הַרְשָׁעִים הָיוּ נִכְנָסִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה.

וּמִשׁוּם זֶה, מִי שֶׁהוּא רָשָׁע וְיִכְנַס לְדַעַת סוּדוֹת הַתּוֹרָה, כְּמֵה מְלֹאכֵי חֲבֵלָה שְׁנִקְרָאִים חֲשֵׁךְ וְאַפְלָה, נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים, חֵיוֹת בָּרַ נִקְרָאִים, וּמְבַלְבְּלִים מִחֲשַׁבְתּוֹ שְׁלֵא יִכְנַס לְמָקוֹם שְׂאִינוֹ שָׁלוֹ.

אָבֶל מִי שֶׁהוּא טוֹב, כָּל הַשׁוֹמְרִים הֵם לְמִרוֹתוֹ, וְקִטְגוֹר נַעֲשֶׂה סִגְוֹר, וְיִכְנַסוּ (אוֹתוֹ) לְטוֹב הַגְּנוּז, וְיֹאמְרוּ לוֹ: מוֹרְנוֹ, אִישׁ זֶה הוּא טוֹב וְצָדִיק, יֵרָא שָׁמַיִם, רוֹצֶה לְהִכְנַס לְפָנֶיךָ, אָמַר לָנוּ (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק אָבֵא בָם אוֹדָה יְיָ. אוֹתוֹ טוֹב הַגְּנוּז יֹאמַר לָהֶם: פִּתְחוּ לוֹ בְשַׁעַר זֶה שְׁנִקְרָא אֲהָבָה, אוֹ בְשַׁעַר זֶה שְׁנִקְרָא תְּשׁוּבָה. כָּל צָדִיק יִכְנַס כְּפִי דְרָגְתּוֹ, וְסוּד הַדְּבָר – (ישעיה כו) פִּתְחוּ שַׁעֲרֵים וְיָבֵא גוֹי צָדִיק וְגוֹ'.

בְּעֵת צָרִיךְ לְחֹזֵר עַל פִּתְחֵי הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכְּמֵה מֵינִים הִיא הַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם? בְּלֵם טוֹבִים, אָבֶל לֹא כָּל הַפְּנִים שְׁוִים. יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא רָשָׁע גְּמוּר כָּל יָמָיו, וְהוּא עוֹבֵר עַל כְּמֵה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט וּמוֹדָה עֲלֵיהֶם, וְאַחַר כֵּן לֹא עוֹשֶׂה לֹא טוֹב וְלֹא רַע – לְזֶה בּוֹדָאֵי יִמְחַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָבֶל לֹא יִזְכֶּה לְתְּשׁוּבָה עֲלִינוּהָ. יֵשׁ אָדָם שְׁלֹא אַחַר שִׁיָּשׁוּב מִחֲטָאָיו וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ מִצְוָה וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כַּחוֹ בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – זֶה זוֹכֵה לְתְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה שְׁנִקְרָאת ה', וְזוֹ הִיא תְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה.

וְיֵשׁ אָדָם שְׁלֹא אַחַר שֶׁהִתְחַרֵּט עַל חֲטָאָיו וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְיִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס – זֶה זוֹכֵה לְאוֹת ו', וְהוּא בֶּן י"ה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָאת בִּינָה, וְזֶה גוֹרֵם שֶׁתְּשׁוּב ו' לָה'. וּמִלֵּת תְּשׁוּבָה כֵּן הִיא, תְּשׁוּב ו' לָה'.

וְלְעוֹלָם לֹא שׁוֹרָה ה' בְּאִישׁ, וְלֹא ו', לְלֹא יִרְאָה וְלֹא אֲהָבָה, שֶׁהֵם י"ה, יִרְאָה וְאַהֲבָה נִקְרָאִים בּוֹדָאֵי. וּמִשָּׁם נִתְּנוּ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, שֶׁהֵם בֶּן וּבֵת. וּמִשׁוּם שִׁישְׂרָאֵל מְקִימִים הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, נִקְרָאוּ בָּנִים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (דברים יב) בָּנִים אַתֶּם לָה' אֱלֹהֵיכֶם.



הַנְּתִירָתָם (דברים כט) – יִרְאֶה וְאֶהְבֶּה, שֶׁהֵם בְּמַחַ וּבְלֵב, בְּחִלּוֹל הַגּוֹף וּבְרֵאשׁ. וְהַנְּגִלָּת – הַתּוֹרָה וְהַמְצָוָה, שֶׁהֵם בְּגוֹף וּבְרֵאשׁ מִבְּחוּץ. וְסוּד הַדְּבָר כִּךְ הוּא וְדַאי, שֶׁאֵם הָאָדָם פּוֹחֵד מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹ אוֹהֵב אוֹתוֹ – אֵת זֶה לֹא יוֹדֵעַ אָדָם אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁזֶהוּ דְבָר שְׁלֵא הַתְּגָלָה אֶלָּא בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ.

אָבֵל אָדָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּמִתְעַסֵּק בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה – זֶה גְלוּי לְכָל אָדָם, כִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה לוֹ פֶּה בְּגְלוּי לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְעֵינָיִם לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, וְאֶזְנָיִם לְשִׁמְעַת אוֹתָהּ, וְעֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יָדִים וְרַגְלָיִם וְגוֹף לְעֲשׂוֹת בָּהּ מִצְוֹת עֲשֵׂה.

אִם כִּךְ, חֲטָם לְמָה צָרִיךְ? (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפְיוֹ נִשְׁמַת חַיִּים, זֹהוּ דְמוּת שְׁעַל הָאָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם כח) וַיִּחַלֵּם וְהִנֵּה סֵלָם. סֵלָם וְדַאי הִיא נִשְׁמַת חַיִּים, כִּסָּא לְשֵׁם יְהוָה, שֶׁהוּא הִירְאָה וְהִאֶהְבֶּה, הַתּוֹרָה וְהַמְצָוָה, וְבוֹ שׁוֹרָה. וְכִסָּא זֶה, מִמֶּנּוּ גְזוּרוֹת כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהִיא דְמוּת עַל רֵאשׁ הָאָדָם.

וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיָרְדִים בּוֹ – אֵלוֹ הַבָּלִים שְׁעוֹלִים וְיוֹצְאִים בְּגוֹף בְּסֵלָם זֶה. הוּא אֶחָד, שְׁבִיעֵי שְׁלֵ הַכֹּל. וְהוּא מְצַב אֶרְצָה – שְׁנַיִם. וְרֵאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמַיִמָה – שְׁלֹשָׁה. וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים – שְׁנַיִם. וְיָרְדִים – שְׁנַיִם. אֵלָה כְּנֶגֶד אַרְבַּע רוּחוֹת וְהַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְסוּד הַדְּבָר – (קהלת א) הַבָּל הַבָּלִים אָמַר קִהְלֵת הַבָּל הַכֹּל הַבָּל. הֵם שְׁבַעַת כְּנֶגֶד הַכֹּסֵא, שֶׁהוּא הַסֵּלָם, וְהַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאַרְבַּעַת יְסוּדוֹת הָעוֹלָם, וְהֵם שְׁבַעַת כְּנֶגֶד שְׁבַעַת יְמֵי בְרֵאשִׁית. יֵשׁ כָּל בְּרִיּוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, כְּמוֹ חַיּוֹת, עוֹפוֹת, בְּהֵמוֹת וְדָגִים, וְכִמָּה תוֹלְדוֹת שְׁתְּלוּיּוֹת מִמֶּנּוּ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל נִבְרָא בְּצֵלָם הַזֶּה שְׁעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא צְדִיק, נֶאֱמַר בָּהֶם (בראשית ט) וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשְּׁמַיִם וְגו'. וְזֶה מְדַבֵּר עַל בְּנֵי אָדָם שְׁמִשׁוּלִים לְחַיּוֹת הַשָּׂדֶה, לְבַהֲמוֹת וְלְעוֹפוֹת וְלְדָגֵי הַיָּם. שִׁישׁ אָדָם שְׁמִזְלוֹ שׁוֹר, וּמִזְלוֹ אַרְיָה, וּמִזְלוֹ נֶשֶׁר, וּמִזְלוֹ אָדָם.

וְכִי אֵלָה לְמָה מִתְפַּחְדִּים מִדְמוּת זוֹ שֶׁהֵם נִבְרָאוּ מִשֵּׁם? אֵלָא מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם ה' שׁוֹרָה עָלָיו. סוּד הַדְּבָר – (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל מִי שְׁפוּגֵם מְעַשְׂיוֹ, נִפְגַּמְת דְמוּתוֹ, וְשֵׁם ה' לֹא שׁוֹרָה בְּמִקּוֹם פְּגוּם. וּבְאוֹתוֹ פָּגַם שׁוֹרָה חֲשֵׁךְ, בְּגִלְלַת פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁחֲשָׁךְ שׁוֹרָה



בה. ואדם זה, כמו שהוא פגם דמותו – כך נפגם הוא למטה, או שנעשה אדם, או חרש, או סומא, או חגר, בשביל שיהיה רשום למעלה ולמטה.

ואותו חשף שורה בפגם שלו, ומיד יודעים בו דרגות הקדושות, שהם כחות הקדוש ברוך הוא, ומתרחקים ממנו, שכבר יודעים שבאותו פגם לא שורה המלך. ומשום זה חיות המלך מתרחקות ממנו, שחילות המלך לא שורים ולא מתקרבים, אלא במקום שהמלך שורה. שפך הם מתנהגים אחריו, כאיברים אחר הגוף.

ובאותו מקום ששורה אותו חשף, כמה מלאכי חבלה, שנקראים נחשים ועקרבים, מתקרבים אליו, ונותנים לו כמה נשיכות, ואלה אותם יסורים. ואם יש לו ממון של מעשים טובים שעשה – יתמעטו ממנו. ואיך יתמעטו ממנו? אלא כל זכות שיוודת לו מלמעלה, נותנים אותה לאותם מלאכי חבלה, ומבטלים ממנו יסורים. ואם אין לו זכות ולא חובה למעלה, אלא הכל למטה – בכל זכות שעושה, יורד לו ממונות, ואמות העולם מתקרבים אליו כנגד מלאכי החבלה, ונותן להם ממון ונצל מהם.

ומשום זה היו ישראל מקריבים לעזאזל אצל אותו החשף. ושבעים פרים כנגד שבעים אמות, לקים הפסוק (משלי כה) אם רעב שנאף האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים. ומיד שחוזרים בתשובה, עובר אותו חשף מאותו פגם ונשלם. וסוד הדבר – (שמואל ב יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. ומיד חוזר בו שם ה' ומתרחץ (ומתפא) בו מאותן נשיכות של היסורים, זהו שכתוב (ישעיהו ו) ושב ורפא לו. ומנין שחוזר הקדוש ברוך הוא מיד כשחזר בתשובה ונשלם אותו הפגם? זהו שכתוב (מלאכי ג) שובו אלי ואשובה אליכם. וזוהי תשובה גמורה שגורמת להחזיר בינה, שהיא יה"ו, לגבי ה' שהיא מלכות. שהולכת ונודדת מקנה, שהיא אותה דמות שנקשרות בה כל המצוות, ובה נקשרות עשר ספירות. כשאדם עושה מצוה אחת ולא יותר, ועושה אותה ביראה ואהבת הקדוש ברוך הוא, בגללה שורות עליו עשר ספירות. וכל מי שקים מצוה אחת כראוי, כאלו מקים רמ"ח מצוות עשה, שאין מצוה שאינה כלולה מכל הרמ"ח. (עד כאן רעיא מהימנא).



איש איש כי תשטה אשתו וגו'. מה זה לגבי זה. אלא כמו שכתוב, למעל מעל בה'. רבי אלעזר אמר, איש איש, מה זה איש איש, שהרי באחד מספיק? אלא הרי פרשה, אבל איש איש, משמע איש שהוא איש, וקיים פסוק שכתוב (משלי ה) שתה מים מבורך וגו', אז הוא איש בעולם, איש לגבי אשתו. ומעלה בו מעל, הרי באחד מספיק, למה שנים? אלא אחד למעלה ואחד למטה, אחד לכנסת ישראל לאחד לבעלה. בגלל זה, והביא האישי את אשתו.

למה אל הכהן? סוד הדבר – משום שהכהן הוא שושבין המלכה. כאן יש להסתכל, הרי כתוב (ויקרא א) ושחט את בן הבקר, ושחט אחר ולא הכהן, שהכהן אסור לו בדין בשביל שלא יפגם אותו מקום שהוא אחוז בו, ואתה אמרת והביא האישי את אשתו אל הכהן, לדון דינה? אלא ודאי כהן לזה ראוי, משום שהוא שושבין המלכה, וכל נשות העולם מתברכות (נאחזת) בכנסת ישראל, ועל זה האשה שלמטה מתברכת בשבע ברכות, שאחוזת בה בכנסת ישראל, והכהן עומד לתקן דברי המלכה ולעין בכל מה שצריך, ומשום זה הכהן לזה, ולא אחר.

ואם תאמר שהוא עושה דין – לא כן, אלא כדי להרבות שלום בעולם הוא משתדל בזה, ולהגדיל חסד. שאם אותה אשה תמצא צדקת וזכאית, הכהן מגדיל שלומם, ולא עוד, אלא שמתעברת בבן זכר, ונעשה שלום על ידו. ואם לא תמצא צדקת, הוא לא עושה דין, אלא אותו שם קדוש שהיא משקרת בו, הוא עושה את הדין והוא בודק אותה.

בא ראה, הכהן לא מכניס את עצמו לזה, רק כשהיא נותנת את עצמה לפניו לכסות (להודכות), פעם ופעמים שואל אותה. כיון שהיא רוצה להמצא זכאית, אז הכהן עושה מעשה כדי להרבות שלום.

הכהן כותב את השם הקדוש פעם בדרך ישר, אחר כך כותבו למפרע אותיות (רשומות) מהפכות באורותיהן, דין בדין, רחמים ברחמים, רחמים בדין, ודין ברחמים. נמצאה זכאית – אותיות הרחמים נמצאים, והדינים מסתלקים. לא נמצאת כראוי – הרחמים מסתלקים, ונשארים הדינים, ואז נעשה הדין.



רבי אלעזר פתח ואמר, (שמות טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם, הרי פרשוה. אמר, תוהה אני איך בני אדם לא מסתכלים ולא משתדלים בדברי תורה. כאן יש להסתכל, למה כתוב כאן, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו?

אבל ודאי סוד הדבר, שכאן על מים זה היה, משום שהמצרים היו אומרים, שבנים של ישראל היו מהם, והיו כמה בישראל שחשדו בזה בנשותיהם, עד שהקדוש ברוך הוא הביאם למקום זה ורצה לבדקם. מה כתוב? ויבאו מרתה וגו'. ויצעק אל ה' וגו'.

אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה, מה אתה רוצה? הרי כמה חבילות עומדות עליכם כאן, ואני רוצה לבדק כאן את נשות ישראל. כתב שם קדוש וזרק אותו למים, ויבדקו כלם, נשים וגברים, ולא ישאר לעז על בני. ועד שיבדקו כלם כאן, לא אשרה את שמי עליהם. מיד – ויורהו ה' עץ וישלך את המים, זה השם הקדוש, אותו שהכהן היה כותב לבדק את נשות ישראל, ואז – שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו.

ואם תאמר, נשות ישראל ראוי, הם למה? אלא גם הם צריכים, שלא נטמאו בנשות מצרים. ונשות ישראל לא נטמאו במצרים כל אותן שנים שהיו ביניהם, וכלם יצאו, גברים ונשים, זכאים, ונמצאו זרע ישראל קדושים וזכאים. אז הקדוש ברוך הוא השרה שמו ביניהם, ועל זה על מים ודאי, שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. גם כאן במים בודק הכהן את האשה, ובשם הקדוש.

ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן. איזה עפר? הרי למדנו, כתוב (קהלת א) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. הכל היה מן העפר – אפלו גלגל חמה, כל שכן בן אדם שנמצא ממנו.

אמר רבי יוסי, אלו כתוב ומן העפר ולא יותר – הייתי אומר כן. אבל כיון שכתוב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, משמע שאחר הוא. אלא כתוב (ישעיה מא) יתן כעפר חרבו, אלה בעלי כלי זין ובליסטראות, בעלי דין הקשה. משמע שכתוב בקרקע המשכן, שאחוזים למטה. ועל זה, יקח הכהן ונתן אל המים.

מי המרים המאריים – אלה מי ים שהם מרירים. מהו? זה שם הקדוש בשעה שנמצא בדין, אז נקראים מי המרים המאריים. ומשום זה מי הים שלמטה כלם מרירים.



בא ראה, ים קדוש זה, כמה נהרות מתוקים נכנסים בתוכו, ומשום שהוא דין העולם, מימיו מרירים, משום שאחוז בהם המות לכל בני העולם. ואף על גב שהם מרירים, כשמתפשטים הם מתוקים. לפעמים מי הים מרירים. לפעמים הים שכולע לכל שאר המים, ונקרא ים קפוא, וכולע כל אותם אחרים ושואב אותם לתוכו, ולא נגרים החוצה. לפעמים שורים המים ומשפיעים מאותו הים כל מה ששופע לתחתונים. ובכמה גונים עמד ים זה. המים המאֵררים, בשעה שפא הנחש והטיל זהמה, אז המים המאֵררים, ועל כך הכהן עושה מעשה למטה, ונשבע שבועה, ונעשה דין.

בא ראה, אם האשה נמצאת זכאית, מים אלה נכנסים בתוכה ונהפכים למתוקים, ומנקים עצמה, ועומדים בתוכה עד שמתעברת. כיון שמתעברת, היו מיפים ביפי לעבר שבמעה, ויוצא בן יפה, נקי בלי מום של העולם. ואם לא – המים האלה נכנסים בתוכה, ומריחה ריח זהמה, ואותם מים מתהפכים לנחש במעה. כמה שקלקלה נתפסת, ונראה קלון לכל, וכך פרשה החברים.

בא ראה, כל נשות העולם עומדות במקומן ונדונות, ועל כך, אותו מקום ממש שהן עומדות, שם נדונות. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם ורוצה לזכותם.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה וגו'. מה גפן לא מקבלת עליה אלא משלה – כך אשת ישראל עומדת בכגון זה, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, כמו היונה (פיונה) הזו שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה. ועל כן, כגפן פריה בירכתי ביתך. מה זה פריה? כמו שנאמר (דברים כט) פרה ראש. פריה – פורחת, שמוציאה ענפים לכל צד. ואיפה? בירכתי ביתך, ולא לחוץ בשוק, משום שלא תבא לשקר בכרית עליונה.

ושלמה אמר, (משלי ב) העזבת אלון נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מה זה ברית אלהיה? אותו מקום שנקרא ברית והיא התקשרה בו, בגלל כך בירכתי ביתך.

אמר רבי חזקיה, קללה תבא על אותו איש שמשאיר את אשתו להראות עם שערות ראשה בחוץ, וזה אחד מאותם צניעות של הבית. ואשה שמוציאה משערות ראשה החוצה להתתקן בו, גורמת עני לבית, וגורמת לבניה שלא יחשבו בדור, וגורמת דבר



אחר ששורה בבית. מי גרם זה? אותו שער שנראה מראשה החוצה. ומה בבית כך - כל שכן בשוק, וכל שכן חציפות אחרת. ומשום זה, אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך.

אמר רבי יהודה, שער ראש האשה שמתגלה, גורם לשער אחר להתגלות ולפגם אותה. משום כך צריכה אשה שאפלו קורות ביתה לא ייראו שערה אחת מראשה, וכל שכן בחוץ.

בא ראה, כמו שבזכר השער הוא חמרת הכל - כך גם לנקבה. צא וראה כמה פגם גורם אותו שער האשה: גורם למעלה וגורם למטה, גורם לבעלה להתקלל, גורם עני, וגורם דבר אחר בבית, גורם שתסתלק חשיבות מבניה. הרחמן יצילנו מחציפותן.

ויצא כך צריכה אשה להתכסות בזויות ביתה. ואם עושה כך, מה כתוב? (תהלים קכח) בניה כשתלי זיתים. מה זה כשתלי זיתים? מה זית זה, בין בסתו בין בקיץ לא אובדים עליו, ותמיד נמצאת בו חשיבות יתרה על שאר האילנות - כך בניה יעלו בחשיבות על שאר בני העולם. ולא עוד, אלא שבעלה מתברך בכל: בברכות שלמעלה, בברכות שלמטה, בעשר, בבנים ובבני בנים. זהו שכתוב (ס) הנה כי כן יברך גבר ירא ה'. וכתוב, בברכה ה' מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייה וראה בנים לבניה שלום על ישראל. (ישראל הזמן הקדוש)

גם איש פשוט שלא קדש את עצמו במעלות הראויים ללמוד הקבלה מכל מקום יקרב אל החכמה ההוא בפרט בסוף יומיא אילין, שבזה תליא התקרבות הגאולה

עוד בזמר הנזכר אשרי העם לומדיה ואשרי העומדים על סודה: לכאורה קשה דכיון שהמה לומדיה לומדי הזהר הקדוש וחכמת האמת איך קראום בלשון העם שהוא מדרגה פחותה כנודע בדרשות רבותינו זכרונם לברכה ורש"י על התורה כמה פעמים, אף מזה הוא ראיה כשיטת המקבלים רבותינו ובפרט בספר סור מרע ועשה טוב כמו שהאריך לבאר שם, שגם איש הפשוט שלא קדש את עצמו כל כך במעלות הראויים ללמוד הקבלה מכל מקום יקרב אל החכמה ההוא בפרט בסוף יומיא אילין שבזה תליא התקרבות הגאולה במהרה בימינו על כן כתב בזה בלשון 'אשרי העם' שהוא בבחינת העם במדרגה פחותה ואף על פי כן יתקרב להיות לומדיה (ויעזרהו השם יתברך להיות בבחינת) אשרי העם העומדים על סודה (להשיג ולהצליח) כן יהי רצון במהרה בימינו אמן.

(שער יששכר מאמר גל עיני אות טוב)



רעיא מהימנא

אֱלֹהֵינוּ, קום פתח אתי במצוות, שאתה הוא עוזר לי בכל צד, שהרי
עליך נאמר בתחלה, (במדבר כה) פִּינַחְס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן
הכהן. וכן אהרן הוא ודאי אח שלי, אח לצרה יולד.

פֶּתַח ואמר, מצוה לדון בדיני סוטה, זהו שפֶּתַח וְעֵבֶר עָלָיו רוּחַ
קִנְאָה וְקִנְאָה וְגו'. ודאי רוּחַ קִנְאָה נִמְצָאת בְּשָׁנֵי צְדָדִים, אֶחָד
בְּשֶׁקֶר וְאֶחָד בְּאֵמֶת, בְּגִלּוּל זֶה, בְּרוּחַ שֶׁקֶר – וְקִנְאָה אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהִיא
לֹא נִטְמָאָה. וְלִמְדָנוּ, וְעֵבֶר עָלָיו וְגו', וְקִנְאָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא נִטְמָאָה.

וְכִי יֵשׁ אֵמֶת בְּרוּחַ טְמָאָה? אֵלָּא בְּאָדָם מֵצַד עֵץ טוֹב וְרַע, שֶׁם יֵצֵר
הָרַע, נִחַשׁ. בְּזִמְן שֵׁישׁ לְאָדָם אִשָּׁה יָפָה בְּכָל מַעֲשִׂים טוֹבִים,
שְׁנֹאֲמַר בָּהּ (משלי יב) אִשְׁתׁ חֵיִל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, לִיֵּצֵר הָרַע יֵשׁ קִנְאָה, כְּמוֹ
שְׁלִמְדָנוּ שְׁקִנְאָה אָדָם עַל אִשְׁתּוֹ, עַד שֶׁפָּתַח אוֹתָהּ וְגָרַם לָהּ מִיתָה.
וְלִפְעָמִים שׁוֹלֵט עָלֶיהָ בַּעֲבֻרוֹת וּמְטַמֵּא אוֹתָהּ וְנַעֲשִׂית נִבְלָה.

וְיֵצֵר הָרַע מֵצַד יִמִּין שְׁלוֹ, דְּרַגְתַּי שְׁמַעְאֵל, נִקְרָא נִחַשׁ. וּמֵצַד שְׁמַאֲלוֹ
דְּרַגְתַּי עֲשׂוֹ, סְמַא"ל, נִקְרָא כְּלָב, מְמַנָּה שֶׁל גִּיהֵנָם שְׁצוּוּחַ הַב
הַב. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. וּבְרַצוֹנוֹ לְאָכַל
נִשְׁמָה טְמָאָה בְּאֵשׁ שְׁלוֹ, גִּיהֵנָם. וְעֵבֶר עָלָיו רוּחַ טְמָאָה וְקִנְאָה אֶת
אִשְׁתּוֹ בְּאֵמֶת, וְהִיא נִטְמָאָה.

וּבְגִלְלָהּ נֹאֲמַר, (ויקרא כא) וּבַת אִישׁ כַּהֵן – זֶה מִיכָאֵל – כִּי תַחַל לְזָנוֹת
אֶת אֲבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף. וְשֶׁם נִשְׂרַפְתָּ אוֹתָהּ
זֶהֱמָא, וּמִתְלַבְּנַת הִיא מְמָנוּ כְּכֶסֶף שְׁמִתְלַבֵּן בְּאֵשׁ, וְאוֹתָהּ עִפְרַת שֶׁל
זֶהֱמָא נִשְׂרַפְתָּ, וְנַעֲשִׂית עֶפֶר וְנֹאֲבָדַת.

כְּמוֹ זֶה יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהֵם מְחַלְלִים אֶת הַתּוֹרָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְכַנֵּס אוֹתָם לְגִלוֹת בְּנֵי עֲשׂוֹ וּבְנֵי יִשְׁמַעְאֵל שֶׁתַּחַת שְׁעִבּוּדָם,
שְׁדַרְגָתָם כָּל"ב וְנַח"ש, וְנִדְוָנִים שֶׁם, וּבָהֶם יִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצְרְפוּ
כְּצִרְף הַכֶּסֶף וְכִבְחֹן הַזָּהָב. זֶהוּ שְׁכָתוּב (זכריה יג) וְצִרְפָתִים כְּצִרְף אֶת
הַכֶּסֶף וּבְחִנְתִּים כְּבַחֹן אֶת הַזָּהָב, עַד שִׁיתְקִים בָּהֶם, (ישעיה א) אִם יִהְיוּ
חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ.

וְעֵץ טוֹב וְרַע, בְּגִלְלוֹ נֹאֲמַר (שמות טו) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם
וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם וְגו'. מִשׁוּם שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עִם עַרְב רַב, כָּלָם הָיוּ



עץ של טוב ורע, ועל זה חציו מתוק מצד ימין, וחציו מר מצד שמאל. ובזמן שערב רב היו מחטיאים את ישראל, הִיָּה כָּאֵלוֹ הָיוּ כָּלֶם מצד הרע, והמים חזרו להיות מרירים כמו אותו עץ מר במים. זהו שפתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה כי מרים הם. ויעץ מר זה הוא כמו נסיון הסוטה. אם סטתה תחת בעלה, אותם מים שמשקים אותם חוזרים להיות מרירים, ובהם צבתה בטנה ונפלה ירכה. ואם לא סטתה, מה כתוב? ונקתה ונזרעה זרע, ומוליכה בן. אף כאן וימתקו המים.

כמו זה יעשה לנסות את ישראל בגאלה האחרונה, זהו שפתוב (דניאל יב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים – שהם מצד הטוב, ועומדים בנסיון. והרשיעו רשעים – הם מצד הרע, ויתקיים בהם (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו, והורג אותם.

והמושפילים יבינו – מצד הבינה, שהוא עץ החיים, בגללם נאמר (דניאל יב) והמשפילים יזהרו כזהר הרקיע, בחבור זה שלף, שהוא ספר הזהר, מזהר האם העליונה תשובה. באלה לא צריך נסיון, ומשום שעתידיים ישראל לטעם מעץ החיים, שהוא ספר הזהר הזה, יצאו בו מהגלות, ויתקיים בהם (דברים לב) ה' בָּדַד יִנְחֵנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נָכַר.

ויעץ טוב ורע, שהוא אסור והתר, טמאה וטהרה, לא שולט יותר על ישראל, שהרי פרנסתנו לא תהיה אלא מצד עץ החיים, שאין שם לא קשי מצד הרע, ולא מחלקת מרוח הטמאה, שכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

שלא יתפרנסו תלמידי חכמים מעמי הארץ אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה, כשר, התר, ולא מערב רב שאוכלים טמאה, פסול, אסור. שהם טמאים, שמשמאים עצמם בנדה שפחה גויה זונה, משום שהם בני לילית, שהיא נדה שפחה גויה זונה, חוזרים לשרשם, ועליהם נאמר (ישעיה יד) כי משרש נחש יצא צפע.

ובזמן שעץ טוב ורע שולט, שהוא חלין של טהרה וחלין של טמאה, הם חכמים שדומים לשפתות וימים טובים, אין להם אלא מה שנותנים להם אותם חלין, כמו יום השבת שאין לו אלא מה שמתקנים לו בימות החל.



ובזמן ששולט עץ החיים, נכפה עץ טוב ורע, ולא יהיה לעמי הארץ,
רק מה שנותנים להם תלמידי חכמים, ונכפים תחתיהם,
וכאלו לא היו בעולם.

וכן אסור והתר, טמאה וטהרה, לא עובר מעמי הארץ, שמצדם אין
בין גלות לימות המשיח (אליהם) אלא שעבוד מלכיות בלבד,
שהם לא טועמים מעץ החיים, וצריך להם משנה באסור והתר,
טמאה וטהרה. אלא יהיו מבזים לפני תלמידי חכמים כמו חשך לפני
האור, שערכ רב הם עמי הארץ, הם חשוכים. ולא נקראו ישראל,
אלא עבדים מכורים לישראל, משום שהם כבהמות, וכך פרשוה.

וישראל נקראו אדם. ומנין שיש בהם בהמה ואדם? זהו שכתוב
(יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ואתן צאני
צאן מרעיתי - הם עמי ארצות טובים מצד הטוב. אדם אתם -
תלמידי חכמים.

ובפסוק זה גם רמוז לו, (תהלים פא) לו עמי שומע לי ישראל וגו'. אחר
שאמר עמי, למה אמר ישראל? אלא עמי - עמי הארצות.
ישראל - תלמידי חכמים ובגללו נאמר (שמות יד) ובני ישראל יצאים
ביד רמה.

כמו שחלקם הקדוש ברוך הוא בהר סיני, כך חלקם בגאולה
האחרונה, שישראל שנאמר בהם (שם יג) וחמשים עלו בני
ישראל מארץ מצרים, מצד עץ החיים, שהם חמשים שנות יובל,
נאמר בהם (שם ט) המה יעלו בהר. ובהם (שם יד) ויסע מלאך האלהים
ההלך לפני מחנה ישראל. ולהם נאמר (שם ט) ואשא אתכם על כנפי
נשרים, שהם ענני כבוד, ואבא אתכם אלי. ובני ישראל יצאים ביד
רמה, כך יוציא את התלמידי חכמים בכל הכבוד הזה.

וכמו שנאמר בעמי הארץ מצד הטוב, (שם) ויתיצבו בתחתית ההר -
כך יהיה ביציאה האחרונה תחת תלמידי חכמים, כעבד
שהולך לרגלי סוס בעליו, וכמו שאמר להם בתחתית ההר: אם
תקבלו תורתי - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. כך יהיה
ביציאת גאולה אחרונה: אם תקבלו עליכם תלמידי חכמים ביציאת
הגלות, כאדם שרוכב על סוס ועבד שממשו - מוטב. ואם לא -
שם תהא קבורתכם בגלות.



ויערב רב, כמו שנאמר בהם, (שמות כ) וירא העם וינעו ויעמדו מרחק. כך יהיו רחוקים מן הגאולה, ויראו תלמידי חכמים והעם הקדוש בכל הכבוד הזה, והם רחוקים מהם. ואם ירדו להתחבר אתם, מה כתוב בהם? (שם יט) לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה. באותו זמן יתקיים בישראל, (דברים לב) ה' בדרך ינחננו ואין עמו אל נכר, והרי פרשוה, אין מקבלים גרים לימות המשיח. (שמאל-א ב) ורשעים בחשף ידמו - הם ערב רב. ומשום זה אמר עליהם הנביא, (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו.

אמר אליהו, רועה הנאמן, הרי שעה היא לעלות למעלה, בשבועה אמר אתה, שהרי בגלגלך אני רוצה לעלות. שנתן לי הקדוש ברוך הוא רשות להתגלות לך בבית האסורים שלך, בקבורתך, ולעשות עמך טוב, שאתה מחולל בחטאי העם. זהו שכתוב (ישעיה נג) והוא מחולל מפשעינו.

אמר לו רועה הנאמן, בשבועה עליך בשם ה', אל תאחר בכל יכלתך, שהרי אני בצער רב. (שמות ב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש, עוזר לי, להוציאני מצער זה, בקבורה זו שנאמר עלי, (ישעיה נג) ויתן את הרשעים קברו, ולא נודע בי, ואנן חשוב בעיניהם, בין ערב רב הרשעים, ככלב מת שסרח ביניהם, שחכמת סופרים תסרח ביניהם בכל עיר ועיר ובכל מקום שישראל מפזרים ביניהם בין המלכים. וחזרו אותם ערב רב רועים על ישראל, צאן הקדוש ברוך הוא, שנאמר בהם (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ואין להם יכלת לעשות טוב עם תלמידי חכמים.

ואנשי חיל ויראי חטא מסובכים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימים ערב רב ביניהם. ולא נותנים להם במקומות רבים, אלא דבר קצוב, שלא תהיה תקומה לנפילתם, ואפלו חיי שעה. וכל החכמים ואנשי חיל ויראי חטא בדחק ויגון, חשובים ככלבים, בנים המסלאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות. שלא מצאו אכסניה ביניהם.

ואותם ערב רב הם עשירים בשלוה, בשמחה, בלי צער, בלא יגון כלל, גזלנים, בעלי שחד, שהם דינים ראשי העם. (בראשית ז) כי מלאה הארץ חמס מפניהם. עליהם נאמר (איכה א) היו צריה לראש. בשבועה עליך פעם שניה, בחי ה' צבאות אלהי ישראל



יושב הכרובים, שכל הדברים האלה לא יפלו מפיד, בכל יכלתך לדבר אותם לפני הקדוש ברוך הוא ולהראות את הדחק שלהם. (עד

כאן רעיא מהימנא).

איש כי יפלא לנדר וגו'. רבי אלעזר פתח, (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש וגו'. מדוע באתי. כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום בו הם שורים, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, משום שלא מעביר אהבתו מהם. מה כתוב? (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש סתם. שכל בית כנסת בעולם נקרא מקדש, והרי פרשוה. והשכינה מקדימה לבית הכנסת.

אשרי האיש שנמצא מעשרה הראשונים בבית הכנסת, משום שבו נשלם מה שנשלם, והם מתקדשים בהתחלה בשכינה, והרי נתבאר. והרי צריך שימצאו עשרה בזמן אחד בבית הכנסת, ולא יבאו קבוצות קבוצות, שלא תתעכב שלמות האיברים, שהרי האדם בזמן אחד עשאו הקדוש ברוך הוא, והתקינו כאחד כל האיברים. זהו שכתוב (דברים לב) הוא עשך ויכנך.

בא ראה, כיון שנשלמו איברי האדם, באותו זמן התתקן לכל איבר ואיבר כראוי. כמו זה, כיון ששכינה מקדימה לבית הכנסת, צריך עשרה שימצאו שם כאחד, וישתלם מה שישתלם. ואחר שמתתקן הכל. ובמה הוא תקון הכל? כמו שנאמר (משלי יד) ברב עם הדרת מלך. ועל זה העם שבא אחר כך, כלם תקון הגוף.

וכשבאה ומקדימה שכינה, ובני אדם לא באים כראוי - הקדוש ברוך הוא קורא, מדוע באתי ואין איש. מה זה ואין איש? שלא מתקנים האיברים ולא השלם הגוף. שכשגוף לא משלם, אין איש. ומשום זה, ואין איש דוקא. ובא וראה, בשעה שהגוף השלם למטה, קדשה עליונה באה ונכנסת בגוף זה, ונעשה למטה כמו למעלה ממש, ואז הכל צריכים שלא יפתחו פה בדברי העולם. משום שהרי עומדים ישראל בשלמות עליונה ומתקדשים בקדשה עליונה, אשרי חלקם.

איש כי יפלא וגו'. מה זה כי יפלא? שנפרד משאר בני העולם להתקדש כמו שלמעלה ולהמצא שלם. בשעה שבא אדם לטהר - מטהרים אותו. אדם שרוצה להתקדש - מקדשים אותו, ופורסים עליו קדשה עליונה, קדשה שהתקדש בה הקדוש ברוך הוא.



רבי אבא פתח, (תהלים קג) **לְדוֹד בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' וְכָל קָרְבֵי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ. כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל וּלְדַעַת בְּעִבּוֹדַת רַבּוֹנוֹ, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם הִכְרוֹז קוֹרָא וְאוֹמֵר: (משלי א) עַד מָתִי פָתִים תֵּאָהָבוּ פָתִי וְגו'.** (ירמיה ג) **שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אֲרַפֶּה מְשׁוּבְתֵיכֶם. וְאִין מִי שִׁירְכִין אָזְנָיו. הַתּוֹרָה מְכַרִּיזָה לְפָנֵיהֶם, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.**

בא ראה, בן אדם הולך בעולם הזה וחושב ששלו הוא תמיד וישאר בתוכו לדורי דורות. עד שהוא הולך בעולם, נותנים אותו בקולר. עד שהוא יושב, דנים אותו במושב הדינים עם שאר בני הדין. אם נמצא לו סנגור – הרי נצול מהדין. זהו שכתוב (איוב לג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מי הוא הסנגור? אלה מעשים כשרים שעומדים על האדם בשעה שמצטרף להם.

ואם לא ימצא עליו סנגור – הרי התחייב מהדין להסתלק מהעולם. באותה שעה כששוכב בקולר המלך, עד שמרים עיניו, רואה שבאים אליו שנים שכותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה, וכל מה שהוציא מפיו, ונותן דין (חשבון) על הכל וכותבים לפניו. זהו שכתוב (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחוו וגו'. והוא מודה עליהם.

מה הטעם? משום שאותו מעשה שעשה, עולה ועומד עליו להעיד בו, ועומדים להעיד עליו, וכלם יורדים ונרשמים לפניו ועומדים לפניו, ולא עוברים ממנו עד שעה שגדון בהם באותו עולם. בא ראה, כל אותם דברים שעשה בן אדם בעולם הזה, כלם זמינים ועומדים להעיד בו, ולא נאכדו ממנו.

ובשעה שמוציאים אותו לקבר, כלם מזדמנים והולכים לפניו. ושלשה כרוזים מכריזים; אחד לפניו, ואחד מימינו, ואחד משמאלו, ואומרים: זה פלוני שמרד ברבנו; מרד למעלה, מרד למטה, מרד בתורה, מרד במצוותיו. ראו מעשיו! ראו דבריו! טוב לו שלא נברא!

עד שמגיע לקבר, כל המתים רוגזים עליו ממקומם ואומרים: אוי שזה נקבר בתוכנו! מעשיו ודבריו מקדימים ונכנסים לקבר, ועומדים על אותו גוף, ורוחו הולכת ושטה ומתאבלת על הגוף. כיון שהאדם נטמן בבית הקברות, דומ"ה מקדים ויוצא תחת ידיו שלשה



בתי דינים שממנים על דין הקבר, ושלשה שרביטי אש בידיהם, ודנים רוח ונפש כאחד. אוי על אותו הדין! אוי על מעשיו!
בשעה שהוא תפוס בקולר המלך ונדון דינו ונשלם, שלא נמצא עליו סגור, ושטר המלך נוחת, ועומד לפניו לרגליו, וחרב שנונה אחת בידו.

מרים האיש את עיניו, ורואה כתלי הבית לזהטים באש (הדיו) ממנו. ובין כך רואה אותו לפניו כלו מלא עינים, לבושו אש לזהט לפני האדם. כך הוא ודאי, שהרי כמה בני אדם ראו מלאך בשוק ועמדו לפניו, ושאר בני אדם לא ראו אותו.

ואם תאמר, הרי כתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו', איך יכול להראות בארץ? אלא דבר זה כך בארוהו: שכיון שיורד מלאך לארץ, מתלבש בגוף, ונראה למי שנראה באותו לבוש שהוא לבוש בו. ואם לא, לא יכול העולם לסבלו ולהראות בו. כל שכן וכל שכן זה שכל בני העולם צריכים אותו.

שליש טפות בחרבו, והרי בארוהו החברים. כיון שרואהו, מזדעזע כל גופו ורוחו, ולבו לא שוכך, משום שהוא המלך של כל הגוף. ורוחו הולכת בכל איברי הגוף, ונפרדת מהם, כמו בן אדם שנפרד מחברו ללכת למקום אחר. אז הוא אומר אוי על מה שעשה – ולא עוזר לו, אלא אם הקדים רפואת התשובה עד שלא הגיעה אותה שעה.

פזיך אותו האיש ורוצה להסתתר ולא יכול. כיון שרואה שאינו יכול, הוא פותח עיניו, ויש לו להסתכל בו, ומסתכל בו בעינים פקוחות. ואז הוא מוסר עצמו ונפשו. ואותה שעה הוא זמן דין הגדול שהאדם נדון בו בעולם הזה, ואז הרוח הולכת בכל האיברים של הגוף ונפרדת מהם, ומשוטטת בכל האיברים ומזדעזעת לכל הצדדים, וכל איברי הגוף כלם מזדעזעים.

כשמגיעה הרוח לכל איבר ואיבר ונפרדת ממנו, נופלת זיעה על אותו איבר, והרוח מסתלקת ממנו, ומיד מת אותו איבר, וכן בכלם.

כיון שמגיעה הרוח לצאת, שהרי נפרדה מכל הגוף, אז השכינה עומדת עליו, ומיד פורחת מהגוף. אשרי חלקו של מי שנדבק בה! אוי לאותם רשעים שרחוקים ממנה ולא מתדבקים בה!



וְכַמָּה בְּתֵי דִינִים עוֹבֵר הָאִישׁ כְּשִׁיּוֹצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה? אֶחָד – אוֹתוֹ
 דִּין עַלְיוֹן שְׁאֵמְרָנוּ כְּשִׁיּוֹצֵאת הָרוּחַ מֵהַגּוּף. וְאֶחָד דִּין,
 כְּשִׁמְעֵשׂוּ וּדְבָרָיו הוֹלְכִים לְפָנָיו וְהַכְּרוֹזִים מְכַרְזִים עָלָיו. וְאֶחָד דִּין
 כְּשִׁנְכַנְס לְקַבֵּר. וְאֶחָד דִּין הַקֶּבֶר. וְאֶחָד דִּין הַתּוֹלַעַת. וְאֶחָד דִּין
 הַגִּיהֵנָם. וְאֶחָד דִּין הָרוּחַ שֶׁהוֹלְכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת
 מְקוֹם עַד שִׁישְׁתְּלָמוּ מֵעֵשׂוּ. וְדָאֵי שְׂבַעָה עֲדָנִים יַחְלְפוּ עָלָיו. בְּגִלְל
 זֶה צָרִיךְ הָאָדָם כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה לִירָא מֵרַבּוֹנוּ וְלִהְסַתְּכַל
 בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּמַעֲשָׂיו, וְיָשׁוּב מֵהֶם לְפָנָי רַבּוֹנוּ.

כְּשֶׁהִסְתַּכַּל דְּוָד הַמְּלִךְ בְּאוֹתָם דִּינֵי הָאָדָם כְּשִׁמְסַתְּלַק מִהָעוֹלָם
 הַזֶּה, הַקְּדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נִפְשִׁי אֶת ה', עַד
 שְׁלֹא תֵצֵא מִהָעוֹלָם, כְּעַתְּ שְׂאֵת נִמְצָאת עִם הַגּוּף. וְכָל קָרְבִי אֶת שָׁם
 קָדְשׁוֹ, אֲתָם הָאֵיבָרִים שֶׁמְשַׁתְּפִים בְּרוּחַ, כְּעַתְּ שֶׁהִיא נִמְצָאת אֲתָכֶם,
 הַקְּדִימוּ לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ עַד שֶׁלֹּא יִגִיעַ זְמַן שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לְבָרְכוֹ
 וְלִהְוֹדוֹת עֲלֵיכֶם.

בֵּא רָאָה, אִישׁ כִּי יִפְלֵא לְנֹדֵר נֹדֵר. נֹזִיר שֶׁהַקְּדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
 לְהַתְקַדֵּשׁ בְּקִדְשֵׁי רַבּוֹנוּ, מִיַּיִן וְשִׁכָר וְזִיר חִמֵץ יַיִן וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ
 לְהִסְתַּכַּל, כִּיּוֹן שְׁאֵסוּר לוֹ יַיִן – עֲנָבִים לְמָה? שֶׁהָרִי בְּכַהֲנִים כְּתוּב
 (ויקרא י) יַיִן וְשִׁכָר אַל תִּשְׁתּוּ וְגו'. יְכוּל גַּם עֲנָבִים? לֹא. בְּעֲנָבִים מִתָּר.
 כָּאֵן לְנֹזִיר, מֶה הַטַּעַם אֵסוּר לוֹ עֲנָבִים?

אֵלָּא מַעֲשֵׂה זֶה וְדָבָר זֶה סוּד עַלְיוֹן הוּא לְהַפְרֵד מֵהַדִּין בְּכָל. וְהָרִי
 יִדוּעַ אוֹתוֹ עֵץ שְׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרֵאשׁוֹן, עֲנָבִים הָיוּ. וְזֶהוּ סוּד
 הַדָּבָר, שֶׁהָרִי יַיִן וְשִׁכָר וְעֲנָבִים בְּצַד אֶחָד נֶאֱחָזוּ. יַיִן לְמַעְלָה, וּפְרָשׁוּהָ.
 שְׁכָר לְשִׁמְאָל, שֶׁהָרִי שְׁכָר יוֹצֵא מִיַּיִן. עֲנָבִים, שְׁכּוֹנְסִים כָּלָם אֶלִיָּהֶם,
 וְזֶהוּ עֵץ שְׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרֵאשׁוֹן. בְּגִלְל זֶה הַכֹּל נֶאֱחָז בְּצַד אֶחָד. וְאִם
 תֹּאמַר שֶׁנֹּזִיר זֶה עֲזַב אֲמוּנָה עַלְיוֹנָה – (כלום) לֹא כֵן, אֲלֵא לֹא נִרְאָה
 בּוֹ מַעֲשֵׂה מִצַּד שְׁמָאֵל כָּלוּם.

בֵּא רָאָה, שֶׁהָרִי לְמַדְנּוּ מִסְפָּרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, וְכֵן הוּא: כְּתוּב
 גִּדְל פָּרַע שְׁעַר רֵאשׁוֹ, צָרִיךְ שִׁיתְרַבֵּה שְׁעַר רֵאשׁוֹ וּזְקָנוּ, וְיִפְרֵשׁ
 מִיַּיִן וְשִׁכָר וְעֲנָבִים, מִשּׁוּם שֶׁכָּלָם צַד שְׁמָאֵל, וְהַשְּׁעָרוֹת לֹא תְלוּיּוֹת.
 יַיִן – הֵאֵם הַעֲלִיּוֹנָה (בִּינָה). שְׁכָר – צַד שְׁאֲחוּזִים בּוֹ לְוִים, וְיוֹצֵא מִיַּיִן
 עַלְיוֹן, וְלֹא תְלוּי הַשְּׁעַר. וּמִשּׁוּם כֵּן עוֹלִים הַלְוִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם, צָרִיךְ
 לְהַעֲבִיר כָּל שְׁעָרָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ח) וְהַעֲבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם.



עֲנָבִים – הָאֵם הַתְּחַתּוֹנָה, שְׂכוֹנֶסֶת יַיִן וְשֹׂכֵר לְתוֹכָהּ, וְעַל כֵּן נִפְרָד מִכָּל צַד שְׂמָאֵל, שֶׁלֹּא לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה שְׁלֵהֶם אֵלָיו. עֲנָבִים זֶה לֹא תוֹלָה שְׁעַר וְזֶקֶן, שֶׁהָרִי הַנִּקְבָּה צְרִיכָה לְסַפֵּר שְׁעָרָה כְּשֶׁבָאָה לְהִזְדַּוֵּג בְּזָכָר, וְהָרִי זֶקֶן לֹא נִמְצָא בָּהּ. בְּגִלּוֹל זֶה הוּא תוֹלָה שְׁעַר הָרֹאשׁ וְהִזְקֵן, וְסוּד הַדְּבָר – נִזִּיר אֱלֹהִים (שׁוֹפְטִים יג) נִקְרָא, וְלֹא נִזִּיר ה', פְּרוֹשׁ מִהַדִּין כָּלוּ.

בֹּא רָאָה, עַל זֶה כְּתוּב, וְכִפֹּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְגו'. עַל נִפְשׁוֹ לֹא כְּתוּב, אֲלֹא עַל הַנֶּפֶשׁ סָתָם. וּמַהוּ? זֶה עֲנָבִים, שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ. וְלִכֵּן כְּתוּב חָטָא, מִשּׁוּם שֶׁצַּד שְׁלוֹ יַיִן וְשֹׂכֵר הוּא, וְגָרַע מִמֶּנּוּ מְקוֹם דִּין. חָטָא, מַה זֶה חָטָא? אֲלֹא גָרַע דִּין הַנֶּפֶשׁ.

אִם כֵּן, לָמָּה וְכִפֹּר עָלָיו? מִשּׁוּם שֶׁעֲכָשׁוּ בָּא לְהִתְחַבֵּר אִתָּם, וְלֹא מִקְבָּלִים אוֹתוֹ מִקוֹמוֹת אֱלֹהִים, עַד שִׁימְלִיךְ בִּפְהֵן וַיִּכְפֹּר עָלָיו. מִשּׁוּם שֶׁהוּא זָרֵק אוֹתָם הַחוּצָה בְּהִתְחַלָּה, כִּיּוֹן שֶׁכָּעַת בָּא אֲלֵיהֶם, צָרִיךְ לְהִתְחַבֵּר תְּקוּן שֶׁל כִּפּוּר וַיִּקְבְּלוּהוּ, וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר. (וּדְאִי בַכֵּל).

וְאִם תֹּאמַר, שֶׁמִּשּׁוֹן נִזִּיר אֱלֹהִים הָיָה, לָמָּה נֶעֱנַשׁ? אֲלֹא נֶאֱמָר הוּא הַדְּבָר, שֶׁבָּעַל בַּת אֵל נִכָּר, וְהָיָה לוֹ לְהִתְחַבֵּר בְּשֵׁלוֹ, בְּמַה שֶׁרְאוּי לוֹ. וְהוּא, שֶׁהָיָה קְדוֹשׁ, עָרַב אוֹתָהּ קְדוּשָׁה בְּבַת אֵל נִכָּר, וְעִזַּב מִקוֹמוֹ שֶׁרְאוּי לְאוֹתָהּ קְדוּשָׁה, וְלִכֵּן נֶעֱנַשׁ.

וַיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר, שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹמֵר (שׁוֹפְטִים טז) תָּמַת נִפְשֵׁי עִם פְּלִשְׁתִּים, וּמִסֵּר חֵלְקוֹ בְּחֵלֶק פְּלִשְׁתִּים, שֶׁתָּמוּת נִפְשׁוֹ אִתָּם בְּעוֹלָם הַהוּא. כֵּן הָיוּ מְכַרְזִים עַל הַנִּזִּיר: לֵךְ לָךְ, אוֹמְרִים לְנִזִּיר, סָבִיב סָבִיב, וְלִכְרֵם אֵל תִּקְרַב. וְהָרִי פָּרְשֵׁה הַחֲבָרִים.

לָיִים, מַה כְּתוּב בָּהֶם? (בַּמִּדְבָּר ח) וְכֹה תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטִהָרָם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חָטָאת וְהִעֲבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם. כִּיּוֹן שֶׁהִעֲבִירוּ שְׁעַר וְעָשׂוּ כָּל זֶה, אֲזַי נִקְרָאִים הַלְוִיִּם טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. אֲבָל נִזִּיר הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁנִּפְרָד מִצַּד זֶה, נִקְרָא קְדוֹשׁ, וְלֹא טְהוֹר. בְּגִלּוֹל כֵּן כְּתוּב, כָּל מִי נִדְּרָ נִזְרוּ וְגו' אֲשֶׁר יִזִּיר לֵה' קְדוֹשׁ יִהְיֶה וְגו'.

גִּדְלֵ פָּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ, מִשּׁוּם זֶה שֶׁכְּתוּב (דְּנִיאל ז) וְשִׁעַר רֹאשׁוֹ כְּצֶמֶר נָקִי, שֶׁבְּזֶה דוֹמָה לְגִנּוֹן הָעֲלִיוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בְּשִׁעְרוֹת מִמֶּשׁ נוֹדַע שֶׁהוּא קְדוֹשׁ, שֶׁכְּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים.



שָׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלֵמְלָא יְדַעוּ בְּנֵי אָדָם מָה אֹמְרִים בְּשַׁעַר הַזֶּה וּבְסוּדוֹ (בְּאֵלּוּ הַשְּׁעָרוֹת וּבְאֵלּוּ הַדְּבָרִים) כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוּד הַסּוּדוֹת, יְוֹדְעוּ לְרַבּוֹנָם בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה. עַד כָּאן סוּדוֹת הַתּוֹרָה. מִכָּאן וְהַלָּא כְּתָרִי (סַתְרִי) תּוֹרָה, (יִשְׁעִיה כג) סַחֲרָה וְאַתְנַנָּה קִדְשׁ לֵה'.

הָאֲדָרָא רַבָּא קִדְיָשָׁא (דף קכז ע"ב - דף קמ"ד ע"ב)

לְמַדְנֵוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרִים, עַד מָתִי נִשְׁבַּב בְּקִיּוּם עֲמוּד אֶחָד? כְּתוּב (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לֵה' הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. הַיָּמִים קִטְנִים, וּבַעֲלֵי הַחֹב דּוֹחֵק. הַכְּרוֹז קוֹרָא כָּל יוֹם, וְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה קִטְנִים הֵם, וְהֵם בְּשׁוּלֵי הַכֶּרֶם, לֹא מִשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים לְאִיזָה מְקוֹם הוֹלְכִים כְּרֹאוּי. הַתְּכַנְסוּ הַחֲבָרִים לְבֵית הָאֲדָרָא, לְבוֹשִׁים שְׂרִיּוֹן סִיף, וּרְמָחִים בְּיָדֵיכֶם! הַזְדַּרְזוּ בְּתַקּוּנֵיכֶם, בְּעֶצְהָ, בְּחֻכְמָה, בְּשִׁכְלֵךְ, בְּדַעַת, בְּמִרְאָה, בְּיָדַיִם, בְּרַגְלַיִם. הַמְּלִיכוּ עֲלֵיהֶם לְמִי שֶׁבְּרַשׁוּתוֹ חַיִּים וּמּוֹת, לְגֹזֵר דְּבָרֵי אָמֶת, דְּבָרִים שְׁקֹדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים מְקַשְׁבִּים לָהֶם וּשְׂמֵחִים לְשִׁמְעָם וְלִדְעַת אוֹתָם.

יִשָּׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבָכָה וְאָמַר, אוֹי אִם אֲגַלֶּה! אוֹי אִם לֹא אֲגַלֶּה! הַחֲבָרִים שֶׁהָיוּ שָׁם שִׁתְּקוּ. עָמַד רַבִּי אָמַר וְאָמַר לוֹ, אִם נוֹחַ לְפָנָי מֵר לְגִלּוֹת, הָרִי כְּתוּב (שם כה) סוּד ה' לִירְאִיו, וְהָרִי חֲבָרִים אֵלּוּ הֵם יְרֵאֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְבֹר נִכְנְסוּ בְּאֲדַרְתַּי בֵּית הַמִּשְׁכָּן, מֵהֶם נִכְנְסוּ, מֵהֶם יִצְאוּ.

שְׁנֵינֵוּ, נִמְנוּ הַחֲבָרִים לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְנִמְצְאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְרַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי יוֹסִי בֶר יַעֲקֹב, וְרַבִּי יִצְחָק, וְרַבִּי חֲזַקְיָה בֶר רַב, וְרַבִּי חֲזַקְיָה, וְרַבִּי יוֹסִי, וְרַבִּי יִיסָא. יָדִים נִתְּנוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאֶצְבָּעוֹת זָקְפוֹ לְמַעְלָה, וְנִכְנְסוּ בְּשָׂדֶה בֵּין הָעֵצִים וַיִּשְׁבוּ. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, יִשָּׁב בְּתוֹכָם וְאָמַר, כָּל אֶחָד יִשִּׁים יָדוֹ בְּחֻזְקוֹ. שָׁמוּ יְדֵיהֶם, וְלָקַח אוֹתָם. פָּתַח וְאָמַר, (דְּבָרִים כז) אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה [וְגו'] מַעֲשֶׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׁם בְּסַתֵּר וְעָנוּ כָּל הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עַת לַעֲשׂוֹת לֵה', מִדּוּעַ עַת לַעֲשׂוֹת לֵה'? מִשּׁוֹם הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. מָה זֶה הִפְרוּ תוֹרָתְךָ? תּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁהִיא מִתְּבַטֵּלֶת אִם לֹא יַעֲשֶׂה בְּתַקּוּנֵי זֶה. וְלַעֲתִיק הַיָּמִים נֹאמַר. כְּתוּב (דְּבָרִים לג) אֲשֶׁרִיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ, וְכְתוּב (שְׁמוֹת טו) מִי כְמוֹךָ בְּאֵלִים ה'.



קרא לרבי אלעזר בנו, הושיבו לפניו, ולרבי אבא מצד אחר, ואמר, אנו כלל הכל. עד עכשו התתקנו העומדים. שתקו. שמעו קול, וארכבותיהם נקשו זה לזה. איזה קול? קול של כנפיה העליונה שמתכנסים.

שמח רבי שמעון ואמר, (חבקי' ג) ה' שמעתי שמעך יראתי. שם ראוי להיות ירא. אנו בחביבות תלוי הדבר, שכתוב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך, וכתוב (שם ז) מאהבת ה' אתכם, וכתוב (מלאכי א) אהבתי אתכם וגו'.

רבי שמעון פתח ואמר, (משלי יא) הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר. הולך רכיל, פסוק זה קשה, איש רכיל היה לו לומר, מה זה הולך? אלא מי שלא התישב ברוחו ואינו נאמן, אותו דבר ששמע הולך בתוכו כקנה במים עד שמוציאו החוצה. מה הטעם? משום שאין רוחו רוח של עמידה. אבל מי שרוחו רוח עמידה, כתוב בו ונאמן רוח מכסה דבר. ונאמן רוח, קיום הרוח. (כמו ותקעתי יתד במקום נאמן) ברוח (בסוד) הדבר תלוי. וכתוב (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

ואין העולם מתקיים אלא בסוד. וכי אם בדברי העולם צריך סוד – בדברים סודיים של סודות עתיק הימים שלא נמסרו אפלו למלאכים עליונים על אחת כמה וכמה. אמר רבי שמעון, לשמים לא אמר שיקשיבו, לארץ לא אמר שתשמע, שהרי אנו קיומי העולמות. למדנו סודי הסודות. כשפתח רבי שמעון בסודי הסודות, הזדעזע המקום, והחברים התחלחלו. (ע"כ לשון הקודש)

כל המונע וחושף עצמו מלמוד הקבלה הוא נדחה ממחצת צדיקים ומפסיד עולמו ואינו זוכה לראות באור פני מלך חיים יתברך

אף על פי שרבים וכן שלמים ממקבלים האחרונים התעוררו במאד לבות בני אדם על למוד הקבלה והוכיחנו מדברי הזהר ותקוננים ולא עוד אלא שכתבו כל המונע וחושף עצמו מלמוד הקבלה הוא נדחה ממחצת צדיקים ומפסיד עולמו ואינו זוכה לראות באור פני מלך חיים יתברך.

(חנות יאיר סימן רי')



סדר הלימוד ליום יט ניסן [יום 196 בשנה]

(לשון הזוהר)

האדרא רבא קדישא

תניא, אמר רבי שמעון לחברייא, עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא. כתיב (תהלים קיט) עת לעשות ליי הפרו תורתך. יומין זעירין, ומארי דחובא דחיק. פרוזא קארי כל יומא, ומחצדי חקלא זעירין אינון. ואינהו בשולי פרמא. לא אשגחן, ולא ידעין, לאן אתר אזלין כמה דיאות. אתפנשו חברייא לבי אדרא, מלובשין שריין סייפי ורומחי בידיכון, אזדרזו בתקוניכון. בעיטא, בחכמתא. בסוכלתנו. בדעתא. בחיזו. בידין. ברגלין (ג"א בחילא דידין ורגלין). אמלכו עליכון למאן (ס"א למלא) דברשותיה חיי ומותא. למגזר מלין דקשוט. מלין דקדישי עלינון צייתי להו, וחדאן למשמע להו, ולמנדע להו. ותיב רבי שמעון ובכה, ואמר ווי אי גלינא, ווי אי לא גלינא. חברייא דהנה תמן אשתיקו. קם רבי אבא ואמר ליה, אי נחא קמיה דמר לגלאה, הא כתיב (תהלים כה) סוד יי ליראיו, והא חברייא אלין דחלין דקודשא בריה הוא אינון, וכבר עאלו באדרא דבי משכנא, מנהון עאלו, מנהון נפקו.

תאנא, אתמנו חברייא קמיה דרבי שמעון, ואשתכחו, רבי אלעזר בריה. ורבי אבא. ורבי יהודה. ורבי יוסי בר יעקב. ורבי יצחק. ורבי חזקיה בר רב. ורבי חייא. ורבי יוסי. ורבי ייסא. ידין יהבו לרבי שמעון, ואצבעין זקפו לעילא. ועאלו בחקלא ביני אילני ויתבו. קם רבי שמעון וצלי צלותיה, יתיב בגווייהו ואמר, כל חד ישוי ידוי בתוקפוי. שווי ידיהו, ונסיב לון פתח ואמר (דברים כז) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש (דף קכ"ח ע"א) ושם בסתר וענו (ס"א כל העם) כלם ואמרו אמן.

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות ליי, אמאי עת לעשות ליי. משום דהפרו תורתך. מאי הפרו תורתך, תורה דלעילא. דאיהי מתבטלא אי לא יתעביד בתקונוי (ס"א שמא) דא. ולעתיק יומין אתמר. כתיב (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך. וכתיב, (שמות טו) מי כמוך באלים יי.



קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, אוֹתִבְיָה קַמְיָה, וּלְרַבִּי אָבָא מִסְטָרָא אַחְרָא,
וְאָמַר אָנֹכִי כְּלָלָא דְכוּלָּא. עַד הַשְּׁתָּא אֲתַתְּקֵנוּ קְיָמִין. אֲשַׁתִּיקוּ,
שְׁמַעֵי קָלָא, וְאֶרְכּוּבְתֵן דָּא לְדָא נְקִשְׁן. מָאִי קָלָא. קָלָא דְכְּנוּפִיָּיא
עֲלָאָה דְמִתְכַּנְפִּי.

חֲדַי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חֲבִקוּק ג) יִי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. (אָמַר) הֵתִם
יָאוֹת הָוָה לְמַהוּי דְחִיל. אָנֹכִי בְּחִיבוּתָא תְּלִיָּיא מְלֵתָא, דְּכִתְיִב,
(דְּבֵרִים ו) וְאֶהְבֵּת אֶת יִי אֱלֹהֶיךָ, וְכִתְיִב (דְּבֵרִים ז) מֵאֶהְבֵּת יִי אֶתְכֶם, וְכִתְיִב
(מְלָאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח וְאָמַר, (מְשַׁלִּי יא) הוּלְךְ רְכִיל מְגֵלָה סוּד וְנֶאֱמַן רוּחַ
מְכֹסָה דְּבַר. הוּלְךְ רְכִיל, הָאִי קָרָא קְשִׁיא, (פִּינּוּן דְּאֶתְמַר רְכִיל אֲמַאי הוּלְךְ)
אִישׁ רְכִיל מִיבְעֵי לִיהַ לְמִימַר, מָאֵן הוּלְךְ. אֶלָּא מָאֵן דְּלָא אֲתִיּוּשְׁב
בְּרוּחִיָּה, וְלָא הָוִי מְהִימְנָא, הַהוּא מְלָה דְשְׁמַע, אָזִיל בְּגוּוּיָה כְּחִיזְרָא
בְּמִיָּא, עַד דְּרַמֵּי לִיהַ לְבַר. מָאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּלִית רוּחִיָּה רוּחָא
דְּקִיּוּמָא. אָבַל מָאֵן דְּרוּחִיָּה רוּחָא דְּקִיּוּמָא, בִּיהַ כְּתִיב, וְנֶאֱמַן רוּחַ
מְכֹסָה דְּבַר. וְנֶאֱמַן רוּחַ, קִיּוּמָא דְּרוּחָא. (כְּמוֹ יִשְׁעִיָּה כ"ב) וְתַקְעֵתִיו יִתְד
בְּמָקוֹם נֶאֱמַן) בְּרוּחָא (נ"א בְּרוּחָא) תְּלִיָּיא מְלֵתָא. וְכִתְיִב, (קַהֲלַת ה) אֵל תִּתֵּן
אֶת פִּיךָ לְחֻטִּיא אֶת בְּשָׂרְךָ.

וְלִית עֲלֵמָא מִתְקִימָא אֶלָּא בְּרוּזָא. וְכִי אִי בְּמִלֵּי עֲלֵמָא אֲצִטְרִיךְ רוּזָא.
בְּמִלִּין רוּזִין דְּרוּזִיָּיא דְּעִתִּיק יוּמִין, דְּלָא אֲתַמְסְרָאן אֶפְּלִין
לְמִלְאָכִין עֲלֵאִין עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְשִׁמְיָא לָא
אִימָא דְּיִצִּיתוֹן (ס"א דְּיִצִּיתוֹן), לְאַרְעָא לָא אִימָא דְּתַשְׁמַע, דְּהָא אָנֹכִי קִיּוּמִי
עֲלֵמִין. תְּנָא רוּזִין דְּרוּזִין, כַּד פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרוּזִין דְּרוּזִין, אֲזִדְעֻזַּע
אַתְרָא, וְחֲבֵרִין אֲתַחֲלָחוּ.

גַּלְיָ בְּרוּזָא וּפִתַּח וְאָמַר, כְּתִיב (בְּרַאשִׁית לו) וְאֵלֶּה הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ
בְּאַרְצֵי אֲדוּם לְפָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ וְגו'. וְכַאֲיִן אֲתוֹן צְדִיקֵיָּיא, דְּאֲתַגְּלִי
לְכוּן רוּזִין דְּרוּזִין דְּאוּרִיָּתָא, דְּלָא אֲתַגְּלִיין לְקַדִּישֵׁי עֲלִיוֹנִין, מָאֵן יִשְׁגַּח
בְּהָאִי, וּמָאֵן יִזְכֶּה בְּהָאִי, דְּהוּא סְהִדוּתָא עַל מְהִימְנוּתָא (דְּמְהִימְנוּתָא)
(דְּנִהִיר לְמֵאֲתָאן וְשְׁבַעִין עֲלֵמִין וּמְגִיָּה נְהִיר אֲוֶרְחָא דְּנִהִירִין בִּיהַ צְדִיקֵיָּיא לְעֵלְמָא דְּאֵתִי. הָדָא הוּא
דְּכִתְיִב (מְשַׁלִּי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגֶה הוּלְךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם. מִן
הַהוּא אֲרַחָא מִתְפָּרְשֵׁן לְשִׁית מְאָה וּתְלִיסַר אֲוֶרְחִיָּה דְּפְלִיג בְּזַעִיר
אַנְפִּין דְּכִתְיִב (תְּהִלִּים כ"ה) כָּל אֲרַחוֹת יִי חֶסֶד וְאַמֶּת לְנוּצְרֵי בְּרִיתוֹ וְגו')
דְּכָלָא. צְלוּתָא בְּרַעוּא יְהָ, דְּלָא יִתְחַשֵּׁב לְחוּבָא לְגַלְאָה דָּא.



וּמָה יִמְרוֹן חֲבָרְיָא, דְּהָא קָרָא קִשְׁיָא הוּא, דְּהָא לָא הָוָה לִיה
לְמַכְתָּב הַכִּי, דְּהָא חֲזִינָן כְּמָה מְלָכִים הָווּ, עַד דְּלֹא יִיתוּן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְעַד לֹא יָהּ מְלָכָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמָה אֲתַחֲזִי הָכָא, וּבְדָא
אֲתַעְרוּ חֲבָרְיָא. אֲלֵא רְזָא דְרִזִין הוּא, דְּלֹא יְכַלִּין בְּנֵי נָשָׂא לְמַנְדַּע
וּלְאֲשַׁתְמוּדַע וּלְמַרְחֵשׁ בְּדַעַתְיָהוּ בְּהָא.

תַּאנְא, עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין, טְמִירָא דְטְמִירִין, עַד לֹא זְמִין תְּקוּנוֹי
(דְּמִלְכָּא), וְעֲטוּרֵי עֲטוּרִין, שִׁירוּתָא וְסִיּוּמָא לָא הָוָה. וְהָוָה
מִגְלִיף וּמִשְׁעַר בֵּיהּ. וּפְרִיס קַמִּיהּ חַד פְּרָסָא, וּבָה גְלִיף וְשִׁיעַר מְלָכִין.
וְתַקּוּנוֹי לֹא אֲתַקְיָמוּ, הָדָא הוּא דְכְתִיב וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ
בְּאַרְץ אֲדוּם לְפָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. מְלָכָא קְדַמְאָה,
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל קְדַמְאָה. וְכִלְהוּ דְגְלִיפּוּ (וְלֹא אֲתַקְיָמוּ) בְּשִׁמְהֵן אֲתַקְרוּן. וְלֹא
אֲתַקְיָמוּ, עַד דְּאֲנַח לְהוּ, וְאַצְנַע לְהוּ, וּלְכַתֵּר זְמַנָּא הוּא אֲסַתְלַק (נ"א
הָוָה מִסְתַּבֵּל) בְּהָהוּא פְּרָסָא, וְאֲתַתְקַן בְּתַקּוּנוֹי.

וְתַאנְא, כַּד סְלִיק בְּרַעוּתָא, לְמַבְרֵי אורִייתָא טְמִירָא תְרֵי אֲלִפֵי שְׁנִין,
וְאַפְקָה, מִיד אַמְרָה קַמִּיהּ, מָאן דְּבַעֵי לְאַתְקַנָּא וּלְמַעַבְד,
יְתַקַּן בְּקַדְמִיתָא תַקּוּנוֹי.

תַּאנְא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין, סַתְרָא דְסַתְרִין טְמִיר
דְּטְמִירִין, אֲתַתְקַן (דְּרַף ק"ח ע"ב) וְאַזְדַּמְן, (כְּלוּמַר אֲשַׁתְכַּח, וְלֹא אֲשַׁתְכַּח
מִמֶּשׁ, אֲבַל אֲתַתְקַן וְלֹא דִידַע לִיה מִשׁוּם דְּהוּא עֲתִיק דְעֲתִיקִין) (אֲבַל בְּתִיקוּנוֹי יְדִיעַ) כְּחַד סְבָא
דְּסַבִּין, עֲתִיק מְעֲתִיקִין, טְמִיר מְטְמִירִין, וּבְתִיקוּנוֹי יְדִיעַ וְלֹא יְדִיעַ.
מְאָרִי דְחִוּוֹר כְּסוּ (ס"א בְּסוּמְק), וְחִיזוּ בּוּסִיטָא (ס"א בּוּצִינָא) דְאַנְפּוֹי (נ"א
בְּאַנְפּוֹי), יְתִיב עַל כּוּרְסֵיָא דְשְׁבִיבִין, לְאַכְפֵּיָא לִוְן.

אַרְבַּע מְאָה אֲלִפֵי עֲלָמִין, אֲתַפְשֵׁט חוּוֹרָא דְגוּלְגֻלְתָּא דְרִישׁוֹי.
וּמְנַהִירוּ דְהָא חִוּוֹרָא, יְרַתֵי צְדִיקֵיָא לְעֲלָמָא דְאַתִּי, אַרְבַּע
מְאָה עֲלָמִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית כג) אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקָל כְּסָף
עוֹבֵר לְסוּחַר.

בְּגוּלְגֻלְתָּא, יְתַבִּין (בְּכָל יוֹמָא) תְּלִיסַר (ס"א תְּרִיסַר) אֲלִפֵי רַבּוּא עֲלָמִין,
דְּנִטְלִין עֲלוּי רְגִלִין, וְסַמְכִין עֲלוּי. וּמָהֵאִי גוּלְגֻלְתָּא
נְטִיף טְלָא, לְהָהוּא דְלִבְר, וּמְלֵיָא לְרִישִׁיהּ בְּכָל יוֹמָא, דְכְתִיב, (שִׁיר
הַשִּׁירִים ה) שְׂרָאשִׁי נִמְלָא טַל.

וּמָהֵהוּא טְלָא דְאַנְעַר מְרִישִׁיהּ, הָהוּא דְאַיְהוּ לְבַר, יְתַעְרוּן מִתְיָא
לְעֲלָמָא דְאַתִּי. (דְכְתִיב שְׂרָאשִׁי נִמְלָא טַל, מְלֵאֲתֵי טַל לֹא כְתִיב, אֲלֵא נִמְלָא)



דְּכַתִּיב (ישעיה כו) כִּי טַל אֹרֹת טַלְךָ, אֹרֹת נְהוּרָא דְחַוּוּרְתָא דְעַתִּיקָא. וּמַה־הוּא טַלָּא, מִתְקַיְמִין קַדִּישֵׁי עֲלִיוֹנִין. וְהוּא (רצ"ב) מְנָא דְטַחְנֵי לְצַדִּיקָיָא לְעַלְמָא דְאַתִּי. וְנִטְיָף הֵהוּא טַלָּא לְחַקְלָא דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין. הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (שמות טז) וַתַּעַל שִׁכְבַּת הַטַּל וְהִגִּיהָ עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דִּק מְחוּסְפִּס. דְּחִיזוּ הֵהוּא טַלָּא חַוּוּר. כְּהַאי גְוּוּנָא דְאַבְנִין (מ"ט) דְּבְדוּלְחָא, דְּאַתְחַזִּיא כָּל גְוּוּנִין בְּגְוּוּהָ. הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (במדבר יא) וְעֵינֹו כְּעֵין הַבְּדוּלָח.

הַאי גּוּלְגֻלְתָּא. חַוּוּרָא דִּילִיָּה, אֲנַהִיר לְתַלְיִסַר (רפ"ח) עֵיבַר גְּלִיפִין בְּסַחְרָנוּי. לְאַרְבַּע עֵיבַר בְּסַטְרָא חַד, וְלְאַרְבַּע עֵיבַר בְּסַטְרָא דָּא, בְּסַטְרָא דְאַנְפוּי. וְלְאַרְבַּע עֵיבַר בְּסַטְרָא דָּא, לְסַטְרָא דְאַחֻרָא. וְחַד לְעֵילָא דְגּוּלְגֻלְתָּא. (כְּלוּמַר לְסַטְרָא דְלְעֵילָא).

וּמַה־הַאי אֲתַפְּשֵׁט אֹרְכָא דְאַנְפוּי, לְתַלַּת מְאָה וְשִׁבְעֵין רַבּוּא עֲלָמִין. וְהֵהוּא אֲתַקְרִי אֲרֶךְ אַפִּים. (כְּלוּמַר אֹרְכָא דְאַנְפוּי) וְהַאי עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין אֲתַקְרִי אֲרִיכָא דְאַנְפוּי. וְהֵהוּא דְלִבְר אֲתַקְרִי זְעִיר אֲנַפִּין. לְקַבְלִיָּה דְעַתִּיקָא סְבָא, קַדִּשׁ קַדִּשִׁים דְקַדְשִׁיא. וְזְעִיר אֲנַפִּין כַּד אֲסַתְּפַל לְהַאי, כְּלָא (ס"א טלָּא) דְלִתְתָּא אֲתַתְּקוּ, וְאַנְפוּי מִתְּפַשְׁטִין וְאַרִיכִין בַּהֵהוּא זְמָנָא, אֲבָל לָא כָּל שַׁעְתָּא כְּמָה דְעַתִּיקָא.

וּמַה־הַאי גּוּלְגֻלְתָּא, נְפִיק חַד עֵיבַר חַיּוּר לְגּוּלְגֻלְתָּא דְזְעִיר אֲנַפִּין, לְתַקְנָא רִישִׁיָּה. וּמַה־הַאי לְשַׁאֲר גּוּלְגֻלְתִּין דְלִתְתָּא, דְלִית לֹוּן חֲשֻׁבְנָא. וְכָל גּוּלְגֻלְתָּא יְהִבִין אֲגַר חַיּוּרְתָּא (ס"א אֹדְאוּתָא) לְעַתִּיק יוּמִין. כַּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁבָנָא תְּחוּת שְׂרַבִּיטָא. וְלַקְבִּיל דָּא, (קל"ו) בְּקַע לְגּוּלְגּוּלְתָּא לְתַתָּא, כַּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁבָנָא.

בְּחַלְלָא דְגּוּלְגֻלְתָּא, קְרוּמָא דְאַוּירָא דְחַכְמָתָא עֲלָאָה סְתִימָה דְלָא פְּסַק. וְהַאי לָא שְׂכִיחַ (קכ"ט), וְלָא אֲתַפְּתַח. וְהַאי קְרוּמָא אֲתַחְפִּיא עַל מוּחָא דְאַיְהוּ חַכְמָתָא סְתִימָאָה. וּבְגִינֵי כַּד אֲתַכְּסִיא (ס"א וּבְגִין דְאַתְכְּסִיא) הַאי חַכְמָתָא בַּהֵהוּא קְרוּמָא, דְלָא אֲתַפְּתַחָא. (ס"א בְּגִין דָּא אַקְרִי חַכְמָתָא סְתִימָאָה).

וְהַאי מוּחָא, דְאַיְהוּ הַאי חַכְמָתָא סְתִימָאָה. שְׂקִיט וְאַשְׁתַּכִּיף בְּאַתְרִיָּה, כְּחַמַר טַב עַל דּוּרְדִיָּיָה, וְהֵינּוּ דְאַמְרֵי סְבָא דְעַתּוּי סְתִים, וּמוּחִיָּה סְתִים וְשְׂכִיף.

וְהַאי קְרוּמָא אֲתַפְּסַק מְזְעִיר אֲפִין, וּבְגִינֵי כַּד מוּחִיָּה אֲתַפְּשֵׁט וְנְפִיק לְתַלְתִּין וְתַרִּין שְׂבִילִין, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית ב) וְנָהַר יוֹצֵא



מעדן. מאי טעמא. משום דקרומא אתפסק, דלא מחפיא על מוחא. (ועל כל פנים קרומא פסיק לתתא) וזהינו דתנינן ברישומי אתון, תי"ו רשים רישומא לעתיק יומין דלית דכוותיה. (דביה תליא תמים דעות שלים מכל סטרוי וסתים ושכיף ושקוט כחמר טב על דורדייה).

תאנא, בגולגלתא דרישא, תליין אלף אלפין רבוא, ושבעת אלפין, וחמש מאה קוצי דשערי, חוור ונקי, כהאי עמרא כד איהו נקי, דלא אסתבך דא בדא. דלא לאחזאה ערבוביה מתקונוי. אלא כלא על ברייה, דלא נפיק נימא מנימא, ושערא משערא.

וכף קוצא וקוצא, אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי, כחושבן קדו"ש. וכל נימא ונימא (דף קכ"ט ע"א) להיט בארבע מאה ועשר עלמין. וכל עלמא ועלמא סתים וגניז, ולית דינדע לון, בר איהו. ולהיט לשבע (ס"א לארבע) מאה ועשרין עיבר.

ובכף נימא ונימא, אית מבוע דנפק ממוחא סתימאה, (דכתור כותלא) ונהיר ונגיד בההוא נימא, לנימין דזעיר אנפין. ומהאי מתקן (ס"א מתון) מוחיה. וכדין, נגיד ההוא מוחא, לתלתין ותרין שבילין.

וכף קוצא וקוצא מתלהטן, ותליין. מתתקנן בתקונא יאה, בתקונא שפירא. מחפייין על גולגלתא. מתתקני קוצי דנימין, מהאי סטרא, ומהאי סטרא, על גולגלתא. ותאנא, כל נימא ונימא, אקרי (ס"א איהי) משיכא דמבוע (ס"א ממבועין) (ס"א ואינן מבועין) סתימין, דנפקין ממוחא סתימאה.

ותאנא, משערוי דבר נש, אשתמודע מאי הוא, אי דינא אי רחמי. מפד עברין עלוי ארבעין שנין. ואפילו כד איהו עולם, בשעריה בתיקונייה (ס"א בדיוקניה) (ס"א בדיקניה) ובגביני עינוי.

קוצין דשערי, תליין בתקוני נקיי כעמר נקא עד כתפוי. עד כתפוי סלקא דעתך. אלא עד רישי דכתפוי, דלא אתחזי קודלא. משום דכתוב, (ירמיה ב) כי פנו אלי עורף ולא פנים. ושערא סליק אבתרוי דאודנין, דלא לחפייא עלוי, דכתוב להיות אזניך פקוחות.

שערא דנפיק מבתר אודנוי, כוליה בשקולא. לא נפיק דא מן דא, תקונא שלים. תקונא יאה. תקונא שפירא. תאיב למחמי. תיאובתא וחדוותא דצדיקיא, דאינן בזעיר אפין, למחמי ולא תדבקא בתקוני. דעתיקא סתימאה דכלא.



תִּלְתַּת עֶשֶׂר נִימִין דְּשַׁעְרִין, קִיִּימֵי מֵהָאֵי סְטָרָא, וּמֵהָאֵי סְטָרָא
דְּגוּלְגַלְתָּא, לְקַבֵּיל אַנְפּוּי. וּבְאִינוּן שְׂרִיין שְׁעָרֵי לְאַתְפְּלָגָא.
לִית שְׂמָא לָא בְּהָאֵי עֵתִיקָא סְתִימָאָה, כְּלָא יְמִינָא. אֲתַחְזִי וְלָא אֲתַחְזִי.
סְתִים וְלָא סְתִים. וְהָאֵי בְּתַקּוּנֵיהּ, כָּל שְׁפָן בֵּיהּ.

וְעַל הָאֵי, תְּאִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְצַרְפָּא בְּלַבְהוּן, דְּכְתִיב, (שמות יז) הִישׁ
יְי בְּקַרְבְּנוּ אִם אֵין. בֵּין זְעִיר אַנְפִּין דְּאַקְרִי יְי, וּבֵין אַרְיָ אַנְפִּין
דְּאַקְרִי אִיִּין. אַמְאֵי אֲתַעְנָשׁוּ. מְשׁוּם דְּלָא עֲבָדוּ בְּחִבְיבוּתָא, אֶלָּא
בְּנִסְיוֹנָא. דְּכְתִיב, (שמות יז) וְעַל נְסוּתָם אֵת יְי לְאֹמַר הִישׁ יְי בְּקַרְבְּנוּ
אִם אֵין.

בְּפִלְגוּתָא דְּשַׁעְרֵי, אֲזִיל חַד אַרְחָא דְּנְהִיר לְמַאֲתָן וְשַׁבְעִין עֶלְמִין.
וּמְנִיָּה נְהִיר אַרְחָא דְּזְעִיר אַנְפִּין, דְּנְהִירִין בֵּיהּ צְדִיקֵיָא
לְעֶלְמָא דְּאַתִּי. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (משלי ד) וְאוֹרַח צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגֵה
הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם. וּמֵן הוּא אַרְחָא אֲתַפְרָשָׁא לְשִׁית מָאָה
וּתְלִיסַר אֹרְחִין דְּאוֹרֵיָתָא, דְּפִלְגֵי בְּזְעִיר אַפִּין. דְּכְתִיב בֵּיהּ (תהלים כה)
כָּל אַרְחוֹת יְי חֶסֶד וְאֶמֶת וְגו'.

מִצְחָא דְּגוּלְגַלְתָּא רְעוּא דְּרַעוּין, רְעוּתָא דְּזְעִיר אַנְפִּין לְקַבְּלֵי הוּא
רְעוּתָא (נ"א מְצַחָא דְּגוּלְגַלְתָּא, רְצוּן אַקְרִי. דְּהָא רְעוּא דְּרַעוּין אֲתַגְלִי בְּהוּא מְצַחָא
לְקַבֵּל דָּא לְתַמָּא. כְּתִיב) דְּכְתִיב (שמות כח) וְהָיָה עַל מְצַחוֹ תָּמִיד לְרְצוֹן וְגו',
וְהוּא מְצַחָא דְּאַקְרִי רְצוּן, הוּא גְלוּיָא דְּכָל רִישָׁא וְגוּלְגַלְתָּא,
דְּמִתְפַּסְיָא בְּאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרִין (נ"א וְעֶשֶׂר) עֶלְמִין.

וְכַד אֲתַגְלִיא, אֲתַקְבְּלָא צְלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. אִימְתִי אֲתַגְלִיא. שְׁתִּיק
רְבִי שְׁמַעוֹן. שְׂאֵל תְּנַיִנוֹת אִימְתִי. אָמַר רְבִי שְׁמַעוֹן לְרְבִי אֶלְעָזָר
בְּרִיהּ, אִימְתִי אֲתַגְלִיא. אָמַר לִיהּ בְּשַׁעְתָּא דְּצְלוּתָא (רפ"ח) דְּמִנְחָה
דְּשַׁבְתָּא. אָמַר לִיהּ מְאִי טַעְמָא. אָמַר לִיהּ, מְשׁוּם דְּהָיָא שַׁעְתָּא בְּיוֹמֵי
דְּחוּל, תְּלִיא דִּינָא לְתַתָּא בְּזְעִיר אַפִּין.

וּבְשַׁבְתָּא אֲתַגְלִיא מְצַחָא דְּאַתְקְרִי רְצוּן. בְּהָיָא שַׁעְתָּא אֲשַׁתְּכִיד
רוּגְזָא. וְאֲשַׁתְּכַח רְעוּא, וּמִתְקַבְּלָא צְלוּתָא. הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (תהלים טו) וְאַנִּי תְּפַלְתִּי לָךְ יְי עַת רְצוּן. וְעַת רְצוּן מַעֲתִיק יוֹמִין,
לְגַלְאָה מְצַחָא. וּבְגִין כְּךָ אֲתַתְּקֵן הָאֵי קְרָא, לְמִימְרֵיהּ בְּצְלוּתָא דְּמִנְחָה
בְּשַׁבְתָּא. אָמַר רְבִי שְׁמַעוֹן לְרְבִי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ, בְּרִיד בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין,
רְעוּא דְּמְצַחָא תְּשַׁכַּח בְּשַׁעְתָּא דְּתַצְטְרִיד לִיהּ.



תא חזי, בשאר דלתתא (ס"א בשעתא) כד אתגלי מצחא אשתכח חוצפא, (תא חזי בשאר דלתתא כד אתגלי מצחא דינא אתער ואשתכח ואתעביד מצחא דאשגח ותא לחיבי עלמא לאינן דלא מתפספי בעובדייהו כמה דאת אמר) הָדָא הוּא דְכְתִיב (ירמיה ג) וּמִצַּח אִשָּׁה זֹנָה הָיָה לָךְ מֵאֲנַת הַכֶּלֶם. וְהִכָּא כִּד אֲתַגְלִי מִצַּח, תִּיּוּבְתָא (ס"א חביבתא) וְרַעְוָא שְׁלִים אֲשַׁתְּכַח, וְכֹל רוּגְזִין אֲשַׁתְּכּוּ וּמִתְּכַפִּיין קמיה.

מחאי מצחא (ס"א דלתתא), נהרין ארבע מאה בתי דינין. כד אתגלייא האי עת רצון, כלהו משתכין קמיה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דניאל ז) דִּינָא יְתִיב. (כלומר יתיב באתריה (דף קכ"ט ע"ב) וְדִינָא לָא אֲתַעְבִּיד) וְתֵאנָא, שְׁעָרָא לָא קָאִים בְּהַאי אֲתֵר, מְשׁוּם דְּמִתְגְּלִיָא, וְלֹא אֲתַכְּסִיָא. אֲתַגְּלִיא, דִּיסְתַּכְּלוֹן מֵאֲרִי דְּדִינָא, וְיִשְׁתַּכְּכוּן וְלֹא אֲתַעְבִּידוּ.

תאנא, האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפין נהירין דבוצינין (ס"א דנהרין) מעדן עלאה. דתנא, אית עדן דנהיר לעדן. עדן עלאה לא אתגלייא, והוא סתים בסתימא ולא מתפרשא לארחין כדקאמרן. והאי עדן דלתתא, מתפרש בשבילוי, לתלתין ותריין (עיבר) שבילין.

ואף על גב דמתפרש האי עדן בשבילוי, לית דינע ליה, בר האי זעיר אפין. ועדן דלעילא, לית דינע ליה, ולא שבילוי, בר ההוא אריך אנפין. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הִבִּין דְּרָכָה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. אֱלֹהִים הִבִּין דְּרָכָה, דָּא עֲדָן דְּלַתְתָּא, דִּינַע זְעִיר אֲפִין. וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, דָּא עֲדָן דְּלַעֲיָלָא, דִּינַע עֲתִיק יוֹמִין, סְתִימָא דְּכָלָא.

עינאי דרישא חוורא, משתניין משאר עינין, לית כסותא על עינא. ולית גבינין על עינא. מאי טעמא. דכתיב (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיָלָא. וְכִתִּיב (ירמיה לב) אֲשֶׁר עֵינָיָהּ פְּקוּחוֹת. וְתֵאנָא, כָּל מָה דְּאֲתִי בְּרַחְמִי, לִית כְּסוּתָא עַל עֵינָא, וְלִית גְּבִינִין עַל עֵינָא. כָּל שְׁכָן רִישָׁא חוּוּרָא, דְּלֹא בְּעָא מִיָּדִי. (ס"א נטירו).

אמר רפי שמעון לרפי אבא למאי היא רמיזא. אמר ליה לנוני ימא, דלית כסותא על עינא, ולית גבינין על עינא, ולא ניימין, ולא בעיין נטורא על עינא. כָּל שְׁכָן עֲתִיקָא דְּעֲתִיקָא, דְּלֹא בְּעִי נְטוּרָא. וְכָל שְׁכָן דְּאִיהוּ מְשַׁגַּח לְכָלָא, וְכָלָא מִתְּזֵן בֵּיהּ וְלֹא



נאים. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר
יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דְלַעֲלֵא.

כְּתִיב (תהלים לג) הִנֵּה עֵינַי יְיָ אֵל יִרְאִיו. וְכְתִיב (זכריה ד) עֵינַי יְיָ הֵמָּה
מְשׁוּטָטִים בְּכָל הָאָרֶץ. לֹא קָשְׂיָא, הָא בּוֹזְעִיר אַפִּין. הָא בְּאָרְיָךְ
אַנְפִּין. וְעַם כָּל דָּא תְרִי עֵינַיִן אֵינוֹן וְאַתְחֹוּרוֹ (ס"א וְאַתְחֹוּרוֹ) לְחַד, עֵינָא
דְאִיהִי חֲוֹר בְּגוֹ חֲוֹר וְחֲוֹר דְכְלִיל כָּל חֲוֹר.

חֲוֹרָא קְדַמָּא, נְהִיר וְסְלִיק, וְנַחֲתִית לְאַסְתְּכְלָא (ס"א לְאַתְכְּלָא), דְצָרִיר
בְּצֹרָא. תְּאַנָּא, בְּטַשׁ הָאִי חֲוֹרָא, וְאַדְלִיק תְּלַת בּוֹצִינִי,
דְאַקְרוֹן: הוּד, וְהָדָר, וְחֲדוּהָ. וְלֵהֲטִין בְּחֲדוּוֹתָא בְשְׁלִימוֹתָא.

חֲוֹרָא תְּנַיִנָּא, נְהִיר, וְסְלִיק וְנַחֲתִית, וְבְטַשׁ וְאַפִּיק (ס"א וְאַדְלִיק) תְּלַת
בּוֹצִינִין אַחֲרָנִין, דְאַקְרוֹן נְצַח וְחֶסֶד וְתַפְאָרַת, וְלֵהֲטִין
בְשְׁלִימוֹתָא בְּחֲדוּוֹתָא.

חֲוֹרָא תְּלִיתָא, לְהִיט וְנְהִיר, וְנַחֲתִית וְסְלִיק, וְנַפִּיק מְסַתִּימוֹתָא
דְמוֹחָא, וְבְטַשׁ בְּבוֹצִינָא אַמְצָעִיתָא שְׁבִיעָאָה. וְאַפִּיק אַרְחָא
לְמוֹחָא תְּתָאָה, (נ"א וְאַפִּיק אַרְחָא לְלַבָּא תְּתָאָה) וּמְתַלְהֵטֵן כְּלָהוּ בּוֹצִינִין
דְלִתְתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן יָאוֹת הוּא, וְעַתִּיק יוֹמִין יַפְקַח עֵינָא דָּא
עֲלֶךָ, בְּשַׁעֲתָא דְתַצְטְרִיךְ לִיהָ.

תְּאַנָּא חֲוֹר בְּגוֹ חֲוֹר. וְחֲוֹר דְכְלִיל כָּל חֲוֹר. חֲוֹרָא קְדַמָּא, נְהִיר,
וְסְלִיק. וְנַחֲתִית לְתַתָּא (ס"א לְתַלַּת) בּוֹצִינִי דְלֶסְטֵר שְׁמָאֵלָא,
וְלֵהֲטִין וְאַסְחִין בְּהָאִי חֲוֹרָא, כְּמָאן דְאַסְחִי גּוֹפִיָה בְּבוֹסְמִין טְבִין,
וּבְרִיחִין, עַל מַה דְהוּוּ עֲלוּי בְּקְדַמִּיתָא.

חֲוֹרָא תְּנַיִנָּא, נַחֲתִית, וְסְלִיק, וְנְהִיר לְתַלַּת בּוֹצִינִי, דְלֶסְטֵר יְמִינָא.
וְלֵהֲטִין וְאַסְחִין בְּהָאִי חֲוֹרָא, כְּמָאן דְאַסְחִי בְּבוֹסְמִין טְבִין
וּבְרִיחִין, עַל מַה דְהוּוּ עֲלוּי בְּקְדַמִּיתָא.

חֲוֹרָא תְּלִיתָא, נְהִיר וְסְלִיק וְנַחֲתִית, וְנַפִּיק נְהִירוֹ דְחֲוֹרָא, דְלִגּוֹ לְגוֹ
מִן מוֹחָא, וְבְטַשׁ בְּשַׁעֲרָא אוֹכְמָא, כַּד אַצְטְרִיךְ. וּבְרִישָׁא,
וּבְמוֹחָא דְרִישָׁא. וְנְהִיר לְתַלַּת כְּתָרִין דְאַשְׁתָּאָרוֹ, כְּמַה דְאַצְטְרִיךְ
לְגַלְאָה. אִי נִיחָא קָמִי עַתִּיק סְתִימָא דְכְלָא.

וְתְּאַנָּא לֹא סְתִים הָאִי עֵינָא. וְאַיְנוֹן תְּרִין וּמְתַחֲוֹרִין (ס"א וְאַתְחֹוּרוֹ) לְחַד.
כְּלָא הוּא יְמִינָא. לֹא הָוִי (ס"א לִית בֵּיה) שְׁמָאֵלָא. לֹא נָאִים וְלֹא
אַדְמִיךְ, וְלֹא כְעֵי נְטִירוֹתָא. לִית מָאן דְאַגִּין עֲלִיָה. הוּא אַגִּין עַל כְּלָא,
וְהוּא אַשְׁגַּח עַל כְּלָא. וּמַאֲשְׁגַּחוֹתָא דְהָאִי עֵינָא מְתַזְנֵן כְּלָהוּ.



תאנא, אי עינא דא אסתים רגעא חדא, לא יכלין לקיימא כלהו, בגין כך אקרי עינא פקיחא. עינא עלאה. עינא קדישא. עינא דאשגחותא. עינא דלא (דף ק"ל ע"א) אדמיך ולא נאים. עינא דהוא נטורא דכלא. עינא דהוא קיומא דכלא. ועל האי כתיב (משלי כב) טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך. דהאי אתקרי טוב עין, ומניה מברך לכלא.

ותאנא, לית נהירו לעינא תתאה, לאסתחאה מאדמימותא מאוכמותא בר כד חזי (ס"א אתחזי) (ס"א אתסחי) מהאי נהורא חנורא דעינא עלאה דאקרי טוב עין. ולית דיידע כד נהיר עינא עלאה דא קדישא ואסחי לעינא תתאה דא בר איהו.

וזמינין צדיקיא, זכאי עליונין, למחמי דא ברוחא דחכמתא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נב) כי עין בעין יראו. אימתי. בשוב יי ציון. וכתיב (במדבר יד) אשר עין בעין נראה אתה יי. ואלמלא עינא טבא עלאה, דאשגח ואסחי לעינא תתאה, לא יכיל עלמא למיקם רגעא חדא.

תאנא בצניעותא דספרא, אשגחותא דעינא תתאה, כד אשגח נהירו עלאה ביה, ועייל ההוא נהירו דעלאה בתתאה. דמניה נהיר כלא הדא הוא דכתיב אשר עין בעין נראה אתה יי.

כתיב (תהלים לג) הנה עין יי אל יראיו. וכתיב (זכריה ד) עיני יי המה משוטטים בכל הארץ. זכו, עיני יי אל יראיו, עינא דלעילא. לא זכו, עיני יי המה משוטטות, עינא דלתתא.

דתניא, מפני מה זכה יוסף דלא שלטא ביה עינא בישא, מפני שזכה לאשתגחא בעינא טבא עלאה, הדא הוא דכתיב, (בראשית מט) בין פרת יוסף בין פרת עלי עין. אמאי הוא בין פרת. עלי עין. כלומר על סבת עין דאשתגח ביה.

וכתיב טוב עין הוא יבורך, מאי טעמא. כי נתן מלחמו לדל. מאי טעמא אקרי חד. תא חזי, בעיניה דתתאה אית עינא ימינא, ואית עינא דשמאלא. ואינון תרי, בתרי גווני. אבל הכא, לית עינא שמאלא. ותרנווייהו בדרגא חד סלקי, וכלא ימינא. ובגיני כך, עינא חד, ולא תרין.

ותאנא, עינא דא, דהוא עינא דאשגחותא. פקיחא תדיר. חייכאן תדיר. וחדאן (ס"א וחזאן) תדיר, דלא הוי הכי לתתאה,



דְּכַלִּילָן בְּסוּמְקָא וּבְאֻמְכָא וּבְחַוּוֹרָא, בְּתַלְתַּ גּוּוּנִי, וְלֹא הָוָה תְּדִיר
פְּקִיחָא (ס"א דְּלִיָּה גְבִינָא) דְּלִית גְּבַהֲנָא סוּטְרָא (ס"א כְּלִיָּה גְבִינֵי סוּדְרָא) (ס"א דְּלִיָּה
עִינֵיה בְּגִבְינֵי דְּמַכְסָּאן) עַל עֵינָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים מד) עוֹרָה לְמָה תִישָׁן
יְי. (מלכים ב יט) פְּקַח יְי עֵינֶיךָ.

כַּד אֲתַפְקַח, אֵית לְמֵאן דְּאֲתַפְקַח לְטַב. וְלְמֵאן דְּלֹא אֲתַפְקַח לְטַב. וּוִי
לְמֵאן דְּאֲתַפְקַח וְעֵינָא אֲתַעְרַב בְּסוּמְקָא, וְסוּמְקָא אֲתַחְזִי לְקַבְלִיָּה,
וּמְכַסְיָא עֵינָא. מֵאן יִשְׁתְּזִיב מְנִיָּה. אָבַל עֲתִיק יוֹמִין, טְבָא דְּעֵינָא. חוּוֹר
בְּגוּ חוּוֹר. חוּוֹר דְּכַלִּיל כָּל חוּוֹרֵי. זַפְאָה חוּלְקִיָּה, לְמֵאן דִּישְׁגַח עַלְוִיָּה,
חַד חוּוֹר מְנִיָּיהוּ. וְעַל דָּא וְדָאֵי כְּתִיב טוֹב עֵין הוּא יְבוֹרֶךְ. וּכְתִיב (ישעיה
ב) בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנִלְכֶה בְּאוּרֵי יְי.

תַּאנָּא, (עם כל דא) שְׁמִיָּה דְּעֲתִיקָא סְתִים מְכַלָּא, וְלֹא מִתְפָּרַשׁ
בְּאוּרֵיָּתָא, בַּר מִן אֲתֵר חַד, דְּאוּמֵי זְעִיר אַפִּין לְאַבְרָהָם,
דְּכְתִיב, (בראשית כב) בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נָאִם יְי. נָאִם דְּזַעִיר אַפִּין. וּכְתִיב,
(בראשית מח) בְּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיָלָא. וּכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְאָר, לְיִשְׂרָאֵל קְאָמֵר דָּא. וְתַנִּינָן עֲתִיק יוֹמִין אָמְרוּ וְהָאֵי
וְהָאֵי שְׁפִיר.

תַּנְיָא, כְּתִיב (דניאל ז) חִזָּה הָוִית עַד דִּי כְּרִסְוֹן רְמִיו וְעֲתִיק יוֹמִין יִתִּיב.
כְּרִסְוֹן רְמִיו, מֵאן הוּא. אָמֵר לְרַבִּי יְהוּדָה, קוּם בְּקִיּוּמְךָ
וְאֲתַקִּין כְּרִסְיָא דָּא.

אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (דניאל ז) כּוֹרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּינּוּר. וְעֲתִיק יוֹמִין
יִתִּיב עַל הָאֵי כְּרִסְיָא. מֵאֵי טַעְמָא. דְּתַנְיָא אֵי עֲתִיק יוֹמִין לֹא
יִתִּיב עַל הָאֵי כְּרִסְיָא, לֹא יְכִיל לְאַתְקִיָּמָא עַלְמָא, מְקַמֵי הַהוּא
כוֹרְסִיָּא. כַּד יִתִּיב עֲתִיק יוֹמִין עַלְיָה לְכַפְיָא (ס"א אֲתַכְפִּיָּא) לְהַהוּא
כוֹרְסִיָּא, וּמֵאן דְּרָכִיב שְׁלִיט. בְּעֵידָנָא דְּנָטִיל מֵהָאֵי כְּרִסְיָא, וְיִתִּיב עַל
כוֹרְסִיָּא אַחְרָא, כּוֹרְסִיָּא קְדַמָּאָה רְמִיו, דְּלֹא שְׁלִטָא אֵלָא אִיהוּ דְּרָכִיב
בֵּיה עֲתִיק יוֹמִין. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי יְהוּדָה, יִתְתַּקֵּן אַרְחָךְ, וְיִיתִי
בְּךָ מֵעֲתִיק יוֹמִין.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב (ישעיה מא) אָנִי יְי רֵאשׁוֹן וְאֵת אַחְרוּנִים אָנִי הוּא. כְּלָא
הוּא, וְהוּא סְתִים מְכַל סְטְרוֹי. (בהאי) חוּטְמָא. תַּאנָּא, בְּחוּטְמָא
אֲשַׁתְּמוּדַע פְּרַצוּפָא.

וְתָא חֲזִי, מַה (דף ק"ל ע"ב) בֵּין עֲתִיקָא, לְזַעִיר אַפִּין. דָּא מְאָרִיָּה
דְּחוּטְמָא מַחַד נּוֹקְבָא חֲזִין, וּמַחַד נּוֹקְבָא חֲזִין דְּחִיָּין. הָאֵי



חוטמא. הוא פּרְדִּשְׁקָא, דְּבִיָּה נָשִׁיב רוּחָא דְחַיִּי, לְזַעִיר אֲפִין. וְקָרִינָן לִיה סְלִיחָה. וְהוּא נַחַת רוּחַ, אֲתַבְּסָמוּתָא דְרוּחָא.

דְּרוּחָא דְנַפְיָק (מִהָקָא) מְאִינּוֹן נוֹקְבִי, חַד רוּחָא נְפִיק לְזַעִיר אֲפִין. לְאַתְעָרָא (ס"א חַיִּין מְכַל סְטָרִין, חִירוּ מְכַל סְטָרִי, חַיִּין דְחַיִּין) לִיה בְּגַנְתָּא דְעָדָן. וְחַד רוּחָא דְחַיִּי, דְּבִיָּה זְמִין לְזַמְנָא לְבְרִיה דְדוֹד, לְמַנְדַּע חֲכָמְתָּא. וּמַהֲהוּא נוֹקְבָא, אֲתַעַר וְנַפִּיק רוּחָא מְמוּחָא סְתִימָאָה, וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל מְלָכָא מְשִׁיחָא, דְכְתִיב, (ישעיה יא) וְנַחְתָּה עָלֵינוּ רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וִירְאָת יְיָ. הָא הָכָא אַרְבַּע רוּחִין, וְהָא רוּחָא חָדָא אֲמָרִינָן. אָמַאי תְּלַת. קוּם רַבִּי יוֹסִי בְּקִיּוּמָךְ.

קָם רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר. בְּיוֹמוֹי דְמְלָכָא מְשִׁיחָא, לָא יִמְרוּן חַד לְחַד, אֲלִיף לִי חֲכָמְתָּא, דְכְתִיב, (ירמיה לא) וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגו', כִּי כָלֵם יַדְעוּ אוֹתֵי לְמַקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם. וּבְהַהוּא זְמַנָּא, יִתְעַר עֲתִיק יוֹמִין, רוּחָא דְנַפִּיק מְמוּחָא סְתִימָאָה דְכָלָא, וְכַד יִשְׁלוּף דָּא, כָּל רוּחִין דְלִתְתָּא יִתְעַרוּן עִמִּיה. וּמֵאַן אֵינּוֹן. אֵינּוֹן (תריז) כְּתָרִין קַדִּישִׁין דְזַעִיר אֲפִין. וְאֵינּוֹן שִׁתָּא רוּחִין אַחְרָנִין, דְיִהְבִי (ס"א דְהַכִּי) אֵינּוֹן (ס"א וְאֵינּוֹן שִׁתָּא רוּחִין, תְּלַת רוּחִין אֵינּוֹן דְכָלִּילָן תְּלַת אַחְרָנִין) דְכְתִיב רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וִירְאָת יְיָ.

דְתַנִּינָן, כְּתִיב (דברי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כְּסֵא יְיָ. וְכְתִיב (מלכים א י) שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכְסֵא. וּמְלָכָא מְשִׁיחָא זְמִין לְמִיתַב בְּשַׁבְעָה. שִׁתָּא אֵינּוֹן וְרוּחָא דְעֲתִיק יוֹמִין דְעָלִיָּהוּ, הָא שְׁבַעָה. כְּמָה דְאַתְמַר. (תְּלַת רוּחֵי אֵינּוֹן דְכָלִּילָן תְּלַת אַחְרָנִין) אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, רוּחָךְ יְנוּחַ לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (יחזקאל לו) כֹּה אָמַר יְיָ מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ וְגו'. וְכִי אַרְבַּע רוּחֵי עֵלְמָא, מְאִי עֲבָדֵי הָכָא. אֲלָא אַרְבַּע רוּחֵי יִתְעַרוּן. תְּלַת אֵינּוֹן. וְרוּחָא דְעֲתִיקָא סְתִימָא אַרְבַּע, וְהַכִּי הוּו. דְכַד יִפּוּק דָּא, נְפָקִין עִמִּיה תְּלַתָּא, דְכָלִּילָן בְּגוּ תְּלַתָּא אַחְרָנִין.

וְזַמִּין קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַפְקָא חַד רוּחָא דְכָלִּיל מְכָלְהוּ. דְכְתִיב מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ. אַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי לָא כְתִיב כְּאֵן, אֲלָא מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי. וּבְיוֹמֵי דְמְלָכָא מְשִׁיחָא, לָא יִצְטָרְכוּן לְמִילָף חַד לְחַד, דְהָא רוּחָא דְלַהוֹן דְכָלִּיל מְכָל רוּחִין. יַדִּיעַ כְּלָא. חֲכָמָה וּבִינָה עֲצָה וּגְבוּרָה (רוּחַ) דַּעַת וִירְאָת יְיָ. מְשוּם רוּחָא דְכָלִּילָא מְכָל רוּחֵי. בְּגִין כֶּךָ כְּתִיב, מְאַרְבַּע רוּחוֹת, דְאֵינּוֹן אַרְבַּע דְכָלִּילָן בְּשַׁבְעָה



דרגין עלאין דאמרן. ותאנא, דכלהו כלילין בהאי רוחא דעתיקא דעתיקין, דנפיק ממוחא סתימאה לנוקבא דחוטמא.

ותא חזי, מה בין חוטמא לחוטמא. חוטמא דעתיק יומין חזין מכל סטרוי. חוטמא דזעיר אפין, כתיב, (שמואל ב כב) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל וגו'. עלה עשן באפו, ומההוא עשן דליק גור, כד סליק תננא לבתר. גחלים בערו ממנו. מהו ממנו (ג' גוסח'י). מאותו עשן. מההוא חוטמא, מההוא אשא.

תאנא, כד הוה רב המנונא סבא בעי לצלאה צלותיה, אמר לבעל החוטם אני מתפלל, לבעל החוטם אני מתחנן. והיינו דכתיב, (ישעיה מח) ותהלתי אחטם לך, האי קרא לעתיק יומין אמרו.

תנא, אורכא דחוטמא, תלת מאה וחמשה ושבעין עלמין, אתמליין מן ההוא חוטמא. וכלהו מתדבקין בזעיר אפין. האי תושבחתא דתקונא דחוטמא הוא. וכל תקוני דעתיק יומין, אתחזון ולא אתחזון, אתחזון למארי מדין, ולא אתחזון לכלא.

על ידי חכמת האמת דרבי שמעון בן יוחאי יהיה תקון ההוד באמת שהוא הגאלה שלמה ואור חדש על ציון יאיר במהרה בימינו

יש לרמז עוד בזה כי נודע אלף החמישי הוא בחינת הוד על כן לא נתגלה להראשונים כל כך חכמת הקבלה בסוד כל היום דוה כנודע בכל הספרים עד שבזמן האר"י זכרוננו לברכה שהיה באלף הששי מימיו והלאה היה התחלת זמן הגאלה של בעתה על כן נתגלה חכמת האר"י זכרוננו לברכה בפרוש דברי הזהר הקדוש אמנם רבי שמעון בן יוחאי היה בסוף אלף הרביעי קדם אלף החמישי ותלמידו רבי אבא שכתב ספר הזהר שהוא רב נפטר בשנת ג' לאלף החמישי כמבאר בסדר הדורות כי הקדים השם יתברך כמו רפואה למכה טרם תחלת האלף החמישי (שהוא הוד) נכתב ספר הזהר שנקרא מדרש יהיה אור, והאור הזה נאצל מהוד מעטה כביכול והיה קדם התחלת אלף החמישי בבחינת הקדים רפואה וכו' כנזכר לעיל עד שנתגלה פרושו בזמן האר"י זכרוננו לברכה ביתר שאת ועז של תורה העמידנו בקרן אורה ועל ידי חכמת האמת דרבי שמעון בן יוחאי יהיה תקון ההוד באמת שהוא הגאלה שלמה ואור חדש על ציון יאיר במהרה בימינו וזהו יש לומר שרמז בזמר בר יוחאי שם קניית הוד והדרה הינו הוד וגם הדר כנזכר לעיל.

(שער יששכר מאמר גל עיני אות ב')



סדר הלימוד ליום כ ניסן [יום 197 בשנה]

פְּתַח רבי שמעון ואמר, ווי מאן דאִוְשִׁיט יְדוּי בְּדִיקְנָא יְקִירָא עֲלָאָה, דְּסָבָא קְדִישָׁא, טְמִירָא סְתִימָא (נ"א טְמִיר וְסְתִים מְכֻלָּא) דִּיקְנָא דְהָיָא תּוֹשְׁבַחְתָּא. דִּיקְנָא דְסְתִים וְיְקִיר מְכֻל תְּקוּנָוִי. דִּיקְנָא דְלֹא יָדְעִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין. דִּיקְנָא דְהָיָא תּוֹשְׁבַחְתָּא דְכָל תּוֹשְׁבַחֲתָא. דִּיקְנָא דְלֹא הָוִי בְּרַ נֶשׁ נְבִיאָה וְקְדִישָׁא דִּיקְרַב לְמַחְמִי לִיה. דִּיקְנָא דְהָיָא תְּלִיאָא בְּשַׁעְרוֹי עַד טְבוּרָא דְלָבָא. חוּרָא כְּתֻלְגָּא יְקִירָא דִּיקִירִין. טְמִירָא דְטְמִירִין. מְהִימְנוּתָא דְמְהִימְנוּתָא דְכָלָא.

תְּאֵנָא, בְּצְנִיעוּתָא (דף ק"א ע"א) דְסַפְרָא, דְהָאִי דִיקְנָא מְהִימְנוּתָא דְכָלָא, נְפִיק מְאוּדְנָוִי, וְנַחֲתִית סוּחְרַנְיָה דְפּוּמָא קְדִישָׁא, וְנַחֲתִית וְסְלִיק וְחָפִי, בְּתַקְרוּבְתָּא (ס"ג) דְבוּסְמָא טְבָא, חוּרָא דִּיקִירָא (ס"א דְבְּדִיקְנִיָּה). וְנַחֲתִית (ס"א חוּרָא יְקִירָא דְדִיקְנִיָּה נַחֲתִית) בְּשַׁקּוּלָא, וְחָפִי עַד טְבוּרָא. הוּא דִּיקְנָא יְקִירָא, מְהִימְנָא שְׁלִימָא, דְנַגְדִין בֵּיה תְּלַת עֶשֶׂר נְבִיעִין, מְבוּעִין דְמִשַׁח רְבוּת טְבָא, בְּתַלְת עֶשֶׂר תְּקוּנִין מְתַתְּקָנָא.

תְּקוּנָא קְדָמָאָה. מְתַתְּקֵן שַׁעְרָא מְלַעֲיָלָא, וְשָׂאֲרֵי מַהֲהוּא תְּקוּנָא דְשַׁעַר רִישִׁיָּה, דְסְלִיק בְּתַקְוָנָוִי לְעֵילָא מְאוּדְנָוִי, וְנַחֲתִית מְקַמֵּי פְתַחָא דְאוּדְנִין, בְּחַד חוּטָא בְּשַׁקּוּלָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא.

תְּקוּנָא תְּנַיִנָא. מְתַתְּקֵן שַׁעְרָא מְרִישָׁא דְפּוּמָא, (וְסְלִיק) עַד רִישָׁא אַחְרָא דְפּוּמָא, בְּתַקְוָנָא שְׁקִיל.

תְּקוּנָא תְּלִיתָאָה. מְאֻמְצְעִיתָא דְתַחֲוֹת (ס"א דְהָאִי) חוּטָמָא, מְתַחֲוֹת תְּרִין נוֹקְבִין, נְפִיק חַד אוֹרְחָא, וְשַׁעְרָא אֲתַפְסֵק בְּהָהוּא אֲרַחָא, וּמְלִיא מְהָאִי גִיסָא, וּמְהָאִי גִיסָא שַׁעְרָא, מְתַקְוָנָא שְׁלִים סוּחְרַנְיָה דְהָהוּא אוֹרְחָא.

תְּקוּנָא רְבִיעָאָה. מְתַתְּקֵן שַׁעְרָא (וְנַחֲתִית) תַּחֲוֹת פּוּמָא, מְרִישָׁא חָדָא לְרִישָׁא חָדָא, בְּתַקְוָנָא שְׁלִים.

תְּקוּנָא חֲמִישָׁאָה. תַּחֲוֹת פּוּמָא נְפִיק אֲרַחָא אַחְרָא, בְּשַׁקּוּלָא דְאַרְחָא דְלַעֲיָלָא, וְאֵלִין תְּרִין אֲרַחֲתִין רְשִׁימִין עַל פּוּמָא, מְכָאֵן מְכָאֵן.

תְּקוּנָא שְׁתִּיתָאָה. מְתַתְּקֵן שַׁעְרָא, וְסְלִיק וְנְפִיק מְלַרְע לְעֵיל לְרִישָׁא דְפּוּמָא. וְחָפִי תְּקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא דְלַעֲיָלָא. וְנַחֲתִית שַׁעְרָא לְרִישָׁא דְפְתַחָא דְאוֹרְחָא תַּתְּאָה דְפּוּמָא.





תְּקוּנָא שְׁבִיעָא. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאַתְחִזֵּן תְּרִין תְּפוּחִין, בְּתַקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא טָבָא, שְׁפִירָן וְיָאֵן לְמַחְזִי. בְּגִינֵיהוֹן אֲתַקְיִים עֲלֵמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

תְּקוּנָא תְּמִינָא. נְפִיק חַד חוּטָא דְשְׁעָרֵי סוּחְרָנִי דְדִיקְנָא, וְתַלְיִין בְּשַׁקּוּלָא עַד טְבוּרָא.

תְּקוּנָא תְּשִׁיעָא. מִתְעָרֵי וּמִתְעָרְבִין שְׁעָרֵי דִיקְנָא, עִם אֵינוֹן שְׁעָרֵי דְתַלְיִין בְּשַׁקּוּלָא, (דְתַלְיִין) וְלֹא נְפָקֵי דָא מִן דָּא.

תְּקוּנָא עֲשִׂירָא. (מִתְעָרְבִין) נַחְתִּין שְׁעָרֵי תַחוֹת דִיקְנָא, וְחַפְיִין בְּגִרוּנָא תַחוֹת דִיקְנָא.

תְּקוּנָא חַד סָר. דְלֹא נְפָקִין נִימָא מִן נִימָא, וּמִתְשַׁעְרָן בְּשִׁיעוּרָא שְׁלִים.

תְּקוּנָא תְּרִיסָר. דְלֹא תַלְיִין שְׁעָרֵי עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אֲתַפְנִי מִכָּל סְטְרוֹי, וְיָאֵן שְׁעָרֵי סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ.

תְּקוּנָא תְּלִיסָר. דְתַלְיִין שְׁעָרָן בְּתַחוֹת דִיקְנָא, מִכָּאֵן וּמִכָּאֵן, בִּיקְרָא יָאָה, בִּיקְרָא שְׁפִירָא. מְחַפְיִין עַד טְבוּרָא. לֹא אֲתַחְזִי (ס"א לַאֲתַחְזִיאָה) מִכָּל אַנְפֵי תְקָרוּבָא דְבוּסְמָא, בַּר אֵינוֹן תְּפוּחִין שְׁפִירָן חוּוּרִין, דְמִפְקִין חַיִּין לְעֵלְמָא, וּמִחְזִיין חַדוּ לְזַעִיר אַפִּין.

בְּתַלְיִסָר תְּקוּנָא אֵלִין, נְגִדִין וְנְפָקִין תְּלִיסָר מְבוּעִין דְמִשַׁח רְבוּת, וְנְגִדִין לְכָל אֵינוֹן דְלִתְתָא. וְנִהְרִין בְּהֵוּא מְשַׁחָא. וּמְשִׁיחִין מֵהֵוּא מְשַׁחָא, דְבְּתַלְיִסָר תְּקוּנָא אֵלִין. בְּתַלְיִסָר תְּקוּנָא אֵלִין אֲתַרְשִׁים דִיקְנָא יְקִירָא, סְתִימָאָה דְכָלָא, דְעַתִּיק דְעַתִּיקִין. מִתְרֵי תְפוּחִין שְׁפִירָן דְאַנְפוּי, נִהִירִין אַנְפוּי דְזַעִיר אַנְפוּי, וְכָל חִיּוּר (ס"א חִיּוּר) וְשׁוֹשָׁן דְאַשְׁתַּכְחֵן לְתַתָּא, נִהִירִין וּמִתְלַהֲטִין מֵהֵוּא נִהוּרָא דְלַעֲיָלָא. תְּקוּנָא תְלִיסָר אֵלִין, אֲשַׁתְּכַחוּ בְּדִיקְנָא, וּבְשְׁלִימוֹת דִיקְנָא בְּתַקּוּנֵי, אֲתַקְרֵי בַר נֶשׁ נְאָמָן. דְכָל דְחַמֵי דִיקְנֵיהּ, תְּלִי בֵיה מְהֵימְנוּתָא.

תְּאַנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, תְּלִיסָר תְּקוּנָא אֵלִין דְתַלְיִין בְּדִיקְנָא יְקִירָא, בְּשְׁבִיעָאָה (מְנַהוֹן) מְשַׁתְּכַחֵי בְּעֵלְמָא, וּמִתְפַתְחֵי בְּתַלְיִסָר תְּרַעֵי דְרַחְמֵי. וּמֵאֵן דְאוּשִׁיט יְדֵיהּ לְאוּמָאָה, כְּמֵאֵן דְאוּמֵי בְּתַלְיִסָר תְּקוּנֵי דִיקְנָא. הֵאֵי בְּאַרְיָא אַפִּין. בְּזַעִיר אַפִּין בְּכַמָּה. אָמַר לְרַבֵּי יֶצְחָק, קוּם בְּקִיּוּמְךָ, וְסִלְסֵל בְּסִלְסֵלָא דְתַקּוּנָא דְמִלְכָא (ס"א בְּדִיקְנָא) קְדִישָׁא הֵיאֵךְ יְתַתְּקִנוּן.



קָם רבי יצחק, פתח ואמר, (מיכה ז) מי אל כמוך נושא עון וגו', ישוב ירחמנו וגו', תתן אמת ליעקב וגו'. תאנא, תליסר מכילין אתחזון הכא, וכלהו נפקין מתליסר מבוועין דמשח רבות דתיקוני (דף קל"א ע"ב) דיקנא קדישא, עתיקא דעתיקין. טמירא דטמירין. תנא, תקונא דדיקנא טמיר וסתים, טמיר ולא טמיר. סתים ולא סתים. בתקונאי ידיע ולא ידיע.

תקונא קדמא. הא תנינן, דכל שער ושער וכל נימא ונימא לא מתדבקא לחברתה. ושאריו נימין דדיקנא לאתקנא, מתקונא דשער רישא.

הכא אית לאסתכלא, אי כל נימין דשער רישא, ונימין דדיקנא יקירא עלאה, בחד נימא אתכללו, (ס"א בחד מתקלא אתקלו) אמאי אלין אריכין, ואלין לא אריכין. אמאי (ק"מ) נימין דדיקנא לא אריכין כולי האי, וקשיין. ואלין דרישא לא קשיין, אלא שעיעין.

אפא, כל נימין שקולין דרישא ודיקנא. דרישא אריכין על כתפין, למיגד לרישא (ד"א מרישא) דזעיר אפין, מההוא משיכא דמוחא, למוחא דיליה. ובגיני כן לא הוו קשיין. ועל דא אתחזון למהוי רכיכי.

תאנא, מאי דכתיב, (משלי א) חכמות בחוץ תרנה. ולבסוף כתיב, ברחובות תתן קולה. האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. אלא חכמות בחוץ תרנה, פד נגיד ממוחא סתימא דאריך אפין, למוחא דזעיר אפין, באינון נימין. כאלו מתחבראן לבר, תרין מוחין, ואתעביד חד מוחא, בגין דלית קיומא למוחא תתא, אלא בקיומא דמוחא עלאה. וכד נגיד מהאי להאי, כתיב תתן קולה חד.

ובגין דנגיד ממוחא למוחא באינון נימין (כאלו מתחבראן לבר תרין מוחין ואתעביד חד מוחא באינון נימין) אינון לא אשתכחו קשישין. מאי טעמא. משום דאי אשתכחו קשישין, לא נגיד חכמתא למוחא בהון. בגיני כן, לית חכמתא נפקא מבר נש דאיהו קשישא (ס"א קשיא) ומארי דרוגזא. דכתיב, (קהלת ט) דברי חכמים בנחת נשמעים. ומחא אולפנא, מאן דשערוי דרישיה קשישין, לאו חכמתא מתישבא עמיה. ועל דא אינון אריכי, למיתי תועלתא לכלא. מאי לכלא. למיעל על חוטא דשדרה, דמתשקין מן מוחא. ובגין דא לא תלי שער



דְּרִישָׁא עַל שְׁעָרָא דְּדִיקְנָא. דְּשְׁעָרָא דְּרִישָׁא תְּלִי וְסָלִיק עַל אוּדְנִין
לְאַחורוּי, וְלֹא תְּלִי עַל דִּיקְנָא, מְשׁוּם דְּלֹא אֶצְטְרִיךְ לְאַתְעָרְבָא אֵלֶיךָ
בְּאֵלֶיךָ. דְּכֻלְהוּ מִתְפָּרְשֵׁן בְּאַרְחֵייהוּ.

תַּאנָּא, כְּלֵהוּ שְׁעָרֵי בֵּין דְּרִישָׁא, בֵּין דְּדִיקְנָא, כְּלֵהוּ חוּרֵי כְּתִלְגָּא.
וְתַאנָּא, אֵינְהוּ דְּדִיקְנָא קְשִׁישָׁאֵי כְּלֵהוּ. מְאִי טַעְמָא. מְשׁוּם
דְּאֵינּוּן תְּקִיפָא דְּתְקִיפִין, לְאַחְסִין (נ"א לְאַחְסֵי) אֵינּוּן תְּלַת עֶשֶׂר מְכִילָן,
מִעַתִּיק דְּעַתִּיקִין. וְהֵי מְכִילָן מְקַמֵּי אוּדְנוּי שְׁרִיין, וְהֵי מְכִילָן סְתִימָן
אֵינּוּן. דְּלֹא יִתְעָרְבוּן בְּאַחְרֵינֵין. (דְּאַחְסֵינּוּ לְתַתָּא וְהֵי תְּנִינָא מְקַמֵּי אוּדְנוּי שְׁרִיין שְׁעָרֵי
מְשׁוּם דְּכֻלְהוּ דְּרִישָׁאֵי אֵינּוּן וְלֹא אֶתְעָרְבוּ בְּאַחְרֵינֵין).

וְאִי תִּימָא דְּלִית אַחְרֵינֵין כְּנוּתֵייהוּ. לֹא. דְּתַנְיָא תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי
מִעַתִּיקָא קְדִישָׁא: מִי אֵל כְּמוֹד, חַד. (ק"מ) נוֹשָׂא עוֹן, תְּרִי. וְעוֹבֵר
עַל פְּשַׁע, תְּלַת. לְשִׁאֲרֵית נַחְלָתוֹ, אַרְבַּע. לֹא הִחְזִיק לְעַד אַפּוֹ, חֲמִשׁ.
כִּי חֲפִץ חֶסֶד הוּא, שִׁית. יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ, שְׁבַע. יִכְבוֹשׁ עוֹנוֹתֵינוּ,
תְּמַנְיָא. וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצּוּלוֹת יָם כָּל חַטָּאתָם, תְּשַׁע. תַּתָּן אֲמַת לְיַעֲקֹב,
עֶשְׂרֵה. חֶסֶד לְאַבְרָהָם, חַד סַר. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ, תְּרִיסַר. מִימֵי
קֶדֶם, תְּלִיסַר. לְקַבֵּיל דָּא, אֵל רַחוּם וְחַנוּן וְגוֹ', וְאֵינּוּן לְתַתָּא.

וְאִי תִּימָא, מְשָׁה אֵיךְ לֹא אָמַר אֵלֶיךָ עֲלֵאִין. (קל"ח) אֵלָא, מְשָׁה לֹא
אֶצְטְרִיךְ, אֵלָא לְאַתְרֵי דְּדִינָא אֶשְׁתַּכַּח, וּבְאַתְרֵי דְּדִינָא אֶשְׁתַּכַּח, לֹא
בְּעֵי הָכִי לְמִימַר. וּמְשָׁה לֹא אָמַר, אֵלָא בְּעֵידְנָא דִּישְׂרָאֵל חָאבוּ, וְדִינָא
הוּא תְּלִיָא, וּבְגִינֵי כֵךְ לֹא אָמַר מְשָׁה, אֵלָא בְּאַתְרֵי דְּדִינָא אֶשְׁתַּכַּח.
אָבַל בְּהַאי אַתְרֵי, סְדוּרָא דְּשְׁבַחָא דְּעַתִּיק יוֹמִין מְסַדֵּר נְבִיאָה.

וְאֵינּוּן תְּלִיסַר תְּקוּנֵין דְּדִיקְנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, טְמִירָא דְּטְמִירִין,
תְּקִיפִין, לְתַבְרָא וְלֹאֲכַפְיָא כָּל גְּזָרֵי דִינֵין. מֵאן חָמֵי דִיקְנָא
עֲלָאָה קְדִישָׁא, טְמִירָא דְּטְמִירִין דְּלֹא אַכְסִיף (ס"א אַתְכְּסִי) מְנִיָּה. וּבְגִין
כֵךְ, כָּל שְׁעָרוֹי קְשִׁישִׁין, וְתְקִיפִין בְּתַקּוּנֵינֵי (דף קל"ב ע"א).

וְאִי תִּימָא, אֵי הָכִי הָא שְׁעָרֵי דְּלַתְתָּא, אֵינּוּן אוּכְמֵי, אֲמַאי לֹא הוּוּ דָא
כְּדָא. דְּתַנְיָא כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) קוּוּצוֹתֵינוּ תְּלַתְלִים שְׁחוּרוֹת
כְּעוֹרֵב. וּכְתִיב, (דְּנִיָּא ל ז) וְשַׁעַר רִישִׁיהּ כְּעַמֵּר נָקָא. לֹא קְשִׁיא, הָא
בְּדִיקְנָא עֲלָאָה, הָא בְּדִיקְנָא תַתָּאָה. וְעַל דָּא, כִּד אַתְיִיהִיבַת אוּרִיָּתָא
לְיִשְׂרָאֵל, אַתְיִיהִיבַת בְּאֶשׁ שְׁחוּרָה עַל גְּבֵי אֶשׁ לְבָנָה.

וְעַקְרָא דְּמִלָּה מְשׁוּם דְּהֵינֵי שְׁעָרֵי בְּגִין דְּמִמוּחָא אֶשְׁתַּכַּחוּ
לְאַתְמִשְׁכָּא לְמוּחָא דְּלַתְתָּא וְאֵינּוּן לְעֵילָא מִן דִּיקְנָא



דיקנא בלחודוי הוא. וכל תקונוי בלחודיהון אשתכחו. דיקנא בלחודוי. ושערי בלחודיהו.

תקונא קדמא תקונא דשאר מרישא דשערי דרישא. ותאנא, כל תקוני דיקנא לא אשתכח אלא (מחומא דלבא) ממוחא דרישא, (ס"א מתיקוני דרישא) והכא לא פריש הכי, דהא לא הוי. אלא תקונא דא, דנחית מן רישא דשערי דרישא, הכי אשתכח. (חסר כאן).

ומהאי דיקנא אשתמודע, כל מה דהוי ברישא, דאלף עלמין דחתימין (ס"א אלף עלמין חתימין) בעזקא דדכיא. עזקא, דכליל כל עזקין.

אורכא דכל שערא, דנחית מקמי אודנוי, לא הוי אריכא. ולא אתדבק דא בדא, ולא (ס"א דכלא) נחתינ. אלין שערינ. מפר נגדין אתמשכן (ס"א אלא מפר נחתינ אלין, שערינ. נגדין ואתמשכן) ותליין.

ושירותא דתקונא קדמא, תלתין וחד קוצי, שקילן, אתמשכן עד רישא דפומא. ותלת מאה ותשעין נימין אשתכחון בכל קוצא וקוצא.

תלתין וחד קוצי שקילין, דהוון בתקונא קדמא תקיפין, לאכפייא לתתא, כחושבן א"ל. מהו א"ל. תקיף יכול. ובכל קוצא וקוצא, מתפרשין תלתין וחד עלמין, תקיפין שלטין, לאתעיינא (ס"א לאתפשטא) (ס"א לאכפייא, ואתפשטו) תלתין וחד בהאי סטר, ותלתין וחד בהאי סטר. וכל עלמא ועלמא מניה, מתפרש לאלף עלמין דכסיפין לעדונא רבא. וכלא סתים ברישא דדיקנא, דכליל תקיפא, וכלילן בהאי א"ל. ועם כל דא, האי א"ל אתכפייא לרחמי, דרחמי דעתיק יומין, (אתבסם) ואתכלל ואתפשט ביה.

אמאי עד פומא. משום דכתיב, (דניאל ז) דינא יתיב וספרינ וגו'. מאי דינא יתיב. יתיב לאתריה דלא שלטא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה ט) פלא יועץ אל גבור. אל דהוא גבור, ואתבסם בדיוקנא (ס"א בדיוקנא) קדישא דעתיק יומין. ורזא דכתיב, מי אל כמוך בעתיק יומין אתמר, בתקונא קדמא דדיקנא קדישא עלאה.

עלמא קדמא, דנפיק מתקונא קדמא, שליט ונחית. וסליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין. ומניה מתאחדין, בקסטא בעזקא רבא.



עֲלֵמָא תְּנִינָא. דְּנַפִּיק מֵהַאי תְּקוּנָא. שְׁלִיט וְנַפִּיק, וְנַחֲתִית וְסָלִיק,
לְשַׁבְעָה וְחַמְשִׁין אֶלְף דְּרַגְזִין, מְאַרִי דִּיבְבָא. וּמִתְאַחַדָּן מְנִיָּה,
לְאַכְפִּיָּיא בְּקוּדְלָא בְּחִירָא. (ס"א בחירא).

עֲלֵמָא תְּלִיתָאָה. דְּנַפִּיק מֵהַאי תְּקוּנָא שְׁלִיט וְנַחֲתִית, וְסָלִיק לְשִׁיתָא
וְתַשְׁעִין אֶלְפִין מְאַרִי דִּילְלָה, וּמִתְאַחַדָּן מְנִיָּה (בְּבוֹסִיטָא לְקוֹסְטִירָא)
כְּבוֹסִינָא לְקוֹסְרָא, וּמֵהַאי תְּקוּנָא, מִתְכַּפֵּיין כְּלָהוּ, וּמִתְבַּסְמֵן בְּמִרְרָא
דְּדַמְעִין, דְּמִתְבַּסְמֵן בִּימָא רְבָא.

מָאן חָמִי תְּקוּנָא דָא, דְּדִיקְנָא קְדִישָׁא, עֲלָאָה, יְקִירָא, דְּלָא אַכְסִיף
מְנִיָּה. מָאן חָמִי טְמִירוּתָא (ס"א יְקִירוּתָא) דְּקוֹצִין דְּשַׁעְרֵי דְּתַלְיִין
מֵהַאי סְבָא. יְתִיב בְּעִיטְרָא דְּעֵטְרִין, עֵטְרִין דְּכָל עֵטְרִין. עֵטְרִין דְּלָא
אֶתְכַּלְלוּ בְּעֵטְרִין. עֵטְרִין דְּלָא כְּשָׂאָר עֵטְרִין. עֵטְרִין, דְּעֵטְרִין
דְּלַתְתָּא מִתְאַחַדָּן מְנַהוּן. וּבְגִין כְּךָ, הֲנִי תְּקוּנִין, אֵינוּן תְּקוּנִין
דְּלַתְתָּא מְנַהוּן מִתְאַחַדִּין.

תְּקוּנֵי דְּאַתְתָּקֵן, דְּאַצְטְרִיף לְאַתְבְּרָכָא, מָאן דְּבַעֵי בְּרָכָה. דְּכָל תְּקוּנִין
דְּאַתְתָּקֵן בְּקַבְלִיהוּן, בְּרָכָאן מְשַׁתְּכַחֲזִין (לְקַבְלִיהוּן) וְאַתְעַבִּיד מַה
דְּאַתְעַבִּיד. כְּלָא כְּלִיל בְּהֵנִי תְּקוּנִין. כְּלָא זְקַפֵּן לְקַבְלִיָּה תְּקוּנִין
דְּמַלְכָּא תְּקִיפָא, עֲתִיקָא, סְתִימָא דְּכָלָא. וְכָלְהוּ אֶתְבַּסְמֵן מִתְּקוּנִין
אַלִּין. (דְּמַלְכָּא עֲתִיקָא).

תְּאַנָּא. אֵי עֲתִיק דְּעֲתִיקִין, קְדִישָׁא דְּקְדִישִׁין, לָא אֶתְתָּקֵן בְּאַלִּין
תְּקוּנִין, לָא אֶשְׁתַּכַּחוּ עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. וְכָלָא הוּי כְּלָא הוּי.
וְתַנְיָא, עַד כַּמָּה זְהִירִין אַלִּין (ס"א אֶתְתָּקֵן בְּאַלִּין ל"ג) תְּקוּנֵי דְּדִיקְנָא. עַד
תְּלִיסַר (דְּלַתְתָּא), וְכָל זְמַנָּא (דף קל"ב ע"ב) דְּתַלְיִסַר אַלִּין מְשַׁתְּכַחֲזִין, זְהִירִין
אַלִּין דְּלַתְתָּא. וְכָלָא. בְּחֻוּשְׁבָּנָא דְּאַלִּין תְּלִיסַר, אֶשְׁתַּכַּח דִּיקְנָא דְּמַלְכָּא
עֲתִיקָא יְקִירָא מְכָלָא. כְּלָא בְּחַד אֵיהוּ טְמִירָא וְיְקִירָא.

וּבְגִין דְּאֵיהוּ יְקִירָא וְטְמִירָא מְכָלָא, לָא אֶדְכַּר בֵּיהּ בְּאַתֵּר דְּאוּרִיָּתָא
(ס"א לָא אֶדְכַּר בְּאוּרִיָּתָא), וְלָא אֶתְגַּלְיָא. וּמַה דִּיקְנָא אֶתְגַּלְיָא.
דִּיקְנָא דְּכַהֲנָא רְבָא עֲלָאָה. וּמֵהַאי דִּיקְנָא, נַחֲתִית לְדִיקְנָא דְּכַהֲנָא רְבָא
דְּלַתְתָּא. (מְאִי דִּיקְנָא דְּכַהֲנָא רְבָא) דִּיקְנָא דְּכַהֲנָא רְבָא בְּתַמְנֵיָּא תְּקוּנִין
אַתְתָּקֵן. וּבְגִין כְּךָ, תְּמַנְיָא תְּקוּנִין לְכַהֲנָא רְבָא, כַּד מְשַׁחָא נַחֲתִית עַל
דְּקַנְיָה, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים קלג) כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל
הַזָּקֵן וְגו'.



ומנא לן. דכתיב, (תהלים קלג) שבת אחים גם יחד. גם לרבות כהן גדול דלתתא. דכל זמנא דכהנא רבא דלתתא, משמש בכהונא רבא, בפכיכול כהן גדול דלעילא, משמש בכהונא רבא.

דא תקונא חד, דדיקנא דעתיקא סתימא דכלא. אמר ליה רבי שמעון, יאות אנת רבי יצחק, למחמי ביקרא דתקוני דדיקנא, וסבר אפי דעתיק יומין, עתיקא דעתיקין. זכאה חולקין, וזכאה חולקי עמכון בעלמא דאתי.

תקונא תנינא. מתתקן שערא, מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפומא, בתקונא שקיל.

קום רבי חזקיה, וקאים בקיומן, ואוקיר יקרא דתקונא דא דדיקנא קדישא. קם רבי חזקיה, שארי ואמר, (שיר השירים ז) אני לדודי ועלי תשוקתו מי גרם שאני לדודי. משום דעלי תשוקתו.

מסתכל הוינא, וארו חמית, נהורא יקרא דבוצינא עלאה, נהיר וסליק לתלת מאה וחמשה ועשרין עיבר. וחד חשוף הוה אתסחי בהווא נהורא, כמאן דאתסחי בהווא נהורא עמיקא, דמימוי מתפלגין, ונהירין, ונגדין לכל עיבר, ממה דעלוי. וסליק ההוא נהורא, בשפתא דימא עלאה עמיקא, דכל פתחין טבין ויקירין, בהווא פתחא אתפתחין.

אנא שאיל מהם (ס"א מהו), פשרא דחמית. פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא. אמר, דא הוא תקונא תנינא. יתיב. אמר רבי שמעון, האידנא אתקשר (ס"א אתבסם) עלמא. בריך אנת רבי חזקיה, לעתיקא דעתיקין.

אמר רבי שמעון, כלהו בוצינין חברין, דאתיין בהאי עזקא קדישא. אסהדנא עלי שמייא עלאין דעלאין, וארעא קדישא עלאה דעלאה. דאנא חמי השתא, מה דלא חמא בר נש, מיומא דסליק משה זמנא תנינא לטורא דסיני. דאנא חמינא אנפאי נהירין, כנהורא דשמשא תקיפא, דזמין למיפק באסוותא לעלמא. דכתיב, (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. ועוד דאנא ידענא דאנפאי נהירין, ומשה לא ידע ולא אסתפל. הדא הוא דכתיב, (שמות לד) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו.

ועוד, דאנא חמי בעיני, תליסר מכילין גליפין קמאי, ונהירין כבוצינין. וכד אתפריש כל חד מנייהו מפומיכון, אסתליק



ואתתקן, ואתעטר ואתטמר בטמירותא דתקוני דדיקנא, וכל אחרנין אשתארן. ובעוד דכל חד מתפרש בפומיכו, נהיר ואתעטר ויטיב כמלכא בגו חיליה. וכד אסתייס לאתפרשא, סליק ואתעטר בעטררא קדישא, ואתתקן ואתטמר, ויטיב בתקוני דדיקנא קדישא, וכן לכל חד וחד. אזדרזו חברין קדישין, דהא בקיומא דא, לא יהא עד דייתי מלכא משיחא.

קום רבי חזקיה תננינות, ואוקיר תיקונא תליתאה, דדיקנא קדישא. תנא, עד לא קם רבי חזקיה, קלא נפק ואמר, אין מלאך אחד עושה שתי שליחות. אתרגיש רבי שמעון ואמר, ודאי כל חד וחד באתריה. ואנא, ורבי אלעזר ברי, ורבי אבא, אשתלים שלימתא עלאה.

קום רבי חייא. קם רבי חייא, פתח ואמר, (ירמיה א) ואומר אהה יי אלהים הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי. וכי ירמיה לא הוה ידע למללא, והא כמה מלולין נפקי מפומי, עד לא אמר דא. והוא אמר מלה כדיבא, דכתוב הנה לא ידעתי דבר. אלא (תאנא) חס ושלום דאיהו אמר על דא. אלא הכי תאנא, מה בין דבור לאמירה. אמירה הוא דלא בעי לארמא קלא, (דף קל"ג ע"א) דבור, בעי לארמא קלא, ולאכרזא מלין.

דכתיב, (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. ותאנא, כל עלמא שמעו ההוא דבור, וכל עלמא אזדעזעו. ובגין כף כתיב וידבר, ולא כתיב ויאמר. אוף הכא כתיב הנה לא ידעתי דבר, לאכרזא מלה ולאוכחא ברוח קדשא לעלמא.

אי הכי, הא כתיב (שמות ו) וידבר יי אל משה לאמר. אלא, מאן הוא נביאה עלאה כמשה, דלא זכה בר נש כוותיה. דהוא שמע דבור בהכרזה, ולא דחיל, ולא אזדעזע. ושאר נביאים אזדעזעו, אפילו באמירה, ודחלין בדחילו.

ותאנא, תקונא קדמאה דדיקנא, ותננינא לאתבא (נ"א לאייתאה) (ס"א לאכפא) לתליתאה. דכתיב, (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. (תרין נוסחי) ותא חזי דתרין תקונין קדמאין למיתי לתליתאה הו, דהוא:

תקונא תליתאה. מאמצעיתא דתחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין. נפיק חד ארחא, ושערא אפסיק (ס"א אתפסק) בההוא ארחא.



אֲמַאי אֲתַפְסֵק. מְשׁוּם (דְּכַתִּיב וְעוֹבֵר עַל פְּשַׁע) דְּהָאֵי אֹרְחָא אֲתַתְקֵן לְאֲעִבְרָא בֵּיהּ. וּבְגִין כֵּן, יְתִיב תַּחֲתוֹ נֹקְבֵי חוּטְמָא הָאֵי אֹרְחָא. וְשַׁעְרָא לֹא אֲתַרְבִּי בְּהָאֵי אֹרְחָא, מְשׁוּם דְּכַתִּיב וְעוֹבֵר עַל פְּשַׁע, לְמִיָּהֵב אֲעִבְרָא עַד (עַל) פּוּמָא קַדִּישָׁא, דְּיִימָא סְלַחְתִּי. תְּאַנָּא, כְּמָה עַרְקִיסָאוֹת מַחְכָּאן לְהֵהוּא פּוּמָא, וְלֹא אֲתַגְלִי לְחַד מְנַיְהוּ, דְּהָא אֲסַתְלַק וְאֲתַעְטֵר, יְדִיעַ וְלֹא יְדִיעַ.

תְּאַנָּא, בְּצַנִּיעוּתָא דְּסַפְרָא, מֵהוּ דְּכַתִּיב פְּשַׁע. זָכוּ עוֹבֵר, לֹא זָכוּ פְּשַׁע. (מְאִי מְשַׁמַּע עוֹבֵר עַל פְּשַׁע, שְׁפַע דְּאֲקִידִים ש' לִפ', לֹא זָכוּ עוֹמְדִי וְלֹא עוֹבֵר) (הָאֵי) בְּזַעִיר אֲפִין.

מְאִי בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. בְּזַעִיר אֲפִין, כֵּד נַחֲתִית הֵהוּא אֹרְחָא מִתַּחֲתוֹ נֹקְבֵי חוּטְמוֹי, כְּתִיב, (בַּמִּדְבָּר יב) וַיַּחַר אֶף יִי בָּם וַיִּלְךְ. מְאִי וַיִּלְךְ. דְּנִפְיָא רַחֲמָא דְּרוּגְזָא מְאִינוֹן נֹקְבֵי, וּמֵאֵן דְּאֲשַׁכַּח קַמִּיהּ, אֲזִיל וְלֹא אֲשַׁתְּכַח. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ישעיה מ) כִּי רוּחַ יִי נִשְׁבָּה בּוֹ וַאֲיַנְנוּ (ס"א כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וַאֲיַנְנוּ). בְּאֲרִיךְ אֲפִין כְּתִיב, (מיכה ז) וְעוֹבֵר עַל פְּשַׁע. וְכַתִּיב, (איוב לז) וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרֶם. וְתְּאַנָּא, הֵכָא כְּתִיב, עוֹבֵר עַל פְּשַׁע בְּהֵהוּא אֹרְחָא. הֵתָּם, (שְׁמוֹת יב) וְעָבַר יִי לְנַגּוֹף אֶת מְצָרִים.

זַכָּאָה חוֹלְקִיהּ דְּמֵאֵן דְּזָכִי לְהָאֵי. וְדָא הוּא תְּקוּנָא תְּלִיתָאָה, (דְּאֹרְחָא) דְּדִיקְנָא יְקִירָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה עֲתִיקָא דְּעֲתִיקִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִסְגִי לְאוּטְבָא לָךְ, וַיַּחֲדִי לְאַגְנָא עֲלָךְ. וְתְּאַנָּא, מְאִי דְּכַתִּיב, (ישעיה סא) שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בֵּינִי, בְּעֲתִיק יוֹמִין אֲתַמַּר. דְּהָא הוּא חֲדוּוּתָא דְּכֻלָּא. תְּאַנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתַגְלִי הָאֵי אֹרְחָא דְּדִיקְנָא דְּעֲתִיק יוֹמִין. כְּלֵהוּ מְאִרֵי דִּיבְכָא וַיִּלְלָה, וּמְאִרִיהוֹן דְּדִינָא סְתִימִין וְשַׁתִּיקִין, וְלִית דִּיפְתַח פְּטָרָא לְאַבְאָשָׁא. מְשׁוּם דְּהָאֵי אֹרְחָא אֲתַגְלִיָּא לְתַקְנָא. וּמֵהָאֵי, מֵאֵן דְּאֲחִיד (נ"א דְּאֲחִית) וְאֲזַהֵר (מְשׁוּם דְּהָאֵי אֹרְחָא סִימְנָא לְשַׁתִּיקוּתָא וּמֵהָאֵי הוּא מֵאֵן דְּאֲחִזִי וְאֲזַהֵר) לְשַׁתְּקָאָה, לְהָאֵי אֹרְחָא רְשִׁים, דְּהוּא סִימְנָא דְּעֲתִיקָא קַדִּישָׁא.

תְּקוּנָא רְבִיעָאָה, מִתְּתַקֵּן שַׁעְרָא (וּנְחִית) תַּחֲתוֹ פּוּמָא, מְרִישָׁא חֲדָא לְרִישָׁא חֲדָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (מיכה ז) לְשֹׁאֲרִית נַחֲלָתוֹ. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (מַלְכִים ב יט) וְנִשְׂאֵת תְּפִלָּה בְּעַד הַשֹּׁאֲרִית הַנִּמְצָאָה. הַנִּמְצָאָה מִמֶּשׁ. שֹׁאֲרִית דְּכַתִּיב, (צַפְנִיָּה ג) שֹׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה. **תְּקוּנָא** חֲמִישָׁאָה. נִפְיָא אֹרְחָא אַחְרָא מִתַּחֲתוֹ פּוּמָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (מיכה ז) לֹא הִחְזִיק לְעַד אֲפּוֹ. קוּם רַבִּי יוֹסִי. קָם רַבִּי



יוסי, פתח ואמר, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכָכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁיִי אֱלֹהֵיו. אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכָכָה לוֹ. מהו שְׁכָכָה לוֹ. כְּמָה דָּאֵת אָמַר (אסתר ז) וְחִמַּת הַמֶּלֶךְ שְׁכָכָה, שְׁכִיךְ מְרוּגְזִיָּה.

דְּבַר אַחַר. שְׁכִיךְ בְּרוּגְזִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (במדבר יא) וְאִם כָּכָה אֵת עוֹשֶׂה לִי הֲרַגְנִי נָא הֲרוּג. דָּא הוּא דִינָא דִינָא. אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁיִי אֱלֹהֵיו, רַחֲמֵי דְרַחֲמֵי.

דְּבַר אַחַר, שְׁכָכָה, שְׁמָא דְכְּלִיל כָּל שְׁמָהוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְעַבְר רוגזיה, וְאִנַּח בֵּיה לְזַעִיר אֲנָפִין, וּמְעַבִּיר עַל כָּל אֵינוֹן דְּלִבְר.

דְּתַנְיָא, אַרְחָא, עֲלָאָה דְדִיקְנָא קוּדִישָׁא, (עֲלָאָה עֲתִיקָא דְעֲתִיקִי) דְּאִיהוּ נְחִית (בְּדִיקְנִיָּה) תְּחוּת נּוֹקְבֵי דְחוּטְמָא דְעֲתִיקִי. וְהֵאֵי אַרְחָא דְלִתְתָּא. שְׁקִילֵן אֵינוֹן בְּכֵלָא. דָּא (דף קל"ג ע"ב) לְעֵילָא, וְדָא לְתַתָּא. לְעֵילָא, עוֹבֵר עַל פְּשַׁע. לְתַתָּא, לֹא הִחְזִיק לְעַד אַפּוֹ. וְתַנְיִנֵן, לֹא הִחְזִיק: דְּלֹא אִית אַתְר לְמִיתֵב. כְּמָה דְלְעֵילָא יְהִיב אַתְרָא לְאֵעֲבָרָא. כִּךְ לְתַתָּא, יְהִיב אַתְר לְאֵעֲבָרָא.

תַּנְיָא, בְּכָל אַתְר דְּבַהֲאֵי עֲתִיקָא טְמִירָא דְכֵלָא אַרְחָא אַתְגְּלִיָּא, טֵב לְכֵלָהוּ דְלִתְתָּא, דְּהֵא אַתְחַזִּי עֵיטָא לְמְעַבְד טֵב לְכֵלָא. מָאן דְּסִתִּים וְלֹא אַתְגְּלִיָּא, לִית עֵיטָא, וְלִית מָאן דִּידַע לִיה, אֶלָּא הוּא בְּלַחֲוּדוּי. כְּמָה דְעֵדֵן עֲלָאָה, לִית דִּידַע לִיה אֶלָּא הוּא עֲתִיקָא דְעֲתִיקִי. וְעַל הַאי כְּתִיב, (תהלים צב) מַה גְּדִלוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְיָ מְאֹד עֲמָקוֹ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן יִתְתַּקְנִי עוֹבְדֵךְ לְעֲלֵמָא דְאַתִּי מֵעַם עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין. **תַּקְוִנָּא** שְׁתִּיתָּאָה. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא וְסָלִיק מְלָרַע לְעֵילָא, וְחַפִּי תַקְרוּבְתָּא דְבוּסְמָא טְבָא עַד רִישָׁא דְפּוּמָא דְלְעֵילָא. וְנְחִית שְׁעָרָא (דְרִישָׁא) לְרִישָׁא דְפִתְחָא דְאַרְחָא תַתָּאָה דְפּוּמָא.

קוּם רַבִּי יִיסָא וְאַתְקִין תַּקְוִנָּא דָּא. קָם רַבִּי יִיסָא, פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה נד) וְחִסְדֵי מֵאֲתָךְ לֹא יָמוּשׁ, וְכְתִיב (ישעיה נד) וּבְחֻסְדֵי עוֹלָם רַחֲמִתֶיךָ, הִנֵּי קָרָאִי קְשִׁיין אַהֲדָדִי.

וְלָא אַקְשׁוּ, דְתַנְיִנֵן, אִית חֻסְדֵי וְאִית חֻסְדֵי. אִית חֻסְדֵי דְלָגוּ, וְאִית חֻסְדֵי דְלִבְר. חֻסְדֵי דְלָגוּ, הֵא דְאַמְרֵן דְעֲתִיקָא דְעֲתִיקִין, וְהוּא סְתִים בְּסִטְרָא דָּא דְדִיקְנָא, דְאַקְרִי פֶּאֶת הַזְקָן. וְלֹא כְעֵי בַר נֶשׁ לְחַבְלָא הַאי סִטְרָא, מְשׁוּם הַאי חֻסְדֵי דְלָגוּ דְעֲתִיקִי יוּמִין. וּבְגִין כִּךְ, בְּכֵהֵן דְלִתְתָּא כְּתִיב בֵּיה, (ויקרא כא) לֹא יִקְרַחַה קְרַחַה בְּרֵאשִׁם וּפֶאֶת זְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ.



מאי טעמא. בגין דלא לחבלא אורחוי דחסד דעתיקא, דכהן מסטרא
דא קא אתי.

ותאנא בצניעותא דספרא, בכלא אצטריך חסד לאתרבאה ולמבני,
ולא לקטעא ליה, ולא אשתצי מעלמא. והאי דכתיב וחסדי
מאתך לא ימוש, חסד דעתיק יומין. ובחסד עולם, חסד דאקרי חסד
עולם, והאי הוא אחרא דזעיר אנפין, דכתיב, (תהלים פט) אמרתי עולם
חסד יבנה.

והאי חסד דעתיק דעתיקין, הוא חסד דקשוט. וחסד דקשוט לאו
בחיי גופא אתמר, אלא בחיי דנשמתא. ובגין כך כתיב, (מכה
ו) כי חפץ חסד הוא. דא הוא תקונא שתיתאה דדיקנא יקרא,
דעתיק דעתיקי.

תקונא שביעאה. פסיק שערא, ואתחזן תרין תפוחין בתקרוכתא
דבוסמא, שפירן ויאן למחזי.

פתח רבי שמעון ואמר, (שיר השירים ב) כתפוח בעצי היער וגו'. מה
תפוח זה כליל בתלת גווני, כך קדשא בריך הוא, תרין תפוחין
כליל שיתא גווני, ותרין תפוחין אלין, דאינון תקונא שביעאה, אינון
כללא דכל שיתא תקונין דאמינא. ובגיניהון אתקייים (משלי טו) באור
פני מלך חיים.

ותאנא, מהני תפוחין נפקין חייך לעלמא, ומחזיין חידו לזעיר
אפיין. כתיב (במדבר ו) יאר יי פניו אליך. וכתיב (משלי טו)
באור פני מלך חיים. באור פני מלך אלין אינון תרין תפוחין
דתקרוכתא דבוסמא דאמינא. יאר יי פניו אליך, פנים דלבר, דכד
נהרין מתברך עלמא.

ותאנא, כל זמן דהני בוציני דלבר נהירין, כל עלמא מתברך, ולא
אשתכח רוגזא בעלמא. ומה אי הני דלבר כך. תרין תפוחין
דנהירין תדירא, דחדאן תדירא על אחת כמה וכמה.

תניא, כד אתגליין תרין תפוחין אלין, אתחזי זעיר אפיין בחדוותא.
וכל אינון בוצינין דלתמא, בחדוותא. וכל אינון דלתמא,
נהירין, וכל עלמין חדאן, ושלמין מכל שלימותא. וכלא חדאן
ונהירין. וכל טיבו לא פסיק. בלהו אתמליין בשעתא חדא, בלהו
חדאן בשעתא חדא.



תא חזי, פנים דלבר, אית זמן דנהרין, ואית זמן דלא נהרין. ובגין כך כתיב, יאר יי פניו אליך. (תהלים 138) יאר פניו אתנו סלה. מכלל דלא הוי תדירא. אלא כד אתגליין תפוחין דלעילא.

תאנא, אלין תפוחין דסתימין, נהירין וחוורין תדירא. ומנהון נהירין לתלת מאה ושבעין עיבר. וכל שיטא תקונין קדמאין דבדיקנא ביה כלילין. הךא הוא דכתיב, (מלכה ז) ישוב ירחמנו. ישוב, מכלל דזמנין טמירין, וזמנין אתגליין. הךא, הוא ישוב ירחמנו. ובהאי דלתתא, הוא ואמת. דא הוא תקונא (דף קל"ד ע"א) שביעא, דכליל שיטא, בתרין תפוחין דבעתיקא דעתיקין.

תקונא תמינא. נפיק חד חוטא דשערי סחרניה דדיקנא, ותליין בשקולא עד טבורא. קום אלעזר ברי, אתקין תקונא דא.

קם רבי אלעזר (בריה), פתח ואמר, הכל תלוי במזל, ואפילו ספר תורה שבהיכל. מלה דא אוקימנא בספרא דצניעותא, והכא אית לאסתפלגא, וכי הכל תלוי במזל, ותנינן, ספר תורה קדש, ונרתקו קדש, וההיכל קדש. וכתיב (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר קדש קדש קדש, הא תלת אינון. וספר תורה. לקבליהון, נרתקו קדש, וההיכל קדש, והוא קדש. והתורה נתנה בשלש קדושות. בשלש מעלות, בימים שלשה, שכינה בשלש, לוחות וארון והיכל בספר תורה תליא, ואיהו תליא במזל, וכתיב (ירמיה י) ומאותות השמים אל תחתו. מאן דאיהו בקדושות הללו להוי תליא במזלא.

אףא הכי אוקימנא בספרא דצניעותא, האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי דדיקנא תליין ביה, אתקרי מזל. מאי טעמא. משום דכל קדשי קודשין דקודשיא, בהאי מזלא תליין. וספר תורה, אף על גב דאיהו קדוש לא חל עליה עשר קדושין עד דעיל להיכל. כיון דעיל להיכל, אתקרי קדוש בעשר קדושות. כגוונא דלעילא דלא אתקרי היכל, אלא כד אתחברן עשר קדושות. ותאנא, הכל תלוי במזל, דאיהו האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי תליין ביה.

אמאי אקרי מזל. משום דמניה תליין מזלי, ומזלי מניה עלאין ותתאין. ובגין כך איהי תלייא. וביה תליין כל מלי דעלמא עלאין ותתאין. ואפילו ספר תורה שבהיכל, דמתעטר בעשר קדושות, לא נפיק מכלליה עם שאר קדושין וכלהו תליין בהאי. ומאן דחמי להאי תקונא, אתכפשן חוביהון מקמיה ומתכפין, הךא הוא



דְּכָתִיב, (מיכה ז) יִכְבוֹשׁ עֲוֹנוֹתֵינוּ. אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי
לְקוֹדֶשׁא דְקַדִּישִׁין, עֵתִיק מְכָלָא.

תְּקוּנָא תְּשִׁיעָאָה. מִתְעַרְבִין שְׁעָרֵי עִם אֵינוֹן שְׁעָרֵי דְתַלְיִין, וְלֹא נִפְקִין
דָּא מִן דָּא. קוּם רַבִּי אַבָּא, קָם רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, אֲלִין (אֵינוֹן)
שְׁעָרֵי דְמִתְעַרְבִין עִם אֵינוֹן דְתַלְיִין, אֲקָרוּן מְצוּלוֹת יָם. מִשּׁוּם דְנִפְקִי
מִמוֹתְרֵי מוֹחָא, וּמֵהָאֵי אֲתָרָא רְמִיז, כָּל מְאָרֵי דְתַבְעִין חוּבֵי דְבָנֵי נָשָׂא
וּמִתְכַפְּיִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִיךְ תְּהָא לְעֵתִיק יוֹמִין.

תְּקוּנָא עֲשִׂירָאָה. נִחְתִּין שְׁעָרֵי תַּחוֹת דִּיקְנָא, וְחִפְּיִין בְּגִרוּנָא תַּחוֹת
דִּיקְנָא. קוּם רַבִּי יְהוּדָה. קָם רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (ישעיה ב)
וּבָאוּ בְּמַעְרוֹת צוּרִים וּבְמַחְלוֹת עֶפְרַם מִפְּנֵי פַחַד יְיָ וְגו'ו'. מִפְּנֵי פַחַד יְיָ,
הָא אֲתִידַע דְמָאן דְּאִיהוּ לְבָר, פַּחַד יְיָ אֲתִקְרִי. וּמֵהֲדַר גְּאוּנוֹ, אֵינוֹן
שְׁעָרֵי דְתַחוֹת דִּיקְנָא, וְאֲתִקְרוּן הֲדַר גְּאוּנוֹ, תְּרִי. תְּקוּנָא עֲשִׂירָאָה, (מיכה
ז) תַּתַּן אֲמַת לְיַעֲקֹב. וְחַד סָר, דְּלֹא נִפְקִי גִימָא מִן גִּימָא, חֲסַד לְאַבְרָהָם.
תְּקוּנָא דְתַרְיָסָר. דְּלֹא תַלְיִין שְׁעָרֵי עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אֲתַפְּנִי מְכָל
סְטָרִין, וְיֵאִין שְׁעָרֵי סְחוּר סְחוּר לִיה, בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח
טְרַחוּתָא, כְּמָה דְאַצְטְרִיךְ.

טְרַחוּתָא בְּמָאי קָא מִיִּרִי. דִּינָא. בְּאֲתָר (נ"א בְּתָר) דִּינָא טְרַחוּתָא
אֲשַׁתְּכַח. וְכִי שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא טְרַחָא אֵינוֹן, אוּ דִינָא אֵינוֹן,
וְהָא כָּלָא רַחֲמֵי אֲתַחְזוּן. אֲלֹא דְלֹא אֲתַטְרַח בִּישׁוּבָא (ס"א בְּנִשׁוּבָא)
דְרוּחָא דְזַעִיר אֲפִין.

דְּתַאֲנָא מְהָאי פּוּמָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה, קַדִּישׁ קַדְשִׁים, נִשְׁבָּא רוּחָא. מָאֵי
רוּחָא. רוּחָא דְאִיתְרַק (ס"א דְאַתְדַּבֵּק) בֵּיה, דְּמִתְלַבֵּשׁ בֵּיה (נ"א
דְאַתְמַקֵּן וּמִתְלַבֵּשׁ בֵּיה) זַעִיר אֲפִין. וּמֵהָאֵי רוּחָא מִתְלַבְּשִׁין כָּל אֵינוֹן דְלִתְתָא.
וְכַד הֵהוּא רוּחָא נְפִיק, אֲתַפְּרֵשׁ לְתַלְתִּין וְשַׁבְעָה אֲלָף עֵיבָר. וְאֲתַפְּשֵׁט
(ס"א וְאֲתַפְּרֵשׁ) כָּל חַד בְּלַחוּדוּי לְאַתְרֵיהּ, וְכָל מָאן דְאַתְחַזִּי לְאַתְלַבְּשָׁא
מִנִּיהּ אֲתַלְבֵּשׁ. וְעַל דָּא שְׁעָרִין לֹא אֲשַׁתְּכָחוּ עַל פּוּמָא קַדִּישָׁא, מִשּׁוּם
דְרוּחֵיהּ נְפִיק, וְלֹא בְעֵי מְלָה אַחְרָא לְאַתְעַרְבָא בֵּיה, וְלִקְרָבָא בְהִדְיָה.
וְדָא הוּא טְמִירוּתָא דְכָלָא, דְּלֹא אֲתַדְבֵּק לָא לְעֵילָא וְלֹא לְתַתָּא. וְהוּא
סְתִים בְּסִתִּימָא דְסִתִּימִין דְּלֹא אֲתִידַע. (דף קל"ד ע"ב) דָּא הוּא דְלֹא
אֲתַמְקֵן, וְלֹא הָוָה בֵּיה תְּקוּנָא. וּבְגִין כֵּן, רוּחַ דְנִפְיָק לְבָר (ס"א דְנִפְיָק
מֵהָהוּא דְלְבָר), וּמִתְלַבְּשִׁין בֵּיה נְבִיאֵי מְהִימְנֵי, אֲתִקְרִי פֵה יְיָ. אֲבָל בְּהָאֵי



עתיקא דעתיקין לא אתפרש. ולית מאן דידע רוחיה בר איהו. ובגין כן שערוי שקולין סוחרנא דפומא, ופומא אתפני מכל סטרוי.

ובהאי אתרחיצו אבהתנא, לאתלבשא בהאי רוחא, דמתפשט לכמה עיברין, באתר דכל שערי שקולין בסוחרנוי. (הדא הוא דכתיב, (מ"כ ז) אשר נשבעת לאבותינו). ודא הוא תקונא קדישא עלאה דתריסר. דמכאן אשתלשלו תריסר תחומין לעילא. תריסר תחומין לתתא. תריסר תחומין לתריסר שבטי אבהתא. הדא הוא דכתיב אשר נשבעת לאבותינו.

תקונא דתליסר. תליין שערי דתחות דיקנא מכאן ומכאן, ביקרא יאה, וביקרא שפירא, וחספין עד טבורא ולא אתחזין מאנפי תקרובא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירן חוורין.

אמר רבי שמעון, זכאה חולקיה דמאן דאשתכח בהאי אדרא קדישא עלאה דאנן ביה. זכאה חולקיה בעלמא דין, ובעלמא דאתי. דאנן יתבין בקדושא עלאה, אשא עלאה אסחר לן (ס"א בין אשא עלאה דאסחר לן) ודא כל תקונין עלאין (לדייקנא) דדיקנא קדישא אתתקנו, ואתעטרו ואסחרו לדוכתייהו.

והאי תקונא דתליסר, הוא תקונא יאה, דביה אחידן כללא. כלהו מתכספין למזקף רישא לקבליה. מניה תליין כל אינון דבזעיר אפין אחידן. מניה תליין עלאין ותתאין, וכל גנזין עלאין ותתאין גנזין ביה, וביה כלילן. ואיהו מזלא דמתזלא מניה כללא, דא הוא תקונא שלימתא, דאשלים לכל תקונין, דא אשלים לכללא.

אשרי אדם שילמד התקונים באלו הימים כל תקון של אותו היום דבר יום ביומו ולא יעבר
ואשרי אדם שילמד התקונים באלו הימים כל תקון של אותו היום דבר יום ביומו ולא יעבר, כי לכל דבר יש שרש וטעם וכונה. לכן טוב שלא יקדם ולא יאחר, וכן היה מנהגו הטוב של עטרת ראשנו מורנו הרב המפלא קדוש מר הפרד"ס זכותו יגן עלינו אמן ואפלו בזמן שהיה לו על הצבור היה פונה מכל הענינים ולמד חובת היום, גם טוב לבעל תשובה שילמד חמשת דפים בכל יום מהזהר הקדוש כמו שכתב בספר שם הגדולים חלק ב' מערכה ב' אות ב'.
(רבינו חיים פאלאג'י, מועד לכל חי)



סדר הלימוד ליום כא ניסן [יום 198 בשנה]

תאנא, אלין תקוננין אקרון ימי קדם, יומין קדמאין דקדמאי. ואינן דאשתכחו בזעיר אפין, אקרון (ישעיה סג) ימי עולם. ותאנא, אלין ימי קדם, כלהו מתתקנן בתקונא דדיקנא דעתיקא דעתיקין, טמירא דטמירין (פליל בהו). והאי דתליסר פליל להון, כמה דאתמר. ודא יומא לא אתפליל בהדייהו, אלא הוא כליל כלא.

ובהוא זמנא דאתער עתיק יומין בתקוננין דלעילא, ההוא אתקרי יום אחד, דביה זמין לאוקיר דיקניה, הדא הוא דכתיב, (זכריה יד) יום אחד הוא ינדע ליי. הוא בלחודוי יתיר מפלא. הוא דכליל כלא, הוא דאתקרי בשמא ידיעא.

דתנינן, באתר דאית יום אית לילה דלית יום בלא לילה. ומשום דההוא זמנא, זמן יהא דיקרא דדיקנא, והוא בלחודוי ישתכח. לא אתקרי לא יום ולא לילה. דלית יום אקרי, אלא מסטרא דילן. ולית לילה אקרי, אלא מסטרא דילן. ומשום דהאי תקונא כליל כלא, לא אתידע ולא אתחזי מניה, ומניה נגיד משחא דרבותא לתליסר עיבר מבויעין. לכל אינון דלתתא, דנהרין בההוא משחא. (אתתקנו).

בתליסר תקוננין אלין אתתקנא דיקנא קדישא עלאה, ואלין תקוננין דבהאי דיקנא, מתתקנן ונחתן לכמה עיבר. ולא אתחזון היך מתפשטין והיך נפקין, מכלא אסתימו, ומכלא אתטמרו. לית דידע אתר להאי עתיקא, בפשיטותא דלהון פלהון כלילן, כמה דאתמר, אתידע ולא אתידע. טמיר ולא טמיר. עליה אתקרי, (ישעיה מב) אני יי הוא שמי וכבודי לא אחר לא אפן. וכתיב (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו. וכתיב (דניאל ז) ועתיק יומין יתיב. באתריה יתיב ולית ידיע ליה. יתיב ולא שכית, וכתיב (תהלים קלט) אוֹדֶה עַל כִּי נִרְאוֹת נִפְלִיתִי וְגו'.

אמר רבי שמעון לחברייא, כד אתפריס פריסא דא, דאתון חמאן עלנא, אנא חמינא דנחתו כל תקוננין בגווה, ונהירו באתר דא. וחד פרוכתא בוצינא דקודשא בריך הוא (ס"א בוסטא דקדושא), פריסא בארבע סמכין, לארבע עיבר. (דף קל"ה ע"א).



סמכא חד הוא יתיב מתתא לעילא, וחד מגרופיא בידיה. ובמגרופיא ארבע מפתחי שנינן (ס"א שניין) מכל סטרוי. ומתאחדן פרסא, ונחתין לה מעילא לתתא. וכן לסמכא תניינא, ותליתאה ורביעאה. ובין סמכא לסמכא, אחידן תמניסר רגלי דסמכי ומתנהרין בבוצינא דגליפא (בבוסיטא דגליפין) בההוא פריסא. וכן לארבע עיבר.

והמינא אלין תקונין דנהירין עליה, והוו מחכאן מלי דפומנא, לאתעטרא ולאסתלקא כל חד באתריה. וכד הוו מתתקנן מפומנא, כל חד וחד סליק ואתעטר ואתתקן בההוא תקונא דאתתקן הקא, מכל (ס"א בהבל דכל) פומא דחד מינן. ובשעתא דחד מינן פתח פומא, לתקנא בההוא תקונא, ההוא תקונא הוה יתיב ומחכה למלה דנפיק מפומיכון, וכדין סלקא בדוכתיה ואתעטר.

וכף סמכין מכאן ומכאן, חדאן על דשמעין מה דלא ידעו, וצייתין לקליכון. כמה רתיכין קיימין הקא בגיניכון. וזכאין אתון לעלמא דאתי, דכלהו מלי דנפקי מפומיכון, בלהו מלין קדישין. מלין כשרן דלא אסטאן לימינא ולשמאלא.

קדשא בריך הוא חדי למשמע, וציית להני מלי, עד דהוא אגמר (ס"א אגור) דינא, די לעלמא דאתי תימרון זמנא אחרא כל הני מלי קדישין. עלליכוו כתיב, (שיר השירים ז) וחפף כייין הטוב וגו', דובב שפתי ישנים. מאי דובב שפתי ישנים. דאפילו לעלמא דאתי מרחשן שפוותיכו אורייתא קמיה.

השתא אתתקנו ואתקונו דעתא, למתקן תקונוי דזעיר אפין, היך יתתקן, והיך יתלבש בתקונוי מתקוני עתיק יומין, קדישא דקדישין, טמירא דטמירין, טמירא מכלא. דהשתא חובתא (חכמתא) עלליכו, למגזר דינא קושטאה יאה ושפירא ולא תקנא כל תקונין על ברייה.

תקוני דזעיר אפין, מתקוני דאריך אפין אתתקנו. ואתפשטו תקונוי מכאן ומכאן, כחזו בר נש, למשלטא (ס"א ומשלפא) ביה רוחא דטמירא דכל טמירין. בגין למיתב על כורסייא, דכתיב, (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. כמראה אדם: דכליל כל דיוקנין. כמראה אדם: דכליל כל שמחן. כמראה אדם: דביה



סְתִימִין כָּל עֲלָמִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּמַרְאֵה אָדָם: דְּכֻלִּיל כָּל רִזִּין דְּאִתְאַמְרוּ וְאִתְתַּקְנוּ עַד דְּלֹא אֲבָרִי עֲלֵמָא, וְאַף עַל גַּב דְּלֹא אִתְקַיְימוּ.

תַּאנָּא בְּצַנְיָעוּתָא דְּסַפְרָא, עֲתִיקָא דְּעִתִּיקִין עַד לֹא זְמִין תְּקוּנָוִי, בְּאַנְי מְלָכִין, כְּנִס מְלָכִין, (ג"א גְּלִיף מְלָכִין) וּמְשַׁעַר מְלָכִין, וְלֹא הָווּ מִתְקַיְימִי, עַד דְּדַחִי (ס"א דַּאֲנַח) לֹון, וְאַצְנַע לֹון לְבַתָּר זְמָנָא, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (בראשית לו) וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ בְּאַרְץ אֲדוּם. בְּאַרְץ אֲדוּם, בְּאַתָּר דְּכָל דִּינִין מִתְקַיְימִין תַּמָּן, וְכֻלְהוּ לֹא אִתְקַיְימוּ.

עַד דְּרִישָׁא חוּרָא עֲתִיקָא דְּעִתִּיקִין אִתְתַּקְּנוּ. כִּד אִתְתַּקְּנוּ, תְּקִין כָּל תְּקוּנִין דְּלִתְתָּא, תְּקִין כָּל תְּקוּנִין דְּעֲלָאִין וְתַתָּאִין. מְכַאֲן אֹוּלִיפְנָא, כָּל רִישָׁא דְּעַמָּא, דְּלֹא אִתְתַּקְּנוּ הוּא בְּקַדְמִיתָא, לִית עַמָּא מִתְתַּקְּנָא. וְאִי אִיהוּ מִתְתַּקְּנוּ, כְּלֵהוּ מִתְתַּקְּנִין. וְאִי אִיהוּ לֹא מִתְתַּקְּנוּ בְּקַדְמִיתָא, לֹא יְכַלִּין עַמָּא לְאַתְתַּקְּנָא.

מִנְדָּן. מְעִתִּיק יוּמִין. דְּעַד לֹא אִתְתַּקְּנוּ הוּא בְּתְקוּנָוִי, לֹא אִתְתַּקְּנוּ כָּל אִינוּן דְּבַעוּ לְאַתְתַּקְּנָא, וְכֻלְהוּ עֲלָמִין אִתְחַרְבוּ. הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (בראשית לו) וַיִּמְלוּךְ בְּאֲדוּם בַּלַּע בֶּן בַּעוּר. וַיִּמְלוּךְ בְּאֲדוּם, רִזָּא חִדָּא (ס"א יְקִירָא) הוּא. אֲתָר דְּכָל דִּינִין מִתְקַטְרִין תַּמָּן, וְתַלְיִין, מִתַּמָּן.

בְּלַע בֶּן בַּעוּר, תַּאנָּא הוּא גְזֵרַת דִּינָא, תְּקִיפָא דְּתְקִיפִין, דְּבְגִינְיָה מִתְקַטְרִין אֶלְף אֶלְפִין מְאַרִי דִּיבְכָא וַיִּלְלָה. (בראשית לו) וְשֵׁם עִירוֹ דְּנִהָבָה. מְאִי דְּנִהָבָה. כְּלוּמַר דִּין הָבָה. כְּמָה דְּאִתְ אָמַר, (משלי כ) לְעֹלֹקָה שְׁתֵי בָנוֹת הֵב הֵב.

בִּיזָן דְּסֻלִּיק לְאַתִּישְׁבָּא, בִּיָּה לֹא קְאִים, וְלֹא הָווּ יְכִיל לְמִיקָם, וְכֻלְהוּ עֲלָמִין אִתְחַרְבוּ. מְאִי טַעַמָּא. מְשׁוּם דְּאָדָם לֹא אִתְתַּקְּנוּ. דְּתְקוּנָא דְּאָדָם בְּדִיוקְנִיָּה, כְּלִיל כְּלָא, וַיְכִיל (דף קל"ה ע"ב) כְּלָא לְאַתִּישְׁבָּא בִּיָּה.

וּבְגִין דְּתְקוּנָא דָּא דְּאָדָם, לֹא אִשְׁתַּכַּח. לֹא יְכִילוּ לְמִיקָם וְלְאַתִּישְׁבָּא, וְאַתְבְּטְלוּ. וְאַתְבְּטְלוּ סֻלְקָא דְּעַתְרָא וְהָא כְּלֵהוּ בְּאָדָם אִתְכְּלִילָן. אֶלָּא אִתְבְּטְלוּ וְאַסְתַּלְקוּ מִהֵהוּא תְּקוּנָא, עַד דְּיִיתִי תְּקוּנָא (ג"א דִּיוקְנָא) דְּאָדָם. וְכִד אֲתָא הָאִי דִּיוקְנָא, אִתְגַּלְפוּ (ס"א אִתְכְּלוּ) כְּלֵהוּ, וְאַתְחַזְרוּ לְקִיּוּמָא אַחְרָא. מְנַהוּן אִתְבְּסְמוּ, (ס"א מְנַהוּן אִתְבְּסְמוּ וְלֹא אִתְבְּסְמוּ) וּמְנַהוּן לֹא אִתְבְּסְמוּ כְּלָל.

וְאִי תִימָא וְהָא כְּתִיב וַיִּמַּת, וַיִּמַּת. דְּאַתְבְּטְלוּ לְגַמְרִי. לָאוּ הָכִי, אֶלָּא כָּל מָאן דְּנַחֲתִית מְדַרְגָּא קְדַמָּא דְּהוּא בִּיָּה, קְאִרִי בִּיָּה מִיָּתָה.



כִּמָּה דַּאתְּ אָמַר, (שמות ב) וַיִּמַּת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, דְּנַחַת מִדְּרָגָא קַדְמָאָה דְהוּה קָם בֵּיהּ. וְכִיּוֹן דַּאתְתַּקֵּן אָדָם, אַתְתַּקֵּן בְּשִׁמְהֵן אַחֲרָנִין, וְאַתְבְּסָמוּ בְּקִיּוּמָא בֵּיהּ, וְקִיּוּמִין בְּדוּכְתִּיּוּהוּ.

וּבְלָהוּ אַתְתַּקֵּן בְּשִׁמְהֵן אַחֲרָנִין מִן קַדְמָאִין, בְּר הֵהוּא דְכְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית לו) וְשֵׁם אִשְׁתּוּ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרַד בֵּת מִי זָהָב. מָאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְהֵנִי לֹא אַתְבְּטְלוּ כְּשָׂאֵר אַחֲרָנִין. מְשׁוּם דְהוּה דְכָר וְנוֹקְבָא. כְּהֵאִי תְמָרָא, דְלֹא סְלֵקָא אֲלֵא דְכָר וְנוֹקְבָא. וּבְגִין כְּפֵךְ הִשְׁתַּא דַּאֲשַׁתְּכַחוּ דְכָר וְנוֹקְבָא, לֹא כְּתִיב בְּהוּ מִיְתָה כְּאַחֲרָנִין, וְאַתְקִיּוּמוּ. אֲבָל לֹא אַתְיִשְׁבוּ, עַד דַּאתְתַּקֵּן דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, וְכִיּוֹן דַּאתְתַּקֵּן דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, אַתְחַזְרוּ וְאַתְקִיּוּמוּ בְּקִיּוּמָא אַחְרָא, וְאַתְיִשְׁבוּ.

תַּאנָא, כַּד סְלִיק בְּרַעוּתָא דְרִישָׁא חוּרָא, לְמַעַבְד יִקְרָא לִיקְרִיָּה, תַּקֵּין וְזִמִּין וְאַפִּיק מְבוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, חַד נִיצוּצָא, (נִשְׁב בֵּיהּ אַתְתוּקַר) (ס"א אַתְתַּקֵּן וְסִלִּיק רַעוּתִיָּה) וְאַתְפֹּשֵׁט לְתַלְת מָאָה וְשַׁבְעִין עֵיבָר. וְנִיצוּצָא קָאִים, וְשָׂאֵרִי נְפִיק אֲוִירָא דְכִיָּא וּמְתַגְלָגְלָא, נִשְׁב בֵּיהּ אַתְתַּקֵּן. וְנְפִיק חַד גּוּלְגֻלְתָּא תְקִיפָא, וְאַתְפֹּשֵׁט לְאַרְבַּע סְטָרִין.

וּבְהֵאִי אֲוִירָא דְכִיָּא, אֲשַׁתְּאִיב נִיצוּצָא וְאַתְאַחַד, וְכֻלִּיל (ס"א וְאַתְכֻלִּיל) בֵּיהּ. בֵּיהּ סְלֵקָא דְעַתְרָךְ. אֲלֵא אַתְטַמַּר בֵּיהּ. וּבְגִין כְּפֵךְ, הֵאִי גּוּלְגֻלְתָּא אַתְפֹּשֵׁט בְּסְטָרוּי, וְהֵאִי אֲוִירָא הוּא טְמִיר דְטְמִירִין דְעַתִּיק יוּמִין, בְּרוּחָא דְגִנְזוּ.

בְּהֵאִי גּוּלְגֻלְתָּא אַתְפֹּשֵׁטוּ אִשָּׁא מְסָטַר חַד, וְאַוִירָא מְסָטַר חַד. וְאַוִירָא דְכִיָּא קָאִים עָלֵיהּ מְהֵאִי סְטַר. וְאַשָּׁא דְכִיָּא קָאִים מְהֵאִי סְטַר. מָאִי אִשָּׁא הָכָא. אֲלֵא לֹא הוּא אִשָּׁא, אֲבָל בּוּצִינָא דַּא (נ"א נִיצוּצָא) דַּאֲתְכֻלִּיל בְּאַוִירָא דְכִיָּא, נְהִיר לְמֵאתָן וְשַׁבְעִין עֲלָמִין, וְדִינָא מְסָטְרוּי אֲשַׁתְּכַח, וּבְגִין דַּא, הֵאִי גּוּלְגֻלְתָּא, אַתְקִרִי גּוּלְגֻלְתָּא תְקִיפָא. **בְּגּוּלְגֻלְתָּא** דַּא, יִתְבִּין תְּשַׁעָה אֲלֵפֵי רַבּוּא עֲלָמִין, דְנִטְלִין עֲלוּי וְסַמְכִין עֲלוּי. בְּהֵאִי גּוּלְגֻלְתָּא, נְטִיף טְלָא מְרִישָׁא חִיּוּרָא, דַּאֲתַמְלִי מְנִיָּה תְדִיר. וּמְהֵאִי טְלָא דַּאֲנַעַר מְרִישִׁיָּה זְמִינִין מִיְתִיָּא לְאַחִיָּאָה.

וְהוּא טְלָא דַּאֲתְכֻלִּיל בְּתַרִי גּוּוּנִי, מְסָטְרָא דְרִישָׁא חִיּוּרָא, חִיּוּרָא בְּגוּוִיָּה (ס"א בְּגִינִיָּה). דְכֻלִּיל כְּלָהוּ חִיּוּרִי (וְכָלָהוּ חִיּוּרִי) אֲבָל כַּד אַתְיִשְׁכֵּן בְּהֵאִי רִישָׁא דְזַעִיר אֲפִין, אַתְחַזִּי בֵּיהּ סוּמְקָא. כְּהֵאִי בְּדוּלְחָא דַּאִיְהוּ חִיּוּרָא, וְאַתְחַזִּיָּא גּוּוּנָא סוּמְקָא בְּגוּוּנָא חִיּוּרָא.



וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ אֶלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֶלֶּה לְחַרְפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם. לְחַיֵּי עוֹלָם, בְּגִין דְּאִתְחַזְיָאוּ לְהֵהוּא חִיּוּרָא, דְּאִתִּי מְסִטֵּר דְּעִתִּיק יוֹמִין, אֲרִיכָא דְאַנְפִּין. לְחַרְפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם, בְּגִין דְּאִתְחַזְיָאוּ לְהֵהוּא סוּמְקָא דְזַעִיר אֲפִין. וְכֹלָא כְּלִיל בְּהֵהוּא טְלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֲוֵרוֹת טִלְף. אֲוֵרוֹת: תְּרִין. וְהֵהוּא טְלָא דְנָטִיף, נָטִיף כֹּל יוֹמָא לְחַקְלָא דְתַפּוּחִים. כְּגוֹנֵי חִיּוּרָא וְסוּמְקָא.

האי גּוֹלְגֻלְתָּא אֲנָהִיר בְּתַרֵּי גְוֹנֵי, לְהַאי סֵטֵר וּלְהַאי סֵטֵר. וּמַהֲאֵי אֲוִירָא דְכִּיָּא, אֲתַפְּשֵׁט מְגוֹלְגֻלְתָּא לְאַנְפוּי מְאָה וְחֲמִשִּׁין רַבּוּא עֲלָמִין. וּבְגִין כֶּךָ אֲתַקְרִי זַעִיר אֲפִין. וּבְשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיף, אֲתַפְּשֵׁטוּ אֲנְפוּי וְאַרְיִכִין בְּהֵהוּא זְמַנָּא, בְּגִין דְּאַשְׁגַּח בְּאַנְפוּי דְּעִתִּיקֵי דְּעִתִּיקִין, וְחַיִּים לְעֲלָמָא.

וּמַהֲאֵי גּוֹלְגֻלְתָּא, נְפִיק חַד עֵיבֵר, לְכֹל אֵינּוֹן דְּלַתְתָּא. וְיִהְיֵי אֲגָר אֲוִירָאוּתָא לְעִתִּיק יוֹמִין. כֹּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁבָּנָא, (דף קל"ו ע"א) תַּחְוֹת שְׂרַבִּיטָא. וְלִקְבִיל דָּא. (שמות לח) בְּקַע לְגוֹלְגֻלְתָּא לְתַתָּא, כֹּד עָאֲלִין בְּחוּשְׁבָּנָא. וְהַאי בְּקַע אֲגָר אֲוִירָאוּתָא, אֲשַׁתְּכַח מְנִיָּה לְעִתִּיק יוֹמִין. **בְּחַלְלִיָּה** דְּגוֹלְגֻלְתָּא, (ס"א בְּגוֹלְגֻלְתָּא דָּא) תַּלְתַּת חַלְלִין אֲשַׁתְּכַחוּ, דְּשַׁרְיָא מוּחָא בְּהוּ, וְקְרוּמָא דְקִיק חַפְיָא עָלֵיהּ. אֲבָל לָא קְרוּמָא קְשִׁישָׁא סְתִימָא כְּעִתִּיק יוֹמִין. וּבְגִין דָּא, הַאי מוּחָא אֲתַפְּשֵׁט וְנָהִיר (ס"א וְנִפִּיק) לְתַלְתִּין וְתַרִּין שְׁבִילִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהֵר יוֹצֵא מֵעֵדֶן.

וְתַאנָּא, בְּתַלְתַּת חַלְלִין דְּגוֹלְגֻלְתָּא מוּחָא שַׁרְיָא. מַחְלָלָא חַד מִתְבַּקַּע (ס"א וּמִתְפַּשֵּׁט) חַד מְבוּעָא לְאַרְבַּע סֵטֵרִין, וְנִפִּיק מֵהֵהוּא מוּחָא דְשַׁרְיָא בְּהַאי חַלְלָא, תַּלְתִּין וְתַרִּין שְׁבִילִין רוּחִין דְּחַכְמָתָא.

מַחְלָלָא תְּנַיִנָּא, מִתְבַּקַּע וּמִתְפַּשֵּׁט חַד מְבוּעָא אַחְרָא. וּמִתְפַּתְחִין חֲמִשִּׁין תַּרְעִין. מְאֲלִין חֲמִשִּׁין תַּרְעִין, אֲתַאחְדֵּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין דְּאוּרִיָּתָא. חֲמִשִּׁין שְׁנִין דְּיוּבְלָא. חֲמִשִּׁין אֶלְף דְּרִין, דְּזַמִּין קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַתְבָּא רוּחִיָּה לֵיהּ, וְלְשַׁרְיָא בֵּיהּ.

מַחְלָלָא תְּלִיתָאָה, נְפִיקִין אֶלְף אֶלְפִין אֲדָרִין וְאַכְסְדָּרִין, דְּדַעֲתָא שַׁרְיָא עָלֵיהּ, וְדָרִי בְּהוּ. וְהַאי חַלְלָא שְׁרֵי חַלְלִיָּה (ס"א מְדוּרִיָּה) בֵּין הַאי חַלְלָא וּבֵין הַאי חַלְלָא, וְאַתְמַלְיִין מִתְרִין סֵטֵרִין כֹּל אֵינּוֹן אֲדָרִין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כד) וּבִדְעַת חַדְרִים יִמְלָאוּ.



וּאֵלֶּיךָ תִּלְתֵּן מִתְּפֹשֶׁטֶיךָ בְּכָל גּוֹפָא, לְהָאֵי סִטְרָא וְלְהָאֵי סִטְרָא.
וּבְאֵינוֹן אֶחָיד כָּל גּוֹפָא וְאֶחָיד בְּהוּ גּוֹפָא מְכָל סִטְרוֹי, וּבְכָל גּוֹפָא
אֶתְּפֹשֶׁטֶיךָ וְאֶשְׁתַּכְּחֵיךָ.

תְּאַנָּא, בְּגוֹלְגַלְתָּא דְרִישָׁא, תְּלִינְךָ אֶלְפֵי רַבּוּא וְרַבּוּא רַבְּבִין קוּצֵי
דְשַׁעְרֵי אוּכְמָן, וּמְסַתְּבִין דָּא בְדָא, וּמִתְעַרְבִין דָּא בְדָא.
וְלִית חֲשַׁבְנָא לְנִימִין דְכָל קוּצָא וְקוּצָא, דְאַחֲיָדֵן בִּיהַ דְכִינְךָ וּמְסַאָבֵן.
וּמְכָאן אֶתְאַחֲדֵן טַעְמֵי אוּרִייתָא, בְּדְכִיָּא בְּמְסַאָבָא. בְּכָל אֵינוֹן סִטְרִין
דְאֵינוֹן דְכִינְךָ, בְּכָל אֵינוֹן סִטְרִין דְאֵינוֹן מְסַאָבֵן.

יְתִבִין קוּצֵי מְסַתְּבִין וְתִקִּיפִין. מְנַהוֹן שְׁעִיעִין, וּמְנַהוֹן תִּקִּיפִין.
וּבְכָל קוּצָא וְקוּצָא, יְתִבִין נִימִין תְּלִין עַל תְּלִין. מִתְּלֵהֶטֶן
וְתִלְיִין כְּגִיבְר תִּקִּיף, מְאַרִי נַצַּח קְרַבִּין. בְּתִקּוּנָא יָאָה בְּתִקּוּנָא שְׁפִירָא
תִּקִּיפָא (בְּחֹר כְּאַרְזִים). רַבְרַבִּין וְתִקִּיפִין. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה)
בְּחֹר כְּאַרְזִים.

מִתְּתַקְנִין קוּצִין דְשַׁעְרֵי, וְתִלְיִין תְּלִין עַל תְּלִין, מֵהָאֵי סִטְרָא לְהָאֵי
סִטְרָא, עַל גּוֹלְגַלְתָּא. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה)
קוּצוֹתֵינוּ תִּלְתְּלִים. וְתִאָנָא יְתִבִין תְּלֵי תְּלִין, מְשׁוּם דְמְשִׁיכִין מִמְּבוּעִין
סְגִיָּאִין, דְתִלְתֵּי רַהֲטֵי מוּחָא. מִמְּבוּעָא חֲלָלָא חַד דְגוֹלְגַלְתָּא, אֶתְמַשְׁכֵּן
שַׁעְרֵי בְּמְשִׁיכוּתָא, וּמִתְעַבְדִין תְּלִין, דְתִלְיִין מְכַמָּה מְבוּעִין, דְאֶתְמַשְׁכֵּן
מֵהָאֵי חֲלָלָא. מִחֲלָלָא תְּנַיִנָא, נְפֻקֵי חֲמֻשִׁין מְבוּעִין, וְאֶתְמַשְׁכֵּן שַׁעְרֵי
מֵאֵינוֹן מְבוּעִין בְּמְשִׁיכוּתָא, וְאֶתְעַבְדִין תְּלִין, דְתִלְיִין וּמִתְעַרְבִין
בְּקוּצִין אַחְרָנִין. מִחֲלָלָא תְּלִיתָאָה, נְפֻקֵי אֶלְפֵי אֶדְרִין
וְאֶכְסְדְרָאִין, וְאֶתְמַשְׁכֵּן שַׁעְרֵי בְּמְשִׁיכוּתָא מְכַלְהוּ. (וּמִתְעַבְדִין תְּלִין עַל תְּלִין
וּמִתְעַרְבִין בְּקוּצִין אַחְרָנִין) וּבְגִין כֶּךָ אֵינוֹן קוּצִין, תְּלִין עַל תְּלִין.

וּבְלָהוּ מְשִׁיכֵן דְאֶתְמַשְׁכֵּן מִתְּלִין חֲלָלִין דְמוּחָא דְגוֹלְגַלְתָּא. וְכָל אֵינוֹן
נִימִין וְכָל אֵינוֹן קוּצֵי תְּלִין וְחִפְיִין לְסִטְרָא דְאוּדְנִין. וּבְגִין כֶּךָ
כְּתִיב, (דְּנִיאל ט) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנְךָ וְשָׁמַע. וּבְהָאֵי תְּלִין, תְּלִין (נִיא וּבְהָאֵי
תְּלִין) יְמִינָא וְשְׂמָאלָא, נְהוּרָא וְחֲשׂוּכָא, רַחְמֵי וְדִינָא. וְכָל יְמִינָא
וְשְׂמָאלָא תְּלֵי בְהָאֵי, וְלֹא בְעִתִּיקָא.

בְּפִלְגוּתָא דְשַׁעְרֵי, אֶתְחַזִּי חַד אוּרְחָא דְקִיק, דְמִתְאַחַדָּא מֵהֵוּא
אַרְחָא דְעִתִּיק יוּמִין. וּמֵהֵוּא אַרְחָא, אֶתְפָּרֶשֶׁן שִׁית מְאָה
וְתִלְיִסְר אַרְחִין, דְאֶתְפִּלְגוֹן בְּאַרְחִין דְפִקוּדֵי דְאוּרִייתָא. דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים
כה) כָּל אַרְחֹתַי יִי חֶסֶד וְאֶמֶת לְנוֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֻדוֹתָיו.



תנא, בכל קוצא וקוצא, מתאחדן אלף אלפין מארי דיבבא ויללה, דתליין בכל קוצא וקוצא מאינון תקיפין. ומאינון שעיעין מאריהון דמתקלא, (ס"א מאריהון דרחימומא ואיהו מתקלא בנייהו) בגין כך אית מינא ואית שמאלא.

מצחא דגולגלתא. אשגחוטא דאשגחוטא. ולא מתגלייא, בר ההוא זמנא, דצריכין חייביא לאתפקדא, ולעינא בעובדיהון. ותנא, כד אתגלייא האי מצחא, אתערו כל מאריהון דדינא, וכל עלמא בדינא אתמסר. (דף קל"ו ע"ב) בר ההיא שעתא, כד סליקו צלותהון דישראל לקמי עתיק יומין, ובעי לרחמא על בנוי, גלי מצחא דרעוא דרעוין, ונהיר בהאי דזעיר אפין, ואשתכיך דינא.

בהאי מצחא, נפיק חד שערא, דמתפשט ביה ממוחא דאפיק חמשין תרעין. וכד אתפשט, אתעביד מצחא דאשגחוטא, לחייבי עלמא, לאינון דלא מתכספי בעובדיהון. הך הוא דכתיב, (ירמיה ג) ומצח אשה זונה היתה לך מאנת הכלם.

ותניא, שערא לא קאים בהאי אתר דמצחא, בגין דאתגלייא לאינון דחציפין בחובייהו. ושעתא דמתער קדשא בריך הוא לאשתעשעא עם צדיקייא, נהירין אנפוהי דעתיק יומין, באנפוי דזעיר אפין, ומתגלייא מצחיה, ונהיר להאי מצחא, וכדין אתקרי עת רצון. וכל שעתא ושעתא דדינא תלי, והאי מצחא דזעיר אפין אתגלייא, אתגלייא מצחא דעתיקא דעתיקין, ואשתכיך דינא, ולא אתעביד.

תאנא, האי מצחא, אתפשט במאתן אלף סומקי דסומקי, דאתאחדן ביה, וכלילן ביה. וכד אתגלייא מצחא דזעיר אפין, אית רשותא לכלהו לחרבא. וכד אתגלייא מצחא דרעוא דרעוין, דנהיר להאי מצחא, כדין כלהו משתככיין.

ותניא, עשרין וארבע בתי דינין משתכחין בהאי מצחא, וכלהו אקרונ נצח (ס"א מצחא וכל חד אקרי נצח). ובאתוון (דאפיין) רצופין (דאפיין), הוא מצח. ואית מצח ואית נצח דאינון נצחים. והיינו דתנן נצח נצחים. ואינון במצחא, ומתפשטן מנהון בגופא, באתרין ידיען. **תניא**, מאי דכתיב, (שמואל א טו) וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם פי לא אדם הוא להנחם. האי רזא אוקימנא, כל ההוא נצח דאתפשט בגופא, זמנין דתלי על עלמא למידן, ותב ומתחרט ולא



עביד דינא, אי תייבין. מאי טעמא. משום דקאי בדוכתא דאקרי אדם, ויכיל לאתחרטא. אבל אי באתר דאתקרי ראש, (בהאי מצחא) אתחזי ואתגליי האי נצח, לאו הוא עידן ואתר לאתחרטא. מאי טעמא. משום דלא הוה מאתר דאקרי אדם, דהא לא אתגלי פרצופא וחוטמא, אלא מצחא בלחודוי. ובאתר דלא אשתכח פרצופא, לא אקרי אדם. ובגין כך לא אדם הוא להנחם כנצח דבשאר תקוני גופא.

עינוי דרישא, משתניין משאר עינין, שרקותא דבגבתא, דעל ריסי עינין, מכחלן (דכל עינין מכחלן) באוכמתא, תליין תלין על תלין דשערי, ואינון תקוונא דעל עינין, ברישא דמצחא, ומתאחדן מתרווייהו שבע מאה אלפי מארי דאשגחותא. (דעל תריסי דעינין).

בכסותא דעינין, להטין אלף וארבע מאה רבוא, דמתאחדן בגבינין דאינהו כסותא. ואשגחותא דעינא דעתיק יומין עלייהו. ובשעתא דסלקין אינון כסותא, אתחזי כמאן דאתער משנתיה, ואתפקחן עינוי, וחמאן לעינא פקיחא, ואתסחן בחד חנורא דעינא טבא, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ה) רוחצות בחלב. מאי בחלב. בחנורא דלעילא קדמאה (נ"א בחנורא קדמאה דעינא טבא). ובההיא שעתא אשתכח אשגחותא דרחמי. (ס"א ובגין כך צלותא דישראל סלקא בגין דיפקח עינוי, ויתסחון בההוא חנורא).

ועל דא צלי דוד, (תהלים מד) עורה למה תישן יי הקיצה. דיפקח עינוי, ויתסחון בההוא חנורא. וכל זימנא דעינוי לאו מתפקחן, כל מאריהון דדינין, כפיין להו לישראל, ושאר עמין שלטין עלייהו. ובזמנא דיפקח עינוי, יתסחן בעינא טבא, ורחמי על ישראל. ואסתחר (ס"א ואתזהר) עינא, ועביד נוקמין בשאר עמין. הדא הוא דכתיב, (תהלים לה) העירה והקיצה. העירה: לאתסחאה בההיא חנורא. הקיצה: למעבד נוקמין לאינון דכפיין לון.

עינוי כד אתפקחן, אתחזון שפירין כהני יונים, בסומק ואוכם וירוק, חנור לא אתגלי, אלא בזמנא דאסתכל בעינא טבא, ומסתחאן כל אינון גוונין, בההוא חנור.

מאינון גוונין דמתגליין, נפקין שבעה עינין דאשגחותא. דנפקי מאוכמא (דף קל"ז ע"א) דעינא. הדא הוא דכתיב, (זכריה ג) על אבן אחת שבעה עינים. מאן אבן אחת. אוכמתא דעינא.



מסומקא, נפקין שבעה רהיטין, דסמכין (ג"א דסחרון) לסטר שמאלא,
ומתלהיטין באשא דלסטר צפון, ומתאחדן לאתפשטא
בעלמא, לגלאה ארחין דחייביא הדא הוא דכתיב, (זכריה ד) שבעה
אלה עיני יי המה משוטטים בכל הארץ.

מירוקא, נפקין שבעה טהירין (ס"א נהירין) דקטרא דלסטר (ג"א רהיטין
דסחראן לסטר) דרומא, ומתאחדן לאתפשטא בעלמא, לגלאה
ארחין ועובדין דבני נשא, בין טב בין ביש, דכתיב, (איוב לד) כי עיניו
על דרכי איש וגו'.

וכד אסתחאן בחנורא, משתפחין כלהו לאשגחא לכל מארי קשוט,
לאוטבא עלמא בגינהון. וכל אשגחותא דההוא חנורא, הוי
לטיב על ישראל. ואשגח בסומקא למאן דעאקין להו. הדא הוא
דכתיב, (שמות ג) ראה ראיתי. ראה: לאוטבא לון. ראיתי: לנקמא לון,
מדעקין לון, ובגין כך כתיב, (תהלים מד) עורה למה תישן יי הקיצה אל
תזנח לנצח. עורה, והקיצה, תרי אשגחותא. תרי פקיחין. תרי טבן.
רחמי וגוקמין.

גוונא קדמאה, סומקא בגו סומקא כליל וסתים כל סומקין, מקמיה
לא אתחזון. סוחרניה דההוא סומקא, אסחר חד חוטא
אוכמא, ואקיף ליה.

גוונא תנינא, אוכמא. כאבנא חד דנפיק מתהומא, חד זמן לאלף
שנים, בימא רבא. וכד נפיק האי אבנא, אתי רגשא ותקפא על
ימא. וקליה דימא, וגלגלוהי אזלין, ואשתמעו לנונא רבא, דאקרי
לויתן. ונפיק מתהומא. והאי אבנא מתגלגלא בתוקפא דימא, ונפיק
לבר. והיא אוכמא, דכל אוכמין סתימין קמיה. (ס"א והא אוקמיה דכל אורחין
סתימין קמה) וכך היא אוכמותא דעינא אוכמא, דכליל וסתים כל שאר
אוכמין. וסוחרניה דההוא אוכמא, אסחר חד חוטא סומקא, (ס"א לסטר
חד) ואקיף לההוא אוכמא.

גוונא תליתאה. ירוקא דירוקי, דכליל וסתים כל ירוקין. ובסוחרניה
דההוא ירוקא, אסחרו תרין חוטין. חוטא סומקא לסטר חד.
וחד חוטא אוכמא לסטר חד. ואקיפין לההוא ירוקא.

וכד אסתחר (ג"א אתגלי) חנורא, ואסתחרי עינא, כל אינון גוונין לא
משתפחין, ומשתקעין לתתא (סומקא ירוקא אוכמא). לא אתחזי בר



ההוא חַוּוֹרָא, דְּנִהִיר מַעֲתִיק יוֹמִין. וְנִהִירִין מַנְיָה כָּל אֵינּוֹן דְּלִתְתָּא.
(ג"א הוא).

וְלִית גְּוּוֹנָא אֲתַחֲזִיָּיא, בַּר הַהוּא חַוּוֹרָא בְּלַחֲדוּדֵי. וּבְגִין כִּן
אֲסַתְּלִקוּ כָּל מְאָרִיהוֹן דְּסוּמְקָא וְאוּכְמָא, דְּאֵינּוֹן תְּאוּמִין
כַּחְדָּא. הָדָא הוּא דְכִתִּיב (שיר השירים ד) שְׁנִיף כְּעֶדֶר הַקְּצוּבוֹת שְׁעָלוּ
מִן הָרְחֻצָּה שְׁכָלָם מִתְּאִימוֹת. מְאִי מִן הָרְחֻצָּה. מִהַהוּא אֲסַחֲוֹתָא
דְּעֵינָא קִדִּישָׁא עֲלָאָה. שְׁכָלָם מִתְּאִימוֹת. מִתְּעַרְבֵן דָּא בְּדָא,
וְאֲתַדְבַּקֵן דָּא בְּדָא. וּמָה דְאָמַר שְׁנִיף כְּעֶדֶר הַקְּצוּבוֹת, וְאֵת אֲמַרְת
שְׁכָלָם מִתְּאִימוֹת. כְּלוּמַר, חַוּוֹרָא דְלֵהוֹן, כְּהַהוּא חַוּוֹרָא דְעֵינִין, כִּד
אֲסַחֵן בְּחוּוֹרָתָא דְעֵינָא עֲלָאָה.

וְדָא זְמִינִין לְמַנְדַּע צְדִיקֵיָּיא, לְמַחֲזִי בְּרוּחָא דְחֻכְמָתָא, כְּמָה דְאֵת
אָמַר (ישעיה נד) כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ. אֵימְתִי בְּשׁוּב יִי צִיּוֹן. וּכְתִיב
(במדבר יד) אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֹתָהּ יִי, וּכְדִין פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין לְטַב.

וְאֵית פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין לְטַב. וְאֵית פְּקִיחוּתָא דְעֵינִין לְבִישׁ. לְטַב,
כְּמָה דְכִתִּיב, (דניאל ט) פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ וְגו'. וְדָא
הֵכָא לְטַב, וְלְבִישׁ. וּכְתִיב (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִּרְאֶנָּה יְרוּשָׁלַם נוֹה שְׂאֲנָן
אֵהָל בַּל יִצְעֵן בַּל יִסַּע יְתַדוּתֵינוּ לְנִצַּח הָא הֵכָא לְטַב וְלְבִישׁ. דְלָא
אֲתַעְבִּיד דָּא בְּלָא דָּא.

רבי שמעון בן יוחאי גלה הנסתרות בספר הזהר דבהאי חבורא יתפרנסין בדרא בתראא גם כן אור
המאיר ובא לכל העולם
בזמר בר יוחאי נעשה אדם נאמר בעבורך: שמעתי מקדשת אדוני אבי זקני מורי ורבי
הגאון הקדוש מפה זכותו יגן עלינו בסעדת ל"ג בעמר כי לכאורה היכן נאמר שנעשה
אדם קאי על רבי שמעון בן יוחאי דוקא, אף הנה דרשו רבותינו זכרונם לברכה נעשה אדם
נאמר בזכות נעשה ונשמע והיינו בשביל שקבלו ישראל את התורה על ידי משה רבינו,
וידוע כי רבי שמעון בן יוחאי היה נשמת משה רבינו עליו השלום, ומה שנתגלה על ידי
משה רבינו עליו השלום התורה בכל פרטיה בנגלות ונסתרות אף הנסתרות גלה משה
רבינו עליו השלום רק לאהרן ובניו ויהושע ועוד ליחידי סגלה מתלמידיו והנגלות לנו
ולבנינו ממשה רבינו עליו השלום שקבל בסיני, אבל רבי שמעון בן יוחאי גלה הנסתרות
בספר הזהר דבהאי חבורא יתפרנסין בדרא בתראא גם כן אור המאיר ובא לכל העולם,
והוא לפי זה רבי שמעון בן יוחאי תכלית וגמר הנרצה ממש רבינו עליו השלום, על כן
שפיר יתכן מה שאמרו נעשה אדם נאמר בעבורך כי הנעשה אדם בשביל נעשה ונשמע
והיה אז מטרת התכלית לגלוי הנסתרות באחרית הימים על ידי רבי שמעון בן יוחאי על
כן שפיר נעשה אדם נאמר בעבורך. (שער יששכר מאמר גל עיני אות ג')



סדר הלימוד ליום כב ניסן [יום 199 בשנה]

תנא בצניעותא דספרא, מהו עיניך תראנה ירושלם נה שאנן. וכי ירושלם נה שאנן הוא, והא כתיב (ישעיה א) צדק ילין בה. ובאתר דאשתכח צדק, לאו שקיט, ולא שאנן הוא. אלא עיניך תראנה ירושלם נה שאנן, נה שאנן, לעתיק יומין אתמר, (דישגח באלין עינין) דההוא עינא שקיט ושאנן. עינא דרחמי, עינא דלא נטיל מאשגחותא דא, לאשגחותא אחרא. ובגין כך כתיב, עינך תראינה חסר יו"ד, ולא עיניך. ומה דאמר ירושלם ולא ציון, הכי אצטריך, לאכפייא (דף קל"ז ע"ב) לדינא, דאשתכח בה ולרחמא עליה.

ותאנא, כתיב (דברים יא) עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, (הדא הוא דכתיב צדק ילין בה דבה אשתכחו גורי דינין יתיר מכל שאר אתרי) (נ"א דכתיב צדק ילין בה דבה אשתכחו גורי דינין יתיר מכל שאר אתרי ותאנא, כתיב (דברים יא) עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. השתא עיני ה' אלהיך בה וכדין פקיותא דעינין בה לטב ולביש בגין דאית בהו ימינא ושמאלא, דינא ורחמי) ולזמנא דאתי, ישתכח בה עינא חד דרחמי. עינא דעתיקא דעתיקין הדא הוא דכתיב, (ישעיה נד) וברחמים גדולים אקבצך. פיון דאמר רחמים, מהו גדולים. אלא אית רחמי, ואית רחמי. רחמי דעתיק דעתיקין, אינון אקרון רחמים גדולים. רחמי דזעיר אנפין, אקרון רחמים סתם. (מהנ"א הוא: משום דאית ביה ימינא ושמאלא, דינא ורחמי) ובגין כך וברחמים גדולים אקבצך, דעתיק יומין.

תאנא בהני עינין, בתרין גוונין מנייהו, בסומקא ואוכמא, שראן תרין דמעין. וכד בעי קדשא דקודשין לרחמא על ישראל, אחית תרין דמעין, לאתבסמא בימא רבא. מאן ימא רבא. ימא דחכמתא עלאה. כלומר דיתסתחון בנהרא (ס"א בחורא) במבועא דנפיק מחכמתא רבא, ומרחם להו לישראל.

חוטמא. תאנא בצניעותא דספרא, חוטמא דזעיר אנפין. בחוטמא אשתמודע פרצופא. בהאי חוטמא אתפרשא מלה דכתיב, (שמואל ב כב) עלה עשן באפו וגו'. עלה עשן באפו, בהאי תנא, אתכללו אשא, וגחלי דנורא. דלית (ס"א בחוטמא אשתמודע פרצופא תלת שלהובין מתוקדין בנוקבוי מהאי חוטמא אתפשטן תלת גווני תנא ואשא וגחלי דנורא דכתיב, (שמואל ב



כב) עֲלֶה עֶשֶׂן בְּאָפוּ. וְלִיתַּ (תְּנַנָּא בְּלֹא אִשָּׁא, וְלֹא אִשָּׁא בְּלֹא תְנַנָּא. וְכִלְהוּ אֶסְתְּלִיקוּ (ס"א אֶתְדִלִיקוּ) וְנִפְקִי מַחוּטְמוּי.

וְתֵאנְא, כִּד אֶתְחַבְּרוּ תְּלַת אֲלִין, דְּכִלְיָן בְּהַאי תְּנַנָּא, דְּנִפְקִי מַחוּטְמָא. אֶתְקַמַּט חוּטְמָא, וְנָשִׁיב וְנִפְקִי תְּנַנָּא אוּכְמָא

וְסוּמְקָא. וּבֵין תְּרֵי (נ"א בְּתֵרֵי) גְּוֹנֵי. וְקָרִינֵן לֵיהּ, אִף וְחִימָה וּמְשַׁחִית. וְאִי תִימָא אִף וְחִימָה כְּתִיב, (דְּבָרִים ט) כִּי יִגּוּרְתִי מִפְּנֵי הָאִף וְהַחִימָה, דְּאִינוּן תְּנַנָּא אוּכְמָא וְסוּמְקָא, מְשַׁחִית מִנָּא לָן. דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית יג) לְפָנֵי שַׁחַת יְיָ אֵת סְדוּם וְאֵת עַמּוּרָה. שַׁחַת הַמְשַׁחִית, בְּנוּרָא דְּלִיק מוּקְדָּא.

וְתֵאנְא, חֲמֵשׁ גְּבוּרָאן אִינוּן, בְּהַאי זְעִיר אֲנִפִין. וְאֶסְתְּלִיקוּ לְאֵלְף וְאַרְבַּע מָאָה גְּבוּרָאן. וּמִתְפַּשְׁטָאן בְּחוּטְמוּי. בְּפוּמָא.

בְּדְרוּעוּי. בִּידִין. בְּאַצְבָּעֵין. וּבְגִין כִּד כְּתִיב, (תְּהִלִּים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת יְיָ. גְּבוּרוֹת כְּתִיב, כְּתִיב הִכָּא גְּבוּרוֹת, וְכְתִיב הֵתֵם, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) לָךְ יְיָ הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה. אֲלֹא הִכִּי תֵאנְא, כִּד אֶתְחַבְּרָאן כִּלְהוּ גְּבוּרָאן כַּחֲדָא, אֶתְקָרִי גְּבוּרָה חֲדָא.

וּכְלָהוּ גְּבוּרָאן, שְׂרִיאָן לְנַחְתָּא מַחוּטְמוּי. וּמַהֲאֵי תְּלִיין, אֲלֵךְ (אֲלִפִין) וְאַרְבַּע מָאָה רְבוּא, לְכָל חַד מְנַיְיהוּ. וּבְהַאי תְּנַנָּא דְּאִפְקִי

מַחוּטְמוּי, תְּלִיין אֲלֵךְ (אֲלִפִין רְבוּא) וְאַרְבַּע מָאָה (וְחֲמֵשׁ) דְּסֵטֵר גְּבוּרָה דָּא. וְכִלְהוּ גְּבוּרָאן תְּלִיין מַהֲאֵי חוּטְמָא, דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים קמ"ה) דֹּר לְדוֹר יִשְׁבַּח מַעֲשֵׂיךָ וְגו'. וְכִד שְׂאֵרֵי גְּבוּרָה דָּא, כִּלְהוּ גְּבוּרָאן מִתְּלַהֲטֵן וְשִׁטָּאן, (נ"א וְנַחְתִין) עַד דְּנַחְתֵן לְלַהֲטֵן הַחֲרִב הַמִּתְּהַפֵּכֵת.

כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית יט) כִּי מְשַׁחִיתִים אֲנַחְנוּ אֵת הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יג) לְפָנֵי שַׁחַת יְיָ אֵת סְדוּם וְאֵת עַמּוּרָה. וְכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית יט) וַיִּימָטֵר עַל סְדוּם וְעַל עַמּוּרָה. אֲלֹא הִכִּי תֵאנְא, לֹא דִיין לְרִשְׁעִים וְכו', אֲלֹא דְמַהֲפְכֵי מַדַּת רַחֲמִים לְמַדַּת הַדִּין.

וְהִיאֲךָ מְהַפְכֵי, וְהֵא כְּתִיב (מְלָאכִי ג) אֲנִי יְיָ לֹא שָׁנִיתִי. אֲלֹא בְּכָל זְמָנָא דְּעַתִּיק דְּעַתִּיקִי, רִישָׁא חוּרָא, (אֶתְגְּלִיא) רַעְוָא דְּרַעְוִין, אֶתְגְּלִיין, רַחֲמִין רַבְרַבִּין אֶשְׁתַּכְּחוּ בְּכֻלָּא. וּבְשַׁעְתָּא דְּלֹא אֶתְגְּלִיא, כָּל זַיְיִנִין (ס"א דִּינִין) דְּזַעִיר אֲפִין זְמִינִין, וְכַבִּיכוּל רַחֲמֵי, עַבִּיד דִּינָא, הַהוּא עַתִּיקָא דְּכֻלָּא.

דְּתֵנְא, כִּד אֶתְגְּלִיא עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, רַעְוָא דְּרַעְוִין, כִּלְהוּ בּוּצִינֵי דְּאֶתְקְרוּן בְּשֵׁמָא דָּא, נְהִירִין. וְרַחֲמֵי אֶשְׁתַּכְּחוּ בְּכֻלָּא. וּבְשַׁעְתָּא דְּלֹא אֶתְגְּלֵי טְמִירָא דְּטְמִירִין, וְלֹא אֶתְנַהֲרֵן אֲלִין בּוּצִינֵי,



מתערין דינין, ואתעביד דינא. מאן גרים להאי דינא. רענא דרעוין
דלא אתגלי, ובגין כך מהפכין חייביא רחמי לדינא. ומה דאמר הקא,
ימאת יי מן השמים. בזעיר אפין אתמר. ומשמע דכתיב מן השמים,
אש ומים. רחמי ודינא. לאפקא מאן דלית ביה דינא כלל.

תאנא, האי חוטמא זעיר. וכד שארי תננא (דף ק"ח ע"א) לאפקא, נפיק
בבהילו, ואתעביד דינא. ומאן מעכב להאי חוטמא דלא יפיק
תננא, חוטמא דעתיקא קדישא, דהוא אקרי ארף אפנים מכלא.

והיינו רזא דתנינן, (שמות לד) יי פסיק טעמא בגווייהו. בכלהו אתר
דשמא אדכר תרי זמני, פסיק טעמא בגווייהו, כגון (בראשית כב)
אברהם אברהם. (בראשית מו) יעקב יעקב. (שמואל א ג) שמואל שמואל.
כלהו פסיק טעמא בגווייהו. חוץ ממשה משה, דלא פסיק טעמא
בגווייהו. מאי טעמא. אברהם אברהם, בתראה שלים, קדמא לא
שלים, דהשתא שלים בעשור נסיוני, ובגין כך פסיק טעמא בגווייהו,
דהשתא לא הוה איהו כדקדמיתא.

יעקב יעקב, בתראה שלים, קדמא לא שלים, דהשתא אתבשר
ביוסף, ושראת עליה שכינתא. ועוד, דהשתא אשתלים
בארעא, אילנא קדישא כגוונא דלעילא, בתריסר תחומין, בשבעין
ענפין, מה דלא הוה בקדמיתא. ובגיני כך, בתראה שלים, קדמא לא
שלים, ופסיק טעמא בגווייהו. שמואל שמואל, טעמא פסיק בגויה.
מאי טעמא. בתראה שלים, קדמא לא שלים, דהשתא הוא נביאה,
וקודם לכן לא הוה נביאה. אבל משה משה, לא אפסיק טעמא
בגווייהו, דמיומא דאתיליד, שלים הוה. דכתיב, (שמות ב) ותרא אותו
כי טוב הוא.

ארף הקא יי, פסיק טעמא בגווייהו, קדמא שלים, בתראה שלים
בכלהו. ומשה, באתר דינא אמר, לנחתא לון מעתיקא קדישא,
רחמין לזעיר אנפין. דהכי תנינן, כמה חילא דמשה, דאחית מכילן
דרחמי לתתא. וכד אתגלי עתיקא בזעיר אפין, כלא ברחמי אתחזון.
וחוטמא אשתכיד, ואשא ותננא לא נפיק, כמה דאת אמר (ישעיה מח)
ותהלתי אחטם לך.

ותאנא, בתרין נוקבין דחוטמא, בחד נוקבא נפיק תננא, להיט,
ומשתקעא בנוקבא דתהומא רבא. ומחד נוקבא, נפיק
אשא דאוקיד בשלהובוי, ומתלהטא (בארבע אלף) באלף וארבע מאה



עֲלֵמִין דְּבַסְטֵר שְׁמַא לָא. וּמֵאֵן דְּגָרִים לְקָרְבָא בְּהַאי, אֶקְרִי אֵשׁ יִי. אֵשׁא דְאֶכְלָא וְאוֹקִיד כָּל שְׂאֵר אֲשִׁין. וְהַאי אֵשׁא לָא אֶתְבָּסֵס, אֶלָּא בְּאֵשׁא דְּמִדְבַּחְתָּא. וְהַאי תַּנְנָא דְנִפְיָק מִנוֹקְבָא אַחְרָא, לָא אֶתְבָּסֵס אֶלָּא בְּתַנְנָא דְקָרְבָנָא. (דְּמִדְבַּחְתָּא).

וּבְרָא תְּלִייא בְּחוּטְמָא, בְּגִין כְּךָ כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ח) וַיִּרַח יִי אֶת רִיחַ הַנְּיַחַח. דְּכֵלָּא בְּחוּטְמָא תְּלִיין, לְאַרְחָא הַאי חוּטְמָא, בְּתַנְנָא, וְאֵשׁא סוּמְקָא. וּבְגִין כְּךָ אֶתְקַבַּל בְּרַעְוָא. וְהַאי (הוּא) דְּכְתִיב, (בְּמִדְבָר יב) וַיַּחַר אֶף יִי. (דְּבָרִים יא) וַחֲרָה אֶף יִי. (שְׁמוֹת כב) וַחֲרָה אֶפֶי. (דְּבָרִים ו) פֶּן יַחֲרֶה אֶף יִי. כֵּלָּא בְּזַעִיר אֶפֶין אֶתְמַר, וְלָא בְּעַתִּיקָא.

תְּאֲנָא, כְּתִיב (דְּנִיאל ט) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזוּנָךְ וְשָׁמַע הַאי (ס"א תְּאֲנָא בְּצִנִּיעוּתָא דְּסַפְרָא דְּרָגָא (ס"א עֶקִימָא) עֶמִיקָא לְמִשְׁמַע טב וּבִישׁ וְדָא אִיהוּ) אֹדְנָא דְאֶתְעַבִּיד תַּחוּת שְׁעָרֵי. וְשְׁעָרֵי תְּלִיין עָלֶיהָ. (וְאוֹדְנָא הוּא לְמִשְׁמַע) וְאוֹדְנָא אֶתְעַבִּיד בְּרִשׁוּמֵי רְשִׁימִין לְגָאוּ. כְּמָה דְּעַבִּיד (ס"א דְּכָאֲרִי) דְּרָגָא בְּעֶקִימָא, (לְהַאי וְלְהַאי) מְאִי טַעְמָא בְּעֶקִימָא. (ס"א בְּגִין דִּיתְעַכְבַּ קְלָא לְאַעְלָא לְמוּחָא וַיִּבְחִין בְּמוּחָא וְלָא בְּבַהִילוֹ) (בְּגִין לְמִשְׁמַע טב וּבִישׁ) וְתְּאֲנָא, מְהַאי עֶקִימָא דְּבָגוּ אֹדְנִין, תְּלִיין כָּל אֵינוֹן מְאָרֵי דְּגַדְפִּין, דְּכְתִיב בְּהוּ, (קֵהֶלֶת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר.

בְּגוּ אֹדְנָא, נְטִיף מִתַּלְת חֲלָלֵי דְּמוּחָא, לְהַאי נוֹקְבָא דְּאוֹדְנִין. וּמַהְהוּא נְטִיפָא, עֵייל קְלָא בְּהַהוּא עֶקִימָא, וְאַתְצָרִיף בְּהַהוּא נְטִיפָא, בֵּין טב וּבֵין בִּישׁ. טב, דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים סט) כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים יִי. בִּישׁ, דְּכְתִיב, (בְּמִדְבָר יא) וַיִּשְׁמַע יִי וַיַּחַר אֶפֶוּ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יִי.

וְהַאי אֹדְנָא סְתִים לְבַר. וְעֶקִימָא עֵייל לְגוּ, לְהַהוּא נוֹקְבָא דְּנְטִיפָא מִן מוּחָא, בְּגִין לְמַכְנַשׁ קְלָא לְגָאוּ, דְּלָא יְפוּק לְבַר, וַיְהִי נְטִיר וְסְתִים מְכָל סְטְרוּי. בְּגִין כְּךָ הוּא רְזָא. וְוִי לְהַהוּא דְּמַגְלֵי רְזִין, דְּמֵאֵן דְּמַגְלֵי רְזִין כְּאֵלוּ אֶכְחִישׁ תְּקוּנָא דְּלַעֲיָלָא. דְּאַתְתְּקֵן לְמַכְנַשׁ רְזִין, וְלָא יְפָקוֹן לְבַר.

תְּנִיָּא, בְּשַׁעְתָּא דְּצוּוּחִין יִשְׂרָאֵל בְּעֶאֱקָא, וְשְׁעָרֵי מִתְגַּלְיִין מַעַל אֹדְנִין, כְּדִין עֵייל קְלָא בְּאוֹדְנִין, בְּהַהוּא נוֹקְבָא דְּנְטִיף מְמוּחָא, וְכִנְשׁ (וּבְטִשׁ) בְּמוּחָא. וְנִפְיָק בְּנוֹקְבֵי דְּחוּטְמָא. וְאַתְזַעַר חוּטְמָא, וְאַתְחַמֵּם, (ס"א וְאַתְקַמֵּט) וְנִפְיָק אֵשׁא וְתַנְנָא מְאֵינוֹן נוֹקְבִין, וּמִתְצָרִין (דָּף קל"ח ע"ב) כָּל גְּבוּרָאן, וְעַבִּיד נוֹקְמִין.



וַעֲד לֹא נִפְקִין מֵאִינוּן נוֹקְבִין אֲשָׁא וְתַנָּא, סְלִיק הֵהוּא קָלָא לְעִילָא, וּבִטְשׁ בְּרִיחָא דְמוּחָא (ס"א ברישא במוחא), וְנִגְדִין תְּרִין דְּמַעֲיָן מְעִינִין, וְנִפְק מִנְחִירוֹי תַנָּא וְאֲשָׁא, בְּהֵהוּא קָלָא דְנִגְדִין לֹון לְבַר.

בְּהֵהוּא קָלָא דְעִילָא בְּאוּדְנִין, אֲתַמְשְׁכָאן וּמִתְעַרְן (ס"א מתערבין) כּוּלִי הַאי, בְּגִין כֶּף כְּתִיב, וַיִּשְׁמַע יְיָ וַיַּחַר אָפוּ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְיָ. בְּהֵהוּא שְׁמִיעָה דְהֵהוּא קָלָא, אֲתַעַר מוּחָא (כּלָא). תַנָּא, כְּתִיב הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזִנָּה, כְּלוּמַר אֲרַכִּין (ס"א אוּדְנִין). שִׁית מָאָה אֶלְף רַבּוּא אִינוּן מְאָרִיהוּן דְגַדְפִּין, דְתַלְיִין בְּאֵלִין אוּדְנִין. וְכֹלָא אֲתַקְרוּן אֲזִנֵי יְיָ. וְמָה דְאֲתַמַּר הִטָּה יְיָ אֲזִנָּה, אֲזִנָּה בְּזַעֲרֵי אֲפִין אֲתַמַּר.

מִסְטָרָא דְחַד חֲלָלָא דְמוּחָא תַלְיִין אוּדְנִין. וּמִחְמִשִּׁין תַרְעִין דְנִפְקִין מֵהֵהוּא חֲלָלָא, דָּא הוּא (ס"א אית) תַרְעָא חַד, דְנִגְדִין וְנִפְקִין וְאֲתַפְתַּח בְּהֵהוּא נוֹקְבָא דְאוּדְנָא, דְכְתִיב, (איוב לד) כִּי אֲזַן מְלִין תִּבְחֶן. וּכְתִיב (תהלים ז) וּבוֹחֶן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת. וּמִסְטָרָא דְאֲתַפְשְׁטוּתָא דְהֵהוּא חֲלָלָא, דְחִמְשִׁין תַרְעִין דְאֲתַפְשְׁטוּתָא בְּגוּפָא, בְּאַתָּר דְלִבָּא שְׂאֲרֵי, מִתַּפְשֵׁט הֵהוּא חֲלָלָא דְחִמְשִׁין תַרְעִין, וְאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה, וּבְלִבָּא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה, מְשׁוּם דְמֵאֲתָר חַד מִתַּפְשֵׁטִין. (ס"א בְּהֵהוּא נוֹקְבָא דְאוּדְנָא וּמִסְטָרָא דְאֲתַפְשְׁטוּתָא דְהֵהוּא חֲלָלָא דְחִמְשִׁין תַרְעִין אֲתַפְשֵׁט בְּגוּפָא בְּאַתָּר דְלִבָּא שְׂאֲרֵי וְעַל דָּא בְּאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה וּבְלִבָּא קָרִי בֵיהּ בְּחִינָה דְכְתִיב כִּי אֲזַן מְלִין תִּבְחֶן וּכְתִיב בּוֹחֶן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת מְשׁוּם דְמֵאֲתָר חַד מִתַּפְשֵׁטִין).

תַּאנָּא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, כְּמָה דְאוּדְנָא דָּא אֲבַחִין בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ, כֶּף כּלָא. דְבְזַעֲרֵי אֲפִין אִית סְטָרָא דְטַב וּבִישׁ. יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. רַחֲמֵי וְדִינָא. וְהַאי אוּדְנָא כְּלִיל בְּמוּחָא וּמְשׁוּם דְאֲתַכְלִיל בְּמוּחָא וּבְחֲלָלָא חַד אֲתַכְלִיל בְּקָלָא דְעִילָא בֵיהּ. וּבְאוּדְנָא קָרִי בֵיהּ שְׁמִיעָה. וּבְשְׁמִיעָה אֲתַכְלִיל בִּינָה. שְׁמַע: כְּלוּמַר, הִבֵּן אֲשַׁתְּכַח (ס"א וְאֲסַתְּכַל) דְכֹלָא בְּחַד מִתְקָלָא אֲתַקַּל. וּמְלִין אֵלִין לְמְאָרִיהוּן דְמְאָרִין אֲתִיְהִבֵן, לְמְשַׁמַּע וּלְאֲסַתְּכָלָא וּלְמַנְדַּע.

תַּא חֲזִי, כְּתִיב, (חבקוק ג) יְיָ שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי וְגו', הַאי קָרָא אֲשַׁתְּמוּדַע, דְכַד נְבִיאָה קְדִישָׁא, (ס"א מְהִימָנָא) שְׁמַע, וְאֲסַתְּכַל, וַיִּדַע, וְקָאִים עַל תְּקוּנִין אֵלִין, כְּתִיב יְרֵאתִי, תַמְן יָאוּת הוּא לְדַחֲלָא וּלְאֲתַבַּר קַמִּיהּ, הַאי בְזַעֲרֵי אֲפִין אֲתַמַּר.

בַּד אֲסַתְּכַל וַיִּדַע מָה כְּתִיב. יְיָ פַעַלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים חִיִּיהוּ. הַאי לְעַתִּיק יוֹמִין אֲתַמַּר. וּבְכַל אֲתַר דִּישַׁתְּכַח, יְיָ יְיָ, בְיוֹד ה"א תְרִי זְמַנִי, או



בְּאֵלֶּף דָּלָת, וַיִּוֹד ה"א, חַד לְזַעֵיר אֲפִין, וְחַד לְעֵתִיקָא דְעֵתִיקִין. וְאָף
עַל גַּב דְּכֻלְהוּ חַד, וְחַד שְׁמָא אֲקָרוּ.

וְתַנְיָנָן אֵימְתֵי אֲקָרֵי שֵׁם מְלָא. בְּזִמְנָא דְכְּתִיב יי אֱלֹהִים. דְּהָאֵי הוּא
שֵׁם מְלָא דְעֵתִיק דְּכֻלָּא, וְדוֹזְעִיר אֲנַפִּין. וְכֻלָּא הוּא שֵׁם מְלָא
אֲקָרֵי. וְשָׂאֵר לָא אֲקָרֵי שֵׁם מְלָא, כְּמָה דְאֻקְיָמָנָא, (בראשית ב) וַיִּטַּע יי
אֱלֹהִים, שֵׁם מְלָא בְּנֻטִיעוֹת גְּנָתָא. וּבְכֹל אַתְרָא, יי אֱלֹהִים, אֲתַקְרִיא שֵׁם
מְלָא. יי יי, כֻּלָּא הוּא בְּכֻלְלָא. וְהָהוּא זִמְנָא אֲתַעְרוֹן רַחֲמִין בְּכֻלָּא.

יי פְּעֻלָּהּ בְּקָרֵב שְׁנַיִם חַיִּיהוּ, לְעֵתִיק יוֹמִין אֲתַמַּר. מָאן פְּעֻלָּהּ. זַעֵיר
אֲפִין. בְּקָרֵב שְׁנַיִם, אֵינּוֹן שְׁנַיִם קְדַמוֹנִיּוֹת, דְּאֲקָרוּן יְמֵי קְדָם, וְלָא
אֲקָרוּן שְׁנוֹת עוֹלָם. שְׁנַיִם קְדַמוֹנִיּוֹת אֵינּוֹן יְמֵי קְדָם. שְׁנוֹת עוֹלָם אֵלִין
יְמֵי עוֹלָם. וְהֵכָא בְּקָרֵב שְׁנַיִם, מָאן שְׁנַיִם. שְׁנַיִם קְדַמוֹנִיּוֹת. חַיִּיהוּ
לְמָאן. חַיִּיהוּ לְזַעֵיר אֲפִין. דְּכֹל נְהִירוֹ דִּילִיהּ מְאִינּוֹן שְׁנַיִם קְדַמוֹנִיּוֹת
אֲתַקְיָמוּ, וּבְגִין כְּף אָמַר חַיִּיהוּ. בְּרוּגְזוֹ רַחֵם תִּזְכּוֹר, לְהָהוּא חֶסֶד
עֲלָאָה דְעֵתִיקָא דְעֵתִיקִין, דְּבִיהּ אֲתַעַר רַחֲמִין לְכֻלָּא, לְמָאן דְּבַעֵי
לְרַחֲמָא, וְלְמָאן דִּיאֹת לְרַחֲמָא.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲסַהֲדָנָא עָלֵי שְׁמִיא, וְלְכֹל אֵלִין דְּעֻלְנָא
קְיָיִמִין. דְּחֻדָּאן מְלִין אֵלִין, בְּכֻלְהוּ עֻלְמִין. וְחֻדָּאן בְּלַבְּאֵי
מְלֵי, וּבְגוֹ פְּרוּכְתָא עֲלָאָה דְּפְרִיסָא עֻלְנָא, מִתְטַמְרִין, וְסֻלְקִין, וְגַנְזִין
לְהוּ עֵתִיקָא דְּכֻלָּא, גְּנִיזוֹ וְסֻתִּים מְכֻלָּא. וְכַד שְׁרִינָא לְמֻלְלָא, לָא הוּוּ
יְדַעִין חֻבְרִיא, דְּכֹל הַנִּי מְלִין קְדִישִׁין מִתְעַרְיִין הֵכָא. זַכָּאָה חוּלְקִיכוֹן
חֻבְרִיא דְּהֵכָא. וְזַכָּאָה חוּלְקִי עֻמְכוֹן, בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְּאַתִּי.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיֵי אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.
מָאן עֻמָּא קְדִישָׁא כִּישְׂרָאֵל, דְּכְּתִיב בְּהוּ (דברים לג) אֲשֶׁר־יִף
יִשְׂרָאֵל מִי כְּמוֹף, דְּכְּתִיב (שמות טו) מִי כְּמֹכָה בְּאַלֶם יי. מְשׁוּם
דְּאַתְדַּבְּקוּתָא דְּלַהוֹן הוּא בְּשְׁמָא קְדִישָׁא בְּעֻלְמָא דִּין. וּבְעֻלְמָא דְּאַתִּי
יִתִיר מְהֵכָא. (דף קל"ט ע"א) דְּהֵתֶם לָא מִתְפָּרְשֵׁן מִנִּיהּ, מְהָהוּא צְרוּרָא
דְּצְרִירִין בִּיהּ צְדִיקָא, הָדָא הוּא דְּכְּתִיב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיֵי, וְלָא כְּתִיב
הַדְּבָקִים לֵי, אֱלָא בְּיֵי מְמָשׁ.

תַּאנָּא, כַּד נְחִית מִן דִּיקְנָא יְקִירָא עֲלָאָה, דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא, סְתִים
וְטַמִּיר מְכֻלָּא, מְשַׁחָא דְּרַבּוֹת קְדִישָׁא, לְדִיקְנָא דְּזַעֵיר אֲפִין.
אֲתַתְּקֵן דִּיקְנָא דִּילִיהּ, בְּתַשְׁעָה תְּקוּנִין. וּבְשַׁעְתָּא דְּנַהִיר דִּיקְנָא יְקִירָא
דְּעֵתִיקָא דְּעֵתִיקִין, בְּהָאֵי דִּיקְנָא דְּזַעֵיר אֲפִין, נְגַדִין תְּלִיסַר מְבוּעִין



דְּמַשְׁחָא עֲלָאָה, בְּהַאי דִּיקְנָא. וּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּיהּ, עֲשְׂרִין וּתְרִין תְּקוּנִין. וּמִנִּיהּ נְגַדִין, עֲשְׂרִין וּתְרִין אַתְוֹן (ס"א דְּאוּרִייתָא) דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא. (נ"א וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, מְשׁוּם דְּאַתְדַּבְּקוּתָא דִּילְהוֹן הוּא בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי יִתִּיר מִהֶבֶת לֹא מִתְפָּרְשִׁין מֵהֵוּא צְרוּרָא דְחַיִּי דְצְרוּרִין בֵּיהּ צְדִיקָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּי בְּנֵי מִמְּשׁ עֲלֵיכֶם כְּתִיב אֲשֶׁרִיד יִשְׂרָאֵל מִי כְּמוֹד עִם נוֹשָׁע בֵּי וְכְּתִיב מִי כְּמוֹד בְּאֵלִים יְיָ הִשְׁתָּא אַתְּכוּנוּ דְעִתָּא לְאוּקוּרִי לְמִלְכָּא וּלְאוּקִיר יִקְרָא דְדִיקְנָא קְדִישָׁא דְמִלְכָּא, תְּנָא מִתְתַּקֵּן דִּיקְנָא עֲלָאָה דִּיקְנָא קְדִישָׁא בְּט' תְּקוּנִין וְדָא אִיהוּ דִּיקְנָא דְזַעִיר אַנְפִּין וְכַד נְחִית מִן דִּיקְנָא יִקְרָא עֲלָאָה דְעִתִּיקָא קְדִישָׁא בְּהַאי דִּיקְנָא דְזַעִיר אַנְפִּין נְגַדִין י"ג מְבוּעִין דְּמִשְׁחָא עֲלָאָה בְּהַאי דִּיקְנָא וּמִשְׁתַּכְּחִין בֵּיהּ כ"ב תְּקוּנִין וּמִנִּיהּ נְגַדִין כ"ב אַתְוֹן דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא).

וְאַם תֹּאמֵר דִּיקְנָא לֹא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא אֲמַר שְׁלֵמָה אֶלָּא (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) לְחַיִּיו. (וְלֹא קְאָרִי דִּיקְנָא) אֶלָּא הָכִי תֹאנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל מָה דְאַטְמָר וְגַנִּיז, וְלֹא אֲדַכְּרַ וְלֹא אַתְגְּלִיָּא. הֵהוּא מְלָה הוּי עֲלָאָה וְיִקְרָא מְכָלָּא, (מְשׁוּם) וּבְגִין דָּא הוּא סְתִים וְגַנִּיז. וְדִיקְנָא מְשׁוּם דְּהוּא שְׁבַחָא וְשְׁלִימוּתָא, וְיִקְרוּתָא מְכָל פְּרָצוּפָא, גְּנֻזִיהּ קְרָא, וְלֹא אַתְגְּלִיָּא.

וְתֹאנָא, הַאי דִּיקְנָא דְאִיהוּ שְׁלִימוּתָא דְפְּרָצוּפָא וְשְׁפִירוּתָא דְזַעִיר אַפִּין, נְפִיק מְאוּדְנִי, וְנְחִית וְסָלִיק וְחַפִּי, בְּתַקְרוּבָא דְבוּסְמָא. מְאִי תַקְרוּבָא דְבוּסְמָא. כְּמָה דְאַתְ אֲמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) לְחַיִּיו כְּעֵרוּגַת הַבוּשָׁם (וְלֹא עֵרוּגוֹת). בְּתַשְׁעָה תְּקוּנִין, אַתְתַּקֵּן הַאי דִּיקְנָא דְזַעִיר אַנְפִּין. בְּשַׁעֲרֵי (דְּדִיקְנָא) אוּכְמִי, מִתְתַּקֵּן בְּתַקוּנָא שְׁפִיר. כְּגַבְרַ תַּקִּיף שְׁפִיר לְמַחֲזִי. דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) בְּחֹר כְּאֲרָזִים.

תְּקוּנָא קְדַמָּא. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא מְלַעֲיָלָא, וְנְפִיק הֵוּא נִיצוּצָא בּוּצִינָא דְקְרִדִּינוּתָא, וְנְפִיק מְכָלְלָא דְאוּרָא דְכִיָּא, וּבְטַשׁ בְּתַחַת שְׁעָרָא דְרִישָׁא, מִתַּחַת קוּצִין דְעַל אוּדְנִין. וְנְחִית מְקַמִּי פְתַחָא דְאוּדְנִין עַל נִימִי, עַד רִישָׁא דְפּוּמָא.

תְּקוּנָא תְּנִינָא. נְפִיק שְׁעָרָא, וְסָלִיק מְרִישָׁא דְפּוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא דְפְתַחָא דְפּוּמָא. וְנְחִית מִתַּחַת פּוּמָא, עַד רִישָׁא אַחְרָא, נִימִין עַל נִימִין, בְּתַקוּנָא שְׁפִירָא.

תְּקוּנָא תְּלִיתָא. מְאֲמַצְעִיתָא דְתַחַת חוּטְמָא, מִתַּחַת תְּרִין נוּקְבִין, נְפִיק חַד אַרְחָא, וְשַׁעֲרִין זַעִירִין תַּקִּיפִין, מְלִיִן לְהֵוּא אַרְחָא, וְשַׁאֲר שַׁעֲרִין מְלִיִן מְהַאי גִיסָא, וּמְהַאי גִיסָא, סוּחְרַנִּיהּ דְּהֵוּא אַרְחָא. וְאַרְחָא לֹא אַתְחֲזִי לְתַתָּא כָּלֵל, אֶלָּא הֵוּא אַרְחָא דְלַעֲיָלָא, דְנְחִית עַד רִישָׁא דְשְׁפוּוֹתָן, וְתַמֵּן שְׁקִיעָא הֵוּא אַרְחָא.





תְּקוּנָא רביעאָה. נְפִיק שְׁעָרָא, וְאַתְתָּקֵן, וְסָלִיק וְחָפִי בְּעֵלְעוּי דְתַקְרוּבָא דְבוּסְמָא.

תְּקוּנָא חֲמִשָּׁאָה. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאַתְחַזְיִין תְּרִין תְּפוּחִין, מְכָאן וּמְכָאן, סוּמְקָן כְּהַאי וְרָדָא סוּמְקָא. וּמִתְלַהֲטֵן בְּמֵאֲתָן וְשְׁבָעִין עֲלָמִין, דְּמִתְלַהֲטִין מִתְמָן (ס"א מְנַהֲוֵן).

תְּקוּנָא שְׁתִּיתָאָה. נֶפֶק שְׁעָרָא כְּחַד חוּטָא בְּסַחְרָנִיָּה דְדִיקְנָא, וְתִלְיִין עַד רִישָׁא דְמַעוּי, וְלֹא נַחִית עַד טְבוּרָא.

תְּקוּנָא שְׁבִיעָאָה. דְּלֹא תִלְיִין שְׁעָרֵי עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אֲתַפְנִי מְכָל סְטְרוּי. וְיִתְבִּין שְׁעָרֵי בְּתַקּוּנָא סְחוּר סְחוּר לִיָּה.

תְּקוּנָא תְּמִינָאָה. דְּנַחֲתִין שְׁעָרֵי בְּתַחוּת דִּיקְנָא, דְּמַחְפִּיין קְדָלָא, דְּלֹא אֲתַחַזְיָא. כְּלֵהוּ שְׁעָרֵי דְקִיקִין, נִימִין עַל נִימִין. מְלִיין מְכָל סְטְרוּי.

תְּקוּנָא תְּשִׁיעָאָה. (מִתְעַרְבִין שְׁעָרֵי עִם אֵינוֹן) דְּמִתְחַבְּרִין (נ"א אֲתַמְשְׁקֵן) שְׁעָרֵי כְּלֵהוּ בְּשַׁקּוּלָא מְעֻלְיָא, (ס"א מְלִיָּא) עַד (נ"א עִם) אֵינוֹן שְׁעָרֵי דְתִלְיִין. כְּלֵהוּ בְּשַׁקּוּלָא שְׁפִיר, כְּחַד גִּיבְרַת תְּקִיף, מְאָרֵי נֶצַח קְרָבִין.

בְּתַשְׁעָה תְּקוּנִין אֲלִין, נְגַדִין וְנֶפֶקִין ט' מְבוּעִין דְּמִשַׁח רְבוּת דְּלַעֲיָלָא. וּמִהֵוּא מִשַׁח רְבוּת, נְגַדִין לְכָל אֵינוֹן דְּלַתְתָּא. תְּשַׁעָה תְּקוּנִין אֲלִין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּדִיקְנָא דָּא. וּבְשַׁלִּימוּת תְּקוּנָא דְדִיקְנָא דָּא, אֲתַקְרִי (כַּר נֶשׁ לַתְתָּא) גִּיבְרַת תְּקִיף. דְּכָל מָאן דְּחָמֵי דִיקְנָא קִימָא בְּקִיּוּמִיָּה, תִּלְיָא בִּיָּה גְבוּרָה תְּקִיפָא. עַד כָּאן תְּקוּנָא דְדִיקְנָא עֲלָאָה דְזַעִיר אֲפִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, קוּם בְּרִי (קְדִישָׁא), סְלִסֵּל תְּקוּנָא דְדִיקְנָא (נ"א דְמִלְכָא) קְדִישָׁא, בְּתַקּוּנֵי אֲלִין. (דַּף קַל"ט ע"ב) קָם רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קִיח) מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְיָ עֲנֵנִי בְּמִרְחָב יְיָ וְגו'. עַד מְבִטוּחַ בְּנִדְיָבִים. תְּנָא, הֵכָא תְּשַׁעָה תְּקוּנִין דְּבְדִיקְנָא דָּא. לְהֵנִי תְּקוּנִין אֲצַטְרִיךְ דּוּד מְלָכָא, בְּגִין לְנֶצַחָא לְשָׂאֵר מְלָכִין, וְלְשָׂאֵר עַמִּין.

תָּא חֲזִי, כִּיּוֹן דְּאָמַר הֵנִי תְּשַׁעָה תְּקוּנִין, לְכַתְּרָא אָמַר כָּל גּוֹיִם סְכַבּוּנֵי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אָמִילִם. אָמַר, הֵנִי תְּקוּנִין דְּאֲמִינָא, לְמֵאֵי אֲצַטְרִיכְנָא. מִשּׁוּם דְּכָל גּוֹיִם סְכַבּוּנֵי. וּבְתַקּוּנָא דְדִיקְנָא דָּא, תְּשַׁעָה תְּקוּנִין, דְּאֵינוֹן שֵׁם יְיָ, אֲשַׁצִּינוּן מִן עֲלָמָא, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב בְּשֵׁם יְיָ כִּי אָמִילִם.



וְתָנָא בְּצַנְיָעוּתָא דְסַפְרָא, תְּשַׁעָה תְּקוּנֵינָן אָמַר דָּוִד, הֵכָא, שִׁיתָא אֵינּוֹן
בְּשִׁמָּא קַדִּישָׁא. דְּשִׁית שְׁמֵהּ הָוּוּ, וּתְלַת אָדָם. וְאִי תִימָא תְרִין
אֵינּוֹן. תְּלַתָּא הָוּוּ, דְּהָא נְדִיבִים בְּכֻלָּל אָדָם הָוּוּ.

תָּנָא שִׁיתָא שְׁמֵהּ, דְּכְתִיב: מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי בְּמִרְחַב
יְהוָה, תְּרִין. יִי לִי לֹא אִירָא, תְּלַת. יִי לִי בְּעוֹזְרִי, אַרְבַּע. טוֹב
לְחַסוֹת בֵּינִי, חֲמִשָּׁה. טוֹב לְחַסוֹת בֵּינִי, שִׁיתָא. אָדָם תְּלַת, דְּכְתִיב: יִי לִי
לֹא אִירָא מֶה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, חֵד. טוֹב לְחַסוֹת בֵּינִי מִבְּטוּחַ בְּאָדָם, תְּרִי.
טוֹב לְחַסוֹת בֵּינִי מִבְּטוּחַ בְּנְדִיבִים, תְּלַת.

וְתָנָא חֲזִי רְזָא דְמַלְאָה, דְּבְכָל אֲתֵר דְּאֲדַכְרָא אָדָם הֵכָא, לֹא אֲדַכְרָא אֱלָא
בְּשִׁמָּא קַדִּישָׁא. דְּהֵכִי אֲתַחֲזִי. מְשׁוּם דְּלֹא אֲקָרִי (הוּהוּ) אָדָם, אֱלָא
בְּמָה דְּאֲתַחֲזִי לִיהוּ. וּמֵאִי אֲתַחֲזִי לִיהוּ. שְׁמָא קַדִּישָׁא. דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ב)
וַיִּצַּר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מְלֵא, דְּהוּא יְיָ אֱלֹהִים. כְּמָה דְּאֲתַחֲזִי
לִיהוּ וּבְגִין כֵּךְ הֵכָא לֹא אֲדַכְרָא אָדָם אֱלָא בְּשִׁמָּא קַדִּישָׁא.

וְתָנָא, כְּתִיב מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה, תְּרִי זְמַנֵּי יְיָ הִיא, הִיא,
לְקַבֵּיל תְּרִי עֲלֵעוּי, דְּשַׁעְרֵי אֲתַחֲדָן בְּהוּ. וּמִדְּחַמָּא דְּשַׁעְרֵי
אֲתַמְשַׁכָּאן וְתַלְיִין, שְׂאֲרֵי וְאָמַר יְיָ לִי לֹא אִירָא. יִי לִי בְּעוֹזְרִי. בְּשִׁמָּא
דְּלֹא חֶסֶר. בְּשִׁמָּא דְּהוּא קַדִּישָׁא. וּבְשִׁמָּא דָּא, אֲדַכְרָא אָדָם. וּמָה דְּאָמַר
מֶה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, הֵכִי הוּא. דְּתָנָא כָּל אֵינּוֹן כְּתָרִין קַדִּישִׁין דְּמַלְכָּא,
כֵּד אֲתַתְּקֵנָן בְּתַקּוּנוֹי. אֲתַקְרוּן אָדָם. דִּיּוֹקְנָא דְּכְלִיל כְּלָא. וּמָה
דְּמַשְׁלָפָא בְּהוּ, אֲתַקְרִי שְׁמָא קַדִּישָׁא. וְתַעֲרָא וּמָה דְּבִיָּה, אֲתַקְרִי
יְהוָה, וְאֲתַקְרִי אָדָם בְּכְלָלָא דְּתַעֲרָא, וּמָה דְּבִיָּה. (ס"א וּמָה דְּאֲשַׁתְּלִיף מִתַּעֲרָא
אֲתַקְרִי שְׁמָא קַדִּישָׁא, תַּעֲרָא וּמָה דְּבִיָּה אֲתַקְרִי יְהוָה אֲתַקְרִי אָדָם בְּכְלָלָא תַּעֲרָא וּמָה דְּבִיָּה).

וְאֵלִיָּין תְּשַׁעָה תְּקוּנֵינָן דְּאָמַר דָּוִד הֵכָא, לְאֲכַנְעָא שְׁנֵאֵי בְּגִין דְּמֵאֵן
דְּאֲחִיד דִּיקְנָא דְּמַלְכָּא, וְאֹקִיר לִיהוּ בְּיִקְרִיו עֲלָאָה, כָּל מָה
דְּבַעֵי מִן מַלְכָּא מַלְכָּא עֶבֶד בְּגִינִיהוּ. מָאִי טַעְמָא דִּיקְנָא, וְלֹא גּוּפָא.
אֱלָא גּוּפָא אֲזִיל בְּתַר דִּיקְנָא, וְדִיקְנָא לֹא אֲזִיל בְּתַר גּוּפָא. (ול"ג מן
וּדִיקְנָא עַד גּוּפָא) (דְּדִיקְנָא אִיהוּ עֵיקְרָא דְּכָל גּוּפָא וְכָל הַדּוּרָא דְּגּוּפָא כְּתַר דִּיקְנָא אֲזִיל וְכָלָא
בְּדִיקְנָא תַלְיָא).

וּבְתַרֵּי גּוּוּנֵי אֲתִי הָאִי חֲשַׁבְנָא, חֵד כְּדַקְאֲמַרְן. תְּרִין: מִן הַמִּצַּר
קָרָאתִי יְהוָה, חֵד. עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה, תְּרִי. ה' לִי לֹא אִירָא, תְּלַת.
מֶה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם, אַרְבַּע. ה' לִי בְּעוֹזְרִי, חֲמִשׁ. וְאֲנִי אֲרָאָה בְּשׁוֹנְאִי,
שִׁיתָא. טוֹב לְחַסוֹת בְּהוּ, שְׁבַעָה. מִבְּטוּחַ בְּאָדָם, תְּמַנְיָא. טוֹב לְחַסוֹת



בני מבטוח בנדיבים, תשעה. (ס"א טוב לחסות בה', מבטוח באדם. ז. טוב לחסות בה'. ח. מבטוח בנדיבים).

מן המצר קראתי י"ה, מאי קא מיירי אלא דוד, כל מה דאמר הכא, על תקונא דדיקנא דא קאמר. (רבי יהודה אמר) מן המצר קראתי י"ה, מאתר דשאר דיקנא לאתפשטא, דהוא אתר דחיק, מקמי פתחא דאודנין מעילא, תחות שערי דרישא. ובגין כך אמר י"ה י"ה תרי זמני. ובאתר (ס"א ובתר) דאתפשט דיקנא, ונחית מאודנוי, ושאר לאתפשטא, אמר יי לי לא אירא, דהוא אתר דלא דחיל (ס"א דחיק) וכל האי אצטריך וכו', (אדם אתקרי ועל אתפשטותא האי אצטריך) דוד לאכנע תחותיה מלכין ועמין, בגין יקרא דדיקנא דא.

ותאנא בצניעותא דספרא, כל מאן דחמי בחלמיה דדיקנא דבר נש עלאה אחיד בידיה, או דאשיט ידיה ליה. ינדע דשלים הוא עם עלאי, וארמיה תחותיה אינון דמצערין ליה. תנא, מתתקן דיקנא עלאה בתשעה תקונין, והוא דיקנא דזעיר אפין, בתשעה תקונין מתתקן.

תקונא (דף ק"מ ע"א) קדמא. מתתקן שערא מעילא, ונפיק מקמי פתחא דאודנין, מתחות קוצי דתליין על אודנין, ונחתין שערי, נימין על נימין, עד רישא דפומא. תאנא, כל אלן נימין דבדיקנא, תקיפין יתיר מכל נימין דקוצין דשערי דרישא, ושערי דרישא אריכין (וכפייז), והני לאו אריכין, ושערי דרישא, מנהון שעיעי, ומנהון קשישין.

ובשנתא דאתמשכן שערי חוורי דעתיק יומין, לשערי דזעיר אפין, כתיב, (משלי א) חכמות בחוץ תרנה. מאי בחוץ. בהאי זעיר אפין. דמתחברן תרי מוחי.

תרי מוחי סלקא דעתך. אלא אימא ארבע מוחי. תלת מוחי דהוו בזעיר אפין, ואשתכחו בתלת חללי דגולגלתא דרישא. וחד מוחא שקיט על ברייה, דכליל כל תלת מוחי. דאתמשך מניה משיכן כלילן שקילן, בשערי חוורי. להאי זעיר אפין לתלת מוחי דביה.

ומשתכחן ארבע מוחי בהאי זעיר אפין. בגין כך אשתלימו ארבע פרשיות דכתיבין בתפילין, דאתכליל בהו שמא קדישא דעתיק יומין, עתיקא דעתיקין, וזעיר אפין. דהאי הוא שלמותא דשמא קדישא. דכתיב, (דברים כח) וראו כל עמי הארץ פי



שם יי נקרא עליך ויראו ממך. שם יי. שם יי ממש, דאינון ארבע
רהיטי בתי דתפילין.

ובגין כף, חכמות בחוץ תרונה. דהכא משתכחין. דהא עתיקא
דעתיקין, סתימא דסתימין, לא אשתכח, ולא זמין חכמתא
דיליה, משום דאית חכמתא סתימא דכלא ולא אתפרש. ובגין
דאתחברו ארבעה מוחין בהאי זעיר אפין. אתמשכן ארבע מבויעין
מניה לארבע עיבר, ומתפרשן מחד מבוועא, דנפיק מכלהו. ובגין כף
אינון ארבע.

ותאנא, האי חכמתא דאתכלילא בארבע, אתמשכא בהני שערי,
דאינון תליין תלין על תלין. (נ"א הוא) וכלהו קשין ותקיפין,
ואתמשכו ונגידו כל חד לסטרוי. ואלף אלפין ורבוא רבבן תליין,
מנייהו דליתהון בחושבנא. הדיא הוא דכתיב, (שיר השירים ה) קווצותיו
תלתלים. תלי תלים. וכלהו קשין ותקיפין לאתחברא, כהאי חלמיש
תקיף. וכהאי טנרא דאיהי תקיפא. עד דעבדין נוקבין ומבויעין
מתחות שערא, ונגדין מבויעין תקיפין לכל עיבר ועיבר לכל סטר
וסטר. ובגין דהני שערי אוכמי וחסוכן, כתיב (איוב יב) מגלה עמוקות
מני חשף ויוצא לאור צלמות.

ותנא, הני שערי דדיקנא תקיפין (בלחודיו) משאר שערי דרישא,
משום דהני בלחודיהו מתפרשן ומשתכחן, ואינון תקיפין
באורחיהו. אמאי תקיפין. אי תימא, משום דכלהו דינא, לאו הכי,
דהא בתקונין אלין אשתכחו רחמי (ודינא). ובשעתא דנחתין תליסר
מבויעי נהרי דמשחא, אלין כלהו רחמי.

אף תאנא, כל הני שערי דדיקנא, כלהו תקיפין. מאי טעמא. כל
אינון דרחמי, בעיין למהוי תקיפין. לאכפייא לדינא. וכל אינון
דאינהו דינא, הא תקיפין אינון. ובין כף ובין כף בעיין למהוי תקיפין,
מתרין סטריין. כד בעי עלמא רחמין, רחמי תקיפין ונצחין על דינא.
וכד בעי דינא, דינא תקיף, ונצח על רחמי. ובגין כף בעיין למהוי
תקיפין מתרין סטריין, דכד בעו רחמי, שערי דאינון ברחמי, קיימין
ומתחזיא (ס"א מתאחדא) דיקנא באינון שערי, וכלא הוו רחמי. וכד
בעי דינא, אתחזיא דיקנא באינון שערי, וכלא אתקיים בדיקנא.

וכד אתגלייא דיקנא קדישא תוורא, כל הני וכל הני מתנהרין
ומסתחין, כמאן דאסתחי בנהרא עמיקא ממה דהוה ביה.





ואתקיימו כלהו ברחמי, ולית דינא אשתכח, וכל הני תשעה כד נהרין כחדא, כלהו אסתחין ברחמי.

ובגין כף אמר משה זמנא אחרא, (במדבר יד) יי ארף אפים ורב חסד. ואלו אמת לא קאמר. משום דרזא דמלה, אינון תשעה מכילן דנהרין מעתיק יומין לזעיר אפין. וכד אמר משה זמנא תננינא, תשעה תקונין אמר. ואינהו תקוני דיקנא דמשתכחי בזעיר אפין, ונחתין מעתיק יומין ונהרין (דף ק"מ ע"ב) ביה. ובגין כף אמת תלייא בעתיקא, והשתא לא אמר משה ואמת.

תנא, שערי דרישא דזעיר אפין, כלהו קשישי, תלין על תלין. ולא שעיעין. דהא חמינא דתלת מוחי בתלת חללי משתכחין ביה, ונהירין ממוחא סתימאה. ומשום דמוחא דעתיק יומין, שקיט ושכיך כחמר טב על דורדייה, שערוי כלהו שעיעין, ומשיחין במשחא טב. ובגין כף כתיב, (דניאל ז) ראשה כעמר נקא.

והאי דזעיר אפין, קשישין ולא קשישין. דהא כלהו תליין ולא מתקמטי, ובגין כף חכמתא נגיד ונפיק. אבל לא חכמתא דחכמתא, דאיהי שכיכא ושקיטא. דהא תנינא דלית דינע מוחיה דעתיק יומין, בר איהו. והאי דכתיב, (איוב כח) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה, בזעיר אפין אתמר. אמר רבי שמעון, בריך ברי לקודשא בריך הוא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תקונינא תננינא. נפיק שערא, וסליק מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפתחא דפומא, ונחית מתחות פומא, עד רישא אחרא, נימין על נימין, בתקונינא שפיר.

קום רבי אבא. קם רבי אבא, פתח ואמר, כד תקונינא דדיקנא דא מתתקן בתקונינא דמלכא, (ס"א בתיקוני מלכין) (ס"א כד תקונינא דא מתתקן בדיקנא דמלכא אחזי) כגבר תקיף שפיר למחזי, רב ושליט, הדא הוא דכתיב, (תהלים קמז) גדול אדונינו ורב כח. וכד אתבסם בתקונינא דיקנא יקירא קדישא, וישגח ביה, אקרי בנהירו דיליה, אל רחום וגו'. והאי תקונינא תננינא אתתקן, כד נהיר בנהירו דעתיק יומין, אקרי רב חסד. וכד מסתכלי דא בדא, אתקרי בתקונינא אחרא ואמת. דהא נהירו אנפיה. (ס"א דא נהירו דאנפין).

ותאנא, נושא עון אתקרי דא תקונינא תננינא, כגונינא דעתיקא קדישא. אבל משום ההוא אורחא דנפיק, בתקונינא



תְּלִיתָא תַּחֲוֵי תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא, וְשַׁעְרִין תְּקִיפִין זְעִירִין מְלִיִין
לְהֵוּא אֹרְחָא, לָא אַתְקֵרוּן הָכָא נוּשָׂא עֲוֹן וְעוּבֵר עַל פִּשְׁעָא, וְאַתְקִימוּ
בְּאַתְרֵי אַחְרָא.

וְתַנְיָא, תַּלְתֵּי מַאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמֵשׁ חֲסָדִים, כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְּעֵתִיק יוֹמִין,
וְכִלְהוּ אַקְרוּן חֲסָדֵי קְדָמָאִי, דְּכְתִיב, (תהלים פט) אֵיךְ חֲסָדֶיךָ
הָרָאשׁוֹנִים, וְכִלְהוּ כְּלִילָן בְּחֶסֶד דְּעֵתִיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְּכָלְא,
וְחֶסֶד דְּזַעִיר אַפִּין אַקְרִי חֶסֶד עוֹלָם.

וּבְסַפְרָא דְּצִנְיָעוּתָא, קְרִי בִּיהַ לְחֶסֶד קְדָמָאִי דְּעֵתִיק יוֹמִין רַב חֶסֶד.
וּבְזַעִיר אַפִּין, חֶסֶד סְתָם. וּבְגִין כְּךָ כְּתִיב הָכָא, (שמות לד) וְרַב
חֶסֶד. וְכְתִיב, (שמות לד) נוֹצֵר חֶסֶד לְאֲלֹפִים סְתָם. וְאוּקִימָנָא, הָאִי רַב
חֶסֶד, מִטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְנַהֲרָא לִיָּה, וְלֹאֲדַלְקָא בּוֹצִינִי.

דְּתַנָּא הָאִי אֹרְחָא דְּנַחֲתֵי תַּחֲוֵי תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא, וְשַׁעְרִין
זְעִירִין מְלִיִין לְהֵוּא אֹרְחָא, לָא אַקְרִי הֵוּא אֹרְחָא עוּבֵר עַל
פִּשְׁעָא, דְּלִית אַתְרֵי לְאֲעַבְרָא לִיָּה בְּתַרֵי גּוּוּנִי. חַד מְשׁוּם שַׁעְרֵי דְּאֲשַׁתְּכַח
בְּהֵוּא אֹרְחָא, הוּא אַתְרֵי קְשִׁיָּא לְאֲעַבְרָא. וְחַד, מְשׁוּם דְּנַחֲתֵי אֲעַבְרָא
דְּהֵוּא אֹרְחָא עַד רִישָׁא דְּפּוּמָא, וְלֹא יִתִּיר.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים ה) שִׁפְתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים, סוּמְקִין כְּוֹרְדָּא,
נוֹטְפוֹת מוֹר עוּבֵר, סוּמְקָא תְּקִיף, וְהָאִי אֹרְחָא דְּהָכָא, בְּתַרֵי
גּוּוּנִי לָא (ס"א בְּתַרֵי גּוּוּנִי אַגְוִים וְלֹא) אַתְבָּסָם. מְכַאן מֵאן דְּבַעֵי לְאֲגַזְמָא, תְּרִי
זְמַנֵי כְּטַשׁ בִּידֵיהַ בְּהָאִי אֹרְחָא.

תְּקוּנָא רְבִיעָא נְפִיק שַׁעְרָא, וְאַתְתְּקֵן, וְסָלִיק וְחָפִי בְּעֵלְעוּי,
בְּתַקְרוּבְתָא דְּבוּסְמָא. הָאִי תְּקוּנָא יָאָה וְשַׁפִּירָא, לְאַתְחַזֵּיא
הוּד וְהֶדֶר הוּא (ס"א הוּד עֵלְאָה). וְתַנְיָא, הוּד עֵלְאָה, נְפִיק וְאַתְעַטֵּר וְנִגִיד
לְאַתְאֲחַדָּא (ס"א לִיָּאָה דְּעֵלְעִין) בְּעֵלְעוּי, וְאַתְקֵרִי הוּד זְקֵן. וּמַהֲאִי הוּד
וְהֶדֶר, תְּלִיִין אֵלִין לְבוּשֵׁי, דְּאַתְלַבֵּשׁ בְּהוּ, וְאִינוּן פּוּרְפִירָא יְקִירָא
דְּמִלְכָּא. דְּכְתִיב, (תהלים קד) הוּד וְהֶדֶר לְבָשֶׁת, תְּקוּנִין דְּאַתְלַבֵּשׁ בְּהוּ,
וְאַתְתְּקֵן בְּהָאִי דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, יִתִּיר מְכָל דִּיוּקְנִין.

וְתַנְיָא (דף קמ"א ע"א) הָאִי הוּד, כִּד אַתְנַהֵר בְּנַהֲירוּ דְּדִיקְנָא עֵלְאָה, (נ"א
דָּא) וְאַתְפִּשֵׁט בְּשַׁאֵר תְּקוּנִין נְהִירִין. הָאִי הוּא נוּשָׂא עֲוֹן מַהֲאִי
גִיסָא, וְעוּבֵר עַל פִּשְׁעָא מַהֲאִי גִיסָא. וּבְגִין כְּךָ, (שיר השירים ה) לְחִיּוֹ כְּתִיב.
וּבְצִנְיָעוּתָא דְּסַפְרָא אַקְרִי, הוּד וְהֶדֶר וְתַפְאָרְתָּ. דְּהָא תַּפְאָרְתָּ הוּא עוּבֵר
עַל פִּשְׁעָא, שְׁנַאֲמֵר (משלי יט) וְתַפְאָרְתוֹ עוּבֵר עַל פִּשְׁעָא. אָבֵל הָאִי תַּפְאָרְתָּ



לא אוקימנא, אלא בתקונא תשיעא, כמה דאת אמר ותפארת
בחורים כחם. ותמן אקרי תפארת. וכד אתתקל (ס"א אסתפל), במתקלא
חד סלקין. אמר רבי שמעון, יאות אנת רבי אבא, לאתברכא מעתיקא
קדישא, דכל ברכאן נפקין מניה.

תקונא חמישאה. פסיק שערא, ואתחזון תרין תפוחין מכאן
ומכאן, סומקן כהאי ורדא סומקא. ומתלהטן במאתן
ושבעין עלמין, הני תרי תפוחין, כד נהרין (מתרין סטריז) מנהירו דתרי
תפוחין קדישין עלאין דעתיקא, אתמשך סומקא, ואתי חיורא.
כהאי כתיב, (במדבר ו) יאר יי פניו אליך ויחנך. דכד נהרין מתברך
עלמא. ובשעתא דאתעבדו סומקא, כתיב ישא יי פניו אליך, כלומר
יסתלק. ולא ישתכח רוגזא בעלמא. תאנא, כלהון נהרין דאתנהרן
מעתיקא קדישא, אתקרון חסדי קדמאי. ובגין אינון, נהרין כל אינון
חסדי עולם.

תקונא שתיתאה. נפיק שערא, כחד חוטא דשערי בסחרניה דדיקנא.
(ס"א ותליין עד רישא דמעוי ולא נחית עד טבורא, תנא תקונא דא הוא דאקרי) פאת
הזקן ואיהו חד מחמש פאין, דתליין בחדס (ויברחמי), ולא אבעי
לחבלא האי חסד, כמה דאתמר. ובגין כך, (ויקרא יט) לא תשחית את
פאת זקנך כתיב.

בשנת תצ"א בקיץ היה גזרות נוראות מאת האפיפיור של אותו הזמן לבער ספרי התלמוד וכל
גדולי ישראל עסקו בזה האיר לכתל הגזרה - ולמדו זהר ותקונים וזהר חדש בלי הפסק מעלות
השחר עד צאת הכוכבים, אפלו בזמן הלמוד הכללי

והנה בשנת תצ"א בקיץ היה גזרות נוראות מאת האפיפיור של אותו הזמן, ואחד
הגזרות היה לבער ספרי התלמוד של בני ישראל, ומוכן כי זה היה צרה נוראה מאד
וכל גדולי ישראל עסקו בזה האיר לכתל הגזרה, והגאון ר"י באסאן רבו של רבינו
שאל את רבינו לבאר לו סוד הענין שיהיה כח כזה להסטר אחרא נגד התורה,
ורבינו השיב לו בבאור מספיק סוד כל הענין, וכן כותב לו רבינו כי הוא ראה זאת
מקדם והקדים רפואה למכה ותקן בהישיבה שלו שילמדו זהר ותקונים וזהר חדש
בלי הפסק מעלות השחר עד צאת הכוכבים.

ועוד הוסיפו בלמוד התמידי של הזהר הקדוש ללמד כל היום כלו ועוד שש שעות
בלילה חוץ מן הלילות ממוצאי יום כפור וכו' וכן הוסיפו שלא לפסק מן הלמוד של
הזהר אפלו בזמן הלמוד הכללי של כבוד מורנו הרב רבי מ"ח.

(ירם משה משפט הבה"ת אות יד)



סדר הלימוד ליום כג ניסן [יום 200 בשנה]

תקוּנָא שביעאָה. דְּלֵא תְלִיין שְׁעָרָא עַל פּוּמָא, וּפּוּמָא אַתְפְּנִי מְכַל סְטְרוּי, וַיְתַבִּין שְׁעָרִין בְּתַקּוּנָא סְחוּר סְחוּר לִיה. קוּם רַבִּי יְהוּדָה. קָם רַבִּי יְהוּדָה, פְּתַח וְאָמַר, (דניאל ד) בַּגְּזִירַת עִירִין פְּתַגְמָא. כְּמָה אֶלְף רַבְבָּן מִתְנַשֵּׁן (ס"א מתישכן) וּמִתְקִימָן בְּהַאי פּוּמָא, וְתְלִיין מְנִיָּה, וְכִלְהוֹן אַקְרוּן פֶּה. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים לג) וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צָבָאָם. וַמֵּהוּוּא רוּחָא דְנַפְיָק מִפּוּמָא, מִתְלַבְּשָׁן.

כ"ד אִינוּן דְּלִבְר, תְּלִיין מֵהַאי פּוּמָא. וַמֵּהַאי פּוּמָא (ס"א רוּחָא) כֹּד אַתְפָּשֵׁט הַאי רוּחָא, מִתְלַבְּשָׁן בִּיה כְּמָה נְבִיאִי מֵהִימְנָא, וְכִלְהוּ פֶּה יי אַתְקָרוּן. וּבְאַתָּר דְּרוּחָא נָפִיק, לֹא אַתְעָרְבָא מְלָה אַחְרָא וְכִלְהוּ (פיות) מִחִכָּאן לְאַתְלַבְּשָׂא בְּהַהוּא רוּחָא דְנַפְיָק. וְהַאי תַקּוּנָא שְׁלִיטָא עַל כְּלָהוּ שִׁיתָא. מְשׁוּם דְּהִכָּא מִתְקִימָן כְּלָהוּ וּמִתְאַחַדָּן. וּבְגִינִי כֹךְ שְׁעָרוּהִי שְׁקִילִין סוּחְרָנִיָּה דְפּוּמָא. וְאַתְפְּנִי מְכַל סְטְרוּי, וְהַאי תַקּוּנָא שְׁלִיטָא עַל כְּלָהוּ מְשׁוּם דְּהִכָּא מִתְקִימָן כְּלָהוּ וּמִתְאַחַדָּן. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִיךְ אַנְתָּ לְעַתִּיקָא קְדִישָׁא.

תקוּנָא תְּמִינָאָה דְנַחְתִּין שְׁעָרֵי בְּתַחוּת דִּיקְנָא, מִחִפְיִין קְדָלָא דְלֵא אַתְחֲזִי. דְתַנְיָא, אִין לְמַעְלָה לֹא עָרְף וְלֹא עָפוּי, וּבְזוּמָא דְאַגָּח (ס"א דנצח) קְרַבִּי אַתְחֲזִי. מְשׁוּם לְאַחְזָאָה גְבוּרְתָא. דְּהַא תְּנִינָן, אֶלְף עֶלְמִין אַתְאַחַדָּן מְנִיָּה, הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ד) אֶלְף הַמְגֵן תְּלוּי עָלְיוּ כָל שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים. וְאַלְף הַמְגֵן רְזָא הוּא. בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים דְאַתּוּ מְסַטֵּר גְבוּרָה חַד, מְאַיְנוּן גְבוּרָאן.

תקוּנָא תְּשִׁיעָאָה. דְאַתְמַשְׁכֵּן (ס"א דמתחבדן) שְׁעָרֵי בְּשְׁקוּלָא מְלִיא, עִם אִינוּן שְׁעָרֵי דְתְלִיין, כְּלָהוּ בְּשְׁקוּלָא שְׁפִיר, כְּחַד גִּיבְר תַקִּיף, מְאַרִי נְצַחַן קְרַבִּיא. מְשׁוּם דְכְלָהוּ שְׁעָרֵי אַתְמַשְׁכֵּן בְּתַר אִינוּן דְתְלִיין. וּכְלָלָא דְכְלָהוּ בְּאַיְנוּן דְתְלִיין. וְכִלְא אַתְמַשְׁד, (חסר כאן) וְעַל דָּא כְתִיב, (משלי כ) תַפְּאָרַת בְּחַוָּרִים כְּחָם. (וּנְרָאָה עַל הַיָּם כְּבַחוּר טוֹב הֲדָא הוּא דְכְתִיב) כְּתִיב (שיר השירים ה) בְּחַוּר כְּאֶרְזִים, כְּגִיבְר עָבִיד גְבוּרָאן, וְדָא הוּא תַפְּאָרַת, חִילָא וּגְבוּרְתָא וְרַחֲמֵי.

תְּנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל הַנִּי תַקּוּנִין, וְכָל הַנִּי מְלִין, בְּעֵינָא לְגִלְאָה לְמַאַרְיָהוּן דְאַתְקִלוּ בְּמִתְקִלָא, וְלֹא לְאַיְנוּן דְלֵא עָאלוּ (נ"א דעאלו)



וְלֹא נִפְקוּ) אֵלָא לְאֵלִין דְּעָאלוּ וְנִפְקוּ, דְּכָל מָאן דְּעֵייל וְלֹא נָפִיק, טב לִיהּ דְּלֹא אֲבָרִי.

כְּדָלָא דְּכָל מְלִין, עֲתִיקָא דְּעֲתִיקִין, וְזַעִיר אֲפִין, כְּלָא חַד. כְּלָא הָוָה. כְּלָא הָוִי. כְּלָא יְהֵא. לֹא יִשְׁתַּנִּי. וְלֹא מִשְׁתַּנִּי. וְלֹא שְׂנָא. אֲתַתְּקִין בְּתַקוּנִין אֵלִין. אֲשַׁתְּלִים דְּיוֹקְנָא דְּכָלִיל כָּל דְּיוֹקְנִין. דְּיוֹקְנָא דְּכָלִיל כָּל שְׂמָהָן. דְּיוֹקְנָא (דְּרַף קמ"א ע"ב) דְּאֲתַחְזִי בְּגוּוֹנוּי כְּהֵא דְּיוֹקְנָא (נ"א בְּגוּוִיָּה כָּל דְּיוֹקְנִין) לָאוּ הֵא דְּיוֹקְנָא הָוִי, אֵלָא כְּעִין הֵא דְּיוֹקְנָא.

כַּד אֲתַחְכְּרִין עֲטָרִין וְכַתְרִין, כְּדִין הוּא אֲשַׁלְמוּתָא דְּכָלָא. בְּגִין, דְּדְיוֹקְנָא דְּאָדָם, הָוִי דְּיוֹקְנָא דְּעֵלְאִין וְתַתְּאִין דְּאֲתַכְּלָלוּ בֵּיהּ. וּבְגִין דְּהֵא דְּיוֹקְנָא כְּלִיל עֵלְאִין וְתַתְּאִין, אֲתַקִּין עֲתִיקָא קְדִישָׁא תַקוּנִין, וְתַקוּנָא דְּזַעִיר אֲפִין, בְּהֵא דְּיוֹקְנָא וְתַקוּנָא.

וְאִי תִּימָא מַה בֵּין הֵא לְהֵא. כְּלָא הוּא בְּמַתְקֵלָא חַדָּא, אֲבָל מִכָּאן (נ"א מְנָן) אֲתַפְרָשֵׁן אֲרַחֲוִי. (נ"א אֲתַפְשֵׁטֵן רַחֲמִי) וּמִכָּאן (נ"א וּמְנָן) אֲשַׁתְּכַח דִּינָא. וּמִסְטָרָא דִּילָן הוּוּ שְׁנִיין דָּא מִן דָּא. וְרִזִּין אֵלִין לֹא אֲתַמְסְרוּ, בַּר לְמַחְצְדִּי חַקְלָא קְדִישָׁא. וְכַתִּיב (תהלים כה) סוּד יִי לִירָאוּ.

כְּתִיב (בראשית ב) וַיִּצַר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּתַרְי יוֹדִיין. אֲשַׁלְּמִים תַקוּנָא גוּ תַקוּנָא, טַבְרָקָא דְּגוּשְׁפִנְקָא. וְדָא הוּא וַיִּצַר. תַרְיִן יוֹדִין לְמָה. רְזָא דְּעֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְרְזָא דְּזַעִיר אֲפִין. וַיִּצַר, מְאִי צָר. צָר צוּרָה בְּגוּ צוּרָה. (וְדָא הוּא וַיִּצַר) וּמַהוּ צוּרָה בְּגוּ צוּרָה. תַרְיִן שְׂמָהָן, דְּאֲתַקְרִי שֵׁם מְלָא, יְיָ אֱלֹהִים. וְדָא הוּא רְזָא דְּתַרְיִן יוֹדִיין דְּוַיִּצַר, דְּצָר צוּרָה גוּ צוּרָה. תַקוּנָא דְּשְׂמָא שְׁלִים, יְיָ אֱלֹהִים.

וּבְמָה אֲתַכְּלִילוּ. בְּדְיוֹקְנָא עֵלְאָה דָּא, דְּאֲקָרִי אָדָם. דְּכָלִיל דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְעַל דָּא כְּתִיב אֶת הָאָדָם דְּכָלִיל דְּכַר וְנוֹקְבָא. אֶת: לְאֲפָקָא וְלַמְסַגִּי זִינָא דְּנִפְיָק מְנִיָּה. (מְדַכַּר וְנוֹקְבָא).

עֲפָר מִן הָאָדָמָה: דְּיוֹקְנָא בְּגוּ דְּיוֹקְנָא. וַיִּפַּח בְּאֲפִיו נִשְׁמַת חַיִּים: טַבְרָקָא דְּגוּשְׁפִנְקָא גוּ בְּגוּ. וְכָל דָּא לְמָה. בְּגִין לְאֲשַׁתְּלָפָא וְלַעֲיִילָא בֵּיהּ סְתִים דְּסְתִימָא עֵלְאָה, עַד סוּפָא דְּכָל סְתִימִין. (הָדָא הוּא דְּכַתִּיב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאֲפִיו נִשְׁמַת חַיִּים) נִשְׁמַתָּא, דְּכָל חַיִּי דְּעֵילָא וְתַתָּא תְלִיין מַהֲהִיא נִשְׁמַתָּא, וּמַתְקִימִי בָּהּ.

וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, לְאֲתַרְקָא, וְלַעֲיִילָא בְּתַקוּנִין כְּגוּוֹנָא דָּא, וְלַאֲשַׁלְּפָא לְהֵהִיא (נ"א מַהֲהִיא) נִשְׁמַתָּא. מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא עַד סוּפָא



דְּכַל דְּרַגִּין. בְּגִין דִּיהוּי הֵיא נְשִׁמְתָא מְשִׁתְּכָחא בְּכֻלָּא, וּמְתַפְּשָׁטָא בְּכֻלָּא. וּלְמַהוּי כְּלָא בִּיחֻדָּא חַד. וּמֵאן דְּפָסִיק הָאֵי יַחֻדָּא מִן עֲלָמָא, כְּמֵאן דְּפָסִיק נְשִׁמְתָא דָּא, וּמְחֻזֵי דְאִית נְשִׁמְתָא אַחְרָא, בַּר מַהֵאֵי. וּבְגִין כֵּן, יִשְׁתַּצֵּי הוּא וְדוּכְרָנִיה מִן עֲלָמָא לְדַרְי דְרִין.

בְּהַאי דְּיוֹקְנָא דְאָדָם, שְׁאֲרֵי וְתִקִּין כְּלָלָא דְכַר וְנוֹקְבָא. כַּד אֶתְתַּקֵּן הָאֵי דְּיוֹקְנָא בְּתַקוּנָוִי, שְׁאֲרֵי מַחְדוּי, מִבִּין תְּרִין דְרוּעִין. בְּאַתְר דְּתַלְיִין שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא, דְאֶתְקֻרִין (נ"א דְאֶתְקֻרִי) תְּפֻאֲרַת. וְאֶתְפְּשָׁט הָאֵי תְּפֻאֲרַת, וְתִקִּין תְּרִין חֲדִין, וְאֶשְׁתַּלַּף לְאַחֻרוּי, וְעַבְד גּוֹלְגַלְתָּא דְנוֹקְבָא. כְּלָא סְתִימָא מְכַל סְטֻרוּי. בְּשַׁעְרָא בְּפֻרְצוּפָא דְרִישָׁא. וּבְכֻלָּלָא חָדָא אֶתְעַבְּדוּ בְּהַאי תְּפֻאֲרַת, וְאֶקְרִי אָדָם דְכַר וְנוֹקְבָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מד) כְּתֻפֵּאֲרַת אָדָם לְשַׁבַּת בֵּית.

כַּד אֶתְבְּרֵי פְּרָצוּפָא דְרִישָׁא דְנוֹקְבָא, תְּלִיָּא חַד קוּצָא דְשְׁעָרֵי מְאַחֻרוּי דְזַעִיר אֲפִין, וְתִלֵּי עַד רִישָׁא דְנוֹקְבָא. וְאֶתְעָרוּ שְׁעָרֵי בְּרִישָׁהָ, כְּלָהוּ סוּמְקֵי דְכֻלְלֵן בְּגוּ גּוּנֵי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ז) וְדַלַת רֹאשׁוֹ כְּאַרְגָּמָן. מַהוּ אַרְגָּמָן. גּוּנֵי דְכֻלְלֵן בְּגוּ גּוּנֵי.

תְּאַנָּא, אֶתְפְּשָׁט הָאֵי תְּפֻאֲרַת מְטַבּוּרָא דְלְבָא, וְנָקִיב וְאֶתְעַבְּר בְּגִיסָא אַחְרָא, וְתִקִּין פְּרָצוּפָא דְנוֹקְבָא עַד טַבּוּרָא. וּמְטַבּוּרָא שְׁאֲרֵי, וּבְטַבּוּרָא שְׁלִים.

תּוּ אֶתְפְּשָׁט הָאֵי תְּפֻאֲרַת, וְאֶתְקֵן מְעוּי דְכּוּרָא, וְעֵיִל (ואתתקן) בְּהַאי אַתְר כָּל רַחֲמִין, וְכָל סְטֻרָא דְרַחֲמֵי. וְתְּאַנָּא, בְּהַנֵּי מֵיעֵיין אֶתְאַחַדֵּן, שִׁית מָאָה אֶלְף רַבּוּא מְאַרֵי דְרַחֲמֵי. וְאֶתְקֻרִין בְּעֵלֵי מֵיעֵיין. דְכְּתִיב, (ירמיה לא) עַל כֵּן הֵמוּ מְעִי לּוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֵנוּ נְאֻם יְיָ.

תְּאַנָּא, הָאֵי תְּפֻאֲרַת, כְּלִיל בְּרַחֲמֵי, וְכֻלִּיל בְּדִינָא, וְאֶתְפְּשָׁט רַחֲמֵי בְּדְכּוּרָא, וְאֶתְעַבְּר וְנָקִיב (ס"א וְנָהִיר) לְסְטֻר אַחְרָא, וְתִקִּין מֵיעוּי דְנוֹקְבָא, וְאֶתְתַּקְּנוּ מְעָהָא בְּסְטֻרָא דְדִינָא.

תְּאַנָּא, אֶתְתַּקֵּן דְכּוּרָא בְּסְטֻרִיהָ, בְּמֵאֲתָן וְתַמְנִיא וְאַרְבַּעֵין תְּקוּנִין דְכֻלְלֵן בֵּיהָ, וּמְנַהוּן לְגוּ, וּמְנַהוּן לְבַר. מְנַהוּן רַחֲמֵי. וּמְנַהוּן דִּינָא. כְּלָהוּ (דף קמ"ב ע"א) דְדִינָא, אֶתְאַחַדּוּ בְּדִינָא דְאַחֻרוּי, דְנוֹקְבָא אֶתְפְּשָׁט תַּמָּן. וְאֶתְאַחַדּוּ וְאֶתְפְּשָׁטוּ בְּסְטֻרָהָ.

וְתְּאַנָּא, חֲמִשָּׁה עָרְיִיתָא (נ"א תְּקוּנִין) אֶתְגַּלְיִין בָּהּ, בְּסְטֻרָא דְדִינִין חֲמִשָּׁה. וְדִינִין חֲמִשָּׁה (נ"א בְּסְטֻרָא דְדִינָא וְדִינָהָ) אֶתְפְּשָׁטוּ,



במאתן וארבעין ותמנניא ארחין. והכי תאנא, קול באשה ערוה. שער באשה ערוה. שוק באשה ערוה. יד באשה ערוה. רגל באשה ערוה. דאף על גב דתריין אליין לא שנייה חברנא, ותריין אליין יתיר מערוה אינון.

ותאנא בצניעותא דספרא, אתפשט דכורא ואתתקן בתקונוי. אתתקן תקונא דכסותא דכיא. והאי הויא אמה דכיא. ארכיה דההוא אמה, מאתן וארבעין ותמנניא עלמין. וכלהו תליין בפומא דאמה, דאתקרי יו"ד. וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד עלאה. והאי אמה חסד הוא דאתקרי, ותלי (נ"א והאי חסד הוא תלי) בהאי פום אמה. ולא אקרי חסד, עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה.

ותא חזי, דלא אתקרי אברהם שלים בהאי חסד, עד דאתגלייא יו"ד דאמה. וכיון דאתגלי אקרי שלים, הדא הוא דכתיב, (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים, תמים ממש. וכתיב (שמואל ב כב) ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני. מאי קא מיירי, רישא וסיפא. אלא כל דגלי האי יו"ד, ואסתמר דלא עייליה ליו"ד ברשותא אחרא. ליהוי שלים לעלמא דאתי, ולהוי צריר בצרורא דחיי. מאי ברשותא אחרא. דכתיב, (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר. ובגין כך כתיב, ואהיה תמים לו, דכיון דהוא תמים בגלוייא דיו"ד, ואשתמרה מעוני.

וכיון דאתפשט אמה דא, אתפשט סטר גבורה מאינון גבוראן (בשמאלא) דנוקבא, ואשתקע בנוקבא באתר חד, וארשים בערייתא, כסותה דכל גופא דנוקבא. ובההוא אתר אקרי ערוה דכלא. אתר לאצנעא לההוא אמה, דאקרי חסד. בגין לאתבסמא גבורה דא דכליל חמש גבוראן, בהאי חסד דכליל בחמש חסדין. חסד ימינא, גבורא שמאלא. אתבסם דא בדא, ואקרי אדם, כליל מתריין סטריין. ובגין כך, בכלהו כתרין אית ימינא ושמאלא, דינא ורחמי.

תאנא, עד לא זמין תקונוי דמלכא, עתיקא דעתיקין, בנה עלמין, ואתקין תקונוין לאתקיימא. ההוא נוקבא לא אתבסמא, ולא אתקיימו, עד דנחית חסד עלאה ואתקיימו, ואתבסמו תקוני נוקבא, בהאי אמה דאקרי חסד. הדא הוא דכתיב, (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדם, אתר דכל דינין משתכחין תמן (ואינון תקוני אתתא, אשר היו לא כתיב אלא אשר מלכו) ולא אתבסמו, עד דאתקן כלא, ונפיק



האי חסד, ואתיִשב בפומא דאָמה. הָדא הוא דְכתיב, וַיִּמַּת וַיָּמַת, דְּלֹא
אתקיימו, וְלֹא אתבְּסמו, דִּינֵא כְּדִינֵא.

וְאִי תימא אי הָכִי דִּינֵא כְּלֵהוּ, וְהָא כְּתִיב וַיִּמְלוֹךְ תַּחֲתֵי שְׁאוּל
מִרְחוֹבוֹת הַנֶּהָר, וְהָא לֹא אֶתְחִזִּי דִּינֵא. דְּתַנִּינְן, רְחוֹבוֹת הַנֶּהָר
אִיהוּ בִּינָה, דְּמִינָה מִתְּפַתְּחִין חֲמִשִּׁין תְּרַעִין דְּנֶהוּרִין וּבּוֹצִינִין, לְשִׁית
סְטָרֵי עֲלֵמָא. תָּאנָא, כְּלֵהוּ דִּינֵא, בְּרַ מְחַד דְּאֶתְקִיִּים בְּתַרְאָה, וְהָא
שְׁאוּל מִרְחוֹבוֹת הַנֶּהָר, דָּא הוּא חַד סְטָרָא, דְּאֶתְפָּשֵׁט וְנִפְיָק
מִרְחוֹבוֹת הַנֶּהָר.

וּבְלָהוּ לָא אתקיימו, לָא תימא דְּאֶתְבְּטְלוּ, אֶלָּא דְּלֹא אתקיימו
בְּהֵהוּא מְלָכוּ, (ויבסטר נוקבא) עַד דְּאֶתְעַר וְאֶתְפָּשֵׁט הָאִי בְּתַרְאָה
מְכֻלָּהוּ, דְּכְתִיב וַיִּמְלוֹךְ תַּחֲתֵי הַדָּר. מָאִי הַדָּר. חֲסֵד עֲלָאָה. וְשֵׁם
עִירוֹ פְּעוּ, מָאִי פְּעוּ. בְּהָאִי פְּעֵי בְרַ נֶשׁ דְּזָכִי לְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא וְשֵׁם
אֲשֵׁתוֹ מְהִיטְבָּאֵל, בְּכָאן אֶתְבְּסָמוּ דָּא בְּדָא, וְאֶתְקָרִי אֲשֵׁתוֹ, מַה דְּלֹא
כְּתִיב בְּכֻלָּהוּ.

מְהִיטְבָּאֵל, אֶתְבְּסָמוּתָא דְּדָא בְּדָא. בְּתַ מְטַרְד, תְּקוּנִין דְּמִסְטַר
גְּבוּרָה. בְּתַ מִי זָהָב, אֶתְבְּסָמוּ וְאֶתְכְּלִילוּ דָּא בְּדָא, מִי
זָהָב: רַחֲמֵי וְדִינֵא. כָּאן אֶתְדַבְּקוּ אֶתְתָּא בְּדְכוּרָא.

בְּסְטָרוֹי, אֶתְפָּרְשֵׁן בְּדְרוּעִין, בְּשׁוּקִין. דְּרוּעִין דְּדְכוּרָא, חַד יְמִינָא,
חַד שְׁמָאֵלָא דְּרוּעָא קְדָמָאָה (ס"א קדישא) (דף קמ"ב ע"ב) תְּלַת
קְשָׁרִין אֶתְקָשְׁרוּ בֵּיהּ, וְאֶתְכְּלִילוּ ב' דְּרוּעִין. וְאֶתְכְּלִילוּ סְלָקָא
דְּעַתְדָּךְ. אֶלָּא תְּלַת קְשָׁרִין בִּימִינָא, וְתְּלַת קְשָׁרִין בְּשְׁמָאֵלָא. תְּלַת
קְשָׁרִין דִּימִינָא, אֶתְכְּלִילֵן בְּתְּלַת קְשָׁרִין דְּשְׁמָאֵלָא. וּבְגִין כְּךָ, דְּרוּעָא
לָא כְּתִיב אֶלָּא חַד. אֲבָל יְמִינָא, לָא כְּתִיב בֵּיהּ זְרוּעַ, אֶלָּא (שמות
טו) יְמִינֶךָ יי. (תהלים קיח) ימין יי אתקרי, בְּתְּלַת קְשָׁרִין דְּאֶבְהֶתָּא
דְּאֶחְסִינוּ לְחוּלְקִיהוּן.

וְאִי תימא הָא בְּתְּלַת חֲלָלִין מוּחָא דְּגוּלְגֻלְתָּא מְשַׁתְּכִינ. תָּאנָא, כְּלֵהוּ
תְּלַת מִתְּפָשֵׁטִין, וּמִתְקָשְׁרֵן בְּכָל גּוּפָא, וְכָל גּוּפָא אֶתְקָשֵׁר בְּהִנֵּי
תְּלַת, וּמִתְקָשְׁרֵן בְּדְרוּעָא יְמִינָא. וּבְגִין כְּךָ תָּאִיב דְּוֹד וְאָמַר, (תהלים קי)
שֵׁב לִימִינִי מִשּׁוּם דְּהוּא אֶתְחַבֵּר עִמָּהוּן דְּאֶבְהֶתָּא, וַיְתִיב תַּמָּן
לְכוּרְסֵיאָא שְׁלִימָתָא. וּבְגִין כְּךָ כְּתִיב (תהלים קיח) אֶבְן מָאָסוּ הַבּוֹנִים וְגו',
מִשּׁוּם דְּיְתִיב לִימִינָא. הֵינֵנו דְּכְתִיב, (דניאל יב) וְתַנּוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוּרְלָךְ
לְקַץ הַיָּמִין, כְּלוּמַר, כְּמָאן דְּזָכִי לְחַבִּיבוּתָא דְּמִלְכָּא. זְכָאָה חוּלְקִיָּה,



דמאן דפריש מלכא ימיניה. וקביל ליה תחות ימיניה. והאי ימינא כד יתיב, קשרין אתפשטא.

וּדְרוּעָא לָא אוּשִׁיט יְדִיה (ס"א וקשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט יתיב) בתלת קשרין דאמרן. וכד מתערין חייביא, ומתפשטן בעלמא, מתערין תלת אחרנין, דאינון דינא קשיא, ואושיט דרועא וכד אושיט דרועא, יד ימינא הוא, אבל אתקרי (ישעיה נא) זרוע יי, (דברים ט) זרועף הנטויה (נ"א תלת קשרין אתקשרו ביה ואתפלילו תלת קשרין דימינא ותלת קשרין דשמאלא בג' קשרין דאבהתא דאחסינו לחולקיהון. ואי תימא הא בג' חללי מוחא דגולגלתא משתכחין. תאנא כולהו ג' מתפשטין ומתקשרין בכל גופא וכל גופא אתקשר בהני תלתא ומתקשרין בדרועא ימינא. והאי ימינא כד יתיב קשרין לא אתפשטו ודרועא לא אושיט ותיב בתלת קשרין דאמרן. וכד חייביא מתערין. מתערין תלת אחרנין דאינון דינא קשיא ואושיט דרועא ואתקרי זרוע יי זרועף הנטויה) בזמנא דתלת אלין אתכלילן בתלת אחרנין, אקרי כלא ימינא, ועביד דינא ברחמי, הדא הוא דכתיב, ימינף יי נאדרי בכח ימינף יי תרעץ אויב, בגין דמתערין רחמי בהו.

וּתְאָנָא, בהאי ימינא מתאחדן תלת מאה ושבעין אלף רבוא, דאקרון ימינא. ומאה ותמנין וחמשה אלף רבוא, מזרוע דאקרי זרוע יי. מהאי ומהאי תלייא זרועא, והאי והאי אקרי תפארת, דכתיב, (ישעיה ג) מולף לימין משה, הא ימינא. זרוע, הא שמאלא. דכתיב, (ישעיה ג) זרוע תפארתו, דא בדא.

וּתְאָנָא, בידיא שמאלא, מתאחדן ארבע מאה וחמשים רבוא מארי תריסין, מתאחדן בכל אצבעא ואצבעא. ובכל אצבעא ואצבעא עשר אלפין מארי תריסין משתכחין. פוק וחשוב, כמה אינון דבידיא. וההוא ימינא אקרי סיועא קדישא, דאתי מדרועא דימינא, מתלת קשרין. (ואף על גב דאקרי יד הוי סיועא) דכתיב (וכתיב) (שמואל ב ג) והנה ידי עמף. ומתאחדן מהאי, אלף וארבע רבוא, ותמניא, וחמש מאה אלפין מאריהון דסיועין בכל עלמא. ואקרון יד יי עלאה. יד יי תתאה. ואף על גב דבכל אתר יד יי שמאלא. זכו ימין יי, אתכלל ידא בזרועא, והוי סיועא, ואקרי ימין. ואי לאו, יד יי תתאה. תאנא, כד מתערין דינין קשיין לאחתא בעלמא, הכא כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו.

וּתְאָנָא בצניעותא דספרא, דכל דינין דמשתכחין מדכורא, תקיפין ברישא, ונייחין בסופא. וכל דינין דמשתכחין מנוקבא,



נִיחִין בְּרִישָׁא, וְתִקִּיפִין בְּסוּפָא. וְאַלְמָלָא דְאַתְעָבִידוּ כַחְדָּא, לָא יִכְלִין
עֲלָמָא לְמַסְבַּל. עַד דְעַתִּיק דְעַתִּיקִי סְתִימָא דְכֻלָּא, פְּרִישׁ דָּא מִן דָּא,
וְחִבְר לִוְן לְאַתְבְּסָמָא כַחְדָּא.

וְכַד פְּרִישׁ לִוְן, אָפִיל דּוּרְמִיטָא לְזַעִיר אָפִין, וּפְרִישׁ לְנוֹקְבָא מְאַחֲרוּי
דְסִטְרוּי, וְאַתְקִין לָהּ כָּל תְּקוּנָהָא, וְאַצְנַעָא לְיוֹמָא דִּילֵיהּ,
לְמִיתְהָא לְדְכוּרָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפֹּל יְיָ אֱלֹהִים תְּרַדְמָה
עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. מַהוּ וַיִּישָׁן. הָאִי הוּא דְכְתִיב, (תהלים מד) עוֹרָה לָמָּה
תִּישָׁן יְיָ. וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו, מֵאֵי אַחַת. דָּא הִיא נוֹקְבָא. כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנְתֵי תַמְתֵּי, וְסִלְקָא, וְאַתְתְּקַנָּא.
וּבְאַתְרָהָא שְׁקִיעַ רַחְמֵי וְחֻסְדָּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּסְגֹּר בְּשׁוּר
תַּחְתָּנָה. וְכְתִיב (יחזקאל לו) וְהִסִּירוֹתֵי אֶת לֵב הָאֲבָן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם
לֵב בְּשָׂר.

וּבְשַׁעְתָּא דְבַעָא לְמִיעַל שְׁבַתָּא הָוָה בְּרִי רוּחִין וְשַׂדִּין וְעֲלֵעוּלִין, וְעַד
לָא סִיִּים לִוְן, אַתְת מְטְרוּנִיתָא בְּתַקּוּנָהָא, וְיִתִּיבַת קַמִּיהּ.
בְּשַׁעְתָּא דִּיתִיבַת קַמִּיהּ, אָנַח לִוְן לְאַיְנוּן בְּרִיָּיאַן, וְלֹא אֲשַׁתְּלִימוּ. כִּיּוֹן
דְּמְטְרוּנִיתָא יִתְבַּת עִם מְלָכָא, (דף קמ"ג ע"א) וְאַתְחַבְּרוּ אָפִין בְּאָפִין, מְאֵן
יִיעוּל בִּינִיָּיהוּ, מְאֵן הוּא דִּיקָרַב בְּהַדְרִיָּהוּ. (בגין כַּף סְתִימָא דְמִלָּה עוֹנְתָן שֶׁל
תְּלִמִּדֵי חֻכְמִים דִּינְדַעִין וְזֵא דְנָא מִשְׁבַּת לְשַׁבַּת). וְכַד אַתְחַבְּרוּ, אַתְבְּסָמוּ דָּא בְּדָא.
יּוֹמָא דְכֻלָּא אַתְבְּסָם בֵּיהּ. וּבְגִין כַּף, אַתְבְּסָמוּ דִּינִין דָּא בְּדָא, וְאַתְתְּקַנּוּ
עֲלָאִין וְתַתְּאִין.

וְתַאֲנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, בְּעָא עֵתִיקָא קְדִישָׁא לְמַחְזִי, אִי אַתְבְּסָמוּ
דִּינִין, וְאַתְדַּבְּקוּ תְרִין אֲלִין דָּא בְּדָא, וְנַפְק מְסַטְרָא דְנוֹקְבָא
דִּינָא תְקִיפָא, (דְלֹא יִכִּיל עֲלָמָא לְמַסְבַּל) דְכְתִיב, (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת
חַוָּה אֲשֶׁתוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי וְגו'. וְלֹא הָוָה יִכִּיל
עֲלָמָא לְמַסְבַּל, מְשׁוּם דְלֹא אַתְבְּסָמַת, וְחֻיָּא תְקִיפָא אֲטִיל בְּה זִוְהָמָא
דְּדִינָא קְשִׂיא, וּבְגִין כַּף לֹא הָוָה יִכִּיל לְאַתְבְּסָמָא. וְכַד נַפִּיק דָּא קַיִן
מְסַטְר דְּנוֹקְבָא, נַפְק תְּקִיף קְשִׂיא, תְּקִיף בְּדִינִי, קְשִׂיא בְּדִינִי. כִּיּוֹן
דְּנַפְק אַתְחַלְשַׁת וְאַתְבְּסָמַת. בְּתַר דָּא, אֲפִיקַת אַחְרָא בְּסִימָא יִתִּיר,
וְסִלִּיק קְדַמָּאָה דְהָוָה תְּקִיפָא קְשִׂיא, וְכֹל דִּינִין לֹא אַתְעָרְבוּ (ס"א אַתְעָרְעוּ)
קַמִּיהּ (ס"א וְכֹל דִּינִין (לֹא) אַתְעָרוּ) עַמִּיהּ.

תַּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (בראשית ד) וַיְהִי בַּהֵיוֹתָם בְּשָׂדֵה. בְּשָׂדֵה:
דְּאֲשַׁתְּמוּדַע לְעִילָא. בְּשָׂדֵה דְאַקְרִי שְׂדֵה דְתַפּוּחִים. וְנִצַּח הָאִי



דינא לאחיה, משום דהוה קשיא מניה, ואכפיה ואתמריה תחותיה. עד דאתער בהאי קדשא בריך הוא, ואעבריה מקמיה. ושקעיה בנוקבא דתהומא רבא. וכליל לאחוי בשקועא דימא רבא, דמבסם דמעין עלאין. ומנהון נחתין נשמתין לעלמא, אינש לפום אורחוי.

ואת על גב דטמירין אינון. מתפשטין דא בדא, ואתעבידו גופא חד ומהאי גופא, נחתין נשמתהון דרשיעייא חייביא, תקיפי רוחא. מתרוויהון כחדא סלקא דעתך. אלא דא לסטרוי, ודא לסטרוי. זכאין אינון צדיקייא, דמשלפי נשמתהון מהאי גופא קדישא דאקרי אדם, דכליל כללא, אתר דעטרין וכתרין קדישין מתחבראן תמן, בצרורא דאתקלא (ס"א דאתקלא).

זכאין אינון צדיקייא, (ס"א אתון חברייא) דכל הני מלין קדישין, דאתמרו ברוח קדישא עלאה, רוח דכל קדישין עלאין אתכללן ביה, אתגליין לכו. מלין דעלאין ותתאין צייתין להו, זכאין אתון מאריהון דמארין, מחצדי חקלא, דמלין אלין תנדעון ותסתכלון בהו, ותנדעון למאריכון אפין באפין, עינא בעינא. ובהני מלין תזכון לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך וגו'. יי, עתיק יומין הוא האלהים. וכלא הוא חד, בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמייא.

אמר רבי שמעון, חמינא עלאין לתתא, ותתאין לעילא. עלאין לתתא, דיוקנא דאדם, דהוא תקוני עלאה, כללא דכלהו. (חסר).

תאנא, כתיב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, דכליל שית בקרטופא כחדא. והאי הוא דכתיב, (שיר השירים ה) שוקיו עמודי שש.

גדל הענש העצום והמר על מי שמנע את עצמו מללמד חכמת הקבלה ועצם השכר והענג בעולם הבא למי שלמדה
ראיתי בספרי מקבלים רבים הרבה גדל הענש העצום והמר על מי שמנע את עצמו מללמד חכמת הקבלה ועצם השכר והענג בעולם הבא למי שלמדה.
(עמוד העבודה)



סדר הלימוד ליום כד ניסן [יום 201 בשנה]

וְתֵאֵנָה בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, בְּאָדָם אֲתַכְלִילוּ כְתָרִין עֲלָאִין, בְּכָלֵל וּבְפָרְט. וּבְאָדָם אֲתַכְלִילוּ כְתָרִין תַּתְּאִין, בְּפָרְט וּכְלָל. כְּתָרִין עֲלָאִין בְּכָלֵל, כְּמָה דְאַתְמַר בְּדִיוקְנָא דְכָל הַגֵּי תִיקוּנֵין (ס"א דִּיוקְנִין). בְּפָרְט: בְּאַצְבָּעֵן דִּידָן, חֲמֵשׁ כְּנָגֵד חֲמֵשׁ. כְּתָרִין תַּתְּאִין, בְּאַצְבָּעֵין דְרַגְלֵין דְאֵינוּן פָּרְט וּכְלָל. דְּהָא גּוּפָא לֹא אֲתַחֲזִי בְהַדְיָהוּ. דְּאֵינוּן לְבַר מַגּוּפָא. וּבְגֵין כֶּךָ לֹא הוּוּ בְּגוּפָא. דְּגוּפָא אַעֲדִיו מְנִיָּהוּ.

אִי הָכִי, מָאִי (זכריה יד) וְעַמְדוּ רַגְלֵיו בַּיּוֹם הַהוּא. אֲלֹא רַגְלֵיו דְּגוּפָא, מְאָרִיהוּן דְּדִינֵין (ס"א דְּמָאֲרִין) לְמַעַבְד נּוֹקְמִין וְאַקְרוּן בְּעֵלֵי רַגְלִים. וּמְנַהוּן תְּקִיפִין. וּמְתַחֲדָן מְאָרִיהוּן דְּדִינֵין דִּי לְתַתָּא, בְּכְתָרִין תַּתְּאִין. **תַּתְּאֵנָה**, כָּל אֵינוּן תְּקוּנֵי דְלַעֲלָא, דְּבְּגוּפָא קְדִישָׁא, (כְּדָכּוּ וְנִיקְבָּא) כְּלָלָא דְאָדָם, אֲתַמְשִׁיךְ דָּא מִן דָּא, וּמְתַחֲדָן דָּא בְּדָא, וְאַשְׁקוּן דָּא לְדָא. כְּמָה דְאַתְמַשְׁךְ דְּמָא בְּקִטְפֵין דְּוִרִידִין לְדָא וּלְדָא, לְהָכָא וּלְהָכָא, מְאַתֵּר דָּא לְאַתֵּר אַחְרָא, וְאֵינוּן מְשַׁקֵּין (ס"א קִסְטִין) דְּגוּפָא (נ"א לְגוּפָא). אֲשַׁקֵּין דָּא לְדָא, מְנַהֲרִין דָּא לְדָא. עַד דְאַנְהִירוּ כְּלָהוּ עֲלָמִין, וּמְתַבְּרָכָאן בְּגִינֵיהוּן.

תַּתְּאֵנָה, כָּל אֵינוּן כְּתָרִין (דף קמ"ג ע"ב) דְלֹא אֲתַכְלִלוּ בְּגוּפָא, כְּלָהוּ רְחִיקִין וּמְסַאָבִין, וּמְסַאָבֵן כָּל מָאן דְּיִקְרַב לְגַבִּיהוּן, לְמַנְדַּע מְנַהוּן מְלִין.

תַּתְּאֵנָה, מָאִי תִיאֻבְתָּא דְלַהוּן לְגַבֵי תְלַמִּידֵי חֲכָמִים. אֲלֹא מְשׁוּם דְחִמְן בְּהוּ גוּפָא קְדִישָׁא, וּלְאַתְכְּלָלָא בְּהוּ בְּהוּא גוּפָא. וְכִי תִימָא, אִי הָכִי, הָא מְלֹאָכִין קְדִישִׁין וְלִיתְהוּן בְּכְלָלָא דְּגוּפָא. לֹא. דְחַס וְשְׁלוֹם אִי לִיהוּן לְבַר מְכְלָלָא דְּגוּפָא קְדִישָׁא, לֹא הוּוּ קְדִישִׁין וְלֹא מְתַקִּימִי. וְכִתִּיב (דְּנִיאל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרִיאֵל. כְּלָהוּ בְּכְלָלָא דְאָדָם. בְּרַ מְהֵי דְלִיתְהוּן בְּכְלָלָא דְּגוּפָא, דְּאֵינוּן מְסַאָבִין, וּמְסַאָבֵן כָּל מָאן דְּיִקְרַב בְּהַדְיָהוּ.

וְתֵאֵנָה, כְּלָהוּ מְרוּחָא דְשְׂמָאֵלָא, דְלֹא אֲתַבְּסֵם בְּאָדָם מְשַׁתְּכַחִין, וְנִפְקוּ מְכְלָלָא דְּגוּפָא קְדִישָׁא, וְלֹא אֲתַדְבְּקוּ בֵּיהּ. וּבְגֵין כֶּךָ כְּלָהוּ מְסַאָבִין וְאַזְלִין וְטָאֲסִין עֲלָמָא, וְעֵילִין בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא,



לאתדבקה ביהוא דינא קדמאה דאקרי קין, דנפיק בכלל דגופא דלתתא. ושאטין וטאסין כל עלמא, ופרחון ולא מתדבקאן בכללא דגופא, ובגיני כן אינון לבר, מכל משריין דלעילא ותתא. מסאבין אינון. בהו כתיב (ויקרא יג) מחוץ למחנה מושבו.

וברוחא דאקרי הבל, דאתבסם יתיר בכללא דגופא קדישא. נפקין אחרנין דמבסמן יתיר, ומתדבקן בגופא, ולא מתדבקן. בלהו תליין באוירא ונפקין מהאי כללא דאלין מסאבין. ושמעין מה דשמעין מעילא, ומנייהו ידעי לתתא דקאמרי להו.

ותאנא בצניעותא דספרא, כיון דאתבסמו לעילא כללא דאדם, גופא קדישא, דכר ונוקבא. אתחברו זמנא תליתאה, ונפק אתבסמותא דכלא. ואתבסמו עלמין עלאין ותתאין. ומכאן אשתכלל עלמא דלעילא ותתא, מסטרא דגופא קדישא. ומתחברן עלמין, ומתאחדן דא בדא, ואתעבידו חד גופא. (ובגין דכלהו חד גופא, שכינתא לעילא, שכינתא לתתא, קדשא בריך הוא לעילא, קדשא בריך הוא לתתא) ומשלפא רוחא, ועיילא בחד גופא. ובכלהו לא אתחזי אלא חד. (ישעיה ו) קדש קדש קדש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו. דכלא הוא חד גופא.

תאנא, כיון דאתבסמו דא בדא, (כתיב (שיר השירים א) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף) אתקשרו דינא ורחמי. (אתבסמא דינא ברחמי) ואתבסמת נוקבא בדכורא. ובגיני כן לא סלקא דא בלא דא, כהאי תמר, דלא סלקא דא בלא דא. ועל האי תגינן, מאן דאפיק גרמיה בהאי עלמא מכללא דאדם, לבתר כד נפיק מהאי עלמא, לא עייל בכללא דאדם, דאקרי גופא קדישא. אלא באינון דלא אקרוון אדם, ונפיק מכללא דגופא.

תניא, תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, דאתבסמו דינא ברחמי. ולית דינא, דלא הוו ביה רחמי. ועל האי כתיב, (שיר השירים א) נאוו לחיך בתורים צנאך בחרוזים. בתורים: כמה דכתיב, תורי זהב נעשה לך וגו'. בחרוזים: כמה דכתיב, עם נקודות הכסף. צנאך, בכללא דנוקבא, דא מטרוניתא אשתכח בי מקדשא דלעילא, וירושלם דלתתא (ס"א הוא מקדשא דכלא) ומקדשא. וכל דא מדאתבסמת בדכורא, ואתעביד כללא דאדם, ודא הוא כללא דמהימנותא. מאי מהימנותא. דבגויה אשתכח כל מהימנותא.



וְתֹאנָא, מֵאֵן דְּאֶקְרִי אָדָם, וְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת מִנְיָה, וּמִית, אָסִיר לְמִיבַת לִיָּה בְּבֵיתָא, לְמַעַבְד לִיָּה לִינָה עַל אַרְעָא, מִשּׁוּם יְקָרָא דְהָאִי גּוֹפָא, דְּלֹא יִתְחַזִּי בֵּיהּ קָלְנָא, דְּכַתִּיב, (תהלים מט) אָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין, אָדָם דְּהוּא יְקָר מְכַל יְקָרָא, בַּל יִלִּין. מָאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִי יַעֲבֹדוּן הָכִי, נִמְשַׁל כְּבִהְמוֹת נְדָמוֹ. מַה כְּעִירִי לֹא הָווּ בְּכֻלָּא דְאָדָם, וְלֹא אִתְחַזִּי בְּהוּ רִוְחָא קִדִּישָׁא, אוּף הָכָא כְּבִעִירִי, גּוֹפָא בְּלֹא רוּחָא, וְהָאִי גּוֹפָא, דְּהוּא יְקָרָא דְכֻלָּא, לֹא יִתְחַזִּי בֵּיהּ קָלְנָא.

וְתֹאנָא בְּצַנִּיעוּתָא דְסַפְרָא, כָּל מֵאֵן דְּעָבִיד לִינָה לְהָאִי גּוֹפָא קִדִּישָׁא, בְּלֹא רוּחָא, עָבִיד פְּגִימוּתָא בְּגוֹפָא דְעַלְמִין. דְּהָא בְּגִין (דף קמ"ד ע"א) דָּא, לֹא עָבִיד לִינָה בְּאַתְרָא קִדִּישָׁא, בְּאַרְעָא דְצָדֵק יִלִּין בְּה, (ס"א דְכַתְרָא קִדִּישָׁא דְמִלְכָא בְּאַרְעָא דְכַתִּיב (ישעיה א) צָדֵק יִלִּין בְּה) מִשּׁוּם דְּהָאִי גּוֹפָא יְקָרָא, אִתְקַרֵּי דִיוִקְנָא דְמִלְכָא. וְאִי עָבִיד בֵּיהּ לִינָה, הָוִי כְּחַד מִן כְּעִירָא. (הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים מט) נִמְשַׁל כְּבִהְמוֹת (ע"כ) נְדָמוֹ).

תֹּאנָא, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם. (ס"א בְּנֵי הָאֱלֹהִים) אֵינוֹן דְּאֵטְמֵרוּ, וְנִפְלוּ בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא. אֵת בְּנוֹת הָאָדָם, (הָאָדָם הַיְדוּעַ). וְכַתִּיב וַיִּלְדוּ לָהֶם הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם וְגוֹ'. מַהֲהוּא דְאֶקְרִי עוֹלָם. כְּדַתְּנִינָן יְמֵי עוֹלָם. אֲנָשֵׁי הַשָּׁם, מְנַהוֹן נִפְקוּ רוּחִין וְשַׁדִּין לְעַלְמָא, לְאַתְדַּבְּקָא כְּרִשִׁיעֵיָא.

הַנְּפִילָיִים הָיוּ בְּאַרְץ, לְאַפְקָא אֵלִין אַחֲרֵנִין. דְּלֹא הָווּ בְּאַרְץ. הַנְּפִילָיִים: עַזְ"א וְעַזְ"ל הָווּ בְּאַרְץ. בְּנֵי הָאֱלֹהִים לֹא הָווּ בְּאַרְץ. וְרִזָּא הוּא וְכֻלָּא אִתְמַר.

כְּתִיב (בראשית ו) וַיִּנְחַם יי כִּי עָשָׂה אֵת הָאָדָם בְּאַרְץ, לְאַפְקָא אָדָם דְּלַעִילָא, דְּלֹא הָוִי בְּאַרְץ. וַיִּנְחַם יי הָאִי בְּזַעִיר אִפִּין אִתְמַר. וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ, וַיַּעֲצֵב לֹא נֶאֱמַר. אֵלָא וַיִּתְעַצֵּב, אִיהוּ אִתְעַצֵּב, דְּבִיָּה תִלְיָא מִלְתָּא. לְאַפּוֹקִי מִמָּאן דְּלֹא אִתְעַצֵּב. אֵל לְבוֹ, בְּלְבוֹ לֹא כְּתִיב, אֵלָא אֵל לְבוֹ. כְּמָאן דְּאִתְעַצֵּב (וּמִקְבֵּל) לְמֵאֲרִיָּה, דְּאִתְחַזִּי הָאִי לְלִבָּא דְכָל לְבִין.

וַיֹּאמֶר יי אִמְחָה אֵת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְגוֹ'. לְאַפְקָא אָדָם דְּלַעִילָא. וְאִי תִימָא אָדָם דְּלִתְתָּא בְּלַחֲוֹדוּי. לָאו לְאַפְקָא כָּלָל, מִשּׁוּם דְּלֹא קָאִים דָּא בְּלֹא דָא.



וְאֶלְמֵלֶאֱ חֲכֵמָה סְתִימָא דְכָלְא, כֹּלָא אֲתַתְקֵן כְּמִרְיִשָּׁא. הֵדָא הוּא דְכִתְיִב, (משלי ח) אָנִי חֲכֵמָה שְׁכַנְתִּי עֲרֻמָּה. אֵל תִּקְרִי שְׁכַנְתִּי, אֶלָּא שְׁכִינְתִּי (ס"א שִׁכְנַתִּי).

וְאֶלְמֵלֶאֱ הָאִי תְקוּנָא דְאָדָם, לָא קָאִים עֲלֵמָא. הֵדָא הוּא דְכִתְיִב, (משלי ג) יִי בְּחֲכֵמָה יִסֹּד אַרְצֵךְ. וְכִתְיִב (בראשית ו) וְנָח מִצָּא חָן בְּעֵינֵי יְיָ.

וְתִאנְא, בְּלֵהוֹן מוֹחִין תְּלִיין בְּהָאִי מוֹחָא. וְהַחֲכֵמָה הוּא כֹּלְלָא דְכָלְא הוּא. וְדָא חֲכֵמָה סְתִימָא, דְּבָה אֲתַתְקִיף וְאֲתַתְקֵן תְּקוּנָא דְאָדָם, לְאֲתִישְׁבָּא כֹּלָא עַל תְּקוּנִיהָ, כֹּל חַד בְּאֲתֵרִיהָ. הֵדָא הוּא דְכִתְיִב, (קהלת ז) הַחֲכֵמָה תְּעוֹז לְחֲכָם מַעֲשֶׂרָה שְׁלִיטִים, דְּאֵינוֹן תְּקוּנָא שְׁלִימָא דְאָדָם. וְאָדָם הוּא תְקוּנָא דְלִגוֹ, מִנִּיהָ קָאִים רִוְחָא. (הֵדָא הוּא דְכִתְיִב, (שמואל א טו) כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיִם וַיְהוֶה יִרְאֶה לְלֵבָב, דְּאִיהוּ בְּלִגוֹ לִגוֹ).

וּבְהָאִי תְקוּנָא דְאָדָם, אֲתַחֲזִי שְׁלִימוּתָא מְהִימְנוּתָא דְכָלְא, דְקָאִים עַל כּוֹרְסִיָּא. דְכִתְיִב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלֻמְעָלָה. וְכִתְיִב (דניאל ז) וְאָרוּ עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא כְּבַר אָנֹשׁ אֲתַה הוּא וְעַד עַתִּיק יוֹמִיָּא מְטָה וְקַדְמוּהִי הַקְּרִבּוּהִי. עַד כָּאֵן סְתִימָאֵן מְלִין, וּבְרִירֵן טַעֲמִין. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה דְמָאֵן דִּידַע וַיִּשְׁגַּח בְּהוֹן, וְלָא יִטְעִי בְּהוֹן, דְּמְלִין אֵלִין לָא אֲתִיְהִיבוּ, אֶלָּא לְמֵאֲרִי מְדִין (מֵאֲרִין) וּמְחֻצְדֵי חֲקֵלָא, דְּעָלוּ וְנִפְקוּ, דְכִתְיִב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דְרָכֵי יְיָ וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָם וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם.

תִּאנְא, בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאֲרִים קְלִיָּה וְאָמַר, אִי בְּמִלִּין דִּילָן, דְּאֲתַגְלִיין הָכָא, אֲתַגְנִיזוּ חֲבַרְיָא בְּאֲדָרָא דְעֲלֵמָא דְאֲתִי, וְאֲסַתְלָקוּ מֵהָאִי עֲלֵמָא, יָאוּת וְשִׁפִּיר הָוָה, בְּגִין דְלָא אֲתַגְלִיין לְחַד מִבְּנֵי עֲלֵמָא. הֵדָר וְאָמַר, הֵדְרִי בִי, דְהָא גְלִי קָמִיָּה דְעַתִּיקָא דְעַתִּיקִין, סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, דְהָא לָא לִיקְרָא דִילִי עֲבִידְנָא, וְלָא לִיקְרָא דְבֵית אָבָא, וְלָא לִיקְרָא דְחֲבַרְיָא אֵלִין, אֶלָּא בְּגִין דְלָא יִטְעוֹן בְּאוּרְחוּי, וְלָא יַעֲלוֹן בְּכִסּוּפָא לְתַרְעִי פְלִטְרוּי, וְלָא יִמְחוּן בִּידִיהוֹן. זַכָּאָה חוּלְקִי עֲמַהוֹן, לְעֲלֵמָא דְאֲתִי.

תִּנְא, עַד לָא נִפְקוּ חֲבַרְיָא מֵהָהוּא אֲדָרָא, מִיתוּ רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יַעֲקֹב, וְרַבִּי חֲזַקְיָה, וְרַבִּי יִיסָא. וְחֲמוּ חֲבַרְיָא, דְהוּוּ נְטֻלִין לוֹן מְלֵאכִין קְדִישִׁין בְּהָהוּא פְרָסָא. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה, וְאֲשַׁתְכֹּבוּ.



צווח ואמר, שמא חס ושלום גזרה אתגזר עלנא לאתענשא, דאתגלי על ידנא מה דלא אתגלי מיומא דקאים משה על טורא דסיני, דכתיב, (שמות לד) ויהי שם עם יי ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. מה אנא הכא. אי בגין דא אתענשו.

שמע קלא, זכאה אנת רבי שמעון, זכאה חולקך וחבריאי, אלין דקיימין בהדך, דהא אתגלי לכון מה דלא אתגלי לכל חילא דלעילא, (דף קמ"ד ע"ב) אבל תא חזי, דהא כתיב, (יהושע ו) בכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה. ופל שפן דברעו סגי ותקיף, אתדבקו נפשתיהון בשעתא דא דאתנסיבו. זכאה חולקיהון, דהא בשלימותא אסתלקו. (דלא הוה כן לאינון דהוו קמיהו, אמאי מיתו).

תאנא, בעוד דאתגליין מלין, אתרגישו עלאין ותתאין, (דאינון רתיכין) וקלא אתער במאתן וחמשין עלמין דהא מלין עתיקין לתתא אתגליין, ועד (נ"א ועוד) דאלין מתבסמן נשמתיהו באינון מלין, נפקא נשמתיהו בנשיקה, ואתקשר בההוא פרסא, ונטלין להו מלאכי עלאי, וסלקין לון לעילא. ואמאי אלין. משום דעאלו ולא נפקו זמנא אחרא מן קדמת דנא, וכלהו אחרני עאלו ונפקו.

אמר רבי שמעון, כמה זכאה חולקיהון דהני תלתא, וזכאה חולקנא לעלמא דאתי בגין דא. נפק קלא תננינות ואמר, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום. קמו ואזלו. בכל אתר דהוו מסתכלי סליק ריחין. אמר רבי שמעון שמע מינה, דעלמא מתברך בגינן. והוו נהרין אנפוי דכלהו, ולא הוו יכלין בני עלמא לאסתכלא בהו.

תאנא, עשרה עאלו, ושבע נפקו, והוה חדי רבי שמעון. ורבי אבא עציב. יומא חד הוה יתיב רבי שמעון ורבי אבא עמיה, אמר רבי שמעון מלה, וחמו לאלין תלתא דהוו מייתין להון מלאכין עלאין, ומחזיין להו גניזין ואדרין דלעילא, בגין יקרא דלהון. והוו עיילי לון בטורי דאפרסמונא דכיא. נח דעתיה דרבי אבא.

תאנא, מההוא יומא לא אעדו חבריאי מבי רבי שמעון. וכד הוה רבי שמעון מגלה רזין, לא משתכחין תמן אלא אינון. והוה קארי להו רבי שמעון, שבעה אגן עיני יי. דכתיב, (זכריה ד) שבעה אלה עיני יי ועלן אתמר. אמר רבי אבא, אגן שיתא בוציני, דנהראן משביעאה. אנת הוא שביעאה דכלא. דהא לית קיומא לשיתא, בר



מִשְׁבִּיעָאָה. דְּכֵלָּא תְּלֵי בְּשִׁבְעָאָה. רַבִּי יְהוּדָה קָאֲרִי לִיהַ שְׁבֵת, דְּכֵלָּהּוּ
שִׁיתָא מְנִיָּה מִתְּבַרְכִּין, דְּכֵתִיב, (שמות כ) שְׁבֵת לִי, קֹדֶשׁ לִי, מַה שְׁבֵת
לִי קֹדֶשׁ, אוֹף רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁבֵת לִי קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תְּוֹהֲנָא עַל הַהוּא חֲגִיר חֲרָצָן, מְאָרִיָּה דְשַׁעְרֵי,
אָמַאי לָא אֲשַׁתְּכַח בְּבִי אֲדָרָא דִילָן, בְּזַמְנָא דְאַתְגַּלְיִין מְלִין
אַלִין קֹדִישִׁין. אֲדָהֲכִי, אָתָא אֱלֹהִי, וְתֵלֵת קְטָפוֹרֵי נְהִירִין בְּאַנְפוּי.
אָמַר לִיהַ רַבִּי שְׁמַעוֹן, מְאִי טַעְמָא לָא שְׁכִיחַ מִרְּבִי בְּקַרְדּוּטָא (ס"א בְּקַרְטָמָא)
גְּלִיפָא דְמְאָרִיָּה, בְּיוֹמָא דְהַלּוּלָא.

אָמַר לִיהַ, חֲיִיף רַבִּי שְׁבַע יוֹמִין אֲתַבְרִירוּ קַמִּיָּה קֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא,
כָּל אֵינּוֹן דְּיִיתוֹן וְיִשְׁתַּכְּחוּן עִמִּיָּה, עַד לָא עֵילְתוֹן בְּבִי אֲדָרָא
דְּלִכוֹן, וּבְעֵינָא לָא שְׁתַּכְּחָא, זְמִין קְשִׁיר בְּכַתְפוּי (ס"א נ"ל שְׁכָן צְרִיךְ לוֹמַר, וְאַנָּא
הוּא זְמִין תַּמָּן, וּבְעֵינָא קַמִּיָּה לְאַשְׁתַּכְּחָא, וּכְדִין קְטִיר בְּכַתְפוּי) וְלָא יִכִּילָנָא, דְּהַהוּא יוֹמָא
שְׁדַרְנֵי קֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא, לְמַעַבְדַּ נְסִין לְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא וְחֲבָרוּי,
דְּאַתְמָסְרוּ בְּאַרְמוֹנָא (ס"א בְּקָרוּנִיא) דְּמִלְכָּא, וְאַרְחִישְׁנָא לְהוּ בְּנַסָּא,
דְּרַמִּינָא לְהוּ כּוֹתְלָא דְּהִיכְלָא דְּמִלְכָּא, וְאַתְקָטְרוּ בְּקָטְרוּי, דְּמִיתוּ
אַרְבַּעִים וְחֲמִשָּׁה פְּרֻדְשָׁפִי. וְאַפִּיקָנָא לְרַב הַמְּנוּנָא וְחֲבָרוּי וְרַמִּינָא (נ"א
וְאוּלִּיכָנָא) לוֹן לְבַקְעַת אוֹנוּ, וְאַשְׁתַּזִּיבוּ. וְזַמִּינָא קַמִּיָּהוּ נְהָמָא וּמְיָא,
דְּלָא אַכְלוּ תֵלְתָא יוֹמִין. וְכָל הַהוּא יוֹמָא לָא בְּדִילָנָא מְנִיָּהוּ.

וְכַד תְּבָנָא, אֲשַׁכְּחָנָא פְּרָסָא דְנָטְלוּ כָּל אֵינּוֹן סְמִכִין, וְתֵלֵת מִן חֲבָרִיָּא
עֲלָה, וְשְׂאִילָנָא לוֹן. וְאַמְרוּ חוּלְקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, מְהַלּוּלָא
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֲבָרוּי. וְזַכָּא אַנְתְּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְזַכָּא חוּלְקָא, וְחוּלְקָא
דְּאֵינּוֹן חֲבָרִיָּא דִּיתְבִּין קַמָּךְ. כְּמָה דְרַגִּין אֲתַתְקְנוּ לְכוֹן לְעֵלְמָא דְאַתִּי.
כְּמָה בּוֹצִינִין דְנְהוֹרִין זְמִינִין לְנְהָרָא לְכוּ.

וְתָא חֲזִי, יוֹמָא דִּין בְּגִינָךְ אֲתַעֲטְרוּ חֲמִשִּׁין כְּתָרִין לְרַבִּי פְּנַחֶס בֶּן יֶאֱיִר
חֲמוּף. וְאַנָּא אֲזִילָנָא עִמִּיָּה בְּכָל אֵינּוֹן נְהָרֵי דְטוּרֵי דְאַפְרָסְמוֹנָא
דְכֵיָּא, וְהוּא בְּרִיר דּוּכְתִיָּה, וְאַתְתְּקִין. (ס"א וְאַנָּא הָא חֲזִינָא דְהָא בְּרִיר וְכוּ) אָמַר
לִיהַ, קְטוּרִין צְדִיקֵיָּא בְּקַרְטוּפָא דְעֵטְרִין, (דף קמ"ה ע"א) בְּרִישׁ יְרַחֵי
וּבְזַמְנֵי וְשַׁבְתִּי, יִתִּיר מְכָל שְׂאָר יוֹמִין.

אָמַר לִיהַ, וְאַף כָּל אֵינּוֹן דְלָבֵר, דְּכֵתִיב, (ישעיה 50) וְהִזְהָ מְדֵי חֲדָשׁ
בְּחֲדָשׁוּ וּמְדֵי שְׁבֵת בְּשַׁבְתּוֹ וְגו'. אִי אֱלִין אֲתִיָּין, כָּל שְׁפָן
צְדִיקֵיָּא. מְדֵי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוּ, לְמָה. מְשׁוּם דְּמַתְעַטְרֵי אַבְהָתָא רְתִיכָא



קדישא. ומדי שבת בשבתו, דמתעטר שביעא דכל אינון שיתא יומין, דכתיב, (בראשית ב) ויברך אלהים את יום השביעי וגו'.

ואנת הוא רבי שמעון, שביעא דשיתא, תהא מתעטר ומתקדש יתיר מכלא. ותלת עדונין דמשתכחין בשביעא, זמינן חבריא אלין צדיקיא לאתעדנא בגינה לעלמא דאתי. וכתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי מכובד. מאן הוא קדוש יי. דא רבי שמעון בן יוחאי, דאקרי מכובד בעלמא דין, ובעלמא דאתי. (עד כאן האדרא רבא).

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו וגו'. רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו. כמה גדולה היראה לפני הקדוש ברוך הוא, שבכלל היראה ענוה, ובכלל הענוה חסידות. נמצא שכל מי שיש בו יראת חטא, ישנו בכלן. ומי שאינו ירא שמים, אין בו לא ענוה ולא חסידות.

רעיא מהימנא

מצוה (כ"ב) זו לברך הנהן את העם בכל יום בזקיפות האצבעות, ולברך ברכה בכל יום, להמצא ברכות מעלה ומטה. שהרי האצבעות עומדות בסוד עליון, חמש תוך חמש. חמש של הימין וחמש של שמאל. חמש של הימין הן שבח יותר על אותן של שמאל, משום שימין זו יש לה שבח יתר על שמאל. ועל זה בברכה שמברך הנהן את העם, צריך לזקף ימין על שמאל ולעין בעין טובה. **ובשפורש** הנהן את ידיו, השכינה שורה על אותן האצבעות, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים עם הנהן באותן ברכות. וישראל מתברכים משני צדדים - מלמעלה ומלמטה. מלמעלה - השכינה ששורה על אותן אצבעות, והנהן שמברך.

בא ראה, דברים שעושים, מעוררים דברים למעלה. כמו זה בפרישת אצבעות הנהן למטה, מתעוררת השכינה לבא ולשרות עלינו. וכן כמה דברים הם בעולם שמעוררים דברים למעלה, שהרי בהתעוררות שלמטה מתעורר כח אחר למעלה, וזה בארנו בכמה מקומות. והינו טעם הלולב והינו טעם השופר. וכמו הם בגון זה עשר אצבעות מעוררות השכינה לשרות עליהן. מתעוררות עשר מעלות אחרות להאיר, והכל בשעה אחת.



וְעַל כֵּן אָסוּר לְבִן אָדָם לְזַקֵּף אֶצְבָּעוֹת בְּזָקִיפוֹת לְחֹנָם, אֲלֵא בַתְּפִלָּה וּבִבְרָכוֹת וּבִשְׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, שֶׁהֵם הַמְּעוֹרְרִים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ וְסוּד הָאֲמוּנָה. זָקִיפוֹת הָאֶצְבָּעוֹת, מִמְּנִים בְּאוֹתָהּ זָקִיפוֹת שֶׁלֹּהֶן עֲשָׂרָה שְׁלִיטִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְהִכְהֵן צְרִיף לְבָרֵךְ בְּעֵינַי טוֹבָה בְּהִסְכָּמַת הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁבְּרָכָה זוֹ יוֹצֵאת מִפִּי הַכֹּהֵן, אוֹתָן שְׁשִׁים אוֹתִיּוֹת יוֹצֵאוֹת וְטָסוֹת בְּרָקִיעַ, וּמִמְּנִים שְׁשִׁים גְּדוּלִים עַל כָּל אוֹת וְאוֹת, וְכֻלָּם מוֹדִים עַל כָּל הַבְּרָכוֹת הַלְלוּ. מָה הַטַּעַם שְׁשִׁים אוֹתִיּוֹת בִּבְרָכוֹת הַלְלוּ? מִשּׁוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם שְׁשִׁים רְבוּא, וְסוּד שְׁשִׁים רְבוּא עוֹמְדִים בְּעוֹלָם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא (רְבוּא) אֶחָד.

הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ שִׁיּוּצָא מִזֶּה עוֹלָה לְמַעְלָה עַד אוֹתוֹ הַכֹּסֵא שֶׁלְּמַעְלָה. וְהַכֹּל, שְׂכִינָה עֲלִיוֹנָה וְשְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה, מוֹדִים לְכַהֵן בְּאוֹתָן הַבְּרָכוֹת וְעַל אוֹתָם שְׁשִׁים מִמְּנִים. וְעַל זֶה כָּתוּב, וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם. וְאִזּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. (ע"כ רעיא מהימנא).

לְמִדְנוּ, מִי שִׁיּוּצָא מִן הַיְרָאָה וְנִתְלַבֵּשׁ בְּעֲנָוָה – עֲנָוָה עֲדִיף, וְנִכְלָל בְּכֻלָּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי כח) עֵקֵב עֲנָוָה יֵרָאת ה'. כָּל מִי שִׁישׁ בּוֹ יֵרָאת שְׁמַיִם, זוֹכֶה לְעֲנָוָה. כָּל מִי שִׁישׁ בּוֹ עֲנָוָה, זוֹכֶה לְחִסְדוֹת. וְכָל מִי שִׁישׁ בּוֹ יֵרָאת שְׁמַיִם, זוֹכֶה לְכֻלָּם. לְעֲנָוָה – שְׁפָתוֹב עֵקֵב עֲנָוָה יֵרָאת ה'. לְחִסְדוֹת – שְׁפָתוֹב (תהלים קג) וְחֶסֶד ה' מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יֵרְאִיו.

לְמִדְנוּ, כָּל אָדָם שִׁישׁ בּוֹ חִסְדוֹת, נִקְרָא מְלֵאף ה' צְבָאוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מלאכי ב) כִּי שְׁפָתַי כַּהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מְלֵאף ה' צְבָאוֹת הוּא. מִפְּנֵי מָה זָכָה כַּהֵן לְהִקְרָא מְלֵאף ה' צְבָאוֹת? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה מְלֵאף ה' צְבָאוֹת כַּהֵן לְמַעְלָה, אֵף כַּהֵן מְלֵאף ה' צְבָאוֹת לְמַטָּה.

וּמִי הוּא מְלֵאף ה' צְבָאוֹת לְמַעְלָה? (דניאל יב) זֶה מִיכָא"ל הַשֵּׁר הַגְּדוֹל, שֶׁבָּא מִחֶסֶד שֶׁל מַעְלָה, וְהוּא כַּהֵן גְּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. כְּבִיכּוֹל כַּהֵן גְּדוֹל שֶׁלְּמַטָּה נִקְרָא מְלֵאף ה' צְבָאוֹת, מִשּׁוֹם שֶׁבָּא מִצַּד הַחֶסֶד. מִהוּ חֶסֶד? רַחֲמִים תוֹף רַחֲמִים. וּמִשּׁוֹם כֵּן כַּהֵן לֹא נִמְצָא מִצַּד הַדִּין. מָה הַטַּעַם זָכָה כַּהֵן לְחֶסֶד? בְּגִלְלַת הַיְרָאָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קג) וְחֶסֶד ה' מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יֵרְאִיו.



מהו עולם ועולם? אמר רבי יצחק, כמו שהתקן בחדר הקדוש, עולם אחד, ועולם שנים. אמר רבי חייא, אם כן, מן העולם ועד העולם צריך לו להיות! אמר לו, שני עולמות הם, וחזרו להיות אחד. אמר רבי אלעזר לרבי יצחק, עד מתי תסתם דבריך? מן העולם ועד העולם כלל של סוד עליון, אדם שלמעלה ואדם שלמטה, והינו עולם ועולם. וכתוב ימי עולם, וכתוב שנות עולם, והרי פרושה בחדר הקדוש העליון.

על יראיו - שכל מי שהוא ירא חטא, נקרא אדם. מתי? אמר רבי אלעזר, שיש בו יראה, ענוה, חסידות, כלל של הכל.

אמר רבי יהודה, והרי שנינו, אדם כלל זכר ונקבה. אמר לו, ודאי כן זה בכלל של אדם, שמי שמתחבר זכר ונקבה, נקרא אדם, ואז ירא חטא. ולא עוד, אלא ששורה בו ענוה. ולא עוד, אלא ששורה בו חסד. ומי שלא נמצא זכר ונקבה, אין בו לא יראה ולא ענוה ולא חסידות. ומשום כן נקרא אדם כלל הכל. וכיון שנקרא אדם, שורה בו חסד, שכתוב (שם פט) אמרתי עולם חסד יבנה וגו'. ולא יכול להבנות אם לא נמצא זכר ונקבה.

וכתוב (תהלים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו. יראיו - כלל של אדם. דבר אחר וחסד ה' מעולם ועד עולם - אלה אותם כהנים שבאו מצד החסד, וירשו ירשה זו שירדה מעולם שלמעלה לעולם שלמטה. על יראיו - כהנים שלמטה, שכתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו, להתכלל בכלל של אדם. (שם) וצדקתו לבני בנים, משום שזכה לבני בנים. אמר רבי יהודה, אם כן, מהו וצדקתו? וחסדו היה צריך לו להיות!

אמר רבי אלעזר, הינו סוד ששנינו בזאת, (בראשית ב) כי מאיש לקחה זאת. וכתוב לזאת יקרא אשה. וזאת נכללה באיש, שהינו חסד, וזאת נקבה. חסד זכר. ומשום כן זכר שבא מצד הלבן הזה, נקרא חסד. וזאת נקראת צדק, שבאה מצד אדם, ומשום כן נקראת אשה. והינו מה שכתוב וצדקתו. מה זה וצדקתו? צדקתו של חסד, בת זוגו, להתבשם זה בזה. ומשום כן למדנו, כל כהן שאין לו בת זוג, אסור בעבודה, שכתוב וכפר בעדו ובעד ביתו.

אמר רבי יצחק, משום שאין שכניה שורה במי שלא נשא אשה, וכהנים צריכים יותר מכל שאר העם להשרות בהם שכניה.



וכיון ששורה בהם שכניה, שורה בהם חסד, ונקראים חסידים, וצריכים לברך את העם. זהו שכתוב (תהלים קמה) וחסידך יברכוכה. וכתוב (דברים לג) תמיד ואוריך לאיש חסידך. ומשום שפהן נקרא חסיד, צריך לברך. ומשום כך כתוב, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו. מה הטעם? משום שנקראים חסידים, וכתוב וחסידך יברכוכה.

כה תברכו את בני ישראל אמור להם. כה תברכו - בלשון הקדש. כה תברכו - ביראה. כה תברכו - בענוה. אמר רבי אבא, כה תברכו - למדנו, הצדק הזה נקרא כ"ה, שכל הדינים מתעוררים מכ"ה (ממנו), והינו מה שאמר רבי אלעזר, מה זה מכה (שכה) רבה? כלומר, מכה מכה. וכתוב (שמות ז) והנה לא שמעת עד כ"ה, כמו שהפחיד משה. וכתוב בזאת תדע כי אני ה', והכל אחד. וכתוב ולא שית לבו גם לזאת, שהזמינה להחריב את ארצו.

מהכ"ה הזאת מתעוררים הדינים, ומשהתחבר עמה חסד, מתבשמת. ומשום כך נמסר זה לכהן שבא מחסד, כדי שתתברך ותתבשם כ"ה. זהו שכתוב כה תברכו. כלומר, אף על גב שהכה הזאת נמצאת בדינים, תבשמו אותה ותברכו אותה, שכתוב כה תברכו את בני ישראל. תברכו בחסד זה את כ"ה, ותבשמו אותה מול ישראל, כדי שלא ימצאו בה דינים.

זהו שכתוב כה תברכו את בני ישראל אמור להם. לא כתוב אמרו, אלא אמור, להוציא משרבו הפריצים שלא מפרסמים דבר, שהרי לא הצטוו לפרסם השם, משמע שכתוב אמור להם. אמור סתם. דבר אחר אמור - כיון שכתוב כה תברכו, למה לא כתוב תאמרו? אלא שנה רבי יהודה, אמור להם, זכו - להם. לא זכו - אמור סתם.

רבי יצחק פתח, (דניאל י) וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו'. וראיתי אני דניאל לבדי?! והרי שנינו, הם נביאים, והוא לא נביא, ומי הם? חגי זכריה ומלאכי. אם כך, נעשה קדש חל, והרי כתוב לא ראו, למה פחדו? ובדניאל כתוב וראיתי אני, ולא פחד, והוא לא נביא, הרי חל קדש?



אָלָא כִּף לְמִדְנֹו, כְּתוּב (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מִחֲנֶה לֹא יִירָא לְבִי אִם תִּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ. בְּזֹאת, זֶה שְׂאֲמַרְנֹו. זֹאת חֶבֶל חֶלְקוֹ לִירֵשׁ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ נְקָמוֹת. וְשִׁנִּינוּ, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת דָּוִד מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה עִם הָאָבוֹת, כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים שֶׁל הַכֹּל, שְׁיִרְשׁוּ הָאָבוֹת. וְלְמִדְנֹו שְׂדוּד הוֹרִישׁ מַלְכוּת לְבָנָיו, וּבְמִקוּם מַלְכוּת הָעֲלִיוֹנָה הִתְחַזַּק וִירֵשׁ הוּא וּבָנָיו מַלְכוּת זוֹ שְׁלֹא תַעֲבֹר מִשְׁלֹטוֹנָם לְדוּרֵי דוּרוֹת.

וְלְמִדְנֹו, בְּשַׁעַה שְׁכַתֵּר הַמַּלְכוּת הַזֶּה הִתְעוֹרֵר לְבָנֵי דָוִד, אֵין מִי שְׂיַעֲמֵד לְפָנָיו. וְרֵאִיתִי אֲנִי דְנִיָּאל לְבִדֵי אֶת הַמְּרָאָה, מִשׁוּם שְׂמִבְנֵי דָוִד הָיָה, שְׁכַתוּב (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דְנִיָּאל חֲנַנְיָהּ וְגו'. וְהוּא רָאָה וְשָׂמַח בְּזֶה שֶׁהוּא מַצֵּד יִרְשֵׁת חֶלֶק חֶבֶל אָבִיו, וּמִשׁוּם שֶׁהָיָה שְׁלוֹ הוּא סָבֵל, וְאַחֲרִים לֹא סָבֵלוּ. שְׂאֲמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּשַׁעַה שֶׁהַכ"ה הַזֹּאת מִתְעוֹרֶרֶת בְּדִינָהּ, לֹא יְכוּלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לַעֲמֹד לְפָנֶיהָ.

וּבְשַׁעַה שֶׁהַכְּהֵנִים פּוֹרְשִׁים יְדִיהֶם, שְׂבָאִים מִחֶסֶד, מִתְעוֹרֵר חֶסֶד שְׁלַמְעֵלָה וּמִתְחַבֵּר בְּכ"ה הַזֹּאת, וּמִתְבַּשְׂמֵת וּמִתְבָּרַכַת בְּפָנִים מְאִירוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמַעֲבִירִים מֵהֶם דִּינִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֶת שְׂאָר הָעַמִּים.

בְּגִלָּל כִּף כֹּהֵן וְלֹא אַחֵר. כֹּהֵן, כְּדִי שְׂיִתְעוֹרֵר הַכֹּתֵר הַזֶּה שְׁלוֹ, חֶסֶד, עַל יְדוֹ, שְׂנַקְרָא חֶסֶד, שְׁכַתוּב (דברים לג) לֹאִישׁ חֶסֶדֶךָ. וְהוּא בָּא מַצֵּד הַחֶסֶד. וְכַתוּב (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּכָה. אֵל תִּקְרִי יִבְרַכּוּכָה, אֲלֵא יִבְרַכּוּ כ"ה. כֹּה תְבָרְכוּ – בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ. כֹּה תְבָרְכוּ – בְּלִשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ.

לְמִדְנֹו, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעַה שֶׁהַכֹּהֵן שְׁלַמְטָה קָם וּפּוֹרֵשׁ יְדָיו, כָּל הַכְּתָרִים (ספירות) הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְעֵלָה מִתְעוֹרְרִים וּמִתְקַנְּנִים לְהַתְבָּרֵךְ, וּמְאִירִים מַעֲמַק הַבָּאָר שְׁנַמְשֵׁךְ לָהֶם מְאוֹתוֹ עֲמַק שְׂיוּצָא תָמִיד, וְלֹא פּוֹסְקִים הַבְּרָכוֹת הַנוֹבְעוֹת מִבוּעֵים לְכֹל הָעוֹלָמוֹת, וּמִתְבָּרְכִים וּמְשַׁקִּים מִכָּלֵם.

וְלְמִדְנֹו, בְּאוֹתוֹ זְמַן לַחֵשׁ וּשְׂתִיקָה יֵשׁ בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. לְמַלְךְ שְׂרוּצָה לְהַזְדַּוֵּג בְּמַלְכָה וְרוּצָה לְהַכְנִס אֵלֶיהָ בְּלַחֵשׁ, וְכֹל הַשְּׂמֵשִׁים מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹתוֹ זְמַן וּמִתְלַחֲשִׁים: הָרִי הַמְּלָךְ בָּא לְהַזְדַּוֵּג בְּמַלְכָה. מִי הַמְּלָכָה? זֶה כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל. מִי כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל? כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל סִתָּם.



לְמִדְנֹו, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּהֵן צָרִיךְ לְזַקֵּף יָמִין עַל שְׂמָאל, שְׂכַתּוּב
(ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם. יָדוֹ כְּתוּב, וְלֹא
יָדָיו, מִשּׁוּם שֶׁשָּׂבַח הַיָּמִין עַל הַשְּׂמָאל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סוּד הוּא,
מִשּׁוּם שְׂכַתּוּב (בראשית ג) וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ.

אל תמנע בשביל הפחד לכנס בעסק החכמה כי מה נפש חיותך אשר אתה בעולם אם חס ושלום אין בך חכמה ומדע אין חייה חיים

כתיב עת לעשות להויה הפרו תורתך יומין ועירון ומרי דחובה דחיק וכו' והנה רבים מן החברים מתיראים לנפשם לעסק בעץ חיים לטיל בפרדס הגן שלא יארע להם כמעשה אחר חס ושלום ובפרט בראותם מה שהזהיר מורנו הרב חיים ויטאל זכרונו לברכה בעצמו בהקדמת עץ חיים וכו' ובפרט בדור הזה החלש מכבד הגלות ומי יקרב לגשת אל הקדש פנימה דע לה אחי ידידי נפשי הקורא נעים, אמת שהעוסק בחכמה זו מתגרים בו החיצונים ומבקשים להחטיאו אחר שכל מגמתו לבערם מן הכרם וכו' אמנם שמע בקולי איעצה ויהי אלקים עמך אל תמנע בשביל הפחד לכנס בעסק החכמה כי מה נפש חיותך אשר אתה בעולם אם חס ושלום אין בך חכמה ומדע אין חייה חיים והכתוב אומר ראה נתתי לפניך את החיים ובחרת בחיים.

והגע עצמך אם איש יעמיד עליך למנעך מחיים חס ושלום, תעמד עמו למלחמה, הן וכו' והן לחיים, או תמשל בו, או חס ושלום להפה, וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ויקלו בעיניו כל הפעולות ואיצטדקאות שבעולם לעבר בים ולשמם וכו', עד שיכניע את העומד כנגדו ורוצה למנעו מן החיים.

וקל וחמר מה נאמר בחיים הנצחיים הנקראים חיים ולא במדמה, על אחת כמה וכמה שמחייב כל אחד להלחם לעמד על נפש חיותו ולמסור נפשו לעסק בחכמה זו, לבער קוצים מן הכרם ולהכרית חוחים, אם יזכה טוב, ואם חס ושלום יפל במלחמה הנה בשביל זה נקרא מלחמה, כמו שכתב החסיד בעל חובת הלבבות בזה נגד מלחמת היצר, בא וראה מלחמת החיצונית הסכנה העצומה בו ומכניס עצמו לסכנה בשביל ספק אם ינצח יזכה לשלל גדול על אחת כמה וכמה במלחמת היצר ומלחמה גדולה אף תמנע עצמך בשביל ספק, כמה ששון ושמחה וכבוד וחיי נחת יגיע לה אם תנצח ותזכה.

ועין בפסק הגאון מהר"י דלאטש ובהקדמת מורנו הרב חיים ויטאל זכרונו לברכה בשם האר"י זכרונו לברכה בכתב יד עצמו. על פן אחי אל תיראו ואל תפחדו כי הויה יהיה בכסלך ושמר רגלך מלקד.

(בעל העטרת צבי בריש ספר התקונים שלו אות ח' עד)



סדר הלימוד ליום כה ניסן [יום 202 בשנה]

לְמַדְנּוּ, כִּהֵן שְׂרוּצָה לְפָרֵשׁ יָדָיו, צָרִיף שְׂתוּסָף קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁתוֹ, שְׂצָרִיף לְקִדְשׁ יָדָיו עַל יַד הַקְּדוּשׁ. מִי יַד שֶׁל הַקְּדוּשׁ? זֶה לְוִי, שְׂצָרִיף כִּהֵן לְטַל קִדְשָׁה שֶׁל מִים מִיָּדָיו, שְׂכַתוּב וְקִדְשָׁתָ אֶת הַלְוִיִּם. הֲרִי הֵם קְדוּשִׁים. וְכַתוּב בְּלוִיִּם, (במדבר יח) וְגַם אֶת אַחִיף מִטָּה לְוִי וְגו'. שְׂבֵט אָבִיף – כָּלֵל. מִכָּאֵן שְׂכָל כִּהֵן שְׂפּוֹרֵשׁ יָדָיו, צָרִיף לְהִתְקַדֵּשׁ עַל יָדֵי קְדוּשׁ, לְהוֹסִיף קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁתוֹ. וְלִכֵּן לֹא יִטַּל קִדְשָׁה שֶׁל מִים מִבֵּין אָדָם אַחַר שְׂאִינְנוּ קְדוּשׁ.

וּבַמִּפְרָא דְּצִנִּיעוּתָא לְמַדְנּוּ, לְוִי שֶׁהִתְקַדֵּשׁ כִּהֵן עַל יָדוֹ, צָרִיף הוּא לְהִתְקַדֵּשׁ בְּתַחֲלָה. וְלָמָּה לְוִי? שְׂתִתְקַדֵּשׁ עַל יָדֵי כִהֵן אַחַר. לְמַדְנּוּ, כִּהֵן אַחַר לֹא צָרִיף, שֶׁהֲרִי כִהֵן שְׂאִינּוֹ שְׁלָם, לֹא צָרִיף זֶה הַכִּהֵן הַשְּׁלָם לְהַפְגִּים עַל יָדֵי פְגוּם שְׂלֹא שְׁלָם. אָבֵל לְוִי שֶׁהוּא שְׁלָם וְרָאִי לְעֵלוֹת לְדוּכָן וְלַעֲבֹד בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד, הֲרִי הוּא שְׁלָם, וְהֲרִי נִקְרָא קְדוּשׁ, שְׂכַתוּב וְקִדְשָׁתָ אֶת הַלְוִיִּם. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, אִף נִקְרָא טְהוֹר, שְׂכַתוּב וְטַהֲרַתְּ אֶתְּם. וּמִשׁוּם כֵּף צָרִיף לְהוֹסִיף כִּהֵן קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁתוֹ.

לְמַדְנּוּ, כִּהֵן שְׂפּוֹרֵשׁ יָדָיו, צָרִיף שֶׁהָאֲצַבְעוֹת לֹא יִתְחַבְּרוּ זו בְּזוֹ, כְּדִי שְׂתִתְבָּרְכוּ כְּתָרִים קְדוּשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ כְּמוֹ שְׂרָאִי לוֹ, מִשׁוּם שֶׁשֵׁם הַקְּדוּשׁ צָרִיף לְהִתְפָּרֵשׁ בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שְׂלֹא לְעַרְבַּ זֶה בְּזֶה, וְלֹא יִתְכַּוֵּן (וְלִהְתְּכַוֵּן) בְּאוֹתָם דְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׂתִתְבָּרְכוּ עֲלִיוֹנִים כְּדִי שְׂתִתְבָּרְכוּ תַחְתּוֹנִים, וְיִתְבָּרְכוּ עֲלִיוֹנִים שֶׁהֵם קְדוּשִׁים בְּקִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה עַל יָדֵי הַתַּחְתּוֹנִים, שֶׁהֵם קְדוּשִׁים בְּקִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, שֶׁהֵם קְדוּשִׁים מִכָּל קְדוּשִׁים שְׂלֵמְטָה, שְׂכַתוּב (תהלים קמה) וְחִסִּידִיף יִבְרַכּוּכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, כָּל כִּהֵן שְׂלֹא יוֹדֵעַ סוּד זֶה, וְלָמִי מְבָרַךְ, וּמַהִי הַבְּרָכָה שְׂמְבָרַךְ – אֵין בְּרַכְתּוֹ בְּרָכָה, וְהֵינּוּ מַה שְׂכַתוּב (מלאכי ב) כִּי שְׂפַתִי כִהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ. מַה זֶה דַעַת? דַעַת סֵתָם. וְתוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ, עֲלִיוֹנִים יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ. וּמַה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ? תוֹרָה. תוֹרָה סֵתָם. אֵיף אַחֲזָה תוֹרָה שְׂלֵמְעֵלָה שְׂנַקְרָאת תוֹרָה סֵתָם? שְׂלֵמְדְנּוּ, תוֹרָה שְׂבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׂבַעֲלָ פֶה בְּאוֹתָם כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים שְׂנַקְרָאוּ כֵּף. מַה הַטַעַם? כִּי מִלְאָף ה' צְבָאוֹת הוּא. וְלִמְדְנּוּ





שְׁצַרְיָהּ הַכֹּהֵן לְכוּן בְּאוֹתָם דְּבָרִים שְׁלֹמְעֵלָה לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
כְּפִי שְׁצַרְיָהּ.

רעיא מהימנא

מִצְוָה אחר זו - בְּרַכַּת כְּהֻנִּים. יְבָרְכֶךָ ה', יָאֵר ה', יִשָּׂא ה'. מְקוֹר
מְשַׁלְשָׁה שְׁמוֹת אֱלֹהִים: יוֹד ה"א וָא"ו ה"א (יוד ה"י וָא"ו ה"י).
קְדֻשָּׁה, אֱהִי"ה אֱהִי"ה, שְׁמִקוּרוֹ יוֹד ה"א וָא"ו ה"א. הַקְּשׁוּר
שֶׁל שְׁנֵיהֶם, הַיַּחְוֵד שֶׁל שְׁנֵיהֶם - אֲדֹנָי, שְׁבוּ א"י, שְׁרִמּוּזִים
אִיהֶדוּנָה"י (יֵאֵהֶדוּנָה"י, וְזֶה הַעֲמוּד הָאֲמָצְעִי, וְהַשְּׂכִינָה הִיא יֵאֵהֶדוּנָה"י) (מְקוֹר מִג' שְׁמוֹת
אֱלֹהִים יוֹד ה"י וָי"ו ה"י שְׁרִמּוּזִים יֵאֵהֶדוּנָה"י, וְזֶה הַעֲמוּד הָאֲמָצְעִי, הַשְּׂכִינָה אִיהֶדוּנָה"י)
(אִיהֶדוּנָה"י), וְרִמּוּזִים א"י רְבִיעֵי מְשַׁנֵּי שְׁמוֹת מְפָרְשִׁים שְׁרִשׁוּמִים בָּהֶם.
(עד כאן רעיא מהימנא).

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְמַדְנּוּ בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, שֵׁם הַקָּדוֹשׁ גְּלוּי
וּמְכֻסָּה, שְׁגֻלוּי הָרִי כְּתוּב בְּיוֹד ה"א וָא"ו ה"א. שְׁמְכֻסָּה
כְּתוּב בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְאוֹתוֹ שְׁמְכֻסָּה הוּא הַנִּסְתָּר (אַחֲרִים, וְאוֹתוֹ שְׁמְכֻסָּה
הוּא נִסְתָּר) שֶׁל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְאֶפְלוּ אוֹתוֹ שְׁמַגְלָה מְכֻסָּה
בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, בְּגִלְלַת אוֹתוֹ טְמִיר הַטְּמִירִים בְּפָנִים.

שְׁהָרִי כָּאֵן צְרִיךְ הַכֹּהֵן לְצַרֵּף שֵׁם הַקָּדוֹשׁ וְלְהוֹרִיד רַחֲמִים, (בְּלִם)
שְׁכֻלָם כְּלוּלִים בְּדַבּוּר שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת (שְׁכֻלָן מִדּוֹת)
(בְּשַׁנֵּי כְתָרִים) כְּתָרֵי הַרַחֲמִים. וּבְאוֹתִיּוֹת אֱלֹהִים שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה סְתוּמִים
עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם מִדּוֹת הַרַחֲמִים, וְשֵׁלֶשׁ עֲשָׂרֵה שֶׁל הַעֲתִיק נִסְתָּר וְגִנוּז
מִהַכֹּל. וְתִשַׁע שֶׁהִתְגַּלּוּ מִזְעִיר אֲנַפִּין (בְּזַעִיר אֲנַפִּין), וּמִתְחַבְּרִים כָּלֵם
בְּצַרוּף שֵׁם אֶחָד שֶׁהִיָּה הַכֹּהֵן מְכוּן כְּשֶׁפָּרַס יָדָיו בְּעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת.

וְלְמַדְנּוּ, כְּשֶׁהִיָּתָה צְנִיעוּת בְּעוֹלָם, הִיָּה מִתְגַּלָּה שֵׁם זֶה לְכֹל.
מִשְׁרַבְתָּה הַחֲצָפָה בְּעוֹלָם, נִסְתָּר בְּאוֹתִיּוֹתָיו. שְׁכֻשְׁהִיָּה
מִתְגַּלָּה, הַכֹּהֵן הִיָּה מְכוּן, וְהַשֵּׁם מִתְפָּרֵשׁ. בְּמָה מְכוּן? מְכוּן בְּנִסְתָּר
שְׁטִמִיר וְגִנוּז, וּמִתְגַּלָּה וּמִתְפָּרֵשׁ. מִשֶּׁהִתְרַבְּתָה הַחֲצָפָה בְּעוֹלָם, נִסְתָּר
הַכֹּל בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת.

וּבֵא רָאָה שְׁכָל אֱלֹהִים עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת (רַחֲמִים) (שְׁכָל אֱלֹהִים עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
מִדּוֹת הַרַחֲמִים), מִשֶּׁהָ אָמַר אוֹתָן בְּשְׁתֵּי פְעָמִים. פְּעַם רִאשׁוֹנָה אָמַר
שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל עֲתִיק הַעֲתִיקִים, נִסְתָּר הַכֹּל, לְהוֹרִיד אֱלֹהִים
לְמָקוֹם שְׁנַמְצָא הַדִּין, לְכַפּוֹתָם. פְּעַם שְׁנֵיָה אָמַר תִּשַׁע מִדּוֹת רַחֲמִים



שְׁכֹלֵי־לִים בְּזַעִיר אֲנַפִּין, וּמְאִירִים מִהֶעֱתִיק נִסְתַּר הַכֹּל. וְכֹלָם כּוֹלֵל
הַכֹּהֵן כְּשִׁפּוֹרֵשׁ יָדָיו לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, וְנִמְצָאִים שְׁמַתְּבָרְכִים כָּל (הַעֲלִיּוֹנִים)
הָעוֹלָמוֹת בְּצַד הַרְחָמִים שֶׁנִּמְשָׁכִים מִהֶעֱתִיק הַטְּמִיר, נִסְתַּר הַכֹּל. וְכֹל
הָעֹשְׂרִים וְשִׁתִּים אוֹתִיּוֹת הִלְלוּ מִדוֹת נִסְתָּרוֹת.

וּבְרַכָּה ה' וַיִּשְׁמְרָךְ, אֵלֹהֵי שְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים וְשְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת שֶׁל שְׁתֵּים
עָשָׂרָה אוֹתִיּוֹת הַכְּלוּלוֹת כְּנִגְדָם, וּבְכֹל הַתְּפִינָה הַכֹּהֵן. וְכֹל
עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְּבַשְׂמִים בְּעֹשְׂרִים וְשִׁתִּים אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּסְתָּרוֹת
בְּשְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הִלְלוּ, כְּנִגְדָם עֹשְׂרִים וְשִׁתִּים (אוֹתִיּוֹת) מִדוֹת רַחֲמִים
שְׁכוּלָלוֹת הַכֹּל. וְלִכֵּן כְּתוּב אָמור, וְלֹא אָמְרוּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. אָמור –
שְׁצַרְיָךְ לִכְוֵן בְּכֹל הַנִּסְתָּרִים הִלְלוּ בְּכֹל הַמַּעֲלוֹת הִלְלוּ. אָמור –
בְּדַבְּרִים נִסְתָּרִים שֶׁל מַעֲלָה. אָמור – חֲשַׁבּוֹן רַמ"ח אֵיבָרִים שֶׁבְּאַדָם
חָסַר אֶחָד. מָה הַטַּעַם? שֶׁבְּאַחַד כָּלֵם תְּלוּיִים. וְכֹלָם מִתְּבָרְכִים בְּבִרְכָה
זוֹ בְּשְׁלֹשֶׁת הַפְּסוּקִים הִלְלוּ כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. לָהֶם – לְכֹלֵל בְּבִרְכָה זוֹ
עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

לְמַדְנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יוֹם אֶחָד יִשְׁבְּתִי לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְשְׁאַלְתִּי אוֹתוֹ, אָמַרְתִּי, רַבִּי, מָה רָאָה דָוִד שֶׁאָמַר
(תְּהִלִּים לו') אָדָם וּבִהְמָה תוֹשִׁיעַ ה' ? אָדָם מִיֵּלָא, בְּהִמָּה לָמָּה? אָמַר לוֹ,
יְפֵה שְׁאַלְתָּ, הַכֹּל הוּא בְּמַנְיִן. זָכוּ – אָדָם. לֹא זָכוּ – בְּהִמָּה.

אָמַרְתִּי, רַבִּי, סוּד הַדְּבָר אֲנִי רוֹצֶה. אָמַר לוֹ, הַכֹּל נֶאֱמַר, וּבֹא רְאֵה,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לְיִשְׂרָאֵל אָדָם, כְּדִגְמָה שְׁלֹמְעֵלָה,
וְקָרָא לָהֶם בְּהִמָּה, וְהַכֹּל בְּפִסּוּק אֶחָד, שֶׁכְּתוּב וְאַתָּן צֹאנִי צֹאן
מִרְעִיתִי וְגו'. (יִחְזַקְאֵל לֵד) וְאַתָּן צֹאנִי צֹאן מִרְעִיתִי – הֲרִי בְּהִמָּה. אָדָם
אַתָּם – הֲרִי אָדָם. וְיִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אָדָם וּבְהִמָּה, וּמִשּׁוּם זֶה אָדָם
וּבְהִמָּה תוֹשִׁיעַ ה'. וְעוֹד סוּד הַדְּבָר, זָכוּ – אָדָם כְּדִגְמָה שְׁלֹמְעֵלָה, לֹא
זָכוּ – נִקְרָאוּ בְּהִמָּה, וְכֹלָם מִתְּבָרְכִים בְּזִמְנָן אֶחָד – אָדָם שְׁלֹמְעֵלָה
וּבְהִמָּה שְׁלֹמְטָה. וְכֹל שֶׁכֵּן שֶׁהַכֹּל יֵשׁ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אָדָם
וּבְהִמָּה תוֹשִׁיעַ ה'.

וּבֹא רְאֵה, הַבְּרַכָּה לֹא נִמְצְאָת לְמִטָּה עַד שֶׁתִּמְצָא לְמַעְלָה,
וּמִשְׁנִמְצָאָה לְמַעְלָה – גַּם לְמִטָּה נִמְצְאָת, וְהַכֹּל תְּלוּי כִּף לְטוֹב
וּלְרָע. לְטוֹב, שֶׁכְּתוּב (הוֹשַׁע ב) אֶעֱנֶה אֶת הַשְּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ.
לְרָע, שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָה כד) יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמְּרוֹם בְּמְרוֹם וְעַל מַלְכֵי
הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.



אמר רבי יהודה, בגלל זה (התפארת היו פתח ב) כתוב אמור להם, סתם, להתברך עליונים ותחתונים כלם כאחד, שכתוב כה תברכו בתחלה, ואחר כך את בני ישראל אמור להם סתם, להתברך כלם כאחד. יברכה ה' - למעלה. וישמרך - למטה. יאר ה' פניו - למעלה. ויחנך - למטה. ישא ה' פניו - למעלה. וישם לך שלום - למטה.

רבי אבא אמר, כלם מתברכים כאחד בעשרים ושתים אותיות חקוקות של השם הקדוש שנכלל ונסתר כאן, בעשרים ושתים אותיות כלם מתברכים. והם רחמים תוך רחמים, שלא נמצא בהם דין. ולא? והרי כתוב ישא ה' פניו אליך! אמר רבי אבא, ישא - יסלק ויעביר כדי שלא ימצא דין כלל.

למדנו, אמר רבי יוסי, בשעה שהכהן פורש ידיו, אסור לעם להסתכל בו, משום ששכינה שורה בידי. אמר רבי יצחק, אם כך, כיון שלא רואים, אז מה אכפת להם, שהרי כתוב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי, בחייהם לא רואים, אבל במיתתם רואים? אמר לו, משום שהשם הקדוש רמוז באצבעות ידיו, וצריך האדם לפחד. אף על גב שלא רואה שכינה, לא צריך להסתכל על הידים של הכהנים, כדי שהעם לא ימצא בחצפה אל השכינה.

למדנו, בשעה שהכהן פורש ידיו, צריך העם לשוב ביראה, באימה, ולדעת שאותה שעה עת רצון נמצא בכל העולמות, ומתברכים עליונים ותחתונים ואין דין בכלם, והיא השעה שמתגלה הנסתר עתיק העתיקים בזעיר אנפין, ונמצא שלום בכל.

אמר רבי שמעון, בראשי שלשת הפסוקים הללו יו"ד יו"ד יו"ד: "ברכה י"אר י"שא. כלם להראות אמונה השלמה, ולהתברך מהעתיק מי שצריך. יו"ד יו"ד יו"ד, להתברך זעיר אנפין מעתיק הכל. ומשום כך, יברכה ה' למעלה, וישמרך הוא למטה, וכן כלם.

ושנה התנא לפני רבי שמעון, מי שמצטער בחלומו, שיבא בשעה שהכהנים פורשים ידיהם, ויאמר: רבוננו של עולם, אני שלך וחלומותי שלך וכו'. למה? משום שאותה שעה נמצאים רחמים בכל העולמות, ומי שיבקש תפלתו בצערו, מתהפך לו דין לרחמים.

ושמו את שמי. מה זה ושמו את שמי? אמר רבי יהודה, יתקנו, כמו שכתוב (כמדבר ד) ושמו אותם איש על עבדתו ואל משאו. להתקין בברכתם כתרים של ימין לימין, וכתרים של שמאל



לשמאל כְּרָאוּי, שְׁצָרִיךְ שְׁלֵא יִטְעוּ בָהֶם לְהִתְקִין הַכֹּל כְּדֵי שְׂיִתְבָּרְכוּ
עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְאֵם יַעֲשׂוּ כֶּךָ, מָה כָּתוּב? וְאֲנִי אֲבָרְכֶם. לְמִי? לְאוֹתָם כֹּהֲנִים, שְׁכָתוּב
(בראשית כז) וּמְבָרְכֶיךָ בְּרוּךְ. וְכָתוּב (שם יב) וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ. הֵם
מְבָרְכִים אֶת הָעָם, וְאֲנִי אֲבָרְךָ אוֹתָם, וּלְפִיכֶךָ כָּתוּב וְשָׁמוּ, וְלֹא כָּתוּב
לְאִמְרוֹ אוֹ יִזְכְּרוּ.

לְמַדְנֹו, כָּל כֹּהֵן שְׁלֵא אוֹהֲבִים אוֹתוֹ הָעָם, לֹא יִפְרֹשׁ יָדָיו. וּמַעֲשֶׂה
הָיָה בְּכֹהֵן אֶחָד שֶׁקָּם וּפְרֹשׁ יָדָיו, וְעַד שְׁלֵא הַשְּׁלִים נַעֲשֶׂה
גַּל עֲצָמוֹת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁלֵא בְּרוּךְ בְּחַבִּיבוּת. וְקָם אַחֵר וּפְרֹשׁ
יָדָיו וּבְרוּךְ, וְהִתְתַּקֵּן אוֹתוֹ הַיּוֹם. כָּל כֹּהֵן שְׁאִינוֹ אוֹהֵב אֶת הָעָם אוֹ הָעָם
לֹא אוֹהֲבִים אוֹתוֹ, לֹא יִפְרֹשׁ יָדָיו לְבָרְךָ אֶת הָעָם, שְׁכָתוּב (משלי כב) טוֹב
עֵינַי הוּא יְבָרְךָ, אֵל תִּקְרֵי יְבָרְךָ, אֲלֵא יְבָרְךָ.

לְמַדְנֹו, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה מָה כָּתוּב בְּאוֹתוֹ בְּלַעַם הַרְשָׁע.
בְּשַׁעָה שֶׁנִּמְסַר לוֹ לְבָרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל, הָיָה מִשְׁגִּיחַ בְּעֵינַי רָעָה
כְּדֵי שְׁלֵא תִתְקַים הַבְּרָכָה, וְהָיָה תוֹלָה דְבָרָיו בְּאוֹתָהּ עֵינַי רָעָה, שְׁכָתוּב
(במדבר כד) נֶאֱמַר בְּלַעַם בְּנוֹ בְּעַר. מָה זֶה בְּנוֹ בְּעַר? מֵאוֹתוֹ שֶׁהָיָה שׁוֹנֵא
אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְנֶאֱמַר הַגִּבּוֹר שְׁתָּם הָעֵינַי, שְׁפִתוֹם הָעֵינַי טוֹב
מֵהֶם, כְּדֵי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ וְלֹא תִתְקַים הַבְּרָכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֶּךָ הוּא בּוֹדְאִי, שֶׁנִּמְצָאת פְּתִיחַת (שְׁנִמְצָאת פְּקִיחַת) עֵינַי
לְבָרְךָ, שְׁכָתוּב (דניאל ט) פִּקַּח עֵינַיְךָ, כְּדֵי לְבָרְךָ. וּבִרְכַת רַב
הַמְנוּנָא סָבָא כֶּךָ הָיָה אוֹמֵר: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְקַח עֵינָיו עָלֶיךָ.
וּבְאוֹתוֹ רָשָׁע כָּתוּב שְׁתָּם הָעֵינַי, כְּדֵי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ עַל יָדוֹ. וְאָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לְכֵן צָרִיךְ הַכֹּהֵן לְבָרְךָ בְּעֵינַי טוֹבָה, בְּרַכְתוֹ תִתְקַים. וְשְׁלֵא מְבָרְךָ
בְּעֵינַי טוֹבָה, כָּתוּב (משלי כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לְחָם רַע עֵינַי וְאֵל תִּתְאָוֶר
לְמַטְעַמְתָּיו. כְּלוֹמַר, אֵל תִּבְקַשׁ מִמֶּנּוּ בְרָכָה כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּא רְאֵה, כָּתוּב (דברים כג) וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְשַׁמֵּעַ
אֵל בְּלַעַם וְגוֹ'. לְשַׁמֵּעַ אֵל בְּלַעַם?! אֵל בְּלַק הָיָה צָרִיךְ לוֹ
לְהִיּוֹת, שֶׁהָרִי בְּלַק עָשָׂה הַכֹּל! מָה זֶה אֵל בְּלַעַם? אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁהָיָה
סוֹתָם עֵינָיו כְּדֵי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ יִשְׂרָאֵל. לְמַדְנֹו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְּלַעַם: רָשָׁע, אֵתָה סוֹתָם עֵינַיְךָ כְּדֵי שְׁלֵא יִתְבָּרְכוּ
בְּנֵי – אֲנִי אֶפְקַח עֵינַי, וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁתֹּאמַר, אֶהַפֵּךְ אוֹתָם לְבָרְכָה.



זהו שְׁכָתוּב (שם) וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֵת הַקְּלָלָה לְבָרְכָה כִּי אֶהְבֶּךָ וְגו'.

וַעֲלֵ כֵן כְּתוּב, (משלי כב) טוֹב עֵינָּה הוּא יִבְרָךְ כִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל. מֵה זֶה מִלְחָמוֹ? כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, שְׁכָתוּב (ויקרא כא) לְחָם אֱלֹהִיו מִקְדָּשֵׁי הַקְּדוּשִׁים וְגו'. מִשְׁמַע שְׁקָדְשֵׁי הַקְּדוּשִׁים, לְחָם אֱלֹהִיו יֵצֵא מִמֶּנּוּ, וְלִכֵּן כִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל. לְמַדְנּוּ כִּמְהָ חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים רַק בְּגִלְלֵי יִשְׂרָאֵל.

שְׁלֵמוֹדְנּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נִשְׁבַּע הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִכְנַס בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד שְׁיִכְנַסוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, שְׁנֵאמַר (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קְדוּשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. כְּלוּמַר, כָּל זְמַן שֶׁהַשְׂכִּינָה כָּאֵן בְּגִלוּת, הַשֵּׁם שְׁלֵמַעְלָה לֹא נִשְׁתַּלֵּם, וְכָל הַתְּקוּנִים לֹא נִתְקַנּוּ, כְּבִיכּוֹל נִשְׁאָר הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ חֲסֵר.

רַבִּי אַבְאָ הָיָה הוֹלֵךְ לְלוּד, פָּגַע בּוֹ רַבִּי זִירָא בַר רַב. אָמַר לוֹ, הָרִי רְאִיתִי פָּנֵי הַשְׂכִּינָה, וּמִי שְׂרוּאָה פָּנֵי הַשְׂכִּינָה, צָרִיךְ לְלַכֵּת וְלָרוּץ אַחֲרֶיהָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (הושע ו) וַנִּדְעָה נִרְדְּפָה לְדַעַת אֶת ה'. וְכָתוּב (ישעיה ב) וְהִלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכּוּ וְנַעֲלָה אֶל הַר ה' וְגו'. כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְגו'. וְאֲנִי רוֹצֵה לְלַכֵּת אַחֲרֶיךָ וְלִלְמַד מֵאוֹתָם דְּבָרִים מְעֻלָּים שֶׁאַתָּם טוֹעֲמִים כָּל יוֹם מִהַחֲדָר הַקְּדוּשׁ.

מֵה זֶה שְׁכָתוּב, (בראשית טו) וְהֶאֱמַן בַּה' וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה? אִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אוֹתָהּ לְאַבְרָהָם אוֹ אַבְרָהָם לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? וְאֲנִי שֹׁמְעֵתִי שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אוֹתָהּ לְאַבְרָהָם, וְלֹא הִתְיַשְׁבַּ בְּלִבִּי. אָמַר לוֹ, כִּי בְּאַרְנוּ, וְלֹא הָיָה כֵּךְ. בֹּא רְאֵה, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ, לֹא כְּתוּב וַיַּחֲשֹׁב לוֹ, אֲלֵא וַיַּחֲשֹׁבֶהָ, וְדַאי שֶׁאַבְרָהָם חָשַׁב אוֹתָהּ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁלֵמוֹדְנּוּ, כְּתוּב וַיֵּצֵא אֹתוֹ חֲחוּצָה. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, צֵא מֵאַצְטִגְנִינּוֹת שְׁלֶךְ, לֹא אוֹתָהּ הִדְרִיךְ לְדַעַת שְׁמִי, אֵתָהּ רוֹאֵה וְאֲנִי רוֹאֵה, אַבְרָם אֵינּוּ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. מִכָּאֵן וְהִלָּא הַשְׁתַּדְּלוּ בְּדֶרֶךְ אַחֲרֵת, כִּי הָיָה זֶרַעְךָ. מֵה זֶה כִּי? הִיא כְּתוּב עֲשִׂירֵי הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְדַעַת אֶת שְׁמוֹ, וְהִיא הַכְּתוּב שֶׁהַדֵּינִים מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנָּה.

וְלֵמוֹדְנּוּ, כִּי הָיָה זֶרַעְךָ מִמֶּשׁ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׂמַח אַבְרָהָם לְהִסְתַּכַּל לְדַעַת אֶת שְׁמוֹ וְלְהַדְּבִק בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּבַשּׂר בְּכִיָּה, וְאִף



על גב שמתעוררים ממנה הדינים, חשב אברהם לאתו הכתר, אף על גב שהיא דין, כאלו היא רחמים. זהו שכתוב ויחשבה. מה זה ויחשבה? את אותו הכתר, צדקה ורחמים. אמר רבי יצחק, כ"ה היא כתר עשירי, ונקראת צדק, וממנה מתעוררים הדינים. ואברהם, אף על גב שידע שמהצדק הזה מתעוררים הדינים, הוא חשב אותה צדקה שלא מתעוררים ממנה הדינים, בגלל שהיא רחמים.

עוד אמר רבי אבא, מה שכתוב (שם כד) וה' ברח את אברהם בכל, כמו שנאמר (דברי הימים-א כט) כי כל בשמים ובארץ. וכתוב כה תברכו. שבגלל ישראל מתברכת הכ"ה על ידי הכהן, בשביל שיתברכו ישראל למטה, ותמצא ברכה בכל. ולעיתיד לבא (כתוב) כמו שנאמר, (תהלים קלד) 'ברכה ה' מציון וגו'. (שם קלה) ברוך ה' מציון שכן ירושלים.

ויהי ביום כלות משה וגו'. שנה רבי יוסי, ביום שנכנסה כלה לחפה. במה בארנו ביום כלות משה? אלא מלמד שעל ידי משה נכנסה. אמר רבי יהודה, וכי עד עכשו התעכבה שלא נכנסה למקומה, והרי כתוב (שמות מ) ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד וגו'? אמר רבי יצחק, אין מקדם ומאחר בתורה.

ויהי ביום כלות משה, ודאי כלתו של משה. ששנינו, אמר רבי שמעון, מהו שכתוב (תהלים סח) עלית למרום שבית שבי וגו'? אלא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות ג) של נעליך מעל רגליך, הזדעזע ה'הר. אמר מיכאל לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, התרצה לסתור אדם? והרי כתוב (בראשית ה) זכר ונקבה בראם ויברך אתם, ואין נמצאת הברכה אלא במי שהוא זכר ונקבה, ואתה אומר להפרד מאשתו?

אמר לו: הרי קים משה פריה ורביה, כעת אני רוצה שישא את השכינה, ובשבילו תרד השכינה לדור עמו. זהו שכתוב עלית למרום שבית שבי. ומהו השבי? שכינה שנשא לה. לקחת מתנות באדם. לא כתוב, אלא באדם הידוע למעלה. וביום שירדה השכינה, אותו יום שנשא לה משה היא ירדה, זהו שכתוב כלות משה, כלת משה ממש.

וביהושע שפניו כפני הלבנה, כתוב (יהושע ה) של נעליך, שלא נפרד אלא בזמנים ידועים, שהרי השכינה לא נשא לה כל כך



וְלֹא נִרְאָתָהּ לוֹ, שְׁכָתוֹב (שם) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל [עַל] פְּנֵי אֶרְצָהּ. אָבֵל
כָּאֵן כָּלֵת מֹשֶׁה וְדָאֵי. מִתְנַוֵּת בְּאָדָם, מִתְנַוֵּת כְּתוֹב. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל
מֹשֶׁה שְׂרַבּוֹנוֹ חֲפִץ בִּיקְרוּ עַל כָּל שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה נְשִׂיא אֶחָד לְיוֹם. מֵהוּ לְיוֹם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
יָמִים שְׁלֹמֶעֱלָה שֶׁהִתְחַנְּכוּ לְהִתְבָּרֵךְ בְּאוֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר
תְּחוּמִּים שְׁנִפְרָדִים, וְכָל אֶחָד הִתְתַּקֵּן וְהִתְחַנַּךְ בְּבִרְכָה עַל יְדֵי אוֹתָם
שְׁלֹמֶטָה. לְמַדְנוּ, כָּלֵם מִתְבָּרְכִים בְּגִלְל מְזַבַּח שְׁלֹמֶעֱלָה, וְאִפְלוּ
הִתְחַתּוּן, וְאִפְלוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת מִתְבָּרְכִים.

שְׁלֹמֶדְנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלֵמְלָא לֹא הִקְרִיבוּ שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂאִים
אֵלוּ, לֹא יָכֹל הָעוֹלָם לְעַמֵּד לְפָנָי שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂאֵי
יִשְׁמַעְאֵל, שְׁכָתוֹב, (בְּרֵאשִׁית כה) שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂאִים לְאִמְתָּם. מִשֶּׁהִקְרִיבוּ
אֵלוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְקַחוּ שְׁלִטוֹן שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם כֶּף נְשִׂיא אֶחָד לְיוֹם.
וְכָל מֵה שֶׁהִקְרִיבוּ, כְּדַגְמָה שְׁלֹמֶעֱלָה הִקְרִיבוּ, כְּדֵי שִׁיתְבָּרְכוּ כָּלֵם.
אֵילָם שְׁשִׁים, עֲתוּדִים שְׁשִׁים, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) שְׁשִׁים
גְּבֻרִים סְבִיב לָהּ, שְׁבָצַד הַגְּבוּרָה. כֶּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב וְגו', וְהָרִי
נִתְבָּאָר. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹרִיק עֲלֵיהֶם
בְּרֻכּוֹת וּמְקַשֵּׁב לְתַפְלוּתֵיהֶם, וְעֲלֵיהֶם כְּתוֹב (תְּהִלִּים קב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת
הָעֲרֵעַר וְלֹא בָּזָה אֶת תְּפִלָּתָם וְגו'.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלֵךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרָשֵׁת בְּהַעֲלֵתָךְ (דף קמ"א - דף קכ"א ע"א)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהֱרַן וְאִמְרַתְּ אֵלָיו בְּהַעֲלֵתָךְ אֶת
הַנֵּר וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תְּהִלִּים יט) וְהוּא כְּחֻתֵּן יֵצֵא מִחֻפְתּוֹ
וְגו'. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בָהֶם, וְנָתַן
לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, עֵץ חַיִּים, שָׁבוּ הָאָדָם אוֹחִז (יורש) חַיִּים לְעוֹלָם הַזֶּה
וְחַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְאוֹחִז בָּהּ, יֵשׁ לוֹ חַיִּים
(אוֹחִז בְּחַיִּים). וְכָל מִי שֶׁעוֹזֵב דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְנִפְרָד מִתּוֹרָה, כְּאֵלוֹ נִפְרָד
מִהַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא חַיִּים, וְכָל דְּבָרִיָּה חַיִּים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מְשִׁלֵּי ד) כִּי
חַיִּים הֵם וְגו'. וְכָתוֹב (שם ג) רַפְּאוֹת תְּהִי לְשִׁרְךָ וְגו'.

בֵּא רָאָה, עֵץ הַחַיִּים אֶחָז מִמֶּעֱלָה לְמַטָּה. וְשָׁמַשׁ זוֹ שְׁמַאִירָה לְכָל,
אוֹרָה מִתְחִיל מִהָרָאשׁ, וּמִתְפַּשֵּׁט בְּגוֹף הָאֵילָן בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל. שְׁנֵי
צְדָדִים אֶחָזִים בּוֹ, אֶחָד לְצַפּוֹן וְאֶחָד לְדָרוֹם, אֶחָד יְמִין וְאֶחָד



שְׂמַאל, (והם) בְּשָׁעָה שְׂמַאֲרָה הַשֶּׁמֶשׁ כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר, מֵאוֹתוֹ גּוֹף (נוף)
הָאֵילָן, מִחִזֵּק לְזִרְעַת יְמִין וּמֵאִיר בְּתַקְפּוֹ, וּמִתְקַפּוֹ מֵאִיר הַשְּׂמַאל
וְנִכְלָל בְּאוֹרוֹ.

וְהוּא כְּחֶזֶק יֵצֵא מִחֶפְתּוֹ. מֵהִי חֶפְתּוֹ? זֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים א) עֲטָרָה שְׁעֵטְרָה
לֹא אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ. יֵצֵא מִחֶפְתּוֹ – זֶהוּ רֹאשׁ שֶׁל כָּל אוֹר, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר בְּפִסּוּק שְׁלֹאֲחֶרְיוֹ, מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ. זֶה רֹאשִׁית הַכֹּל
שְׁנִקְרָאת מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם. וְאֵז יֵצֵא כְּחֶזֶק מִמֶּשׁ, כְּשִׁיּוֹצֵא לְפָגֵשׁ אֶת
כָּלֹתוֹ אֶהוּבֵת נִפְשׁוֹ, וּפּוֹרֵשׁ זִרְעוֹתָיו וּמִקְבְּלָהּ.

כְּמוֹ זֶה וְהוּא כְּחֶזֶק יֵצֵא מִחֶפְתּוֹ, הוֹלֵכֵת הַשֶּׁמֶשׁ וּמִתְפַּשְּׁטֵת לְמַעְרָב.
כִּיּוֹן שְׂמַעְרָב מִתְקַרֵּב, צַד צְפוֹן מִתְעוֹרֵר מוֹלוֹ בְּתַחֲלָה, וּמִתְקַרֵּב
לְמַעְרָב, וּמְזוּג אוֹתוֹ בְּמִקְוֹמוֹ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר שְׁכַתּוֹב (שם ב) שְׂמַאלוֹ תַּחַת
לְרֹאשִׁי. וְאַחַר כֵּן צַד דְּרוֹם, שֶׁהוּא יְמִין, שְׁכַתּוֹב וּיְמִינוֹ תַּחְבֵּקְנִי. אֵז
יֵשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֶרֶץ, לְהֵאִיר הַלְּבָנָה, וּפְרָשׁוּהָ. בֵּא רְאֵה, בְּהַעֲלֵתָךְ
אֶת הַנֵּר – אֵלוֹ מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁכָלָן מֵאִירוֹת כְּאֶחָת מֵהַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי אַבְאָ פְּתַח, (תהלים פט) אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר פְּנֵיךְ
יְהִלְכוּן. הַפִּסּוּק הַזֶּה פְּרָשׁוּהוּ, אֲבָל בֵּא רְאֵה, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלִמְדָם דְּרָכָיו לְהִתְדַבֵּק
בוֹ, וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת הַתּוֹרָה לְזִכּוֹת בָּהֶן לְעוֹלָם הַבָּא, וְקִרְבָם בְּשָׁעָה
שִׁיּוֹצֵאוֹ מִמְצָרִים, שֶׁהֵרִי אֵז הוֹצִיאָם מִרְשׁוֹת אַחֲרֵת, וְהַעֲלָם לְהֶאֱחֹז
בְּשָׁמוֹ, וְאֵז נִקְרָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרֵין מֵהַכֹּל, שֶׁלֹּא יֵשְׁבוּ תַּחַת
רְשׁוֹת אַחֲרֵת, וְהַעֲלָם לְהֶאֱחֹז בְּשָׁמוֹ, שְׁעוֹלָה עַל הַכֹּל, שְׁשׁוֹלֵט עַל
עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וּמִתּוֹךְ אֶהְבֵּתֶם קְרָא לָהֶם (שמות ז) בְּנֵי כְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדָגְמָה (ש) של
הַקְּדוּשָׁה) עֲלִיוֹנָה. (ועל זה) הֵרֵג (והרג) כָּל בְּכוֹר שְׁלִמְעֵלָה וּמִטָּה,
וְהִתִּיר קְשָׁרִים וְאַסּוּרִים שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כְּדֵי לְהוֹצִיאָם, וְעִשְׂאָם
בְּנֵי חוֹרֵין מֵהַכֹּל. וְעַל זֶה לֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מִלְּאָךְ וְלֹא
שָׂרָף, אֲלֵא רַק הוּא. וְעוֹד, שֶׁהֵרִי הוּא יָדַע לְהִבְחִין וְלִדְעַת הַכֹּל
וְלִהְתִּיר אַסּוּרִים, וְאֵינָם בְּרְשׁוֹת שְׁלִיחַ אַחַר, אֲלֵא בִּידוֹ.

בֵּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ לִילָה שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵרֵג כָּל אוֹתָם
בְּכוֹרוֹת כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר, בְּשָׁעָה שִׁירַד הַלִּילָה, בָּאוּ מְזֻמְרִים לְזִמְרָה
לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, לֹא זָמַן הוּא, שֶׁהֵרִי שִׁירָה אַחֲרֵת מְזֻמְרִים בְּנֵי בְּאָרָץ.



בְּשַׁעַה שֶׁנֶחֱלַק הַלֵּילָה הַתְּעוֹרְרָה רוּחַ צְפוֹן, וְאָז עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נְקֻמּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים שִׁירָה בְּקוֹל רֶם, (וישראל מזמרים ואומרים הלל בקול רם) וְאָז עֲשָׂאם בְּנֵי חוֹרֵינ׳ מֵהַכֹּל, וּמִלְאָכִים עֲלִיּוֹנִים וְכָל מִרְכְּבוֹתֵיהֶם הָיוּ מִקְשִׁיבִים לָהֶם לְקוֹלוֹת יִשְׂרָאֵל. אַחַר שֶׁנִּמְוָלוּ, רָשְׁמוּ אֶת בְּתִיחֵם מֵאוֹתוֹ דָּם וּמִדָּם הַפֶּסַח בְּשִׁלְשָׁה רְשׁוּמִים: (שם יב) עַל הַמִּשְׁקוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת.

מָה הַטַּעַם? הֲרֵי פִּרְשׁוּהָ, מִשׁוּם שֶׁהוּא רֶשֶׁם קָדוֹשׁ, וְהַמִּשְׁחִית כִּשְׁהוּא יוֹצֵא וְרוֹאֶה אוֹתוֹ דָּם שֶׁהִיָּה רְשׁוּם עַל אוֹתוֹ פֶּתַח, חֵס עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח וּגּו'. כִּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, אִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא וְהִרְגַּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא שְׁלִיחַ אַחֵר, רֶשֶׁם זֶה שֶׁעַל הַפֶּתַח לְשֵׁם מָה, וְהִרְי הַכֹּל גְּלוּי לְפָנָיו? וְעוֹד, מָה זֶה וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית? וְלֹא יִשְׁחִית צָרִיךְ לוֹ לְהִיּוֹת!

אֲלָא וְדַאי כִּף זֶה, שֶׁכְּתוּב (שם) וְה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר. וְה' - הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. וְאוֹתוֹ בֵּית דִּין כִּאֵן נִמְצָא. (מִכָּאן שֶׁכֵּל) וּבְכָל צָרִיךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה כְּדִי לְהַנְצִיל, שֶׁהִרְי כְּגוֹן זֶה עַל הַמְּזַבַּח, כְּדִי שֶׁלֹּא יִמְצָא הַמִּשְׁחִית.

זֶה כִּמַּעֲשֵׂה, וּבְזִמָּן שֶׁלֹּא צָרִיךְ אֶת זֶה, כְּמוֹ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, וּבְעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל, צְרִיכִים דְּבָרִים, תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת, וּצְרִיכִים לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה (בְּרוּחַ וּנְפֶשׁ) כְּמוֹ שֶׁבְּאֶרְנוּ, וְהִרְי נִתְּבָאָר. וּבְמָה? בְּשׁוֹפָר, (לְהִרְאוֹת שׁוֹפָר) לְעוֹרֵר שׁוֹפָר אַחֵר. וְאֲנִי מוֹצִיאִים בְּאוֹתוֹ קוֹל רַחֲמִים וְדִין כְּאֶחָד, הַכֹּל כְּרֹאֵי. כְּמוֹ שֶׁלֹּא אוֹתוֹ שׁוֹפָר עֲלִיּוֹן מוֹצִיא קוֹל שֶׁהוּא כָּלֵל שֶׁל אֶחָד. וְלְעוֹרֵר רַחֲמִים אֲנִי הוֹלְכִים, וְלִשְׁבֵּר אֶת בְּעֲלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בַּיּוֹם הַזֶּה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרְרִים הַרַחֲמִים, כָּל הַמְּנוֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת מְאִירוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְאָז (מִשְׁלֵי טז) בְּאוֹר פָּנָי מְלֶךְ חַיִּים.

בְּאֵ רֵאָה, בְּשַׁעַה שֶׁהִכְהֵן (הַגְּדוּל) מִתְכַּוֵּן לְהַדְלִיק גִּירוֹת לְמִטָּה וְהִיָּה מִקְרִיב קְטֹרֶת בְּשָׁמִים, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אִז מְנוֹרוֹת עֲלִיּוֹנוֹת מְאִירוֹת, וְנִקְשֵׁר הַכֹּל כְּאֶחָד, וְשִׁמְחָה וְחִדּוּה נִמְצָאָת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם כז) שְׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב, וְעַל זֶה בְּהַעֲלֹתָךְ אֶת הַנֵּרֹת. **רְבִי** אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. פָּגְעוּ בְּאוֹתָם הִרְי קָרְדוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הָרִים רַבִּי אֶלְעָזָר עֵינָיו, וְרֹאֶה אוֹתָם הָרִים רַמִּים, וְהָיוּ חֲשׂוּכִים, וּפְחָדוֹ בְּפַחַד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר



לְאוֹתָם חֲבָרִים, אֵלוֹ אָבָא כָּאֵן, לֹא הֵינְנוּ פּוֹחֲדִים. אָבֵל כִּיּוֹן שְׁאֵנוּ
שְׁלֹשָׁה וְדַבְרֵי תוֹרָה בִּינֵינוּ, הֵדִין כָּאֵן לֹא נִמְצָא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, כְּתוּב (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתְּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
וְגו', עַל הָרִי אֲרָרֵט וְגו'. כִּמָּה חֲבִיבִים דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, שֶׁבְּכָל
דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, וְהַתּוֹרָה כְּלָה נִקְרָאת עֲלִיוֹנָה. וְשֵׁנֵינוּ
בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה: כָּל דָּבָר שֶׁהִיא בְּכָלֵל וַיֵּצֵא מִן הַכְּלָל
לְלַמֵּד, לֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יֵצֵא, אֲלֵא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כְּלוֹ יֵצֵא.

שְׁהָרִי הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא כְּלָל עֲלִיוֹן, אָף עַל גַּב שְׂיוּצָא מִמֶּנָּה סְפוּר אֶחָד
בְּעוֹלָם, וְדַאי לֹא כְּבָא לְהִרְאוֹת אֶת אוֹתוֹ סְפוּר, אֲלֵא לְהִרְאוֹת
דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים. וְלֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמוֹ יֵצֵא, אֲלֵא
לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כְּלוֹ יֵצֵא. מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ סְפוּר שֶׁל הַתּוֹרָה אוֹ אוֹתוֹ
מִעֲשָׂה, אָף עַל גַּב שֶׁהוּא יוֹצֵא מְכָלֵל הַתּוֹרָה, לֹא לְהִרְאוֹת עַל עֲצָמוֹ
יֵצֵא בְּלִבָּד, אֲלֵא לְהִרְאוֹת עַל אוֹתוֹ כְּלָל עֲלִיוֹן שֶׁל הַתּוֹרָה כְּלָה יֵצֵא.

כְּגוֹן זֶה, שֶׁכְּתוּב (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתְּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁבְעָה עֶשְׂרִי
יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הָרִי אֲרָרֵט. וְדַאי פְּסוּק זֶה יֵצֵא מְכָלֵל הַתּוֹרָה,
וְכֵא בְּסְפוּר הָעוֹלָם. מָה אֲכַפֵּת לָנוּ אִם שׁוֹרָה בְּזָה אוֹ בְּזָה, שְׁהָרִי
בְּמָקוֹם אֶחָד שִׁישְׁרָה? אֲלֵא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כְּלוֹ יֵצֵא. וְאַשְׁרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה עֲלִיוֹנָה תּוֹרַת אֱמֶת. וְמִי שְׂאוֹמֵר שְׂאוֹתוֹ
סְפוּר שֶׁל הַתּוֹרָה, לְהִרְאוֹת עַל אוֹתוֹ סְפוּר בְּלִבָּד הוּא בָּא – תִּפְח
רוּחוֹ. שְׂאֵם כֶּךָ, הִיא אֵינָה תּוֹרָה עֲלִיוֹנָה, תּוֹרַת אֱמֶת, אֲלֵא וְדַאי תּוֹרָה
קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת.

בֵּא רֵאָה, מְלַךְ בְּשׁוֹר וְדָם לֹא מְכַבְּדוּ לְדַבֵּר דְּבָרֵי הִדְיוּט, כָּל שֶׁכֵּן
לְכַתְּבָם. וְאִם עוֹלָה בְּדַעְתְּךָ שֶׁמְלַךְ עֲלִיוֹן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
הָיוּ לוֹ דְּבָרִים קְדוּשִׁים לְכַתֵּב וּלְעֲשׂוֹת מֵהֶם תּוֹרָה, אֲלֵא שֶׁהוּא כִּנְס
דְּבָרֵי הִדְיוּטוֹת, כְּמוֹ דְּבָרֵי עֲשׂוֹ, דְּבָרֵי הֶגֶר, דְּבָרֵי לְבָן בִּיעֶקֶב, דְּבָרֵי
הָאֲתוֹן, דְּבָרֵי בַלְעָם, דְּבָרֵי בָלַק, דְּבָרֵי זְמָרִי, וְכִנְסָם, וְכָל שְׂאָר
הַסְּפוּרִים שֶׁכְּתוּבִים, וְעֲשָׂה מֵהֶם תּוֹרָה.

אִם כֶּךָ, לְמָה נִקְרָאת תּוֹרַת אֱמֶת, (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, עֲדוֹת
ה' נְאֻמָּנָה, פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרִים, מִצְוֹת ה' בְּרָה, יִרְאת ה' טְהוֹרָה,
מִשְׁפָּטֵי ה' אֱמֶת, וְכְתוּב הַנְּחַמְדִּים מְזֻהָב וּמְפֹזָר, אֲלֵא אוֹתָם דְּבָרֵי
תּוֹרָה? אֲלֵא וְדַאי תּוֹרָה קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת, תּוֹרַת ה'
תְּמִימָה, וְכָל דָּבָר וְדָבָר בָּא לְהִרְאוֹת דְּבָרִים (אַחֲרִים) עֲלִיוֹנִים. שְׂאוֹתוֹ



דָּבַר שֶׁל אוֹתוֹ סִפּוּר לֹא לְהִרְאוֹת עַל עֲצָמוֹ יֵצֵא בְּלִבְדּ בָּא, אֶלֶּא
לְהִרְאוֹת עַל אוֹתוֹ כָּלֵל הוּא בָּא, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

בֵּא רֵאָה, וּתְנַח הַתְּבָה וּגו'. פְּסוּק זֶה כֶּף, כֵּל שֶׁכֵּן אַחֲרֵים, (הַפְּסוּק הַזֶּה
כֶּף הוּא, וְהָרִי נִתְבָּאָר) בְּשִׁעָה שְׁדִין תְּלוּי עַל הָעוֹלָם וְהַדִּינִים שְׁרוּיִים,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף דִּין לְדוֹן הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ כֶּסֶף, כִּמְה
רְשׁוּמִים נִרְשָׁמוּ בוּ, כִּמְה פְּתָקִים גְּנוּזִים בְּתוֹכוֹ בְּתוֹךְ תִּיק הַמֶּלֶךְ. כֵּל
הַסְּפָרִים שֶׁפְּתוּחִים שָׁם נִגְנְזוּ, וּמִשׁוּם כֶּף לֹא נִשְׁכַּח דְּבַר מֵהַמֶּלֶךְ,
וְכִסָּא זֶה לֹא נִתְקַן וְלֹא שׁוּרָה אֶלֶּא בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין,
יוֹם שֶׁבוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם נִפְקָדִים בוּ, כְּלָם עוֹבְרִים לְפָנָי אוֹתוֹ כֶּסֶף.
וְעַל זֶה וּתְנַח הַתְּבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְדָא, שֶׁהוּא
דִּין הָעוֹלָם.

עַל הָרִי אֲרָרֵט - אֵלוֹ (עֲמוּדֵי הַכֶּסֶף) בְּעֵלֵי הַדִּין, בְּעֵלֵי יְבָבָה וְיִלְלָה,
וְכָלָם שְׁלוּחִים (שְׁכָלָם שְׁקָטִים) בְּאוֹתוֹ יוֹם לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְכִמְה בְּעֵלֵי מְגַנִּים מִתְעוֹרְרִים בְּיוֹם זֶה, וְכָלָם עוֹמְדִים תַּחַת אוֹתוֹ
כֶּסֶף בְּדִין הָעוֹלָם.

וַיִּשְׂרָאֵל מִתְּפַלְלִים תְּפִלָּה בְּאוֹתוֹ יוֹם, וּמִבְקָשִׁים וּמִתְחַנְנִים לְפָנָיו,
וְתוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם וְהוֹפֵךְ דִּין
לְרַחֲמִים, וְכָל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (שֵׁם פֶּט) אֲשֶׁרִי
הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. וְעַל זֶה צָרִיךְ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׁאוֹתוֹ שֶׁתּוֹקַע שִׁידַע
עֵקֶר הַדְּבַר, וַיְכּוֹן בָּהּ בְּתְרוּעָה, וַיַּעֲשֶׂה הַדְּבַר בְּחֻכְמָה, וְעַל זֶה כָּתוּב
אֲשֶׁרִי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, וְלֹא כָּתוּב תּוֹקְעֵי תְרוּעָה, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

הֲלָכּוּ כָּל אוֹתוֹ יוֹם. כְּשִׁירַד הַלֵּילָה עָלוּ לְמָקוֹם אֶחָד, וּמִצָּאוּ מְעָרָה
אֶחָת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, יִכְנַס אֶחָד לְתוֹךְ הַמְּעָרָה, אִם נִמְצָא
מָקוֹם שֶׁהוּא יוֹתֵר מִתְקַן. נִכְנַס רַבִּי יוֹסִי, וְרָאָה מְעָרָה אַחֲרַת בְּתוֹכָהּ,
אוֹר הַנֵּר בָּהּ. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּהַעֲלַתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל
מוֹל פָּנָי הַמְּנוֹרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרוֹת. כָּאֵן לְקַחָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אוֹר,
וְהָאֵם הָעֲלִיוֹנָה מִתְעַטְטֶרֶת, וְכָל הַנֵּרוֹת מְמַנָּה מְאִירִים. בָּהּ שְׁתֵּי
שְׁלֵהָבוֹת דְּקִיקוֹת פּוֹרְחוֹת, כְּלָם שׁוֹשְׁבֵינִים (מְסֻבִּים) קְשׁוּרִים לְעֲלִיוֹנָה,
וּמִשָּׁם לְמַטָּה.

שָׁמַע רַבִּי יוֹסִי וְשָׁמַח. בָּא אֶל רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נִכְנַס,
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּדִימָנוּ הַיּוֹם הַזֶּה לְהִרְחִישׁ לָנוּ כְּנִסִּים.
נִכְנַסוּ. כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַסוּ, רָאוּ שְׁנֵי בְנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה. אָמַר



רבי אלעזר, (תהלים לו) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיה יחסיון. קמו אלה, וישבו כלם, ושמחו כלם. אמר רבי אלעזר, מה יקר חסדך אלהים, שמצאנו אתכם. חסד עשה לנו הקדוש ברוך הוא במקום זה. עכשו הדליקו גרות.

פתיח רבי יוסי ואמר, בהעלתך את הנרת, בהעלתך ממש, בהדלקתך. שהרי כאחת נעשות על ידי הפהן שתי עבודות, שהן קשר אחד, ומהן? שמן וקטרת, כמו שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, שכתוב (שמות לו) והקטיר עליו אהרן וגו'. וכתוב ובהעלת אהרן את הנרת בין הערבים יקטירנה. מה שונה כאן בהיטיבו, ומה שונה שם ובהעלת? אמר רבי יהודה, הכל דבר אחד.

רבי יוסי אמר, בהיטיבו, כמו שנאמר (שיר השירים א) כי טובים דדיך מיין. טובים – רוויי יין, כמו שנאמר (ירמיה מד) ונשבע להם ונהיה טובים. רבי יהודה אמר, הטבה ממש, כמו שנאמר (משלי טו) וטוב לב משתה תמיד. ובהעלת, שהרי בזמן שמשקים ומרוים מהשקאת הנחל, אז עליונים מתעלים, וברכות (עליונות ותחתונות) נמצאות בכלם, ושמחים בכל. ועל זה ובהעלת.

רבי אחא אמר, בשעה שעמק הכל מאיר, (שסתום הכל מאיר) מאיר בנחל, והנחל שופע (מאיר) בדרך ישר להשקות הכל, ואז כתוב בהעלת (בהיטיבו), משום שזה יוצא מעמק הכל. בהעלת, שבא מצד עליון של עמק (של סתום) הכל שנקרא מחשבה. והכל דבר אחד. ואז כנסת ישראל מתברכת, וברכות נמצאות בכל העולמות.

מצינו בהרבה ספרי מקבלים שמזהירים על למוד חכמה זו כל אדם חייב ללמד אותה וביטור בדורנו זה אין מי שיעסק בו כראוי, שיהיה בידו להשיג כל כך כדי שיוכל לפרש כל דבר היטב, ואף לאלו שעוסקים בה הם מעט מזעיר, ואינן נמצאין כי אם אחד מעיר ושנים ממשפחה, וגם אלו יודעים ומכירים בעצמם שגם זה הדבר שיודעים ומבינים קצת הוא רק יודע שאינו יודע, ואל ימנע עצמו מללמד כלל עם שום אדם בעולם מחמת האזהרות הנזכרים לעיל, באמרו, מה לי ולצרה זו להוסיף חטא על חטאי חנם. גם זה רעה רבה כי התורה נתנה ללמד וללמד בכדי שכלם יודעים מקטנים עד גדולים דעת השם, וגם מצינו בהרבה ספרי מקבלים שמזהירים על למוד חכמה זו. כל אדם חייב ללמד אותה. (טהרת הקדוש הקדמון עמוד קמז)



רבי יצחק פתח, כְּתוּב (מלכים-א ח) בְּנָה בְּנִיתִי בַּיִת זָבֵל לָךְ מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים. בַּיִת זָבֵל, בַּיִת זָבֵל וְדָאֵי. כְּשֶׁנִּפְקְדוּ בְּיַדֶּיךָ כָּל גְּנֵזֵי הַמֶּלֶךְ וְשׁוֹלְטֵת בְּהֵם, אָז נִקְרָא בַּיִת זָבֵל. וְרָקִיעַ אֶחָד יֵשׁ שֶׁנִּקְרָא זָבֵל, שֶׁהָרִי זֶה נִמְצָא לְקַבֵּל בְּרָכוֹת וְלִסְדֵּר הַכָּל, וְזֶה נִקְרָא בַּיִת זָבֵל.

בא רָאָה, כְּתוּב (דברים לג) וְלִזְבוּלָן אָמַר שְׂמַח זָבוּלָן בְּצִאֲתְךָ וְיִשְׁשָׁכְר בְּאַהֲלֶךָ. מִלְמַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ כְּאֶחָד. זֶה יוֹצֵא וְעוֹרֵךְ קָרֵב, וְזֶה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְזֶה נוֹתֵן חֶלֶק לְזֶה, וְזֶה נוֹתֵן חֶלֶק לְזֶה. בְּחֶלֶק זָבוּלוֹן הַיָּם, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת יָם כְּנַרְת. וְכֵךְ רָאוּי, מִשּׁוּם שֶׁתְּכַלֵּת זו יוֹצֵאת מָשֶׁם, וּפְרִשׁוּהָ, שֶׁהָרִי לְמִטָּה כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה. יָם כְּנַרְת לְמַעֲלָה – יָם כְּנַרְת לְמַעֲלָה – תְּכַלֵּת לְמַעֲלָה – תְּכַלֵּת לְמַטָּה, וְהַכָּל בְּמָקוֹם אֶחָד.

ועל זֶה יֵרֵשׁ זָבוּלוֹן, לְצֵאת לְעֶרְךָ קָרֵב. וּמִנֵּיִן לָנוּ שֶׁכָּךְ זֶה? שֶׁכְּתוּב (סם) עַמִּים הֵר יִקְרְאוּ שֵׁם יִזְכְּחוּ זִכְחֵי צְדָק. זִכְחֵי צְדָק בְּוִדְאֵי. מָה הַטַּעַם? כִּי שִׁפְעַי יָמִים יִינָקוּ. וְיִשְׁשָׁכְר חֶלְקוֹ בַּתּוֹרָה, וְנוֹתֵן לְזָבוּלוֹן חֶלֶק שֶׁל הַתּוֹרָה בְּוִדְאֵי. וְעַל זֶה הִשְׁתַּתְּפוּ כְּאֶחָד, לְהַתְּבָרֵךְ זָבוּלוֹן מִיִּשְׁשָׁכְר, שֶׁבְּרַכַּת הַתּוֹרָה הִיא בְּרַכַּת הַכָּל.

רבי אבא אָמַר, יֵרֵשׁת הַתּוֹרָה בְּוִדְאֵי כֵךְ הִיא, וְדַרְגָּה שְׁשִׁית זו נוֹתֶנֶת שָׂכָר (ששית אחת נוֹתֶנֶת שָׂכָר) תּוֹרָה, וּמוֹרִישָׁהּ לָהּ לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, מוֹרִישׁ הַלְּבָן לְתַכְלֵת. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, (ברכות א) מִשְׁיַכִּיר בֵּין תְּכַלֵּת לְלָבָן, שֶׁיִּנְדְּעוּ הַגְּנוּנִים, שֶׁהָרִי אָז נִקְרָא בְּקִ"ר, וְהַלְּבָן בָּא לְעוֹלָם, וְהַתְּכַלֵּת נֶעְבֵּר. וְעַל זֶה כָּל קְרֻבוֹת הַמֶּלֶךְ וְכָל כְּלֵי זֵין הַמֶּלֶךְ נִמְנוּ בְּיַדֶּיךָ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

באר חֲפְרוּהָ שְׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם. בָּאָר – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. חֲפְרוּהָ שְׂרִים – זֶה אֲבָא וְאִמָּא שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתָהּ. כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם – אֵלוּ הָאֲבוֹת, שֶׁכְּתוּב (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם וְגו'. בְּשָׂבִיל לְהַתְּבָרֵךְ מֵהֶם עַל יְדֵי דַרְגָּה אַחֲרָת. וּמִי הַדַּרְגָּה? צְדִיק שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ. וְעַל זֶה אֲמַרְנוּ, כְּשֶׁבָּאָר זוֹ נוֹטְלָת – בְּסִיוַע הָאֲבוֹת נוֹטְלָת.

ונקראת בָּאָר, וְנִקְרָאת יָם. נִקְרָאת בָּאָר בְּשַׁעֲהָ שֶׁיִּצְחָק יוֹצֵא מְזִין מִצַּד אִמָּא וּבָא לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵי זֶה וּמִמְלֵא אוֹתָהּ, אָז נִקְרָאת בָּאָר יִצְחָק, בָּאָר מְרִים, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. יָם, כְּשֶׁמְאִירָה מְאוֹר



עֲלִיּוֹן שֶׁל אָבָא, אֲזֵי נִקְרָאת יָם, שְׁנַחֲלִים הוֹלְכִים לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר
(קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנוּ מֵלֵא.

וּמִיּוֹם שְׁגַלְתָּה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת, כְּתוּב (איוב יד) אֲזָלוּ מִיָּם מִנִּי יָם
– זֶה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְנִהְרָ יַחֲרֹב וַיִּבֶשׁ – זֶה צְדִיק. וְעַל זֶה כְּתוּב
(ישעיה נז) הַצְּדִיק אָבָד וְגו'. שֶׁהוּא הָיָה נִהְרָ עֲלִיּוֹן וּמְכַבֵּד שְׁנַכְנֵס
לְתוֹכָהּ, וְהוּא כּוֹנֵס כָּל אוֹתָם נִהְרוֹת וּנְחָלִים שְׁשׁוּפְעִים מִשְׁפַּע אוֹתוֹ
נִהְרָ קָדוֹשׁ שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים מִיָּמָיו לְעוֹלָמִים, שְׁשׁוּפַע וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן
הָעֲלִיּוֹן, וְהוּא נִכְנָס לְתוֹכָהּ וּמְמַלֵּא אֲגָמִיָּה, וּמִשָּׁם יוֹרְשִׁים כָּל
הָעוֹלָמוֹת (נזונו ויורשים) בְּרָכוֹת בְּכָל.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעָה שְׁמִתְבָּרְכַת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כָּל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים,
וְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה יוֹנְקִים וּמִתְבָּרְכִים בְּגִלְלָהּ. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁהִיא
מִגְנָה עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר.

כְּתוּב (שמות יד) וַיִּסַּע מִלֵּאף הָאֱלֹהִים הַהֲלֵךְ וְגו'. מִלֵּאף הָאֱלֹהִים – זֶה
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁאוֹתָהּ שְׁעָה בְּסִיּוּעַ הָאֲבוֹת
לוֹקַחַת. וּכְשֶׁהֵם נִמְצָאִים אֲצִלָּהּ, הַכֹּל נִמְצָאִים. וּמִשׁוּם כֶּךָ נִמְסָר
בְּפִסּוּקִים אֵלּוֹ שֵׁם הַקָּדוֹשׁ, שְׁכוֹלֵל בָּהֶם הָאֲבוֹת, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוֹ. פִּסּוּק
אֶחָד כִּסְדָר, וְאֶחָד לְמַפְרַע, וְאֶחָד כִּסְדָר.

וַיִּסַּע מִלֵּאף הָאֱלֹהִים הַהֲלֵךְ וְגו' – זֶה כִּסְדָר, מִשׁוּם שְׁאֲבָרָהֶם נִמְצָא
כֶּךָ וְכָל אוֹתָם שְׁבָאִים מְצָדוֹ, וְעַל כֶּךָ הוּא כִּסְדָר כְּמוֹ זֶה.

כֶּכָּן הִתְעַטָר אֲבָרָהֶם בְּעִטְרוֹתָיו וְעֵטָר אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתִיּוֹת
אֵלּוֹ כֶּלֶן בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לְלַכַּת בַּיּוֹם, שְׁכָתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה
ה' חֲסִדוֹ וּבִלְיִלָּהּ שִׁירָה עֲמִי. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּסַּע. אֵימַתִּי לוֹקַחִים
בְּמִשְׁאוֹתֵיהֶם? הֲוֵה אוֹמֵר בַּיּוֹם, כְּשֶׁמֵּאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, וְזֶהוּ פִּסּוּק אֶחָד
שֶׁהוּא בְּשַׁבְעִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת.

שְׁנֵי שֶׁל יִצְחָק, כֶּךָ גַּם שְׁנִמְצָא בְּשַׁבְעִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת, לְהִמְצָא
בְּדִין לְגַבֵּי הַמְּצָרִים וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּבֵּא
בֵּין מַחְנֵה מְצָרִים וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, לְמוֹל אֱלֹה וּלְמוֹל אֱלֹה. וַיְהִי
הָעֵנָן וְהַחֲשָׁף, שְׁכֶךָ הוּא יוֹם שֶׁל יִצְחָק, שְׁמַעֲנָן הָיָה, עֵנָן וְחֲשָׁף מִמֶּנּוּ
הוּא. וּמִשׁוּם כֶּךָ סְדוּר הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרַע, (בְּדֶרֶךְ עָקֵם) וְלֹא בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל
כְּמוֹ זֶה.

וְעַל זֶה כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרַע, שְׁכָתוּב וַיְהִי הָעֵנָן וְהַחֲשָׁף. שְׁכִיּוֹן
שְׁנַכְנֵס יִצְחָק בְּדִינָיו, לֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה. כְּתוּב זֶה אֶל זֶה. אוֹתָם



שָׁבָאוּ מִצַּד אַבְרָהָם לֹא קָרְבוּ זֶה לָזֶה, שֶׁהָרִי לֹא יִכְלוּ, מִשּׁוּם שֶׁבָּאָר
זו נִדְבְּקָה בִּיצְחָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאֲרֵ אֶת הַלְּלִיָּהּ. שֶׁכִּשְׁהִתְמַלְּאָה
לְהִתְחַבֵּר (לְהִתְחַזֵּק) בִּיצְחָק, לֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה וְלֹא יָכַל לְהִתְקַרֵּב, עַד
שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְהִתְחַבֵּר בְּאַבְרָהָם, וְלָקַח אֶת יִצְחָק וְשָׂם אוֹתוֹ בְּאֲמִצֵּעַ,
וְאָז הִתְקַשְּׂרָה הָאֲמוּנָה זֶה בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה, וְנִצְלוּ יִשְׂרָאֵל.

וְשָׁנִינוּ, בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ הָאֲבוֹת, שָׂאָר הַצְּדִיקִים נִמְצְאוּ אִתָּם,
וְעַל זֶה שֵׁם זֶה עוֹלָה לְצַדִּיקִים אַחֲרֵים מִפְּרָדִים, אֵף עַל גַּב
שְׁכָלָם יוֹצְאִים לְדֶרֶךְ אַחַד.

בְּשִׁמְאִירָה בְּאֵר זוֹ מִצַּד יִצְחָק וְנִקְשְׂרֵת בּוֹ, נַעֲשֶׂה יָם הַגְּדוֹל תִּקְיָף,
וְגַלִּים חֲזָקִים עוֹלִים וַיּוֹרְדִים בְּזַעַף וְרָגַז בְּתִקְיָפוֹת, נוֹטֵל
לְמַעַלָּה, עוֹלָה, וַיּוֹרֵד לְמַטָּה. אַבְרָהָם בָּא מוֹלוֹ (פְּנִינָדוּ), וּמִתּוֹךְ רָגַז וְזַעַף
וּחֲמָה וְתִקְיָפוֹת זֶה אֶל זֶה לֹא הָיוּ מִתְקַרְבִּים, עַד שֶׁבָּא יַעֲקֹב וְשׁוֹכֵף
הָרָגַז, וּמִמִּידָ וְשׁוֹכֵר גְּלִי הָיָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת י"ד) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ
עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה וְגוֹ'. מַה זֶה בְּרוּחַ קָדִים
עֲזָה? זוֹ רוּחַ יַעֲקֹב, עֲזָה, תִּקְיָפָה לְמוֹלוֹ לְשִׁבְרֵ רָגַז יָם זֶה. וַיֵּשֶׂם אֶת
הַיָּם לְחִרְבָּה וַיִּבְקְעוּ הַיָּמִים, (הוּא) רוֹקֵן הַיָּם מִמִּי רָגַז, וְנִחְלְקוּ הַיָּמִים
לְצַד אַבְרָהָם וְלְצַד יַעֲקֹב. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּבְקְעוּ הַיָּמִים, לְצַד זֶה וְלְצַד
זֶה, וְעַל כֵּן כָּל הָאוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּרָאוּי.

אֵלֶּה אוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּצַד יַעֲקֹב, וְכָל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ מִצְדוֹ. וְכִשְׁבָּא
יַעֲקֹב, הִתְחַבֵּר בְּאַבְרָהָם וְלָקַח אֶת יִצְחָק, וְהִשְׁרִהוּ בְּאֲמִצֵּעַ. אָז
הִתְקַשְּׂרָה הָאֲמוּנָה זֶה בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה. וְעַל זֶה מַעֲשֶׂה בְּתַקוּן בְּשֵׁם
הַקְּדוּשׁ בְּזוּג הָאֲבוֹת נוֹדַע, שֶׁהוּא קָשֶׁר אַחַד, קָשֶׁר נְאֻמָּן, לְהִיּוֹת
מִרְכָּבָה שְׁלֵמָה, וּבְזוּג הָאֲבוֹת כְּאַחַד נַעֲשֶׂה הַכֹּל.

וַיּוֹדְעִים הַחֲבֵרִים לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, לְהִתְקַיֵּן מַעֲשֶׂה כְּרָאוּי, וּבְשֵׁם
זֶה קָשֶׁר הָאֲבוֹת, נִמְצְאוּ דְרָכִים לְדִין וּלְרַחֲמִים, לְסִיוַע,
לְחֶסֶד, לְיִרְאָה, לְתוֹרָה, לְחַיִּים, לְמִנּוּת, לְטוֹב, לְרַע. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים
שִׁוְדָעִים דְרָכֵי הַתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים לְלַכֵּת בְּדְרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ. אֲשֶׁרֵיהֶם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הָרִי הָאֲבוֹת בְּמַסְעוֹת, בְּמַעֲשִׂים, בְּקִשְׁרִים שֶׁמִּתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה.
וְכִשְׁמִתְחַבְּרִים כְּאַחַד, אֵין מִי שֶׁיִּקְוֶם לְפָנֵיהֶם. וְשָׁנִינוּ, בְּמָקוֹם
שֶׁהָאֲבוֹת נִמְצְאוּ, שָׂאָר הַצְּדִיקִים נִמְצְאוּ עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה שֵׁם זֶה
עוֹלָה לְצַדִּיקִים אַחֲרֵים נִפְרָדִים, אֵף עַל גַּב שְׁכָלָם יוֹצְאִים לְדֶרֶךְ זֶה.



השלמה מההשמטות סימן ח

שְׁבַעַה יָמִים עֲלִיוֹנִים בְּרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, וְעַלֵּיהֶם שְׁתַּל וּבְנָה עוֹלָמוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כְּתוּב בְּשֵׁשֶׁת.

וּבְנִגְדֵי אוֹתָם שְׁבַעַה יָמִים עֲלִיוֹנִים בְּרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ שְׁבַעַה צְדִיקֵי אֲמֶת, לְהַעֲמִידָם וּלְהַאֲרִי לָהֶם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד כְּנִגְדֵי יוֹמוֹ, וְשְׁתַּל אוֹתָם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדוֹר שְׂרָאוּי, וְהֵם אֲבוֹת הָעוֹלָם, אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אֶהְרֹן דָּוִד.

וְהֵם נִקְרָאִים הָרִים, הַרְרֵי קָדֶם, שֶׁהֵם תְּלוּיִים מֵאוֹתָם שְׁבַעַה יָמִים עֲלִיוֹנִים, וְהַשְּׁבִיעִי שְׁעוֹמֵד לְפָנֶיהֶם, זֶהוּ שְׁכָתוּב (זְכַרְיָה יב) וּבֵית דָּוִד כְּאַלְהִים כְּמִלְאָךְ ה' לְפָנֶיהֶם.

וְאֵף עַל גֵּב שֶׁהוּא שְׁבִיעִי כְּשֶׁנִּכְלָל בּוֹ בְּיוֹסֵף וְנוֹתָן לוֹ תְּפִנוּק מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, נִקְרָא גַם הוּא שְׁבִיעִי.

וּכְלָם אֲחוּזִים בְּשִׁכְנָה בְּסוּד שֶׁל שְׁבַעַה, מְשׁוּם שֶׁהַשְּׁכִינָה נִקְרָאת בַּת שְׁבַע, בַּת מֵאָם הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא כֹּלֵל שְׁבַע דְּרָגוֹת שְׁעִמוֹ, וְהִיא דְּרָגָה שֶׁל צְדָק הָעֲשִׂירִי, שֶׁהֵן סְפִירוֹת שְׁנִקְרָא בָהֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְנִקְרָא שְׁבִיעִי בְּכָתוּב, שְׁכָתוּב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א-כט) לָךְ ה' הַגְּדִלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֲרָה וְהַנְּצַח וְהַהוֹדֵד כִּי כָל וְכוּ', עַד הַמְּמַלְכָה. וּמָה הַטַּעַם? וְהַרִי הִיא רְבִיעִית לְיָמִים! אֲלֹא בְּגִלְל נְטִיעָה אַחֲרוֹנָה וְנִכְלָלָת בְּשְׁבִיעִית, מְשׁוּם כִּף לְקַחָה שְׁמוֹ, וְהַכֹּל אֶחָד.

וְכֵן אֶחָד וְאֶחָד מֵהָאֲבוֹת יָדַע אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ דְּרָגָתוֹ וְאֶחָד בּוֹ בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה. אֲבָרְהָם יָדַע אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אֲסִפְקָלְרִיָּה שְׁלוֹ, שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּדִלָּה, מִדַּת הַחֶסֶד, שֶׁהִיא יְמִין הַמֶּלֶךְ, וְעַל כֵּף הוּא אֶחָד בָּהּ וְלֹא עֶזֶב אוֹתָהּ לְעוֹלָמִים, וְעָשָׂה טוֹב עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וּפְרָשׁוּהָ שֶׁהַרִי מַעֲשִׂיו הָעֲלִיוֹנוֹ לְדְרָגָה הַזֹּאת.

יִצְחָק יָדַע אוֹתוֹ בְּדְרָגַת הַגְּבוּרָה, שְׁנִקְרָאת פַּחַד יִצְחָק, וּפַחַד מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. יַעֲקֹב יָדַע אוֹתוֹ מִתּוֹךְ דְּרָגַת הַתְּפָאֲרָה, שֶׁהוּא כְּלוּל מִחֶסֶד וּמִפַּחַד, וְנִקְרָא אֲמֶת, וְאֶחָד אוֹתָהּ, זֶהוּ שְׁכָתוּב תִּתֵּן אֲמֶת לְיַעֲקֹב.



יוסף ידע את הקדוש ברוך הוא מתוך אותה אספקלריה שנקראת כל, ונקרא יסוד, ועל זה נקרא יוסף כלכ"ל, שכתוב ויכלכל יוסף, וכתוב ונקרא יסוד עולם.

מישה ואהרן הם שני כרובים שנשמע קול של מעלה מביניהם, ועל זה נתנה תורה על ידם, זהו שכתוב ונועדתי לה שם ודברתי אתך, והם שני כרובים שלמעלה, והם נצ"ח והו"ד, והם שני העמודים של הגוף.

כמו זה יש למלכה למטה שני כרובים תחתיה שיונקים ממנה, והם ודאי עליונים, על ארון העדת, שנקרא צדק, ארון העדות. ומי עדות? זה יוסף, זהו שכתוב עדות ביהוסף שמו, ונקרא תורה שבכתב, וארון זה תורה שבעל פה.

בא ראה, כל אותם אבות עליונים שאחוזים למעלה, כלם רמוזים בתורה שבכתב. ודוד שאחוז באחרונה, שהיא תורה שבעל פה, רמוזה בדברי קבלה, ומשום כך נקראת קבלה, שמקבלת אור מתורה שבכתב.

ואותם שני כרובים עליונים עומדים על אותו עדות וארון, זהו שכתוב והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ. וזהו סיום השמים, ומזוג את הארץ הזו.

וכך הוא, שכל מה שברא הקדוש ברוך הוא למעלה – ברא כנגדו למטה. ויוסף נקרא עדות, זהו שכתוב ביהוסף שמו, ועל זה שמו של יוסף שלם בכל, למעלה ולמטה.

ועל זה שנינו שיוסף והארון והשכינה היו הולכים במדבר ביחד, וכל העולם היו אומרים: מה טיבן של שני ארונות הללו? ומשיבים להם: קים זה מה שכתוב בזה. קים בודאי. זהו שכתוב וצדיק יסוד עולם, הוא קיום העולם.

בא דוד, שהוא שביעי של האבות, אחז בה בבת שבע הזאת, שהיא ממלכה, ולא עזבה לעולמים. זהו שכתוב (יחזקאל לו) ודוד עבדי נשיא להם לעולם, וכתוב (תהלים פט) כסאו כשמש נגדי. וכל זה למדתנו התורה, שכלם אחוזים בשכינה בסוד של שבע.

בא וראה, אברהם נר ראשון קדוש של העולם, כשרצה להתקרב לדרגתו, לא יכל, עד שעלה ונודע באותן שלש דרגות עליונות שעליו, שהוא חלק שלו.



בִּיּוֹן שְׁעָלָה וְהִתְוַדַּע לוֹ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָן שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, שְׁעַם אוֹתָן שְׁבַע, וְשְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת, הֵן כְּתָר עֲלִיּוֹן חֲכָמָה בִּינָה, וְהֵן שְׁלֵמוֹת עֶשֶׂר סְפִירוֹת שְׁנִקְרָא בְּהֵן הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִיּוֹן שְׁעָלָה אַחַר כֶּךָ בְּאוֹתָן שְׁלֹשׁ, שֶׁהֵן עֲתִיק וְאָבָא וְאִמָּא, שְׁשׁוּפַע מֵהֵן אוֹר לְמַטָּה, אֲזִי אַחַז לְחֻלְקוֹ אוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁתַּחַת אוֹתָן שְׁלֹשׁ, שְׁנִקְרָא חֲסֵד. **שְׁאֵת** כֵּלָן הוּא הַדְּבִיק מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֶסְפְּקֵלְרִיָּה שְׁשׁוּלְטַת בְּלִילָה, שְׁבִהֵן וְדָאִי לֹא הִיָּה אָדָם שְׁיַדַּע כְּלוּם. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ בֵּן שְׁלֹשׁ שָׁנִים הַכִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ, דְּוָקָא בֵּן שְׁלֹשׁ.

וּבֵא רְאֵה סוּד שֶׁל שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵלּוּ וְלֹא חֲסֵד, מִשּׁוּם שְׁשִׁכִּינָה נִקְרָאת בַּת שְׁבַע, וְלֹא יִכַּל לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיהָ עַד שְׁעָלָה לְהוֹדַע מִתּוֹכָהּ וְלִהְיוֹת מוֹאָר וְלִהְיִיר לְכָל, מֵה שֶׁהוּא לְמַטָּה בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת עִם אוֹתָן שְׁבַע וְשְׁלֹשׁ, הֲרִי עֶשֶׂר דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת סוּד שֶׁל שֵׁם הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְכִיּוֹן שְׁהִיָּה נְאוּר בְּאוֹתָן שְׁלֹשׁ, רְצָה לְהַעֲלוֹת בְּאוֹתָן שְׁבַע בְּסוּד הַכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"א) וַיֵּצֵב אַבְרָהָם אֶת שְׁבַע כְּבָשׂוֹת הַצֹּאן. וְסוּד זֶה רְמַז לְאַבְיִמְלֶךְ שֶׁלֹּא יִפְרְעוּ מֵהֶם, עַד שְׁיִשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם שְׁבַע צְדִיקֵי אֲמַת בִּישְׂרָאֵל. כְּנִגְדֵי אוֹתָן שְׁבַע דְּרָגוֹת שְׁלֵמַעְלָה.

בִּיּוֹן שְׁהִשְׁתַּלְּמוּ, יִהְיֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּקִיּוּם שְׁלֵם, וַיֵּבֵא דָוִד, שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וַיַּעֲוֹרֵר אֶת אוֹתָהּ בַּת שְׁבַע שְׁלֵמַעְלָה, שֶׁהִיא נוֹקְמַת נִקְמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְתִפְרַע מֵהֶם.

זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹאל ב' ח) וַיְהִי אַחֲרַי כֵּן וַיֵּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיִּכְנַעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מִתְגַּ הָאִמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. מֵה זֶה וַיְהִי אַחֲרַי כֵּן? אַחַר שְׁנִשְׁתַּלְּמוּ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ כְּמוֹ לְמַעְלָה, אֲזִי וַיֵּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיִּכְנַעֵם. שְׁהָרִי עַד עַכְשָׁיו לֹא יָכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּר אֶת כַּחַם, שְׁהָרִי הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים בְּאוֹתוֹ מִתְגַּ הָאִמָּה, וַיִּפְרְשׂוּהָ.

וּבֵא וְרֵא, זֶה שְׁרַמְזוּ לוֹ אַבְרָהָם בְּכַבְשׁוֹת הַצֹּאן וְלֹא בְּעִזִּים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְצַד הַחֲסֵד, שְׁמֵאוֹתָם מְמַנִּים שְׁיִוְנָקִים מְצַד הַחֲסֵד יוֹנָקִים לְמַטָּה אוֹתָם כְּבָשִׂים שְׁתַּחַת שְׁלִטוֹנָם, וְאַבְרָהָם אַחַז לְחֻלְקוֹ מִדַּת הַחֲסֵד, וְהַכֵּל בְּסוּד הַחֲכָמָה.

וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, מִי שְׁשָׁרוּי בְּתוֹךְ צֹאן לֹא מִסְתַּכֵּן לְעוֹלָמִים. וְאִם הוּא שָׁרוּי בְּתוֹךְ עִזִּים וְרוּעָה אוֹתָם, כְּמֵה שׁוּמְרֵי הַחֲקִים יוֹשְׁבִים כְּנִגְדוֹ לְהִסְטוֹתוֹ, בְּגִלְלֵי שֶׁהֵם מְצַד שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה.



אבל כשָׂבָא יִצְחָק לְכַרְתָּ אֶתְּךָ בְּרִית, כָּרַתְתָּ אִתּוֹ בְּשִׁבְעָה שְׁנֵגְלָה מִתּוֹךְ
אוֹתוֹ בְּאֵר, שְׁכָתוּב (בראשית כו) וַיִּקְרָא אֶתְּךָ שְׁבַעָה.

בא וּרְאֵה, אֲבָרְהָם קָרָא לְאוֹתָהּ בְּאֵר מִיָּם נֹבְעִים בְּאֵר שְׁבַע, וַיִּצְחָק
קָרָא לָהּ שְׁבַעָה. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֹא מִשּׁוּם שִׁיִּצְחָק אָחִז
לְחַלְקוֹ דְּרָגָה שֶׁל פְּחַד, שֶׁהוּא דִּין, וְעַל זֶה הוֹסִיף בָּהּ ה'. וְה' בְּכָל
מְקוֹם הִיא מְדַת הַדִּין. וְסִימָנָךְ – (יחזקאל טז) הֵא דְרַכְּךָ בְּרֹאשׁ נִתְתִּי. זֶהוּ
שְׁכָתוּב וַיִּקְרָא אֶתְּךָ שְׁבַעָה. שְׁלֹא עָשָׂה בְּכַבְּשִׁים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אָבִיו,
וְהַכֵּל בְּסוּד הַחֲכָמָה, וְהוֹסִיף בָּהּ ה', לְהִרְאוֹת שֶׁהִיא חֲלָקוֹ.

בא וּרְאֵה, כְּשִׁבְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּדִין.
כִּיּוֹן שֶׁרְאָה שְׁלֹא מִתְקִים, שֶׁתָּפַ בּוֹ חֶסֶד, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם ב) כִּיּוֹם
עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וּפְרָשׁוּהָ בְּאֲבָרְהָם הַתְקִים הָעוֹלָם. בְּגִלְל כֶּךָ הַבְּאֵר
הַזֹּאת בֵּית הָעוֹלָם עַל שְׁמָה נִקְרָא, זֶהוּ שְׁכָתוּב עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הָעִיר
בְּאֵר שְׁבַע. אֵף עַל גַּב שֶׁהַבְּאֵר הַזֶּה נִדְבְּקָה בִּיצְחָק, שְׁכָתוּב וַיִּקְרָא אֶתְּךָ
שְׁבַעָה – שְׁמָה בְּאֵר שְׁבַע צַד שֶׁל אֲבָרְהָם, וְלֹא בְּאֵר שְׁבַעָה, זֶהוּ
שְׁכָתוּב (שיר השירים ב) וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי.

ובא וּרְאֵה, אֲרַבְעָה מֵאוֹתָם שְׁבַעָה צְדִיקֵי הָאָמֶת, כְּשֶׁרְצוּ לְהִתְקַרֵּב
לְשְׁכִינָה בְּסוּד שֶׁל שְׁבַע, כָּלֵם פָּגְשׁוּ בַּבְּאֵר הַזֶּה שְׁלֹא פּוֹסְקִים
מִימֵיהָ לְעוֹלָמִים.

אֲבָרְהָם כָּרָה אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְמַד אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
לְעַבֵּד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִיּוֹן שֶׁכָּרָה אוֹתָהּ, הוֹצִיא
מִיָּם נֹבְעִים שְׁלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים.

וכיון שֶׁמֵת אֲבָרְהָם מַה כְּתוּב? (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרוֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ
עַבְדֵי אָבִיו בְּיַמֵּי אֲבָרְהָם. כְּתוּב בְּאֵרְתָּ, וְרַק אַחַת הִיְתָה,
שְׁכָתוּב בְּאֵר שְׁבַע, וְקוֹרְאִים בְּאֵרוֹת, מִשְׁמַע שְׂרָבִים הִיוּ, מִשּׁוּם
שֶׁהַבְּאֵר הַזֹּאת נִרְאִית לְאֵבוֹת בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיוּ הוֹלְכִים, הִיְתָה נִרְאִית
לָהֶם גְּדוּלִים וְכַבִּירִים.

כיון שֶׁמְלֵאוּהָ הַפְּלִשְׁתִּים עֶפְרָי, סוּד שֶׁחֲזְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם לְעַבּוּדָה זָרָה,
וְהָעוֹלָם הָיָה שָׁמֵם, שְׁאִין מִי שִׁיּוּדַע אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן
שְׂבָא יִצְחָק מַה כְּתוּב? (שם) וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרְתָּ הַמַּיִם אֲשֶׁר
חָפְרוּ בְּיַמֵּי אֲבָרְהָם אָבִיו. מַה זֶה וַיֵּשֶׁב? אֵלֹא שֶׁהִשִּׁיב אֶת הָעוֹלָם
לְתַקּוּנוֹ וְלְמַד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם שִׁיּוּדַעוּ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ
שְׁכָתוּב (שם כה) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אֲבָרְהָם וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.



באר זו ממי היתה? ממי שפל חיי העליונים והתחתונים תלויים בו ורואה הכל, זהו שכתוב (דניאל ב) יודע מה שבחשך ואור שרוי עמו.

ובא וראה, אותם עבדי יצחק, משום שהם מצד הדין הקשה, כשחפרו אותה מה כתוב? שטנה, והרי פרשוה, עד שהוא בא ויחפר באר אחרת ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, משום שכלם באים מצד הימין, ולא היתה שטנה בעולם, ולא יצא דין מהבאר הזאת להסטין עליהם כשמעשיהם לא היו כשרים.

ומהבאר הזאת הוא הפתח לדעת את הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. ועד שלא הסתלק מהעולם, ברוך את יעקב ושלחו לחרן להזדנג. וכשהלך לחרן מה כתוב? (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה. כיון שראה יעקב את כבוד הקדוש ברוך הוא מתוך אותה באר שנקראת באר שבע, אז אמר ללכן, (שם) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, דוקא הקטנה.

בא וראה, כנגד אותם שבעה צדיקים צוה הקדוש ברוך הוא בתורה להקריב קרבן מוסף שבע פעמים בשנה, כדי להוסיף להם תפנוקים ועדונונים מבית המלך. האבות ישבעו בתחלה, ואחר כך הבנים, והם שבע פעמים ולא יותר.

בשבת כנגד צדיק יסוד עולם שנקרא כ"ל, ונקרא מוסף שבת, להוסיף לו עדונונים מהמח הנסתר. ובראש חודש כנגד כנסת ישראל שנקראת לבנה.

ומחמשה עשר יום לחודש ראשון כנגד אברהם אביהם שאחוז במדת החסד ונקרא ראשון. ובחודש השלישי בעצרת שנתנה בו תורה בשבעה קולות, כנגד יעקב שהוא שלישי לאבות ואחוז בקול, קול יעקב. ובראש השנה כנגד יצחק שנולד בו, ואנו מזכירים בו עקדת יצחק, והוא יום הדין כנגד מדת הדין האחונה בו.

ביום הכפורים כנגד משה, שבו קבל הקדוש ברוך הוא את תפלתו וחס על ישראל והחזיר לו את התורה. בחג הסוכות כנגד אהרן, שבזכותו הלכו אותם שבעה עננים שפסו על ישראל כמו סכה, ומשום זה עושים סכה, ובכל התורה יש כמה סודות עליונים נסתרים



בה. וכששבעת אלה מתוספים בברכות, כל העולם בשלמות רבה.
(ע"כ מההשמטות).

שְׁבַעַה קשורים הם שמתקשרים בהם שלשת האבות וארבעה אחרים. ראש ואמצע בקשר אחד. ואלה אותם שחפרו באר מים. שני זה אל זה, והם קשר אחד בשלש יודי"ן.

שְׁלִישִׁי שלמות כל האמונה. רביעי שני עמודים שהגוף עומד עליהם. החמישי טוב ורע, נהר שמוציא עץ החיים והמות, העמק של הכל. ששי דין ברחמים. שביעי בתחלה נאמר באותו ראש שאמרנו, משום שהוא אמצע הכל. ומשום שהוא אמצע הכל, נקרא אני, עמוד שכל הענפים נאחזים מסביבו.

שְׁבַע דרגות אלו, מדרגה אחת לדרגה אחת (אחרת), נודעת מרכבה אחת בכל אלו שנאחזים בה. וכן מדרגה לדרגה, וכלם מתנהגים אחריה של אותה דרגה שנפקדה עליהם, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, בשעה שדרגות אלו נמצאות, כל האמונה נמצאת. ואלו שבעת העננים שסבבו את ישראל. בגלל זה כשנוטלת השכינה באבות היא נוטלת. וכשאלה נוטלים, כל הדרגות האחרות נוטלות בהם, ואז מתעטרת כנסת ישראל כראוי.

בא ראה, זבולון שאמרנו יורש ים כנרת. ים כנרת סתם, וכך ראוי. אם כך, יהודה מה חלק יש בו? אלא יהודה נטל מלכות הכל ונאחז בה בכל הצדדים.

רבי אלעזר אמר, בפרשה זו הרי נאמר המעשה של המנורה ותקונייה וכל מה שבה, מדוע כך בפעם אחרת? אלא כיון שהנשיאים הקריבו (למעלה) קרבן המזבח וכל תקון שראוי לו, בא הכתוב ודבר שוב על מעשה המנורה שהוא תקון על ידו של אהרן, שהרי למעלה מנורה, וכל הנרות (התקונים) שלה, על ידי אהרן הכל מאירים.

בא ראה, המזבח, שנים עשר נשיאים היו לחנכו ולהתקינו. והרי פרושה, שנים עשר הם השבטים לארבעה צדדים, ארבעה דגלים, וכלם שנים עשר, והכל כדגמה עליונה. המנורה נמנית בשבעה נרות להדלק על ידי הכהן, והכל כדגמה עליונה. והמנורה על אות עומדת ובנס נעשתה, והרי פרושה במעשה המנורה.



וּמִזְבֵּחַ פְּנִימִי וּמִנֹּרָה עֹמְדִים כְּאֶחָד לְשִׁמְחַת הַכֹּל, שְׂכָתוֹב (משלי כז)
 שָׁמֵן וּקְטֹרֶת יִשְׂמַח לֵב. וּבְאַרְנוֹ שְׁשֵׁנֵי מִזְבְּחוֹת הָיוּ: אֶחָד
 פְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל, וְזֶה עֹמֵד לְחֻדְוָה, וְאֶחָד בַּחוּץ לְהִקְרִיב קִרְבָּנוֹת.
 וּמֵהַפְּנִימִי הַזֶּה יוֹצֵא לְזֶה שְׁבַחוּץ. וּמִי שְׂרוּאָה וְיִסְתַּכֵּל, יִדַּע חֲכָמָה
 עָלְיוֹנָה, סוּד הַדְּבָר אֲדֹנֵי יְהוָה, וְעַל כֵּן לֹא נִקְרְבָה הַקְטֹרֶת אֶלָּא בְּשִׁעָה
 שְׁשֵׁמֶן נִמְצָא.

מִצְאָנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהַקְטֹרֶת הִיא לְחֻדְוָה וְלִסְלֵק
 הַמָּוֶת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַדִּין נִמְצָא מִזֶּה שְׁבַחוּץ,
 וְשִׁמְחָה וְחֻדְוָה וְקִשְׁר שְׁמַאִיר מֵאוֹתוֹ פְּנִימִי שְׁכָל שִׁמְחָה בּוֹ קִימָת.
 וּכְשִׁזְהָ מִתְעוֹרֵר, כָּל הַדִּין מְסַתְּלֵק מִזֶּה וְלֹא יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמִשּׁוּם
 זֶה קְטֹרֶת עֹמֶדֶת לְבִטּוֹל הַמָּוֶת, וְעַל זֶה קְטֹרֶת הִיא קִשְׁר הַכֹּל, וְזוֹ
 נִקְרְבָת בְּפְנִימִי. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עָלֵיהֶם
 כְּתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתְּהָ יִשְׂרָאֵל וְגו'.

קַח אֶת הַלְוִיִּם וְגו'. הָרִי פִרְשׁוּהָ שְׁצַרְיָה לְטַהֵרֶם (להנהיגם) וְלִהְיֵשִׁיכֶם
 לְהִתְקַשֵּׁר בְּמִקּוּמָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם זְרוּעַ שְׁמַאֵל וְצַד הַדִּין. וְכֹל מִי
 שָׁבָא מִצַּד הַדִּין, צַרְיָה שְׁלֹא יִרְבֶּה שְׁעַר, מִשּׁוּם שֶׁמִּרְבֵּה דִין בְּעוֹלָם.
 וְעַל כֵּן אֲשֶׁה כְּמוֹ זֶה, שְׁלֹא תִתְרָאָה שְׁעָרָה הַחוּצָה, וְצַרִיכָה לְכַסּוֹת
 רֵאשִׁי וְלִכְסוֹת שְׁעָרָה, וּבְאַרְנוֹ וְהָרִי נִתְבָּאֵר. וְאִזּוֹ מִתְבָּרְכִים כָּל אֵלוֹ
 שְׁבָאִים מִצַּד הַדִּין. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּלוִיִּם, וְכֵן תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֵרֶם
 וְגו', וְהַעֲבִירוּ תַעַר וְגו'. וְנֹאמַר כִּי הַלְוִיִּם לֹא עוֹלִים לְמִקּוּמָם עַד
 שְׁיָרִים אוֹתָם הַכֹּהֵן, מִשּׁוּם שֶׁהֵימִין מְנַהֵג תָּמִיד לְשְׁמַאֵל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בִּיּוֹם שְׁעוֹלִים הַלְוִיִּם לְמִקּוּמָם, בְּשֵׁנֵי פָרִים. מָה
 הַטַּעַם פָּרִים? אֶלָּא הֵם כְּפָרִים לְקַבֵּל בְּשְׁמַאֵל אֶת הַפָּרָה הַזֹּאת
 שֶׁנִּקְרְאת פָּרָה אֲדָמָה. הַכֹּהֵן, כָּל הַכֹּחַ וְכָל תְּקוּנָה תְּלוּי בּוֹ, מִשּׁוּם שְׁכָל
 כַּח הַגּוֹף עֹמֵד בְּזְרוּעַ יְמִין, וְעַל כֵּן הַכֹּהֵן הוּא זְרוּעַ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל,
 וּבּוֹ עֹמֵד לְהִתְקִין הַכֹּל וְלְהִתְקִין עוֹלָם, (מָה הַטַּעַם פָּרִים? אֶלָּא הֵם שְׁמַאֵל כְּמוֹ
 הַפָּרִים לְקַבֵּל בְּשְׁמַאֵל. בֹּא רֵאָה, הַכֹּהֵן זְרוּעַ יְמִין שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל הִיָּה, וּבּוֹ עֹמֵד לְהִתְקִין הָעוֹלָם
 וְלְהִתְקִין הַכֹּל, מִשּׁוּם שְׁכָל כַּח הַגּוֹף בְּזְרוּעַ יְמִין עֹמֵד, וְכָל הַתְּקוּנָה בּוֹ תְּלוּי) וְעַם כָּל זֶה לֹא
 נִמְצָא לְבִדּוֹ, אֶלָּא בְּגוֹף וּשְׁמַאֵל, וְהַגּוֹף הוּא עֶקֶר הַכֹּל.

השלמה מההשמטות סימן ט

וְהַנִּיף אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לְפָנָי ה'. רַבִּי יְהוּדָה שָׁאֵל אֶת רַבִּי
 אָבָא, לָמָּה הִיָּה הַכֹּהֵן מְנִיף אֶת הַלְוִיִּם? אָמַר לוֹ, מִשָּׁל לְמָה



הדָּבָר דּוּמָה? לְתִינוּק כְּשֶׁהוּא בּוֹכָה וְכוּעֵס, מָה עוֹשִׂין כְּדֵי לְפַיֵּסוֹ?
אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה, מְנִיפִין אוֹתוֹ וּמְנַעֲנְעִים אוֹתוֹ כְּדֵי לְשַׁתְּקוֹ.

אָמַר לוֹ רַבֵּי אַבָּא, יְהוּדָה יְהוּדָה, מְלָה זֹאת בָּאָה לְיָדְךָ וְלֹא חִקְרַתָּ
בָּהּ?! וְהֵלֵא יִשְׁמְעוּ אֲזַנֶּיךָ מֵה שְׁפִיךָ מְדַבֵּר! כִּי הִיא מֵדַת
הַגְּבוּרָה, כּוּעֵסֶת וְרוֹגְזוֹת, שְׁכָתוּב (בראשית מט) שְׁמַעוֹן וְלוֹי אֲחִים כְּלִי
חֶמֶס מְכַרְתִּיהֶם, וְכָתוּב אַרְוֵר אַפִּם כִּי עָזוּ וְעִבְרָתָם כִּי קָשְׁתָהּ, לְפִי
שָׁהִם מִתְגַּבְּרִים וּמִתְקַשִּׁים בְּאִפָּם וְעִבְרָתָם לְצֹאת לַעֲשׂוֹת דִּין לְכָלֹת
וְלִהְכָרִית בְּנֵי הָעוֹלָם, אֲזִי הִכְהֵן, שֶׁהוּא הַחֹסֵד הָעֲלִיוֹן, מְנִיף אוֹתוֹ
הַצַּד שֶׁל הַלְוִיִּם, שֶׁהוּא מֵדַת הַגְּבוּרָה, כְּדֵי לְשַׁכֵּךְ וּלְשַׁקֵּט רַגְזָהּ
וְכַעֲסָהּ, כְּדֵי שִׁישְׁתַּבְּרוּ הַשְּׁעָרוֹת מִכָּל שׁוּלְיָהֶן וְלֹא יִתְגַּבְּרוּ וְלֹא
יִתְחַזְּקוּ, כְּעֵין דְּגָמָא זֶה הִכְהֵן שְׁמִנִיף אֶת הַלְוִיִּם תְּנוּפָה כְּדֵי שִׁישְׁקֵט
הַצַּד שֶׁל הַגְּבוּרָה שְׁלָהֶן, כְּדֵי שְׁלֵא יִתְעוֹרֵר הַדִּין בְּעוֹלָם.

בָּא רַבֵּי יְהוּדָה וְנָשַׁק אֶת יָדָיו. וּכְשִׁיתְעוֹרְרוּ הַדִּינִין בְּעוֹלָם, כָּל
הַדִּינִים הַנִּמְצָאִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אִבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
הוּא דוֹחֶה אוֹתָם לַחוּץ וְאֵינָם עוֹמְדִים לְפָנָיו, זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵל זַעֵם
בְּכָל יוֹם: (ע"כ מההשמטות).

זֹאת אֲשֶׁר לְלוִיִּם וְגו'. בָּא רָאָה, לוֹי בֶּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד,
בֶּן חֲמֵשִׁים שָׁנִים עוֹלָה לְמִקְוָמוֹ וּמִתְעַטֵּר, וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
יַעֲבֹד, שְׁהָרִי אָדָם (בא ראה, לוי בן עשרים וחמש שנים עולה למקומו ומתעטר, ועשרים
וחמש שנים יעבד, עד שעולה לדרגת חמשים), כְּשֶׁעוֹלָה לְדִרְגָּה זֶה שֶׁל חֲמֵשִׁים
שָׁנִים וְהֵלָאָה, יוֹרֵד מִתְקַף הָאֵשׁ שָׁבוּ. וְכִיּוֹן שְׁהָאֵשׁ וְהַחֲמִימוֹת
מִתְקַרְרָת, הָרִי הוּא פּוֹגֵם לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנַקְשָׁר בּוּ.

וְעוֹד, שְׁקוֹל זְמָרָה לֹא כָּךְ נִקְשָׁר בּוּ, וְקוֹל צְרִיף שְׁלֵא יִפְגַּם, אֲלֵא
צְרִיף לְהִתְחַזֵּק, שְׁהָרִי בְּמִקְוָם הַדִּין הַקָּשֶׁה עוֹמֵד, וְלֹא
בְּחֻלְשָׁה. וּמִשּׁוֹם זֶה צְרִיף שְׁלֵא יִפְגַּם אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא קָשׁוּר בּוּ,
שֶׁהוּא דִּין הַקָּשֶׁה, וְלֹא הַחֻלְשָׁה, וְעַל זֶה לֹא צְרִיף לְהִרְאוֹת חֻלְשָׁה כָּלֵל
בְּכָל הַצְּדָדִים. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְיִדַּע דְּרָכֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
הוּא וְלֹא סוּטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, שְׁכָתוּב (הושע יד) כִּי יִשְׂרִים דְּרָכֵי ה'.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינֵי וְגו'. אָמַר רַבֵּי אַבָּא, מָה הִטְעַם
הַזֵּהִירָם כָּאֵן עַל פִּסְחָה, וְהָרִי נִתְבָּאָר לָהֶם בְּמִצְרַיִם? אֲלֵא
בְּשָׁנָה הַשְּׁנִיָּה זֶה הָיָה, שֶׁחָשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁפִּסְחָה זֶה הוּא רַק בְּמִצְרַיִם,
וְכִיּוֹן שֶׁעָשׂוּ אוֹתוֹ פַּעַם אַחַת בְּמִצְרַיִם, חָשְׁבוּ שְׁלֵא צְרִיף יוֹתֵר. בָּא



הקדוש ברוך הוא והזהירם עליו, שלא יחשבו שעבר זמנו במצרים ולא יצטרך. בגלל זה במדבר סיני בשנה השנית, להתקין להם לדורי דורות.

ואף על גב שהזהירם במצרים, עכשו צוה להם פעם אחרת באותו מקום שבו נתנו כל מצוות התורה. ועל כך בשנה השנית. מה זה בשנה השנית בחדש הראשון? אלא סוד עליון הוא שנה אחת וחדש אחד. מה בין זה לזה? חדש זו הלבנה. שנה זה השמש, שמאיר ללבנה. ואז היה בזמן שכל המצוות נמסרו בו.

רבי שמעון אמר, אוי לאותו איש שאמר שתורה זו באה להראות ספורים בעלמא ודברי הדיוטות. שאם כך, אפלו בזמן זה אנו יכולים לעשות תורה בדברי הדיוטות, ובשבח יותר מכלם. אם להראות דבר העולם, אפלו אותם סופרים בעולם יש ביניהם דברים יותר עליונים. אם כך, נלך אחריהם ונעשה מהם תורה כמו זה. אלא כל דברי התורה דברים עליונים הם וסודות עליונים.

אף שלא יבין מכל האותיות והתבות עצמן הן הן המרכבה הרכבת צורות הקדושות ורוחניותם

וכבר אמרו בתנא דבי אליהו שאפלו קרא כל היום פסוק ואחות לוטן תמנע הוא בן עולם הבא, והטעם: כי אותיות ותבות ההם יעוררו ורוחניותם וגם יהיה תועלת עצום בהרכבתם וכל פעם יוליד אור חדש לפי מצב העולמות וצרוף השם המיוחד אשר שולט ברגע ההוא, באפן כי הקורא בתורה בכל מקום אף שלא יבין מכל האותיות והתבות עצמן הן הן המרכבה הרכבת צורות הקדושות ורוחניותם.

להגן בעדנו בגלות המר הזה מכל הקלפות ומכל המקטרגים עלינו לעסק בחכמה הנפלאה הזאת

ולהגן בעדנו בגלות המר הזה מכל הקלפות ומכל המקטרגים עלינו לעסק בחכמה הנפלאה הזאת זה לשונו הרב הגאון מורנו הרב רבי יעקב גר צדק בעל הגה אוצרות חיים ועץ חיים בהקדמת ספרו אשר חבר וקראו רנו ליעקב לולי חכמה זאת עתה בדורנו הדורות גרועים אין אנו יכולין לעמד ולקיים בגלות המר הזה אכל החכמה הזאת היא לנו עזר וסעד ומגן לאחזי בלבב שלם באבינו שבשמים וכו', ועתה אנו רחוקים משרש עליון כמו שמרים בתוף החביות מי יגן עלינו אם לא קריאה ולמוד מחכמה העמקה והנפלאה הזאת וכו' לכן למוד הקבלה הוא שמירה מעלה מכל הקלפות ומכל המקטרגים אפלו לא יוכל לנהג מילתא דחסידות. (ניקהל משה דף ג.)



בא ראה, עולם עליון ועולם תחתון במשקל אחד נשקלו. ישראל למטה – מלאכים עליונים למעלה. במלאכים העליונים כתוב, (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות. (זה במקום עליון) בשעה ששורדים למטה (אף על גב ששורדים), מתלבשים בלבוש העולם הזה. ואם לא יתלבשו בלבוש כמו של העולם הזה, לא יוכלו לעמד בעולם הזה, והעולם לא יסבל אותם. ואם במלאכים כך, התורה שבראה אותם ובראה את כל העולמות ועומדים בגללה על אחת כמה וכמה, כיון שירדה לעולם הזה, אם לא תתלבש בלבושי העולם הזה, לא יוכל העולם לסבל.

ועל זה ספור זה של התורה, לבוש התורה הוא. מי שחושב שאותו לבוש היא התורה ממש ולא דבר אחר – תפח רוחו, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא. בגלל זה אמר דוד, (שם קיט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. מה שתחת לבוש התורה.

בא ראה, יש לבוש שנראה לכל, ואותם הטפשים פשוטים לבוש על בן אדם שנראה יפה, לא מסתכלים יותר. חושבים שאותו לבוש הוא הגוף, וחושבים שהגוף היא הנשמה.

כמו זה התורה יש לה גוף, והם מצוות התורה שנקראים גופי תורה. גוף זה מתלבש בלבושים, שהם ספורי העולם הזה. טפשי העולם לא מסתכלים, רק באותו לבוש, שהוא ספור התורה, ולא יודעים יותר, ולא מסתכלים במה שתחת אותו לבוש. אותם שיודעים יותר לא מסתכלים בלבוש, אלא בגוף שהוא תחת אותו לבוש. החכמים עבדי המלך העליון, שהם עמדו בהר סיני, לא מסתכלים אלא רק בנשמה, שהיא עקר הכל, תורה ממש. (ולעולם) ולעתיד לבא עתידים להסתכל בנשמה של נשמת התורה.

בא ראה, כך גם למעלה יש לבוש, וגוף, ונשמה, ונשמה לנשמה השמים וחילותיהם אלה אותם לבושים, וכנסת ישראל זה הגוף שמקבל את הנשמה שהיא תפארת ישראל, ועל כך היא גוף לנשמה. נשמה שאמרנו זו תפארת ישראל, שהיא תורה ממש. ונשמה לנשמה זהו העתיק הקדוש, והכל אחוז זה בזה.



אוי לאותם רשעים שאומרים שהתורה היא רק ספור בעלמא, והם מסתכלים בלבוש זה ולא יותר. אשרי הצדיקים שמסתכלים בתורה כראוי. יין אינו יושב, רק בקנקן. כך התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה, ועל כך לא צריך להסתכל אלא במה שיש תחת הלבוש. ועל כך כל הדברים הללו וכל הספורים הללו הם לבושים.

ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו. מה זה ויעשו? אמר רבי יוסי, הרי נתבאר, כל מי שמראה מעשה למטה כראוי, כאלו עשאו למעלה, שהרי בגללו התעורר דבר זה, כביכול, כאלו הוא עשאו, והרי נתבאר.

איש איש כי יהיה טמא וגו'. איש איש – שתי פעמים, למה? אלא איש שהוא איש וראוי לקבל נשמה עליונה, והוא פגם עצמו שלא שורה עליו שכינה (תחלה) (נשמה) עליונה. מה הטעם? משום שהוא גרם והוא טמא את עצמו. ועל זה איש איש. איש שראוי להיות איש, והוא מטמא את עצמו שלא תשרה עליו קדשה של מעלה.

או בדרך רחוקה – זהו אחד מעשרה שהם נקודים בתורה, וכלם באים להראות דבר. מה זה בדרך רחוקה? משום שאדם שהוא מטמא את עצמו, מטמאים אותו מלמעלה. כיון שמטמאים אותו מלמעלה, הריהו בדרך רחוקה. מאותו מקום ודרך שזרע ישראל אחוזים בו, הרי בדרך רחוקה אחוז, שהתרחק (מלהתקרב) לקרב אליכם ולהתקשר בכם כמו שאתם מתקשרים.

אמר רבי יצחק, והרי כתוב כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה, שנראה שני דברים ממשמע שכתוב או. אמר רבי יוסי, כאן עד שלא מטמאים אותו, כאן אחר שטמאו אותו. ומשמע אפלו זה או זה לא תשרה עליו קדשה שלמעלה, ולא יעשו פסח בזמן שישאל עושים אותו.

ואם תאמר, הרי בחדש השני עושה אם לא תקן עצמו – לא! אלא כיון שנטהר ותקן עצמו, הרי החדש השני לעשות פסח. מכאן, כל איש שמטהר עצמו, מטהרים אותו.

שאם תאמר שבדרגה עליונה יותר עומד בחדש השני – לא כך! שהרי ישראל זרע קדש שעשו פסח בזמנו, לקחו את הלבנה ואת השמש כאחד, ומי שלוקח יסוד בתחלה – לוקח הבנין. מה



היסוד? אל תאמר יסוד עליון של צדיק העולם, אלא יסוד של אבן טובה, כמו שנאמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. וזוהי האבן ששורה עליה מי ששורה.

אמר רבי יהודה, ודאי הכל אפלו בחדש השני, אבל אינו כמי שנוטל בזמנו. מה הטעם? זה שנוטל פסח בזמנו, נוטל ממטה למעלה ולא יורד, משום שמעלים בקדש ולא מורידים. וזה שנוטל אחר זמנו, יורד ממעלה למטה. בגלל זה שוים בכל, ולא שוים. שזה עולה ולא יורד, וזה יורד ולא עולה. בגלל כך מי שמקריב פסח בזמנו, יש לו שבח יותר. אשריהם ישראל שזכאים בכל, שזכאים בתורה, וכל מי שזוכה בתורה, זוכה לו בשם הקדוש. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

רעיא מהימנא

מצוה לעשות פסח שני על אלו שלא יכלו או שנטמאו בטמא אחרת. אם סוד הפסח סוד האמונה שישאל נכנסים בה, שולט בניסן, ואז הוא זמן לשמחה, איך יכלו אלה שלא יכלו או שנטמאו לעשות בחדש השני, שהרי עבר הזמן?

אף כיון שכנסת ישראל מתעטרת בעטרותיה בניסן, לא מעבירה כתריה ועטרותיה ממנה שלשים יום. וכל אותם שלשים יום מיום שיצאו ישראל מפסח, יושבת המלכה בעטרותיה, וכל חילותיה בחדוה. מי שרוצה לראות את המלכה יוכל לראות. הפרוז מכריז: כל מי שלא יכול לראות את המלכה, יבא ויראה עד שלא ינעלו השערים. אימתי הפרוז מכריז? בארבעה עשר לחדש השני, שהרי משם ועד שבעה ימים השערים פתוחים. מכאן והלאה ינעלו השערים. ועל זה פסח שני.

מצוה זו - שחיטת הפסח בזמנו. ואחריו פסח ראשון ופסח שני לאכל אותם כמשפטן. וטמאים להיות נדחים לפסח שני, שהיא מצוה שלישית. תנאים ואמוראים, יש בני אדם כמו חלין של טהרה מצד מיכאל, וכמו חלין של הקדש, כגון בשר קדש, והם מצד גבריאל. כהן ולוי. ויש בני אדם שהם כמו ימים טובים, והם קדש קדשים.

שכינה היא פסח ראשון מימין, ופסח שני משמאל. פסח ראשון מימין, ששם חכמ"ה. פסח שני משמאל, ששם בינה.



ומשום שבגבורה עוברים כל האשים הנכריים, שהם כקש ותכן לגבי
אש של גבורה, הטמאים נדחים לפסח שני.

וכף טמאה נדה, ומצרע, וזב וזבה ויולדת, באש הגבורה הוא שורף.
שהנשמה היא כלי של הקדוש ברוך הוא, והוא לא שורה בה
עד שמתלבנת באש הגבורה, שכתוב (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש
נאם ה'. ובאש זו, אם ברזל הוא - מתפוצץ, ואם אבן הוא - נמוח.

ובימין, ששם תורה שבכתב, שהיא מים - (ויקרא יב) וטהרה ממקור
דמיה, ונטהר בה מצרע, וטמא מת, וזב, וטמא בכל מיני
שרץ. זהו שכתוב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'.

בעמוד האמצעי כלי מתיחדת בבעלה, שהיא אשה, אחר
שמתקדשת בשמאל ונטהרת במי מקוה בימין, ואומרים
על כלי פסח: כלים שנשתמשו בהם בצונן, מטבילים בצונן והם
טהורים. אותן נשמות שהן מצד הרחמים, והן רחמנים, בעלי חן
וחסד, לא צריכים להטהר במים פושרים כבינוניים. כל שפן בחמי
חמים, שבהם נטהרים רשעים גמורים שמתחממים עצמם באש יצר
הרע, ועליהם נאמר (במדבר לא) כל דבר אשר יבא באש, בגלל שזהמתם
רבה. אבל צדיקים גמורים בצונן, שעליהם נאמר, כל המשים רוח
בין הדבקים מצננין לו גיהנם.

ואם נשמות חמירות, שהם ככלי חרס - שבירתן זוהי טהרתן, כמו
שנאמר נשברו, נטהרו. וסוד הדבר - (תהלים נא) זבחי אלהים רוח
נשברה וגו'. אבל אותם שמשתדלים בתורה שבכתב ובתורה שבעל
פה, שהם אש ומים, ואותם שמשתדלים בסודות התורה, שהיא אור,
שכתוב בה (משלי ו) ותורה אור, הם נטהרים בה.

ועוד בפרק הרואה: הרואה תמרים בחלום, תמו עוונותיו. זהו
שכתוב (איכה ד) תם עונך בת ציון. משום שתמרים, בו תם,
דרגת יעקב, שנאמר בו (בראשית כה) ויעקב איש תם. עברות מרות, ועל
כך תמרים - שם ת"ם, ושם מ"ר.

כאן רמוז, וימתקו המים. זהו שכתוב (שמות טו) ויורהו ה' עץ, וימתקו
המים. מכאן, מי שמשתדל בתורה שהיא עץ, עוונותיו, שנאמר
בהן (שם א) וימררו את חיייהם בעבדה קשה, הקדוש ברוך הוא מוחל
לו, ויחזרו מתוקים.



שְׂיבְאוּ יָמִים שְׂיִתְקִים בָּהֶם כִּי־צִיֵּאת מִצְרַיִם, שְׁנֹאֲמַר בָּהּ (שם) וַיָּמַת יוֹסֵף וְכָל אָחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא. וּבְגָלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה אֵין מִיָּתָה, אֶלָּא עֲנִי, שְׁעֲנִי חָשׁוּב כְּמַת, לְקַיִם בָּהֶם (צפניה ג) וְהִשְׁאֲרָתִי בְּקִרְבּוֹ [בְּדָ] עִם עֲנִי וְדָל וְחָסוּ בְּשֵׁם ה'. לְהִתְקִים בָּהֶם (שמואל-ב כב) וְאֵת עִם עֲנִי תוֹשִׁיעַ. וְעֲשִׂירִים אֱלוֹ שִׁישְׁאָרוּ בָּהֶם, יִתְקִים בָּהֶם (שמות ה) נִרְפִים אַתֶּם נִרְפִים. נִרְפִים הֵם בַּתּוֹרָה, נִרְפִים הֵם לַעֲשׂוֹת טוֹבוֹת עִם בְּעֲלֵי תּוֹרָה וְאֲנָשֵׁי חֵיל הַמְּסֻבָּבִים מְעִיר לְעִיר וְלֹא יִחוּנְנוּ.

וְנִרְפִים הֵם בְּכַבֵּד הַמַּס. שְׂאֵם תֹּאמַר, כְּבָדִים הֵם בְּכַבֵּד הַמַּס וְלֹא עוֹשִׂים טוֹבוֹת - בְּגָלֵל זֶה (שם) תִּכְבֵּד הָעֶבְדָּה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָּהּ, שְׂכַבֵּד הַמַּס עֲלֵיהֶם, וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שְׂקָר, שֶׁהֵם מְשַׁקְרִים וְאוֹמְרִים שְׂכַבֵּד הַמַּס עֲלֵיהֶם, וּמִשׁוּם זֶה לֹא יַעֲשׂוּ טוֹבוֹת. הֵם מְשַׁקְרִים בְּדַבְרֵיהֶם, וְאוֹמְרִים שְׂמֵהֶכְבֵּד שְׂתִכְבֵּד עֲלֵיהֶם, תִּבְּן אֵין נִתֵן, מְמוֹן הַשְּׂקָר שָׁבוּ טוֹעִים (מְדַבְּרִים) לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם שְׂלֹא מְדַבְּרִים בּוֹ וְלֹא חָסוּ בְּשֵׁם ה', אֵין נִתֵן לַעֲבָדֶיךָ.

וְאֵלֶּה שֵׁישׁ לָהֶם נִסְתָּר וְגִנּוּז הַמְּמוֹן מִבְּפָנִים, שֶׁהוּא תִכְן, כְּמוֹ תוֹךְ הָאוֹצָר וְתִבְהָ, מִתְקִים בָּהֶם וְתִכְן לְבָנִים תִּתְּנוּ. וְזֶה כְּסָפִים לְבָנִים שִׁיֵּהוּ בְּאוֹתוֹ דוֹר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, (שמות טו) שֵׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט, וְהֵם בְּעֲלֵי מִשְׁנָה. גַּם כָּאֵן וַיִּבְאוּ מִרְתָּה, חוֹזֶרֶת לָהֶם תּוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה מְרָה בְּדַחְקִים רַבִּים, בְּעֲנִיּוֹת, שְׂיִתְקִים בָּהֶם (שם א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֶבְדָּה קָשָׁה - זֶה קִשְׂיָא. בְּחֶמֶר - זֶה קַל וְחֶמֶר. וּבִלְבָנִים - זֶה לַבּוֹן הַלֵּכָה. וּבְכָל עֶבְדָּה בְּשֻׁדָּה - זֶה בְּרִיתָא. אֵת כָּל עֶבְדָּתֶם אֲשֶׁר עֲבָדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ - זֶה תִּיק"ו.

וְרוּעָה הַנֶּאֱמָן, שֵׁם הַתְקִים בְּךָ, שֵׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ. וּבְעֵץ הַדַּעַת הַזֶּה טוֹב וְרַע, שֶׁהוּא אֲסוּר וְהַתָּר, וּבְאוֹתָם סוּדוֹת שֶׁהַתְּגָלוֹ עַל יָדֶךָ, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. כְּמוֹ מֶלַח שְׂמַמְתִּיק אֵת הַבָּשָׂר, כִּךָ יִתְמַתְּקוּ בְּסוּדוֹת שְׂמַתְּגָלִים עַל יָדֶךָ כָּל אוֹתָן קִשְׂיוֹת וּמַחְלוּקוֹת שֶׁל מַיִם מְרִירִים שֶׁל תּוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה, יִחְזְרוּ מִתּוֹקִים מִי הַתּוֹרָה. וַיִּסוּרֶיךָ, בְּסוּדוֹת אֱלוֹ שֶׁהַתְּגָלוֹ עַל יָדֶךָ, יִהְיוּ לָךְ מִתּוֹקִים, וַיִּחְזְרוּ לָךְ כָּל הַדַּחְקִים שֶׁלָּךְ כַּחֲלוּמוֹת שֶׁעָבְרוּ. וְחַל"ם בְּהַפּוֹךְ אוֹתִיּוֹת - מְל"ח, שְׂמַמְתִּיק אֵת הַבָּשָׂר. גַּם יִסוּרִים מִמִּתְקִים, כְּמוֹ שְׂפִרְשׁוּהָ.



וְלִרְשָׁעִים חוֹזְרִים הַיְסוּרִים מִלַּח סְדוּמִית, שְׁמַעוּר אֶת הָעֵינַיִם, לְקַיֵּם בָּהֶם (איוב יא) וְעֵינַי רְשָׁעִים תִּכְלִינָה. וְהֵם עָרַב רַב רְשָׁעִים, שִׁיתְקִים בָּהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן, (דניאל יב) יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים. יִתְלַבְּנוּ – אֵלֶּה בְּעֲלֵי מִשְׁנֵה. וַיִּצְרְפוּ – הֵם זָרַע קֹדֶשׁ שֶׁל שְׂאֵר הָעָם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (זכריה יג) וַיִּצְרַפְתִּים כְּצֶרֶף אֶת הַכֹּסֶף. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים – אֵלֶּה עָרַב רַב.

וְהַמִּשְׁכָּלִים יְבִינוּ (דניאל שם) – אֵלֹה בְּעֲלֵי קְבֻלָּה, שְׁנֹאֲמַר בָּהֶם (שם) וְהַמִּשְׁכָּלִים יִזְהָרוּ כְּזֶהר הַרְקִיעַ. אֵלֹה אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּזֶהר זֶה שְׁנֹקְרָא סִפְר הַזֶּהר, שֶׁהוּא כְּמוֹ תִּבְתַּנַּח שֶׁמִּתְכַּנְסִים בָּהּ שְׁנַיִם מְעִיר וְשִׁבְעַ מִמְּלָכוֹת, וְלִפְעָמִים אֶחָד מְעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, שֶׁבָּהֶם יִתְקִים (שמות א) כָּל הַבֵּן הַיְלֹוֹד הַיְאֲרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ. וְזֶה אוֹרָה שֶׁל סִפְר זֶה, וְהַכֹּל עַל הַסִּבָּה שֶׁלָּךְ.

וּמִי גָרַם זֶה? עוֹרַב, שְׂאֲתָה תִּהְיֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּיוֹנָה, שֶׁשְׁלִיחַ אַחַר שְׁנֹקְרָא בְּשִׁמְךָ, כְּעוֹרַב שֶׁנִּשְׁלַח בְּתַחֲלָה וְלֹא חָזַר בְּשְׁלִיחוֹת, שֶׁהִשְׁתַּדַּל בְּשִׁקְצִים, שְׁנֹאֲמַר בָּהֶם עֲמֵי הָאָרֶץ שִׁקָץ, בְּגִלְל מְמוֹנָם, וְלֹא הִשְׁתַּדַּל בְּשְׁלִיחוֹתוֹ לְהַחְזִיר צְדִיקִים בְּתִשׁוּבָה, כְּאֵלֹה לֹא עָשָׂה שְׁלִיחוֹת רַבּוֹנוּ.

וּבָךְ יִתְקִים סוּד הַיּוֹנָה שֶׁנִּכְנַס בְּעַמְקֵי תְהוֹם רַבָּה, כִּף תִּכְנַס אֶתָּה בְּעַמְקֵי תְהוֹמֵי הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (יונה ב) וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִבְבַי יָמִים. וַיְהִי חֲכֵמָה חֲסֵד נִצַּח לְיָמִין, שֶׁבְּגִלְלָם אָמַר דָּוִד (תהלים קיח) יָמִין ה' רוֹמְמָה יָמִין ה' עָשָׂה חֵיל. וְשֶׁלֶשׁ מִשְׁמָאל יִתְקַשְּׂרוּ כְּאֶחָד, שֶׁהֵם בֵּינָה גְבוּרָה הוּד, וְשֶׁלֶשׁ דְּרָגוֹת שְׁבָאֲמַצֵּעַ – כְּתַר תְּפָאֲרַת יְסוּד – שְׂאֲחֻזוֹת בְּיָמִין וּשְׂמָאל.

וּמִשׁוֹם שְׂרָאָה אוֹתָךְ נְבִיא מִתְקַשֵּׁר בְּשֶׁלֶשׁ דְּרָגוֹת הָאֲמַצֵּעַ, פִּתַּח עֲלֶיךָ פְּסוּק זֶה, (ישעיה נב) הִנֵּה יִשְׁכֵּיל עַבְדֵי יְרוּם וְנִשְׂא וְגָבַהּ מְאֹד. וּמִשׁוֹם שְׂאֲתָה תִּהְיֶה אַחֲזוּ בְּשְׁנֵי מְשִׁיחִים, אָמַר דָּוִד עַל שְׁלִשָּׁה יְמִינִים שֶׁל מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, יָמִין ה' שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים. כְּנֶגֶד שְׁלִשָּׁה שְׂמָאֵלִים שְׂאֲחֻזוֹ בָּהֶם מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, אָמַר מִצַּד אֶחָד שְׂמָאל, גְבוּרָה, לֹא אָמוֹת. כִּי אַחֲיָה – מִצַּד שְׂמָאל שֶׁל הוֹ"ד שֶׁלָּךְ, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ וְנִתַּן הַהוּד לְמִשָּׁה, נִתַּן בָּךְ מִצַּד בֵּינָה.

מִשׁוֹם שָׁבוּ הָיִיתָ חָרַב וַיִּבֶשׁ בְּכֹל, בְּגִלְל מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, בְּתוֹרְתָךְ, בְּנְבִיאוֹתָךְ עֲלֶיךָ, בְּגוֹפֶךָ שֶׁסְּבֵלְתָ כְּמָה מִיְנֵי יְסוּרִים כְּדֵי שֶׁהוּא



לא ימות, ובקשת עליו רחמים, נאמר בו כי אחיה, מצד הבינה. ומשום זה לא אמות - מצד הגבורה. כי אחיה - מצד הבינה, עץ החיים, שהתגברה עליו קריאת שמע של שחרית, וקושר אותו בקשר של תפלין בימין אברהם, שהוא שחרית.

ואספר מעשי יי - מצד ההוד. יסר יסרני יי - חכמה ובינה, מימין ומשמאל, בשלשה ימים ובשלשה שמאלים. ולמות לא נתני - העמוד האמצעי בג' שכולל כתר וצדיק, והוא בן י"ה. ומיד יקום ו' לה' בי"ה, בימין ושמאל, ברחמים ותחנונים, בכמה פיוסים לה ולבניה. זהו שפתוב (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סכת דויד הנפלת. ומשום זה אמר הנביא (ירמיה לא) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים.

קם רועה הנאמן ונשק לו וברך אותו, ודאי שליח רבונך אתה אלינו. פתחו תנאים ואמוראים ואמרו, רועה הנאמן, אתה היית יודע כל זה, ועל ידך התגלתה, אבל בעונה שלך, שנאמר בך (במדבר יב) והאיש משה ענו מאד, במקומות אלו שאתה מתבייש להחזיק טובה אליך, מנה הקדוש ברוך הוא אותנו ולמנורה הקדושה להיות בידך ובפיך במקומות אלו. (עד כאן רעיא מהימנא).

וביום הקים את המשכן. רבי חייא פתח, (תהלים קיב) פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד. פזר לאביונים, מה זה פזר? כמו שנאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. יכול פזר בעלמא? בא להשמיענו פזר נתן לאביונים. כיון שנתן לעניים, פזר זה נאה. מה זה ונוסף עוד? בכל. ונוסף עוד - בעשר. ונוסף עוד - בחיים.

פסוק זה כף צריך לו להיות: יש מפזר ויוסף עוד. מה זה ונוסף? אלא אותו מקום ששורה בו מיתה, הוא גורם לו שיתוסף מחיים שלמעלה להוסיף לו. אמר רבי יהודה אמר רבי חייא, הפסוק מעיד שכל מי שנותן לעניים, מעורר עץ החיים להוסיף לאותו עץ המות, ואז נמצא חיים ושמחה למעלה. והאדם שגורם את זה, בשעה שצריך לו, אותו עץ החיים עומד עליו, ואותו עץ המות מגן עליו, ומשום כך ונוסף עוד (כמו שנאמר).

צדקתו עמדת לעד (תהלים קיא). מה זה עמדת לעד? עומדת על האדם לזמן לו קיום וחיים. כמו שהוא נתן לו חיים ועורר לגבי



החיים, כך גם נותנים לו, ואלו שני אילנות (נותנים לו) עומדים עליו להצילו ולהוסיף לו חיים.

קרנו תרום בכבוד. בא ראה, העולם שאמרנו, אותה קרן תרום, ובמה? בכבוד שלמעלה, שאיש זה גרם לחברם כאחד, ולרוקן ברכות למעלה ומטה.

רבי אבא אמר, בכל זמן שהמשכן מוקם במעשי בני אדם, אז אותו יום, יום של שמחת הכל, ושמן משחת קדש מתרוקן באותם גרות, ומאירים כלם. מי שגורם את זה, גורם לו (באותו עולם הבא) שינצל בעולם הזה, ויהיו לו חיים בעולם הבא. זהו שכתוב (משלי יא) וצדקה תציל ממות, וכתוב (שם ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

עשה לך שתי חצוצרות כסף וגוי. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים. ובלכת החיות, ברשות שלמעלה היו הולכים. שאם תאמר שזה למעלה למעלה – לא. למטה. אלא כמו זה מלפני הפנים, וזה לאחר הפנים.

רוח מארבע רוחות בארבעה מדורים ובארבעה צדדים, בזיום שנבראו בהדור הפנים המאירות. בגלל זה כעין (נאש"ר) כמראה החיות, שהם ארבע זויות, דגלים פרושים, ארני"ה נש"ר שו"ר אד"ם, שכולל כלם ארבעה מלאכים ששולטים וכוללים הכל.

דגל ראשון, מרכבה מזינת, ארני"ה, מיכא"ל, רשום בפרישת הדגל הפרוש לימין. מזרח ראשית השמש הולך במשאו באור. שני ממנים תחת ידיו, יופיא"ל צדקיא"ל. אחד ללמד (לתורה), ואחד ללכת בשוק שהולך.

בשאלה לוקחים, לוקחים כמה מרכבות מזינות מצד ימין, והכל אחד. לצד שמאל השמש הולך (לוקח כאחד לצד השמאל, השמש הולך) ומאיר ומעטר אותם. אלה ורכבות ממנים תחתיו, וכלם ביראה ובאימה, בזיע וברתת.

ארניה מושיט יד ימינו, כונס לכל חילותיו אליו. שלש מאות ושבעים אלה אריות סביב אותו ארני"ה, והוא ביניהם באמצע.

בשגועה הארניה הזה, הרקיעים מזדעזעים, וכל החילות והמרכבות מזדעזעים מיראתו. מאותו קול מתלהט נהר די נור, ויורד



בְּאֶלֶף וְחֵמֶשׁ מֵאוֹת דְּרָגוֹת הַגִּיהֶנֶם שֶׁל מִטָּה. אִז מְזַדְעָזְעִים כָּל רִשְׁעֵי הַגִּיהֶנֶם, וְהָאֵשׁ לוֹהֶטֶת, וְעַל זֶה כָּתוּב (עמוס ג) אַרְיָה שָׁאֵג מִי לֹא יִירָא. גּוֹעָה פֶּעַם שְׁנִיָּה – שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֶלֶף אַרְיֹת, כָּלֶם גּוֹעִים. מוֹשִׁיט יָד שְׁמָאלוֹ – כָּל בְּעָלֵי הַדִּין לְמִטָּה פּוֹחָדִים וְנִכְפָּים תַּחַת אוֹתָהּ יָד, וְאוֹתָהּ יָד פּוֹשֶׁטת עֲלֵיהֶם, וְכָלֶם תַּחְתִּיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) יָדָךְ בְּעַרְףְּ אֵיבִיךָ.

אַרְבַּע כְּנָפִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֵשׁ לְבָנָה. כָּלֶם לוֹהֶטִים. כָּל פָּנִים שֶׁל כִּפְתּוֹר וּפְרַח בְּלִבָּן שֶׁל אוֹתָהּ אֵשׁ שְׁקוּעִים.

אַרְבַּע פָּנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, כָּלֶם מְאִירִים בְּלִבָּן הַשֶּׁמֶשׁ. אֶחָד לְצַד מְזֻרַח מְאִיר בְּשִׁמְחָה, וְאֶחָד לְצַד מְעַרְב, (זֶה כּוּנֵס) שֶׁהַכְּנִיס מְאִירוֹ. וְאֶחָד לְצַד צָפוֹן, חֲשׂוֹף בְּלִי אוֹר, כְּצֵל הַשֶּׁמֶשׁ לְגַבֵּי הַשֶּׁמֶשׁ. הַצֵּל חֲשׂוֹף, הַשֶּׁמֶשׁ מְאִיר. מִשׁוֹם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ וְהַצֵּל – יִמִּין וּשְׁמָאל, וְהוֹלְכִים כְּאֶחָד. חֲשׂוֹכִים (חֲשִׁבוֹן) שֶׁהוֹלְכִים עִמּוֹ, כָּל אֵלוֹ שֶׁלוֹקְחִים כְּלֵי זִין.

וּכְבָּדִם מִיְמִין וּמִשְׁמָאל בְּשִׁלְשָׁה רְאשִׁים. רֹאשׁ אֶחָד שָׁלוֹ, שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת. אֵלֶּה אוֹתָם רֹאשׁ אֶחָד. יוֹצְאִים כַּח בְּיָמִין שֶׁהוּא הָרִים עֲלֵיהֶם, פָּרַט לְכָל אוֹתָם מְמַנִּים שֶׁלְמִטָּה, תַּחַת אֵלֶּה. שֶׁלְטוֹנִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה, דְּרָגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת עִם עֲלִיוֹנוֹת, שָׂאִין לָהֶם חֲשִׁבוֹן.

רֹאשׁ שְׁנֵי, שֶׁהוֹלֵךְ בְּרֹאשׁ הָרָאשׁוֹן, חֲשִׁבוֹנוֹ חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת, פָּרַט לְכָל הַמְּמַנִּים הֵלְלוּ שֶׁתַּחַת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שָׂאִין לָהֶם חֲשִׁבוֹן. רֹאשׁ שְׁלִישִׁי, שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם, חֲמִשִּׁים וְשִׁבְעָה אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת. כְּמוֹ שֶׁנוֹטֵל הַיְמִין, כֶּךָ גַּם נוֹטֵל הַשְּׁמָאל. כֶּךָ גַּם מִלְפָּנֵיהֶם, כֶּךָ גַּם מְאַחֲרֵיהֶם.

כִּיּוֹן שְׁנוּסֵעַ רֹאשׁוֹן – וְהוֹרֵד הַמְשָׁכָן. וְכָל הַלְוִיִּם אוֹמְרִים שִׁירָה. בְּעָלֵי הַתְּשַׁבְּחוֹת כָּלֶם מְצִדּוֹ. וְאִז כָּתוּב, (יחזקאל א) כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוּפָנִים.

דָּגָל שְׁנֵי, מְרַכְבֶּה מְזַיְנֵת, נִשְׁרָר, אוֹרִיא"ל, דְּרו"ם. וְשְׁנֵי מְמַנִּים עִמּוֹ – שְׁמִשִּׁיא"ל, חֲסִדִיא"ל. נִשְׁרָר זֶה עוֹלָה, וְכָל בְּעָלֵי הַכְּנָפִים מְלַפְּנִיו. כְּמָה מְרַכְבּוֹת עוֹלוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים, כָּל אַחַת וְאַחַת בַּחֲזֵק הַשֶּׁמֶשׁ.



רוח של רוח פנימית יוצאת, ואותה הרוח מגיעה לנפש הזה, ועולים
איבריו ומכסים את הגוף, כמו שנאמר (איוב לט) המבינתך יאבר
נץ יפרש כנפיו לתימן. כמו דגמת כעין (דברים לב) כנשר יעיר קנו, נשר
נץ זה עם יונה, עם נץ, וכל בעלי הכנפים כלם מצפצפים ושמחים.
אחד מצד (עמוד אחד) לפניו עולה ממטה למעלה. כמה צפרים יורדות
ועולות, מצפצפות ושמחות, הולכות ומשוטטות.

בשנים, מושיט כנף ימין, כונס לכל חילו, שלש מאות
וחמשים אלף בעלי כנפים בשני גופים, נשר ואריה
כאחד. מרים קול, כל האחרים עולים ויורדים, מצפצפים מצדם
מכמה דרגות.

שלישה ראשים הם כאחד במחנות אלו, וכלם בחשבון אחד.
וחשבון הראשים הללו – ראש אחד, ארבעים וששה אלף
וחמש מאות. ראש שני, חמשים ותשעה אלף ושלוש מאות. ראש
שלישי, ארבעים וחמשה אלף ושש מאות וחמשים.

משני צדדים אלו יוצאים שני כרוזים שהולכים לפני כל המחנות,
כששני אלה מכריזים: כל החילות וכל המחנות, חיות קטנות
עם גדולות, כלם מתכנסים. מי ראה נסיעת כל הרקיעים, כלם נוסעים
במשא במחנות לפני אותו משכן.

בשעה שאחד מהם, אותו שבא מצד אריה, פושט קול כדי שלא
יזדעזעו כל אותם קולות, אז מתכנסות כל אותן מחנות.
בשעה שאחר קורא, נשבר הקול ולא פושט, כל אותן המחנות של
הנשר הזה, כלן מתכנסות לנסע במסעם. כנגד אלו שתי חיצוטרות
כסף, כגון זה הכל למטה. בא ראה, כשאלה נוסעים, מה כתוב?
(יחזקאל א) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, אותם שמתכנסים
אליהם, כמו שהראש מסתכל, כך גם כלם.

דרג שלישי, שור, גבריאל, צפון. שני ממנים עמו, קפציאל
חזקיא"ל. השור הזה מצד שמאל. קרניו עולות בין שתי עיניו.
רוגז בהסתכלות, עינים לזהטות כאש של נור דולק. נוגח ורופס
ברגליו ולא חס.

בשגועה השור הזה, יוצאים מנקב תהום רבה כמה חבורות מכים
(מחבלים), כלם גועים ומשוטטים לפניו, והחמת והתיק



שבו של כל עוונות תלויים לפניו, שהרי כל עברות העולם כתובים בספר ועולים.

שבעה נהרות אש שופעים לפניו. כשצמא הולך לאותו נהר דינור, ושואב אותו בגמיעה אחת. ואותו נהר מתמלא כבתחלה ולא נהיה אכזב. כל אותם חילות שואבים אש אוכלת אש. ואלמלא שמצד אריה יוצא נהר אחד של מים שמכבים את הגחלים שלהם, לא יוכל העולם לסבל.

חשך השמש שם נמצא, לא נמצא אור. כמה חילות של שומרי חק הולכים ומשוטטים בחשך, ואותו נהר שדולק בצד הזה, אש שחרה חשוכה. ואם תאמר שאין אש לבנה, אש שחרה, אש אדמה, אש של שני גונים – אל תאמר, שהרי ודאי כך זה! ועם כל זה למעלה למעלה כך נמצא, ומשם שופע לתחתונים הללו.

שנינו, התורה במה נמצאת? אש לבנה, ואש שחרה על גבי לבנה. בשני סוגי אש נמצאת התורה. בא ראה, האש אחת היא, ומתחלקת לארבעה. המים אחד הם, ומתחלקים לארבעה. הרוח אחת היא, ומתחלקת לארבעה.

שלושה ראשים נמצאים (מתחברים) במרכבות אלו. חשבונם – ראש אחד, ששים ושנים אלה ושבע מאות. ראש שני, ארבעים ואחד אלה וחמש מאות. ראש שלישי, חמשים ושלשה אלה וארבע מאות. פרט לכל אלו הדרגות האחרות שנפרדות בצדיהן, ואין להן חשבון. כלן דרגות על דרגות, פרט לכמה חילות של שומרי חק שהם למטה, חצופים כפלב, נושכים כחמור. אוי למי שנמצא לפניהם, ודין שלהם בצד רביעי.

דגל רביעי, אד"ם, רפא"ל, מערב. יחד אתו רפואה. בצד שאדם נכלל, דין עליון עליו מתרפא. זה (אחד) אותו בקרני השור, כשרוצה להכניסם לתהום רבה, וכופת אותם שלא ישרף העולם. לאחר זה שורה קול דממה דקה, דין. (באן) דבר בחשאי, לא נשמע דבר הקרה כלל.

בצד זה שורה מי ששורה, עולה מי שעולה, השמש מתכנס להאיר למקום זה. בגלל זה ותקעתם תרועה בצד דרום. אבל כאן לא זה ולא זה. מדוע תרועה? לכפות צד צפון, ולכן צד צפון לאחור.



בא ראה, שתי חצוצרות, משום שהם מצד שנים שאמרנו, ממזרח ומדרום. הן עתידות לשבר דינים ולכפותם. ועל זה הן מכסוף. ומשום זה, וביום שמחתכם ובמועדיכם וגו', ותקעתם בחצוצרות. סתם, בין למעלה בין למטה. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם ונתן להם חלק עליון על כל שאר העמים, והקדוש ברוך הוא משתבח בתשבחותיהם. זהו שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל וגו'.

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה וגו'. רבי אלעזר אומר, כאן יש להסתכל, נ' שהיא (מגזרת) מחזרת לאחור, כאן בשני מקומות, למה? ואם תאמר נ' כפופה, הרי ידוע נ' כפופה נקבה. נ' פשוטה, כלל של זכר ונקבה. והרי בארנו במקום זה, ויהי בנסע הארץ. למה חזר לאחר כך כמו זה?

בא ראה, נ' באשרי יושבי ביתך לא נאמרה, משום שהיא בגלות, והרי פרשוה החברים, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וגו'. אלא מה כתוב למעלה? וארון ברית ה' נסע לפניו דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה. כיון שהיה נוסע הארון, נו"ן נוסעת עליו (עמו), והרי השכינה יושבת על גבי הארון.

דע אלקי אביך ועבדה בלב שלם, אין נחת לקודשא בריך הוא ושכינתיה יותר בעולם כי אם בהתעסקות תלמיד חכם בחכמה הזאת

דע אהובי ורעי כי טעות גדול עלה בידם שאינו מבינים הפשט מה ענין ארבעה שנכנסו לפירס כדאיתא בפרקי היכלות שהם היו משמשים בהשבעות מלאכים דעולם יצירה ובריאה בקבלה מעשיות מה שהזכירו לנו רבותינו זכרונם לברכה דאשתמש בתגא חלף והם היו משמשין בשמות קדושים מה שאין אדם יכול להשיג בחייו בעוד נשמתו דר בחמר עב וכו' אבל בידיעת אלקות מה שהזכיר דוד לשלמה בנו דע אלקי אביך ועבדהו בלב שלם אין נחת לקודשא בריך הוא ושכינתיה יותר בעולם כי אם בהתעסקות תלמיד חכם בחכמה הזאת כאשר הזכיר לנו הרשב"י זכרוננו לברכה ורעיא מהימנא ובפרט האור הגדול אשר נגלה בימינו אור שבעת הימים כדי לזכות אותנו ולתת לנו אחרית טוב ותקוה וכו' להיות לנו לפלטה גדולה עד ביאת משיח צדקנו.

(ויקהל משה דף ו')



בא ראה חביבות הקדוש ברוך הוא לגבי ישראל, שהרי אף על גב שהם סוטים מדרך הישר, הקדוש ברוך הוא לא רוצה לעזובם, ובכל זמן מחזיר פניו למולם, שאם לא כף, לא יעמדו בעולם.

בא ראה, הארון היה נוסע לפניו דרך שלשה ימים, נ' לא היתה נפרדת ממנו, ונוסעת עמו. ומתוך אהבת ישראל מחזיר פניו ומסתובב מלגבי הארון, כמו עפר האילים, כשהוא הולך, מחזיר פניו למקום שמשם יצא. ועל כן בנסע הארון, נו"ן מסובכת פנים למול ישראל, וכתפי הגוף לגבי הארון.

ועל כף, כשהארון היה נוסע, משה אמר קומה ה', לא תעזב אותם, החזר פנים אלינו, ואז נו"ן חוזרת לגביהם כצורה זו, כמי שמחזיר פניו למי שאוהב. וכשהיה מתחיל הארון (וישראל) לשרות, אז החזירה נו"ן פניה מישראל, והחזרה לגבי הארון, ובכל החזר.

אמר רבי שמעון, אלעזר, בודאי כף הוא, אבל כאן לא החזיר פניו מישראל, שאם כף, צריכה נו"ן להתהפך מגון של אחר עליון (שלמעלה), זה מנזר לאחור, וזה בדרך ישר לגבי הארון.

אף ודאי לא החזיר פניו מהם. ומה עשה בשעה שהארון התחיל להשרות? אמר משה שובה ה', ואז שורה הארון, והשכינה עומדת בצד אחר, והפנים מול ישראל ומול הארון. (ומשום כף) ואז הכל נכלל (לתוכה) לפונן, לארון ולישראל. אלא שישראל גרמו אחר כף, שכתוב ויהי העם כמתאננים.

אמר רבי אלעזר, אני שאמרתי מספרו של רב ייבא סבא, שאמר שבין מצד זה ובין מצד זה חזר. אמר לו, נאה אמר, אבל זה שאמרנו, כף תמצא בספרו של רב המנונא סבא, וכף זה בודאי.

והמן כזרע גד הוא. אמר רבי יוסי, להעמיד זרע וחילות בארץ, כמו שנאמר (בראשית מט) גד גדוד יגודנו. מה זרע גד נטלו חלקם בארץ אחרת, כף המן שרה על ישראל מחוץ לארץ הקדושה.

דבר אחר כזרע גד הוא – כזרע גד לבן, ונקפה כשירד לאויר, ונטחן (והתגשם) (ונבלע) בגוף, והרי פרושה החברים. ועינו כעין הבדלח, כמו אותו בדולח שהוא לבן, כגון הימין (לבו העין) שלמעלה.



(כְּזֶרַע גֵּד, כֶּף לֹא נִקְרְאוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲבָל לְכֹף מְכַשְׁפִּים זֶרַע כְּזֶרַע גֵּד הוּא, כְּזֶרַע גֵּד לְכֹן, וְכַח) כְּאִשֶּׁר יוֹרֵד מִלְמַעְלָה לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵה שׁוֹנֶה (שְׂאֵמֶר) מֹשֶׁה בְּדַבֵּר זֶה (חֵלֶשׁ) לְמַעְלָה בְּנִקְבָּה, שְׂכָתוֹב אִם כֶּף אֶת עֲשֵׂה לִי? אֶת? אֶתָּה צָרִיף לּו הַיּוֹת! אֵלָּא לְמָקוֹם שֶׁהַמּוֹת שׁוֹרָה בּוֹ הוּא אָמַר, וְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַנִּקְבָּה הוּא. בְּגִלְל זֶה אָמַר הַרְגֵנִי נָא הַרוּג, וְזֶה עֵץ הַמּוֹת. וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ שְׂבַעֵץ הַחַיִּים לֹא שׁוֹרָה הַמּוֹת. וְעַל כֶּף חֹזֵר לְגַבִּי אֵילָן הַמּוֹת וְאָמַר אֶת, וְלֹא אָמַר אֶתָּה, וְכֶף צָרִיף לּו.

מִיד - וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֲסֹפֶה לִי שְׂבַעִים אִישׁ וְגו'. אָמַר לּו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶתָּה רוֹצֵה מוֹת בְּכָל זְמַן - הָרִי לָךְ, וְאַצְלִיתִי מִן הָרוּחַ וְגו'. בֹּא רְאֵה שְׂכָאן יִדַע מֹשֶׁה שֶׁהוּא יְמוֹת וְלֹא יִכְנַס לְאֶרֶץ, שֶׁהָרִי אֶלְדָּד וּמִידָד הָיוּ אוֹמְרִים דְּבַר זֶה.

עַל כֶּף לֹא צָרִיף לּו לְאָדָם בְּשַׁעָה שֶׁהַרְגוּ שׁוֹרָה בּוֹ לְקַלֵּל עַצְמוֹ, שֶׁהָרִי כַּמָּה עוֹמְדִים עָלָיו שְׂמֻקְבָּלִים אוֹתוֹ דְּבַר. בְּזְמַן אַחַר שֶׁרָצָה מִיָּתָה, לֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הָיָה לְתוֹעֵלַת יִשְׂרָאֵל. כַּעַת אֵינוֹ, אֵלָּא מִתּוֹךְ רִגְזוֹ וְדַחַק, וּמִשּׁוּם זֶה קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ. וְעַל כֶּף נִשְׁאָרוּ לְאַחַר כֶּף אֶלְדָּד וּמִידָד וְאָמְרוּ אֵת זֶה, שְׂמֻשָּׁה יִתְאַסֵּף, וַיְהוֹשַׁע יְכַנְיָסָם לְיִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ.

וּמִשּׁוּם זֶה בֹּא יְהוֹשֻׁעַ לְמֹשֶׁה וְקִנָּא עַל מֹשֶׁה, וּמֹשֶׁה לֹא הִשְׁגִּיחַ בְּכַבּוּדוֹ, וְעַל כֶּף אָמַר, אֲנִי מֹשֶׁה כְּלֵאָם. מֵה זֶה כְּלֵאָם? מִנַּע מֵהֶם אוֹתָם דְּבָרִים, כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (שְׁמוֹת לו) וַיִּכְלָא הָעַם מֵהִבִּיא. (בְּרֵאשִׁית ח) וַיִּכְלָא הַגָּשָׁם מִן הַשָּׁמַיִם. מְנִיעוֹת מִמֶּשׁ. וּמֹשֶׁה לֹא רָצָה. צֹא וּרְאֵה עוֹנֵתָנוֹת שֶׁל מֹשֶׁה, מֵה כְּתוּב? הַמְקַנָּא אֶתָּה לִי וְגו'. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא עָלָה עַל כָּל הַנְּבִיאִים הָעֲלִיּוֹנִים (שֶׁל הָעוֹלָם). אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל שְׂאָר הַנְּבִיאִים לְגַבִּי מֹשֶׁה כְּלִבָּנָה לְגַבִּי הַשָּׁמַשׁ.

רַבִּי אַבָּא הָיָה יוֹשֵׁב לִילָה אֶחָד וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִזְקִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּמָּה אוֹתָם בְּנֵי הָאָדָם חִזְקִי לָב, שֶׁלֹּא מִשְׁגִּיחִים בְּדַבְרֵי אוֹתוֹ עוֹלָם כְּלוּם. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּשׁוֹר הַלֵּב שְׂאֵחוֹז בְּכָל אִיבְרֵי הַגּוּף עוֹשֵׂה לָהֶם. פֶּתַח וְאָמַר, (קַהֲלַת ו) יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ וְרִבָּה הִיא עַל הָאָדָם. יֵשׁ רָעָה - זֶה הוּא חִזְקִי רַע שֶׁל הַלֵּב, שְׁרוּצָה לְשִׁלֵּט בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מִשְׁגִּיחַ בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם הַהוּא דְּבַר.



מדוע היא רעה? הפסוק אחר כך מוכיח, שכתוב איש אשר יתן לו האלהים עשר ונכסים וגו'. פסוק זה קשה, כיון שכתוב ואיננו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה, למה ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו, שהרי אינו חסר לנפשו כלום? אלא סוד הוא, וכל דברי שלמה המלך מתלבשים הם בדברים אחרים, כדברי התורה שמתלבשים בספורי העולם.

בא ראה, אף על גב שרוצים להסתכל בלבוש, כעת פסוק זה כך אומר, שאדם הולך בעולם הזה ונותן לו הקדוש ברוך הוא עשר כדי שיזכה בו לעולם הבא ותשאר אצלו הקרן. מהי הקרן? אותה שעומדת, שהוא מקום לצרר בו הנשמה. בגלל זה צריך להשאיר אחריו לאותה קרן, וקרן זו יקבלה לאחר שיצא מהעולם הזה.

מישום שקרן זו היא עץ החיים של אותו עולם, ולא עומד בעולם הזה אלא אותו פרי שיוצא ממנו, ולכן אוכל האדם פרו, שזוכה בעולם הזה, והקרן קימת לאותו עולם לזכות בה בחיים עליונים שלמעלה.

ומי שמתמא עצמו ונמשך אחר עצמו ולא מחסר לנפשו ולעצמו כלום, ואותו עץ נשאר ולא שם אותו מולו ביראה ולקבלו למעלה, אז – ולא ישליטנו האלהים לאכל ממנו, ולזכות באותו עשר. ודאי אדם אחר יאכלנו, כמו שנאמר (איוב כז) יכין וצדיק ילבש. בגלל זה צריך האדם לזכות במה שנתן לו הקדוש ברוך הוא לאותו עולם, ואז אוכל ממנו בעולם הזה, ותשאר לו אותה קרן לעולם אחר, להיות צרור בצרור החיים. אמר רבי יוסי, ודאי.

עוד אמר רבי יוסי, כתוב אם ככה את עשה לי הרגני נא וגו'. וכי משה, שהוא ענו מכל בני העולם, משום ששאלו ממנו ישראל לאכל מסר עצמו למיתה? למה? אמר רבי אבא, דבר זה למדנו וסוד עליון הוא. משה לא הרע לפניו ולא שאל מיתה על ששאלו ישראל.

בא וראה, משה נאחז, והיה עולה במה שלא נאחז נביא אחר. (שהרי היה אחוז בצדקה) ובשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה (שמות יז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, שמח משה ואמר, ודאי כעת אותה שלמות נמצאת בי, שהרי בגללי נמצא מן לישראל. כיון שראה משה שחזרו לרדת לדרגה אחרת ושאלו בשר, ואמרו (במדבר כא)



וּנְפִשְׁנוּ קִצָּה בְּלַחֵם הַקְּלוּקֵל, אָמַר, אִם כֶּף זֶה, הֲרִי דִרְגָתִי פְּגוּמָה,
שֶׁהֲרִי בְּגִלְלֵי יִשְׂרָאֵל מִן בְּמִדְבָּר. הֲרִי אֲנִי פְּגוּם, וְאַהֲרֹן פְּגוּם,
וּנְחֹשֶׁן בֶּן עֲמִינָדָב פְּגוּם.

אָמַר, וְאִם כֶּכָּה אֶת עֲשֵׂה לִי הֲרִגְנִי נָא הֲרֵג, שֶׁנִּחַשְׁבְּתִי נִקְבָּה
בְּמֵאֲכָלָהּ, (וְאֲנִי יוֹרֵד מֵהַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא דִרְגָה עֲלִיּוֹנָה, לְרִדְתָּ לְדִרְגַת נִקְבָּה, וְאֲנִי עֲדִיף
מִשָּׂאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם. וְעַל זֶה אָמַר, וְאֵל אֲרָאָה (אֲחוּתִי) בְּרַעְתִּי, כַּמֵּת, וְנִדְאִי לְרִדְתָּ
לְדִרְגָה תַּחְתּוֹנָה. אֲזִי, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אֶסְפֶּה לִּי שְׁבָעִים אִישׁ. אֶתָּה
שָׂאֲלֶת מְקוֹם שְׁמִיתָה לֹא תִצְטָרֵךְ, מְקוֹם שְׂלֹא תִהְיֶה פְּגוּם בְּדִרְגָה
שְׁלֶךְ, וְעַל זֶה כָּתוּב וְאֶצְלַתִּי מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ, שֶׁכֵּלֶם הֵם שֶׁנֶּאֱחָזוּ
שָׁם). (וְאֲנִי יוֹרֵדִי מִן הַשָּׁמַיִם לְאַרְצֵךְ. אֶת עֲשֵׂה לִי, לְרִדְתָּ לְמְקוֹם הַנִּקְבָּה וּלְפָגַם מְקוּמִי וּדְרָגָתִי.
אִם כֶּף, הֲרִגְנִי נָא הֲרֵג אִם נָא מִצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְתִּי. רַעְתִּי הִיא וְנִדְאִי לְאַחֲזוּ בְּדִרְגָה
תַּחְתּוֹנָה. אֲזִי, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אֶסְפֶּה לִּי שְׁבָעִים אִישׁ מִזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל. הֲרִי הֵם לְמַת לָהֶם אֲכַל אַחֵר,
וְלֹא תִהְיֶה פְּגוּם בְּדִרְגָתְךָ. וְעַל זֶה, וְאֶצְלַתִּי מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשִׁמְתִי עֲלֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁהֵם נֶאֱחָזוּ בְּלִבְנָה וְכו') בְּלִבְנָה, וְרָצָה הַשָּׁמַשׁ לְהֵאִיר לָהּ. וְעַל כֶּף וְשִׁמְתִי
עֲלֵיהֶם, כְּדֵי לְהֵאִיר מִהַשָּׁמֶשׁ, כְּאוֹר הַלְּבָנָה. (וּמִשּׁוּם זֶה אֲכַל זֶה לֹא) בָּא עַל
יְדֵי מֹשֶׁה, כְּדֵי שְׂלֹא יִפְגַּם.

אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּכּוֹדוֹ, עָלָיו כְּתוּב
(מְשַׁלֵּי כַג) 'שִׁמַּח אָבִיךָ וְאִמְךָ וְגו'.' 'שִׁמַּח אָבִיךָ - זֶה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְאִמְךָ - זוֹ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל. וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ - זוֹ אִם מֹשֶׁה
שֶׁלְמִטָּה. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵבוּ יוֹתֵר מִכָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם לְלֹא
אֲמָצְעֵי כָּלֵל, (שֶׁהֲרִי מֹשֶׁה נִתְעַלָּה עַל כָּל נְבִיאֵי הָעוֹלָם לְלֹא אֲמָצְעֵי כָּלֵל, כְּמוֹ) שֶׁכְּתוּב
פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ, וְהֲרִי בְּאַרְנֹנוּ בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת.

וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֵל ה' לֵאמֹר אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ. הֲרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא סוּד
הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ מֵאַחַת עֲשָׂרָה אוֹתִיּוֹת, וְלֹא רָצָה מֹשֶׁה לְהִתְפַּלֵּל
יּוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁעַל שְׁלוֹ לֹא רָצָה לְהִטְרִיחַ יוֹתֵר לְמַלְךְ. בְּגִלְלֵי זֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּכּוֹד מֹשֶׁה. וּבְכָל מְקוֹם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה בְּכּוֹד הַצְּדִיקִים יוֹתֵר עַל שְׁלוֹ. וְלַעֲתִיד לְבֹא עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְתַבַּע עַל־בּוֹן יִשְׂרָאֵל מֵעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וּלְשִׁמְחָם
בְּחֻדוֹת צִיּוֹן, שֶׁכְּתוּב (יִרְמִיָּה לֹא) וּבָאוּ וְרִנְנוּ בְּמִרוֹם צִיּוֹן וְגו'. וְאֲזִי (יִשְׁעִיָּה
נֹט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמַלֵּךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.



פְּרֻשֵׁת שְׁלַח לך (דף קכו ע"א - דף קעה ע"ב)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר שְׁלַח לְךָ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וְגו'. רבי חייא פתח, (איוב לח) הַמִּימִיךָ צוֹיֵת בְּקֶר יַדְעָתָה שַׁחר מְקוֹמוֹ. כְּתוּב שַׁחַר, ה"א הַתְּרַחֲקָה מִשַׁחַר. מָה הַטַּעַם? אֵלֹא אָמַר רַבִּי חַיִּיא, בְּשַׁעָה שְׁנוּטָה הָעָרֵב וְהַשֶּׁמֶשׁ נוֹטָה לְהַכְנִס, אִז נַחֲלֵשׁ כַּחוֹ, וְאִז שׁוֹלֵט, הַשֶּׁמַּאֵל וְנִמְצָא דִין בְּעוֹלָם וּמִתְפַּשֵּׁט (למעלה). וְאִז צָרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּפַלֵּל וּלְכַוֵּן רְצוֹן (לְהַתְּפַלֵּל שִׁמְצָא רְצוֹן) לְפָנָי רַבּוֹנוּ.

שָׁאֵמַר רַבִּי יִיסָא, כְּשִׁנוּטָה הַשֶּׁמֶשׁ וְנַחֲלֵשׁ, אִז נִפְתַּח פֶּתַח אֶחָד בְּשֶׁמֶשׁ וּמִתְכַּנֵּס כַּחוֹ, וְהַשֶּׁמַּאֵל שׁוֹלֵט, וַיִּצְחַק כּוֹרֵה בְּאֵר תַּחְתָּיו.

בַּיּוֹן שְׁנַכְנַס הַלַּיְלָה, הַשֶּׁטֶר שֶׁל הַכְּרִיתָה מְצוּי בְּאוֹצְרוֹ, וְכַמָּה קְבוּצוֹת מַחְבְּלִים מִזִּיקִים (נְזֻרְקִים) מִתְּפַשְׁטִים בְּעוֹלָם, וְכֻלָּם מְשׁוּטְטִים בְּעָרְבוּבָיָה, וְהוֹלְכִים וְצוֹחֲקִים בְּנִפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים (שֶׁל בְּנֵי אָדָם) וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים, מֵהֶם כּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֱמֵת, וּמִי שֶׁנִּמְצָא בַּיּוֹנִים, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל, וְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁנִים (וְהַתְּכַנְסוּ) וְטוֹעֲמִים טַעַם מוֹת, וְהָרִי בְּאֵרְנוּ.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשִׁמְתַּעֲוֶרְתָּ רוּחַ צְפוֹן, אִז מִתְּקַבֵּלַת כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל בְּשֶׁמַּאֵל, (וּמִתְּחַבְּרִים כְּאֶחָד) וְשׁוֹרָה בְּזֵרוּעַ בְּמִקְוֵמָה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים שְׁבַגְן עֵדֵן, וְאִז כֹּל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְעֵסֶק בַּתּוֹרָה בְּאוֹתָהּ שַׁעָה מִשְׁתַּתַּף יַחַד אִתָּהּ, מִשׁוּם שֶׁהִיא (יּוֹשְׁבַת) וְכֹל אוֹכְלוֹסִיָּה מְשַׁבְּחִים לְמִלְךָ הָעֲלִיּוֹן, וְכֹל אֵלּוּ שֶׁנִּמְצָאִים (שֶׁהַשְׁתַּתַּפוּ אִתָּהּ) בַּתְּשַׁבְּחוֹת הַתּוֹרָה, כֻּלָּם כְּתוּבִים בְּבִנְיַן הַהֵיכָל וְנִקְרָאִים בְּשִׁמּוֹתָם, וְאֵלֶּה רְשׁוּמִים בַּיּוֹם.

בֵּא וּרְאֵה, שֵׁם קְדוֹשׁ אֶחָד יֵשׁ בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט מִחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְאֵילָךְ, וְהֵן אוֹתִיּוֹת (כֹּל"ךְ סַעפ"ה יַעֲוֹצ"ה) ס' שֶׁל מִנְצַפ"ךְ כּוֹלֵל אוֹתָם. ס פְּרֻשׁוֹהָ (יִשְׁעִיָּה ט) לְסַרְבָּה הַמְּשָׁרָה. נ' הִיָּתָה סְתוּמָה לְזָה וְלְזָה, וְאִז כְּתָרִים כְּלוּלִים הוּא ו' (י) שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַתְּקִינּוּ, וְסַתֵּם מִבוּעֵיָהּ. אַחַר שִׁילְדָהּ, פְּתוּחָה הִיָּתָה בְּרֹאשׁ אֶחָד שֶׁל הַפֶּתַח.

כְּשִׁחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִסְתָּמוּ הַמְּבוּעִים מִכֹּל הַצְּדָדִים, (אוֹת זו כּוֹלֵלַת אוֹתִיּוֹת) וְנִכְלְלוּ אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְהֵן שֶׁבַע. שֶׁלֵּשׁ מִצַּד זֶה,



וְאַרְבַּע מִצְדָּה. כַּל"ךְ. וְסִימָן - (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) כַּלְךְ יִפְהַ רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ. וְ זָכַר וְנִקְבָּה כְּלוּלִים כְּאַחַד, זֶה כּוּלֵל שְׁלֹשׁ מִכָּאן וְשְׁלֹשׁ מִכָּאן, וְהֵם שֵׁשׁ. וּבְאַרְנוּ, בְּשִׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֵלֶּה, ם' וְ, נִכְלָלוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת. הִסֵּר מֵהֵן שְׁתֵּים, אַחַת לְמָקוֹם אַחַד, וְאַחַת לְמָקוֹם אַחַד.

כַּל"ךְ סַעֲפָ"ה יֵאֵעוּצָ"ה, כֶּךָ נִחְקָקוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְסוּד זֶה בְּכִי תִצָּא לְמַלְחָמָה, פְּסוּק שְׁכָתוּב (דְּבָרִים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְּתוּלָה. נַעֲרָ כְּתוּב. אַחַר שֶׁהִסְתַּלַּק הַלַּיְלָה וְהַבִּקֵּר מֵאִיר, אַז ה' עוֹלָה וְנִכְלָלָת בְּאוֹר עֲלִיּוֹן, וְאַז - יִדְעָתָה שְׁחַר מְקוֹמוֹ, שְׂיִדַּע (שׁוּדָא) שְׁחַר מְקוֹמוֹ שֶׁל ה"א, וְנִכְלָל בְּתוֹכוֹ.

בֵּא וּרְאָה, מִשֶּׁה הָיָה הַשְּׁמֶשׁ, וּרְצָה לְהַכְנִס לְאַרְץ. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשֶּׁה, כְּשֶׁבֵּא אוֹר הַשְּׁמֶשׁ, נִכְלָלָת הַלְּבָנָה בְּתוֹכוֹ. כְּעֵת שֶׁאַתָּה שְׁמֶשׁ, אֵיךְ יִקוּמוּ כְּאַחַד שְׁמֶשׁ וְלְבָנָה? הַלְּבָנָה אֵינָה מֵאִירָה אֶלָּא בְּשִׁעָה שְׁמֵתְכִנְסֵת הַשְּׁמֶשׁ, אֲבָל כְּעֵת אֵינֶךָ יָכוֹל. אִם תִּרְצָה לְדַעַת מִמֶּנָּה, שְׁלַח לָךְ אַנְשִׁים, לַעֲצֹמָךְ, כְּדִי לְדַעַת.

בֵּא וּרְאָה, מִשֶּׁה, אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא לֹא יִדַּע שְׁלֹא יִכְנֹס לְאַרְץ בְּזִמְנָן זֶה - לֹא כֶּךָ, אֶלָּא יִדַּע, וּרְצָה לְדַעַת מִמֶּנָּה עַד שְׁלֹא יִסְתַּלַּק, וְשְׁלַח אֶת הַמְּרַגְלִים הַלְלוּ. כִּיּוֹן שְׁלֹא הִשִּׁיבוּ דְבַר כְּרְאוּי, לֹא שְׁלַח פְּעַם אַחֲרֵת, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ, שְׁכָתוּב (דְּבָרִים לב) עֲלֶה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וּרְאָה אֶת הָאָרֶץ. וְכָתוּב (שֵׁם לד) וַיִּרְאֶה ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְלֹא זֶה בְּלִבְדּוֹ, אֶלָּא כָּל אֱלוֹ שְׁעֵתִידִים לַעֲמֹד בְּכָל דוֹר וְדוֹר, כָּלֵם הִרְאָה לְמִשֶּׁה. וְנִתְבָּאָר, וּפְרִשׁוּהָ הַחֲבֵרִים.

כִּיּוֹן שֶׁהִתֵּר מִשֶּׁה לְשַׁלַּח, מָה אָמַר לָהֶם? הֵיִשׁ בָּה עֵץ. וְכִי מֵהוּ שְׁאָמַר? וְאִם תֹּאמַר שְׁלֹא יִדַּע? אֶלָּא (לְפָנֵינוּ יֹאמֵר דְּבַר, אֲבָל כָּאן) כֶּךָ אָמַר מִשֶּׁה: אִם יֵשׁ בָּה עֵץ, הִרִי יִדְעָתִי שְׁאַנִּי אֲכַנֵּס לְשֵׁם. אֵיזָה עֵץ? זֶה עֵץ הַחַיִּים. וְשֵׁם לֹא הָיָה, אֶלָּא בְּגֵן עֵדֵן שְׁבָאָרֶץ. אָמַר, אִם יֵשׁ בָּה עֵץ זֶה, אֲנִי אֲכַנֵּס לְשֵׁם. וְאִם לֹא, לֹא אוֹכַל אֲנִי לְהַכְנִס.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתוּב (בְּמִדְבָר טו) וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. אֵיזָה עֵצִים כָּאן? וּמָה הוּא זֶה? אֶלָּא זֶה צְלָפְחָד, וְהָיָה מְדַקְדֵק עַל הָעֵצִים הַלְלוּ אֵיזָה גְדוֹל מֵהָאֲחֵר, וְלֹא חָשַׁשׁ לְכַבּוֹד רַבּוֹנוּ, וְהִחְלִיף שַׁבָּת לְשַׁבָּת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שֵׁם כז) כִּי בַחֲטָאוֹ מֵת, בַּחֲטָא ו' מֵת. (וְסוּד הַכָּל וְדָאִי מְקוֹשֵׁשׁ עֵצִים) בְּגִלְלָה זֶה הָיָה דִּינוֹ סְתוּם, וְלֹא הִתְפָּרַשׁ דִּינוֹ



כדינים אחרים, משום שדבר זה צריך בחשאי ונסתר ולא גלוי, ועל זה לא נאמר בגלוי, והקדוש ברוך הוא עשה כבוד לכבודו.

רבי יוסי אמר, שאר העצים יחד עם שבת היה מקושש, וקבל ענש לפי שעה והתכפר חטאו. ועל זה התקשה משה בדין הבנות, שלא ידע אם התכפר להיות לבנותיו חלק ונחלה אם לא. כיון שהזכיר שמו (של צלפחד) הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שם) כן בנות צלפחד דברת, נודע שהתכפר חטאו.

בא וראה, שני עצים הם, אחד למעלה ואחד למטה, בזה חיים ובזה מות. מי שמחליפם, גורם לו מות בעולם הזה, ואין לו חלק לעולם הבא. ועל זה אמר שלמה, (משלי כה) דבש מצאת אכל דיהך וגו'.

ארוץ ותורה באחד עומדים. תורה העקר. הארוץ הבית. ועל זה ארץ חסד בלי וא"ו בכל מקום; ארץ הברית, ארץ העדת. בכל מקום אהרן זרוע ימין, פרט לאחד, שכתוב (במדבר ג) כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן, נקוד למעלה.

אמר רבי יצחק, משה נקט עץ החיים, ולכן רצה לדעת אם היה מצוי בארץ אם לא, ומשום זה אמר היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. שהרי עץ החיים נחמד לכל. והם לא הביאו אלא ענבים ורמונים ותאנים, באילן אחר תלויים ואחוזים.

בא וראה, שלח לה אנשים, בשבילך. רבי יהודה פתח, (משלי כה) כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשלחיו ונפש אדניו ישיב. כצנת שלג ביום קציר, שמהנה את הגוף ואת הנפש. ציר נאמן לשלחיו, אלו כלב ופנחס שהיו שליחים נאמנים ליהושע. ונפש אדניו ישיב, שהחזירו שכינה לדור בהם בישראל, ולא הסתלקה מהם.

ואלו ששלח משה גרמו בכיה לדורות אחרונים, וגרמו להסתלק מישראל כמה אלפים ורבבות, וגרמו לסלק שכינה מהארץ מבין ישראל. אותם ששלח יהושע, ונפש אדניו ישיב.

רבי חזקיה ורבי ייסא היו הולכים בדרך. אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, אני רואה בפניך שבתוכך יש הרהור. אמר לו, הרי ודאי בפסוק זה הסתכלתי בו. כיון שאמר שלמה, (קהלת ג) כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד להם וגו'. ושנינו, שכל דברי שלמה המלך כלם נסתרים מדרגות החכמה. אם כן, בפסוק זה יש להסתכל, שהרי נמצא בו פתח לאותם שאינם בני האמונה.



אָמַר לוֹ, וּדְאִי כָּךְ זֶה, וַיֵּשׁ בּוֹ לְדַעַת וּלְהִסְתַּכֵּל. בֵּין כֶּךָ רָאוּ אָדָם שֶׁהָיָה בָּא, וּבִקֵּשׁ מֵהֶם מִים, שֶׁהָיָה צָמָא וְעֵינָי מִחִזְק הַשְּׂמֶשׁ. אָמְרוּ לוֹ, מִי אַתָּה? אָמַר לָהֶם? יְהוּדֵי אֲנִי, וְאֲנִי עֵינַי וְצָמָא. אָמְרוּ, עֲסֻקָת בַּתּוֹרָה? אָמְרָלָהֶם, עַד שְׂאֲנִי אַתְּכֶם בְּדַבְרִים, אֲעֲלֶה לָהָר הַזֶּה, וְשָׁם אֶקַח מִים וְאֶשְׁתֶּה.

הוֹצִיא רַבִּי יִיסָא כְּלִי אֶחָד מִלֵּא מִים וְנָתַן לוֹ. אַחַר שִׁשְׁתָּה, אָמַר, נִעְלָה אֶתְךָ לַמַּיִם. עָלָה לָהָר, וְנִמְצְאוּ חוּט מִים דְּקִיק, וּמִלְאוּ כְּלִי אֶחָד. יָשְׁבוּ. אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ הָאָדָם, כַּעַת תִּשְׁאַלוּ, שֶׁהָרִי אֲנִי הַשְּׂתַדְלָתִי בַּתּוֹרָה עַל יְדֵי בְּנֵי אֶחָד, שְׂאֲנִי הַכְּנַסְתִּיו לְבֵית רַב וּבִגְלוֹ הַרוּחַתִּי בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם עַל יְדֵי בְּנֵי – טוֹב הוּא. אָבַל הַדְּבַר שְׂאֲנִי בּוֹ, אֲנִי רוֹאֶה שְׁלֵמָקוֹם אַחַר רוּצָה לְעֵלוֹת. אָמַר אוֹתוֹ הָאָדָם, אָמַר דְּבַרְךָ, שְׁלַפְעָמִים בַּתְרַמִּיל הָעֵנִי תִמְצָא מְרַגְלִית.

אָמַר לוֹ פְּסוּק זֶה שְׂאֲמַר שְׁלֵמָה. סַח לוֹ. אָמַר לוֹ, וְכִי (כַּמּו) בְּמָה אַתָּם נִפְרָדִים מִשְׂאָר בְּנֵי אָדָם שְׁלֵא יוֹדְעִים? אָמְרוּ לוֹ, וּבְמָה? אָמַר לָהֶם, עַל זֶה אָמַר שְׁלֵמָה פְּסוּק זֶה, וְלֹא אָמַר זֶה מִעֲצָמוֹ כְּשֶׂאֵר אוֹתָם דְּבָרִים, אֲלֹא חִזַּר עַל אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל טַפְשֵׁי הָעוֹלָם שְׂאוֹמְרִים כֶּךָ. וּמָה אוֹמְרִים? כִּי מְקַרָּה [בְּנִי] הָאָדָם וּמְקַרָּה הַבְּהֵמָה וְגו'. טַפְשֵׁים שְׁלֵא יוֹדְעִים וְלֹא מְסַתְּכָלִים בְּחֻכְמָה, אוֹמְרִים שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוֹלֵךְ בְּמְקַרָּה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, אֲלֹא מְקַרָּה [בְּנִי] הָאָדָם וּמְקַרָּה הַבְּהֵמָה וּמְקַרָּה אֶחָד וְגו'.

וּבְשִׁשְׁשִׁי שְׁלֵמָה הִסְתַּכֵּל בְּטַפְשֵׁים הִלְלוּ שְׂאוֹמְרִים אֶת זֶה, קָרָא לָהֶם בְּהֵמָה, שֶׁהֵם עוֹשִׂים עֲצָמָם בְּהֵמָה מִמַּשׁ מִשׁוּם שְׂאוֹמְרִים דְּבָרִים אֵלּוּ. וּמִנֵּינ לָנוּ? הַפְּסוּק שֶׁעָלִיו מוֹכִיחַ, שְׁכַתוּב (קהלת א) אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֶם הָאֱלֹהִים וּלְרֵאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם. אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי, וְחָשַׁבְתִּי בְּזֵה לְהִסְתַּכֵּל עַל מָה? עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם, עַל אוֹתוֹ דְּבַר טַפְשׁוֹת שֶׁהֵם אוֹמְרִים לְבָרֶם הָאֱלֹהִים לְבָדָם, וְלֹא יִתְחַבְּרוּ יַחַד עִם בְּנֵי אָדָם אַחֲרֵים שֵׁישׁ לָהֶם אֲמוּנָה, וּלְרֵאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם.

וּלְרֵאוֹת בָּהֶם אוֹתָם בְּנֵי אֲמוּנָה שֶׁהֵם בְּהֵמָה מִמַּשׁ, וְדַעְתָּם כְּבְּהֵמָה. הֵמָּה לָהֶם – בְּלִבְדָם, וְלֹא לְהַכְנִיס אֶת בְּנֵי הָאֲמוּנָה בְּדַעַת וְטַפְשׁוֹת זוֹ, וְעַל כֶּךָ הֵמָּה לָהֶם, וְלֹא לְאַחֲרֵים. וּמָה דַעְתָּם? כִּי מְקַרָּה בְּנֵי הָאָדָם וּמְקַרָּה הַבְּהֵמָה וּמְקַרָּה אֶחָד לְכֻלָּם וְגו'. תַּפַּח רוּחָם שֶׁל



אותן בהמות, אותם טפשים או מחסרי אמונה. אוי להם! אוי לנפשם! טוב להם שלא יבואו לעולם!

ומה השיבם שלמה על זה? הפסוק אחריו, ואמר, ומי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. מי יודע באותם טפשים שלא יודעים בכבוד המלך העליון ולא מסתכלים בתורה, רוח בני האדם העלה היא למעלה, למקום עליון, למקום נכבד, למקום קדוש, להזון מאור עליון, מאור המלך הקדוש, להיות צרור בצרור החיים, ונמצא לפני המלך הקדוש עולה תמימה, וזוהי העלה היא למעלה.

ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ, ולא לאותו מקום שהיה כל אדם, שכתוב בו (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם, וכתוב (משלי כ) נר ה' נשמת אדם. איך אומרים אותם טפשים שאינם מבני האמונה, ורוח אחד לכל (קהלת ג)? תפח רוחם! עליהם כתוב (תהלים לה) יהיו כמץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה. אלה ישארו בגיהנם לאותן דרגות תחתונות, ולא יעלו לדורי דורות. עליהם כתוב (שם קד) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. באו רבי חזקיה ורבי ייסא ונשקו ראשו. אמרו, ומה כל זה היה אתך ולא ידענו? אשרי השעה הזו שפגשנו אותך.

עוד אמר, וכי על זה בלבד תמה שלמה, והרי במקום אחר אמר כמו זה? פתח ואמר, (קהלת ט) זה רע בכל אשר נעשה תחת השמש. זה רע ודאי. מהו זה רע? זהו מי ששופך זרע בריקנות ומחבל דרכיו, משום שזה אין מדורו בקדוש ברוך הוא, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא. זהו שכתוב (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרף רע. על זה אמר, זה רע, שלא יהיה לו מדור למעלה.

כי מקרה אחד לכל וגם לב בני האדם מלא רע (משום זה) והוללות בלבכם בחייהם (קהלת ט). שטות תקועה בלבם, והם מחסרי אמונה, ואין להם חלק בקדוש ברוך הוא ובאותם בני אמונה, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. זהו שכתוב (שם) ואחריו אל המתים.

בא וראה, הקדוש ברוך הוא מזהיר לבני העולם ואמר, (דברים ל) ובחרת בחיים למען תחיה, (בעולם הזה, ובעולם הבא) והחיים של אותו עולם הם. אותם רשעים מחסרי אמונה מה אומרים? כי מי אשר יבחר וגו'. אף על גב שיבחר אדם בזה העולם (באותו עולם) כמו



שָׁאֵמַר – לֹא כְּלוּם הוּא, שְׁהָרִי מְסוּר בְּיַדֵּינוּ, (קהלת טו) אֵל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בְּטַחֲוֹן, וּמְסוּר הוּא בְּיַדֵּינוּ, (שם) כִּי לְכָל־בַּחַי חַי הוּא טוֹב מִן הָאָרֶיָה הַמֵּת. אֵיךְ יִהְיֶה לָנוּ חַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? וְעַל כֵּן זֶה רָע וְדַאי, שְׁלֹא יְדוּרוּ בְּמַלְךְ הָעֲלִיוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם בּוֹ חֵלֶק.

וְאָף עַל גַּב שְׁכָל הַפְּסוּקִים הִלְלוּ תִמְצָא סְמוּכִין לַחֲבָרִים בְּדַבְרֵי אַחֲרֵי, אֲבָל שְׁלֵמָה בָּא לְגַלוֹת עַל אוֹתָם רְשָׁעִים מְחַסְרֵי אֲמוּנָה שְׁאִין לָהֶם חֵלֶק בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר לוֹ, הַתְּרַצָּה שֶׁנִּתְחַבֵּר אֶתְךָ וְתִלְךָ אֶתְנוּ? אָמַר לָהֶם, אִם אֶעֱשֶׂה כֶּךָ, הַתּוֹרָה תִּקְרָא עָלַי כְּסִיל! וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁאֵתְחִיב בְּנַפְשִׁי. אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה? אָמַר לָהֶם, שְׁהָרִי אֲנִי שְׁלִיחַ, וּשְׁלַחוּנִי בְּשְׁלִיחוּת, וּשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ אָמַר, (משלי כו) מְקַצֶּה רַגְלִים חֲמַס שֶׁתֵּה שֶׁלַח דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל. בֹּא וּרְאֵה, הַמְּרַגְלִים, עַל שְׁלֹא נִמְצְאוּ בְּנֵי הָאֲמוּנָה וּשְׁלוּחֵי אֲמוּנָה, הַתְּחִיבוּ בְּנַפְשָׁם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. נִשְׁקַם וְהִלְךְ לוֹ.

הִלְכּוּ רַבֵּי חֲזַקְיָה וְרַבֵּי יִיסָא. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים פְּגָעוּ בְּאוֹתָם בְּנֵי אָדָם. שְׁאֵלוּ אֶת רַבֵּי חֲזַקְיָה וְרַבֵּי יִיסָא עָלָיו. אָמְרוּ, מַה שָּׁמוּ

שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם? אָמְרוּ, רַבֵּי חַגִּי הוּא, וְחֵבֵר בֵּין הַחֲבָרִים הוּא, וּשְׁלַחוּהוּ הַחֲבָרִים מִכָּבֵל לְדַעַת דְּבָרִים מְרַבֵּי שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאי וּשְׁאָר הַחֲבָרִים. אָמַר רַבֵּי יִיסָא, וְדַאי זֶה הוּא רַבֵּי חַגִּי, שְׁכָל יָמָיו לֹא רָצָה לְהִרְאוֹת עֲצָמוֹ בְּמַה שְׂיַדַּע, וְעַל זֶה אָמַר לָנוּ שְׁהָרִי בְּנוֹ זָכָה לוֹ בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שְׁאֵמַר הַפְּסוּק, (שם) רְאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לְכְסִיל מִמֶּנּוּ. וְדַאי שְׁלִיחַ נְאֻמָּן הוּא, (וְאֶשְׁרִי הוּא שְׁלִיחַ נְאֻמָּן) וְאֶשְׁרִי מִי שְׁשָׁלַח דְּבָרָיו בְּיַדֵּי שְׁלִיחַ נְאֻמָּן.

בֹּא וּרְאֵה, אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם מְבַנֵּי כְּנַעַן הִיָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (הושע יב) כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֵאֲזַנֵּי מְרָמָה. וְעַל כְּנַעַן כְּתוּב, (בראשית ט) אַרְוֹר כְּנַעַן עֶבֶד עֶבְדִּים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיָּה שְׁלִיחַ נְאֻמָּן, מַה כְּתוּב בּוֹ? (שם כד) בֹּא בְרוּךְ ה'. בְּרוּךְ ה' מִמֶּשׁ. וְעַל זֶה נִכְתַּב כֶּךָ בַּתּוֹרָה, מִשּׁוּם שְׂיַצָּא מֵאוֹתָהּ קִלְלָה וְהִתְבָּרַךְ. וְלֹא דִי לוֹ שְׂיַצָּא מִמֶּנָּה, אֲלֹא שֶׁהִתְבָּרַךְ בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִמְדָנוּ שְׁבָא מְלֶאךָ, וְהַכְּנִיס דְּבַר זֶה בְּפִי לְבָן.

וַיִּשְׁלַח אֶתְם מִשֶּׁה וְגו', כְּלָם אֲנָשִׁים. כְּלָם צְדִיקִים הָיוּ וְרֵאשֵׁי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, אֲבָל הֵם לְקַחוּ לְעַצְמָם עֲצָה רָעָה. מִדּוּעַ נִטְלוּ עֲצָה זוֹ? אֲלֹא אָמְרוּ, אִם יִכְנַסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְץ – יַעֲבִירוּ אוֹתָנוּ מִלְּהִיּוֹת רֵאשִׁים,



וימנה משה ראשים אחרים, שהרי אנו זכינו במדבר להיות ראשים, אבל בארץ לא נזכה. ועל שלקחו עצה רעה לעצמם, מתו הם וכל אותם שלקחו דבריהם.

אלה שמות האנשים אשר שלח משה וגו'. אמר רבי יצחק, משה הסתפל וידע שלא יצליחו בדרכיהם, ואז התפלל על יהושע. ואז כלב היה בדחק, ואמר מה אעשה? הרי יהושע הולך בסיוע עליון של משה, ששלח בו אור הלבנה, והוא האיר עליו בתפלתו משום שהוא שמש. מה עשה כלב? נשמת מהם והלך לקברי האבות, והתפלל שם תפלתו.

אמר רבי יהודה, דרך אחר לקח, ועקם שבילים, והגיע על קברי האבות והסתפן בעצמו, שהרי כתוב ושם אחימן וששי ותלמי ילידי הענק. אבל מי שהוא בדחק, לא מסתפל על דבר. כך כלב, משום שהיה בדחק, לא הסתפל על דבר, ובא להתפלל על קברי האבות להנצל מעצה זו.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע. רבי יצחק אמר, וכי הושע קראו הפסוק? והרי כתוב (שמות יז) ויאמר משה אל יהושע. (שם לג) יהושע בן נון נער. (שם יז) ויחלש יהושע. אלא אמר לו משה, יה יושיעך מהם.

רבי אבא אמר, כיון ששלחו להכנס לשם, הצטרף להיות שלם, ובמה? בשכינה. שעד אותה שעה נקרא נער, כמו שבארנו, ובאותה שעה קשרו משה אליה. ואף על גב שמצאנו יהושע בתחלה, הפסוק קראו כך על שעתיד להקרא כך. אמר משה, ונדאי זה לא צריך להכנס לשם, אלא בשכינה, וכך ראוי.

היש בה עץ אם אין וגו'. רבי חייא אמר, וכי לא היה יודע משה שיש בה כמה עצים משנים זה מזה? והרי הוא שבח אותה לישראל כמה פעמים, והוא הסתפק בזה?! והרי הקדוש ברוך הוא אמר למשה בתחלה שהיא ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יוסי, בזה התעוררו החברים, שכתוב (איוב א) איש היה בארץ עוץ איוב שמו.

אמר רבי שמעון, רמז להם רמז חכמה על מה ששאלו בתחלה, שכתוב (שמות יז) ה'יש ה' בקרבנו אם אין. אמר, שם תראו אם היא ראויה לזה או לזה. אמר להם, אם תראו שפרי הארץ כשאר ארצות העולם – יש בה עץ החיים, ולא ממקום יותר עליון. ואם



תראו שפרי הארץ יתר ומשנה מכל מקום בעולם, תדעו שהרי מהעתיק הקדוש שופע ונמשך אותו שנוי עליון מכל מקומות העולם. ובזה תדעו – היש בה ע"ץ אם אין, וזה צריכים אתם בתחלה (שבמעיקם רציתם) לדעת זה, שכתוב היש ה' בקרבנו. בקרבנו דוקא, או אם אין. ועל זה והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ, לדעת שנוי שלו.

והימים ימי בכורי ענבים. והימים, מה בא לומר, שהרי ואז בכורי ענבים מספיק לו? אלא והימים – אותם הנודעים, כלם היו מחברים באותו זמן באותו עץ שחטא בו אדם הראשון, כמו ששנינו ענבים היו, ועל זה והימים – אותם הידועים – ימי בכורי ענבים דוקא.

ויצאו כנגב ויבא עד חברון. ויבאו צריך להיות! אלא אמר רבי יוסי, כלב הוא שבא להתפלל על קברי האבות. אמר כלב, יהושע הרי ברכו משה בסיוע עליון קדוש ויכול להנצל מהם, ואני מה אעשה? נמלך לבקש בקשה על קברי האבות כדי שינצל מסודותיהם (מעצה רעה) של שאר מרגלים.

רבי יצחק אמר, מי שהיה רשום מכלם, זה נכנס בו, שבו תלוי הכל. ובא וראה, מי הוא משאר אחרים שיכול להכנס לשם? שהרי כתוב ושם אחימן ששי ותלמי, ומפחדם מי יכול להכנס במערה? אלא השכינה נכנסה שם עם כלב, לבשר לאבות שהרי הגיע זמן להכניס בניהם לארץ שנשבע להם הקדוש ברוך הוא, וזהו ויבא עד חברון.

למדנו, אחימן ששי ותלמי ממי יצאו? זרע היו מאותם נפילים שהפילים הקדוש ברוך הוא בארץ והולידו מבנות הארץ, ומהם יצאו גבורי עולם, כמו שכתוב (בראשית ו) המה הגברים אשר מעולם אנשי השם. אשר מעולם, שמשוי (משנברא) העולם נמצאו. אנשי השם, אחימן ששי ותלמי.

ויבאו עד נחל אשכל וגו'.



רבי יהודה פתח, (ישעיה מב) כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם וגו'. כמה יש להם לבני אדם להסתכל בעבודת הקדוש ברוך הוא. כמה יש להם להסתכל בדברי תורה. שכל מי שמשתדל בתורה, כאלו מקריב כל קרבנות העולם לפני הקדוש ברוך הוא. ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא מכפר לו על כל חטאיו, ומתקנים לו כמה כסאות לעולם הבא.

רבי יהודה היה הולך בדרך יחד עם רבי אבא. שאל אותו, אמר, דבר אחד אני רוצה לשאל; כיון שידע הקדוש ברוך הוא שעתיד האדם לחטא לפניו ולגזר עליו מיתה, מדוע בראו? שהרי התורה היתה אלפים שנים עד שלא נברא העולם, וכתוב בה בתורה, (במדבר יט) אדם כי ימות באהל. (שם כז) איש כי ימות. וימת. ויחי פלוני וימת. מה רצה הקדוש ברוך הוא לאדם בעולם הזה, שאפלו אם ישתדל בתורה יומם ולילה ימות, ואם לא ישתדל בתורה ימות, הכל בדרך אחד, פרט לפרישות אותו עולם, כמו שנאמר (קהלת ט) כטוב כחוטא.

אמר לו, דרכי רבונך וגזרות רבונך מה לה לטרח בהם? מה שיש לה רשות לדעת ולהסתכל – שאל, ומה שאין לה רשות לדעת – כתוב (שם ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך, שדרכי הקדוש ברוך הוא וסתרו גנוזים עליונים, שהוא נסתר וגנוז אין לנו לשאל. אמר לו, אם כך, הרי התורה כלה נסתרת וגנוזה, שהרי היא שם קדוש עליון, ומי שמתעסק בתורה כאלו התעסק בשמו הקדוש, ואם כך אין לנו לשאל ולהסתכל.

אמר לו, כל התורה נסתרת וגלויה, ושמו הקדוש נסתר וגלוי, וכתוב (דברים כט) הנסתרת לה' אלהינו והנגלת לנו ולבנינו. הנגלת לנו, שיש לנו רשות לשאל ולעין ולהסתכל בהם ולדעת בהם. אבל הנסתרת לה' אלהינו, שלו הם, ולו נראים, שמי יכול לדעת ולהתדבק בדעתו הנסתרת, וכל שכן לשאל?

בא וראה, אין רשות לבני העולם לומר דברים נסתרים ולפרשם, פרט למנורה הקדושה רבי שמעון, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. ומשום שדורו רשום למעלה ולמטה, ועל זה דברים



נאמרים בגלוי על ידו, ולא יהיה דור כדור שהוא שרוי בתוכו, עד שיבא מלך המשיח.

אבל בא וראה, כתוב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו. (בכל הוא כעין דגמה שלמעלה. בא ראה) סוד הדבר – שלשה עולמות יש לקדוש ברוך הוא שהוא נסתר בתוכם. עולם ראשון, אותו עליון נסתר הכל, שלא מסתכל בו ולא נודע בו, פרט לו שהוא גנוז בתוכו.

עולם שני, שהוא קשור באותו שלמעלה, וזהו שהקדוש ברוך הוא נודע ממנו, כמו שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, זה השער לה'. וזהו עולם שני.

עולם שלישי, אותו עולם תחתון מהם שנמצא בו פרוד, וזהו עולם שמלאכים עליונים שורים בתוכו, והקדוש ברוך הוא נמצא בו ולא נמצא. נמצא בו כעת. כשרוצים להסתכל ולדעת אותו, מסתלק מהם, ולא נראה, עד שכלם שואלים איה מקום כבודו. (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. וזהו עולם שלא נמצא בו תמיד.

כמו זה, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. אז יש לו שלשה עולמות. עולם ראשון – העולם הזה שנקרא עולם הפרוד, והאדם נמצא בו ולא נמצא. כשרוצים להסתכל בו, מסתלק מהם ולא נראה.

עולם שני – עולם שהוא קשור באותו עולם עליון, וזהו גן עדן שבארץ, שזהו קשור בעולם עליון אחר, ומזה נודע ומתידע עולם אחר.

עולם שלישי – עולם עליון טמיר, גנוז ונסתר, שאין מי שידע אותו, כמו שכתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. והכל כדגמה עליונה, (ראשון שאמתי ובאמת) שכתוב (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. (בא ראה, ודאי)

על זה כתוב, (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם וגו', כמו שפרשוהו. ואלו הם בצלם אלהים, ואלו יורשים ירשה עליונה כמו שלו. ועל זה מזוהרים בתורה (דברים יד) לא תתגדדו ולא תשימו קרחה. שהרי לא נאבד, והרי מצוי בעולמות טובים עליונים ומכבדים, להיות שמחים כשנסתלק (צדיק) מהעולם הזה.



ו**בא** ו**ראה**, אֶלְמָלָא לֹא חָטָא אָדָם, לֹא יִטְעַם טַעַם הַמּוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזִמְנָא שִׁיכְנַס לְעוֹלָמוֹת אַחֲרִים. אָבֵל מְשׁוּם שְׁחָטָא, טוֹעַם טַעַם הַמּוֹת עַד שְׁלֹא יִכְנַס לְאוֹתָם עוֹלָמוֹת, וּמִתְפַּשֵּׁט הַרוּחַ מִגּוֹף זֶה, וּמִשְׁאִירוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהַרוּחַ מִתְרַחֵץ בְּנֵהר דִּינֹור לְקַבֵּל עֲנֻשָׁה. וְאַחַר כֵּךְ נִכְנָס לְגַן עֵדֵן שְׁבָאֲרִץ, וּמִזְדַּמֵּן לָהּ כְּלֵי אוֹר אַחַר, כְּפָרְצוּף הַגּוֹף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מִמֶּשׁ. וּמִתְלַבֵּשׁת וּנְתַקְנַת בּוֹ, וְשֵׁם הוּא מְדוֹרָה תָּמִיד. וְנִקְשְׂרַת בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשַׁבְּתוֹת בְּנִשְׁמָה, וְעוֹלָה וּמִתְעַטְרַת לְמַעְלָה לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ישעיה 10) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וְגו'.

לְמָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ? אֶלָּא סוּד הַדְּבָר, בְּגִלְל הַתְּחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה שְׁמִתְעַטְרַת (עֲטָרוֹת) לְהַאִיר מִהַשְּׁמַשׁ בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְכֵן מִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ. מִדֵּי שַׁבַּת – זֶה הַלְּבָנָה. בְּשַׁבְּתוֹ – זֶה הַשְּׁמַשׁ. שְׁהַאֹר בָּא לָהּ מִשָּׁם. וְעַל זֶה הַכֹּל דְּבָר אֶחָד. וְזֶה בְּרוּר הַדְּבָר, פָּרֻט לְרִשְׁעִים שְׁכַתּוֹב בְּהֵם מִיֵּתָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת, כְּרַת מְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִשְׁמַדִּים מִהַכֹּל כְּשֶׁלֹּא נִכְנָסִים בְּתַשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁשֵׁאֲלָתִי וְהַרוּחִתִּי דְּבָרִים הַלְלוּ וְעִמְדָתִי עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִפְּרָשָׁה זֹאת לְמַדְנֵנו סוּד חֲכָמָה, וְנִשְׁמָעִים מִמֶּנָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְנִכְבְּדִים. בֹּא וּרְאֵה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח בְּתוֹרָה וְאוֹמֵר: לָכוּ בְּדַרְכֵי, הַשְׁתַּדְּלוּ בְּעִבּוּדָתִי, וְהִרְיֵנוּ מִכְּנִיסְכֶם לְעוֹלָמוֹת טוֹבִים, לְעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים. בְּנֵי אָדָם שְׁלֹא יוֹדְעִים, לֹא מֵאֲמִינִים וְלֹא מְסַתְּפִלִים, אוֹמֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לָכוּ תְּרַגְּלוּ אוֹתוֹ עוֹלָם טוֹב, אוֹתוֹ עוֹלָם עֲלִיוֹן שֶׁל כְּסוּפִים. הֵם אוֹמְרִים: אֵיךְ נוֹכַל לְרַגֵּל אוֹתוֹ וְלִדְעַת כָּל זֶה?

מָה כְּתוּב? עֲלוּ זֶה בְּנִגְב. הַשְׁתַּדְּלוּ בְּתוֹרָה וְתִרְאוּ שְׁהָרִי הִיא עוֹמְדָת לְפָנֵיכֶם, וּמִמֶּנָּה תִּדְעוּ אוֹתוֹ. וּרְאִיתֶם אֶת הָאֲרִץ מִה הִיא וְגו'. תִּרְאוּ מִמֶּנָּה אוֹתוֹ עוֹלָם, שְׁהָרִי יִרְשָׁה שֶׁל חֶלֶק שְׁאֲנִי מִכְּנִיסְכֶם בָּהּ. וְאֵת הָעָם הַיֹּשֵׁב עֲלֶיהָ – אוֹתָם צְדִיקִים שְׁבִיגֵן עֵדֵן, שְׁעוֹמְדִים שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת בְּכָבוֹד עֲלִיוֹן בְּדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת.

הַחֲזֵק הוּא הַרְפָּה. בָּהּ תִּרְאוּ אִם זָכוּ לְכָל זֶה כְּשֶׁהִתְגַּבְּרוּ עַל יִצְרָם וּשְׁבָרוּהוּ, אִם לֹא. אוֹ כְּשֶׁהִתְחַזְּקוּ בְּתוֹרָה לְעֵסֵק בָּהּ יוֹמָם וְלַיְלָה. אוֹ אִם הִרְפוּ יְדֵיהֶם מִמֶּנָּה, וְזָכוּ לְכָל זֶה. הַמְעַט הוּא אִם רַב, אִם רַבִּים אֵלּוּ שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בְּעִבּוּדָתִי וְהִתְחַזְּקוּ בְּתוֹרָה מְשׁוּם שֶׁזָּכוּ לְכָל זֶה, אִם לֹא.



וְמָה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הִיא אִם רְזָה. מִהַתּוֹרָה תִּדְעוּ מָה הָאָרֶץ, מָה אוֹתוֹ עוֹלָם, אִם מְרַבָּה טוֹבָה עֲלִיוֹנָה לְיוֹשְׁבֵיהָ, אוֹ אִם מִמְעִיט מִמְנוּ כְּלוּם. הֵיֶשׁ בָּהּ עֵץ אִם אֵין. הֵיֶשׁ בָּהּ עֵץ הַחַיִּים לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, אוֹ שְׁצָרוֹר הַחַיִּים נִמְצָא בְּתוֹכָהּ, אִם לֹא.

וַיַּעֲלוּ בְּנֵגֵב וַיָּבֵא עַד חֶבְרוֹן. וַיַּעֲלוּ בְּנֵגֵב, בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ בְּנֵגֵב, בְּלֵב עֲצָל, כְּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּחֵנֶם, בִּיבֶשׁ, שְׁחוּשֵׁב שְׂאִין בָּהּ שָׂכָר. רוֹאֵה שֶׁעֲשֶׂר הָעוֹלָם הַזֶּה אֶבֶד בְּגִלְגָּלָהּ, חוֹשֵׁב שֶׁהוּא הַכֹּל. בְּנֵגֵב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ח) חָרְבוּ הַיַּמִּים, וּמִתְרַגְּמִים נִגְיָבוּ.

אַחַר כֵּן – וַיָּבֵא עַד חֶבְרוֹן. עַד שֶׁבָא לְהִתְחַבֵּר בָּהּ, קוֹרָא וְשׁוֹנָה בָּהּ. וְשֵׁם אַחִימֶן שִׁשִׁי וְתַלְמִי, שֵׁם רוֹאֵה פְּלוּגִים רַבִּים, טָמֵא וְטָהוֹר, אָסוּר וּמִתָּר, (כֶּשֶׁר וּפְסוּל) עֲנָשִׁים וְשִׂכָרִים. אֵלֶּה אוֹתָם דְּרִכֵי הַתּוֹרָה, דְּקִדּוּקֵי הַתּוֹרָה. יְלִידֵי הָעֵנָק, שֶׁנּוֹלְדוּ מֵצַד הַגְּבוּרָה.

וְחֶבְרוֹן שְׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה – אֵלֶּה אוֹתָם שְׁבַעִים פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. שְׁבַעִים פָּנִים יֵשׁ לָהּ, לְכֹל צַד עֶשֶׂר. וְחֶבְרוֹן, זוֹ הַתּוֹרָה, מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ נִקְרָא חֶבֶר. לְפָנֵי צַעַן מִצָּרִים. שְׁנִינּוּ, יֵשׁ תּוֹרָה מוּל תּוֹרָה, וְהֵינּוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּהּ. וְזֶה (מַלְכוּת) חֶבְרוֹן. מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב יוֹצֵאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ז) אָמַר לְחִכְמָה אַחֲתִי אֲתָּה. וְזוֹ נִבְנְתָה שְׁבַע שָׁנִים, שֶׁבְּגִלְגָּל זוֹ נִקְרָאת בֵּת שְׁבַע, לְפָנֵי צַעַן מִצָּרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-א ה) וַתֵּרֶב חִכְמַת שְׁלֹמֹה מִחִכְמַת כָּל בְּנֵי קָדָם וּמִכָּל חִכְמַת מִצָּרִים.

וַיָּבֵאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל – אֵלֶּה אוֹתָם דְּבָרֵי אַגְדָּה, דְּרִשָּׁה, שְׁתַּלּוּיִים מֵצַד הָאֱמוּנָה. וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוּרָה וְגו', לּוֹמְדִים מִשָּׁם רְאשֵׁי פָּרְקִים, רְאשֵׁי דְבָרִים, אוֹתָם שְׁבַעִי הָאֱמוּנָה שְׁמַחִים בְּדְבָרִים, וּמִתְבָּרְכִים דְּבָרִים בְּתוֹכָם, וּמִסְתַּכְּלִים שֶׁרֵשׁ אֶחָד וְעַקֵּר אֶחָד, וְלֹא נִמְצָא בָּהֶם פְּרוּד. אוֹתָם שְׁלֹא נִמְצָאִים בְּנֵי אֱמוּנָה וְלֹא לּוֹמְדִים תּוֹרָה לְשִׁמָּה, שְׁמִים אֵת הָאֱמוּנָה בְּפְרוּד. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנִים, בְּפְרוּד. מֵהוּ בְּמוֹט? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכא) אֵל יִתֵּן לְמוֹט רַגְלֶךָ. וּמִן הָרַמְנִים וּמִן הַתְּאֲנִים, הַכֹּל שׁוֹיִם לְדְבָרִים אֵלֶּה לְצַד אַחַר, לְצַד הַמִּינִים, לְצַד הַפְּרוּד.

זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּשְׁבוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ. וַיִּשְׁבוּ, שְׁבִים לְצַד הָרַע וְשְׁבִים מִדְּרֹךְ הָאֱמֶת. אוֹמְרִים, מָה אִכְפַּת לָנוּ? עַד הַיּוֹם לֹא רָאִינוּ טוֹב לְעוֹלָם. עֲמַלְנוּ בָּהּ, הַבִּית רִיק, יִשְׁבְּנוּ בְּקִלּוֹן בְּעֵם, וְלֹאוֹתוֹ עוֹלָם מִי



יִזְכֶּה וּמִי יִכְנָס לְתוֹכוֹ? טוֹב לָנוּ שְׁלֵא טָרַחְנוּ כָּל זֶה. וַיִּסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגו', הֲרִי עֲמַלְנוּ וְעַיִפְנוּ בְּשִׁבְלִי לְדַעַת חֶלֶק אוֹתוֹ עוֹלָם. וְגַם זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ הִיא, טוֹב הוּא אוֹתוֹ עוֹלָם עֲלִיוֹן, כְּמוֹ שֶׁיִּדְעֵנוּ בַּתּוֹרָה, אֲבָל מִי יִכּוֹל לְזַכּוֹת בּוֹ?

אָפֶס כִּי עַז הָעַם, תִּקְיָף הוּא, שְׁלֵא יִחְשִׁיב כָּל הָעוֹלָם כָּלָל, מְשׁוּם שֶׁיְהִיָּה לוֹ עֶשֶׂר רַב לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ, מִי הוּא שֶׁיִּזְכֶּה בָּהּ? וַדַּאי אָפֶס כִּי עַז הָעַם הֵיִשֵּׁב בְּאֶרֶץ. מִי שְׂרוּצָה לְזַכּוֹת בָּהּ, צָרִיף לְהִיּוֹת חֲזָק בְּעֶשֶׂר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מְשִׁלֵי יח) וְעֲשִׂיר יַעֲנֶה עֲזוֹת. וְהַעֲרִים גְּדֹלַת בְּצֻרוֹת, בְּתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב שְׁלֵא יִחְסְרוּ מֵהַכֵּל. וְעַם כָּל זֶה, וְגַם יְלָדֵי הָעֵנֶק רָאִינוּ שָׁם, צָרִיף גּוֹף חֲזָק, גְּבוּר כְּאֲרִי. (שִׁמְצָא שָׁם תְּמִיד) מְשׁוּם שֶׁהִיא מִתְשֶׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתוֹ אֲסוּר וְהֵתֵר, טָמֵא וְטָהוֹר, כְּשֶׁר וּפְסוּל. מִי יִכּוֹל לְזַכּוֹת בָּהּ?

וְעוֹד, עֲמַלְק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. אִם יֹאמֵר אָדָם שֶׁאֶפְלוּ שֶׁיִּזְכֶּה לְכָל זֶה, עֲמַלְק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, הֲרִי יִצֵּר הָרַע, הַקְּטָגוֹר, מְקַטְרֵג עַל הָאָדָם, שֶׁנִּמְצָא תְּמִיד בְּגוֹף. וְהַחֲתִי וְהָאֲמִרִי וְגו', כְּמָה מְקַטְרֵגִים נִמְצָאִים שָׁם, (כְּדִי) שְׁלֵא יִכּוֹל הָאָדָם לְהִכְנִס לְאוֹתוֹ עוֹלָם כָּלָל, מִי יִזְכֶּה בּוֹ וּמִי יִכְנָס לְתוֹכוֹ? בְּדַבְרִים הַלְלוּ (בַּמְדַּבֵּר לב) וַיִּנְיָאוּ אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם שֶׁהוֹצִיאוּ שָׁם רַע עֲלֵיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּצִּיאוּ דַבַּת הָאֶרֶץ.

אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מָה אוֹמְרִים? אִם חָפֵץ בָּנוּ ה' [וְגו'] וְנִתְּנָה לָנוּ. כִּיֵּן שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל אָדָם בְּרִצּוֹן הַלֵּב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיף מְמַנּוֹ אֶלָּא הַלֵּב, וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתוֹ רְשׁוּם קְדוֹשׁ, שְׁכָתוֹב (ישעיה 50) וְעַמֵּךְ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ.

אֲבָל, אִף בַּה' אֵל תִּמְרְדוּ. צָרִיף שְׁלֵא תִמְרְדוּ בַּתּוֹרָה, שֶׁהַתּוֹרָה לֹא צָרִיכָה עֶשֶׂר וְלֹא כָּלִי כֶסֶף וְזָהָב. וְאַתֶּם אֵל תִּירָאוּ אֶת עַם הָאֶרֶץ, שֶׁהֲרִי גּוֹף שְׁבוּר, אִם יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יִמְצָא רְפוּאָה בְּכָל זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מְשִׁלֵי ג) רְפָאוֹת תְּהִי לְשֶׁרֶף וְשִׁקּוּי לְעֲצָמוֹתֶיךָ. וְכָתוֹב (שֵׁם ד) וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא. וְכָל אוֹתָם מְקַטְרֵגִים מְכַרְזִיזִים וְאוֹמְרִים: פָּנּוּ מִקּוֹם לְפָלוּנִי עֶבֶד הַמֶּלֶךְ!

בַּגְּלָל זֶה אֵל תִּירָאוּ, כִּי לְחַמְנוּ הֵם. הֵם בְּעֲצָמָם מְזַמְנִים מְזוֹנוֹת בְּכָל יוֹם לְכָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א יז) וְאַתְּ הָעַרְבִים צְוִיתִי לְכָל־כְּלָף, וְכָתוֹב (שֵׁם) וְהָעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם



ובְּשֵׁר. סָר צָלָם מֵעֲלֵיהֶם. מֵהוּ צָלָם? זֶה תִּקְף הַדִּין הַקָּשָׁה. מָה הַטַּעַם
סָר? מִשּׁוֹם שֶׁהוּ אֶתְנֹו אֶל תִּירָאִים. הַכֹּל זֶז בְּגִלְל הַתּוֹרָה. אֲשֶׁרִי חִלַּק
אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ, שֶׁהֲרִי מִתְקַשְּׂרִים בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִמֶּשׁ, וְנִקְרָאִים אַחִים וְרַעִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קכב) לְמַעַן אַחִי וְרַעִי
אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

וַיִּבְאוּ עַד נַחַל אֲשַׁכּוּל וְגו'. רַבִּי אֲבָא אָמַר, כָּרְתוּ אוֹתוֹ אֲשַׁכּוּל, בָּאוּ
לְהַרְיֵמוּ, לֹא יִכְלוּ. בָּאוּ לְקַחְתּוֹ, לֹא יִכְלוּ. בָּאוּ כָּלֵב וַיהוֹשֻׁעַ
וּלְקַחוּהוּ וְהַעֲלוּהוּ, וְעָלָה עַל יָדָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנִים.
בְּשָׁנִים, בְּאוֹתָם שָׁנִים יַחֲדִידִים. זְמוּרָה מָה רָצוּ? אֲלֵא אֲשַׁכּוּל הִיָּה תְלוּי
בָּהּ, וּבְעוֹד שֶׁהִיָּה מִחֶבֶר בְּמִקְוֵמוּ, נִקְרָא זְמוּרָה. אַחַר כֵּךְ קָרְאוּ מוֹט,
שְׁכָתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט, אוֹתוֹ הַנּוֹדַע, אוֹתוֹ שְׁכָרְתוּ.

מִכָּאֵן יָדְעוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב שֶׁהֵם רְאוּיִם לְהַכְנִס לְאֶרֶץ וְלִהְיוֹת לָהֶם בָּהּ
חִלַּק וְנַחֲלָה. עַד שֶׁבָּאוּ, נִמְלְכוּ עֲלֵיהֶם כָּלָם. עָמַד כָּלֵב בַּפְּרִי,
אָמַר: פְּרִי פְרִי, אִם בְּגִלְלָךְ אָנוּ נִהְרָגִים, מָה אָנוּ בַחֲלֻקְךָ? מִיָּד עָשָׂה
עֲצָמוּ קַל וְנִתַּן לָהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא נִתְּנוּ לְאַחֲרִים, שֶׁהֲרִי כְּתוֹב וַיִּשְׁאַהוּ בְּמוֹט,
וְכְתוֹב בְּשָׁנִים, וּבְכָלֵם לֹא הָיוּ שָׁנִים כְּמוֹתָם. וּמִכָּאֵן לְמַד יְהוֹשֻׁעַ
אַחַר כֵּךְ, שְׁכָתוֹב (יהושע ב) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִן הַשְּׁטִיִּים שָׁנִים
אַנְשִׁים מְרַגְלִים. וּשְׁנִים אֵלֶּה הָרִי פְרִשׁוּהָ הַקְּדָמוֹנִים. וּכְשֶׁהֲגִיעוּ אֶל
יִשְׂרָאֵל, נִתְּנוּ לָהֶם, וְהֵם נִשְׁאַרוּ וְעָשׂוּ עֲצָמָם כְּשִׁירִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים לְאוֹתָם עֲנָקִים, הָיוּ שְׁמִים אוֹתוֹ מִטָּה
שֶׁל מֹשֶׁה לְפָנֵיהֶם, וְנִצְלוּ. וּמִנִּין לָנוּ שְׁאוֹתוֹ מִטָּה נִתַּן לָהֶם? זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עָלוּ זֶה בְּנִגְב. כְּתוֹב כָּאֵן עָלוּ זֶה, וְכְתוֹב שֶׁם
(שמות ד) וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה וְגו', וּבְגִלְלוּ נִצְלוּ. שְׁאֵם תֹּאמַר שֶׁהַעֲנָקִים
הִלְלוּ עֲזָבוּ אוֹתָם? אֲלֵא בָּאוּ לְקַחְתָּם, וְהָיוּ שְׁמִים מוֹלָם אוֹתוֹ מִטָּה,
וְנִצְלוּ (ובורחים) מִלְּפָנֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מְסַרְתָּ שֶׁם הַקְּדוּשׁ מְסַר
לָהֶם מֹשֶׁה, וּבְגִלְלוּ נִצְלוּ מֵהֶם.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת נִקְרָאוּ: נְפִילִים, עֲנָקִים, רְפָאִים. וְכָלֵם
הֲאֵרִיכוּ יָמִים. נְפִילִים נִקְרָאוּ בַתְּחִלָּה. אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁהִתְחַבְּרוּ
בְּכַנּוֹת בְּנֵי הָאָדָם וְהוֹלִידוּ מֵהֶם, נִקְרָאוּ עֲנָקִים. אַחַר כֵּךְ שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים
וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְרַפִּים מֵאוֹתוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, נִקְרָאוּ רְפָאִים.



אמר רבי יהודה, וְהָרִי כְּתוּב (איוב כו) הָרְפָאִים יְחוּלְלוּ, (דברים ב) רְפָאִים יִחְשְׁבוּ אִף הֵם כְּעֶנְקִים. אָמַר לוֹ, כִּךְ הוּא, מִשּׁוּם שְׁעֵנְקִים בָּאוּ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה וְהִתְחַזְּקוּ יוֹתֵר בְּאָרֶץ. כִּמוֹ זֶה רְפָאִים, וּמֵהֶם יֵצְאוּ, וְהָיוּ מְאָרִיכִים יָמִים. וּכְשֶׁנֶּחֱלָשִׁים, נֶחֱלַשׁ חֲצִי גּוֹף, וְחֲצִי עוֹמֵד. כִּיּוֹן שְׁחָצִי הַגּוֹף הָיָה מֵת, הָיוּ לוֹקָחִים עֹשֵׁב מֵעֲשָׂבֵי הַשָּׂדֶה וְזוֹרְקִים לְפִיָּהֶם וּמֵתִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהֵם רָצוּ לְהִרְגַּ עֲצָמָם, נִקְרְאוּ רְפָאִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זוֹרְקִים עֲצָמָם לַיָּם הַגָּדוֹל, וְטוֹבְעִים וּמֵתִים. זֶהוּ שְׁכַתּוּב הָרְפָאִים יְחוּלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשִׁכְנִיָּהֶם.

רבי שמעון אמר, אֲלֵמְלָא הָיוּ נִכְנְסִים יִשְׂרָאֵל לְאָרֶץ בְּסִימָן (בְּאֲמֻנוֹת) לְשׁוֹן הָרַע, לֹא הָיָה הָעוֹלָם עוֹמֵד אֶפְלוּ רָגַע אֶחָד. מִי אָמֵן שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע? הַנְּחָשׁ. וְסוּד הַדְּבָר – מִשְׁבָּא הַנְּחָשׁ עַל חוּהַ הַטִּיל בָּהּ זֶה־מָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְעַל הַכֹּל מוֹחֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַט לְלִשׁוֹן הָרַע, מִשּׁוּם שְׁכַתּוּב (תהלים יב) אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁנֵנוּ נִגְבִּיר שְׁפַתֵּינוּ אֲתַנּוּ מִי אֲדוֹן לָנוּ.

בא וְרָאָה כִּמָּה עָשָׂה אוֹתוֹ לְשׁוֹן הָרַע; גָּזַר עַל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא יִכְנַסוּ לְאָרֶץ, וּמֵתוּ אֵלֶּה שְׁאֲמָרוּ, וּנִגְזְרָה בְּכִיָּה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. (כֹּל שֶׁכֵּן כָּאֵן שֶׁהוֹצִיא לְשׁוֹן הָרַע עַל הַכֹּל) כְּבִיכּוֹל כִּיּוֹן שֶׁהוֹצִיאָו עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, כָּאֵלוֹ הוֹצִיאָו עָלָיו. בְּגִלָּל זֶה קִנְאָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל זֶה, (כְּלוּמַר קִנְאָ לְשִׁמּוֹ) וְעִמְדוֹ יִשְׂרָאֵל כָּלֶם לְהַשְׁמִד מֵהָעוֹלָם אֲלֵמְלָא תַּפְלַת מַשָּׂה.

ויספרו לוֹ וַיֹּאמְרוּ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי חֲיִיא, מֵה שׁוֹנָה כָּאֵן וַיִּסְפְּרוּ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּגִּידוּ אוֹ וַיֹּאמְרוּ? אֵלֹא כֹל אֶחָד מְלַמֵּד דְּבָר לְבַדּוֹ. וַיִּגִּידוּ – בְּכֹל מְקוֹם רְמָזוֹ הוּא רֹמֵז בְּחֻמְתָּהּ, וְהָרִי נִתְבָּאָר. וַיֹּאמֶר – אַמִּירָה בְּעֵלְמָא. וַיֹּאמְרוּ – הַרְהוֹר הַלֵּב. וַיֹּאמְרוּ – פְּקֻדָּה. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ בְּכִמָּה מְקוּמוֹת. וַיִּסְפְּרוּ – פְּרוּשׁ הַדְּבָר בְּכֹל מְקוֹם.

באנו אֵל הָאָרֶץ. הֵלְכָנוּ הָיָה צְרִיף לוֹ לְהִיּוֹת! אֵלֹא בְּאֵנוּ, נִכְנַסְנוּ לְשֵׁם לְאוֹתָהּ אָרֶץ שְׁהִיִּת מְשַׁבְּחָה בְּכֹל יוֹם וְהִיִּת אוֹמֵר שְׁאִין כְּמוֹתָהּ, וְגַם זָבַת חֵלֶב וּדְבַשׁ הִיא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִי שְׁרוּצָה לוֹמַר כְּזָב, אוֹמֵר דְּבַר אֱמֶת בְּהִתְחַלָּה, כְּדִי שִׁיאֲמִינוּ לוֹ כְּזָבִיו.

רבי חייא אמר, (אֵלֹא) כִּךְ אָמְרוּ: נִכְנַסְנוּ לְאוֹתָהּ אָרֶץ שְׁהִיִּת מְשַׁבְּחָה כֹּל יוֹם וְאֲמַרְתָּ שְׁאִין כְּמוֹתָּ, (וְגַם זָבַת חֵלֶב וּדְבַשׁ הִיא), וְהִרְמַתְּ שְׁבָחָה עַל הַכֹּל – וְלֹא כִּךְ, שֶׁהָרִי זֶה פְּרִיָּהּ, אֲשֶׁכּוֹל אֶחָד מְאוֹתָם קִטְנִים קִטְפוּ. אָמְרוּ: אִם לְזֶה הוֹרִישׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל וְסָבְלוּ כֹל אוֹתָן



צרות ועיפות, הרי בארץ מצרים יש אשכולות ופרות הארץ יותר, על אחד שנים.

אפם כי עז העם. דרך העולם שאותם גבורים עורכי הקרב יושבים בחוץ לשמר הדרכים, וכאן אפלו אותם בני העיר תקיפים גבורים. והערים בצרות, שאפלו כל מלכי העולם יתכנסו עליהם, לא יעשו בהם פגם. אמר רבי יוסי, כל מה שאמרו, בלשון הרע אמרו, והקשה מהכל – שכתוב עמלק יושב בארץ הנגב. לכן אדם שנשכו נחש, כשרוצים להפחיד אותו, אומרים: הנה נחש כאן.

רבי אבא אמר, ודאי זה קשה מכל מה שאמרו, כלומר, אותו שעורף קרב בכל הרי כאן זמין. ובאיזה מקום? בארץ הנגב, שהרי הוא המקום להכנס בו. מיד – ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קבעו בכיה לדורות, לעולמים, באותו לילה.

אמר רבי יוסי, עצה לקחו על הכל להוציא שם רע. מה על הכל? על הארץ ועל הקדוש ברוך הוא. אמר רבי יצחק, על הארץ בסדר, על הקדוש ברוך הוא מניין? אמר לו, ממשמע שכתוב אפס כי עז העם. מי יכול להם? כי עז העם דוקא. וכתוב עמלק יושב בארץ הנגב, ואז גרמו כל זה, כמו שנתבאר. ורצה הקדוש ברוך הוא להשמידם מהעולם. זהו שכתוב (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וגו'.

ועתה יגדל נא כח ה'. רבי אחא ורבי יוסי אמרו, אשריהם ישראל מעמים עובדי כוכבים ומזלות של העולם, שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם והתכנה בהם והתפאר בהם, שהרי העולם לא נברא אלא בשביל ישראל שישתדלו בתורה, משום שאחד באחד התקשרו, וישראל למטה בעולם הזה הם קיומו, וקיום של כל שאר העמים. אימתי? בזמן שעושים רצון רבונם.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא אדם בעולם, התקינו כדגמה עליונה (מכבדת), ונתן לו כחו ותקפו באמצע הגוף, ששם שורה הלב, שהוא חזק (ומזון) כל הגוף ומשם נזון כל הגוף. (וכל אותם איברים שבגוף משם נזונים) והרי הלב אחוז ומתחזק במקום עליון שלמעלה (ואחוז בו), שהוא מח הראש ששורה למעלה, וזה נקשר בזה.

ובצורה זו התקין הקדוש ברוך הוא העולם ועשה (אותו) גוף אחד, והתקין איברי הגוף סביב הלב, והלב שורה באמצע כל



הגוף. וְכָל אוֹתָם אֵיבָרִים נְזוּנִים מֵאוֹתוֹ לֵב, שֶׁהוּא חִזֵּק הַכֹּל, וְהַכֹּל בּוֹ תְלוּיִים. וְאוֹתוֹ לֵב נִקְשֶׁר וְנֶאֱחָז בַּמַּח הָעֲלִיּוֹן שְׁשׁוּרָה לְמַעְלָה.

בא וְרָאָה, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם, הַשְּׂרָה (סדר) אֵת יָם הָאוּקְיָנוֹס סָבִיב יֵשׁוּב כָּל הָעוֹלָם, וְיֵשׁוּב כָּל שְׁבָעִים הָאֲמוֹת כָּל־סָבִיב לִירוּשָׁלַיִם, וִירוּשָׁלַיִם שׁוּרָה בְּאֲמָצֵעַ כָּל הַיֵּשׁוּב, וְהִיא מְסוּבֶכֶת לְהַר הַבַּיִת, וְהַר הַבַּיִת סָבִיב עֲזָרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתָן עֲזָרוֹת סוּבְבוֹת לְלִשְׁפַת הַגְּזִית, שֶׁשֵּׁם יוֹשְׁבֵי סְנֵה־דְרִין גְּדוּלָה. וְשָׁנִינוּ שְׁאִין יֵשִׁיבָה בְּעֲזָרָה, אֲלֵא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד לְבָדָם.

וְלִשְׁפַת הַגְּזִית סָבִיב הַמְזַבַּח, וְהַמְזַבַּח סָבִיב בֵּית הָאוֹלָם, וְהָאוֹלָם לְהִיכָל, וְהִיכָל לְבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים, שֶׁשֵּׁם שׁוּרָה הַשְּׂכִינָה וְכַפֶּרֶת וְכַרוּבִים וְאָרוֹן. וְכֵאֵן הוּא הַלֵּב שֶׁל כָּל הָאָרֶץ וְהָעוֹלָם, וּמִכֵּאֵן נְזוּנוּ כָּל אוֹתָם מְקוֹמוֹת הַיֵּשׁוּב, שֶׁהֵם אֵיבָרֵי הַגּוּף. וְלֵב זֶה נְזוּן מִמַּח הָרֵאשׁ וְנֶאֱחָז זֶה בְּזֶה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שמות טו) מְכוּן לְשִׁבְתָּךְ פְּעֻלַת ה'. כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהוּא בְּסוּד הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן, בְּסוּד נִכְבָּד נִסְתָּר. הַיָּם הָעֲלִיּוֹן כְּנֶגֶד זֶה. שֵׁיִשׁ יָם לְמַעְלָה מִן הַיָּם, וְיָם מִן יָם. בֵּא וְרָאָה, נִהַר דִּינֹור סוּבֵב לְכֶמֶה מְרֻכְבוֹת. כְּנֶגְדוֹ שְׁבָעִים צְדָדִים חֲקוּקִים מְשֻׁבְּעֵי דְלָקוֹת, וְהֵם סוּבְבִים לְאוֹתָם שְׁמָשִׁים שְׁלֹתוֹכָם. וְאֵלֶּה סוּבְבִים לְאַרְבַּע מְרֻכְבוֹת, וְאֵלוֹ סוּבְבִים לְאוֹתָהּ עִיר קְדוּשָׁה שְׁרוּבְצַת עֲלֵיהֶם. וְלִמְדֵנוּ, שֶׁעֲזָרוֹת לְפָנִים מְעֻזָּרוֹת. וְאִין יֵשִׁיבָה בְּעֲזָרָה שֶׁל שָׁם, אֲלֵא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד לְבָדָם, וְשֵׁם נִמְצָאִים וְיוֹשְׁבֵי סְנֵה־דְרִין גְּדוּלָה נִמְצָאִים שֶׁם בְּלִשְׁפַת הַגְּזִית, וְאוֹתוֹ בֵּית דִּין עֲלֵיהֶם, שְׁמִשְׁמֵשׁ לְמָקוֹם שְׁמִשְׁמֵשׁ. וְהַדִּין נִתֵּן מִשֵּׁם לְקְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, עַד שְׁמִגִּיעַ לְמָקוֹם שְׁנִקְרָא קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים שְׁבוּ הַכֹּל, וְשֵׁם הַלֵּב שׁוּרָה, וְזֶה נְזוּן מִמַּח הָעֲלִיּוֹן, וְנֶאֱחָז זֶה בְּזֶה.

כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהוּא בְּסוּד מְלָךְ הָעֲלִיּוֹן, בְּסוּד נִכְבָּד סְתוּם, עַד שְׁנִמְצָא, שֶׁהַכֹּל נְזוּן מִמַּח עֲלִיּוֹן סְתוּם שֶׁל הַכֹּל. וְכִשְׁיִסְתַּכְלוּ עַל הַדְּבָרִים, הַכֹּל נִקְשֶׁר זֶה בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה.

בא וְרָאָה, כְּשֶׁמֵּאִיר הָעֵתִיק הַסְּתוּם בַּמַּח, וְהַמַּח מֵאִיר לְלֵב, בְּדֶרֶךְ נֵעַם ה'. וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ, וְזֶהוּ כַח ה'. אוֹתוֹ כַח שְׁבָא מִהָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ, סְתוּם כָּל הַסְּתוּמִים, יִגְדֵל נָא, שְׁיִתְרַבֶּה וְיִגְדֵל לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְיִשְׁפַע וְיִמְשֹׁךְ לְמַטָּה. כְּאֲשֶׁר דְּבַרְתָּ, כְּמוֹ שְׁפָרְשׁוּהָ. לֵאמֹר, לְלַמֵּד מִכֵּאֵן לְכָל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. לֵאמֹר,



לומר לזה בשעת צרה, לומר זה בשעת רוחה. ומה הוא? ה' ארך אפים וגו', והרי בארנו הדברים.

אמר רבי יצחק, אמת למה עולה מכאן? אמר רבי חייא, הם גרמו שעלה מכאן, שהרי בשקר דברו עצמם. באותה מדה שאדם מודד, בה מודדים לו. וכן שאר האחרים הסתלקו, שלא יכל משה לאמרם, משום שהם גרמו. סלחתי כדברך, כדברך ממש, והרי התעוררו החברים, והרי נתבאר.

זה עם זה, מה שלא יכלו לדבר מקדם זה. יצאו מאותו פתח, וישבו בגנה תחת אילנות. אמרו זה לזה, כיון שאנו כאן וראינו כל זה, אם נמות כאן, ודאי נפנס לעולם הבא. ישבו. שנה נפלה עליהם ונרדמו. בין כך בא אותו ממנה והעירם. אמר להם, קומו צאו לתוך פרדס שבחוץ. יצאו. ראו אותם בעלי מקרא שהיו אומרים באותו פסוק, במדבר הזה יתמו - הרי במקום אחר לא. ושם ימתו - הרי במקום אחר לא. וזה בגופים, אבל בנשמות לא כמו בני הגן.

אמר להם אותו ממנה, צאו. יצאו עמו. אמר להם, שמעתם דבר לתוך אותה דרגה? אמרו, שמענו, שהרי קול אחד היה אומר: מי שפסק - יפסק, ומי שקצר - יתקצר. מי שקצר - יתארך. אמר להם, ידעתם מה זה? אמרו, לא. אמר להם, ראיתם אותו נשר גדול ואותו תינוק שמלקט עשבים? זה היה רבי אילאי מנציבין, הוא ובנו, והגיע לכאן, וראה הוא ובנו התינוק מערה זו. כיון שנכנסו לתוך החשך, לא יכלו לסבל, ומתו.

ואותו תינוק בנו עומד כל יום לפני בצלאל בשעה שיורד מהישיבה העליונה, ואמר לפניו שלשה דברים, עד שלא יפתח בצלאל בסודות סתומים של החכמה, שכל דבריו סודות סתומים הם, (ישעיה סד) שעין לא ראתה אלהים זולתך. (מי) זה שאמר מי שפסק יפסק. מי שפוסק דברי תורה על דברים בטלים, יפסקו חיייו מהעולם הזה, ודינו עומד באותו עולם. מי שקצר יתקצר - מי שקצר אמן ולא מאריך בו תוך מנוחה, יתקצר מחיי העולם הזה. מי שקצר יתארך - מי שאמר אחד, צריך לחטף אל"ף ולקצר קריאתה, ולא יעכב באות הזאת כלל. מי שעשה כן, יתארכו חיו.

אמרו לו, עוד אמר, שנים הם, ואחד השתתף בהם, והם שלשה. וכשהיו שלשה, הם אחד. אמר להם, אלה שני שמות של



שמע ישראל, שהם ה' ה'. אלהינו השתתף בהם, והוא חותם הטבעת, אמת. וכשמתחברים כאחד, הם אחד ביחוד אחד.

עוד אמר, שנים הם, ואחד חזר. כששולט, טס על כנפי הרוח וישט במאתים אלף, ונסתר. אמר להם, אלו שני כרובים שהיה רוכב בהם הקדוש ברוך הוא. ומיום שנגנו יוסף מאחיו, נגנו הוא (אחד), ונשאר אחד אצל בנימין. זהו שכתוב (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח. ונגנו במאתים אלף עולמות, ונסתר אותו שרוכב עליו, שהם מאתים אלף גנזים, הם שלו ברוך הוא.

צאו מכאן, אשריכם. יצאו. נתן להם אותו ממנה שושנה (אחרת) אחת ויצאו. כשיצאו, נסתם פי המערה ולא נראה כלל. ראו אותו נשר שהיה יורד מאותו עץ ונכנס למערה אחרת. הריחו הם באותה שושנה ונכנסו לשם, מצאו אותו נשר על פי המערה. אמר להם, הכנסו צדיקי אמת חברים, שהרי לא ראיתי שמחת החברותא מיום שאני כאן, אלא בכם.

נכנסו. הגיעו לפרדס אחר, ואותו נשר עמהם. כשהגיעו לאותם בעלי משנה, חזר אותו נשר בדמות אדם בלבוש נכבד מאיר כמותם, וישב אתם כאחד. אמר לאותם שיושבים, תנו כבוד לבעלי המשנה שבאו לכאן, שהרי רבונם הראה להם נפלאות גדולות כאן. אמר אחד מהם, יש בכם סימן? אמרו, הן. הוציאו שני שושנים והריחו בהם. אמרו, שבו בעלי הישיבה, שבו צדיקי אמת. אחזו בהם וישבו. באותה שעה למדו שם שלשים הלכות שלא ידעו מקדם, וסודות תורה אחרים.

חזרו לפני אותם בעלי מקרא, ומצאו שהיו אומרים, (שם פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. אני אמרתי, בשעה שהקדמתם עשיה לשמיעה, שהרי אלהים אתם וגו'. כיון שנמשכתם אחר יצר הרע – אכן כאדם תמותון וגו'. מה מיתתו של אדם מורידתו לעפר כדי שימחה אותו יצר הרע שבתוכו, ואותו יצר הרע הוא שמת ונתעפל בתוכו.

אמר אותו זקן שעליהם, גם כך כתוב, ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה. מה זה פגריכם? זה יצר הרע, כולל זכר ונקבה. חסרונות שיש בכם, שיצר הרע יורד תמיד לחסרון, ולא עולה. בקדש מעלים ולא מורידים. בטמאה מורידים תמיד ולא מעלים. ועל זה נקראו



פגריכם, חסרונותיכם, כמו שנאמר (שמואל-א ל) אשר פגרו מעבר את
 [ה]נחל וגו'. סוף הפסוק מוכיח, שכתוב יפלו, ולא תפלו. ועל כן,
 במדבר הזה יתמו אותם פגרים ושם ימותו, משום שרצון הקדוש
 ברוך הוא להשמיד אותם פגרים מהעולם לעולם.

שכר למוד חכמת הקבלה וחיוב הפלפול בה

ולית אתר פנימאה בכל אינון כאינון דידיעי רזא דמאריהון וידיעי לאתדבקא
 בהו בכל יומא, על אליון כתיב, (ישעיה טז) עין לא ראתה אלהים זולתה, יעשה
 למחכה לו.

מאי למחכה לו, כמה דאת אמר (איוב לב) חכה את איוב בדברים. ואליו אינון
 דדחקיו למלה דחכמתא, ודייקין לה, ומחכאן לה למנדע בריא דמלה,
 ואשתמודעא למאריהון, אליו אינון דמאריהון משתבח בהון בכל יומא, אליו
 אינון דעאליו בין עליון קדישיו, ואליו עאליו כל תרעי דלעילא ולית מאן
 דימחי בידהון, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(זהר חלק א' דף ק"ל:)

ואף אם יתעסק בפשוטי הדברים בחכמה הזאת, לא ישיג המדרגה הזאת,
 אלא כאשר יפלפל ויטיב עיונו, ואם לא ישיג בפעם אחת וב' חכה, כי
 בהתמדת העיון ישיג, אז נקרא מחכה וישיג המדרגה הזאת, שאז משתמש
 בחכמה ובינה, כי החכמה הם ראשי פרקים שנמסרו לנו ונמצאו בספרי
 הרבי שמעון בן יוחאי עליו השלום, ובינה הוא להבין דבר מתוך דבר
 ולהתפלפל ולדקדק הרבה בחכמה ואז יצא לו סוד, והרי הוא מחדש חדוש
 בתורה שמעלתו גדולה.

והארכתי בזה להוציא מלב הטועים האומרים שאין לפלפל בחכמה הזאת
 ולא לחדש בה דבר, ונתלו במה שמצאו בזהר פרשת בראשית ענש המחדש
 בחכמה הזאת מה שלא קבל. וטעו בהבנת הדבר, דהינו דוקא המחדש חס
 ושלום הקדמה בענינים העליונים שלא קבל, אמנם לפלפל בראשי פרקים
 ולחדש מתוכם הקדמה מרכבת על ראשי פרקים הידועים, הן הן הדברים
 החשובים לפני הבורא. שאם לא תאמר כן, אם כן מה שכר העוסק בה או
 בשאר התורה, ומה ענין אמרם אפלו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בה,
 אם לא נתן רשות להתעסק אלא במה שלמד.

(אור החמה לזהר שם, בשם הרמ"ק זכרוננו לחיי העולם הבא)



אמר להם רבי אילאי, צדיקי אמת, הכנסו וראו, שהרי רשות נמסרה לכם להכנס עד אותו מקום שפרכת פרוסה. אשרי חלקכם. קמו ונכנסו לתוך מקום אחד, והיו שם בעלי אגדה, ופניהם מאירים כאור השמש. אמרו, מי אלה? אמר להם, אלה בעלי אגדה, ורואים בכל יום אור התורה כראוי. עמדו ושמעו כמה דברים חדשים בתורה, ולא נתנה להם רשות להכנס לתוכם.

אמר להם רבי אילאי, הכנסו למקום אחר ותראו. נכנסו לתוך גנה אחרת, וראו גם כן כורים קברים, ומיד מתים, וחוזרים חיים בגופות מאירים קדושים. אמרו לו, מה זה? אמר להם, זה עושים בכל יום, ומיד ששוכבים, מתעכלת אותה זהמה רעה שקבלו בתחלה, ועומדים מיד בגופים חדשים מאירים, באותם גופים קדושים שעמדו על הר סיני, כמו שאתם רואים, עמדו כלם על הר סיני בגופים ללא לכלוף כלל. כיון שהמשיכו עליהם יצר הרע, חזרו בגופים אחרים של גופים ראשונים, גופים נכריים, זהו שכתוב (שמות ג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

קול התעורר: לכו התכנסו, הרי אהליאב עומד על עמדו, וכל אותן קתדראות עמו לשעה פרחו כלם ולא ראו דבר. נשארו לבד תחת אילנות הגנה. ראו פתח אחר, נכנסו לשם, ראו היכל אחד, נכנסו וישבו שם. שני עלמים היו שם. הרימו עינים, וראו משכן אחד מרקם בכל מיני ציורים וגוונים של העולם, ועליו פרוסה פריסת אור נוצצת שלא יכולות העינים להסתכל. (וכפי שני מילין ראו תוך אותו המשכן עד מקום פריסת הפרכת שלא ראו) משם והלאה לא ראו כלום.

הרבינו אונים, ושמעו קול אחד שהיה אומר: בצלאל רביעי הוא לאורות עליונים. יוסף רביעי הוא תוך אורות אדם הראשון. עליה של מעלה חביבת הכל, עליה כתוב (במדבר כח) ונסכו רביעית הזין בקדש וגו'. מי שישתכל ויראה, יסמאו עיניו. מי שלא יסתכל, יראה ויפתחו עיניו. עץ של שמנה עשרה, כשמתכופף, יזקף ויעמד. אם לא מתכופף, נחש רע יאכל אותו. מי שמכניס שני כרובים לפנים, רצונו יעשה. מי שמעיין רחוק מרצונו, קרוב התינוק שלם להתקבל. פסק אותו הקול.



אָמְרוּ אוֹתָם שְׁנֵי עֲלָמִים, סִימֵן יֵשׁ בְּכֶם? אָמְרוּ, הֵן. הוֹצִיאוּ שְׁנֵי שׁוֹשְׁנִים וְהִרְיָחוּ בָהֶם. אָמְרוּ, שָׂבוּ עַד שֶׁתִּשְׁמְעוּ שְׁנֵי דְבָרִים בְּסוּדוֹת עֲתִיקִים מִתּוֹךְ רְאִשֵׁי הַיְשִׁיבָה, וְיִהְיוּ תְּמִיד בְּסוּד בְּתוֹכְכֶם. אָמְרוּ, הֵן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ וְכָל מָה שָׁרְאוּ, כְּתָבוּ. וְכִשְׁהִגִּיעוּ לְכָאן, הָיָה כְּתוּב (תהלים לט) אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחֲטָא בְלִשׁוֹנִי. וְאֲנִי שְׂאֵלְתִי לְאָבִי אָבָא, כִּמָּה הָיוּ אוֹתָם שְׁנֵי דְבָרִים? וְאָמַר לִי, חֲיִיד בְּנִי, אוֹתָם שְׁנֵי דְבָרִים בָּנוּ עוֹלָמוֹת וְהִחְרִיבוּ עוֹלָמוֹת מִי שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

בֵּינָן שֶׁשְׁמַעוּ שְׁנֵי דְבָרִים אֵלּוּ, אָמְרוּ אוֹתָם תִּינוּקוֹת, צָאוּ צָאוּ! אֵין לָכֶם רְשׁוֹת יוֹתֵר לְשַׁמְעַ! הוֹצִיָא אֶחָד מֵהֶם תְּפוּחַ אֶחָד, וְנָתַן לָהֶם וְאָמַר, הִרְיָחוּ בְזָה, הִרְיָחוּ בּוּ. וְיִצְאוּ, וּמְכַל מָה שָׁרְאוּ לֹא שִׁכְחוּ כְּלוּם. יִצְאוּ.

הָרִי מִמָּנָה אַחַר בָּא וְאָמַר לָהֶם, חֲבָרִים, רַבִּי אֵילָאִי שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם, חֲכוּ לִי כָאן עַל פִּי הַמְעַרָה, וְהוּא יִבֵּא וְיִוְדִיעַ לָכֶם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים שְׁלֹא יִדְעַתֶּם. שֶׁהוּא תִבַּע מִתּוֹךְ הַיְשִׁיבָה שִׁיְהִיָה לוֹ רְשׁוֹת לְגַלוֹת לָכֶם דְּבָרִים. יִצְאוּ אֶתּוֹ וְחֲכוּ עַל פִּי הַמְעַרָה, וְהָיוּ מַחֲזִירִים דְּבָרִים זֶה לְזֶה מְכַל מָה שָׁרְאוּ וְלָמְדוּ שָׁם.

בֵּין כֶּף הָרִי רַבִּי אֵילָאִי בָא מֵאִיר כְּשִׁמְשׁ. אָמַר לוֹ, תוֹרָה חֲדָשָׁה שְׁמַעְתָּ? אָמַר לָהֶם, בּוֹדָאִי! וְנָתַנּוּ לִי רְשׁוֹת לֹא לָכֶם דְּבָרִים. הִתְחַבְּרוּ כְּאֶחָד עַל פִּי הַמְעַרָה וְיִשְׂבוּ. אָמַר לָהֶם, צְדִיקִים אַתֶּם, שְׂרַבּוֹנְכֶם הָרָאָה לָכֶם כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָרִי אֵין לָכֶם פְּחַד וְאִמָּה. אָמְרוּ, וְדָאִי הָרִי נִשְׁכַּח מֵאַתְּנּוּ דְרַךְ בְּנֵי אָדָם, וְתַמִּיָהּ הִיא עַל כָּל מָה שְׂרַאֲיִנוּ בְּהָר הַזֶּה.

אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם הָרִים אֵלֶּה? כָּלָם רְאִשֵׁי יְשִׁיבוֹת לְעַם הַזֶּה שְׂבַמְדָּבַר. וְזָכוּ כַּעַת מָה שְׁלֹא זָכוּ כְּשִׁהָיוּ בְחַיִּים. וְאֵלֶּה רְאִשֵׁי יְשִׁיבוֹת, כָּלָם בְּרִאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשִׁבְתוֹת וּמוֹעֲדִים מִתְּכַנְסִים לְהָר אֶהְרָן הַכֹּהֵן וּמִתְעוֹרְרִים אֵלָיו, וְנִכְנְסִים לְתוֹךְ יְשִׁיבְתוֹ וּמִתְחַדָּשִׁים שָׁם בְּטַהַר הַטַּל הַקָּדוֹשׁ שִׁיּוֹרֵד עַל רֵאשׁוֹ, וְשִׁמֵן מְשַׁחָה שְׁשׁוּפֵעַ עָלָיו, וְעָמוּ מִתְחַדָּשִׁים כָּלָם בְּחִדּוּשִׁים אֶהוּבִים שֶׁל הַמְּלַךְ הַקָּדוֹשׁ, עַד שֶׁנִּקְרָא כָאן יְשִׁיבַת הָאֵהָבָה.



והוא לוקח בכל ישיבה, בסתר דקיק מתעופפים כנשרים לתוך ישיבת האור, והיא ישיבת משה, וכלם עומדים בחוץ ולא

נכנסים פנימה, פרט לאהרן לבדו, ולפי שעה נקראים בשם.

ואין מי שיראה את משה, שהרי אותו מסוה שעל פניו פרוש לפניו, ושבעה ענני כבוד סביבו. אהרן עומד תוך הפרגוד שלמטה ממשה. ופרגוד פוסק, ולא פוסק בתוכם. וכל ראשי הישיבות מחוץ לפרכת הפרגוד הזה, וכל השאר מחוץ לאותם עננים. וכפי חדושי אור התורה שמאירה, כך מאירים אותם עננים.

ונהיים קלושים בדקיקות האור, עד שנראה אותו מסוה, ומתוך אותו מסוה רואים אור שמאיר יותר מכל אורות העולם, והם פני משה. פניו לא נראים כלל, ואין מי שיראה אותם, פרט לאותו אור שיוצא מתוך אותו מסוה אחר כל אותם העננים.

מישה אמר דבר סתם לאהרן, ואהרן מפרש לגדולי הישיבות. במה מפרש? בכל אותם מבויעים שנסתמו ממנו כשהגיע זמנו של יהושע. וכעת הוא מחזיר להם בכמה פלאות, ומקורות ומבויעים ונחלים שנובעים מכל דבר ודבר.

כך נשים צדקניות של הדור הזה באות למרים גם כן בזמנים הללו, ואז עולות כלן כתמרות עשן לתוך המדבר הזה, ואותו יום נקרא יום ההלואה. נשים בלילי שבתות ובלילי ימים טובים, כלן באות למרים, ויודעות השתדלות בידיעה של רבון העולם. אשרי דור זה מכל דורות העולם. יוצאים מישיבת משה, ופורחים לישיבת הרקיע, ואלה שנראים פורחים לישיבה העליונה. על אותו דור כתוב, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו אשרי העם שה' אלהיו.

פתח רבי אילאי ואמר, (דברים יח) תמים תהיה עם ה' אלהיך. מה בין תם לתמים? באברהם כתוב, (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. יעקב שהשתלם יותר, כתוב בו, (שם כה) ויעקב איש תם. למה נקרא איש תם? משום שלא נשאר בו פסלת כלל, שהרי פריעה היתה בו.

במה נפרע (פריעה היתה בו שנפרע) ונטהר מאותה פסלת? משום שאותו מקום שמחזק פסלת, שלתוך מקום הפריעה שורה, הוא שור, דמות השמאל של כסא שלו. ואותו שור נקרא שור תם, שהרי מרכבת הכסא, רשם של ברית יש בו. ועל זה שור זה נקרא תם,



ויעקב אָחוּז בוּ בְּתוֹכוֹ, וּבְשׁוֹר זֶה עוֹשִׂים פְּרִיעָה, וּמַעֲבִירִים זֶה־מַת
הַפְּסֻלֶת כָּלָה.

בְּמִשְׁנֵת בְּצִלְאֵל כְּתוּב, (שם ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. בְּשָׂרָה כְּתוּב
פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתוּב זְכִירָה. לָמָּה? מִשׁוּם שֶׁזְּכוֹר נִרְשָׁם
בַּיַּעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּרִית שְׁלֵם כְּשֶׁנַּעֲשָׂה (כְּשֶׁנּוֹלַד) יוֹסֵף, וּבִמָּה? כְּשֶׁנִּטַּל שׁוֹר
עִמּוֹ שְׁלֵא יִתְחַזֵּק לְצַד הָאֲחֵר, וּמִשׁוּם זֶה נִקְרָא יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹר, בְּכוֹר
שֶׁל אוֹתוֹ שׁוֹר שֶׁלְקַח יַעֲקֹב (דְּבָרִים ל) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ.

וְדָאִי, וְאוֹתוֹ שׁוֹר שׁוֹר תָּם, (בְּרֵאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. רַבּוֹן וְשְׁלִיט,
בַּעַל הַבַּיִת, שְׁאוֹתוֹ שׁוֹר תָּם שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ. מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ שׁוֹר
מוֹעֵד בְּצַד עַרְלָה פְּרִיעָה. וְכִמָּה מְמַנִּים עַל הַחֲקִים יוֹצְאִים מְמַנּוֹ עַד
דְּרָגָה אַחְרוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת שְׁאִי"ה, אוֹתוֹ שֶׁמְפִיל בְּתֵי הָעוֹלָם שְׁלֵא דָרִים
בְּהֵם אֲנָשִׁים. וְכֹלָם יוֹצְאִים מְאוֹתוֹ שׁוֹר מוֹעֵד. וְזֶה בְּחִבּוּר עִם חֲמוֹר
רַע. וּמִשׁוּם זֶה (דְּבָרִים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבְחֲמֹר יַחְדוֹ, כְּדִי לֹא
לְעוֹרֵר אוֹתָם.

וּבְאוֹתָהּ יְשִׁיבַת בְּצִלְאֵל, וְכֵן בְּשֵׁתִי יְשִׁיבוֹת, וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, בַּעֲלָהּ
שֶׁל אוֹתוֹ תָּם. וּמִיְהוּ א' סוּד וְי'. וְכִשְׁהִיוּ כָּלֵל זָכָר וּנְקֵבָה
כְּאַחַד, אֲזֵי נוֹטֵל כָּל אוֹתִיוֹת אֵלֶּה אֶת"ם, וְהוּא אֶמ"ת. (מִיִּכָּה ז) תִּתֵּן אֲמַת
לַיַּעֲקֹב. כָּלֵל זָכָר וּנְקֵבָה כְּאַחַד, שְׁלֵמוֹת הַכֹּל.

אֲבָרָהֶם לֹא הַצְטֵנָה עַל פְּרִיעָה, וְכִשְׁנִכְנַס, נִכְנַס לְתֵם זֶה וּלְתוֹךְ
דְּרָגוֹתָיו, שֶׁנִּקְרָאוּ כְּאַחַד יָם, וְהֵינּוּ תָמִים. אַחֵר כֶּף הַתַּעֲלָה
אֲבָרָהֶם, וְנִכְנַס פְּנִימָה, וְנִקְשֵׁר עִם יְמִין הָעֵלְיוֹן.

תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֵיךָ וְדָאִי, כְּמוֹ שֶׁהוּא תָמִים, כָּלֵל אַחַד, גַּם
אַתָּה תִּהְיֶה עִמּוֹ תָמִים, עִמּוֹ וְדָאִי. בְּמָה נַעֲשֶׂה בֵּן אָדָם
תָּמִים, שִׁיְהִיָּה ת"ם י"ם? ת"ם - כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר. י"ם - כָּל אוֹתָן
דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁלוֹ נִקְרָאִים י"ם, וְלֹא נִפְרָדִים מְמַנּוֹ לְעוֹלָמִים. (שְׁתִּי
נִסְחָאוֹת) גַּם אַתָּה כְּמוֹ זֶה, לְהַעֲבִיר מִמֶּךָ דְּרָגוֹת נְכָרִיוֹת, וְלְהַתְקַשֵּׁר
בְּתָמִים, לְהִיּוֹת בְּךָ דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת, סוּד שֶׁל הַי"ם, וְדְרָגָה קְדוּשָׁה
ת"ם, כְּנִגְדֵי א' סוּד שֶׁל יַעֲקֹב. בֵּן אָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּכֹל יוֹם ת"ם י"ם
כְּמוֹ זֶה מְמַשׁ.

כַּעַת פֶּרַשׁ מַה שֶׁפֶּרַשׁ בִּישִׁיבָה, שֶׁהִלְכָנָה הַקְדוּשָׁה יְפָה הִיא בְּלִכּוֹן,
וְכֹל הַגְּוֹנִים נוֹצְצִים בָּהּ וּמְרַקְמִים, וְהִיא כְּאוֹתוֹ יְפִי וְלִכּוֹן
הַשֶּׁמֶשׁ מְמַשׁ. וּבְאוֹתוֹ הֵיטָב שְׁלָהּ בְּתוֹךְ שְׁבַעִים שָׁנָה יוֹצֵא דָג אַחַד,



ומוציא ממנה גון תכלת, והיא לוקחת גון זה ומתקינה אותו, ומתחפה בחוץ בגון הזה.

לא שגון זה הוא לבושה, שהרי (משלי לא) שש וארגמן לבושה. אבל צפוי חיצוני הוא הגון הזה. כמו זה היה המשכן, שכלו ביפי מרקם לפנים, ואחר כך – (במדבר ז) ופרשו בגד כליל תכלת. מה הטעם? משום שתחת ים זה יש מצולות י"ם, כלל של זכר ונקבה, ויש להם עין הרע להסתכל. וכשסתכלים, מזדמן לעיניהם צבע תכלת, ולא יכולה עינם לשלט, והיא מתקנת לפנים בכל גונים מרקמים פראוי, מתחמים לארבעת צדדי העולם.

כמו זה בן אדם שלובש ציצית, נעשה בכל יום תמים. ת"ם, בארבע כנפים מתקנות פראוי. י"ם, באותו תכלת של הדג של שבעים דרגות הים, צד הרע כשסתכל באדם זה לא יכול להזיקו בעין הרע, ואז הוא תם י"ם עם ה' אלהיו ממש בתקון אחד, הוא למעלה, והוא למטה.

אחר כך מסתלקת היא לתוף דרגות עליונות. גם כך הבן אדם עולה הוא אחר כך בתפלין לתוף דרגות עליונות. ועל זה תמים תהיה עם ה' אלהיו, עמו ודאי. ודאי בשעה אחת, ברגע אחד, היא מתקנת למעלה, ובן אדם מתקן למטה.

אמר רבי אילאי, כל אלו של כאן, כמו זה מתקנים להיות כל אחד תמים עם ה'. ועל סוד זה, במדבר הזה יתמו. אם תאמרו שכשנאמר, לרע נאמר – כך זה בודאי, שהיה להם להיות כל אחד תמים עם ה' בארץ הקדושה, מקום שה' שרוי שם, להיות פנים בפנים כאחד עמו, וכעת כל אחד היה תמים במדבר זה לחוץ, מקום רחוק משם, שלא יסתכל פנים בפנים אתו להיות עם ה' פראוי. ושם ימותו, כמו שראיתם שעושים בכל יום.

אשרי חלקכם, חברים קדושים, שזכיתם לכל זה. שתי מערות אלה אחרות שלכם, שלא תמצאו כל זה שם, שהם תוף ישיבת משה יושבים מרחוק. ועל זה כתוב במשה, (במדבר יב) ענו מאד מכל האדם. ונביא עליון קבלם לישיבתו מיום שהתר לראות כל זה עד אותה שעה שבעה ימים. והרי לא היו מסתכלים בעולם הזה כלום.

אמר לו רבי אילאי, צדיקים קדושים, אמר לכם דברים ששמעתם. ודבר ראשון כשתדעו מדידת המשחה בשם חקוק מפרש,



תִּדְעוּ (שֶׁאֵף עַל גַּב) שְׂבֻצָּלָא הוּא רְבִיעֵי שֶׁל אֹרוֹת עֲלִיוֹנִים, שְׂכָתוֹב (שְׁמוֹת לֹא) וְאִמְלִיא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמָּה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת. מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּכַּל, רוֹאֵה וְנִפְקַח.

מִי שֶׁלֹּא הִסְתַּכַּל בְּאוֹתָם שְׁלֹשָׁה דְבָרִים טְמִירִים, מֵה לְמַעְלָה מֵה לְמַטָּה וְכוּ', עֵתִיד הוּא לְהִפְקֹחַ בְּתוֹרָה וּלְפַקֵּחַ בְּהַ עֵינָיו. עֵץ שֶׁל שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵי, שְׁדֵרֵת הֶבֶן אָדָם, כְּשִׁמְתְּכּוֹפֵף לְפָנָי רְבוּנוּ, יִזְקַף וְיַעֲמֵד לְתַחֲתֵי הַמַּתִּים. אִם לֹא כּוֹפֵף בְּמוֹדִים, נַעֲשֶׂה נַחֲשׁ, וְאִין לוֹ תְּקוּמָה לְאוֹתוֹ הַזְּמַן.

מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵין שְׁנֵי כְּרוּבִים פְּנִימָה, מִי שֶׁנִּכְנַס שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים לְתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִדְבֵק בְּרְבוּנוּ, וְרִצּוֹנוֹ נַעֲשֶׂה. מִי שֶׁמַּעֲיֵן בְּתַפְלֹתוֹ וּמְסַתַּכַּל בְּהַ, רְחוּק מְרִצּוֹנוֹ שְׁשׂוֹאֵל. קָרְבַּן הַתִּינוּק כְּשִׁמְקָרִיב אָדָם בְּנוֹ לְבֵית סֶפֶר אוֹ לְמִילָה, זֶה קָרְבַּן שְׁלֵם לְהַתְּקַבֵּל. מִכָּאֵן וּלְהִלָּאָה, אֶהוּבִים, לְכוּ.

אַלְעָזָר בְּנֵי, יָפָה אֲמַרְתָּ כְּפִי מֵה שְׁלֵמֵדָת. אֲבָל חַס וְשְׁלוֹם, שֶׁאֵף עַל גַּב שֶׁרַחֵל הַיְתָה עֲקָרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, יַעֲקֹב חָכֵם הָיָה. וְאִלְמָלֵא לֹא יָדַע יַעֲקֹב שְׁלֵאָה אֲשֶׁתּוֹ, לֹא קָבַר אוֹתָהּ בְּמַעְרָה לְהַתְּחַבֵּר עִמּוֹ בְּחִבּוֹר אֶחָד, וְיִקְבֹּר אוֹתָהּ מִחוּץ לְאָרֶץ. אֲבָל אֵת לֵאָה הַכְּנִיס לְתוֹךְ הָאָרֶץ, וְרַחֵל שָׁם בְּחוּץ. מֵת יַעֲקֹב, נִקְבֹּר בְּתוֹכָהּ בְּחִבּוֹר אֶחָד.

כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ כָּל שְׂאֵר הָאֲבוֹת, גַּם כֵּן אָדָם. מֵתָה חַוָּה בְּתַחֲלָה, וְיִקְבָּרָה שָׁם, וְשָׁם יָדַע אָדָם שֶׁזֶה מְקוֹם רְאוּי לוֹ. מֵת אָדָם, נִקְבֹּר בְּתוֹכָהּ בְּחִבּוֹר אֶחָד. מֵתָה שָׂרָה, נִקְבָּרָה שָׁם, וְחַוָּה רָאֲתָה וְשִׁמְחָה לְקִרְאָתָהּ וְקָמָה וְקִבְּלָתָהּ. שְׁעוֹר חַוָּה לְגַבֵּי שָׂרָה, שְׁעוֹר שֶׁל שְׁתֵּי אִמּוֹת וְלֹא יוֹתֵר. מֵת אַבְרָהָם, נִקְבֹּר לִיד שָׂרָה בְּחִבּוֹר אֶחָד. מֵתָה רַבְּקָה, נִקְבָּרָה שָׁם, וְשָׂרָה רָאֲתָה וְקָמָה וְקִבְּלָתָהּ. מֵת יַצְחָק, נִקְבֹּר אִתָּהּ בְּחִבּוֹר אֶחָד. מֵתָה לֵאָה, נִקְבָּרָה שָׁם, וְרַבְּקָה רָאֲתָה וְקָמָה וְקִבְּלָתָהּ. מֵת יַעֲקֹב, הַתְּחַבֵּר אִתָּהּ בְּחִבּוֹר אֶחָד. וְכֻלָּם זָכָר וְנִקְבָּה כְּאֶחָד בְּחִבּוֹר אֶחָד.

סְדוּרָם אֵיךְ שׁוֹכְנִים? נָשִׁים לִיד נָשִׁים, וּזְכָרִים לִיד זְכָרִים. אָדָם בְּרֵאשׁ, חַוָּה סְמוּכָה לוֹ. שָׂרָה לִיד חַוָּה. אַבְרָהָם סְמוּךְ לְשָׂרָה. יַצְחָק סְמוּךְ לְאַבְרָהָם. רַבְּקָה סְמוּכָה לְיַצְחָק. לֵאָה סְמוּכָה לְרַבְּקָה. יַעֲקֹב סְמוּךְ לְלֵאָה. נִמְצָא אָדָם בְּצַד זֶה וְיַעֲקֹב בְּצַד זֶה, זֶה רֵאשׁ וְזֶה סוּף.



בספר שלמה המלך הוא כראוי, וכך זה: אדם וחנה בתחלה, ושרה ואברהם סמוכים להם. יצחק ורבקה לזוית אחרת, בדרך ישר בשורה אחת. יעקב ולאה באמצע. ואותם נשים ליד נשים, וזכרם ליד זכרים. ואדם וחנה, שרה ואברהם, יעקב ולאה, רבקה ויצחק. אדם בצד זה, ויצחק בצד זה, ויעקב באמצע. יצחק ליד אביו לא דרך העולם. ועם כל זה יעקב צריך באמצע.

ובבב הזוגות הללו, כמו שנקברו – כך יקומו וכך ימצאו. לאה תשמח עם משיח בן דוד שיצא ממנה לפניו. רחל תשמח במשיח בן יוסף שיצא ממנה מחוץ לירושלים, והכל למקומותיהם.

אלה כאן ואלה כאן. שהם (מגדלים) מרגליות של אבן טובה כלם. בין כל המגדלים יש מגדל אחד של אבן טובה באמצע, וזה עולה לרום הרקיע, ולא נראה כעת, עד אותו זמן שיתגלה. ראש הישיבה ראה אותו, והיה רשום שם פסוק זה למעלה, (משלי יח) מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. ופרש ראש הישיבה פסוק זה, מגדל עז – זו כנסת ישראל. בו ירוץ צדיק – בו רצון הצדיק תמיד. ועל זה, ונשגב אותו מגדל שלא יפל לעולמים כמו שהיה.

ורבי כרוספדאי חמוד הלב פרש פסוק זה עד שלא הסתלק, ופרש יפה. מגדל עז – זו תבה. וספר תורה שהוא עז, לשים בו, ולהוציאו מתוך ההיכל, דמות היכל הפנימי, שממנו יצאה תורה, ואותו מגדל שם ה' הוא ודמותו, וצריך בשש דרגות.

בו ירוץ צדיק, במה? במגדל או בספר תורה? אלא הפסוק נדרש בזה ובזה. כשדורשים במגדל, צריך צדיק זה שיהיה חזן הכנסת צדיק אמת, ודמות של צדיק עליון. כשדורשים בספר תורה, מי שעולה לספר תורה לקרא בתורה, צריך צדיק, וצדיק נקרא. מי נקרא צדיק מכלם? הששי שעולה מאותם שבעה. אמר רבי שמעון, ודאי שהוא לא עולה כל ימיו, אלא ששי לאותם שעולים. בו ירוץ צדיק, בספר תורה ירוץ דברי צדיק זה. ונשגב ממה? מפחד מלאך המות, שהרי מאריך ימים. ונשגב שלא ינוק לעולם.

באותו מגדל שעולה בין אותם מגדלים קים אור אחד בדמות ספר תורה. כשבאה אותה צפור, לוקחת אותו מגדל ממקומו, ועומדת תוך אמצע העזרה תוך כנפי הכרובים היה. (ומה



שְׁהִיָּה), רומו לְרום הַשָּׁמַיִם נִשְׁפָּל וְנִכְנָס תַּחַת אוֹתָם כְּרוֹבִים, וְחוֹמוֹתָיו בֵּין רָאִשֵׁי הַכְּרוֹבִים.

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פְּתָחִים שָׁם, בְּפֶתַח הָאֲמָצְעִי עוֹמֵד מְאוֹר זֶה, דְּמוֹת סֵפֶר תוֹרָה, בּוֹ עֵתִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לִקְרֹא בְּפֶרֶשֶׁת הַקֵּהֶל, וְזֶה יִהְיֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְלֹא אַחֵר.

וּבְאוֹתוֹ סֵפֶר תוֹרָה שֶׁל אוֹתוֹ אוֹר, אִי חֶסֶד קְדוֹשׁ, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמִּפּוֹ יִשְׁמְעוּ קוֹל נְעִימוֹת שֶׁל דְּבָרָיו מֵאוֹתָם דְּבָרִים סְתוּמִים שֶׁפָּרַשׁ בַּתוֹרָה. בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשִׁבְתוֹת וּמוֹעֲדִים וְחַגִּים, כְּשֶׁרוֹצִים כָּל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה לְעֵלוֹת לְמַעְלָה לְתוֹךְ יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ, כָּלֵם מֵתְכַנְסִים אֶל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְהוּא מְפָרֵשׁ דְּבָרִים, וּמֵתוֹךְ מְתִיקוֹת דְּבָרָיו בְּעֶרְגָה עוֹלִים. כָּל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים גְּנוּזִים לְךָ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁפָּרַשׁ לְיוֹם שֶׁל הַשְּׂאֵלוֹת שֶׁלָּךְ.

בְּשִׁעוּמוֹד אוֹתוֹ מְגִדֵל בְּאֲמָצֵעַ הָעֶזְרָה וּפֶתַח זֶה פּוֹתַח, פּוֹתַחִים אוֹתָם כְּרוֹבִים פִּיהֶם, וּפּוֹרְשִׁים כְּנַפְיָהֶם, וּמְאִיר אוֹר עֲלִיּוֹן עַל אוֹתוֹ פֶּתַח. וְאוֹתוֹ סֵפֶר תוֹרָה נִפְתָּח, וְאוֹתָם כְּרוֹבִים פּוֹתַחִים וְאוֹמְרִים: (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לְיִרְאֵיךָ וְגו'. נִסְגְּרִים הַפְּתָחִים, וְסֵפֶר הַתוֹרָה נִגְלָל.

מִי רָאָה אוֹר הַמְּאִיר שֶׁל אוֹתוֹ סֵפֶר תוֹרָה, כְּלוֹ אוֹר מְאִיר, אוֹתִיוֹת שֶׁלוֹ, שֶׁלְהַבּוֹת אֵשׁ מְאֲרָבְעָה גְּנוּנִים שֶׁהֵם מְעוֹלָם עֲלִיּוֹן, כָּלֵם בּוֹלְטִים וְנוֹצְצִים, אֵין מִי שֶׁיִּכּוֹל לְעַמֵּד בָּהֶם פֶּרֶט לְמְשִׁיחַ. נִסְגָּר פֶּתַח זֶה, וְכְרוֹבִים שׁוֹכְכִים, וְאוֹתוֹ מְגִדֵל פּוֹרַח וְעוֹמֵד בְּמִקְוֵמוֹ בֵּין שָׂאֵר הַמְּגִדֵלִים.

בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֲמָצְעִי יֵשׁ עֲטָרַת פֶּזַע עֲלִיּוֹנָה וְנִכְבְּדָה גְּנוּזָה, שֶׁלֹּא נִרְאִיתָ כְּעֵת, גְּלוּפָה וְחִקּוּקָה בְּכָל מִינֵי אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְעֵתִידָה לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ כְּשֶׁעוֹלָה בְּאוֹתוֹ מְגִדֵל, וְשְׁנֵי נְשָׂרִים, זֶה מִצַּד זֶה וְזֶה מִצַּד זֶה, לוֹקְחִים אוֹתוֹ בְּיַדֵּיהֶם.

בְּשִׁעוּלָה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, מֵתְתַקְנִים הַנְּשָׂרִים, וְלוֹקְחִים עֲטָרָה זוֹ בְּשִׁעָה שִׁיתְחִיל לִקְרֹא, יִפְתַּח פֶּתַח אַחֵר, וּמִשָּׁם תִּצָּא אוֹתָהּ יוֹנָה שֶׁשָּׁלַח נֹחַ בִּימֵי הַמַּבּוּל, שֶׁכְּתוּב (בראשית ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. הַיּוֹנָה, אוֹתָהּ הַנּוֹדְעַת, וְלֹא דְבָרוּ בָּהּ הַקַּדְמוֹנִים וְלֹא יָדְעוּ מַה הִיא, אֲלֹא מִכָּאן יִצָּאָה וְעֲשֶׂתָה שְׁלִיחוֹתָהּ.



וּבִשְׁעָה שְׁכָתוֹב וְלֹא יִסְפָּה שׁוֹב אֵלָיו עוֹד, לֹא יֵדַע אָדָם לְאֵן הֵלְכָה, וְהִיא שָׁבָה לְמִקוּמָהּ וְנִגְנְזָה בְּפֶתַח זֶה, וְהִיא תִקַּח עֶטְרָה בְּפִיָּהּ וְתִשִּׂים עַל רֹאשׁ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, הַגִּיעַ וְלֹא הִגִּיעַ, וְאִז כָּתוֹב, (תהלים כא) תִּשִּׂית לְרֹאשׁוֹ עֶטְרַת פָּז.

וּבֵינָן שֵׁיקְרָא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּסִפְרֵי תוֹרָה, יִקוּמוּ שְׁנֵי נְשָׂרִים, זֶה מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן, וְיוֹנָה מִתְכַּוֶּפֶת, וּמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יוֹרֵד, וְעֶטְרָה עַל רֹאשׁוֹ, עַד מְדַרְגָּה אַחְרוֹנָה. וְשְׁנֵי נְשָׂרִים פּוֹרְחִים לְמַעְלָה עַל רֹאשׁוֹ, וְיוֹנָה שָׁבָה וְעֶטְרָה בְּפִיָּהּ, וְיִקְבְּלוּ אוֹתָהּ שְׁנֵי נְשָׂרִים אֵלָיו.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ נִקְרָא זֵית רַעֲנָן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוֹב (תהלים נב) וְאֵנִי כְּזֵית רַעֲנָן בְּבֵית יְגוֹ'. עֲלֵה זֵית – זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְזֶהוּ שְׁרָמְזָה יוֹנָה זוֹ בִּימֵי נַח, שְׁכָתוֹב (בראשית ח) וְהִנֵּה עֲלֵה זֵית טָרֶף בְּפִיָּהּ. אוֹתוֹ עֲלֵה זֵית טָרֶף וְנִחַטֵּף לְכַבּוֹדוֹ, בְּמָה? בְּפִיָּהּ. שְׁעוֹמֶדֶת עַל רֹאשׁוֹ, וּמִקְבֵּל כְּבוֹד מִיוֹנָה זוֹ. וּמָה שְׁכָתוֹב טָרֶף וְלֹא טָרְפָה, (אלא) כְּזָכַר הַזֶּה שְׁעוֹשֶׂה חֵיל וּמְנַצֵּחַ. בִּישִׁיבַת הָרְקִיעַ יוֹנָה זָכַר הוּא. מִתּוֹךְ שְׁנִקְרָא יוֹנָה כְּתוֹב כְּנִקְבָה, וְכָתוֹב כְּזָכַר בְּזִמְן שְׁמִקְבֵּל כְּבוֹד זֶה.

מִגְדָּל זֶה כְּשֹׁשֶׁב לְמִקוּמוֹ, מְאִיר כְּאוֹר עֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ, שְׁכָתוֹב (תהלים פט) כִּסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי, וְאֵף שְׁכִסָּא אַחַר יְהִיָּה לוֹ בְּנִסִּים וְאוֹתוֹת גְּדוּלִים. בְּרֹאשׁ מִגְדָּל זֶה יֵשׁ עוֹפוֹת אֵשׁ (דָּרוֹר) שְׁמִצְפָּצְפִים, כְּשְׁעוּלָה הַבֶּקֶר, צְפִצְפוֹן שֶׁל נְעִימוֹת, שְׁאִין נֵעַם וְנִגּוֹן כְּאוֹתָהּ נְעִימוֹת.

לְמַעְלָה מְכַלֵּם מִיָּנִים אַחֲרֵים וְיוֹנִים אַחֲרֵים שְׁפוֹרְחִים בְּאוֹיר, עוֹלִים וְיוֹרְדִים, יוֹרְדִים וְעוֹלִים, לֹא שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים. אוֹתוֹת גְּדוּלוֹת וְאוֹתוֹת קִטְנוֹת פּוֹרְחוֹת בֵּינֵיהֶם.

אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, בְּשַׁעַה שְׁהֵאוֹתוֹת פּוֹרְחוֹת, רוֹאֶה הָאָדָם בְּאוֹתוֹת גְּדוּלוֹת. כְּתוֹב בְּאוֹיר לְפִי שַׁעַה, בְּרֹאשִׁית בְּרֹא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. (וְהָאָרֶץ הִיְתָה תַּהוֹ וְבַהֹוּ וְגו', מִכָּאן חוֹזְרוֹת הָאוֹתוֹת הַגְּדוּלוֹת כְּבַחְחֵלָה) מְכוֹת אוֹתוֹת קִטְנוֹת בְּהֶם וּפּוֹרְחוֹת, וְנִרְאָה מֵהֵן כְּתוֹב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וְגו', וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֵת הָאוֹר וְגו'. אַחַר כֵּן חוֹזְרוֹת אוֹתוֹת קִטְנוֹת וּמְכוֹת בְּאוֹתוֹת גְּדוּלוֹת, וְנִרְאָה מֵהֵן שְׁכָתוֹב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ וְגו'. וְכֵן כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֹאשִׁית, פְּלֹאוֹת גְּדוּלוֹת, וְשִׁמְחָה לְעֵינַיִם מַעֲשִׂים שֶׁל אוֹתוֹת אֵלָיו. אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁלָכַל זֶה מְצַפִּים.

אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, מִי שְׁשׁוֹמֵר בְּרִית, שֶׁם אוֹתוֹ אַחֲרָיו, וְהוּא לְהַתְחַלָּה. וְאֵם תֹּאמֶר, מִי שׁוֹמֵר לְאַחֹר? הֲרִי שְׁמִירָה גְדוּלָה וְעֵלְיוֹנָה מֵהַכֹּל



ששומרו. ומי הוא? צדיק עליון באהבה רבה. נכנס בין צדיק וצדק, ונמצא שמור מכל הצדדים. אשרי מי ששומר ברית זו. ועל כן ישראל נראים כל הזכרים ששומרים אות ברית זו לפני המלך הקדוש. מיהו שיכול להזיק לבן שהוא באמצע אביו מכאן, ואמו מכאן, והוא ביניהם? וזה כשהוא אחרי ה'.

בא וראה, אותו רקיע כשסובב בגלגול, מנגן בנגון, ומקול נהמת המים הנובעים לא ידוע אותו נגון. כל אותם האגנים שבארבעה צדדים מתמלאים מנביעת המים שנובעים. מי שהוא בפנים, בשני צדדים עומד שם. אחד בשמחה, שאין שמחה כאותה שמחה בעולם, לקיים (שם ק) עבדו את ה' בשמחה. ואחד ביראה, שאין יראה כאותה יראה בעולם, לקיים (שם ב) עבדו את ה' ביראה.

מעין מים אחד שנובע מצד מזרח, זהו שאמר יחזקאל הנביא. ממעין זה לא יכולים לסיים שבח כל בני העולם. במקום שנולד שם לצד מזרח, אין עמק ורום שלו אלא זרת, ולא יותר.

בשנובעים המים ועולים, עולים כל מיני מרגליות שבעולם, ולא נופלים בחוץ. כעת נראים בגון אחד, לפי שעה נופלים אלה, והנה עולים אחרים בגון אחר בכל מיני גונים שבעולם. נופלות אותן מרגליות, ולא נופלות בחוץ.

מביב אותה נביעה סובבים כפתור ופרח, ולא יכולים כל בני העולם לעמד על אותם גונים, כלם שלהבות לוהטות, ולא יכולים להסתפל בהם. לא ידוע חשיבות המעשה. העלים שלהם נוצצים בכמה גונים.

מעשה ציור, אמנות רבון העולם, מכסים על שלש מאות ושבעים וחמשה כרובים שתחתייהם, אחר שבכים אחרים לפנים. ואותם שבכים סביב העזרה לפנים.

ולמעלה מהם אותן גפנים פרושות, תחת הגפנים אותם כרובים, כלם בכנפים פרושות משלבות אלו באלו. כאן אמר ראש הישיבה, שכל מי שמשתדל באותן גפנים, מאירים פניו כאור השמש.

אותם שבכים שתחתיהם סביב סביב לעזרה, כלם מרקמים בחוטים שמאירים בגונים גדולים, לוהטים בארבעה מיני זהר של



אֵשׁ. שְׁלֵהבוֹת עוֹלוֹת, וּגְוָנִים נוֹצְצִים, וְלִפְעָמִים הַשְׁלֵהבוֹת שׁוֹכְכוֹת, וְאוֹרוֹת וּגְוָנִים עוֹלִים וּמְכִים אֱלֹה בְּאֵלֶה.

שֵׁשֶׁת אֲלֵפִים אֲנִי לְגַבִּי אוֹתָם שְׂבָכִים, אַרְבַּעַת גְּוָנִים לְאַרְבַּעַת צְדָדִים שֶׁל הָעֶזְרָה. אֱלֹה הֵם גְּדוֹלִים, וְנִבְיַעַת הַמַּיִם הַחַיִּים בְּכָל הַצְּדָדִים. וְהֵם נוֹפְלִים בְּאוֹתָם אֲנִי, וְנִבְלָעִים בְּמִקְוָם, וּמַיִם אֱלֹה לֹא יוֹדְעִים לְאֵן הוֹלְכִים.

בְּאַמְצֵעַ הָעֶזְרָה יְקוֹמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִרְאוּ לְפָנַי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. בְּצַד דְרוֹם בְּעֶזְרָה זֶה נוֹלַד מֵעֵין מַיִם אֶחָד, וְנִדְמָה (וְהִתְרַבָּה) שִׁישׁ שִׁטְפוּ הַמַּיִם אֶת כָּל הָעוֹלָם. מִי שִׁיכָּנַס בָּהֶם, יִהְיוּ עַד הַבְּרַכִּים. יִכָּנַס בָּהֶם גְּבוּר גְּדוֹל, יִכָּנַס בָּהֶם עַד הַבְּרַכִּים. אִם תִּינוּק בֶּן יוֹם, עַד הַבְּרַכִּים. מִי שִׁשׁוּתָה מֵהֶם יִתְחַכֵּם, וְיִתְפַּקַּח בְּחֻכְמָה.

מֵעֵין זֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ מַרְגְּלִית קְטַנָּה אַחַת בְּכַתֵּל דְרוֹם. אוֹתָם הַמַּיִם נִבְלָעִים תּוֹךְ הַמִּקְוָם (תּוֹךְ הַמִּקְוָם הַזֶּה), וּמִשָּׁם יֵצְאוּ הַחוּצָה מִהַמִּקְדָּשׁ, שָׁעַד שִׁיעֲלוּ לְנַחַל שִׁטִּים, יִשְׁטְפוּ אוֹתָהּ זְמַח שִׁילְדוֹ הַמַּיִם שֶׁבְשִׁטִּים. וְעַל כֵּךְ מַיִם אֱלֹה בְּעֶזְרָה, בְּגַלֵּל אֵלָיו שֶׁנִּרְאוּ שָׁם זְכָרִים, הָיוּ שׁוֹתִים מֵהַמַּיִם, לֹא נִתְעוֹרְרוּ לְנִקְבוֹת בְּבוֹאָם לְהִתְרַאוֹת לְפָנַי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. וְעוֹד, שֶׁהָרִי יִתְפַּקְחוּ לְדַעַת דְּבָרִים סְתוּמִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, תּוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ הַזֶּה כָּל הַהִרְהוּרִים נִשְׁכָּחוּ, פָּרַט לְהִרְהוּר שֶׁל חֲדוֹת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

עֲנַף אֶחָד יוֹצֵא בְּתוֹךְ אֲמַצֵּעַ אוֹתוֹ מֵעֵין. אָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, כְּשֶׁהִתְקַרְבְּתִי לְאוֹתוֹ עֲנַף שֶׁבְתוֹךְ הַמֵּעֵין, עָלָה עֲנַף לְמַעְלָה לְמַעְלָה. כָּל מַה שֶׁהִתְקַרְבְּתִי - כֵּךְ עָלָה. יְסוּד וְשִׁרְשׁ אוֹתוֹ עֲנַף אֵינוֹ רַק בְּמַיִם. אוֹתוֹ עֲנַף מְכַסֶּה עוֹלָמוֹת. כָּל גּוֹיֵי הָעוֹלָם בְּאוֹתָם הָעֲנָפִים שָׁלוּ. פָּרִיו לֹא יָדוּעַ מֵהוּ, וְלֹא יְכוֹלִים לְדַעַת. וְאָמַר שֶׁשָּׂאֵל אֶת הַמְּשִׁיחַ עַל אוֹתוֹ פְּרִי, וְאָמַר, פְּרִי זֶה גָּנוּז (זְכָרִיָּה ח) לְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מֵרַב יָמִים. מִי שִׁזְוָכָה לְדַעַת זֶה - שִׁידַע.

רְקִיעַ אֶחָד יֵשׁ עַל אוֹתוֹ עֲנַף פְּרוּשׁ לְמַעְלָה. מֵאוֹתוֹ רְקִיעַ הוֹלֵךְ טַל עַל גְּבֵי אוֹתוֹ מֵעֵין, וְלֹא יוֹתֵר. כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל אָדָם עַל אוֹתוֹ רְקִיעַ מִרְחוֹק, דּוֹמָה תְּכֵלֶת יוֹתֵר קָרֵב, דּוֹמָה אָדָם. קָרֵב יוֹתֵר, דּוֹמָה יָרֵק. קָרֵב יוֹתֵר, דּוֹמָה לְבָן, שֶׁאֵין בְּעוֹלָם לְבָן כְּמוֹתוֹ. טַל שֶׁהוֹלֵךְ מִמְּנוֹ נִשָּׂא בְּאוֹתוֹ עֲנַף, וְעוֹשֶׂה פְּרִי זֶה וּמִתְגַּדֵּל. אוֹתוֹ רְקִיעַ הוּא הוּא הוֹלֵךְ בְּגִלְגוֹל יוֹתֵר מִמָּה שֶׁעֵינִים יְכוֹלוֹת לְהִסְתַּכֵּל.



כָּל אותם שומרי ברית הקדש (רוצים) שרוצים להראות לפני המלך, שהרי לא נראו אלא בשביל להראות שהם בני מילה קדושה. ועל זה, (שמות כג) יראה כל זכורך, אותם בני ברית קדש. דייק ראש הישיבה, זכורך ולא זכרך, שהרי זכר כתוב, ולא זכור. מה זה זכורך? אלא כל אותם ששמרו ברית קדש ולא חטאו בו, הם היו בני המלך שבכל יום משתבח בהם וזוכר אותם תמיד. ועל כן זכורך, שהוא שיש בו ברית קדושה, שזוכר אותם המלך בכל יום, שאין שבח לפני המלך העליון (אלא) כמי ששומר ברית זו.

ועל כן צריך להראות שלש פעמים בשנה לפניו. שלש פעמים למה? אלא בגלל אבות הראשונים שקבלו ברית זו ראשונה לכל מצוות התורה, ומשום כך שלש פעמים הם בשנה. אברהם קבל ברית, יצחק קבל ברית, יעקב היה שלם מכלם, ועל כן כתוב בו (בראשית כה) ויעקב איש תם, שלם מהכל.

אברהם נקרא תמים, ולא היה כל כך שלם, אבל תם - שלם מהכל. מה כתוב בנח? (שם ו) איש צדיק תמים היה בדרתיו. היה רשום ברשם קדוש ביניהם. ואמר ראש הישיבה, בכל מקום שכתוב תמים, שרשום ברשם קדוש באות קיום הברית, ומשום ששמר הברית נקרא תמים בדרתיו, מה שלא היו כלם כך, שהם מחבלים ברכיהם.

ועל זה כתוב את האלהים התהלך נח. וכי מי יכול ללכת עמו? אלא כל מי ששומר ברית קדש, מזדוגת בו שכינה ושורה עליו. ומשום כך, (דברים יח) תמים תהיה עם ה' אלהיך. תמים תהיה, ואחר כך עם ה' אלהיך. בזוג אחד. שפיון ששומר ברית זו, עם ה' להיות, ולא נפרד ממנו.

באברהם כתוב, (בראשית יז) התהלך לפני ויהיה תמים, מילת אותו ברית. התהלך לפני - מכאן שלא ילך גבר אחר אשה, אלא לפניך דרך כשר הוא. והרי כתוב (שמות כג) הנה אנכי שלח מלאך לפניך. (שם לג) ושלחתי לפניך מלאך. לאברהם שלא היה מהול, דחה אותו לפניך. ועל כן לא כתוב היה תמים והתהלך לפני, אלא התהלך לפני, שלא ראוי אתה עד שתהיה תמים. וכן בכלם, פיון שבן אדם תמים ושומר אותו, מיד היא לפניו, והוא אחריה, כשר הוא לזה. לחסרון מה כתוב? (שמואל א טו) כי שב מאחרי.



נח מהול היה ותמים, פריעה לא היתה בו, ומשום שלא היתה בו פריעה, מה כתוב? את האלהים, ולא אחר האלהים. לפני לא היה, משום שהיה מהול. לאחור לא היה, משום שלא נפרע. אז איך היה? את האלהים, סמוך לו, ולא יכול להסתכל בו, שלא כל כך כשר.

למוד פנימיות התורה הוא בכלל "שליש במקרא"

ועל פי זה יתרץ מה שנדחקו גדולי המפרשים בפירוש מימרא זו ועבודה זרה יט, ב. דלעולם ישלש אדם שנותיו שלישי במקרא שלישי במשנה שלישי בתלמוד ... אמנם לפי מה שכתב אתי שפיר, דבתחלת למודו של אדם ישלש השלישי במקרא ממש לבדו, דאף על גב שילתלמוד צריך זמן יותר, מכל מקום יש לו למהר ללמד המקרא בתחלה, ואחר שהגדיל בחכמה יש לו לקיים השלישי במקרא בתורה שבכתב עם מה שילמד אחר כך מפנימיות התורה והאגדות, שזה נכלל הכל בשלישי במקרא כנזכר לעיל (ואפשר דגם למוד מדרש רב ושאר המדרשים הוא בכלל השלישי במקרא ... ואף שבהלכות תלמוד תורה מבאר דמדרש תורה שהוא ספרא וספרי וכהאי גוונא הו בכלל שלישי במשנה, הינו מפני שהו הלכות וגופי התורה כמו המשנה, מה שאין כן למוד הרבות שהו אגדות שעל המקרא ומוסר השם אפשר שזה נכלל בשלישי במקרא...)

(לקוטי תורה לבעל התניא שם טור ג' ואילה)

ראוי לקבץ שעורו בלמוד הזהר והתקונים באפן שישלימם כל שנה

יתנהג בדרך זו שיראה לסיים זהר ישן וזהר חדש והתקונים בכל שנה. אף אם ילמד סדר הפרשיות של הזהר הקדוש על סדר השבועות, לא יספיק לפעמים שנים ושלשה שבועות בפרשה אחת, דהינו בפרשות גדולות. לכן ראוי שיקבץ שעור הלמוד מזהר הקדוש ותקונים ג' דפין בכל יום, שיוכל להשלים כל הזהר ישן וחדש ותקונים בכל שנה, ואחר למוד ג' דפין יקבץ למודו בשאר ספרי המקבלים, וילמד ספרי המקבלים על סדר שיכול עד שיסיים כל ספרי המקבלים הנמצאים וכו', אף הזהר הקדוש והתקונים יזהר לסייםם בכל שנה כנזכר לעיל, וכזה יתנהג כל ימי חייו.

(יסוד ושךש העבודה, שער הששי, שער הניצוץ)

למוד חמש דפין זהר בכל יום הוא תועלת גדול להנפש

המקבלים כתבו, כי חמש דפין מזהר הקדוש בכל יום הוא תועלת גדול ותקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה, והוא מרפא ותקון לחטאים ולפשעים של הנפש.

(מטה אפרים סימן תקט"ו סעיף קטן ז')



סדר הלימוד ליום א אייר [יום 208 בשנה]

בישראל כתוב, (שמות יג) וְהָ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעָמוּד עָנָן [וגו'] וְלַיְלָה בְּעָמוּד אֵשׁ וְגו'. כִּי־כִי־יִשְׂרָאֵל (שם יד) הַמִּבְלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם וְגו', כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם – כְּכִי־כֹל נִחְלַשׁ דַּעְתּוֹ. כְּתוּב וַיִּסַּע מִלֶּאֱדָה הָאֱלֹהִים הַהֵלֵךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נִקְמוֹת.

וַעֲלֵה זֶה שְׂמַח הַמְּשִׁיחַ וְשְׂמַח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהַתְּבַשֵּׁר בְּזֶה. וְאָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהָרִי דִיק לַמְּשִׁיחַ וְאָמַר, מִנֵּי־ן הִיָּה לְדַנְיָאֵל שְׂאָמַר, (דניאל ה) שָׁבַר מַלְכוּתָךְ לְשָׁנִים וְנִתְּנָה לְמַדֵּי וּפְרַס? מֵאוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁל וּפְרַסִּין נִשְׁמַע לוֹ. וְכָאֵן מֵהוּ? אָמַר לוֹ, כִּף זֶה וְדָאֵי, פְּרַס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ (שָׁבַר מַלְכוּתָךְ) הִרְשָׁעָה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ אַחֵר, וְאַחֵר כִּף יִשְׁלַט מֶלֶךְ פְּרַס וַיִּטַּל מִמַּלְכוּת רַבּוֹת, וַיִּשְׁלַט עַל אֶרֶץ הַקִּדְּשׁ שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, וַיִּשְׁלַט וַיְהַרְג רַבִּים וְאוֹתוֹ מְשִׁיחַ, וְאַחֵר כִּף יִפֹּל, וַיִּקְבְּלוּ אֶת הַמַּלְכוּת קְדוּשִׁים עֲלֵיוֹנִים. וְעַל זֶה וּפְרַסִּין, מֶלֶךְ פְּרַס נִשְׁמַע כְּאֵן. **אֵי** חֲסִיד קְדוּשׁ, כִּמָּה חֲדוּהָ עַל חֲדוּהָ בְּאוֹתוֹ מַעֲיָן. בְּאוֹתוֹ מַעֲיָן מְגַדְלִים כָּל מִינֵי אֵילָנוֹת שֶׁהַצִּיב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֵן, וְכֻלָּם קְיָמִים לְרַפּוּאָה, עֲלִים וּפְרוֹת וְעֲנָפִים, וְלִשְׂמַחַת הַלֵּב תָּמִיד. וְאֵין בִּינֵיהֶם רָעַב וְדָאָגָה וְאַנְחָה לְעוֹלָמִים. אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁלָכַל זֶה מַצְפִּים וְכֹל זֶה גְנוּז לָהֶם.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּקִרְקַע הַמִּקְדָּשׁ הַזֶּה יֵשׁ מֵאוֹתָן הַפְּלָאוֹת. אָמַר לוֹ, אֵי רַבִּי, אֵי רַבִּי, אֲשֶׁרֵי חֲלַקְךָ שְׁכָל זֶה בְּאוֹתוֹ עַל גְּבֵי אוֹתוֹ מַעֲיָן רְקוּם, אָבֵל אֵין מִי שֶׁיְכֹוֹל לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ. לַפְּעָמִים אוֹרוֹ אוֹר, לַפְּעָמִים חֲשֵׁף, לַפְּעָמִים גּוֹן אַרְגָּמָן, נוֹצְצִים שֶׁהַעֵינִים לֹא יְכוּלוֹת לְהַסְתַּכֵּל לְמַעְלָה. (ההיא) הִיא שְׂשֻׁאֲלָתָהּ, חֲסִיד קְדוּשׁ, מֵאוֹתוֹ קִרְקַע הַמִּקְדָּשׁ, רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה לֹא נִפְרַד מִמֶּנּוּ, שֶׁהָרִי גְנוּז הוּא בְּתוֹךְ הַיְרֵדָן, וְהָרִי אָמַרְתִּי לָךְ מֵה שְׂאָמַרְתִּי, אָבֵל נִשְׂאֵל דְּבַר זֶה, וְתַדַּע מֵה שְׂתַדַּע.

יְרֵדֵן זֶה נִכְנָס וְנִמְשָׁךְ זְמַן אֶחָד בְּשָׁנָה לְתוֹךְ אוֹתוֹ נִהַר שְׂיוּצָא מַעְדָן, וְלֹא מֵאוֹתָם אַרְבַּעָה נִהָרוֹת שְׂנַמְשָׁכִים מִמֶּנּוּ, אֶלֶא בּוֹ מִמָּשׁ. כִּי־ן שֶׁהַגִּיעַ אֵלָיו, הוּא נִמְשָׁךְ וּמִתְפַּשֵּׁט וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיְרֵדָן. וְכִי־ן שְׂמַגִּיעַ לְתוֹךְ קִרְקַע הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצָא שֵׁם שְׁלִשָּׁה יָמִים, וְלֹא מִתְפַּשֵּׁט וְלֹא נִמְשָׁךְ לְמָקוֹם אַחֵר. וְאָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שְׂכַשְׁחוּזָר אוֹתוֹ נִהַר



למקומו, משאיר שם כל מיני ציורים שעושה הקדוש ברוך הוא בגן עדן, שאותם ציורים גנוזים תחת מקומם.

אֵלֶּה כאן ואלה כאן, ועולים ויורדים כמקדם. באותו צד דרום יש שלש מאות וחמשים עמודים מפל מיני מרגליות. ואלה אותם שמאירים תמיד, ונוטפים בשמים נסתרים שלא התגלו מעולם. ארבעה אגנים בכל עמוד ועמוד נעוצים. וכשאותם בשמים נוטפים מאותם עמודים, נופלים בהם, ומתמלאים כל האגנות, ולא יוצאים הבשמים החוצה.

מאותם בשמים עתידים לעתיד לבא להקטיר בכל יום קטרת לפני המלך הקדוש, שלא יהיו מכתישת בני האדם. אותם בשמים לא ידוע עקרם, וממה היו, אלא מאותם עמודים שנופלים שם.

שני נשרים בכל עמוד ועמוד נוצצים ולוהטים בכל הגונים. שבע מאות נשרים הם, פורחים אלה כאן ואלה כאן בגלגול העמודים. כשמסתובבים, לא יכולות העינים להסתכל המקום שבהם.

שש אותיות בולטות ופורחות מפה זה לפה זה. בגלגול העמודים ונשרים. כל אותן אותיות מרקמות באש לבנה וזהב ירק. אלפים ומאה מנורות תלויות בין אותם עמודים, ואלפים ומאה נרות בכל מנורה ומנורה. דולקים ביום, ובלילה דועכים על צער ישראל. כשמגיע הבקר דולקים כלם מעצמם.

עד שהיו יושבים, אמרו, הרי ירד הלילה. אמר לו לרבי שמעון, אי חסיד קדוש, אור העולם, קח פנקס של תיק זה, וקח נר וכתב דברים אלו, שהרי הגיע זמננו לפקד כל אחד ואחד לתוך קברו עד חצות הלילה, שהקדוש ברוך הוא נכנס לתוך הגן להשתעשע יחד עם הצדיקים, ואז כל אחד ואחד פורח לשם. ולמחר נהיה אצלך, הואיל ונתנו לנו רשות להשלים דורון שמשלחים לך. פרחו, ובכה רבי שמעון וגעה.

פתח ואמר, (משלי ה) אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירוך בכל עת באהבתה תשגה תמיד. תורה תורה, אור כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומבועים מתפשטים ממך לכל הצדדים. ממך הכל, עליך עומדים עליונים ותחתונים, אור העליון (בזה) ממך יוצא.



תורה תורה, מה אמר לפניך? אילת אהבים את, ויעלת חן, (אצל) מעלה ומטה אהובים שלך. מי יזכה לינק ממך כראוי? תורה תורה, שעשועים של רבונך, מי יכול לגלות ולומר סתרים וגניזות שלך? בכה, והכניס ראשו בין ברכיו ונשק את העפר.

בין כך ראה כמה דמיות של חברים סביבו. אמר לו, אל תירא בר יוחאי, אל תפחד מנורה קדושה, כתב ושמח תוך שמחת רבונך. כתב כל הדברים הללו ששמע באותו לילה, ולמד בהם ועסק בהם, ולא שכח דבר. ואותו גר האיר לפניו כל אותו הלילה עד שהגיע הבקר. כשהגיע הבקר, הרים עיניו, וראה אור אחד שהיה מאיר ברקיע. הוריד עיניו למטה. חזר כמקדם וראה אור בכל הרקיע שמאיר ועולה באותו אור דמות הבית בכמה ציורים. שמח רבי שמעון, ולפי רגע נגנז כל אותו האור.

בין כך הרי אותם שני שליחים באים. מצאוהו ראשו בין ברכיו. אמרו לו, שלום עליך מר! שלום למי שעליונים ותחתונים רוצים להקדים לו שלום. קום! קום רבי שמעון ושמח בהם. אמרו לו, ולא ראית נחת רוח שעשה לך רבונך? ראית אור הבית ברקיע? אמר להם, ראיתי. אמרו לו, באותה שעה הוציא התהום בית המקדש, והעבירו הקדוש ברוך הוא בים הגדול, ומאורו היה מואר ברקיע.

אמרו לו, ראש הישיבה דורש בשלומך, והרי יודע שאנו שליחים אליך, וכמה דברים חדשים עתיקים התחדשו בתורה בלילה הזה. אמר להם, בבקשה מכם, אמרו דבר אחד מהם. אמרו, לא נתנה לנו רשות למה שבאנו אליך, אבל דבר חדש היה אליך כעת.

פתח ראש הישיבה ואמר, (בראשית יב) ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצה וגו'. זה בשביל שנראה בו אור כמו זה. מי שלא זוכה במקום זה, ילך ויקח עצמו למקום אחר ויזכה בו. עץ שדולק, והאור לא עולה ומאיר בו, ינענעו אותו ויעלה בו האור ויאיר. והיינו עתידים לשמע, אבל בשביל לבא אליך לא רצינו להתעכב. שמח רבי שמעון.

אמרו לו, אי חסיד קדוש, כל הדברים שכתבנו בתורה, דברים קטנים הם בכל דבר ודבר. ואותם דברים קטנים, כמה הם דברים גדולים ועליונים עד שאין להם שעור? שהרי אין בנו ספק, אלא ברור התורה על בריה. וכעת ראש הישיבה פרש דברים סתומים



על זה בגלל מה שעקר הנשמה למה לא מאיר במקום זה וזוכה להיות מואר במקום אחר? ועד עתה לא זכינו בזה בשביל לבא אליך.

וְדָבָר אחר זכינו לשמע ממנו: רוח שהולכת ערמה באותו עולם בלי בנים, אשתו תעשה כלי לבנותו. מה הטעם? אשתו היא נר שגדלקת ממנו, ושניהם נר אחד היו, אור זה יוצא מאור זה. דעך זה, גדלק מתוך אורו מממש, משום שהיו אור אחד.

כַּעַתָּה, רבי, נחזר לדברים הראשונים, וכשנחזר למקומנו נטל רשות מראש הישיבה באותם דברים שנקבל ממנו, ונאמר לפניך. אשרי חלקך שאתה זוכה לאורות נסתרים מכל הצדדים מלמעלה ומלמטה מהעולם הזה ומעולם אחר. אמר רבי שמעון, דבר אחד רציתי לדעת, אם תוכל להודיע לי. נשים באותו עולם אם זכאיות לעלות למעלה, או איך הן שם? אמר לו, אי רבי אי רבי, בזה יש לנו סוד יתר (נכבד) כדי לא לגלות סודות של שם, אבל זה ילך ויטל רשות, ונאמר לך. בין כך פרח אחד והתכסה מהם והלך לו.

וְלָפִי שעה שב אליהם. אמר להם, עתיד הייתי להכנס, והיו כלם בעטור אחד, שדנו דין בן אדם אחד שעמד על פתח הגן עדן, ואותם פרוכים אחזו בו, ולא נתנו אותו להכנס שם, והיה בצער ביניהם, וצוח צוחות על גבי הפתח, ושמעו כל הצדיקים ששם, וכעת היו מתכנסים כל בני הישיבה להכנס אל מלך המשיח לעין בדינו. ובאתי להודיע לכם, וזה חברי הצטרף ללכת לשם, שכרוז העבר בכל אותם בני הישיבות שיהיו מתכנסים כעת לפני המשיח. לקח פתקה אחת ונתן לרבי שמעון. אמר, קח את זה ועין במה ששם עד שנבא אליך. ופרחו שניהם.

וְרָבִי שמעון לקח הפתקה וראה מה שראה בסודות ששם כל אותו יום. בלילה ראה נר, ונפלה עליו שנה, ונרדם עד הבקר. כשהאיר היום קם, ופרחה אותה פתקה ממנו, והנה שניהם באים. אמר לו, עמד רבי, אשרי חלקך. עמד. בגללך ראינו וזכינו לכמה סתרים עליונים, כמה חדרה הראו לנו כשנתנו רשות לגלות לך כל מה שאתה רוצה. ראש הישיבה העליונה יצא אלינו ואמר: שאלו בשלום בר יוחאי, מקומו של בר יוחאי הרי פנוי לו מכמה ימים, אין מי שיקרב אליו, אשריו!



רבי רבי, כשפּרַחְנוּ מִמֶּךָ (בשבילך), נכנסנו וראינו כל בני הישיבות שהרי מתכנסים לתוך היכל אחד ששם המשיח, ודנו דין של אותו אדם שעמד על הפתח, ששמו אין לנו רשות לגלות. הצטער רבי שמעון על זה. אמר לו, אל תצטער רבי על זה, אתה תדע בלילה הזה בחלומך. אבל דין דנו עליו, שגזר משיח שיהיה אותו אדם בחוץ באותו צער ארבעים יום, ולסוף ארבעים יום יצערו אותו בדין בצער הגיהנם שעה וחצי.

וכֵּן זה משום שיום אחד אחד מן החברים היה מפרש דברי תורה, וכשהגיע לדבר אחד, ידע האדם הזה שיכשל בו, ואמר לחברים: שתקו, אל תאמרו דבר. ומשום ששתקו החברים, נכשל באותו דבר והתבייש. ועל אותה בושה שגרם אדם זה, דנו אותו בדין הזה הקשה, משום שלא רוצה הקדוש ברוך הוא להשאיר עוון התורה אפלו כמלא נימה.

דנו דינו, ויצאו כל בני הישיבה, ואני שאלתי רשות, שהרי בר יוחאי שאל שאלה זו. ועל זה הראו לי מה שלא ידעתי מלפני כן. אי רבי, ששה היכלות הראו לי, בכמה ענוגים ועדוניהם, במקום שפרכת פרושה בגנה. שהרי מאותה פרכת ולהלאה לא נכנסים זכרים כלל. בהיכל אחד יש בתיה בת פרעה, וכמה רבוא ואלפי נשים זוכות אתה, ולכל אחת ואחת מהן יש מקומות של אורות ועדוניהם ללא דחק כלל. שלש פעמים בכל יום הכרוזות מכריזים: הרי דמות משה נביא הנאמן באה! ובתיה יוצאת למקום פרגוד אחד שיש לה, ורואה דמות משה ומשתחווה אליו, ואומרת: אשרי חלקי שגדלתי אור זה. וזה ענוגים שלה יותר מכלם.

חוזרת לנשים ומשתדלת במצוות התורה. כלן באותן דמיות שהיו בעולם הזה בלבוש אור, (פלבוש) בלבוש הזכרים, פרט שלא מאירים כן, מצוות התורה שלא זכו לקימן בעולם הזה, משתדלות בהן ובטעמיהן באותו עולם. וכל הנשים הללו שיושבות יחד עם בת פרעה נקראות (ישעיה לב) נשים שאננות, שלא הצטערו כלל בצער הגיהנם.

בהיכל אחר יש סרח בת אשר, וכמה נשים רבוא ואלפים יחד אתה. שלש פעמים ביום מכריזים לפניה: הרי דמות יוסף הצדיק באה! והיא שמחה ויוצאת לגבי פרגוד אחד שיש לה, ורואה אור



דמות יוסף, ושמחה, ומשתחנה אליו ואומרת: אשרי היום שעוררתך בשורתך לסבי. אחר כך חזרת לשאר הנשים, ומשתדלות בתשבחות רבון העולם ולהודות לשמו. וכמה מקומות ושמחה יש לכל אחת ואחת. אחר כך חזרות להשתדל במצוות התורה ובטעמיהן.

בהיכל אחר יש יוכבד אם משה נביא הנאמן, וכמה אלפים ורכבות עמה. בהיכל זה לא מכריזים כלל, אלא שלש פעמים בכל יום ויום מודה ומשבחת לרבון העולם היא וכל הנשים שאתה. ושירת הים מזמרות בכל יום, והיא לבדה אומרת מכאן, (שמות טו) ותקח מרים הנביאה וגו', את התף בידה וגו'. וכל אותם צדיקי גן עדן מקשיבים לנעימות קולה, וכמה מלאכים קדושים מודים ומשבחים עמה לשם הקדוש.

בהיכל אחר יש דבורה, גם כך וכל שאר הנשים אתה מודות ומזמרות באותה שירה שהיא אמרה בעולם הזה. אי רבי, אי רבי, מי ראה חדות הצדיקים ושל נשים זכאיות שעושות לפני הקדוש ברוך הוא.

לפני ולפנים של אותם היכלות יש ארבעה היכלות טמירים של האמהות הקדושות שלא נמסר להגלות, ואין מי שרואה אותן. בכל היום הן לבדן, כמו שאמרת לך, והגברים גם כן.

ובכל לילה נכללים כלם כאחד, משום ששעת הזווג היא בחצות הלילה, בין בעולם הזה ובין בעולם הבא. זווג אותו עולם – התדבקות נשמה בנשמה, אור באור. זווג העולם הזה – גוף בגוף. והכל כמו שראוי, מין אחר מינו, זווג אחר זווג, גוף אחר גוף, זווג אותו עולם אור אחר אור. היכלי ארבע האמהות נקראים היכלות של בנות בטוחות (ישעיה לב), ולא זכינו בהם לראות. אשרי חלק הצדיקים, גברים ונקבות שהולכים בדרך ישר בעולם הזה, וזכאים לכל הענוגים של אותו עולם.

אי רבי, אי רבי, אלמלא בר יוחאי אתה, לא נמסר לגלות. זווג אותו עולם נעשה פרי יותר מפרי שנעשה בעולם הזה. בזווג שלהם, בזווג אותו עולם, בערגה שלהם כאחד, כשהנשמות נדבקות זו בזו, עושות פרות, ויוצאים אורות מהם ונעשים גרות. והם הנשמות לגרים המתגירים, וכל אלה עולים להיכל אחד.



ובשמות גיר גר אחד, פורחת מאותו היכל נשמה, ונכנסת תחת פנפי השכינה, ונושקת אותה, משום שהיא פרי הצדיקים, ושולחת אותה לתוך גר ושורה בו, ומאותו זמן נקרא גר צדק. וזהו סוד הכתוב, (משלי יא) פרי צדיק עץ חיים. מה עץ החיים מוציא נשמות, גם צדיק פרו עושה נשמות.

ראש הישיבה אמר, כתוב (בראשית יא) ותהי שרי עקרה אין לה ולד. ממה שאמר ותהי שרי עקרה, איני יודע שאין לה ולד? מה זה אין לה ולד? אלא כף אמר ראש הישיבה, ולד לא היתה מולידה, אבל נשמות היתה מולידה בהתדבקות ערגה, שאותם שני צדיקים היו מולידים נשמות לגרים כל אותו זמן שהיו בחרן כמו שעשו צדיקים בגן עדן, כמו שכתוב (שם יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן. נפש עשו בודאי.

שמוח רבי שמעון. אמר לו אותו האיש, אי רבי, מה אמר לך, בכל ראש חדש ושבתות ומועדים וזמנים, אותם זכרים עולים להראות לפני המלך הקדוש, זכרים ולא נקבות, כמו שנאמר (שמות כג) יראה כל זכורך. וכשחוזרים, חוזרים בכמה דברים חדשים, ומחזירים דברים לפני ראש הישיבה.

יום זה החזירו דברים חדשים לפני ראש הישיבה על סודות עתיקים – צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו. שכלם עולים תוך משקל האילן עד שלא יבאו לעולם, וכפי משקלת המשקל כף יש להם בעולם הזה. ראש הישיבה ירד וגלה ממה ששמע למעלה, דבר אחד גלה ולא יותר. עץ שלא עולה אורו, יפו בו ויאיר. גוף שלא עולה בו אור הנשמה, יפו בו ויעלה אור הנשמה, ויאחזו זה בזה להאיר. (שתי נסחאות)

משום שיש גוף שאור הנשמה לא מאיר בו עד שיכפו בו, אז מאיר אור הנשמה ונאחזו בגוף, והגוף נאחזו בו. הגוף אז עולה אור מתוך הנשמה, מהדר מרומם ומשבח, מתפלל תפלתו ובקשתו, מברך לרבנו. הרי אז הכל מאיר, משום שיש גוף שאין הנשמה יכולה להאיר בו עד שיכפו בו, ואז מאיר ונאחזו זה בזה. יש עץ שלא נאחזו באור, ולא עולה בו אור עד שיכפו בו, ואז מאיר.

צד האחר רוצה לעשות כף, ומכה ברשעים, וכל מה שמכה, אז (משלי יא) ונר רשעים ידעף. מתרף ומגדף לכל הצדדים ולא יכול להאיר



כָּלֵל, וְאֵז כְּתוּב (קהלת ב) כִּי מֵה הָאָדָם שְׂיָבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ. וְרוּצָה לְהַדְמוֹת לוֹ וְלֹא יָכוֹל. וְעַל זֶה (תהלים יא) ה' צָדִיק יִבְחֶן, וּמִכָּה בּוֹ, וְאֵז מֵאִיר וּמִתְחַזֵּק בְּאוֹר. יִבְחֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) אָכֵן בַּחֵן. גִּחְן רַבִּי שְׁמַעוֹן וְנִשְׁק לְעֶפְר. אָמַר, דְּבַר דְּבַר אַחֲרֵיךָ רִדְפָתִי מִיּוֹם שֶׁהֵייתִי, וְכַעַת נֹדַע לִי הַדְּבַר מִתּוֹךְ שְׂרֵשׁ וְעַקֵּר הַכֵּל.

אָמַר לוֹ, אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, כְּשֶׁעוֹלִים לְמַעַלָּה, כָּל אוֹתָם רוּחוֹת זְכָרִים וְנִקְבוֹת בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹמְעִים (כמה) דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְעִתִּיקִים, יוֹרְדִים וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ הַיְשִׁיבָה, וּמִחֲזִירִים דְּבָרִים לְפָנַי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְהוּא מְלַמֵּד דְּבַר עַל קִיּוּמוֹ. כְּשֶׁעוֹלִים, מִתְפַּשְׁטִים מִלְבוּשֵׁיהֶם וְעוֹלִים. כְּשִׁיּוֹרְדִים, מִתְלַבְּשִׁים בְּלְבוּשֵׁיהֶם שֶׁל אוֹתוֹ גּוֹף.

אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, כְּמָה דְּבָרִים חֲדָשִׁים מִתּוֹךְ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. אֲשֶׁרִיו מִי שְׁמַקְטִין עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמָה הוּא גְדוֹל וְעֵלְיוֹן בְּעוֹלָם הַהוּא. וְכֵן פֶּתַח רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה: מִי שֶׁהוּא קָטָן – הוּא גְדוֹל, וּמִי שֶׁהוּא גְדוֹל – הוּא קָטָן, שְׁכַתּוֹב (בראשית כג) וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים. מֵאָה, שֶׁהוּא חֲשֹׁבֹן גְדוֹל, כְּתוּב בּוֹ שָׁנָה, קָטָן הַשָּׁנִים, לְאַחַד הַקְטִינּוֹ. שִׁבְעַת, שֶׁהוּא חֲשֹׁבֹן קָטָן, הַגְדִּילוֹ וְרַבָּה אוֹתוֹ, שְׁכַתּוֹב שִׁבְעַת שָׁנִים.

בֵּא וְרֹאֵה שְׁלֹא הַגְדִּיל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְמַקְטִין. לֹא הַקְטִין אֶלָּא לְמִי שֶׁהִתְגַּדֵּל. אֲשֶׁרִי מִי שְׁמַקְטִין עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמָה הוּא גְדוֹל בְּעֵלְוֵי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

בֵּין כֵּן שְׁמַעוֹ שִׁירַת הַיָּם בְּקוֹל נְעִים שְׁלֹא שְׁמַעוֹ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָאוּ, קוֹל נְעִים שֶׁל שִׁירָה כְּאוֹתָהּ נְעִימָה שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים. וּכְשֶׁסִּיְמוּ (שמות טו) ה' יִמְלֶךְ לְעַלְמֵי וְעַד, רְאוּ אַרְבַּע דְּמִיּוֹת בְּרַקִּיעַ, וְאַחַד מֵהֶם גְדוֹל וְעֵלְיוֹן מִכֻּלָּם. וְאוֹתוֹ גְדוֹל וְעֵלְיוֹן מֵהֶם עוֹרֵר קוֹל וְאָמַר, (ירמיה ב) כֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כָּלִילְתֶיךָ וְגו'. שֵׁט בְּרַקִּיעַ וְנִגְנָז, עָמַד אַחַר אַחֲרָיו וְאָמַר, (ישעיה מב) וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים בְּדַרְךָ לֹא יִדְעוּ בְּנִתְיָבוֹת לֹא יִדְעוּ וְגו'. סִיִּים וְשֵׁט בְּרַקִּיעַ וְנִגְנָז.

פֶּתַח הָאֲחֵר וְאָמַר, (שם לה) יִשְׁשׂוּם מִדְּבַר וְצִיָּה וְתַגֵּל עֲרָבָה וְתַפְרַח כַּחֲבַצְלֵת. וְשֵׁט בְּרַקִּיעַ וְנִגְנָז. פֶּתַח הָאֲחֵר וְאָמַר, (שם מג) כֹּה אָמַר ה' בְּרֹאֵךְ יַעֲקֹב וְגו'. (שם) כֹּה אָמַר ה' הַנּוֹתֵן בֵּינֵם דָּרֶךְ וּבְמִים עֲזִים נִתְיָבָה וְגו', תִּכְבְּדֵנִי חֵית הַשָּׂדֶה תִּנְיָם וּבְנֹת יַעֲנָה וְגו'. סִיִּים וְשֵׁט בְּרַקִּיעַ וְנִגְנָז. אֵז פַּחַד גְדוֹל וְאִימָה נִפְלַע לְעִלְיָהֶם.



בַּשָּׁהַאִיר הַיּוֹם, קוֹל הַתְּעוֹרָר כְּמִקְדָּם וְאָמַר: עִם תְּקִיף כְּאַרְיֵה, גְּבוּרִים כְּנִמְרִים, תָּנוּ כְבוֹד לְרַבּוֹנְכֶם, שְׁכַתּוֹב (שם כה) עַל כֵּן יִכְבְּדוּךָ עִם עֵז וְגו'. שָׁמְעוּ קוֹל, חִילוֹת וּמְרַכְבוֹת שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדֵלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצַח וְהַהוֹד וְגו', עַד (נחמיה ט) וּמְרוֹמֵם עַל כָּל בְּרָכָה וְתִהְיֶה. תִּמְהוּ וְהִלְכוּ. בֵּין כֶּף הָאִיר הַיּוֹם, הִחְזִירוּ רֹאשׁ, וְרָאוּ כָּל הַמְדַבֵּר מְכֶסֶה בְּעֵנָי כְבוֹד מְאִירִים, נוֹצְצִים בְּגוֹנִים רַבִּים.

אָמְרוּ זֶה לְזֶה, וְדַאי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּבַּח בַּתְּשַׁבַּח שֶׁל דוֹר הַמְדַבֵּר, שְׁלֹא הָיָה בְּעוֹלָם דוֹר עֲלִיוֹן כְּדוֹר זֶה, וְלֹא יִהְיֶה עַד שְׁיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וְדַאי כָּל מֵה שֶׁהָרָאָה לָנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הָיָה אֶלָּא בְּשִׁבִיל לְהוֹדִיעֵנוּ חֲבִיבוֹת רַבּוֹנָם עֲלֵיהֶם, לְהוֹדִיעַ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק טוֹב, וְהֵם בְּנֵי עוֹלָם הַבָּא. וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּשִׁיקִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּתִידִים, עֲתִידִים אֵלָיו לַעֲמֹד לְתַחֲיָה בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) יִחְיֶה מִתִּיךָ, וְאַלְהֵה הֵם דוֹר הַמְדַבֵּר.

אָמַר לוֹ, הֲאֵם דָּבָר חֲדָשׁ יִדְעַתְּ שְׁאֵנִי מְעֻרָּטֵל מִמֶּנּוּ? אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר, קוֹל הַחֲזוֹר רְצִיתִי לְדַעַת. בֵּן אָדָם נוֹתֵן קוֹל בְּשִׁדָּה אוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, וְחֲזוֹר קוֹל אַחֵר וְלֹא יְדוּעַ. אָמַר לוֹ, אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, עַל דָּבָר זֶה כְּמֵה קוֹלוֹת הַתְּעוֹרָרוּ, וְכְמֵה דְקְדוּקִים הָיוּ לְפָנָי רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה. וְכִשְׁיָרַד רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה, אָמַר, כֶּף פְּרִשׁוּהָ דָבָר בִּישִׁיבַת הַרְקִיעַ, וְסוֹד נִכְבָּד הוּא.

בֵּא וְרָאָה, שְׁלֹשָׁה קוֹלוֹת הֵם שְׁלֹא נֶאֱבָדִים לְעוֹלָמִים, פֶּרֶט לְקוֹל הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, שְׁאֵלָה עוֹלָם לְמַעְלָה וּבּוֹקְעִים רְקִיעִים. אָבֵל קוֹלוֹת אַחֵרִים הֵם שְׁלֹא עוֹלָם וְלֹא אוֹבְדִים.

וְהֵם הַשְּׁלֹשָׁה: קוֹל הַחֲיָה בְּשַׁעָה שֶׁהִיא עַל הַמְּשַׁבֵּר, אוֹתוֹ קוֹל מְשׁוֹטֵט וְהוֹלֵךְ בְּאֹרֵי מְסוּפָה הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. קוֹל הַבֵּן אָדָם בְּשַׁעָה שִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ מְגוּפּוֹ, אוֹתוֹ קוֹל מְשׁוֹטֵט וְהוֹלֵךְ בְּאֹרֵי מְסוּפָה הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. קוֹל הַנְּחָשׁ בְּשַׁעָה שְׁפוּשֵׁט עוֹרוֹ, אוֹתוֹ קוֹל מְשׁוֹטֵט בְּאֹרֵי וְהוֹלֵךְ מְסוּפָה הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם.

אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, כְּמֵה דָבָר זֶה גְּדוֹל וְנִכְבָּד. אֵלָה הַקּוֹלוֹת מֵה נַעֲשֶׂה מֵהֶם, וְלֹאֵיזָה מְקוֹם נִכְנָסִים וְשׁוֹרִים? אֵלָה הֵם קוֹלוֹת צַעַר, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם בְּאֹרֵי, וְהוֹלְכִים מְסוּפָה הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ נִקְיָקִים וּמַחְלוֹת עֶפֶר וְנִסְתָּרִים שָׁם. וְכִשְׁנוֹתֵן



אדם קול, הם מתעוררים לאותו קול. קול נחש לא מתעורר לקול אדם. איך יתעורר? במכה. כשמכה אדם מכה, מתעורר קול הנחש שנסתר אליו אותו קול, ולא קול אחר. קול מתעורר אחר קול, מין אחר מינו.

ועל כך ביום ראש השנה קול שופר מעורר קול שופר אחר, מין אחר מינו הולך. דרך הנחש הוא לרע, להרג ולהכות. באותו קול ממש לא מתעורר קול נחש זה אלא אחר מינו. וזהו כשאדם מכה במקל בארץ וקורא לו למינו, אז מתעורר אותו קול הנחש להשיב למינו. וסוד זה הוא נסתר.

אמר רבי שמעון, ודאי דבר זה הוא דבר נסתר, ותמהנו איך שלמה המלך לא ידע דבר זה. אמר לו, שלמה המלך ידוע ידע, ולא כל כך. אבל מה שלא ידע, אותו קול מה תועלת יש בו, ואיך יושב?

וראש הישיבה כך אמר, דקדוק זה לא ידע שלמה המלך, שהרי אותו קול כלול רוח ונפש, והכל עצמות מעצבון בשר, ומשוטט באויר, וכל אחד נפרד זה מזה. וכשמגיע לאותו מקום שנכנס בו, יושב כמת. וכל אותם מכשפים וקוסמים יודעים מקומות אלו בכשפיהם, וגוחנים לארץ, ושומעים קול זה שמתחברים אותם רוח ונפש והכל עצמות, ומודיעים דבר, וזהו (ישעיה כט) אוב מארץ. ועל זה רדף שלמה לדעת מה נעשה מאותו קול, ולא ידע. אשרי חלקה, רבי, שהברר לה דבר אמת.

כשבן אדם מעורר קול, מיד (מתחברים) מתעורר אותו קול, ואין לו רשות להאריך יותר, אלא כעין אותו קול שעורר האדם, ולא יותר. ואם האריך האיש קולו, הוא לא מאריך כל כך אתו, אלא לסוף הקול, משום שלא יכול להאריך. מה הטעם? משום שכשיוצא בהתחלה, מתארך מסוף העולם ועד סוף העולם. וכעת שנכנס לשם, לא יכול להאריך קול, שהרי אין לו מקום להתפשט שם כבתחלה.

שמח רבי שמעון ואמר, אלמלא לא זכיתי לשמע אלא דבר זה – די לי להיות שמח שזכיתי לשמע דבר אמת של אותו עולם. אמר לו, אי חסיד קדוש, אלמלא ידעת חדות דברי אותו עולם לפני ראש הישיבה, תשמח יותר.



סדר הלימוד ליום ב אייר [יום 209 בשנה]

אָמַר לו, מה חדוש הִיָּה כְּעֵת כְּשֶׁבֵּאתָ אֵלַי? אָמַר, ראש הישיבה פתח ואמר, (בראשית מו) וַיֹּסֶף יִשְׁרָאֵל עַל עֵינָיו. חֲדוּשָׁה הִיא. מדוע סתימת העינים למת? משום שהעינים הן גוונים של העולם הזה, ומראה ודמות העולם בהן. הוא נסתם ממנו עולם הזה ומראה העולם הזה, נסתמו עיניו. כל מראה העולם הזה נחשף ממנו, ונחשכו ממנו מראה עיניו, אין לו מראה בעולם הזה משם והלאה. אמר רבי שמעון, נאֵה תקון הקדמונים, וְחִכְמָתָם יתִּירָה מִמְּלֵאכִים קְדוּשִׁים.

אָמַר לו, לָמָּה יוֹסֵף יִשְׁרָאֵל עַל עֵינָיו? וְאֵם תֹּאמַר עַל בְּשׂוּרָה שְׁלוֹ, צְרִיךְ לוֹמַר וַיֹּסֵף חַי תִּרְאֶה. אָמַר לוֹ יִשְׁרָאֵל עַל עֵינָיו, מִשּׁוּם שֶׁאֵהָבֵתוֹ הִיָּה, וּמִשּׁוּם כִּן זֶה נִסְתָּם מִמֶּנּוּ אוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶה לִקַּח אוֹתוֹ. מִי שְׂסוּתָם עֵינָיו, אֵהָבֵבוּ מִרְאֵה כִּן: מִרְאֵה שְׁלֵף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה אָבֵד, הִרְיֵנוּ מִרְאֵה שְׁלֵף בְּמִקְוֵם. מִכָּאן וְהִלָּאָה יִתְקַנּוּ לָךְ מִרְאֵה אַחַר שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה הַנָּאָה זֹאת לָמַת, וּמַה תּוֹעֵלֶת יֵשׁ לוֹ בְּזֶה? מִי שִׁירְצָה לְשֵׁאל יוֹם מַה שֶׁהַצֵּטְרָךְ לִפְקַח עֵינָיו, בְּשִׁבִיל לְהִרְאוֹת שְׁעָדִין הוּא מִזְדַּמֵּן לְהִשִּׁיב לְמִרְאֵה הָעוֹלָם הַזֶּה כַּמִּקְדָּם.

אָמַר לו, אֵי חֲסִיד קְדוּשׁ, וּדְאֵי אִם לֹא נִסְתָּם מִמֶּנּוּ כָּל מִרְאֵה הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא נֶאֱבָד מִמֶּנּוּ הַכֹּל, לֹא יִהְיֶה לוֹ מִרְאֵה וְחֵלֶק שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. עוֹלָם זֶה הוּא בְּהַפּוּךְ מֵאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁאֵנּוּ בוֹ, שְׁבִזְמַן תַּחֲתֵית הַמֵּתִים אֶפְלוּ כַּחוּט הַשְּׁעָרָה לֹא יִהְיֶה מִמַּעֲשֵׂה הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהַכֹּל נֶאֱבָד בְּהַתְחַלָּה (הַטַּל יִבְטַל אוֹתוֹ וַיִּשִּׁים אוֹתוֹ) בְּאוֹתוֹ הַטַּל (בְּהַתְחַלָּה), וַיַּעֲבֹר מִמֶּנּוּ כָּל זֶהְמָה, וְאַחַר כֵּן יַעֲשֶׂה כַּחֲמֵץ זֶה, וּמִמֶּנּוּ יַעֲשֶׂה הַגּוֹף בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, כֵּן כָּאֵן.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּדְאֵי יַדְעֵתִי שְׂאֵתָם מְלַבְּשִׁים שֵׁם בְּלִבוֹשׁ נִכְבָּד שֶׁל גּוֹף זֶךְ קְדוּשׁ. הֲאִם הִיָּה כְּמוֹ זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אָדָם שֶׁנִּרְאָה בְּאוֹתוֹ גּוֹף כְּמוֹ שְׂאֵתָם עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם?

אָמַר לוֹ, דְּבַר זֶה שְׂאֵלוֹ לִפְנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שְׁנֵי עֲלָמִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ בִּינֵינוּ אַחַר שֶׁסָּבְלוּ צַעַר עַל חֲטָא שְׁלֵא נִתְּן לְגִלוֹת, וְשְׂאֵלוֹ זֶה



לפני ראש הישיבה, והוא אמר שזה היה כף בעולם הזה. מנין לנו? שכתוב (אסתר ה) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות, התלבשה באותה דמות של העולם ההוא. מלכות – זו רוח הקדש, שהרי מלכות השמים נושבת רוח מאותה רוח האויר של אותו עולם, ובה התלבשה אסתר.

וכשנכנסה לפני המלך אחשוורוש וראה אותו לבוש של אור, דמותה נדמתה למלאך אלהים, ופרחה ממנו נשמתו לפי שעה. מרדכי גם כן, שכתוב (שם ה) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות. לבוש מלכות ודאי, דמות של אותו עולם. ועל זה כתוב (שם ט) כי נפל פחד מרדכי עליהם. פחד מרדכי, ולא פחד אחשוורוש. אמר רבי שמעון, כמה מתוקים דברים אלו. אשרי חלקי. והרי ידעתי שצדיקים (בזה) באותו עולם מתלבשים בלבוש שנקרא לבוש מלכות, וכך הוא ודאי.

אמר לו, אויר גן עדן, נשיבת רוח הקדש הם, ובו מתלבשים הצדיקים כמו שהיו בעולם הזה. ואחר כך רוח הקדש שורה על ראש כל אחד ואחד, ומתעטר ונעשית לו עטרה. וכך היה למרדכי, שכתוב (שם ח) בלבוש מלכות, דמות אותו העולם. אחר כך ועטרת זהב גדולה – זו עטרת שורה על ראשי הצדיקים באותו עולם. כשקבלו ישראל תורה, כמו זה היה להם עד שחטאו, שכתוב בהם (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. התפשטו מאותו לבוש.

וכן כתוב ביהושע כהן גדול, (זכריה ג) הסירו הבגדים הצאים מעליו. וכתוב וילבישהו בגדים, אלו לבושי העולם ההוא. מכאן דברים ראשונים. ומכאן, שכל זמן שגוף העולם הזה קים בקבר בקיומו, לא מתלבש רוח בלבוש אותו עולם, שכתוב ויסירו הבגדים הצאים מעליו – בהתחלה, ואחר כך – וילבישהו בגדים. ומלאך ה' עמד. מה זה עמד? אלא זוהי עטרה שנקראת מלאך ה', שעומדת על ראשי הצדיקים. וזהו עמד, עומד על הראש למעלה לאחר שמתלבשים בלבוש כבוד זה.

שני גופים כאחד לא יכולים לעמד. כל זמן שזה קים, הרוח לא מקבלת אחר. העבר זה, הרי אחר מזמן מיד ודאי. זה יוצא וזה



נכנס. כמו שיצר טוב ויצר בעולם הזה לא רוצה הקדוש ברוך הוא ששניהם יעמדו כאחד.

אמר לו, תהינו על מה שכתוב, והשטן עמד על ימינו לשטנו. וכי יהושע בן יהוצדק כן, שאר בני העולם על אחת כמה וכמה. אמר לו, חסיד קדוש, כמה טמירים נסתרים הדברים הללו. (אמר לו) אף על גב שהחברים יודעים בדברי אותו עולם, לא יכולים לדעת בסודות הללו.

אמר לו, כיון שבן אדם באותו עולם, מה תועלת יש לאותו שטן להשטינו? ולא די לו שהוציא נשמתו ממנו והרג אותו?! אמר לו, אי חסיד קדוש, אשרי חלקך. בא וראה, תאות השטן לא היתה, אלא כדי שלא יתלבש אותו צדיק בלבוש זך קדוש, שפיון שרואה אותו שטן שלבושו נדחה ולא נחשב, על כך מסטה אותו. מה הטעם? משום שאם יתלבש באותו לבוש נכבד, מיד לבוש הזהמה ומעשה אותו שטן יתבטל ויעבר מהעולם, ולא נוח לו לשטן.

ועוד, שבכל זמן שלא התלבש, פוקדת הרוח לאותו הגוף שהזהמה שלו, ונוח לו לשטן. וכיון שהתלבש באותו לבוש נכבד, הרי התבטלו גוני יצר הרע והגוף שלו, ואין לו זכרון עמו לעולמים.

ואם תאמר שאנו פוקדים בתי הקברות בראש כל לילה – לא על הגוף, אלא על הנפש (שהולכת מערטלת). שהרי כל זמן שהבשר קיים, הרוח פוקדת על הנפש, והנפש פוקדת על הגוף. אבל עכשו פקדוננו הוא לנפש, שהיא שוככת, ונשארת שוככת תוך העצמות. ומשום זה בראש כל לילה פקדון הרוח לנפש, ולא על הבשר.

אי חסיד קדוש, בא אגלה לך דבר נסתר. בנין גוף האדם כן הוא: הרוח מעם רוח הקדש, הנשמה מתוך עץ החיים. כיון שרוח הקדש נתנה כח, מיד מרכבותיו נותנים כחם. כחם הוא עצמות ואיברים. כלם מצדם, ותקונם זה על זה. הסטרא אחרא נותנת בשר, ומצדה בא הבשר, ולא דבר אחר. מרכבותיה נותנים כל אותם גידים ועורקים להמשיך דם לבשר. אחרי שאלה נותנים חילם, השמים נותנים חילם, ומי הם? עור שנמשך על הכל כמוהם.

אחר כך מתחברים שמים וארץ כאחד, ונותנים ארבעה יסודות אלו: אש ומים ואויר ועפר, להגן על אלה ולכסות על הכל. אחר כך כל אחד נוטל חלקו שנתן, והתבטל. רוח הקדש ומרכבותיה,



חלקם קיָם. רוח הקדש, רוחו קיָם והנשמה עולה. מרכבות רוח הקדש עצמותיהם קיָמים, ועל זה חשיבות הגוף אלו העצמות, ומשום זה כתוב (ישעיה נח) ועצמתיה יחליץ, ובשר לא כתוב בו כף.

וכף זמן שהבשר של צד האחר עומד בקיומו, אותו שטן עומד להשטין. אבד הבשר, אין לו רשות להשטין, שהרי אין לו על מה שייסמך. ועל זה כתוב, (איוב לג) יכל בשרו מרואי ושפו עצמתיו לא ראו. מאותו מראה שטן שעומד להשטין שלא יכול, כיון שיכל בשרו. ושפו עצמתיו לא ראו, לא ראויים לקרב אליו, שאין לו חלק בהם, כיון שזו כל אחד ואחד ממקומו, לא תובע עליהם ולא עומד להשטין בגללו.

לאחר שמתעכל הבשר הרי לא יתבע דין ולא עומד להשטין, שהרי אין לו על מה שייסמך, ולא מזכיר לאדם בשום דבר של העולם. אמר רבי שמעון, כעת ידעתי דברים על תקונם, ודאי נאה הוא לו לקטרג.

אמר לו רבי (שמעון), חגר כלי זינף והתקן עצמך. אם תרצה לדעת דברים שהתחלת, או אם תשאל בדברים האלה, אמר לי. אמר לו, ודאי, הרי ידעתי שאשתי מתה, שלא ידעתי ממנה כלום. והחברים יודעים. נשים מה הטעם דעתן קלה?

אמר לו, הדעת באה בשש דרגות, וכל אחת לוקחת חלקה, מה שנשאָר, הוא קל. אבל נכבדה זו, אם לא שאשת כסילות משתפת בה, בדבר זה אל תשאל, שהרי ידעתי שלא על אשתך שאלת, אלא על מה שכתוב, (ישעיה יט) הנה ה' רכב על עב קל. ואותו עב קל נקרא דעת, מאותה כלה יראת ה', והיא עומדת באמצע כמו שדעת עליונה, אבל (ועל זה) נקראת קל. והרי ידעתי שאלתך מהי.

אבל התר וחגר כלי זינף וקשר קשרך, שהרי זמן הוא לגלות כמו שהתחלת את המעשה. שעל פני רחב הבית אולם העזרה לפנים. בעזרה זו יש שנים עשר פתחים לפי חשבון שבטי ישראל. בפתח אחד כתוב ראובן, בפתח אחר כתוב שמעון, וכן כל שבטי ישראל רשומים על אותם פתחים בזמן שיעלו להראות לפני רבון העולם. מי שייכנס בפתח שרשום בו ראובן – אם משבט ראובן הוא, הפתחים מקבלים אותו. ואם לא, פולטים אותו החוצה. וכן בכלם,



שלא יקבלו הפתחים אלא למי שהוא מאותו שבט שרשום בהם, ובזה יתחקקו וינדעו כל אחד ואחד.

שליש מאות וששים וחמשה עמודי אור לווהט יש בכל צד מאותם ארבעה צדדים. כל העמודים הללו נקראים עמודים חיים, משום שלא עומד אורם שוכך במקום אחד. וכלם, אלו עולים ואלו יורדים, נוטנים מקום זה לזה. אלו שעולים מכים זה בזה ומנגנים נגון, ואלה שיורדים גם כן.

אףה שעולים שמנגנים נגון, איזה נגון מנגנים? שיר יתום. (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. שיר חדש, וכי יש שיר עתיק? אלא שיר, שעד כעת מלאכים קדושים לא שבחו לו, משום שהוא חדש. מה הטעם הוא חדש? בגלל אותו אחד שמחדש עלומיו, משבחו ואמר לו. וכך אמר ראש הישיבה, זה נקרא חדש והוא חדש, משום שדבק בשמש ולא נפרד ממנו. להוציא סטרא אחרא שאין בה חדוש, שכתוב בה (קהלת א) ואין כל חדש. זקן הוא ובלה, ולא התחדש. (ולא עושה תולדות. ואלמלא עשה תולדות, היה מטשטש העולם).

עוד פתח ראש הישיבה. שרה התחדשה בעדון, דרגתה גרמה, שכתוב (בראשית יח) אחרי בלתי היתה לי עדנה. מה זה עדנה? משיכת עדן העליון. ומשום שנמשך עליה מצד נקבה, כתוב עדנה בה"א, ומשום זה כתוב היתה, ולא היה.

ואדני זקן. וכי אף על גב שהוא זקן לא ראוי להוליד? אלא לא דבר קטן אמרה עליו, (שאברהם אלא) שבגלל (להקטין עצמה שנדבקה) אותו (מלך) זקן (שנדבקה) (וכסיל), לא מתחדש ולא עושה תולדות, שאלמלא היה עושה תולדות, היה מטשטש את העולם. (אלא אמרה על אברהם, בגלל שהוא זקן לא יתחדש ולא יעשה תולדות) ועל זה הקדוש ברוך הוא החזיר דברים, למה זה צחקה שרה וגו'. ואם תאמר, והרי כתוב (שם כד) ואברהם זקן בא בימים? אלא בא בימים, באותם ימים עליונים שמחדשים עלומים כנשר. ועל זה נגון זה נגון של אותו חדש הוא. הושיעה לו, למי? לאותו חדש, הושיעה ימין המלך העליון וזרועו.

אותם שיורדים גם כן מנגנים, ואומרים שירה יתומה אחרת. ומהי? (תהלים ק) מזמור לתודה, שהוא יתום, גם כן.



אֹרֶם אֶחָד נִרְאָה. וּכְשֶׁמִתְגַּלְגַּל, נִרְאִים חֲמֵשֶׁה גְּנוּנִים שֶׁל אֹרוֹת בְּכָל עֲמוּד וְעֲמוּד. הָעֲמוּדִים הֵלְלוּ כָּלֵם חֲלוּלִים מִבְּפָנִים, וּכְשֶׁעוֹלִים יוֹרְדִים, יוֹצְאִים מֵהֶם שְׁלֵהבוֹת אֵשׁ, כְּצוּרוֹת כִּפְתוֹר וּפְרָח. מֵעַל כָּל עֲמוּד וְעֲמוּד יֵשׁ שְׁלֵשָׁה תְּפוּחִים שְׂמֵכִים בְּהֶם שְׁלֵשָׁה גְּנוּנִים, אָדָם יֶרֶק וְלֶבֶן. בְּכָל גֶּזֶן וְגֶזֶן לוֹהֵטוֹת אוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת מִשְׁלֵהֶבֶת יֶרֶקָה שֶׁל אֵשׁ, וְלֹא שׁוֹכְכִים לְעוֹלָמִים, וְאִין מִי שְׂיָקוּם עֲלֵיהֶם.

אַרְבָּעָה גִּלְגָּלִים תּוֹחֲמִים מַעֲשֵׂה צִיּוֹר בְּכָל עֲמוּד וְעֲמוּד. בְּאוֹתָם גִּלְגָּלִים יֵשׁ פְּלִיאוֹת גְּדוּלוֹת. כְּשֶׁמִסְתּוֹכְבִים, מוֹצִיאִים מֵהֶם זְגִים שֶׁל זָהָב וְאַבְנִים יְקָרוֹת. וּמִיָּד מִתְכַּנְּסִים בְּתוֹכָם וְלֹא נוֹפְלִים לְאַרְץ. כְּשִׁיּוֹצְאִים אוֹתָם זְגֵי זָהָב וְאוֹתָם אַבְנִים יְקָרוֹת תוֹךְ סְבוּב הַגִּלְגָּלִים, נִשְׁמָע קוֹל שְׁאוּמְרִים: (ישעיה נד) זֹאת נִחַלַת עַבְדֵי ה' וְצַדִּיקְתָּם מֵאֵתִי נָאֵם ה'.

שְׁנֵי אַרְיֹת בְּכָל גִּלְגָּל וְגִלְגָּל, אַרְיָה אֶחָד מֵצַד אֶחָד, וְאַרְיָה אֶחָד מֵצַד אֶחָד, וְכָלֵם מֵאֵשׁ יֶרֶקָה, וּבְגִלְגוֹל שְׂמֵסְתּוֹכְבִים הַגִּלְגָּלִים מִתְחַבְּקִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהוֹלְכִים כָּלֵם בְּגִלְגוֹל, מִתְדַבְּקִים זֶה בְּזֶה. כְּשֶׁעוֹלִים הָעֲמוּדִים, נוֹהֲמִים הָאֲרִיּוֹת אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהַתְּפוּחִים פּוֹרְחִים בְּאוֹר וְעוֹלִים לְמַעְלָה וּמְכִים אֵלֶּה בְּאוֹר. וְשָׁבִים לְמִקְוֵמוֹתֵיהֶם, וּמִשָּׁם נוֹפְלִים. וְהָאֲרִיּוֹת פּוֹשְׁטִים יְדֵיהֶם לְקַבְּלָם, וְעוֹלִים אֵלֶּה מֵעֲצָמָם. אֵי חֶסֶד קְדוֹשׁ, מִי רָאָה חֲכֵמַת הָאֲמָנוֹת שְׂצִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲמוּדִים הֵלְלוּ?

בְּחֲצוֹת הַיּוֹם יוֹצְאִים שְׁנֵי נְשָׂרִים בְּכָל גִּלְגָּל וְגִלְגָּל, וְלֹא יְדוּעַ מְקוֹם שְׂמֵשׁ יוֹצְאִים, וְשׁוֹרִים עַל רֹאשׁ הָאֲרִיּוֹת הֵלְלוּ, וְאִז שׁוֹכְכִים הָעֲמוּדִים וְהַגִּלְגָּלִים, וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וְהַתְּפוּחִים נוֹפְלִים עַל פִּיהֶם שֶׁל הַנְּשָׂרִים, וּמְקַבְּלֵת אוֹתָם. וּמִיָּד פּוֹרְחִים מִפֶּה לְפֶה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בֵּינֵיהֶם, וְשָׁבִים לְמִקְוֵמוֹתֵיהֶם, וְלֹא יְדוּעַ מִי הִיא. לְאַחַר שְׁעָה וְחֲצֵי מְרִימִים הַנְּשָׂרִים קוֹל, וּמְנַגְּנִים נְגוּן מְתוּק, וְנִסְתָּרִים, וְלֹא יְדוּעַ בְּאִיזָה מְקוֹם.

סְבִיב אוֹתָם הָעֲמוּדִים יֵשׁ שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה צִיּוֹר. אֵשׁ אֲדָמָה וְאוֹר לְבָן וְחוֹטֵי זָהָב סְבִיב סְבִיב סוֹכְבִים לְכָל צַד, וּמַעֲזֵן מִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמָר (זכריה יד) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִים חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֲצִים אֶל הַיָּם הַקְּדֻמוֹנִי וְחֲצִים אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן.



כָּאֵן פֶּרֶשׁ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה פֶּסוּק זֶה לְפָנִים, וְקוּלוֹ נִשְׁמַע הַחוּצָה. מִשְׁהִיָּה מִפֶּרֶשׁ פֶּסוּק זֶה, (אֵי קְדוּשׁ, אֵי קְדוּשׁ) קוּל תִּינוּק הַתְּעוֹרֵר מִבְּחוּץ, אוֹתוֹ תִּינוּק שְׁהִיָּה מִפֶּרֶשׁ תִּלְמוּדוֹ, וְלָמַד לְפָנֵי עַמּוּד אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה שְׂגֵדְלֵת. וְאַחֲזוּ בּוֹ לְדִין, וְקוּלוֹ הַתְּעוֹרֵר מִבְּחוּץ בְּפֶסוּק זֶה, וְאָמַר, מִיִּם שֶׁהֵם מְלַמְטָה, אֵיךְ יַעֲלוּ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן יוֹתֵר מִמֶּנּוּ בְּכַמָּה מַעְלֹת? וּמָה צָרִיךְ לְאוֹתָם מִיִּם לְמַעְלָה? וּמָה מָקוֹם שְׁכָל (תַּפְיחִי) הַמְּבוּעִים וְהַנְּחָלִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, וְאֵינן הַפֶּסֶק לְמְבוּעִים וְהַנְּחָלִים, הַשְּׁקָה מִמָּקוֹם יָבֵשׁ? מִי רָאָה חֲפִירַת הַבְּאֵר נוֹתֵן מַיִם לְמְבוּעַ שְׂנוּבֵעַ?

וְכִי יְרוּשָׁלַיִם תִּתֵּן מַיִם אֶל הַיָּם הַקְּדוּמוֹנִי, מָקוֹם שְׁכָל מִימֵי הָעוֹלָם יוֹצְאִים מִשָּׁם וְנוֹבְעִים מִשָּׁם? אֵי חֶסֶד קְדוּשׁ, לְקוּל זֶה שְׂכַחוּ וְשִׁמְעוּ כָּל קוּלוֹת בְּנֵי הַיְשִׁיבָה שֶׁל שָׁם, וּמִשׁוּם זֶה לֹא יִכְלוּ בְּעֲלֵי הַדִּין לְקַרֵּב אֵלָיו.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, אַל תִּבְכֶּה מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁרִי חִלַּקְךָ שְׁאָפְלוּ תִינוּקוֹת מִמֶּךָ אוֹמְרִים סוּדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה. בֹּא וְאָמַר לָךְ מָה שְׁעָשׂוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה עַל קוּל אוֹתוֹ תִינוּק. כְּשֶׁנִּכְנַס קוּל אוֹתוֹ תִינוּק כִּחֶץ פְּנִימָה וְכָלֵם הַקְּשִׁיבּוּ לוֹ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַזְּדַעְזַע רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה וְכָל אֵלוֹ שְׁהִיוּ לְפָנָיו, וְאָמַר, מִי אֵלוֹ שֶׁלֹּא הִשְׁאִירוּ אֶת אוֹתוֹ בֶּן אֱלֹהִים חַיִּים לְהַכְּנִס? קָמוּ וְאַחֲזוּ בּוֹ שְׁלֶשֶׁה עַמּוּדִים שְׁעוֹמְדִים לְפָנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, וְנִכְנַס, וְכָל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה נִכְנְסוּ אֵלָיו. אָמַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, פֶּסֶק פֶּסוּקְךָ בֶּן קְדוּשׁ!

אָמַר, עַד כַּעַת פְּחַדְתִּי, שְׁהִרִינִי מִיְשִׁיבָה אַחֲרַת, וְכָךְ אָמְרוּ לִי כְּשֶׁבַעֲלֵי הַדִּין אַחֲזוּ בּוֹ. אָמַר לוֹ, אַל תִּפְחַד בֶּן קְדוּשׁ, כָּאֵן תִּהְיֶה בִּינֵינוּ שְׂבָעָה יָמִים, וְתִתְרַחֵץ בְּכָל יוֹם מִטַּל הַקְּדוּשׁ, וְאַחַר כָּךְ יַעֲלוּ אוֹתָךְ לְתוֹךְ אוֹתָהּ יְשִׁיבָה כְּשֶׁאֵר הַתִּינוּקוֹת מִכָּאֵן.

פִּתַּח אוֹתוֹ תִינוּק וְאָמַר, וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא, הַהוּא – לֹא יָדוּעַ מִיָּהוּ. אֲלֹא בְּכָל מָקוֹם בַּיּוֹם הַהוּא, יוֹם אַחֲרוֹן הוּא. לְמָה נִקְרָא יוֹם הַהוּא? אֲלֹא זֶהוּ יוֹם שְׁאוּחָז סוּף בְּרֹאשׁ. רֹאשִׁית נִקְרָא הוּא, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בַּמְדַּבֵּר יח) וְעַבְדֵי הַלְוִי הוּא. עַבְדֵי הַלְוִי לְדַרְגָּה שְׁנֹקְרָאת הוּא, טָמִיר וְגִנוּז. וְנִקְרָא הַהוּא (ה' הוּא), לְהִרְאוֹת סוּף כָּל הַמַּעְלֹת, שְׁהִיא רֹאשִׁית, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשׁוּם שֶׁהוּא סוּף, הַתּוֹסֵף בּוֹ ה'. (הַלְוִי הוּא טָמִיר וְגִנוּז. וְנִקְרָא יוֹם הַהוּא, לְהִרְאוֹת סוּף שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת, שְׁאֲחֻז תַּחֲלָה, וְהַכֹּל אֶחָד).



עֲתִידָהּ יְרוּשָׁלַיִם לְהוֹצִיא מִיָּם וְלִנְבֹעַ מִבּוּעַ. כָּאֵן יֵשׁ לּוֹמֵר, סוּף לְכֹל הַדְּרָגוֹת אֵינָהּ יְרוּשָׁלַיִם, אֲלֵא וְדַאי יְרוּשָׁלַיִם וַיּוֹם הַהוּא, הַכֹּל אֶחָד. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֲלֵא יְרוּשָׁלַיִם, כָּל הַדְּרָגוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שָׁלָה, כְּשׁוֹכְבִים נִקְרָאִים יְרוּשָׁלַיִם, וְכֵן נִרְאִים. וַיֵּשׁ דְּרָגוֹת שְׁשׁוֹכְבוֹת, וְנִקְרָאוֹת עֲזָרוֹת. אֲלֵא פְּנִימִיּוֹת וְאֵלֶּה בַּחוּץ. וַיֵּשׁ דְּרָגוֹת שְׁנִקְרָאוֹת כְּשׁוֹכְבוֹת לְשָׁכוֹת. (כְּשִׁמְסוֹכְבוֹת אֵלּוּ הַפְּנִימִיּוֹת וְאֵלּוּ לְבַחוּץ, נִקְרָאוּ יְרוּשָׁלַיִם. וַיֵּשׁ דְּרָגוֹת שְׁשׁוֹכְבוֹת, וְנִקְרָאוֹת עֲזָרוֹת. וַיֵּשׁ דְּרָגוֹת שְׁנִקְרָאוֹת לְשָׁכוֹת) וַיֵּשׁ דְּרָגוֹת שְׁנִקְרָאוֹת כְּשׁוֹכְבוֹת הַיְכָל וְדַבִּיר. לְפָנִים מִכָּל אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת יֵשׁ נִקְדָּה אַחַת, (תְּהִלִּים מֵה) כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. נִקְדָּה זֹאת נִקְרָאת יוֹם הַהוּא, וְסִימְנָהּ – (דְּבָרִים ג) הַהוּא יִקְרָא אֶרֶץ.

וּכְשִׁיעַמֹּד יוֹם זֶה מִתּוֹךְ שְׁבָכֵי הָעֲזָרָה, תִּקּוּם נִבְיַעַת מִיָּם, וְאוֹתָהּ נִבְיַעַת תִּהְיֶה מֵהֵיּם הַקְּדָמוֹנִי, כְּמוֹ אִמָּא שְׁפָנָה בֵּין זְרוּעוֹתֶיהָ, וּמֵרֵב חֶלֶב שְׁיֻנֵּק, מִתְּמַלָּא פִּיו וְנִתְגַּדֵּל בּוֹ, מֵרִיק חֶלֶב לְפִי אָמוֹ. כֵּן חֲצִיִּים אֵל הֵיּם הַקְּדָמוֹנִי.

לְקַחוּ רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה וְנִשְׁקוּ. אָמֵר, חֲיִיף (חֲיִי עוֹלָם שְׁדָרָה זֶה כֵּן), כֵּן פִּרְשׁוּהוּ בִּישִׁיבַת הָרְקִיעַ, וְכֵן זֶה וְדַאי. יָם הָאֲחֵרוֹן – מַעֲלוֹת אֲחֵרוֹנוֹת שָׁלָה. אֵי חֲסִיד קְדוּשׁ, כְּמָה חֲדוּהָ עַל חֲדוּהָ נִתּוֹסְפָה בְּאוֹתוֹ תִּינוּק תּוֹךְ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. עֲשָׂרִים וְשֶׁבַע טַעְמֵי הַתּוֹרָה, אָמֵר אוֹתוֹ תִּינוּק. וְשֶׁבַעִים כְּתָרִים עֲטָרוּ לְאָבִיו בְּאוֹתוֹ יוֹם. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ מִי שְׁזוּכָה לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לֹא זָכָה אָבִיו לְלַמֵּד. אָמֵר, אָבִיו הִשְׁאִיר.

וְסוּד נִסְתָּר הִיָּה בְּתִינוּק זֶה עַל מַה שֶּׁהִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם וְעַל שְׁרָצוּ לְדוֹן דִּינוֹ (בְּגִלּוּי) וְנִצַּל מִמֶּנּוּ. זֶה הִיָּה בְּגִלּוּי, שֶׁהִיָּה מִבֵּישׁ לְרַבּוֹ לְפָנָי הַכֹּל בְּשִׂאלוֹת וְקִשְׁיוֹת שְׁלוֹ, וְלֹא חָשַׁשׁ לְלַכֵּת לְאַחַר לְהִתְקִין תְּלִמּוּדוֹ, וְהַחֲלִישׁ דַּעַת רַבּוֹ, וְלִכֵּן רָצוּ לְדוֹן אוֹתוֹ בְּדִין קָשָׁה. וּמִשּׁוֹם כֵּן, אֵף עַל גַּב שְׁנִצַּל מִבְּעַלֵּי הַדִּין, לֹא נִצַּל כָּאֵן. שְׁבַעַת יָמִים הָיוּ שְׁלֹא הִשְׁתַּלֵּם דְּיוֹקְנוֹ (דִּינוֹ). וּכְשֶׁהִיָּה מִתְּרַחֵץ, בְּכָאֵב יֵתֵר לְפָנָי הַכֹּל כָּל אוֹתָם שְׁבַעַת יָמִים עַד שֶׁהִשְׁתַּלֵּם דְּיוֹקְנוֹ. וְעַל שֶׁהִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם לֹא תִרְצָה לְדַעַת. אֵי רַבִּי, אֵי רַבִּי, אֲשֶׁרֵי חֲלָקָה!

בֹּא וּרְאֵה, תַּחַת הָעֵגוּל שֶׁל אוֹתָם שְׁבָכִים שְׁשָׁם, בְּאוֹתָם מִיָּם שֶׁל אוֹתוֹ מִבּוּעַ הַמַּעֲיָן, נִרְשָׁם מִבּוּעַ אֶחָד, וּמִתְפַּשֵּׁט וַיּוֹצֵא הַחוּצָה, וְנִכְנַס לְתוֹךְ הַיָּם הַגְּדוֹל, (שְׁשָׁם) וְרוּשָׁם בּוֹ דֶּרֶךְ בְּלֵב הַיָּם, וּמִמֶּנּוּ שׁוֹתָה לְוִיתָן וְרוּה וְשִׁמַּח, וּמִתְרַבֶּה בְּרַבּוּי. וּכְשִׁיוֹצֵא מִבּוּעַ אַחַר,



אותו מבווע מתפשט והולך בסתר תחת התהום לתוך הים האחרון.
 וכל אותם מים זידונים ומים תקיפים מנמיך אותם ומכופף אותם
 שלא יצאו לחבל בבני העולם. וסימן – (ישעיה מג) הנותן בים דרך
 ובמים עזים נתיבה.

ובאמצע אותה עזרה יש שני כרובים, מעשה אמנות של המלך
 הקדוש, ולא יכולים לעמד בהם עליונים ותחתונים.
 ותחתיהם עתידים כל ישראל לעמד, שלא יצאו מתחת כנפיהם
 החוצה, ופאים יהיו כל הנכנס תחת כנפיהם. שלשה עשר אלף
 מגדלים של שמש שמאיר מניצוץ של מרגלית בצעצוע (בניצוץ)
 פראוי. ראש הישיבה בגלל זה זכה לאותו כבוד.

מי יכול לומר מאותם דברים שמתחדשים בכל יום מלפני ראש
 הישיבה. אי רבי, בכל זמן שרוחות זכרים עולות למעלה, נשים
 באותו זמן יוצאות כלן, ומתכנסות לתוך ההיכל ששם בתיה, ושמות
 שם בכמה דברים עתיקים. ומשם יוצאות, ונכנסות כלן, והיא עמהן,
 לתוך היכל סרח, ושמות בכמה דברים חדשים ועתיקים, ומשם
 יוצאות והיא עמהן, ונכנסות לתוך היכל יוכבד. וכן בכל אותם היכלות.

כעת, רבי, אמר לך סוד אחד. בא וראה, בכל שמטה ושמטה הפרוז
 יוצא: התכנסו גברים ונשים וכל אותם בני האמונה ועלו. אז
 כלם מתפשטים, זכרים ונשים, ועולים. וכל אותם תינוקות מחלב
 נכנסים לתוך ישיבת (התכנסו בני האמונה גברים ונשים, וכל אותם יונקי חלב, ועלו. אז
 כלם מתפשטים, גברים ונשים, ועולים. וכלם נכנסים לתוך ישיבת) הַרְקִיעַ, ושמות
 בחדרה ועלוי שלהם, ושם שמחה על שמחה. ואותו נער שמפתחות
 רבונו בידו עומד, ואומר להם כמה דברים חדשים ועתיקים, וכלם
 רואים שמחה שאין שמחה כמותה שמחה.

אחר כך נכנסים כלם לתוך כמה פרוכות, וכמה היכלות גנוזים שם,
 שהם מאירים בנעם ה' בתוך היכל אהבת הקדוש ברוך הוא,
 וזהו שכתוב (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. אחר כך
 פורחים התינוקות למעלה, והם פורחים למטה, וחוזרים
 למקומותיהם ומתלבשים כבתחלה. אשרי העם שלכל טוב אותו
 עולם מצפים.

אמר רבי שמעון, כמה מתוקים הדברים ששמענו. אשרי חלקי
 שזכיתי לכל לשמע את כל זה. אשרי היום שיצאתי לכאן.



אָמְרוּ לוֹ, רַבִּי, שְׁלֹשָׁה יָמִים יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לְבֵא אֵלֶיךָ, וְאַחַר כֵּן יוֹם אֶחָד (נֶלֶךְ, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְבֵא. בְּאוֹתוֹ יוֹם נּוֹסֶפֶת) שְׁמִיחָה שְׁלֶךְ.

הוא מוֹשֵׁךְ מְשִׁיכוֹת מְצֵדוֹ, וְנִסְתָּר וּמִתְכַּפֵּה תַּחַת מְקוֹם שְׁנִקְרָא תָּא הֶרְצִים עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה. מֵאַחַר חֲצוֹת הַלַּיְלָה יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת עֲמוּד יִצְחָק, וּמִכָּה בַּתְּרַנְגוּל הַזֶּה שְׁנִקְרָא גָּבֵר, כְּמוֹ גָּבֵר אַחַר עֲלִיּוֹן מְמַנּוֹ. כִּיּוֹן שְׁמִיכָה בּוֹ גָּבֵר זֶה, קוֹרָא וְנוֹתֵן שְׁשָׁה קוֹלוֹת, וְכֻלָּם בְּהַשְׁכָּל. **בְּשַׁעָה** שֶׁהוּא קוֹרָא, כָּל תְּרַנְגוּלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה קוֹרְאִים, וְיוֹצֵאת מְמַנּוֹ שְׁלֵהֶבֶת אַחֲרָת וּמְגִיעָה תַּחַת כְּנַפְיָהֶם, וְקוֹרְאִים. מֵה הוּא קוֹרָא? בְּשַׁעָה רֵאשׁוֹנָה קוֹרָא וְאוֹמֵר: (תְּהִלִּים כ"ט) קוֹל ה' בְּכַח קוֹל ה' בְּהָדָר. וּבְשַׁעָה שְׁנִיָּה קוֹרָא וְאוֹמֵר: (מִיכָה ו') קוֹל ה' לְעִיר יִקְרָא, (תְּהִלִּים כ"ט) קוֹל ה' שֶׁבֵר אֲרָזִים. בְּשַׁעָה שְׁלִישִׁית קוֹרָא וְאוֹמֵר: קוֹל ה' חֲצֹב לְהַבּוֹת אֵשׁ. בְּשַׁעָה רְבִיעִית קוֹרָא וְאוֹמֵר: קוֹל ה' יַחֲלֵל מְדָבֵר וְגו'. בְּשַׁעָה חֲמִישִׁית קוֹרָא וְאוֹמֵר: קוֹל ה' עַל הַמַּיִם וְגו'. בְּשַׁעָה שְׁשִׁית קוֹרָא וְאוֹמֵר: קוֹל ה' יַחֲלֵל אֵילוֹת וְגו'. וְאַחַר כֵּן קוֹרָא וְאוֹמֵר: (ישעיה מ) קוֹל אִמֵּר קָרָא וְאוֹמֵר מָה אֶקְרָא וְגו'. וְזֶהוּ הַתְּרַנְגוּל שְׁקוֹרָא וְלֹא שׁוֹכֵן, וְאַחַר כֵּן קוֹרָא כְּמוֹ מְקֻדָּם.

וּמֵה קוֹרָא? כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם, מְשׁוּם שֶׁהוּא בְּעַל הַתִּיק (שֶׁל הַחֲכָמָה) וְקִסְתַּת הַסּוֹפֵר בְּמִתְנִיּוֹ, וְכָל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם כּוֹתֵב בְּכָל יוֹם. וּבְלַיְלָה לְאַחַר שְׁקוֹרָא כָּל הַקְּרִיאוֹת הַלְלוּ, קוֹרָא כָּל מֵה שְׁכַתֵּב בַּיּוֹם. **וְאֵלֵמָּלֵא** רִגְלֵיו אֶצְבָּעוֹת שְׁלוֹ, שֶׁהֵם שְׁתֵּי דְרָגוֹת - אֶחָד אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע שֶׁהוּא גְּדוֹל, וְאוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד מֵאַחֲרָה שֶׁהוּא קָטָן, שְׁמַעֲכָבִים אוֹתוֹ - יִשְׁרָף הָעוֹלָם בְּשֵׁלֵהֶבֶתוֹ. וּמֵה עוֹשִׂים? כִּיּוֹן שְׁעוֹלָה הַבְּקָר וְחוֹט אוֹר יוֹצֵא מְצַד דְּרוֹם, אִז מִתְחַבְּרִים כָּלָם וְנִעֲשִׂים שְׁתֵּי רִגְלִים שְׁנֵי טְלָפֵי עֵגֶל, לְקַיֵּם הַכְּתוּב (יִחְזַקְאֵל א) וְכַף רִגְלֵיהֶם כְּכַף רִגְלֵ עֵגֶל. וְהָרִי יִדְעֵת סוּד זֶה. שְׂאֵלַת עֲנַף הַגֶּרֶן.

לְתוֹךְ עֲזָרָה זוֹ יֵשׁ שְׁלֹשׁ מְאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה הֵיכָלוֹת, כְּחֻשְׁבוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה. וּבְכָל פֶּתַח וּפֶתַח כְּתוּב: יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילְךָ שְׁלוֹהָ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ (תְּהִלִּים קכ"ב). לֹא יָדוּעַ מֵהוּ בְּהֵיכָלוֹת הָאֵלֶּה, אֲלֵא כָּלָם נִרְאִים מַעֲשֵׂה צִיּוֹר. שְׁבַעַה סְדְרֵי מְרַגְלִיּוֹת נִרְאִים אֵלוּ בְּאֵלוּ בְּכָל אֶחָד וְאַחָד. **אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ**, כְּמָה מְשַׁבַּח רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה הֵיכָל אֶחָד שֶׁהוּא בְּרֵאשׁ צַד מְזֻרַח הָעֲזָרָה הַזֹּאת, מְשׁוּם שֶׁאַרְבַּעַה הֵם בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם. אֲבָל הֵיכָל שֶׁל צַד מְזֻרַח מְרַבָּה אוֹרוֹתָיו יוֹתֵר מִכָּלָם.



יום אחד בים הגדול יצא לוייתן, וכל הים הזדעזע, וכל הדגים הלכו לכאן ולכאן. כשהגיע הלוייתן לפתח פתח התהום, מתחיל לשמח, ושכך שם התהום, אלא אותו כמראה המעיין, ומתכפסים האורות, ולא נראו כל אותם אורות, פרט לאור ההיכל שבצד המזרח הזה.

אותה מרגלית שמוציא הלוייתן מתוך אותו תהום שנקרא סגדו"ן, ממה נעשתה? אלא יום זה שמוציא הלוייתן שהזדעזע הים, יום שגחרכ בית המקדש, הוא ט' באב. ואותה מרגלית, שכשזוכר הקדוש ברוך הוא את בניו וזורק שתי דמעות לתוך הים הגדול, אחת נופלת לתוך תהום זה שנקרא סגדו"ן, ואחת נופלת לתוך תהום אחר שנקרא גילב"א.

משום שחמשה תהומות אחרים הם בים הגדול, אבל לא חשובים כאלו האחרים. וכיון שנופלות אלו הדמעות, צפות תוך תהום אחד. ואחד נטבע תוך תהום שנקרא גילב"א.

של מטה תוך שמרי היין, שמרים רעים, יוצא ערעור אחד מקטרג, מזיק קדמון, והוא ברוח דמות אדם כשמתקרב לקדש.

כיון שנעבר משם ורוצה לרדת למטה להתלבש בלבוש להזיק את העולם, יורד הוא ומרכבותיו, ולבוש קדמון שלובש תבנית שור, דמות שור. וראשון לנזיקין מאותם ארבעה הוא שור, ואותם ארבעה אבות להזיק העולם. וכלם שלשה אבות נזיקין פרט לשור כלם שלו.

ועל זה כתוב, (תהלים קו) וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב. מהו אכל עשב? הרי דרשנו בו, אבל עקר הדבר מתמצית הלחם, ולא משבעת מיני דגן, אין לו בהם חלק, ולא ראוי לו להיות שם.

ממקומותיהם, ואלה יושבים במקומותיהם. עד שלא יוצאים אלו, מזמנים אלו. אור והתנוצצות שלהם אין העינים יכולות לסבל. הולכים מסביב, אין הם שוככים לעולמים.

בשמות כל בן אדם בהיכל זה, מיד בהסתכלות ראשונה נראה קטן ולא קטן, מסתכל יותר – נראה גדול. עוד מסתכל – נראה יותר גדול. כל מה שמסתכל, כך נראה בהתפשטות גדול ועליון, עד שנדמה בהסתכלות כמלא נימה שאין לה שעור.

מעשים גדולים לפנים שלא ידועה אמנותם, משם מאירה עזרה וכל מה שיש בה, פרט לכרובים שאורם עולה עד רום הרקיע בגוונים רבים, ואורות נוצצים. אלה וחמש מאות וחמשה ושבעים גפנים עושים פרות בעזרה זו.



יִוְתָר – (קהלת ד) חִבַּק אֶת יָדָיו, בְּמִרְרוֹת וְאֲנִינֹת שְׁלוֹ, וְאַחַר כֵּן – אָכַל אֶת בֶּשָׂרוֹ, בָּעַל כָּרְחוּ, שְׂאִין לוֹ רִשּׁוֹת לְשֹׁלֵט עַל דָּבָר אַחֵר. מָה עֹזֵר לוֹ בְּכָל מָה שֶׁמִּסְטָה וְעוֹשֶׂה וְעִמַּל שְׁלֹאֲחֵר כֵּן אֵין לוֹ רִשּׁוֹת אֲלֵא עַל שְׁלוֹ, אַחַר כֵּן מְרַקֵּד וְשֹׁמֵחַ כְּכִסִּיל בְּלִי דַעַת כָּלָל, וְהוֹלֵךְ לֵלֵא תוֹעֵלֶת וְאוֹכֵל הַבֶּשֶׂר. וּבִשְׂאָר אֵין לוֹ רִשּׁוֹת. מִרְרוֹת שְׁלֹמְעֵלָה וְשְׁלֹמְטָה, כְּשִׂישְׂרָאֵל בְּצָרָה וְאוֹכְלִים אוֹתָם שׁוֹנְאִיָּהֶם, וְלֵא נוֹתְנִים כַּח בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ.

וְאַפְלִי מִבֶּשָׂרוֹ שֶׁהוּא מִצַּד זֶה, מֵרַע לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהוּא רַחוּם וְחַנוּן. אָבַל עַל שְׁלוֹ, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וּנְשֻׁמָּה קְדוֹשָׁה, אֵין עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים יְכוּלִים לְשֹׁלֵט עֲלָיו כָּלָל. וְעַל כֵּן כָּל הָעֲלִילוֹת וְכָל מָה שֶׁמִּסְטָה אוֹתוֹ רַע, שְׁחוֹשֵׁב לְשֹׁלֵט עַל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כֵּן לֵא יְכוּל, וַיִּשׁוּב וְאוֹכֵל אֶת בֶּשָׂרוֹ, מָה תוֹעֵלֶת הִיָּה לוֹ? וְעוֹד, שֶׁהֵם מְכַסִּים כָּלֵם כְּמוֹ מְרַפֵּל חֲזַק, וְאֵין שׁוֹכְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

בֵּא וְאָמַר לָךְ דָּבָר. אִם תֹּאמַר שֶׁשִּׁמְחָה הִיא לְמֵלֶכֶךְ הַמְּוֹת כְּשֶׁהוֹרֵג בְּנֵי אָדָם – לֵא. אָבַל מִשׁוּם שְׂרוּאָה שְׂרִצוֹן רְבוּנוֹ בְּכֵן, מֵרָאָה עֲצָמוֹ בְּשִׁמְחָה לַעֲשׂוֹת רִצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוֹב (תהלים קמח) רוּחַ סֶעֱרָה עֲשֶׂה דְבָרוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָרִי הוּא מְרַקֵּד וְהוֹלֵךְ בְּחֶדְוָה לִפְנֵי נָשִׁים. אָמַר לוֹ, אֵי חֲסִיד קְדוֹשׁ, וְדָאֵי כֵּן זֶה, לְהִרְאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁנוּחַ לוֹ בְּרִצוֹן הַמֶּלֶךְ. אָבַל הַנַּחַת שְׁלוֹ בְּהִסְפַּד הַנָּשִׁים. הוּא רוֹקֵד, וְאֲזַנְיוֹ לְהִסְפַּד.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, מִדּוּעַ הוֹלֵךְ וּמִסְטָה עַל הָאָדָם לְמַעֲלָה וּמִזְכִּיר חֲטָאִיו? אָמַר לוֹ, מִשׁוּם שֶׁהוּא (קהלת ד) זָקֵן וְכִסִּיל, וְחוֹשֵׁב לְשֹׁלֵט עַל הָרוּחַ, וְכָל תִּאֲוֹתוֹ הִיא בְּגִלְלָה זֶה. בְּסוּף לֵא שׁוֹלֵט אֲלֵא עַל שְׁלוֹ, בֶּשָׂרוֹ, וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים ז) יִשׁוּב עִמְלוֹ בְּרָאשׁוֹ.

הוֹלֵךְ וְרוּצָה לְרַגֵּשׁ אֶת הָעוֹלָם, וּמִיָּם עוֹלִים מִתּוֹךְ שְׂאָר תְּהוֹמוֹת וְרוּצִים לְכַסּוֹת הָעוֹלָם. אוֹתָן דְּמַעוֹת רוּחָנוֹת יוֹתֵר מִכָּל אֲשׁ שְׁבַע עוֹלָם. וּמִתּוֹךְ תִּקַּף הִרְתִּיחָה שְׁלֵהֵן, קוֹפְאִים הַמִּים תוֹךְ הַיָּם הַקְּפוּא, וְאֵלְמֵלֵא שְׂרַמְזוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נְשִׁיבָה אַחַת מִצַּד אַבְרָהָם מַעֲמוּד שְׁלוֹ וְנִרְאָה כָּל הָעוֹלָם, לֵא יְכוּל לַעֲמֵד אֶפְלוֹ רִגַע אֶחָד.

אוֹתָן דְּמַעוֹת כְּשֶׁנּוֹפְלוֹת לְתוֹךְ הַיָּם, נִשְׁמַע קוֹל בֵּין הַיָּם עַד מְעַרַת הַמְּכַפְלָה. מִקּוֹל נְהַמְתָּם שְׁנִשְׁמַע שֵׁם כְּשֶׁנִּכְנְסִים לְתוֹךְ הַיָּם,



מתעוררים אבות הראשונים, וקמו, וקשבו שהקדוש ברוך הוא רוצה להפך את העולם, עד שקול יוצא ואומר להם: אל תפחדו אהובים קדושים, בגללכם זוכר הקדוש ברוך הוא את בניכם, והוא רוצה לגאל אותם, ואתם תראו.

ב האלפא ביתות משלכות ומצטרפות אלה באלה, ומתחברות בצרוף השם הקדוש. כיון שנראו האותיות בצרוף זה, אלה נגנזים, ויוצאים אחרים, וכן כלם. אלה נגנזים, ואלה יוצאים, כלם לפנים בחלל אותם כפתורים.

שוב פורחים שלש פעמים ביום באויר ויוצאים החוצה, ועומד השם בארבע אותיות, תלויים באויר שעה וחצי. לאחר שנגנזו זה מיד יוצא מתוך חלל האויר שם של שתיים עשרה אותיות, פורח ותלוי באויר שעה אחת, ולא יותר. אחר כך זה נגנז, ויוצא מיד צרוף אותיות אחרות, שם של כ' (של כ"ב) אותיות, ותלוי באויר שעה אחרת ונגנז. ומיד יוצאות אותיות מחלל אחר, שם של עשרים ושמונה אותיות, מתעטרים כלם בכתריהם, ועומדים שעה וחצי, ונגנזו זה. ומיד יוצאים תלויים באויר שם של עשרים וחמש אותיות בצרופיהן, ועומד שעה ושלשה רגעים. יוצאות אותיות של ארבעים ושתיים אותיות, ועומדות לעולם.

השמות. אלא כלם אותיות, לא שוככים לעולמים, בולטים ונוצצים החוצה, ועולים ויורדים. אין מי שיכול לעמד בהם, פרט למשיח בטרם גדול. זה גנוז, לאחר שעומד שעתים ועשרים ושנים רגעים, והשם החקוק של ע"ב אותיות יוצא ועומד ותלוי באויר שעה וחצי. כל השמות האלה לא יוצאים ולא נראים, אלא פעם אחת ביום, אבל אותן א"ב נראות פורחות באויר, ומצטרפות אלה באלה שלש פעמים ביום.

כשפורחות אותיות האלף בית, אלה פורחות מכאן ואלה מכאן, ומצטרפות כלן. כשיורד שם ראש הישיבה, מתחיל משיח רואה בצרוף א"ב אותיות כמו שראה דניאל, שהם: ממתוס ננקפי אאלרן (מנא מנא תקל ופרסין דניאל ה, כה).

ספר הזהר הוא מגן לישראל כתבת נח



כל ערב שבת, כְּשֶׁמְקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל אֶת הַיּוֹם לְמַטָּה, כְּרוֹז מְכַרִּיז לְאַרְבָּעָה צַדֵּי הָעוֹלָם: הַתְּכַנְסוּ מְרַכְבוֹת קְדוּשׁוֹת! הַתְּקִינוּ כְּסָאוֹת (קְדוּשִׁים) מִי רָאָה חֲדָוָה בְּשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים? כִּמָּה מְמַנִּים, כִּמָּה שְׁלִיטִים מִתְּכַנְסִים לְמְקוֹמוֹתֵיהֶם. כִּיּוֹן שִׂישְׂרָאֵל לְמַטָּה מְקַדְּשִׁים (לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא), אָז מִתְעוֹרֵר עֵץ הַחַיִּים, וּמְקִישׁ בְּאוֹתָם הָעֲלִים שְׁלוֹ רֹחַ נְשִׁיבוֹת אַחַת מִתּוֹךְ עוֹלָם הַבָּא, וְאוֹתָם עֲנִפֵי הָאֵילָן מִתְנַעֲנְעִים, וְעוֹלִים רִיחוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.

אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים מִתְעוֹרֵר, וּמוֹצִיא נְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת, וּפּוֹרֵשׁ עַל הָעוֹלָם. וְעַם כָּל זֶה נְשָׁמוֹת יּוֹצְאוֹת וְנִשְׁמוֹת נִכְנָסוֹת. אֵלֶּה מְעוֹרְרִים אֵלֶּה, אֵלֶּה יּוֹצְאִים וְאֵלֶּה נִכְנָסִים, וְעֵץ הַחַיִּים בְּחֲדָוָה.

ואִזּוֹ יִשְׂרָאֵל כָּלָם מִתְעַטְּרִים בְּעֵטְרוֹת שֶׁל אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת, כָּלָם בְּחֲדָוָה בְּמִנוּחָה. וְכָל הַשַּׁבָּת יֵשׁ לָהֶם אוֹתָהּ חֲדָוָה וְאוֹתָהּ מְנוּחָה, וְכָל הַצַּדִּיקִים שְׂבִיגִין, כָּלָם עוֹלִים וּמִתְעַנְּגִים בְּעִנְג עֲלִיוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. כִּיּוֹן שִׂישְׂרָאֵל הַשַּׁבָּת, כָּל הַנְּשָׁמוֹת פּוֹרְחוֹת וְעוֹלוֹת.

בא וְרָאָה, כִּשְׁנִכְנַסְתָּ שַׁבָּת, נְשָׁמוֹת יּוֹרְדוֹת לְשָׁרוֹת עַל הָעַם הַקְּדוֹשׁ, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלוֹת לְמַעְלָה. כִּשִׂישְׂרָאֵל הַשַּׁבָּת, הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת, אוֹתָן שֶׁשָּׂרוּ עַל יִשְׂרָאֵל. וְנִשְׁמוֹת יּוֹרְדוֹת, אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים.

כיּוֹן שֶׁעוֹלוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁשָּׂרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, עוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת בְּדַמּוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׂוֹאֵל אֶת כָּלָם: אֵיזָה חֲדוּשׁ הָיָה לָכֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בְּתוֹרָה? אֲשֶׁרִי מִי שֶׁאוֹמֵר לְפָנָיו חֲדוּשׁ עַל הַתּוֹרָה. כִּמָּה חֲדָוָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מְכַנֵּס פְּמִלְיָה שְׁלוֹ וְאוֹמֵר: שָׁמְעוּ חֲדוּשׁ תּוֹרָה שֶׁאוֹמְרֵת נְשָׁמַת פְּלוֹנִי זֶה. וְכָלָם מְעַמִּידִים אוֹתוֹ דָּבָר בְּשֵׁתִי יְשִׁיבוֹת. הֵם לְמַטָּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה חוֹתֵם לְאוֹתוֹ דָּבָר.

בא וְרָאָה, כִּשְׁדָּבָר מִתְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָה וְנִשְׁמָה שִׁיּוֹרְדַת בְּשַׁבָּת הַתְּעַסְקָה בְּאוֹתָם דְּבָרִים חֲדָשִׁים וְעוֹלָה לְמַעְלָה, כָּל הַפְּמִלְיָה שֶׁל מַעְלָה מְקַשְׁבֶּה לְאוֹתוֹ דָּבָר, וְחִיּוֹת הַקְּדוֹשׁ מִתְרַבֵּים בְּכַנְפֵיָם וּמִתְלַבְּשִׁים בְּכַנְפֵיָם. וְכִשְׂשׂוֹאֵל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מְשִׁיבִין, וְשׁוֹתְקִין,



אז חיות הקדש מה כתוב? (יחזקאל א) בעמדם תרפינה כנפיהן, כמו שנאמר (איוב לב) כי עמדו לא ענו עוד. (נחמיה ח) וכפתחו עמדם כל העם. ו**אם** תאמר, למה לשתיקה קראו עמידה? אלא בדבור יש שבעה איברים שמתנענעים יחד אתו: לב, ראה, קנה, לשון, שנים, שפתים, בשר. ובשתיקה עומדים בעמדם ללא נענוע, ועל זה קוראים לשתיקה עמידה.

שהרי רב המנונא סבא אמר, (תהלים כ) ישלח עזרך מקדש וגו'. מקדש זה קדוש ידים. ומציון יסעך - זה המוציא, שהוא סועד לב האדם. יזכר כל מנחתיה, כל - לרבות דבר אחר, זו נטילת ידים אחרונה. ועולתך ידשנה סלה - זו ברכת המזון בזמן. אם אתה עושה כן, יתן לך כלבכך וכל עצתך ימלא. ובשבת מקדש, זה קדוש הגדול. ועל דבר זה התעטרו הצדיקים בגן עדן משבת לשבת אחרת. **עוד** פתח ואמר, (ישעיה מ) על הר גבה עלי לך מבשרת ציון וגו'. על הר גבה - זה ודאי הר העברים, מקום שמשה נקבר בו. והרי פרשה, ששכינה תעלה לשם ותבשר לעולם. אבל הכל הוא מבשרת ציון, זוהי חפצי בה, אשת נתן בן דוד, אם המשיח, מנחם ב"ר עמיאל, והיא תצא ותבשר, והיא בכלל מבשרת ציון.

קול ישמע בעולם, ושני מלכים יתעוררו בעולם לערך קרב, ויצא שם הקדוש על העולם. מה תבשר ותאמר? (שם) הנה ה' אלהים בחזק יבא וזרעו משלה לו הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו. הנה שכרו אתו - שהקדוש ברוך הוא מכריז בכל פמליה של מעלה ויאמר להם: התכנסו ודונו דין, מי שמסר נשמתו על קדשת שמי מהו שכרו? ואלו יאמרו כך וכך. מי שסבל כמה חרופים וגדופים בכל יום עלי מה שכרו? הם יאמרו כך. מי שנענש בכל יום עלי מה שכרו? הם יאמרו כך. זהו שכתוב הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו.

מהו ופעלתו? אלא כמו שכתוב, (תהלים לא) מה רב טובך וגו', פעלת לחוסים כך. זהו פעלתו. נגד בני אדם מה זה? אלא נגד עובדי כוכבים ומזלות. אשר צפנת ליראיך, מה זה אשר צפנת? וכי מי יגזל ויטל מידו מה שהוא רוצה לתת, שכתוב צפנת?

אף צא וראה מעשי הרחמנות שעושה הקדוש ברוך הוא. במה שהוא מכה - בו נותן רפואה. במה מכה? בשמאל. בימין מקרב ובשמאל מכה. במה שמכה - בו נותן רפואה לעולם. כתוב



(ירמיה א) מִצָּפוֹן תִּפְתַּח הָרְעָה, וּבִצְפוֹן מָכָה, שְׁמֶשׁם יוֹצְאִים כָּל הַדֵּינִים וְכָל הַגְּזֵרוֹת הַקְּשׁוֹת – וּבֹו שׁוֹרָה כָּל שְׂכָר טוֹב וְכָל טוֹב שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת לְיִשְׂרָאֵל. לְעֵתִיד לְבֹא קוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצָפוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ: בְּךָ נִתְתִּי כָּל טוֹב וְכָל שְׂכָר טוֹב לְבָנֵי שְׁסָבְלוּ כְּמָה רְעוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה עַל קִדְשַׁת שְׁמִי, תֵּן שְׂכָרִים טוֹבִים שְׁנַתִּי בְּךָ.

וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב, (ישעיה מג) אָמַר לְצָפוֹן תְּנִי וּלְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי וְגו'. וְכִי דָרַךְ הַדְּרוֹם כְּךָ הוּא, לְמַנַּע בְּרֻכּוֹת? וְהִרִי כָּל הַבְּרֻכּוֹת מִצַּד דְּרוֹם, וְכָל טוֹבוֹת הָעוֹלָם מִדְּרוֹם יוֹצְאוֹת, וְהוּא אוֹמֵר לְתִימָן אֵל תִּכְלְאֵי?!

אָרְא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבֵרָהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ: קוּם, שְׁהִרִי הַגִּיעַ זְמַן שְׁאַנִּי גּוֹאֵל אֶת בְּנֵיךָ לְתַת לָהֶם שְׂכָר טוֹב עַל כָּל מָה שְׁסָבְלוּ בְּגֵלוֹת. וּמִתּוֹךְ שְׁאַבְרָהֶם הָיָה בְּמִכְיָרְתָם, שְׁכַתוֹב (דברים לב) אִם לֹא כִי צוֹרֵם מְכָרִם – זֶה אֲבֵרָהֶם, הָיָה לוֹ כְּמִי שְׁלֹא טוֹב בְּעֵינָיו, וּמִרְאָה עֲצָמוֹ כְּמִי שְׁרוּצָה שְׁיִלְקוּ עַל חֲטָאֵיהֶם יוֹתֵר וַיֹּאמֶר: גְּבוּ מִעֲוֹנוֹתֵיהֶם! גְּבוּ מִחֲטָאֵיהֶם! אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהֶם: יִדְעֵתִי כָּל מָה שְׁאַמְרַת לְפָנַי. אֲנִי גַם כֵּן לְפָנַי. אֵל תִּכְלְאֵי. אֲנִי רוּצָה לְפִיסֶךָ עַל בְּנֵיךָ, אֵל תִּמְנַע מֵהֶם טוֹבוֹת, אֵל תִּמְנַע מֵהֶם שְׂכָר טוֹב, כְּמָה וְכְמָה סָבְלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם. וּמִשׁוּם כֵּךָ – אָמַר לְצָפוֹן תְּנִי. וְהִינוּ אֲשֶׁר צְפַנְתָּ, וְזֶהוּ הַדְּבָר (שְׁתֵּהא) שֶׁל אוֹתָהּ מְבֹשֶׁרֶת.

וְעוֹד תִּבְשֹׂר פַּעַם שְׁנִיָּה, בְּשְׁעָה שְׁהַשְׁכִּינָה תַעֲלֶה עַל אוֹתוֹ הַר עֲלִיוֹן, וְתִלְךָ וְתִבְשֹׂר לְאַבוֹת. מִיַּד תִּלְךָ לִירוּשָׁלַיִם וְתִרְאֶה אוֹתָהּ בְּחֻרְבָנָהּ. תִּכְנַס לְצִיוֹן, וְשָׁם תִּקְרַקֵּר קִיר כְּמִקְדָּם עַל מְקוֹם בֵּית מוֹשֶׁבָה וְעַל כְּבוֹדָהּ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם. וְשָׁם נִשְׁבַּעְתָּ שְׁלֹא תִקַּח מִשָּׁם וְלֹא תִצֵּא עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגְאֵל אֶת בְּנֵיהָ, וְחִפְצֵי בָהּ זֹו תִבְשֹׂר כְּמִקְדָּם וְאוֹמְרַת: (ישעיה יב) צִהְלִי וְרַנִּי יוֹשְׁבַת צִיוֹן כִּי גְדוֹל בְּקֻרְבְּךָ וְגו'. מָה זֶה גְדוֹל בְּקֻרְבְּךָ? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבָא אֵלֶיהָ לְהַקִּימָה מִן הָעֶפֶר, וַיֹּאמֶר לָהּ: (שם נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפֶר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַיִם. יְרוּשָׁלַיִם הִיא, יְרוּשָׁלַיִם שְׁמָה בְּוִדְאֵי.

וּבְזֶה גַּם כֵּךָ כְּמָה שְׁמַחָה עַל שְׁמַחָה תִהְיֶה לְצַדִּיקִים בְּגֵן עֵדֵן. וּמִשׁוּם זֶה אֲשֶׁרִיו מִי שְׁנַשְׁמָתוֹ בְּשַׁבַּת מְעִידָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ עַל חֲדוּשׁ הַתּוֹרָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל פְּמִלְיָתוֹ וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שְׁהִיוּ בְּגֵן עֵדֵן, כָּלָם מִתְעַטְרִים בְּאוֹתוֹ דְּבָר.



עוֹד שְׁמַעְתִּי מְנוּרָה הַקְדוּשָׁה, שְׁכַמָּה כְבוֹד עַל כְבוֹד וְעֵטְרָה עַל עֵטְרָה מְעֵטְרִים לְאָבִי אוֹתוֹ אָדָם שָׁם בְּשַׁעַה שְׁאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: הַתְּכַנְסוּ לְשִׁמְעַע חֲדוּשׁ וּדְבָרִים חֲדָשִׁים בְּתוֹרָה מִשֵּׁם פְּלוֹנִי בֶן פְּלוֹנִי. כִּמָּה הֵם שְׁמַנְשָׁקִים אֶת רֵאשׁוֹ. כִּמָּה צְדִיקִים מְעֵטְרִים אוֹתוֹ בְּשִׁינְרִידִים. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל כָּל אֱלוֹי שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה בְּיוֹם הַשְּׁבֵת מִשְׁאָר יָמִים. (עד כאן)

רעיא מהימנא

ראשית ערסתכם חלה תרימו וגו'. מצוה לו להפריש חלה לכהן. חל"ה כף חשבונה: מ"ג ביצים וחמש ביצה, אחד מחמש. ויש חמש אחד מחמשים, שהוא נ'. וזה סימן מג"ן, שהוא מיכאל גבריאל נוריא"ל. חלה - שכינה. שבמקום שמלאכים אלה שם - האבות שם. ובמקום שהאבות שם - שכינה שם. ובה ויחל, בה אנו מתפללים. זהו שכתוב (שמות לב) ויחל משה את פני ה' אלהיו. (דברים ג) אדני אלהים אתה החלות להראות את עבדך. ובה חלה זכות אבות, ובה תמה זכות אבות לרשעים, שהיו מקבלים שכרם בעולם הזה. **שמצד** ימין ששם י', שהיא חכמה, ראשית שם ה', שהיא מראה זכות על בניה מימין, ששם רמ"ח מצוות עשה מצד אות ה' אחרונה, שהיא שמאל של גבורה, ששם לא תעשה, שהם שס"ה, ששם נדונים רשעים גמורים, תמה להם זכות אבות, ומתהפך להם שם יהו"ה - הוה"י. ולמדנו מהמן הרשע, (אסתר ה) וכל זה איננו שוה לי. (עד כאן רעיא מהימנא).

ויאמר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל וגו' ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לזרתם וגו'. רבי חזקיה פתח, (זכריה ג) ויראני את יהושע הכהן הגדול וגו'. כמה צדיקים הם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם על כל בני העולם, ונתן להם תורה קדושה, ונתן להם נביאי אמת שמנהיגים אותם בתורה בדרך אמת.

בא וראה, כל נביאים ונביאים שהעמיד הקדוש ברוך הוא לישראל, על כלם התגלה הקדוש ברוך הוא בדרגות עליונות קדושות, וראו זיו כבוד קדוש של המלך ממקום עליון, אבל לא קרוב כמשה, שהיה קרוב למלך יותר מהכל, שהרי אשרי חלקו יותר מכל בני העולם, שעליו כתוב (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא



בחידת. ושאר נביאים היו רואים ממקום רחוק, כמו שנאמר (ירמיה לא)
מרחוק ה' נראה לי.

אמר רבי חזקיה, כך למדנו, כתוב (שמות ב) וילך איש מבית לוי ויקח
את בת לוי. וילך איש - זה הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר
(שמות טו) ה' איש מלחמה. מבית לוי - זה הקדוש ברוך הוא, מקום
שחכמה עליונה ואותו זהר (נהר) מתחברים כאחד, שלא נפרדים
לעולמים. מבית לוי - שהשרה לויתן (כל שמחה) בלבדו בעולם, זהו
שכתוב (תהלים קד) לויתן זה יצרת לשחק בו. ויקח את בת לוי - זה
הקדוש ברוך הוא, מקום שאור הלבנה מאיר.

ותהר האשה ותלד בן. האשה ודאי, כמו שנאמר (בראשית ב) לזאת
יקרא אשה. בהתחלה בת לוי, כך הוא בודאי. וכי בת לוי
בהתחלה וכעת אשה? אלא כך למדנו, אשה עד שלא מזדווגת נקראת
בת פלוני. אחר שהזדווגה נקראת אשה. וכאן בת ואשה, הכל בדרגה
אחת היא.

ותצפנהו שלשה ירחים - אלו שלשת החדשים שהדין הקשה שרוי
בעולם. ומהם? תמו"ז וא"ב וטב"ת. מה בא להשמיענו?
שעד שלא ירד משה לעולם, מצוי היה למעלה, ועל זה הזדווגה בו
שכינה מיום שנולד. מכאן אמר רבי שמעון, רוחות הצדיקים מצויות
הן למעלה עד שלא ירדו לעולם.

ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו וגו'. מה זה ותקח לו תבת גמא?
שכסתה אותו בסימניה להיות שמור מאותם דגי הים ששטים
בים הגדול, כמו שכתוב (תהלים קד) שם רמש ואין מספר. והיא כסתה
אותו להיות שמור מהם בכסוי (של צד היובל המכבד) שבני הים בלא
כבוד בשני צבעים, לבן ושחור, והניחה את משה לשוט ביניהם,
להיות נודע ביניהם, משום שעתידי הוא לעלות ביניהם בפעם אחרת
לקבל תורה.

ותרד בת פרעה - זוהי שבאה מצד שמאל של דין הקשה, כמו
שנאמר לרחץ על היאר. על היאור דוקא, ולא על הים. ואם
תאמר, הרי כתוב (שמות יז) ומטף אשר הכית בו את היאר, ומשה לא
הכה אלא בים, וקראו הכתוב יאור! אלא יאור היה שהכה אהרן על
ידי משה, ושמו הכתוב שהוא עשה.



כְּמוֹ זֶה, (שם ז) וַיִּמְלֵא שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיָּאֵר. וְאַחֲרָיו
הִכָּה. אֲלָא (שעל זה) עַד שֶׁבָא מִצַּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
הַפְּתוּב הַכּוֹת ה'. אַחַר כֵּן קָרָא בְּשֵׁם שֶׁל מֹשֶׁה. וְנִעְרַתִּיהָ הַלְכַת –
אוֹתָן שָׂאָר מִרְכָּבוֹת שֶׁבָאוֹת מִצַּד זֶה.

וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ אֶת הַיָּלֵד. וַתִּרְאֶהוּ?! וַתִּרְאֶה הִיא צָרִיף לוֹ לְכַתּוּב!
מָה זֶה וַתִּרְאֶהוּ? וְהָרִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵינן לָךְ דְּבַר בַּתּוֹרָה
אוֹת אַחַת בַּתּוֹרָה שְׂאִין בָּהּ סוּדוֹת נִכְבְּדִים וְעֲלִיוֹנִים. אֲלָא כֵּן
לְמַדְנֵנוּ, רִשָּׁם הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלָכָה נִמְצָא בּוֹ, וְהֵם רִשָּׁם שֶׁל וָא"ו ה"א. מִיָּד
– וַתַּחַמַּל עָלָיו וְגו'. עַד כָּאֵן לְמַעְלָה. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה לְמַטָּה, פָּרַט
לְפָסוּק זֶה שֶׁכְּתוּב וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מִרְחַק. אַחֲתוֹ שֶׁל מִי? אַחֲתוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ שֶׁקָּרָא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל אַחֲתוֹתִי, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר ה) פִּתְחֵי לִי
אַחֲתוֹתִי. מִרְחַק, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי.

מָה מִשְׁמַע? מִשְׁמַע שְׂאוֹתָם צְדִיקִים, עַד שֶׁלֹּא יָרְדוּ לְעוֹלָם, נוֹדְעִים
הֵם לְמַעְלָה לְגַבֵּי הַכֹּל, וְכֹל שֶׁכֵּן מֹשֶׁה. וּמִשְׁמַע שְׁנִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים נִמְשָׁכוֹת מִמְּקוֹם עֲלִיוֹן, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְסוּד הַדְּבַר לְמַדְנֵנוּ,
שְׁמִשְׁמַע שְׂאֵב וְאֵם יֵשׁ לְנִשְׁמָה, כְּמוֹ שֵׁישׁ אֵב וְאֵם לְגוֹף בְּאַרְץ.
וּמִשְׁמַע שֶׁבְּכֹל הַצְּדִיקִים, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, הַכֹּל בָּא וְנִמְצָא
מִזְכָּר וְנִקְבָּה. וְהָרִי בְּאֵרוֹ הַסּוּד, שֶׁכְּתוּב (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ
חַיָּה. הָאָרֶץ – זֹו כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. נֶפֶשׁ חַיָּה – נֶפֶשׁ אָדָם הָרֵאשׁוֹן
הָעֲלִיוֹן, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר. בָּא רַבִּי אֲבָא וְנִשְׁקוּ. אָמַר, וְדַאי נָאָה אִמְרַתָּ,
וְכָאֵן הוּא הַכֹּל.

אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל מֹשֶׁה נִבְיָא הַנְּאָמֵן עַל כָּל שְׂאָר נִבְיָאֵי הָעוֹלָם. בְּגִלְל
זֶה לֹא הִשְׁתַּדַּל בּוֹ כְּשֶׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, רַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁהֵעֵלָהּ לְפָרְגוֹדוֹ. וְעַל כֵּן עָלָה מֹשֶׁה בְּנִבְוָאָה עֲלִיוֹנָה וּבְדַרְגוֹת
נִכְבְּדוֹת מִכָּל נִבְיָאֵי הָעוֹלָם, וְשְׂאָר הַנִּבְיָאִים רָאוּ אַחַר כְּתָלִים גְּדוּלִים.

וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל (זכריה ג). מָה רָאָה? שֶׁהִיא עוֹמֵד לְפָנַי
מִלְּאָךְ וּמִתְלַבֵּשׁ בְּלִבוֹשִׁים מְלַכְלָכִים, עַד שֶׁיִּצְאָה הַכְּרוֹז וְאָמַר:
הִסִּירוּ הַבְּגָדִים הַצְּאִים מֵעָלָיו. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב כָּאֵן וְעוֹמֵד לְפָנַי
הַמֶּלֶךְ. מָה זֶה לְפָנַי הַמֶּלֶךְ? שֶׁהִיא דֵּן דִּינֵנוּ, אוֹתוֹ שֶׁכְּתוּב בּוֹ (קהלת
ה) וְאֵל תֹּאמַר לְפָנַי הַמֶּלֶךְ כִּי שִׁגְגָה הָיָא. מָה בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁכֵּל
בֶּן אָדָם שֶׁלֹּא זוֹכֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַתְעַטֵּף בְּעִטּוֹף מִצְוָה וּלְהַתְלַבֵּשׁ



בלבוש מצוה, כשנכנס בעולם ההוא עומד בלבוש טנפת שלא צריך, ועומד בדין עליו.

בא וראה, כמה לבושים מזדמנים באותו עולם, ואותו האיש שלא זוכה בעולם הזה בלבושי מצוה, כשנכנס לעולם ההוא מלבישים אותו בלבוש נודע אחד לפני בעלי הגיהנם, ואותו לבוש אוי למי שמתלבש בו. שהרי כמה שומרי החקים עתידים לאחז בו, ומכניסים אותו לגיהנם. ושלמה המלך צווח ואומר: (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים.

למדנו בסוד ספרא דצניעותא, ארבעה מלכים יוצאים למול ארבעה. תלויים בהם כענבים באשכול, צוורים בהם שבעה רצים, מעידים עדות, ולא עומדים במקומם.

רעיא מהימנא

ציצית. מצוה זו היא להזכיר כל מצוות התורה בשבילה, כמו שנאמר וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם (במדבר טו). זהו סימן המלך להזכיר ולעשות.

כתוב (שמות כח) ועשית ציץ זהב, והרי בארנו – סוד הציץ להתעטר בו כהן גדול. וזהו ציץ להסתכל בו בעינים, שהוא סימן של עולם העליון שהתעטר בו כהן גדול.

ומשום זה הסתכלותו מכפרת על עזות פנים, שלא עומדת לפניו אלא פני אמת, סוד של כל אלו הפנים העליונים, שהם פני אמת, פנים של אמת, שכוללים באמת של יעקב.

ציצית היא נקבה, סוד עולם התחתון, הסתכלות להזכיר. ציץ זכר. ציצית נקבה, וזה לכל אדם. ציץ לכהן.

ושנינו, אסור להסתכל בשכינה, בגלל זה יש תכלת, משום שתכלת היא כסא לבית דוד ותקונו. וזהו פחד מלפני ה' לפחד מאותו מקום. ועל זה וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'. וזה הכסא שדנים בו דיני נפשות, כמו שפרשוקה, וכל הגוונים טובים לחלום, פרט לתכלת, שהוא כסא שעולה בדין הנפשות.

כתוב ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת. ונתנו על הכנף לא כתוב, אלא ונתנו על ציצת. שזהו שמכסה על שאר החוטים. וראיתם אתו וזכרתם. וכתוב (דברים כה) זכור את אשר עשה לך עמלק.



מה הטעם זה? אלא משל לבן שפרץ גדר ונשכו כלב - כל זמן שאביו רוצה להוכיח את בנו, הנה אומר: זכור כשנשף אותך הכלב! גם כאן - וראיתם אתו וזכרתם, שזהו מקום שעולות הנשמות להדון.

כמו זה - (במדבר כא) והיה כל הנשוף וראה אתו וחי. למה? אלא כשמעלה את עיניו ורואה דמות אותו שנשכו, היה פוחד ומתפלל לפני ה', והיה יודע שהוא ענש הרשעים. כל זמן שהבן רואה רצועת אביו, פוחד מאביו. נצול מהרצועה - נצול מהכל. מי גרם לו להנצל? זה שראה בעיניו אותה רצועה - אותה רצועה גרמה לו להנצל. ולכן, וראה אתו וחי. ראה רצועה שמלקה אותו, והיא עשתה לו להנצל. גם כף וראיתם אתו וזכרתם - ועשיתם ודאי. ואם לא - הרי הרצועה, שזו תגרם לכם לשוב לעבודתי תמיד, ואז ועשיתם.

ולא תתורו אחרי לבבכם, ימנע מכם דרכים רעים אחרים, ודאי לא תתורו ולא תעשו רעות. ועל זה עולה גון תכלת. זו תכלת דומה לכסא הכבוד. מה כסא הכבוד עושה את האדם ללכת בדרך ישר לזכותו, גם תכלת זו עושה את האדם ללכת בדרך ישר. ודאי שהכל יש לפחד ממקום זה ללכת ישר.

כתוב (ישעיה כד) מכנף הארץ זמרת שמענו פרי לצדיק ואמר רזי לי וגו'. מכנף הארץ - זה כנף הציצית, שהוא כנף הארץ. זמרת שמענו - אלו שאר החוטים שיוצאים ותלויים ממקום עליון תוף אותם שבילים עליונים שיוצאים מחכמה עליונה. צבי לצדיק - זה צדיק חי העולמים, שאותם חוטים אלו יפיו, שהרי ממנו יוצאים, וכל חוט כלול בשני צדדים. וכשהסתכלתי, אמרתי: רזי לי רזי לי. שהרי מתוף סוד עליון של כל האמונה יוצאים. וכשהסתכלתי בתכלת וראיתי רצועה להלקות, מקום יראה לפחד, אמרתי: אוי לי שבני אדם לא יודעים להשגיח ולהסתכל על מה נענשים לשקר. בזה בגדים בגדו, שהרי קוראים קריאת שמע ללא ציצית ומעידים עדות שקר, ואלו הם בוגדים שבגדו, משקרים בעצמם.

ובגד בוגדים בגדו - לבושם בלי ציצית, נקרא בגד בוגדים. לבוש של אותם בוגדים שבגדו, שמשקרים ומעידים עדות שקר בכל יום. אוי להם! אוי לנפשם! שעולים באותו כסא תכלת להדון, ועליהם כתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יכון לנגד עיני. אותו בגד



שְׁלֵהם נוֹדַע לְכֹל בְּעֵלֵי הַדִּינִים. אוֹי לָהֶם! שְׂאִין לָהֶם חֶלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִּיקִים שְׁלִבּוּשֵׁיהֶם וְתִקְוֵינֵיהֶם נוֹדְעִים לְמַעַלְה לְהִיטִיב לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (עד כאן רעיא מהימנא).

מִצְוָה זוֹ מִצְוֹת צִיצִית, כּוֹלֶלֶת תְּכֵלֶת וְלָבָן, דִּין וְרַחֲמִים בָּאֵשׁ. אֵשׁ לְבָנָה לֹא אוֹכֶלֶת, תְּכֵלֶת אוֹכֶלֶת וּמִשְׁמִידָה. (דברי הימים-ב ז) וְתֹאכֵל הָעֵלָה. לָבָן מִיָּמִין, תְּכֵלֶת מִשְׁמָאל. הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעֵי מִיְחַד בֵּין שְׁנֵיהֶם – יָרֵק. וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, מֵאִמְתֵי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית? מִשְׁפִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן. וּמִשׁוּם זֶה הִתְקִינוּ לְקִרְאָהּ בִּיחוד.

השלמה מההשמטות סימן ד

פְּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי בְּפִרְשֵׁת צִיצִית וְדָרַשׁ, וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית וְגו'. כָּאן כָּתוּב לְדַרְתָּם, וְגַבִּי שִׁבְתָּ לְדַרְתָּם, שְׁכָתוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ לְדַרְתָּם, (תסר).

שְׂשֻׁנִינוּ, תִּקְנֵנוּ פִּרְשֵׁת צִיצִית בְּקִרְיַת שְׁמַע, וּבְדִירְתוֹ שֶׁל אָדָם נִמְצָא קִרְיַת שְׁמַע, חוּץ מִפִּרְשֵׁת צִיצִית שְׁחִסְרָה מִשָּׁם. בְּמָה נִשְׁלָם? אֵלֶּא כְּשֶׁהָאָדָם מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וְיוֹצֵא בּוֹ לְפִתַח דִּירְתוֹ שְׁלָם. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמַח, וּמִלְאָךְ הַמּוֹת זֶה מִשָּׁם, וְנִצּוּל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. וְהֵינּוּ לְדַרְתָּם, בְּשִׁבִיל דִּירְתָם. שְׁהִיָּה שָׁם שְׁלָם וְיוֹצֵא מִפִּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוֹת, מִלְאָךְ הַמִּשְׁחִית זֶה מִשָּׁם, וְנִצּוּל הָאָדָם מִכָּל גִּזְק וּמִכָּל מִשְׁחִית. מִנֵּין לָנוּ? מִמָּה שְׁכָתוּב מְזוּזוֹת. מִהָאוֹתִיּוֹת מִשְׁמַע – ז"ז מו"ת, שְׁלֹא נִתֵּן רְשׁוֹת לְמִשְׁחִית לְחַבֵּל וְזוֹ מִפִּתְחוֹ.

בְּשִׁבְתָּ שְׁכָתוּב לְדַרְתָּם, מָה הַטַּעַם? כִּיּוֹן שְׁקַדְשׁ הַיּוֹם, דִּירְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּנֵר דּוֹלֵק וְשִׁלְחָן עָרוּךְ וּמִטָּה מְצֻעַת, וְדִירְתוֹ מִתְקַנֵּת כְּדִירַת חֲתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַכֶּלֶה. וּמִי הִיא? הַשִּׁבְתָּ הִיא כֶּלֶה, וְלַעוֹלָם אֵין מְכַנְיִסִין אוֹתָהּ אֵלֶּא בְּדִירָה מִתְקַנֵּת לְכַבּוּדָה כְּפִי הָרְאוּי לָהּ, וְעַל זֶה כָּתוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ. וְכָתוּב לְדַרְתָּם? לְהַכְנִיס בָּהּ כֶּלֶה קְדוּשָׁה לְדִירְתָהּ וְלְהִיּוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשִׁעָה שְׁקַדְשׁ הַיּוֹם, וְאִם כֶּלֶה זֶה בָּאָה וְאִינָה מוֹצְאָה דִּירָה מִתְקַנֵּת וְשִׁלְחָן עָרוּךְ וְנֵר דּוֹלֵק – כֶּלֶה זֶה אוֹמְרָת: אֵין דִּירָה זֶה מִיִּשְׂרָאֵל. כָּתוּב בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירְתוֹ



לְקַדְשָׁהּ. וְעַל כֵּן צָרִיךְ כָּאֵן קַדְשָׁהּ לְדִירַת יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה כָּתוּב לְדַרְתָּם - בְּשַׁבָּת וּבְצִיצִית.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, מַעֲיֵד אֲנִי עָלַי, מִי שִׁיּוּצָא מִשְׁעַר בֵּיתוֹ בְּעֶטְוֶף שָׁל מְצוּהָ וּתְפִלִּין בְּרֵאשׁוֹ, בְּשַׁעָה שִׁיּוּצָא מִבֵּין שְׁנֵי שְׁעָרִים מִזְדַּמְנַת עָלָיו הַשְּׂכִינָה, וּשְׁנֵי מְלָאכִים שְׁעוּמָדִים עָלָיו, אֶחָד מִימִינוֹ וְאֶחָד מִשְׂמָאלוֹ, כָּלֶם מְלִוִים אוֹתוֹ עַד בֵּית הַכְּנֶסֶת וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ. מְקַטְרֵג אֶחָד שְׁעוּמָד לְפָנָי הַפֶּתַח שֶׁל הָאָדָם הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם, וְעַל כִּרְחוֹ מְשִׁיב וְאוֹמֵר אָמֵן: (ע"כ מההשמטות).

השלמה מההשמטות סימן ה ספר הבהיר

מָה הַטַּעַם אָנוּ מְטִילִים תְּכֵלֶת בְּצִיצִית, וּמָה הַטַּעַם שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם? מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ גֵּן נָאָה וְלוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת, וְשֵׁם שׁוֹמֵר עָלֶיהֶן, וְהוֹדִיעוּ לְבָדוֹ אוֹתָן הַנְּתִיבוֹת. אָמַר לוֹ: שְׁמָרֵם וְלֶךְ בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וּבְכָל זְמַן שְׁתַּדְרִיכֶם שְׁלוֹם לְךָ.

מָה עָשָׂה הַשׁוֹמֵר? אָמַר: אִם אֲנִי אֶהְיָה לְבָדִי בְּאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת, אֵי אֶפְשֶׁר לְשׁוֹמֵר אֶחָד לְקַיֵּם אֵלּוֹ הַנְּתִיבוֹת, וְעוֹד, כִּי יֹאמְרוּ הָעוֹלָם, כִּי לֵי הוּא מְלֶכְךָ זֶה וְשׁוֹמֵר זֶה. לְכָךְ שֵׁם שׁוֹמֵר זֶה שׁוֹמְרִים אַחֲרָיִם עַל הַנְּתִיבוֹת, אֵלֶּה הֵן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת.

וּמָה הַטַּעַם שֶׁל הַתְּכֵלֶת? אָמַר הַשׁוֹמֵר: שְׁמָא יֹאמְרוּ הַשׁוֹמְרִים הַגֵּן שְׁלִי הוּא. נִתֵּן לָהֶם סִימָן וְאָמַר: רְאוּ הַסִּימָן לְמַלְךְ שֶׁהוּא שְׁלוֹ, שֶׁהֵגֵן הַזֶּה וְאֵלֶּה הַנְּתִיבוֹת הוּא תְקַנֵּם, וְאִינֶם שְׁלִי, וְהִנֵּה חוֹתְמוֹ.

מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ וּבִתּוֹ שֶׁהִיוּ לָהֶם עֲבָדִים, בְּקִשׁוֹ לִילֶךְ מִרְחוֹק - פָּחַדוּ מִן אֵימַת הַמֶּלֶךְ, נִתֵּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ סִימָנוֹ. פָּחַדוּ מִן הַבַּת, וְנִתְּנָה לָהֶם סִימָן. אָמְרוּ: מַעֲתָה בְּשָׁנֵי סִימָנִים אֵלּוֹ - (תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע, יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. וּמָה הִיא? אַרְץ שְׁנַחֲצָבָה מִמְּנָה שָׁמַיִם, וְהִיא כְּסָאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא אֲבָן יְקָרָה, וְהִיא יָם הַחֲכָמָה, וּכְנֻגָּה תְכֵלֶת בְּטִלִית צִיצִית.

שָׂאֵמַר רַבִּי מְאִיר, מָה נִשְׁתַּנָּה (שְׂאֵמַר) תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צְבָעוֹנִין? מִפְּנֵי שֶׁתְּכֵלֶת דּוּמָה לֵיָם, וְהֵיָם דּוּמָה לְרַקִּיעַ, וְהַרְקִיעַ דּוּמָה לְכֶסֶף הַכְּבוֹד, שְׁנֵאֵמַר (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רַגְלָיו כַּמַּעֲשָׂה לְבַנַּת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר. וְכָתוּב (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה אֲבָן סַפִּיר דְּמוֹת כֶּסֶף: (ע"כ מההשמטות).



אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כַּמָּה עֲדִים עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲדִי בָהֶם בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם בַּעֲצָה וּבַעֲדוֹת עוֹמְדִים מוּלּוֹ. קָם בַּבֶּקֶר, מוֹשִׁיט רַגְלָיו לְלַכֵּת – עֲדִים עוֹמְדִים מוּלּוֹ, מְכַרְיָזִים וְאוֹמְרִים: (שמואל-א ב) רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמַר וְגו' (קהלת ד) שְׁמַר רַגְלֶךָ כַּאֲשֶׁר תִּלְךָ. (משלי ד) פִּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ. פּוֹתַח עֵינָיו לְהִסְתַּכֵּל בְּעוֹלָם – הָעֲדִים אוֹמְרִים: (שם) עֵינֶיךָ לִנְכַח יִבִּיטוּ. קָם לְדַבֵּר – הָעֲדִים אוֹמְרִים: (תהלים לד) נֶצַר לְשׁוֹנֶךָ מֵרַע וְגו'. מוֹשִׁיט יָדָיו בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם – הָעֲדִים אוֹמְרִים: (שם) סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה טוֹב.

אִם מִצִּית לָהֶם – יָפָה, וְאִם לֹא – כָּתוּב (זכריה ג) וְהִשְׁטָן עִמָּד עַל יְמִינוֹ לְשַׁטְנוֹ. כָּלָם מְעִידִים עָלָיו בַּחֲטָאֵיו לְמַעְלָה. אִם רוּצָה הָאִישׁ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוּדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – כָּלָם מְעִידִים סְנַגוּרִיא לְפָנָיו, וְעוֹמְדִים לְהַעֲדִי עָלָיו טוֹבוֹת בְּשַׁעַת שְׁצָרֶיךָ לוֹ.

קָם בַּבֶּקֶר, מְבָרַךְ כַּמָּה בְּרָכוֹת. מְנִיחַ תְּפִלִּין בְּרֵאשׁוֹ בֵּין עֵינָיו – רוּצָה לְהָרִים רֵאשׁוֹ, רוּאָה שֵׁם הַקָּדוֹשׁ הַעֲלִיזוֹן אַחוּז וְרֵשׁוּם עַל רֵאשׁוֹ. וְרִצּוּעוֹת תְּלוּיוֹת לוֹ מֵצַד זֶה וּמֵצַד זֶה עַל לְבוֹ. הָרִי מְסַתְּפֵל בְּכַבוֹד רְבוּנוֹ. מוֹשִׁיט יָדָיו, רוּאָה יָד אַחֲרַת מִתְקַשְׂרֵת בְּקֶשֶׁר הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מְחִזֵּיר יָדוֹ וּמְסַתְּפֵל בְּכַבוֹד רְבוּנוֹ. מְתַעַטֵּף בְּעֵטוֹף שֶׁל מִצְוָה בְּאַרְבַּע זְוִיּוֹת כְּסוּתוֹ, אַרְבַּעַת מְלָכִים יוֹצְאִים לְכַנְגֵּד אַרְבַּעַת. אַרְבַּעַת עֲדֵי אֶמֶת שֶׁל הַמֶּלֶךְ, תְּלוּיִים מְאַרְבַּע זְוִיּוֹת, וְתְלוּיִים בָּהֶם כַּעֲנָבִים בְּאֶשְׁכוֹל.

מָה אֶשְׁכוֹל שֶׁהוּא אֶחָד וְתְלוּיִים בּוֹ כַּמָּה עֲנָבִים, מֵצַד זֶה וּמֵצַד זֶה, כִּי זֶה מִצְוָה אַחַת, וְתְלוּיִים בָּהּ כַּמָּה עֲנָבִים זָגִים וְזִמּוּרוֹת צְרוּרִים בָּהֶם. שְׂבַעַת רְצִים אֵלּוּ הֵם שְׂבַעַת צְרוּרוֹת שֶׁל תְּכֵלֶת שְׁצָרֶיךָ לְכַרֵּךְ בָּהּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, אוֹ לְהַגְדִּיל עַד שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. מִי שִׁוְסִיף, לֹא יוֹסִיף עַל שְׁלֹשָׁה עָשָׂר. מִי שִׁימַעַט, לֹא יִמַּעַט מִשְׂבַּעַת.

וְלְמַדְנֵנו, תְּכֵלֶת זֶה הִיא סוּד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזֶה חוּט אַבְרָהָם שֶׁזָּכָה בּוֹ לְבָנָיו אַחֲרָיו. מָה זֶה תְּכֵלֶת? תְּכֵלֶת הַכֵּל. (נדאי) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כֶּסֶף הַכְּבוֹד נִקְרָא.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׂבַע כְּרִיכוֹת שֶׁהִיא שְׂכִינָה שְׂבִיעִית הַכֵּל בְּוִדְאֵי. שֶׁהָרִי הִיא מִתְבָּרְכַת מִשְׁשָׁה אַחֲרִים עַל יְדֵי הַצְּדִיק. וְאִם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר הֵם, כְּמוֹ שְׂבַארוּהָ בְּשִׁלְשׁ עָשָׂר מִדּוֹת, וְזֶהוּ פֶתַח הַכֵּל.



וְהִיא חוט אֶחָד, וְרִשּׁוּמָהּ בְּגוּנִיָּה, וְצִבְעָהּ יוֹצֵא מִדָּג אֶחָד שֶׁהוּלָךְ בֵּינֵם כְּנֶגֶת. וְכִנְרַת נִקְרְאת עַל שְׁמָהּ. וְעַל זֶה כְּנֹר הָיָה תְלוּי מַעַל מִטַּת דָּוִד, שֶׁהָרִי (שֶׁל דָּוִד) וְדָאִי הוּא כְּנֹר דָּוִד מְנַגֵּן מֵאֲלִיּוֹ לַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְלִכֵּן גּוֹנְיָו עוֹלִים עַד הַרְקִיעַ, וּמִהַרְקִיעַ עַד הַכֶּסֶּא.

וְכֵאֵן כְּתוּב מְצוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-ב יח) מְצוֹת הַמֶּלֶךְ הִיא. (אסתר ג) מְדוּעַ אֶתָּה עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמֶּלֶךְ. כִּי מְצוֹת הַמֶּלֶךְ. וְלִמְדָנוּ, יְסוּד וְשֶׁרֶשׁ בַּמֶּלֶךְ מִתְעַטְרִים כְּאֶחָד, וְזוּהִי זְכָרוֹן וּפְתִיחַ לְכָל שְׁאֵר הַכְּתָרִים, שֶׁכְּתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק. וְכְתוּב זֶה הַשַּׁעַר לֵה'. וְעַל זֶה כְּתוּב וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת מְצוֹת ה', לְהַכְלִיל בְּזֶה כָּל שְׁאֵר הַכְּתָרִים. וְלִכֵּן הֵם מְעִידִים עֲדוֹת וְלֹא עוֹמְדִים בְּמִקוּמָם, מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְצוֹת.

וְשִׁנְיָנוּ, תְּשֻׁמִּישֵׁי מְצוּהָ נִזְרָקִין. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי לוֹלֵב וְעֶרְכָּה תְּשֻׁמִּישֵׁי קִדְשָׁהּ הֵם, לְמָה נִזְרָקִים? אֲלֵא תְּשֻׁמִּישֵׁי קִדְשָׁהּ, מִשּׁוּם שֶׁרִשּׁוּמֵי בְּכַתִּיבַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֹתָם חוֹטִים, לְהִרְאוֹת אֵיךְ תְּלוּיִים מְכַאֵן וּמְכַאֵן לְאַרְבָּעָה צְדָדֵי הָעוֹלָם מִמְּקוֹם זֶה, וְהִיא שׁוֹלְטַת עַל הַכָּל בְּסוּד הַלֵּב, שֶׁהִיא לֵב כָּל הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֵב הָעֲלִיּוֹנִים, וְתְלוּיָהּ בְּלֵב הָעֲלִיּוֹן, וְהַכָּל הוּא בְּלֵב שִׁיּוּצָא מִחֻכְמָהּ עֲלִיוֹנָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שַׁעֲוֹר שֶׁל זֶה (וְאֵדָף) שֶׁל זֶה נִתְבָּאָר בְּאוֹתִיּוֹת חֻקוֹת שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִי שֶׁרוּצָה לְלַכֵּת אַחַר יְרֵאתִי, יֵלֶךְ אַחַר הַלֵּב הַזֶּה וְאַחֲרֵי הָעֵינַיִם שֶׁעוֹמְדִים עָלֶיהָ. מִי הֵם עֵינַיִם אֵלֶּה? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לד) עֵינַי ה' אֶל צְדִיקִים. אֲבָל אֶתֶם, לֹא תִתְּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁאַתֶּם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מָה הַטַּעַם כָּאֵן יִצִּיאַת מְצָרִים, שֶׁכְּתוּב אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מְצָרִים? אֲלֵא מִשּׁוּם שֶׁכְּשִׁיּוּצָאוּ מִמְּצָרִים, נִכְנְסוּ בְּחֻלְקָהּ זֶה, וּבְזֶה הֵרֵג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵרֵג בְּמְצָרִים. וְלִכֵּן בְּמִקוּמוֹ נִזְכָּר, וּבְמִקוּמוֹ הַזֵּהִירִם בְּזֶה. מָה זֶה בְּמִקוּמוֹ? מִשּׁוּם שֶׁמְצוּהָ זוֹ הִיא מְקוּמָהּ.

שָׁנָה רַבִּי יִיסָא, כְּתוּב (מִיכָה ז) כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מְצָרִים אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת. כִּימִי?! כִּיּוֹם הָיָה צְרִיךְ לוֹ לְכַתֵּב, שֶׁהָרִי בְּזִמְן אֶחָד יִצָּאוּ, וְלֹא הִתְעַכְבוּ! אֲלֵא כְּמוֹ אֹתָם יָמִים עֲלִיוֹנִים שֶׁהִתְבָּרְכָה בָּהֶם



כַּנְסַת יִשְׂרָאֵל, כִּךְ עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוּת, וְאִז כְּתוּב (ישעיה יב) וְאַמְרַתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לֵה' קְרָאוּ וְגו', זָמְרוּ ה' כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ. מֵה זֶה מוֹדַעַת זֹאת? מִשׁוּם שֶׁעֲכָשׁוּ נוֹדַעָה זֹאת בְּעֶטּוֹף מִצְוָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן תְּוַדַּע זֹאת בְּכַמָּה מִנְהַגִּים שְׁלֵה שִׁיעֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹת וּנְסִים בְּעוֹלָם, אִז כְּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

אַרְךְ הַגְּלוּת מִחַמַּת הָעֶדֶר לְמוֹד הַסּוּד; הַלּוֹמֵד מִבְּטַח לֹו שֶׁהוּא בֶן עוֹלָם הַבָּא סָמָא דְחִיָּיא, חַיִּיב גְּדוּל עַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד זֶהר הַקְּדוֹשׁ בְּכָל יוֹם אֶפְלוּ גִירָסָא בְּעֵלְמָא, כִּי בְזָה בּוֹנָה עוֹלָמוֹת וּמְטַהֵר וּמְקַדֵּשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְאִין קוֹץ לְגַדְל שְׁכָרוּ כִּי בְזָה מְקַרֵב הַגְּאֻלָּה וְעוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ גְּדוּל לְיוֹצְרוֹ, כְּמוֹכָא בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ פְּרִשְׁת נִשְׂא (דף קכ"ד:) 'בְּהַאי חֲבוּרָא דְאִיהוּ סִפְר הַזֶּהר יִפְקוּן בַּה מִן גְּלוּתָא'.
 וּבַתְקוּנִים סוּף תְּקוּן ו', מְהַאי חֲבוּרָא דִּילָךְ, כִּד יִתְגַּלִּי לְתַתָּא בְּדָרָא בְּתַרְרָה בְּסוּף יוֹמִיָא, וּבְגִינִיָה (וּקְרָא כה י) וּקְרָאתֶם דְרוּר בְּאַרְץ וְגוּמֵר.
 וּבַתְקוּן ל' בְּסִפְר כֶּסָא מְלָךְ, זֶה לְשׁוֹנוֹ: כְּמָה גְּדוּל חַיִּיב עַל תְּלַמִּידי חֲכָמִים לְלַמֵּד קְבָלָה, וְעֲנִשְׁם כְּמָה גְּדוּל אִם אֵינֶם לוֹמְדִים קְבָלָה, וְגוּרִם אַרְךְ גְּלוּתָא, כִּי הֵם מְעַכְבִּים הַגְּאֻלָּה רְחֻמְנָא לִיצְלוֹ, כִּי יַעֲשֶׂה בְּשַׁעָה אַחַת בְּלַמוּד הַקְּבָלָה מֵה שְׁלֵא נַעֲשֶׂה בְּלַמוּד חֲדָשׁ יָמִים בְּפִשְׁטֵי הַתּוֹרָה, כִּי גְדוּל כְּחָה לְקַרֵב הַגְּאֻלָּה.
 וּבַתְקוּן מ"ב שֶׁם בְּכֶסָא מְלָךְ, כִּי לְמוּד הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ בְּגִירָסָא בְּעֵלְמָא בּוֹנָה עוֹלָמוֹת, וְכָל שְׁכֵן אִם יִזְכֶּה לְלַמֵּד וּלְהַבִּין אֶפְלוּ פְרוּשׁ מְאֹמֵר אֶחָד, יַעֲשֶׂה בּו תְּקוּן לְמַעַלָּה בְּשַׁעָה אַחַת מֵה שְׁלֵא יַעֲשֶׂה בְּלַמוּד הַפִּשְׁט שְׁנָה תְּמִימָה, וּמִבְּטַח לֹו שֶׁהוּא בֶן עוֹלָם הַבָּא מִבְּנֵי הַיְכָלָא דְמִלְכָא, וְיִהְיֶה מְרוּאֵי פְנֵי הַמְּלָךְ הַיּוֹשְׁבִים רֵאשׁוֹנָה בְּמַלְכוּתָא דְרַקִּיעָא.
 וּמַה שְׁאוּמְרִים וְכִי אֲכַשֵּׁר דְרָא, אֲדַרְבֵּה, שְׁבַדוֹרוֹת הַרְאִשׁוֹנִים שְׁהִיוּ לָהֶם נִשְׁמוֹת קְדוּשִׁים מִמְקוֹמוֹת גְּבוּהִים, יְכָלוּ לְטַהֵר נִשְׁמָתָם בְּפִשְׁטֵי הַתּוֹרָה, וְעַכְשָׁו בְּעַקְבְּתָא דְמִשְׁיַחָא נִשְׁמוֹת נְמוּכִים וְגַם הַתְּגַבְרוֹת הַחִיצוֹנִים רְחֻמְנָא לִיצְלוֹ, אִי אֲפַשֵּׁר לְטַהֵר נִשְׁמָתָם, רַק בְּסַמִּים יְקָרִים, הֵינּוּ בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ, כִּי לְשׁוֹן הַזֶּהר מְסַגֵּל לְזֶה אֶפִּילוֹ בְּפִשְׁטוֹ לְחוּד וְאֶפִּילוֹ בְּלִגְלוּג, וּבְזָה יִהְיֶה נִשְׁמַר מְכָל רַע מִיצַר הָרַע וּמִמְקָרִים רָעִים בְּעוֹלָם הַזֶּה הַחֲמִירִי, וְגַם בְּעוֹלָם הַבָּא הַרוּחָנִי, כְּנוֹדַע מִזֶּהר הַקְּדוֹשׁ פְּרִשְׁת פְּנַחֶס דָּף ר"ט, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְנִהִיר חֲכָמְתִּיה בְּכָל דְרִין דְהוּוּ אֲבַתְרִיה, עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל אוֹר תּוֹרָה שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי מְאִיר בְּאוֹר רַב לְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל.

עַל כֵּן יִתְחַזַּק כָּל אָדָם מְאֹד לְלַמֵּד זֶהר הַקְּדוֹשׁ לְכָל הַפְּחוֹת ה' דְּפִים בְּכָל יוֹם כְּדִי שִׁיגְרֵם חֲדוּא וּפְרוּקְנָא בְּהוֹן לְעֵילָא וְתַתָּא, אָמֵן כּוּ יְהִי רְצוֹן.
 (עֲזַאת הַר"ד מְאִיר בֶּן רַבִּי אֶהְרֹן שְׁוֹרָץ זְכוּתוֹ יְגוּ עֲלִינוּ מִפִּידֵיהִיץ)



פְּרֻשֵׁת קָרַח (דף קעה ע"ב - דף קעו ע"ב)

וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֹוִי וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (תהלים יט) הַנְּחַמְדִּים מְזֻהָב וּמְפֹז רַב וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּח צוּפִים. כַּמָּה עֲלִיוֹנִים הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, כַּמָּה מְכַבְּדִים הֵם, אֲהוּבִים הֵם לְמַעְלָה, אֲהוּבִים הֵם לְכֹלָם, בְּגִלְל שְׁהֵם שֵׁם קָדוֹשׁ. וְכֹל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, מִשְׁתַּדֵּל בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ וְנֹצֵל מֵהַכֹּל. נֹצֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנֹצֵל בְּעוֹלָם הַבָּא. בֵּא וּרְאֵה, כֹּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אֲחוּז בְּעֵץ הַחַיִּים. כִּיּוֹן שְׂאֲחוּז בּוֹ - בְּכֹל אֲחוּז, שְׁכָתוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כֹּל מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוֹת מֵהַכֹּל, חֲרוֹת מִמִּיתָה כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ, מִשׁוּם שֶׁחֲרוֹת שׁוֹרָה עָלָיו וְאֲחוּזָה בּוֹ. אֵלּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרִים בַּתּוֹרָה, יְנַצְּלוּ מֵהַכֹּל, וְלֹא יִמָּצְאוּ בְּגִלוּת. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב (אלו ישראל משמרים את התורה, ינצלו מהכל, ולא ימצאו בגלות. כתוב) (שמות לב) חֲרוֹת עַל הַלְּחָת, אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֵלָא חֲרוֹת. וְחֲרוֹת זֹו (בְּאֲרוּהָ) נִמְצָאת בַּתּוֹרָה. הַתּוֹרָה הִיא כַּח הַיָּמִין, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (דברים לג) מִיָּמִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וְהַשְּׂמָאל נִכְלָל בְּיָמִין. מִי שֶׁעוֹשֶׂה יָמִין שְׂמָאל וְשְׂמָאל יָמִין, הָרִי הוּא כְּאֵלּוֹ מַחְרִיב עוֹלָם.

בֵּא וּרְאֵה, אֲהָרֵן יָמִין, לוֹיִם שְׂמָאל. קָרַח רָצָה לַעֲשׂוֹת חֲלוּף הַיָּמִין לְשְׂמָאל, וּמִשׁוּם זֶה נִעְנָשׁ. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׂנַמְצָא בּוֹ לְשׁוֹן הָרַע, וְנִעְנָשׁ בְּכֹל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַשְּׂמָאל נִכְלָל תָּמִיד בְּיָמִין. קָרַח רָצָה לְהַחֲלִיף תְּקוּנָה שְׂלֵמָעֵלָה וְלִמְטָה, בְּגִלְל זֶה נִאָּבַד מִלְּמַעְלָה וְלִמְטָה.

וַיִּקַּח קָרַח. מַה זֶה וַיִּקַּח? לְקַח עֲצָה רָעָה לַעֲצֹמוֹ. כֹּל מִי שֶׁרוּדֵף אַחַר מַה שְּׂאִינוֹ שְׁלוֹ - זֶה בּוֹרַח מִמֶּנּוּ, וְלֹא עוֹד, אֵלָא מַה שְּׂאִישׁ לוֹ - נִאָּבַד מִמֶּנּוּ. קָרַח רָדַף אַחַר מַה שְּׂאִינוֹ שְׁלוֹ - אֶת שְׁלוֹ אֲבָד, וְאַחַר לֹא הָרוּיַח.

קָרַח הֵלֵךְ בְּמַחֲלָקָת. מַה זֶה מַחֲלָקָת? פְּלוּגָתָא. מַחֲלָקָת שְׂלֵמָעֵלָה וְלִמְטָה. וּמִי שֶׁרוּצֶה לְחַלֵּק תְּקוּנָה הָעוֹלָם, נִאָּבַד מִכֹּל הָעוֹלָמוֹת. מַחֲלָקָת הִיא מַחֲלָקָת שְׁלֵם הַשְּׁלוּם, וּמִי שֶׁחֹלֵק עַל הַשְּׁלוּם חוֹלֵק עַל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, מִשׁוּם שֶׁשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִקְרָא שְׁלוּם.



בא וראה, אין העולם עומד אלא על שלום. כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, לא יכל להתקיים ולעמד, עד שבא והשרה עליו שלום, ומהו? שבת, שהיא שלום העליונים והתחתונים, ואז עמד והתקיים העולם. ומי שחולק עליו, יאבד מהעולם.

צ'רפ'חד חלק על שבת, שהיה (במדבר טו) מקושש עצים. מי אותם עצים? אותם עצים אחרים, כמו שאמרנו. ואלו דברי (אילנות) חל, וחל בקדש לא שורה, (מכאן והלאה דברי חל בשבת אסור ודאי) שחלק על שלום שלמעלה.

רבי יוסי אמר, כתוב (תהלים קיט) שלום רב לאהבי תורתך וגו'. התורה היא שלום, שכתוב (משלי ג) וכל נתיבותיה שלום. וקרח בא לפגם שלום שלמעלה ומטה, ומשום זה נענש מלמעלה ומטה.

ויקמו לפני משה וגו'. פסוק זה פירושו החברים. רבי שמעון אמר, קראי מועד, קראי כתוב, חסר יו"ד. למה קראי? אלא כף הוא – מלכות הארץ כעין מלכות הרקיע. וסוד זה – כל אותם כתרים עליונים שהשם הקדוש נאחז בהם, כלם מזמנים ממקום שנקרא קדש, זהו שכתוב (ויקרא כג) מקראי קדש. ואימתי? בשעה שמועד זמין בעולם. כמו שאותם כתרים עליונים שמזמנים מקדש העליון, כף גם קדש תחתון זמין לחיליו לעטרם ולהעלותם.

קדש עליון ידוע, קדש תחתון חכמת שלמה, כף גם היא מזמנת לכל חיליה, ואותם חילות כלם עתידים להתעטר בקדש תחתון זה בזמן שמועד שרוי בעולם. וכמו שחיליה עומדים למעלה, כף גם עומדים ממני העמים כדגמתה למטה, ועל זה נקראו קראי מועד. ומשום שהם למטה, קראי מועד חסר, (כמו שלמעלה) אבל הם בשלמות יתרה.

אנשי שם ודאי, ולא אנשי ה'. וזהו סוד (ויקרא כד) בנקבו שם יומת, ובארנו, ועל זה נקרא כאן אנשי שם ודאי. כיון שמצד הגבורה באים, אנשי שם הם, הרי שבחם יתר, אבל הם לקחו לעצמם ונאחזו במחלקת.

בקר וידע ה' את אשר לו. למה בקר? ולמה קדוש ולא טהור? אלא הם באו מצד של טהור, וקדוש הכהן. אמר משה, בקר, כשפתר הכהן מתעורר בעולם – אם אתם כהנים, הרי בקר, עבדו עבודת הבקר, ואז וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש. את אשר לו –



סתם, זה הלויים. ואת הקדוש - זה הכהן. אז והקריב אליו. ואין מי שיבחיך בדבר אלא בקר. אם תהיו ראויים להשאר בצד הדין, בקר לא יסבל אתכם, שהרי לא זמנו הוא. ואם תתראו להשאר בחסד, הרי זמנו הוא, ותשארו אצלו ויקבל אתכם.

במה? בקטרת. שהרי קטרת צריכה שושבין להתקטר על ידו בכל ולהתקשר. מי השושבין? זה הכהן. ומשום כך, והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש, ולא הטהור. שתי דרגות הן: קדוש וטהור. כהן קדוש, לוי טהור. ועל זה הקדוש כתוב.

ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחת לכל בשר. בא וראה, משה ואהרן מסרו עצמם למיתה, במה? משום שכתוב ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרוחת. רוחת כתוב חסר וא"ו. ומשום זה עץ המות הוא, ובכל מקום נפילת אפים לאותו מקום. ועל זה אל אלהי, אל - זהו שכתוב (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. אלהי הרוחת - שהוא מקום צרור נשמות העולם, וכל הנשמות לשם עולות, ומשם באות. (שם נראות).

רבי יהודה פתח, (איוב לד) שמעו חכמים מלי וידעים האזינו לי. פסוק זה אליהוא אמרו. בא וראה מה כתוב, (שם לב) ובשלשת רעיו חרה אפו על אשר לא מצאו מענה וגו'. שהרי הם היו אומרים דברים, ואיוב לא היה מתנחם עליהם. מכאן למדנו, מי שנכנס לנחם את האבל, צריך ליסוד דברים בתחלה, שהרי חבריו של איוב היו אומרים דברי אמת, אבל לנחמו לא, משום שצריך דברים שהוא יודה עליהם (בדרך אמת), ואז יקבל עליו את הדין ויודה למלך הקדוש עליו. מה כתוב? ואליהוא חפה את איוב בדברים וגו'. שהודה אחר כך לקדוש ברוך הוא וקבל עליו דין שמים.

בא וראה, כתוב (איוב לד) לכן אנשי לבב שמעו לי חללה לאל מרשע ושדי מעול. לכן אנשי לבב שמעו לי, שלמים בכל להבחיך דברים. חללה לאל מרשע, זהו שכתוב (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. ושדי מעול, זה סמוך כנגד זה, (והרי פרשוה) אל שדי. (שם) כי פעל אדם ישלם לו, הרי אדם הולך בעולם הזה ועושה מעשיו וחוטא לפני רבונו, אותו מעשה תלוי עליו לשלם לו דין. זהו שכתוב כי פעל אדם ישלם לו, אותו מעשה ישלם לו.



ועם כל זה – אם ישים אליו לבו. כיון שהאדם שם לבו ורצונו לשוב לפני רבונו, אז אל אלהי הרוחת רוחו ונשמתו אליו יאסף להצטרר בצרור החיים, ולא משאיר נפשו בחוץ להדון בדין אחר.

רבי יוסי אמר, דבר זה סוד (אחר) הוא בדינים הנסתרים של הקדוש ברוך הוא. כי פעל אדם ישלם לו, להדון בדינו, ובאותם מעשים שאדם עושה בעולם הזה ומעלהו להדון כמעשיו, ויאבד מהעולם. מה כתוב אחריו? מי פקד עליו ארצה ומי שם תבל כלה. מי פקד עליו ארצה – זהו אחיו שגואל אותו. ומי שם תבל כלה – שבונה בית ובונה בנין עולם ותקון וישוב. מה כתוב אחריו? אם ישים אליו לבו. אדם זה שצנה עליו לבנות בנין, צריך לכונן לב ורצון אל אותו המת. מכאן, אדם שבא על אותה אשה בשביל יפי ותאנה שלו, הרי בנין עולם לא נבנה, שהרי רצון ולב לא התפונן אל המת. ומשום כך כתוב אם ישים אליו לבו, ברצון הלב שיכונן אליו, אז רוחו ונשמתו אליו יאסף, ונמשך אליו להבנות בעולם הזה. מה כתוב אחריו? יגוע כל בשר יחד – אותו גוף יבלה בעפר וכל אותו בשר. ועכשו אדם על עפר ישוב. הרי התחדשות הבנין כמקדם, וישוב על עפר של בנין של גוף אחר כמו שהיה בהתחלה. ועל זה רוח ונשמה בידי הקדוש ברוך הוא, וחס על בני אדם שלא יאבדו מהעולם הזה ומעולם אחר, בגלל זה אל אלהי הרוחת לכל בשר.

ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה וגו'. רבי חייא פתח, (משלי טו) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה. כמה יש להם לבני אדם לפחד מחטאייהם ולשמר מעשייהם, שהרי בכמה זמנים העולם נדון, ובכל יום ויום המעשים עולים במשקל, ומשגיחים עליהם למעלה ונכתבים לפניהם. וכשמעשי בני אדם לא כשרים לפני המלך, עולה הרגז ומתעורר הדין. זהו שכתוב חמת מלך מלאכי מות, ועל זה בכל יום ויום צריך אדם להזהר מחטאיו.

ואיש חכם יכפרנה. בשעה שבעלי הדינים עומדים על העולם והרגז תלוי – אם יש בדור צדיק שרשום למעלה, הקדוש ברוך הוא משגיח עליו ושוכך הרגז. למלך שרגז על עבדיו, והיה תובע את השוטר המוציא לפעל לעשות דין. בין כך נכנס אהוב המלך ועמד לפניו. כיון שראה אותו המלך, אורו פניו. נשאר אותו אהוב המלך



לְדַבֵּר אֶתְּךָ, וְהַמֶּלֶךְ שָׁמַח. אַחַר כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ הַשּׁוֹטֵר וְרָאָה פָּנָיו שֶׁל
הַמֶּלֶךְ שְׂמֵחִים, הִסְתַּלַּק וְהִלֵּךְ לוֹ וְלֹא עָשָׂה דִין. וְאִזּוֹ אוֹתוֹ אָהוּב הַמֶּלֶךְ
בְּקִשׁ מֵהַמֶּלֶךְ עַל עֲבֹדָיו, וּמְכַפֵּר לָהֶם. וּמִשּׁוּם זֶה, וְאִישׁ חָכֵם יִכְפַּרְנָה.
גַּם כָּאֵן, כְּשֶׁמָּשָׂה רָאָה רִגְזוֹ תְלוּי, מִיָּד – וַיֹּאמֶר מָשָׂה אֶל אֶהְרֵן, מִשּׁוּם
שֶׁהוּא שׁוֹשְׁבֵין הַמֶּלֶכָה, וְקִטְרֵת עוֹלָה רַק בְּיָדוֹ, שֶׁהוּא מְרַבֵּה
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם וְקוֹשֵׁר קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה. קִטְרֵת, הִרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׂמֵחָה
שְׁלֵמָה וְשְׁלֵמָה, קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה, סְלוּק הַרְגִּזוֹ. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (מִשְׁלֵי כו)
שְׁמֵן וְקִטְרֵת יִשְׂמַח לֵב. וְאִזּוֹ – וְאִישׁ חָכֵם יִכְפַּרְנָה, יִנְקָה וַיִּטְהַר אוֹתוֹ
רִגְזוֹ, וְרַחֲמִים מִתְּעוֹרְרִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (בְּמִדְבָר ד) אֵל תִּכְרִיתוּ אֶת שְׁבֵט מִשְׁפַּחַת הַקְּהָלִי
מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גָּזַע וְשָׂרַשׁ הַלְוִיִּם. וְזֹאת עָשׂוּ לָהֶם
וְחִיו וְלֹא יָמְתוּ, שְׁצָרִיךְ הִכְהֵן לְתַקְנָם. שְׂאָף עַל גֵּב שֶׁהֵם קְרוֹבִים
לְקֹדֶשׁ, לֹא יִכְנָסוּ אֵלָּא רַק בְּתַקּוֹן הִכְהֵן, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ סִימָן שְׂיִגִיעוֹ
אֵלָיו, וְלֹא יוֹתֵר. וְכִשְׂמִכְסִים לְכָלִי הַקֹּדֶשׁ, אִזּוֹ שׁוֹרֵה כְּסוּי אַחַר, וְאֶסוּר
לָהֶם לְהִתְקַרֵּב וְלִרְאוֹת, שֶׁהִרִי דָבָר בְּחִשָּׁאֵי אֵין לָהֶם, אֵלָּא לְכַהֵן, (וְעַל
זֶה) שְׂדַבְרֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם בְּסוּד וּבְחִשָּׁאֵי, וְלִלְוִיִּם לְהָרִים קוֹל.

בְּגִלְגָּלִי זֶה כְּהֵנִים בְּחִשָּׁאֵי וּבְסוּד, וְעַל זֶה אֶסוּר לָהֶם יֵינן, שְׂיִינן לְהִרְמַת
קוֹל וְלִגְלוּי סוּד הוּא. בְּגִלְגָּלִי זֶה לְוִיִּם נִמְסְרוּ לְהִרְמַת קוֹל,
שֶׁהִרִי בְּדִין נֶאֱחָזִים, דִּין בְּגִלְגָּלִי הוּא וּלְפָרְסֵם דָּבָר לְפָנָי הַכֹּל. אֲבָל
כֵּהֵן, כָּל דְּבָרָיו בְּסוּד וּבְחִשָּׁאֵי, וְלֹא בְּגִלְגָּלִי. (סִימָן הַכֹּל – שְׂמֵאל תְּהָא דוֹחָה, וְיִמִּין
מְקַרְבָּת) מִשּׁוּם שֶׁהוּא יִמִּין (מְקַרְבָּת), כְּשֶׁדִּינִים שְׂרוּיִים בְּעוֹלָם מְצַד
שְׂמֵאל, יִמִּין תְּהָא מְקַרְבָּת, וּבְמָה? בְּקִטְרֵת, שֶׁהִיא בְּחִשָּׁאֵי, בְּסוּד
דְּקִיק וּפְנִימִי מֵהַכֹּל.

בֵּא וְרָאָה, כְּשֶׁמִּזְבַּח אַחַר מִתְחִיל לְעוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוֹת, כְּשֶׁלֹּא נִמְצְאִים
צְדִיקִים, מִזְבַּח פְּנִימִי מִתְעוֹרֵר אֵלָיו וְעוֹמֵד מוֹלוֹ, וְהַדִּינִים
שׁוֹכְכִים. וְעַל זֶה עוֹמֵד מוֹל זֶה, וְאִזּוֹ הַדִּין מִסְתַּלֵּק.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (בְּמִדְבָר ד) זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי קֵהַת בְּאֵהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ
הַקֹּדֶשִׁים. בְּשָׁעָה שְׂבָנִי קֵהַת לּוֹקְחִים קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים, אִזּוֹ בֵּא כֵהֵן
וְחוֹפָה הַכֹּל, עַד שֶׁלֹּא יִקְרְבוּ לְלִקְחוֹ, וְלֹא רָאוּ מֵעוֹלָם מֵה שֶׁהֵם
לּוֹקְחִים, אֵלָּא הַכֹּל מְכֻסָּה מֵהֶם, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (שס) וּבֵא אֶהְרֵן וּבְנָיו
בְּנִסְעָה הַמְּחִנָּה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּרִכַת הַמָּסֶךְ. וְרַב כְּסוּיִי כְּלִי הַמְּקֹדֶשׁ הֵם
תְּכֵלֶת, מִשּׁוּם שֶׁתְּכֵלֶת הִרִי בְּאֵרוּהָ וְנִתְבָּאָר. אַחֲרֵי שֶׁהִתְכַּסָּה הַכֹּל,



מתקרבם בני קהת שלוקחים, ולא מתקרבים אלא באותם בדים שיוצאים החוצה. זהו שכתוב (ס) וכלה אהרן ובניו לכסת את הקדש וגו', בנסע המחנה ואחרי כן יבאו בני קהת לשאת וגו'.

בגלל כף קטרת, שהיא פנימית, וכל מה שבסוד – לכהן נמסר. ועל זה, ויקח אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל [וגו'] ויתן את הקטרת, שהיא פנימית, סוד הכהן. אז – ויכפר על העם ויעמד בין המתים ובין החיים, בין עץ החיים ובין עץ המות. אז הימין מקריב זה לזה, ותעצר המגפה. אשרי חלק הכהן, שלכהן יש כח למעלה ויש לו כח למטה, והוא גורם שלום למעלה ולמטה, ובכל זמן השמאל עובד לימין. זהו שכתוב (שם יח) וילוו עליך וישרתוך, וימין בשמאל נמצאים במקדש.

רבי אלעזר היה עומד לפני רבי שמעון אביו. אמר לו, כתוב (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת כל ימי חיי הבלך. אמר לו, בא וראה, ראה חיים עם אשה אשר אהבת – (והיה אומר רבי שמעון, כתוב (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת) זהו סוד שצריך אדם להכליל חיים במקום זה. זה בלי זה לא הולך. וצריך אדם להכליל מדת יום במדת לילה, ומדת לילה ביום. וזהו ראה חיים עם אשה אשר אהבת. מה הטעם? כי הוא חלקך בחיים, שחיים לא שורים אלא על זה. ובעמלך אשר אתה עמל תחת השמש, כמו שאמר (משלי ג) בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך.

ובא וראה, כל דברי שלמה המלך, כלם נסתרים לתוך החכמה. ופסוקים אלו נראים שהתרה הרצועה, כמו שכתוב (אמר לו רבי אלעזר, כתוב) אחריו, (קהלת ט) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחסבון וגו'. הפסוק הזה יש להתבונן בו, כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, וכי שלמה שחכמה עליונה בו יותר על כל בני העולם אמר כך?!

אף (אמר לו) כל דברי שלמה המלך על סוד חכמה נאמרו. בא וראה, כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה, זהו שצריך אדם להכליל שמאל בימין, וכל מה שהוא עושה צריך לו שלא יהיו, אלא כלולים בימין. כל אשר תמצא ידך – זו השמאל. לעשות בכחך – זהו הימין, כמו שנאמר (שמות טו) מינף ה' נאדרי בכת. וכיון שהאדם יזהר



שְׁכַל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ לְצַד יָמִין וְיִכְלִיל שְׂמַאל בְּיָמִין, אֲזַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹרֵה בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְיִכְנַס אוֹתוֹ אֵלָיו לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא.

וְלֵא יֹאמֵר אָדָם, בְּשַׁעֲהַ שְׂאָבָא לְאוֹתוֹ עוֹלָם, אֲזַי אֶתְבַּע מִהַמְּלַךְ
רַחֲמִים וְאֶשׁוּב לְפָנָיו, אֲלֵא – כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת
וְחֻכְמָה, אַחַר שְׂיִסְתַּלַּק אָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה. אֲלֵא אִם רוּצָה אָדָם
שְׂהַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ יֵאִיר לוֹ לְאוֹתוֹ עוֹלָם וְיִתֵּן לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא,
יִשְׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַכְלִיל מַעֲשָׂיו בְּיָמִין, וְכָל מַעֲשָׂיו יִהְיוּ לְשֵׁם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁהֲרִי לְאַחַר כְּשִׂיתְכַנַּס מִהָעוֹלָם הַזֶּה לְהַדוֹן בְּדִין
הַקָּשָׁה בְּדִין הַגִּיהֵנָם, אֵין שֵׁם עֲצָה וְחֻכְמָה וְשְׁכַל לְהַנְצִיל מִן הַדִּין.

דְּבַר אַחַר כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשִׂאוֹל – בְּגִיהֵנָם יֵשׁ
בּוֹ מְדוּרִים עַל מְדוּרִים; מְדוּר תַּחְתּוֹן שְׂאוֹל, מְדוּר תַּחְתּוֹן מִמֶּנּוּ
אֲבָדוֹן, וְזֶה סְמוּךְ לָזֶה. מִי שְׂיִוָּרֵד לְשִׂאוֹל, יְדוּנּוּ אוֹתוֹ, וּמִשֵּׁם יִצְפָּצֵף
וְעוֹלָה. זֶהוּ שְׂכְתוּב (שְׂמוּאֵל א-ב) מוֹרִיד שְׂאוֹל וְיַעַל. וּמִי שְׂיִוָּרֵד לְאַבְדוֹן,
שׁוּב לֹא עוֹלָה לְעוֹלָמִים.

מִי שְׂיֵשׁ בּוֹ מַעֲשֵׂה טוֹב אוֹ שְׂהוּא (אִם טוֹב הוּא) בְּעַל חֻשְׁבוֹן, הֲרִי
בְּאֵרוּהַ, שְׂבְכָל לַיְלָה וְלַיְלָה טָרָם יִשְׁכַּב וְטָרָם יִישָׁן, צָרִיךְ אָדָם
לַעֲשׂוֹת חֻשְׁבוֹן מִמַּעֲשָׂיו שְׂעֲשֵׂה כָּל אוֹתוֹ יוֹם, וְיֵשׁוּב מֵהֶם וּיִבְקֹשׁ
עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. מָה הַטַּעַם בְּאוֹתָהּ הַשְּׂעֵה? מִשׁוּם שְׂבִאוֹתָהּ שְׂעֵה עֵץ
הַמֶּת שׁוֹרֵה בְּעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמֶּת, וְצָרִיךְ
בְּאוֹתָהּ שְׂעֵה לַעֲשׂוֹת חֻשְׁבוֹן מַעֲשָׂיו וְיוֹדֵה עֲלֵיהֶם, מִשׁוּם שְׂאוֹתָהּ
שְׂעֵה שֶׁל הַמֶּת, וְאַלֶּה נִקְרָאִים בְּעַלֵי חֻשְׁבוֹן.

וְכֵן מִי שְׂמִשְׁתַּדֵּל בְּדַעַת וּבְחֻכְמָה לְדַעַת אֶת רַבּוֹנוֹ, כְּשִׂיעֲבִירוֹ אוֹתוֹ
לְחַזוֹת וּלְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם רְשָׁעִים שְׂנִטְרָדוּ בְּגִיהֵנָם וּבְדַרְגַת
הַשְׂאוֹל, וְכָלֶם צוֹנְחִים מְאוֹתָן דְּרָגוֹת – הוּא לֹא יִשְׂאָר שֵׁם וְלֹא יִמְצָא
בְּיִנְיָהֶם, וְעַל זֶה אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת בְּשִׂאוֹל, וְלֹא יִמְצָא אֲלֵא
לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, בְּמָקוֹם שְׂכְמָה אוֹרוֹת וּמְנוֹרוֹת וְכְמָה כְּסוּפִים שׁוֹרִים
שֵׁם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא (בּו) (וּמִשְׁתוֹקֵק לוֹ) לְהַשְׁתַּעֲשֵׂע עִם שְׂאָר
הַצְּדִיקִים שְׂבָגָן עֵדָן. אֲשֶׁרִי חֵלֶק הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
עֲלֵיהֶם כְּתוּב (תְּהִלִּים קמ) אֵיךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יֵשׁבוּ רְשָׁעִים אֶת פְּנִיךָ.

וְעַבְד הַלְוִי הוּא אֶת עֲבַדַת אֱהֵל מוֹעֵד וְגו'. רַבִּי אַבְא פְּתַח, (יִשְׁעִיהַ מ)
הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ וְגו'. בֹּא וְרֵא, כְּשִׂרְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְבְרָא הָעוֹלָם, עָלָה בְּרָצוֹן לְפָנָיו וּבְרָא אוֹתוֹ בְּתוֹרָה, (כְּשִׂעֲלָה בְּרָצוֹן



לפני הקדוש ברוך הוא לברא העולם, הסתכל בתורה וברא אותו) ובה נתקן. זהו שכתוב (משלי ח) בְּהִכְיֵנו שְׁמַיִם שָׁם אָנִי. וְכָתוּב (שם) וְאֵהִיָּה אֶצְלוֹ אָמוֹן. וְהָרִי הַקִּימוֹ, אֵל תִּקְרִי אָמוֹן אֶלָּא אָמֵן.

בְּשֵׁבַע לברא אדם, והרי נתבאר, אמרה תורה: וכי לחנם נקראת ארץ אפים ורב חסד? באותה שעה שיצא אדם לעולם, היה זיו פרוצפו מלמעלה ומלמטה, והיו פוחדים ממנו כל הבריות, ופרשוהו. בא וראה, לא התקיים העולם ולא השלם עד אותה שעה שיצא אדם בשלמות הכל, והתקדש היום ונתקן פסא קדוש למלך, אז השתלמו עליונים ותחתונים, ונמצאו שמחות בכל העולמות.

בְּאוֹתָהּ שעה שרצה היום להתקדש, היו יוצאים רוחות של השדים להבראות גוף שלהם, והתקדש היום ולא נבראו, ונשאר העולם כמו שנפגם ממלאכתו ומסתובב (ונחסר). כיון שהתקדשו ישראל ונשלמו בדרגותיהם ונמצאו לזים מצד השמאל, כאשר (אז) נשלם אותו פגם של העולם שמצד שמאל.

וְעַל זה צריכים הלזים להטהר, ואז הכל נכלל בימין והעולם לא נפגם, ומשום כך כתוב, ועבד הלוי הוא. הוא השלים לצד שמאל, הוא השלים לפגם העולם. ואפלו אותו צד צפון שנשאר חסר בעולם, כשברא הקדוש ברוך הוא העולם, הלוי השלים בארון לכל. מה זה בארון? באותו משא שהיו נושאים במשכן, נשלם כל אותו פגם על ידו.

הוא – למעלה לשמאל. הוא – נכלל בימין. עוד הוא – זה העתיק. אלמלא הדין לא נמצא בעולם, לא היו יודעים אנשים אמונה עליונה, ולא ישתדלו בני אדם בתורה, ולא יתקיימו מצוות התורה. עבודה בשלמות שתמצא בעולם אל המלך הקדוש מי יעשה אותה? הנה אומר זה הלוי.

ועוד ועבד הלוי הוא – כמו שנאמר (דברים ד) כי ה' הוא האלהים. הוא השלים שלמות להיות הכל אחד. הוא – פשוט לקבל את כנסת ישראל, כמו שנאמר (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי, בשביל לחבר זונג כאחד. מי עורך את האהבה? הוי אומר הוא. עוד הוא – כמו שנאמר (עוד הוא – זה עתיק, כמו שנאמר כי ה' הוא האלהים) (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו עמו. בגלל כך הוא למטה, הוא למעלה, הוא נגלה, הוא נסתר, הוא אלהים.



רבי יצחק אָמר, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהָאִיר לְלִבְנֵה כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה עַל אֶחָד שְׁבַע פְּעָמִים. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'. וְכַתּוֹב (שם ס) לֹא יָבוֹא עוֹד שֶׁמֶשׁךָ וִירַחְךָ לֹא יֵאָסֵף. וְכַתּוֹב (שם) לֹא יִהְיֶה לְךָ עוֹד הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'.

רעיא מהימנא

כִּי פֶטֶר רַחֵם לְכֹל בְּשָׂר וְגו', וְאֵת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה. מִצְוָה זוֹ לְפָדוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר, לְפָדוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם קָדַם שְׁהֵלְךָ לְאוֹתוֹ עוֹלָם לֹא יִפְדֶּה נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בַּתּוֹרָה, עֲתִיד לְחֹזֵר לְעוֹלָם הַזֶּה כְּבַתְחִלָּה, (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוֹמָיו, וְלִקְבֹּל נַפְשׁ וְרוּחַ וְנִשְׁמָה.

בְּתוֹב (שם) הֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל אֵל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבַר. וְיִשְׂרָאֵל, בְּגַלְל שְׁפָדִיוֹנִים הָיָה בְּלֵי תוֹרָה, שְׁהִיא כְּסָף, כְּסוּף הָעוֹלָם הַבָּא, חֲזָרוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים אַחֲרוֹת בְּגָלוֹת. וּבְגָאֵלָה הָאֲחֵרוֹנָה, שְׁגָאֲלָתָם תִּהְיֶה בַּתּוֹרָה, לֹא יִחְזְרוּ לְעוֹלָם בְּגָלוֹת. בָּאוּ רַבּוֹתֵינוּ וּבְרַכּוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ: רוּעָה הַנְּאֻמָּן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפְדֶּה אוֹתְךָ, וְכָל יִשְׂרָאֵל יִפְדוּ עַל יָדְךָ, וְתִתְחַדֵּשׁ עִמָּהֶם, וְהֵם עִמָּךְ.

מִצְוָה אַחֵר זוֹ – לְדוֹן בְּעֶרְכֵי בֵית. וּבְסוּד הַחֲכָמָה – בֵּית הָאִישׁ זוֹ אִשְׁתּוֹ. אִם הִיא אִשָּׁה שֶׁל טוֹב וְרַע וְרוּצָה לְהִמִּיר רְעָה בְּטוֹבָה, יִפְדֶּה אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ רַע וְיִתֵּן לוֹ עֶרְךָ שְׁלָהּ. אֲבָל אִשָּׁה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, נֹאמֵר בָּהּ (שם כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זֶהָב וְזָכוּכִית וּתְמוֹרֶתָה כְּלֵי פֶזַע וְאִין לָהּ עֶרְךָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (משלי יב) אִשְׁתׁ חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, וְנֹאמֵר (שם לא) אִשְׁתׁ חֵיל מִי יִמְצָא וְגו', וְזוֹ הַשְּׂכִינָה. מִי שֶׁגוֹמֵל חֶסֶד עִמָּהּ, אִין עֶרְךָ לְשָׁכְרוּ. וּמִי שֶׁמְרַשִּׁיעַ אֲלֶיהָ, אִין עֶרְךָ לְעַנְשׁוֹ.

כְּמָה שְׁפָחוֹת יֵשׁ לָהּ שֶׁמְשַׁמְשִׁים אוֹתָהּ, וְלִכְל אַחַת וְאַחַת מֵהֵן יֵשׁ לָהּ עֶרְךָ, וְכָל אַחַת וְאַחַת צְרִיכָה פְּדִיוֹן. אֲבָל מִי שִׁיּוֹרֵשׁ נִשְׁמָה אוֹ רוּחַ אוֹ נַפְשׁ מֵהַשְּׂכִינָה, לֹא צְרִיךְ פְּדִיוֹן, שְׁעַל הַשְּׂכִינָה נֹאמֵר (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכִבּוּדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. שְׁהַפְּדִיוֹן שְׁלָהּ תְלוּי בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁמוֹשְׁכִים אוֹתָהּ (אל) יִשְׂרָאֵל בְּקֶשֶׁר תְּפִלִּין, בְּאוֹת שְׁבֵת, בְּאוֹת יָמִים טוֹבִים, בְּאוֹת הַבְּרִית וְתוֹרָה וּבְכָמָה מִצְוֹת, שְׁפָדִיוֹנָה תְלוּי בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (יחזקאל כ) וְאַעֲשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי, וּבְגָלְלָהּ (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת. כִּי כְּמָה מִצְוֹת הֵן שְׁעוֹשִׁים בְּנֵי



אדם על מנת לקבל פרס, וכמה עברות, ולכל מצוה יש ערך באותו עולם. (אכל ענש) ולכל ענש למי שעובר עליהן, אין לו ערך ושעור.

מצוה אחר זו – לדון במחרים נכסיו לכהן. זהו שכתוב כל חרם בישראל לה יהיה. וסוד זה (באדם ובבהמה) – כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה באדם ובבהמה. רחם בהפוף אותיות כחשבון מאתים ארבעים ושמונה איברים שבאדם, עליהם נאמר (חבקוק ג) ברגז רחם תזכור. אחר שכועס אדם ומחרים אותה בהמה אליו, הרי שורה אל אחר, נחש, שנאמר בו (בראשית ג) ארור אתה מכל הבהמה, והוא לשמאל האדם. בגלל זה פקד הקדוש ברוך הוא לתת לכהן, שהוא רחמים, ברכה, לכפות רגז, שעורר אותו האיש מרה, חרב מלאך המות, ומעורר הימין אליו ברחמים ונכפה רגז השמאל, וזהו ברגז רחם תזכור.

מי שכועס, שיש לו בכעס סם המות, שעליו בארו בעלי המשנה, כל הכועס כאלו עובד עבודה זרה. משום שצד האחר בוער באדם, ובאותה בהמה שנותן לכהן, נפרד ממנו החרם, וסמאל אל אחר חרם, ונקבתו קללה, כלולה מכל קללות שבמשנה תורה. והקדוש ברוך הוא ברוך בכל התורה בלה, וכל הברכות מימין, שבה אחוז הכהן. ומשום זה כל חרם צריך לתת לכהן, שהוא אוכל אותה באש ומשמיד אותה מהעולם, ושוככת האש משמאל בימין, שהוא מים, ובו (אסתר ג) וחתת המלך שקכה.

מצוה אחר זו – להפריש תרומה גדולה, ופרשוה שנים ממאה. מה זה תרומה? חכמי הישיבה, התרומה הזו שצריכים להפריש שנים ממאה, בסתרי תורה מי הם? מי שרוצה לטעם – אם הוא זר, יומת. והינו אל זר, סמאל. שהקדוש ברוך הוא אמר (שמות שכה) ויקחו לי תרומה, תרי (שנים) ממאה, ליחדו פעמים ביום, שהינו שנים ממאה, בארבעים ותשע אותיות של "שמע" ו"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" של ערבית, ובארבעים ותשע אותיות של שחרית. חסרים שנים ממאה, הם שכינה עליונה ותחתונה, בשניהם צריך ליחד את הקדוש ברוך הוא אמה של שניהם, מדה של שניהם, מאה באמה. אמ"ה באותיות מא"ה הוא, והוא בהפוף אותיות הא"ם.

ועוד, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה. תרימו, כמו (חבקוק ג) רום ידיהו נשא. ואותן עשר אצבעות



שְׁעֲלִיתֶם לְעֵשֶׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שְׁעוּלִים מ"ה. וּבְאוֹתֵיזוֹת אֶלְפָּא בֵּיתָא, מָה עוֹלָה מֵא"ה, י"ם ה"צ. וְזֶהוּ שְׁפָרְשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, (דברים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָ"ה ה' אֶלֶהִיךָ שְׂאֵל מֵעַמְךָ. וְאָמְרוּ, אֵל תִּקְרִי מָה אֶלָּא מֵאָה, כִּנְגַד מֵאָה בְּרָכוֹת שְׁמַחֲיָב אָדָם לְכַרֵּךְ אֶת רַבּוֹנוֹ בְּכָל יוֹם, וְזֶהוּ שְׁצַרִיךְ אָדָם לְהִטְעִים בְּכָל יוֹם לְרַבּוֹנוֹ, וּמִשּׁוֹם זֶה וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה.

וְכַמָּה תְרוּמוֹת הֵן? יֵשׁ תְרוּמָה מִהַתּוֹרָה, תּוֹרָה מ'. וְזוֹהִי תְרוּמָה, תּוֹרָה שְׁנֵתָנָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם. וְאִם תֹּאמְרוּ שְׂאֵכְלֵתִי מִמָּנָה, הֲרִי כְּתוּב (שמות כד) וַיְהִי מִשָּׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. (שמות לד) לָחֶם לֹא אֶכֶל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. שְׁמוּרָה הֵיחָדָה תְרוּמָה זו עַד כְּעַת לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא אָכַל, אִיךָ אָכְלוּ הָעֶבְדִּים? שֶׁהֲרִי לְאַחַר שְׂאֵמֶר (שיר השירים ה) אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׁמִי, אַחַר כֵּךְ – אָכְלוּ רַעִים, יֹאכְלוּ עֶבְדָיו.

מִצְוָה אַחַר זו – לְהַפְרִישׁ (לוי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהִיא) (תְרוּמוֹת) מַעֲשֵׂר לְלוֹי, וְהִיא שְׂכִינָה מְצַד יְמִין, שֶׁהוּא חֹסֵד. תְרוּמָה גְדוּלָה לְכַהֵן, מְצַד שְׂמָאל, שֶׁהוּא גְבוּרָה. תְרוּמַת מַעֲשֵׂר לְלוֹי, שֶׁהִיא שְׂכִינָה.

יו"ד ה"א וְא"ו ה"י. (במדבר כח) שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לְפָר, מְצַד אוֹתוֹ שְׁנֵאָמֶר בו, (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְׂמָאל, וְזוֹ גְבוּרָה. וְעֶשְׂרוֹן לְכַבֵּשׁ, וְזֶהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"י (יו"ד ה"י וְא"ו ה"י), שְׁעוּלָה לְעֵשֶׂר סְפִירוֹת, עֶשְׂרוֹן זֶה. וְעֵשֶׂר לְמ"ה, וּמ"ה לְמֵאָה.

אָבֵל שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים י' י' י', (זֶה יו"ד ה"י וְא"ו ה"י) וְעוּלִים (ליל ר' י') לְשִׁלְשִׁים, וְעֵשֶׂר סְפִירוֹת בָּהֶם עוּלִים אַרְבָּעִים וְשִׁלְשׁ בִּיצִים, וְהַכֹּל יו"ד, חֲמֵשׁ בִּיצָה, וְתוֹסַפֵּת מְצַד ה', וְכַךְ מַעֲשֵׂר, שֶׁהִיא מְצוּהָ לְהַפְרִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵעֵשֶׂר מְצַד הָאוֹת י', מֵעֵשֶׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, אֶחָד מִחֲמֵשׁ מְצַד אוֹת ה'. כָּל הָעֲשׂוּרִים שָׁל אוֹת י', וְהִיא הַשְׂכִּינָה, אַחַת מֵעֵשֶׂר סְפִירוֹת. א' מִחֲמֵשׁ הוּא מְצַד הַתְּפָאֲרָת, שֶׁהוּא חֲמֵשׁ מִכְתָּר. וְכִשְׁתַּחֲשַׁב מִמְּלָכוֹת עַד תְּפָאֲרָת, תִּמְצָא תְּפָאֲרָת חֲמֵשׁ מִמְּטָה לְמַעְלָה, וְשְׂכִינָה חֲמִישִׁית אֵלָיו.

וּמְצַד אַחַר הִיא שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל, וְכוּלְלֵת י' י' הַכֵּף בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ, עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה י' ה"ה. לְאֵיל – זֶה ו', שֶׁהוּא שִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ, וְזֶהוּ (במדבר ז) עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכֵּף בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ. וְעוֹד שְׁנֵי עֶשְׂרִים – י' י'



מִן (בראשית ב) וַיִּצַר. לְאֵיל – ו' מִן וַיִּצַר. וְהַכֵּל א'. י' לְמַעַלָּה, י' לְמַטָּה,
ו' בְּאֲמֻצָּע. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים – הֵם י' י' י'.

מִצְוָה אַחַר זֶה – לְהַפְרִישׁ תּוֹדָה. וְרַבּוּתֵינוּ בְּעַלֵּי הַמְּשָׁנָה פְּרִשׁוּהָ
שֶׁתּוֹדָה עֲשָׂרִים עֶשְׂרִים, וּמִתְחַלְקִים עֲשָׂרָה עֶשְׂרִים
לְחֶמֶץ, וְעֲשָׂרָה לְמֶצֶה. וּמֵעֲשָׂרָה שֶׁל מֶצֶה עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת.
וּמֵעֲשָׂרָה שֶׁל חֶמֶץ עוֹשִׂים עֶשְׂרֵת חֲלוֹת. וְזֶהוּ סֵלֶת, (ויקרא ז) חֲלוֹת
מִצּוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן. מֵעֲשָׂרָה עֶשְׂרִים, שֶׁהֵם יו"ד ה"י וְא"ו ה"י,
הֵיוּ עוֹשִׂים שְׁלֹשִׁים מִצּוֹת, שֶׁהֵם י' י' י'. שֵׁם זֶה לְפַעְמִים הוּא
לְיָמִין וְלְפַעְמִים הוּא לְשְׂמָאל וְלְפַעְמִים בְּאֲמֻצָּע. רַחֲמִים מִכָּל צַד,
לְיָמֵינוּ וְלְשְׂמָאלוֹ.

וְלְפַעְמִים עֲשָׂרָה לְיָמִין, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֶשֶׂר מַלְכֵיחוֹת. וְלְפַעְמִים
יו"ד לְשְׂמָאל, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפְרוֹת.
וְלְפַעְמִים יו"ד בְּאֲמֻצָּע, וְאֵין פּוֹחֲתִין בּוֹ מֵעֲשָׂרָה זְכוֹרוֹנוֹת.

עַל פִּי ה' יִחַנוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ אֶת מְשֻׁמֶרֶת ה' שְׁמָרוּ (במדבר ט).
שְׁלָכָל י' יֵשׁ אַרְבָּעָה פָּנִים, שְׁלֹשׁ חֵיוֹת הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ יוֹדִין,
וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְכָל חֵיָה כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה פָּנִים (אוֹתִיוֹת) שֶׁל יְהוָה, עַל
פִּי ה' יִחַנוּ וְיִסְעוּ.

שְׁמָרוּ – זֶה הַשְּׂכִינָה שְׁשׁוּמֶרֶת לְאוֹתָם שְׁשׁוּמֶרִים שְׁבֻתוֹת וְיָמִים
טוֹבִים, שְׁבִגְלָל זֶה לֹא זָזָה שְׂכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל שְׁבֻתוֹת
וְיָמִים טוֹבִים, וְאִפְלוּ בְּשְׁבֻתוֹת (בִּימֵי) הַחֵל, אֲלֵא שֶׁהִיא סוּגְרַת
וּמְסוּגְרַת בָּהֶם.

וּבְכָל תְּפִלָּה הִיא עוֹלָה לְשֵׁם יְהוָה, עַד שֶׁמִּגִּיעָה לְמֶרְכָּבָה (שֶׁל הַחַיִּים)
שֶׁל הָאֲבוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם: גְּדָלָה, גְּבוּרָה, תְּפָאֶרֶת. שֵׁישׁ
לְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּנִים כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים. וְכַפִּי שֶׁהִיא מְלֻמֶּדֶת
זְכוֹת עַל אֵלוּ בְּעַלֵּי הַתְּפִלָּה וּבְעַלֵּי זְכוֹת בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה
מִהַתּוֹרָה – כִּף יִחַנוּ עַל זְכוֹת שְׁלֵהֶם וְכֵן יִסְעוּ לְגַבָּם, וְכִף יוֹרֶדֶת
שְׁמִירָה אֲלֵיהֶם.

אֲלוּ שְׁעוֹשִׂים זְכוֹת עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמֶרְכָּבוֹתָיו שְׁעָשָׂה, וּבְאַרְבָּעָה שׁוּמֶרִים שָׁלוּ, וּמִי שְׁעוֹשֶׂה זְכוֹת
שֶׁלֹּא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמֶרְכָּבוֹתוֹ, וְעַל הַרְשָׁעִים יוֹרֵד
עֲלֵיהֶם בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּאוֹתָם שְׂדִים וּמְזִיקִים וּמְלֹאכֵי חֲבֵלָה בְּמֶרְכָּבָתָם
לְהַפְרֵעַ מֵהֶם. (זְכוֹת שֶׁלֹּא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עֲלֵיהֶם בְּמֶרְכָּבוֹתוֹ



ובארבע החיות שלו. ומי שעושה זכיות על מנת לקבל פרס, יורד עליהם במרכבה של העבד מטטרו"ן ובארבעה השומרים שלו. ולרשעים יורד עליהם במעשיהם, באותם שדים ומזיקים ומלאכי חבלה עזין ומשחית אף וחמה במרכבה שלהם להפרע מהם) פתחו בעלי המשנה ואמרו, ודאי כך זה. אשרי חלקך רועה הנאמן. (עד כאן רעיא מהימנא). ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

ענין שבירת הכלים הוא השרש לכל סדרי הבריאה של שית אלפי שנים, ובה נשרש כל ענין עבודת האדם. מטרת העיון בנושא שבירת הכלים ומטרת למוד חכמת האמת בכלל, הם על מנת להכניס במודעות האדם את גדל חמרת הקולקולים שעושה על ידי עוונותיו, ולעמתו גדל התקון הנעשה על ידי למוד התורה וקיום המצוות. תכלית בריאת כל העולמות היה עבור עם ישראל. כל כחות הבריאה כלולים באדם התחתון, ולכן כל מחשבה דבור ומעשה שנעשים על ידי נפש מישראל, משפיעים על כללות הבריאה להוריד אליה שפע ברכה, או להפך חס ושלום. שרש הבחירה באדם הוא בזה שיש בו שני כחות הפכיים, כח הקדשה וכח הסטרא אחרא שהם מתנגדים זה לזה, שהם היצר הטוב והיצר הרע. האדם נמצא בין ב' כחות אלו, ובו היכלת להכריע איזה צד יגבר. כל סדרי הבריאה כלה וכל העולמות, תלויים בבחירה זו של כל נפש מישראל, ולכן מספר נשמות ישראל הוא בכונה מיחדת, שלכל נפש יש תקונים פרטיים בכל העולמות, לפי שרש נשמתה.

(פתחי שערים נתיב שבירת הכלים - פתח א - שבירת הכלים - שרש לסטרא אחרא)

ונודע ממארי קבלה אשר למוד התורה כזו הוא מזון הקלפות. וכל דבור ודבור שמוציא מפיו, תכף חוטפין אותו כל מיני כתות הרעות והסטרא אחרא, ונבראין מזה מיני מזיקין בעולם. ועל כן אמר: ראה היטב בזה כי הנה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. שאנכי שהוא התורה כנאמר או אפלו כפשוטו, שמה שאנכי נותן לפניכם היום, כלומר התורה שהוא מלמד, יש בו ברכה וקללה. והזהר היטב לצאת מן גדר ופושעים יכשלו בם, חס ושלום. ולהכניס בגדר צדיקים ילכו בם. ולזה אמר להלן וסרתם מן הדרך, כלומר מן הדרך עצמו תסורו. שעל ידי דרך התורה תלכו ארחות עקלקלות כשלא תשימו לב עליה לעשותה כראוי. ואכן, שמה שאמר אנכי ולא אני הוא לרמז על מלת אנכי הנאמר בנתינת התורה. (ומה שלא נאמר שם אני הוא כדרשות חכמינו זכרונם לברכה (שבת ק"ה). אמירה נעימה כתיבה יהיבא. או אנא נפשי כתבית יהבית וכו'). והשם יתברך ישים חלקנו מלומדי תורתו לשמה ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי כל עמך בית ישראל כלנו יודעי ולומדי תורתך לשמה. ועין בחבורנו זה בכמה מקומות. ובחבורנו סדורו של שבת (בחלק הראשון שרש השביעי ענף א') באר מים חיים פרשת ראה - פרק יא.



פְּרִשֵׁת חֻקֹת (דף קעט ע"ב - דף קפו ע"א)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה'
לֵאמֹר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פֶתַח, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם
מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה, דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הֵם קְדוּשִׁים, הֵם
עֲלִיוֹנִים, הֵם מְתוּקִים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים יט) הַנְּחֻמָּדִים מְזֻהָב וּמְפֹז רַב
וּמְתוּקִים מְדַבֵּשׁ וְגו'. מִי שֶׁשִּׁתְּדַל בַּתּוֹרָה כְּאֵלוֹ עוֹמֵד כָּל יוֹם עַל הַר
סִינַי וּמִקְבַּל הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים כז) הַיּוֹם הַזֶּה נְהִיִּיתָ לְעָם. וְכִף
פְּרִשׁוּהוּ הַחֻבְרִים.

כְּתוּב כֵּאֵן זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְכָתוּב וְזֹאת הַתּוֹרָה. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה?
אֵלָּא סוּד עֲלִיּוֹן הוּא, וְכִף לְמַדְנֹ: וְזֹאת הַתּוֹרָה, לְהִרְאוֹת הַכֹּל
בִּיחוד אֶחָד וּלְהַכְלִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהַמְצִיא הַכֹּל
אֶחָד. בְּגִלּוֹל זֶה וְזֹאת הַתּוֹרָה. לְמָה תוֹסַפֵּת וָא"ו? אֵלָּא זֶה נֶאֱמַר
לְהִרְאוֹת שֶׁהַכֹּל אֶחָד, לְלֹא פְרוּד. וְזֹאת - כָּלֵל וּפְרָט כְּאֶחָד, זָכַר
וּנְקֵבָה. וּמִשּׁוֹם זֶה וְזֹאת הַתּוֹרָה וְדַאי. אֲבָל זֹאת בְּלֹא תוֹסַפֵּת וָא"ו,
חֻקַּת הַתּוֹרָה וְדַאי, וְלֹא הַתּוֹרָה, דִּין הַתּוֹרָה, גְּזֵרַת הַתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, (במדבר ח) זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם, וְלֹא וְזֹאת. שֶׁהָרִי מֵצַד הַדִּין
(הַקְּשָׁה) הֵם בָּאִים, וְלֹא מֵצַד הַרְחָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, וְהָרִי כְּתוּב
(במדבר ד) וְזֹאת עָשׂוּ לָהֶם וְחָיו. וְזֶה בְלוֹיִם נֶאֱמַר, וְאַתָּה אִמְרַתָּ זֹאת,
וְלֹא וְזֹאת. אָמַר לוֹ, וְדַאי כִּף זֶה, וְהַפְּסוּק מוֹכִיחַ. מִי שְׂאוּחֵז סֵם
הַמָּוֶת, אִם לֹא יַעֲרַב בּוֹ סֵם הַחַיִּים, הָרִי וְדַאי יָמוּת. וְעַל זֶה, וְזֹאת עָשׂוּ
לָהֶם וְחָיו וְלֹא יָמָתוּ, מִשּׁוֹם שֶׁסֵּם הַחַיִּים מְעַרְבֵי אֶתוֹ. וְזֹאת עָשׂוּ וְחָיו
וְלֹא יָמָתוּ, וְדַאי וְזֹאת צָרִיף לָהֶם, וְלֹא זֹאת. מִשּׁוֹם כִּף וְזֹאת הַתּוֹרָה
מִמֶּשׁ, בִּיחוד אֶחָד, בִּיחוד שְׁלֵם, כָּלֵל שֶׁל זָכַר וּנְקֵבָה. ו"ה. זֹאת - ה'
בְּלִבְדָּה, וְעַל זֶה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֲבָא וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ מְצוּיִים בְּבֵית רַבִּי
פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ,
אַתָּה שְׁעוֹמְדִים עָלֶיךָ לְמַעַלְהָ וְדְבַרְיֶךָ בְּגִלוּי, מֵה שְׁלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת
לְאָדָם אַחַר, בְּפִרְשָׁה זֹו אָמַר דְּבַר חֲדָשׁ. אָמַר לוֹ, וּמַהוּ? אָמַר לוֹ, זֹאת
חֻקַּת הַתּוֹרָה. אָמַר לוֹ, הִנֵּה שְׁאָר הַחֻבְרִים יֵאֲמְרוּ. אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר



בנו, אלעזר עמד בעמדך, ואמר דבר אחד בפרשה זו, והחברים
יאמרו אחריו.

קם רבי אלעזר ואמר, (רות ד) וזאת לפני בישאל על הגאולה ועל
התמורה לקים וגו'. בפסוק זה יש להסתכל, ואם ראשונים אלו
עשו הסכמה זו בדין תורה ובאו אחרונים ובטלוה, למה בטלוה?
והרי מי שמבטל דבר תורה כאלו החריב עולם שלם? ואם זה אינו
בדין תורה, אלא הסכמה בעלמא, למה הנעל כאן?

אלא ודאי בדין התורה היה, ובסוד עליון נעשה הדבר. ומשום שהיו
הראשונים חסידים צדיקים, הדבר הזה התגלה ביניהם,
ומשהתרבו רשעים בעולם, נעשה (העבירו) דבר זה בצורה אחרת כדי
לכסות דברים שהם בסוד עליון. (והרי פרשוה)

בא וראה, (שמות ג) ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך
וגו'. וכי למה הנעל כאן? אלא נתבאר שצוה לו על האשה
להפרד ממנה, ולהזדוג (במקום) באשה אחרת של אור קדוש עליון,
והיא השכינה.

ואותה נעל בארנה במקום אחר, (והיא השכינה) העבירוה מעולם הזה,
ובארנה בעולם אחר. ועל כך, כל מה שנותן המת לאדם
בחלום – זה טוב. לקח כליו מהבית – זה רע, כמו סנדלו. מדוע? כי
העביר רגליו, שהם עמידת האדם, מהעולם הזה, וכנס אותם לעולם
אחר, מקום שהמות שורה בו, שכתוב (שיר ז) מה יפו פעמיך בנעלים
בת נדיב. (מהי בת נדיב? זו בת אברהם, שכתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם
אלהי אברהם, ולא אלהי יצחק) וסוד הדבר הוא בין החברים.

וזה כשהמת לוקח אותם. אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאיש
אחר כדי לקים ברית, עושה בגזרה עליונה. נעל של חליצה,
כמו שלמעלה נעל אחרת, והכל מקום אחד (הכל מתיחד) (סוד אחד).

בא וראה, אותו מת שהסתלק מהעולם בלא בנים, בת נדיב זו לא
כונסת אותו אליה, והולך להיות מטורד בעולם, שלא מוצא
מקום, והקדוש ברוך הוא חס עליו, ומצוה לאחיו לגאל אותו,
לשוב ולהיות מתקן בעפר אחר, כמו שכתוב (איוב לד) ואדם על עפר
ישוב, ופרשוה.

ואם אותו גואל לא רוצה להעמיד את אחיו בעולם הזה, צריך
לקשר נעל אחת ברגלו, ואותה אשה שתשרה אתו, מקבלת



אליה אותה נעל. ולמה נעל? אלא משום שאותה נעל היא בגלל המת (משום שאותה נעל היא קיים המת בעולם הזה), ונתנה ברגלי אחיו החי, והאשה מקבלת אליה אותה נעל, להראות שאותו מת חזר לבין החיים במעשה הזה.

והוא בהפך מאותה נעל שלוקח המת מהחי, וכעת נעל זו לוקח החי מן המת, ובאותה נעל אותו המת הולך בין החיים, (וצריך נעל של המת הזה הולך בו בחייו) והאשה לוקחת אותה אליה, להראות שאותה אשה (משלי יב) עטרת בעלה, לקחה אותה ומקבלת אותה אליה.

וצריך להכות באותה נעל בארץ, להראות ששכך גוף אותו המת. והקדוש ברוך הוא בזמן זה או לאחר זמן יחוס עליו ויקבל אותו לעולם אחר. עוד הכאה של אותה הנעל ביד (מהיד) של האשה לארץ, להראות שיבנה אותו המת בעפר אחר בעולם הזה, וכעת ישוב לעפרו שהיה משם בהתחלה, (ואז ישוב לעפרו) ואז אותה אשה תתר לעשות זרע אחר, וכך פרשנה.

בא וראה, על כך מי שרוצה להעמיד ברית, נוטל נעלו ונותן לחברו להעמיד עליו ברית. (שבת נדיב) זהו שכתוב וזאת לפנים בישראל על הגאולה. מה זה וזאת? ברית שלמה בכל. לפנים בישראל, כשהיו צנועים קדושים. לקים כל דבר, כל דבר מממש, שהרי זהו העמדה. ואז – וזאת התעודה בישראל, ודאי. שלא תאמר שהסכמה בעלמא היא, ומדעתם עשו אותה, אלא העמדה עליונה היתה, להיות מעשיהם בסוד של מעלה.

כיון שהתרבו רשעים בעולם, כסו הדבר בגון אחר, בכנף המלבוש, והמלבוש הזה הוא תקון עליון. וסוד הדבר – כתוב (דברים כג) ולא יגלה כנף אביו.

זאת חקת התורה. זאת – זו אות הברית, שלא יפרדו זה מזה (וכאשר נפרע זה הכל) שנקרא זה, ומהנקבה עולה לזכר. ועל זה שמו"ר וזכו"ר מתחברים כאחד. חקת התורה! חק התורה צריך להיות! מה זה חקת?

אף חקת בודאי, ובארנו, ה' היתה ד' (חק), והרי נתבאר. אבל ת' הוא ד' ונ' מחברים כאחד. ונו"ן הרי נתבאר, נו"ן למה נקראת כך בנו"ן? אלא כמו שנאמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו. שכעת היא בפנים מאירות ועושה אונאה לבני אדם, ואחר כך מכה



כְּמוֹ נֶחֱשׁ, וּמִשְׁמִידָה וְהוֹרְגָתָּ, (משלי ל) וְאָמַרְהָ לֹא פְעַלְתִּי אָוֶן. וְעַל זֶה כָּךְ נִקְרָאת בְּנוֹ"ן שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיָּהּ. ת' הַכֹּל כְּאֶחָד - דְּלִ"ת נוֹ"ן. ד' נוֹ"ן דְּלִ"ת רִי"ש (ה"א ה"א) (נוֹ"ן רִי"ש), רִי"ש וְדִלִ"ת דְּבַר אֶחָד הוּא. וּבִאֲוֹתֵיזוֹת חֲקוּקוֹת הֵם חֵק וְת', וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.

דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלָיְךָ פָּרָה. פָּרָה זוֹ בָּאָה לְטַהֵר. לְטַהֵר לְטַמְאִים. פָּרָה שֶׁמְקַבֵּלֶת מִהַשְׁמָאֵל. וּמִי הוּא לְשִׁמְאֵל? שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְׁמָאֵל. אֲדַמָּה - סְמוּקָה כְּשׁוֹשְׁנָה, שְׁכַתוֹב (שיר ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים. אֲדַמָּה - גְּזַרְתִּי הַדִּין.

רַעִיָא מְהִימְנָא

פָּרָה אֲדַמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם וְגוֹ'. אֲסוּר לְחַרְשׁ בְּשַׁבַּת חֲרִישָׁה שֶׁל שׁוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכט) עַל גְּבֵי חֲרָשׁוֹ חֲרָשִׁים. וְשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה הִיא פָּרָה אֲדַמָּה - מִצַּד הַגְּבוּרָה. תְּמִימָה - מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁהוּא דְרָגַת אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָּמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם - מִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיָּהּ עַל - מִצַּד שְׁכִינָה עֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא חֲרוֹת. בְּמָקוֹם שֶׁהִיא שׁוֹלְטָת, וְהִזָּר הַקָּרֵב אֵין לוֹ רְשׁוּת לְצַד הָאֲחֵר לְשַׁלֵּט, לֹא שֵׁטֶן וְלֹא מִשְׁחִית וְלֹא מְלֹאךְ הַמּוֹת, שֶׁהֵם מִצַּד הַגִּיהֵנּוּם. (עד כאן רַעִיָא מְהִימְנָא).

תְּמִימָה, מַה זֶה תְּמִימָה? כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינּוּ, שׁוֹר תָּם וְשׁוֹר מוּעַד. שׁוֹר תָּם דִּין רְפָה. שׁוֹר מוּעַד דִּין קָשָׁה. גַּם כָּךְ תְּמִימָה דִּין רְפָה, גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, זוֹהִי תְּמִימָה. גְּבוּרָה עֲלִיוֹנָה, זוֹהִי דִין קָשָׁה, וְהִיא יָד הַחֲזָקָה תְּקִיפָה.

אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ד) כִּלְךָ יָפָה רַעִיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיָּהּ עַל, עַל כְּתוּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל ב-כג) וַיִּנָּאֵם הַגְּבֹר הַזֶּה עָלַי. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא (שם כ) שְׁלֵמִי אֲמוּנִי יִשְׂרָאֵל, וְעָלֶיָּהּ לֹא הִיא, אֲלֵא עִמָּה. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיָּהּ עַל, הִינּוּ שְׁכַתוֹב (עמוס ה) בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, (בראשית כד) בְּתוֹלָה וְאִישׁ לֹא יָדְעָהּ.

וּנְתַתֶּם אֶתְּהָ אֵל אֲלֻעָזָר, מִצְוֹתָהּ בְּסַגֵּן, וּפְרָשׁוּנָהּ. מַה הַטַּעַם לוֹ וְלֹא לְאֲהֲרֹן? אֲלֵא אֲהֲרֹן שׁוֹשְׁבֵין הַמְּלָכָה. וְעוֹד, שְׂאֲהֲרֹן לֹא בָא מִצַּד שֶׁל טָהוֹר, אֲלֵא מִצַּד שֶׁל קְדוּשָׁה, וּמִשּׁוּם שֶׁזֶה בָּא לְטַהֵרָה, לֹא נִתֵּן לוֹ.



כָּל דְּבַר בְּפֶרֶה זֶה הִיא בְּשֶׁבַע, שְׁבַע כְּבוֹסִים וְכוּ', וְהָרִי נִתְּבָאָר. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא שְׁבַע שָׁנֵי שְׁמִטָּה, וּבֵת שְׁבַע נִקְרָאת, וְעַל כֵּן כָּל מַעֲשֵׂיהָ בְּשֶׁבַע. בֵּא וּרְאֵה, כָּל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה מִפֶּרֶה זֶה – בְּשִׁבִיל לְטֹהַר, וְלֹא לְקִדְשׁ. וְאִם עַל גַּב שְׁנַתְּנָה לְסַגֵּן, הוּא לֹא שׁוֹחֵט וְלֹא שׁוֹרֵף, בְּשִׁבִיל שְׁלֵא יִמָּצֵא דִין בְּצִדּוֹ, וְכֹל שֶׁכֵּן אֶהְרֵן, שֶׁהוּא בְּדַרְגָּה יוֹתֵר מִשְׁלֵמַת, וְלֹא צָרִיךְ לְהִמָּצֵא שָׁם וּלְהִזְדַּמֵּן לְשָׁם.

פֶּרֶה זֶה, כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂתָה אֶפֶר, צָרִיךְ לְזַרֵּק בָּהּ עֵץ אֶרֶז וְאֶזוּב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת, וְהָרִי אֵלֶּה נֹאמְרוּ. וְאִסּוּף אִישׁ טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. וְהִנִּיחַ מִחוּץ לְמַחֲנֶה בְּמִקְוֵם טְהוֹר, שֶׁהָרִי טְהוֹר לֹא נִקְרָא אֶלָּא מִצַּד שְׁמִטָּמָא בְּהִתְחַלָּה.

סוּד הַכֹּל, זֶה שֶׁכְּתוּב לְמִי נִדָּה חֲטָאת הִיא. מִשּׁוּם שֶׁכָּל דִּינִים הַתְּחַתּוֹנִים וְכֹל אֵלּוּ שְׁבָאִים מִצַּד הַטְּמָאָה, כְּשִׁיּוֹנְקִים מִצַּד אַחַר וְיוֹשְׁבִים בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (ישעיה לד) מְלֹאָה דָם הִדְשָׁנָה מִחֻלָּב, אִז כָּלֵם מִתְעוֹרְרִים וּמִסְתַּלְקִים וְשׁוֹרִים בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה זֶה שְׁלֵמָטָה, וְכֹל הַדִּין הַזֶּה בְּמִקְוֵם זֶה שֶׁל פֶּרֶה זֶה, וְזוֹרְקִים עָלֶיהָ עֵץ אֶרֶז וְגו', אִז נִחְלָשׁ כַּחַם, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁשׁוֹרִים נִשְׁבָּרִים וְנִחְלָשִׁים וּבוֹרְחִים מִשָּׁם, שֶׁהָרִי כַּחַם נִרְאֶה כְּמוֹ זֶה לְגַבִּיּוֹתָם, וְאִז לֹא שׁוֹרִים בְּאֵדָם, וְהוּא נִטְהָר.

וְעַל זֶה נִקְרָאִים מִי נִדָּה, מִיָּם לְטֹהַר. כְּשֶׁהַעוֹלָם שְׁרוּי בְּדִין וְצַד הַטְּמָאָה מִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, כְּאִן נִכְלָלִים כָּל מִינִים שֶׁל טְמָאָה וְכֹל מִינֵי טְהוֹרָה, וּמִשּׁוּם זֶה טְמָאָה וְטְהוֹרָה כְּלָל עֲלִיּוֹן בְּתוֹרָה, וּבְאֵרוֹנָה הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, עֲשִׂיתָ שְׁלֵא יֹאמְרוּ הַחֲבָרִים דְּבַר אַחֲרֶיךָ.

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קד) הַמְּשַׁלַּח מַעֲיָנִים בְּנִחְלָיִם וְגו'. יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּיתוֹ שְׂדֵי וְגו'. פְּסוּקִים אֵלּוּ אָמְרָם דְּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכַּל בָּהֶם. בֵּא וּרְאֵה, בְּשַׁעֲהָ שֶׁחֲכָמָה עָלְיוֹנָה מְכָה בַחֲקִיקוֹת, אִם עַל גַּב שֶׁהִיא נִסְתַּרְתַּת בְּכָל הַצְּדָדִים, נִפְתַּח וְשׁוֹפֵעַ מִמֶּנָּה נִהָר אֶחָד מְלֵא (וּמְמֵלָא לְשַׁעֲרִים) בְּשַׁעֲרִים עָלְיוֹנִים.

כְּמִבּוּעַ וּמִקְוֵם שֶׁל מִיָּם שְׁמֵמֵלָא כְּלִי גְדוֹל מִמֶּנּוּ, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים מִבּוּעִים שֶׁל נִחְלָיִם וְנִהָרוֹת בְּכָל צַד – כֵּן זֶה, בְּשִׁבִיל דְּקִיק אֶחָד שְׁלֵא נוֹדַע, מוֹשֵׁךְ וְשׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ נִהָר שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וּמְמֵלָא לְאוֹתוֹ נִחַל עֲמָק, וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים מִבּוּעִים וְנִחְלָיִם וּמִתְמַלְאִים מִמֶּנּוּ.



זהו שְׁכָתוֹב הַמְשַׁלַּח מַעֲנִינִים בְּנִחְלִים וְגו'. אֵלֶּה נִהְרוֹת עֲלִיוְנֵי קֹדֶשׁ
שֶׁל אֶפְרַסְמוֹן זָךְ, וְכֻלָּם מְשָׁקִים כְּאֶחָד מֵאוֹתָהּ נְבִיעֵת הַנַּחַל הָעֲלִיוֹן
הַקְּדוֹשׁ שִׁיּוּצָא וְשׁוֹפֵעַ.

אַחַר כֶּךָ, יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי, הִינּוּ שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד
וְהִיָּה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים. אַרְבַּעָה רְאשִׁים אֵלֶּה הֵם חֵיתוֹ שְׂדֵי,
כִּלְל כָּל אוֹתָן מְרַכְבוֹת וְכֹל אוֹתָם חֵילוֹת שְׂשָׂדֵי אֶחָדָה בָּהֶם. אֵל תִּקְרִי
שְׂדֵי אֵלָא שְׂדֵי, שֶׁהוּא נוֹטֵל וּמְשָׁלִים אֶת הַשֵּׁם מִיסוּד הָעוֹלָם.

יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם – אֵלֶּה אוֹתָם שְׁכָתוֹב בָּהֶם (יחזקאל א) וְהֵאוּפְנִים
יִנְשְׂאוּ לְעַמְתָּם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוּפְנִים. מִי הַחַיָּה? אֵלָא אֵלוֹ
חֵיתוֹ שְׂדֵי, אַרְבַּע הֵן, וְכֹל אַחַת וְאַחַת לְצַד אֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם. וְאוֹתוֹ
שֶׁנִּקְרָא חַיָּה, וְאוּפְנִים מוֹל כָּל אֶחָד וְאַחַד. וְלֹא הוֹלְכִים אֵלָא מְרוּחַ
אוֹתָהּ חַיָּה שֶׁהוֹלְכֵת עֲלֵיהֶם, וְכֹאשֶׁר אֵלֶּה מְשָׁקִים מֵאוֹתָהּ הַשְּׂקָאָה
עֲלִיוְנָה, כֹּל שְׂאֵר הַחֵילוֹת הָאַחֲרִים מְשָׁקִים וּמְרוּיִם וּמְשַׁתְּרָשִׁים
בְּשִׁרְשֵׁיהֶם, וְנִאֲחָזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב עֲלֵיהֶם
עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן וְגו'. מְשָׁקָה הָרִים מְעֲלִיּוֹתָיו וְגו' – אֵלוֹ שְׂאֵר
דַּרְגּוֹת עֲלִיוְנוֹת.

אַחַר כָּל זֶה – מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ, (למטה, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת וְכוּ)
אָרֶץ עֲלִיוְנָה קְדוֹשָׁה. וְכִשְׁהִיא מִתְבָּרַכֶת, כָּל הָעוֹלָמוֹת
בְּשִׂמְחָה, וּמִתְבָּרְכִים. וְזֶה בְּשַׁעֲהָ שֶׁנִּמְצָאוֹת בְּרָכוֹת מֵהַשְּׂקָאָה הַנַּחַל
הָעֵמֶק שֶׁל הַכֹּל.

וּבְשַׁעֲהָ שֶׁהָעוֹלָם יוֹשֵׁב בְּדִין, שְׁבָרְכוֹת לֹא נִמְצָאוֹת לְרֹדֵת בְּעוֹלָם,
אִז נִטְמָא הַמְקַדָּשׁ. (ובשעה שאין נמצאות ברכות לרדת למטה, אז העולם
יושב בדין. ומצד שמאל מתעוררת רוח ומתפשטת בעולם) וְכִמְהָ חֲבִילוֹת שֶׁל מְזִיקִים
נִמְצָאִים בְּעוֹלָם וְשׁוֹרִים (בכמה מקומות) עַל בְּנֵי אָדָם, וּמִטְמָאֵת אוֹתָם
אוֹתָהּ הָרוּחַ, כְּמוֹ בֶּן אָדָם שֶׁגָּנַע (כִּכְר הָרוּחַ הַזֶּה) וְרוּחַ הַטְּמָאָה שׁוֹרָה
עָלָיו. כֶּךָ גַּם שׁוֹרָה, לְמִי שִׁיקְרָב אֵלָיו.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן וְגו'. פְּסוּק זֶה מֵהוּ אוֹמֵר? אֵלָא
תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלּוּן, שֶׁהָרִי לֹא הִשְׁקוּ לְהַמְצֵא בְּרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת.
תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוֹעוּן, (לְעוֹרֵר) וּמִתְעוֹרֵר רוּחַ אַחַר מִצַּד שְׁמָאל, וְרוּחַ
טְמָאָה שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, עַל אוֹתָם שֶׁמֵּתוּ וּמִי שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם וְעַל
שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם, מֶה רְפוּאָתָם? זֶה שְׁכָתוֹב וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן. זֶה עֲפָר



שִׁרְפַת הַחֲטָאֵת (זה עפר המקדש שלמעלה) בְּשִׁבִיל לְטָהָר בּוֹ, וְהִינּוּ סוּד (קהלת א) הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפֶר, וְאָפְלוּ גִלְגַּל חָמָה.

לְאַחַר שְׁחוּזָרִים לְעֶפֶר זֶה בְּשִׁבִיל לְטָהָר בּוֹ, נַעֲבֹרֶת רוּחַ הַטְּמָאָה, וּמִתְעוֹרְרֶת רוּחַ אַחֲרֵת קְדוּשָׁה וְשׁוֹרָה בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב תְּשַׁלַּח רוּחָךְ יִבְרָאוֹן, יִבְרָאוֹן וַיִּרְפְּאוּ בְּרִפּוּאָה עֲלִיוֹנָה שֶׁל רוּחַ אַחֲרֵת. וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אָדָמָה, שְׁהָרִי נְטָהָרָה (אִשָּׁה לִבְעֻלָּה), וְחַדוּשׁ הַלְּבָנָה נִמְצָא, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים. אֲשֶׁרֵי חֵלֶק יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם עֲצָה שְׁכָלָה רְפוּאָה כְּדֵי שְׂיִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וַיִּמְצְאוּ טְהוּרִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, קְדוּשִׁים לְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כָּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוּרִים וּטְהַרְתֶּם.

וַיִּבְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרֵי צִין וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְמָה פָּרַשְׁתָּ פָּרָה סְמוּכָה לְמִיתַת מְרִים, הָרִי פְּרִשׁוּהָ. אֶלָּא כִּינּוּן (כמו) שְׁנַעֲשֶׂה הַדִּין בְּפָרָה זֹאת לְטָהָר הַטְּמָאִים, נַעֲשֶׂה דִין בְּמְרִים לְטָהָר הָעוֹלָם, וְהַסְתַּלְקָה מִהָעוֹלָם. כִּינּוּן שֶׁהַסְתַּלְקָה מְרִים, הַסְתַּלְקָה אוֹתָהּ בְּאֵר שֶׁהִיָּתָה הוֹלֶכֶת עִם יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּר, וְהַסְתַּלְקָה הַבָּאָר בְּכָל.

אָמַר רַבִּי אַבְיָה, כָּתוּב וְאַתָּה בֶּן אָדָם שָׂא קִינָה עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל. וְכִי עָלֶיךָ לְבַדָּה? לֹא. אֶלָּא מְשׁוּם שֶׁהַכֹּל נִשְׁבֵּר בְּגִלְגָּלָה. בְּגִלְגָּלָה נִשְׁבֵּר הַיָּמִין אַחֲרֶיהָ, שֶׁהִיא מְקֻרְבָה לַגּוֹף. וְהַגּוֹף, שֶׁהוּא שְׁמֶשׁ, נִחְשָׁף בְּגִלְגָּלָה, וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים ס) הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ וְעַנְנֵי גֹף, (בְּגִלְגָּלָה, שְׁפָתוֹב (ישעיה יג) חֲשַׁף הַשָּׁמַשׁ בְּצִאתוֹ, וְכָתוּב) שְׁפָתוֹב (ישעיה ו) אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת, שְׁהָרִי הַשָּׁמַשׁ נִחְשָׁף בְּגִלְגָּלָה. כְּמוֹ זֶה, וְתָמַת שָׁם מְרִים וְגו'. וְלֹא הָיָה מֵיִם לְעֵדָה, שְׁהָרִי הַסְתַּלְקָה הַבָּאָר שֶׁלְמַעְלָה וְשֶׁלְמַטָּה, אַחֲרַי כֶּךָ נִשְׁבֵּר הַיָּמִין, שְׁפָתוֹב יֶאֱסֹף אֶהְרֵן אֶל עַמּוּי. וְאַחֲרַי כֶּךָ נִחְשָׁף הַשָּׁמַשׁ, שְׁפָתוֹב (דברים לב) וּמַת בָּהָר וְגו', וְהֶאֱסֹף אֶל עַמּוּיָךְ וְגו'. הָרִי זְרוּעַ יָמִין נִשְׁבֵּרָה, וְהַגּוֹף, שֶׁהוּא שְׁמֶשׁ, נִחְשָׁף.

וְבֵא וּרְאָה, לֹא נִמְצָא דוֹר בְּעוֹלָם כְּמוֹ הַדּוֹר שֶׁעָמַד מִשֶּׁה בְּעוֹלָם, וְאַהֲרֹן וּמְרִים. וְאִם תֹּאמַר בִּימֵי שְׁלֹמֹה גַם כֶּךָ - לֹא! שְׁהָרִי בִּימֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹטָה הַלְּבָנָה, וְהַשָּׁמַשׁ הַתְּכַנְסָה. וּבִימֵי מִשֶּׁה הַתְּכַנְסָה הַלְּבָנָה וְשִׁלַּט הַשָּׁמַשׁ.

שִׁלְשָׁה אַחִים הָיוּ: מִשֶּׁה, אֶהְרֵן וּמְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִכָּה ו) וְאַשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מִשֶּׁה אֶהְרֵן וּמְרִים. מְרִים - לְבָנָה. מִשֶּׁה - שְׁמֶשׁ. אֶהְרֵן - זְרוּעַ יָמִין. חוּר - זְרוּעַ שְׂמָאל. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים נִחְשׁוֹן בֶּן



עמינדב. בהתחלה מתה מרים - הסתלקה הלבנה והסתלקה הבאר. אחר כך נשברה זרוע ימין שמקרכת תמיד את הלבנה באחזה ובשמחה, ועל זה כתוב (שמות טו) ותקח מרים הנביאה אחות אהרן. אחות אהרן בודאי, שהיא זרוע שמקרכת באחדות ובאחזה עם הגוף. אחר כך התכנס השמש ונחשף, כמו שאמרנו שכתוב (במדבר כז) ונאספת [והאסף] אל עמיק גם אפה וגו'. אשרי חלקם של משה, אהרן ומרים שנמצאו בעולם. בימי שלמה שלטה הלבנה בתקונייה ונראתה בעולם, והתקיים שלמה בחכמת האור שלה ושלט בעולם. כיון שהלבנה ירדה בעונותיו, נפגם יום אחר יום, עד שנמצא בקרן מערבית ולא יותר, ונתן שבט אחד לבנו. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן.

כתוב (קהלת א) וזרח השמש ובא השמש וגו'. פסוק זה בארנו. אבל וזרח השמש, כשיצאו ישראל ממצרים, שהאיר השמש ולא הלבנה. ואל מקומו שואף וגו'. הרי כתוב ובא השמש, במדבר, עם שאר מתי מדבר. כיון שנכנס השמש, לאיזה מקום התכנס? אל מקומו, בשביל להאיר ללבנה. זהו שכתוב שואף וזרח הוא שם. שאף על גב שהתכנס, וזרח הוא שם ודאי. שהרי לא מוארת הלבנה אלא מאור השמש. וזהו סוד הכתוב (דברים לא) הנהף שכב עם אבתיך וקם. אף על גב שתתכנס, הנהף קים להאיר ללבנה (ועליה זה הוא יהושע). כך הוא משה, ועליו כתוב פסוק זה, מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'. מה יתרון לאדם בכל עמלו - זה יהושע שהשתדל להוריש ארץ ישראל, ולא זכה להשלים ללבנה כראוי, שהרי הוא עמל בישראל תחת השמש, תחת משה. בא וראה, אוי לאותה בוששה, אוי לאותה כלמה, משום שעבד ולא לקח מקומו ממש, אלא תחת השמש, ולא היה לו אור משלו, אלא אור שהאיר לו. ואם כך מהו שבחו, הואיל ולא השלים לכאן ולכאן?

ובבב^ל מקום שאמר שלמה תחת השמש, על דרגתו אמר. (קהלת ה) ראיתי תחת השמש. (שם ג) ועוד ראיתי תחת השמש. (שם ט) שבתי וראה תחת השמש. וכן כלם. ומשום דרגתו אמר, וזהו סוד הדבר בודאי.

רבי שמעון אמר, ודאי מי שנוטל סם המות לבדו, עליו כתוב (שם א) בכל עמלו שיעמל תחת השמש ודאי. ומי הוא תחת השמש?



הוי אומר זו הלבנה. ומי שאוחז הלבנה בלי השמש, עמלו תחת השמש ודאי. וזהו החטא הקדמון של העולם. ועל זה מה יתרון לאדם בכל עמלו, לאדם הראשון, וכן לכל מי שבא אחריו שחטאו במקום זה.

הולך אל דרום וסובב אל צפון, הינו שכתוב (דברים לג) מימינו אש דת למו. ימינו - זה דרום. אש דת - זה צפון. וזה כלול בזה. **סובב** סבב הולך הרוח. פסוק זה קשה. סובב סובב השמש היה לו לכתב, מה זה הולך הרוח? מי רוח זו? זהו תחת השמש, שנקרא רוח הקדש. וזה (הוא) רוח שהולך וסובב לאותם שני צדדים להתחבר בגוף, ועל זה כתוב הרוח, אותו שנודע השמש סתם, שנודע (להתחבר בגוף שהוא השמש, אותו שנודע) חלק ישראל.

ועל סביבתיו שב הרוח. מי זה סביבתיו? אלו האבות, שהם מרכבה קדושה, והם שלשה, ודוד וארבעה רוחות שהתחברו בהם (ס"י וזהו רוח שהתחבר בהם) (ודוד הוא רוח רביעי שהתחבר בהם), הרי הם מרכבה קדושה שלמה. ועל זה כתוב (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. **משום** שכל דברי שלמה המלך נסתרים כלם בחכמה, וכלם פנים פנימה של היכל הקדוש, ובני אדם לא מסתכלים בהם, ורואים דבריו כדברי אדם אחר. אם כך, מהו השבח לשלמה המלך בחכמתו משאר בני אדם? אלא ודאי כל דבר ודבר של שלמה המלך נסתר בחכמה.

פתח ואמר, (קהלת ז) טובה חכמה עם נחלה ויתר לראי השמש. אם לא התגלה דבר זה, לא (שמענו ולא) ידענו מה אמר. טובה חכמה - זוהי חכמה שהיא תחת השמש, (לכסא) כסא מתקנת לו. טובה חכמה עם נחלה, יפה ונאה כשהיא שורה עם ישראל, שהם נחלתה וחלקה להתקשר בה.

אבל שבח יותר לראי השמש, לאותם שזכו להתחבר בשמש ולהתקשר בו, שהרי אחוז בעץ החיים, ומי שאוחז בו, אוחז בכל, בחיי העולם הזה ובחיי העולם הבא. וזהו שכתוב (שם) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מה זה ויתרון דעת? זה עץ החיים. יתרונו מהו? החכמה ודאי, שהרי תורה יוצאת מחכמה עליונה.

עוד טובה חכמה עם נחלה - טובה חכמה ודאי עם נחלה, זה צדיק העולם שהוא אור השמש, שהרי שתי דרגות אלו יושבות



כְּאֶחָד, וְזֶהוּ יִפְיֵן, אֲבָל וַיִּתֵּר לְרֵאֵי הַשֶּׁמֶשׁ, לְאוֹתָם שְׁנֵאֲחָזִים בְּשֶׁמֶשׁ,
חִזְק הַכֹּל, שְׁבַח הַכֹּל.

וְזֶהוּ דַעַת, עֵץ הַחַיִּים, וְהָרִי פְרִשׁוּהוּ, (משלי יט) בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב.
אֵיזוֹ נֶפֶשׁ? זוֹ נֶפֶשׁ טוֹבָה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזוֹ הַחֲכָמָה שְׁאֲמַרְנוּ.
וּמִשׁוֹם זֶה יִתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה, שֶׁמֶשׁ נִשְׂרַשׁ עֵץ וְנִנְטַע לְכָל
הַצְּדִידִים, וְכֵן לְכָל אֵלוֹ שְׁאֲחֻזִּים בְּעֵץ הַזֶּה. וְעַל זֶה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ לֹא
נִמְצָא אֲלֵא בְּאוֹתָהּ דְרָגָה שְׁלוֹ, וּמִשָּׁם יֵדַע הַכֹּל, וְהָיָה אוֹמֵר: עוֹד
רְאִיתִי תַחַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְשִׁבְתִּי וְרֵאִיתִי וְגו'. וְכֵן כָּלֵם. אֲשֶׁרִי אוֹתָם
צְדִיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים דְרָכֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וְנִסְתָּרוֹת
עֲלִיוֹנִים שְׁגֻנוּזִים בַּתּוֹרָה, שְׁכָתוֹב (הושע יד) כִּי יִשְׂרִים דְרָכֵי ה' וְגו'.

וַיֵּאָסֶף אֶהָרֵן אֶל עַמּוֹ וְגו'. רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח, (קהלת ד) וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת
הַמֵּתִים שְׁכָבָר מִתּוֹ וְגו'. פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר וּפְרִשׁוּהוּ. בֹּא וּרְאֵה,
כָּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין וְאֲמַת, וְאִין מִי שִׁיקְשָׁה כְּנִגְדּוֹ
וַיִּמְחָה בִּידוֹ וַיֵּאמֶר לוֹ מָה אַתָּה עוֹשֶׂה, וְכִרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה הַכֹּל.

וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים. וְכִי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ מְשַׁבַּח אֶת הַמֵּתִים יוֹתֵר
מִהַחַיִּים? וְהָרִי לֹא נִקְרָא חַי אֲלֵא מִי שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ אֲמַת
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שמואל ב-כג) וּבִנְיָהוּ בֵן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי,
וְהָרִי פְרִשׁוּהוּ הַחֲבָרִים, וְרָשַׁע שְׁלֹא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֲמַת נִקְרָא מֵת, וְהוּא
מְשַׁבַּח אֶת הַמֵּתִים מִהַחַיִּים?

אֲלֵא וְדָאֵי כָּל דְּבָרֵי שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ בְּחֲכָמָה נֶאֱמָרוּ, וְהָרִי נִתְבָּאָר.
וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים, אֵלוֹ לֹא כְּתוֹב יוֹתֵר, הֵייתִי אוֹמֵר כֶּף.
אֲבָל כִּיּוֹן שְׁכָתוֹב שְׁכָבָר מִתּוֹ, נִמְצָא דְבָר אַחַר בְּחֲכָמָה. שְׁכָבָר מִתּוֹ –
זְמַן אַחַר הַסְּתַלְקוֹ מִהָעוֹלָם, וְהַתְּתַקְנוֹ בְּעַפְרָ, (שֶׁהַזְּדִמְן הַמִּמְנָה עָלָיו וּמֵת בְּחַיִּי
עוֹלָם כְּדִי שִׁתְתַּקֵּן) (שֶׁהַזְּדִמְן עָלָיו וְשָׁב בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי שִׁתְתַּקֵּן) (הַמִּמְנָה עָלָיו וּמֵת בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְנִתְקַן בְּעַפְרָ כְּדִי שִׁתְתַּקֵּן בְּמִקוֹם שִׁישְׁלָם זְמַנוֹ – מֵת הוּא וְדָאֵי, זֶהוּ שְׁבַח מִשְׁאָר מֵתֵי הָעוֹלָם. אִם
תֵּאמַר לֹא יְדוֹן פְּעַם אַחֲרָת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, הָרִי כְּתוֹב לֹא תִקוֹם וְגו') לֹא אַחַר שְׁנֵשְׁלָם זְמַנוֹ –
מֵת, וְדָאֵי הוּא שְׁבַח מִשְׁאָר מֵתֵי הָעוֹלָם. אִם תֵּאמַר לֹא יְדוֹן פְּעַם
אַחֲרָת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שְׁכָתוֹב לֹא תִקוֹם פְּעַמִּים צְרָה) כָּל שְׁכֵן שְׁזָה
קִבֵּל עֲנֵשׁ פְּעַם וּפְעַמִּים, וְזֶה וְדָאֵי מְקוֹמוֹ נִתְקַן בְּשִׁבַּח יוֹתֵר מֵאוֹתָם
חַיִּים שְׁעֵדִין לֹא קִבְּלוּ עֲנֵשׁ.

וְעַל זֶה כְּתוֹב וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שְׁכָבָר מִתּוֹ, דּוֹקָא. אֲלֵה אוֹתָם
חַיִּים, וְנִקְרָאִים מֵתִים. מָה הַטַּעַם נִקְרָאִים מֵתִים? מִשׁוֹם שֶׁהָרִי



טַעֲמוּ טַעַם הַמָּוֶת. וְאִף עַל גַּב שְׁעוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הֵם מֵתִים, וּמִבֵּין הַמֵּתִים חֲזוֹן, וְעוֹד עַל מַעֲשֵׂים רְאוּשִׁים עוֹמְדִים לְתַקּוֹן, וְנִקְרָאִים מֵתִים. מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים – שְׁעוֹד לֹא טַעֲמוּ טַעַם מוֹת וְלֹא קִבְלוּ עֲנָשׁ, וְלֹא יוֹדְעִים אִם זָכָאִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְאִם לֹא.

בא וְרֵא, צְדִיקִים שְׂזוּכִים לְהִתְקַשֵּׁר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים, הֵם זָכָאִים לְרֵאוֹת בְּכַבּוֹד הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (תהלים כז) לַחַזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. וְאוֹתָם מְדוֹרִיָּהֶם יוֹתֵר וְעֲלִיּוֹן מִכָּל אוֹתָם מְלָאכִים קְדוֹשִׁים וְכָל דְּרָגוֹתֵיהֶם. שְׁהַרִי אוֹתוֹ מְקוֹם (תהלים) עֲלִיּוֹן לֹא זוֹכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים לְרֵאוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רֵאֲתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ וְגו'.

ואותם שְׁלֹא זוֹכִים לְעֵלוֹת כָּל כֶּךָ כְּאוֹתָם אֱלֹהִים, (מְקוֹם יֵשׁ וְכו') מְקוֹמוֹת יֵשׁ לָהֶם לְמַטָּה כְּפִי דְרִכְיָהֶם, וְאֵלֶּה לֹא זוֹכִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם וְלְרֵאוֹת כְּפִי שְׂרוּאִים אֵלָיו שְׁלִמְעֵלָה, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּקִיּוֹם שֶׁל עֵדֵן הַתַּחַתּוֹן וְלֹא יוֹתֵר. וְאִם תֹּאמַר, מַה זֶה עֵדֵן תַּחַתּוֹן? אֵלֶּה זֶה עֵדֵן שְׁנֹקְרָא חֲכָמָה תַּחַתּוֹנָה, וְזֶה עוֹמֵד עַל גֵּן שְׁבָאֲרִץ, וְהַשְּׂגִיחַת עֵדֵן זֶה עֲלִיּוֹ (ולא יוֹתֵר), וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּגֵן זֶה וְנִהְיִים מֵעֵדֵן זֶה.

מה בין עֵדֵן תַּחַתּוֹן לְעֲלִיּוֹן? (קהלת ב) כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. עֵדֵן תַּחַתּוֹן נִקְרָא עֵדֵן נִקְבָּה, עֵדֵן עֲלִיּוֹן נִקְרָא עֵדֵן זָכָר, עֲלִיּוֹן כְּתוּב עֵינַי לֹא רֵאֲתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ. עֵדֵן תַּחַתּוֹן זֶה נִקְרָא גֵן לְעֵדֵן שְׁלִמְעֵלָה, וְגֵן זֶה נִקְרָא עֵדֵן לְגֵן שְׁלִמְעֵלָה. וְאֵלֶּה שְׁנִמְצָאִים בְּגֵן הַתַּחַתּוֹן נִהְיִים מִהָעֵדֵן הַזֶּה שְׁעֲלִיָּהֶם בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה סו) וְהָיָה מְדֵי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ.

ועל אֵלֶּה אָמַר שְׁלִמָּה, מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדָנָה. שְׁהַרִי אֵלֶּה בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר מֵהֶם. מִי אֵלָיו? אֵלָיו שְׁכָבַר מֵתוֹ וְקִבְלוּ עֲנָשׁ פְּעָמִים, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כְּסָף מְזַקֵּק, שְׁנִכְנַס לְאֵשׁ פְּעָמִים וּשְׁנִיִּים, וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ זֶהֱמָא, וְהַתְּבַרֵּר וְהַתְּנַקֵּה. וְטוֹב מְשַׁנִּיָּהֶם אֶת אֲשֶׁר עֵדֵן לֹא הָיָה – אוֹתָהּ רוּחַ שְׁעוֹמְדָת לְמַעְלָה וְהַתְּעַכְבָּה לְרֹדֶת לְמַטָּה, שְׁהַרִי עוֹמֵד בְּעַמְדוֹ וְאִין לוֹ לְקַבֵּל עֲנָשׁ, וְיֵשׁ לוֹ מְזוֹן מֵאוֹתוֹ מְזוֹן עֲלִיּוֹן שְׁלִמְעֵלָה לְמַעְלָה.

טוב מִכָּלֶם מִי שְׁלֹא הִתְפָּרַשׁ וְלֹא הִתְגַּלָּה וְכָל דְּבָרָיו בְּנִסְתָּר הֵם, זֶהוּ זָכָאִי חֲסִיד שְׁשֹׁמֵר מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְקִיָּמָן, וְהַשְּׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם



וְלִילָהּ. זֶה נֶאֱחָז וְנִהְיָה בְּדִרְגָה עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שָׂאֵר בְּנֵי אָדָם, וְכֻלָּם נֶאֱחָזִים (נְכוּיִם) מִחֶפְתּוֹ.

בא וְרָאָה, בְּשַׁעָה שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה יֵאָסֵף אֶהְרֵן אֶל עַמּוּי, נִחְלַשׁ כַּחוֹ, וַיִּדַע שֶׁנִּשְׁבְּרָה זְרוּעוֹ הַיְמָנִית, וְהִזְדַּעַזַע כָּל גּוֹפּוֹ. כִּיִּן שְׁאָמַר קַח אֶת אֶהְרֵן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנֹו, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשֶּׁה, הָרִי זְרוּעַ אַחֲרַת הַלְוִיִּתִי לְךָ (זְמַנְתִּי לְךָ), וְהִפְשִׁט אֶת אֶהְרֵן וְגו', וְאֶהְרֵן יֵאָסֵף, הָרִי אֶלְעָזָר יִהְיֶה אֶצְלְךָ בְּזִמְן (יִמִּי) זֶה תַּחַת אָבִיו. וְעַם כָּל זֶה לֹא הַשְּׁלִים מְקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּאָבִיו, שֶׁהָרִי עֲנְנֵי הַכְּבוֹד הִסְתַּלְקוּ, וְלֹא חָזְרוּ אֶלָּא בְּזִכּוֹת מִשֶּׁה, וְלֹא בְּזִכּוֹת אֶלְעָזָר.

ויניש מִשֶּׁה כְּאֲשֶׁר צָוָה וְגו'. לְמָה לְעֵינַי כָּל הָעֵדָה? אֶלָּא מִשׁוּם שֶׁאֶהְרֵן הָיָה אֲהוּב הָעַם יוֹתֵר מֵהַכֹּל, וְלֹא יֵאָמְרוּ שֶׁזֶה נִמְשָׁךְ עַל יְדֵי מִשֶּׁה. וּמִשֶּׁה מִשָּׁךְ לְאֶהְרֵן בְּדַבָּרִים עַד שֶׁעָלוּ לָהֶר, וְכֹל יִשְׂרָאֵל הָיוּ רוֹאִים בְּשַׁעָה שֶׁהִפְשִׁיט מִשֶּׁה לְבוּשֵׁי אֶהְרֵן וְהַלְבִּישָׁם לְאֶלְעָזָר.

מה הַטַּעַם מִשֶּׁה (וּלְאֶהְרֵן)? אֶלָּא מִשֶּׁה הַלְבִּישָׁם אֶת אֶהְרֵן כְּשֶׁעָלָה לְכַהֲנָה, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּלְבַּשׁ מִשֶּׁה אֶת אֶהְרֵן אֶת בְּגָדָיו, וְכְתוּב (ויקרא ח) וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ אֶת הַמַּעֲלִיל. כַּעַת מִשֶּׁה הוֹרִיד מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁנִּתֵּן לוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרִיד מִמֶּנּוּ מַה שֶּׁנִּתֵּן לוֹ, וְשִׁנְיָהֶם הִפְשִׁיטוּ אֶת אֶהְרֵן מֵהַכֹּל, וּמִשֶּׁה הוֹרִיד מִבְּחוּץ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבְּפָנִים. וְעַד שֶׁמִּשֶּׁה הוֹרִיד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הוֹרִיד. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל מִשֶּׁה.

אשרי חָלְקָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוּדָם. הַתְּקִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֶהְרֵן מִטָּה וּמְנוֹרַת זֶהָב שֶׁמְאִירָה. וּמִשָּׁלוּ לְקַח, מֵאוֹתָהּ מְנוֹרָה שֶׁהַדְּלִיק בְּכָל יוֹם פְּעָמִים, וְנִסְתָּם פִּי הַמַּעֲרָה וַיִּרְדּוּ.

רבי יְהוּדָה אָמַר, פִּי הַמַּעֲרָה הָיָה פְּתוּחַ, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל רָאוּ אֶת אֶהְרֵן שׁוֹכֵב וְנֵר הַמְּנוֹרָה דוֹלֵק לְפָנָיו, וּמִטָּתוֹ יוֹצֵאת וּנְכַנְסֵת, וְעַנְן אָחַד עוֹמֵד עָלָיו. וְאָז יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָרִי מֵת אֶהְרֵן, וְרָאוּ שֶׁהָרִי הִסְתַּלְקוּ עֲנְנֵי הַכְּבוֹד. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גּוּעַ אֶהְרֵן וְגו', וְהָרִי פָּרְשׂוּהָ. וְעַל זֶה בְּכוֹ לְאֶהְרֵן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל, גְּבָרִים וְנָשִׁים וְטָף, שֶׁהָרִי אֲהוּב מִכֻּלָּם הָיָה.

רבי שְׁמַעוֹן אָמַר, שְׁלֹשֶׁת אַחִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים אֵלוּ לְמָה לֹא נִקְבְּרוּ בְּמְקוֹם אֶחָד, וְהָאִיבָרִים הִתְפָּזְרוּ, אֶחָד כָּאֵן וְאֶחָד כָּאֵן וְאֶחָד בְּמְקוֹם אַחֵר? אֶלָּא יֵשׁ אוֹמְרִים, בְּמְקוֹם שֶׁצָּרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִסְתַּכֵּן בוֹ,



מת כל אחד ואחד, בשביל להגן עליהם, ונצלו. אבל כל אחד ואחד מת כראוי עליהם. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לצד ימין. משה כראוי לו. אחז אותו הר להר אהרן, וכנס לקבורת מרים לגבי אותו ההר, אחז לשני צדדים. ועל זה נקרא (דברים לב) הר העברים, ששני צדי ההר שעוברים, ואחז לצד זה ולצד זה.

עקר התגלות חכמת הסוד באחרונה לזכך הנפש לתשוקה ודבקות בקדשה

אמר המר, הנבזה והשפל, אמת מארץ תצמח, ושפילתי מארץ, חרפת אדם ובזוי עם, גרעין נפסד ונרקב, וממנו יצמח זרע קדש, לזרע באור החיים, להלהיב לבבות ישראל לתורה ולעבודה בחכמה הפנימית, מתוקה מדבש ונפת צוף, מאירת עינים ומשיבת נפש, חמודה גנוזה, מתוק האור לעינים וטוב לנפש, לזככה ולהאירה במדות טובות וישרות לטעם טעם אור הגנוז, עולם הבא בעולם הזה, על ידי חכמת הזהר והתקונים, רעיא מהימנא... למזג המדות בתכלית הזכוה, ענוה ושפלות הרוח אמת, וללמד בהם על צד הפונה להאיר הנפש ולזככה... ועקר התגלות החכמה הזאת בדורנו לא היה אלא להאיר על הנפש, לזככה בתשוקה ודבקות, אהבה ויראה בקדשה וטהרה וענוה, ולא להיות חוקר ומקבל משפה ולחוץ... כי התגלות האור הצפון הזה בימינו היה להאיר עלינו ועל נפשנו להסיר מאתנו כל הזמה ותאוות הרעות... ולהסיר הקוצים, מדות רעות, גאוה והשתררות על רעהו, ויתר מדות רעות, אשר הם לשכים בעינינו, קנאה ושנאה ואהבות רעות, אשר כל זה נזדכך ונעשה לאור המאיר על למוד חכמה המתוקה מדבש בכונה להשיג אורה, ליחד קודשא בריה הוא ביחודא שלים.

(הקדמת המחבר ספר נתיב מצוותיה)

צריך לעבד את השם יתברך בשמחה ובדבקות בהרחבת הדעת, להשיג ממלכות עד חכמה, המחיה את כלם, להשיג מחין קדושים וחדותא דשמעתא, כל אחד לפי מעשיו טועם מאור התורה, כי כל דף גמרא ופרק משניות מחיה ממש הנפש, ובפרט ספר הזהר עולה על כלם, ולעשות המצוות בשמחה ומרב כל, כי הם ממש חיינו וחיות נפשנו, חיות ותענוג ממשי, מרב כל.

(היכל הברכה פרשת משפטים דף קצ"ט עמוד ד')

דורנו, דור האחרון לפני ביאת המשיח, גלקה בחשכות מכפלת מהמימינים ומהמשמאילים

מי שלא למד רזין דאורייתא לא זכה לפנימיות הקדוש ברוך הוא מי שלא למד חכמת הקבלה של סודות ורזין דאורייתא, לא זכה לפנימיות הקדוש ברוך הוא יתברך ויתעלה כו'.

(ספר ברית מנוחה דף ב')



סדר הלימוד ליום ו אייר [יום 213 בשנה]

אֲשֵׁרִי חלק הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. ואף על גב ש'הם במקום אחר, בעולם אחר עליון, זכותם עומדת בעולם הזה לדורי דורות. ובשעה ש'ישראל חוזרים בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא וגזרה נגזרת עליהם, אז קורא הקדוש ברוך הוא לצדיקים שעומדים לפניו למעלה ומודיע להם, והם מבטלים אותה גזרה, וחס הקדוש ברוך הוא על ישראל. אֲשֵׁרִי הצדיקים, שעליהם כתוב (ישעיה נח) וְנַחֲךָ ה' תָּמִיד וְגו'.

וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְהֵים וּבַמֶּשֶׁה וְגו'. פְּרָשָׁה זוּ בְּמָקוֹם אַחֵר עֲלֵתָה עִם אוֹתָם מִי מְרִיבָה שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (אסתר ה) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת וְגו'. מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה, ומשום זה כתובה בין הכתובים. ויהי ביום השלישי, ש'נחלש כח הגוף, והרי קים ברוח בלא גוף, אז – ותלבש אסתר מלכות. איזו מלכות? אם תאמר בלבוש קבוד וארְגָמָן, הרי לא כן נקרא. אלא ותלבש אסתר מלכות, שהתלבשה במלכות עליונה קדושה, ודאי לבשה רוח הקדש.

מָה הַטַּעַם זָכַתָּה לְמָקוֹם זֶה? מִשּׁוֹם שֶׁשְּׂמֵרָה פִּיהָ שְׁלֵא לְהִרְאוֹת דָּבָר. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (אסתר ב) אֵין אֶסְתֵּר מַגִּידַת מוֹלְדֶתָהּ. וְלִמְדָנוּ, כֹּל מִי שֶׁשׁוֹמֵר פִּיו וְלִשׁוֹנוֹ, זוֹכֶה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְכֹל מִי שֶׁסּוֹטֵה פִּיו לְדַבֵּר רָע, הָרִי וְדָאִי אֵתוּ דָּבָר רָע עָלָיו. (ואם לא) הָרִי נִגְעִים אוֹ צָרַעַת שֶׁשׁוֹרְפִים כְּנָחַשׁ עָלָיו, וְהָרִי פִּרְשׁוּהוּ.

וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְהֵים וּבַמֶּשֶׁה, שֶׁאָמְרוּ דָּבָר רָע בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְתָרְגוּמוֹ – וְעַם מֹשֶׁה נִצּוּ. לְמָה הֶעֱלִיתָנוּ, שָׂמוּ כֹל הַפְּנִים שְׁווֹת, בְּגִלְלָה זֶה הַזְּדִמְנוּ לָהֶם נַחְשִׁים, שֶׁשׁוֹרְפִים אוֹתָם כְּאֵשׁ וּמְכַנְיָסִים אֵשׁ לְמַעֲיָהֶם וְנוֹפְלִים מֵתִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֵת הַנַּחֲשִׁים הַשֹּׂרְפִים.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, נַחֲשִׁים הָיוּ בָאִים, מְלַחֲשִׁים בְּפִיָּהֶם, וְנוֹשְׁכִים וּמֵתִים. מָה מְלַחֲשִׁים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י) אִם יִשְׁךָ הַנַּחֲשׁ בְּלוֹא לְחֹשׁ. אֵשׁ הָיוּ מְלַחֲטִים בְּפִיָּהֶם, וְנוֹשְׁכִים וְזוֹרְקִים בָּהֶם אֵשׁ, וּמַעֲיָהֶם יוֹקְדִים וּמֵתִים. וְהָרִי דְבָרִים אֵלוֹ עָלוּ לְמָקוֹם אַחֵר.



ומשם בארה הוא הבאר. מה שונה שכאן בארה ואחר כך באר? אלא בארה, לאחר שמתכנסים המים לתוך הים ויורדים למטה. באר, בשעה שיצחק ממלא אותם. הוא הבאר, הוא כתוב, וסוד זה כמו שכתוב (במדבר יח) ועבד הלוי הוא.

רבי אבא אמר, בכל מקום הוא, וקוראים היא – זכר ונקבה כאחד. וכלל עליון – ה' נקבה, ו' זכר, א' כלל הכל, שהרי א' בשלמות שורה. אשריהם ישראל. אף על גב שהם למטה, הם אחוזים בכלל העליון של הכל, ומשום זה כתוב (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו, באלף כתוב. כלל של ו"ה, וא' שכולל הכל.

רבי שמעון אמר, רוח המים זוהי רוח הקדש שנשבה בהתחלה, כמו שנאמר (שיר השירים ד) הפיחי גני. אחר כך נוזלים מים למלא אותה (פלה), זהו שכתוב (תהלים קמז) ישב רוחו יזלו מים. ישב רוחו בהתחלה, ואחר כך יזלו מים. ועד שלא נושבת רוח זו, לא נוזלים מים. מה בא להשמיענו? משמיע שצריך בכל לעורר הדבר, במעשה או בדבר, או להראות כמראה המעשה. וכאן, עד שרוח לא נושבת, לא נוזלים אליה מים לגבי אותה הרוח.

הוא הבאר, קוראים היא הבאר. מה שונה שבהתחלה בארה וכאן באר? אלא בהתחלה נקבה לבדה, וכעת שאמר הוא – כלל של זכר ונקבה – נקרא באר. ובמקום שנמצא זכר, אפלו (מאה) מלה נקבה, נקרא זכר לכל.

אשר אמר ה' למשה אסף את העם, משום שבאר זו לא זזה (באר) מהם. ואם תאמר, איך יכלו לשאב ממנה כלם? אלא הוא מוציא לשלשה עשר נחלים, והמעין מתמלא ויוצא לכל הצדדים, ואז היו ישראל בשעה שחונים ורוצים מים, עומדים עליה ואומרים שירה. ומה אומרים? עלי באר. העלי מימיה להוציא מים לכל ולהיות משקים ממך. וכן אומרים שבח של באר זאת, באר חפרוה שרים וגו'. דבר אמת היו אומרים, וכך הוא.

מבאן למדנו (בא ראה), כל מי שרוצה לעורר דברים של מעלה, בין במעשה בין בדבור – אם אותו מעשה או אותו דבור לא נעשה כראוי, לא מעורר דבר. כל בני העולם הולכים לעורר בבית הכנסת דבר שלמעלה, אבל מעטים אלו שיודעים לעורר, והקדוש ברוך הוא קרוב לכל היודעים לקרא לו ולעורר הדבר כראוי. אבל



אם לא יודעים לקרא לו, הוא אינו קרוב, שכתוב (שם קמה) קרוב ה' לכל קראיו וגו'. מה זה באמת? שיודעים לעורר דבר אמת כראוי, וכן בכל.

גם כאן היו ישראל אומרים דבורים אלה, דברי אמת, כדי לעורר באר הזאת ולהשקותם לישראל, ועד שאומרים מלים אלו, לא מתעוררת. וכן אפלו באותם מכשפי העולם שמשתמשים במינים רעים, עד שעושים מעשיהם של אמת אליהם - אם לא אומרים דברי אמת בשביל להמשיך אותם בגונים אלו שרוצים, לא מתעוררים לגביהם. ואפלו שצווחים כל היום בדברים אחרים או במעשה אחר, לא מושכים אותם אליהם לעולמים ולא מתעוררים אליהם.

בא וראה, כתוב (מלכים-א יח) ויקראו בשם הבעל וגו'. מה הטעם? אחד, שאין רשות באותו בעל בזה. ועוד, שהדברים לא מכשרים ביניהם, והשכיחם הקדוש ברוך הוא מהם. זהו שכתוב (שם) ואתה הסבת את לבם אחרנית. אשריהם הצדיקים שיודעים לקרא לרבונם כראוי.

אמר רבי שמעון, כאן צריך לגלות דבר. בא וראה, כל מי שיודע לסדר מעשה כראוי ולסדר דברים כראוי, זה בודאי מעורר את הקדוש ברוך הוא להמשיך דברים עליונים שמכשרים. (ואם לא, לא יכשר להם). ולא הכשר להם. אם כך, כל העולם יודעים לסדר מעשה ולסדר דברים, מה חשיבות הצדיקים שיודעים עקר הדבר והמעשה, ויודעים לכונן לב ורצון יותר מאלו האחרים שלא יודעים כל כך?

אף אלה שלא יודעים עקר המעשה כל זה, אלא סדור בעלמא ולא יותר, מושכים עליהם משיכות שאחר כתפי הקדוש ברוך הוא שלא טס באויר, שהשגחה נקרא.

ואלה שיודעים ומכונים לב ורצון, מוציאים ברכות ממקום המחשבה, ויוצאים בכל הגזעים והשרשים בדרך ישר כראוי, עד שמתברכים עליונים ותחתונים, ושם הקדוש מתברך על ידם. אשרי חלקם, שהרי הקדוש ברוך הוא קרוב אליהם ומזמן כנגדם. בשעה שקוראים לו הוא מזמן אליהם. בשעה שהם בצרה הוא אצלם. הוא מכבד אותם בעולם הזה ובעולם הבא. זהו שכתוב (תהלים צא) כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי.



וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ וְגו'. רבי יהודה פתח, (משלי לא) לא תירא לבייתה משלג כי כל ביתה לבש שנים. בא וראה כנסת ישראל יונקת משני צדדים, כעת ברחמים, כעת בדין. כשרוצה לינק ברחמים, נמצא מקום להתישב בו. כשרוצה לינק בדין, מקום נמצא להתישב בו ולשרות עליו, שפך הוא בכל מקום – לא שורה דבר שלמעלה עד שנמצא מקום לשרות עליו. ועל כך כנסת ישראל לא תירא לבייתה משלג, מה הטעם? משום שכל ביתה לבש שנים, לא שורה זה אלא בזה, לבן באדם ואדם בלבן, והרי פרשונה. (בא

ראה, כתוב)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ (אותו). שני אותו הם שלמים בתורה בשני ווי"ם, אחד זה, ואחד – (דברים כב) עד דרש אחיך אתו (אותו). מה הטעם? משום שהם אות ממש. עד דרש אחיך (אחיך ממש) אתו (אותו), שצריך לפרש את אותו האות של אותה אבדה. גם כך אותו הזה, זה עוג שנדבק באברהם, ומאנשי ביתו היה, וכשנמול אברהם מה כתוב? (בראשית יז) וכל אנשי ביתו וגו'. זה עוג שנמול עמו וקבל את הקדוש הזה. כיון שראה עוג שישראל מתקרבים אליו, אמר: הרי ודאי אני הקדמתי זכות שעומדת להם, וזה שם למולו.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה פָּחַד מֹשֶׁה, איך יכול לעקר רשם שרשם אברהם? אמר, בודאי הימין שלי מת, שהרי הימין צריך לזה. אם נאמר הרי אלעזר – ימין הלבנה הוא ולא ימיני. והאות הזה לימין הוא, שאברהם הוא לימין.

מִיָּד אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אל תירא אתו. אל תירא את אותו האות שלו, ואפלו לימין לא צריך. כי בידך נתתי. שמאלך תעקר אותו מהעולם, שהרי הוא פגם הרשם שלו, ומי שפוגם אות זו ראוי להעקר מהעולם, כל שפגם שמאל שלך, שהיא ידך, יעקר אותו מהעולם, בגלל זה נעקר מהעולם. ואפלו שהוא תקיף מבני הגבורים ורצה להשמיד את ישראל, נפל בידי משה והשמד.

בַּגִּלְגָּל זה הכל השמידו ישראל, בניו וכל עמו וכל אשר לו, כמו שכתוב ויכו אתו ואת בניו ואת כל עמו, וכתוב (דברים ב) ונך אתו ואת בנו. בנו כתוב, חסר יו"ד, וקוראים בניו, והרי פרשוהו החברים.



אֲשֶׁר־יָהִם יִשְׂרָאֵל שְׁמֹשֶׁה הַנְּבִיא הָיָה בִּינֵיהֶם, שְׁבַגְלָלוּ עֲשֵׂה לָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל הָאוֹתוֹ הַלְלוּ, וּפְרָשׁוּהָ. וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא גָזַר בְּרִיתוֹ עִם שְׂאֵר הָעַמִּים לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ, אֲלֵא עִם
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּנֵי אַבְרָהָם, שְׁכַתּוּב בּוֹ (בראשית יז) וּבֵין זֶרְעֵךְ אַחֲרֶיךָ
לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם. וְכַתּוּב (ישעיה נט) וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אָמַר ה'
רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו', לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פְּרֻשֵׁת בַּלֵּק (דף קפד ע"ב - דף ריב ע"א)

וַיֵּרָא בַּלֵּק בֶּן צְפוּר וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיֵּרָא, אִיזוֹ רֵאִיָּה רֵאִיָּה?
וַדַּאי רֵאִיָּה מִמֶּשׁ רֵאִיָּה בְּמִשְׁקוֹף הַחֲכָמָה, וְרֵאִיָּה בְּעֵינָיו. רֵאִיָּה
בְּמִשְׁקוֹף הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְיִמֶלֶךְ מִלֶּךְ
פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן. מַה זֶה בְּעַד הַחֲלוֹן? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שופטים ה)
בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיבַב אִם סִסְרָא. (אֵלָא) (וַדַּאי) חֲלוֹן הַחֲכָמָה שֶׁל
זְנוּבוֹת שׁוּלֵי הַכּוֹכָבִים, וְהֵם חֲלוֹנֵי הַחֲכָמָה. וַיֵּשׁ חֲלוֹן אֶחָד שְׁכַל
הַחֲכָמָה שׁוּרָה בּוֹ, וּבּוֹ רוֹאֵה מִי שְׁרוּאָה בְּעַקֵּר הַחֲכָמָה. אֵף כָּאֵן וַיֵּרָא
בַּלֵּק, בְּחֲכָמָתוֹ.

בֶּן צְפוּר, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ. אֲבָל בֶּן צְפוּר מִמֶּשׁ, שֶׁהָרִי כְּשָׁפִיו הָיוּ בַכְּמָה
מֵינִים שֶׁל אוֹתָהּ צְפוּר. לֹקַח צְפוּר, מִכְּשֶׁכֶּשׁ בְּעֶשֶׂב, מִפְּרִיחַ
בְּאֹוִיר, עוֹשֶׂה מַעֲשִׂים וְלוֹחֵשׁ לְחֹשִׁים, וְאוֹתָהּ צְפוּר הֵיטָה בָּאָה וְאוֹתוֹ
עֶשֶׂב בְּפִיָּה, (פּוֹרַחַת בְּאֹוִיר) מְצַפְצֶפֶת לְפָנָיו. וּמְכַנִּסָּה בְּכַלּוּב אֶחָד. מִקְטָר
קְטָרֶת לְפָנָיָהּ, וּמוֹדִיעָה לוֹ כְּמָה דְבָרִים. עוֹשֶׂה כְּשָׁפִיו, וְהַעוֹף מְצַפְצֵף,
פּוֹרַח וְטָס אֲצֵל גְּלוּי עֵינַיִם וּמוֹדִיעַ לוֹ, וְהוּא בָּא. וְכָל דְּבָרָיו בְּאוֹתָהּ
צְפוּר הָיוּ.

יּוֹם אֶחָד עֲשֵׂה מַעֲשָׂיו, וְלִקַּח אוֹתָהּ צְפוּר, וּפְרַחָהּ וְהִלְכָהּ וְהִתְעַכְבָּה
וְלֹא בָּאָה. הָיָה מְצַטְעֵר בְּנַפְשׁוֹ. עַד שֶׁהִגִּיעָה, רֵאִיָּה שֶׁלְהִבַּת אֵשׁ
אֶחָת טָסָה אַחֲרֶיהָ וְשׁוֹרְפָת כְּנַפְיָהּ. אִזּוֹ רֵאִיָּה מַה שְׁרָאָה, וּפְחַד מִלְּפָנָי
יִשְׂרָאֵל. מַה שְּׁמָה שֶׁל אוֹתָהּ צְפוּר? יְדוּ"ע. וְכָל אֵלוֹ שְׁמֵשְׁמֵשִׁים
יּוֹדְעִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצְפוּר הַזֶּה, לֹא יוֹדְעִים כְּשָׁפִיָּה כְּמוֹ שְׁבַלֵּק יְדַע.

וְכָל הַחֲכָמָה שְׂדַע, בְּאוֹתָהּ צְפוּר הָיָה יוֹדַע. וְכָךְ הָיָה עוֹשֶׂה: גּוֹחֵן
לְפָנָיָהּ וּמְקַטֵּר קְטָרֶת, מְכַסֶּה רֵאִישׁוֹ וְגוֹחֵן וְאוֹמֵר. הוּא אוֹמֵר
הָעַם, וְהַצְּפוּר מְשִׁיבָה יִשְׂרָאֵל. הוּא אוֹמֵר מָאֵד, וְהַצְּפוּר מְשִׁיבָה רַב,
עַל שׁוֹם הַגְּדוֹל הָעֲלִיוֹן שֶׁהוֹלֵךְ אִתָּם. שְׁבַעִים פְּעָמִים צְפָצְפוּ זֶה וְזֶה.



הוא אָמַר דָּל, וְהִצְפּוֹר אוֹמְרַת גְּדוּל. וְאָז פָּחַד, שְׁכַתוֹב וַיִּגַּר מוֹאֵב
מִפְּנֵי הָעַם מָאֵד כִּי רַב הוּא. רַב הוּא בְּיָדָי.

וּבְמִינֵי הַכְּשָׁפִים (שֶׁל קְסָרְיָא"ל) שֶׁל קְסָרְיָא"ל (נ"א כְּשָׁרְיָא"ל) הִרְאִישׁוֹן
מִצְאָנוּ, שֶׁצְּפּוֹר זֶה הָיוּ עוֹשִׂים לוֹ בְּזִמְנִים יְדוּעִים מִכְּסָף
מְעַרֵב בְּזָהָב. רֹאשׁ מְזָהָב, פֶּה מִכְּסָף, כְּנָפִים מְנַחֶשֶׁת קָלָל מְעַרְבֵת
בְּכֶסֶף, גּוֹף מְזָהָב, נִקְדוּת שֶׁל הַנוּצוֹת בְּכֶסֶף, רְגָלִים מְזָהָב. וְשָׁמַיִם
בְּפֶה לְשׁוֹן שֶׁל אוֹתָהּ צְפּוֹר יְדוּ"ע.

וְשָׁמַיִם אוֹתָהּ צְפּוֹר בְּחֵלּוֹן אֶחָד, וּפּוֹתְחִים חֵלּוֹנוֹת מוֹל הַשָּׁמַשׁ,
וּבִלְיָלָה פּוֹתְחִים חֵלּוֹנוֹת לְלִבְנָה, מִקְטָרִים קְטָרֵת וְעוֹשִׂים
כְּשָׁפִים, וּמְשַׁבְּעִים אֶת הַשָּׁמַשׁ, וּבִלְיָלָה מְשַׁבְּעִים אֶת הַלִּבְנָה, וְאֵת
זֶה עוֹשִׂים שְׁבַעַה יָמִים. מִכָּאן וְהִלָּאָה אוֹתָהּ לְשׁוֹן מְכַשְׁכֶּשֶׁת בְּפֶה שֶׁל
אוֹתָהּ צְפּוֹר, נוֹקְדִים אוֹתָהּ לְשׁוֹן בְּמַחַט זָהָב וְהִיא מְדַבֶּרֶת גְּדוּלוֹת
מִעֲצָמָה, וְהַכֹּל הָיָה יוֹדֵעַ בְּלֶק מִצְפּוֹר זֶה (דְּדָא). לָכֵן בֵּן צְפּוֹר, וּמְשׁוֹם
זֶה רָאָה מַה שְּׂאִישׁ אַחֵר לֹא יָכוֹל לְדַעַת וְלֹא יָכוֹל לְרַאוֹת.

כְּתוּב (תהלים סח) אָמַר ה' מִבֶּשֶׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְצֻלוֹת יָם. יֵשׁ לָנוּ
לְשִׁים לֵב לְאַמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל דְּבָרֵינוּ דְּבָרֵי אֶמֶת
וְאַמוּנָה רַבָּה. שְׁכִינּוֹן שְׂאוֹמֵר דְּבָר, הַכֹּל נַעֲשֶׂה. וְזֶה הָאִישׁ דּוֹחֵק הַלֵּב,
וְאוֹמֵר: לְכַמָּה שָׁנִים וּלְכַמָּה זְמַנִּים יִשְׁתַּלֵּם זֶה, שֶׁהוּא כֶּף. כְּפִי גְדֻלָּתוֹ,
שְׁכָל הָעוֹלָמוֹת מְלֵאִים כְּבוֹדוֹ, כֶּף זֶה. דְּבָרֵינוּ אָדָם קֶטֶן, וְכָל דְּבָרֵינוּ הֵם
לְפִי שְׁעָה, כֶּף הוּא לְפִי שְׁעָה. אֲבָל בְּתִשׁוּבָהּ וּבְכִבְקָשָׁהּ וּמִעֲשִׂים טוֹבִים
וּבְדַמְעוֹת רַבּוֹת, הוּא קְדוֹשׁ גְּדוּל וְעֵלְיוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם, מְזַהֵר אוֹרוֹ,
וּמְקַמֵּט קְדָשְׁתּוֹ לְאָדָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ.

אָמַר ה'. לַעֲתִיד לָבֵא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּעוֹרֵר וּלְהַשִּׁיב
מִבֶּשֶׁן כָּל אוֹתָם שֶׁהִרְגוּם חֵיוֹת הַשְּׂדֵה וְאָכְלוּ אוֹתָם. מְשׁוֹם
שִׂישׁ בְּעוֹלָם (אף כָּאן מִלֶּךְ הַבֶּשֶׁן) מְקוֹם מוֹשָׁב שֶׁל כָּל חֵיוֹת גְּדוּלוֹת וְהָרִים
רָמִים וּגְדוּלִים וְנִסְתָּרִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְעַרְדֵּי הַמְּדַבֵּר הַתְּקִיף שָׁם, הוּא
עוֹג, (בִּיז) עַרְוֵדֵי הַמְּדַבֵּר הָיָה, וּמִצּוֹי שָׁם כַּחוֹ, מְשׁוֹם שֶׁהָיָה מִלֶּךְ
הַבֶּשֶׁן, שְׁכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לַעֲרֹךְ נִגְדוֹ קָרֵב בְּגִלְל חֲזֵק הַבֶּשֶׁן,
וּבֵא מִשֶּׁה וְעָרַךְ נִגְדוֹ קָרֵב.

סִיחּוֹן – סִיחַ בַּמְּדַבֵּר הָיָה סִיחּוֹן, וּבִטְחוֹן מוֹאֵב הָיָה עֲלִיו, (במדבר
כא) כִּי אֶרְנוֹן גְּבוּל מוֹאֵב בֵּין מוֹאֵב וּבֵין הָאֶמְרִי. בֵּא וְרָאָה,
בְּשַׁעַה שֶׁהִחְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל עִיר סִיחּוֹן, הָעֵבֶר כְּרוּז בְּמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם:



התכנסו גברים ששולטים על שאר עמים, ותראו איך מלכות האמרי תחרב במלכות.

באותה שעה כל אותם שליטים שהיו ממנים על שבעה עממים התכנסו, ורצו להחזיר מלכות לישנה. כיון שראו עצמת משה, חזרו לאחור. זהו שכתוב (סו) על כן יאמרו המשלים באו חשבון. אותם שליטים הממנים עליהם שהתכנסו ואמרו באו חשבון, מי הוא זה שהחריבה? תבנה ותכונן כבתחלה, ותחזר מלכות לישנה.

כשראו גבורת משה ושלֵהבת המלכות, אמרו, כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחן. כיון שכתוב מחשבון, למה מקרית סיחן, שהרי קרית סיחן היתה חשבון, שכתוב כי חשבון עיר סיחן מלך האמרי?

אף, שלֵהבת של מלכות השמים יצאה והחריבה הכל. בשעה שאמרו תבנה ותכונן עיר סיחון סתם, ולא אמרו חשבון, שחשבו שבגלל זה תבנה למושבת האמרי, אז השיבו ואמרו לא יכולים. מה הטעם? משום שכל הדרכים והשבילים נסתמו בעצמת הגדול העליון שלהם. אם נחזר ונאמר ונזכר חשבון שתבנה, הרי אש יצאה מחשבון. אם נחזר ונאמר (סס) קרית סיחן, הרי להבה יצאה מקרית סיחן ודאי. כיון שאותה שלֵהבת אש שרתה שם עליה, אין מי שיכול לה להחזירה מישנה, שהרי מכל הצדדים אין לנו רשות.

מכאן והלאה – אוי לך מואב, שהרי אותו שהגן עליך נשבר. ומשום זה, כיון שראה מואב שמגנו נשבר, אז ויגר מואב מפני העם מאד. מה זה מאד? יותר מהמות.

כי רב הוא. שהרי אז הוא היה גדול, וגדול היה קטן, שכתוב (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים. וישראל היה גדול במקום של עשו, שכתוב בו ורב. מה הטעם? משום שראו ששלטו ישראל למעלה ולמטה, שכתוב את כל אשר עשה ישראל לאמרי. אשר עשה ישראל היה צריך לו לכתב, מה זה את כל? לרבות מעלה ומטה. מעלה, שאפלו משליטיהם הגדולים והשליטים שלמעלה, ואפלו משליטיהם הגדולים והשליטים שלמטה. ולכן את כל אשר עשה. ולכן כי רב הוא, במקום שגדול בכור קדוש, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל.



ואם תאמר שהקדוש ברוך הוא רצה כן ולא מן הדין – בא וראה. עשו קלפה היתה וצד אחר היתה. כיון שיצאה קלפה והעברה, הרי המוח מצוי (שפחה), ערלה ראשונה עומדת בחוץ. ברית היא (גדולה ועליונה) ונכבדה מהכל, והיא מתגלה אחר כן.

ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו וגו'. רבי חייא פתח, (זכריה א) **ויראני את יהושע** הכהן הגדול עמד לפני מלאך ה' וגו'. כמה יש לו לאדם לשמר דרכיו בעולם הזה וללכת בדרך אמת, משום שכל מעשי האדם כתובים לפני המלאך ורשומים לפניו, וכלם במנין. שומרי השערים עומדים ומעידים, עומדים ותובעים דינים צודקים. והדין עומד לקבל עדות, ואותם שטוענים טענות מרחשים, ולא יודעים אם ילכו מימין, אם ישמאלו משמאל.

שהרי כשרוחות בני אדם יוצאות מהעולם הזה, כמה הם מקטרגים שעומדים לפניהם, והכרוזים יוצאים הן לטוב הן לרע, כפי מה שיוצא מהדין. ששנינו, בכמה דינים נדון האדם בעולם הזה, בין בחייו בין אחר כן, שהרי כל דבריו הם בדין, והקדוש ברוך הוא תמיד ברחמנות ורחמיו על הכל, ולא רוצה לדון בני אדם כפי מעשיהם. שכך אמר דוד, (תהלים קל) אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד. כאן יש להסתכל, כיון שאמר אם עונות תשמר יה, למה ה' (אדני)?

אף, שלש דרגות רחמים הזכיר כאן דוד. אם עונות תשמר יה, אם רבים העונות עד שעולים למעלה לאבא ואמא, הרי ה' (אדני), שהוא רחמים. ואם שם זה, אף על גב שהוא רחמים, יתעורר בדין וכל הדרגות נסתמו בדין – דרגה אחת יש לחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, היא תחוס עלינו. ומי היא? מי. מ"י תעמד בודאי. מ"י ירפא לך. (כמו שנאמר (איכה ב) כי גדול כים שברך מי ירפא לך) ולכן יה ה' (אדני). אם השמות הללו יסתתמו מאתנו, מ"י יעמד, שכל דרכי התשובה פתוחים ממנה.

בא וראה, יהושע בן יהוץדק היתה צדיק גמור, גבר שהיה נכנס לפני ולפנים, שהכניסוהו לישיבת הרקיע. התפנסו כל בני הישיבה שם לעין בדינו. וכך דרכי אותה ישיבת הרקיע: כשמכניסים אותו לדין, הכרוז יוצא ומכריז: כל בני הישיבה הכנסו לגרן הנעלם. ובית הדין מתכנס.



וְאוֹתָהּ רוח האיש עולה על ידי שני ממנים. כיון שנכנס, קרב אל עמוד אחד של שלהבת לזהטת שעומדת שם, ומתגלם ברוח האויר שנושב באותו עמוד. וכמה הם שמעלים אותם לשם, משום שכל אותם שמשתדלים בתורה ומחדשים בה חדושים, מיד נכתבים הדברים אל בני הישיבה, ואז כל בני הישיבה באים לראותו. אותם שני ממנים יוצאים, ומעלים אותו לאותה ישיבת הרקיע. מיד מתקרב אל אותו עמוד שמתגלם שם.

נכנס לישיבה ורואים אותו. אם הדבר פראוי – זפאי הוא, כמה עטרות נוצצות מעטרים אותו כל בני הישיבה. ואם דבר אחר היה – אוי לאותה בושא! דוחים אותו החוצה, ועומד תוך העמוד עד שמעלים אותו לדין. הרחמן יצילנו.

ויש אחרים שמעלים אותם לשם כשהקדוש ברוך הוא במחלקת עם בני הישיבה, ואומרים מי מוכיח? הרי פלוני הוכיח הדבר. אז מעלים אותו לשם, ומוכיח אותו הדבר בין הקדוש ברוך הוא ובין בני הישיבה. ויש אחרים שמעלים אותם שם לדין, ודנים אותו שם לבררם וללבנם.

אמר לו רבי יוסי, אם כך, בלי דין נפטר אדם ומסתלק מהעולם הזה? ואם בדין הסתלק, מדוע נדון פעם אחרת? אמר לו, כך למדנו וכך שמענו, שהרי ודאי בדין הסתלק האדם מהעולם הזה. אבל עד שלא יכנס למחצת הצדיקים, מעלים אותו לדין, ושם נדון באותה ישיבת הרקיע.

וישם עומד אותו ממנה הגיהנם להשטין. אשרי מי שזוכה בדין. ואם לא, אותו ממנה הגיהנם לוקח אותו בפעה שמוסרים אותו בידיו, ומקלע אותו משם למטה כמו שקולע אבן בקלע (כך הקלע), שכתוב (שמואל א-א כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע וגו'. וזורקו לגיהנם, ומקבל ענשו כפי מה שנדון.

בא וראה, (זכריה ג) ויראני את יהושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך וגו'. שהעלוהו לדין לתוך אותה ישיבת הרקיע בפעה שנפטר מהעולם הזה. עמד לפני מלאך ה' – זהו אותו נער ראש הישיבה, שהוא חותך דין על הכל.

והשטן, מי זה והשטן? אותו ממנה על הנפשות בגיהנם, שתאותו לקחתו, ותמיד עומד ואומר הב הב, תנו רשעים לגיהנם.



לשטנו - להזכיר חטאיו. ואז - ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך. שתי גערות למה? אלא אחד לדומה, ואחד לאותו שיוצא מגיהנם שעומד תמיד להשטין.

בא וראה, אותו שטן עליון יורד כמו שפרשוהו, שהתגלם בדמות שור, וכל אותן רוחות רעות שנדונו להכנס לגיהנם, לוחך אותן ברגע אחד וחוטפן, ויורד ונותנן לדומה לאחר שבולעם. וזהו שכתוב ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחך השור, הנודע, השור שעומד לרע על כל בני העולם. את ירק השדה - אותן רוחות בני אדם, שהם ירק השדה. השדה - אותו השדה הידוע.

אמר רבי יוסי, אם כך, בלק היה חכם. אמר לו, בודאי, וכך הצטרף לדעת כל דרכי אותו השור, ואם לא יודע אותם, לא יכול לעשות כשפיו וקסמיו. אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא, ונאה אמרת. וכח אותו השור מכשמכריזים על התבואה. כל אותם ימים שמכריזים וכל הימים שמכריזים על רוחות בני אדם, והם ימי ניסן, ימי תשרי, והרי נתבאר.

המלאך הנברא מלמוד הקבלה לעולם אינו נפרד מהאדם

בהקדמת התקונים (ד"ו): הלכה איהי קבלה. הטעם למה הקבלה נקרא הלכה, על פי היא לבדה הולכת עם האדם לבית עולמו. וזה רמז במה שכתוב אל תקרי הליכות אלא הלכות, ולמה לא נכתב 'הלכות עולם לו', ללמדך דדוקא הקבלה הנקראת הלכות הם הולכים עם האדם לבית עולמו, ובכל מקום שהולך ביתו עמו לצותא ולכבוד ולתפארת, כי המלאך הנברא מלמוד הקבלה לעולם אינו נפרד מהאדם נוסף על מתן שכרו, אבל למוד הפשוט שכרו אתו ופעלתו לפניו. (כסא מלך להקדמת התקונים זר דף ד"ד)

תכלית למוד חכמת האמת

בפתח זה נלמד מה היא תכלית למוד חכמת האמת, ואמר שחכמה זו באה לעזור לנו להבין דרך השגחתו יתברך ואיך הוא מנהיג את נבראיו בהשגחה פרטית על פי סדר שקבע במחשבת הבריאה המשתקפת בתורה הקדושה ובמצוותיה, ולדעת איך על ידי עבודתנו נשלם רצונו יתברך לתקן עולם במלכות שד"י. כמו כן מסביר שתכלית הבריאה היא, שהאדם ידבק לקונו, וישיג רצונו יתברך, ויקים מה שהשיג מרצונו האמתי. (ספר פתחי שערים נתיב הצמצום - פתח א)



סדר הלימוד ליום ז אייר [יום 214 בשנה]

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך. הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא. התארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחד קטן, וכל היום היה בבית הספר. אותו יום עלה מבית הספר ובא הביתה, ראה את אותם החכמים. אמרה לו אמו, התקרב לגברים העליונים הללו ותרויח מהם ברכות. קרב אליהם, ועד שלא קרב, חזר לאחור. אמר לאמו, איני רוצה לקרב אליהם, שהרי יום זה לא קראו קריאת שמע, וכך למדוני, כל מי שלא קרא קריאת שמע בעונתה, הוא בנדוי כל אותו היום.

שמעו הם ותמהו, הרימו ידיהם וברכוהו. אמרו, ודאי כך זה, ויום זה השתדלנו יחד עם חתן וכלה שלא היו להם צרכיהם והיו מתאחרים להזדוג, ולא היה אדם שישתדל עליהם, ואנו השתדלנו בהם ולא קראנו קריאת שמע בעונתה, ומי שעוסק במצוה – פטור מהמצוה. אמרו לו, בני, איך ידעת? אמר להם, בריח לבושכם ידעתי כשקרבת אליכם. תמהו. ישבו, נטלו ידיהם וכרכו פת.

רבי יהודה היו ידיו מלכלכות, ונטל ידיו וברך טרם שנטל. אמר לו, אם תלמידי רב שמעיה החסיד אתם, לא היה לכם לברך בידיים מזהמות, ומי שמברך בידיים מזהמות חייב מיתה.

פתח אותו תינוק ואמר, (שמות ל) בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימתו וגו'. למדנו מפסוק זה, שמי שלא חושש לזה ויתראה לפני המלך בידיים מזהמות, חייב מיתה. מה הטעם? משום שידי האדם יושבים ברומו של עולם. אצבע אחת יש ביד האדם, והיא האצבע שהרים משה.

בתוב (שם כו) ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחם לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב והבריח התיכון בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה. ואם תאמר שאותו בריח התיכון הוא אחר, שלא היה בכלל אותם חמשה – לא כך. אלא אותו בריח התיכון היה מאותם חמשה, שנים מכאן ושנים מכאן ואחד באמצע. הרי היה בריח התיכון עמוד יעקב, סוד משה. כנגד זה חמש אצבעות ביד האדם. והבריח התיכון באמצע, גדול ועליון מהכל, בו עומדים שאר האחרים.



וְהֵם חֲמֵשֶׁה בְּרִיחִים, שְׁנֵקְרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, שֶׁהוֹלֵךְ בָּהֶם עַץ הַחַיִּים. וּבְרִית קֹדֶשׁ מִתְעוֹרָר (נמול) בְּחֵמֶשׁ אֲצַבְעוֹת הַיְדִים, וְדָבָר (נסתר) תִּמְהָה הוּא עַל מֵה שְׁאֻמְרָת. וְלָכֵן כָּל בְּרָכוֹת הַכֹּהֵן תְּלוּיֹת בְּאֲצַבְעוֹת. פְּרִישֵׁת יְדֵי מֹשֶׁה עַל זֶה הִיָּתָה.

אִם כָּל זֶה יֵשׁ בָּהֶם, אֵינן דִּין לִהְיוֹת בְּנֵקִיּוֹן כְּשֶׁמְבָרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם שֶׁבָּהֶם וּבְדַגְמָתָם מִתְבָּרֵךְ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְלָכֵן אַתֶּם שֹׁחֲכָמִים אַתֶּם הַרְבֵּה, אֵיךְ לֹא הִשְׁגַּחְתֶּם לָזֶה? וְלֹא שִׁמְשַׁתֶּם אֶת רַבִּי שְׁמַעְיָה הַחֲסִיד, וְהוּא אָמַר שֶׁכָּל טְנוּף וְכָל לְכַלּוֹף הַעֲלוּהוּ לְצַד הָאֲחֵר, שֶׁהָרִי הַצַּד הָאֲחֵר נִזוֹן מִהַטְנוּף וְהַלְכַלּוֹף הַזֶּה, וְעַל זֶה מִים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְחוֹבָה הֵם!?

תְּמַהּוּ וְלֹא יָכְלוּ לְדַבֵּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּנִי, מֵהוּ שֵׁם אָבִיךָ? שֶׁתָּקַם הַתִּינוּק רָגַע אַחַד, עָמַד לְפָנָי אָמוּ וְנָשַׁק לָהּ. אָמַר לָהּ, אֲמִי, עַל אָבָא שְׁאַלּוּ הַחֲכָמִים הַלְלוּ, הָאֵם אָמַר לָהֶם? אָמְרָה לוֹ אָמוּ, בְּנִי, בְּדַקָּת אוֹתָם? אָמַר, הָרִי בְּדַקָּתִי וְלֹא מְצֵאתִים כְּרָאוּי. לְחֻשָּׁה לוֹ אָמוּ וְחִזְרוּ אֵלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אַתֶּם שְׁאַלְתֶּם עַל אָבָא, וְהָרִי הִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, וּבְכָל יוֹם שֶׁחֲסִידִים קְדוּשִׁים הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, הוּא סוֹחֵר אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, אֵיךְ לֹא מְצֵאתֶם אוֹתוֹ, הֲלֹךְ הַסוֹחֵר אַחֲרֵיכֶם?

אָבִל בְּהַתְחַלָּה רְאִיתִי בְּכֶם, וְכַעַת רְאִיתִי בְּכֶם, שְׁאָבָא לֹא רָאָה חֲמוּר שְׁלֵא (שִׁיחִיה) טָעַן אַחֲרָיו חֲמוּר לְסַבַּל עַל הַתּוֹרָה. כִּיּוֹן שְׁלֵא זָכִיתֶם שְׁאָבָא יְטַעַן אַחֲרֵיכֶם, לֹא אָמַר לָכֶם מִיְהוּ אָבָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, כְּנֻדְמָה לָנוּ, תִּינוּק זֶה אֵינוֹ בֶּן אָדָם. אָכְלוּ, וְאוֹתוֹ תִּינוּק הִיָּה אוֹמֵר דְּבַרִּי תוֹרָה וְחֲדוּשֵׁי תוֹרָה. אָמְרוּ, הֵבֵה נְבִרְךָ. אָמַר לָהֶם, נָאָה אַמְרַתֶּם, מְשׁוּם שֶׁהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא מִתְבָּרֵךְ בְּבִרְכָה זוֹ אֶלָּא בְּהִזְמָנָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת וְגו'. וְכִי מָה רָאָה דָּוִד לֹאמֵר אֲבָרְכָה אֶת ה'? אֶלָּא רָאָה דָּוִד שֶׁצָּרִיךְ הִזְמָנָה, וְאָמַר אֲבָרְכָה. בְּגִלָּל שֶׁבִשְׁעָה שְׁאָדָם יוֹשֵׁב עַל שְׁלֶחֶנוּ, הַשְּׂכִינָה עוֹמְדַת שָׁם, וְהַצַּד הָאֲחֵר עוֹמֵד שָׁם. כְּשֶׁמְזַמֵּן הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַשְּׂכִינָה מִתְתַקְנֶת (בְּהִזְמָנָה זו) לְגַבִּי מַעֲלָה לְקַבֵּל בְּרָכוֹת, וְהַצַּד הָאֲחֵר מִתְכּוֹפֵף. (וְאִם נִתְקַנְתָּ בְּבִרְכוֹת לְגַבִּי מַעֲלָה וְהַצַּד הָאֲחֵר אֵינוֹ בְּכֻלָּל) וְאִם לֹא מְזַמֵּן



הָאָדָם לְבָרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵצֵד הָאֲחֵר שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁכֵּשׁ לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה.

וְאָם תֹּאמַר, לָמָּה אֵין הַזְּמַנָּה בְּשֵׁאֵר הַבְּרָכוֹת? אֵלֹא אוֹתוֹ דְּבַר הַבְּרָכָה שְׂמֵבְרָכִים עָלָיו, הוּא הַזְּמַנָּה. וּבֵא וּרְאֵה שְׂכַף זֶה, שְׂזֵה שְׂמֵבְרַךְ עַל הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הַזְּמַנָּה וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר. וְקִדְּם זֶה שְׂהֵיָה אוֹתוֹ פְּרִי בְּרִשׁוֹת הֵצֵד הָאֲחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכַתּוּב (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּשִׁבִיל שְׂלֹא יִבְרְכוּ עַל אוֹתוֹ הַפְּרִי וְלֹא יִתְבָּרַךְ הֵצֵד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן שְׂיִצְא מְרִשׁוֹתוֹ, יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הַזְּמַנָּה לְבְּרָכָה. וְכֵן כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם שְׂמְבָרְכִים עָלֵיהֶם, כָּלֶם הַזְּמַנָּה לְבְּרָכָה, וְאֵין בָּהֶם חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר.

וְאָם תֹּאמַר, אֵף כֶּךָ לְבְּרַכַת זְמוּן כּוֹס בְּרָכָה הֵיְתָה הַזְּמַנָּה, מִדּוּעַ הִבָּה וּנְבָרַךְ? אֵלֹא הוּאִיל וּבַתְּחִלָּה כְּשֵׂהֵיָה שׁוֹתָה אָמַר "בוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן", הֵרִי זֶה הֵיָה הַזְּמַנָּה. וְכַעַת לְבְּרַכַת הַמְּזוּן צְרִיכִים שְׂנוּי לְהַזְּמַנָּה אַחֲרַת, שְׂהֵרִי כּוֹס זֶה הוּא לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא לְמְזוּן, וּמִשׁוּם זֶה צְרִיךְ הַזְּמַנָּה הַפֶּה.

וְאָם תֹּאמַר, נְבָרַךְ שְׂאָכְלָנוּ מִשְׁלוֹ זֹהֵי הַזְּמַנָּה, בְּרוּךְ שְׂאָכְלָנוּ מִשְׁלוֹ זֹהֵי בְּרָכָה - כֶּךָ זֶה בּוֹדָאִי. אֲבָל נְבָרַךְ זֹהֵי הַזְּמַנָּה אַחֲרַת, הַזְּמַנָּה שֶׁל בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן. (שֶׁל הַפֶּה) שְׂהַקּוֹדֶמֶת הִיא הַזְּמַנָּה לְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה סֶתֶם. וְכוֹס זֶה, כִּיּוֹן שְׂנִטְל, הִיא הַזְּמַנָּה אַחֲרַת בְּמִלַת נְבָרַךְ לְגַבֵי עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׂכָל מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וּמִשׁוּם זֶה הוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָר, שְׂעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא נִסְתָר וְאֵין אֵלָיו הַזְּמַנָּה, אֵלֹא בְּדֶרֶגָה זֶה כּוֹס בְּרָכָה. (שְׂבְּמִלַת נְבָרַךְ) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִי חֵלְקָנוּ שְׂמִיּוּם הָעוֹלָם עַד כְּעַת לֹא שְׂמַעְנוּ דְּבָרִים אֵלּוּ, וְדָאִי הֵרִי אֲמַרְנוּ שְׂזֵה אֵינוֹ בֶּן אָדָם.

אָמַר לוֹ, בֶּן, מִלֵּאךְ ה', אֶהוּבּוּ, מֵה שְׂאֲמַרְתָּ וְעִשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצִי שְׂטִים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֵלַע הַמִּשְׁכָּן וְגו', וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם וְגו', וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לִירְכָתֵים יָמָה - הֵרִי הַרְבֵּה בְּרִיחִים יֵשׁ כָּאֵן, וְיָדִים הֵם שְׂתִים. אָמַר לוֹ, זֶהוּ שְׂאֲמַרְנוּ, מִפִּי הָאָדָם נִשְׁמַע מִיהוּ. אֲבָל הוּאִיל וְלֹא הִשְׁגַּחְתֶּם - אֲנִי אֲמַר.

פִּתַח וְאָמַר, (קֹהֶלֶת ב) הִחֲכַם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ וְגו'. וְכִי אֵיפֶה עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם? אֵלֹא בְּרֵאשׁוֹ! שְׂמָא בְּגוּפּוֹ אוֹ בְּזִרְעוֹ, שְׂהוּצִיא אֶת הִחֲכַם יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם?! אֵלֹא הַפְּסוּק כֶּךָ הוּא בּוֹדָאִי. שְׂלְמַדְנּוּ,



לא ילך אדם בגלוי ראש ארבע אמות. מה הטעם? ששכינה שורה על ראשו, וכל חכם עיניו ודבריו בראשו הם, באותו ששורה ועומד על ראשו.

וכשעיניו שם, ידע שאותו אור שדולק על ראשו צריך שמן, משום שגוף האדם היא פתילה, ואור דולק למעלה, ושלמה המלך צוח ואמר: (שם ט) ושמן על ראשך אל יחסר, שהרי האור שבראשו צריך שמן ואותם מעשים טובים. ולכן החכם עיניו בראשו, ולא במקום אחר.

אתם חכמים, ודאי השכינה שורה על ראשיכם, איך לא השגחתם לזה? שכתוב ועשית בריחם וגו', לקרשי צלע המשכן האחד. וחמשה בריחם לקרשי צלע המשכן השנית. האחד והשנית אמר הפסוק, שלישית ורביעית לא אמר הפסוק. שהרי אחד ושנית נחשבים לשני צדדים, ומשום זה החשבון בשני אלה.

באו הם ונשקוהו. (בבתחלה) בכה רבי יהודה ואמר, רבי שמעון, אשרי חלקך! אשרי הדור! שהרי בזכותך אפלו תינוקות של בית רבן הם סלעים רמים תקיפים. באה אמו. אמרה להם, רבותי, בבקשה מכם אל תשגיחו על בני, אלא רק בעין טובה. אמרו לה, אשרי חלקך אשה כשרה, אשה ברורה מכל שאר הנשים, שהרי הקדוש ברוך הוא בבר חלקך והרים דגלך על כל שאר נשות העולם!

אמר התינוק, אני לא פוחד מעין רעה, שכן דג גדול ונכבד אני, ודג לא פוחד מעין רעה, שכתוב (בראשית מח) וידגו לרב בקרב הארץ. מה זה לרב? לרבות על העין. ושנינו, מה דגי הים המים מכסים עליהם ואין עין רעה וכו'. לרב ודאי, בקרב הארץ, בתוך בני האדם על הארץ. אמרו, בן, מלאך ה', אין בנו עין רעה, ולא מצד עין רעה באנו, והקדוש ברוך הוא מכסה עליך בכנפיו.

פתח ואמר, (שם) המלאך הגאל אתי מכל רע יברך וגו'. פסוק זה אמר יעקב ברוח הקדש. אם ברוח הקדש אמר אותו, סוד חכמה יש בו. המלאך, קורא לו מלאך, וקורא לו שמות אחרים. מדוע נקרא כאן מלאך? אלא כשהוא שליח מלמעלה ומקבל זהר מתוך אספקלריה שלמעלה, (שאז) שכשמברכים אבא ואמא לזה, אומרים לה: בתי, לכי שמרי ביתך! פקדי את ביתך! כך עשי לביתך! לכי



וזונוי אותם. לכי, שאותו עולם שלמטה מחכה לך, בני ביתך מחכים למזון ממך! הרי לך כל מה שתצטרכי לתת להם. ואז היא מלאך. **ואם** תאמר, והרי בכמה מקומות נקרא מלאך, ולא בא לזון עולמות, ועוד, שבשם זה לא זן את העולמות, אלא בשם של השם – כך זה בודאי. כששליח מתוך אבא ואמא, נקרא מלאך. וכיון ששורה על מקומות, על שני כרובים, שמו ה'.

כשנראה למשה בתחלה נקרא מלאך. ליעקב לא נראה כך, אלא בדגמא, שכתוב (שם כט) ורחל באה. זו דמות של רחל אחרת, שכתוב (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע וגו', רחל מבכה על בניה. ורחל באה, סתם. עם הצאן, הדרגות שלה. אשר לאביה, ודאי. וכלם נמנו והתפקדו בידיה. כי רעה היא, היא מנהיגה אותם ומפקדת עליהם.

וכך כתוב במשה, (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש. ואם תאמר ששבח אברהם יותר, שלא כתוב בו מלאך – אלא (בראשית יח) וירא אליו ה' באלני ממרא וגו'. שם באברהם נראה לו אדני, באל"ף דל"ת, בגלל שבאותו זמן קבל ברית. ומה שעד עכשו התכסה ממנו, נראה לו רבון ושליט, וכך נראה, שהרי אז התקשר באותה דרגה ולא יותר. ומשום זה בשם של אדון רבון עליו.

אבל משה שלא היה בו פרוד, שכתוב (שמות ג) משה משה, שאין טעם מפסיק, כמו שכתוב (בראשית כב) אברהם אברהם, שמפסיק הטעם, בגלל שפעת שלם מה שלא היה לפני כן. יש הפרש בין אברהם הנוכחי לבין אברהם שבתחלה. אבל משה, מיד שנוולד, אספקלריה המאירה היתה עמו, שכתוב (שמות ב) ותרא אתו כי טוב הוא. וכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. מיד נקשר משה בדרגתו, ומשום זה משה משה, ולא מפסיק הטעם.

ולכן לגבי משה הקטין עצמו, שכתוב מלאך ה'. יעקב קרא לו בשעה שהיה מסתלק מן העולם. מלאך, מה הטעם? משום שבאותה שעה היה יורש אותה לשלט. משה בחייו. יעקב לאחר שהסתלק מהעולם. משה בגוף. יעקב ברוח. אשרי חלקו של משה. **הגיא** אתי מכל רע, שלא התקרב לעולמים לצד הרע, ולא יכל הרע לשלט בו. יברך את הנערים, אז יעקב היה מתקן את ביתו כאדם שהולך לבית חדש ומתקנו בתקוניו ומקשטו בקשוטיו. יברך



את הנערים - אותם הנודעים, אותם שנפקדו על העולם למשך מהם ברכות, הם שני הכרובים. ויקרא בהם שמי, כעת התקין ביתו, והוא התעלה בדרגתו, משום שחבור היה ביצקב. הגוף נדבק במקום שהצטרף, ושתי זרועות אתו.

לאחר שאותם נערים מתברכים פראוי, אז וידגו לרב בקרב הארץ. דרך הדגים להתרבות בתוך המים, ואם יוצאים מתוך המים ליבשה, מיד מתים. אלו לא כף, אלא הם מהים הגדול, וגדלתם להתרבות ולהתגדל בקרב הארץ היא, מה שאין כף בכל הדגים שבעולם.

מה כתוב למעלה? ויברך את יוסף ויאמר. ולא מצאנו לו כאן ברכות, שהרי אחר כך ברכו, שכתוב (שם מט) בן פרת יוסף. אלא, כיון שברך את הנערים הללו, ברך את יוסף. שהרי לא יכלו להתברך אלא מתוך יוסף, ומתוך שהוא נסתר ולא נראה בגלוי, כתוב בנסתר - ויקרא בהם שמי ושם אבתי. (לכסות עליו) מן האבות מתברכים, ולא ממקום אחר. בקרב הארץ, זהו פסוי לכסות מה שצריך.

באו ונשקו אותו כמקדם. אמרו, הבה ונברך. אמר הוא, אני אברך, שכל מה ששמעתם עד כאן ממני היה, ואקים בי (משלי כב) טוב עין הוא יברך. קוראים בו יברך. מה הטעם? משום שנתן מלחמו לדל. מלחם ואכל של התורה שלי אכלתם. אמר רבי יהודה, בן אהוב של הקדוש ברוך הוא, הרי שנינו בעל הבית בוצע ואורח מברך. אמר לו, איני בעל הבית ואינכם אורחים. אבל מצאתי פסוק ואקימו, שהרי אני בודאי טוב עין, בלי שאלותיכם אמרתי עד עתה, ולחם ואכל שלי אכלתם.

לקח כוס ברכה וברך, וידיו לא יכלו לסבל את הכוס ורעדו. כשהגיע לעל הארץ ועל המזון, אמר, (תהלים קטז) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. עמד הכוס על תקונו, והתישב בימינו וברך. בסוף אמר: יהי רצון שלאחד מאלה ימשכו לו חיים מתוך (המלך) עץ החיים, שכל החיים תלויים בו. והקדוש ברוך הוא יערב לו, וימצא ערב למטה שיסכים בערבותו אצל המלך הקדוש.

כיון שברך, סתם עיניו רגע אחד, ואחר כך פתח אותם. אמר, חברים, שלום לכם מרבון הטוב שכל העולם שלו הוא. תמהו ובכו, וברכוהו. לנו אותו לילה. בבקר השכימו והלכו. כשהגיעו



לרבי שמעון ספרו לו אותו המעשה. תמה רבי שמעון, אמר, בן סלע תקיף הוא וראוי הוא לכך, ויותר ממה שלא חשוב בן אדם, בנו של רב המנונא סבא הוא. הזדעזע רבי אלעזר ואמר, עלי ללכת לראות אותו נר דולק. אמר רבי שמעון, זה לא עולה בשם בעולם, שהרי דבר עליון יש בו. וסוד הוא, שהרי אור השמן (ההמשכה) של אביו מאיר עליו, וסוד זה לא מתפשט בין החברים.

יום אחד היו החברים יושבים ומתנגחים אלה באלה, והיו שם רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי ושאר החברים. אמרו, הרי כתוב (דברים ב) אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו'. בגלל רות ונעמה שהיו עתידים לצאת מהם. צפורה אשת משה שהיתה ממדין, ויתרו ובניו שיצאו ממדין, שהיו כלם צדיקי אמת, על אחת כמה וכמה. ועוד משה שגדלוהו במדין, ואמר לו הקדוש ברוך הוא, (במדבר לא) נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים. אם כך, משוא פנים יש בדבר, שיותר ראויים בני מדין להנצל ממואב.

אמר רבי שמעון, לא דומה מי שעתיד ללקט תאנים למי שכבר לקט אותן. אמר לו רבי אלעזר, אף על גב שכבר לקט להם, שבח הוא. אמר לו, מי שלא לקט תאנים, שומר את התאנה תמיד שלא יהיה בה פגם בשביל התאנים שעתידיה להביא. כיון שלקט תאנים, עוזב את התאנה, ויותר לא שומר אותה.

כך מואב, שעתידיה להביא אותן תאנים, שמר אותו הקדוש ברוך הוא, שכתוב אל תצר את מואב. מדין שנתן כבר תאנים ולקטו אותן, כתוב (במדבר כה) צרור את המדינים. שהרי מכאן והלאה תאנה זו לא עתידיה להביא פרות, ומשום זה ראוייה לשרפת אש. פתח ואמר, ויאמר מואב אל זקני מדין וגו'. מואב הם מתרים, ומשום אותן תאנים שעתידי מואב להוציא לעולם נצלו מענש.

רבי אלעזר רצה לראות את רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו, והיו הולכים רבי אבא ורבי יוסי אתו. הלכו בדרך, והיו אומרים דברי תורה כל אותו הדרך.

אמר רבי אבא, מה שכתוב (דברים ב) ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וגו', וכתוב (שם) וקרבת מול בני עמון וגו' – דבר זה כדבר זה. מה הבדל בין זה לזה? אלא נראה ששקולים היו. ושנינו, כשהיו מתקרבים לבני מואב, היו ישראל נראים לפניהם



בְּכָל כְּלִי קָרֵב כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְגַּרְתּוֹת בָּהֶם. וְלִגְבֵי בְּנֵי עֲמוֹן הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְעַטְפִים בְּעֵטוּפֵיהֶם, וְלֹא נִרְאוּ כָּלֵל כְּלִי קָרֵב. וְהִפְסוּקִים מוֹכִיחִים בְּשָׁקוֹל זֶה כְּזֶה.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, וְדַאי כֶּךָ הוּא. וְשָׁנִינוּ, שֶׁזוֹ שֶׁהִיְתָה חֲצוּפָה וְאָמְרָה מוֹאָב, שֶׁכָּתוּב (בראשית ט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ מוֹאָב, נִרְאוּ יִשְׂרָאֵל חֲצוּפִים אֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיָה הִיְתָה חֲצוּפָה, שֶׁאָמְרָה מוֹאָב, מֵאָב הָיָה בֶּן זֶה. אֲבָל הַקְטָנָה שֶׁאָמְרָה בֶּן עַמִּי וְכִסְתָּה דְרֹכֶיהָ, יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְכַסִּים דְרֹכֵיהֶם אֲלֵיהֶם, מְעַטְפִים עֲטוּף הַטְּלִית, וְנִרְאִים לִפְנֵיהֶם כְּאֲחִים מִמֶּשׁ, וְכֶךָ פִּרְשׁוּהָ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, נִזְכַּר רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּתִינוּק זֶה. סָטוּ מֵהִדְרֹךְ שֶׁלֹּשׁ פְּרָסָאוֹת וְהִגִּיעוּ לְשֵׁם. הִתְאַרְחוּ בְּאוֹתוֹ בֵּית, נִכְנְסוּ וּמָצְאוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוּק שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, וּמִתְקַנֵּים לִפְנֵי שְׁלֹחַן. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה אוֹתָם, הִתְקַרַּב אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, הִכְנַסוּ חֲסִידִים קְדוֹשִׁים, הִכְנַסוּ שְׁתִּילֵי הָעוֹלָם, אוֹתָם שֶׁמְשַׁבְּחִים אוֹתָם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, אוֹתָם שֶׁאֶפְלוּ הַדְּגִים שְׁבִים הַגְּדוֹל יוֹצְאִים אֲלֵיהֶם לִיבֻשָׁה. בָּא רַבִּי אֱלֶעָזָר וּנְשָׁקוּ בְּרֵאשׁוֹ. חִזַּר כְּמִקְדָּם וּנְשָׁקוּ בְּפִיו. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, נְשִׁיקָה רֵאשׁוֹנָה עַל הַדְּגִים שֶׁעֲזָבוּ אֶת הַמַּיִם וְהִלְכוּ לִיבֻשָׁה, וּנְשִׁיקָה שְׁנִיָּה עַל בִּיצֵי הַדְּגִים שֶׁעָשׂוּ פְּרִי טוֹב בְּעוֹלָם.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, בְּרִיחַ לְבוֹשְׁכֶם רְאִיתִי שֶׁעֲמוֹן וּמוֹאָב מִתְגַּרְיִם בְּכֶם. אֵיךְ נִצַּלְתֶּם מֵהֶם? כְּלִי קָרֵב לֹא הָיוּ בִּידִיכֶם. וְאִם לֹא, לְבַטְחָה תִּלְכוּ בְּלֵי פֶחַד. תְּמָהוּ רַבִּי אֱלֶעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְהַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִי הִדְרֹךְ הַזֶּה וְאֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ שֶׁזְּכִינוּ לְרְאוֹת אֶת זֶה. הִתְקִינוּ שְׁלֹחַן כְּמִקְדָּם.

אָמַר, חֲכָמִים קְדוֹשִׁים, תִּרְצוּ לָחֵם תִּפְנוּקִים לְלֹא קָרֵב (אוּ לָחֵם קָרֵב וּשְׁלֹחַן שֶׁל כְּלֵי קָרֵב) וּשְׁלֹחַן שֶׁל כְּלֵי קָרֵב, אוּ לָחֵם קָרֵב, אוּ תִרְצוּ לְבָרוּךְ לְמַלְךְ בְּכָל כְּלֵי הַקָּרֵב, שֶׁהָרִי הַשְּׁלֹחַן לֹא עוֹלָה בְּלֵי קָרֵב? אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, בֶּן אֶהוּב חָבִיב קְדוֹשׁ, כֶּךָ אָנוּ רוֹצִים, בְּכָל הַמֵּינִים שֶׁל הַקָּרֵב הָאֵלֶּה הַשְּׁתַדְּלָנוּ בָּהֶם, וַיּוֹדְעִים אָנוּ לַעֲרוֹךְ בְּחָרֵב וּבְקִשְׁתּוֹ וּבְרֹמַח וּבְאֲבָנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת, וְאֵתָה תִּינוּק עוֹד לֹא רְאִיתִי אֵיךְ עוֹרְכִים קָרֵב גְּבָרִים חֲזָקִים שֶׁל הָעוֹלָם.

שָׂמַח אוֹתוֹ תִּינוּק, אָמַר, וְדַאי שֶׁלֹּא רְאִיתִי, אֲבָל כָּתוּב (מלכים א-ב) אֵל יִתְהַלַּל חוּגְרָה כְּמִפְתָּח. הִתְקִינוּ שְׁלֹחַן בְּלָחֵם וּבְכָל מַה שֶׁצָּרִיךְ.



אמר רבי אלעזר, כמה שמחה יש בלבי בתינוק זה, וכמה חדושים יתחדשו על שלחן זה, ולכן אמרתי שידעתי שזוג פעמוני רוח הקדש היו הולכים בה.

אמר אותו תינוק, מי שרוצה לחם על פי החרב – יאכל. שמח רבי אלעזר, חזר וקרב התינוק אליו, אמר לו, משום ששבתה עצמך, אתה צריך לערוך קרב בתחלה, ואני אמרתי בתחלה, שהקרב יהיה אחרי האכלה. אבל כעת, מי שרוצה סלת, תולה (ביא) כלי הקרב בידיו. אמר רבי אלעזר, לך ראוי להראות מאותם כלי הקרב שלך.

פתח אותו תינוק ואמר, (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. פסוק זה נאמר על עמר התנופה. איזו תנופה? אם בגלל שהניפה הכהן למעלה, היא תנופה. מה אכפת לנו אם הניף או הנמיך?

אף ודאי צריך להרימה למעלה, והינו תרומה. ואף על גב שדרשונו שנים ממאה וכך זה, אבל תנופה מהי הרמה (י)? וסוד חכמה כאן. אי חסידים קדושים, בעלי רמחים, לא שמשתם את רבי שמעיה החסיד, שאם לא תדעו מהי תנופה, מהי חטה, מהי שעורה.

תנופה שאמרנו, הינו תנ"ו פ"ה. וסוד שלו – (ירמיה יג) תנו כבוד לה' אלהיכם. שהרי פה הינו כבוד שרוצים לתת לקדוש ברוך הוא, ולכן צריכים להרים למעלה, להראות (שאינם נותנים אלא לפה הזה) שאנו נותנים שלו לפה הזה. שאין שבח למלך העליון אלא כשישראל מתקנים לו לכבוד הזה ונותנים כבוד למלך. וזהו תנו פה, תנו כבוד, והרמה היא בודאי.

הפסוק שהתחלנו – והיה באכלכם מלחם הארץ. וכי לחם הארץ היא שעורה? לא כן. ואנו מקריבים שעורה משום ששעורה קדמה לשאר הלחם שבעולם. שעורה הוא (שעור ה"א, שהרי מקום) שעורה של ה"א ידוע הוא בשעור של ה"א. (חטה בה"א נקודה וכו') חטה נקודה באמצע, שאין חלק לצד האחר שחטא שם. (אלא) חטה בת שמתחטאת לפני אביה ועושה רצונה. ומה חטה? כלל עשרים ושתיים אותיות.

אמר רבי אלעזר, אף על גב שהיה לנו לשמע, כאן יש לנו לומר ולדרוך קשת. אמר אותו תינוק, הרי מגן מול החץ. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה כן קוראים לה. אבל ראינו שבשבטים כלם אין



ח"ט, ובה יש ח"ט, וקוראים חטה. אמר אותו תינוק, ודאי כך זה, שהרי ח"ט חונה סמוך לה. בשבטים אין האותיות האלו, שהרי באו מצד קדשה העליונה, אבל אליה יש.

ואם תרצה להוציא חרב ותאמר למה נקטה אותיות אלו הבת הזו, אלא אם תדע חטא אדם הראשון שאמרו חטה היתה, תדע זה. ועץ זה כשנצח, הכל צד הטוב נקט לכל הצד האחר, וכופף אותו. **החברים** הראשונים פרשו דבר זה ושמו אותה מרחוק, חטה סתם. באו אחרונים ואמרו חטה ממש. בא ישעיה ופרשה, שכתוב (ישעיה נד) וממתתה כי לא תקרב אליך. ולכן נקודה באמצע, שלא תהיה חטאה. שאלו לא היתה נקודה, תהיה חטאה. וחלוף בין ט' לת' שברו את הצד האחר, ברור (שלה) של הדבר.

אתם החברים, שלא שמשתם את רבי שמעיה החסיד, אומרים שבחמשת מיני דגן אין חלק לצד האחר. ולא כך, שהרי כל מה שנבלה בארץ יש בו חלק לצד האחר, ומהו חלקו? מוץ שתדפנו רוח, שכתוב (תהלים א) לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו רוח, וזוהי רוח של קדשה. וכתוב (שם קג) כי רוח עברה בו ואיננו וגו'. משום שרוח הקדש מפזרתו בכל צדדי העולם שלא ימצא. זה מנקה. הזכר מהו? תבן.

ומוץ ותבן הולכים כאחד, ולכן פטור ממעשר, שאין בו חלק בקדשה. ה' - דגן בנקיון (של דגן) בלי תבן ומוץ. ח"ט - זכר ונקבה, מוץ ותבן. ה' בנקיון הדגן. ולכן שלמות העץ הוא חטה, והעץ שחטא בו אדם הראשון היתה חטה, שהכל הוא בסוד, ובדבר חטה. (בקדשה ה' נקיון הדגן בלי תבן ומוץ, ועל זה שלמות האילן הוא חטה, והכל הוא בסוד החטה) תמה רבי אלעזר ותמהו החברים. אמר רבי אלעזר, ודאי כך זה.

אמר אותו תינוק, כך זה בודאי הפסוק שהיינו שרויים בו, שהרי שעורה קדמה לבא לעולם, והיא מתקנת למאכל בהמה סתם. היא סוד אלף הרים שמגדלים בכל יום, והיא אוכלת אותם. ונקראת לחם תרומה, אכל של אותה תרומה, (ונקצרת) ונקרבת בלילה, שהרי כתוב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. מן הקדשים - זו תרומה. מן הקדשים ולא קדשים, שהרי קדש סתם לא נקרא תרומה, שחמר בקדש מבתרומה למדנו.



אָרְיֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרִשּׁוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵיטָהּ, וְרִשּׁוֹת אַחֲרֵת לֹא נִכְנָסָה לָשֵׁם. אֵיךְ נִבְדָּקְתָּ הָאָרֶץ אִם עוֹמְדָת בְּאַמּוּנָה וְלֹא הִתְחַבְּרָה בְּרִשּׁוֹת אַחֲרֵת? בְּהִקְרַבְתָּ תְרוּמָה זוֹ שֶׁל שְׁעוּרִים, כְּמוֹ סוּד הַסּוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי שְׁנִינּוֹת הִחְרַב אֵלֶיךָ. אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוֹק, וְדַאי הִתְחַזְּקֵתִי בְּמַגֵּן וְצָנָה לְהִתְגּוֹנֵן מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה אֵין רִשּׁוֹת אַחֲרֵת וְלֹא נִכְנָסְתָּ לָשֵׁם. מוּץ וְתִבְּן מִמָּה הֵיוּ?

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגו'. וְכֵתוּב וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. וְכִי אִם לֹא שָׂבֵא נֶחֱשׁ עַל חוּהָ, לֹא יַעֲשֶׂה תוֹלְדוֹת לְעוֹלָם?! אוֹ אִם לֹא חָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בְּחָטָא הָעֵגֶל, לֹא יַעֲשׂוּ תוֹלְדוֹת?! אֲלֵא וְדַאי אִם לֹא יָבֵא נֶחֱשׁ עַל חוּהָ, יַעֲשֶׂה אָדָם תוֹלְדוֹת מִיַּד וְדַאי, שְׁהָרִי נִגְזְרָה גְזֵרָה מִיַּד שְׁנִבְרָא, שְׁכֵתוּב פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלָאוּ אֶת הָאָרֶץ. וְאוֹתָם תוֹלְדוֹת הֵיוּ כֻלָּם בְּנִקְיִין לֹא זָהָמָה כָּלֵל. גַּם כִּף הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, שְׁהָרִי לֹא נִכְנָסָה בָּהּ רִשּׁוֹת אַחֲרֵת, יֵשׁ בָּהּ מוּץ וְתִבְּן שֶׁלֹּא מֵאוֹתוֹ הֵצֵד. וּמְחוּץ לָאָרֶץ אוֹתוֹ מוּץ וְתִבְּן מִצֵּד אַחֵר הוּא, שְׁהוֹלְכִים אַחֵר קִדְשָׁה כְּקוּף אַחֲרֵי בְּנֵי אָדָם.

בְּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר לוֹ, נִדְמָה לִי שֶׁהֲרוּחָנוּ בְּכָלִי הִקְרַב לָחֵם הַשְּׁלֵחָן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כִּף זֶה, שְׁהָרִי כָּל מִינֵי קָרֶב הֵם בְּיָדְךָ וּמְצַלִּיחִים בְּיָדְךָ. בְּאוּ וּנְשָׁקוּהוּ כְּמִקְדָּם.

פְּתַח הוּא וְאָמַר, (שם מ) וּבִגְפָן שְׁלֶשֶׁה שְׂרִיגִים וְגו'. עַד כָּאֵן חֲזִיוִן הַדְּבָר, שְׁהָרִי מִכָּאֵן וְהָלָה חֲזִיוֹנוֹ הִיָּה, שְׁכֵתוּב וְכוּס פְּרָעָה בְּיָדִי. אֲבָל חֲזִיוִן הַדְּבָר הִיָּה בְּגִלְל יוֹסֵף וּלְבָשָׂרוֹ, שִׁישְׁמַע יוֹסֵף וַיִּדַע. **שְׁנִינּוּ**, שְׁבַעָה רְקִיעִים הֵם, וְהֵם (שְׁבַעָה) הֵיכָלוֹת. וְשֵׁשָׁה הֵם, וְחִמְשָׁה הֵם, וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ יַיִן עֲתִיק עֲלִיּוֹן. אוֹתוֹ יַיִן מְשָׁכּוּ יַעֲקֹב מִרְחוֹק, וּסְחָטוֹ מֵעֲנַבֵי אוֹתָהּ הִגְפָן. אֲזִי יַעֲקֹב הִמְשִׁיף אוֹתוֹ יַיִן שְׁנִרְאָה לוֹ, וְשָׂמַח וְשָׂתָה. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (שם כז) וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׂתֵּה. כָּאֵן נִכְלָל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְלִכְּן הִרְחִיק הַדְּבָר וּמְשָׁכּוּ בְּמַשִּׁיכוֹת שְׁתֵּי תְנוּעוֹת, וְהֵינּוּ לוֹ. לוֹ לְמַטָּה, לוֹ לְמַעְלָה. (בְּשְׁנֵי צְדָדִים אַחַד).

חֲנוּף מְטַטְרוֹן אָמַר, וַיָּבֵא לוֹ יַיִן - שְׁשָׁם מִים בְּאוֹתוֹ יַיִן. אִם לֹא יֵשִׁים בּוֹ מִים, לֹא יִכּוֹל לְסַבֵּל, וְנִאָּה אָמַר חֲנוּף מְטַטְרוֹן. וּמִשּׁוֹם זֶה הִמְשִׁיכוֹ בְּשְׁנֵי טַעְמִים, שְׁהָרִי בְּשְׁנֵי צְדָדִים אַחֲזוּ, וְאוֹתוֹ יַיִן הִלֵּךְ מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, וְכָל הַטַּעְמִים בּוֹ, עַד שִׁיּוֹסֵף הִצְדִּיק טַעַם אוֹתוֹ, שֶׁהוּא דוֹד נְאֻמָּן. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) כִּיִּין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים.



מהו כִּיּוֹן הַטּוֹב? שָׂבָא יַעֲקֹב וְשֵׁם בּוֹ מִים. זֶהוּ יִיִן הַטּוֹב וְכֹךְ זֶה, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן. תְּמָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְתַמָּה רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, הֲרֵי הֵיּיִן (ס"י מלאך) שְׁלֵף הוּא נִצַּח מִלְאָךְ קָדוֹשׁ עַל פִּי (פּה) רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר לוֹ, עַד עֵתָה אוֹתָהּ גִּפְּן מְחַכָּה לַעֲשׂוֹת פְּרוּת. וּבְגִפְּן – זוֹהִי גִפְּן הַנּוֹדַעַת בַּקֹּדֶשׁ. מִשׁוּם שֵׁשׁ גִּפְּן אַחֲרַת שְׁנִקְרָאת גִּפְּן נְכַרְיָה, וְעַנְבִּיָּה אֵינָם עֲנָבִים, אֶלָּא קָשִׁים, אוֹחֲזִים הֶלֶב, נוֹשְׁכִים כְּפֶלֶב. אוֹתָם עֲנָבִים נִקְרָאִים (ירמיה ב) סוּרֵי הַגִּפְּן נְכַרְיָה. אֲבָל גִּפְּן זֶה, עֲלִיָּה כְּתוּב, וּבְגִפְּן, אוֹתָהּ הִידוּעָה, אוֹתָהּ שְׁכָל הַקְּדוּשִׁים טַעְמוֹ יִיִן עֲתִיק. יִיִן טוֹב, יִיִן שֵׁיַעֲקֹב נָתַן בּוֹ מִים, עַד שְׁכָל אֱלוֹ שִׁיּוּדְעִים לְטַעַם טַעְמוֹ אוֹתוֹ, וְהִיָּה טוֹב לַחֵךְ.

וְאוֹתָהּ גִּפְּן, כְּשִׁמְגִיעַ אֶלֶיהָ, מוֹשִׁיטָה שְׁלֵשָׁה שְׁרִיגִים, וְהֵם שְׁלֵשׁ דְּמִיּוֹת הָאָבוֹת שֶׁהִתְקַדְּשָׁה בָּהֶם, וְאֵין קְדוּשָׁה אֶלָּא בְּיִיִן, וְאֵין בְּרָכָה אֶלָּא בְּיִיִן, בְּמָקוֹם שֵׁשׁ חֲדוּהָ. וְהִיא כְּפִרְחַת, כְּמוֹ כֹּלָה שְׂמֵתִקְשֻׁט וְנִכְנַסַת בְּאֵהָבָה, בְּחֲדוּת אוֹתוֹ יִיִן שֶׁהִתְעַרַב בְּמִים, וְאִז עֲלָתָה נִצָּה, עוֹלָה אֶהְבְּתָה לְדוּדָה וְשׁוּרָה לְנִגְן וְלֶהַכְּנִס בְּאֵהָבָה, וְאִז מִתְמַלְאִים וּמִתְבַּשְׁלִים אוֹתָם עֲנָבִים, רַכּוֹת וּמְלֹאוֹת מְאוֹתוֹ יִיִן טוֹב עֲתִיק, יִיִן שֵׁיַעֲקֹב שֵׁם בּוֹ מִים.

וְעַל זֶה מִי שֶׁמְבָרַךְ עַל הֵיּיִן וּמְגִיעִים עַל הָאָרֶץ, צָרִיךְ לְשִׁים בּוֹ מִים, בְּגִלְל שְׂאֵין לוֹ לְבָרַךְ רַחֵם ה' עַל יִשְׂרָאֵל עַמּוֹךְ, פָּרַט לְמִים תוֹךְ הֵיּיִן. וְאֵם לֹא, מִי יְכוּל לְסַבֵּל? זֶה הִיָּה לְבִשֵׁר לְיוֹסֵף, מִשׁוּם שָׁבוּ הִיָּה הַדְּבָר תְּלוּי.

חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן אָמַר, שְׁלֵשָׁה שְׁרִיגִים בּוֹדָאֵי, כְּנִגְדַּת שְׁלֵשַׁת הָאָבוֹת. וְהֲרֵי אַרְבָּעָה הֵם שְׁלָה? אֶלָּא זֶהוּ שְׁכַתוּב וְהִיא כְּפִרְחַת. בְּזִמְן שֶׁהִיא עוֹלָה וּפּוֹרַחַת בְּכַנְפֶיהָ לַעֲלוֹת, אִז עֲלָתָה נִצָּה. זֶהוּ אוֹתוֹ רַבִּיעִי שְׁנִשְׂאָר, שֶׁעוֹלָה אֶתָּה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שמואל-ב כב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעֲף. כְּשֵׁיַעוּף כְּפִרְחַת, בְּזִמְן שְׁפּוֹרַחַת. וְנִאָּה אָמַר חֲנוּךְ מְטַטְרוֹן, וְכֹךְ זֶה.

תְּמָה רַבִּי אֶלְעָזָר וְתַמָּה רַבִּי אַבָּא. אָמְרוּ, מִלְאָךְ קָדוֹשׁ, שְׁלִיחַ מְלַמְעָלָה, הֲרֵי יִינָךְ הוּא נִצַּחַת בְּסוּד רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. בָּאוּ כָּל הַחֲבָרִים וּנְשָׁקוּהוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁשְׁלַחְנִי לְכָאֵן.



סדר הלימוד ליום ה אייר [יום 215 בשנה]

אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוֹק, חֲבָרִים, לָחֵם וַיֵּינ עֵקֶר הַשְּׁלַחַן הֵם. כָּל שְׂאֵר
הַמֵּאֲכָלִים נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וְהַתּוֹרָה הַרְוִיחָה אוֹתָם, וְשָׁלַח
הֵם. הַתּוֹרָה רוֹצֶה מִכֶּם בְּבִקְשָׁה, בְּאַהֲבָה, וְאוֹמֶרֶת, (מְשַׁלֵּי ט) לָכוּ לַחֲמוּ
בְּלַחְמֵי וְשִׁתּוּ בַיַּיִן מִסִּכְתִּי. וְהוֹאִיל וְהַתּוֹרָה מְזַמְּנָת לָכֶם וְהִיא רוֹצֶה
מִכֶּם דְּבַר זֶה, יֵשׁ לָכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנָהּ. (הוֹא) בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, הוֹאִיל
וְהִיא מְזַמְּנָת לָכֶם, שֶׁתַּעֲשׂוּ רְצוֹנָהּ. אָמְרוּ, כִּי זֶה בּוֹדָאֵי. יֵשְׁבוּ וְאָכְלוּ
וְשָׂמְחוּ אִתּוֹ. כִּיִּן שְׂאֲכָלוּ, הִתְעַכְּבוּ עַל הַשְּׁלַחַן.

פֶּתַח הוּא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זִקְנֵי מְדִיָּן וְגו'. וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי מוֹאֵב
וְאֶל זִקְנֵי מְדִיָּן לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וַיֹּאמֶר מוֹאֵב. עַלְמִים לָקְחוּ עֲצָה
מִסְּבִים, וְהִסְבִּים נִמְשָׁכוּ אַחֲרֵיהֶם, וְהֵם נִתְּנוּ לָהֶם עֲצָה. אִיזוֹ עֲצָה נִתְּנוּ
לָהֶם? עֲצָה רְעָה לָקְחוּ לַעֲצָמָם. אָמְרוּ לָהֶם לְמוֹאֵב: גְּדוּל רַע גְּדִלְנוּ
בִּינֵינוּ. וּמִיֵּהוּ? מִשֶּׁה רַבָּם. עַל כְּמוֹר אֶחָד שֶׁהִיָּה בִּינֵינוּ, שֶׁגִּדְלוּ
וְהִגְדִּילוּ בְּבֵיתוֹ וְנִתְּן לוֹ בְּתוֹ לְאִשָּׁה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא נִתְּן לוֹ מִמּוֹן
וְשָׁלְחוּ לְמִצְרַיִם, לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הָאָרֶץ. וְהוּא וְכָל בֵּיתוֹ נִמְשָׁכוּ
אַחֲרָיו. אִם נוֹכַל לַעֲקֹר אוֹתוֹ רַבָּם מִהָעוֹלָם, כָּל עַמּוֹ יַעֲקֹרוּ מִיַּד מִן
הָעוֹלָם. וְכָל הָעֲצָה הַרְעָה מֵאוֹתוֹ דְּבַר פְּעוֹר הִיָּה מִמְדִּיָּן.

וּבֵא וַיֵּרָא שֶׁהַכֹּל הִיָּה מִמְדִּיָּן, וְכָל עֲצָתָם הִיָּתָה עַל מִשֶּׁה. וּבְעֲצָתָם
שָׁכְרוּ אֶת בַּלְעָם כִּיִּן שָׂרְאוּ שְׂבַלְעָם לֹא יָכוּל, לָקְחוּ עֲצָה אַחֲרַת
לַעֲצָמָם, וְהִפְקִירוּ נְשִׁיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם יוֹתֵר מִמוֹאֵב, שֶׁהָרִי עַל נְשׁוֹת
מְדִיָּן כְּתוּב, (בְּמַדְבָּר לֵא) הִן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְהַכֹּל הִיָּה מִמְדִּיָּן.
לָקְחוּ עֲצָה יַחַד עִם נְשִׁיָּאִם שִׁיפְקִיר בְּתוֹ, שֶׁחָשְׁבוּ לְתַפֵּס אֶת מִשֶּׁה
בְּרִשְׁתָּם, בְּכַמָּה מֵינֵי כְּשָׁפִים עֲטָרוּ אוֹתָהּ שִׁתַּפֵּס הָרֹאשׁ שְׁלָהֶם,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (יִשְׁעִיָּה מֵד) מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲרוֹר.

הֵם רָאוּ שֶׁהָרֹאשׁ יִתַּפֵּס בְּרִשְׁתָּם, וְלֹא יִדְעוּ, רָאוּ וְלֹא רָאוּ. רָאוּ רֹאשׁ
הָעַם שֶׁנּוֹפֵל אֶתָּהּ וְכַמָּה אֲלָפִים אַחֲרֵים, וְחָשְׁבוּ שֶׁזֶה מִשֶּׁה.
הִפְקִירוּ אוֹתָהּ וְצָנוּ אוֹתָהּ עַל מִשֶּׁה, שֶׁלֹּא תִזְדַּוְּגִי לְאַחַר אֲלֵא בּו.
אָמְרָה לָהֶם, בְּמָה אִדְעָ? אָמְרוּ, אוֹתוֹ שֶׁתִּרְאִי שְׁכָלָם עוֹמְדִים לְפָנָיו,
בּוֹ תִזְדַּוְּגִי וְלֹא בְּאַחַר. כִּיִּן שָׁבָא זְמַרִי בֶן סְלוּא, עָמְדוּ לְפָנָיו עֲשָׂרִים
וְאַרְבָּעָה (חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה) אֲלָף מִשְׁבֵּט שְׂמַעוֹן, מִשׁוּם שֶׁהִיָּה נְשִׁיָּאִם, וְהִיא



חֲשָׁבָה שֶׁהוּא מֹשֶׁה, וְהִזְדוּגָה אֶתוֹ. כִּיּוֹן שָׂרְאוּ כָּל אוֹתָם הֵיטֵר אֶת זֶה, עֲשׂוּ מַה שֶּׁעָשׂוּ, וְהָיָה מַה שֶּׁהָיָה.

וְהַבֵּל הָיָה מִמְדִּין בְּכִמָּה מִיָּנִים, וּמִשׁוּם כֶּף נִעְנְשׁוּ מְדִין, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה, (במדבר לא) נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְדִינִים. לָךְ רְאוּי וְלָךְ נֶאֱדָה. לְמוֹאֵב אָנִי מִשְׁאִיר אוֹתָם לְאַחַר שִׁיִּצְאוּ מֵהֶם שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת – הַרִי דָּוִד בֶּן יִשִׁי, שֶׁהוּא יִנְקַם נִקְמוֹת מוֹאֵב וְיִרְחֹץ קִדְרָה הַמְלֵאָה טִנְפַת פְּעוֹר. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים ס) מוֹאֵב סִיר רַחֲצִי, בְּדוּדָי. וְעַד שְׁאוֹתֶן שְׁתֵּי מְרַגְלִיּוֹת לֹא יִצְאוּ, לֹא נִעְנְשׁוּ. כִּיּוֹן שִׁיִּצְאוּ, בָּא דָּוִד וְרַחֲץ הַקְדְרָה מֵהַטְנַפַת שְׁלֵהֶם. וְכֹלֶם נִעְנְשׁוּ – מְדִין בְּיָמֵי מֹשֶׁה, וּמוֹאֵב בְּיָמֵי דָּוִד.

בֵּא וְרָאָה, רִשְׁעֵי מְדִין עִם כָּל זֶה לֹא שָׁכְכוּ מִכָּל רְעוּתֵיהֶם. אַחַר דּוֹרוֹת שָׂרְאוּ שְׁמֵת יְהוֹשֻׁעַ וְכָל אוֹתָם זְקָנִים שְׂרָאוּיִים הָיוּ לְהַעֲשׂוֹת נֶס עַל יְדֵיהֶם, אָמְרוּ: כָּעֵת הַשְּׁעָה עוֹמְדַת לָנוּ. מַה עָשׂוּ? בָּאוּ לְעֲמֶלֶק וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָכֶם לְזָכֹר מַה עָשׂוּ לָכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמֹשֶׁה רַבְּם וְיְהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידוֹ, שֶׁהִשְׁמִידוּ אֶתְכֶם מֵהָעוֹלָם. כָּעֵת הוּא זְמַן שְׁאִין מִי שְׁמַגֵּן עֲלֵיהֶם, וְאָנּוּ יַחַד אֶתְכֶם, שְׁכָתוֹב (שופטים ו) מְדִין וְעֲמֶלֶק וּבְנֵי קָדֶם וְגו', (שם) מִפְּנֵי מְדִין עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְנַהֲרוֹת וְגו'. לֹא הָיָה בְּעוֹלָם מִי שִׁיעֲשֶׂה רַע בְּכָל כָּמוֹ מְדִין. וְאִם תֹּאמַר עֲמֶלֶק – בְּגִלָּל קִנְאֵת בְּרִית שֶׁהִתְקַרְבוּ לְבְרִית, וְעַל זֶה מְקַנְא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קִנְאֵת עוֹלָמִים שְׁלֵא נִשְׁכַּחַת. אָמְרוּ, וְדָאֵי כֶּף זֶה, וְאִין כָּאֵן סַפְק בְּעוֹלָם.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אַל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי, וְכִי עַד עַכְשָׁיו לֹא יִדְעֵנוּ שְׁעַם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא עִם אַחַר שְׁכָתוֹב וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי?! אֵלַי לְמָה? אֵלָּא אֶת מֹשֶׁה צָוָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא לְהִזִּיק אֶת מוֹאֵב, אֲכַל לְאַחַר לֹא. לְדָוִד לֹא צָוָה אֶת זֶה, וּמִשׁוּם זֶה, אֵלַי אַל תִּצַּר אֶת מוֹאֵב, אֲפִלוּ לְתַחֲסוּם קָטָן שְׁלֵהֶם, שֶׁהָרִי מִכֶּם יִצֵּא מִי שִׁיתֵּן נִקְמוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְיִנְקַם נִקְמוֹתֵיהֶם, וְהוּא דָּוִד שְׁבָא מְרוֹת הַמוֹאֲבִיָּה.

וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה. כָּל זֶה צָוָה אֶת מֹשֶׁה, אֲכַל לְאַחַר מִתָּר. וְאִם תֹּאמַר לְיְהוֹשֻׁעַ וְלְזְקָנִים שֶׁהָיוּ שֶׁהֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו מִתָּר – לֹא כֶּף, מִשׁוּם שְׁכָלֶם מִבֵּית דִּין שֶׁל מֹשֶׁה הָיוּ, וּמֵה שֶׁנֶּאֱסַר לְמֹשֶׁה נֶאֱסַר לָהֶם. וְעוֹד, שְׁלֵא יִצְאוּ עַדִּין אוֹתָן מְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהָרִי בְּיָמֵי



השופטים יצאה רות, ובת עגלון מלך מואב הייתה. מת עגלון, שהרג אותו אהוד, ומנו מלך אחר, וזו בתו שנשארה, והיתה בבית אומן, ובשדי מואב. כיון שבא שם אלימלך, לקחה לבנו.

ואם תאמר שאלימלך גירה שם – לא. אלא כל דרכי הבית ואכל ומשטה למדה. מתי התגירה? אחרי שהלכה עם נעמי, אז אמרה (רות א) עמך עמי ואלהיך אלהי. נעמה יצאה בכני עמון בימי דוד.

בששרתה רוח הקדש על דוד, אמר לו, דוד, כשמדדתי את כל העולם והפלתי גורלות, ישראל חבל נחלתו היו, זכרתי מה שעשו מואב בחבל נחלתו. מה כתוב? (שמואל ב ח) וימדדס בחבל. באותו חבל נחלת ה'. כל אותם שהיו מאותו זרע, אותו חבל אחז בהם.

כתוב מלא החבל. מה זה מלא החבל? אלא אותו שכתוב (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו. והיה אומר, זהו להחיות וזהו להמית. ואותו חבל אחז באותם שנראו להמתה. בגלל זה אחז בחבל, ופשט חבל על מה שעשו באותו חבל נחלת ה'.

ומדין, גדעון השמיד כל אותו הזרע, שלא השאיר מהם מכל אלו שהזיקו לישראל בעצה או בדבר אחר. ולכל אלו שהזיקו לישראל, הקדוש ברוך הוא שומר להם שנאה ולוקח מהם נקמות. אבל אם עתידים לבא מהם טוב לעולם, מאריך רגזו ואפו אתם עד שיצא אותו טוב לעולם, ואחר כך לוקח נקמה ודין מהם. אמר רבי אלעזר, כך זה בודאי, וזהו ברור הדבר. אמר אותו תינוק, מכאן והלאה חברים, התקינו כלי קרב בידיכם וערכו קרב.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים קג) ברכו ה' מלאכיו גברי כח וגו'. דוד המלך הזמין לברך את הקדוש ברוך הוא, והזמין את כחות השמים, שהם כוכבים ומזלות ושאר חילות, ושתף את נשמתו אתם לברך את הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ברכו ה' כל מעשיו בכל מקמות ממשלתו ברכי נפשי את ה'. חתם בנפשו כל הברכות.

הזמין מלאכי מרום לברכו, שכתוב ברכו ה' מלאכיו וגו', ועד שלא באו ישראל מלאכי מרום היו עושים ומשלמים עשיה. כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני ואמרו נעשה ונשמע, לקחו עשיה ממלאכי השרת, נכללו בדברו. ומאז עשיה הייתה בארץ ישראל



לְבָדָם, וּמְלֹאכִים קְדוּשִׁים לְבָדָם. יִשְׂרָאֵל גּוֹמְרִים וּמְשַׁלְּמִים עֲשִׂיהָ, וְלָכֵן גְּבִירֵי כַח עָשִׂי דְבָרוֹ בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן לְשִׁמְעָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁלֶקְחוּ מֵהֶם עֲשִׂיהָ וְהִתְקַיְּמָה בָּהֶם.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוֹק, שְׁמֹר עֲצֻמְךָ וְהִצַּלְחַ בְּכָלֶיךָ. וְכִי שִׁבַּח זֶה בְּלִבְדָּ לְקַחוּ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרָ? אָמַר, שִׁבַּח זֶה מְצֻאֲנוּ, וְלֹא אַחֲרָ. אָמַר אוֹתוֹ תִּינּוֹק, כִּינּוֹן שְׁחֻרְבָּךְ לֹא הִצַּלִּיחָהּ, אוֹ שְׁאִינְךָ מִנְעַנְעָה כְּרֹאוֹי, הַשָּׂאֵר הִחְרַב לְמִי שְׁעוֹרְךָ קָרַב.

שִׁבַּח עֲלִיוֹן שֶׁלֹּא נִמְסַר לְמְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים לְבָדָם, אֲלֹא יַחַד עִם יִשְׂרָאֵל, מִיְהוּ? קְדוּשָׁה. בְּרָכָה נִמְסְרָה לָהֶם לְבָדָם כְּמוֹ שֶׁנִּמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל קְדוּשָׁה לֹא נִמְסַר לָהֶם לְבָדָם, אֲלֹא עִם יִשְׂרָאֵל. שֶׁלֹּא מְקַדְּשִׁים קְדֻשָּׁה אֲלֹא עִם יִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר, וְהָרִי כְּתוּב (ישעיהו ו) וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר, מִתִּי? בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה. וְעַד שִׁישְׂרָאֵל לֹא מְקַדְּשִׁים לְמַטָּה, הֵם אֵינָם אוֹמְרִים קְדֻשָּׁה.

מִשׁוּם שֶׁקְדֻשָּׁה עוֹלָה מְשַׁלְּשָׁה עוֹלָמוֹת, וְלֹא מְשַׁנֵּים, וְהִינוּ, וְקָרָא זֶה – הָרִי אֶחָד. אֵל זֶה – הָרִי שְׁנַיִם. וְאָמַר – הָרִי שְׁלֹשָׁה. שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת הֵם כְּנֻגַד שְׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת. וּמִשׁוּם כֵּן שִׁבַּח שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלֹקְחִים קְדֻשָּׁה לְמַטָּה לְבָדָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּן זֶה וְדַאי, וְדַבְרִים אֵלָיו בְּאֶרְנוֹם. וְעוֹד בְּאֶרְנוֹ, שֶׁהָרִי שְׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת נִמְסְרוּ לְיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִפְּסוּק זֶה, (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשְׁתָּם וְהִיִּיתָם קְדוּשִׁים, (שם) כִּי קְדוּשָׁה אֲנִי ה'. וְהִתְקַדְּשְׁתָּם – אֶחָד. וְהִיִּיתָם קְדוּשִׁים – שְׁנַיִם. כִּי קְדוּשָׁה אֲנִי ה' – הָרִי שְׁלֹשָׁה. כָּאֵן נִמְסְרָה לָהֶם קְדֻשָּׁה. אָמַר לוֹ, נֶאֱמַר, וְהָרִי לֹא נִזְכְּרָתָ בְּרַמַּח עַד שֶׁלְקַחְתִּיהוּ מֵאַחֲרֵי כִתְפֵךְ וְשִׁמְתִיהוּ בְיָדְךָ. מִכָּאֵן וְהִלָּא תִזְכָּר בְּרַמַּח, שֶׁהוּא בְיָדְךָ. שׁוּב לְמָקוֹם שֶׁהִשְׁאֲרָתָ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַדְּבָרִים שְׁאֵנוּ בָּהֶם, בְּבִרְכָה הֵם. בְּרָכוּ, מִה זֶה בְּרָכוּ? מְשִׁיכַת הַבְּרָכוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת, עַד שְׁנַעֲשׂוֹת בְּרָכָה, מֵרַב מְשִׁיכוֹת שְׁנַמְשֻׁכָת, וּמִתּוֹךְ רַב הַמִּים בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה מִיָּד יָרְבוּ הַמִּים הַרְבֵּה דְגִים לְכֻמָּה מִיָּנַיִם, וְאוֹתָהּ מְשִׁיכַת מִים מִה הִיא? ה' מְשִׁיכוֹת אוֹר הַמַּאִיר מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֶסְפְּקֻלְרִיהָ שְׁמֵאִירָה שְׁנַמְשֻׁךְ מְלַמְעָלָה לְמַטָּה.

זֶה לְמְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם בְּבֵית מְרוֹם שֶׁל הַגֶּרֶן הָעֲלִיוֹן, נֶאֱמַר בְּרָכוּ ה'. אָנוּ שְׁיוֹשְׁבִים לְמַטָּה, מִדּוּעַ בְּרָכוּ אֶת ה'? מִשׁוּם שְׁאֵנוּ



צריכים למשך עלינו את האת הזאת, ובה נפנס למלך לראות פניו. ולכן אמר דוד, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך. אני בצדק בודאי. ולכן ראשית התפלה – ברכו את ה', למשך על ראשינו האת הזאת. וכיון שאנו מושכים עלינו את ה"את" הזאת, יש לנו לומר תפלה ולשבת. **וְלִבְּךָ** אסור לברך אדם עד שלא יתפלל האדם תפלתו וימשך את ה"את" הזאת על ראשו. ואם יקדים ויברך לאדם בתחלה, הרי המשיך לאותו אדם במה על ראשו במקום ה"את" הזאת.

וְלִבְּךָ למלאכים העליונים כתוב ברכו ה', ואנו את ה', לתוספת. אמר אותו תינוק, ודאי הרי ידעתי שכלי הקרב שלך הם טובים, (אם תזכר) הזכר בהם ואל תשכחם, ודאי גבורת האדם שעורך קרב ברמח, וחרב היא. אבל מה זה גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו? אמר רבי אלעזר, הרי אמרתי. אמר אותו תינוק, הרי ידעתי שפח זרועך נחלש, כעת הוא זמן שלא להמתין, אלא להלקות בבליסטראות אבן אחר אבן, כמו שנאמר (שמואל-א יז) בקלע ובאבן. בבהילות זה אחר זה. שם רבי אלעזר, ושמו רבי אבא והחברים.

פְּתַח אותו תינוק ואמר, (שיר השירים א) שחורה אני ונאנה בנות ירושלים וגו'. אל תראני שאני שחרחרת וגו'. דברים הללו הרי פרשיה. אבל בשעה שהיא בתוך אהבה רבה לאהובה, מתוך דחק האהבה שלא יכולה לסבל מקטינה עצמה בקטן רב עד שלא נראה (את) ממנה, רק קטנות של נקדה אחת, (ומהי?) ואז מתפסה מכל החילות ומחנותיה ואומרת שחורה אני, שאין באות הזו לכן כמו בשאר האותיות. וזה שחורה אני. ואין לי מקום להכניסכם תחת כנפי. כאהלי קדר – שנינו, זו י', שאין בה לכן בפנים. פריעות שלמה – זו ו'.

ומשום זה אל תראני, אל תסתכלו בי כלל, שאני נקדה קטנה. מה עושים גברים חזקים, חילותיה? שואגים כאריות תקיפים, כמו שנאמר (תהלים קד) הכפירים שאגים לטרף. ומתוך קולות ושאגות חזקות ששואגים כמו אריות גבורים תקיפי כח, שומע האהוב למעלה, ויודע שאהובתו באהבה כמותו מתוך אהבתו, עד שלא נראית מדמותה ויפיה כלל.

ואז, מתוך קולות ושאגות של אותם גבורי חיל שלה, יוצא דודה אהובה מתוך היכלו בכמה מתנות, בכמה אוצרות, בריחות



ובשמים, ובא אליה, ומוצא אותה שחורה קטנה ללא דמות ויפי כָּלֵל. קרב אליה, מחבק אותה ומנשקה עד שמתעוררת לאט לאט מתוך ריחות ובשמים ובחדרה שאהובה עמה, ונבנית ונעשית בתקוניה, בדמותה, ביפיה, ה' כמקדם.

וְזֶה גברי כח. עשו לה והחזירוה לדמותה ויפיה, שתקפם וגבורתם גרמו את זה, ועל זה כתוב גברי כח עשי דברו. עשי דברו בודאי, שמתקנים את ה"דבר" הזה ומחזירים אותו לדמות ראשונה. (ומכאן ולהלאה) פיון שהתתקנה ונעשתה בדמותה יפה כמקדם, אזי הם וכל שאר החילות עומדים לשמע מה שהיא אומרת, והיא עומדת כמו מלך בתוך חילותיו, וזהו עשי דברו בודאי.

כְּמוֹ זה למטה - בזמן שהרשעים בדור, היא מתכסה ומקטינה עצמה עד שלא נראית מכל דמיותיה, פרט לנקדה אחת. וכשבאים גברי כח וצדיקי אמת, כביכול עושים את הדבר הזה, ומוארת לאט לאט, ונעשית בדמותה, ביפיה, ה' כמקדם.

בְּאוֹ החברים ונשקוהו. אמר רבי אלעזר, אלמלא יחזקאל הנביא אמר את זה, תמיהה הייתה בעולם. לקחו רבי אלעזר ונשקו כמקדם. אמר אותו תינוק, אני אברך. אמרו לו, אתה ברוך, ולך נאה לברך. אמר, כמה קדושים אתם, כמה ברכות מזמנות לכם מאם הקדושה, משום שלא מנעתוני לברך.

פָּתַח ואמר, (משלי יא) מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משפיר. פסוק זה כמשמעו, אבל שנינו, כל אדם חייב בברכת המזון, ואם לא ידע - אשתו או בנו מברכין לו. ותבא מארה לאותו האיש שלא יודע לברך עד שיצטרך לאשתו ולבניו שיברכו לו.

וְאִם הוא יודע, צריך לחנך את בנו ולתת לו כוס לברך. שמי שמונעו שלא יתחנך, יקבהו לאום. מנע בר - שלא לברך את הקדוש ברוך הוא ולא יתחנך במצות - יקבהו לאום. יקבהו היה צריך לו לכתב, או יקבוהו לאמים, שהרי לאם זה אחד, כמו שנאמר (בראשית כה) ולאם מלאם יאמץ. מה זה יקבהו לאום? אלא לאם כתוב, לאם הקדושה. יקבהו לאדם הזה שמונע אותו בר מלברך את הקדוש ברוך הוא.

אֲנִי בן יחיד הייתי לאמי, תנו לי כוס ואברך את המלך הקדוש שנתן בבית אמי גברים של כח שדברתי לפניהם דברים חזקים ונצחתי



אותם, ומשום זה אני אברך. וקדם זה התישב הפסוק על תקונו זה שהתחלנו בו.

מוֹנֵעַ בר יקבהו לאום. מי שמונע בר כמו שנאמר, יקבהו לאום, כמו שנאמר (ויקרא כד) ויקב בן האשה הישראלית את השם. אף כאן יקבהו, ויפרשו אותו לאם, ויפרשו את חטאיו לאם הקדושה. וברכה לראש משביר, לאותו אדם שיחנך את בנו לברך את הקדוש ברוך הוא ולחנכו במצוות התורה.

וְסוּד הדבר כתוב בסוד שלמעלה, (משלי ל) מה שמו ומה שם בנו כי תדע. אותו שם ידוע, (ירמיה לא) ה' צבאות שמו. שם בנו, ישראל כמו, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל. והרי ישראל תלויים בו כל מפתחות האמונה, והוא משתבח ואומר, (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה. וכך זה בודאי, שהרי אבא ואמא עטרו אותו וברכוהו בכמה ברכות ואמרו וצונו את הכל. נשקו בר, נשקו את יד הבן הזה כביכול נתן לו שלטון על הכל, שהכל יעבדו אותו. פן יאנף, משום שעטרו אותו בדין וברחמים. מי שזוכה לדין - לדין. מי שזוכה לרחמים - לרחמים.

כִּי הברכות שלמעלה ולמטה עולות לבן הזה ומתעטרות. ומי שמונע ברכות מהבן הזה, יפרשו את חטאיו לפני המלך (אמא) הקדוש, לאם ממש. וברכה לראש משביר, מי שמברך ומזמין כוס ברכה למי שצריך אותו, בזה נשבר הצד האחר ונכנע בשבירה, ועולה צד הקדשה. וזהו שכתוב וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקדוש ברוך הוא ועושה שישבר צד האחר, כך הקדוש ברוך הוא מושך עליו ברכות מלמעלה, ואותו שנקרא ברכה שורה על ראשו.

מִכָּאן והלאה, חברים, הבה ונברך. נתנו לו כוס של ברכה וברך. והחברים כלם היו בתדונה, שהרי מיום ההלולא של רבי אלעזר לא שמחו החברים כאותו יום שישבו שם. הקדימו וברכוהו בתדונה ברצון הלב. אמר אותו תינוק, אין לכם להפרד אלא מתוך דברי תורה, וכך למדנו.

פֶּתַח ואמר, (שמות יג) וה' הלך לפנייהם יומם בעמוד ענן וגו'. וה' - זקף טעם למעלה, למה זה? אלא באותה שעה כמה נאה ויפה



הִיָּה לְכֹלָה הַזֹּאת שְׁהִיְתָה כְּפּוֹפָה עַד עֵתָה בְּגִלוֹת, וְכַעַת הוֹלֶכֶת בְּזָקִיפּוֹת רֹאשׁ בְּאוֹכְלוֹסִיָּה בְּשִׁמְחָה.

בְּוָה' זָקָף טַעַם לְמַעְלָה. הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם. עַד כָּאֵן לֹא יָדַע אִם כָּלָה זֶה הֶלְכָה לְפָנֵיהֶם אִם לֹא, שְׁהָרִי טַעַם מִפְסִיק בְּוָה'. אֶלָּא הִיא הִיְתָה שָׁם, אֲבָל מִי שְׁהֵלֵךְ לְפָנֵיהֶם, זָקָן עֲלִיּוֹן, בַּעַל הַבֵּית, אוֹתוֹ שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע (שְׁהַזְמִין) לוֹ, וּמִיָּהוּ? אֲבָרְהָם, שְׁכַתּוֹב (תְּהֵלִים מִב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסֵדוֹ. וְכַתּוֹב (יִרְמִיָּה לֵא) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלִילָה. יוֹם שְׁכָל הַיָּמִים כְּלוּלִים בּוֹ, יוֹם שֶׁל שְׁאָר הַיָּמִים, הוּא שְׁאָר כָּל הַיָּמִים בְּוִדְאִי. וְעַל זֶה נִקְרָא יוֹמָם וְלֹא יוֹם, וּמִשּׁוֹם זֶה הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם. הוּא הוֹלֵךְ בַּיּוֹם, וְהַכֹּלָה הוֹלֶכֶת בְּלִילָה, שְׁכַתּוֹב וְלִילָה בְּעִמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, זֶה כָּלָה, כָּל אֶחָד כְּרָאוּי לוֹ. וְאַתֶּם חֲבָרִים, יוֹמָם וְלִילָה יְהִיָּה לְפָנֵיכֶם בְּכָל שְׁעָה. נִשְׁקוּהוּ וּבִרְכוּהוּ כְּמִקְדָּם וְהִלְכוּ.

בְּאוּ לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְסִפְרוּ לוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תְּמָה. אָמַר, כְּמָה נֶאֱמָה הוּא, אֲבָל לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם. עֵץ דֶּק, כְּשַׁעוֹלָה אוֹרוֹ, עוֹלָה לְפִי שְׁעָה, וּמִיָּד כְּבָה וְשׁוֹקַע. וְעוֹד הָרִי אָמַרְנוּ אוֹר זֶה מִמָּה נִהְיָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תְּהֵלִים קִיב) גְּבוּר בְּאֶרֶץ יְהִיָּה זִרְעוּ דוֹר יִשְׂרָאֵל יְבָרְךָ. כְּשֶׁבֶן אָדָם גְּבוּר בְּאֶרֶץ, גְּבוּר בְּתוֹרָה, גְּבוּר בְּיִצְרוֹ – גְּבוּר בְּאֶרֶץ וְדָאִי. עוֹלָה אוֹרוֹ וְנִמְשָׁךְ בּוֹ מְשִׁיכוֹת יְתָר, אֵז דוֹר יִשְׂרָאֵל יְבָרְךָ, יְבָרְךָ כְּתוֹב.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְהָרִי רְאִינוּ תִּינוּקוֹת שְׁאוּמְרִים דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וְאַחַר כֵּךְ עוֹמְדִים רֹאשֵׁי הָעוֹלָם. אָמַר לוֹ, תִּינוּק שְׁאָמַר דְּבָר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם לְפִי שְׁעָה, בְּלִי כּוֹנֵנְתָם, מְכַטַּח אָדָם בְּזָה, שְׁיִזְכָּה לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. אֲבָל זֶה שְׁאוּרוֹ עוֹמֵד עַל עִמּוּדוֹ בְּדַעַת שְׁלֵמָה, לֹא כֵךְ. וְעוֹד, שְׁהָרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעַרְגָּתוֹ לְהָרִיחַ תְּפוּחַ זֶה. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ.

אֲשֶׁרִיכֶם הַצְּדִיקִים, שְׁכַתּוֹב בְּכֶם (מַלְכִים-ב יט) וְיִסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שְׁרָשׁ לְמָטָה וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה. שְׁרָשׁ לְמָטָה, כְּמוֹ אֲבִיו שְׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם, וְהוּא שְׁרָשׁ לְמָטָה בִּישִׁיבַת הַרְקִיעַ. וְעָשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה, בִּישִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה. כְּמָה טוֹב הַשְׁרָשׁ וְהַפְּרִי. וְאִם לֹא שְׁלָא אֶהְיָה מְקַטְרֵג לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּאִיל וְעַרְגָּתוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ, לֹא הִיָּה מִי שְׁיִכּוֹל לְשַׁלֵּט בּוֹ. אֲבָל יְהִי רְצוֹן שְׁאָמוּ לֹא תִרְאֶה צַעַר עָלָיו. וְכֵן הִיָּה.



וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְגו'.
כָּאן יֵשׁ עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֵה תְּבוֹת כְּנָגֵד עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֵה דְּרָגוֹת
הַמְּכַשְּׁפִים קוֹסְמֵי הַצְּפוּר. וַיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי שָׂרְצָה לְדַבֵּר עִם בַּלְעָם
וּלְהִתְחַבֵּר אִתּוֹ, לָמָּה שָׁלַח לוֹ מִיָּד עַד שֶׁלֹּא יָבֵא אֵלָיו דְּבָרִים בְּפִרוּשׁ,
שְׂאֵמֵר הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם וְעַתָּה לָכֵּה אֶרֶץ לִי? הֲיֵה לּוֹ לְהִתְחַבֵּר
אִתּוֹ בְּתַחֲלָה וּלְפִיִּסּוֹ וּלְשַׁחַד אוֹתוֹ, וְאַחֵר כֶּף לְהוֹדִיעוֹ דְּבָרָיו!

אָרְא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִכָּאֵן נוֹדַע שֶׁהָרִי יָדַע בְּלֶק רְצוֹן אוֹתוֹ רָשָׁע,
שָׂרְצָה לְהִתְכַּבֵּד תָּמִיד בְּדְבָרִים גְּדוּלִים, וְאֵין תְּאֵאוֹתוֹ אֶלֶּא
כְּשֶׁעוֹשֶׂה רְעוֹת.

בְּלֶק קִסֵּם קִסְמִים וְעָשָׂה כְּשָׁפִים וְתַקֵּן צְפוּר, וַיָּדַע שֶׁמַּעֲלוֹת מִשָּׁה
עֲלִיוֹנוֹת וְנִכְבְּדוֹת, וְכִשְׁף בְּכִשְׁפָיו וְקִסֵּם בְּקִסְמָיו, וַיָּדַע שֶׁדְּרָגוֹת
בַּלְעָם הָיוּ לְעַמְתּוֹ, מִיָּד – וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר.

פְּתוּרָה – שֵׁם הַמָּקוֹם הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כג) מִפְּתוֹר אֶרֶם נִהְרִים
לְקַלְלָהּ. לָמָּה נִקְרָא כֶּךָ? מִשּׁוֹם שֶׁכְּתוּב (ישעיה סה) הַעֲרִיכִים
לְגַד שְׁלַחַן. וְשְׁלַחַן הָיָה מְסֻדָּר שֵׁם כָּל יוֹם. שְׂכָף הוּא תְּקוּן שֶׁל צְדָדִים
רְעִים – מְסֻדָּרִים לְפָנֵיהֶם שְׁלַחַן בְּמֵאֵל וּמִשְׁתָּה, וְעוֹשִׂים כְּשָׁפִים
וּמְקַטְרִים לְפָנֵי הַשְּׁלַחַן, וּמִתְכַּנְּסִים שֵׁם כָּל רוּחוֹת הַטְּמְאָה וּמוֹדִיעִים
לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים. וְכָל מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים שֶׁל הָעוֹלָם הָיוּ עַל אוֹתוֹ
הַשְּׁלַחַן, וּמִשּׁוֹם זֶה נִקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא פְּתוּרָה, שְׂכָף קוֹרְאִים
בְּאֶרֶם נִהְרִים לְשְׁלַחַן פְּתוּרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות כה) וְעָשִׂיתָ שְׁלַחַן עֲצֵי שִׁטִּים וְגו'. וְכָתוּב וְנָתַתָּ עַל
הַשְּׁלַחַן לֶחֶם פָּנִים וְגו'. כָּל אוֹתָם כְּלֵי קֹדֶשׁ רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְעֲשׂוֹת לְפָנָיו לְהַמְשִׁיךְ רוּחַ קֹדֶשׁ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אוֹתוֹ רָשָׁע
בַּלְעָם הָיָה מְסֻדָּר כֶּךָ לְצַד הָאֲחֵר, וְהָיָה מְסֻדָּר שְׁלַחַן, וְלֶחֶם שֶׁהָיָה
נִקְרָא (מלאכי א) לֶחֶם מְגָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. שְׂכָף הוֹלֵךְ הַצַּד הָאֲחֵר אֲחֵר
הַקְּדוּשָׁה כְּקוֹף אֲחֵר בְּנֵי אָדָם. וְשִׁלְמָה הַמְּלִךְ צוּחַ וְאוֹמֵר, (קהלת ב) כִּי
מַה הָאָדָם שֶׁיָּבֹא אַחֲרֵי הַמְּלִךְ אֵת אֲשֶׁר כָּבַר עָשׂוּהוּ. וְהָרִי נִתְּבָאָר
פְּסוּק זֶה.

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב (שופטים ה) ה' בְּצִאתְךָ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדְךָ מִשְׁדֵּה אָדָם
אַרְץ רְעָשָׁה וְגו'. בְּשַׁעָה שָׂרְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, הֵלֶךְ וְזָמַן אֵת בְּנֵי עֲשׂוֹ וְלֹא קִבְּלוּהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג)
ה' מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, וְלֹא רָצוּ לְקַבְּלָהּ. הֵלֶךְ לְבָנֵי יִשְׁמַעֵאל,



ולא רצו לקבלה, שכתוב הופיע מהר פארן. כיון שלא רצו, חזר להם לישראל. כך שנינו.

עבשו יש לשאל, והרי שנינו שאין חטאה כשאדם מדקדק דיוקים בתורה וישאל שאלותיו להאיר דבריו. פסוק זה לא מתיישב, ויש לשאל, הקדוש ברוך הוא כשהלך לשעיר, לאיזה נביא שלהם התגלה? וכשהלך לפארן, לאיזה נביא שלהם התגלה? אם תאמר שהתגלה לכלם, לא מצאנו זה לעולמים, פרט לישראל לבדם, ועל ידי משה. והרי נתבאר שכך צריך הפסוק לומר: ה' לסיני בא וזרח לשעיר למו הופיע להר פארן. מה זה משעיר למו? ומה זה מהר פארן? הכל יש לדעת ולהסתכל, והרי שאלנו, ולא שמענו ולא ידענו. **כשבא** רבי שמעון, בא ושאל דבר כמקדם. אמר לו, הרי שאלה זו נאמרה. ה' מסיני בא, כמו שנאמר (שמות יט) הנה אנכי בא אליך בעב הענן, ומסיני בא והתגלה עליהם. וזרח משעיר למו, ממה שאמרו בני שעיר שלא רוצים לקבל, מזה האיר להם לישראל והוסיף עליהם אור חביבות גדולה. גם כך הופיע והאיר לישראל מהר פארן, ממה שאמרו בני פארן שלא רוצים לקבל, מזה הוסיפו ישראל חביבות ואור יותר כראוי.

ומה ששאלת על ידי מי התגלה אליהם – (בא ראיה) סוד עליון הוא, והתגלה הדבר על ידך. התורה יצאה מסוד עליון, של ראש (קדוש) המלך הנסתר. כשהגיעה לזרוע שמאל (מיין), ראה הקדוש ברוך הוא באותה זרוע דם רע שמתרבה משם. אמר, צריך לברר וללבן זרוע זו, ואם לא ימך אותו דם רע, יפגם הכל. אבל צריך לברר מכאן כל פגם.

מה עשה? קרא לסמא"ל, ובא לפניו, ואמר לו: התרצה תורתך. אמר: מה כתוב בה? אמר לו: לא תרצח. דלג הקדוש ברוך הוא למקום שצריך. אמר: חס ושלום, תורה זו שלך היא, ושליך תהיה. לא רוצה תורה זו. שבו והתחנן לפניו. אמר: רבון העולם, אם אתה נותן לי אותה, כל שלטוני עובר, שהרי שלטוני על הרג הוא, וקרבות לא יהיו, ושלטוני על כוכב מאדים. אם כך הכל יתבטל מן העולם. **רבון העולם**, קח תורתך, ולא יהיה לי חלק ונחלה בה. אבל אם נוח לפניך, הרי עם בני יעקב להם ראויה. והוא חשב שלשון הרע אמר עליהם. וזהו וזרח משעיר למו, משעיר ממש יצא לישראל אור.



אמר סמא"ל: ודאי אם בני יעקב יקבלו את זה, יעברו מן העולם ולא ישלטו לעולמים. שב אליו כמה פעמים ואמר זה, ואמר לו: אתה בכור, ולך ראויה. אמר לו: הרי לו בכורתי, והרי מכרתיה לו, ואני הודיתי.

אמר לו: הואיל ולא רצית שיהיה לך בה חלק, תעבר ממנה בכל. אמר: יפה. אמר לו: הואיל וכך, תן לי עצה איך אעשה שיקבלוה בני יעקב שאתה אומר. אמר לו: רבון העולם, צריך לשחד אותם. קח אור מאור חילות השמים ותן עליהם, ובזה יקבלוה, והרי שלי יהא בתחלה. הפשיט ממנו אור שכסה אותו, ונתן לו לתת להם לישראל, זהו שכתוב וזרח משעיר למו. משעיר ממש. זה סמא"ל, שכתוב (ויקרא טז) ונשא השעיר עליו. למו - לישראל.

ביון שבער זה והעביר דם רע מזרוע שמאל, חזר לזרוע ימין (שמאל). ראה בו גם כן. אמר: כך גם צריך לנקות מדם רע זרוע זו. קרא לרה"ב, אמר לו: התרצה תורתך? אמר לו: מה כתוב בה? דלג לו ואמר: לא תנאף. אמר: אוי אם ירשה זו יוריש לי הקדוש ברוך הוא, ירשה רעה שיעבר ממני כל שלטוני בה, שהרי ברכת המים נטלתי, ברכת דגי הים, שכתוב (בראשית א) פרו ורבו וגו', וכתוב (שם יז) והפרייתי אתו והרביתי אתו וגו', וכתוב (שם טז) והוא יהיה פרא אדם.

התחיל להתחנן לפני רבנו ואמר לו: רבון העולם, שני בני יצאו מאברהם - הרי בני יצחק, תן להם, ולהם ראויה. אמר לו: איני יכול, שאתה הבכור ולך ראויה. התחיל להתחנן לפניו, ואמר: רבון העולם, בכורתי תהא שלו, ואור זה שירשתי על זה, קח ותן להם. וכך עשה. זהו שכתוב הופיע מהר פארן.

מה שונה שבסמא"ל כתוב וזרח, וברה"ב כתוב הופיע? אלא נטל באותו אור שהפשיט ממנו סמא"ל חרב והרג, להרג בדין ולהרג כראוי. זהו שכתוב (שם) ואשר חרב גאותך. אף על גב שלא היתה שלף. ונטל אותה ברכה שהפשיט ממנו רה"ב קצת, כמו שהופיע קצת מברכתם לעשות פריה ורביה. בגלל כך הופיע מהר פארן, ולא כתוב וזרח.

ביון שנטל מתנות אלו לישראל מאותם שליטים גדולים, בא וקרא לכל אותם רבבות קדש שממנים על שאר העמים, והשיבו לו גם כן, ומכלם קבל ונטל מתנות לתת להם לישראל. לרופא שהיה



לו כלי אחד מלא סם חיים ושָׁמְרוּ לְבָנוּ. רָצָה לָתֵת לְבָנוּ אֶת אוֹתוֹ כְּלֵי שֶׁמֶן אֶפְרָסִמוֹן שֶׁל סָם חַיִּים. הָרוּפָא הָיָה חָכֵם, אָמַר: עֲבָדִים רַעִים יֵשׁ בְּבֵיתִי, אִם יִדְעוּ שְׂאֵנִי נוֹתֵן לְבָנִי אוֹצֵר זֶה, יִרַע בְּעֵינֵיהֶם וַיִּרְצוּ לְהִרְגוֹ.

מַה עָשָׂה? לָקַח קֶצֶת סָם הַמּוֹת וְנָתַן עַל פֶּתַח הַכְּלִי, קָרָא לְעַבְדָּיו וְאָמַר לָהֶם: אַתֶּם נְאֻמְנִים לְפָנַי, הִתְרַצוּ אֶת אוֹתוֹ הַסָּם? אָמְרוּ: נִרְאָה מַה זֶה. טָרָם הִרְיָחוּ רִצּוֹ לְמוֹת. אָמְרוּ בְּלִבָּם: אִם סָם זֶה יִתֵּן לְבָנוּ, וְדַאי יְמוֹת, וְאָנוּ נִירֵשׁ אֶת אֲדוֹנֵנוּ. אָמְרוּ לְפָנָיו: מוֹרְנוּ, סָם זֶה לֹא רָאוּי אֲלֵא לְבִנְךָ, וְהִרִי שָׂכָר עֲבוֹדַתְנוּ הַשְּׂאֲרָנוּ אֲצִלְךָ, לָךְ וְתָן לוֹ לְשַׁחַד שְׂיִקְבֵּל סָם זֶה.

כָּךְ הִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא רוּפָא חָכֵם, יִדַּע שְׂאֵם יִתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל טָרָם שְׂיִוְדִיעַ לָהֶם, בְּכֹל יוֹם הָיוּ רוֹדְפִים אֶת יִשְׂרָאֵל עָלֶיהָ וְהוֹרְגִים אוֹתָם. אָבֵל עָשָׂה אֶת זֶה, וְהֵם נָתְנוּ לוֹ מִתְּנוֹת וְאוֹצְרוֹת כְּדֵי שְׂיִקְבְּלוּהָ, וְכֹלָם קִבְּלָם מִשָּׁה לְתַתָּם לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׂבִיתָ שְׂבִי וְגו'. וּמִשׁוֹם זֶה יִרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרַעוֹר וּבְלִי קִטְרוּג כָּלֵל. בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

בֵּא וְרָאֵה, עֲדִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵלוּ מִתְּנוֹת וְאוֹצְרוֹת שְׂקִבְלוּ, וּמִשׁוֹם זֶה לֹא הָיָה שׁוֹלֵט עָלֵיהֶם הַמּוֹת וְלֹא צַד הָאָחֵר. וְלֹא דִי לָהֶם שְׂלָקְחוּ הַתּוֹרָה בְּלִי עֲרַעוֹר כָּלֵל, אֲלֵא שְׂקִבְלוּ אוֹצְרוֹת וּמִתְּנוֹת מְכֹלָם. כִּיּוֹן שְׂחָטָאוּ מַה כְּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדִים. הֵם מִתְּנוֹת בְּאֵדָם. מַה נִּשְׂאָר מֵהֶם? אוֹתוֹ שְׂבִי, שְׂכָתוֹב עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׂבִיתָ שְׂבִי וְגו'.

הוֹסִיפוּ וְחָטָאוּ, מַה כְּתוּב? (במדבר כא) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עָרֵד. וְכָתוֹב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׂבִי. (ועם פל זה) וְכָל זְמַן שְׂיִשְׂרָאֵל שָׁבִים לְאֲבִיהֶם שְׂבִשְׂמִים, אוֹתָם אוֹצְרוֹת (והפל) חוֹזְרִים אֲלֵיהֶם וּמִתְּכַפְּסִים בָּהֶם, וְלַעֲתִיד לְבֵא הַכֹּל יִחְזֹר, שְׂכָתוֹב (דברים ל) וְשָׁב ה' אֲלֵהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְגו'. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אָמַר דְּבָרְךָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (שופטים ה) ה' בְּצִאֲתֶךָ מִשְׁעִיר בְּצַעֲדֶךָ מִשְׁדָּה אָדוּם אֶרֶץ רַעְשָׁה. בְּשַׁעַה שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁב מִשְׁעִיר, שְׁלֹא קִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה, אֶרֶץ רַעְשָׁה וְגו'. מַה הִטְעַם רַעְשָׁה? מִשׁוֹם שְׂרַצְתָּה לְחֹזֵר לְתַהוּ וְכַהוּ, שְׂפָךְ הַתְּנָה הִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם: אִם יִקְבְּלוּ



בני ישראל את התורה – מוטב, ואם לא – יחזר העולם לטהו ובהו. כיון שראתה הארץ שהרי הזמין הקדוש ברוך הוא לכל העמים לקבל התורה ולא קבלו, ומכל העמים לא נשארו אלא ישראל לבדם, חשבה הארץ שישאל לא יקבלו כמותם, ומשום זה ארץ רעשה. כיון שאמרו נעשה ונשמע, מיד שקטה, זהו שכתוב (תהלים עו) ארץ יראה ושקטה. יראה בהתחלה, ולבסוף ושקטה.

ובא וראה, משום שישאל אמרו נעשה, לא פוחדים מכל עשיה שיוכלו כל מכשפי העולם לעשות, ולא מכל קסמים וכשפים של העולם. מה הטעם? אחד בגלל זה, ואחד משום שכשהוציא הקדוש ברוך הוא אותם ממצרים, שבר לפניהם כל מיני כשפים וקסמים שלא יוכלו לשלט בהם, ואותה שעה שבא בלק הוא ידע זאת. מיד – וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר וגו'. מה זה פתורה? אלא שיתקין שלחן וירצה משם עצה מה לעשות. אשר על הנהר?! על הנהרים היה לו לכתוב! מה זה על הנהר? ודאי כך זה, שעל נהר אחד עומד תמיד.

אם ימצא אחד בעיר ושנים ממשפחה הלומד סתרי תורה, האיש הזה הוא בעקר בדעת השלם בלי חסרון. (ספר קנה הגדול דף מ"א עמוד ג)
 כמו שהמלח נותן טעם בבשר כן למוד פנימיות התורה נותן טעם בנגלה דתורהץ (הנק' לחם וקשור)

על ידי שיראת השם היא אוצרו, על ידי זה התורה נקרא תורת השם

וזהו גם כן ענין מאמר רבותינו זכרונם לברכה פ'ק ב' דשבת (דף ל"א סוף עמוד א'), קבעת עתים לתורה כו' פלפלת בחכמה כו', ואפלו הכי אי יראת השם היא אוצרו אין, אי לא לא, משל לאדם שאמר לשלוחו: העלה לי כור חטין לעליה, הלך והעלה לו, אמר ליה, ערבת לי בהן קב חמטין, אמר ליה לא, אמר ליה מוטב שלא העליתה. והענין, כי חטה הוא כ"ב אתון דאורייתא. וקב חטמין פרש רש"י ארץ מלחה, והוא ענין ולא תשבית מלח כו'. וזהו שנזכר ערבת לי בהן קב חמטין, דתבת לי מיתר, אלא דרצה לומר שעל ידי שיראת השם היא אוצרו אזי התורה והחטים הם לי, ונקרא תורת השם... מה שאין כן תורה בלא יראה כו'.

(לקוטי תורה לבעל המניא שם דף ר' טור א')



רבי אלעזר ורבי אבא היו הולכים לראות את רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא, חמיו של רבי אלעזר. קמו בחצות הלילה לעסק בתורה. ישבו. אמר רבי אלעזר, כעת הוא הזמן שהקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע בצדיקים של שם. אמר רבי אבא, שעשוע זה מהו? ואיך משתעשע בהם? אמר רבי אלעזר, דבר זה סוד נסתר הוא, טמיר אלי, שלא ידוע. אמר לו, וכי בריקנות היו עמודים גדולים שמלפנים בעולם הזה שלא יודעים ולא רדפו אחריה לדעת על מה עומדים בעולם הזה, ולמה היו מצפים באותו עולם?

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית וגו'. פסוק זה הוא סוד האמונה. ה' – סוד עליון, ראשית נקדה עליונה נסתרת שלא ידועה. אלהי – סוד (מלכים א-יט) קול דממה דקה, והיא הראשית שעומדת לשאלה, ונסתרה ולא ידועה, ואין מי שמישיב עליה, משום שהיא נסתרת וטמירה וגנוזה.

אתה – זו הימין, ראשית שעומדת לשאלה ולהשיב בה, והוא כהן עליון, כמו שנאמר (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק. מה זה על דברתי מלפי צדק? אלא כהן עליון זה, שהוא עומד על דבר, משום שאותו דבר לא עומד אלא בימין. ואותו דבר מהו? מלפי צדק, כך שמו. ומה שאמר דברתי, משום שנקשר בדוד. וכל דברי השבח שלו באו באותו דבר. ועל זה דברתי. ומשום זה, אתה – זה כהן. והרי בארנו ששלשה מקומות הם שכל אחד נקרא אתה.

ארוממך, הכל כאחד. אודה שמך כראוי, ושם זה ידוע. כי עשית פלא, כסוי ולבוש להתלבש אור נסתר עתיק, ראשית הדרגה העליונה, אדם הראשון, טמיר בכסוי של אור אחר.

דבר אחר כי עשית פלא – כי עשית אל"ף. ומהו אל"ף? הרי שנינו, אל"ף בי"ת, אלף בינה. אבל דמות של א' היא שלשה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מכאן ואחת מכאן, והגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד – א'. ומשום כך אלף לחשבון אחד, והינו כי עשית פלא. ורב המנונא סבא אמר כך, כי עשית פלא, פלא זוהי דרגה



אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו? זה (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט.
והוא פלא.

עצות מרחק. קרא לזה בתחלה פלא, וכאן אמר פלא עצות מרחק.
אלא שם צריך למנות ששה צדדים לדרגות עליונות, (ישעיה ט)
פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. וכאן לא בא למנות חשבון.
אבל עצות מרחק מי הם? שני בדי ערכות, שכל עצה של הנביאים
בא משם. הם נקראים עצות מרחק. אמונה אמן, שנים שהם אחד,
נהר וגן. זה יוצא מעדן, וזה משקה ממנו. הרי כאן כל הסוד הנסתר
של האמונה.

השלמה מההשמטות סימן י

שהם אחד, נהר וגן. נהר שיוצא מעדן וגן שהשקה ממנו. כאן כל
הסוד הסתום של האמונה. ולמדנו שמי שמתעורר בלילה
באותה שעה שנכנס הקדוש ברוך הוא יחד עם הצדיקים בגן, צריך
לומר פסוק זה ברצון הלב ולכונן דעתו בו, ואחר כך אודך על פי
נוראות נפלאותי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד. (ואחר כך ונהר יצא מעדן
וגן). וזהו שבח החסידים הראשונים כשהתעוררו בחצות הלילה,
ואחר כך מסדרים השבח שלהם ועוסקים בתורה.

מהו שעשועו של הקדוש ברוך הוא? אלא כל הצדיקים שעומדים
בדמיותיהם ומתלבשים בגן בכל יום ויום, כיון שרוחצים בטל
שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות בו מתים, נכנסים כלם למשיח
ושואלים מה ששואלים, והרי התעוררו החברים.

**אחר כך מתכנסים ומשתדלים כלם בדעת עליונה בכל הישיבות
ששם, ועליהם כמה ממנים, ומתחדשים שם כמה חדושים
בתורה.** אחר כך יוצאים כלם ורואים כשבא אליהו לאבות, הוא יוצא
והם נכנסים, ועומדים לפני האבות, ושמים בהם ובכמה בנים
קדושים שסביבם ושמים כלם.

בשנכנסם הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה, כלם עומדים מתקנים
כראוי, וכל ההשתדלות שהשתדלו כל אותו היום
בחדושי תורה, תאות הקדוש ברוך הוא באותם צדיקים שחדשו בה
דברים, ומשתעשע בהם ובאותם הדברים.

אחר כך כלם מתקנים זכר ונקבה, ואחר שהקדוש ברוך הוא הריח
והשתעשע בהם בכל אותם דברים סודות חכמתם, מתגלה



עליהם, והם רואים באותו נעם ה', אז כלם שמחים בחדוה רבה עד שמתפשט זיום ואורם, ומאותו המשך זיו ואור של חדוה שלהם עושים פרות ותולדות לעולם הזה, ואותו פרי ותולדה נכנס תחת כנפי השכינה עד זמן שצריך.

וְבַר מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, (וְאָמַר) וְאוֹמְרִים: אֲשֶׁרִי הַמֶּלֶךְ שְׁבָנִים הִלְלוּ נִבְרְרוּ לְחֻלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ!

קו"ף מתעורר מאמצע הרקיע וקורא בקול חזק ואומר: זכר ה' לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה. ואז רעש השמחה שלו והקרקור שלו ומכל הצדיקים ששם נשמעים בשלש מאות ותשעים רקיעים, משום שאין חדוה ושעשוע לקדוש ברוך הוא אלא בשעה שעומדים בהם (שעומד יחד עם) הצדיקים ששם, ומשום זה נשבע ואמר: אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. בכל מקום שיש חדוה לקדוש ברוך הוא, קול זה יוצא וקורא.

אז יוצא משם ועולה ומכה רקיעים ושואג שאגות, עד שכל חילות השמים כלם ברעש השמחה, ואז נושבת רוח ומכה בעלים של אותו אילן גדול, וכל הענפים שלו מכים זה בזה, וקול מתעורר מתוך נוף האילן, וקורא ואומר: זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור אשר פרת את אברהם ושבועתו ליצחק. כיון שקול זה מתעורר, שומע אברהם סבא ומתעורר, (א) כִּאֲשֶׁר הוּא רְצוֹן לְמֶלֶךְ, ומתנחם אתו.

באותה שעה מתעוררת רוח אחת מצד דרום, וכל רצון וחדוה ורפואה מתעוררים על העולם. ואז עולה הבקר, ונמצא רצון ומנוחה לכל אסירי המלך שהם בבית חולים. אשרי העם שיכולים לדעת מהסודות הטמירים והנסתרים של המלך הקדוש.

אמר רבי אבא, יום אחד הייתי אני ורבי יהודה שמן עכו (הולכים) במדבר, ונכנסנו במערה אחת, ומצאנו שם ספר עתיק אחד מימים ראשונים. פתחנו אותו, ומצאנו שהיה כתוב בו בראש דבריו: (ישעיה מב) הִרְאִישׁוֹנוֹת הִנֵּה בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אָנֹכִי מַגִּיד, וּבְאֵר הַפְּסוּק בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים. מיום שעלה במחשבה לברא עולם.



וְעַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם, כָּל רוּחוֹת הַצְּדִיקִים הָיוּ גְנוּזוֹת בְּמַחְשְׁבָה לְפָנָיו, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּדַמּוֹתָיו. כִּינֵן שְׁצִיר אֶת הָעוֹלָם, הִתְגַּלּוּ כָּלם וְעָמְדוּ בְּדַמּוֹתָם לְפָנָיו בְּרוּמֵי מְרוֹמִים, אַחַר כֵּן נָתַן אוֹתָם בְּאוֹצָר אֶחָד בְּגֵן עֵדֶן שְׁלֹמְעֵלָה, וְאוֹתוֹ אוֹצָר לֹא מָלֵא לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד קוֹרָא: הָרֵאשִׁנוֹת הֵנָּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אָנִי מַגִּיד. מֵהֵם אָנִי מַגִּיד כָּלם בְּשִׁמוֹת. וְאֵין תְּאֵוָה וְכִסּוּף לְאוֹצָר הַזֶּה, אֲלֵא רַק לְהוֹרִיק בּוֹ נְשָׁמוֹת תְּמִיד.

כְּמוֹ שְׁלֹגִיהֶנָּם אֵין תְּאֵוָה וְכִסּוּף אֲלֵא רַק לְקַבֵּל נְשָׁמוֹת לְטֵהָר שָׁם. וְכָל יוֹם קוֹרָא: הֵב הֵב. מֵהֵם זֶה הֵב הֵב? (אֲלֵא) שְׂרָף שְׂרָף. וְאוֹתוֹ אוֹצָר לּוֹקַח כָּל (אוֹתָן) הַנְּשָׁמוֹת הַלְלוּ, עַד זְמַן שְׁמִלְבִּישֵׁם וּמוֹרִידֵם לְעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתּוֹךְ חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁהִמְשִׁיךְ צַד הָרַע לְעוֹלָם, הִצְטַרְכוּ לְהִלְבִּישׁ אוֹתָן נְשָׁמוֹת בְּלְבוּשׁ זֶה, שְׁהָרִי לְבוּשׁ אַחַר רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִלְבִּישׁ לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת. (וְאָמַר בְּאוֹתוֹ סֵפֶר) וְהָיוּ (וְהָיָה) אָמַר אוֹתוֹ סוֹפֵר: עַד כָּאֵן שְׁתִּקּוּ (שְׁתִּקּוּ). וְעוֹד רְאִיתִי מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אוֹתֵינָה מְחוֹקוֹת שְׁלֵא יְדוּעוֹת.

וְאַחַר כֵּן רְאִיתִי אוֹתָן בְּחִלּוּם, וְאָמְרוּ לִי: שְׁתַּקּוּ וְאֵל תִּגְלֶה, אֲלֵא לְסַלֵּעַ הַתִּקְיָף. וְכֵן עָשִׂיתִי. וּמִצָּאתִי בּוֹ שְׁכָלִים שֶׁל לְבוּשׁ אַחַר עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִלְבִּישׁ אֶת אוֹתָן נְשָׁמוֹת לְעֲתִידִים (לְעֲתִיד) לְבֹא. (אֵם כֵּן) מֵתִים שְׁחִיו עַל יְדֵי יַחֲזִקָאֵל, מֵהֵם הִטְעַם לֹא עָשָׂה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ הַלְבוּשׁ?

אָמַר מִשׁוּם שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַן לְהַעֲבִיר בְּעוֹלָם אוֹתוֹ אֲוִיר טְהוֹר שְׁעוֹשֶׂה לְבוּשִׁים, וּמִשׁוּם זֶה לֹא הִלְבִּישָׁם אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁהֵם הָיוּ, וְכֵן יִהְיֶה לְתַחֲתֵי הַמֵּתִים, פָּרֻט שְׁאוֹתָהּ זֶהֱמָא שֶׁל הֵתְחַלָּה לֹא נִמְצָאת שָׁם.

כְּשִׁיּוֹצֵא אָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כָּלם, בֵּין צְדִיקִים בֵּין חֲסִידִים וְתַמִּימִים וְרָשָׁעִים וְחַיִּיבִים, כָּלם עוֹבְרִים בְּדֶרֶךְ זוֹ לְרֵאוֹת אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְבְנֵי הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם לּוֹקַחִים דְּרָךְ, הֵן לְגַן עֵדֶן הֵן לְגִיְהֶנָּם.

כֵּן אוֹתָם שְׁדַרְכֵם לְגַן עֵדֶן, מִתְקַרְבִּים לְחוּמָה הַחִיצוֹנִית מֵאוֹתָן שְׁלֵשׁ חוּמוֹת שְׁשָׁם, וְאֵז יוֹצֵא מִמֶּנָּה אֶחָד, וּמִתְעוֹרָר לְפָנֵיהֶם וְקוֹרָא וְאוֹמַר: אֲשַׁרְיְכֶם הַצְּדִיקִים (בְּכָל הָעוֹלָמוֹת) בְּעוֹלָם! וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה, שָׁמוּ יַעֲזְרָא"ל, מִלְּמַד אוֹתָם אֶת הַדְּרָךְ, וְהוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שֶׁעַר אֶחָד שֶׁל הַגִּיְהֶנָּם, וְאוֹתוֹ מִמֶּנָּה קוֹרָא בְּחִיל וְאוֹמַר: צַנְנֵי הָעֵשֶׂן! צַנְנֵי הַשְּׂרָפָה!



באותה שעה מצננים אותה בבהילות, ונכנסים כלם וטובלים ועוברים, וכל אותם רשעים נמסרים ביד דומ"ה ונכנסים בגיהנם, וכל אותם צדיקים לא נמסרים בידי, אלא (בידי) הממנה הזה.

ואחר שטובלים ועוברים, הממנה הזה הולך לפניהם עד שמגיעים לחומת גן עדן, ואותו ממנה קורא לפתח ואומר: פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אַמנים (ישעיה כו). אז פותחים פתח ומכניסים אותם, וכך בכל פתח.

ביון שנכנסו לתוך מקום שצדיקים אחרים עומדים, פמה חדוה על חדוה על הצדיקים, וכל בני הישיבה שמחים. לסוף שלשה ימים שמתחבאים בהיכלות ידועים, יוצאים ואוירים נושבים, ומצטיירים כלם בדמיותיהם. מכאן והלאה יורשים ירשה כראוי לכל אחד ואחד.

מראה שנראה בגן עדן ממראה נכבד, דמות כל הדמיות, וגון של כל הגונים. שמלך הקדוש לא מתגלה בהיכל ולא במקום אחד, אלא נפתח רקיע מרקם על גב הגן לארבעה צדדים, ומתמלא מזיו כבוד הקדוש ונראה שם, ונהנים כל הצדיקים. מי ראה חדוה וכסוף קדוש של אותו נעם ה'.

עד כאן היה לי רשות לראות באותו ספר. כשהקפנו לראות בו יותר, פרח מידי ולא ראיתי אותו. נשארתי עצוב ובכיתי, ישנתי שם באותה מערה וראיתי אותו (את אותו) שהיה לבוש מדים. אמר לי, רבי, למה לך לבכות? ואל תתעצב (ממי) ממה שהיה באותו ספר. פרח אליו ולקחו, ועד שלא יצא מהעולם הזה, גנו אותו באותה מערה שבמדבר הזה, וכעת שהיה מתגלה לחיים כאן, פרח באויר ולקחו.

מכאן והלאה לך לדרךך. ומאותו יום ועד עכשו לא התגלה לי ולא זכיתי לשמע ממי היה, ובכל זמן שאני נזכר, אני נשאר עצוב. אמר רבי אלעזר, אולי הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו שלא רוצה שיתגלה בעולם.

עד שישבו ועסקו בדברים אחרים עליונים ונכבדים, האיר היום. קמו והלכו. אמר רבי אלעזר, כעת עת רצון מלפני המלך הקדוש, נאמר דברי תורה ונתעסק בה ונשתתף בשכינה. פתח ואמר, ה' בקר תשמע קולי בקר אַעריך לך ואצפה. אמר רבי



אַלְעֶזֶר, בַּלְעָם הִרְשָׁע מִי הָרַג אוֹתוֹ, וְאִיךָ נִהְרַג? אָמַר רַבִּי יִצְחָק
וְכָלִי: (ע"כ מההשמטות).

השלמה מההשמטות נ"א סימן י

לְאָמַר הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים. אִם תֹּאמַר שֶׁהָרִי צָרִיךְ לְקַחַת שְׁמוֹת
וְיוֹחֲסִין שְׁלָהֶם – לֹא צָרִיךְ, אֲלֵא דַרְךְ כָּלָל, שְׁכַתוֹב הִנֵּה עִם
יִצְא. מָה הִטְעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכֵּךְ קָרָא לָהֶם הַפְטָרוֹן שְׁלָהֶם כַּמָּה פְּעָמִים.
וְעַל זֶה אֵל תִּטְעֶה שְׁכַתוֹב שֶׁלַח אֶת עַמִּי, בְּכָל זְמַן.

וְעוֹד, כְּשֶׁלְקַחְתָּ עֵצָה עֲלֵיהֶם עִם פְּרַעָה, בְּלִשׁוֹן זֶה יִכְלַתְּ לָהֶם,
שְׁכַתוֹב הִנֵּה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעֲצוֹם מִמֶּנּוּ. גַּם כָּאן, שְׁכַתוֹב
הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים. וְלֹא הוֹצִיא אוֹתָם אַחֵר, אֲלֵא הוּא מַעְצָמוֹ יִצְא,
וּמִשּׁוֹם כֵּךְ תוֹכַל לְהִרְעֵ לָהֶם.

הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ. יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחוּן וְעוֹג שֶׁיִשְׂרָאֵל הָרַגוּ
אוֹתָם, שֶׁהָיוּ עֵינַי הָאָרֶץ. אֲלֵא כְּשֶׁהֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶרְבָּה
עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם, כְּתוֹב וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ וַתַּחֲשֹׁךְ הָאָרֶץ, לְמָה?
מִשּׁוֹם שֶׁכָּל מְכַשְׁפֵי וְקוֹסְמֵי הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, אֲלֵא רַק
דָּבָר אֶחָד בְּדַרְגָּה אַחַת בְּזְמַן אֶחָד, וְעַם זֶה הֵבִיא עָרַב מִבְּלִבָּל מִכַּמָּה
מִיָּנִים מִבְּלִבְלַיִם אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, עַד שֶׁלֹּא יִכְלוּ כָּל מְכַשְׁפִים וְקוֹסְמִים
לַעֲמֹד, וְזֶהוּ וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ, וְכָאן כְּתוֹב וַיִּכַּס אֶת עֵינַי הָאָרֶץ,
וְכֵךְ הוּא וְדַאי.

אָמַר רַבִּי אַבְא, בָּלַק וּבַלְעָם לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם מְכַשְׁפִים וְקוֹדְמִים
כְּמוֹתָם. (בַּלְעָם), חִילוֹ וְכַחוֹ הָיָה בְּפִיו וְעֵינוֹ. בָּלַק, חִילוֹ וְכַחוֹ
הָיָה בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו. וְזֶה צָרִיךְ אֶת זֶה, שֶׁהָרִי כָּל סוּגֵי הַכְּשָׁפִים שֶׁל
הָעוֹלָם, בְּפֶה וּבְמַעֲשֵׂה הוּא, וּבָהֶם תְּלוּיִים. לְבַלְעָם הָיָה לְשׁוֹן וְלֹא
יָדָיו, לְבָלַק הָיוּ יָדָיו וְלֹא לְשׁוֹן.

הִלְכּוּ הַחֲבָרִים עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֵה אַחַת, וְהִשְׁמַשׁ הָיְתָה חֲזָקָה מְאֹד.
רָאוּ אֶת אוֹתוֹ בֵּית הַשָּׂדֵה בִּפְיֵי הָעֲשָׁבִים, וּמִיָּם יוֹצְאִים לְכָל
צַד וְעֲצֵי הַשָּׂדֵה רַבִּים. יָשְׁבוּ שָׁם. אָמַר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר, כַּמָּה נָאָה מְקוֹם
זֶה לְנוּחַ בּוֹ.

עַד שֶׁיָּשְׁבוּ הָרִי נָחַשׁ גְּדוֹל כַּאֲבָחֶזֶק הַשְּׁמַשׁ וְעָבַר לְפָנֵיהֶם. אָמַר לוֹ
רַבִּי אֲלֵעֶזֶר, נָחַשׁ נָחַשׁ, סִטָּה לָךְ מִדַּרְכְּךָ, שֶׁהָרִי שָׁב אוֹתוֹ הָאִישׁ
וְהִתְנַחֵם עַל מַה שֶׁעָשָׂה וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ הַדָּבָר. תְּמַהּוּ
הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי אַבְא, מַהוּ? אָמַר לָהֶם, שְׁתַּקּוּ.



אָמַר רבי אֶלְעָזָר, נָחַשׁ נָחַשׁ, לְאַחַר שֶׁלָּחַשׁוּ לָךְ מֵהַשָּׁמַיִם, הַתְּנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ וְשֵׁם בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁלֹּא יָשׁוּב בּוֹ לְעוֹלָמִים, סֵטָה לָךְ מִדְּרָכָךְ. עֲמַד הַנְּחֹשׁ עַל עַמְדוֹ, וְלֹא לָקַח לְכָאן וּלְכָאן. שָׁב כְּמוֹ מִקֶּדֶם. אָמַר לוֹ, נָחַשׁ נָחַשׁ, יִדְעָתִי מַה שְּׂאֵתָה רוּצָה, שׁוּב מִדְּרָכָךְ, שֶׁהָרִי גוֹי רָשָׁע בָּא שְׁעָשָׂה רַע לִיהוּדֵי אֶחָד, וְהָרִי הוּא יִשָּׁן שׁוֹכֵב בְּמַעְרָה שְׁלֶךְ, לָךְ וְהָרְגָהוּ. מִיָּד חָזַר אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ וְדִלְגַּ דְּלוּגִים לְפָנָיִהֶם.

אָמַר רבי אֶלְעָזָר, אִם לֹא הָיִיתִי פֹה, כְּמָה רָעוֹת הָיָה עוֹשֶׂה הַנְּחֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהָרִי אָדָם יְהוּדִי אֶחָד עָשָׂה מַעֲשֶׂה שֶׁל חֲטָא, וְעַד שֶׁלֹּא שָׁב בְּתַשׁוּבָה לְחֹשׁוֹ לְנָחַשׁ הַזֶּה לְהַרְגֵּ אוֹתוֹ, וְנִמְלָךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, וְהַתְּנַחֵם מִחֲטָאוֹ, וְאָמַר שֶׁלֹּא יָשׁוּב לְעוֹלָמִים לְאוֹתוֹ הַחֲטָא, וְעַל כֶּף נָצוּל מִן הַדִּין.

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמָה יִדְעָתָּ? אָמַר לָהֶם, סִימֵן נָתַן לִי אָבִא, וְאֲנִי יוֹדֵעַ אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, מִיֵּלֵא הַנְּחֹשׁ שְׂיִדְעָתָּ בּוֹ, אוֹתוֹ שֶׁהַתְּנַחֵם וְשָׁב מִחֲטָאוֹ בְּמָה יִדְעָתָּ? אָמַר לָהֶם, כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ, הַקְּשָׁקְשִׁים שָׁלוּ הָיוּ עוֹלִים וּזְנִבּוּ זָקוּף, וְהוּא שֶׁהוֹלֵךְ (הוֹלֵךְ) בְּבַהֲיִלוֹת, רוּחַ אַחַת הָיְתָה הוֹלֵכֶת כְּנֻגְדּוֹ וְקוֹרֵאת לְפָנָיו: שׁוּב מִדְּרָכָךְ, שֶׁהָרִי שָׁב מִחֲטָאוֹ וְהַתְּנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ.

וְאוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ הָרַע לֹא הָיָה מְצִיֵּת עַד שְׂיִתְּנוּ לוֹ כֶּפֶר אֶתוֹ בְּמִקּוֹם אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהַתְּחַיֵּב מִיָּתָהּ וְשָׁב. שֶׁכֶּף דְּרָךְ הַנְּחֹשׁ לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה – כִּיּוֹן שְׁנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת, לֹא שָׁב עַד שֶׁהַשְּׁלִים אוֹתוֹ הַדִּין הָרַע שְׁנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְעֲשׂוֹת, אוֹ שְׂיִתְּנוּ לוֹ בְּמִקּוֹמוֹ רָשָׁע אַחַר בְּכֹפֶר, שֶׁהָרִי בְּרִיקְנוֹת הוּא לֹא יֵצֵא, כִּיּוֹן שְׁנִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת.

אָמְרוּ לוֹ, מִיֵּלֵא כָּל זֶה, אוֹתוֹ גוֹי שְׂאֵמְרֵת שְׁנִתְּתָּ לוֹ כֶּפֶר בְּמָה יִדְעָתָּ? אָמַר לָהֶם, כִּיּוֹן שֶׁדְּבַרְתִּי לְנָחַשׁ, אוֹתוֹ רוּחַ שֶׁהָיְתָה כְּנֻגְדּוֹ וְלוֹחֶשֶׁת לוֹ שֶׁיָּשׁוּב לְדְרָכּוֹ, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ אָדָם הַתְּנַחֵם, דְּלָגָה אוֹתָהּ רוּחַ עַל אֲזָנוֹ (אֲזַנֵּי וְאִמְרָה לִי).

תְּמַדּוּ הַחֲבֵרִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, נִלְךְ וְנִרְאָה, שֶׁהָרִי הַנְּחֹשׁ עָשָׂה מַה שְׁעָשָׂה. קָמוּ וְקָרְבוּ לְסֹלַע אֶחָד בְּאוֹתוֹ בֵּית שְׂדָה, וּמִצָּאוּ אוֹתוֹ הַגּוֹי מִתּוֹ וְאוֹתוֹ נָחַשׁ כְּרוּךְ עַל עַקְבּוֹ, וְלֹא הָיָה נִבְדָּל מִמֶּנּוּ. וְאַחַר כֶּף נִפְרַד מֵעַקְבּוֹ וְעָלָה עַל גְּרוֹנוֹ וְנִכְרַךְ שָׁם, וּמִשָּׁם הָיָה יוֹרֵד עַל עַקְבּוֹ, שֶׁלֹּא הָיָה נִפְרַד מִמֶּנּוּ.



מִצְאוֹ לוֹ אֲרִנָּק אֶחָד מְלֵא דִינָרִים שְׁגֹזַל מִיְהוּדֵי אֶחָד בְּדֶרֶךְ וְהִכָּה אוֹתוֹ. לָקַח רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת הָאֲרִנָּק. אָמַר, בְּרוּךְ הֶרְחַמֵּן שֶׁבְּכָל הוּא עוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת. שָׁבוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁהָיוּ (הוֹלְכִים).

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָת בְּעֵינַי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ וְאֲתָן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וְלֵאמִים תַּחַת נִפְשֶׁךָ (ישעיה מג). מֵאֲשֶׁר יִקְרָת? יִקְרָת לּוֹ לְכַתְּבִי! וְכִךְ צָרִיךְ: מֵאֲשֶׁר אֶתָּה יִקְרָת בְּעֵינַי. מֵהוּ יִקְרָת? מִכֻּלָּל שֶׁהוּא מַעְצָמוֹ הַתְּכַבֵּד, אֲלֵא כִּךְ הוּא בּוֹדָאֵי. שְׁכַל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא בְּחִיּוֹב לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּהַתְּחַלָּה הוּא מְזַלְזֵל וּמִתְעַב (תוּעֵבָה) לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר שֶׁנִּמְלַךְ וְשָׁב מִחֻטְאוֹ, עֲכָשׁוּ הוּא הַתְּכַבֵּד מַעְצָמוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרָא עָלָיו וְאוֹמֵר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָת בְּעֵינַי נִכְבְּדַת. אֶתָּה מַעְצָמְךָ נִכְבְּדַת.

בְּעֵינַי נִכְבְּדַת וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ. שְׁהָרִי אֵין אֶהְבָּה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַבֶּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה אֲלֵא בְּמִי שֶׁשָּׁב מִחֻטְאוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי אֶהְבְּתִיךָ, אֲבָל מָה אַעֲשֶׂה שְׁהָרִי נִתְּתִי רְשׁוֹת לְנַחֵשׁ לְהִזְיֵק? זוּהִי הָעֲצָה - וְאֲתָן אָדָם תַּחְתֶּיךָ. מֵהוּ אָדָם שֶׁנִּתְּתֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַּחְתֵּיוֹ? אוֹתוֹ אָדָם שֶׁבָּא מֵעַם אַחֵר, שְׁאוֹתוֹ נִחַשׁ יֵאֱכַל מִשְׁלוֹ, שֶׁכָּתוּב וְאֲתָן אָדָם, אֵל תִּקְרִי אָדָם אֲלֵא אָדוּם. וְלֵאמִים, זֶהוּ (בְּרֵאשִׁית כה) לְאֵם מְלֵאָם יֵאֱמָץ, וְזֶה זֶרַע עָשׂוֹ שֶׁנִּתְּתֵן תַּחַת נִפְשׁוֹ.

עַד שִׁישְׁבוּ הָרִי הַיְהוּדִי הַזֶּה שְׁאוֹתוֹ הַגּוֹי גִּזַּל וְהַנְּחַשׁ הַרְגוֹ, בָּא בְּדֶרֶךְ לְאֶה וְעַיִף, וּמִתּוֹךְ חִזַּק הַשָּׁמֶשׁ נִכְנַס בְּאוֹתוֹ שְׁדָה וְיָשַׁב תַּחַת עֵץ אֶחָד, וְהָיָה מִתְרַעַם לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין וְאוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, גְּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵיךָ שְׁאִינִי חוֹשֵׁשׁ עָלַי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוֹנֵי כְּלוּם, שְׁהָרִי בְּדִין נַעֲשֶׂה כָּל (מח) שְׁנַעֲשֶׂה, אֲבָל אֵב וְאֵם זְקֵנִים יֵשׁ לִי, שְׁאִין לִי בְּמָה אֶפְרַנֵּס אוֹתָם, וְעַל זֶה חֲשַׁשְׁתִּי.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה - צָרוּר אֶחָד שֶׁל דִּינָרִים שְׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הָאֲרִנָּק, שֶׁל עֵנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֶפְזָה לְבַתּוֹ הָעֵנִיָּה, מָה אַעֲשֶׂה? רַבּוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה כּוֹאֲבֵנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר.

בְּכָה וְאָמַר, (תהלים יט) מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת צָדְקוֹ יִחְדָּו. דִּינָיו שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם הֵם אָמַת. לְמָה הֵם אָמַת? מִשׁוּם שֶׁצָּדְקוֹ יִחְדָּו. שְׁהָרִי בִשְׁעַת הַדִּין, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת (דין), כְּמָה בְּעָלִי מְגַנֵּם עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וּמִצְדִּיקִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, וְנִלְחָמִים אֵלָיו בְּאֵלָיו. כִּיּוֹן שֶׁצָּדְקוֹ אֵלָיו וְהִסְכִּימוּ כְּאֶחָד, אֲזִי מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת.



אימתי צדקו יחדו? כשמצדיקים כל בני הדין שלמעלה. ועל זה, רבון העולם, אני בוכה, ולא על שלי!

שמע רבי אלעזר והחברים, וקמו אליו. ראו אותו שהיה יושב תחת אותו העץ, והחזיקו בו, ונטלו אותו אליהם. אמר רבי אלעזר, (אל תפחד) צדיק אמת, שאם אינך צדיק, לא ירחיש לך הקדוש ברוך הוא גם גדול כמו שעשה. בראשונה טל ארנקה, ותלך ותראה מה שעשה הקדוש ברוך הוא בגללך.

הלך עמם, וראה אותו הגוי מת, והנחש היה עושה בו נקמות, והיה ברוך על צוארו. השתטח אותו היהודי בעפר, והודה ושבח את רבון העולם, וקם ונשק ידי רבי אלעזר והחברים. אמר להם: כעת ידעתי שהקדוש ברוך הוא הרחיש גם זה בגללכם.

אבל חכמים, על האב והאם הזקנים שיש לי אני בוכה, ועל העני שננתן לי את הצרור. פתח הארנק והראה להם את הצרור, וכן הראה להם המכה שעשה לו אותו הגוי. התפלל עליו רבי אלעזר, ונרפא.

קרבו לאותו הגוי כמקדם, וראו אותו הנחש שהיה עושה בו כבראשונה. אמר רבי אלעזר, נחש נחש, כל מה שעשית – נאה עשית, ועוד שהראית כחך וגבורתך בו ועשית בו נקמות רבות, והרי ראינו שלש פעמים, והראית כל מה שעשית. מכאן והלאה לך והתחבא במערתך, וגוזרני עליך, שלא תזיק לבריה בעולם. נפרד אותו הנחש, וכפף ראשו והלך לו.

אמר רבי אלעזר לאותו היהודי: טל את תכשיט שונאך, שהרי כיס של זהב יש לו אצלו שהשאיר לו בנו של אותו גוי לאביו, ואל תטל משלו כלום, ולך לאיש שבמקום פלוני, ותמצא שמתה אשתו. לך אליו, ותן לו כיס הדינרים הזה, משום שלאותו האיש יש בן אחד, ושמו שמעון, והיה הולך עם סחורה על הים, והם בספינה, ובנו של הגוי הזה גנב לו אותו הכיס ונתן אותו לאותו רשע. ואמר לאותו היהודי שיעלה כיס זה לבנו, שבמהירות ילך אליו, ויודה לקדוש ברוך הוא שהחזיר אבדה לבעליו. וכך עשה. נטל הכיס, והשתחוה לפני רבי אלעזר ונשק ידו. תמהו החברים.

אמר רבי אבא, בכל הדרך הזו יש תמיהה בכל מה שראינו בך, וכעת היא תמיהה על תמיהה, מה זה? אמר להם: דבר זה



אינו בסימן הוא ולא בחכמה, אלא שרוחי מסתכל, ואני ראיתי כאלו בעין ראיתי. תמהו כל החברים. הלכו כל החברים ואותו היהודי עמם, עד שהגיעו לחמיו. כיון שהגיעו לשם, מצאו את חמיו שהיה יושב על גבי מטתו ועוסק בתורה. ברח ברכה רבי אלעזר, וברכו החברים, והוא שמח עמם.

שני מצוות לרבינו יונה אור עינינו: התלויות בכללות השם הקדוש, מצות עשה להתבונן בגדלות השם יתברך שנאמר וידעת היום והשבת אל לבבך כי הויה הוא האלקים

יש עוד שני מצוות לרבינו יונה אור עינינו, התלויות בכללות השם הקדוש, מצות עשה להתבונן בגדלות השם יתברך, שנאמר: "וידעת היום והשבת אל לבבך כי הויה הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד", ונאמר: "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", דהינו להתבונן בגדלות יוצר בראשית האיה האציל ברא ויצר ועשה מראש אדם קדמון לכל הקדומים עד הסוף עשיה האיה יש אלפים ורבו עולמות וכל עלמין קמיה כהאי חירגא דיומא דלא שמיה חשיבין והאיה כל העולמות תלויין בשמו הגדול הויה כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כסא כבודו האיה הוא עומד רגל ראשון שני שלישי רביעי במה הוא משתמש חשמל האיה הוא עומד וכמה פנים הוא מתהפך בשעה אחת הבזק האיה הוא עומד כרוב האיה הוא עומד מצפוני ועד קדקדי האיה אני עומד כמה שעור בפת ידי וכמה שעור אצבעות רגלי וכי לא זה הדרי זהו גדלתי זה הדר יפני שבני אדם מכירים כבודי מה רבו מעשיה הויה ועקר מצוה זאת לחקר וללמד בדברי מן אלקי ודברי הזהר ויבין מעמד ומצב כל העולמות.

(אוצר החיים קאמארא שמות דף נז עמוד ג')

ואנו בלמודנו אותן לא ימצא בדעתנו דבר מובן זולת קריאת המלות

ואין ראיה ממאמרי זהר וספר יצירה ורעיא מהימנא שקבלו מפי סבא דסבין ואליהו ומקדישין עליונים וכן הנה ינוקי דבזהר רוח השם היה בם ומלתו על לשונם וגם האלקי האר"י וגוריו שקבלו ממנו פה אל פה מפי עליונים יצאו הדברים ואנו בלמודנו אותן לא ימצא בדעתנו דבר מובן זולת קריאת המלות מה שאין כן אלו האחרונים המבקשים לבאר דברי הזהר החתומים והנעלמים ולפעמים הם כסותרים זה את זה. (חנות יאיר סימן רי)

אשרי לו מה טוב חלקו ומה נעים גורלו אהוב למעלה ונחמד למטה

אוי לי אם איעצף על הפרישה ולגרם רפיון חשול ומניעה מחכמה זו שהיא בלי ספק נשמת התורה ושרש האמונה בחכמה ודעת ותבונה ובלי ספק דזכה לה וירית לה הוא מבני עליה אשרי לו מה טוב חלקו ומה נעים גורלו אהוב למעלה ונחמד למטה וכו'.



פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ירמיה יז) רַפְאֲנִי ה' וְאַרְפָּא הוֹשִׁיעֲנִי וְאֹנְשֶׁעָה. כִּיִּן שְׂאֲמַר רַפְאֲנִי ה', מֵהוּ וְאַרְפָּא? כִּיִּן שְׂאֲמַר הוֹשִׁיעֲנִי, מֵהוּ וְאֹנְשֶׁעָה? כִּיִּן שְׂהַרְפָּא מַרְפָּא, מִי הוּא שְׂיַכָּה?

אָמַר (אמר רבי יוסי חמיו), כָּל רַפּוּאָה שְׁבַעוּלָם בְּיַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל יֵשׁ מֵהֶם עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וְיֵשׁ מֵהֶם שְׂלָא נִמְסְרוּ בְּיַד שְׁלִיחַ. וְאוֹתָם שְׁנִמְסְרוּ בְּיַד שְׁלִיחַ הֵם רַפּוּאָה, אֲבָל לַפְעָמִים חוּזְרִים. אֲבָל אוֹתָם שְׂהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַרְפָּא לֹא חוּזְרִים לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה רַפּוּאָתוֹ הִיא רַפּוּאָה, שְׂאִין בָּהּ חֲלִי כָּלָל. וּמִשּׁוּם כֵּן רַפְאֲנִי ה' וְאַרְפָּא, וְזֶה בְּלִי קְטְרוּג כָּלָל. וְכַעַת, חֲבָרִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לִי רַפּוּאָה, וְעָשָׂק לִי וְעָרַב לִי.

סִפְּרוּ לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. תָּמָה וּבְכָה וְשָׂמַח. אָמַר, חֲבָרִים, נִדְרַתִּי שְׂאֵלְךָ אֵלָיו וְאַתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְנוֹדָה וּנְשַׁבַּח לְרַבּוֹן הָעוֹלָם. שְׂמַח עִמָּם.

אָמְרוּ לוֹ: בְּמָה הֵייתָ מִתְעַסֵּק? אָמַר לָהֶם, הֵייתִי מִתְעַסֵּק בְּפִרְשַׁת בְּלָק, וְרֵאִיתִי שְׂחֻכְמָתוֹ הֵייתָ חֲזָקָה וְיוֹתֵר מִחֻכְמָתוֹ שֶׁל בַּלְעָם. חֻכְמַת בַּלְעָם פְּעַם אַחַת – וְחֻכְמַת בְּלָק בְּכָל זְמַן. אֲבָל כָּל הַמַּפְתָּחוֹת הָיוּ בְּיַדִּי בַלְעָם, מִשּׁוּם שֶׂהוּא הָיָה שְׂלָם בַּפֶּה. בְּלָק הָיָה יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת כְּשָׂפִיו, וְלֹא יָדַע לְהַשְׁלִים בַּפֶּה.

פָּתַח וְאָמַר, (שם מו) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב כּו'. הַפְּסוּק הַזֶּה (י"ש לַהֲסֻתְכַל ב"ו) פִּרְשׁוּהוּ. אֲבָל אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב – מֵהַכְּשָׁפִים שֶׁל בַּלְעָם. וְאֵל תַּחַת – מֵהַקְּסָמִים שֶׁל בְּלָק.

בֵּא וּרְאֵה אֵיךְ הָיוּ שְׂנִיָּהִם זֶה עִם זֶה בַּעֲצָה רָעָה כִּנְגַד יִשְׂרָאֵל. אָמַר בַּלְעָם: יַעֲקֹב הָיָה בְּבֵית לָכֵן אָבָא, וְנַחֲשׁ נַחֲשִׁים כִּנְגַדוֹ וְיָכַל לוֹ, אֲנִי אֲסַדֵּר נַחֲשִׁים כִּנְגַדוֹ. אָמַר בְּלָק: וְאֲנִי אֲסַדֵּר קְסָמִים לְשֵׁם שְׂנַקְרָא יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִצְאָה רוּחַ אַחַת מִצְדוֹ שֶׁל יוֹסֵף מִתּוֹךְ עַנְפֵי הָאֵילָן, וְנִשְׁכָּה בְּאוֹתָם נַחֲשִׁים וּבִטְלָתָם, וְהִינּוּ שְׂאֲמַר יוֹסֵף (בראשית מד) כִּי נַחֲשׁ יִנְחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי. מֵה זֶה אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי? בְּשִׁבְלִי יֵשׁ אִישׁ שְׂיִבְטַל הַנַּחֲשִׁים לְכַנִּיכָם. בְּשִׁבְלִי הוּא לְמַעְלָה, וְהִינּוּ אִישׁ



אשר כמני. כמוני יש איש למעלה שמוציא רוח אחרת מתוך העץ שלמטה, ונשב באותו הקסם ובטל אותו.

והיננו (משלי טז) קסם על שפתי מלך. מי המלך? זה העץ שלמטה. אזי השיב בלעם ואמר, (במדבר כג) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ושניהם היו משני הצדדים הללו.

כי אתה אני. לא היו ימים מיום שנברא העולם שהצטרף להיות כף הקדוש ברוך הוא עם ישראל כאותו הזמן שרצה בלעם לכלות את שונאי ישראל מן העולם. ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא: בלעם רצה להשמידכם מן העולם, אבל אני לא אעשה כף, (ירמיה מו) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיה שמה ואתה לא אעשה כלה.

שאלו יבאו כל עמי העולם, לא יכולים להשמידכם מן העולם. בא לכן בראשונה ורצה לעקר את יעקב לבדו מן העולם – בא הקדוש ברוך הוא והגן עליו, שכתוב (בראשית לא) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. בא פרעה ורצה להשמידם מן העולם – בא הקדוש ברוך הוא והגן עליהם, שכתוב (שמות א) וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ. בא המן ורצה להשמידם – בא הקדוש ברוך הוא והגן עליהם והשיב הכל על ראשו. וכן בכל דור ודור הקדוש ברוך הוא הוא הגן על ישראל תמיד.

וישראל אומרים, (איכה ג) חסדי ה' כי תמנו כי לא כלו רחמיו. כי לא תמו היה צריך לכתב! אלא חסדי ה' בכל דור ודור היו בעזרנו כי לא תמנו ולא השמדנו. מה הטעם? משום שלא נמנעו רחמיו מעמנו, שכתוב (שם) כי לא כלו רחמיו.

בא וראה מה כתוב בראשונה, (במדבר כב) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור, ואחר כך וילכו זקני מואב וזקני מדן. היה לו לומר ויבאו המלאכים, מה הטעם שנה הדבר ממה שאמר בראשונה? **אף**, אותו בלק הרשע היה חכם בכל הדרגות שלמעלה, אותם שקושרים קשרים לעשות בהם כשפים וקסמים, וכל אותן דרגות יותר עליונות (מהן) דבריהם, שבהן כופים את הדרגות התחתונות.

אמר לו, בכל פעם שאנו מכשפים וקוסמים ומנחשים, יש לנו דרגות ומלאכים ידועים, שנודעים למכשפים ולקוסמים, אבל מכאן והלאה יש לה לעיין במקום אחר עליון.



כתב לו שמות אחרים באותן דרגות קדושות. וכך דרכי הקוסמים והמכשפים, שיודעים אותן דרגות שאותו קסם שורה בהם, ועושים כשפיהם, ומשביעים אותם בדרגות אחרות עליונות מהם, ועושים מה שעושים.

שלח לו כך: העם הזה, אין הקשר שלהם כשאר עמי העולם, אבל הקשר שלהם במקום אחר עליון נקשרים מעל לכל הדרגות.

כתב ושלח לו שמות ההשתלשלות והאבהות של שנים עשר ניצוצות (נשיאים) שסובבים גלגלי המרכבה של הכסא הקדוש. אמר לו: אם תסתכל, באלו תסתכל, משום שהשנים עשר הללו שנקשרים בשנים עשר שבטים. ואם באלה תעשה כשפים, בדיוקן שלהם למטה, שהם שנים עשר שבטים ושנים עשר דגלים פרושים, נוכל להם, ונלחם בהם בקרב, ונעקר אותם מן העולם.

והינו וישלח מלאכים ודאי. זהו שכתוב וקסמים בידם, שמות ההשתלשלות של מלאכים קדושים היו מביאים בידיהם. והוא לא ידע שכל הדרגות העליונות הם בידי הקדוש ברוך הוא. מה חשב בלק? חשב שעם ישראל נמסרו למלאכים כשאר העמים של העולם, ועל כן כתב שמות של שנים עשר המלאכים הללו ושלח לו, והינו וישלח מלאכים.

אמר לו: בא וראה, כל הדרגות שקושרות קשרים לשבר את העם הזה, הן מצד הצפון, ומצד הצפון עתידים לפל, ושלטון המכשפים שלנו הם מצד הצפון. עכשו נוכל להלחם בהם בקרב, שהרי שנים עשר הללו (שהם) קשורים בהם, ומצד הצפון מתחילים להמנות.

והואיל ומשמאל מתחיל, התקף שלהם נחלש ונשבר, משום שכל תקפם הוא לאותו הצד. מהו שאמר שכתוב (מלכים-א טו) עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה, מצפון מתחיל למנות? אמר, הנה התקף שלנו הוא מצפון, ואותן ארבעים חסר אחת, דרגות חזקות מברזל ונחשת, ושתחתיהן אין להן חשבון, ועל כן נוכל לערף בהם קרב ולהתגרות בהם.

והקדוש ברוך הוא לא עשה כך, שלא השאיר אותם למלאכים ולא לצבאות השמים, אלא לקדוש ברוך הוא לבדו. וכל המלאכים הגדולים והשליטים חלק אותם על כל שאר העמים.



וכשכּבּאוּ יִשְׂרָאֵל, נָטַל אוֹתָם הוּא לְבַדּוֹ, וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתַקְוָה בְּגוֹף הָאֵילָן, וְלֹא עֲזַב אוֹתָם בְּיַד הַמַּלְאָכִים, וְלֹא בְּיַד מְמַנִּים וּגְדוּלִים שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב (דברים לב) בְּהִנְחַל עֲלִיוֹן גּוֹיִם. וְאֵלוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים מְתַחַמִּים בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, אַחַר שֶׁפִּזַּר עֲנָפִים וְעֵלִים, נָטַל אֶת יִשְׂרָאֵל וְהִנְחִיל אוֹתָם בְּתַקְוָה גּוֹף הָאֵילָן, שֶׁכְּתוּב (שם) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֻבֵּל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כַּמָּה יָפָה וְנֹאָה זֶה. אֲשֶׁרֵי דְרַכְנֵנוּ, וְכַמָּה דְּכָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים הִרְוַחְנוּ אוֹתָם וְרָאִיתִי. וְאוֹתוֹ יְהוּדֵי הִיָּה שֵׁם לְפָנֶיהֶם. אָמַר לָהֶם, חַכְמִים, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ כַּמָּה טוֹבִים, וּדְבָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים הֵם. מַה זֶה שֶׁכְּתוּב אַחֲרָיו (שם) 'מִצָּאָהוּ בְּאַרְץ מִדְבָּר וּבַתְּהוֹ יֵלֵל יִשְׁמָן וְגוֹ'?

אָמַר לוֹ, אִם יִדְעֶתָ בּוֹ דְּבָר - אָמַר, שֶׁהָרִי הַדְּבָר הַזֶּה פֶּרֶשׁוּהוּ בְּאַבְרָהָם, שֶׁמִּצָּא אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְץ שְׁעוּבָדִים עֲבוּדָה זָרָה, וְאֵין מְכִירִים אֶת אֱמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֹא כָּלֵם הָיוּ טוֹעִים אַחַר עֲבוּדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם, וְהִפְרִיחַ בִּינֵיהֶם עֲנָף אֶחָד שֶׁלֵם לְפָנָי רְבוּן הָעוֹלָם, וּמִצָּא אוֹתוֹ שָׁם.

מַה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נָטַל אֶת אוֹתוֹ הָעֲנָף וְעָקַר אוֹתוֹ מִשָּׁם, וְהִשְׁרָה אוֹתוֹ וְהִשְׁתַּדֵּל וְשִׁתַּל אוֹתוֹ בְּאַרְץ אַחֲרַת, שֶׁכְּתוּב (בראשית יב) לָךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ וּגְוֹמֵר, וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ עִם קְדוּשׁ, וְזוֹ הַמְצִיאָה שֶׁמִּצָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, בְּאַרְץ שְׁלֹא מֵאֲמִינִים בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא יוֹדְעִים מִי הוּא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדֵי, יָפָה זֶה, וְנֹאָה דְּבָר זֶה, אֲבָל יֵשׁ לִשְׁאֵל אִם אַבְרָהָם הִיָּה דִּיּוּקָן שֶׁהֶצְרֵךְ? וְעוֹד, שֶׁהָרִי הַכְּתוּב לֹא מוֹכִיחַ עַל אַבְרָהָם כָּלֵל, וְלֹא הִזְכִּיר אֶת אַבְרָהָם כָּלֵל, וְלֹא אֶת יַצְחָק, אֲלֹא אֶת יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, שֶׁכְּתוּב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֻבֵּל נַחֲלָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ כְּתוּב 'מִצָּאָהוּ וּגְוֹמֵר'.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, עִם כָּל זֶה לֹא קָשָׁה כְּאֵן, שֶׁהָרִי מִצָּאָנוּ שֶׁאַבְרָהָם יָצָא מִתּוֹךְ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְכֵאֵן - אִף עַל גַּב שֶׁיַּעֲקֹב נִזְכָּר, הוּא מִדְּבַר עַל אַבְרָהָם, וְאֵין כָּלֵל קָשָׁיָה בְּדְבָר זֶה. אֲבָל אִם יִדְעֶתָ דְּבָר אוֹ חֲדוּשׁ - אָמַר. (ע"כ מההשמטות).



השלמה מההשמטות סימן יא

פֶּתַח אותו יהודי ואמר, (בראשית א) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְגוֹמֵר. מי הארץ? אותה הנודעת למעלה ומטה. היתה תהו, מה זה תהו? זה קו ירק שמקיף את כל העולם, ונקרא קו תהו, שכתוב (ישעיה לד) וְנָטָה עָלֶיָהּ קו תהו ואבני בהו. בהו, כמו ששנינו, אבנים מפלמות שמשקעות בתוך התהומות, ומהן יוצאים מים.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְדַעַת, תהו, שהוא קו ירק, מהו קו ירק? אלא מצאנו בספר הרופא מקרטינא, ויודן של קסרי שמו, וקוראים את שמו הרופא הקרטינאי, משום שהוא גדול על כל הרופאים ונכבד בחכמה. וכך אומרים בלשון פרסי לאדם נכבד. והוא היה אומר, והארץ היתה תהו, מה זה תהו? הוא קו ירק שמקיף כל העולם, ומי הוא? קלפת האגוז, וזוהי הקלפה החיצונה, שהיא ירקה.

לְפָנִים מְמַנּוּ – בהו, והן אבנים מפלמות שמהן יוצאים מים. מתהו נמשך עור ובשר. מן בהו נמשכות העצמות. לפנים ממנו – וחשך. זו ההמשכה שנמשך ממנה העם של עשו. ואם תאמר מה זה תהו? הרי היא בודאי שהרי החשך תלוי ממנו, אלא אותן אבנים מפלמות נכנסו באמצע, שממנו נמשכות העצמות, כמו שנאמר. וחשך – משיכה דקה, שממנה נמשך עשו.

וְרוּחַ אֱלֹהִים – זה מח האגוז, שמשם נמשך יעקב השלם, כמו האגוז הזה, סוד הכתוב (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סַעְרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, כנגד התהו. לפנים ממנו – ענן גדול, כנגד הבהו. לפנים ממנו – ואש מתלקחת, כנגד החשך. לפנים ממנו – ונגה לו סביב, כנגד של ורוח אלהים.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעִין הַחֲשֵׁמֶל – לפנים מהכל, כנגדו מרחפת על פני המים, זו רוח האם העליונה שמרחפת על הכל. ויעקב השלם הוא, וזה מח האגוז, והקדוש ברוך הוא ימצאהו בארץ מדבר ודאי. אחר כך עשה הקדוש ברוך הוא את כל אותן הקלפות, שכלן יהיו משעבודות לו.

עַד כאן היה כתוב באתו ספר של הרופא הקרטינאי. אחר כך היה רשום בכתוב הזה: כל שמירה שצריך רופא חכם לעשות לחולה ששוכב בבית חליו אסירי המלך, לעבד לרבוץ העולם, שכשהולך



רופא חכם אליו, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישמן, מחלות ששורות עליו, מוצא אותו באסירי המלך.

אם תאמר, הואיל והקדוש ברוך הוא יצנה לתפס אותו, שלא ישתדל שום אדם אחריו – לא כך! שהרי דוד אמר אשרי משכיל אל דל וגומר. דל הוא ששוכב בבית חליו, ואם הרופא חכם, הקדוש ברוך הוא יתן ברכות לאותו שמשתדל בו, ואותו רופא ימצאהו בארץ מדבר, שוכב בבית חליו.

ובתהו ילל ישמן, שאותם חללים דוחקים אותו. מה צריך לו לעשות? יסבנהו, יסובב סבות ויביא עלות כדי שימנע ממנו אותם דברים שמזיקים לו, יקיז לו ויוציא ממנו דם רע.

יבוננהו, יסתכל ויבין אותו החלי ממה היה, ויסתכל כדי שלא יתרבה עליו וינמיך אותו. אחר כך יצרנהו כאישון עינו, כדי שיהיה שמור כראוי באותם משקים ובאותן רפואות שצריך לו ולא יטעה מהם, שאלמלא יטעה אפלו בדבר אחד, הקדוש ברוך הוא מחשיב על הרופא כאלו שפך דם והרגו.

כי הקדוש ברוך הוא רוצה שאף על גב שאותו אדם הוא בבית אסירי המלך, שישתדל עליו בן אדם ויסיע לו להוציאו מבית האסורים.

והיה אומר כך: הקדוש ברוך הוא דן דיני בני העולם למעלה הן למות, הן לשרש, הן לעקר, הן לתת ענש נכסים. מי שראוי לענש נכסים נופל בבית חליו, ולא יתרפא עד שעושה כל מה שנגזר עליו. כיון שנענש בממונו ונתן כל מה שנגזר עליו, מתרפא ויוצא מבית האסורים, ועל זה צריך להשתדל עליו שיתן ענש ויצא.

מי שראוי לשרש, יתפסו אותו ויתנו אותו בבית האסורים עד שישתרש מהכל, ולפעמים שישתרש מאיברים או מאחד מהם, ואחר כך יוציאוהו מבית האסורים.

מי שראוי למות כך זה, שאלו יתן כל כפר וכל ממון שבעולם לא ינצל, ועל זה צריך רופא חכם להשתדל עליו. אם יכול לתת לו רפואה מן הגוף – יפה, ואם לא – יתן לו רפואה לנשמתו וישתדל על רפואת הנשמה, וזהו רופא שהקדוש ברוך הוא ישתדל עליו בעולם הזה ובעולם הבא.



אמר רבי אלעזר, עד עכשו לא שמעתי מהרופא הזה ומהספר הזה, חוץ מפעם אחת שאמר לי סוחר אחד ששמע מאביו, שרופא אחד היה בימיו, שכשהיה מסתכל באדם כשהוא בבית חליו, היה אומר: זה יחיה, וזה ימות. והיו אומרים עליו (שהוא היה צדיק) ירא חטא, וכל מי שלא יכול היה להשיג (לקנות) מה שצריך, הוא היה קונה לו ונותן משלו, והיו אומרים שאין חכם בעולם כמותו, ובתפלתו היה עושה יותר ממה שהיה עושה בידי, וכדומה לנו, זה היה אותו רופא. אמר אותו סוחר, ודאי ספרו בידי הוא, שירשתיו מסבי, וכל דברי אותו הספר התיסדו כלם על סודות התורה, וסודות נסתרים מצאתי בו.

ודברי רפואה שהוא אמר שלא ראוי לעשותם, פרט למי שהוא ירא חטא, והם ממה שהיה עושה בלעם, שהיה לוחש לחשים על חולה, והיה אומר בפיו ומיד מתרפא, וכלם מבררים באותו הספר. **ואמר** זה אסור וזה מתר למי שירא חטא, משום שחטאים רבים אמר שרפואתם תלויה בלחש הפה, והם מצד הנחש, ומהם מצד הקסם. וכל אותם שאסור לומר בפה ואסור לעשות במעשה היה אומר. עד שמצאתי במחלות ידועות שצריך לומר כך ולנדות בנדוי ושמתא על אותו חלי, וזו תמיהה גדולה לנו. שמחו רבי אלעזר ושמחו החברים.

אמר רבי אלעזר, אם היה לנו ספר זה, נראה מהו. אמר, אני אסור במסירה על מנת להראות למנורה הקדושה. ושנינו, אמר רבי אלעזר, אותו ספר היה בידי שנים עשר חדשים, ומצאתי אורות עליונים. כשהגעתי לאותם סודות שהיו מבלעם, תמהתי.

יום אחד לחשתי במקום אחד, והיו האותיות עולות ויורדות, עד שראיתי בחלום ואמר לי, מה לך להפגס בתחום שאינו שלך? התעוררתי, והיה רע לפני על סודות נסתרים שהיו שם. שלחתי לאותו יהודי ונתתי לו הספר, ובסודות של בלעם מצאתי מאותם שמות המלאכים ששלח לו בלק ולא היו מסתדרים על תקונייהם.

אבל כמה מיני רפואה מצאתי בו שמתקנים על תקוני התורה וסודות נסתרים שלה, וראיתי בחסידות ותפלות לקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר שהיה עושה רפואה בפסוקי התורה – חס ושלום! אלא היה אומר סודות התורה, ועל אותו סוד מוציא סודות רפואה



שְׁלֹא רָאִיתִי כְּאֵלֶּה לְעוֹלָמִים. אָמַרְתִּי, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן שֶׁהַחֲכִים בְּנֵי אָדָם בְּחֻכְמָה עָלְיוֹנָה. וּמֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל בִּלְעָם לְקַחְתִּי, וְרָאִיתִי בָהֶם שְׁלֹא הָיָה בְּעוֹלָם חָכֶם בְּכִשְׁפִּים כְּמוֹהוּ. אָמַרְתִּי, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן שֶׁבִטֵּל מִהָעוֹלָם כְּשָׂפִים, כְּדִי שְׁלֹא יִטְעוּ בְּנֵי אָדָם מֵאַחַר יִרְאֵת ה':

(ע"כ מההשמטות).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בִּלְעָם הִרְשָׁע מִי הֲרֵגוּ, וְאִיךָ נִהְרַג? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּנִחָס וְסִיעֵתוֹ הֲרֵגוּהוּ, שְׁכָתוּב (במדבר לא) הֲרֵגוּ עַל חֲלָלִיהֶם. וְשָׁנִינוּ, בְּעִיר מִדִּין הָיָה עוֹשֶׂה בְּחֻכְמַת כְּשָׂפִיו שְׁטָסִים בְּאֹוִיר הוּא וּמַלְכֵי מִדִּין. וְאֶלְמָלָא צִיץ הַקִּדְשָׁה וּתְפַלַּת פְּנִחָס שֶׁהַפִּילּוּס עַל הַהֲרוּגִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב עַל חֲלָלִיהֶם, וְכָתוּב (יהושע יג) וְאֵת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶס הֲרֵגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחָרֵב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל זֶה יִדְעָתִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, כָּל דְּבָרֵי בִלְעָם הִרְשָׁע תְּקִיפִים הֵם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים, שְׁכָתוּב (דברים לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשָּׁה. וְאָמְרוּ, בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם קָם, וּמִיָּהוּ? בִּלְעָם, וְהָרִי בְּאֲרֹנוֹ הַדָּבָר, מִשָּׁה אֵין כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרִים הַעֲלִיּוֹנִים, בִּלְעָם אֵין כְּמוֹתוֹ בְּכַתְרִים הַתַּחְתּוֹנִים. זֶה בְּצַד הַקִּדְשָׁה, וְזֶה בְּצַד שְׁמָאֵל. וְאִם כָּל זֶה הָיָה בִּידוֹ וְכָל כֶּף תְּקִיף בְּחֻכְמָה, אָדָם שִׁישְׁבַח אֵת עֲצָמוֹ בְּכַח תְּקִיף, שְׁכָתוּב (במדבר כג) וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה – אֶעְקֹר אֵת כֹּה מִזֶּה, אִיךָ יָכִלוּ לְהֲרֵגוֹ?

אָמַר בְּסֵפֶר חֻכְמַת שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ כֶּף אָמַר: שְׁלֵשָׁה סִימָנִים הֵם; סִימָן לְעֵבְרָה – יִרְקוֹן. סִימָן לְשִׁטּוֹת – דְּבָרִים. סִימָן שְׁלֹא יוֹדַע כְּלוּם – שְׁבָחִים. וְזֶה הַכְּרִיעַ לְשָׂאָר, שׁוֹטָה בְּכָל עֵבְרוֹת, הַכֵּל יֵשׁ בּוֹ.

וְהָרִי כְּתוּב (משלי כז) יִהְלֶלְךָ זֶר וְלֹא פִיךָ. וְאִם לֹא זֶר – פִּיךָ! – לֹא כֶּף. אֵלֹא אִם אֵין מִי שְׁמִכִּיר אוֹתְךָ, פִּתַּח פִּיךָ לְדַבֵּר בְּתוֹרָה וּלְהוֹדִיעַ דְּבָרֵי אֱמֶת בְּתוֹרָה, וְאִזּוּ פִתְחוֹן פִּיךָ בְּתוֹרָה יִשְׁבַּחוּ דְּבָרֶיךָ וַיִּדְעוּ מִי אַתָּה, שְׂאִין דְּבָר בְּעוֹלָם שְׁמוּדִיעַ עַל הָאִישׁ אֵלֹא בְּזִמָּן שְׁפוֹתַח פִּיו. פִּיו מוֹדִיעַ לְבְנֵי אָדָם מִי הוּא.

אוֹתוֹ בִּלְעָם הִרְשָׁע, תְּשַׁבְּחוֹת מְשַׁבַּח עֲצָמוֹ בְּכָל. וְעַם כָּל זֶה גִּנְבַת דַּעַת הָיָה גּוֹנֵב, וְהִתְעַלָּה בְּדְבָרָיו. בְּדְבָרִים קִטְנִים הָיָה עוֹשֶׂה גְדוּלִים. מֵה שְׂאֵמֶר עַל אוֹתָן מַעֲלוֹת, דְּבָרֵי טְמָאָה הָיָה אוֹמֵר, וְאֱמֶת אָמַר. אֲבָל אוֹתוֹ רָשָׁע הָיָה אוֹמֵר וּמְשַׁבַּח עֲצָמוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר,



והתעלה בדבריו. שכל מי שהיה שומע, חשב שהתעלה על כל נביאי העולם, שכתוב (במדבר טו) שמע אמרי אל וידע דעת עליון. מי האיש בעולם שהיה שומע מפיו דברים אלו שלא חשב שאין בעולם נביא נאמן כמותו?!

ואמת היה, וכך היה. נאם שמע אמרי אל, כך היה. וידע דעת עליון, כך היה. ואותו רשע היה אומר על מעלות שנדבק בהם, שמע אמרי אל. דבר שהוא במעלה עליונה.

וכך אמר, שמע אמרי אל. לא כתוב האל, שהרי (תהלים יח) האל תמים דרכו. אבל סתם אל, אל אחר הוא. (שמות לד) כי לא תשתחוה לאל אחר. שמע אמרי אל – דבר קטן הוא, ודומה למי שלא יודע שהוא גדול ועליון. שמע אמרי אל – אותו שנקרא אל אחר, שכתוב כי לא תשתחוה לאל אחר.

וידע דעת עליון, על כל דרגות השמאה, אותם שמנהגים אנית הם וסערה. ארבעים חסר אחד הם. ואותו רב חובל שכלם מנהגים על ידיו, הוא עליון על כלם. בזה היה נדבק אותו רשע, ואמר שהיה יודע דעת עליון, דרגה שהוא עליון על כל מנהגי הספינה. מי שומע זה שלא יבהל בדעתו ויאמר שאין כמוהו בעולם? אלא אותו רשע משבח את עצמו בדרך נסתר ואמר דברי אמת, וגנב דעת בני העולם. **אשר** מחזה שדי יחזה. מי ששומע את זה חשב שהיה רואה מה שלא ראה אחר בעולם. מחזה שדי – זה ענף אחד מאותם ענפים שהיו יוצאים משדי, ולמה? שבתחמה זו נראים שלשה כנגד ש' של שדי, כנגד שלשה ענפים שבו, ומראה שני נביאים, בדי ערבות, שתומכים בו, כנגד שבעים ושנים ענפי עין הרע לסתם אותם. כשפא בלק, אמר, אני אוכל להם. עמלק ביחד עם חכמה זו בא אליהם ויכל להם.

ושלח לבלעם ואמר לו, אני יש בי שתי אותיות של עמלק, שהם ל"ק, שהם סיום עמל"ק. לי יש ל"ק, ועמלק ל"ק. לי הסיום, וכך הראשית – ב"ל. אמר לו רבי שמעון, כך אמר, ראשית בלק ב"ל, וראשית בלעם ב"ל. ראשית בלק היתה בו בבלעם, וסיום עמלק היה בבלק, וסיום בלעם היה ראשית עמלק.

ואם תאמר שלא נוכל להם משום שכשפי משה רבם שהיה פושט ידיו, הרי יד זו יש באותם גדולים שיכולים בכשפים להתחזק



יותר. והיננו שכתוב וקסמים בידם. בידיהם לא כתוב, אלא בידם. יד מול יד. כף שלח לו בלק לבלעם.

וְלִכֵּן מחזה שדי, כמו שאמרנו. ולכן נענשו, ונענשו למעלה, ונקראים מחזה, כמו שנאמר (מלכים-א ז) ומול מחזה אל מחזה. ענף שיוצא משם. ומיהו אותו מחזה? עזא ועזאל, שהם נפל וגלוי עינים, והוא מחזה שדי, שהיה רואה נופל וגלוי עינים.

אִיפֹה היה בלעם באותה שעה? אם תאמר במדין, הרי כתוב ועתה הנני הולך לעמי. אם הלך לו, מי נתן אותו במדין? אלא אותו רשע, כיון שראה שנפלו מִיִּשְׂרָאֵל כ"ד אלף על עצותיו, התעכב שם, והיה רוצה מהם שִׁכְרוּ. ובעוד שהתעכב שם, בא פנחס וגדולי החיל לשם.

כִּיֶּן שראה את פנחס, פרח באויר, ושני בניו עמו, ינוס ויומברוס. ואם תאמר, הרי מתו במעשה העגל, שהרי הם עשו אותו? אלא כך היה בודאי, וזהו שכתוב (שמות לב) ויפל מן העם ביום ההוא כשִׁלַּשְׁת אֲלֵפֵי אִישׁ. וכי לא היו יודעים חשבון קטן זה? והרי כמה חשבונות רמים עליונים וגדולים ידע הכתוב למנות, וכאן כשִׁלַּשְׁת אֲלֵפֵי אִישׁ? אלא אלו בני בלעם, ינו"ס ויומברוס, שהיו שקולים כשִׁלַּשְׁת אֲלֵפֵי אִישׁ.

אָלֵא אותו רשע, כל כשפי העולם היה יודע, ולקח גם כן כשפי בניו שהיו רגילים בהם, ובהם טס ועלה. פנחס ראה אותו, שהיה אדם אחד טס באויר והיה מתעלה באויר מהעין, הרים קול לבני חיל ואמר: יש מי שיודע לפרח אחרי אותו רשע, שהרי בלעם הוא? ראו אותו שהיה טס.

צִלְיָה בן שבט דן קם, ולקח שלטון ששולט על כשפים ופרח אחריו. כיון שראה אותו רשע, עשה דרך אחר באויר, ובקע חמשה אוירים באותו דרך, והתעלה והתפסה מהעין, ואז הסתפן צליה באותה שעה והיה בצער, שלא ידע מה יעשה. הרים אליו פנחס קול ואמר: צל התנינים שרובצים על כל הנחשים, הפך בשערותיה. מיד ידע וגלה אותו מקום, ונכנס אליו. מיד התגלה, וירדו שניהם לפני פנחס.

בא וראה, אותו רשע כתוב בו וילך שפי, זהו עליון שדרגותיו נחש זכר. צליה לקח שנים, זכר ונקבה, ובו שלט עליו, משום



שֶׁהַשְּׁלוֹטוֹן שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם לָקַח וְהִתְכַּוְּפּוּ לְפָנָיו. וְזֶה הָיָה (בראשית מט)
שְׁפִיפֵן עָלַי אֲרַח. עַל אוֹתוֹ אֲרַח שְׁעַשֶׂה אוֹתוֹ רָשָׁע, שְׁכָתוּב (שם) יְהִי
דָן נַחֵשׁ עָלַי דָּרָךְ – זֶה שְׁמִשׁוֹן. שְׁפִיפֵן עָלַי אֲרַח – זֶה צְלִיָּה.

הַנְּשִׂיָּה עֵקְבֵי סוּס – זֶה עִירָה, שְׁהָיָה עִם דָּוִד, שְׁהָיָה בְּאֵ מֶדֶן, וּבְגִלְלוֹ
תְּלוּיָה גְבוּרָתוֹ בְּדָוִד, שְׁכָתוּב (שמואל ב ח) וַיַּעַקֵּר דָּוִד אֶת כָּל
הַרְכָּב. וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אַחֲזוּר – זֶה שְׂרָיָה, שְׁעַתִּיד לְבֹא יַחַד עִם מְשִׁיחַ בֶּן
אֲפְרַיִם, וְהוּא מְשַׁבֵּט דָּן, וְעַתִּיד הוּא לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת וּקְרָבוֹת בְּשָׂאֵר
הָעַמִּים. וְכַשְׁזֶה יָקוּם, אֲזִי מְחַפֶּה לְגֵאֲלַת יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (בראשית מט)
לִישׁוּעַתְךָ קִנִּיתִי ה'. וְאִף עַל גַּב שְׁפָרְשׁוּהוּ לְפָסוּק זֶה, אֲכַל בְּרוּר
הַדָּבָר כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר וְכְמוֹ שְׁפָרְשׁוּהוּ, וְעַל זֶה בָּא הַפָּסוּק וּמוֹכִיחַ.

כִּיֹּן שִׁירַד אוֹתוֹ רָשָׁע אֶל פְּנֵחָס, אָמַר לוֹ: רָשָׁע! כְּמָה גִלְגוּלִים רָעִים
עָשִׂיתָ עַל הָעַם הַקְּדוֹשׁ. אָמַר לוֹ לְצִלְיָה: בֹּא וְהַרְג אוֹתוֹ, וְלֹא
בְּשֵׁם, שְׁלֹא רָאוּי זֶה לְהַזְכִּיר עָלָיו קִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, בְּשִׁבִיל שְׁלֹא תִצָּא
נִשְׁמָתוֹ וְתִכְלַל בְּדַבָּרִים שֶׁל דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת, וְתִתְקַיֵּם בּוֹ מַה שְׁאָמַר
תָּמוֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָשָׂה בּוֹ כְּמָה מִיָּנִי מוֹת וְלֹא מֵת, עַד שֶׁלָּקַח חֶרֶב
שְׁהָיָה מִתְקַן (תְּקוּקָה) עָלֶיהָ נַחֵשׁ מִצַּד אֶחָד וְנַחֵשׁ מִצַּד שֵׁנִי.
אָמַר לוֹ פְּנֵחָס: בְּשִׁלּוֹ קַח (הַרְג אוֹתוֹ), וּבְשִׁלּוֹ יָמוּת. אֲזִי הַרְג אוֹתוֹ וַיְכַל
לוֹ. שְׁכָךְ דָּרָךְ אוֹתוֹ צַד – מִי שְׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, בּוֹ יָמוּת, וּבוֹ תִצָּא
נִשְׁמָתוֹ, וּבוֹ יִכְלַל. וְכַךְ מֵת בְּלֵעָם, וְדָנִים אוֹתוֹ בְּדִינֵי אוֹתוֹ הָעוֹלָם
וְלֹא נִקְבַּר לְעוֹלָמִים. וְכָל עֲצָמוֹתָיו נִרְקְבוּ, וְנִעֲשׂוּ כְּמָה נַחֲשִׁים
מְזֵהִים מִזִּיקִים שְׂאֵר בְּרִיּוֹת, וְאִפְלוּ הַתּוֹלְעִים שֶׁהֵיוּ אוֹכְלִים בְּשָׂרוֹ
הַפְּכוֹ לְנַחֲשִׁים.

מִצָּאֵנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אֲשִׁמְדָּאִי שֶׁנִּתֵּן לְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ, שְׁכָל מִי שְׁהָיָה
רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים חֲזָקִים נִסְתָּרִים מִהָעֵינַן, אִם יִדַע הַסֵּלַע
שְׁשֵׁם נִפְל בְּלֵעָם, יִמָּצֵא מֵאוֹתָם נַחֲשִׁים שֶׁהֵיוּ מֵעֲצָמוֹת אוֹתוֹ הַרָשָׁע,
אִם יַהֲרֹג אֶחָד מֵהֶם – בְּרֹאשׁוֹ יַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים עֲלִיוֹנִים, בְּגוּפוֹ כְּשָׁפִים
אַחֲרִים, בְּזַנְבּוֹ כְּשָׁפִים אַחֲרִים. שְׁלֵשָׁה מִיָּנִי כְּשָׁפִים בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.
כְּשִׁבְאָה מְלַכַת שְׁבָא לְשִׁלְמָה, מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁשָׂאֵלָה אֶת שְׁלְמָה,
אָמְרָה: עֲצֵם הַנְּחֹשׁ שֶׁל שְׁלֵשָׁה רָאשִׁים בְּמָה נִתְּפָס? מִיָּד –
(מלכים א-א) לֹא הָיָה דְבָר נִעְלָם מִן הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ. הִיא שְׂאֵלָה
עַל זֶה, וְהִיתָה צְרִיכָה אוֹתָם נַחֲשִׁים, וְלֹא יְכַלָּה לְקַחַת אֶחָד מֵהֶם. מַה



השיב לה? דברים שהיו בלבה. כך הודיע לה, שכתוב ויגד לה שלמה את כל דבריה. אותם נחשים לא יכולים להם כל בני העולם, פרט לדבר של סוד אחד. ומהו? שכבת זרע רותחת.

ואם תאמר, מי יכול? אלא בשעה שהאיש מוציא אותה שכבת זרע כשהוא בתאוה, מוציא אותה לשם אותו נחש ברצון התאוה. כשיוצאת רותחת, לוקחים אותה מיד בלבוש אחד, ואותו לבוש זורקים לנחש, מיד כופף ראשו, ותופסים אותו כמו שתופסים תרנגול הבית. ואם בכל כלי הקרב של העולם יערכו באחד מהם – לא יכולים לא. ובזה לא צריך אדם בעולם כלי קרב ולא דבר אחר, ולא צריך להשמר מהם, שהרי כלם נכפים אליו. אז דבקו הדברים הללו בלבה, והתאוה לזה.

מכאן והלאה, אלעזר בני, הקדוש ברוך הוא עושה מה שעושה באותו רשע, וסודות נסתרים אלו לא הצטרכו להתגלות. אבל משום שהחברים שכאן ידעו דרכים נסתרים של העולם, גליתי לכם. שהרי כמה מנהגים נסתרים הם בעולם ובני אדם לא יודעים, ואותם פלאות נסתרים, גדולים ועליונים. עליו ועל שדומה לו קראנו, (משלי י) ושם רשעים ירקב. אשריהם צדיקי האמת, עליהם כתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'.

ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה וגו'. רבי אבא פתח, (שם קב) תפלה לעני כי יעטף וגו'. שלשה הם שכתוב בהם תפלה. ובארו דבר זה (אבל דבר זה) – אחד היה משה, ואחד היה דוד, ואחד עני, שנכלל בהם והתחבר בהם. ואם תאמר, הרי כתוב (חבקוק ג) תפלה לחבקוק הנביא – הרי ארבעה הם? אלא חבקוק לא בגלל תפלה היה, ואף על גב שכתוב בו תפלה, תשבחת והודאה היא לקדוש ברוך הוא על שהחיהו ועשה אתו נסים וגבורות, שהרי בן השונמית היה.

אבל שלש הן שנקראות תפלה: (תהלים ז) תפלה למשה איש האלהים, תפלה זו שאין כמותה באיש אחר. תפלה לדוד, תפלה זו היא תפלה שאין כמותה במלך אחר. תפלה לעני, תפלה היא מאותן שלש. מי חשובה מכלן? הוי אומר תפלת העני. תפלה זו קודמת לתפלת משה, וקודמת לתפלת דוד, וקודמת לכל שאר תפלות העולם.



מה הטעם? משום שהעני הוא שבור לב, וכתוב (שם לד) קרוב ה' לנשברי לב וגו'. והעני עושה תמיד קטטה בקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא מקשיב ושומע דבריו. כיון שמתפלל תפלתו, פותח כל חלונות הרקיעים, וכל שאר התפלות שעולה למעלה, דוחה אותן אותו עני שבור לב, שכתוב תפלה לעני כי יעטף. כי יתעטף צריך לו לכתב! מה זה כי יעטף? אלא הוא עושה עטוף לכל תפלות העולם, ולא נכנסות עד שנכנסת תפלתו.

בלא פנימיות התורה אז התורה היא יבשה בלי אור וחיית כו' והחיות היא פנימיות התורה ובמקדש מלך מה שאמר על זה והינו דחיצוניות התורה תורה הנגלית היא בחינת לבושי התורה והנשמה בהם היא בחינת פנימיות התורה וכמו שהנשמה מחיה את הגוף כמו כן פנימיות התורה מחיה את חיצוניות התורה וכשלומד פנימיות התורה אז יש לו חיות בלמוד התורה הנגלית וחי בהם, וממילא הלמוד כאשר הוא בחיות, הרי הוא מתאים אל הפונה האמתית בלמודו כו' מה שאין כן כשאינו לומד פנימיות התורה הרי למוד התורה הנגלית שלו, היא כגוף בלא נשמה והרי הוא כגוף מת בלי שום חיות וממילא גם כונת הלמוד אינו כדבעי כו'.

וזהו גם כן מה שאמרו בתקוני זהר תקון ל' תנינא כתיב ורוח אלקים מרחפת מאי ורוח כו' עד דאלין אנון דעבדי לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בבחמה בקבלה כו' יעין שם דבלא פנימיות התורה אז התורה היא יבשה בלי אור וחיית כו' והחיות היא פנימיות התורה וכו' וזהו ענין ודרך חיים דקאי על פנימיות התורה שהוא בחינת עץ החיים וכאשר יש בחינת דרך חיים אז ממשיך על ידו בחינת נר מצוה ותורה אור כו' שנתבאר לעיל פרק ב' שעל ידי תורה ומצוות ממשיך גלוי אור אין סוף והינו כשיש דרך חיים בחינת פנימיות התורה ואז וחי בהם בעסק התורה והמצוה שלו כו' קצור, יוסיף אשר פנימיות התורה היא כנשמה לחיצוניות התורה הגוף ונותנת בה חיים כשיש דרך חיים פנימיות התורה ממשיך על ידו נר מצוה ותורה אור.

(קונטרס עץ חיים שם פרק טו)

כאשר עוסק בפנימיות התורה ומתחבר עץ הדעת בעץ החיים, אז נעשה לו למוד הנגלה בחינת סמא דחיי והנה על פי כל הדברים הנאמרים לעיל תדעו ותבינו נחיצות והכרחיות עסק פנימיות התורה ואשר היא עקר חיינו ואם כי בזמן ביום צריכים לעסק יותר בתורה הנגלית בכדי לברר ברוחין וכו' אבל זה גופא שיהיה עסק התורה רצוי ומכון אל אמתית הכונה הוא על ידי עסק התורה הפנימיות ובה דוקא יהיה בלמוד התורה הנגלית ובלעדה אין למוד הנגלה רצוי ומכון כלל כי חס ושלום יפל הנפול ממנה שנעשה יש ודבר ויורד ונפול חס ושלום ומתדבק באילנא דמותא רחמנא ליצלן כי אם כאשר עוסק בפנימיות התורה ומתחבר עץ הדעת בעץ החיים וכו' אז נעשה לו למוד הנגלה בחינת סמא דחיי כו'.

(קונטרס עץ חיים שם פרק כא)



סדר הלימוד ליום יא אייר [יום 218 בשנה]

והקדוש ברוך הוא אומר: יתעטפו כל התפלות, ותפלה זו תכנס אלי. איני רוצה כאן בית דין שידון בינינו. לפני יהיו תרעומות שלו, ואני והוא לבדנו. והקדוש ברוך הוא מתיחד לבדו באותן התרעומות, באותה תפלה, שכתוב ולפני ה' ישפך שיחו. לפני ה' בודאי.

כ חילות השמים שואלים אלה לאלה: במה מתעסק הקדוש ברוך הוא? במה משתדל? אומרים: מתיחד בערגה בכלים שלו. כלם לא יודעים מה נעשה מתפלת אותו עני ומכל אותן תרעומותיו. שאין תאנה לעני אלא כששופך דמעותיו בתרעמת לפני המלך הקדוש, ואין תאנה לקדוש ברוך הוא אלא כשמקבל אותם ונשפכים לפניו. וזוהי תפלה שעושה עטוף ועוטפת כל תפלות העולם.

משה התפלל תפלתו, והתעכב כמה ימים בתפלה זו. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי השמים, כלם מזמנים להפתח לעני, ואין בכל תפלות העולם שהקדוש ברוך הוא מקשיב מיד כמו לתפלת העני. כיון שראה את זה, עשה עצמו עני ומספן. פשט לבוש המלכות וישב על הארץ כמו עני ואמר תפלה, שכתוב (תהלים פו) תפלה לדוד הטה ה' אָזְנֶךָ עֲנֵנִי. ואם תאמר למה? בגלל כי עני ואביון אני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, ולא מלך אתה, ושולט על מלכים חזקים, ואתה עושה עצמך עני ואביון! מיד החזיר תפלתו לגון אחר ועזב דבר אביון ועני, ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני. ועם כל זה, הכל היה בודד.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת, ועם כל זה (ועל זה) צריך לאדם שמתפלל תפלתו (להיות שם עני ואביון) לעשות עצמו עני, כדי שתכנס תפלתו בכלל כל העניים. שהרי כל שומרי השערים לא משאירים כף להכנס כמו שמשאירים את העניים, שהרי בלי רשות נכנסים. ואם עושה אדם עצמו ושם רצונו תמיד כעני, תפלתו עולה ונפגשת עם אותן תפלות העניים ומתחברת אתן, ועולה יחד אתן ונכנסת בכללן, ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש (בהם).

דוד המלך שם את עצמו בארבעה דרכים: שם עצמו יחד עם עניים, שם עצמו יחד עם חסידים, שם עצמו יחד עם עבדים, ושם



עצמו יחד עם אותם שמוסרים עצמם ונפשם על קדשת שמו. שם עצמו עם עני, שכתוב כי עני ואביון אני. שם עצמו יחד עם חסידים, שכתוב שמרה נפשי כי חסיד אני, משום שצריך האדם שלא לשים עצמו רשע. ואם תאמר, אם כן, לא הפרט חטאיו לעולמים? לא כן! אלא כשיפרט חטאיו, אז הוא חסיד, שבא לקבל תשובה. מוציא עצמו מצד הרע שהיה בטנפת שלו עד עכשו, וכעת נדבק בימין העליון, שהיא פשוטה לקבלו.

וְלֹא תאמר שלא יקבלו הקדוש ברוך הוא עד שיפרט חטאיו מיום שהיה בעולם, (אם כן) איפה (א) אותם שהתכסו ממנו, שלא יכול להגיע. אלא לא צריך לפרש, פרט לאותם שיזכר מהם. ואם שם רצונו בהם, כל האחרים נמשכים אחריהם. שהרי למדנו, אין בודקים חורי הבית העליונים למעלה, ולא אותם תחתונים למטה בבעור חמץ. אין כיון שבדק כפי מראה עיניו מה שיכול להגיע, הכל נמשך אחרי זה והתבטל יחד אתו.

וְכֵן גרסנו בנגעים: עשרים וארבעה ראשי איברים הם שלא מטמאים משום מחיה. והכהן לא טורח אחריהם, והינו מה שכתוב, (ויקרא יג) לכל מראה עיני הכהן. מקום שיכול לראות מכתש בהסתכלות אחת, ולא צריך להנמיך את עצמו ולהרים עיניו כאן וכאן. גם כן לא צריך לפרט חטאיו (לבקש) מיום שהיה, שהרי חורי הבית התחתונים, ולא אלו שהתכסו שלא יכול להגיע, שהם חורי הבית העליונים למעלה, (אלא) בא ראה, לכל מראה עיני הכהן. וכלם נמשכים אחריהם. ועל זה שם דוד עצמו בתוך החסידים.

הוא שם עצמו יחד עם עבדים, שכתוב (תהלים קנג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב (שם פו) הושע עבדך אתה אלהי. שם עצמו עם אותם שמסרו נפשם על קדשת שמו, שכתוב (שם) שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא. בכל הארבעה הללו שם עצמו דוד המלך לפני אדונו.

אמר רבי אלעזר, הרמתי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש. שהרי שנינו, אסור לו לאדם להרים ידיו למעלה פרט לתפלה, ובברכות ובתחנונים לאדונו, שכתוב (בראשית יד) הרמתי ידי אל ה' אל עליון, ומתרגמים: הרמתי ידי בתפלה. שהרי באצבעות הידים יש דברים עליונים. וכעת כן אני עושה, ואומר שכל מי שארבעה אלו



יסדר לפני אדונו ועושה עצמו ברצון בתקון זה כראוי, בתקון זה לא תחזר תפלתו ריקם.

בתחלה עבד – לסדר שבח לפני אדונו ולזמר לפניו, וזה בתשבחות שלפני התפלה. אחר כך עבד לאחר שהתפלל תפלת עמידה, הוא עבד שסדר תפלת אדונו. אחר כך עבד אחר שהתפלל כל תפלתו והלך לו. ועל זה עשה עצמו דוד שלש פעמים בתפלה זו עבד, שכתוב הושע עבדך אתה אלהי. שמח נפש עבדך. וכתוב (תהלים פו) תנה עזך לעבדך. הרי שלש פעמים צריך לשים עצמו עבד.

אחר כך לשים עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדשת שמו, כלומר ביחוד של שמע ישראל. שכל מי ששם כך רצונו בזה הפסוק, נחשב לו כאלו מסר עצמו על קדשת השם.

לאחר ששם עצמו עני, בזמן שנכנס ודופק על פתחים של רומי מרומים, כשאומר אמת ויציב (סו"ק) גאלה לתפלה, להיות בתפלת עמידה שבור לב עני ומסכן. ולשים רצונו להכלל בתוך העניים בשברון לב בנמיכות נפש.

לאחר ששם עצמו בתוך חסידים בשומע תפלה לפרש חטאיו, שך צריך יחיד בשומע תפלה בשביל להתדבק בימין שפשוטה לקבל שבים, אז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלה כראוי.

מי כולל כל אלה? אותו שצריך לכלל אותם, וזהו עבד שכולל את כל השאר. שלשה עבדים הם בשלשה מקומות, וכלם אחד. ועליהם כתוב (שם כג) הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד הם אותם אחרים. בין עבד ראשון לעבד שני יש לו למסר נפשו על יחוד קדשת שמו, ולשים עצמו עני ומסכן בתפלת עמידה, ולשים עצמו בתוך חסידים בשומע תפלה. עבד שלישי לאחר ששים וסדר הכל.

למדנו, באותה שעה שמסדר בן אדם כל ארבעה הסדורים הללו ברצון הלב, נוח לפני הקדוש ברוך הוא ופורש ימינו עליו, באותו עבד שלישי, וקורא עליו ואומר לו עבדי אתה, שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי תפלה של אדם זה לא תחזר ריקם לעולמים. בא רבי אבא ונשקו.

אמר רבי אלעזר, בא וראה, שני עבד מאותם השלשה הם שכוללים כל אלה, שהרי השלישי עומד לחתם בו חותם למעלה לשים



בו יד מימין המלך ולהשתבח בו. אבל שני אלה, ראשון ושני, הם כלל הכל. ודוד משבח עצמו בהם, שכתוב (תהלים קטז) אָנָה ה' כִּי אָנִי עֲבָדְךָ אָנִי עֲבָדְךָ וְגו', שאלו כוללים כל השאר. שלישי בך עומד לגאל אותי, שכתוב הושע עבדך אתה אלהי. מי שמסדר את זה, שיהיה ידוע לו שהקדוש ברוך הוא משתבח בו, וקורא עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. בא רבי אבא ונשקו.

אמר רבי אבא, על זה קראנו, (שם יט) הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפֹזֵר רַב וְגו'. כמה מתוקים דברים עתיקים שסדרו הראשונים. ואנו, כשטועמים אותם, לא יכולים לאכל. ודאי זה כך, והפסוק מוכיח על שלשה עבדים, והם אחד ובמקום אחד. ושנים כפי שאמרת, ואחד הוא להתעטר בו הקדוש ברוך הוא, שכתוב (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם וְגו'. לא ימכרו ממכרת עבד. משום שהקדוש ברוך הוא צריך להתעטר בשלשת אלה. ועל זה לא ימכרו לשם עבד, שהרי הקדוש ברוך הוא היה.

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה נ) מִי בָכֶם יֵרָא ה' וְגו'. מה זה שמע בקול עבדו? פסוק זה בארוהו החברים בתפלה, וכך הוא. מי שרגיל לבא לבית הכנסת להתפלל ויום אחד לא בא, הקדוש ברוך הוא שואל עליו ואומר: מי בכם ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מה זה שמע בקול עבדו? במי? אם תאמר בנביא או באיש אחר – מי נתן נביא או אדם אחר לתפלה, שמשום שהתפלל תפלתו שומע בקול נביא או אדם בעולם?!

אף אותו שמתפלל תפלות בכל יום, הוא שומע באותו קול שקורא לו הקדוש ברוך הוא ומשתבח בו ואמר שהוא עבדו ודאי. שמע בקול, באיזה קול? באותו שנגקרא עבדו. שבח עליון הוא שיוצא עליו קול שהוא עבדו. ועוד, שקול נשמע בכל אותם רקיעים שהוא עבד המלך הקדוש, וזהו שומע בקול עבדו.

אשר הלך חשכים ואין נגה לו. וכי משום שלא בא להתפלל הלך חשכים? אלא פרשוה. אבל עד שלא יתכנסו ישראל לבתי כנסיות להתפלל, הצד האחר עומד וסוגר כל האורות העליונים שלא יתפשטו ויצאו על העולם. ושלש פעמים ביום הולכים צד האחר, זכר ונקבה, ומשוטטים בעולם. ואותו זמן נתקן לתפלה, משום שאין שם קטרוג כלל.



וְאִזּוּ הוּא זְמַן לְתַפְלָה, מְשׁוּם שֶׁהֵם הוֹלְכִים לְשׁוּטֵט בְּהַרֵי הַחֹשֶׁךְ, וְהָאֵל נִשְׁפָּה, אִזּוּ נִפְתָּחִים חֲלוֹנוֹת אֲוֵרוֹת עֲלִיוֹנִים, וְיוֹצְאִים וְשׁוֹרִים עַל בְּתֵי כְּנִסְיֹת בְּרֹאשׁ אֵלֹהֵי שְׁמֵת־פְּלִלִים תְּפִלוֹת, וּמִתְחַלְקִים אֲוֵרוֹת עַל רֵאשִׁיָּהֶם. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל עַל אוֹתוֹ שְׁלֵא נִמְצָא שָׁם וְאוֹמֵר: חָבַל עַל פְּלוֹנֵי שְׁהִיָּה רְגִיל כָּאֵן, וְכַעַת שְׁהִלֵּךְ חֲשָׁכִים וְעָבַר מִלְּפָנַי הָאֲוֵרוֹת וְהִלֵּךְ לְשׁוּטֵט בְּהַרֵי הָעוֹלָם, וְיִצָּא מֵאוֹתוֹ נִגְהָ אֹר שְׁמֵאִיר וְאִין (לו) בּוֹ חֵלֵק, אִין נִגְהָ לוֹ, כְּמוֹ שְׁמֵת־חֵלֵק וְשׁוֹרָה עַל הָאֲחֵרִים שְׁשָׁם, כְּמָה טוֹבוֹת אֲבָדוֹ מִמֶּנּוּ. (אִין נִגְהָ לוֹ כַּעַת שְׁהִלֵּךְ חֲשָׁכִים) וְאֵלֹהֵי הָיָה שָׁם, יִבְטַח בְּשֵׁם ה' - בְּכֹלֵל הָעֶבֶד הָרֵאשׁוֹן, וְיִשְׁעֵן בְּאֵלֵהֶיו - בְּסוֹד הָעֶבֶד הַשְּׂנִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר בְּנֵי, וְדַאי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה עֲלֶיךָ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אַרְיָה בֶּן אַרְיָה, מִי יָקוּם לְפָנֶיהֶם כְּשִׁשׁוּאָגִים לְטָרְף טָרְף? כָּל אַרְיָוֹת הָעוֹלָם הֵם תְּקִיפִים, וְאֵלֶּה יוֹתֵר מִכָּלֶם. כָּל הָאֲרִיּוֹת שְׁבַעֲוֹלָם קָשִׁים לְהוֹצֵאת הַטָּרְף מִפִּיהֶם, וְאֵלֹהֵי נוֹחִים לְהוֹצִיא מִפִּיהֶם טָרְף. הֵם טוֹרְפִים טָרְף וְנוֹתְנִים לְכָלֶם.

אֲשֶׁר הִלֵּךְ חֲשָׁכִים, אֲשֶׁר הִלְכוּ צָרִיף לוֹ לְכַתְּבִי! אָמַר רַבִּי אֲלַעְזָר, מְשׁוּם שֶׁהֵם שְׁרוּיִים בְּחַבּוּר וּמִיד נִפְרָדִים. הִלֵּךְ הַחַבּוּר - חֲשָׁכִים נִפְרָדוּ. שׁוֹרִים בְּחַבּוּר וְנִפְרָדִים מִיד. כְּמוֹ זֶה (יִחְזַקְאֵל א) רוּחַ סַעְרָה בָּאָה, כָּלֵל שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה. בָּאָה וְהִיא עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, מִיד נִפְרָדִים.

וַיִּרְא בֶּלֶק וְגו'. רַבִּי אֲלַעְזָר אָמַר, וְדַאי מָה שְׁאָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, דְּבָר נִסְתָּר הָיָה. אֲבָל כְּתוּב, (תְּהִלִּים פד) גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית וְדָרוֹר קָן לָהּ וְגו'. וְכִי דוֹד הַמֶּלֶךְ עַל צְפוּר בְּעוֹלָם הָיָה אוֹמֵר דְּבָר זֶה?

אֲלָא כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ כְּמָה חֲבִיבוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְפָנַי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִם תֵּאמַר כָּל נְשָׁמוֹת הָעוֹלָם - לֹא כֵּן! אֲלָא אוֹתָן נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁשָׁם מְדוּרָן אֵתוֹ, מְדוּרִיהֶן לְמַעְלָה וּמְדוּרִיהֶן לְמַטָּה, וְכֵן נֵאמַר. גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית - אֵלֹהֵי רוּחוֹת הַצְּדִיקִים.

שְׁנִינוּ, שְׁלֵשׁ חוֹמוֹת הֵן לְגַן עֵדֵן, וּבֵין כָּל אַחַת וְאַחַת כְּמָה רוּחוֹת וְנְשָׁמוֹת מְטִילוֹת שָׁם וְנִהְנוֹת מִרִיחַ שֶׁל עֲנוּגֵי הַצְּדִיקִים שְׁבַפְּנִים, אִף עַל גִּב שְׁלֵא זָכוּ לְהַכְּנִס. אֲבָל עֲנוּג רוּחוֹת הַצְּדִיקִים שְׁבַפְּנִים - (יִשְׁעִיָּה סד) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים וְגו'.



יָיָמִים רְשׁוּמִים יֵשׁ בְּשָׁנָה, וְהֵם יָמֵי נִסְן וְיָמֵי תְּשֵׁרֵי, שְׁאוּתָן רוּחוֹת מְשׁוּטָטוֹת וּפּוֹקְדוֹת מְקוּם שְׁצָרֶיךָ. וְאֵף עַל גַּב שְׁפַעְעִמִּים רַבּוֹת מְשׁוּטָטוֹת, אֲבָל יָמִים אֵלוֹ רְשׁוּמִים הֵם וְנִרְאִים עַל גַּבֵּי חוּמוֹת הַגָּנָה, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּמִרְאֵה צְפָרִים מְצַפְצְפוֹת בְּכָל בִּקְרָה וּבִקְרָה.

וְאוֹתוֹ צְפַצְפוּף שְׂבַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְתִפְלָה עַל חַיֵּי בְּנֵי אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם. מִשׁוּם שְׁאוּתָם יָמִים כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְעַסְקִים בְּמַצּוֹת, וּבְמַצּוֹת רַבּוֹן הָעוֹלָם. וְאִזּוּ בְּשִׂמְחָה נִרְאוֹת צְפָרִים מְצַפְצְפוֹת, וְעַל גַּבֵּי הַחוּמוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן מְצַפְצְפוֹת מְשַׁבְּחוֹת וּמוֹדוֹת וּמִתְפַּלְלוֹת עַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזֹר, וְדַאי יָפָה אָמַרְתָּ שׁוֹדַאי אוֹתָן רוּחוֹת שָׁם. אֲבָל מַה תֹּאמַר עַל וְדָרוֹר קֵן לָהּ? אָמַר, כִּי לְמַדְתִּי, זוֹהֵי נְשָׁמָה קְדוּשָׁה שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְעוֹלָה לְמְקוֹם טָמִיר וְגִנוּז שְׁעִין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזֹר, וְדַאי יָפָה אָמַרְתָּ וְיָפָה הוּא, אֲבָל כָּל זֶה בְּגֵן עֵדֶן שֶׁלֹּמֶטָה הוּא, וְכִמוֹ שְׁאָמַרְתָּ הוּא וְכִי זֶה וְדַאי. גַּם צְפוּר מְצַאָה בֵּית – אֵלוֹ רוּחוֹת קְדוּשׁוֹת שְׁזָכוּ לְהַכְנִס וּלְצַאת אַחַר כָּךְ, מִשׁוּם שְׁמִשׁוּטָטוֹת וְנִרְאוֹת כְּמִרְאֵה צְפָרִים, וְאֵלוֹ רוּחוֹת מְצַאָה בֵּית. וְדַאי שֶׁלְּכָל אַחַת וְאַחַת יֵשׁ לָהֶן מְדוּרִים יְדוּעִים בְּפָנִים.

וְעַם כָּל זֶה, כָּלֵם נְכוּיִם מִחַפַּת חֲבֵרִיָּהֶם. אֵלוֹ שֵׁישׁ לָהֶם דְּרוֹר וְחֲרוּת מִהַכֵּל. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִרְאָה לָהֶם הֵיכָל טָמִיר גִּנוּז אַחַד שְׁעִין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ, וְאוֹתוֹ הֵיכָל נִקְרָא קֵן צְפוּר, וּמִשָּׁם מִתְעַטְרִים עֲטָרוֹת לְמִשִּׁיחַ לְעֵתִיד לְבָא. וּבְיָמֵים רְשׁוּמִים, שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוֹתָם הַצְּדִיקִים, וּמִרְאָה לָהֶם הֵיכָל טָמִיר גִּנוּז שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מַכִּירִים אוֹתוֹ כָּל הַצְּדִיקִים שְׁשָׁם.

אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרַחֲיָה אֶת מִזְבַּחוֹתֶיךָ – אֵלוֹ אוֹתָם צְדִיקִים שֶׁנִּתְקַנּוּ בְּכַנְיִם קְדוּשִׁים, שְׁזָכוּ לְתוֹרָה שְׂבִכְתָּב וּלְתוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵלוֹ נִקְרָאִים שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת. מִתְעַטְרִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שְׁהָרִי זְכוּת בְּנִיָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה מְגַנֶּה עֲלֵיהֶם, וּמְעַטְרִים אוֹתָם שָׁם. מִי הָרוּחַ שְׁזוֹכָה לְכָל זֶה? זוֹ שְׁשָׁתָה אֶפְרַחֲיָה, לְלַמֵּד לְמִזְבַּחוֹתֶיךָ וְגוֹ'. מִכָּאן וְהִלָּאֵה אָמַר דְּבָרְךָ, שְׁהָרִי בְּלִי בּוֹשָׁה אֲנִי נִרְאָה שָׁם.



פְּתַח כְּמִקְדָּם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית - זֶה יִתְרוֹ.
 וְדָרוּר קֵן לָהּ - זֶה בְּנֵיו שֶׁהָיוּ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית מְלַמְּדִים תּוֹרָה
 וְחוֹתְכִים דְּבָרֵי תּוֹרָה בְּפִיָּהֶם. מַה זֶה מְצָאָה בֵּית? אֵלָּא בַּהֲתַחֲלָה
 לְקַחוּ וְחָנוּ בַּמִּדְבָּר, לְקַחוּ מֵעַנְג מִדִּין וּמִהֲמַתִּיקוֹת שֵׁשׁם וְחָנוּ בַּמִּדְבָּר.
 כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכֻסּוּפָם הָיָה עַל הַתּוֹרָה, מִשָּׁךְ אוֹתָם
 מִשָּׁם וְהַכְּנִיסָם לְלִשְׁכַּת הַגְּזִית. וְדָרוּר קֵן לָהּ - הַכֹּל אֶחָד. צְפוּר דָּרוּר
 הַכֹּל הוּא אֶחָד. (שׁוֹפְטִים ד) חֶבֶר הַקִּינִי. (שׁוֹמַר-א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל
 הַקִּינִי וְגו'.

בֵּא וּרְאָה מַה כָּתוּב, וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צְפוּר. וְכִי מַה שׁוּנָה שֶׁהַזְכִּיר שָׁם
 אָבִיו מִשְׂאָר מְלָכִים? אֵלָּא יִתְרוֹ נִמְשָׁךְ וְנִעְבֵּר מֵעֲבוּדָה זָרָה, וְכֵּן
 לְדַבֵּק בְּיִשְׂרָאֵל הוּא וּבְנָיו, וְכֹל הָעוֹלָם נָדוּ אוֹתוֹ וְרָדְפוּ אַחֲרָיו.

בְּלֶק מִבְּנֵי בְנֵיו הָיָה, וְעָבַר מִדְּרֹךְ אָבִיו. כִּיּוֹן שְׂרָאוּ זְקִנֵי מוֹאָב וְזְקִנֵי
 מִדִּין, שֶׁהָיוּ יַחַד בְּאַחֲרֵיהֶם שְׁלָהֶם בְּעֲבוּדָה זָרָה בַּחֲלֶק שְׁלָהֶם,
 שִׁיתְרוּ וּבְנָיו נִדְבְּקוּ בְּשִׁכְיָנָה וְזֶה נִמְשָׁךְ מֵהֶם, בָּאוּ וְהִמְלִיכוּהוּ עֲלֵיהֶם
 בְּשַׁעָה זוֹ, שֶׁכָּתוּב וּבְלֶק בֶּן צְפוּר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בַּעַת הַהִיא. בְּאוֹתָהּ עַת
 הָיָה מֶלֶךְ, מַה שְׁלָא הָיָה מִקְדָּם. וְעַל זֶה כָּתוּב בֶּן צְפוּר, מַה שְׁלָא רְאוּי
 לַעֲשׂוֹת כֵּן. וַיֵּרָא בְּלֶק, וַיִּשְׁמַע הָיָה צְרִיךְ לוֹ לְכַתּוּב! מַה זֶה וַיֵּרָא?
 רְאוּיָהּ רְאָה, וַיִּדַע שֶׁעֲתִיד הוּא לִפְלֵי בִיּוֹדֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׂרָאֵל יִפְלוּ בְיָדוֹ
 בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן הוּא בִיּוֹדֵי יִשְׂרָאֵל. וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צְפוּר.

רַבִּי אַבְא פְּתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ הִיפָּהּ בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ
 בְּעַקְבֵי הַצֹּאן. כְּנָסַת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרַת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. כְּנָסַת
 יִשְׂרָאֵל, מַה זֶה כְּנָסַת? זֹהֵי עֲצַרְת הַתְּכַנְסוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ט)
 מֵאֶסְף לְכֹל הַמַּחְנוֹת. מִי שֶׁמְכַנֵּס כָּל הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים אֵלָיו.

וּמִתּוֹךְ שֶׁלְפָעֵמִים הַשְּׁכִינָה נִקְרְאָת נִקְבָּה, וְנֶאֱמַר עֲצַרְתָּ, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית כ) כִּי עֲצוּר עֲצַר ה', שֶׁמְחַזֵּק וְלֹא נוֹתֵן -
 כֵּן זֶה וַדָּאִי, שֶׁהָרִי מִתּוֹךְ אֲמוּנָה רַבָּה שְׁלָהּ שְׁלָא נִמְצָא בָּהּ מוּם (מח),
 נוֹתְנִים לָהּ לֹא עֹכֹב כָּלֵל. וְהִיא, כְּשֶׁבָּאָה אֵלֶיהָ, כָּל מַה שֶׁכּוֹנְסַת
 עֲצַר וּמֵעֲצַר וּמֵעַכְבָּת, שְׁלָא יוֹרֵד וּמֵאִיר אֵלָּא כְּפִי הַטֵּל, טְפִין טְפִין,
 מֵעַט מֵעַט. מַה הַטְעַם? מִשּׁוֹם שְׁלָא נִמְצָאָת לְמִטָּה אֲמוּנָה, אֵלָּא כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה כח) זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם. זְכוּת קִטְנָה וְהֶאֱרַת טֵל קִטְנָה,
 מִדָּה כְּנֻגַד מִדָּה.



שאל מלא תמצא אמונה כמו שנמצאו בה, היא מרקנת בכל צד וצד ללא עכוב כלל, והיא שמחה. ואז נותנים לה מתנות ואוצרות רבים זה על זה, ולא יעכבו אותה כלל. אבל התחתונים מעכבים אותם ומעכבים אותה, ואז היא עצרת. עצור עצר ה' ודאי. כביכול נותן תמצית, ולא יותר.

ועם כל זה, כמו אמא נותנת לבנים בסתר שלא יודעים עליה, כך היא עושה לבניה ישראל. ולמדנו מתוך מנורה הקדושה, שבשעה שהיא עולה לקחת ענוגים וכסופים ונמצא מום בישראל למטה, אז מגיעה אליה טפת חרדל ומיד נפרדת, ויושבת עליה ימים במנין, ואז יודעים למעלה שהמום בישראל.

ומתעורר השמאל מיד, ומושך חוט למטה. (בראשית כז) ותכהין עיניו מראת, מה שהיה מסתפל בעין יפה בכלל אברהם בלי דין כלל, אז ותכהין עיניו מראת, מראת בודאי מלהסתפל בכלל של רחמנות. אז התעוררות סמאל בקול תקיף להתעורר על העולם, כמו שנאמר ויקרא את עשו בנו הגדל וגו'. גדול הוא לגבי מחנות הצד האחר, הוא גדול, ומנהיג לכל ספינות הים שמערערים ברוח רעה, להטביעם בעמק הים באותן מצולות ים שלו.

ובשעהקדוש ברוך הוא ברחמנות, אז כל חטאי וכל עונות ישראל נותן לו, והוא מטיל אותם למצולות ים. כל מחנותיו נקראים מצולות ים, והם לוקחים אותם ומשוטטים בהם בכל שאר העמים. וכי חטאי ישראל ועונותיהם זורקים ומחלקים לעם שלהם? אלא הם מצפים ומחכים למתנות שלמעלה כמו כלבים ליד השלחן. וכשהקדוש ברוך הוא לוקח כל חטאי ישראל וזורק עליהם, כלם חושבים שמתנות ואוצרות שהוא רוצה לתת לישראל העביר אותם מהם ונתן להם, ומיד כלם כאחד זורקים (ומראה וזורקים) אותם על שאר העמים.

בא וראה, כנסת ישראל היא אומרת בתחלה (בגלות), (שיר השירים א) שחורה אני ונאווה. מקטינה עצמה ליד המלך העליון. ואז שואלת ממנו ואומרת, (שם) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהררים. למה שתי פעמים איכה איכה? אלא היא רומזת על שני חרבנות של שני בתי המקדש, שקוראים הכל איכה



איכה. איכה תרעה - בחרבן בית ראשון. איכה תרביץ - בחרבן בית שני. ועל זה פעמים איכה איכה.

תרעה, תרביץ, לא זה כזה. גלות בכל שהיא זמן מועט, קורא בה תרעה. ועל גלות אדום שהיא לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל זה פעמים איכה איכה. ועוד תרעה, תרביץ - ירעה היתה לו לכתב! ירביץ היתה לו לכתב! גם כן, שהרי על ישראל היא אמרה. אלא היא אמרה על עצמה: איכה תרעה כלתך לבניה בגלות כשיהיו בין שאר העמים? איכה תרביץ בצהררים, איך תטיף עליהם טל ומים תוך חמימות הצהררים?

שלמה אהיה כעטיה. בשעה שישאל קוראים מתוך צרה ודחק שלהם, ושאר העמים מחרפים ומגדפים אותם: מתי תצאו מהגלות? איך אלהיכם אינו עושה לכם נסים? (והם ממציאים עצמם ואומרים, כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרביץ במים הקדושים לצנן החמימות של רשפים ושלגות ושלגות, והם משבחים כל זה) (והם משבחים לקדוש ברוך הוא ומודים לו עם כל הצער ואריכות הגלות, ואומרים, כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרביץ עמנו בגלות ותגאל אותנו לזמן האחרון. כל זה שבח ואמונה שמתאים להם לישראל) ואני יושב כעטיה ולא יכול לעשות להם נסים ולתת להם נקמות. הוא משיב לה: אם לא תדעי לך היפה בנשים. פסוק זה כן צריך לכתבו: אם לא תדעי היפה בנשים. למה לך? אלא, אם לא תדעי לך - לחזק עצמך בגלות ולהגביר כח להגן על בניה - צאי לך, צאי לך להתחזק בעקבי הצאן. אותם תינוקות של בית רבן שלומדים תורה.

ורעי את גדיתך - אלו (ישעיה כח) עתיקי משדים שמסתלקים מהעולם ונמשכים לבית הישיבה העליונה, שהיא על משכנות הרעים. על דוקא. במשכנות הרועים לא כתוב, אלא על משכנות הרעים, זה ישיבת מטטרו"ן ששם כל החזקים ותינוקות העולם ומנהיגי התורה בעולם הזה באסור והתר, בכל מה שצריכים בני העולם, שהרי עקבי הצאן אותם תינוקות שאמרנו.

אמר רבי אלעזר, עקבי הצאן - אלו תלמידי בית רב שאחר כך באים בעולם ומוצאים תורה בדרך ישרה ודרך פתוחה, ועל זה הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום, ושורה עליהם השכינה ומקשיבה לדבריהם, כמו שנאמר (מלאכי ג) ויקשב ה' וישמע. אמר רבי אבא, כן זה בודאי, והכל דבר אחד.



דָּבָר אַחַר אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ - לָךְ לְמָה? אֵלָּא בְּכָל מְקוֹם שִׁישְׂרָאֵל
 בְּגִלּוֹת, הִיא עִמָּם בְּגִלּוֹת, וְעַל זֶה כָּתוּב לָךְ. וְכָתוּב (ישעיה סג)
 בְּכָל צָרְתָם לֹו צָר, וְזָהוּ לָךְ. הִיפָּה בְּנָשִׁים, הִיפָּה - הִיא אִמְרָה שְׁהִיא
 שְׁחוּרָה, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (שיר השירים א) שְׁחוּרָה אָנִי. וְהוּא אָמַר אֵלֶיהָ:
 יפָּה אַתְּ, נָאָה, הִיפָּה בְּנָשִׁים, נָאָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת, וְכָתוּב (שם ו) יפָּה
 אַתְּ רַעֲיִתִי.

דָּבָר אַחַר הִיפָּה בְּנָשִׁים - טוֹבָה בְּטוֹבוֹת. שְׁעוֹשָׁה טוֹבוֹת לְבִנְיָהּ
 בְּטְמִירוֹת בְּצוּרָה גְנוּזָה. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְבֵּה טוֹב עָלָיו,
 כָּל מָה שְׁהִיא עוֹשָׁה לְבִנְיָהּ בְּצוּרָה טְמִירָה וּגְנוּזָה, אָף עַל גֵּב
 שְׁהַמַּעֲשִׂים לֹא כְשָׂרִים. מִכַּאֲן שְׂרָאוֹי לְאַבָּא כְּשֶׁאֱמַא מְרַחֲמַת עַל
 הַבָּנִים וְטוֹב לֹו כָּל מָה שְׁעוֹשָׁה לְבִנְיָהּ רַחֲמִים בְּנִסְתָּר, אָף עַל גֵּב
 שְׁמַעְשׂוֹ לֹא כְשָׂרִים.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, תְּמַהֲנִי עַל מָה שְׁכָתוּב (דברים כא) כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן
 סוּרֵר וּמוֹרֵה וְגוֹ', וְתִפְשׁוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'. וְשִׁנְיָנוּ שְׁבָאוֹתָהּ
 שְׁעָה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה כְּתַב. אָמַר לֹו מִשָּׁה, רַבּוֹן
 הָעוֹלָם, תַּעֲזֹב אֶת זֶה, יֵשׁ אָב שִׁיעֵשָׂה כֶּךָ לְבָנוּ? וּמִשָּׁה מְרַחֵק הִיָּה
 לְרֵאוֹת בְּחֻכְמָה כָּל מָה שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִנְיָ לִישְׂרָאֵל. אָמַר,
 רַבּוֹן הָעוֹלָם, תַּעֲזֹב דְּבָר זֶה. אָמַר לֹו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה, אָנִי
 רוּאָה מָה שְׁאַתָּה אוֹמֵר. כְּתַב וְקִבַּל שְׂכָר. אַתָּה יוֹדֵעַ, וְאִנִּי יוֹדֵעַ יוֹתֵר.
 מָה שְׁאַתָּה רוּאָה, עָלִי אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה. דִּרְשׁ הַמְּקָרָא וְתִמְצָא.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה רָמַז לְיוֹפְיָא"ל, רַבֵּן הַתּוֹרָה, אָמַר לְמִשָּׁה: אָנִי דְרִשְׁתִּי
 פְּסוּק זֶה. כְּתוּב כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׁכָתוּב (שמות טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. בֶּן - זֶה יִשְׂרָאֵל. סוּרֵר וּמוֹרֵה -
 שְׁכָתוּב (הושע ד) כִּי כִפְרָה סִרְרָה סִרְרָה יִשְׂרָאֵל. אֵינְנוּ שְׁמַעַ בְּקוֹל אָבִיו
 וּבְקוֹל אִמּוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְיִסְרוּ אֹתוֹ, שְׁכָתוּב
 (מלכים ב-יז) וַיַּעַד ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל נְבִיאֵי כָל חִזָּה וְגוֹ'. וְלֹא
 שְׁמַע אֵלֵיהֶם, שְׁכָתוּב וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶל ה' וְגוֹ'. וְתִפְשׁוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ
 - בְּדַעַת אַחַת, בְּהַסְכָּמָה אַחַת.

וְהוֹצִיאֵנוּ אֹתוֹ אֶל זְקַנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ. אֶל זְקַנֵי עִירוֹ! אֶל
 זְקַנֵי עִירָם וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמָם הִיָּה צָרִיךְ לֹו לְכַתֵּב! מָה זֶה
 אֶל זְקַנֵי עִירוֹ, וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ? אֵלָּא, אֶל זְקַנֵי עִירוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ



הוא. וְאֵל שֶׁעַר מְקוֹמוֹ - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. זְקַנֵי עִירוֹ - אֵלוּ יָמִים ראשונים, יָמִים עֲתִיקֵי (סבי) הַכֹּל. שֶׁעַר מְקוֹמוֹ - זֶה מוֹסַף שֶׁבֵּית.

וְעַם כָּל זֶה, אָף עַל גַּב שְׁכָלָם יוֹדְעִים, דִּין לְמַעְלָה הוּא, מְשׁוּם שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל אֲמָא קְרוּבִים הֵם לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְכָל קְרוּב לֹא דָן דִּין לְקְרוּבִים (לְקְרוּבִיו), וּפְסוּל הוּא לְדִין. בְּתַחֲלָה מָה כָּתוּב? אֵל זְקַנֵי עִירוֹ וְאֵל שֶׁעַר מְקוֹמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם קְרוּבִים, מִיָּד סָלַק הַדִּין מִשֶׁעַר מְקוֹמוֹ. מָה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְאָמְרוּ אֵל זְקַנֵי עִירוֹ, לְחוּד. וְאֵל שֶׁעַר מְקוֹמוֹ לֹא כָּתוּב, אֲלֵא אֵל זְקַנֵי עִירוֹ.

בְּנֵנוּ זֶה, וְדַאי, וְלֹא שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים. סוֹרָה וּמְרָה אֵינָנו שֹׁמְעֵי בְּקִלְנוּ. מָה שׁוֹנָה שְׁהָרִי בְּהַתְחַלָּה לֹא כָּתוּב זוּלָל וְסָבָא, וְאַחַר כֵּן כָּתוּב זוּלָל וְסָבָא? אֲלֵא מִי גָרַם לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת סוֹרֵר וּמְרָה לְאַבְיָהֶם שֶׁבְּשָׂמִים? בְּגִלָּל שֶׁהוּא זוּלָל וְסָבָא בְּשְׂאָר הָעַמִּים, שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קו) וַיִּתְעַרְבוּ בַּגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מִעֲשֵׂיהֶם, וְכָתוּב (בַּמִּדְבָּר כ"ח) וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ, שֶׁעָקַר וַיִּסּוֹד אָכִילָה וַשְׁתִּיָּה כְּשֶׁעוֹשִׂים בְּשְׂאָר הָעַמִּים. זֶה גֹרֵם לָהֶם לִהְיוֹת בֵּין סוֹרֵר וּמְרָה לְאַבְיָהֶם שֶׁבְּשָׂמִים.

וַיַּעַל זֶה, וּרְגָמָהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בְּאַבְנִים. אֵלֶּה כָּל שְׂאָר הָעַמִּים שֶׁהָיוּ מְקַלְעִים אוֹתָם בְּאַבְנִים, וְסוֹתְרִים אֶת הַחֲזוֹמוֹת וּמְנַתְּצִים אֶת הַמְּגִדְלִים, וְלֹא מוֹעִיל לָהֶם כָּלוּם. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה, אָז כָּתוּב פְּרָשָׁה זוֹ.

וְעַם כָּל זֶה - הִיפָּה בְּנָשִׁים, טוֹבָה וְנִכְבְּדָה בְּנִשּׁוֹת הָעוֹלָם. צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן, הָרִי בְּאַרְנוֹ - אֵלוּ בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מְדֻרָשׁוֹת. וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ - אֵלוּ תִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שֶׁלֹּא טְעַמוֹ טַעַם חֲטָא בְּעוֹלָם. עַל מִשְׁכָּנוֹת הָרַעֲיִים - אֵלוּ מְלַמְדֵי תִינּוּקוֹת וְרֹאשֵׁי יְשִׁיבוֹת. **וְדַבֵּר** אַחַר עַל מִשְׁכָּנוֹת הָרַעֲיִים, חֲסֵר ו' - אוֹתָם רַעֲיִים אֵלוּ מְלָכֵי הָאֲמוּרִי שֶׁלְקַחוּ יִשְׂרָאֵל אֶת אֲרָצָם לְרַעוּת מְקַנְיָהֶם, וּלְבֵית מְרַעָה נָתַן יִשְׂרָאֵל אֲרָץ זוֹ. אָז שָׁמַע בְּלֶק שֶׁהָאֲרָץ שֶׁהִיָּתָה חֲשׁוּבָה כָּל כֵּן, עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל קָרֵב זֶה וְסִתְרוּ אוֹתָהּ, עַד שֶׁשָּׂמוּהָ בֵּית מְרַעָה. אָז הִשְׁתַּדַּל בְּכָל מָה שֶׁהִשְׁתַּדַּל, וַשְׁתַּף אֶתוֹ אֶת בְּלָעָם.

וַיִּרְא בְּלֶק. רַבִּי חֲזַקְיָה פֶּתַח, (ישעיה נ"ו) כֹּה אָמַר ה' שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וְעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוּבָה יִשׁוּעָתִי וְגו'. כִּמָּה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאָף עַל גַּב שֶׁחֲטָאוּ לְפָנָיו וְחוֹטְאִים לְפָנָיו בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, הוּא עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל זְדוֹנוֹת כְּשִׁגְגוֹת.



וְכֵן אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שְׁלֹשָׁה שְׁעָרֵי דִין תִּקְנִי (חֲכָמִים) בְּסִדְרֵי
הַמְשָׁנָה: אֶחָד – רֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת אַבּוֹת נְזִיקִין, הַשּׁוֹר וְכוּ'. שְׁנֵי
– טְלִית שְׁנַמְצָאָה. שְׁלִישִׁי – שְׁתַּפִּים וְסוּד אַבְדָּה. מָה הֵטַעַם? אֵלֶּא
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל זְמַן עוֹשֶׂה לְיִשְׂרָאֵל זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת, וְאֵלֹ
שְׁסִדְרוּ מְשָׁנוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ בָּבוֹת – דֶּרֶךְ הַפְּתוּב נִקְטוּ, שְׁפָתוּב (שְׁמוֹת כב)
עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע, וְזֶהוּ פֶשַׁע שֶׁלֹּא בְּזָדוֹן, וּמָהוּ? עַל שׁוֹר, עַל חֲמוֹר,
עַל שֶׁהָ – זֶה בָּבָא קָמָא, שְׁכָאן הוּא בְּאוֹתָם דְּבָרִים. עַל שְׁלֵמָה – זו
בָּבָא מְצִיעָא. עַל כָּל אַבְדָּה – זוּ בָּבָא שְׁלִישִׁית.

שְׁדַרְדַּךְ הַפְּתוּב לָקַח. שְׁכַשְׁמַגִּיעַ לְבָבָא מְצִיעָא, הִיָּה אֹמֵר: רֵאשִׁית
שְׁלָקְחוּ בְטִלִית זוּ לְמָה? פִּינָן שְׁנַמְצָא פְּסוּקָא, אָמַר: וְדַאי זוּ
הִלְכָה לְמֹשֶׁה מְסִינִי, וּבְאָרוּ כָּל דְּבָרֵי חֲכָמִים.

כֹּה אָמַר ה'. מָה שׁוֹנָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁל נְבִיאִים שְׁפָתוּב כֹּה אָמַר ה',
וּבְמֹשֶׁה לֹא כְּתוּב כֵּן? אֵלֶּא מֹשֶׁה שְׁנַבּוּאָתוֹ הִיָּתָה מִתּוֹךְ
אֶסְפִּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה שְׁלִמְעֵלָה, לֹא כְּתוּב בּוֹ כֹּה. אָבֵל שְׁאָר הַנְּבִיאִים
שְׁהִיוּ מִתְנַבְּאִים מִתּוֹךְ אֶסְפִּקְלָרְיָה שֶׁלֹּא מְאִירָה, הַתְנַבְּאוֹ מִתּוֹךְ כֹּה.
(לְהַרְאוֹת שֶׁהַכֹּל הוּא אֶחָד לִלְא פְּרוּד, שְׁאֵף עַל גַּב שְׁאֲמְרוּ וְכוּ', לֹא אָמְרוּ אֵלֶּא מִתּוֹךְ כֹּה).

וְעֵתָה לְכָה נָא אָרָה לִי אֵת הָעַם הַזֶּה וְגו'. וְעֵתָה, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר,
אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, וְדַאי הַשְּׁעָה עוֹמְדָת לִי לַעֲשׂוֹת מָה שְׁאֲנִי
רוֹצֶה. רָאָה, וְלֹא רָאָה יָפָה. רָאָה כְּמָה אֶלְפִים נוֹפְלִים מִיִּשְׂרָאֵל עַל
יְדוֹ לְזַמֵּן מוֹעֵט, אָמַר, וְדַאי הַשְּׁעָה עוֹמְדָת לִי, וְלִכֵּן וְעֵתָה, וְלֹא
בְּזַמֵּן אַחֵר.

לְכָה?! לָךְ הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב! מָה זֶה לְכָה? אָמַר, נִזְרָזוּ עַצְמֵנוּ לְאוֹתוֹ
שְׁמַרְחַף בְּכַנְפֵי עֲלִיָּהֶם לְאוֹתוֹ שְׁשִׁמוּ כ"ה. וְעֵתָה לְכָה, נַעֲרֹךְ
קָרַב בְּאוֹתוֹ כ"ה. (וְעֵתָה לְכָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (מַלְכִים-ב ג) וְעֵתָה לְשָׁלֵל מוֹאֵב).

אָמַר, עַד עֵתָה לֹא הִיָּה בְּעוֹלָם מִי שִׁיכּוֹל לָהֶם, בְּגִלְל אוֹתוֹ הַפְּטָרוֹן
שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם. כְּעַת שֶׁהַשְּׁעָה עוֹמְדָת לָנוּ, לְכָה נַעֲשֶׂה קָרַב.
וְכָל עֲצַת אוֹתוֹ רָשָׁע לְכ"ה הִיָּתָה, שְׁפָתוּב וְאֲנָכִי אֶקְרָה כֹּה. אֶעְקֹר אֵת
אוֹתָהּ כֹּה מִמְּקוֹמָהּ. וּשְׁנִיָּהֶם בְּעֲצָה רְעָה הִיוּ לְכֹה הַזֶּה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר
(תְּהִלִּים ב) עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ. לֹא יִדְעוּ שְׁהָרִי אַחֵר כֵּן הַכֹּה הַזֶּה תַּעֲקֹר
אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

כִּי עֲצוּם הוּא מְמַנִּי. וְכִי עַד אוֹתָהּ שְׁעָה אֵיפָה עָרְכוּ קָרַב בּוֹ וְנִצְחוּ
אוֹתוֹ? בְּאִיזָה מְקוֹם נִפְגְּשׁוּ בְּחֶרֶב וְהָיוּ גְבָרִים כְּגַבּוּרִים לְהַרְאוֹת



גְבוּרָתָם? מַה זֶה כִּי עֲצוּם הוּא מִמְּנִי? אֲלֵא אוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה חָכֵם וְרָאָה לְמַרְחוּק. רָאָה אֶת דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּא מִרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גְבוּרַת תְּקִיף כְּאַרְיֵה, וְעָשָׂה קְרִבּוֹת תְּקִיפִים וְנִצַּח אֶת מוֹאָב, וְשָׁם אוֹתָם תַּחַת רְגְלָיו. אָמַר, עֲצוּם הוּא. אוֹתוֹ שִׁירַשׁ אוֹתָהּ גְבוּרָה, מֶלֶךְ אֶחָד מֵהֶם יֵצֵא מֵאֲתָנּוּ לְהַשְׁמִיד אֶת מוֹאָב.

אוֹלֵי אוֹכַל נֶכֶה בּוֹ. פְּסוּק זֶה כֵּן הָיָה לוֹ לומר: אוֹלֵי אוֹכַל אֶכָּה בּוֹ, אוֹ אוֹלֵי נוֹכַל נֶכֶה בּוֹ. אֲלֵא אוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה חָכֵם. אָמַר, רְאִיתִי יָד אַחַת שֶׁל אַרְיֵה תְּקִיף אֶחָד, פְּרוּשׁ רֶגֶל (יד), אִם אוֹכַל עִמָּךְ שֶׁנִּתְחַבֵּר (שְׁנִינּוֹ) שְׁנִינֵיהֶם (וְנִתְחַבֵּר) וְנִגְרַע מֵאוֹתוֹ אַרְיֵה יָד זוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָבֵא אֹתוֹ מֶלֶךְ לְעוֹלָם וְלֹא יִגְרַשׁ אֶת מוֹאָב מִמְּקוֹמוֹ.

אַרְהָה לִי. מַה זֶה אַרְהָה לִי? אָמַר רַבִּי אֲבָא, אוֹתוֹ רָשַׁע בְּשִׁתִּי לְשׁוֹנוֹת אָמַר לְבַלְעָם. אֶחָד אָמַר אַרְהָה לִי, וְאֶחָד אָמַר קָבָה לִי. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֲלֵא אָמַר לוֹ, אַרְהָה לִי עֲשׂוּבִים וְכֹשְׁפֵי רְאִשֵׁי נְחָשִׁים, וְשִׁים אוֹתָם בְּקִדְרַת הַמְּכַשְׁפִּים. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה שְׂכַחוּ יוֹתֵר בְּפִיו, שָׁב וְאָמַר וּלְכָה נָא קָבָה לִי.

וְאִפְּלֹו כֵּן, אוֹתוֹ בָּלַק הָרָשַׁע לֹא עָזַב אֶת כְּשָׁפָיו, אֲלֵא לִקַּט כָּל מִינֵי עֲשׂוּבִים, כְּשׁוֹף שֶׁל רְאִשֵׁי נְחָשִׁים, וְלִקַּח קִדְרַת מְכַשְׁפִּים וְנִעַץ אוֹתָהּ תַּחַת הַקְּרָקַע אֶלְף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת אִמָּה (עַל אֶלְף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת אִמָּה), וְגִנְזוּ אוֹתָהּ לְסוֹף הַיָּמִים. כִּיּוֹן שֶׁבָּא דָוִד, כָּרָה בְּתֵהוּם אֶלְף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת אִמָּה, וְהוֹצִיא מִיָּם מֵהַתְּהוֹם וְנִסַּף עַל הַמִּזְבֵּחַ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר, אֲנִי אֶרְחֹץ אוֹתָהּ הַקִּדְרָה. (תהלים קח) מוֹאָב סִיר רְחִצִי. סִיר רְחִצִי בְּוִדְאִי.

עַל אָדוּם אֲשַׁלִּיךְ נְעֲלִי. מַה זֶה אֲשַׁלִּיךְ נְעֲלִי? אֲלֵא גַם זֶה כֵּן הָיָה לְמַרְחוּק, שֶׁכְּתוּב (בראשית כה) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵיף אָנֹכִי. הַלְעִיטְנִי, הַלְעֵטָה מִמֶּשׁ, פְּתִיחַת הַפֶּה וְהַגְרוֹן לְבַלְעַ. אָמַר דָּוִד לְאוֹתוֹ הַבְּלַעַן מְלַעֵיט הַלְעֵטִים: אֲנִי אֶזְרַק עָלָיו נְעֲלִי לְסַתֵּם אֶת גְּרוֹנוֹ.

עַלִי פְּלִשְׁת אֶתְרוּעָע. גַּם כֵּן זֶה לְמַרְחוּק הַסֵּתֶכַל דָּוִד, וְאָמַר: כְּנַעַן הוּא צַד רַע שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר הַהוּא, וּפְלִשְׁתִּים הֵם מִשָּׁם, לְצַד אַחֵר מֵהַ צָרִיךְ? תְּרוּעָה, שֶׁכְּתוּב (במדבר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם [וְגו'] וְהִרְעַתֶּם וְגו', לְשִׁבְרַת כַּחוֹ וְתִקְפוֹ, וּמִשׁוּם כֵּן עָלִי פְּלִשְׁת אֶתְרוּעָע. וְכֵן רְאוּי לְהֵם.



וַעֲתָה לְכֹה נָא אָרְה לִי אֵת הָעַם הַזֶּה כִּי עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי. רַבִּי חֲזַקִּיָּה פָתַח, (ישעיה יא) וְהָיָה צְדָק אֲזוּר מִתְּנִי וְהָאֱמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִי. פְּסוּק זֶה הַכֹּל הוּא אֶחָד. מַה חֲדוּשׁ בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? שֶׁהָרִי צְדָק הֵינּוּ אֱמוּנָה, וְאֱמוּנָה הֵינּוּ צְדָק. אֲזוּר מִתְּנִי הֵינּוּ אֲזוּר חֲלָצִי. וְלֹא מִצְאָנוּ פְּסוּק כְּמוֹ זֶה.

אֲרָא לֹא צְדָק כְּמוֹ אֱמוּנָה, וְאִף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד, וְדַרְגָּה אַחַת הִיא. אָבֵל בְּזִמְנֵן שְׁעוּמָדִים בְּדִין קָשָׁה וּמְקַבְּלִים מִצַּד שְׂמָאל, אֲז נִקְרָא צְדָק דִּין מִמֶּשׁ, וְהֵינּוּ (שם כו) כִּי כְּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאַרְץ צְדָק לְמַדּוֹ יִשְׁבִּי תֵבֵל. שְׁדַרְגָּה זוֹ שֶׁל מִשְׁפָּט הִיא רַחֲמִים. וְכִשְׁמִתְקַרֵּב מִשְׁפָּט בְּצַדֵּק, אֲז מִתְבַּשֵּׂם (הַכֹּל), וְיִכּוּלִים בְּנֵי הָעוֹלָם לִסְבֹּל דִּין בְּצַדֵּק.

(ועל זה צדק אינו כְּאֱמוּנָה) אֱמוּנָה, בְּשַׁעֲה שְׁמִתְחַבֶּרֶת בַּהּ (אֲז הוּא) אֱמֵת, לְשִׁמְחָה. וְכֹל הַפְּנִיִם מְאִירוֹת, אֲז נִקְרָאת אֱמוּנָה. וְיֵשׁ וְתַרְנוֹת לְכֹל, וְכֹל הַנְּשָׁמוֹת עוֹלוֹת, מִתְחַיְבוֹת בְּכַמָּה חַיּוּבִים שֶׁל רְשָׁעִים רָעִים, וְכִיּוֹן שֶׁהֵן עוֹלוֹת בְּפִקְדוֹן (מְקַדִּים), הוּא מַחְזִירֵן בְּרַחֲמִים וְחַס עֲלֵיהֶן, וְאֲז נִקְרָאת אֱמוּנָה, וְאִין אֱמוּנָה לְלֹא אֱמֵת.

כַּעֲת אֲזוּר מִתְּנִי וְאֲזוּר חֲלָצִי. מַה כָּאֵן שְׁנֵי אֲזוּרִים? וּמִתְּנִים וְחֲלָצִים, אִף עַל גַּב שֶׁהֵן אַחַת, שְׁתֵּי דַרְגוֹת הֵן, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה. לְמַעְלָה בְּרֵאשִׁית נִקְרָא מִתְּנִים, וְלְמַטָּה בְּסוֹף נִקְרָא חֲלָצִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לב) וְחֲגוּרָה עַל חֲלָצִים. בְּסוֹף, עַל רֵאשׁ הַיְרֻכִים. כְּשֶׁאֲשָׁה בְּצַעַר, מְנַתְקִים אוֹתָם חֲלָצִים מֵרֵאשׁ הַיְרֻכִים, וְשִׁמָּה יְדִיָּה בְּכֹאֵב עֲלֵיהֶם.

סֵפֶר הַזֶּהר הוּא מִגֵּן לְיִשְׂרָאֵל כְּתַבַּת נַח
הִיא חֲבוּרָא אִיהוּ כְּגוֹנָא דְתַבַּת נַח (תְּקוּנַי זֶהר חֲדָשׁ דְּף ע"ב עֲמוּד ד') פְּרוּשׁ, כִּי חֲבוּר זֶה שֶׁנִּקְרָא סֵפֶר הַזֶּהר הוּא כְּמוֹ תַבַּת נַח, שֶׁבָּהּ הָיוּ מֵינִים הַרְבֵּה וְלֹא הָיָה קִיּוּם לְאוֹתָם הַמֵּינִים וְהַמְשַׁפְּחוֹת כְּלָם אֲלֵא עַל יְדֵי כְּנִיסָתָם לְהַתְּבָה, כִּן הוּא מִמֶּשׁ, כִּי עַל יְדֵי סוּד הַגְּלוּת וְכו' וּמִגִּיעַ פָּגַם לְצַדִּיקִים כְּלָם וְהַחֲשִׁכַת מְאוּרֵי אוּרָם כְּמַעַט טוֹעֲמַת מִמָּוֶת. וְלָזֶה לְקִיּוּמָם שְׁלֹא יִשְׁלַט הַגְּלוּת בָּהֶם הָיָה לָהֶם סוּד הַחֲבוּר הַזֶּה כְּעֵינּוּ תַבַּת נַח מִמֶּשׁ, לְתַקּוּן מַחֲזִי מַכַּת הַגְּלוּת וְיִי מִבּוֹל הַחֲצִיּוֹנִים הַמְחַשְׁיכִים וְכו', אֲלֵא תַהֲיָה אוּר שְׂכִינָה מְאִירָה קֶצֶת וּמְלַבֶּשֶׁת הַצַּדִּיקִים, כִּן יְכַנְסוּ הַצַּדִּיקִים אֶל סוּד אוּר חֲבוּר הַזֶּה לְהַתְּקִים. וְכִן סְגֵלַת הַחֲבוּר שְׁמִידָה שְׁעוֹסֵק בְּחִשְׁקוֹ אֶהְבֵּת הַשֵּׁם יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁאֵיבַת הָאָבִו הַשׁוֹאֵבָה אֶת הַבְּרָזֵל, וְיִכְנַס אֵלָיו לְהַצֵּלַת נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ וְתַקּוּנוֹ. וְאֶפְלוּ אִם יְהִי רָשָׁע, אִין חֲשֵׁשׁ אִם יְכַנַּס, מִפְּנֵי שֶׁאִין כְּנִיסָתוֹ כְּנִיסָה, אֲלֵא יְהִי לוֹ אַחַת מֵהַשְׂתִּים, אוֹ יְחִזְרִינוּ בְּתַשׁוּבָה וְיְהִי צַדִּיק וְיִכְנַס בוֹ, אוֹ יְדַחֲנוּ דְחִיָּה גְּמוּרָה וְיַפְרֵשׁ עֲצָמוֹ, כְּעֵינּוּ תַבַּת נַח שֶׁהִיָּה דוֹחָה הַרְשָׁעִים וְאוֹתָם שֶׁחֲטָאוּ מִן הַחַיָּה וְהַבְּהֵמָה. (אוּר יְקָר, שַׁעַר א' סִימּוֹ ה')



סדר הלימוד ליום יב אייר [יום 219 בשנה]

וְלָכֵן לַגְבוּרָה וְלַקָּרֵב – צֶדֶק אֲזוּר מִתְנַיִו, וְכֹף צָרִיף. לַרְחֲמָנוּת וְלִטּוֹב – אֲמוּנָה אֲזוּר חֲלָצִיו. בְּדַרְגָּה אַחַת יְדוּן אֶת הָעוֹלָם וְשׁוֹלֵט לְשָׁנֵי צַדִּים, אֶחָד לַרְחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְאֶחָד דִּין לְשֹׂאֵר הָעַמִּים.

וְאִם תֹּאמֶר, צֶדֶק הוּא דִּין הַקָּשָׁה? וְהֲרִי כָּתוּב (ויקרא יט) בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתֶךָ, (דברים טז) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף, וְכִמָּה הֵם – וְדַאי כֹּף זֶה, שְׁהֲרִי בְּצֶדֶק אֵין כָּלֵל וְתִרְנֹת. גַּם כֹּף מִי שֶׁדָּן אֶת חֲבֵרוֹ, לֹא צָרִיף לַעֲשׂוֹת לוֹ וְתִרְנֹת מֵהַדִּין כָּלֵל, אֲלֵא בְּצֶדֶק, שְׁלֹא יִשְׁגִּיחַ עַל הָאֵהָבָה, (ויקרא יט) מֵאֲזַנִּי צֶדֶק, בְּלִי וְתִרְנֹת לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה לְמִי שְׁנוֹתָן וְלְמִי שֶׁמִּקְבֵּל. וּמִשׁוּם זֶה דַּרְגָּה אַחַת הִיא, וּמִתְחַלֶּקֶת לְשָׁנֵי צַדִּים. וְשָׁנֵי צַדִּים אֵלֶּה, שְׁנֵי אֲזוּרִים, עוֹמְדִים, אֶחָד לְשֹׂאֵר הָעַמִּים וְאֶחָד לְיִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעָה שֶׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, הִתְאָזְרוּ בְּאֲזוּרִים הֵלְלוּ – אֶחָד שֶׁל קָרֵב, וְאֶחָד הִיָּה שֶׁל שְׁלוֹם.

(והכל היה בצדק) כְּשִׁיתִיעֵץ בְּלֶק, אָמַר וְאֶגְרֶשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. אָמַר, אוֹתָהּ דַּרְגָּה (שְׁנֵאֲחֻזָּה בּוֹ הָאָרֶץ, וְזֶה וְכוּ') שֶׁהֵם נֶאֱחָזִים בָּהּ, מִן הָאָרֶץ וְדַאי. וְזֶהוּ כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי, בְּוֵדַאי. מִי יָכוֹל לְהִלָּחֵם וְלַעֲמֹד בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל! דַּרְגָּתָם חֲזָקָה הִיא מִשְׁלִי! וּמִשׁוּם זֶה – וְאֶגְרֶשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ. וְאִם אֶגְרֶשְׁנוּ מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶגְרַשׁ אוֹתָם מִמֶּנָּה, אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת כָּל רְצוֹנִי. כִּחֵם הוּא בְּמָה? בְּפֶה וּבִמְעַשֶׂה. הֲרִי הִפֵּה שֶׁלֶף, וְהַמְעַשֶׂה שְׁלִי.

כִּי יִדְעָתִי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבְּרַךְ וְגו'. וְכִי מֵאֵין הִיָּה יוֹדֵעַ? הֲרִי פִּרְשׂוּהָ, שְׁהֲרִי בַּהֲתַחֲלָה כָּתוּב, (במדבר כא) וְהוּא נִלְחַם בְּמִלֶּךְ מוֹאָב הֲרֵאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת כָּל אֲרָצוֹ מִיָּדוֹ. שֶׁשָּׂכַר אֶת בַּלְעָם וְכוּ'. אָבֵל כִּי יִדְעָתִי, יִדְעָה וְדַאי יִדַּע בְּחֻכְמָתוֹ. אֶת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבְּרַךְ וְגו', מֵה צָרִיף כָּאֵן בְּרָכָה, שְׁהֲרִי בְּשִׁבִיל קָלְלָה הֵלֶךְ? וְאִם אוֹתוֹ דָּבָר שְׁהִיָּה יוֹדֵעַ מִבְּלַעַם בַּהֲתַחֲלָה הִיָּה קָלְלָה, מֵה זֶה אֶת אֲשֶׁר תִּבְרַךְ מִבְּרַךְ?

אֲלֵא דָּבָר זֶה לֹא יִדְעָתִיו וְלֹא זְכִיתִי בּוֹ עַד שֶׁבֵּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְדַרְשׁ, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל יְעַת תְּמִיד תִּהְלֶתוּ בְּפִי. וְכָתוּב (שם

טז) אֲבָרְכָה אֶת ה' אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי. מִי (צָרִיף) שֶׁצָּרִיף בְּרָכָה מִן הַתַּחֲתוֹנִים. אֶת, שְׁהֲרִי נֶאֱחָז בָּהֶם כְּשֶׁלֶּהֲבַת בְּפִתִּילָה. וְדוֹד שֶׁיִּדַּע אֶת זֶה, אָמַר אֲבָרְכָה אֶת. אָמַר אוֹתוֹ רְשָׁע, אוֹתָהּ דַּרְגָּה שְׁלָהֶם, אֲחֻזָּה בָּהֶם בְּגִלְל בְּרוּכֵיהֶם, שֶׁמְבָרְכִים אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם. כִּחַ יֵשׁ לָךְ לְבָרֵךְ אֶת אוֹתָהּ



דְּרָגָה, וְתַעֲקֹר אוֹתָהּ מֵהֶם. וְזָהוּ כִּי יִדְעֵתִי אֵת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ וְגו'.

וּבִזְזָה נוֹכַל לָהֶם. תִּבְרָךְ אֵת אוֹתָהּ דְּרָגָה, וְתִקְלַל אֵת הַפְּתִילָה. וְעַל זֶה

אָמַר וְאֲנֹכִי אֶקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר אוֹתָהּ מֵהֶם שְׁלֹא תֵאָחַז בָּהֶם.

וְעוֹד אֶקְרָה כֹּה - אֲשַׁפֵּיעַ וְאֲמַשִּׁיךְ אֵת אוֹתָהּ דְּרָגָה בַּחֲטָאִים

וְטַמְאָה וּבִקְרִי וּבִטְמֵאָה שְׁעָשׂוּ בְּנֵיהּ, וְהִיא תַעֲשֶׂה אִתָּם גְּמֹר.

מִיָּד - וַיִּלְכוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזְקֵנֵי מִדְיָן וְקַסְמִים בְּיָדָם. שְׁלֹא יֹאמֵר אוֹתוֹ

רָשָׁע שְׂאִין עִמּוֹ אוֹתָם מִיָּנִי כְּשָׁפִים שְׁצָרִיךְ בְּיָדוֹ לְהִתְעַכֵּב עָלֵיהֶם

(וַיִּתְעַכֵּב עָלֵיהֶם).

פָּתַח וְאָמַר, (ירמיהו מו) וְאֵתָהּ אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל

[וְגו'], כִּי אֲתָךְ אָנֹכִי וְגו'. פָּסוּק זֶה נֹאמֵר וְהִתְעוֹרְרוּ בוֹ, אָבֶל

עַד כַּעַת יֵשׁ לְהִתְעוֹרֵר יוֹתֵר. אֵתָהּ מֵהוּ? סוּד אַרְוֹן הַבְּרִית, שְׁזוּהִי

דְּרָגָה שְׁהוֹלְכֶת בְּגִלוּת עִם בְּנֵיהּ, הָעַם הַקְּדוֹשׁ. בְּשַׁעַה שְׁבִקְשׁ מֹשֶׁה

רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, מֵה כָּתוּב? (במדבר יא) וְאִם כִּכָּה אֵת עֲשֵׂה לִי הֲרֹגֵנִי

נָא הָרֹג, וּפְרֹשׁוּהָ.

אָבֶל כִּךְ אָמַר מֹשֶׁה, דְּרָגָה אַחַת שֶׁנִּתְּתָ לִי נִקְרָאת אֵתָהּ, מִשּׁוּם שְׂאִין

לָהּ פְּרֻדָּה מִמֶּךָ. ה' שְׁלָה נֶאֱחָזָה בְּיִשְׂרָאֵל. אִם אֵתָהּ (תשמ"ד)

מִהָעוֹלָם) יִשְׁמְדוּ בְּעוֹלָם, הֲרִי ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה שְׁאֲחֻזָּה בָּהֶם מְעַבְרַת

מִמֶּנּוּ, אִם כִּךְ אֵת עֲשֵׂה לִי - שֶׁה', עֶקֶר הַשֵּׁם הַזֶּה, תַּעֲקֹר.

וְעַל זֶה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ אַחֵר כִּךְ, (יהושע ז) וּמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל.

שְׁהֲרִי וְדָאִי שֵׁם זֶה עֶקֶר וְיִסוּד הַכֹּל, אֵתָהּ הוּא ה'. וּמֹשֶׁה, אֵף

עַל גַּב שְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר לוֹ כִּךְ, יִדַּע שְׁזוּה בְּזֵה תְלוּי

וְהַחֲטָא גוֹרֵם. וְאֵתָהּ אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְגו', הַכֹּל אַחָד. כִּי אֲתָךְ

אָנֹכִי, הֲרִי בְּאַרְנוֹ כִּי אֲתִי אֵתָהּ לֹא כָּתוּב, אֲלֹא כִּי אֲתָךְ אָנֹכִי. כִּי אֶעֱשֶׂה

כָּלָה בְּכָל הַגּוֹיִם, בְּכָל הַגּוֹיִם אֶעֱשֶׂה כָּלָה.

רַב הַמְּנוּנָא הֲרֵאשׁוֹן אָמַר, דַּחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל כַּמָּה טוֹב וְכַמָּה

תּוֹעֲלַת גְּרָמוֹ לָהֶם. רַפְיוֹן שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים כַּמָּה רַעוּת גְּרָמוֹ

לָהֶם. דַּחַק וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל גוֹרֵם לָהֶם שְׁטוּב יְהִיָּה וְתוֹעֲלַת, וּמָהֶם?

כָּלָה. הַכֹּל דַּחוּק. רַפְיוֹן שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים גוֹרֵם לָהֶם רַפְיוֹן וְרַע, וְזָהוּ

כָּלָה. וְכִךְ רָאוּי לָהֶם, שְׁהֲרִי כָּל רַפְיוֹן בְּלֹא דַחַק שְׁהִיָּה לָהֶם בְּעוֹלָם

הַזֶּה, גוֹרֵם לָהֶם רַפְיוֹן אַחֵר כִּךְ בְּלִי דַחַק. כָּלָה. (ישעיה כח) כִּי כָלָה

וְנִחְרָצָה שְׁמַעֲתִי. כִּי אֶעֱשֶׂה כָּלָה. כָּלָה בְּרַפְיוֹן. לְיִשְׂרָאֵל שְׁהִיָּה לָהֶם

דַּחַק וְצָרוֹת - כָּלָה, (שם סו) וְכַכְלָה תַעֲרָה כְּלִיָּהּ.



מה זה כליה? אלו ישראל שהם כלי הפלה הזו. ישראל שהיה להם דחק וצרות – (עמוס ט) אקים את סכת דויד הנפלת, סכת שלום. לשאר העמים שהיה להם רפיון צרה וצוקה – כלה ברפיון, כמו שהיה להם בתחלה. ועל זה (ירמיה מו) כי אעשה כלה בכל הגוים וגו', ואתה לא אעשה כלה. שהרי אין ראוי לה, שהרי דחוקים הייתם בתחלה פעמים רבות בדחק של גלות תמיד, ודחוק תהיה כלה. (תוריש כליה).

ויסרתיה למשפט. פסוק זה כן צריך לו לכתבו: ויסרתיה במשפט, שהרי מתי יסורים? בשעת הדין. (וכאן לא כן, אלא) מה זה ויסרתיה למשפט? אלא כתוב (ישעיה ג) ה' במשפט יבא עם זקני עמו. ואותו היום הקדים הקדוש ברוך הוא רפואה לישראל עד שלא יעלו לדין כדי שיוכלו לעמד בו. ומה רפואתם? היא שבכל שעה ושעה הקדוש ברוך הוא נותן יסורים לישראל מעט מעט בכל פעם ופעם ובכל דור ודור, כדי ששפיכנסו ליום הדין הגדול שיחיו המתים, לא ישלט עליהם הדין.

ונקה לא אנקה, מהו? אלא כשישראל עובדי כוכבים ומזלות לבדם ולא נכנסים בדין עם שאר העמים, הקדוש ברוך הוא עושה להם לפנים משורת הדין, והוא מכפר עליהם. ובזמן שנכנסים בדין עם שאר העמים עובדי כוכבים ומזלות, מה עושה? יודע הקדוש ברוך הוא שסמא"ל אפוטרופוס של עשו יבא להזכיר חטאי ישראל וכונס כלם אליו ליום הדין, והרי הקדוש ברוך הוא הקדים להם רפואה, ועל כל חטא וחטא הלקה ונקה אותם ביסורים מעט מעט. וזהו ונקה, ביסורין. ומשום זה בדין אמת לא אנקה מעולם בדין אחרי שסבלת יסורים מעט מעט.

ועוד לא אנקה – אף על גב שאתם בני, לא אעזב את חטאיכם, אלא אפרע מכם מעט מעט, כדי שתהיו צדיקים ליום הדין הגדול. כשבאים לדין, בא סמא"ל בכמה פתקים עליהם, והקדוש ברוך הוא מוציא פתקי היסורים שסבלו ישראל על כל חטא וחטא, ונמחו כל החטאים, ולא עשה להם ותרגות כלל. אז תשש כחו וחילו של סמא"ל ולא יכול להם, ויעבר מהעולם הוא וכל צדדיו וכל העמים. זהו שכתוב ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', בגלל זה ויסרתיה למשפט ונקה לא אנקה.



וְדָוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים יא) כִּי הִנֵּה הִרְשָׁעִים יִדְרָכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנֵנוּ וְגו'.
וְאֵף עַל גַּב שִׁפְסוּק זֶה הָרִי פִּרְשׁוּהוּ, עַל שִׁבְנָא וְיוֹאֵחַ הַמִּמְנַיִם
שֶׁל חִזְקִיָּה נֹאמֵר. אֲבָל פֶּסוּק זֶה עַל סְמֵא"ל וְסִיעֵתוֹ גַּם כִּף נֹאמֵר,
שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו וְעֲצוּתָיו הֵם עַל יִשְׂרָאֵל. בָּלֵק וּבִלְעָם אוֹתוֹ דָּרָךְ מִמָּשׁ
נִקְטוּ, וְהָרִי נִתְבָּאָר שֶׁחִבּוּר רַע עָשׂוּ. אָמְרוּ, עֲמַל"ק – ע"ס ל"ק, עַם
שֶׁהִלְקָה אוֹתָם כְּנֹחַשׁ שִׁמְכָה בְּזַנְבוֹ. הָרִי אָנּוּ יוֹתֵר. בָּל"ק – ב"א ל"ק,
כִּי מִי שֶׁמִּלְקָה אוֹתָם בְּרִצּוֹנוֹ. בִּלְעָם – ב"ל ע"ס, אֵינן עִם וְאֵינן רוּעָה.
שֵׁם שֶׁלֵּנוּ גוֹרֵם לְהַשְׁמִידֵם וְלַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב בְּגִנּוֹן אַחַר אֵת שְׁמוֹתֵיהֶם. בְּבָלֵק ב"ל,
בְּבִלְעָם ב"ל – הָרִי בִּלְב"ל. אֵיזָה אוֹתוֹת נִשְׁאָרוּ? עַמ"ק.
בְּבִלְבַל עַמְק מַחֲשַׁבְתָּם שְׁלֵא יִשְׁלְטוּ בְּעוֹלָם וְלֹא יִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלַעְזָר, יָפָה אִמְרָת, אֲבָל בָּלֵק תִּפְח רּוּחוֹ בְּגִיּוֹנָם,
וּבִלְעָם יִשְׁתַּחֲקוּ שֵׁם עֲצֻמוֹתָיו וְרוּחוֹ. וְכִף הוּא עֲצָה רַעָה לְקַחוּ
עַל הַפְּטָרוֹן, עַל הַכָּה הַזֶּה, שֶׁחֲשַׁבּוּ לַעֲקֹר אֵת הַכָּה הַזֶּה, וְחֲשַׁבּוּ
לְסַלְקָה לְצַד רַע בְּפָה וּבִמְעֵשָׂה.

אָמַר אוֹתוֹ רִשָּׁע, הָרֵאשׁוֹנִים הַשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכְלוּ, דוֹר הַפְּלָגָה
הַשְׁתַּדְּלוּ וְלֹא יָכְלוּ. עָשׂוּ מַעֲשָׂה, וּפָה חֶסֶר מֵהֶם, שֶׁלְשׁוֹנָם
הַתְּבַלְבְּלָה וְלֹא יָכְלוּ. אֲבָל אִתָּהּ, הָרִי פִּיךָ שָׁנוֹן וְלִשׁוֹנְךָ מִתְקַנֶּת בְּשָׁנֵי
צְדִידִים אֵלוֹ – אֵת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ, וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר. אוֹתוֹ הִצַּד
שֶׁאִתָּהּ רוּעָה לְסַלֵּק לְמַעְלָה בְּפִיךָ וְלִשׁוֹנְךָ, הַסְתַּלַּק. וְאוֹתוֹ הִצַּד שֶׁאִתָּהּ
רוּעָה לְקַלֵּל, בְּכַח פִּיךָ תִּקְלַל (וְצַד לְפִיךָ) וְהַכֵּל תְּלוּי בָּךְ, שֶׁהָרִי הַמַּעֲשָׂה
נִתְתַּקֵּן. אֲבָל בְּדַבּוּר הַכֵּל תְּלוּי, וְעַל זֶה (בְּמַעֲשָׂה) כְּמַעֲשָׂה נִחַשׁ אָנִי
אִתְּקִין, וְאִתָּהּ תִּשְׁלִים הַכֵּל בְּפִיךָ. אוֹתוֹ צַד שֶׁתִּבְרָךְ – מִבְּרַךְ, וְאוֹתוֹ
צַד שֶׁתֵּאָר – יוֹאֵר.

וְהוּא לֹא יָדַע שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (אִיּוֹב יב) מִסִּיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים
וְטַעַם זְקָנִים יִקַּח, וְהַכֵּל עוֹמֵד בְּרִשׁוֹתוֹ. מִסִּיר שְׁפָה לְנֶאֱמָנִים
– אֵלוֹ דוֹר הַפְּלָגָה, שֶׁבִּלְבַל לְשׁוֹנָם שְׁלֵא יִשְׁלְטוּ בְּדַבָּר כָּלֵל, שֶׁכְּתוּב
(בְּרֵאשִׁית יא) אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שִׁפְתַי רַעְהוּ. וְטַעַם זְקָנִים יִקַּח – אֵלוֹ
בִּלְעָם וּבָלֵק שֶׁשְׁנִייהֶם הָיוּ בְּעֲצָה אַחַת, שֶׁכְּתוּב וַיַּעַל בָּלֵק וּבִלְעָם פֹּר
וְאֵיל בְּמִזְבֵּחַ.

בֵּא וְרֵאָה, אוֹתוֹ בִּלְעָם הִרְשָׁע כָּל מַעֲשָׂיו לְרַע, בְּרוּם לֵב. שְׁנִייהֶם הָיוּ
מַעֲלִין קָרְבָן, שֶׁכְּתוּב וַיַּעַל בָּלֵק וּבִלְעָם. וְכֵל הַמִּזְבְּחוֹת הָיָה בָּלֵק



מסדר, והוא הרשע היה משבח עצמו ואומר (במדבר כג), את שבעת [שבע] המזבחת ערכתי ואעל פר ואיל במזבח. ואלו את בלק לא שתף יחד אתו. אמר הקדוש ברוך הוא: רשע! הכל ידעתי, אלא שוב אל בלק, ואתה לא צריך לדבר, אלא – וכה תדבר. זהו שכתוב וטעם זקנים יקח.

דבר אחר וטעם זקנים יקח – שכתוב וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. טעם אותם זקנים נטל מהם, ולא יכלו לשלט כלל בכשפיהם. וידברו אליו דברי בלק, דברים בגלוי ולא בלחש. פגום אֶזֶן היה, ופגום עין, ופגום רגל. משלשה מקומות היה פגום. מתקן היה לצד האחר, וכך צריך אותו צד אחר – מקום שהפגם שרוי, כל מין למינו.

ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבתי. הם כתוב, וידברו אליו. והוא כתוב, ויאמר אליהם. לינו פה הלילה, משום שהלילה הוא שעת הצד האחר לכשפים, בשעה שנמצאים ושולטים צדדים רעים ומתפשטים בעולם. כאשר ידבר ה' אלי, שבח היה משבח את עצמו בשם ה'.

וישבו שרי מואב. ושרי מדין נפרדו מהם ולא רצו לשבת שם. וזקני מואב נשארו, שכתוב וישבו שרי מואב, לבדם. נאה עשו מדין שנפרדו מכל וכל מהם. ואלמלא לא היו מכים בסוף שהיו בעצת בלעם, לשלח נשותיהם לישראל בשטים לישראל להטעותם. והכתוב מוכיח את חטאם, שכתוב (במדבר כה) כי צררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחתם וגו'. בשני אלה חטאו, והיה חטאם גדול. הכו אחר כך בזנב. ולכן אלו נשארו אתו, ואלו הלכו לבדם.

דבר אחר וישבו שרי מואב עם בלעם – כמה נאה היה להם לבני מדין שהלכו, אם רצונם כך. אבל ישיבה שישבו הם במואב גרמה להם טוב משום שנשארו שם. ומה שהלכו אותם של מדין, גרמו להם רע. מה הטעם? אלו חששו לכבוד דבר הקדוש ברוך הוא, וישבו. ואלו לא חששו לזה כלום, והלכו לדרךם.

בשעה שאמר אותו רשע והשבתי אתכם דבר כאשר ידבר ה', מיד הזדעזעו אותם של מואב לדבר הזה וישבו שם. ואותם של מדין לא חששו לזה כלום והלכו להם, ונענשו אחר כך. ועל זה,



וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי מוֹאָב עִם בְּלָעַם. בְּאוֹתוֹ הִלְיָלָה אוֹתוֹ רָשַׁע לְחַשׁ לְחַשִּׁים וְעָשָׂה בְּקַסְמִים, וְהִמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם רוּחַ מְלַמְעָלָה. מִיָּד – וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם, אֱלֹהִים סִתָּם, דִּרְגָתוֹ מִצַּד אַחַר שֶׁל הַשְּׂמַמָּל.

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ. דִּרְגָתוֹ מִצַּד הַשְּׂמַמָּל הִיְתָה, שֶׁהַצֵּטְרָךְ לְשֵׂאל. וְאָף עַל גַּב שֶׁהַחֲבָרִים הִתְעוֹרְרוּ בְּזֶה בְּגוֹן אַחַר, וְהֵם אָמְרוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (עֲשֵׂה בּו) נָסָה אוֹתוֹ בְּדַבְּרָיו. שְׁלֹשָׁה הָיוּ; אֶחָד חֲזִיקָה, וְאֶחָד יְחֻזְקָאֵל, וְאֶחָד בְּלָעַם. שְׁנַיִם לֹא עָמְדוּ כְּרֵאוּי, וְאֶחָד עָמַד, וּמִיָּהוּ? יְחֻזְקָאֵל, שְׁכָתוּב (יְחֻזְקָאֵל לו) הִתְחַיֵּינָה הַעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה. וְהוּא שָׁב וְאָמַר, וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶתָּה יָדַעְתָּ. חֲזִיקָה אָמַר, (מְלָכִים-ב-כ) מְאָרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ [אֵלַי] מִבְּבֶל. בְּלָעַם אָמַר, בְּלָק בֶּן צְפוּר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלַי. חָשׁוּב אֲנִי בְּעֵינֵי מְלָכִים וְשְׁלִיטִים. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׂאל אוֹתוֹ לְהִטְעוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (אִיּוֹב יב) מִשְׁגִּיא לְגוֹיִם וַיֹּאבְדֵם, וּפְרָשׁוּהָ.

כּוֹתֵי אֶחָד שָׂאל אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לוֹ, כַּח חֲזַק רְאִיתִי בְּבְלָעַם יוֹתֵר מִמֹּשֶׁה. שֵׂאלוּ בְּמֹשֶׁה כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּבְבְלָעַם כְּתוּב וַיִּקֶּר אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם, וְכָתוּב וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם.

אָמַר לוֹ, לְמַלְךְ שִׁיּוֹשֵׁב בְּהִיכְלוֹ עַל כֶּסֶּא, וּמִצָּרַע אֶחָד קָרָא לְפִתַּח. אָמַר: מִי הוּא שְׂמִכָּה לְשַׁעַר. אָמְרוּ: מִצָּרַע פְּלוֹנִי. אָמַר: אֵל יִכְנָס לְכַאֲן וְלֹא יִטְנַף אֶת הַהִיכָל, יָדַעְתִּי שְׂאֵם עִם שְׁלִיחַ אָמַר לוֹ, לֹא יִחַשֵׁשׁ, וַיִּלְךְ בְּנֵי וַיִּטְמָא וַיִּקְרַב אֵלָיו. אָבָל אֲנִי אֵלֶיךָ וְאַתְּרָה בּו שִׁירְחִיק דְּרָכּוֹ מִמוֹשֵׁב בְּנֵי וְלֹא יִטְמָא אוֹתוֹ. הַקְּדִים הַמְּלָךְ וְהִלְךְ אֵלָיו וְהִתְרָה, וְאָמַר לוֹ: מִצָּרַע מִצָּרַע, מִנֵּע רִגְלֶךָ מִהַדְרֶךְ שְׁבָנִי נִמְצָא שָׁם, וְאֵם לֹא – אֲנִי נִשְׁבַּע שִׁיעֲשׂוּ בְנֵי שְׁפָחוֹתִי מִגּוֹפֶךָ חֲתִיכוֹת.

בְּשֵׂאֵהוּב הַמְּלָךְ קוֹרָא לְפִתַּח, אָמַר הַמְּלָךְ: מִי הוּא? אָמְרוּ: פְּלוֹנִי אוֹהֶבְךָ. אָמַר הַמְּלָךְ: אֶהוּבִי חֲבִיב נַפְשִׁי, לֹא יִקְרָא לוֹ קוֹל אַחַר, אֶלָּא אֲנִי. צֹחַ הַמְּלָךְ וְאָמַר: פְּלוֹנִי פְּלוֹנִי הַכֶּנֶס, חֲבִיב נַפְשִׁי, אֶהוּבִי, הַתְּקִינּוּ הִיכְלוֹת לְדַבֵּר אוֹתוֹ.

כֶּךָ בְּלָעַם אוֹתוֹ מִצָּרַע, רְחוֹק מִבְּנֵי אָדָם, קָרָא לְפִתַּח הַמְּלָךְ. שָׁמַע הַמְּלָךְ וְאָמַר: מִצָּרַע טָמֵא לֹא יִכְנָס וְלֹא יִטְנַף אֶת הִיכְלִי. אֲנִי צָרִיךְ לְלַכֵּת לְהִתְרוֹת בּו שְׁלֹא יִקְרַב לְשַׁעַר בְּנֵי וְלֹא יִטְמָא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם. אָמַר לוֹ: מִצָּרַע מִצָּרַע, לֹא תִלְךְ עִמָּהֶם, לֹא תֹאֵר אֶת הָעָם כִּי בְרוּךְ הוּא. אֵל תִּקְרַב לְבְנֵי הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע,



טַמָּא אַתָּה בְּכֹל. אֲבָל בְּמִשָּׁה כְּתוּב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, קוֹל הַמֶּלֶךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אַחֵר. מֵאֵהָל מוֹעֵד, מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, מֵהֵיכַל הַמִּתְקַן, מֵהֵיכַל הַנִּכְבָּד שְׁעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים תְּאָבִים אֵלָיו וְלֹא יִכּוֹלִים לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו.

וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צֶפֶר. וְהוּא אָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב, מֶלֶךְ חָשׁוּב, שָׁלַח אֵלָי. מֶלֶךְ מוֹאָב. רָאוּ גֵאוּהָ שֶׁל אוֹתוֹ הִרְשָׁע, (שֶׁאִפְלוּ לְבַלֵּק לֹא הִחְשִׁיב כְּלוּם) שְׁכַתּוּב מֶלֶךְ מוֹאָב וְלֹא אָמַר לְמוֹאָב, מְכַלֵּל אָדָם שֶׁלֹּא רָאוּי לְמֶלֶךְ, וְהִרִי נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ לְמוֹאָב. רֵאשׁוֹן מֵה כְּתוּב בּוֹ? (בַּמְדַּבֵּר כֹּא) וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הִרְאִישׁוֹן. מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. חָשׁוּב בֶּן חָשׁוּב. אֲבָל זֶה כְּתוּב מֶלֶךְ לְמוֹאָב, הַפְּסוּק מַעֲיֵד מֶלֶךְ לְמוֹאָב. וְהִרִי הַתְּעוֹרָרְנוּ שֶׁהַתְּכַוֵּן הוּא לְגֵאוּת לֵב גְּדוּלָּה: כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם שׁוֹלְחִים אֵלָי שְׁלִיחֵיהֶם. (וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל הָאֱלֹהִים בְּלֶק בֶּן צֶפֶר מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח אֵלָי. רָאוּ גֵאוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רִשָּׁע, שֶׁאָמַר מֶלֶךְ מוֹאָב וְלֹא אָמַר מֶלֶךְ לְמוֹאָב. בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הִרְאִישׁוֹן מֵה כְּתוּב בּוֹ? (בַּמְדַּבֵּר כֹּא) וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הִרְאִישׁוֹן. מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. חָשׁוּב בֶּן חָשׁוּב. אֲבָל זֶה מֶלֶךְ לְמוֹאָב כְּתוּב. וְהַפְּסוּק מַעֲיֵד עָלָיו, מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהִיא גָּבַר שֶׁלֹּא רָאוּי לְמֶלֶךְ וְהִנֵּה נַעֲשֶׂה מֶלֶךְ. וְהִרִי הַתְּעוֹרָרְנוּ שְׁמַתְכּוֹן לְגֵאוּת לֵב גְּדוּלָּה, שְׁכָל מַלְכֵי הָעוֹלָם שׁוֹלְחִים אֵלָי שְׁלִיחִים) (וְחָשׁוּב אֵנִי אֵלֵיהֶם).

בְּדוֹרנוּ מִי שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּזֵהָר וְתַקּוּנִים וְכַתְבֵי הָאֶרֶץ כָּל עֵסֵק תּוֹרָתוֹ הוּא מִן הַשְּׁפָה וְלַחוּץ

בְּדוֹר הַזֶּה הָאֶחְרוֹן, מִי שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּסִפְרֵי הַזֵּהָר וְתַקּוּנִים וְכַתְבֵי מֶרֶן הָאֶרֶץ יִשְׁהֶם חַיִּים מִמֶּשׁ לְנַפְשׁ, בְּלוּלָה בְּמִקְרָא וּבְמִשְׁנָה וּבְתַלְמוּד וּפּוֹסְקִים, יִדַע נֶאֱמָרָה שְׁכָל תּוֹרָתוֹ שְׁעוֹסֵק הוּא מְשֻׁפָּה וְלַחוּץ, כְּדוֹאָג, וְאִין לוֹ עֵסֵק בְּחַיִּים וְהָאֶרָה לְנַפְשׁ, וְהוּא כְּלוֹ טַעוֹת וְרִמְאוֹת, וְאִינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה אֶלָּא לְהִיּוֹת מֵאֲנָשֵׁי שֵׁם, לְהִיּוֹת רַב וְרֵאשׁ גְּדוֹל הַדּוֹר וְלִהְשַׁתֵּר עַל הַבְּרִיּוֹת, וְאִין לוֹ חַיִּים וְלֹא חִלַּק בְּחַיִּים...

וּבְדוֹר הַזֶּה הָאֶחְרוֹן אֵי אֶפְשֶׁר לְהַמְשִׁיף שְׁכִינְתָא עָלְיוֹנָה אֶלָּא עַל יְדֵי הַזֵּהָר וְכַתְבֵי מֶרֶן הָרַב חַיִּים וְיִטְאֵל בְּלִבְד שְׁנִאֲמָרוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּבְדוֹר הַזֶּה מִי הָאִישׁ הַחֹפֵץ חַיִּים אוֹהֵב יָמִים מְבִלִי לְבָלוֹת יוֹם בְּלִתֵי קִדְשָׁה לְרֵאוֹת טוֹב עוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, יִדְבַק בְּסִפְרֵי הַזֵּהָר וּבְכַתְבֵי מֶרֶן הָרַב חַיִּים וְיִטְאֵל בְּלִבְד שְׁנִאֲמָרוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (הֵיכַל הַבְּרָכָה פְּרִשְׁת עֵקֶב ז', י"ט)



רבי פנחס היה הולך לראות את בתו, אשתו של רבי שמעון, שהיתה חולה, והיו הולכים אתו החברים, והוא רכב על חמורו. עד שהיה הולך בדרך, פגע בשני ערבים. אמר להם, בשדה זה התעורר קול מימי העולם. אמרו לו, מימי העולם אין אנו יודעים, מימינו אנו יודעים. שהרי יום אחד היו אותם לסטים מקפחים דרכים של אנשים באותו שדה, ופגעו באותם יהודים ורצו לקפחם, ונשמע מרחוק בשדה הזה קול החמור הזה שנער פעמים, ובאה שלהבת אש באותו קול (באותו שדה) ושרף אותם, ונצלו אותם יהודים. אמר להם, ערבים, בדבר זה שאמרתם לי, תנצלו יום זה מלסטים אחרים שמחכים לכם בדרך.

בכה רבי פנחס ואמר, רבון העולם התרחשות נס זה עשית בגללי, ונצלו אותם יהודים ולא ידעתי. פתח ואמר, (תהלים קלו) לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו. כמה טובות עשה הקדוש ברוך הוא עם בני האדם, וכמה נסים מרחיש להם בכל יום, ולא יודע, רק הוא בלבדו. אדם קם בבקר ונחש בא להרגו, והאדם שם רגלו על ראשו והורגו, ולא ידע בזה האיש, פרט לקדוש ברוך הוא בלבדו – הוי לעשה נפלאות גדלות לבדו. אדם הולך בדרך ולסטים מחכים להרגו, בא אחר ונתן כפר תחתיו והוא נצל, לא ידע הטוב שעשה לו הקדוש ברוך הוא והנס שהרחיש לו, רק הוא בלבדו – הוי לעשה נפלאות גדלות לבדו. לבדו עשה יודע, ואחר לא יודע.

אמר לחברים, חברים, מה ששאלתי לערבים האלה שנמצאים תמיד בשדות אם קול החברים שהם משתדלים בתורה שמעו, שהרי רבי שמעון ורבי אלעזר בנו ושאר החברים הלכו לפנינו ולא ידעו מאתנו, ושאלתי לערבים הללו עליהם, שידעתי שקולו של רבי שמעון ירגיז שדות והרים, והם גלו לי מה שלא ידעתי.

עד שהיו הולכים, אותם ערבים חזרו אליו. אמרו לו, זקן זקן, אתה שאלתנו מימי העולם, ולא שאלת על יום זה, שראינו תמיהה על תמיהה. ראינו חמשה בני אדם יושבים, וזקן אחד יחד אתם, וראינו עופות מתכנסים ופורשים כנפים על ראשיהם, אלו הולכים ואלו



שבים, והצל לא עבר מעל ראשיהם, ואותו זקן הרים קולו עליהם, והם שומעים.

אמר, על זה שאלתי. ערבים ערבים, תלכו, ודרך זו תהא תקינה לפניכם בכל מה שתמצו. שני דברים אמרתם לי ששמחתי בהם. הלכו. אמרו לו החברים, אותו מקום שרבי שמעון שרוי בו, איך אנו יודעים? אמר להם, תשאירו לבעל פסיעות הבהמות שהוא ידריך פסיעותיו לשם. לא היה טוען חמורו, וחמורו סטה מהדרך שני מילין, והלך לשם.

התחיל לנהר שלש פעמים, ירד רבי פנחס ואמר לחברים, נקום לקבל סבר פני הימים, שעכשו יצאו אלינו פנים גדולות ופנים קטנות. שמע רבי שמעון נהרת החמור, אמר לחברים, נקום שיהי קול (שמחת) החמור של הזקן החסיד התעורר אלינו. קם רבי שמעון וקמו החברים.

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. מזמור, זקוף טעם למעלה, (שיר יתום קראנו לזה) למה? אלא רשום טעם גדול, שהרי בא אותו מזמור מתעטר בעטרת עליונה למעלה על ראשו ובא זקוף. מי אמר שירה זו? אותן פרות באותן געיות שהיו גועות. שירו לה' שיר חדש, למי היו אומרות שירו? לכמה מרפבות, לכמה ממנים, לכמה דרגות, שהיו באים שם ויצאו לקבל את הארון (סחם), ולהם היו אומרות.

שירו לה' שיר חדש - זכר. מה הטעם כאן שיר, ומשה אמר שירה, נקבה? אלא שם במשה ארון אחד (לחוד). זאת, יצאה מהגלות היא ואוכלוסייה, ולא יותר, ומשום זה את השירה הזאת, נקבה. אבל כאן ארון ומה שהיה בתוכו יצא, ומשום אותו שהיה גנוז בתוכו נאמר שיר חדש, זכר.

כי נפלאות עשה - מה שעשה לפלשתים ומה שעשה לעבודה זרה שלהם. הושיעה לו ימינו, למי? לעצמו. מי זה עצמו? אותו מזמור עצמו, ורוח עליונה קדושה גנוזה בו. ימינו - אותו שירש הזקן, וזו ימינו, שהחזיק באותו מזמור ולא השאירו ביד אחר.

כאן יש לגלות דבר אחד: כל פעם שאותו ימין היה להרחיש נס, היה מחזיק במזמור זה ושם אותו לפניו להחזיק בו, כבא שמחזק ימינו בחזה בנו לפניו ואומר: מי הוא שיקרב



לבני? כיון שסרח לגבי אביו, שם אביו ידיו על כתפיו לאחור, וזרקו בידי שונאיו.

בְּבִיכּוּל בהתחלה כתוב, (שמות טו) יְמִינָךְ ה' נֹאדְרֵי בַכַּח. בכח מי? אותו הנודע. בערבית קוראים לחזה כח. אותו ימין נאדרי ונתחזק בכח. מי הוא שיקרב לבני. אחר כך מה כתוב? (איכה ב) הַשִּׁיב אָחוֹר יְמִינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב. שם ימינו על כתפו ודחה אותו לידי שונאיו. בהתחלה ימינו לפניו בחזהו להתחזק בו, ואחר כך לאחוריו על כתפיו לדחות אותו. וכאן – הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, שתי זרועות להתחזק בו.

שָׂאם אותן פרות שלא התרגלו בנסים, אלא אותה שעה בגעיה שלהן אמרו שירה זו, נעירת חמור הזקן החסיד שרגיל בנסים על אחת כמה וכמה שאמר שירה. חברים, אם תאמרו שאין דרכו של החמור בכך מיום שנברא העולם, צאו וראו אתון בלעם הרשע שנצחה את בעליה בכל. חמורו של רבי פנחס בן יאיר על אחת כמה וכמה. ועוד, אתון בלעם כשדברה, מלאך עליון היה עליה מלמעלה.

כַּעֲת יֵשׁ לְגִלוֹת. חברים שמעו. פי האתון שנברא בערב שבת בין השמשות, העולה בדעתכם שהפה היה פתוח מאותו זמן, או שתנאי התנה הקדוש ברוך הוא מאותו זמן? לא כך. וסוד כאן שנמסר לחכמים שלא משגיחים על טפשות הלב. פי האתון – דרגת האתונות, אותו עליון של צד נקבות, אותו שהיה שרוי על אותה אתון ודבר מעליה. וכשברא הקדוש ברוך הוא לדרגה זו שנקראת פי האתון, סתם אותה בתוך (האתון) נקב תהום רבה, וסתם עליה עד אותו זמן. כשהגיע אותו זמן, פתח אותו נקב, ויצא ושרה עליה ודברה.

כְּמוֹ זֶה, (במדבר טז) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ. את – לרבות דומ"ה, שהוא פי הארץ. את פי האתון – לרבות קמריאל, שנקרא פי האתון. פי הבאר כמו זה. מה זה פי הבאר? אותה דרגה שהיתה ממנה עליה למטה, והיא תחת פי ה', ומיהו? יהדריאל שמו. שלשת הפיות הללו נבראו ערב שבת בין השמשות. בשעה שקדש היום, עולה פי הממנה על כל יתר הפיות, ומיהו? אותו יום שהתעלה והתקדש בכל, אותו שנקרא (ישעיה נח) פי ה'. ערב שבת בין השמשות נבראו שאר הפיות. התקדש היום, עלה הפה ששולט על הכל, פי ה'.



בין כִּךְ רָאוּ אֶת רַבִּי פִּנְחָס שֶׁהָיָה בָּא. הִגִּיעוּ אֵלָיו, בָּא רַבִּי פִּנְחָס וְנָשַׁק אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, נִשְׁקַתִּי אֶת פִּי ה', הִתְבַּשְׂמִים בְּבִשְׂמִים שֶׁל גִּנְתּוֹ. שְׁמַחוּ כֶּאֱחָד וַיֵּשְׁבוּ. כִּיּוֹן שִׁיֵּשְׁבוּ, פָּרְחוּ כָּל אוֹתָם עוֹפוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים צֶל וְהִתְפָּזְרוּ. הִחְזִיר רֹאשׁוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהָרִים לָהֶם קוֹל וְאָמַר, עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם! אֵינְכֶם מְשַׁגִּיחִים בְּכַבּוּד רְבוּנְכֶם שְׁעוֹמֵד כָּאֵן?! עֲמְדוּ, וְלֹא לְקַחוּ מִמְּקוֹמָם, וְלֹא קָרְבוּ אֵלָיו. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אָמַר לָהֶם שִׁילְכוּ לְדַרְכְּכֶם, שֶׁהָרִי לֹא נִתְּנוּ לָהֶם רְשׁוֹת לְחַזֵּר?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יִדְעַתִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְחִישׁ לָנוּ גַם. עוֹפוֹת עוֹפוֹת! לָכוּ לְדַרְכְּכֶם, וְאָמְרוּ לְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה עֲלֵיכֶם שֶׁהָרִי בִּהְתַּחֲלָה הָיָה בְּרִשׁוֹתוֹ, וְכַעַת זֶה לֹא קִיָּם בְּרִשׁוֹתוֹ. אָבֵל הַעֲלִינוּ אוֹתוֹ לְיוֹם הַסֵּלַע, כְּשֶׁעוֹלָה עֲנַן בֵּין שְׁנֵי חֲזָקִים, וְלֹא מִתְחַבְּרִים. הִתְפָּזְרוּ אוֹתָם עוֹפוֹת וְהִלְכוּ.

בין כִּךְ הָרִי שֶׁלְשָׁה אֵילָנוֹת מִתְפַּשְׁטִים בְּעַנְפֵימָם לְשִׁלְשָׁה צְדָדִים עֲלֵיהֶם, וּמַעֲיֵן מִיָּם נוֹבְעִים לְפָנֵיהֶם. שְׁמַחוּ כָּל הַחֲבָרִים, וְשְׁמַחוּ רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, טָרַח גְּדוֹל הָיָה לְאוֹתָם עוֹפוֹת בִּתְחִלָּה, וְטָרַח בְּעֲלֵי חַיִּים לֹא צָרִיכִים, שֶׁהָרִי כָּתוּב (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲנִי לֹא הִטְרַחְתִּי אוֹתָם. אָבֵל אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלֵינוּ, אֵינְנוּ יְכוּלִים לְדַחוֹת אֶת הַמְּתַנּוֹת שֶׁלוֹ. יֵשְׁבוּ תַּחַת אוֹתוֹ הָאֵילָן, וְשִׁתוּ מִהַמַּיִם וְנִהְנוּ שָׁם.

פְּתַח רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, (שיר השירים ד) מַעֲיֵן גִּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנִזְלִים מִן לְבַנוֹן. מַעֲיֵן גִּנִּים, וְכִי אֵין מַעֲיֵן אֶלָּא אוֹתוֹ מִן גִּנִּים? וְהָרִי כְּמָה מַעֲיֵנוֹת טוֹבִים וְנִכְבְּדִים יֵשׁ בְּעוֹלָם! אֶלָּא אֵין כָּל הַהֲנָאוֹת שְׁוֹת. יֵשׁ מַעֲיֵן שְׁיוּצָא בְּמִדְבָּר בְּמִקּוֹם יָבֵשׁ – הֲנָאָה יֵשׁ לְמִי שְׁיִוָּשֵׁב וְשׁוֹתָהּ. אָבֵל מַעֲיֵן גִּנִּים, כְּמָה טוֹב הוּא וְנִכְבְּד. אוֹתוֹ מַעֲיֵן עוֹשֶׂה טוֹב לְעֹשְׂבִים וְלִפְרוֹת, מִי שְׁמֵתְקָרַב אֵלָיו נִהְנֶה בְּכָל; נִהְנֶה בְּמַיִם, נִהְנֶה בְּעֹשְׂבִים, נִהְנֶה בְּפְרוֹת. אוֹתוֹ מַעֲיֵן מִתְעַטֵּר בְּכָל. כְּמָה שׁוֹשְׁנִים, כְּמָה עֹשְׂבֵי רִיחַ סְבִיבוֹ, כְּמָה נָאָה אוֹתוֹ מַעֲיֵן מִשְׁאֵר הַמַּעֲיֵנוֹת, בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

וְכִךְ בְּאַרְנוֹ, הַכֹּל בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹמַר, הִיא מַעֲיֵן גִּנִּים. מִי הַגִּנִּים? חֲמֻשָּׁה גִּנִּים יֵשׁ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמִשְׁתַּעֲשַׁע בָּהֶם, וּמַעֲיֵן אֶחָד מֵעֲלֵיהֶם שְׁמִשְׁקָה אוֹתָם וּמְרוּהָ אוֹתָם, טְמִיר וְגִנּוּז, וְכֹלָם עוֹשִׂים פְּרוֹת וְתִבּוּאָה. גִּנָּה אַחַת יֵשׁ תַּחַת מֵהֶם, וְאוֹתָהּ הַגִּנָּה



שמורה סביב מכל צדדי העולם. תחת גנה זו יש גנים אחרים עושים פרות למיניהם.

וגנה זו התהפכה והיתה למעין שמשקה אותם, באר מים חיים. כשצריך זה מעין, וכשצריך זה באר. מה בין זה לזה? לא דומה. כשנמשכים המים מאליהם לכששואבים מים להשקות. ונזלים מן לבנון, איזה נזלים? נזלים אלו חוזרים למעין, (של בלם) כשנובעים מים ונוזלות טפות למעלה (מלמעלה) אלו אחר אלו, מים מתוקים שהנפש הולכת אחריהם. כך הם חמשה מקורות שיצאו מן לבנון, נעשו נזלים במעין זה. כך הקדוש ברוך הוא הרחיש לנו גם במקום זה, קראנו על מעין זה פסוק זה. (מה הנזלים? אלו חמשה מקורות שיצאו מלבנון למעלה, נעשו נזלים כאשר חזרו למעין, נובעים מים ונוזלות טפות אלו אחר אלו מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם. כך הקדוש ברוך הוא הרחיש להם גם במקום זה במעין זה, ועל מעין זה קראנו פסוק זה).

עוד פתח ואמר, (דברים כ) כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה וגו'. כמה טובים הם דרכי ושבילי התורה, שהרי בכל דבר ודבר יש כמה עצות, כמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות שמאירות לכל צד, ואין לה דבר בתורה שאין בו כמה נרות מאירים לכל צד. פסוק זה הוא כפשוטו, ויש בו כפי מדרשו, ויש בו חכמה עליונה להזהיר למי שצריך. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה תמיד.

מי שמשתדל בה, מה כתוב בו? (תהלים א) כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. למה זה סמוך לזה? אלא מי שמשתדל בתורה יומם ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כעץ שתול על פלגי מים. מה אילן יש בו שרשים, ויש בו קלפות, ויש בו מח, ויש בו ענפים, ויש בו עלים, ויש בו פרחים, ויש בו פרי – שבועה סוגים אלו עולים לשבועה עשר, לשבועים, גם דברי תורה יש בהם פשט המקרא, דרש, רמז שרומז חכמה, גימטריאות, סודות טמירים, סודות נסתרים אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, אסור והתר. מכאן והלאה מתפשטים הענפים לכל צד, והיה כעץ ודאי. ואם לא – אינו חכם בחכמה.

בא וראה כמה חביבים אותם שמשתדלים בתורה לפני הקדוש ברוך הוא, שאפלו בזמן שהדין תלוי בעולם ונתנה רשות למשחית להשחית, הקדוש ברוך הוא מצוהו עליהם, על אותם המשתדלים



בתורה, וכך אומר להם הקדוש ברוך הוא: כי תצור אל עיר, בגלל החטאים הרבים שחטאו לפני והתחייבו בדין.

ימים רבים, מה זה רבים? (שלשה ימים זה אחר זה נקראו ימים רבים. אף כאן כי תצור אל עיר ימים רבים) שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. מנין לנו שימים רבים הם שלשה? שכתוב (ויקרא טו) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. וכי ימים רבים הם? אלא שלשה ימים זה אחר זה נקראים ימים רבים. גם כך, כי תצור אל עיר ימים רבים – שלשה ימים זה אחר זה שנודע דבר בעיר. בא ואצוף על (כל) בני ביתי: לא תשחית את עצה – זה תלמיד חכם שהוא בעיר, שהוא עץ החיים, אילן שנותן פרות.

דבר אחר את עצה – אותו שנותן עצה לעיר להנצל מן הדין ומלמד אותם דרך שילכו בה, ועל זה לא תשחית את עצה לנדח עליו גרזן. לנדח עליו דין, ולא להושיט עליו חרב לזהטת, חרב שנונה, אותה שהורגת שאר אנשי העולם. כי ממנו תאכל. וכי אותו מחבל אוכל ממנו? לא. אלא כי ממנו תאכל, אותו סלע קשה, אותה שפל רוחות חזקות וקדושות יוצאות ממנה, שאין הנאה ותאנה לרוח הקדש בעולם הזה אלא תורתו של אותו צדיק. כביכול הוא מפרנס אותה ונותן לה מזון בעולם הזה יותר מכל קרבנות העולם.

בקרבן מה כתוב? (שיר השירים ה) אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים. ומיום שנחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות, אין לו לקדוש ברוך הוא אלא אותם דברי תורה, והתורה שמתחדשת בפיו. בשביל כך כי ממנו תאכל, ואין לה מזון בעולם הזה אלא ממנו ומאותם שפמותו. וכיון שפמנו תאכל והוא זן אותה – אתו לא תכרת. תהיה (טמיר) זהיר בו שלא תתקרב אליו.

כי האדם עץ השדה – זה נקרא אדם שנודע מעלה ומטה. עץ השדה – עץ גדול ותקיף שאותו שדה אשר ברכו ה', (זה) סמוך עליו, אילן שנודע לאותו שדה תמיד. לבא מפניך במצור – דבר זה חוזר לראש הפסוק שכתוב לא תשחית את עצה, אותו שנותן להם עצה ומתקין את העיר. לבא מפניך במצור, הוא נותן להם עצה להתתקן ולחזר בתשובה, ומתקין לו כלי זין, חצוצרות ושופרות. לבא מפניך, מה זה לבא מפניך? לבא לפני ולעלות מפניך, מפני הפחד שלך. במצור, במקום שעליונים ותחתונים לא יכולים לעלות לשם. ומיהו?



דרגה שבעלי תשובה נכנסים לשם. ומי היא? תשובה. זהו מצור, מקום חזק וסלע חזק.

וביין שעצה זו לוקחים, אני מכפר לחטאיכם ומתקבלים ברצון לפני. וכל זה פוקד הקדוש ברוך הוא על אותם המשתדלים בתורה. משום כך צדיקים הם כשמשתדלים בתורה, אותם שמשתדלים בתורה הם עצים גדולים בעולם הזה.

ראו מה עשה הקדוש ברוך הוא שנטע אילנות אלו, אשרי הדרך הזה. ולא די אילן אחד, אלא שלשה אילנות גדולים פרשו ענפים לכל צד עשה לנו הקדוש ברוך הוא. יהי רצון לפני השמים שלא יעברו לעולם אילנות אלו ומעין זה ממקום זה, ועד היום עומדים שם, ואותו מעין מים. והאנשים קוראים להם נציבות של רבי פנחס בן יאיר.

ספר הזהר הוא עקר כל ספרי מוסר, והוא ילהב לבך בשלהבת אש לעבודה התמימה - ספר הזהר הוא המפתח והוא הסוגר

בספר סור מרע ועשה טוב (דף ט"ו) וזה לשונו: תדבק נפשך בספרי יראים שתראה בכל עת חיובך לבורא כל עולמים, ובפרט בספר הזהר שהוא עקר כל ספרי מוסר, והוא ילהב לבך בשלהבת אש לעבודה התמימה, ספר הזהר הוא המפתח והוא הסוגר. עד כאן לשונו. על חלק הנסתר שבו כתב בספר יסוד ושרש העבודה (שער ו' פרק ג') וזה לשונו: אין אדם יכול לבוא אל קצת השגת גדלתו ורוממותו יתברך שמו מכל למודנו, כמו מלמוד חכמת הקבלה, וגיחוד מלמוד ספר זהר הקדוש והתקונים, חכמת אדם תאיר פניו וכו'. ראה בהקדמת מוריני הרב חיים ויטאל לשער ההקדמות, וזה תכן דבריו: ולא מבעיא בחלק הנגלה שבזהר, שבו בודאי יכול כל אדם לעסק, כמו שהוא עוסק בשאר מדרשי חכמינו זכרונם לברכה, אלא אפלו בחלק סתרי התורה שבזהר יכול כל אדם לעסק בו אפלו בעיון, כמו שהוא עוסק בנגלות התורה בעיון, ומי שאינו יכול לעסק בנגלות התורה בעיון, לפחות יעסק בבקיאות בספר הזהר, חוץ מה שרגילים כלל ישראל לגרס את לשון הזהר ואת ספר תקוני הזהר תמיד, ובפרט בחדש אלול, המקדש ומטהר את נפש האדם ומלהיבו לעבודת השם יתברך, שזהו כל תכלית למוד וגרסת הזהר הקדוש אף ורק להתקרב להקדוש ברוך הוא ולזכות ליראת השם.

ללמד אף על פי שאין לו לב

ואם אדם טורח לדעת בזה העולם למודים, אף על פי שאין לו לב עתה יהיה לו לב במתיבתא דרקיעא. (ספר חסידים תתשס"ד)



סדר הלימוד ליום יד אייר [יום 221 בשנה]

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית לג) וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֵת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עַבְדְּךָ. בא וּרְאֵה, אוֹתוֹ עָשׂוּ הַרְשָׁע נָתַן עֵינָיו לְעֵין בְּנָשִׁים, וּבְגָלְלוּ הַתְּקִין יַעֲקֹב תְּקוּנָיו. שֵׁם שְׁפָחוֹת מְקַדְמָה, וּבְנִיָּהֶם לְאַחֲרוֹ, שְׁחֻשׁוֹבִים יוֹתֵר. לֵאמֹר אַחֲרֵיהֶם, וּבְנִיָּה מְאַחֲרוֹ. אַחַר כֵּן יוֹסֵף, וְאַחֲרֵיהֶם רַחֵל, וְהוּא עֹבֵר לְפָנֵיהֶם.

בְּשִׁבְלָם הַשְּׁתַחֲוּוּ, מַה כְּתוּב? וַתִּגְשָׁן הַשְּׁפָחוֹת הַנָּה וַיִּלְדִּיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶינָן. וְאַחַר כֵּן כְּתוּב, וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאמֹר וַיִּלְדֶּיהָ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ וְאַחַר נָגַשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וְגו'. וְהָרִי יוֹסֵף לְאַחֲרוֹ הָיָה, וְרַחֵל לְפָנָיו! אֵלֶּה בֵּן טוֹב, בֵּן אֶהוּב, צְדִיק הָעוֹלָם, יוֹסֵף. כִּיּוֹן שָׂרָאָה עֵינָיו שָׁל אוֹתוֹ רָשָׁע מְסַתְּכָל בְּנָשִׁים, פָּחַד עַל אָמוֹ. יֵצֵא מְאַחֲרֵיהֶם וּפְרַשׁ זְרוּעוֹתָיו וְגוֹפּוֹ וְכִסָּה עָלֶיהָ כְּדִי שְׁלֵא יִתֵּן אוֹתוֹ רָשָׁע עֵינָיו בְּאָמוֹ. כִּמָּה הַתְּגַדֵּל? שֵׁשׁ אֲמוֹת לְכָל צַד, וְכִסָּה עָלֶיהָ, וְלֹא יִכְלֶה עֵינָיו שָׁל אוֹתוֹ רָשָׁע לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ.

כְּמוֹ זֶה, וַיִּשָּׂא בְלָעַם אֶת עֵינָיו. עֵינָיו כְּתוּב, אוֹתָהּ עֵין רְעָה (שְׁתֵּי עֵינָיִם הָיָה זֶה יוֹסֵף. אֵלֶּה בְּשַׁעָה) שָׂרָאָה לְהַסְתַּכֵּל עָלֶיהֶם. וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו. מַה זֶה שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו? אֵלֶּה שִׁבְט יוֹסֵף הָיָה שֵׁם וְשִׁבְט בְּנֵימִין. שִׁבְט יוֹסֵף שְׁלֵא שׁוֹלֵטֵת בָּהֶם עֵין הָרַע, שְׁכַתוּב (שֵׁם מַט) בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף. מַה זֶה בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף? שֶׁהַתְּגַדֵּל לְכִסּוֹת עַל אָמוֹ. בֵּן פֶּרֶת עָלֵי עֵין, שְׁלֵא שְׁלֵטָה בּוֹ עֵין הָרַע. שִׁבְט בְּנֵימִין, שְׁכַתוּב בּוֹ (דְּבָרִים לג) וּבֵין כְּתָפָיו שֹׁכֵן. וְכַתוּב יִשְׁכֵּן לְבָטַח. מַה זֶה לְבָטַח? שְׁלֵא פּוֹחַד מֵעֵין הָרַע וְלֹא פּוֹחַד מִפְּגָעִים רָעִים.

אָמַר אוֹתוֹ רָשָׁע, אֲנִי אֶעֱבִיר חוֹמָה זוֹ שְׁלֵא תַעֲמַד, וְאֲנִי אֶסְתַּכֵּל כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ. רַחֵל הִיָּתָה שֵׁם, רְאָתָה שְׁעֵין אוֹתוֹ רָשָׁע שְׁנוּנָה לְהַזִּיק. מַה עָשְׂתָה? יֵצֵאָה וּפְרָשָׁה כְּנִפְיָה עָלֵיהֶם וְכִסְתָּהּ עַל בְּנֵיהָ. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּשָּׂא בְלָעַם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שָׂרָאָה רּוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עֵין שְׁנוּנָה, מִיד – וַתְּהִי עָלָיו רּוּחַ אֱלֹהִים. עַל מִי? עַל יִשְׂרָאֵל. שְׁפָרְשָׁה כְּנִפְיָה וְכִסְתָּהּ עָלֵיהֶם, וּמִיד שָׁב אוֹתוֹ רָשָׁע לְאַחֲרוֹ.

בְּהַתְּחַלָּה הַבֵּן כָּסָה עַל אָמוֹ. וְכַעַת הָאֵם מְכַסָּה עַל בְּנָהּ. אָמַר הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁהוּא כָּסָה עַל רַחֵל



אמו שלא תשלט העין של אותו רשע עליה, חייך בשעה שתבא עין רעה אחרת להסתכל על בניך ועל בני - אמן תכסה עליהם. אתה כסית על אמן - אמן תכסה עליך.

וישא את עיניו וירא את הנשים. פסוק זה נאמר בסוד החכמה, ביום הכפורים, שבני העולם עומדים בדין, וישראל שבים בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא לכפר על עוונותיהם. ואותו מקטרג עומד עליהם, שחושב לאבד אותם על חטאייהם, שולחים לו אותו דורון, ואז כתוב (בראשית לב) כי אמר אכפרה פניו במנחה ההלכת לפני. אחר שמקבל אותו מקטרג הדורון, מתהפך להם לסגור.

מוזקק ורואה את ישראל כלם מתענים, יחפי רגלים. רואה נשים, רואה תינוקות, כלם בתענית, כלם נקיים בנקיון. ויאמר מי אלה לך. שם קדוש לך. מי אלה לך. שואל על התינוקות, ואומר הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. וכי למה צריך להשיבו כלום? אלא כיון שמקבל אותו שחד, מתהפך להם לסגור. מרים עיניו ורואה את ישראל כמו זה, חושב שבגלל פחדו הם עומדים כך.

שואל על התינוקות, ואומר מי אלה לך. (ואמר בדרך נסתר הילדים) מה זה מי אלה לך? אלא אמר, מילא אתם שחטאתם לפני המלך, אבל תינוקות אלו מדוע עומדים כך? מי אלה לך? ויאמר הילדים. רוח הקדש אומרת, ועל זה טעם זקוף. ויאמר הילדים, בדרך נסתר, אשר חנן אלהים את עבדך. וכי רוח הקדש אמרה את עבדך? אלא רוח הקדש אומרת: אלה אותם תינוקות שלא חטאו ולא טעמו טעם חטא, ומסרם הקדוש ברוך הוא ביד הממנה שלך והרג אותם בלי חטא, כמו שנאמר (קהלת ד) ומיד עשקיהם כח. וזהו את עבדך.

כיון ששמע מאותם תינוקות, מיד עולה לקדוש ברוך הוא ואומר: רבון העולם, כל דרכיך בדין אמת, ואם הדין שורה על ישראל בגלל חטאייהם הם, תינוקות שלהם שלא חטאו לפניך, למה מסרת אותם להרגם בלי חטא? והקדוש ברוך הוא לוקח דבריו בכך וחס עליהם. ואותה שעה אין אסכרה בתינוקות.

ואותו מקטרג לוקח קנאה מאותו ממנה שתחת ידיו, ואומר: וכי לי נתן הקדוש ברוך הוא אותם שמתלבשים בחטאים ועוונות, ולאותו ממנה שלי מסר תינוקות בלי חטא שלא טעמו טעם חטא?! מיד הולך להוציאם מתחת ידו ולא ישלט בהם. ועל זה מקדים לו



ואומר לו, הילדים אשר חנן אלהים את עבדך. לאותו עבדך, בלי חטא ובלי חטאה. וכדי שלא יהיה שבח לממנה שלו יותר ממנו, רוצה להוציאם מידו.

בשעולות תפלות ישראל ביום זה לפני הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? והוא עבר לפניהם. הרי רוח הקדש עוברת לפניהם, (כמו שנאמר (מיכה ב) ויעבר מלכם לפניהם) והוא ודאי עבר לפניהם. וישתחו ארצה שבע פעמים, רוח הקדש הקטינה עצמה לגבי מעלה שבע פעמים לגבי שבע דרגות עליונות שמעליו, והקטינה עצמה לכלל אותם עמו כל אחד ואחד. עד גשתו עד אחיו, לאותה דרגת הרחמים, שהרי הם בן ובת. בן – (שמות ד) בני בכרי ישראל. בת – כנסת ישראל. רוח הקדש עשתה הקטנת עצמה, עד גשתו.

ביון שהגיע אליו, תבע ממנו והודיע לו צער בניהם למטה, ושניהם נכנסים להיכל טמיר גנוז של יום הכפורים, אם שלחם, ותובעים על ישראל לכפר להם, ואז כתוב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. אכפר עליכם לא כתוב, אלא יכפר עליכם. **וכעת** הילדים, חכמים אלו של כאן, הקדוש ברוך הוא נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהתתקן (ולחשתדל) בהם, עין רעה לא שולטת עליהם בגלל עין טובה, רוח הקדש של רבי פנחס ששורה עליהם. בא רבי פנחס ונשקו. אומר, אלמלא לא באתי בדרך זו אלא לשמע דברים אלו – די לי. אשרי דרך זו שבאתי אליך.

והקדוש ברוך הוא כאן, שהסכים אתנו. ולא די אילן אחד, אלא שלשה. אבל מעין זה דמות עליונה היא אל אותו מעין טמיר וגנוז. שלשה אילנות אלו, שלשה ארזים הם שנקראים ארזי הלבנון, והם דמות שלשה אילנות גדולים, סוד האבות. (שהסכים עמנו. מעין זה דגמת אותו מעין עליון שטמיר וגנוז. שלשה אילנות הם דמות של שלשה אילנות גדולים, סוד האבות) אשרי חלקנו באותה שעה.

הרבינו האילנות אחד על ראש רבי שמעון, ואחד על ראש רבי פנחס, ואחד על ראש רבי אלעזר. התפשטו הענפים לכל צד על ראשי החברים. בכה (שמח) רבי פנחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי עיני שראו כן. ולא על שלף ועל שלי שמחתי בלבד, אלא על רבי אלעזר בנינו אני שמח, שחשוב הוא לפני המלך הקדוש



כְּאֶחָד מֵאַתְנֹוּ. קָם וּנְשָׁקוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר, קוּם בְּעַמְדָּךְ
וְאָמַר לְפָנַי רְבוּנָךְ דְּבָרִים שְׁלוֹ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר.

פְּתַח וְאָמַר, (מיכה ו) עַמִּי זָכַר נָא מֵה יַעֲזָ בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב וְגוֹ'. עַמִּי,
כִּמָּה רַחֲמַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּנָיו. אָף עַל גַּב שְׁחָטָאוּ
לְפָנָיו, כָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה אֲלֵיהֶם כָּאֵב אֶל בָּנוּ. חָטָא הַבֵּן לְאָבִיו –
מְלָקָהוּ. כָּל עוֹד כְּשֶׁמְלָקָהוּ וְלֹא שָׁב מְדַרְכוֹ, נוֹזֵף בּוֹ בְּדָבָרִים וְלֹא
מִקְבֵּל. אָמַר אָבִיו: אֵינִי רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת לְבָנִי כְּמוֹ שְׁעָשִׂיתִי עַד הַיּוֹם.
אִם אֶלְקָנוּ – יַחֲשֵׁשׁ בְּרָאשׁוֹ, הָרִי הַכָּאֵב שְׁלוֹ אֶצְלִי. אִם אֲנֹזֵף בּוֹ –
דְּמוּתוֹ מְשַׁתְּנִית. מָה אַעֲשֶׂה? אֶלָּא אֵלֶיךָ וְאֶתְחַנֵּן אֵלָיו וְאָמַר לוֹ דְּבָרִים
רַכִּים כְּדֵי שְׁלֹא יִתְעַצֵּב.

כָּךְ בְּכָל הַמִּינִים הוֹלֵךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּישְׂרָאֵל. שׁוֹרָה אַתֶּם
הַלְקָאָה, וְלֹא קִבְלוּ. נִזְוָף בָּהֶם, וְלֹא קִבְלוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: אֵינִי רוֹאֶה בְּבָנֵי שְׁבַגְלָל הַמְּלָקוֹת שֶׁהִלְקִיתִי אוֹתָם, הֵם חוֹשְׁשִׁים
בְּרָאשָׁם. אוֹי, שְׁהָרִי מֵתוֹךְ כְּאֵבִים אֵינִי חוֹשֵׁשׁ, שְׁכַתוּב (ישעיה סג) בְּכָל
צָרְתָם לוֹ צָר. נִזְוָפְתִי בָהֶם, הַשְׁתַּנְּתָה דְמוּתָם, שְׁכַתוּב (איכה ד) חָשַׁף
מִשְׁחֹר תְּאָרָם לֹא נִכְרוּ בַחֲצוֹצוֹת. אוֹי כְּשֶׁהִסְתַּכְּלִיתִי בָהֶם וְלֹא נוֹדַעוּ.
כְּעַת אֶתְחַנֵּן לְפָנֵיהֶם תוֹךְ תַּחְנוּנִים. עַמִּי מָה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ.
בְּנֵי יַחִיד שְׁלִי, חֲבִיב נַפְשִׁי, רֹאֶה מָה עָשִׂיתִי לָךְ, הַשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל
כָּל בְּנֵי הַיְכָלִי, הַשְׁלַטְתִּי אוֹתְךָ עַל כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם. וְאִם עָשִׂיתִי לָךְ
מַעֲשִׂים אַחֲרִים, עֲנֵה בִי, אַתָּה תַעֲיֵד בִּי.

עַמִּי זָכַר נָא מֵה יַעֲזָ בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אִתּוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר
(מיכה ו). זָכַר נָא, הֲיִה זֹכֵר בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, מֵה יַעֲזָ. כְּעַת יֵשׁ
לְהִסְתַּכֵּל מָה הִיָּתָה עֲצַת בְּלַק עַל הָעַם הַקְּדוֹשׁ, וְהַתּוֹרָה לֹא הִחְשִׁיבָה
אֶת בְּלַק כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְלֶכֶן, שְׁכַתוּב (דברים כו) אֲרָמִי אֲבָד אָבִי.
אֲשׁוּרְנֹו וְגוֹ', צִיּוֹר וּדְמוּת אָבִיו נִרְשָׁם בּוֹ מִמֶּשׁ. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיָה
בְּמַעֲי אִמּוֹ, מִצַּד שְׁלֵה הַתְּמַתַּח וְהוֹשִׁיט פְּסִיעָה לַחוּץ יוֹתֵר.
כִּי מֵרֹאשׁ צָרִים אֲרָאֲנוּ, זֹו דְמוּת וְצִיּוֹר אָבִיו (מִמֶּשׁ). כִּיּוֹן שֶׁהָיָה בְּמַעֲי
אִמּוֹ, אֲשׁוּרְנֹו, הוֹשִׁיט פְּסִיעָה לַחוּץ, כְּמוֹ זֶה ת' (ו').

וְזָדָהּ וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרְנֹו. בִּישִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה גְבָעַת חֶסֶר ו' (גְבוּהַת הַכָּל אוֹתָהּ
עֲלִיוֹנַת הַכָּל). בִּישִׁיבַת הָרְקִיעַ וּמִגְבָּעוֹת, בָּאוֹת ו'. וּמִשְׁלִים לְשָׁנֵי
צָדִידִים. אַחַד, שֶׁהָרִי הַגְּבָעַת הַזֹּו לֹא נִפְרָדַת מִבְּנֵה לְעוֹלָמִים וְאֵינָהּ
עוֹזֶבֶת אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן נִכְלָל ו' אַתָּה לְעוֹלָם. וְאַחַד, שֶׁהָרִי גְבָעָה



שְׁלֹמֹה, בְּנֵה שְׁנַכְלָל עִמָּה צְרִיף לְעֵתִיד לְבֵא כְּשִׁיבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
לְקַחַת לוֹ גְּבֻעַת עֲלִיּוֹנָה, וְלִהְכַנְיִסוֹ תוֹךְ כְּנַפְיָהּ כְּדֵי לְחַזֵּק אוֹתוֹ
וְלִהְעֲמִידוֹ בְּחַיִּים עֲלִיּוֹנִים, וּמִמָּנָה יֵצֵא בְּאוֹתוֹ יוֹם מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

וְסוּד זֶה – (תהלים ב) אֲסַפְּרָה אֶל חֵק ה' אָמַר אֱלֹהֵי בְנֵי אֲתָה אֲנִי הַיּוֹם
יִלְדְּתִיךָ. עֵתִיד אֲנִי לֹאמַר לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנַקְרָא חֵק וּלְבִשְׂרוֹ, (ה)
אָמַר אֱלֹהֵי בְנֵי אֲתָה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ). בְּאוֹתוֹ יוֹם מִמֶּשׁ יוֹצִיא אוֹתוֹ הַחֵק הַהוּא
מִתַּחַת כְּנַפְיָהּ בְּכַמָּה חַיִּים, בְּכַמָּה עֲטֻרוֹת, בְּכַמָּה בְּרָכוֹת כְּרָאוּי.

וְאוֹתוֹ חֵק לֹא יִשָּׂא לְבָדוֹ. יִפְלַל בּוֹ מְשִׁיחַ אַחֵר, בֶּן יוֹסֵף, וְשֵׁם
יִתְחַזֵּק, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחֵר. וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא גְּבֻעָה תַּחְתּוֹנָה שְׂאִין
בָּהּ חַיִּים, יְמוֹת מְשִׁיחַ זֶה וַיְהִי, וַיְמוֹת עַד שֶׁתִּלְקַט גְּבֻעָה זוֹ חַיִּים
מֵאוֹתָהּ גְּבֻעָה עֲלִיּוֹנָה, וַיְקוּם.

וּמִשּׁוֹם כֶּף בִּישִׁיבַת הַרְקִיעַ וּמְגַבְּעוֹת שָׁלֵם, בְּאוֹת ו', עַל שְׁנֵי
צְדָדִים אֵלּוֹ (כְּתוּב). אֲבָל בִּישִׁיבָה הָעֲלִיּוֹנָה חֶסֶר, בְּלִי ו',
לְהִרְאוֹת דְּבַר שְׂאִין בּוֹ קִשְׂיָה וְסַפֵּק. הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁכֵּן, בְּיַחְדוֹ, בְּלִי
עֲרַבּוּבִיָּה אַחֲרָת.

כִּי יַחְדוֹ שָׁלֵם כָּאֵן הוּא. ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. שְׁהִרֵי סוּדוֹ מְרַאשׁ צָרִים הוּא,
וְהַתִּיחַד בְּרַאשׁ, בְּגֻזַע וּשְׁבִיל. ה' – זֶה הָרֹאשׁ הָעֲלִיּוֹן, אֲוִיר
שְׁעוּלָה. אֱלֹהֵינוּ – זֶה הַגֻּזַע, שְׁנַאֲמַר (ישעיה יא) גֻזַע יִשִּׁי. ה' – זֶה הַשְּׁבִיל
שְׁלֹמֹה. וְעַל סוּד זֶה הַתִּיחַד בּוֹ כְּרָאוּי. וּמִשּׁוֹם שְׁנַמְתַּח בּוֹ שְׁבִיל,
צְרִיף סוּד שְׁנַגְזָר בְּשִׁתֵּי יִשִׁיבוֹת.

אֲשֶׁרִי חֲלַקָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁזַכִּיתִי לְדַבְרִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁל רַבּוֹנָה,
וְרַבּוֹנָה הַתְּרַצָּה בָּהּ. כְּמָה שְׁעוֹר שֶׁל הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל שְׁבִיל זֶה
בְּשְׁעוֹר עֲלִיּוֹן שֶׁל רֹאשׁ וְגֻזַע וּשְׁבִיל, וְהַתְּלַבְּשׁוֹ בְּהַתְּפַשְׁטוֹת זוֹ. (ועל זה
הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל אַחַד, שְׁעוֹר שֶׁל שְׁשֵׁה צְדָדִים, וְהַכֹּל הַתִּיחַד בְּאוֹת ד' הַזוֹ, אַח ד') וְעַל זֶה
הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל א' (ה) שְׁעוֹר שֶׁל שְׁשֵׁה צְדָדִים. וְהַכֹּל הַתִּיחַד בְּאוֹת
(אח) הַזוֹ. וּמִשּׁוֹם כֶּף לְבָדָד יִשְׁכֵּן כְּרָאוּי.

וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשְּׁב. לְיִשְׂרָאֵל יֵשׁ כְּתָב וְלִשׁוֹן, וּבְכֹל אוֹת יְכוּלִים
לְהִסְתַּכֵּל בְּדַמוֹת וְצִיּוֹר כְּרָאוּי, אֲבָל בְּגוֹיִם – עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת – לֹא יִתְחַשְּׁב. הַסוּד שְׁלֵנוּ, מִשּׁוֹם שְׂאִין לָהֶם כְּתָב וְלִשׁוֹן,
וְאִין לָהֶם לְהִסְתַּכֵּל וְלִדְעַת כְּלוּם, שְׁהִרֵי (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה
תַּעֲתָעִים, וְלֹא יִתְחַשְּׁב סוּד שְׁלֵנוּ בְּמַחְשְׁבָהּ וּבְהִסְתַּכְּלוֹת שְׁלָהֶם,
הוֹאִיל וְאִין לָהֶם כְּתָב. אֲשֶׁרִיָּהִם יִשְׂרָאֵל.



מִי מָנָה עֶפְרַיִם וְיַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת רֵבַע יִשְׂרָאֵל. (מי) אוֹתָהּ נִקְדָּה עֲלֵיוֹנָה, ראש וגזע ושכיל, בנסתר היא, ולא עומדת לשאלה לחוץ. אבל משעה שמתחילה להבנות ולעשות היכל ברצונו, ונקראת מ"י, מתחילה להבנות. הדמות, שלו ממש. מוציא נקבה שלו בדמות אמו.

מה זה מי? זה ראש וגזע ושכיל. (י) והתפשט להבנות בפשיטות היכל אחד, לשני צדדים בונה. ואף על גב שהוציא את ישראל, שהוא ו' - גם כן הוציא את נקבתו כאחד והזמינה אליו. מנה, כמו שנאמר (דניאל א) וימן להם המלך, (אסתר ט) ומשלוח מנות. נתן לו אוצר גדול ויקר, והוציא אותה כאחד ממנו. באותה פשיטות שהתפשט, הוציא שניהם כאחד, (כדגמה זו פשוט לכאן ולכאן, הוציא בן ובת ברגע אחד, ועל זה שמם וארץ ברגע אחד נבראו כאחד) בשעה אחת.

ומספר את רבע ישראל. רבע ישראל, סוד זה בגללך, רבי, נמסר. אשרי חלקך! רבע ישראל, רביעית ממדידות ישראל, היא ברית. למה נקרא רבע? אלא שעור הגוף, ארבע בריתות היו בשעור שלו. וברית רבע הוא בשעור של מדידות הגוף. הכל הוציא מי.

בספר הקנה: אפשר שילמד אדם ש"ס ופוסקים ויחכם הרבה ויהיה עם הארץ גמור עם נבל - אחי ובני נפשות יקרות גבוהים ורמים תדבקו ונפשכם בספר הזהר תקונים זהר חדש או יאמר איזהו חכם כמבאר בספר הקנה שאפשר שילמד אדם ש"ס ופוסקים ויחכם הרבה ויהיה עם הארץ גמור עם נבל דקבילו אורייתא [תורה] שהוא נובלות חכמה שלמעלה ואינו לומד ברזין דאורייתא שהוא החיות הפנימי של התורה ומי שאינו למדן מפלג בקי בכל התורה ועוסק בפלפול של הכל שלא לשמה ואינו לומד לשמה להשיג נעם ערבות ידידות מתיקות התורה אשר זה אי אפשר להשיג אם לא בהסיר ממנו כל תאוות הזמן וערבות המרגש וללמד בספר הזהר ובכתבי מרון אלקי האר"י בעץ חיים ופרי עץ חיים ושער היחודים במתיקות ונעם זיו השכינה שלזה יקרא חכם וכו' כי אין לך חיים בעולם הזה ובעולם הבא אלא בלמוד גמרא ופוסקים עם חכמת הזהר וכתבי מרון אלקי האר"י על פי הקדמות מרון אלקי הרב רבינו ישראל בעל שם זכר צדיק לברכה וכו', ודבק נפשך תמיד לפי השגתך בספר הזהר ובכתבי מרון האר"י, ודבק נפשך מאד ביראה ואהבה והכנעה שלא תהיה כונתך חלילה להיות רב ורבי, כי זה הוא עבודה זרה ממש וכו' ולכן אחי ובני נפשות יקרות גבוהים ורמים תדבקו ונפשכם בספר הזהר תקונים זהר חדש וכו'. (נוצר חסד פרק ד' משנה א')



סדר הלימוד ליום טו אייר [יום 222 בשנה]

רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי חמיו, רבי אבא ורחביו הלכו עמו. פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים ה) ה' בקר תשמע קולי וגו'. ה' בקר, איזה בקר? אלא זה בקר של אברהם שהתעורר בעולם, שכתוב (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. שהרי כשמגיע הבקר, אותו בקר מתעורר בעולם, והוא עת רצון לכל, ולעשות טוב לכל העולם, לצדיקים ולרשעים. ואז זמן תפלה הוא להתפלל לפני המלך הקדוש. ועל זה, בשעה שבא הבקר, כל אותם אסירי המלך מוצאים מנוחה, זמן תפלה הוא עליהם, וכל שכן אותם שחוזרים בתשובה ומבקשים בקשותיהם לפני המלך הקדוש, משום שבשעה זו יוצא ממנה אחד לצד דרום, ורפאל שמו, וכל מיני רפואה בידו. ומצד דרום יוצאת רוח אחת ומגיעה לאותו הממנה שממנה על הרפואה. וכשמגיעה הרפואה לפני הקדוש ברוך הוא, הוא פוקד לבית דינו שלא יפתחו בדין, משום שהחיים ביד הקדוש ברוך הוא, ולא בידיהם.

ומתוך שהוא עת רצון, רצה הקדוש ברוך הוא זכות אותו האיש. אם ימצא בתפלה (יפה. ואם לא - נחשב לו בשוגג) או שהוא בעל תשובה - חס עליו. באותה שעה נשמע קול צפרים המקננות, שכתוב (תהלים קד) אשר שם צפרים קננו. ואותן צפרים מודות ומשבחות לקדוש ברוך הוא. ואותה אילת השחר מתעוררת בעולם ואומרת, (שם לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. אז אותו ממנה יוצא, ועושה כל מה שנצטווה.

ואם תאמר שמיני רפואה בידו כמו שאמרנו - לא כן! שהרי רפואה לא היתה, רק בידי המלך הקדוש. אבל בשעה שפוקד הקדוש ברוך הוא רפואה לאותו האדם, הוא יוצא, וכל המקטרגים הממנים על מחלות רעות פוחדים ממנו. אז אותה הרוח שנסעה מצד דרום מושיטה לו לאותו אדם, והרי הרפואה נמצאת, והכל בידי הקדוש ברוך הוא.

ועל זה כתוב (שם ה) ה' בקר תשמע קולי, ולא כתוב ה' בבקר תשמע קולי. אלא לגבי הבקר של אברהם הוא אמר. בקר אערך לך ואצפה. שני בקר למה? אלא אחד בקר של אברהם, ואחד בקר של





יוסף, שכתוב (בראשית מד) הבקר אור, ומתגמלים: בקר מאיר, מאיר ודאי. אערך לך ואצפה, מה זה אערך לך? אלא אסדר לך נר שלך להדליק, כמו שנאמר (תהלים קלב) ערכתי נר למשיחי. ולגבי הבקר של יוסף הוא אמר, שאותו סדור של נר שלו הוא.

ואצפה, מה זה ואצפה? הרי כל בני העולם מצפים ומחכים לטוב הקדוש ברוך הוא, ואפלו בהמות השדה, ומה שבח של דוד יותר מכל בני העולם? אלא דבר זה שאלתי, וכך אמרו לי, והוא דבר אמת שבא מרחוק. אור ראשון שברא הקדוש ברוך הוא היה מאיר עד שלא יכלו העולמות לסבל אותו. מה עשה הקדוש ברוך הוא? עשה אור לאורו להתלבש זה בזה. וכן כל שאר האורות, עד שכל העולמות התקיימו בקיומם ויכלו לסבל.

ומשום כך התפשטו דרגות והתלבשו אורות, והם נקראים כנפים עליונים, עד שמגיעים לבקר זה של יוסף, והוא לוקח כל האורות העליונים. ומתוך שכל האורות העליונים בו תלויים, זיוו עולה מסוף העולם עד סוף העולם שלמעלה, עד שהעולמות שלמטה לא יכולים לסבל. בא דוד והתקין נר זה, כסוי לבקר זה של יוסף להתכסות בו ולהעמיד עולמות שלמטה בסדור הנר הזה, ועל זה כתוב בקר אערך לך ואצפה, כמו שנאמר (שמות לד) ויצפהו זהב טהור. (ומשום שאותו נר, דוד תלוי בו וכד') ומשום שאותו הנר הוא של דוד ובו תלוי, אמר שהוא יהיה כסוי לבקר הזה. בא רבי אבא ונשקו, ואמר, אלמלא לא יצאתי לדרך רק לשמע דבר זה – די לי!

עד שהיו הולכים, באה יונה אחת לרבי אלעזר, שרתה וצפצפה לפניו. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה, תמיד היית נאמנה בשליחותך. לכי ואמרי לו, הרי החברים באים אליך, ואני עמהם, ונר יתרחש לנו לשלשה ימים, ולא יפל עליו פחד, שהרי בחדוה אנו הולכים אליו. השיב פעם אחרת ואמר, לא שמחנו מספיק, ורע בעיני הרבה על רמון אחד מלא שנתן תחתיו, ויוסי שמו. הלכה אותה היונה מלפניו, ואותם החברים הלכו.

אמר רבי אבא לרבי אלעזר, מה זה? תמהתי הרבה ממה שראיתי. אמר לו, היונה הזו באה אלי בשליחות רבי יוסי חמי, שהוא בבית חליו, וידעתי מהיונה הזו שהוא נצל, וחלוף נתן עליו ונתרפא.



עַד שְׁהִיוּ הוֹלְכִים, הָרִי עוֹרֵב אֶחָד עֶמֶד לִפְנֵיהֶם, קוֹרֵא בְּכַח וּמְצַפְצֵף צִפְצוּף גָּדוֹל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְכֹךְ אַתָּה קָיָם וּלְכֹךְ אַתָּה מִתְקַן. לֵךְ לְדַרְכֶּךָ, שְׁהִרֵי יַדְעֵתִי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, חֲבֵרִים, נֵלֶךְ וְנִגְמַל חֶסֶד לְרֵמוֹן שְׁהִיָּה מְלֵא מֵהַכֵּל, וְרַבִּי יוֹסִי מִפְּקִיעִין הוּא שְׁמוֹ, שְׁהִרֵי הַסְּתִילָק מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְאִין מִי שְׁרָאוּי לְהַשְׁתַּדֵּל בּוֹ, וְהוּא קָרוֹב אֵלֵינוּ.

סָטוּ מֵהִדְרֵךְ וְהִלְכוּ לְשֵׁם. פִּיּוֹן שְׁרָאוּ אוֹתָם כָּל בְּנֵי הָעִיר, יֵצְאוּ אֵלֵיהֶם, וְנִכְנְסוּ שָׁם לְבֵית רַבִּי יוֹסִי מִפְּקִיעִין אוֹתָם הַחֲבֵרִים הִלְלוּ. בֶּן קָטָן הָיָה לוֹ לְרַבִּי יוֹסִי, וְלֹא נָתַן לְשׁוֹם אָדָם שְׂיִגִיעַ לְמִטַּת אָבִיו אַחַר שְׁמַת, אֲלֹא הָיָה לְבִדּוֹ סְמוּךְ לוֹ, וּבְכַה עָלָיו, פִּיּוֹ בְּפִי מִתְדַבֵּק.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, כָּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים כב) כִּי יִקְרָא קֵן צִפּוֹר לִפְנֵיהָ וְגו', שֶׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְגו'. הָיָה צוּעֵק אוֹתוֹ תִּינוּק וּבּוֹכָה, וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, קָיָם דְּבַר זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה! שְׁנֵי בָנִים הָיִינוּ מֵאַבָּא וְאִמִּי, אֲנִי וְאַחֹתִי הַקְּטָנָה מִמֶּנִּי, הָיָה לָךְ לְקַחַת אוֹתָנוּ וּלְקַיֵּם דְּבַר הַתּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם כָּתוּב, וְלֹא אָב – הָרִי כָּאֵן הַכֵּל הוּא, אָבָא וְאִמָּא. אִמָּא מִתָּה, וְלְקַחַת אוֹתָהּ מֵעַל הַבָּנִים. כֵּעֵת אָבָא שְׁהִיָּה מְכַסֶּה עָלֵינוּ נִלְקַח מֵעַל הַבָּנִים. אֵיפֹה דִּין הַתּוֹרָה? בָּכוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים מוֹל הַבְּכִי וְהַצֶּעֲקָה שֶׁל אוֹתוֹ תִּינוּק.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (מְשַׁלֵּי כה) שְׁמַיִם לְרוּם וְאַרְצָן לְעַמְקָ וְגו'. עַד שְׁהִיָּה אוֹמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר פְּסוּק זֶה, הָיָה עֲמוּד אֵשׁ מִפְּסִיק בֵּינֵיהֶם, וְאוֹתוֹ תִּינוּק הָיָה דְּבַק בְּפִי אָבִיו וְלֹא הָיוּ נִפְרָדִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹ שְׂרוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרְחִישׁ נֶס, אוֹ שְׂרוּצָה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּדֵּל אָדָם אַחַר עָלָיו, אֲבָל עַל דְּבָרֵי אוֹתוֹ הַתִּינוּק וְדַמְעוֹתָיו אֵינִי יְכוֹל לְסַבֵּל.

עַד שְׁהִיוּ יוֹשְׁבִים, שְׁמַעוּ קוֹל אֶחָד שְׁהִיָּה אוֹמֵר: אֲשַׁרְיָךְ רַבִּי יוֹסִי שְׂדֵבְרֵי הַגָּדִי הַקָּטָן הַזֶּה וְדַמְעוֹתָיו עָלוּ אֶל כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ, וְדָנוּ דִּין, וְשִׁלְשָׁה עָשָׂר בְּנֵי אָדָם הַזְּמִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִלְאָךְ הַמּוֹת בְּגִלְגָּלָךְ, וְהִרֵי עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים הוֹסִיפוּ לָךְ עַד שֶׁתִּלְמַד תּוֹרָה אֶת הַגָּדִי הַשְּׁלָם הַזֶּה הַחֲבִיב לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

קָמוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבֵרִים, וְלֹא הִשְׁאִירוּ אָדָם לְעַמֵּד בְּבֵית. מִיָּד רָאוּ אוֹתוֹ עֲמוּד אֵשׁ שְׁעוּלָה, וְרַבִּי יוֹסִי פְּתַח עֵינָיו, וְאוֹתוֹ תִּינוּק



דְּבוּק פִּיּו בְּפִיּו. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרֵי חֲלָקְנוּ שְׂרָאִינוּ תַּחֲתֵי הַמַּתִּים עֵינַי בְּעֵינַי. קָרְבוּ אֵלָיו, וְהָיָה אוֹתוֹ תִּינּוּק יִשָּׁן כְּאִלּוּ שֶׁגִּוַע מִהָעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ, אֲשֶׁרֵי חֲלָקָךְ רַבִּי יוֹסִי, וּבְרוּךְ הֶרְחַמְן שֶׁהִרְחִישׁ לָךְ גִּס עַל הַצָּעֲקָה וְהַבְּכִי שֶׁל בְּנֶךְ וּבְדַבְּרָיו, שֶׁפָּךְ דָּחַק בְּדַבְּרִים יָפִים לְשַׁעַר הַשָּׁמַיִם, בְּדַבְּרָיו וּבְדַמְעוֹתָיו הוֹסִיפוּ לָךְ חַיִּים.

לְקַחוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינּוּק וּנְשָׁקוּהוּ, וּבְכוּ עִמּו מְרַב חֶדְוָה, וְהוֹצִיאֵהוּ לְבֵית אַחֵר, וְהִתְעוֹרְרוּ עֲלָיו, וְלֹא הוֹדִיעַ לוֹ מִיָּד, אֲלֵא אַחֵר כָּךְ. שְׂמַחוּ שֶׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וּחְדָּשׁוּ יַחַד עִם אוֹתוֹ רַבִּי יוֹסִי כִּמְהָ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, חֲבָרִים, לֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְגַלּוֹת מִמֶּה שְׂרָאִיתִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, אֲלֵא לְאַחַר שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה שָׁנִים. אֲבָל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּשְׁשִׁים וְחֲמֵשׁ דְּמָעוֹת שֶׁשָּׁפַךְ בְּנִי, נִכְנְסוּ בְּחֻשְׁבוֹן לְפָנַי הַמְּלָךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאֲנִי נִשְׁבַּע לָכֶם, חֲבָרִים, שֶׁבִּשְׂעָה שֶׁפָּתַח בְּאוֹתוֹ הַפְּסוּק וְצַעַק בְּדַבְּרִים הֵהֵם, הִזְדַּעְזְעוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלְף סְפָסְלֵי יְשִׁיבַת הָרְקִיעַ, וְכֹלָם עוֹמְדִים לְפָנַי הַמְּלָךְ הַקָּדוֹשׁ, וּבִקְשׁוּ עָלַי רַחֲמִים וְעָרְבוּ לִי, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְמַלֵּא רַחֲמִים עָלַי.

וַיִּפְּחָה לְפָנָיו אוֹתָם דְּבָרִים וְאִיךְ מָסַר נַפְשׁוֹ עָלָי. וְאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס אָחָד הָיָה לְפָנָיו, וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, הֲרִי כְּתוּב (תהלים ח) מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּנְקִים יְסֻדָּתָ עַז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. יְהִי רַצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׂזֻכוֹת הַתּוֹרָה וּזְכוֹת אוֹתוֹ הַתִּינּוּק שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ עַל אֲבִיו, שֶׁתַּחֲנוּס עָלָיו וַיִּנְצַל.

וַיִּשְׁלַחֶנָּה עֶשֶׂר בְּנֵי אָדָם הַזְּמִין לוֹ תַּחֲתֵי, וְעָרְבוּן נִתַּן לוֹ מִדִּין קֶשֶׁה זֶה. אִזְּ קָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִלְאָךְ הַמָּוֶת, וְצָוָה אוֹתוֹ עָלַי שֶׁיַּחְזוֹר לְאַחַר עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנִים, שֶׁהָרִי אֵין הָעָרְבוֹן לְפָנָיו, אֲלֵא לְהַשִּׁיב לִידוֹ מִשְׁכוֹנוֹת שֶׁהָיוּ בְּיָדוֹ. כָּעַת חֲבָרִים, מִשׁוּם שְׂרָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאֵתֶם צְדִיקֵי אָמֶת, הַתְּרַחֵשׁ הַגִּס לְעִינֵיהֶם.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שמואל א-ב) ה' מִמִּית וּמַחֲיָה מוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל, וְכִי ה' מִמִּית? וְהָרִי שֵׁם זֶה סֵם חַיִּים הוּא לְכָל, וְדָבָר זֶה שֶׁל מָוֶת לֹא שׁוֹרָה בּוֹ, וּבְכָל מְקוֹם שֵׁם זֶה נּוֹתֵן חַיִּים לְכָל הָעוֹלָם, אִזְּ מַה זֶה ה' מִמִּית? חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהוּא הוֹרֵג לְכָל בְּנֵי הָאָדָם?! אֲלֵא ה' מִמִּית בְּוַדָּאִי. אִיךְ הוּא מִמִּית? אִם תֹּאמַר מִשׁוּם שֶׁהַסְתַּלַּק מֵעַל בְּנֵי אָדָם, שֶׁהָרִי בְּעוֹד שֶׁהוּא עָלָיו, לֹא יְכוּלִים



כל מקטרגי העולם להזיק לו. בשעה שמסתלק ממנו, מיד כל המקטרגים יכולים לו ומת הבן אדם. לא כך?!

אָפֵא ה' ממית, את מי הוא ממית? לאותה התפשטות הצד האחר הרע. כיון שמשיכות הצד הרע רואה את זיו כבודו של הקדוש ברוך הוא, מיד מתה, ואין לה קיום אפלו רגע אחד. כיון שאותה התפשטות צד האחר מתה ועברה מן העולם, מיד מחיה. את מי הוא מחיה? אותה התפשטות רוח הקדש שבאה מצד הקדשה, מחיה אותה ומעמידה בקיום שלם. הכל עושה הקדוש ברוך הוא בזמן אחד. ומה שאמר מוריד שאול ויעל – מוריד אותה רוח קדושה לשאול, ועושה לה שם טבילה להטהר, ומיד מעלה אותה, (לשאל, להרוח שם, ומיד מעלה אותה ועושה לה טבילה) ונכנס למקום שצריך בגן עדן.

וְאֵנִי, חברים, באותה שעה שהסתלקתי מהעולם, רוחי עלתה ונרדמה מיד, עד שעה קלה שהחיני הקדוש ברוך הוא והגוף היה מת. בשעה שפתח בני באותם דברים, אז פרח נשמתו (נשמתו), ופגשה בנשמתו שהיתה עולה מתוך טהרה ומתוך טבילה, ונכנסה במקום שנכנסה, ושם דנו את דינה, ונתנו לי עשרים ושתים שנות חיים בגלל דמעות ודברי בני. מכאן והלאה יש לי להשתדל במה שראיתי, שהרי אין לי להשתדל בדברי העולם הזה. כיון שראיתי מה שראיתי, ורוצה הקדוש ברוך הוא שלא יאבד וישכח ממני כלום.

פָּתַח ואמר, (תהלים קיח) יסר יסרני יה וגו'. דוד המלך אמר את זה על כל מה (שעבר) שעשה בזה העולם, ואמר על ההבטחה שהיתה לו באותו עולם. על כל מה שעבר בעולם הזה, שרדפו אותו, והיה (לו) בורח בארץ נכריה, בארץ מואב ובארץ פלשתים, ומכלם הצילו הקדוש ברוך הוא ולא השאירו למות, ואמר על ההבטחה של אותו העולם.

אָמַר דוד, אם כאן חטאתי לקדוש ברוך הוא, כאן לקיתי וקבלתי ענשי, וטהר אותי מכל מה שחטאתי, ולא השאיר ענש שלי לעולם ההוא לאחר מיתה, ודאי יסר יסרני יה – בעולם הזה כדי לנקותני, ולמות לא נתנני – באותו העולם לקחת ממני נקמה. ואני, הרי הקדוש ברוך הוא נקה אותי פעם אחת בעולם הזה, מכאן והלאה אני צריך שלא להיות בבושה בעולם הבא.



פָּתַח אותו תינוק בנו ואמר, (במדבר כז) אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה וגו'. אבינו, הרי הטעם למעלה, האריך במלה ומשך אותה. אי חסידים קדושים, כמה משיכות צער בקריאת אבינו. אין צער ואין כאב של רוח ונפש אלא כשקראנו כן, אבינו, בכאב מלב. מת במדבר, וכי אחרים לא מתו במדבר שפאן רשם אותו ואמר שהוא מת במדבר? והרי אלפים ורבבות מתו במדבר!

אָלָא כמה בני אדם מערטלים על זה, מהם אומרים שהוא היה מקושש העצים, שכתוב כי בחטאו מת. ומהם אמרו כן, ומהם אמרו כן, ואני כן למדתי: יום שאבא נפל בבית חליו, למדני את זה, ואני ראיתי מה שראיתי, שצנה אותי אבא שלא לגלות. אלא כמה וכמה היו שמתו במדבר, ולא על חטא קרח ולא על חטא המרגלים. כן נגזרה הגזרה. (ולא על חטא העגל שעשו וכי) אלא קדם (שמתו על חטא קרח, על חטא המרגלים, כאשר נגזרה הגזרה, וקדם) מתן תורה, ואחר העגל שעשו אותם מטעי העולם ואלו שנמשכו אחריהם.

אָבֵל טענה שטענו אותן בנות, שמת במדבר הוא, והיה צלפחד גדול לבית יוסף, ומתוך שלא ידע דרכי התורה כראוי, לא היה נשיא, והוא היה שלא שמר פיו ודבריו מול משה, ועליו כתוב (שם כא) וימת עם רב מישראל. גבר שלא ידע את התורה, (לא גדול בתורה) והוא גדול המשפחה. גדול של זרע יוסף, מבני מנשה. ומשום שחטא במדבר בדבור למשה, חשבו שמשה שמר לו שנאה, ומשום כן קרבו לפני משה ואלעזר וכל הנשיאים וכל ראשי האבות, ולא דברו עם משה אלא לפניהם, משום שקנאו ממנו קנאה.

מִבְּאֵן, מי שחושש מן הדין, יקרב אחרים וירבה אנשים אצל אותו דין, כדי שישמעו דין ממנו ויפחד מהם, ולא יהא דן אלא כראוי, ואם לא – ידחה אותו מן הדין. והם לא ידעו שהרי (שם יב) משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ולא ידעו שמשה לא כן.

בִּיּוֹן שראה משה כן, אמר, ראיתי שכל התכנסות של אנשים גדולים מישראל וכל ראשי האבות וכל נשיאי הכנסת קרבו אלי. מיד פרש משה מן הדין, זהו שכתוב (שם כז) ויקרב משה את משפטן לפני ה'. (אמר משה, לא ראוי לי לדין זה) ענותנותו של משה, הקריב את משפטן לפני ה'. דינים אחרים לא לוקחים דרך זו, שאף על גב שהתכנסות



גְּדוּלָה עָלֵיהֶם. הֵם נִקְרָאִים דִּינִים עֲזֵי פָנִים, אֵין בָּהֶם מַעֲנוֹתָנוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה כָּלָל. אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. שָׁמְחוּ רַבֵּי אֱלֶעָזָר וְהַחֲבָרִים.

אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, חֲזַרְנוּ לְדַבְרֵים הָרְאוּשׁוּנִים. אָבִינוּ מֵת בְּמַדְבָּר. אָבִינוּ, הַטַּעַם דּוּמָה לְנַחֵשׁ שְׁתַּלּוּי עַל עַרְפוֹ, וּמוֹשֶׁף זָנְבוֹ בְּפִיו בְּטַעַם שְׂאֵתוֹ שְׁנַמְשֶׁף עָלָיו לְמַעְלָה. מֵת בְּמַדְבָּר, בְּדַבּוּר פִּי. הַתְּבַהֵל אוֹתוֹ תִּינוּק בְּבִהְלָה וְתַפֵּס בְּעַרְףְּ אָבִיו, וּבִכָּה וְאָמַר, צִלְפַּחַד זֶה מֵת בְּדַבּוּר, וְאַתָּה אָבָא, בְּדַבּוּר חֲזַרְתָּ לְעוֹלָם הַזֶּה. חֲזַר אָבִיו וּנְשָׁקוּ וְחִבְּקוּ. בָּכוּ רַבֵּי אֱלֶעָזָר וְכָל הַחֲבָרִים, וְאָבִיו בָּכָה אִתָּם. לְקַחוּהוּ כָּלֵם וּנְשָׁקוּהוּ בְּפִיו, עַל רֹאשׁוֹ, וְעַל עֵינָיו, וְאָבִיו הָיָה בּוֹכָה עִמוֹ.

אָמַר לוֹ רַבֵּי אֱלֶעָזָר, בְּנִי, הוֹאִיל וְאַמְרַתְּ דָּבָר זֶה, מַה זֶה כִּי בַחֲטָאוֹ מֵת? אָמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, אָבָא אָבָא, בְּדַבְּרֵי אֶחָד מִסְפִּיק לָהֶם, בַּחֲטָאוֹ שֶׁל אוֹתוֹ (כִּיּוֹן שְׂאוֹתוֹ) נִחַשׁ הַכְּרוּף בְּזָנְבוֹ לְמַעְלָה, מִשֶּׁף טַעַם בַּחֲטָאוֹ. מַה זֶה בַּחֲטָאוֹ? בַּחֲטָאוֹ אוֹתוֹ הַנִּחַשׁ (וְלֹא בַחֲטָא אַחֵר). וּמַהוּ? דַּבּוּר פִּי, כִּי בַחֲטָאוֹ מֵת, טַעַם אוֹתָהּ מְשִׁיכוֹת שֶׁל אוֹתוֹ נִחַשׁ הַכְּרוּף בְּזָנְבוֹ, בַּחֲטָאוֹ וְדָאִי.

לְקַחוּ רַבֵּי אֱלֶעָזָר בְּכַחוֹ בֵּין זְרוּעוֹתָיו, וּבָכוּ כָּל הַחֲבָרִים. אָמַר לָהֶם, רְבוּתֵינוּ, הַשְּׂאִירוּנִי אֶצֶל אָבָא, שְׂעַד עַכְשָׁו לֹא הִתִּישְׁבָה רוּחִי (רַחֲמוּ). אָמַר רַבֵּי אֱלֶעָזָר לְרַבֵּי יוֹסִי, אָמַר כְּמָה יָמִים וְשָׁנִים לְתִינוּק הַזֶּה? אָמַר לָהֶם, חֲבָרִים, בְּבִקְשָׁה מְכַסֵּם, אֵל תְּבַקְשׁוּ זֶה, שְׁהֲרִי עוֹד לֹא הִגִּיעוּ עָלָיו חֲמֵשׁ שָׁנִים.

אָמַר לוֹ רַבֵּי אֱלֶעָזָר, חֵס וְשָׁלוֹם, שְׁהֲרִי בְעֵין טוֹבָה אָנוּ מְשֻׁגְיָחִים בּוֹ. וּמַה שְּׂאֵמְרַתְּ חֲמֵשׁ שָׁנִים, אוֹתָם חֲמֵשׁ שָׁנִים (בְּרֵאוּשִׁית מַה) אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקִצִּיר, שְׁלֹא תִקְצַר אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבֵּי אֱלֶעָזָר לְרַבֵּי אָבָא, נִשְׁבַּ כָּאֵן עַד שְׁבַעָה יָמִים כְּדִי שְׁהִתִּישְׁבַּ הַבֵּית. שְׁהֲרִי כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים שְׁהַנְשָׁמָה יוֹצֵאת מִהַגּוֹף, הוֹלֶכֶת עֲרָמָה. וְכַעַת שְׁחֲזָרָה, עַד עַכְשָׁו לֹא הִתִּישְׁבָה בְּמִקוּמָה עַד שְׁבַעָה יָמִים.

אָמַר רַבֵּי אָבָא, כְּתוּב (דְּבָרִים טו) פֶּתַח תִּפְתַּח אֶת יְדֶךָ לְאַחִיךָ לְעֵנֶיךָ וּלְאַבְיֶיךָ. פֶּסוּק זֶה הָרִי לְמַדְנּוֹ אוֹתוֹ, שְׁלֹא יִשְׁאִיר אָדָם אֶת הָעֵנִי שְׁלוֹ וְיִתֵּן לְאַחֵר. הָרִי רַבֵּי יוֹסִי חֲמִיךָ בְּבֵית חָלְיוֹ, נִלְךָ וּנְגַמַל אוֹתוֹ חֶסֶד, וְאַחֵר שְׁנַחֲזַר, נִכְנַס בְּזֶה. וְהָרִי כָּל זְמַן שְׁנִלְךָ וּנְחֲזַר בְּדַרְךָ זֶה, נִרְאָה תַּחֲתֵית הַמַּתִּים. אָמַר רַבֵּי אֱלֶעָזָר, וְדָאִי כֵךָ הוּא. נְשָׁקוּ אֶת אוֹתוֹ תִּינוּק, בְּרַכּוּהוּ וְהִלְכוּ.



אמר רבי אבא, תמהני על הדרדקים של דור זה, כמה חזק כחם, והם סלעים גדולים רמים. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקו של אבא בעל הדור הזה, שהרי בימיו רצה הקדוש ברוך הוא להתקין שתי ישיבות שלו ולעשות להם ישוב גדול ועליון כראוי, שהרי לא יהיה כדור הזה עד שיבא מלך המשיח. הלכו.

עד שהיו הולכים, אמר רבי אבא, הרי שנינו, על אחד עשר דברים באים נגעים על בני אדם, ואלו הם: על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גלוי עריות, ועל גנבה, ועל לשון הרע, ועל עדות שקר, ועל דין שמקלקל את הדין, ועל שבועת שוא, ועל שנכנס בתחום חבירו, ועל החושב מחשבות רעות, ועל המשלח מדנים בין אחים. ויש אומרים אף על עין הרע. וכלם שנינו במשנה.

עבודה זרה מנין? שכתוב (שמות לב) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן. מה זה כי פרע הוא? שלקו בצרעת. כתוב כאן כי פרע הוא, וכתוב שם, (ויקרא יג) והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע. ועל קללת השם, שכתוב (שמואל א יז) היום הזה יסגרף ה' בידי, וכתוב (ויקרא יג) והסגירו הכהן.

אמר רבי אבא, דבר זה לא התישב, וצריך לעיין בו. אמר רבי אלעזר, כף הוא בודאי, פלשתי זה קרוב ליחוסו של דוד היה, ובן ערפה היה, והינו מה שכתוב (שמואל א יז) ממערכות פלשתים. אל תקרי ממערכות, אלא ממערות פלשתים, ששמו את אמו כמערה הזו. וכיון שכתוב ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו, הסתפל בו דוד בעין רעה. ובכל מקום שהיה מסתפל בעין רעה, כל מיני צרעת נמשכו מעיני דוד. וכך היה ביואב, כיון שהסתפל בו בדוד בעין רעה, מה כתוב? (שם ב ג) ולא יפרת מבית יואב זב ומצרע וגו'.

וכאן בפלשתי הזה, כיון שקלל את השם, הסתפל בו בעין רעה, וראה שהצטרע במצחו. מיד - ותטבע האבן במצחו, ודבקה הצרעת במצחו. והכל היה; השתקעה עין רעה של צרעת במצחו, והשתקעה אבן ממש במצחו, ודאי מצרע היה.

בלעם הרשע עינו היתה בהפוך מעין דוד. עין דוד היתה מרקמת מכל מיני גוננים. לא היתה עין בעולם יפה למראה כעין דוד. כל גוני העולם נוצצים בה, והכל באהבה למי שירא חטא, שכתוב



תהלים קיט) יִרְאִיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׁמְחוּ, שְׂמֵחִים כְּשֵׁרוֹאִים אוֹתִי. וְכָל אוֹתָם
רְשָׁעִים פּוֹחֲדִים מִפְּנֵיו.

אָבֵל עֵינוּ שֶׁל בִּלְעָם הִרְשָׁע, עֵין רָעָה בְּכָל. בְּכָל מָקוֹם שֶׁהִיא מְסַתְּפֵל,
כְּשֶׁלֶּהֱבִת שׁוֹרֵף אוֹתוֹ. שֶׁהָרִי אֵין עֵין רָעָה בְּעוֹלָם כְּעֵין אוֹתוֹ
רְשָׁע, שֶׁהִיא בְּהַפּוֹף מֵעֵינוּ שֶׁל דָּוִד.

עַל גְּלוּי עֲרִיזוֹת – שְׁכָתוֹב (ישעיה ג) וְשִׁפַּח ה' קִדְקֵד בְּנוֹת צִיּוֹן, וְכָתוֹב
(ויקרא יד) וְלִשְׁאֵת וְלִסְפַּחַת. עַל הַגְּנֵבָה – שְׁכָתוֹב (זכריה ה) הוֹצֵאתִיהָ
נֵאֵם ה' צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל בֵּית הַגְּנֵב וְגו' וְכָלְתוּ וְאֵת עֲצֵיו וְאֵת אֲבָנָיו.
מֵהוּ הַדְּבָר שֶׁמְכַלֶּה עֲצִים וְאֲבָנִים? זוֹ צָרַעַת, שְׁכָתוֹב (ויקרא יד) וְנִתַּן
אֵת הַבַּיִת אֵת אֲבָנָיו וְאֵת עֲצָיו.

עַל לְשׁוֹן הָרֶע – שְׁכָתוֹב (במדבר יב) וַתְּדַבֵּר מְרִים וְאֶהְרֵן בְּמִשְׁה וְגו',
וְכָתוֹב (שם) וַיִּפֶן אֶהְרֵן אֶל מְרִים וְהִנֵּה מְצֻרֶת. עַל עֲדוֹת שְׁקָר –
מִשׁוֹם שֶׁהַעֲדוּ עֲדוֹת שְׁקָר וְאֶמְרוּ (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, בְּקוֹל
חֲזָק, שְׁכָתוֹב (שם) קוֹל מְלַחֲמָה בְּמַחְנָה. בְּגִלְל זֶה, (במדבר ה) וַיִּשְׁלַחוּ מִן
הַמַּחְנֶה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב וְגו'.

עַל דִּין שְׁמִקְלָקֵל דִּין – שְׁכָתוֹב (ישעיה ה) כִּפְּאֵל קֵשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וַחֲשֵׁשׁ
וְגו', וּפְרָחַם כְּאֶבֶק יַעֲלֶה וְגו'. מָה הַטַּעַם? כִּי מֵאִסּוֹ אֵת תּוֹרַת ה'
צְבָאוֹת. וְאֵין פְּרָחַם אֶלָּא צָרַעַת, שְׁכָתוֹב (ויקרא יג) וְאִם פָּרוּחַ תִּפְרַח
הַצָּרַעַת. עַל שְׁנִכְנֵס בְּתַחוּם חִבְרוּ מִנִּין? מֵעֲזִיָּהוּ, שְׁנִכְנֵס בְּתַחוּם
הַכְּהֵנָה, שְׁכָתוֹב וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְּמַצְחוֹ. וְעַל הַמְּשַׁלַּח מְדַנִּים בֵּין
אֲחִים – שְׁכָתוֹב (בראשית יב) וַיִּנְגַע ה' אֵת פְּרַעֲזָה, שֶׁהוּא שְׁלַח מְדַנִּים
בֵּין אֲבֵרָהָם וְשָׂרָה. וְעַל עֵין הָרֶע, כְּמוֹ שְׁנֵאֶמֶר. וְכֹלָם הָיוּ בְּאוֹתוֹ
בִּלְעָם הִרְשָׁע.

בֵּא וּרְאֵה מֵה כְּתוֹב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנְּהָר. מֵה זֶה עַל הַנְּהָר? שְׁנַתֵּן
עֵין הָרֶע עַל אוֹתוֹ נֶהָר שְׁעוֹמֵד עַל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב (ישעיה סו) הַנְּגִי
נִטָּה אֵלֶיהָ כְּנֶהָר שְׁלוֹם. וְהוּא כָּא בְּאוֹתוֹ שְׁלַחַן וְהַתְּגָרָה בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ הָיוּ בְּיָדָיו בְּכִלְעָם. אָבֵל גְּלוּי
עֲרִיזוֹת מִנִּין? שְׁכָתוֹב (במדבר לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבֵּר
בִּלְעָם לְמַסָּר מֵעַל בַּה' וְגו'. הָרִי כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה וְגְלוּי עֲרִיזוֹת. עֲדוֹת
שְׁקָר – שְׁכָתוֹב וַיִּדַע דַּעַת עֲלִיּוֹן. וְדַעַת בְּהִמְתּוֹ לֹא הָיָה יוֹדַע. קִלְקַל
אֵת הַדִּין – שְׁכָתוֹב לָךְ אֵיעֲצָךְ. שֶׁהָרִי בְּדִין עוֹמֵד, וְנִתַּן עֲצָה רָעָה
לְהַזִּיק, וְסָטָה מֵהַדִּין, וַיַּעַץ רַעוֹת עֲלֵיהֶם.



נכנס בתחום שלא שלו, שכתוב ואעל פר ואיל במזבח, וכתוב את שבעת המזבחות ערכתי. משלח מדנים בין אחים, בין ישראל לאביהם שבשמים. לשון הרע לא היה בעולם כמותו. קללל השם, שכתוב ואנכי אקרה פה. וכלם היו בו. עין רעה, כמו שנאמר. והכל על אותו נהר של ישראל נתן עינו להתגרות בו. ארץ בני עמו, וכי לא ידענו שהיא ארץ בני עמו? אלא סוד זה שכל בני עמו מתדבקים בו, והרי נתבאר.

וירא בלק בן צפור וגו'. רבי יוסי פתח, (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין וגו' - זה בלעם שברך את ישראל. ואל תתאו למטעמתי - זה בלק, שהקדוש ברוך הוא לא התרצה לאותן עולות שהתקין לפניו.

בא וראה, בשעה שראה בלק שסיחון ועוג נהרגו וארצם נלקחה, ראה מה שראה, שהוא אמר וירא. אלא ראה בחכמתו שהוא, וחקמשה עליוני מדין ועמו נופלים בידי ישראל. ראה ולא ידע. ועל זה הקדים לבלעם, שפחו בפיו, כמו שישאל כחם בפיהם.

ואפילו בלעם היה תאב יותר מבלק, ואותה ידיעה שהוא ידע היה יודע בלילה, משום שאותם כתרים תחתונים וחקמורים לא נמצאים אלא במשמרה הראשונה של הלילה, ולכן היתה לו אתון של צד זה, להתחבר חמורים אתה בראשית הלילה.

ואם תאמר, הרי כתוב ויבא אלהים אל בלעם לילה? כן זה בודאי. ויבאנו, אותו ממנה שממנה עליהם, והוא בא למולו. כגון זה, (בראשית לא) ויבא אלהים אל לבן הארמי וגו'. והכל דבר אחד. בגלל זה הוא אמר לגדולי בלק לינו פה הלילה.

ביון שהיה בא אותו ממנה, בלעם היה בא על אתונו, ועשה מעשהו ואמר דברים, ואז האתון היתה מודיעה לו, והוא מראה מעשה להשרות עליו אותה רוח. ומה הראה? הוא היה יודע שחמורים משוטטים ושורים בתחלת הלילה, ואז הראה מעשה והעמיד את אתונו במקום מתקן, ועשה מעשהו וסדר דבריו. ואז היה בא מי שבא, והודיע לו על ידי אותה האתון.

ביון שלילה אחד אמר לו לא תלך עמם, מדוע שב פעם שנית לזה? אלא הם ברשות עליונה עומדים, והרי שנינו, בדרך שאדם רוצה ללכת, בה מוליכין וכו'. בהתחלה כתוב לא תלך עמם.



כִּינן שְׂרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂרָצוֹנוּ לְלַכְתָּ, אָמַר לוֹ, קוּם לְךָ אֶתֶם
וְאֵךְ אֶת הַדְּבָר וְגו'. מָה עָשָׂה בַלְעָם כָּל אוֹתוֹ הַלְּלָהּ? הֲיֵה מְהֵרָה
וְאוֹמֵר: וְאִיפֹה הוּא הַכְּבוֹד שְׁלִי? הֲאֵם בְּקֶשֶׁר אַחַר הַתְּקַשְׁרֹתִי?
הַשְּׂגִיחַ כָּל אוֹתוֹ הַלְּלָהּ בְּכִשְׁפֵּיו וְלֹא מִצָּא צַד שְׂיֵהֶיָהּ הוּא בְּרִשׁוֹתוֹ,
אֵלֹא מִצַּד אֲתוֹנוֹ.

וְהִינּוּ מֵה שְׂאֵמֵר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכַתְּרִים הַתַּחְתּוֹנִים
הִלְלוּ יֵשׁ יְמִין וְיֵשׁ שְׂמֵאל. מִצַּד יְמִין חֲמוּרִים, כְּפִי שְׂבָאֲרָנוּ,
וּמִצַּד שְׂמֵאל אֲתוֹנוֹת. וְשִׁנִּינוּ, עֲשֶׂה הֵם לְיְמִין, וְעֲשֶׂה לְשְׂמֵאל. וְזֶהוּ
שְׂאֵמֵר רַבִּי יוֹסִי, יוֹסֵף כְּשֶׁנִּפְרַד מֵאָבִיו יָדַע בְּחֻכְמָה הַעֲלִיּוֹנָה בְּסוּד
כְּתָרִים קְדוּשִׁים עֲלִיּוֹנִים. כִּינן שְׂהֵיָה בְּמִצְרַיִם, לְמַד בְּאוֹתָהּ חֻכְמָה
שְׁלֵהֶם בְּאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים, אִיךְ אַחֲוִיזִים אֵלֶּה שֶׁל יְמִין וְאֵלֶּה שֶׁל
שְׂמֵאל. עֲשֶׂה שֶׁל יְמִין וְעֲשֶׂה שֶׁל שְׂמֵאל חֲמוּרִים וְאֲתוֹנוֹת. וּמִשׁוּם
זֶה רָמַז לְאָבִיו מִמֵּה שְׁלֵמַד שָׁם, שְׂכַתוֹב (שם מח) וְלְאָבִיו שְׁלַח כְּזֹאת
עֲשֶׂה חֲמוּרִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלֹו שֶׁל יְמִין כְּלוּלִים כְּלָם בְּאֶחָד שְׂנַקְרָא חֲמוּ"ר.
וְזֶהוּ אוֹתוֹ חֲמוּר שְׂכַתוֹב (דְּבָרִים כב) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמ"ר
יַחְדוֹ. וְזֶהוּ חֲמוּר שְׂעֵתִיד מְלֵךְ הַמְּשִׁיחַ לְשֵׁלֵט עָלָיו, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ.
וְאוֹתָם שֶׁל שְׂמֵאל כְּלוּלִים כְּלָם בְּאֶחָד שְׂנַקְרָא אֲתוֹן, שְׂהֵרִי מִצְדָּה
נִקְרָא עִירָה, מְקַטְרֵג הַתִּינּוֹקוֹת, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ. וְהִינּוּ שְׂכַתוֹב (זְכוּרִיה
ט) עֲנִי וְרַכֵּב עַל חֲמוּר וְעַל עִיר בֶּן אֲתָנוֹת. אֲתָנַת חֲסֵר. עֲשֶׂה
שְׂכַלּוּלִים בְּאֶחָד.

וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מֵהוּ שְׂאֵמֵר (בְּרַאשִׁית מט) אֶסְרִי לְגַפְּן עִירָה?
אֶסְרִי לְגַפְּן, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַשֵּׁר מִשׁוּם שְׂיִשְׂרָאֵל
נִקְרָאוּ גַפְּן. עִירָה, שֶׁהוּא קְטִיגוֹר שְׁלֵהֶם, וּמִשׁוּם שְׂנַקְרָאִים שׁוֹרֵק,
שְׂכַתוֹב (יִרְמִיָּה ב) וְאָנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק. בְּנֵי אֲתָנוּ, אוֹתוֹ שְׂיִוְצָא מִצַּד
הָאֲתוֹן הַזֶּה.

וְאֵלֹו עֲשֶׂה מִיְמִין וְעֲשֶׂה מְשְׂמֵאל, וְנִכְלָלִים בְּשָׁנִים הָאֵלֶּה, כְּלָם
נִמְצָאִים בְּקֶס"ם. וְיֵשׁ עֲשֶׂה אַחֲרֵים שֶׁל יְמִין וְעֲשֶׂה שֶׁל
שְׂמֵאל שְׂנַמְצָאִים בְּנַח"ש. וְלִכֵּן כְּתוּב כִּי לֹא נַחַש בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם
בְּיִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? בְּגִלְל כִּי ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ. מִצַּד הַנַּח"ש יִצָּא
שׁו"ר, מִצַּד הַקֶּס"ם יִצָּא חֲמוּ"ר, וְזֶהוּ שׁוֹר וְחֲמֵר. וְעַל זֶה בַלְעָם, כִּינן
שְׂיַדַע שְׂנַקְשֵׁר בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, וְאָמַר לוֹ אֵךְ אֶת הַדְּבָר וְגו' – הַזִּיק לוֹ,



ואמר, ואיפה כבודי? מיד הסתכל בכשפיו ולא מצא שיהיה ברשותו, רק אתון זו.

מיד – ויקם בלעם בבקר ויחבש את אתנו, לעשות את רצונו בה ורצון בלק. ועל זה, ויחר אף אלהים כי הולך הוא. הוא דוקא, שהוציא עצמו מרשותו, ממה שאמר לו ואך את הדבר וגו'. בא תראה שכך הוא, שהרי בהתחלה נתן לו רשות, ואמר קום לך אתם. עכשו שהיה הולך, למה ויחר אף אלהים? אלא משום שהולך הוא, הוא ברשותו, להוציא מאותו שאמר לו ואך את הדבר.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, רשע, אתה מתקן ומזרז כלי זינף לצאת מרשותי – חייך, אתה ואתונך תהיו ברשותי. מיד – ויניצב מלאך ה'. מה זה ויניצב? אמר רבי אבא, יצא ועמד באמנות אחרת מאמנותו, שמלאך זה היה של רחמים. והינו מה שאמר רבי שמעון, רשעים מהפכים רחמים לדין. לשטן לו, שהרי לא היתה אמנותו.

אמר רבי אלעזר, לא שנה המלאך ולא יצא מאמנותו, אלא משום שמלאך זה היה מצד רחמים ועמד ממולו, סתר את חכמתו וקלקל רצונו. זהו שכתוב לשטן לו. לו היה לשטן, ונמצא שטן, אבל לאחר לא היה שטן.

למדנו, אמר רבי שמעון, כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני העולם, שהרי בשעה שהשגיח למצא עצה לצאת מרשות הקדוש ברוך הוא מאותו דבר, שכתוב ואך את הדבר, הסתכל בכשפיו ולא מצא, פרט לאותה אתון, מה כתוב? ויחבש את אתנו. הטעין אותה בכל הכשפים ובכל הקסמים שידע, והכניס בה והכלילה מכלם כדי לקלל את ישראל. מיד – ויחר אף אלהים כי הולך הוא. דוקא הוא, כמו שנתבאר. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הקדים מלאך של רחמים לעמד ממולו, ויסתר כשפיו וקסמיו.

ובא וראה, שעד עכשו לא כתוב ה', ולא נראה בקסמיו ובכשפיו, והרי פרשוה. ועכשו, כיון שהתקין את אתונו וזרזה בתקוני כשפיו בצד הדין לקלל את ישראל, הקדים הקדוש ברוך הוא את מלאך הרחמים למולו, ובשם הרחמים, כדי לסתר חכמתו ולהטות את אתונו מאותו הדרך, כמו שכתוב ותט האתון מן הדרך. דוקא מן הדרך. ועל זה לא כתוב ויניצב מלאך האלהים, ויעמד מלאך האלהים, אלא מלאך ה', של רחמים.



אמר הקדוש ברוך הוא, רשע, אתה הטענת את אתונך בכשפיו
בכמה צדדי דין מול בני – אני אעביר את המטען שלך
ויהפך מדרך זה. מיד הקדים מלאך רחמים לשטן לו. דוקא לו,
כמו שנתבאר.

ותרא האתון את מלאך ה' וגו'. אמר רבי יצחק, וכי למה ראתה
היא, ובלעם שהיה חכם כל כך לא ראה? אמר רבי יוסי, חס
ושלום שאותו רשע יסתכל במראה קדש. אמר לו, אם כך, הרי כתוב
נפל וגלוי עינים! אמר לו, לא שמעתי בזה דבר, ולא אמר. אמר לו,
אני שמעתי. כשהיה צריך להסתכל, היה נופל ורואה, וכעת לא
הצטרך להסתכל.

אמר לו, אם כך, בדרגה עליונה יותר היה על כל נביאי האמונה,
שהוא גלוי עינים, רואה ומסתכל בכבוד הקדוש ברוך הוא.
והרי רבי שמעון אמר, בלעם היה יודע בכשפיו באותם כתרים
תחתונים שלמטה, כמו שכתוב (יהושע יג) ואת בלעם בן בעור הקוסם.
קראו הכתוב קוסם, של טנפת הטנופות, איך יסתכל בכבוד רבונו?
ועוד, הרי אמר רבי שמעון, במראה אחד שראה לפי שעה, שכתוב
ויגל ה' את עיני בלעם, התעקמו עיניו, ואתה אומר שהרי רואה
בגלוי עינים ומסתכל בכבוד הקדוש ברוך הוא?

אמר לו, אני אחזר למולך, שלי ושלך צריך צחות. ודאי סודות
תורה עליונים, ולא יכולים בני אדם לעמד עליהם. לכן אסור
להקדים בדבר תורה עד שישמע דבר וידע אותו על בריו. באו לפני
רבי שמעון ואמרו דבר לפניו.

למוד חכמת האמת פועל עשית המצוות כתקונן ובאהבה רבה, ומגיע מזה תועלת לענין התפלה

מצדה יזכה העוסק בה לחיי העולם הבא אפלו שישגה בה, וראוי שלא יתשל ממנה
(אף על פי שיבואו עליו תוכחת מוסר כי מה תוחלתנו בעולם הזה אלא לקנות חיי העולם הבא). ותועלתיה
ידועה, כי מלבד היות האדם מצדה יודע את קונו ויודע סתרי תורה וטעמי המצוות
המתוקים מדבש ונפת צופים, אשר מצדם היא משיבת נפש, כי הנפש מזדככת בהם
ומתבודדת עם קונו, גם כן ימשך ממנה עשית המצוות כתקונן ובאהבה רבה, והיא
המלהבת אותו לעשות בשלמות, ועל זה אמר החכם: מים רבים לא יוכלו לכבות את
האהבה וכו'. ועוד יגיע לנו ממנה תועלת נמרץ בענין התפלה. (של"ה הקדוש מאמר ראשון)



פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ח) **מָה אָנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְגו'.** פְּסוּק זֶה פְּרִשׁוּהוּ שְׂמֵמְנֵי הָעוֹלָם אָמְרוּ אוֹתוֹ בְּשַׁעַה שְׁעֵלָה בְּרִצּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרָא אָדָם. קָרָא לְכַתּוּת כַּתּוּת שֶׁל מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן וְהוֹשִׁיבָם לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, אֲנִי רוֹצֵה לְבָרָא אָדָם. אָמְרוּ לְפָנָיו, (שם מט) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין וְגו'. הוֹשִׁיט הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶצְבְּעוֹ וְשָׂרְף אוֹתָם. הוֹשִׁיב כַּתּוּת אַחֲרוֹת לְפָנָיו. אָמַר לָהֶם, אֲנִי רוֹצֵה לְבָרָא אָדָם. אָמְרוּ לְפָנָיו, מָה אָנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ? מָה טִיבוֹ שֶׁל אָדָם זֶה? אָמַר לָהֶם, בֶּן אָדָם שִׂיחֵיהָ בְּצֹלָם שְׁלָנוּ, שֶׁתְּהִיָּה חֲכָמְתוֹ עֲלִיּוֹנָה מִחֲכָמְתָכֶם.

פִּיּוֹן שְׁבָרָא אָדָם, וְחֲטָא, וְיִצָא זַכָּאי לְפָנָיו, בָּאוּ עֲזָ"א וְעֲזָ"ל, אָמְרוּ לְפָנָיו: פִּתְחוּן פֶּה יֵשׁ לָנוּ אֵלֶיךָ, הָרִי בֶּן אָדָם שְׁעֵשִׂית חֲטָא לְפָנָי! אָמַר לָהֶם: אֲלֵמָלָא תְהִיּוּ מְצוּיִים אֶצְלָם וְכו'. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הִפִּילָם מִדְּרָגָתָם הַקְּדוּשָׁה מֵהַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּעֵת הַשְּׂבִיטִי לְשִׂאלְתְּכֶם, שְׁבַלְעֶם אָמַר נָפַל וְגַלּוּי עֵינָיִם. אִם נֹאמַר שֶׁלֹּא הָיָה כֶּךָ, וְשִׁבְחִים הָיָה מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ – אֵיךְ יִכְתֹּב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָּבָר כּוֹזֵב בַּתּוֹרָה?! וְאִם דָּבָר אֱמֶת הוּא, אֵיךְ יִשְׁתַּבַּח אוֹתוֹ רָשָׁע בְּדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה עַל כָּל נְבִיאֵי הָאֱמֶת?! וְעוֹד, שֶׁהָרִי אֵין שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה הָעֲלִיּוֹנָה, רַק בְּמָקוֹם הָרְאוּי לָהּ.

כְּעֵת חֲזַרְנוּ לְדָבָר הָרֵאשׁוֹן. אַחֲרֵי שֶׁהִפִּילָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹמָם הַקְּדוֹשׁ, טָעוּ אַחַר נְשׁוֹת הָעוֹלָם וְהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם. כָּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכַּל, וְהָרִי כְּתוּב (תהלים קד) עָשָׂה מְלֹאכֵיו רוֹחוֹת וְגו'. וְהָרִי מְלֹאכִים אֵלוֹ הָיוּ, אֵיךְ יִכְלוּ לְהִתְקַיֵּם בְּאֶרֶץ? אֵלָּא בֵּא וּרְאֵה, כָּל אוֹתָם (מְלָכִים) שְׁלֹמְעֵלָה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד, רַק בְּאוֹר עֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר לָהֶם וּמְקַיֵּם אוֹתָם. וְאִם פּוֹסֵק מֵהֶם אוֹתוֹ הָאוֹר, לֹא יְכוּלִים לַעֲמֹד. כָּל שֶׁכֵּן אוֹתָם שֶׁהִפִּילָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִפְסִיק מֵהֶם אוֹתוֹ הָאוֹר שְׁלֹמְעֵלָה שֶׁהִשְׁתַּנָּה זִיּוֹם. וְכִשְׁיָרְדוּ וְשָׁלַט בָּהֶם אֲוִיר הָעוֹלָם, הִשְׁתַּנּוּ בְּדְרָגָה אַחֲרָת.

בֵּא וּרְאֵה, הַמֵּן שֶׁהָיָה יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, אוֹתוֹ מִן הָיָה מִטַּל שְׁלֹמְעֵלָה, שֶׁהָיָה יוֹרֵד מִהַעֲתִיק הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים. וְכִשְׁהָיָה נוֹחַת, הָיָה אוֹרוֹ מְאִיר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִמֶּנּוּ נִזּוֹן שְׂדֵה הַתְּפוּחִים וּמְלֹאכִים עֲלִיּוֹנִים. וְכִשְׁהָיָה יוֹרֵד לְמִטָּה וְשׁוֹלֵט בּוֹ אֲוִיר



העולם, הִיָּה מְגֻלֵּי־נִקְפָּא, וּמִשְׁתַּנֶּה זִיוו, וְלֹא הִיָּה זִיוו אֶלָּא כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (במדבר יא) וְהִמָּן כְּזֶרַע גֵּד הוּא וְגו', וְלֹא יוֹתֵר. וְכָל שְׁכֵן הַמְּלֵאכִים, כִּיּוֹן שְׁיִרְדּוּ וְשִׁלְט בָּהֶם אֲוִיר, הַשְּׁתַנּוּ מֵאוֹתָהּ דְרָגָה רֵאשׁוֹנָה שְׁהִיוּ בָּהּ.

מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? רָאָה שֶׁהִטְעוּ אֶת הָעוֹלָם, קִשְׁרָם בְּשִׁלְשָׁלוֹת בְּרִזְל בְּהַר הַחֲשָׁךְ. בְּאִיזָה מְקוֹם יוֹשְׁבִים? בְּעַמֻּק הָהָר. הוֹשִׁיב אֶת עֲזָ"א, וְזָרַק חֲשָׁךְ הַפְּנִים. מִשׁוֹם שְׁבִאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁקִשְׁרָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַתְּחַזֵּק וְהַרְגִּיז כְּלָפִי מַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִפִּילוּ בְּעַמֻּק עַד צְוֹארוֹ, וְזָרַק חֲשָׁךְ בְּפָנָיו. עֲזָ"ל שְׁלֹא הַתְּחַזֵּק, הוֹשִׁיבוּ לְפָנָיו, וְהֵאִיר לוֹ הַחֲשָׁךְ.

וּבְנֵי הָעוֹלָם שְׂיֻדְעִים מְקוֹמָם, בְּאִים אֲלֵיהֶם וּמְלַמְּדִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם כְּשָׁפִים וְנִחְשִׁים וּקְסָמִים. וְאוֹתָם הָרִי הַחֲשָׁךְ נִקְרָאִים הַרְרֵי קָדָם. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁהַחֲשָׁךְ מְקַדֵּים לְאוֹר, וּמִשׁוֹם זֶה הָרִי הַחֲשָׁךְ נִקְרָאִים הַרְרֵי קָדָם. לְכֵן וּבִלְעָם לְמַדּוֹ מֵהֶם כְּשָׁפִים, וְהִינּוּ מָה שְׁאָמַר בְּלַעַם, מִן אֲרָם יִנְחֲנִי בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאָב מִהַרְרֵי קָדָם וְגו'.

בֵּא וּרְאָה, בְּלַעַם הִיָּה מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ מִמְּקוֹם זֶה, וְאָמַר, נָאִם שָׁמַע אֲמַרְי אֶל וְגו'. מִשׁוֹם שְׁעֲזָ"א וְעֲזָ"ל אֲוֹמְרִים לְאוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם מֵאוֹתָם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים שְׂיֻדְעוּ בַתְּחִלָּה לְמַעְלָה, וּמְדַבְּרִים מֵעוֹלָם הַקְּדוֹשׁ שְׁהִיוּ בוֹ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב שָׁמַע אֲמַרְי אֶל. לֹא כְּתוֹב שׁוֹמַע קוֹל אֶל, אֶלָּא אֲמַרְי אֶל, אוֹתָן אֲמִירוֹת שְׁאוֹמְרִים מִמֶּנּוּ. מִי שְׁבֵא מִהַשְּׁעוֹר וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ מֵאִיפָה אֵתָהּ בָּא - אוֹמֵר: מִלְּשִׁמְעַ דְּבָרֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ. כִּךְ נָאִם שָׁמַע אֲמַרְי אֶל. וַיִּדַּע דַּעַת עֲלִיוֹן, שְׁהִיָּה יוֹדַע בְּשָׁעָה שֶׁהִדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, וּמְכוּן הַשָּׁעָה בְּכִשְׁפָיו.

אֲשֶׁר מַחְזָה שְׂדֵי יַחְזָה. מָה זֶה מַחְזָה שְׂדֵי? אֶלָּא הֵם נִפְל וְגִלּוּי עֵינַיִם. וְאֵלוֹ הֵם עֲזָ"א וְעֲזָ"ל. נִפְל - זֶה עֲזָ"א, שֶׁהֶעֱמִיקוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַמֻּק הַחֲשָׁךְ, וַיּוֹשֵׁב בְּעַמֻּק עַד צְוֹארוֹ כְּמוֹ שְׁאָמַרְנוּ, וְחֲשָׁךְ נִזְרַק בְּפָנָיו, וְלִכֵּן נִקְרָא נִפְל. נִפְל פַּעַם אַחַת מִהַשְּׁמַיִם, וְנִפְל פַּעַם אַחֲרַת אַחַר כִּךְ בְּעַמֻּק הַחֲשָׁךְ. עֲזָ"ל - הוּא גִלּוּי עֵינַיִם, שְׁהִרִי לֹא נִזְרַק חֲשָׁךְ עֲלָיו, שְׁלֹא הַתְּחַזֵּק וְלֹא הַרְגִּיז לְמַעְלָה כְּמוֹ אוֹתוֹ שְׁלַמְעֵלָה. וּבִלְעָם קָרָא לָהֶם מַחְזָה שְׂדֵי, שֶׁהֵם נִפְל וְגִלּוּי עֵינַיִם.



ובאותו זמן לא נשאר בעולם מי שימצא לפניהם, פרט לו. ובכל יום ה'יה נסתר באותם הרים עמהם. זהו שכתוב ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם בודאי, ולא מארץ בני קדם.

אמר רבי שמעון, כמה פעמים אמרתי לך דבר זה, ולא מסתכלים החברים, שהרי הקדוש ברוך הוא לא משרה שכנינתו, רק במקום קדוש, במקום שראוי להשרות עליו. וכן הקדוש ברוך הוא מכריז ואומר, (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו וגו', והוא שבא (בא) להתערב אתם.

אלא אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא קדשם לשרות ביניהם. והינו מה שכתוב, (שם כג) כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנה וגו'. ומשום שהוא מתהלך בקרב מחנה, כתוב והיה מחנה קדוש וגו'. וכתוב (ויקרא כ) והייתם קדשים וגו'. וכתוב (שם יח) אל תטמאו בכל אלה וגו'. וכתוב (שם כ) ואקץ בם וגו'. שלא יכלתי לקרב אליהם, והשרו אותי בחוץ. אשרי חלקם של ישראל, ואשרי חלק הנביאים הנאמנים הקדושים, שהם קדושים, ויש להם חלק להשתמש בקדשה העליונה.

ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו. (בדרך) באותו דרך שהיה שוקע (נמצא) בתוכה. וחרבו שלופה בידו, וכי אם הוא יצא מול האתון הזו, לשם מה צריך חרב? ואם הוא יוצא מול בלעם, למה ראתה האתון שלו, והוא לא ראה? אלא הכל הזדמן. אותו מלאך מזדמן מול האתון להוציאה מאותו הדרך שנטען בה. ובמה? ברחמים. והזדמן מול בלעם, להענישו על שרצה ללכת ברשותו ולא ברשות אחרת (שלמעלה).

אמר רבי יוסי, כעת יש לשאל: אם דבריו היו באים מצד כתרים התחתונים ולא ממקום אחר, למה כתוב ויבא האלהים אל בלעם וגו', ואך את הדבר וגו'? אמר רבי יצחק, (בשביל ישראל חזר המלאך לדבר אתו. שאם תאמר שהקדוש ברוך הוא דבר אתו, והוא אמר אך את הדבר וגו' - חס ושלום! שהרי אותו מלאך אמר לו, ואפס את הדבר וגו'. שאם תאמר, ויאמר אלהים אל בלעם וגו') כך למדתי, שהרי אלהים של כאן, כלם מלאך היה. ואותו הוא מקום שבא מצד דין הקשה שבו אחוזים כח ותקף אותם כתרים תחתונים שבלעם היה משתמש בהם. ומשום כך, ויבא אלהים אל בלעם. ויאמר אלהים אל בלעם. שלפעמים נקרא מלאך בשם עליון.



וְתַמָּה הָאֲתוֹן מִן הַדְרֹךְ, סִטְתָּה מֵאוֹתוֹ הַדְרֹךְ, שֶׁהִיְתָה טְעוּנָה מִצַּד דִּין
הַקָּשָׁה כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל. וּבִמָּה רָאָה בַלְעָם שֶׁהִיא סִטְתָּה מֵאוֹתוֹ
הַדְרֹךְ? אֵלֹא כִּף אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁאֵפְלוּ בַּדְרֹךְ רִצָּה לְהִזִּיק לְיִשְׂרָאֵל
בְּכַח אֲתוּנּוֹ. וְכִיּוֹן שְׁלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ, מֵה כְּתוּב? וַיֵּךְ אֶת הָאֲתוֹן
בַּמֶּקֶל. הִטְעִין אוֹתָהּ וְהִלְבִּישׁ אוֹתָהּ בְּזוּרְזֵי דִין קָשָׁה וְחִזָּק. זֶהוּ
שְׁכָתוּב בַּמֶּקֶל, בַּמֶּקֶל דּוֹקָא, שֶׁהוּא דִּין קָשָׁה תַקִּיף. בַּמֶּקֶל לֹא כְּתוּב,
אֵלֹא בַּמֶּקֶל.

צא וּרְאָה כִּמָּה תַקִּיפָה חֲכַמַת אוֹתוֹ רָשַׁע וְתֵאָנוֹן לְהִזִּיק לָהֶם
לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא הַשְּׂגִיחַ לְצֵאת מִרְשׁוֹת שְׁלֹמְעֵלָה בְּגִלְל תֵּאָנוֹן
לְהִתְכַבֵּד וּלְהִזִּיק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל.

וַיַּעֲמֵד מֵלֶאךָ ה' בְּמִשְׁעוֹל הַכֹּרְמִים וְגו'. מֵה כְּתוּב לְמַעְלָה?
בְּהִתְחַלָּה כְּתוּב וְתַט הָאֲתוֹן מִן הַדְרֹךְ וְתִלְךָ בַשְּׂדֵה. וְתִלְךָ
בַּדְרֹךְ יִשָּׂר, מִצַּד הַשְּׂדֵה, (הַתְעוּרָה) וְנִטְתָּה מִמָּה שֶׁהִיא בָּהּ. וַיֵּךְ בַלְעָם
אֶת הָאֲתוֹן לְהִטְתָּה הַדְרֹךְ, לְהִסְטוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ דְרֹךְ שֶׁל הַשְּׂדֵה. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, בֵּין הַמֵּלֶאךָ וּבֵין בַלְעָם הִיְתָה הָאֲתוֹן בְּמִצְוָה. אַחַר כֵּף רָאָה
בַלְעָם שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל, אָז וַיֵּךְ אֶת הָאֲתוֹן בַּמֶּקֶל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיַּעֲמֵד מֵלֶאךָ ה' וְגו'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּדַבְרֵי
הַתּוֹרָה. פְּסוּקִים אֵלּוּ רְמוּזִים בְּחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה. וְכִי לְחִנָּם יֵצֵא
מֵלֶאךָ זֶה לְהִרְאוֹת לְאֲתוֹן אַחַת, אוֹ לְעַמֵּד מוֹלָה בֵּין הַכֹּרְמִים פַּעַם
כָּאֵן וּפַעַם כָּאֵן? אֵלֹא הִכַל סוּד עֲלִיוֹן הוּא, וְהִכַל רִצָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא כְּדִי לְהִגֵּן עַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִשְׁלֹטוּ בָהֶם מִיָּנִים רָעִים, מִשׁוּם שֶׁהֵם
חִלְקוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיַּעֲמֵד מֵלֶאךָ ה' וְגו'. לְמַדְנוּ, מִצַּד הָאֲמָא, כִּשֶׁהִיא מִתְעַטֶּרֶת, יוֹצְאִים
בְּעֵטְרוֹתֶיהָ אֶלְף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת צְדָדִים חֲקוּקִים בְּתַכְשִׁיטֶיהָ.
וּכְשֶׁרוּצָה לְהִזְדוּג בַּמֶּלֶךְ, מִתְעַטֶּרֶת בְּעֵטְרָה אַחַת שֶׁל אַרְבָּעָה גִּזְנִים.
אוֹתָם גִּזְנִים לוֹהֲטִים בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, כָּל גִּזְן וְגִזְן לוֹהֵט שֶׁלֹּשׁ
פַּעֲמִים בְּאוֹתוֹ צַד, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוּמִים חֲקוּקִים, וְנִכְנָסִים
וְנִכְלָלִים בְּשְׁנַיִם עֶשֶׂר אַחֲרִים.

בְּרֵאשׁ הָעֵטְרָה יֵשׁ אַרְבַּע חוֹמוֹת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהֵם מְגִדְלוֹת,
כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) מְגִדְלוֹת מְרֻקָּחִים. מֵה זֶה
מְרֻקָּחִים? כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שם ג) מְכַל אֲבָקֶת רוּכַל. וְעַל כָּל מְגִדָּל וּמְגִדָּל
שֶׁלֹּשָׁה פְתָחִים קְבוּעִים בְּאַבְנֵים טוֹבוֹת מְכַל צַד וְצַד. עֵטְרָה זוֹ מְאִירָה



(טהורה) (טמירה) בדלוגים של אופיר בשביל כבוד המלך, כמו שכתוב (ישעיה ג) אוקיר אנוש מפז וגו'.

תחת העטרה תלויים זגי זהב סביבותיה, זג זהב מצד זה, וזג זהב מצד זה, ורמון אחד. (בתוך) כגון אותו רמון יש אלף זגים, וכל זג מהם לוחט באדם ולכן. אותו רמון נחלק לארבעה חלקים, ויש פתח לראות זגיו. שלש מאות ועשרים וחמשה זגים לצד זה, וכן לכל צד וצד, עד שלוהטים ארבעה צדדי העולם ממראה כל פלח ופלח, והם נקראים פלח הרמון, כמו שכתוב (שיר השירים ד) כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך.

ארבעה גלגלים בפלחי ארבע הזויות לוקחים בגלגול את אותה עטרה, וכשלוקחים אותה, מזדקפים למעלה. עד שמגיעים לגלגול פלח העליון, שנוהם יומם ולילה, מתחברים כל אותם פלחים, ולוקחים העטרה וזוקפים אותה. וקול אותם הגלגלים נשמע בכל הרקיעים. לקול נעימותם רועשים כל כחות השמים, וכלם שואלים זה לזה, עד שכלם אומרים: (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו.

כשמזדווג המלך במלכה, עולה עטרה זו ומתישבת בראש המלכה, ואז יורדת עטרה אחת עליונה קבועה של כל אבן טובה, וכפתור ופרח סביבה. בששה גלגלים באה לששה צדדי העולם, שש כנפי נשר לוקחים אותה. בפלחיה חמשים (פלחי) ענבים סביבה שחקקה בה האם העליונה, קבועים באבן טובה, לכן ואדם, ירק ושחר, תכלת וארגמן. שש מאות ושש עשרה זויות לכל צד וצד.

אלף ושש מאות מגדלים לכל צד וצד, וכל מגדל ומגדל הרים קבועים. פורחים למעלה, נשאבים בכתנת (בשלחן) האם העליונה בשמן משחה שלה. אז האמא בלחש משפיעה מתנות עליונות, ושולחת וקובעת אותם באותה העטרה. אחר כך משפיעה נחלי שמן משחת קדש על ראש המלך, ומהראש יורד אותו שמן טוב עליון על זקנו המכבד, ומשם שופע על אותם לבושי המלך. זהו שכתוב (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן וגו'.

אחר כך חוזרת העטרה, ומעטרת אותה האם העליונה באותה עטרה, ופורשת אותה עליו ועל המלכה, לבושי כבוד באותה עטרה. ואז נשמע קול בכל העולמות, (שיר השירים ג) צאינה וראינה וגו'. אז חדרה היא בכל בני המלך. ומי הם? כל אותם שבאו מצד ישראל,



שְׁהָרִי לֹא מִזְדוּגָּיִם בָּהֶם וְלֹא עוֹמְדִים עִמָּהֶם, פָּרַט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵל
שֶׁהֵם בְּנֵי הַבַּיִת וּמִשְׁמָשִׁים אוֹתָם. וְאִזּוֹ בְּרֻכּוֹת שְׂיוֹצְאוֹת מֵהֶם, שֶׁל
יִשְׂרָאֵל הֵן.

וְיִשְׂרָאֵל לֹוֹקְחִים הַכֹּל, וְשׁוֹלְחִים חֶלֶק מִמֶּנּוּ לְשָׂר הָעַמִּים, וּמֵאוֹתוֹ
חֶלֶק נְזוּנִים כָּל אוֹתָם הָעַמִּים. וְלִמְדוֹנוֹ, מִבֵּין צְדָדֵי חֶלְקָם
שֶׁל הַמְּמַנִּים עַל שָׂר הָעַמִּים יוֹצֵא שְׂבִיל דְּקִיק אֶחָד שֶׁמֶשֶׁם נִשְׁפָּע
חֶלֶק לְאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים, וּמִשֶׁם נִפְרָד לְכַמָּה צְדָדִים. וְלִזֶּה קוֹרְאִים
תַּמְצִית, שְׂיוֹצֵאת מִצַּד הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

וְעַל זֶה כָּל הָעוֹלָם שׁוֹתֵה מִתַּמְצִית אָרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִי זֶה אָרֶץ יִשְׂרָאֵל?
הָרִי בְּאֶרְנֹו. וּבֵין לְמַעְלָה וּבֵין לְמַטָּה, כָּל אוֹתָם שָׂר עַמִּים
עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת לֹא נְזוּנִים אֲלֵא מֵאוֹתָהּ תַּמְצִית. וְאֵל תֹּאמֶר
שֶׁהֵם בְּלִבָּדָם, אֲלֵא אֶפְלוּ אוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שׁוֹתִים מֵאוֹתָהּ
תַּמְצִית. וְזֶהוּ בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים, שְׂבִיל מַגְדוּלֵי שָׂר הָעַמִּים
שֶׁמִּתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ.

בְּשִׂרָאָה אוֹתוֹ מְלֶאֱךָ שְׂבַלְעֵם מִסְטָה אֵת הָאֶתוֹן לְאוֹתוֹ שְׂבִיל,
שֶׁכְּתוּב לְהִטָּתֵה הַדְּרֹךְ, מִיָּד – וַיַּעֲמֵד מְלֶאֱךָ ה' בְּמִשְׁעוֹל
הַכְּרָמִים, לְהִסְתִּיר הַשְּׂבִיל, שֶׁלֹּא יִסְתִּיעוּ בּוֹ שָׂר עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת וְאוֹתָם כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים. וְהִלְכָה זֶה, כְּזוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק.
כְּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים א) שְׂמֹנֵי נִטְרָה וְגו', לְשֹׁמֵר וּלְבָרֵךְ אֵת שָׂר הָעַמִּים
בְּגִלוֹת. וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּרָמֵי שְׁלִי – לֹא נִטְרָתִי, מִשׁוּם שֶׁהֵם בְּגִלוֹת וְלֹא
מִתְבָּרְכִים כְּרָאוּי.

גִּדְר מִזֶּה וְגִדְר מִזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֵיךְ יִכּוֹל אוֹתוֹ מְלֶאֱךָ לְהִסְתִּיר
אוֹתוֹ הַשְּׂבִיל? אֲלֵא מִשׁוּם שֶׁסִּיּוּעַ אַחַר הִיָּה לוֹ, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא וּכְנֻסֵת יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַתּוֹרָה סִיּעָה לוֹ, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת
לב) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתָבִים.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מֵהַ כְּתוּב? וְתִרָא הָאֶתוֹן וְגו', וְתִלְחֹץ אֶל הַקִּיר. מֵהַ
זֶה וְתִלְחֹץ אֶל הַקִּיר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) מְקַרְקַר קִיר וְגו'.
קִיר – פְּטָרוֹן, אוֹתוֹ שְׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. וְתִלְחֹץ אֵת רֶגֶל בַּלְעָם אֶל הַקִּיר,
הִיא לֹא נִתְּנָה לוֹ כָּלִל סִיּוּעַ. וּבְמִצּוּקָה (וַרְקָה) הַנִּיחָה (שְׁלֶחָה) אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ
קִיר וְרִמְזָה לוֹ זֶה. אִזּוֹ וַיִּסָּף לְהַכְתָּהּ, בְּצַד הַזֶּה.

וַיִּוֹסֵף מְלֶאֱךָ ה' עֲבוּר וַיַּעֲמֵד בְּמִקּוֹם צָר וְגו'. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַסְתִּיר
לֵה כָּל הַדְּרָכִים וְכָל הַסִּיּוּעִים, שֶׁלֹּא נִמְצָא בָּהּ סִיּוּעַ מִכָּל צַד



שבעולם. אז ותרבץ תחת בלעם. כשראה בלעם שלא היה יכול, מה כתוב? ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל, כמו שנתבאר, שהתקינה והלבישה בזרזי דין קשה ותקיף.

ויפתח ה' את פי האתון וגו'. זה אחד מאותם דברים שנבראו ערב שבת בין השמשות. אמר רבי יצחק, מה הגדלה הזו לבלעם או לאתון או לישראל בדברים הללו? אמר רבי יוסי, שצחקו עליו אותם גדולים שהיו עמו, וכשהגיעו לבלק, אמרו לו: וכי לשוטה הוזה שלחת לכבד? לא תמצא בו ממש ולא בדבריו. ובאותו דבור של האתון התבזה מכבודו. רבי חייא אמר, אלמלא לא אמרה האתון את זה, לא השאיר בלעם אותו שלו, ובדברי האתון ידע שנשפר כחו.

רבי אבא שאל, כתוב (במדבר טז) ותפתח הארץ וגו', וכתוב ויפתח ה' את פי וגו'. מה שונה ארץ מאתון שלא כתוב בה ויפתח ה' את פי הארץ? אלא שם משה גזר על הפה, ופתחה ועשתה הארץ את מצות משה, ולא נאה שהקדוש ברוך הוא יעבר מצותו, שהרי משה גזר וצוה, ופצתה האדמה את פיה. ולכן היא עשתה מצותו, שכתוב ותפתח הארץ את פיה. אבל כאן לא נמצא מי שגזר, אלא רצון הקדוש ברוך הוא היה, והואיל ורצונו היה בכך, כתוב ויפתח ה' את פי האתון. ממנו בא הדבר, וממנו נמצא.

רבי יהודה אמר, הסתכלתי בפרשה זו ובדברים הללו, ונראה שאלו דברים שלא צריכים. וכי מאחר שכתוב ויפתח ה' את פי האתון, צריך להיות דברים הללו דברים מעלים, דברי חכמה?! ואם כמו שהתעוררו חברינו, שהוא משתבח שסוסתו רועה באחו, והיא שבה ואומרת: הלוא אנכי אתנף - מכאן היה לה לפתח! והיא לא פתחה, אלא - מה עשיתי לך. ואם כך, למה טרח הקדוש ברוך הוא לפתח את פיה בדברים הללו?

אמר רבי אבא, ודאי בדברים הללו למדנו על דעת בלעם שאינו כדאי לשרות עליו ריח הקדש. ולמדנו שהרי אין באתונו יכלת להזיק או להיטיב. ולמדנו מאתון זו שהרי אין כח בבהמות להשרות עליהן דעת שלמה. בא תראה, בלעם, באותו דבור של אתונו ובאותה דעת טפשה לא יכול לעמד. בדעת עליונה על אחת כמה וכמה.

ותאמר לבלעם מה עשיתי לך. וכי ברשותי היה לעשות טוב ורע? לא. שהרי בהמות לא מתנהגות אלא במה שמנהיגים אותן.



ואף על גב שאותה אתון בעמק (במצוקה) יותר, זה לא ברשותה, שהרי הוא הטעינה בכשפיו, ועומדת ברשותו.

ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי. היה לו לצחק ממנה, והוא השיב כטפשות דבריה לעמתה. אז צחקו ממנו, ונהיה קל בעיניהם, וידעו שהוא שוטה. ומה אמר? כי התעללת בי לו יש חרב בידי. אמרו: שוטה זה יכול להשמיד עמים בפיו, איך לא יכול להשמיד את אתונו והוא צריך חרב?! ולמדנו שאין כח בבהמות להשרות עליהן רוח אחרת. שאם יאמרו בני אדם, אם ידברו הבהמות כמה דעת שלם יוציאו לעולם – צא ולמד מאתון זו, שהרי הקדוש ברוך הוא פתח פיה, ראה דבריה.

ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם וגו'. רבי יצחק אמר, בלק היה חכם בכשפים יותר מבלעם, פרט שלא היה מכון השעה לקלל. משל וכו'. משום כך, ויקח בלק את בלעם וגו'. הוא היה מתקין אותו ואוחזו לכל.

ויעלהו במות בעל. מה זה ויעלהו במות בעל? אלא השגיח בכשפיו באיזה צד יאחזו בהם, ומצא שעתידיים ישראל לעשות במות ולעבד לבעל, כמו שכתוב, וילכו אחרי הבעל. וירא משם קצה העם, ראה את גדולי העם ומלכם שעובדים לו, כמו שכתוב (מלכים-א יח) ויקראו בשם הבעל, וכתוב (שם) אם ה' האלהים וגו'. כיון שראה בלעם שעתידיים ישראל לזה, מיד – ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות.

רבי יוסי ורבי יהודה. אחד אמר, כנגד מזבחות של הראשונים הקריב אותם שבעה מזבחות. ואחד אמר, בחכמה עשה הכל, ומצא שחלק ישראל בשבע דרגות נקשרו. ומשום זה סדר שבעה מזבחות.

לאדם שהיה לו אהוב אחד שהשאיר לו אביו, ובני אדם פחדו להתקוטט עמו בגלל אותו אוהב. לימים בא אדם אחד ורצה לעורר קטטה עמו. אמר: מה אעשה? אם אעיר קטטה עמו, הרי אותו אוהב שקשור אתו, ואני לא אוכל. אמר: מה אעשה? שלח דורון לאותו אוהב. אמר אותו אוהב: וכי מה יש לאיש הזה אתי?! ידעתי שזה בגלל אותו בן אהובי. אמר: דורון זה לא יכנס לפני. זרקו אותו לכלבים שיאכלוהו.



כָּךְ בַּלְעַם בָּא לְעוֹרֵר קִטְטָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְרָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל, בְּגִלְל אוֹתוֹ אוֹהֵב עֲלִיּוֹן שְׁלָהֶם. (כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כז) רַעַף וְרַע אָבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב) הַתְּחִיל לְתַקֵּן לְפָנָיו דּוֹרוֹן. אָמַר הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! וּמָה יֵשׁ לְךָ אֵלֵי?! אַתָּה רוֹצֵה לְהַזְדַּיֵּג אִתִּי? הֲרִי דוֹרוֹנְךָ מְזַמֵּן לְכֹלְבַּיִם. בָּא וְרָאָה מָה כְּתוּב, וַיִּקֶּר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לְשׁוֹן קָרִי וְטַמְאָה. דּוֹרוֹנְךָ יִמָּסֵר לְאֵלָה וְלֹא יִכְנַס לְפָנָי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיִּקֶּר – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמז) לְפָנָי קָרְתוּ מִי יַעֲמֹד. הוּא הָיָה עֲתִיד שֶׁבְּאוֹתוֹ דּוֹרוֹן יוּכַל לְיִשְׂרָאֵל. מָה כְּתוּב? וַיִּקֶּר אֱלֹהִים. קָרַר עֲצָמוֹ מִמָּה שֶׁהָיָה חוֹשֵׁב, וַיִּקֶּר אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר, שֶׁהַתְּעוֹרֵר עָלָיו מֵצַד הַטְּמָאָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיִּקֶּר – בַּלְעָם חָשַׁב שֶׁבְּאוֹתוֹ דּוֹרוֹן יִכְנַס לְהַזִּיק אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָקַר אוֹתוֹ מִלְּפָנָי אוֹתוֹ דּוֹרוֹן. וְעָקַר אֶת בַּלְעָם מִמָּה שֶׁחָשַׁב, וְעָקַר (אוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ דְרָגָה) אֶת אוֹתָהּ דְרָגָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּקֶּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) יִקְרוּהָ עַרְבֵי נַחַל. אָמַר לוֹ: רָשָׁע! אֵינְךָ כְּדָאֵי לְהַתְקַשֵּׁר אֵלָי וְלִהְיוֹנִי לְפָנָי. דּוֹרוֹנְךָ נִמְסָר לְכֹלְבַּיִם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בָּא רָאָה, רָשָׁע זֶה הָיָה גֹעַל הַכֹּל, שֶׁלֹּא תִמָּצֵא בְּכֹל הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת וַיֵּאמֶר ה' אֶל בַּלְעָם, אוֹ וַיְדַבֵּר ה', חַס וְשָׁלוֹם. מָה כְּתוּב? וַיִּשָּׂם ה' דָּבָר בְּפִי בַלְעָם וּגְוֹ, כְּמִי שֶׁשָּׂם מַחֲסוֹם בְּפִי הַחֲמוֹר שֶׁלֹּא יִסְטָה כָּאֵן אוֹ כָּאֵן. כָּךְ – וַיִּשָּׂם ה' דָּבָר בְּפִי וּגְוֹ.

אָמַר לוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע! אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁעַל יָדְךָ תִּהְיֶה וְתִתְקַיֵּם בְּרַכָּה בְּכִנִּי אוֹ הַהֶפֶךְ – לֹא צְרִיכִים הֵם לְךָ, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים לְצַרְעָה וְכוּ'. אֲלֹא אַתָּה שׁוֹב אֶל בְּלֶק, וְכִשְׁתַּפְּתַח פִּיךָ, לֹא יִהְיֶה בְּרִשׁוֹתְךָ. וְלֹא בְּפִיךָ תִּלְוִי הַדְּבוּר, אֲלֹא וְכֹה תִדְבֹּר. הֲרִי כֹה, שֶׁעֲתִיד לְכַרְכֵּם כֹּה, תִּדְבֹּר בְּרַכַּת בְּנִי, שֶׁכִּשְׁתַּפְּתַח פִּיךָ הִיא תִּדְבֹּר מַלְאִים לְהַתְקַיֵּם עַל בְּנֵי, שֶׁלֹּא אֲשִׁיר דְּבָרִים לְךָ.

בָּא וְרָאָה שֶׁכָּךְ הוּא. כִּיּוֹן שֶׁבָּא בְּלֶק, וּבְלֶק שָׁמַע כָּל אוֹתָם דְּבָרִים, הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁמִּפִּי בַלְעָם יֵצְאוּ, וְאָמַר: לְקַב אֵיבִי לְקַחְתִּיךָ. אָמַר בַּלְעָם: קַח כְּשָׁפִים אֵלָיו בְּיָדְךָ, כְּדֵי לְעַכֵּב כָּאֵן אֶת הַכֹּה הַזֹּאת. וְאִם תּוּכַל לְעַכֵּבָהּ (לְעַקְרָהּ) בְּכִשְׁפֵי הַלָּלוּ, אֲנִי אֶעְקַר אוֹתָהּ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִיא אִמְרָה.

מָה כְּתוּב? הַתִּיַּצֵּב כֹּה עַל עֲלֹתְךָ. בְּזֶה וּבְכִשְׁפֵי הַלָּלוּ תַעֲכֵב אוֹתָהּ, וְאֲנִי אֶקְרָה כֹה. כְּלוֹמַר, אֶעְקַר אוֹתָהּ מֵהַדְּבָרִים הַלָּלוּ. אָמַר לוֹ



הקדוש ברוך הוא: רשע! אני אעקר אותך! מה כתוב אחריו? ויקר
אלהים אל בלעם. ואותו דבר הרים קול בדבורים של כזה. ויאמר שוב
אל בלק וכה תדבר. כזה תדבר בודאי.

בא וראה, בתחלה לא כתוב התיצב כה על עלתך, אלא התיצב על
עלתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי. פיון שראה שפה אמרה
אותן ברכות, אז אמר, התיצב כה על עלתך ואנכי אקרה כה.

לכה ארה לי יעקב, כלומר לקט. רבי יוסי אמר, זרק אותם מאותה
דרגה שהם עומדים בה, כמו שנאמר (שמואל-א כ) צדה אורה.
אמר, אם תוכל לזרק (אותם מאותה דרגה) את אותה דרגה שלהם, הרי כלם
יעקרו מהעולם. ולכה זעמה ישראל - ישראל שלמעלה, שימצא רגז
לפניו, כמו שנאמר (תהלים ז) ואל זעם בכל יום.

כי מראש צרים וגו'. אמר רבי יצחק, מראש צרים - אלו הם האבות,
שכתוב (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. ומגבעות אשורנו - אלו
האמהות. בין מצד זה בין מצד זה לא יכולים להתקלל.

רבי אבא אמר, כי מראש צרים - מי יכול לישראל, שהרי הוא אחוז
מראש שכל הצורים יוצאים. ומי אלו צרים? גבורות, שהרי כל
דיני העולם יוצאים מאותן גבורות, והם נאחזים בהן. ומגבעות
אשורנו - אלו שאר המחנות (פתרים) שאחוזים בהם. הן עם לבדד וגו',
כמו שנאמר (דברים לב) ה' בדרך ינחנו.

מי מנה עפר יעקב וגו', הרי פרשוהו. אלא אמר רבי יוסי, שתי
דרגות הן - יעקב וישראל. בתחלה יעקב, ואחר כך ישראל. ואף
על גב שהכל אחד - שתי דרגות הן, שהרי דרגה עליונה היא ישראל.
מי מנה עפר יעקב וגו'. למטה, מה זה עפר? רבי שמעון אמר, זה
שכתוב בו (ישעיה מא) יתן כעפר חרבו וגו'. מי חרבו? הרי ידוע,
שכתוב (שם לד) חרב לה' מלאה דם. עפר, אותו מקום שממנו נברא
אדם הראשון, שכתוב (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר וגו'.
ומאותו עפר כמה חילות וכמה מחנות יצאו, כמה שלהבות, כמה
שומרי חק ומנהגים, כמה חצים, כמה בליסטראות, כמה רמחים
וחרבות וכלי זין נמצאו מאותו עפר. מי מנה, כמו שנאמר (איוב כה)
היש מספר לגדודיו.

ומספר את רבע ישראל. רבע ישראל היא ה"א, ודבר אחד היא.
רבע ישראל, כמו שנאמר (שמות כג) רבץ תחת משאו, רביע.



זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר השירים ג) מִטָּתוֹ שֶׁלְשֵׁלֵמָה. דָּבָר אַחֵר רַב־ע - כְּמוֹ רְבִיעִית מִיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה, רַב־ע נִקְרָא לְפִי הַכְּתָרִים מִשְׁמַע דָּוִד, שֶׁהוּא רְגֵל רְבִיעִית שֶׁל הַכֶּסֶּא.

דָּבָר אַחֵר מִי מְנָה עֵפֶר יַעֲקֹב וְגו' - כָּל אֱלוֹ שְׁחֻשׁוֹבִים עֵפֶר, כְּמוֹ שְׂבָאֲרֹנוּ. וּמִסְפָּר אֶת רַב־ע יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב הַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו. רַב־ע יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׂבָאֲרֹנוּ. דָּבָר אַחֵר מִי מְנָה עֵפֶר - אֱלוֹ מִצְוֹת שֶׁהֵם בְּעֵפֶר, בְּזִרְיָעָה, בְּנִטְיָעָה, בְּקִצְרִיָּה, וְהָרִי פְרִשׁוּיָה הַחֲבָרִים. וּמִסְפָּר אֶת רַב־ע, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר (ויקרא יא) בְּהַמְתִּיךָ לֹא תִרְבִּיעֵ. (אמר רבי אבא, בְּלֶק חֲכָם הָיָה בְּכַשְׁפֵּיו כְּבַלְעָם, פָּרַט שְׁלֹא יִדַע לְכוּן הַשְׁעָה לְקַלֵּל).

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר. וַיְדַבֵּר לֹא כְּתוֹב. מַה זֶה וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ? רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, הוּא הָיָה מֵרִים קוֹל לְאוֹתוֹ מְדַבֵּר, וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ בְּלַעָם. וַיֹּאמֶר הִכָּה הַזֹּאת, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב וְכֹה תְדַבֵּר, וְאִמְרָה הִיא מִמְּנָה.

בֵּא וּרְאֵה, כִּיּוֹן שָׂרָאָה בְּלַעָם שְׂבָכָל כְּשָׁפֵיו וּבְכָל אוֹתוֹ דוֹרוֹן לֹא יִכַּל לַעֲקֹר אֶת אוֹתָהּ כֹּה, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר וְאִנְכִי אֶקְרָה כֹּה, אֶעֱקֹר אֶת הַכֹּה הַזֹּאת - אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְשָׁע! אֵתָה סְבוּר לַעֲקֹר אוֹתָהּ?! אֲנִי אֶעֱקֹר אוֹתָךְ מִשְׁלֹשְׁלוֹתֶיךָ. מַה כְּתוֹב? וַיִּקֶּר אֱלֹהִים אֶל בְּלַעָם, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר. אַחֵר כֵּךְ, כִּיּוֹן שָׂרָאָה שְׁלֹא יִכַּל, חִזֵּר וְאָמַר, וּבִרְךָ וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ. וְלֹא אֲשִׁיבְנֹו הָיָה צְרִיךְ לוֹ לומר! אֵלֶּא וְדֹאִי וְלֹא אֲשִׁיבְנָהּ לְאוֹתָהּ שְׁכָתוֹב עָלֶיהָ כ"ה, וְכֹה תְדַבֵּר. אִינִי יָכוֹל לְהַחֲזִירָהּ.

אָמַר בְּלַעָם: בְּשֵׁתִי דְרָגוֹת רְצִיתִי לְהַכְנִס בְּהֵם; רְצִיתִי לְהַכְנִס בְּהֵם מִדְּרַגַּת יַעֲקֹב וְלֹא יִכְלֹתִי. רְצִיתִי לְהַכְנִס בְּהֵם מִצַּד אַחֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִכְלֹתִי. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁשֵּׁם זֶה אוֹ זֶה לֹא נִקְשָׁר בְּמֵינִים רַעִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב לֹא הֵבִיט אֶוֹן בְּיַעֲקֹב וְגו'.

לְמִדְּנֹו, שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן: נַחֲשׁ וְקֶסֶם. כְּנַגְדָן - עֵמֶל וְאֶוֹן. אָמַר בְּלַעָם: הָרִי וְדֹאִי נִמְצָאתִי כְּנַגְדֵּ אֱלֹהִים - יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל. אֶוֹן כְּנַגְדֵּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קָשׁוֹר בְּנַחֲשׁ. עֵמֶל כְּנַגְדֵּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁקָּשׁוֹר בְּקֶסֶם. כִּיּוֹן שָׂרָאָה שְׁלֹא יִכַּל, אָמַר, וְדֹאִי לֹא הֵבִיט אֶוֹן בְּיַעֲקֹב וְגו'. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁה' אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וְגו'.

וְאֵם תֹּאמֶר, בְּאֱלֹהִים לֹא יִכְלֹתִי, בְּקֶסֶם וְנַחֲשׁ יִכְלֹתִי - כְּתוֹב כִּי לֹא נַחֲשׁ בְּיַעֲקֹב וְגו'. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׂכָל הַכַּחוֹת שֶׁלְמַעְלָה וְכָל מַחֲנוּתֵיהֶם כָּלֶם, לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים בְּנִימוּסֵי הַמְּלָךְ הָעֲלִיוֹן עַד שְׁשׂוֹאֲלִים לְשָׁנִים הֵלְלוּ - יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל. וּמָה אוֹמְרִים? מַה פָּעַל אֵל.



אמר רבי אלעזר, כל הדברים הללו, כה אמר. והוא הרים קול כנגדה ולא ידע מהו, ולא נשמע פרט לקולו.

הן עם כלביא יקום וגו'. מי עם תקיף כמו ישראל. בשעה שמאיר הבקר, קם ומתגבר כארי לעבודת רבונום בכמה שירים, בכמה תשבחות. משתדלים בתורה כל היום, ובלילה לא ישכב וגו'. כשרוצה האדם לשכב על מטתו, מקדש את השם העליון, ממליכו למעלה ולמטה. כמה שומרי החקים מתקשרים לפנייהם בשעה שפותחים פיהם על מטתם בשמע ישראל, ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקי רחמים.

רבי אבא אמר, הן עם כלביא יקום – עתידים העם הזה לקום על כל עמים עובדי כוכבים ומזלות כאריה גבור ותקיף, ויתנפלו עליהם. דרך כל האריות לשכב על טרפם, אבל עם זה לא ישכב עד יאכל טרף.

דבר אחר הן עם כלביא יקום – להקריב קרבנות ועולות לפני מלכם על גבי המזבח. ולמדנו, בשעה שהקרבן היה נשרף על גבי המזבח, היו רואים דמות אריה אחד רבוע על אותו קרבן ואוכל אותו.

ואמר רבי אבא, אוריאל מלאך עליון היה, וראו אותו בדמות אריה תקיף רובץ על המזבח ואוכל את הקרבנות. וכשישראל לא היו זכאים כל כך, היו רואים דמות כלב אחד חצוף רובץ עליו, אז היו ישראל יודעים שצריכים תשובה, ואז שבים. לא ישכב וגו' – אלו קרבנות הלילה, כמו עולות. ודם חללים ישטה, שהקדוש ברוך הוא עורך קרב שלהם על שונאיהם.

רבי אלעזר אמר, לא ישכב, מהו לא ישכב? אלא בכל לילה ולילה כשבן אדם הולך במצוות רבונו, לא שוכב על מטתו עד שהורג אלה ומאה ועשרים וחמש מאותם מינים רעים ששורים עמו. רבי אבא אמר, אלה הם מצד שמאל, שכתוב (תהלים צא) יפל מצדך אלה, כמו שכתוב (שם קמט) יעלו חסידים בכבוד וגו', רוממות אל בגרונום וגו', לעשות נקמה וגו'. זהו שכתוב לא ישכב וגו', וזהו לעשות בהם משפט וגו'.

אמר רבי חזקיה, כנגד שלש הפעמים שהכה את אתונו והטעינה בכשפיו, התברכו ישראל שלש פעמים. רבי חייא אמר,



כנגדו התברכו ישראל שלש פעמים, שעולים ישראל להראות לפני המלך הקדוש.

וַיֵּרָא בלעם כי טוב בעיני ה' וגו', ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים וגו'. מה זה לקראת נחשים? אמר רבי יוסי, שהפעמים הראשונות הללו היה הולך בכל כשפיו ורצה לקלל את ישראל. כיון שראה רצון הקדוש ברוך הוא שאמר שוב אל בלק, שהרי דבוריך לא רוצים בני – דבור אחר מזמן מהכה הזאת, כמו שכתוב וכה תדבר. כה תדבר – ולא אתה. כה תדבר – ששולטת על כל השליטים, מכשפים וקוסמים ומינים רעים שלא יכולים להרע לבני. ואז רצה להסתכל בהם בעין רעה.

בֹּא וראה, רשע זה כשהסתכל בישראל, היה מסתכל בשתי דרגות אלו – יעקב וישראל – להרע להם, או בזה או בזה בכשפיו. בגלל כך כל ברכות וברכות, יעקב וישראל התברכו. ויֵרָא בלעם כי טוב וגו'. במה ראה? ראה שבשעה שפני המלך מאירות, מינים רעים לא עומדים בקיומם, וכל הכשפים וכל הקסמים לא עולים בכשפיהם.

בֹּא וראה, בשתי הפעמים האלה כתוב ויקר; ויקר אלהים. ויקר ה' אל בלעם וגו'. וכתוב וכה תדבר. ועכשו, כיון שראה שהרי לא נמצא רגז וכשפיו לא עלו, אז – ולא הלך בפעם בפעם וגו'. כיון שהפריד והעלה עצמו מכשפיו, התחיל (ברוח אחרת) בהתעוררות אחרת – לשבח את ישראל. אמר רבי יהודה, איזו התעוררות כאן? אמר לו, (רוח אלהים ולא רוח ה', אלא) התעוררות של רוח אחת מצד שמאל, אותו שהתקשרו תחתיו אותם מינים וכשופים שלו.

אָמַר רבי אלעזר, כך למדנו, שאפלו בזמן הזה לא שרתה בו רוח הקדש. אמר לו רבי יוסי, אם כך, הרי כתוב ותהי עליו רוח אלהים, ובכל אותן פעמים אחרות לא כתוב בהן כך. אמר לו, כך זה. בא וראה, כתוב (משלי כב) טוב עין הוא יברך, והרי פרשוה, אל תקרי יברך אלא יברך. ובלעם היה רע עין, שלא נמצא רע עין בעולם כמותו, שבכל מקום שהיה מסתכל בעיניו, היה מתקלל.

וַעֲלָ זה אמרו, מי שמעביר בנו בשוק ופוחד מעין רעה, ישים סודר על ראשו כדי שיעין רעה לא תוכל לשלט בו. גם כאן, כיון שראה בלעם שלא יכול בכשפיו ובקסמיו להזיק לישראל, רצה



להסתכל בהם בעין רעה, בגלל שבכל מקום שהיה מסתכל בעיניו הרעות, היה מתקלל.

בא וראה מה רצונו כנגד ישראל. כתוב וישת אל המדבר פניו, כתרגומו: (ושם פניו כנגד העגל) לעגל שעשו ישראל במדבר, כדי שיהיה לו צד סיוע להרע להם.

בעת ראה מה כתוב, וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. רצה להסתכל בהם בעין רעה. בשעה זו אלמלא הקדים הקדוש ברוך הוא רפואה, היה מאבד אותם בהסתכלות עיניו. ואיזו רפואה נתן הקדוש ברוך הוא לישראל באותה שעה? זהו שכתוב ותהי עליו רוח אלהים. ותהי עליו, על ישראל הוא אומר. כמי שפורש סודר על ראש התינוק כדי שלא תשלט בו עינו.

ספר הזהר הוא מגן לישראל כתבת נח

האי חבורא איהו כגוונא דתבת נח (תקוני זהר חדש דף ע"ב עמוד ד'), פרוש, כי חבור זה שנקרא ספר הזהר הוא כמו תבת נח, שבה היו מינים הרבה ולא היה קיום לאותם המינים והמשפחות כלם אלא על ידי כניסתם להתבה, כן הוא ממש, כי על ידי סוד הגלות וכו' ומגיע פגם לצדיקים כלם והחשכת מאורי אורם כמעט טועמת מר ממות, ולזה לקיומם שלא ישלט הגלות בהם היה להם סוד החבור הזה כענין תבת נח ממש, לתקן מחץ מפת הגלות ומי מבול החיצונים המחשיכים וכו', אלא תהיה אור שכינה מאירה קצת ומלבשת הצדיקים, כן יכנסו הצדיקים אל סוד אור חבור הזה להתקים.

וכך סגלת החבור שמיד שעוסק בחשקו אהבת השם ישאבנו כשאיבת האבן השואבה את הברזל, ויכנס אליו להצלת נפשו ורוחו ונשמתו ותקונו. ואפלו אם יהיה רשע, אין חשש אם יכנס, מפני שאין כניסתו כניסה, אלא יהיה לו אחת מהשתים, או יחזירנו בתשובה ויהיה צדיק ויכנס בו, או ידחנו דחיה גמורה ויפרש עצמו, כענין תבת נח שהיה דוחה הרשעים ואותם שחטאו מן החיה והבהמה.

עצה טובה לענין השגה, ללמד בזה דרך בקיאות בלבד

אמר מורי (האר"י) זכרונו לברכה להרב אברהם הלוי עצה טובה לענין השגה, שילמד בזה דרך בקיאות בלבד בלי שיעמיק בעיון ארבעים או חמשים עלין בכל יום ושיקרא בספר הזהר פעמים רבות. (שער רוח הקדש דף ט' עמוד ד')



אז התחיל ואמר, מה טבו אהליך יעקב. בא וראה, כל מי שרוצה להסתכל בעין רעה, לא יכול, אלא כשמשבח ומכבד את אותו הדבר שרוצה לקלל בעין רעה. ומה דרכו? אמר, ראו כמה טוב זה, כמה נאה זה! כדי שתשלט בו עין רעה. גם כאן אמר, מה טבו אהליך יעקב, כמה יפים הם, כמה נאים הם, כמה נטיעות יפות שננטעו מהם, דומים לאותן נטיעות שנטע הקדוש ברוך הוא בגן עדן נאות. מי יתן ואלו (שאלו) הנטיעות נמצאו מאותם עניים שבהם.

יזל מים מדליו וגו'. לאדם שהיו לו ידים יפות נאות למראה. עבר אדם אחד בעל עין הרע, הסתכל באותן ידים, והתחיל לשבח. אמר: כמה יפות הן, כמה נאות הן, ראו אצבעות שנגזרו מפיי עליון! אחר כך אמר: מי יתן ידים אלו ששורות בין אבנים יקרות ובלבושי כבוד של ארגמן (בביתנו וכו' בתבה שלו) בביתו להשתמש בהן, ויהיו גנוזות בתבה שלו.

כך בלעם, התחיל לשבח: מה טבו אהליך, ראו כמה יפים, כמה נאים וכו'. אחר כך אמר, יזל מים מדליו, לא תמצא נטיעה יפה זו, נטיעת התורה, מחוץ לאותם עניים (דליו, כלומר מסכנים) (משפנות). וזרעו במים רבים, שלא יגדל ולא ירבה רוח הקדש.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: רשע! לא יוכלו עיניך להזיק, הרי פרישת הקדש עליהם. ואז אמר: אל מוציאו ממצרים וגו', הרי לא יכולים כל בני העולם להזיק להם, שהרי כח תקיף עליון אחוז בהם, ומיהו? אל מוציאו ממצרים. ולא עוד, אלא כתועפת ראם לו, שלא יכול בן אדם להושיט ידיו עליו מתוך גבהו. ומשנמצא בזקיפות עליונה כך, יאכל גוים צריו וגו', ואין מי שיכול להזיק להם.

ואפלו בזמן שלא זקוף, לא יכולים. זהו שכתוב פרע שכב. לא פוחד, בגלל שנמצא גבור כארי וכלביא, אפלו כשהם בין העמים, וכרע ושכב ביניהם, כארי הוא ימצא בנימוסי התורה, בדרך התורה. (ואף על פי כן) יש להם שלטון ברבונם שאפלו כל מלכי העולם לא יעקרו אותו, כאריה זה כששוכב על טרפו לא יכולים להקימו ממנו. זהו שכתוב פרע שכב כארי וגו'.



אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא נִמְצָא בְּעוֹלָם חָכֵם לְהִזִּיק כְּמוֹ בַלְעָם הַרְשָׁע, שֶׁהָרִי בַתְּחִלָּה הָיָה נִמְצָא בַּמְצָרִים, וְעַל יְדוֹ קָשְׁרוּ הַמְצָרִים קֶשֶׁר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵעֲבוֹדַתֶּם לְעוֹלָמִים. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר, מָה אוֹכַל לְהִזִּיק לָהֶם? שֶׁהָרִי אֲנִי עֹשִׂיתִי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵעֲבוֹדוֹת הַמְצָרִים לְעוֹלָמִים, אָבֵל אֵל מוֹצִיאוֹ מַמְצָרִים, וְנִגְדָם (וְנִגְדוּ) לֹא יִכּוּלִים חַכְמִים וּמְכַשְׁפִּים שֶׁל הָעוֹלָם.

וַיַּעֲתָה הַנְּנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (דְּבָרִים כג) לֹא תִסְגִּיר עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו וְגו' עִמָּךְ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ. כִּמְהָ חֲבִיבִים דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. כִּמְהָ חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּמְהָ חֲבִיבָה הַתּוֹרָה שֶׁהוֹרִישׁ אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל. בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַר שֶׁיֵּצְאוּ מַמְצָרִים, שָׁמַע בַּלְעָם שֶׁהָרִי כִשְׁפִיו וּקְסָמָיו וְכָל אוֹתָם קֶשְׁרִים לֹא עָלוּ בְּיִשְׂרָאֵל, הִתְחִיל לְגַרֵד עֲצָמוֹ וּלְמַרֵט רֹאשׁוֹ. הֵלֵךְ לְאוֹתָם הָרִי הַחֲשֵׁף, וְהִגִּיעַ לְפָנָיו אוֹתָם שֶׁלְשָׁלוֹת בְּרִזָּל.

וְכַךְ הוּא דֶרֶךְ מִי שֶׁמִּגִּיעַ אֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַס הָאָדָם בְּרֹאשׁ הַהָרִים, רוֹאֵה אוֹתוֹ עֵזָא"ל, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא גְלוּי עֵינַיִם, מִיָּד אוֹמֵר לְעַז"א. אִזּוֹ נוֹתֵנִים קוֹל, וּמִתְכַנְסִים אֲלֵיהֶם נְחָשִׁים גְּדוֹלִים שְׁבוּעָרִים וְסוּבָבִים אוֹתָם. שׁוֹלְחִים חֲזִיהַ קְטָנָה מוֹל הָאָדָם, וְלִמְדָנוּ, כִּמִּין חֲתוּל הִיא, וְרֹאשָׁהּ כְּרֹאשׁ הַנְּחָשׁ, וּשְׁנֵי זַנְבוֹת לָהּ, וְיָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ קְטָנוֹת. בֵּין אָדָם שְׁרוּאָה אוֹתָהּ, מְכַסֶּה פָּנָיו, וְהוּא מְבִיא קְטָרֵת אַחַת מִשְׁרַפַּת תְּרַנְגוּל לְכֵן, זוֹרֵק בְּפָנֶיהָ, וְהִיא בָּאָה עִמוֹ.

עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְרֹאשׁ הַשְּׁלִשְׁלוֹת, וְאוֹתוֹ רֹאשׁ הַשְּׁלִשְׁלוֹת נְעוּץ בְּקִרְקַע וּמִגִּיעַ עַד הַתְּהוֹם. וְשֵׁם בַּתְּהוֹם עֲמוּד אֶחָד שֶׁנְּעוּץ בַּתְּהוֹם הַתְּחִתוֹנָה, וּבְאוֹתוֹ עֲמוּד קָשׁוּר רֹאשׁ הַשְּׁלִשְׁלוֹת. כִּשְׁמִיעַ הָאָדָם לְרֹאשׁ הַשְּׁלִשְׁלוֹת, מְכָה בָּהּ שֶׁלֵשׁ פְּעָמִים, וְהֵם קוֹרְאִים לוֹ, וְאִזּוֹ כּוֹרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה עַל בְּרַכְיוֹ, וְהוֹלֵךְ וְאוֹטֵם עֵינָיו עַד שֶׁמִּגִּיעַ אֲלֵיהֶם. אִזּוֹ יוֹשֵׁב לְפָנֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נְחָשִׁים סוּבָבִים אוֹתוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. פּוֹתַח עֵינָיו וְרוֹאֵה אוֹתָם, מְזַדְעָזַע וְנוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמִשְׁתַּחֲוֶה כְּנִגְדָם.

אַחַר כִּךְ מְלַמְּדִים אוֹתוֹ כְּשֶׁפִּים וּקְסָמִים, וְיוֹשֵׁב לְפָנֵיהֶם חֲמָשִׁים יוֹם. כִּשְׁמִיעַ הַזְמָן לְלַכֵּת לְדַרְכוֹ, אוֹתָהּ הַחֲזִיהַ וְכָל אוֹתָם נְחָשִׁים הוֹלְכִים לְפָנָיו עַד שֶׁיוֹצֵא מִהָהָרִים בֵּין אוֹתוֹ חֲשֵׁךְ תְּקִיף.



וּבְלַעַם, כְּשֶׁהִגִּיעַ לַפְּנִיָּהֶם, הוֹדִיעַ לָהֶם דְּבַר, וְהִסְגִּיר עֲצָמוֹ בְּהָרִים עִמָּם. וְרָצָה לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם לְהַשִּׁיב אוֹתָם לְמִצְרַיִם, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלִבָּל וְקַלְקַל כָּל חֲכַמַת הָעוֹלָם וְכָל כְּשׁוּפֵי הָעוֹלָם שְׁלֹא יוֹכְלוּ לְקָרֵב אֲלֵיהֶם.

בֵּא וּרְאֵה, כָּעֵת, כִּי־נִין שְׂרָאָה בַלְעָם שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהִזִּיק לְיִשְׂרָאֵל, הַחֲזִיר עֲצָמוֹ, וְהַמְּלִיךְ אֶת בֶּלְק, מֵה שְׁלֹא רָצָה מִמֶּנּוּ כְּדִי לְהִזִּיק לָהֶם. וְעֲצָתוֹ הִיְתָה בְּאוֹתָן נְקֻבוֹת מְדִין שֶׁהֵן יָפוֹת, וְאֵלְמָלֵא שְׂאֵמֵר לוֹ מִשָּׁה, לֹא הִיְתִי יוֹדֵעַ, שְׁכַתּוֹב הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל בְּדַבְרֵי בַלְעָם. **כִּי־נִין** שְׂרָאָה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲצָתוֹ, אָמַר: הֲרִי וְדֹאֵי יִפֹּל בַּעֲצָתְךָ. מֵה עָשָׂה? אוֹתוֹ כַּח שְׁשׁוֹלֵט עַל כָּל הַכְּשָׁפִים, הֲרָאָה לוֹ סוּף הַכֹּל, וְכִי יֵשׁ לָהֶם רְשׁוֹת לְזִמֵּן רְחוּק. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֵינַי רָאָה, וְדַבְרִים נִאֲמָרוּ מֵאוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד עָלָיו, וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ. וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר. מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ לוֹמֵר. מֵה הַטַּעַם? בְּשִׁבִיל שְׁלֹא יִתְקַיְמוּ דְבָרֵי גַעַל בְּרָצוֹן עָלָיוֹן, (וַיִּבְשָׁבִיל שִׁתְקִימוּ דְבָרִים שְׁלֹמְעֵלָה) בְּדַעַת עָלִיוֹנָה בַּתּוֹרָה.

אֲרָאֵנוּ וְלֹא עָתָה, שֶׁהָרִי דְבָרִים אֵלּוֹ - מֵהֶם הִתְקַיְמוּ בְּאוֹתוֹ זִמֵּן, וּמֵהֶם לְאַחַר זִמֵּן, וּמֵהֶם בְּזִמֵּן מְלֵךְ הַמְּשִׁיחַ. שְׁנִינוּ, עֲתִיד הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַנּוֹת אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְלְהִרְאוֹת כּוֹכָב אֶחָד קְבוּעַ נוֹצֵץ בְּשָׁבָעִים רְצִים, וּבְשָׁבָעִים רוּחוֹת מְאִירוֹת מִמֶּנּוּ בְּאִמְצַע הַרְקִיעַ, וַיִּבְלָעוּ כּוֹכָבִים אַחֲרֵיהֶם, וַיְהִי מֵאִיר וְלוֹהֵט שְׁבָעִים יוֹם. **וּבִיּוֹם** הַשְּׁשִׁי יִרְאֶה כִּכ"ה לְחֹדֶשׁ הַשְּׁשִׁי, וַיִּתְכַּנַּס בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לְסוּף שְׁבָעִים יוֹם. יוֹם רֵאשׁוֹן יִרְאֶה בְּעִיר (אַחַת) שֶׁל רוּמָא, וְאוֹתוֹ יוֹם יִפְלוּ שְׁלֹשׁ חוּמוֹת עָלִיוֹנוֹת מֵאוֹתָהּ עִיר שֶׁל רוּמִי, וְהִיכָל גְּדוֹל יִפֹּל, וְשְׁלִיט אוֹתָהּ הָעִיר יָמוּת. אַז יִתְפַּשֵּׁט אוֹתוֹ כּוֹכָב לְהִרְאוֹת בְּעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ זִמֵּן יִתְעוֹרְרוּ קְרֻבוֹת חֲזָקִים בְּעוֹלָם לְכָל אֲרַבְעָה צְדָדִים, וְאַמוֹנָה לֹא תִמָּצָא בִּינֵיהֶם.

וּבְאִמְצַע הָעוֹלָם, כְּשִׁיאִיר אוֹתוֹ כּוֹכָב בְּאִמְצַע הַרְקִיעַ, יָקוּם מְלֵךְ אֶחָד גְּדוֹל וְשׁוֹלֵט בְּעוֹלָם, וְתִתְגַּאֵה רוּחוֹ עַל כָּל שְׂאֵר הַמְּלָכִים, וַיַּעֲזוּר קְרֻבוֹת בְּשָׁנֵי צְדָדִים וַיִּתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם.

וּבִיּוֹם שִׁיבְרָא (שִׁיתְכַּסָּה) הַכּוֹכָב, תִּזְדַּעְזַע הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה מִיָּלִים סָבִיב הַמְּקוֹם שֶׁבּוּ הִיָּה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְתִתְגַּלֶּה מְעָרָה אַחַת מִתַּחַת הַקְּרָקַע. וּמֵאוֹתָהּ מְעָרָה תִּצָּא אִשׁ חֲזָקָה לְשַׂרְף אֶת הָעוֹלָם. וּמֵאוֹתָהּ מְעָרָה יִגְדֵל עוֹף (עֲנָף) אֶחָד גְּדוֹל עָלִיוֹן שִׁישְׁלֵט בְּכָל



העולם, ולו תנתן המלכות. וקדושים עליונים יתכנסו אליו, ואז יתגלה מלך המשיח בכל העולם, ולו תנתן המלכות.

ובני העולם, בשעה שיתגלה, יהיו נמצאים בצרה אחר צרה, ושונאיהם של ישראל יתגברו, אז יתעורר רוח המשיח עליהם ויכרית לאדם הרשעה, וכל ארץ שעיר ישרף באש. אז כתוב, וישראל עשה חיל. זהו שכתוב, והיה אדם ירשה והיה ירשה שעיר איביו. אויביו של ישראל. ואז – וישראל עשה חיל. ובזמן ההוא יקים הקדוש ברוך הוא למתים של עמו וישתפח מהם המות. זה שכתוב (תהלים קיח) ימין ה' עשה חיל. לא אמות כי אחיה. וכתוב (עובדיה א) ועלו מושעים וגו'. ואז (זכריה יד) והיה ה' למלך.

אמר רבי אבא, מהו שכתוב (ישעיה נה) כי בשמחה תצאו וגו'? אלא כאשר יצאו ישראל מן הגלות, שכינה יוצאת עמהם ועמה יצאו. זהו שכתוב כי בשמחה תצאו. ששון – זה הקדוש ברוך הוא. רבי יצחק אמר – זה צדיק. זהו שכתוב (שם נא) ששון ושמחה ימצא בה.

אמר רבי שמעון, צדיק נקרא ששון, ומיום שכנסת ישראל נפלה בגלות, נמנעו ברכות מלרדת לעולם מזה הצדיק. בזמן ההוא מה כתוב? (ישעיה יב) ושאבתם מים בששון, זה צדיק. ממעיני הישועה – אלו אבא ואמא. דבר אחר, אלו נצ"ח והו"ד, והכל ממקורות עמקים הנובעים. ואז, (שם) ואמרת ביום ההוא אודף ה' וגו', צהלי ורני יושבת ציון וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת פנחס (דף ריב ע"ב – דף הנט ע"א)

וידבר ה' אל משה לאמר. פינחס בן אלעזר וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי א) שמע בני מוסר אביך ואל תטש תורת אמן. שמע בני מוסר אביך – זה הקדוש ברוך הוא. ואל תטש תורת אמן – זו כנסת ישראל. מה זה מוסר אביך? מוסר זו התורה, שיש בה כמה תוכחות, כמה ענשים, כמו שנאמר (שם א) מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקץ בתוכחתו.

ומשום שכל מי שמשתדל בתורה בעולם הזה זוכה שיפתחו לו כמה שערים לעולם ההוא, כמה אורות – בשעה שיצא



מהעולם הזה היא מקדימה לפניו, והולכת לכל שומרי השערים, מכריזה ואומרת: (ישעיה כו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק! התקינו כסאות לפלוני עבד המלך! שאין שמחה לקדוש ברוך הוא אלא במי שמשתדל בתורה, כל שכן אדם שמתעורר בלילה להשתדל בתורה, שהרי כל הצדיקים שבגן עדן מקשיבים לקולו, והקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, כמו שפרש"ה (שיר השירים ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

רבי שמעון אמר, פסוק זה יש בו סוד חכמה. היושבת בגנים – זו כנסת ישראל שהיא בגלות עם ישראל והולכת עמם בצרתם. חברים מקשיבים לקולך – מחנות עליונים כלם מקשיבים לקולך, לקול תשבתך בגלות. השמיעני, כמו שנאמר (שיר השירים ב) הראיני את מראיך השמיעני את קולך. השמיעני קול אותם החברים שמשתדלים בתורה, שהרי אין תשבתת לפני כאותם שמשתדלים בתורה.

אמר רבי שמעון, כביכול כל אותם שזכאים להשתדל בתורה, ומכשנחצה הלילה ובאים עם המלכה כשמאיר היום לקבל פני המלך, מתחזק ויורש בשכינה. ולא עוד, אלא ששורה בו חוט של חסד, כמו שבארנו.

בא וראה, כל מי שזוכה להתחזק בשכינה, ישמר עצמו מאותם דברים שאחוזים מולה, כמו מי? אותם שלא משקרים באות הקדוש, כגון בת אל נכר. וכל מי ששומר עצמו, כביכול כנסת ישראל אחוזה בו ושומרת אותו והיא מקדימה לו שלום, וכל שכן אם זוכה וקונה את זה.

ואמר רבי שמעון, ראויים היו ישראל להיות משמדים באותה שעה, פרט לזה שהקדים פנחס למעשה הזה ושכף את הרגז. זהו שכתוב פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב וגו'. דבר אחר פנחס בן אלעזר וגו' – אמר רבי שמעון, בן בן פעמים, בא להשלים האבדה (המעשה).

אמר רבי שמעון, אדם זה שנוטל גלגול הנשמה ולא זכה להתתקן בו, כאלו משקר באמת המלך, ואני קורא עליו פסוק זה, (ויקרא ה) או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר. וכחש בה, טוב לו שלא נברא.



שְׁנֵינוּ, צדיק גמור אינו נדחה, וצדיק שאינו גמור נדחה. מיהו צדיק גמור ומיהו צדיק שאינו גמור? וכי מי שלא שלם בדבריו נקרא צדיק? אלא צדיק גמור, ידוע שהרי לא לוקח גלגולים עקמים, ובירשתו בונה בננין, ומתקין חומות, וחוצב בורות ונוטע אילנות.

צדיק שאינו גמור בונה בננין בירשה אחרת, חופר בה בורות ועודר, הרי התקין אבני יסוד כמו מקדם ועמל בה, ולא יודע אם נשאר שלו. מצדו הוא נקרא טוב וצדיק, ומצד אותה ירשה לא כף.

לאדם שבונה בננין יפה, נאה למראה, הסתכל ביסוד וראה אותו שוקע עקם מפל הצדדים. הרי הבנין לא שלם עד שפותר אותו ומתקין אותו כמקדם. מצד אותו בננין שלו נמצא טוב ויפה – מצד היסוד רע ועקם, ולכן לא נקרא מעשה שלם, לא נקרא בננין שלם. בגלל כף נקרא צדיק שאינו גמור, ונדחה. ועל זה (חבקוק א) כבלע רשע צדיק ממנו.

בא וראה, מי שמקנא לשם הקדוש של הקדוש ברנף הוא, שאפלו לא יזכה לגדלה ולא יהיה ראוי לה, (שירש אותה) ירויח אותה ויקח אותה. פנחס לא היה ראוי לה באותו זמן, ומשום שקנא לשם רבונו הרויח את הכל, ועלה לכל והתתקן בו הכל, וזכה להשתמש בכונה עליונה. מאותה שעה – פניחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שהשלים לשתי דרגות משום שקנא לשם רבונו, שתקן מה שהתעקם.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים פ) שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך וגו'. יש להסתכל בסוף הפסוק, ואחר כך על כל הפסוק. בסוף הפסוק כתוב הבוטח אליך, צריך לו להיות הבוטח בך! מה זה הבוטח אליך? אלא כביכול דוד מבטיח לו שלא יעבר עליו חצות הלילה בשנה, כמו שכתוב (שם קיט) חצות לילה אקום להודות לך. קמתי היה לו להיות! אלא אקום, ואתקשר בך לעולמים.

שמרה נפשי, שמר היה צריך לו להיות! והרי למדנו שאין אות בתורה שאין בה סודות עליונים ונכבדים. שמרה – לקדוש ברנף הוא הוא אמר, שמרה את אותו חלק שנאחזת בו נפש. שכשיוצאת הנפש מהעולם הזה, באה לרשת עולם (הבא). אם זוכה, כמה חילות עליונים יוצאים לקבלה ולשמר אותה ולהכניסה למדור מקומה. והה' הזו לקחתה להתאחד עמה בראשי חדשים ושבתות.



וְאִם לא זוכה, כִּמָּה שׁוֹמְרֵי חֶק בְּעֲלֵי דִינִים מְזַדְמָנִים מוֹלֵה וְדוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה. אוֹי לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ שְׂמֵתִגְלַגְלַת בְּרִיקָנוֹת, כְּמוֹ אֶבֶן בְּכַף הַקָּלַע. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (שמואל-א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. וְדוֹד בִּקֵּשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר שְׂמֵרָה נֶפֶשׁי, שְׁלֵא יִדְחוּ אוֹתָהּ הַחוּצָה. וּכְשִׁיגִיעַ (למולך. וּפְתַחוּ לָךְ) מוֹלָה, יִפְתַּחוּ לָהּ פְּתָחִים, וְתִקְבַּל אוֹתָהּ לִפְנֵיךָ. כִּי חֲסִיד אָנִי, וְכִי חֲסִיד נִקְרָא? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּן, שְׂכֵתוֹב (ישעיה נה) חֲסִידֵי דָוִד הִנְאָמְנִים. בְּגִלְל כֶּף שְׂמֵרָה נֶפֶשׁי, שְׁלֵא תַעֲזֹב אוֹתָהּ לְלֶכֶת הַחוּצָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אָדָם שֵׁישׁ לוֹ חֶלֶק בְּצַדִּיק, יוֹרֵשׁ אֶרֶץ זו, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (שם ט) וְעַמֶּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים וְגו'. וְצַדִּיק זֶה נִקְרָא חֲסִיד. אָמַר דָּוִד, אַחַר שֶׁבְמִקוֹם זֶה נִאֲחֲזָתִי, חֲסִיד אָנִי, וְלִכֵּן שְׂמֵרָה נֶפֶשׁי לְהַתְקַשֵּׁר בָּךְ.

רַבִּי חִיָּיא פִּתַּח, (תהלים פא) עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שָׁמוּ וְגו'. הֲרִי פְרִשׁוּהָ שְׁלֹמֹד שְׁבָעִים לְשׁוֹן, וְלִשׁוֹן הַקָּדֹשׁ יוֹתֵר. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (שם) שְׁפַת לֹא יִדְעָתִי אֲשַׁמֵּעַ. אֲבָל מַה זֶה עֲדוֹת? בֵּא וְרֵא, בְּשַׁעַת שְׁאֲשַׁת פּוֹטִיפֵר אֲחִזָּה בּוֹ לְאוֹתוֹ הַדְּבָר, עֲשֵׂה יוֹסֵף עֲצָמוּ כְּמִי שְׁלֵא יוֹדַע לְשׁוֹנָה, וְכֵן בְּכָל יוֹם עַד אוֹתָהּ שַׁעַת אַחֲרוֹנָה, שְׂכֵתוֹב (בראשית לט) וְתַתְּפֹשֶׁהוּ בְּכַנְדוֹ. מַה זֶה וְתַתְּפֹשֶׁהוּ? אֲלֵא מִשׁוֹם שַׁעַשְׁהָ עֲצָמוּ כְּמִי שְׁלֵא יוֹדַע לְשׁוֹנָה, וְרוּחַ הַקָּדֹשׁ צוֹנַחַת כְּנִגְדּוֹ: (משלי ז) לְשִׁמְרֶךָ מֵאֲשֶׁה זָרָה מִנְכַרְיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה. מַה בֵּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ? אֲלֵא כָּל מִי שֶׁשׁוֹמֵר עֲצָמוּ מִזֶּה, מִתְקַשֵּׁר לְשִׁכְנָה וְאֲחִזּוּ בְּאוֹתָהּ עֲדוֹת. וּמַהִּי ה' שְׁנַתוֹסְפָה בּוֹ, שְׂכֵתוֹב עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שָׁמוּ. גַּם כָּאֵן הַתוֹסְפָה י' בְּפִינְחָס עַל שְׁקֵנָא בְּזֵה.

רַבִּי יִיסָא פִּתַּח, (תהלים קלז) עַל נְהָרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁכְּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזַכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן. אֵת יְרוּשָׁלַיִם הִיָּה צָרִיךְ לוֹ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב אִם אֲשַׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי! מַה זֶה בְּזַכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן? לְאָדָם שֶׁהִיָּה לוֹ הֵיכַל נִכְבָּד, נֶאֱהָ וְיִפָּה, בָּאוּ לְסֻטִים וְשָׂרְפוּ אוֹתוֹ. צַעְרוּ שֶׁל מִי הוּא? לֹא שֶׁל בְּעַל הַהֵיכַל?! גַּם כָּאֵן הַשְׁכִּינָה שְׂרוּיָה בְּגִלּוֹת, צַעַר שֶׁל מִי הוּא? לֹא שֶׁל הַצַּדִּיק?! וְזֵה הוֹלֵךְ כְּפִי שְׁבִאֲרוּהָ, שְׂכֵתוֹב (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אֲבָד, אֲבָד מִמֶּשׁ. גַּם כָּאֵן בְּזַכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן, בְּזַכְרָנוּ אֶת אוֹתוֹ צַעַר שֶׁלוֹ עַל זוּגְתּוֹ, צַעַר שֶׁלוֹ הוּא.



אמר רבי ייסא, מי שמוקיר שם רבונו בזה ושומר זה, זוכה שיוקיר אותו רבונו על הכל. מנין לנו? מיוסף, שכתוב (בראשית מא) וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו, וכתוב ונתון אתו על כל ארץ מצרים. ולא עוד, אלא כשעברו ישראל את הים, ארוננו של יוסף נכנס בפנים בהתחלה, ולא היו המים עומדים על עמדם לפניו. זהו שכתוב (תהלים קיד) הים ראה וינס. מה זה וינס? אלא ראה אותו שכתוב בו (בראשית לט) וינס ויצא החוצה.

בא וראה, זוכה לכבוד בחייו וזוכה לכבוד במיתתו. בחייו מדוע? בגלל אותו זמן שלא רצה להתדבק בה, שכתוב (שם) וימאן ויאמר אל אשת אדניו. וכתוב, ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. בגלל זה זכה בזה העולם. פיון שכתוב ותתפשהו בכגדו, וכתוב וינס ויצא החוצה, זכה לבסוף שנכנס לתוך מחצה עליונה, וכך ראוי לו – את שלו לקח בזה העולם, ואת שלו לקח בעולם האחר.

פנחם זכה בזה העולם, וזכה בעולם הבא, וזכה להתקים יותר מכל אלו שיצאו ממצרים, וזכה לכהנה גדולה, הוא וכל בניו אחריו. ואם תאמר שלא (שהרי) זכה לכהנה עד שלא עשה מעשה זה – נכון (לא). שהרי אותם שאומרים (שלא) זכה קדם – לא כן. אלא כמו שבארנו – תחת אשר קנא לאלהיו, שמשמע שבגלל מעשה זה הרויח הפנהה, מה שלא היה מקדם.

בא וראה, כל כהן שהורג נפש, נפסלה כהנתו לעולמים, שהרי ודאי פסל אותה דרגה שלו אליו. ופנחס מהדין היה פסול לכהנה, ובגלל שקנא לקדוש ברוך הוא, הצטרף ליחס לו כהנת עולמים, לו ולבניו אחריו לדורי דורות. אמר רבי יצחק, בא וראה, פנחס רשום הוא למעלה, ורשום הוא למטה, עד שלא יצא לעולם, שהרי עם אותם שיצאו ממצרים נמנה.

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא היו הולכים במדבר. אמר רבי יוסי, זה שכתוב בפנחס הנני נתן לו את בריתי שלום. שלום ממלאך המות שלא שולט בו לעולמים ולא נדון בדיניו. ואם תאמר שלא מת – ודאי לא מת כשאר בני העולם, והאריך ימים על כל בני דורו, משום שהתאחז בברית העליונה הזו. וכשהסתלק מהעולם, בתאוה עליונה ובדבקות נאה הסתלק משאר בני העולם.



רבי אלעזר פתח ואמר, (זכריה ג) ויראני את יהושע כהן הגדול עמד לפני מלאך ה' וגו'. בא וראה, אוי לאותם בני אדם שלא מסתכלים בכבוד רבונם, וכל יום ויום הפרוז קורא עליהם, ולא משגיחים. בא אדם להסתכל במצוות התורה – כמה סנגורים עומדים להזכירו לטוב. בא אדם ועובר על מצוות התורה – אותם מעשים מקטרגים עליו לרע לפני הקדוש ברוך הוא. יהושע כהן גדול היה, ופרשוהו, מה כתוב בו? והשטן עמד על ימינו לשטנו. ומה בזה כן, בשאר בני אדם שלא מסתכלים בכבוד רבונם על אחת כמה וכמה.

ראה מה כתוב, ויהושע היה לבש בגדים צואים, ופרשוהו. אבל בגדים צואים, ודאי אותם לבושים שהרוח התלבשה בהם באותו עולם. אשרי חלקו של מי שלבושיו מתקנים ושלמים באותו עולם. והרי נתבאר, כל מי שצריכים להכניסו לגיהנם, אותם לבושים שמלבישים אותו איך הם? מה כתוב כאן? ויהושע היה לבש בגדים צואים ועמד לפני המלאך. איזה מלאך? זה המלאך הממנה על גיהנם וממנה על מי שראה באותם לבושים. עד שבא קול ואמר: הסירו הבגדים הצואים מעליו.

מבאן יש להסתכל, שמעשים רעים של אדם עושים לו בגדים צואים. ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך מחלצות. הלבשוהו לבושים אחרים מתקנים שבהם מסתכל אדם בזיו כבוד רבונו.

בא וראה, כמו זה פנחס, שלא הסתלק מהעולם עד שהתקינו לפניו לבושים אחרים שהרוח נהנית בהם לעולם הבא. בשעה אחת התפשט מאלה והתלבש באלה, לקיים את הכתוב הנני נתן לו את בריתי שלום. עד שהיו הולכים, השמש הייתה חזקה, וישבו תחת צל של סלע אחד של המדבר. אמר רבי אלעזר, ודאי צל חדות הנפש הוא.

אמר רבי חייא לרבי אלעזר, ימים אלו מראש השנה עד יום האחרון של חג ברצוני לעמד עליהם. אמר רבי אלעזר, זה נאמר, והחברים התעוררו בזה. אמר רבי חייא, ודאי כן הוא, אבל אני שמעתי מהמנורה הקדושה עליונה דבר בהם. אמר לו, אמר אותו דבר. אמר לו, עדין לא עמדתי בו. אמר רבי אלעזר, אף על גב



שהחברים בארו דבר ויפה הוא, אבל סדור הימים הללו הוא סוד חכמה בין קוצרי השדה.

בא וראה, הרי נאמר סדור של יחוד הכל באחד איך היה, והרי נתבאר. פתח ואמר, (ישעיה נב) חשף ה' את זרוע קדשו - זו זרוע אחת שבה תלויה הישועה, שבה תלויה הנקמה, שבה תלויה הגאולה. ולמה? להקים את כנסת ישראל מהעפר ולקבלה אליו להזדווג כחד. וכשזה מתעורר לקבלה, כמה פחד שרוי בעולם, עד שיניח אותה זרוע תחת ראשה להתחבר, כמו שנאמר (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. ואז נח הדין ומכפר על חטאים.

אחר כך באה הימין לחבק, ואז חדוה שרויה בעולם וכל הפנים מאירות. אחר כך מזדווגת בגוף, ואז הכל נקרא אחד, בלי פרוד, ואז הוא שלמות וחדות הכל, ואחוזים בודאי מה שלא נמצא כך ביתר הזמנים.

כמו של זה, סדור הימים הללו מראש השנה עד יום האחרון של חג. בראש השנה מתעוררת זרוע שמאל לקבל את המלכה, ואז כל העולם בפחד בדין, וצריך אותו הזמן בתשובה שלמה שימצא העולם לפני הקדוש ברוך הוא. אחר כך באה המלכה, ומתבקשים בני ההיכל בתשיעי לחדש לעשות חדוה ולטבל בנהר, לטהר עצמם בזווג המלכה ביום האחר, הוא זווג שלה לשים שמאל תחת ראשה (ראש המלך), כמו שנאמר שמאלו תחת לראשי.

ואז ישראל בתענית על חטאייהם, ומכפרת להם. שהרי האם העליונה מאירה פניה למלכה בזווגה, ומתכפרים כל בני ההיכל, כיון שהשמאל מקבל אותה ביום הזה, שראש המלכה על השמאל.

ביום הראשון של החג יתעורר הימין לקבלה בשביל לחבקה, ואז כל החדוה וכל הפנים מאירות, וחדות המים הצלולים לנסף על המזבח, וצריכים בני אדם לשמח בכל מיני חדוה, שהרי הימין גורם. בכל מקום ששרוי ימין, חדוה צריכה בכל, ואז חדוה היא להשתעשע.

אחר כך ביום השמיני חדות התורה היא, שהרי אז זווג הגוף הוא, זווג הכל, להיות הכל אחד, וזהו שלמות הכל, וזהו יום של ישראל ודאי וחלק שלהם לבדם, שאין בו חלק לאחר. אשריהם



ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (דברים יד) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך וגו'.

פִּינְחָם בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל וגו'. רבי יהודה פתח, (איוב ד) זכר נא מי הוא נקי אבד ואיפה ישרים נכחדו. שם שנינו, מי שרואה קשת בגוניה (מאירים), צריך לברך ברוך זוכר הברית, משום שזהו ברית הקים הקדוש ששם הקדוש ברוך הוא בארץ כדי שלא יבא עליה מי המבול. משום שכשמתרבים רשעים בעולם, רוצה הקדוש ברוך הוא להאביד אותם, ואז זוכר להם שבועה זו שנשבע לארץ, שכתוב פעמים לא לא: (בראשית ח) לא אסף לקלל, ולא אסף עוד להכות. זוהי השבועה, כמו שכתוב (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבר מי נח.

רבי יוסי אמר, הקשת באה להגן על העולם. למלך שכל הפעמים שבנו חטא כנגדו, בא המלך להלקותו – התגלתה עליו המלכה בלבושי כבוד של מלכות. כשהמלך רואה אותה, מסתלק הרגז של בנו, ושמח בה, שכתוב (בראשית ט) וראיתיה לזכר ברית עולם. ועל כך לא נראית הקשת בעולם אלא בלבושי כבוד של מלכות. ובשעה שיש צדיק בעולם, הוא ברית להעמיד ברית ומגן על העולם. אם אין צדיק, הרי הקשת, להראות שהעולם עומד להאבד, אלא בגלל קשת זו.

רבי אלעזר אמר, לעולם לא מתלבשת קשת זו, אלא בלבוש האבות הראשונים, ירק אדם ולבן. ירק, זה לבוש אברהם, נצבע לבוש (גו) זה כשיצא ממנו ישמעאל. אדם זה הגון של יצחק, שבא אדם ונצבע כשיצא ממנו עשו, ונמשך אותו האדם למטה עד כוכב מאדים, שנאחז בו עשו. לכן זהו לבוש טוב של יעקב, שהרי לא השתנו פניו לעולמים.

רבי אבא אמר, יפה הוא, אבל כך אמר המנורה הקדושה, לכן זה אברהם, שהתלבן בלבן האש. אדם זה ודאי יצחק. ירק זהו יעקב, שעומד בין שני גוונים, וכתוב בו ביעקב, (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, שהרי כל מטתו היתה שלמה. וכך הוא לא עתה יבוש יעקב – להראות בגון אדם כיצחק שיצא ממנו עשו, ולא עתה פניו יחורו – כמו אברהם, להראות בגון לבן, שיצא



ממנו ישמעאל. אלא לקח גונים להתעטר בהם על האבות שלו. ובלבושים הללו מתלבשת הקשת בשעה שנראית לפני המלך.

בא וראה, סוד הברית הקדושה היא אות יו"ד שמתעטרת ברשם עליון, והרי (וזה) הוא שנרשם בברית תמיד לעולמים, ומשום שקנא פנחס על הברית, נרשמה בשמו האות הזו כאן, פניחס, יו"ד קטנה, היא יו"ד שהיא ברית ודאי, שיוצאת מתוך יו"ד עליונה קדושה. ולכן הוא עומד בקיום שלם לפני המלך הקדוש, שלא נאבד מתוך העולם. וכך הוא נקי מאותו חטא של פעור, ולא נאבד תמיד בתוך קדש העולם (ולא נאבד מתוך העולם). (איוב ד) ואיפה ישרים נכחדו – אלו נדב ואביהוא שלא נשמדו מאותו העולם בגללו.

למוד הזהר מתקן עולמות העליונים - למוד התקונים מתקן עולם העשייה

כתבו המפרשים וזה לשוננו: דהלומד בזהר הקדוש מתקן עולמות העליונים, והלומד בתקונים מברית הקלפות ומתקן עולם העשייה. ומזה הטעם יסד רבי שמעון בן יוחאי הזהר הקדוש בחשבון גדול וספר התקונים בחשבון קטן. וזה שכתוב: ועש אלקים את שני המארת הגדלים, רמז לספר הזהר הקדוש וספר התקונים, טובים השנים וכו', אך החלוק בין זה לזה, זה בחשבון גדול וזה בחשבון קטן. לכן אמר המאור הגדול, הוא הזהר הקדוש, לממשלת היום וכו', ואת המאור הקטן, רמז לספר התקונים שפא בחשבון קטן, לממשלת הלילה, רמז לעולם העשייה. הרי שלמוד בהם הוא דבר גדול לתקן עולמות בשמים ובארץ.

על כן ראוי ללמד בזהר הקדוש ובספר תקונים, אשר הם מלאים זיו ומפיקים נגה כסתרי תורה, גם דלא ידע מה קאמר. ועל ידי למוד הנסתר בורא שמים חדשים, ועל ידי למוד הפשט בורא ארצות חדשות, כמו שנאמר כי כאשר השמים החדשים וכו'. ובזה רמזו רבותינו זכרונם לברכה ושמים בדר"ת תכו, נוטריקון ז"ה ר' רע"א מהימנא ת'קונים.

(ספר חסד ואמת לחיים חורי זכרוננו לברכה - ועין עוד בפנים הספר. מספר בן איש חי בהקדמתו לספרו בניהו)

הנה למוד הזהר וכתבי האר"י זכרוננו לברכה הוא בכלל שלישי במקרא

הנה למוד הזהר וכתבי האר"י זכרוננו לברכה הוא בכלל שלישי במקרא... אבל בלמוד סודות הזהר אין השגה אפלו לגדולי החכמים רק ידיעת המציאות מההשתלשלות ולא השגת המהות כלל, והרי זה כעין למוד המקרא שהוא קורא בשמותיו של הקדוש ברוך הוא אף על פי שאינו משיג כלל עצמיות הגנוז בהו כנזכר לעיל. וכעין זה הוא בלמוד הזהר ועץ חיים. ולכן הוא בכלל שלישי במקרא... ולכן גם זה נקרא לריח שמנייה, שידיעת המציאות היא כמו ריח בעלמא לגבי השגת מהות חקמתו. יתברך שבמשנה ותלמוד.

ועל דרך שנתבאר באגרת הקדש קרוב לסופו, שבלמוד סדר ההשתלשלות אף אם השיג המציאות, לא עדיף מצד עצמו כלמוד המצוות שמשיג ותופס המהות כו', אלא מצד שידיעת המציאות הוא גם כן מצוה רבה ונשאה, ואדרבה עולה על כלנה כמו שכתוב: וידעת היום, דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם. ועוד, שגם הריח וידיעת המציאות הוא הארה מבחינות פנימיות התורה כו'... ולכן צריך לומר ב' הבחינות לריח שמנייה כו' ושמן תורק כו'.

(לקוטי תורה לבעל המניא. שיר השירים דף ג' סוף טור ג' ואילן)



רעיא מהימנא

אָמַר לוֹ הַרוּעָה הַנְּאָמֵן, יְפֵה אִמְרַתְּ, אֲבָל מְשׁוּם שְׂאֵלִיהוּ, שְׁהוּא פִּנְחָס, קִנְאָה עַל הַבְּרִית, צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים רַבִּים בָּהּ, שְׁהָרִי הַפְּרָשָׁה כְּתוּבָה בַּתּוֹרָה עַל שְׁמוֹ, שְׁעָלִיו נֶאֱמַר (מלכים-א יט) קִנְאָה קִנְאָתִי, שְׁתִּי קִנְאוֹת. אַחַת בְּשֵׁדִי שְׁלַמְעֵלָה, וְהַשְּׁנִית בְּשֵׁדִי שְׁלַמְטָה. וְלִכְן עָשָׂה שְׁתִּי שְׁבוּעוֹת (בְּשֵׁנִי לֹא לֹא) (בַּפְּעָמִים) בְּשִׁתִּיהֶן, וּפְעָמִים לֹא לֹא.

אָבֵל רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִי שְׂרוּאָה קִשְׁתָּ בְּגוֹנִים מְאִירִים, צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרוּךְ זוֹכֵר הַבְּרִית. וּבְגָלוֹת, שְׂאִינָה מְאִירָה בְּגוֹנִיָּה כְּרֵאוּי, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁלַפְעָמִים מְאִירָה מְעַט וְלַפְעָמִים לֹא מְאִירָה בְּכָלֵל, לַפְּעָמִים נִרְאִית בְּשִׁלְמוֹת וְלַפְּעָמִים לֹא. שְׁקִשְׁתָּ רוּמְזַת גּוֹנִיָּה לְזָכוֹת הַכְּהֻנִּים לְיוֹם וַיִּשְׂרָאֵלִים כְּשֶׁהֵם יָפִים, שְׁהַקִּשְׁתָּ מְאִירָה בְּגוֹנִיָּה שְׁהֵם שְׁלֵשָׁה.

קוּם אַתָּה רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי וְאָמַר, שְׁהָרִי דְּבָרִים יָפִים אִמְרַתְּ בַּחֲבוּר הַרְאִשׁוֹן, שְׁקִשְׁתָּ לֹא כָּאֵה אֲלֹא לְהַגֵּן עַל הָעוֹלָם. לְמַלְךְ, שְׁכָכֵל זְמַן שְׁבָנו חוּטָא וְהַמְלִךְ רוּאָה אֶת הַמְלָכָה, מְסַתְּלָק רְגֵז בְּנוֹ, שְׁכַתּוּב (בראשית יט) וְרֵאִיתִיָּה לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְלִכְן לֹא נִרְאִית קִשְׁתָּ אֲלֹא לְהַגֵּן עַל הָעוֹלָם. וְלֹא נְגִלִית אֲלֹא בְּלְבוּשׁ נִכְבָּד שֶׁל מְלָכוֹת, וּבְשִׁעָה שְׂיִישׁ צָדִיק בְּאַרְץ, הוּא הַבְּרִית, לְהַעֲמִיד בְּרִית.

וְכִי בְּגָלוֹת הַתְּרַחֵק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַמְּלָכָה? וְאִיךְ הַמְּלָכָה הַתְּלַבְּשָׁה לְבוּשֵׁי מְלָכוֹת בְּגָלוֹת? לֹא. אֲבָל בְּגָלוֹת לְבוּשָׁה שֶׁל קְדוּרוֹת, וְהִיא אוֹמְרַת, (שיר השירים א) אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ. אֲלֹא וְדַאי אוֹתָהּ קִשְׁתָּ שְׁנִגְלִית בְּגָלוֹת אֵינָה אֲלֹא מְטַטְרוּ"ן, שְׁנִקְרָא שְׁדִי, וְהוּא עֵבֶדוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ שְׁשׁוּלֵט בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ (בְּגָלוֹת), וּבְכֵינוּ נִקְרָאִים עֵבְדֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְנֵי הַמְּלָכָה בְּנִים, וּמְשׁוּם זֶה אִם כְּבָנִים אִם כְּעֵבְדִים.

וּכְשֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, פְּרָשׁוּהָ שְׁעֵבְדִים חָפוּ רֵאשֵׁם וְנִדְלְדְלוּ אֲנָשֵׁי מְעַשָּׂה. וְדַאי אֲנָשֵׁי מְעַשָּׂה נִקְרָאוּ עַל שֵׁם הַמְּלָכָה, שְׁנִנְאָמַר עָלֶיהָ (משלי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאֵת עָלִיתָ עַל כְּלָנָה. אֲבָל אִם יֵשׁ צָדִיק שְׁזָכוֹתָיו וּמְעַשָּׂיו לְהֵאִיר בָּהֶם אֶת הַמְּלָכָה, וְלַפְּשֵׁט מִמֶּנָּה



לבושי קדרות הפשוטים ולקשט אותה בלבושים של גוונים מאירים של סודות התורה, מה כתוב בו? וראייתה לזכר ברית עולם. וראייתה, בסודות מאירים של התורה, שאור נקרא ר"ז. זהו שכתוב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור. ובסודות הללו נאמר וראייתה.

ובאותו זמן עולה ממנו רגז בנו, (אסתר ז) וחמת המלך שכה, ויאמר לה המלך בתפלת העמידה לפניו, (שם ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך. באותו זמן שואלת על גאלתה ובניה עמה, זהו שכתוב (שם ז) תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. אבל קשת שנראית בעולם בגלות, שעבד הוא, לפעמים יוצא בשלמות, כשבניו מכשירים מעשיהם, ולפעמים לא נמצא בשלמות, כשבניו לא מכשירים מעשיהם.

ואם לא בגלל אות יו"ד של שד"י שקנא עליה פנחס שהגנה עליו משבטו של שמעון, היו הורגים אותו ומאבדים אותו מן העולם. ומשום זה, (איוב ד) זכר נא מי הוא נקי אבד - זה פנחס. ואיפה רשעים נכחדו - אלו שמעשיהם כשרים לפני המלך ומקנאים על שמו ומקדשים אותו ברבים, כך מקדשים אותו למעלה בין ממני שאר העמים, ונודעים לו כל ממנה בכנויו. אבל ישראל נודעים למעלה הכל בשם יהו"ה, שהוא מחיה כל הכנויים.

וכף שם וכנוי מעיד עליו. א"ל מעיד עליו שיש לו יכלת על כל אל, זהו שכתוב אני אדרש אל אל. אל - בעל האל. אלהים מעיד עליו שהוא אלהי האלהים. אדנ"י מעיד עליו שהוא אדוני האדונים. גם כך כל שם. שלכל (ספירה ומלאך) מלאך יש שם ידוע, להודיע לכל פת באותו שם של מלכו. אבל ישראל נודעים לו ביהו"ה.

ופוד הדבר - לבן אדם אחד יכולים להיות כמה סוסים, גם כך כל ישראל הם בניו של אדם, וכל בן צריך להיות לו לאביו פסוס וכחמור למשא ולהיות כפוף תחתיו, וזהו סוד (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'. שהוא בן של אדם, ועושה עצמו כבהמה תחתיו.

ולכן זוהי מצות הקדוש ברוך הוא בתורה להיות אה מביכם את אשת אחיו לעשות בן לאחיו, כדי שלא יאבד מאותו עולם. וזהו כמו סוד כלאים בציצית. שאמרו, מה שאסרתי לך כאן - התרתי לך כאן. אסרתי לך כלאים של העולם - התרתי לך כלאים של ציצית. אסרתי לך אשת אח - התרתי לך יבמה. כגון מרכיבים תפוחים או דקלים



מִיֵּן בְּמִינוּ, וְאָסוּר לְהִרְכִּיב מִיֵּן בְּשֵׁאִינוּ מִינוּ. וְנֹאמַר בּוּ (דברים כ) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. וּבִיבְמָה מִרְכִּיבִים מִיֵּן בְּשֵׁאִינוּ מִינוּ, כְּדִי שְׁלֹא תֵאבֵד (להאבד) נֶפֶשׁ הַמֵּת, (שם כה) וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.

וְזֶהוּ סוּד הַגְּלָגוּל. לְגַלְגַּל אֵין תְּנוּעָה בְּלִי אֲמַת הַמַּיִם, גַּם כֶּף אֲמַת הַמַּיִם סוּד שֶׁל אוֹת ו', בְּהַ נַעֲשֶׂה הַגְּלָגַל גְּלָגוּל. וְסוּד הַדְּבָר – מַה גְּלָגַל אֵין לוֹ תְּנוּעָה בְּלֹא אֲמַת הַמַּיִם – גַּם כֶּף גְּלָגַל הוּא י' וְאֵין לוֹ תְּנוּעָה בְּלִי אֲמַת מַיִם, שֶׁהִיא ו'. יְבָמָה ה'. לְזֶה הוּא בִּינֵי"ה בִּ"ן י"ה. בְּאוֹת י' בְּרָא אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם אֶרֶץ, שֶׁהוּא ו'.

בְּגִלְגָּל זֶה מִי שֵׁאִין לוֹ בֶּן אֵינוּ מְבַנֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם לְמוּלוֹ, וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא, מְבִינֵיהֶם ו', וּמִמֶּנּוּ נִחְלָקִים כְּמַה נִּחְלָמִים שְׁמִסּוּבָבִים אֶת הָעוֹלָם, עַד שְׁחוֹזְרִים לָיִם שִׁיִּצְאוּ מִשָּׁם, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר הַפְּסוּק (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנוּ מְלֹא אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים יִגּוּ. עַד שְׁחוֹזְרִים כְּמוֹ שִׁיִּצְאוּ.

גַּם כֶּף – (שם יב) וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה. כְּמוֹ שֶׁנִּתֵּן אוֹתָהּ שְׁלֵמָה אִם תָּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה, שֶׁהִיא בִּינֵי"ה, בִּ"ן י"ה, עֲלִיּוֹן. אוֹת ה' עוֹלָה בְּאוֹת י' לְחַמְשִׁים, עֶשֶׂר פְּעֻמִּים חֲמֵשׁ. הָרִי הִיא י"ם, י"ה. בִּ"ן, נִחַל שִׁיּוּצָא מֵהֵיִם וְנִחְלַק לְכַמָּה נִחְלָיִם, כְּמוֹ אֵילָן שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְכַמָּה עֲנָפִים.

וְאִם לֹא חִזְרָה נִשְׁמָה שְׁלֵמָה כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁתַּלְמָה, נֹאמַר בְּהַ (שם א) שֶׁם הֵם שָׁבִים לְלִכְתָּ, הִיא וְכָל הַנְּשָׁמוֹת הָאֲחֵרוֹת. גַּם כֶּף אֵינָנוּ שְׁלֵם בְּכֵן אִם אֵין לוֹ בַּת, שֶׁהִיא הָעוֹלָם הַזֶּה, לְהִיּוֹת שְׁלֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בְּה'. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם. (אֵלֹא)

יְהו"ו, (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹהֵי יַפְעֵל אֵל פְּעֻמִּים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבֵר. וְהַרְשָׁעִים שֶׁנֹּאמַר בָּהֶם (קהלת ח) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים וּבָאוּ, גְּרִמוֹ שְׁמוֹת לִב) אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֹּאמַר עֲלֵיהֶם (עמוס ב) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל. אַחֲרֵי שֶׁקִּלְקְלוּ עֲצָמָם שְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים וְלֹא זָכוּ בִּיהו"ו, שֶׁנֹּאמַר בּוּ (קהלת יא) מְקוֹם שִׁפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. [וְ]עַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבָנוּ, דִּהְיִנוּ ה'. וְנִדְוָנוּ בְּגִיּהֵנָם בְּמִשְׁחִית אֶף וְחָמָה.

וְלְבוּשִׁים שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הִלְלוּ נוֹדְעִים בְּקִשְׁתָּ, שֶׁהֵם לְכֵן, אָדָם וִירָק. מִי שִׁיבָא בְּזִמָּן אַחַד הוּא לְכֵן, בְּשָׁנֵי אָדָם, בְּשָׁלִישֵׁי יָרָק. וּמִשּׁוּם שֶׁבִיעֵקֵב נִכְלְלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנִשְׁרַשׁ הָאֵילָן וְנִנְטַע וְהַתְּגַדֵּל



וְנַעֲשֶׂה פְּרִי טוֹב – (ישעיה כט) לֹא עֲתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ, לְהִיּוֹת מְרַכְּבֵתוּ בִּיצַר הָרָע, שֶׁהוּא נָחַשׁ וְכָל מִינֵי חַיָּה רָעָה, וּמִשּׁוֹם זֶה – (הושע יב) וַיִּשֶׁר אֶל מִלְּאָךְ וַיּוֹכֵל. וּמִשּׁוֹם שְׂאָדָם נִקְרָא אֵילָן, הוּא סוּד זֶה לְאֵילָן שְׁנַנְטֵעַ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה פְּרִי, מָה עֲשֶׂה? עָקַר אוֹתוֹ וּנְטָעוֹ בְּמָקוֹם אֲחֵר. וּמִשּׁוֹם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁלֹּא הִיָּה מְחֻזָּק לְהִיּוֹת עָקַר, עַד שֶׁהִלֵּךְ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וּנְנִטֵעַ שָׁם בְּאִשָּׁה.

גם כִּף צְדִיק, שֶׁהוּא מְטַלְטֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, מִבַּיִת לְבַיִת, כְּאִלוֹ יָבֵא בְּגִלְגוּל פְּעָמִים רַבּוֹת, וְהִינּוּ (שמות כ) וַעֲשֵׂה חֹסֵד לְאֲלָפִים לְאֶהֱבִי[ו], עַד שִׁיזְכֶּה לְעוֹלָם שְׁלָם. אָבֵל לְרָשָׁעִים לֹא מְבִיאִים יוֹתֵר מִשְׁלֵשׁ פְּעָמִים. וְאִם חָזַר בְּתִשְׁבּוּבָה, נֹאמֵר בּוֹ גְלוּת מְכַפֶּרֶת עוֹן. וּמִשּׁוֹם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צְדִיקִים שׁוֹב אֵינָן חוֹזְרִים לְעַפָּרִם.

אֵלֶּא רוּמֹז, (ויקרא יד) וַעֲפָר אַחֲרַיִךְ יִקַּח וְטַח אֶת הַבַּיִת. (איוב לד) וְאָדָם עַל עֲפָר יָשׁוּב. (קהלת יב) וַיִּשׁוּב הָעֲפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה. מִשּׁוֹם שֶׁהוּא מְנַגֵּעַ, וְאֵין בּוֹ אֵלֶּא אִשָּׁה רָעָה, יִצַּר הָרָע, שְׁנֹאמֵר בָּהּ אִשָּׁה רָעָה צָרַעַת לְבַעֲלָהּ. מָה תִּקְנַנְתּוּ? יִגְרַשְׁנָה וַיִּתְרַפָּא, שֶׁהִיא גּוֹרְמַת (בראשית כג) וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם. הָאָדָם – זֶה הַנִּשְׁמָה. אִ"ת – בֵּת זוּג הָאָדָם. (משלי כז) כְּצַפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנְיָה כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמָּקוֹמוֹ.

וּמִשּׁוֹם זֶה, (תהלים פד) גַּם צַפּוֹר מְצָאָה בַּיִת, הִינּוּ יִבְמָה. וּדְרוֹר קָן לָהּ, הִינּוּ גּוֹאֵל. אֲשֶׁר שָׂתָה אֶפְרַחֶיהָ, בֵּין וּבֵת. אֲשֶׁרִי מִי שְׁעוֹשֶׂה (להם) קָן, (ויקרא כה) וַגָּאֵל אֶת מִמְכָּר אָחִיו, שֶׁהוּא מְכוֹר בְּעֵבוֹר מָה שֶׁלֹּא שָׁלוּ.

וּמִשּׁוֹם זֶה אָמַר מֹשֶׁה, (דברים ג) וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם. כָּאֵן הוּא סוּד הָעֵבוֹר. רוּעָה נֹאמֵן הַשָּׂאִיר שְׁשִׁים רְבוּא, כְּמָה פְּעָמִים שָׂבֵא בְּגִלְגוּל, וּמִשּׁוֹם זֶה זְכוּת כָּלֵם תְּלָהּ בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוֹם זֶה פִּרְשׁוּהָ חֲכָמִים, אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה בְּמִצְרַיִם שְׁשִׁים רְבוּא בְּכָרֵס אֶחָד. וְאִף עַל גַּב שְׁחֲכָמִים פִּרְשׁוּהָ בְּדְבָרִים אַחֲרִים – שְׂבָעִים פָּנִים לְתוֹרָה.

שִׁבְן דְּרָךְ בְּעֲלֵי הַסּוּדוֹת: אוֹמְרִים מְרַגְלִית לְתַלְמִידֵיהֶם, וְלֹא נוֹדְעוּ בּוֹ בְּרַמְיָזָה, חוֹזֵר לָהֶם אוֹתוֹ דְּכַר בְּדְבַר שְׁחוּק, כְּמוֹ אוֹתוֹ שְׂאָמַר, בִּיצָה אַחַת הִפִּילָה שְׁשִׁים כְּרָכִים. וּבָאָה בִּיצָה וּנְפִלָה מֵעוֹף שֶׁהִיָּה פּוֹרַח בְּאוֹר וְהִכְתָּה שְׁשִׁים כְּרָכִים אֵלָיו. וּבְעֲלֵי לִיצְנוּת אָמְרוּ שֶׁלֹּא אָמַר הוּא, רַק שִׁבְן אָדָם כָּתַב שְׁשִׁים כְּרָכִים, וּבָאָה בִּיצָה שִׁיִּצָּאָה



מעוף ומחקה ששים כרכים של כתיבה. וחס ושלום שבועלי התורה
אומרים דברי שחוק ודברים בטלים בתורה.

אָלָא כַּךְ פִּרְשׁוּהָ, (דברים כב) אֶפְרָחִים – אֵלוֹ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה. אוּ בִיצִים –
אֵלוֹ בַּעֲלֵי מִקְרָא. וּכְמוֹ שֶׁנֶּפֶל מֵאוֹתוֹ אֶפְרוּחַ, שֶׁהוּא בַר נִפְלִי,
נִפְּלִית בִּיצָה שֶׁהוּא אֶתְרוּג שְׁעוֹר שְׁכַבִּיצָה, וּבִגְלָלָה נֶאֱמַר (עמוס ט)
בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סִכַּת דָּוִד הַנִּפְלֵת. וְנִפְּלוּ עִמָּה (שיר ו) שְׁשִׁים הֵמָּה
מְלָכוֹת, שֶׁהֵם כְּרוּכִים בָּהּ, כְּגוֹן כִּיצַד כּוֹרְכִים אֶת שְׁמַע. וְהֵם כְּנִגְד
שְׁשִׁים מִסְכָּתוֹת. וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, אֵלוֹ (תהלים מה) בַּתּוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ
רַעוּתֶיהָ, שֶׁהֵן הַלְכוֹת שֶׁאֵין לָהֶן חֲשִׁבוֹן.

וְאוֹתוֹ אֶפְרוּחַ הוּא בֶן י"ה, הוּא בְּתוֹךְ חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינֵי"ה, דְּהֵינּוּ
י"ה חֲמִשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, ו' הוּא נִפּוּל, שֶׁנֶּפֶל אַחַר אוֹתָהּ
שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה יד) אֵיךְ נִפְּלֵת מִשָּׁמַיִם הִילַל בֶּן שָׁחַר. וְנִקְרָא נִפּוּל, וְלֹא
נִפְּל, וְלֹא נוּפֵל. מִשׁוּם שֶׁבּוֹ נִפּוּל יֵשׁ י"ו, וְיוֹרֵד בָּהֶם לְגַבֵּי ה' ה',
שֶׁנֶּאֱמַר בְּהֵן (רות א) וַתִּלְכְּנָה שְׁתֵּי־הֵן. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים כב) שְׁלַח תִּשְׁלַח.
אַחַד מִבֵּית רֵאשׁוֹן, וְהַשְּׁנַי מִבֵּית שְׁנַי, לְהַקִּימָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים צו)
י"שְׁמַחוּ ה' שְׁמַיִם ו' תִּגַּל ה' אֶרֶץ.

בֵּא וּרְאֵה, הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה מִתְגַּלֶּה בַּיּוֹם, וּמִתְכַּפֶּסָה בַּלַּיְלָה, וּמֵאִיר
בְּשָׁשִׁים רְבּוּא כּוֹכָבִים. גַּם כֶּךָ רוּעָה הַנֶּאֱמָן, כְּשֶׁהַתְּכַנֵּס
מִהָעוֹלָם, מֵאִיר בְּשָׁשִׁים רְבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, אִם הַדּוֹר כְּרָאוּי. וְזֶה
סוּד הַגְּלָגוּל שֶׁאֵמַר עָלָיו קִהְלֵת (קהלת א) דוֹר הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא. וּפְרִשׁוּהָ
שֶׁאֵין דוֹר פְּחוֹת מִשָּׁשִׁים רְבּוּא. וְהָאֶרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת – זוֹ כְּנִסְת
יִשְׂרָאֵל, אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ישעיה סו) וְהָאֶרֶץ הַדָּם רְגָלִי, (בראשית כח) וְהָיָה
זְרַעְךָ כַּעֲפַר הָאֶרֶץ.

וְעוֹד סוּד אַחַר בְּאֵרוֹ הַחֲכָמִים, הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא הַדּוֹר שְׁבֵא. הַלֶּךְ
חֲגַר בָּא חֲגַר, הַלֶּךְ סוּמָא בָּא סוּמָא. וְעוֹד פְּרִשׁוּהָ חֲכָמִים,
שֶׁעֲתִיד הָיָה מִשֶּׁה לְקַבֵּל תּוֹרָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל, אֲלֹא מִשׁוּם שֶׁהָיוּ
רְשָׁעִים, זֶהוּ שְׁכָתוּב (סו) בְּשַׁגְ"ם הוּא בְּשׁוֹר. בְּשַׁגְ"ם זֶה מִשְׁ"ה. וְלָמָּה
קָרָא לוֹ בְּשַׁגְ"ם? אֲלֹא קִהְלֵת חֲסַר ב' מִבְּשַׁגְ"ם לְכִסּוֹת הַדְּבָר. אֵמַר,
(קהלת ח) אִמְרָתִי שָׁגַם זֶה הַבַּל.

וּפְרִשׁוּהָ עַל יִתְרוֹ, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קִינִי? שֶׁנֶּפְרַד מִקִּינִי. קָם
מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְאֵמַר, עַל זֶה כְּתוּב (בראשית ד) קִנִּיתִי



איש את יהו"ה. שראתה אותו ברוח הקדש שעתידים בניו לשבת
בלשפת הגזית.

וגם כן רבי אלעזר בן פדת, שהיתה דחוקה לו השעה, שלא היה לו
אלא קב חרובים מערב שבת לערב שבת, כמו לרבי חנינא. למה
זה? לאחר שיצאה בת קול ואמרת: כל העולם כלו אינו נזון אלא
בשביל חנינא בני.

אף הוא גרם קדם שהחריב ק"ב מן י', שהוא יב"ק. גם כן לא היה
לו אלא קב חרובים, שאות י' היא יחוד, וממנה באה נביעה
לאות ב', שהיא ברכה, והיא קדש, וממנה מתקדש ק, שהיא קדש.
ורבי אלעזר בן פדת גרם להיות חרובים שלו ק"ב, שהם ק"דשה
ב"רכה. גם כן לא היה לו אלא קב חרובים. גם כן איוב בן יבמה
היה, ומשום זה נענש על מה שכבר ארע לו.

והם שלא ידעו סוד זה, אמרו, בנים חיים ומזונות לא בזכות תלוי
הדבר, אלא במזל תלוי הדבר. הרי ראינו את אברהם שראה
במזלו שלא היה עתיד להיות לו בן, והקדוש ברוך הוא הוציאו
החוצה, כמו שכתוב (שם טו) ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט וגו'.
ופרשה שאמר לו: צא מאצטגנינות שלך, והעלהו למעלה
מהכוכבים, ואמר לו: הבט נא השמימה וספור הכוכבים. עד כאן
דברי רבותינו, וצריך לפרש אותם בדרך נסתר.

בא וראה, כל בריות העולם, קדם שנתנה התורה לישראל היו
תלויים במזל, ואפלו בנים חיים ומזונות. אבל אחר שנתנה
תורה לישראל, הוציא אותם מחיוב כוכבים ומזלות, וזה למדנו
מאברהם, משום שהיו בניו עתידים לקבל ה' מאברהם, שהיא חמשה
חמשי תורה, שנאמר בה (שם ב) אלה תולדות השמים והארץ
בהבראם, בה' בראם. אמר לאברהם: בגלל הה' הזו שנוספה לשמך,
השמים תחתיך וכל הכוכבים והמזלות שמאירים בה'. ולא עוד, אלא
שנאמר בה (שם מז) ה"א לכם זרע. וזרעתם בה"א. (שם כא) כי ביצחק
יקרא לך זרע.

ומשום זה, כל המשתדל בתורה בטל ממנו חיוב כוכבים ומזלות,
אם לומד אותה כדי לקיים מצוותיה. ואם לא – כאלו לא
השתדל בה, ולא בטל ממנו חיוב כוכבים ומזלות. כל שכן עמי



הָאָרֶץ שְׁנַמְשָׁלוּ לְבַהֲמוֹת, שִׁבְּאָרוּ עֲלֵיהֶם (דברים כז) אָרוּר שֶׁכֵּב עִם כָּל
בַּהֲמָה, שֶׁלֹּא הִתְבַּטְּלוּ מֵהֶם חַיִּיב שֶׁל כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

אָנוּשׁ כִּחְצִיר יָמִיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יִצְיִץ (תהלים קג). וְנֹאמַר בּוֹ (שם לו)
נֶעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי. אַחַר כֵּךְ (איוב לג) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוֹמָיו.
שְׂאִילָן שֶׁנִּקְצָצוּ עֲנָפָיִם עֲתִיקִים שָׁלוּ וְצִמְחוּ כִּמוֹ מִקֶּדֶם בְּשֶׁרְשׁוֹ, חֲזָרוּ
בְּעוֹלָם כְּמִקֶּדֶם. מֵתוּ זָקֵנִים, וְחֲזָרוּ לְעוֹלָם הַזֶּה עֲלָמִים. וְזֶהוּ סוּד
שֶׁמְחַדֵּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁמֵּתִים
אֵלֶּף בְּכָל יוֹם, וּמִתְחַדְּשִׁים אֵלֶּף בְּכָל יוֹם.

וַיִּזַּן יִשְׁמַח לְבַב אָנוּשׁ (תהלים קד) – זֶה יִזַּן הַתּוֹרָה. שֶׁכֵּךְ עוֹלָה יִזַּן,
כִּחְשָׁבוֹן סו"ד. וּמֵה יִזַּן צָרִיף לְהֵיוֹת סְתוּם וְחֲתוּם שֶׁלֹּא יִתְנַסֵּף
לְעַבּוּדָה זָרָה, גַּם כֵּךְ צָרִיף לְהֵיוֹת סְתוּם וְחֲתוּם סוּד הַתּוֹרָה, וְכָל
סוּדוֹתֶיהָ, וְלֹא מִשְׁקִים אוֹתָם, רַק לִירְאָיו. וְלֹא לְחֲנָם עוֹשִׂים כְּמֵה
מַצּוֹת בֵּינָם וּמִבְּרָכִים בּוֹ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִיִּזַּן יֵשׁ שְׁנֵי גּוֹנִים
– לְבָן וְאָדָם, דִּין וְרַחֲמִים, וְהֵינּוּ ב' תּוֹסֶפֶת בֵּינָם. כִּמוֹ שׁוֹשְׁנָה לְבָנָה
וְאֲדָמָה. לְבָן מַצֵּד יָמִין, אָדָם מַצֵּד שְׂמָאל.

וּמֵה זֶה לְבַב אָנוּשׁ? לֵב הֵיךְ לוֹ לומר! אֵלֶּא שֵׁישׁ לֵב מְסוּר לְלֵב, וְהֵם
ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, ב' מִבְּרֵאשִׁית, ל' מִלְּעֵינֵי כָּל
יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ ל"ב שְׁנֵי. זֶה ל"ב ל"ב (הם) שְׁנַיִם – ס"ד, חֲסֵר שְׁמוֹנֶה
לע"ב, שֶׁהוּא יִכְלוּ. הֵם שֶׁבַעַה יָמֵי בְּרֵאשִׁית. שְׁמִינֵי מֵהוּ? שֶׁבַעַה יָמֵי
בְּרֵאשִׁית עִם (בְּרֵאשִׁית ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם. זֶה ע"ב בְּחֶשְׁבוֹן בֵּינָם.

מֵה זֶה לְהַצְהִיל פָּנִים מִשְׁמַן? אֵלוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּנִים – אַרְבַּעַה שֶׁל
אַרְיֵה, אַרְבַּעַה שֶׁל שׁוֹר אַרְבַּעַה שֶׁל נֶשֶׁר, שֶׁהֵם: מִיכָאֵל אַרְיֵה,
אַרְבַּע פָּנִים שֶׁלוֹ יְהו"ה. אַרְבַּע פָּנֵי שׁוֹר, וְהוּא גְּבֻרֵיָאֵל, וְהֵם יְהו"ה.
אַרְבַּע פָּנֵי נֶשֶׁר, וְהוּא נוּרֵיָאֵל, וְהֵם יְהו"ה. וְהֵם מְמַנִּים תַּחַת חֲסֵד
פַּח"ד אֶמ"ת, דְּרָגוֹת שְׁלֵשֶׁת הָאֲבוֹת. וּפְרָשׁוּהָ רְבוּתֵינוּ, הָאֲבוֹת הֵן הֵן
הַמְּרַכְּבָה. וְעוֹלָיִם (נְקוּדָיִם) הָאוֹרוֹת לְחֶשְׁבוֹן יב"ק. וְהֵם מְלַךְ מְלַךְ
יְמֵלֶךְ, יְהו"ה אֱהֵי"ה אֲדֻנִּי. סֵךְ הַכֹּל – יב"ק.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיךְ יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּפִרְשָׁה זו, בָּא לְפָנָיו רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ.
אָמַר לוֹ, נָדָב וְאָבִיהוּא מֵה עוֹשִׂים בְּפִנְחָס? אִם פִּנְחָס לֹא הֵיךְ
בְּעוֹלָם כְּשִׁמְתוֹ, וְאַחַר כֵּךְ בָּא לְעוֹלָם וְהִשְׁלִים מְקוֹמָם – אִזּוּ יָפָה. אָכֵל
פִּנְחָס הֵיךְ בְּעוֹלָם, (וּסְגוּן הֵיךְ) וּנְשַׁמְתוּ בּוֹ בְּקִיּוּם עוֹמֶדֶת.



אָמַר לו, בְּנֵי, סוּד עֲלִיּוֹן כָּאֵן, וְכֹךְ הוּא. שְׁבַשְׁעָה שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, לֹא הָיוּ נִסְתָּרִים תַּחַת כַּנְפֵי הַסֶּלַע הַקְּדוּשׁ. מָה הֵטַעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּתוּב (במדבר ג) וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם. שֶׁהִקְטִינוּ דְמוּת הַמְּלֶךְ, שֶׁהָרִי הֵם לֹא רְאוּיִים לְשִׁמֵשׁ בְּכֹהֵנָה גְדוֹלָה.

בְּשַׁעָה שֶׁקָּנָא פְּנִחָס עַל הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ וְנִכְנַס בְּתוֹךְ כַּמָּה אוֹכְלוֹסִין וְהָרִימָם עַל הָרִמַח לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁרָאָה שֶׁבֵט שִׁמְעוֹן, בָּאוּ אֵלָיו בְּכַמָּה אוֹכְלוֹסִין. פָּרְחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ, וְשִׁתִּי נִשְׁמוֹת שֶׁהָיוּ מְעַרְטָלוֹת בְּלִי מְקוֹם קָרְבוֹ אֵלֶיהָ, וְנִכְלָלוּ כְּאֶחָת, וְחִזְרָה נִשְׁמָתוֹ כְּלוֹלַת רוּחַ, שֶׁנִּכְלָלָה בְּשִׁתִּי רוּחוֹת, וְהִתְחַזְּקוּ בָּהּ, וְאֵז הָרוּיַח מְקוֹמָם לְהִיּוֹת כֹּהֵן (גְּדוֹל), מָה שֶׁלֹּא (הָיָה רְאוּי) מְקַדָּם.

וְלָבֵן כְּתוּב, (איוב ד) זָכַר-נָא מִי הוּא נָקִי אָבֵד, שֶׁלֹּא אָבֵד בְּאוֹתָהּ שַׁעָה, וְלֹא אָבֵדָה רוּחַ כְּשֶׁפָּרְחָה מִמֶּנּוּ. וְאִיפֹה יִשְׁרִים נִכְחָדוּ - אֵלוֹ בְּנֵי אֶהְרֵן שֶׁחִזְרוּ לְעוֹלָם, מָה שֶׁאָבֵד בְּחַיֵּיהֶם. וְלָכֵן כְּתוּב בּוֹ בְּפִנְחָס בֶּן בֶּן פַּעֲמִים, פְּנִחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן.

מָה כְּתוּב לְמַעְלָה מִפְּרָשָׁה זוֹ? (במדבר כה) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קַח אֶת כָּל רְאֵשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשָּׁמַשׁ. וְכִי עַל שֶׁהָרְגוּ כְּלִילָה, אוֹ עַל שֶׁהָרְגוּ בַיּוֹם, בַּיּוֹם מַעֲנֵן, כְּתוּב נֶגֶד הַשָּׁמַשׁ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁתְּהִיָּה מִיתָתָם בְּגִלּוּי כְּמוֹ שֶׁחֲטָאוּ בְּגִלּוּי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לֹא בְּגִלּוֹל זֶה נֹאמַר, אֲלֵא מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, בְּדַרְגָּה שֶׁחֲטָא אָדָם לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְאוֹתוֹ מְקוֹם יֵשׁ לְעִשׂוֹת תְּקִנָּה לְנַפְשׁוֹ. הֵם חֲטָאוּ בְּבְרִית קֹדֶשׁ שֶׁנִּקְרְאוֹת שִׁמְשׁ, בְּגִלּוֹל כֹּךְ דִּין וְתִקּוֹן שֶׁלָּהֶם הוּא כְּנֶגֶד הַשָּׁמַשׁ, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחֵר. מִכָּאֵן שֶׁלֹּא צָרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן נַפְשׁוֹ אֲלֵא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁחֲטָא אֵלָיו, וּמִי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כֹּךְ, אֵין לוֹ תִּקּוֹן לְעוֹלָמִים כְּרְאוּי.

רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח, (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אֲרֻזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נִטְעוּ. מָה כְּתוּב לְמַעְלָה? וַיִּין יִשְׁמַח לְבַב אֲנוּשׁ וְגו'. וְכִי מָה זֶה לְזֶה? אֲלֵא כֹךְ לְמַדְנּוּ, שֶׁכְּתוּב מִצְמִיחַ חֲצִיר לְבַהֲמָה וְגו' - וְכִי שֶׁבַח לְבַהֲמָה שִׁישׁ לָהּ חֲצִיר, כָּאֵ דוֹר לומר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ? אֲלֵא מִצְמִיחַ חֲצִיר - אֲלֵא הֵם שְׁשִׁים אֶלְפֵי רַבּוּא שֶׁל מְלֹאכִים, שֶׁלִּיחִים, שֶׁנִּבְרְאוּ בַיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל בְּרֵאשִׁית, וְכֹלָם אֵשׁ לוֹהֶטֶת. אֲלֵא הֵם חֲצִיר. לָמָּה חֲצִיר? מִשּׁוֹם שֶׁצּוֹמְחִים כְּחֲצִיר זֶה בְּעוֹלָם, שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם נִקְצְרוּ כְּעֵת, וְאַחֵר כֹּךְ צוֹמְחִים וְחוֹזְרִים כְּמִקְדָּם.



וְיָכֵן כְּתוּב מִצְמִיחַ חֲצִיר לְבִהְמָה, זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי יב) יוֹדֵעַ צְדִיק נֶפֶשׁ בְּהֶמְתּוֹ. וְשִׁנִּינוּ, אֵלֶּף הָרִים מַעְלִים לָהּ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וּבְכָל הַר וְהָר יֵשׁ שְׁשִׁים רַבּוּא, וְהִיא אוֹכֶלֶת.

וְעֵשֶׁב לְעַבְדַּת הָאָדָם - אֵלוּ אוֹתָם נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, שְׁאוֹתוֹ אָדָם שְׂרוּכָב וְשׁוֹלֵט עַל בְּהֶמָּה זוֹ אוֹכֵל וּמְכַנְּסֵם בְּתוֹכוֹ, וּבְזוֹכוֹתָם נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם מֵאוֹתוֹ אָדָם, שְׁכָתוּב בּוֹ (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶּא דְמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם וְגו'. וְעַל זֶה כְּתוּב הָאָדָם, אוֹתוֹ שְׁנוּדָע, כְּדִי לְהוֹצִיא לָחֵם מִן הָאָרֶץ, לְהוֹצִיא מִזּוֹן לְעוֹלָם מֵהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

וַיִּיז - זֶה יֵיז עֵתִיק שְׁשׁוּפָע מִלְּמַעְלָה. יִשְׂמַח לְבַב אָנוּשׁ - אָנוּשׁ זֶה סוּד שֶׁל אוֹתוֹ נֶעַר שְׁעָלָה לְשִׁיבָה וְחִזָּר כְּמִקְדָּם. וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים קג) אָנוּשׁ כְּחֲצִיר יָמִיו.

לְהַצְהִיף פָּנִים - אֵלוּ אוֹתָם פָּנִים שְׁנִקְרָאִים פָּנִים גְּדוֹלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת. מִשְׁמָן, מִשְׁפָּע הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁמָן וּמִשְׁחָה קְדוּשׁ עֲלִיוֹן. וְלָחֵם לְבַב אָנוּשׁ יִסְעָד - אוֹתוֹ לָחֵם שְׁמִזְלִים הַשְּׁחָקִים, וְטוֹחֲנִים מִן לְמַאֲכָל שֶׁל צְדִיקִים סִתָּם, וּמִשָּׁם שׁוֹפָע לְכֶמָּה חִילוֹת שְׁנִקְרָאִים לְבַב אָנוּשׁ, וְהַכֹּל בָּא מִשְׁפָּע עֲלִיוֹן.

יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' - אֵלוּ אוֹתָם עֲצִים עֲלִיוֹנִים פְּנִימִיִּים. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, שְׁהָרֵי נַעֲקָרוּ וְנִטְעָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֵה בֵּין עֲצֵי ה' לְאַרְזֵי לְבָנוֹן? עֲצֵי ה' - אֵלוּ עֵץ הַחַיִּים וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. אַרְזֵי לְבָנוֹן - אֵלוּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שְׁנִקְרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה.

אֲשֶׁר נָטַע. אֲשֶׁר שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ, בְּצֶלֶם מְקַנְנוֹת נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, וְכָל חִילוֹת הַקְּדוּשׁ נִזּוֹנִים מִשָּׁם. חֲסִידָה - בְּתוֹ שֶׁל אֲבֵרָהּם אֲבִינוּ, שְׁנִקְרָא חֲסִיד, וְעָשָׂה חֲסִיד עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, בְּגִלָּל זֶה נִקְרָאת חֲסִידָה. בְּרוּשִׁים בֵּיתָהּ, בֵּין זְרוּעוֹת עוֹלָם יוֹשְׁבַת. (עד כאן רַעִיא מֵהִימָנָא).

רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי קָמוּ לְעַסֵּק בְּתוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה. עַד שִׁיִּשְׁבוּ וְעָסְקוּ בְּתוֹרָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶה שְׁאָמַר רַבִּי חֲזִיָּא (תהלים קג) אָנוּשׁ כְּחֲצִיר יָמִיו - יָפָה אָמַר. אֲבָל בְּמָה בְּאַרְנוֹ סוּף הַפְּסוּק - כִּי רוּחַ עֲבָרָהּ בּוֹ וְאִינְנוּ וְלֹא יִפְרִנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ. אָמַר לוֹ, כִּךָּ הוּא בְּנִדְאִי, אָנוּשׁ כְּחֲצִיר יָמִיו כְּמוֹ שְׁאָמַר. כְּצִיץ הַשָּׂדֶה - כְּצִיץ אוֹתוֹ שָׂדֶה הַנּוֹדָע - כֵּן יִצִּיץ, שֶׁהִתְחַדַּשׁ וְחִזָּר כְּמִקְדָּם. (כִּךָּ יִצִּיץ וְעוֹלָה. מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם)

כִּי רוּחַ עֲבָרָהּ בּוֹ וְאִינְנוּ - זֶה רוּחַ עֲלִיוֹן טָמִיר קְדוּשׁ גָּנוּז מֵהַכֹּל, שְׁכוּלָל אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ, וְאִז אִינְנוּ. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל חֲנוּךְ, שְׁכָתוּב בּוֹ



(בראשית ה) וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֶתְּוֹ אֱלֹהִים, זֶה אֱלֹהִים עֲלִיוֹן. רוּחַ עֲלִיוֹנָה, רוּחַ גְּנוּזָה וְטַמְרָה. וְלֹא יִכְיָרְנוּ עוֹד מְקוֹמוֹ, שֶׁהָרִי נִכְלָלָת רוּחַ קְטָנָה בְּרוּחַ עֲלִיוֹנָה. מֵה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. וְנִכְנָס לוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל לְתוֹךְ קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים, וְלוֹקָחוֹ וּמוֹלִידוֹ כְּמִקְדָּם, וּמִתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר עֲלוֹמָיו, וְחוֹזֵר הוּא נֶעַר.

עַד שִׁישְׁבוּ, רְאוּ צֶל שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, הוֹלֵךְ וּבָא, הוֹלֵךְ וּבָא בְּתוֹךְ הַבַּיִת. תָּמָהוּ. אָמַר רַבִּי אַבְא, יוֹסִי בְּנִי, אָמַר לָךְ מָה הָיָה לִי עִם הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה. יוֹם אֶחָד הָיִינוּ הוֹלְכִים בְּבִקְעַת אוֹנוֹ, וְהָיִינוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה כָּל אוֹתוֹ יוֹם, וּמִתּוֹךְ חִזְק הַשֶּׁמֶשׁ יִשְׁבְּנוּ לְיַד סֹלַע אֶחָד בְּתוֹךְ נֶקֶב אֶחָד.

אָמַרְתִּי לוֹ, מָה זֶה שֶׁבְּכָל שְׁעָה שֶׁמִּתְרַבֵּים הַרְשָׁעִים בְּעוֹלָם וְהַדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, צְדִיקִים שֶׁבָּהֶם לּוֹקִים עֲלֵיהֶם?! שְׁכַף שָׁנִינוּ, בְּחֹטָא הַדּוֹר, קְדוּשִׁים וְצְדִיקִים יִתְפָּסוּ. לְמָה? אִם מִשּׁוֹם שֶׁהֵם לֹא מוֹכִיחִים אֶת הָעוֹלָם עַל מַעֲשֵׂיהֶם – כִּמָּה הֵם שְׂמוּכִיחִים וְלֹא מְקַבְּלִים מֵהֶם, וְהַצְדִּיקִים כְּפּוֹפִים לְפָנֵיהֶם. וְאִם מִשּׁוֹם שֶׁאֵין מִי שֶׁיִּגַּן עַל הָעוֹלָם – לֹא יָמוּתוּ וְלֹא יִתְפָּסוּ בְּחֹטְאֵיהֶם, שֶׁהָרִי חֲדוּהָ הִיא לְצְדִיקִים בְּאֲבוּדָם.

אָמַר לוֹ, בּוֹדָאֵי בְּחֹטָא הַדּוֹר נִתְפָּסִים הַצְדִּיקִים, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ דְּכָרִים אָלוֹ. אָבֵל בְּשְׁעָה שֶׁנִּתְפָּסִים הַצְדִּיקִים בְּחֻלָּאִים אוֹ בְּמַכּוֹת, זֶה בְּשִׁבִיל לְכַפֵּר עַל הָעוֹלָם, וְאִזּוֹ יִתְכַפְּרוּ כָּל חֹטְאֵי הַדּוֹר. מִנֵּין לָנוּ? מִכָּל אֵיבָרֵי הַגּוּף. בְּשְׁעָה שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים בְּמַצּוּקָה וְחָלִי גָדוֹל שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, אֵיבָר אֶחָד צָרִיךְ לְלַקּוֹת כְּדֵי שֶׁיִּתְרַפְּאוּ כָּלָם. וּמִיָּהוּ? הַזְרוּעַ. הַזְרוּעַ לּוֹקָה וּמוֹצִיאִים מִמֶּנָּה דָם, וְאִזּוֹ הָרִי רְפוּאָה לְכָל אֵיבָרֵי הַגּוּף.

גַּם כִּךְ בְּנֵי הָעוֹלָם הֵם אֵיבָרִים זֶה עִם זֶה. בְּשְׁעָה שֶׁרוּצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת רְפוּאָה לְעוֹלָם, מְלַקֵּה צְדִיק אֶחָד בִּינֵיהֶם בְּמַחְלוֹת וּמַכּוֹת, וּבִגְלָלוֹ נוֹתֵן רְפוּאָה לְכָל. מִנֵּין לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדַכָּא מַעֲוֹנֵתֵינוּ וְגו', וּבַחֲבֵרְתוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וּבַחֲבֵרְתוֹ – הַקְּזוֹת דָם, כְּמוֹ מִי שֶׁמְקִיז זְרוּעַ, וּבְאוֹתָהּ חֲבוּרָה נִרְפָּא לָנוּ, רְפוּאָה הוּא לָנוּ לְכָל אֵיבָרֵי הַגּוּף.

וְלְעוֹלָם לֹא מְלַקֵּה צְדִיק, אֶלָּא כְּדֵי לְתַת רְפוּאָה לְדוֹר וּלְכַפֵּר עֲלֵיהֶם, (וסוד זה צדיק ורע לו) שְׁזָה נוֹחַ לְצַד הָאֲחֵר שֶׁהַדִּין שׁוֹלֵט (לשלט) עַל הַצְדִּיק יוֹתֵר מֵהַכֹּל, שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ אִזּוֹ לְכָל הָעוֹלָם וְלֹא מִשְׁגִּיחַ בָּהֶם



מהשמחה שהוא שולט עלי. ואותו צדיק זוכה לשלטון עליון בעולם הזה ובעולם הבא. צדיק וטוב לו, שלא חושש הקדוש ברוך הוא לכפר על העולם.

אמרתיו לו, אלו לא היו בזמן אחד – יפה. אבל כאן יש צדיק, וכאן יש צדיק. לזה יש מחלות, ולזה יש את כל טוב העולם.

אמר לי, באחד מהם או בשנים מספיק, שהקדוש ברוך הוא לא רוצה להלקות הכל, (ס"א כל עוד) כמו שלא צריך אלא זרוע אחת להלקות ולהקזיז לתת רפואה לכל האיברים. גם כאן, בצדיק אחד מספיק.

ואם מתחזקת (מכבידה) המחלה על כל האיברים, אז צריך להקזיז משתי זרועות. גם כך, אם התרבו החטאים וכבדים על העולם, אז כל הצדיקים לוקים, לתת רפואה על כל הדור. אבל בזמן שלא התרבו כל כך, אז רק צדיק אחד לוקה, ושאר הצדיקים בשלום, שהרי לא צריך העולם שכלם ילקו. נרפא העם – נרפאו הצדיקים. ולפעמים שכל ימיהם עומדים במחלות להגן על הדור. אם מתו – הרי נרפא הכל ונתכפר, לפעמים כשהחטאים הם נכבדים יותר.

קמנו והלכנו, וחזק השמש היה יותר, והדרך היתה דחוקה לנו. ראינו אילנות במדבר ומים תחתיהם. ישבנו תחת צל של אילן אחד של המדבר. שאלנוהו, מה זה שכל עמי עולם לא עושים נענוע, רק ישראל לבדם? שכשעוסקים בתורה מתנענעים לכאן ולכאן בלי למוד של אדם בעולם, ולא יכולים לעמד בעצמם?

אמר לי, הזכרתני דבר עליון, ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים. ישב שעה וככה. אמר, אוי לבני האדם שהולכים כבהמות השדה בלי שכל. בדבר הזה לבדו נודעות נשמות קדושות של ישראל בין נשמות עמים עובדי כוכבים ומזלות. נשמות ישראל נגזרו מתוך נר קדוש שדולק, שכתוב (משלי כ) נר ה' נשמת אדם. ונר זה, בשעה שנאחז (שנדלק) מתוך תורה העליונה, לא שוכף האור עליו אפלו רגע. וסוד זה – (תהלים פז) אלהים אל דמי לך. כמו זה כתוב – (ישעיה סב) המזפירים את ה' אל דמי לכם. אין שכוף לכם. אור הנר, כיון שנאחז תוך הפתילה, אותו האור לא שוכף לעולמים, אלא מתנענע האור לכאן ולכאן ולא שוכף לעולמים.

כמו זה ישראל, שנשמותיהם מתוך אותו אור הנר – כיון שאמר דבר אחד של התורה, הרי האור דולק, ולא יכולים הם לשכך,



ומתנענעים לכאן ולכאן ולכל הצדדים כאור הנר, שהרי כתוב (משלי כ) נר ה' נשמת אדם.

וכתוב (יחזקאל לד) אדם אתם. אתם קרויים אדם ולא אמות עובדי כוכבים ומזלות. נשמות עמים עובדי כוכבים ומזלות מדעיכת הקש, בלא אור ששורה עליהם, ולכן שוככים ולא מתנענעים, שהרי אין להם תורה ולא דולקים בה, ואין אור שורה בהם. הם עומדים כמו עצים בתוך אש שדולק בלי אור ששורה עליהם, ועל זה שוככים בלי אור כלל. אמר רבי יוסי, זהו ברור הדבר! אשרי חלקי שזכיתי לזה לשמע את זה.

בדורנו מי שאינו עוסק בזהר ותקונים וכתבי האר"י כל עסק תורתו הוא מן השפה ולחוץ

בדור הזה האחרון, מי שאינו עוסק בספר הזהר ותקונים וכתבי מרן האר"י שהם חיים ממש לנפש, בלולה במקרא ובמשנה ובתלמוד ופוסקים, ידע נאמנה שכל תורתו שעוסק הוא משפה ולחוץ, כדואג, ואין לו עסק בחיים והארה לנפש, והוא כלו טעות ורמאות, ואינו עוסק בתורה אלא להיות מאנשי שם, להיות רב וראש גדול הדור ולהשתרר על הבריות, ואין לו חיים ולא חלק בחיים...

ובדור הזה האחרון אי אפשר להמשיך שכינתא עליונה אלא על ידי הזהר וכתבי מרן הרב חיים ויטאל בלבד שנאמרו ברוח הקדש, ובדור הזה מי האיש החפץ חיים אוהב ימים מבלי לבלות יום בלתי קדשה לראות טוב עולם הבא בעולם הזה, ידבק בספר הזהר וכתבי מרן הרב חיים ויטאל בלבד שנאמרו ברוח הקדש. (היכל הברכה פרשת עקב ז', י"ט)

הגר"א זכרוננו לברכה והזהר הקדוש: העוסקים ברמז וסוד אין יצר הרע יכול להתגבר בהם. (פרוש הגר"א על משלי ה' י"ח)

פנימיות התורה הם חיים לנפש

פנימיות התורה הם חיים לפנימיות הגוף שהוא הנפש והחיצוניות לחיצוניות הגוף, והעוסקים ברמז וסוד אין יצר הרע יכול להתגרות בהם. (אבן שלמה פרק ח' אות כ"ו)

עשר הגאולה בלמוד הקבלה

הגאולה לא תהיה, רק על ידי למוד התורה, ועקר הגאולה בלמוד הקבלה. (אבן שלמה פרק י"א אות ג')



רעיא מהימנא (רועה הנאמן)

ובחבור ראשון אמר הרועה הנאמן, מנורה הקדושה, יפה אמרו רבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי, אבל (תהלים קג) כי רוח עברה בו ואיננו - כאן צריך לפתח בדברים, מה זה עברה בו? זו עברה וזעם וצרה, אחד מאותם מלאכים רעים.

שמשום שלא ידעו בו אותם בעלי חטאים, צריך לעשות לו שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה, כמו אברהם, שנאמר בו (בראשית יב) לך לך מארצה וממולדתך - הרי שנוי מקום. (שם יז) ולא יקרא עוד את שמו אברם והיה שמו אברהם - הרי שנוי השם. שנוי מעשה - שהשתנה ממעשים רעים שעשה בתחלה למעשים טובים. הוא משל לרוח של אותו שמת בלא בנים. כמו זה עושה הקדוש ברוך הוא לאדם כשגרש אותו מאותו עולם, והביאו לעולם הזה, והרי נתבאר למעלה.

משנה פניו ותשלחהו (איוב יד). ומשום זה כי רוח עברה בו. אחד מאותם מלאכים רעים, כשרואה אותו משנה בזמן שנפגש (בז) עמו, שואלים אותו שאר המשחיתים עליו: זהו בעל חובך? הוא עונה להם ואומר: איננו.

כשמתגרש ממקומו וננטע במקום אחר, נאמר בו ולא יכירנו עוד מקומו, בגלל (ויקרא יד) שעפר אחר יקח וטח את הבית. וזהו סוד ונתן את הבית את אבניו ואת עציו - אותם עצמות וגידים ובשר שהיה, חזר לעפר. מה כתוב בו? (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו, משום שהיה מנגע. ואחר כך, ועפר אחר יקח וטח את הבית, ובונה לו עצמות וגידים ומתחדש, כמו בית ישן שעושים אותו חדש, ודאי שהוא מתחדש.

ומה שאמר ולא יכירנו עוד מקומו - על רוח, שנכללה רוח קטנה ברוח עליונה. זהו משל לאילן שלא עושה פרות, לוקחים ענפים שלו ומרכיבים אותו בענף של עץ אחר עליון (זה בזה) שעושה פרות, ונכלל זה בזה ועושה פרות. באותו זמן נאמר בו, ולא יכירנו עוד מקומו.



גם כִּף בֶּן אָדָם שְׂיוֹשֵׁב בְּעִיר שְׂיוֹשְׁבִים בָּהּ אֲנָשִׁים רָעִים, וְלֹא יָכוֹל לָקִים מְצוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא מְצַלִּיחַ בַּתּוֹרָה – עוֹשֶׂה שְׁנוּי מְקוֹם וְנִצְעָק מִשָּׁם, וְנִשְׁרָשׁ בְּמְקוֹם שְׂגָרִים בּוֹ אֲנָשִׁים טוֹבִים, בְּעַלֵּי תּוֹרָה, בְּעַלֵּי מְצוֹת. שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרְאת עַץ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי ג) עַץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ. וְהָאָדָם הוּא עַץ, שְׁכָתוֹב (דברים כ) כִּי הָאָדָם עַץ הַשָּׁדָה. וְהַמְצוֹת שֶׁבָּהּ דּוֹמוֹת לְפָרִי. וּמָה כָּתוּב בּוֹ? רַק עַץ אֲשֶׁר תִּדְעַ כִּי לֹא עַץ מֵאֲכָל הוּא אֹתוֹ תִּשְׁחִית וְכָרְתָּ. אֹתוֹ תִּשְׁחִית הַזֶּה. וְכָרְתָּ – מִהָעוֹלָם הִבָּא. וְלִכֵּן צָרִיךְ לַעֲקֹר (אותו מאותו) מֵאוֹתוֹ מְקוֹם, וְיִנְטַע בְּמְקוֹם אַחֵר בֵּין צַדִּיקִים.

מָה אָדָם בְּלִי כֹנִים נִקְרָא עָקֵר וְאֲשֶׁתּוֹ עֲקָרָה, גַּם כִּף תּוֹרָה בְּלִי מְצוֹת נִקְרְאת עֲקָרָה. וְלִכֵּן פְּרֻשָׁה, לֹא הַמְדַרְשׁ הוּא עָקֵר אֲלֵא הַמְעַשֶּׂה. בָּאוּ הַחֲבָרִים וְהִשְׁתַּטְחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, כָּעֵת לְמַדְנֵנוּ חֲדוּשׁ אֵיךְ נִכְלָלֵת רוּחַ בְּרוּחַ, כְּמִי שֶׁרָאָה דְבָר בְּעֵינַי וְהִכְרַר לוֹ. מִקֵּדָם זֶה הִיָּה קִבְלָה לָנוּ, וְכָעֵת בְּרוּר הַדְּבָר.

וְעוֹד נֹאמֵר בְּחִבּוּר רֵאשׁוֹן, שֶׁהָרִי נוֹחַ לוֹ לִסְטְרָא אַחֲרָא לְשִׁלְטַע עַל הַצַּדִּיק יוֹתֵר מִהַכֵּל, וְלֹא חוֹשֵׁשׁ אֲזוֹ לְכָל הָעוֹלָם. בֵּין כִּף הָרִי צַל הַזְדַּמֵּן לְפָנֵיהֶם, וְאָמַר לוֹ, מִנֵּינָ? מֵאִיּוֹב. שֶׁרָאָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַדּוֹר מְחַיְבִים כְּלָיָה, וּבָא שְׁטֵן לְקִטְרֵג, אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: (איוב ב) הַשְׁמַתְ לַבָּיִת אֵל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵינִי כְּמָהוּ בְּ[בְכָל הַ]אָרֶץ, לְהַצִּיל אֶת הַדּוֹר. וְהוּא מְשַׁל לְרוּעָה שֶׁבָּא הַזָּאֵב לְטָרֵף אֶת צֹאנָיו וְלִהְיָאֲבִידוֹ. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ רוּעָה שֶׁהִיָּה חָכֵם? נִתֵּן לוֹ תִּישׁ חֲזָק וְשָׁמֵן וְגִדּוּל מִכָּלֵם, אוֹתוֹ שֶׁכָּלֵם נוֹהֲגִים אַחֲרָיו, וּבְכָרְצוֹן לְשִׁלְטַע עַל אוֹתוֹ תִּישׁ טוֹב, שְׁכַח (הַשְׂאִיר) אֶת כָּלֵם. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ רוּעָה? בְּשַׁעָה שֶׁהַזָּאֵב הִיָּה מִתְעַסֵּק עִם אוֹתוֹ תִּישׁ, בְּרַח הַרוּעָה עִם הַצֹּאֵן וְשָׁם אוֹתָם בְּמְקוֹמָם, וְאַחֵר כִּף שָׁב לְתִישׁ וְהַצִּילוֹ מִהַזָּאֵב.

כִּף עָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַדּוֹר. נִתֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַצַּדִּיק בְּרִשׁוֹת הַמְקִטְרֵג לְהַצִּיל אֶת הַדּוֹר בְּגִלְלוֹ. וְאִם הוּא חֲזָק כִּיעֲקֹב, נֹאמֵר בּוֹ (בראשית לב) וַיֹּאבֵק אִישׁ עִמּוֹ. כָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכָן שֶׁנִּצַּח אוֹתוֹ, עַד שֶׁאָמַר שְׁלַחֲנִי. אָמַר, צַל צַל, כִּף הוּא. אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ שָׁל אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁהוּא חֲזָק לְסִבַּל יְסוּרִים. כָּל שְׁכָן מִי שֶׁמִּנְצַח בָּהֶם אֶת הַמְקִטְרֵג שָׁלוֹ, שֶׁהוּא שׁוֹלְט עַל כָּל דּוֹר, וְנִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא הַצִּיל אוֹתָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ רוּעָה עֲלֵיהֶם בְּמְקוֹמוֹ, וְלִכֵּן זָכָה רוּעָה



הנאמן להיות רועה על ישראל. ולא עוד, אלא שכך משליטו עליהם בעולם הבא, משום שהציל אותם שלא נאבדו משם, שהנהיגם בתורה ובמעשים טובים.

בין כֹּהֵן בֶּאֱרֹעָה הַנֶּאֱמָן, אָמַר לָהֶם, וְלָמָּה לֹקֵה זְרוּעַ יָמִין? שְׂדֵרְךָ כֹּל בְּעַלְי הָרְפוּאָה שְׁמַקְיִזִים בְּהִתְחַלָּה זְרוּעַ יָמִין, וְהָרִי זְרוּעַ שְׁמַאל קְרוּבָה לְלֵב, וּמַדּוּעַ לֹא מַקְיִזִים אוֹתָהּ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֵה לְהִלְקוֹת יוֹתֵר, שֶׁהָרִי בְּזֵה מְסַפֵּיק, וְאִם כִּבְדָה הַמְּחַלָּה עַל אֵיבְרֵי הַגּוֹף, מַקְיִז מְזֻרָע שְׁמַאל.

אמר לוֹ, אִם לֹא הָיוּ שְׁנִיָּהֶם בְּזִמְן אֶחָד – יָפָה, אָבֵל כָּאֵן יֵשׁ צְדִיק, וְכָאֵן יֵשׁ צְדִיק. לָמָּה יֵשׁ חֲלָאִים וּמַכּוֹת, וְלָמָּה יֵשׁ טוֹב. לָמָּה? אִם יִכְבֵּד הַחֲלִי – יִקְיִז לְשְׁנֵיָהֶם, שֶׁהֵם שְׁתֵּי זְרוּעוֹת, לְתַת רְפוּאָה לְכֹל הָאֵיבְרִים. וְאִם לֹא יִכְבֵּד בּוֹ הַחֲלִי עַל כָּל הָאֵיבְרִים, לָמָּה מַקְיִז לְזְרוּעַ יָמִין יוֹתֵר מִהַשְׁמַאל? אֵלָּא (אָמַר לוֹ), אָמַר אֶתָּה.

אמר לוֹ, וְדַאי גּוֹף וּשְׁתֵּי זְרוּעוֹת הֵם כְּנֶגֶד הָאֲבוֹת. רֹאשׁ כְּנֶגֶד אָדָם הָרֹאשׁוֹן, זְרוּעַ יָמִין כְּנֶגֶד אַבְרָהָם, זְרוּעַ שְׁמַאל כְּנֶגֶד יִצְחָק, גּוֹף כְּנֶגֶד יַעֲקֹב. וּמִתּוֹךְ לַגּוֹף – כְּבֹד לְיָמִין, טָחוּל לְשְׁמַאל – עֶשׂוֹ וַיִּשְׁמַעְאֵל. לֵב יַעֲקֹב, בְּאֲמִצֵּעַ. כִּנְפֵי רֹאֵה וּכְלִיּוֹת כְּנֶגֶד אַבְרָהָם וַיִּצְחָק. רֹאֵה מִיָּם, שֶׁהֵם (כִּנְפֵי רֹאֵה שׁוֹאֲבִים) שׁוֹאֲבִים כָּל מִיָּנִי מְשָׁקִים. כְּלִיּוֹת אֵשׁ, שְׁמֵבְשָׁלוֹת זֶרַע שְׂיֹרֵד מִהֶמֶח.

ומשום שֶׁאַבְרָהָם הוּא מִיָּם, שֶׁם זֶרַעוֹ בְּגִלוֹת אָדָם, וּמִשּׁוּם זֶה כְּבֹד לְיָמִין אַבְרָהָם. וּמִרָה, שֶׁהַכְּבֹד הוּא חָרֵב שְׁלָה, הִיא מְרָה, נֶאֱמַר בָּהּ (מְשָׁלִי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מְרָה כְּלַעֲנָה. וְאִם מִתְרַבֵּים הַחֲטָאִים בְּכַנֵּי אַבְרָהָם, שֶׁהֵם בְּגִלוֹת אָדָם, נִכְבֵּד בּוֹ הַחֲלִי עֲלֵיהֶם מִצַּד הַכְּבֹד. זְרוּעַ יָמִין צָרִיךְ לְהִלְקוֹת, לְהַקְיִז מִמֶּנּוּ דָם. שְׁמֵי שְׁלֶקְחוּ מִמֶּנּוּ מְמוֹנוֹ כְּאֵלוֹ שְׁפָכוּ דָמוֹ, וְנִשְׁאָר עָנִי, שְׁעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת.

ואם הַחֲטָאִים מִתְרַבֵּים מִצַּד בְּנֵי יִצְחָק, שֶׁהֵם (בְּגִלוֹת) בֵּין יִשְׁמַעְאֵל, בֵּית חָלּוֹ יִכְבֵּד מִצַּד טָחוּל שְׁבַשְׁמַאל, וְצָרִיךְ לְהַקְיִז זְרוּעַ שְׁמַאל, וְלֹא יוֹתֵר.

ואם מִתְרַבֵּים הַחֲטָאִים בְּכַנֵּי יַעֲקֹב, שֶׁהֵם אַחוּזִים לְשְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁהֵם מְפֻזְרִים בְּכַנֵּי עֶשׂוֹ וַיִּשְׁמַעְאֵל, הָרִי הַחֲלִי נִכְבֵּד עַל הַגּוֹף, וְצָרִיךְ לְהַקְיִז מִשְׁתֵּי זְרוּעוֹת. וְאִם כָּל הַשְּׁלֵשָׁה בְּמַחְלוֹת כְּאֶחָד, הָרִי הַחֲלִי עֲלֵה לְרֹאשׁ, וְצָרִיךְ לְהַקְיִז וְרִידֵי הָרֹאשׁ, וּשְׁלֵשָׁת אֵלֶּה נַעֲשׂוּ מְרַכְבָּה



לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן וְלְאֲבוֹת, וּבָהֶם הִתְחַזְקוּ לִסְבֹּל יְסוּרִים, לְהִגָּן עַל הַדּוֹר לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם.

אוי לָהֶם לְדוֹר שְׂגוֹרָמִים שְׁיִלְקוּ הָאֲבוֹת וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן וְאֵלֶּה הַצַּדִּיקִים שְׂפִינֵיהֶם, שְׁאִין הַפְּרָדָה בֵּין צַדִּיקִים אֵלּוּ לְאֲבוֹת וְאָדָם, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת שְׁלֵהֶם, וְהִדְחָק וְהַצַּעַר וְהִיגוֹן שְׁלֵהֶם מְגִיעִים לְאֲבוֹת וְלְאָדָם. כְּמוֹ שֶׁהֵם, נִחְלִים אֵלּוּ שְׁיוּצָאִים מִשָּׁם, אִם חוֹזְרִים עֲכוּרִים וּמְלַכְלָכִים לָיִם, הֲרֵי הֵיִם נוֹטֵל מֵעֲכִירוֹת וְלִכְלוּף שְׁלֵהֶם. וּבִכְחַ הֵיִם שֶׁהוּא תְּקִיף, לֹא סוֹבֵל לְכְלוּף שְׁלֵהֶם וְזוֹרֵק אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְנִשְׁאַרוּ הַנִּחְלָיִם צְלוּלִים וְזָכִים מֵאוֹתוֹ לְכְלוּף.

כמו שְׁאֵמָא מְנַקָּה לְכְלוּכֵי בְּנֵיהֶם הַקְּטַנִּים, כִּף הָאֲבוֹת מְטַהְרִים חֲטָאִים וְלִכְלוּכִים שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּמְצָאִים בָּהֶם צַדִּיקִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, חֲזָקִים לִסְבֹּל יְסוּרִים עַל דּוֹרָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן אֵין הַפְּרָדָה בָּהֶם. בָּאוּ כָּלֶם וּבְרַכּוּהוּ, וְאָמְרוּ לוֹ, סִינֵי סִינֵי, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁכֵנֵתוֹ מְדַבֵּרֵת בְּפִיו, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנָיו בְּכֹל? אֲשֶׁרֵי חֲלַקְנוּ שְׂזַכִּינוּ לְחַדֵּשׁ חֲבוּר רֵאשׁוֹן זֶה בְּךָ לְהֵאִיר שְׁכִינָה בְּגִלוֹת.

אמר לָהֶם, רַבָּנִים שֶׁל כָּל דּוֹר הֵייתֶם בְּזַמְנָם, כָּל שֶׁכֵּן מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁחֲכַמְתוּ מֵאִירָהּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהִיוּ אַחֲרָיו, אֵל תַּתְּנוּ דָּמֵי לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה עַד יַעֲרָה עָלָיו רוּחַ הַקְּדוֹשׁ (א) שְׁהֲרֵי אֵין רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטְטְרוֹן שֶׁר הַפָּנִים רַק לָךְ, שְׂאוֹתִיּוֹת שֶׁלוֹ רְמוּזִים בְּשִׁמְךָ.

וכעת צְרִיךְ רוּפֵא לְדַעַת בְּכַמָּה מַעֲלוֹת עָלֶה דִּפְק אוֹתוֹ הַחוּלָה בְּגִלוֹת אָדוּם, שְׁנֵאָמַר עָלָיו שְׁחוּלַת אַהֲבָה אָנִי. שְׁהֲרֵי כַּמָּה רוּפָאִים הִתְכַּנְּסוּ עָלָיו לְדַעַת סוּף הַחֲלִי שֶׁלוֹ בְּדַפִּיקוֹת הִלְלוֹ, וְלֹא הָיָה אַחַד מֵהֶם שְׁיִוָּדַע בָּהֶם שֶׁדִּפְק אוֹתוֹ חוּלָה לֹא כָּל רוּפֵא בְּקִי לְדַעַת בּוֹ, שֵׁישׁ דַּפִּיקוֹת שֶׁל קֶשֶׁר"ק קֶשֶׁר"ק קֶשֶׁר"ק, שֶׁהַנְּבִיא אָמַר עָלֵיהֶם (ישעיה) כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב לְלֶדֶת תַּחֲלִיל תִּזְעַק בַּחֲבָלֶיהָ.

וכֵּן עֲשֶׂרָה שׁוֹפְרוֹת, כְּלוּלִים בְּשִׁלְשָׁה, שֶׁהֵם סִימָן קֶשֶׁר, שֶׁהוּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. וְתְּקִיעָה נִרְאִית אַרְךְ הַגְּלוֹת, שְׁבָרִים הַתְּקַרְבוֹת הַגְּלוֹת. בַּתְּרוּעָה תָּבֵא הַגְּאֻלָּה, שְׁנִרְאָה דַּחֲק אַחַר דַּחֲק, וְאֵין רוּחַ בֵּין זֶה לְזֶה, שְׁוֹדָאֵי כִּיּוֹן שֶׁשְׁאַר עַמִּים מֵעַכְבִּים אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת, דַּחֲקִים מְקַרְבִּים לָהֶם הַגְּאֻלָּה. גַּם כִּן מֵהִירוֹת הַדַּפְק זֶה אַחַר זֶה, בּוֹ יוֹצֵאת נֶפֶשׁ הָאָדָם, אַחַר שְׁאִין רוּחַ בֵּין זֶה לְזֶה.



קשר"ק קש"ק קר"ק, הוא ששם קש"ר, תקיעה שברים תרועה, שיעבר בו שקר מן העולם, שבו שבועה - (שמות יז) מלחמה לה בעמלק. יתעורר בעולם שיר פשוט, וכפול, ומשלש, ומרבע, שהוא עולה אותיות שלו: י, י"ה, יה"ו, יהו"ה - ע"ב. באותו זמן - ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו וחסידים ברנה יגילו. ו' תוספת - אלה הששי. קדם שלו עק"ב, חרב בית המקדש, ולאחריו עד תשלום רע"ב יהיה ער"ב. זהו שכתוב (שם טז) ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם וגו'. (בראשית מד) כי עבדך ערב את הנער וגו'. (עד כאן רעיא מהימנא).

קום רבי אבא לחדש דברי תורה שאמרת בחבור ראשון. פתח רבי אבא ואמר, (ישעיה מב) שירו לה' שיר חדש תהלתו מקצה הארץ וגו'. כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שחדוה שלהם ותשבחת שלהם אינה אלא (לשתף את הקדוש ברוך הוא ושכינתו באותו שפך וכי) בו. שפך שנינו, כל חדוה של ישראל שלא משתפים בה את הקדוש ברוך הוא (ושכינתו), אינה חדוה. ועתיד הוא סמאל וכל סיעתו לקטרג לאותה חדוה, (ויחזר) וישאר בצער ובכי, והקדוש ברוך הוא לא משתתף באותו הצער.

אב"ל מי שמשתף את הקדוש ברוך הוא ושכינתו בחדותו, אם יבא מקטרג לקטרג באותה חדוה, הקדוש ברוך הוא ושכינתו משתתף באותו צער. מה כתוב בו? (שם סג) בכל צרתם לו צר. ובמה? משום שעמו אנכי בצרה.

ומנין לנו שיש להם לישראל לשתף את הקדוש ברוך הוא ושכינתו בחדותם? (משום שאינה שמחה, אלא בשתפות שלו מאלו) שכתוב (תהלים קמט) ישמח ישראל בעשיו. אותה חדוה של ישראל אינה, אלא בעשיו. בעשיו?! בעושו צריך לו לכתב! אלא אלו הקדוש ברוך הוא ושכינתו, ואביו ואמו. שאף על גב שמתו, הקדוש ברוך הוא עוקרם מגן עדן ומביאם עמו לאותה חדוה, לקחת חלק של חדוה עם הקדוש ברוך הוא ושכינתו, כמו שנאמר (איוב מ) העשו יגש חרבו.

דבר אחר בעשיו - משום שכן אדם נעשה בשתפות איש ואשה והקדוש ברוך הוא, ועל סוד זה כתוב (בראשית א) נעשה אדם, בשתפות. ששנינו, שלשה אמנים עשה הקדוש ברוך הוא להוציא



מהם עולם, ואלו הם: השמים, והארץ, והמים. וכל אחד שמש יום אחד, וחזרו כמקדם.

יום ראשון הוציאו השמים אמנות שלהם, שכתוב (ס) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. יום שני הוציאו המים אמנות למעשה, שכתוב (ס) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. עלו חצי מים למעלה, וחצי מים נשארו למטה. ואלמלא כך שהמים נפרדו, העולם לא היה עומד. יום שלישי עשתה הארץ והוציאה כמו שצותה, שכתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב, וכתוב ותוצא הארץ דשא וגו'.

עד כאן כל אמנות משלשה אלה הוציאו אמנותו, ועשו מה שהצטוו. נשארו שלשה ימים אחרונים. יום רביעי הצטווה אמן ראשון לעשות אמנותו, שכתוב ויאמר אלהים יהי מארת וגו', והינו שמים. ביום החמישי הוציאו המים, שהוא אמנות אחרת, שכתוב ויאמר אלהים ישרצו המים וגו'. ביום הששי עשתה הארץ אמנותה, שכתוב ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה וגו'.

בין משלשת האמנים האלה השלימו מעשיהם, אמר להם הקדוש ברוך הוא: אמנות אחת יש לי לעשות, והוא אדם. התחברו כאחד, ואני עמכם, נעשה אדם. גוף שלכם, ואני אהיה שתף עמכם ונעשה אדם. כמו שבתחלה היה בשתפנות, גם אחר כך כן. אבא – שבו עושה מעשה השמים ומעשה המים, והאשה – שהיא אמן שלישי כמו הארץ, והקדוש ברוך הוא שהשתתף יחד אתם. ועל סוד זה כתוב בעשיו.

ואף על גב שאבא ואמא נפרדו מהעולם הזה, יש חדוה בכל שתפנות. ששנינו, בשעה שהאדם משתף את הקדוש ברוך הוא בחדוה שלו, בא הקדוש ברוך הוא לגן עדן ועוקר משם את אביו ואמו, שהם שתפים אתו, ומביא אותם עמו לאותה חדוה, וכלם מזמנים שם, ובני אדם לא יודעים. אבל בצרת האדם, הקדוש ברוך הוא מזמן אליו לבדו, ולא מודיע לאביו ולאמו. זהו שכתוב (תהלים ח) בצר לי אקרא ה' ואל אלהי אשוע וגו'.



רעיא מהימנא

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי וּשְׂכִינָתִי שְׁתַּפּוֹת הַנְּשֻׁמָּה, וְאַבְיו וְאִמּו שְׁתַּפּוֹת הַגּוּף. שְׂאֲבִיו מְזַרְיעַ לְבָן שֶׁל הָעֵינַיִם וְשֶׁל הָעֶצְמוֹת וְשֶׁל הַגִּידִים וְהַמַּח, וְהָאִשָּׁה שֶׁחָר שְׁבַעֲיָנִים וְשָׁעַר וּבֶשֶׁר וְעוֹר. וְגַם כֶּף שָׁמַיִם וְאַרְץ וְכָל חֵילֵיהֶם הַשְׁתַּתְּפוּ בִּיצִירָתוֹ: מִלְּאָכִים, מִהֶם יֵצֵר הַטּוֹב וְיֵצֵר הָרַע לְהִיּוֹת מְצִיר מְשֻׁנֵּיהֶם. שְׁמֵשׁ וּלְבָנָה לְהָאִיר לוֹ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת וְדָגִים לְהַתְּפַרְנֵס מֵהֶם, וְכָל עֲצִים וְזֵרְעֵי הָאָרֶץ לְהַתְּפַרְנֵס מֵהֶם.

מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? עָקַר אֶת אָבִיו וְאִמּוּ מִגֵּן עֵדֶן וְהִבְיָאָם עִמּוֹ, לְהִיּוֹת עִמּוֹ בְּחֻדוֹת בְּנוֹ, וְאִין חֻדוֹה כְּחֻדוֹת הַגְּאֻלָּה, שְׁכַתּוֹב בָּהּ (דְּבָרֵי הַיָּמִים - א טז) יִשְׁמַחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בְּגוֹיִם ה' מֶלֶךְ. אִזּוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הָעֵר מִלְּפָנֵי ה' כִּי בָא לְשִׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ. (עד כאן רעיא מהימנא).

חָזַר אוֹתוֹ צַל שֶׁל קָדָם וְהִלֵּךְ לְתוֹךְ הַבַּיִת כְּמוֹ דְמוֹת אָדָם. נִפְלַע עַל פָּנָיו רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, גִּזְכְּרִיתִי שְׁבַמְקוֹם זֶה רָאִיתִי אֶת רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, יוֹם אֶחָד הָיָה עוֹמֵד בְּמְקוֹם זֶה וְהָיָה אוֹמֵר כֵּן: פִּינְחָס בֶּן אֱלִעֶזֶר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן, בָּאוֹת י' קִטְנָה.

מִשּׁוּם שְׁשָׁנֵי א"ב רְשׁוּמִים - אֱלֹפָא בֵּיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת, וְאֱלֹפָא בֵּיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת קִטְנוֹת. אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת הֵן בְּעוֹלָם הַבָּא, וְאוֹתִיּוֹת קִטְנוֹת הֵן בְּעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. י' קִטְנָה, אוֹת בְּרִית הַקְּדוֹשׁ. כִּיּוֹן שְׁפִנְחָס קָנָא עַל בְּרִית זוֹ, נִתְּוֹסְפָה לוֹ י' קִטְנָה, סוּד בְּרִית זוֹ.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מָה אַעֲשֶׂה עִם מֹשֶׁה? בְּרִית זוֹ מִמֹּשֶׁה הָיְתָה, וְכִלְתּוּ הָיְתָה, גִּנְאִי הוּא לְתַת אוֹתָהּ לְאַחַר כְּלֵי דַעַת וְרִצּוֹן מֹשֶׁה. לֹא נָאָה זֶה. הַתְּחִיל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה, פִּנְחָס בֶּן אֱלִעֶזֶר בֶּן אֶהֱרָן הַכֹּהֵן. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מֵהוּ? אָמַר לוֹ, אֶתָּה הוּא שְׁמִסְרַתְּ נַפְשְׁךָ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵאָבְדוּ מִן הָעוֹלָם בְּכַמָּה פְּעָמִים, וְהוּא הִשִּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל כְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר מֹשֶׁה: מָה אֶתָּה רוֹצֵה מִמֶּנִּי? הָרִי הַכֹּל שְׁלֵךְ!



אָמַר לוֹ: הָרִי הַכֵּל שֶׁלְךָ הִיא, אָמַר לוֹ שֶׁתְּשֶׁרֶה בְּתוֹכוֹ. אָמַר מִשָּׁה:
הָרִי בְּלֵב שָׁלֵם תִּהְיֶה אֵלָיו. אָמַר לוֹ: אָמַר אֶתָּה בְּפִיךָ וְהָרֵם
קוֹלְךָ, שְׂאֵתָה מְסַרְתָּ אוֹתָהּ בְּרִצּוֹן וּבְלֵב שָׁלֵם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב לָכֵן אָמַר.
אֶתָּה אָמַר בְּרִצּוֹן: הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. שְׂאֵלוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, הִזָּה לוֹ לֹמַר: לָכֵן אָמַר לוֹ הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם. אָבֵל
לֹא כְּתוּב אֶלָּא לָכֵן אָמַר. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַעֲבָרָה מִמִּשָּׁה – לֹא. אֶלָּא כִּנֵּר
זֶה שֶׁמְדַלִּיקִים מִמֶּנּוּ – זֶה נֹתֵן וּמְהַנֶּה, וְזֶה לֹא נִגְרַע מִמֶּנּוּ.

בֵּא אוֹתוֹ הַצֵּל, וַיֵּשֶׁב, וַיִּשְׁקוּ. שְׁמַעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהִיא אוֹמֵר: פָּנּוּ
מִקּוּם, פָּנּוּ מִקּוּם לְרַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר, שֶׁהוּא אֶתְכֶם. שְׁשֻׁנֵינוּ,
שְׁכָל מִקּוּם שֶׁצְדִיק חִדַּשׁ בּוֹ דְּבַרֵי תוֹרָה, כְּשֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם פּוֹקֵד
אֶת אוֹתוֹ מִקּוּם וּבֵא אֵלָיו, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁשְׂרוּיִים בּוֹ צְדִיקִים אַחֲרֵים
לְחִדּוֹשׁ בְּאוֹתוֹ מִקּוּם שְׂאוּמָרִים דְּבַרֵי תוֹרָה, כְּמוֹ זֶה שֶׁהִיא בֵּא רַבִּי
פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר לְפָקֵד אֶת מְקוֹמוֹ וּמִצָּא צְדִיקִים אֵלּוֹ מְחִדְּשִׁים דְּבַרֵי
תוֹרָה, וְהִתְחַדַּשׁ כְּמִקְדָּם אוֹתוֹ דְּבַר שֶׁל רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, נֶאֱמַר הַדְּבַר שֶׁל רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֵאִיר, שֶׁהָרִי לֹא כְּתוּב
לָכֵן הִנְנִי נֹתֵן, אֶלָּא לָכֵן אָמַר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ. וְכִי דְבַר זֶה הִזָּה
גִּנּוּז מִחֲסִיד זֶה תַּחַת יָדְךָ וְלֹא הִיִּית אוֹמֵר?! אֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ שְׂזַכֵּינוּ
לְהִיּוֹת בְּסִיוֵעַ שֶׁל הַצֵּל הַקְּדוֹשׁ כֵּאֵן.

גַּם הוּא פִּתַח וְאָמַר מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי פְּנַחֵס, (קהלת ט) כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא
יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה וְגו' – כְּמָה נֶאֱמַר לוֹ לְאָדָם בְּעוֹד שֶׁהֵנֵר
דוֹלֵק וְשְׂרוּי עַל רֵאשׁוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל וְלַעֲשׂוֹת רִצּוֹן רְבוּנוּ, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ
הֵנֵר הוּא כ"ח שְׂשְׂרוּי עָלָיו, וְלָכֵן כְּתוּב (במדבר יד) יִגְדֵל נָא כַח יי. כַּח
יי, זֶהוּ כַּח שֶׁשׁוֹרָה עַל רֵאשׁ הַצְּדִיקִים וְכָל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּרִצּוֹן
רְבוּנָם. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, כָּל הָעוֹנֶה אֲמֵן יְהִי שְׁמִיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל
כַּחוּ. (זהו כחו)

וְדַאי צְרִיךְ לְעוֹרֵר כָּל אֵיבָרָיו בְּכַח חֲזַק, מִשּׁוּם שֶׁבְּהִתְעוֹרְרוֹת חֲזָקָה
שֶׁהִתְחַזַּק, הִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ כַּח קְדוֹשׁ עָלְיוֹן וְעָלָה לְתוֹךְ הַקְּדוֹשׁ,
וַיִּשְׁבֵּר כַּח וַחֲזַק הַצַּד הָאֲחֵר. וְלָכֵן בְּכַחַךְ, שְׂצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת רִצּוֹן רְבוּנָךְ.
כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וַחֲשָׁבוֹן וְגו', מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ כַּח יֵשׁ מַעֲשֵׂה הַשְׁתַּדְּלוּת
לְהִשְׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא מַעֲשֵׂה, עוֹלָם הַמַּעֲשֵׂה, לְהַשְׁלִים
סוּף הַמַּחֲשָׁבָה. וַחֲשָׁבוֹן – זֶהוּ עוֹלָם שְׁתַּלּוּי בְּדַבּוּר, שֶׁהָרִי הַחֲשָׁבוֹן
בְּדַבּוּר תַּלּוּי. וְלָכֵן כָּל הַגִּימַטְרִיאוֹת וְתַקּוּפוֹת הָעֵבוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם



בלבנה. ודעת - זהו סוד ששה צדדים שתלויים במחשבה, ונקראים עולם של אותה מחשבה. וחקמה - שהכל תלוי ממנה.

וכף אלו כלולים באותו כח, מה שאין כן בצד השאול, דרגת הגיהנם. שהרי כל אדם שלא משתדל בכ"ח זה בעולם הזה להכנס בו במעשה וחסבון ודעת וחקמה, סופו להכנס בשאול, שאין בו מעשה וחסבון ודעת וחקמה. שהרי הצד האחר הוא דרך שאול, שכתוב (משלי ז) דרכי שאול ביתה. מי שיתרפה מכ"ח הקדוש הזה, מתחזק בו צד האחר, ששאול ביתה.

אשר אתה הלך שמה. וכי כל בני העולם הולכים לשאול? כן, אבל עולים מיד, שכתוב (שמואל א-ב) מוריד שאול ויעל. פרט לאותם רשעים שלא הרהרו תשובה לעולמים, שיורדים ולא עולים. ואפלו צדיקים גמורים יורדים לשם. למה יורדים? משום שלוקחים כמה רשעים משם, ומעלים אותם למעלה. (ושם גורמים להם להרהר בתשובה) ומי הם? אותם שהרהרו תשובה בעולם הזה ולא יכלו, והסתלקו מהעולם. וצדיקים יורדים בגלל הרשעים לתוך השאול, ולוקחים אותם, ומעלים אותם משם.

אמר רבי יוסי, כתוב (קהלת ז) אחת לאחת למצא חשבון. חשבון של גימטריאות שעומדים בלבנה, באיזו דרגה שלה הם? לא השיב לו. אמר, שמעתי ולא נזכרתי בדבר. קם אותו הצל והכה בעיניו של רבי אבא. נפל על פניו מתוך פחד. עד שהיה נופל על פניו, נפל פסוק בפיו, שכתוב (שיר השירים ז) עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים. ואלו העינים שלה: פרפראות לתוך חכמה עליונה שנמשכה מלמעלה, ומתוך חשבון ותקופות ועבורים מתמלאים, ונעשו ברכות, שיצאו מימיו לכל הצדדים, (אותן עינים) עד שנפקדו לכל חשבון ועבורי הלבנה בלבד (שבחוק) וכוכבים ומזלות לעשות חשבון, וזהו שער בת רבים, זוהי הלבנה שבחוק.

אמר רבי אבא לרבי יוסי, אותה מרגלית קדושה שהיתה תחת ירך, מתוך סיוע של החסיד הקדוש שהוא אצלנו, כמה יפה הוא, וחרנו בו. שהרי ודאי לא צריך להוציא אשה להשרות במקום אחר, עד שבעלה יצוה ויתן לה רשות ללכת, ומודיעים לבעלה בהתקלה, ומפיס אותו שהוא יצוה אותה ויתן לה רשות ללכת לאותו מקום. כך הקדוש ברוך הוא פיס את משה, ועד שנתן לו רשות ואמר לו:



אמר אתה, הנני נתן לו את ברית שלום, לשרות בתוכו. ועד שנתן לה רשות ללכת לשם, לא הלכה.

מניין לנו? מצדיקו של עולם, שנתן לה רשות לשרות בתוך צדיקי העולם הזה. וישבה עמם כמו כלה בתוך הקשוחים שלה. וצדיק העולם רואה ושמח בזה. אבל בין זרועות בעלה שוכבת, וחוזרת להיות אתם, וישבה לבעלה, כמו שנאמר (אסתר ב) בערב היא באה ובבקר היא שבה. בערב היא באה לבעלה, ובבקר היא שבה לצדיקי העולם, והכל ברשות בעלה. (זהו שכתוב (תהלים לו) וצדיק חונן ונותן).

ומישה כף אמר, הנני נתן לו את בריתי. כמו שצדיק שלמעלה נותן, גם אני הנני נותן, מתנה להחזיר מתנה היא, ובשכיל ברית זו הרויח כהנה עליונה. ואם לא תהיה אתו, לא יתקשר פנחס בדרגת כהנה עליונה, שהרי ברית דבקה תמיד בימין עליון. וימין עליון זה עתיד לבנות בית מקדש, שהוא ברית.

אמר רבי אבא, נזכרתי בדבר אחד ששמעתי מהמנורה הקדושה, ששמע משמו של רבי אליעזר. יום אחד בא לפניו גוי אחד ואמר לו: זקן זקן, שלש בעיות אני רוצה לתבע ממך. אחת, שאתם אומרים שיבנה לכם בית מקדש אחר, והרי לא היו להבנות אלא רק פעמים – בית ראשון ובית שני. בית שלישי (ובית רביעי) לא תמצא בתורה, והרי מה שהיה לו להבנות כבר נבנו, ולעולם אין בו יותר, שהרי שני בתי ישראל קרא להם הפסוק, וכתוב (חגי ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון.

ועוד, שאתם אומרים שאתם קרובים למלך העליון יותר מכל שאר העמים. מי שקרוב למלך הוא שמח (יותר) תמיד, בלי צער, בלי פחד, בלי דחק, והרי אתם בצער ובדחק ובגיגון תמיד יותר מכל בני העולם, ולנו לא התקרב צער ודחק וגיגון כלל. אנו קרובים למלך העליון, ואתם רחוקים ממנו, ולכן יש לכם צער ודחק, אבל וגיגון, מה שאין לנו.

ועוד, שאתם לא אוכלים נבלות וטרפות כדי שתהיו בריאים וגופכם יהיה בכריאות. אנו אוכלים כל מה שרוצים, ואנו חזקים בכח בכריאות, וכל איברינו בעמדם. ואתם שלא אוכלים חלשים כלכם בחלאים רעים ובשכר יותר מכל שאר העמים. עם



שְׁשׂוּנָא אַתְכֶם אֱלֵהִיכֶם בְּכַל. זָקֵן זָקֵן, אֵל תֹּאמֶר לִי דְבַר, שְׁלֹא אֲשַׁמַּע אוֹתְךָ וְלֹא אֶקְבַּל מִמֶּךָ. הַרִים רַבִּי אֶלְעָזָר עֵינָיו וְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וְנִעְשָׂה גַל שֶׁל עֲצָמוֹת.

בַּיּוֹן שָׁנָח רְגֵזוֹ, הִחְזִיר רֹאשׁוֹ וּבָכָה, וְאָמַר, (תהלים ח) ה' אֲדַנִּינוּ מִה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. כַּמָּה חֲזֵק כַּח הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, חֲזֵק בְּכָל הָאָרֶץ, וְכַמָּה חֲבִיבִים דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, שְׂאִין לָךְ דְּבַר קָטָן שְׁלֹא תִמְצָא בַּתּוֹרָה, וְאִין לָךְ דְּבַר קָטָן שֶׁבָּא בַּתּוֹרָה שְׁלֹא יֵצֵא מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. דְּבָרִים אֵלּוּ שְׁשָׂאֵל אוֹתוֹ רְשָׁע, אָנִי שְׂאֵלְתִי יוֹם אֶחָד אֶת אֱלֹהֵינוּ, וְאָמַר שֶׁהָרִי בִישִׁיבַת הָרְקִיעַ הִסְתַּדְּרוּ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכַךְ זֶה:

שְׁפִשִׁי צִאָּו יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹתֶם בְּאָרֶץ כְּמִלְאָכִים קְדוֹשִׁים שֶׁל מַעְלָה, וְרָצָה לְבָנוֹת לָהֶם בֵּית קְדוֹשׁ וְלִהְיוֹרִידוֹ מִתּוֹךְ שָׁמַי הָרְקִיעִים וְלִנְטַע אֶת יִשְׂרָאֵל, נְצִיב קְדוֹשׁ, כְּמוֹ הַדְּמוּת שְׁלִמְעֵלָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות טו) תִּבְאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בְּהַר נֹחַלְתְּךָ. בְּאִיזָה מְקוֹם. בְּמִכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַּת ה'. בְּאוֹתוֹ שֶׁפְּעֻלַּת אֶתְּהָ ה', וְלֹא אַחַר. מְכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַּת ה' - זֶה בֵּית רֹאשׁוֹן. מְקָדֵשׁ ה' כּוֹנְנָו יְדִיךָ - זֶה בֵּית שְׁנִי. וְשְׁנִיָּהֶם אֲמָנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם.

וּמִשְׁהִרְגִּיזוֹ לִפְנֵינוּ בַּמִּדְבָּר - מִתּוֹ, וְהִכְנִיס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵיהֶם לְאָרֶץ, (למדו מעשיהם) וְהַבֵּית נִבְנָה עַל יְדֵי אָדָם, וְלִכְּן לֹא עָמַד. וְשִׁלְמָה הָיָה יוֹדַע שְׁמִשׁוֹם שֶׁמִּעֲשָׂה זֶה שֶׁל אָדָם לֹא יַעֲמַד, וְעַל זֶה אָמַר, (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׁוֹא עָמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, שֶׁהָרִי אִין לוֹ בּוֹ עֲמִידָה. בִּימֵי עֲזָרָא גֵרָם הַחֲטָא, וְהִצְטָרְכוּ הֵם לְבָנוֹת, וְלֹא הָיְתָה בּוֹ עֲמִידָה. וְעַד עַכְשָׁו בְּנֵין הָרֹאשׁוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הָיָה בְּעוֹלָם, וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּתוּב (שם קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה'. הוּא וְלֹא אַחַר. וְלִבְנֵין זֶה אָנוּ מַחְכִּים, וְלֹא בְּנֵין אָדָם, שְׂאִין לוֹ עֲמִידָה כָּלֵל.

בֵּית רֹאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי יוֹרִיד אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֶחָד מִלְּמַעְלָה. בֵּית רֹאשׁוֹן בְּכִסּוּי, וּבֵית שְׁנִי בְּגִלּוּי. אוֹתוֹ בֵּית יְהִיָּה בְּגִלּוּי, שְׁנִקְרָא בֵּית שְׁנִי, שְׁיִרְאָה לְכָל הָעוֹלָם אֲמָנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲדוּהָ שְׁלֵמָה וְרִצּוֹן הַלֵּב בְּכָל עֲמִידָה.

אוֹתוֹ בֵּית רֹאשׁוֹן בְּכִסּוּי עֲלָה לְמַעְלָה, עַל גַּב אוֹתוֹ שְׁבָגְלוּי. וְכָל הָעוֹלָם יִרְאוּ עֲנָנֵי כְבוֹד שְׁסוּבְבִים עַל גַּב אוֹתוֹ שְׁבָגְלוּי. וּבַתּוֹךְ



אותם עננים יהיה בית ראשון במעשה טמיר שעולה עד רום כבוד השמים, ולבנין זה אנו מחכים.

וְעַד עכשו לא היה בעולם, שאפלו עיר של ירושלים לא תהיה אמנות אדם, שהרי כתוב (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו'. אם לעיר כתוב כך – כל שכן הבית, שהוא דיור שלו. ומעשה זה הרי ראוי להיות בראש כשיצאו ישראל ממצרים, והסתלק עד לסוף הימים בגאלה האחרונה.

שְׂאֵלָה אחרת, שודאי אנו קרובים למלך העליון יותר מכל שאר העמים – ודאי כך זה, שישאל עשה אותם הקדוש ברוך הוא לב כל העולם. וכך הם ישראל בין שאר העמים, כמו לב בין האיברים. כמו שהאיברים לא יכולים לעמד בעולם אפלו רגע אחד בלי לב, כך העמים כלם לא יכולים לעמד בעולם בלי ישראל. וכך גם ירושלים בתוך שאר הארצות כמו לב בתוך האיברים, ועל כך היא באמצע כל העולם, כמו לב בתוך האיברים.

וישראל מתנהגים בתוך שאר העמים כמו הלב בתוך האיברים. הלב הוא רך וחלש, והוא קיום כל האיברים. לא יודע מצער וצרה ויגון כלל, רק הלב, שבו הקיום, שבו השכל. שאר האיברים לא התקרב בהם כלל, שהרי אין בהם קיום ולא יודעים דבר. כל שאר האיברים לא קרובים למלך, שהוא חכמה ושכל, ששרוי במח, אלא רק הלב. ושאר האיברים רחוקים ממנו ולא יודעים כלל. כך ישראל קרובים למלך הקדוש, ושאר העמים רחוקים ממנו.

שְׂאֵלָה אחרת, שישאל לא אוכלים נבלות וטרפות וטנוף ולכלוך ושקצים ורמשים כשאר העמים – כך הוא, שהרי הלב הוא רך וחלש, ומלך ועמידת כל שאר האיברים. לא לוקח למזונו, רק ברור וצחות כל הדם, ומזונו נקי וברור, והוא רך וחלש מהכל, ושאר הפסלת מניח לכל האיברים, וכל שאר האיברים לא משגיחים בזה, אלא כל פסלת ורע של הכל לוקחים, והם בחזק כמו שראוי להם.

וְעַל זה בכל שאר האיברים יש אבעבועות, שאת או ספחת, סגירות הצרעת. ללב אין כלום מכל אלה, אלא הוא נקי וברור מהכל, אין בו מום כלל. כך הקדוש ברוך הוא לקח את ישראל, שהוא נקי וברור שאין בו מום, ועליו כתוב (שיר השירים ד) כלך יפה רעיתי ומום



אין בך. בא רבי יוסי, נשק ידו ואמר, אלו לא באתי לעולם רק כדי לשמע את זה – די לי.

וישם איש ישראל המכה וגו'. אמר רבי יצחק, פסוק זה היה צריך להכתב: ושם איש ישראל אשר הכה פנחס, ולא המכה אשר הכה. לא נאמר אלא בדרך נסתר.

אף כך אמר רבי אלעזר (רבי שמעון), כיון שהעלה הקדוש ברוך הוא את פנחס לכהנה גדולה, לא רצה להזכיר לפנחס את הרג האדם, שהרי לא ראוי לכהן גדול. טרם העלהו לכהנה גדולה הזכיר לו, ואמר, וירא פנחס [וגו'] ויקח רמח וגו', וידקר את שניהם וגו'. כיון שהעלהו לכהנה גדולה, לא הזכיר שמו בהרג, שלא ראוי לו, וחס עליו כבוד הקדוש ברוך הוא, שפנה גדול לא ראוי להזכיר בהרג. ושם האשה המכה, גם כן.

למוד הנגלה על דרך הסוד

שמעתי מפה קדוש אדמו"ר רבינו הסבא קדישא זכותו יגן עלינו משינאוע, על הכתוב שמעי בת וראי, הינו בת נקראת כנסת ישראל (כדאמרין בחגיגה בת, בתו של אברהם אבינו), צריכין ללמוד נגלה ונסתר, הינו (נגלה) בגמרא אמרין תא שמע, לשון שמיעה (שמעתא), ובנסתר בזהר הקדוש הוא לשון תא חזי. וזה שכתוב שמעי בת, (שילמד מקדם נגלה, תא שמע, כנו', ואחר כך) וראי, (תא חזי, בזהר הקדוש, הינו נסתר, כנזכר, ואחר כך) והטי אונן (ללמוד הנגלה שלמדת, להבינו גם כן על דרך האמת הנסתר). ונדפס אחר כך זה בספר דברי יחזקאל, אולם נודע ומוכן עד כמה חביב דבר שנשמע מפי הצדיק בעצמו וכו'.

ובאותם דברים בשבת קדש שהגיד אדמו"ר הקדוש הנזכר לעיל על הכתוב שמעי וכו' והטי אונן ללמוד הנגלה להבינו על פי סוד, ואמר אז לדגמא כמו הגאון הקדוש מורינו הרב רבי אריה לייב זכותו יגן עלינו מוישניצא בעל אריה דבי עלאי, שהיה דרכו בקדש אחרי סעדת ליל שבת קדש (ובפרט בלילות הארכות בחורף) היה יושב ולוקח בביתו ללמוד הגמרא עם ספר מהרש"א (שהיה אז נדפס רק בפני עצמו). אמנם אבי (הוא רבינו הגאון הקדוש בעל דברי חיים) זכרוננו לברכה היה אומר עליו (על האריה דבי עלאי), שכל למודיו אז גם בנגלה אפילו בימות החל הם כלם על דרך סוד יפרשם גם כן. (דברי תורה מונקאטש, מהדורה ו', נ"ז)

הזהר סגלה אף שאינו מבין

ובנדון שאר הלמוד יהיה בזה האופן: מי שהוא בעל עסק גדול יהיה רב למודו בזהר הקדוש אף שאינו מבין, כי מה אכפת ליה שאינו מבין אפלו הכי הוא סגלה. (מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים דף תקע"א)



סדר הלימוד ליום כא אייר [יום 228 בשנה]

רבי שמעון היה הולך מקפוטקיא ללוד, ורבי יהודה הלך עמו. עד שהיו הולכים, פגע בהם רבי פנחס בן יאיר, ושני אנשים מחמרים אחריו. עמד חמורו של רבי פנחס. טענו אותו, ולא הלך. אמר רבי פנחס, השאירו אותו, שהרי ריח של פנים חדשות הריח, או שנס יעשה לנו כאן. עד שהם שם, יצא רבי שמעון מאחרי סלע אחד, נטל חמור והלך. אמר רבי פנחס, ולא אמרתי לכם שהרי ריח של פנים חדשות הריח!?

ירד וגפף אותו רבי פנחס ובכה. אמר לו, ראיתי בחלומי שבאה שכניה אלי ונתנה לי אוצרות גדולים, ושמתתי בה. ועכשו כפי שראיתי. אמר רבי שמעון, מקול פרסות חמורך ידעתי שזה אתה. כעת חדרה שלמה. אמר רבי פנחס, נשב במקום אחד, שדברי התורה צריכים צחות. מצאו מעין מים ועץ, וישבו.

אמר רבי פנחס, מסתכל הייתי שזה לתחית המתים בדרך אחר יעשה להם הקדוש ברוך הוא, ומה שהיה בעת ראשון, יהיה אז אחרון. מנין לנו? מאותן עצמות, אותן עצמות שהחיה הקדוש ברוך הוא על ידי יחזקאל, שכתוב (יחזקאל לו) ותקרבו העצמות עצם אל עצמו – בהתחלה, ואחר כך כתוב, וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה וגו'. ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם – שהרי מה שהפשיט בתחלה, יהיה אחרון. בתחלה (הפשיט מרוח, ואחר כך) עור, ואחר כך בשר. בתחלה הפשיט מרוח, ואחר כך עור, ואחר כך בשר, ואחר כך עצמות.

אמר רבי שמעון, בזה התקשו האחרונים, אבל עצמות אלה שהחיה הקדוש ברוך הוא, נסים ואותות משנים עשה בהם הקדוש ברוך הוא. בא וראה מה כתוב, (איוב י) זכר נא כי כחמר עשיתני ואל עפר תשיבני. מה כתוב אחריו? הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני. עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשכני. עתיד הקדוש ברוך הוא, לאחר שיבלה האדם בעפר ויגיע זמן של תחית המתים, שאותה עצם שתשאר, לעשות אותה כמו עסה זו, וכמו גבינה של חלב ונביעת החלב, שאותה נביעה נקיה ומצחצחת בצחות אותה עצם. תתערב אותה העצם ותמחה כמו חלב, ואחר כך



יִקְפִּיא אוֹתָהּ, וְתִצְטִיר בְּצִיּוֹר כְּמוֹ גְבִינָה בְּקַפְאוֹן, וְאַחַר כֵּן יִמְשֹׁךְ עָלֶיהָ עוֹר וּבָשָׂר וְעֲצָמוֹת וְגִידִים.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב הֵלֵא כְחֹלֶב תְּתִיכְנִי וְכַגְבִּינָה תִקְפִּיאֲנִי. הִתְכַּתְנִי לֹא כְּתוֹב, אֲלֵא תְתִיכְנִי. הִקְפִּיתְנִי לֹא כְּתוֹב, אֲלֵא תִקְפִּיאֲנִי. הִלְבַּשְׁתְּנִי לֹא כְּתוֹב, אֲלֵא תִלְבִּישְׁנִי. סוֹכַכְתְּנִי לֹא כְּתוֹב, אֲלֵא תְסוֹכְכְנִי. כָּלֵם מִשְׁמַע שְׁלֹאֲחַר זְמַן.

וְאַחַר כֵּן מַה כְּתוֹב? חַיִּים וְחֹסֵד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי – זוֹ רוּחַ הַחַיִּים. (וְאִם תֹּאמַר), הֲרֵי כְּתוֹב עֲשִׂיתָ עִמָּדִי, וְלֹא כְּתוֹב תַּעֲשֶׂה! אֲלֵא כֵּן אָמַר, חַיִּים וְחֹסֵד עֲשִׂיתָ עִמָּדִי. בְּאוֹתוֹ עוֹלָם זָרַקְתָּ בִּי רוּחַ חַיִּים, אֲבָל וּפְקַדְתָּךְ – שְׁמִלְכַת הַמֶּלֶךְ – שְׁמָרָה רוּחִי, הִיא שְׁמָרָה אֶת רוּחִי בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. מַה זֶה וּפְקַדְתָּךְ? שְׁאַתָּה עֲתִיד לִפְקֹד אוֹתָהּ בַּתְּחִלָּה.

(שְׁמָרָה רוּחִי) וְסוּד דְּבַר זֶה – כָּל נַפְשוֹת הַצְּדִיקִים גְּנוּזוֹת וְטְמִירוֹת תַּחַת כֹּסֵא הַמֶּלֶךְ, וְהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם לְהַשִּׁיבָן לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וּפְקַדְתָּךְ שְׁמָרָה רוּחִי. מַה זֶה וּפְקַדְתָּךְ? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים קט) פְּקַדְתּוֹ יִקַּח אַחֵר. פְּקַדְתָּךְ – זוֹהִי מִלְכַת הַמֶּלֶךְ, שְׁכָל הַרוּחוֹת הֵם פְּקַדוֹנוֹת בְּיָדֶיהָ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם לא) בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי וְגו', וְהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָם, בְּגִלְלָה זֶה שְׁמָרָה רוּחִי, וְהִיא שׁוֹמֶרֶת אוֹתָהּ.

כְּמוֹ זֶה אָמַר דָּוִד, (שם פו) שְׁמָרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. שְׁמָרָה – זוֹ מִלְכַת הַמֶּלֶךְ, שְׁהִיא שְׁמָרָה נַפְשִׁי, בְּגִלְלָה כִּי חָסִיד אָנִי. וּבְכָל מְקוֹם שְׁכָתוֹב סֶתֶם – זוֹ הַמִּלְכָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, (שְׁמוֹת טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַעַתְּ שָׁמַע בְּקוֹל ה' אֲלֵהֶיךָ.

בְּכָה רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר, וְלֹא אִמְרַתִּי לָךְ שֶׁהַשְּׂכִינָה נִתְּנָה לִי אוֹצְרוֹת וּמִתְּנוּת!? אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שְׁזָכִיתִי לְרֵאוֹתְךָ וְשָׁמַעְתִּי אֶת זֶה. אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן מִילָא אוֹתָהּ עֲצָם, מַה יַּעֲשֶׂה מִשְׁאָר הָעֲצָמוֹת שְׁיִמְצָאוּ? אָמַר לוֹ, כִּלְיָן יִכְלְלוּ בְּאוֹתָהּ נְבִיעָה שֶׁל עֲצָם זוֹ, וַיִּכְלְלוּ יַחַד אֹתָהּ, וְהַכֵּל יַעֲשֶׂה עֶסֶה אַחַת, וְשֵׁם יִצְטִיר צִיּוֹר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה נח) וְעֲצָמֶיךָ יִחְלִיץ. מַה זֶה יִחְלִיץ? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (הושע ה) חֲלֵץ מֵהֶם. כָּלֵם יַעֲבְרוּ מִקִּיּוּמָם וַיִּכְלְלוּ בְּעֲצָם הַזֹּאת לְהִיּוֹת עֶסֶה אַחַת, וְאֵז (ישעיה שם) וְהָיִיתָ כְּגֵן רוּחַ וְכְמוֹצָא מִים וְגו'. (אָמַר הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן)

רַעֲיָא מְהִימְנָא

אָמַר רוּעָה הַנֶּאֱמָן, אוֹי לָהֶם לְבָנֵי אָדָם שֶׁהֵם אֶטוּמֵי לֵב, סְתוּמֵי עֵינַיִם, שְׁלֹא יוֹדְעִים שְׁכַשְׁבָא הַלִּילָה שְׁעָרֵי הַגִּיהֵנָם נִפְתָּחִים,



שְׁהִיא מָרָה. וְעֲשֵׂנִים שְׁלֵה שְׁמִתְפַּשְׁטִים עוֹלִים עַד לַמַּח. וְכִמָּה חִילוֹת יֵצֵר הָרַע מִתְפַּשְׁטִים בְּכָל אֵיבָרֵי הַגּוּף, וְשַׁעֲרֵי גֵן עֵדֶן, שֶׁהוּא עֵינֵי הַלֵּב, נִסְתָּמִים וְלֹא נִפְתָּחִים. שְׁכָל אֹרוֹת הָעֵינַיִם יוֹצְאִים מֵהַלֵּב.

וְשַׁעֲרֵי הַלֵּב, אוֹתָם עֵינַיִם נִסְתָּמוֹת, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלוֹת בְּמִזִּיקִים הִלְלוּ, שֶׁהֵם לִילִית, וְלֹא שׁוֹלְטִים בְּאֹרוֹת הַלֵּב, שֶׁהֵם מְלֹאכִים שְׁמִתְפַּשְׁטִים בְּכָל הָאֵיבָרִים כַּעֲנַפֵּי הָעֵץ לְכָל צֶדֶ. בְּאוֹתוֹ זְמַן הֵם כְּלֵם אֹרוֹת נִסְתָּרִים בְּלֵב, וּמִתְכַּנְּסִים אֵלָיו כְּמוֹ יוֹנִים לְאַרְבוֹתֵיהֶם, כְּמוֹ נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ וְכָל מִין וּמִין שֶׁנִּכְנְסוּ עִמּוֹ לַתְּבָה.

וּמִזִּיקִים שְׁמִתְגַּבְּרִים עַל כָּל אֵיבָרֵי הַגּוּף, כְּמוֹ מִי הַמְּבוּל שֶׁגָּבְרוּ עָלָיו ט"ו אָמָה, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא בְּיָהּ, וְהִסְתַּלַּק י"ה מֵהַגּוּף וְנִשְׁאַר אֶל"ם, בְּלִי רֵאִיָּה וְשִׁמְיָעָה וְרִיחַ וְדַבּוּר. וְסוּד הַדְּבָר – (תְּהִלִּים לט) נֶאֱלָמְתִי דוּמְיָה (הַחֲשִׁיתִי מִטוֹב וּכְאִבִי נֶעְפֶּר). דוּמְיָה – דו"ם י"ה. כְּאוֹתוֹ זְמַן, חִמַּשׁ עֶשְׂרֵה אָמָה גָּבְרוּ הַמִּזִּיקִים עַל הַגּוּף, וְהֵם כְּמוֹ תֵּלֶם לְעֶרְוָה. וְכִמוֹ שֶׁנֶּחַ שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה בְּשִׁלְיָחוֹתוֹ, גַּם כִּי שְׁלַח נִשְׁמָה בְּאָדָם, רוּחוֹ בְּשִׁלְיָחוֹתוֹ, וְלִכְן צָרִיךְ אָדָם לְהַפְקִיד אוֹתָהּ בְּמַלְכָּה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים לא) בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי. וְאִם הִיא אֲסוּרָה בְּחָטְאֵי הַגּוּף וּבִידֵי חִילוֹת יֵצֵר הָרַע, מָה כָּתוּב? בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי ה' אֶל אֲמַת.

וְעוֹד, בְּזִמְן שֶׁהִיא חִיבָת, מָה כָּתוּב בְּרוּחוֹ? (מִשְׁלֵי יא) יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רַע. שֶׁהוּלֵךְ מִיָּד לְיָד בְּמַחְנוֹת הַיֵּצֵר הָרַע שְׁשׁוּרִים עָלָיו בְּחָטְאָיו, וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם. וְזֶהוּ שֶׁמֵּרָאָה עֲצָמוֹ בְּמַדִּינָה אַחֲרֵת אוּ בְּמַלְכוּת אַחֲרֵת, וְלַפְעָמִים בְּאַשְׁפָּה, כְּפִי עֲוֹנוֹתָיו. וְאִם הוּא צַדִּיק, כָּל מַחְנוֹת הַיֵּצֵר הַטוֹב כְּלֵם, וּפְנִיָּהּם וּכְנִפְיָהּם פְּרוּדוֹת לְקַבֵּל רוּחַ, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלוֹת, לְמְקוֹם חִיוֹת הַכֶּסֶס, וְשֵׁם רוּאָה כְּמָה חֲזִיוֹנוֹת, דְּמִיוֹנוֹת וּמֵרָאוֹת נְבוּאָה. וּמִשּׁוּם זֶה פְּרָשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁחִלוּם אַחַד מִשְּׁשִׁים שָׁל נְבוּאָה.

וְעוֹד, (תְּהִלִּים פו) שְׁמָרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי – אִף עַל גַּב שֶׁפְּרָשׁוּהָ בְּגִמְרָא, וְלֹא חָסִיד אָנִי, שְׁכָל מַלְכֵי מְזֻרַח וּמַעֲרָב יִשְׁנִים עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת, וְאָנִי (שֵׁם קִיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁכָל מַלְכֵי מְזֻרַח וּמַעֲרָב וְכוּ', וְאָנִי יָדִי מְלַכְלָכוֹת בְּדָם שֶׁפִּיר וְשִׁלְיָה כְּדִי לְטַהֵר אֶשֶׁה לְבַעֲלָהּ. מִיָּד נִזְדַּמְּנָה לוֹ צְפָרְדַּע אַחַת וְאָמְרָה לוֹ, לְמָה אַתָּה מְשַׁבַּח עֲצָמְךָ לּוֹמֵר חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ?



וְאֵנִי כָּל לַיְלָה לֹא יִשְׁנָה לְשִׁבְחָ לּוֹ וְלִנְגֵן לְפָנָיו! אָמַר דָּוִד, אוֹי לְמַמְנָה שֶׁל אוֹתָהּ צְפָרְדַּע שְׁלֹא יוֹדַע מַה שָּׁאֲנִי אוֹמֵר, שְׁלֹא אֲמַרְתִּי כִּי חֲסִיד אָנִי.

אָלֵא מִשׁוּם שֶׁפָּרְשׂוּהוּ חֲכָמִים, וְלֹא עִם הָאָרֶץ הָאָרֶץ חֲסִיד, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִימֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא חֲסִיד. וּמִשׁוּם זֶה מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה נִקְרָא חֲסִיד. בְּגִלְלָה זֶה אֲמַרְתִּי לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמֵרָה נִפְשִׁי, וְלֹא תִדּוֹן אוֹתָהּ כְּמַעֲשֵׂה אֱלוֹהִים עִמִּי הָאָרְצוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְלֹא עִם הָאָרֶץ חֲסִיד. וְאִם תֹּאמַר, כִּמְהָ עִמִּי הָאָרְצוֹת הֵם שֶׁעָשׂוּ חֲסִיד – אֲלֵא כִּךְ פָּרְשׂוּהוּ: אֵיזֶהוּ חֲסִיד? זֶה הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ. כְּמוֹ דָּוִד שֶׁהָיָה מְחַבֵּר. וְמָה הָיָה מְחַבֵּר? תּוֹרָה שֶׁל לְמַעַלָּה הָיָה מְחַבֵּר עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם זֶה, שְׁמֵרָה נִפְשִׁי כִּי חֲסִיד אָנִי.

וּבְשִׂאֲדָם מֵת, מַה כְּתוּב בְּנִפְשׁ הַזֶּה? (מְשִׁלִּי ו') בְּהַתְּלַכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עָלֶיךָ, וְהִקִּיצוֹת – לְתַחֲתֵת הַמֵּתִים – הִיא תִּשְׁיַחֲךָ. זֶה לְתַחֲתֵת הַמֵּתִים יָפָה, שִׁיעֲמִיד אֶת הָאָדָם, אָבֵל לְשִׁכְרֵי הַנְּשֻׁמָּה בְּעוֹלָם הַבָּא מַה יְהִיָּה?

אָלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַבֵּישׁ אוֹתָהּ כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה בְּעֲנֵנֵי כְבוֹד. כְּמוֹ בַּתְּחִלָּה תִּכְנֵס בְּמַרְאֵה, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַגּוֹף, כְּלוּלָה בְּרַמ"ח אֵיבָרִים. גַּם כִּךְ תִּכְנֵס בְּמַרְאֵה כְּלוּלָה בְּמֵאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מֵצוּוֹת, וּבְמֵאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֲוֵרוֹת שֶׁנִּפְרְדִים מֵאוֹתָהּ מַרְאֵה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בְּמִדְבָר יב') וַיֹּאמֶר אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בְּמַרְאֵה אֱלֹהֵי אֶתְדַע. וּבְלִבּוֹשֵׁי עֲנָנֵי כְבוֹד – (בְּרֵאשִׁית ט) וַיִּרְאִיתִיהָ לְזָכֹר בְּרִית עוֹלָם, זֶה אֶסְפְּקֶלְרִיהָ הַמְּאִירָה. (בְּמִדְבָר יב') בְּחֵלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ – זֶה אֶסְפְּקֶלְרִיהָ שֶׁאֵינָה מְאִירָה, כְּלוּלָה מְשַׁלֵּשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וּחֲמֵשֶׁה אֲוֵרוֹת, כְּחֻשְׁבוֹן יִשְׁנָה, וְהֵינּוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲנִי יִשְׁנָה. אֶחָד בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא. וְהֵם בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְסוּד שְׁלָהֶם – (שְׁמוֹת ג) זֶה שְׁמִי לְעֵלָם. י"ה עִם שְׁמִי – שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּחֲמֵשֶׁה וּשְׁשִׁים. ו"ה עִם זְכָרִי – מֵאֲתִים וּשְׁמוֹנֶה וְאַרְבָּעִים. וְכַרְוִזִים יוֹרְדִים וְעוֹלִים לְפָנָיו: תִּנּוּ כְבוֹד (לְדָמוֹת) לְכְבוֹד הַמְּלָךְ.

וְהֵינּוּ (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. וְהוּא שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ בְּשִׁתֵּי דְמִיּוֹת, בְּשְׁנֵי גַנִּים (פְּנִים), שֶׁנֶּאֱמַר עָלֵיהֶם (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים. הִיא עֹלֶת עַל הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ (דְּבָרִים ד) כִּי לֹא רְאִיתָם כָּל תְּמוּנָה. וְעַל שְׁאָר הַדְּמִיּוֹת



פְּתוּב, תְּמוֹנַת כָּל וְגו'. (כמדבר יב) וּתְמוֹנַת ה' יְבִיט. וּתְרִי"ג מְלֶאכִים
מְעֵלִים אֶת הַנְּשָׁמָה בְּדַמְיוֹת אֱלוֹ, כְּלָם וּפְנִיָּהֶם וּכְנִפְיָהֶם פְּרֻדוֹת, לְקִים
אֶת הַפְּסוּק שֶׁפְּתוּב בָּהֶם (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כְּנִפֵי נְשָׁרִים וְאָבֵא
אֶתְכֶם אֵלַי.

כְּמוֹ שֶׁיֵּצְאוּ מִמְצָרִים וְהִלְכוּ בְּעַנְיֵי כְבוֹד, וּבְכָל אוֹתוֹ כְּבוֹד כְּמוֹ זֶה
תְּהִיָּה יְצִיאַת הַנְּשָׁמָה מִגּוֹף שֶׁל טְפָה סְרוּחָה לְלַכַּת לְשָׁנֵי גְנִים,
שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁלֹּהֶם בְּשֵׁם ה', וּבְגִלְלוֹ נֶאֱמַר (תהלים צו) יִשְׁמְחוּ
הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקִים בְּאָדָם (ישעיה ל) וְלֹא יִכְנַף עוֹד
מוֹרִיף, לְגַבִּיף, (שם ו) בְּשִׁתִּים יִכְסֶה פָּנָיו, אֲלֵא – וְהָיוּ עֵינָיָהּ רְאוּת אֶת
מוֹרִיף. וּמִצַּד הַמְּרֹאוֹת הִלְלוּ זָכָה מִשֶּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, רַבֵּן שֶׁל
נְבִיאִים וְחֻכְמִים. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֶתְהָ הוּא שְׁזִכִּיתָ בְּחִיף
לְמָה שֶׁיִּזְכּוּ צְדִיקִים אַחַר חַיֵּיהֶם, אֲשֶׁרֵי חִלְקָהּ!

דְּבַר אַחַר, שְׁמֶרָה נִפְשֵׁי כִי חֲסִיד אָנִי – לְמָה? כְּדֵי שֶׁאֶתְחַסֵּד עִם
אָנִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ אָנִי וְהָיָה. אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמִּפְרִיד אָנִי מֵהוּא,
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ. שֶׁהַכֹּל אֶחָד בְּלֵי פְרוּד. זֶהוּ
שֶׁפְּתוּב (דברים לב) רָאוּ עֵתָה כִי אָנִי אָנִי הוּא [וְגו'], אָנִי אָמִית וְאֶחָהּ
מִחֲצָתִי וְאָנִי אֶרְפָּא וְאִין מִיָּדִי מִצִּיל. אָנִי יְהוָה, אָנִי הוּא וְלֹא אַחֵר.
וְזֶה אָנִי מִן אֲדָנָי. ה' – עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי.

וּמִשׁוּם שֶׁיְהוָה הוּא לְיָמִין, שֶׁהוּא חֲסֵד, אָמַר, שְׁמֶרָה נִפְשֵׁי
שֶׁאֶתְחַסֵּד בָּךְ עִם אָנִי, וְהוּא אֲדָנָי לְגַבּוּרָה. וּבִתְפֹאֲרַת
מִתְחַבְּרִים שְׁנֵי שְׁמוֹת – יֵאֱהוּדוּנָה. וְסוּד הַדְּבַר בְּחֲסֵד וּבְגַבּוּרָה
(יחזקאל א) וּפְנִיָּהֶם וּכְנִפְיָהֶם פְּרֻדוֹת מְלֻמְעָלָה. וּבִתְפֹאֲרַת שֶׁנֶּקְרָא (שמות
טו) ה' אִישׁ מְלַחֵמָה, מָה פְּתוּב? (יחזקאל א) שְׁתִּים חִבְרוֹת אִישׁ, שְׁנֵי
שְׁמוֹת מִתְחַבְּרִים בּוֹ כְּאֶחָד. וּשְׁתִּים מְכֻסּוֹת אֶת גּוּיִתִּיהֶנָּה. תְּפֹאֲרַת
נֶקְרָא גּוֹף, (דניאל י) וּגְוִיָּתוֹ כְּתָרְשִׁישׁ, יֵאֱהוּיָהּ.

הוֹשֵׁעַ עֲבָדְךָ אֶתְהָ אֱלֹהֵי. שֶׁמִּח נִפְשׁ עֲבָדְךָ. תְּנָה עֲזָךְ לְעַבְדְּךָ (תהלים
פז). שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים נַעֲשֶׂה דָוִד עֶבֶד בְּתִהְלָה הַזֶּה, כְּנִגְדֵי שֶׁלֹּשׁ
פְּעָמִים שֶׁהַעֲמִידוֹ בְּעַלֵּי הַמְּשָׁנָה שֶׁצָּרִיף אָדָם לְהִיּוֹת עֶבֶד בְּתִפְלָה:
בְּכָרוֹת הָרֵאוּנוֹת, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְסַדֵּר שְׂבָחוֹ לְפָנָיו רַבּוֹ. בְּאֲמֻצָּעִיוֹת,
כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמְבַקֵּשׁ פָּרֶס מִרַבּוֹ. וּבְאַחֲרוֹנוֹת, כְּמוֹ עֶבֶד שֶׁמוֹדֶה לְפָנָיו
רַבּוֹ בְּפָרֶס שֶׁקֵּבֵל מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ לוֹ.



וַיִּשְׁלַח פְּעָמִים שְׁעָבַד צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִצַּד הָעֲבוּדָה, שְׁפָרְשׁוּהָ בְּעֵלֵי
הַמִּשְׁנָה שְׂאִין עֲבוּדָה אֶלָּא תַּפְלָה, וּשְׁלֹשָׁה אַבוֹת נִקְרְאוּ
עֲבָדִים מִצְדָּה, עַל שֵׁם הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא עֲבוּדַת ה'. וְגַם כִּן מֹשֶׁה עֲבָד
ה'. וְלָכֵן (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אָבֵל לְגַבֵּי אַחֲרִים – כָּל
יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, מִצְדַּד הַמְּלָכוֹת. וְהִיא לָמָּה נִקְרְאת עֲבוּדָה?
כְּדֹרֵךְ אִשָּׁה לַעֲבַד לְבַעֲלָהּ, וְדֹרֵךְ בָּנִים לַעֲבַד אֶת אֲבֵיהֶם.

וְדוֹד נַעֲשֶׂה עָנִי, חֲסִיד וְעֲבָד. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב, (תהלים פו) תַּפְלָה לְדוֹד הֵטָה
אֲדֹנָי אֲזַנְךָ עֲנִי כִּי וְאֲבִיוֹן אָנִי. שְׁמֵרָה נִפְשִׁי כִּי חֲסִיד אָנִי.
הוֹשַׁע עֲבָדְךָ אֶתָּה אֱלֹהֵי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ. נַעֲשֶׂה עָנִי לְשַׁעַר הַמְּלָךְ,
שְׁנֹאֲמַר בָּהּ (שם נא) אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח. אֲדֹנָי הִיכָל, נַעֲשֶׂה עָנִי לְשַׁעַר
הַמְּלָךְ. וּמָה כָּתוּב? הֵטָה אֲדֹנָי אֲזַנְךָ עֲנִי, וְזוֹהִי שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה,
שֶׁהִיא אֲזֵן לְקַבֵּל תַּפְלוֹת וְלִשְׁמַע אוֹתָן, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (שם כב) כִּי לֹא בָּזָה
וְלֹא שָׁקַץ עֲנוֹת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֵלָיו שָׁמַע.

שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה עָנִי וְדַל מִצְדַּד אוֹת ד' מִן אַחַד, לְשֵׂאל מִן א"ח, שֶׁהוּא
עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, לְקַיֵּם בּוֹ (שם קטז) דְּלוֹתַי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, שֶׁלֹּא
יִמּוֹת מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם. וְשֵׂאל מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל
הָעֲנִיִּים, לְקַיֵּם בָּהֶם (שמואל-ב כב) וְאֵת עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ.

וְאַחַר כֵּן שֵׂאל בְּשִׁבִיל הַכְּהֻנִּים, שֶׁתַּחֲזוֹר עֲבוּדָה לְמִקּוֹמָהּ, וְנַעֲשֶׂה
עֲבָד. לְאַחַר שֶׁנִּתְּנָן לָהֶם תּוֹרָה מִצְדַּד הַחֲסֵד, לַעֲשׂוֹת גְּמוּלָה עִם
דְּלִיִּת מִהַתּוֹרָה, וְלָכֵן נַעֲשֶׂה חֲסִיד. כֵּן הִגִּיעַ לְשֵׁלֶשׁ סְפִירוֹת
הָעֲלִיוֹנוֹת. פִּתַּח וְאָמַר, (שם קלא) ה' לֹא גָבַהּ לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא
הִלְכֵתִי בְּגִדְלוֹת וּבִנְפִלְאוֹת מִמֶּנִּי.

שְׁלֵמוֹה אָמַר, הִרִי בִינָה הִיא שֶׁל מֹשֶׁה, אֲשֶׁאל בְּחֻמָּה עֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא
מַעַל דְּרָגָתוֹ. מָה כָּתוּב? (קהלת ו) אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רַחוּקָה
מִמֶּנִּי. וְהִרִי כָּתוּב (מלכים-א ה) וְה' נָתַן חֻכְמָה לְשֵׁלֶמָה! חֻכְמָה קִטְנָה.
וְרָצָה לְהַעֲלוֹתָהּ מִלְמַטָּה לְמַעֲלָה שֶׁהַתְּרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, מִשׁוּם שֶׁאֶפְלוּ
לְבִינָה אֵין אָדָם בְּעוֹלָם יְכוּל לַעֲלוֹת פָּרֹט לְמֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לְמַעֲלָה
מִמֶּנָּה, שֶׁהִיא חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה, שְׁמִצְדָּה חֲכָם עֲדִיף מִנְּבִיא. וְאִף עַל גַּב
שְׁפָרְשׁוּהָ בְּדֹרֵךְ דָּרַשׁ עַל פְּרָה אֲדָמָה, שְׁבַעִים פָּנִים לַתּוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר, קוּם לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים לְפָנַי הַשְּׂכִינָה, שֶׁתְּהִיָּה עֶזְרָה לְאֲבִיךָ,
שֶׁהֵשֵׁם גּוֹרֵם – עֶזְרָה אֵל. אֵל מִיָּמִין, עֶזְרָה מִשְׁמָאל. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב
(בראשית ב) אַעֲשֶׂה לוֹ עֶזְרָה כְּנַגְדּוֹ. בְּמָה? בְּזֵרַע יָפָה, שֶׁהוּא הַפֶּךְ עֶזְרָה.



וְיָקוּם רַבִּי יוֹסֵי עַמְדָּה, שֶׁהוּא כֹּסֵא שְׁלָם לְרַבּוֹנוֹ, שֶׁכָּךְ עוֹלָה יוֹסֵי
לְחֶשְׁבוֹן כֹּס"א, אֱלֹהִים בְּחֶשְׁבוֹן.

וְיָקוּם עַמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה, שֶׁבּוֹ הו"ד, וּבּוֹ י"ה, וּבּוֹ יְהו"ה ד', אַרְבַּע
חַיּוֹת. וּפְנִיָּהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת, כָּלֶם לְקַבֵּל אוֹתוֹ. וּמִמֶּנּוּ דָּוָד,
שֶׁהוּדָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דִּרְגָה בְּהוֹדָאוֹת, שֶׁהוּא מְצַד הוֹד. וְיָקוּם
עַמּוֹ רַבִּי אֶלְעָאי, בְּגִימָטְרִיא יב"ק, בְּקִי בְּהֶלְכָה.

וְיָקוּם עַמּוֹ רַבִּי יוֹדָאי, שֶׁחֶשְׁבוֹנוֹ א"ל. כְּמוֹ מִיכָאֵל, מְלֹאכִים רְשׁוּמִים
בְּאֵל, כְּמוֹ (שם לא) יֵשׁ לְאֵל יְדִי. וְסוּד שֶׁל אֵל – א' דְּמוֹת אָדָם,
ל' שְׁלֹשׁ חַיּוֹת, שֶׁהֵם אַרְבַּע פְּנִים לְכֹל אֶחָד, שְׂרַמּוּזִים (פּה) בְּה'
בְּחֶשְׁבוֹן ל', שְׁלֹשׁ יוֹדִי"ן (עוֹלוֹת ל'). וְהֵם בְּרֵאשֵׁי שְׁלֹשׁ אַזְכָּרוֹת, שֶׁהֵם
ה' מְלֶךְ, ה' מְלֶךְ, ה' יְמִלֶךְ לְעֵלָם וְעַד. וְיָקוּם עַמּוֹס רַבִּי אַבָּא, שֶׁהוּא
חֶשְׁבוֹנוֹ ד', אַרְבַּע חַיּוֹת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא כְּאֵילָן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְחֻבְרִיו, שֶׁהֵם הַחֲמֻשָּׁה
שֶׁהִזְכָּרְנוּ, כְּעַנְפִים גְּדוּלִים שֶׁל הָאֵילָן שְׁדוּמִים לְזֵרוּעוֹת וְשׁוֹקִים.

קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּ דְבָרִים מִפִּיךָ בְּפֶסוּק זֶה שֶׁמְקֻדָּם. לְמַנְצַח
– שָׁם נִצַּח, נִגּוּן צַח. וּבּוֹ נִקְרָא ה' בְּעַל נִצְחוֹן קְרֻבוֹת לְאֻמוֹת
עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְרַחֲמִים וְדִין לְיִשְׂרָאֵל. וְסוּד
הַדְּבָר – (מִשְׁלֵי יא) וּבְאֶבֶד רְשָׁעִים רְנָה. מ"ל – שְׁבַעִים שְׁמוֹת יֵשׁ לוֹ,
וְעַם נִצַּח וְהוֹד ע"ב, כְּחֶשְׁבוֹן חֶס"ד, וְסוּד הַדְּבָר – (תְּהִלִּים טז) נְעֻמוֹת
בִּימִינְךָ נִצַּח.

הוֹד – בּוֹ הוֹדוּ לָה'. צַדִּיק – בּוֹ (תְּהִלִּים לג) רְנְנוּ צַדִּיקִים בְּה', וּבּוֹ (יִרְמִיָּה
לא) רְנְנוּ לְיַעֲקֹב שְׁמִיחָה. תְּפַאֲרֶת – בּוֹ (תְּהִלִּים קנ) הִלְלוּ אֵל. הִלְלוּיָהּ,
הִלְלוּ יָהּ, שֶׁשָּׁם יְהו"ה. בְּנִגּוּן וּבְזֻמָּר – חֶסֶד וּגְבוּרָה. בְּשִׁיר וּבְבִרְכָה
– חֲכֻמָּה וּבִינָה. בְּאֲשָׁרֵי – כְּתוּר. בְּתִהְלָה – מְלָכוּת.

מְזֻמּוֹר – בּוֹ ר"ז וּבּוֹ מו"ם. מְצַד הַזְּמָר שֶׁל תּוֹרָה וְזֻמָּר שֶׁל תְּפִלָּה.
זְמָר מְצַד אַחַר הוּא מו"ם ז"ר. זְמָר בְּפִית – חֶרֶב בְּפִית. נְדָה
שְׁפָחָה בַת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת זוֹנָה. וְזֶה אוֹתִיּוֹת מְזֻמוֹר. נִגּוּן –
שָׁם ג"ן. כָּךְ יְפִי הַנְּגוּן, בּוֹ הִלֵּל, כְּמוֹ (שְׁמוֹת יב) לֵיל שְׁמָרִים הוּא לָה'
לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. אֲשָׁרֵי שֶׁבּוֹ שְׂרוּי הָעוֹלָם מְשַׁבְּחִים. (תְּהִלִּים קמד)
אֲשָׁרֵי הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ. בְּבִרְכָה – (שם לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל יְעַת.
בְּתִהְלָה – תְּמִיד תִּהְלְתוּ בְּפִי.



עַל שׁוֹשֵׁן עֲדוֹת (שם ס) – זֶה הוּד, שֶׁהוּא שׁוֹשֵׁן, אָדָם שׁוֹלֵט עַל לְבָן, שֶׁהִנְצַח שׁוֹלֵט הוּא לְבָן עַל אָדָם. מַה זֶה עֲדוֹת? זֶה צְדִיק. הוּא בְרִית, שֶׁהוּא אוֹחֵז אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (דברים ד) הַעֲיֵדֵתִי בְכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מַה זֶה מְכַתֵּם? מִיָּד תִּשְׁמַע. מִיָּד הוּא צְדִיק, תָּם עֲמוּד הָאֲמָצְעִי, דְרָגַת יַעֲקֹב, (בראשית כה) אִישׁ תָּם. גּוֹף וּבְרִית נֹחֵשְׁבִים לְאַחַד. לְלַמֵּד – חֶסֶד וּגְבוּרָה, שְׁמֶשֶׁם נִתְּנָה תּוֹרָה לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד.

אָמַר לוֹ, יִפֶּה אֲמַרְתָּ, אָבֵל (תהלים יב) לְמַנְצַח עַל הַשְּׁמַיִת, שְׁלֵא תִזּוּ נֶצַח מֵהוּד, שֶׁהִיא סְפִירָה שְׁמִינִית, אָמַר לְמַנְצַח עַל הַשְּׁמַיִת. אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אִם כֶּף, בִּינָה דְרָגַתָּךְ, וְלָמָּה פִּרְשׁוּהָ וְנִתְּן הַהוּד לְמֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כז) וְנִתְּתָה מֵהוּדָךְ עָלָיו?

אָמַר לוֹ, יִפֶּה שְׁאֵלְתָּ. ה' עוֹלָה בְּאוֹת י', חֲמֵשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר, לְחַמְשִׁים שְׁעָרֵי בִינָה. וְהַתְּפִשְׁטוֹתָם מִחֶסֶד וְעַד הוּד הֵן חֲמֵשׁ, עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה, הֵם חֲמֵשִׁים. וּמִשׁוֹם זֶה מְבִינָה עַד הוּד, הַכָּל הַתְּפִשְׁטוֹת אַחַת. אַחַר כֵּן בָּא צְדִיק, וְלָקַח כָּל הַחֲמֵשִׁים שְׁעָרִים לְבָדוֹ, לְהִיּוֹת שְׁקוּל לְכָל הַחֲמֵשׁ, וְנִקְרָא כָל, שְׁנוּטֵל כָּל חֲמֵשִׁים שְׁעָרִים. וְגַם כֵּן כָּלָה לְקַחָהּ אֶת כָּלָם. אָמַר, כָּעֵת הַתִּישָׁב דְּבַר זֶה עַל בְּרִיּוֹ.

וַעֲזָר לְמַנְצַח – שָׁם מ"ל עִם נֶצַח. וְזֶה מ"ל מִחֲשַׁמ"ל. מִן ח"ש – הוּד וְנֶצַח, הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי הַשְּׁפָתִים. וְלָכֵן נִקְרָאוּ שְׁפָתִים, חֵיוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת. וּבַחֲגִיגָה, עַד הֵיכָן מַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה? וּפִרְשׁוּהָ מִן וְאָרָא, עַד חֲשַׁמֵּל. שְׁמַצֵּד הַגְּבוּרָה נִקְרָאוּ חֵיוֹת אֵשׁ. וְנִהָר שִׁיּוּצָא מֵהַזְּעָה שְׁלָהֶם – יְסוּד. כָּל שְׁלֵשֶׁת אֵלֶּה מְרַכְּבָה לְתַפְּאֵרַת, אָדָם.

מַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה זו מַלְכוּת. וּבְשִׁלְשֶׁת אֵלֶּה, הוּא חֲכָמָה וּבִינָה וְדַעַת. וְלָכֵן פִּרְשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה שְׁאִין דּוֹרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה בְּיַחֲדִי, אֵלֶּה אִם כֵּן הוּא חָכָם וּמְבִינֵן מְדַעַתוֹ.

וַיֵּשׁ מְרַכְּבָה לְמִטָּה מְזַעֵר אֲנָפִין, שֶׁהוּא מְטַטְרוּ"ן, אָדָם הַקָּטָן. שְׁבִמְרַכְּבָתוֹ, שֶׁהִיא פְּרִדָּס, זוֹרְמִים בְּמַהִירוֹת מִיָּם שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁיּוּצָאִים מִתּוֹךְ פְּרִדָּס שְׁלוֹ לְשִׁלְשׁ מְאֻרְבַּע, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֵיהֶם אֲרַבְּעָה נִכְנְסוּ לְפְרִדָּס, וְהָרִי נִתְּבָאָר.

שֶׁהוּא צְפוּר שְׁרָאָה רְבָה בַּר בַּר חֲנָה לְחוּף יָם הַתּוֹרָה, שֶׁהֵיךְ הַגִּיעַ עַד קַרְסְלֵיו, וְרָאשׁוֹ הַגִּיעַ עַד קִצְעָה הַשָּׁמַיִם, וְלֹא נִכְשְׁלוּ בוֹ שְׁלֵשָׁה מִשׁוֹם שֶׁהֵמִים שְׁלוֹ רְבִים, אֵלֶּה מִשׁוֹם זְרַמַּת הַמַּיִם, וּפִרְשׁוּהָ.



אבג כולל אותם שעולים לשש, כנגד אותיות מטטרו"ן. רביעי ד', (מלכים-א יט) קול דממה דקה, ששם בא המלך, והוא אדם לשבת על הכסא.

א י"י - מים עליונים ומים תחתונים, שאין ביניהם אלא כמלא נימה, שהוא ו' נטוי ביניהם ברקיע שהוא מבדיל בין מים למים, שתהא הבדלה בין נקבה לזכר. לכן, (בראשית א) ויהי מבדיל. וסוד הדבר - יאהדונה"י. מים עליונים זכרים - י' עליונה. מים תחתונים נקבות - י' תחתונה. שש אותיות ביניהם, כחשבון ו', זה מטטרון, שהוא בין א.

ועוד, יוד נקדה. ו' גלגל. ואין תנועה בגלגל בששה צדדים כחשבון ו', אלא באותה נקדה. ואותה נקדה היא יחוד הכל, ומעידה על אותו יחיד שאין לו שני, שפרשו עליה רבותינו שצריך ליחד אותה כדי שתמליכהו על השמים ועל הארץ, ועל ארבע רוחות העולם. ב' - שמים וארץ. ג' - עמוד שסובל אותם. ד' - ארבע חיות. ה' - הכסא. ו' - שש מעלות לכסא. ועוד, א ב ג ד ה ו ז ח ט - אדם. י' יחוד שלו, מלכות, עשירי של אדם. תשע הוא כנגד תשע אותיות. אשריהם ישראל שיודעים סוד רבונם.

דבר אחר צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח נחוחי - רבי יהודה אמר, בקרבן יש עשן, ויש ריח, ויש ריח נחוח. עשן הוא מצד הדין, וזהו שכתוב (דברים כט) כי אז יעשן אף ה'. (תהלים יח) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל. ריח נחוחי, רחמים. (שיר השירים ז) וריח אפך כתפוחים.

אמר הרועה הנאמן, והרי שניהם - עשן וריח - הם באף, והפסוקים מעידים. אחד, עלה עשן באפו. והשני, וריח אפך כתפוחים. ולמה נקרא אחד עשן דין, והשני רחמים? אלא, בחטם יש שני חלונות, ונאמר בשמאל, עלה עשן באפו. מה עלה? אלא מהלב שהוא בשמאל, כנגד גבור. מימין יורדת אליו רוח לקררו ולשכך רגזו, מצד החסד, ששם המת. חכמה לימין - הרוצה להחכים ידרים. בינה בלב, כלפי שמאל - הרוצה להעשיר יצפין. ולכן עלה עשן באפו, מבינה לחכמה, שהיא לימין, ומקבלו בחדונה, בנגון הלויים.



וְעִשָּׂן זֶה לֹא עוֹלָה, אֲלָא עַל יְדֵי אִשׁ שְׂדוּלֶק בְּעֵצִים, שֶׁהֵם אֵיבָרִים מְלֵאִים מְצוֹת, עֵצֵי עוֹלָה. בְּעֵלֵי תוֹרָה, תוֹרָה שֶׁהִיא נִדְלָקֶת בָּהֶם, אִשׁ בְּחֶזֶק הַגְּבוּרָה, וְעֹלָה עֲשָׂן בָּהֶם. בְּבִינָה עֲשָׂן הַמְּעֻרָכָה.

וּמִשְׁעוֹלָהּ לָאָף, נִקְרָא קְטֻרֶת, זֶהוּ שְׁכַתוּב (דברים לג) יְשִׁימוּ קְטוֹרֶה בְּאָפֶךָ. וְאֵין הַמְּבַטֵּל מוֹת בְּעוֹלָם כְּמוֹ קְטֻרֶת, שֶׁהִיא קְשׁוּר הַדִּין בְּרַחֲמִים עִם רֵיחַ נִיחּוּחַ בְּאָף. תְּרַגּוּם שֶׁל קֶשֶׁר – קְטִירוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵי חֲלַקְנוּ שֶׁהֲרוּחָנוּ דְּבָרִים נִסְתָּרִים בְּגִלּוּי. עוֹד אָמַר מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׂאֵחַר הַתְּפִלָּה, שֶׁהִיא כְּמוֹ קָרְבָן, מִי שִׂיאֵמַר פְּטוּם הַקְּטֻרֶת אַחַר תְּהִלָּה לְדוֹד, מְבַטֵּל מוֹת מִן הַבַּיִת.

אָמַר רוּעֵה הַנְּאֻמָּן, כְּעַת צְרִיךְ לְדַעַת אֵיךְ הַתְּקִינּוּ תְּפִלוֹת כְּנֶגֶד קְרִבְנוֹת. אֲלָא שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת, כְּנֶגֶד אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרָ – זוֹ תְּפִלַּת שְׁחִירֵת, שְׁנֵאָמַר בָּהּ (בראשית יט) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבִקְרָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם אֶת פְּנֵי ה'. וּפְרָשׁוֹהּ רַבּוֹתֵינוּ, שְׂאֵין עֲמִידָה אֲלָא תְּפִלָּה. וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים – כְּנֶגֶד תְּפִלַּת מְנַחֶה שֶׁתִּקֵּן אוֹתָהּ יִצְחָק. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשׂוּדָה לְפָנוֹת עָרֵב, וְאֵין שִׁיחָה אֲלָא תְּפִלָּה. תְּפִלַּת עֲרָבִית כְּנֶגֶד אֲמוּרִים וּפְדָרִים שְׂמַתֵּאֲכָלִים כָּל הַלַּיְלָה, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלָּן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, וְאֵין פְּגִיעָה אֲלָא תְּפִלָּה.

בֵּין כֶּךָ שְׂאֵנוּ בְּמָקוֹם זֶה, לְמָה כְּתוּב וַיִּקַּח מֵאֲבֵנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרֹאשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא? וְכִי לֹא הָיוּ לוֹ כְּרִים וּכְסָתוֹת לְשֹׁכְבֵי? אֲלָא הוּאֵיל וּבָא חֶתֶן לְכַלָּה, אָף עַל פִּי שְׁלֹא הָיָה דְרָכּוֹ לְשֹׁכְבֵי אֲלָא בְּכָרִים וּכְסָתוֹת, וְהִיא נִתְּנָה לוֹ אֲבָנִים לְשֹׁכְבֵי – יִקְבַּל הַכֹּל בְּרִצּוֹן הַלֵּב, וְהָרִי נִתְּבָאָר. וְגַם כֶּךָ נֶאֱמַר בְּחִבּוּר הָרֹאשׁוֹן. מֵהוּ שְׁכַתוּב (שם לב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כְּאֲשֶׁר רָאָם? אָמַר רַבִּי שְׂמֻעוֹן, שָׁב וְאָמַר הַפְּסוּק. (עו)

כאן רעיא מהימנא.

עת קבוע בספר הזהר

וְהַעֲקֹר שִׁיחָה עַת קְבוּעַ בְּכָל יוֹם לְלַמֵּד סְפָרֵי מוֹסָר כְּמוֹ רֵאשִׁית חֻכְמָה וּסְפָר הַיִּשָּׁר לְרַבֵּינוּ תָּם וּבְפֻרְט בְּסֵפֶר הַזֶּהָר. (מֵאָה שְׁעָרִים עֲמוּד 04)



סדר הלימוד ליום כב אייר [יום 229 בשנה]

אמר רבי פנחס, הייתי מסתכל, השמירה היא ודאי בלב, (שראה בלב)
 (והלב דגמת הלב העליון) ולכן שמור בלב ולא במקום אחר. זכירה
 בזכר, במח, שרוכב ושולט על הלב. ואין זכירה אלא במח. ועל זה
 זכור לזכר, ושמור לנקה. המח שהוא זכר, רוכב ושולט על הלב.
 הלב שולט ורוכב על הכבד. הכבד, סמאל ונחש זה בזה, והוא אחד.
 (והם זכר ונקבה) יותרת הכבד וכבד. ולכן בקרבן, יותרת הכבד זה נחש.
 כבד מאכל זכר, סוד של סמאל"ל.

אמר רבי שמעון, ודאי כף זה, ויפה הוא. וברור הדבר וסוד ונסתרות
 הקרבן כף הוא. כבד לוקח בהתחלה, הוא והיותרת שלו, (ואחר
 כף היותרת שלו) סמאל ובת זוגו. (ואחר כף כל וכו' שאותם חילות) וכל אותם
 עורקי הכבד חילות ומחנות שלהם, ולוקחים את שלהם, שאוכלים
 חלבים ושמנוני הקרבן. זהו שכתוב ואת החלב אשר עליהם. ואז
 נקרב הכל ללב.

והלב לא לוקח מהכל, אלא ודאי שנעשה בו ועולה באותו עשן
 ותפלה שנעשה עליו הקרבן. הלב מקריב למח, רצון של
 היחוד שהכהן בו וחדות הלויים. המח הזה אור שבא ממח עליון.
 המח מקריב לטמיר מהכל, שלא נודע כלל, (אליו, מכלל שלא נפרע כלל)
 והכל נקשר זה בזה, והמח מקריב נחת רוח של הכל.

עורקי הכבד, אלו אשים וכל אותם חילותיהם. כבד, כמו שנאמר.
 יותרת נקבה, נקבה שלו. למה יותרת? שלא מתחברת בזכר,
 אלא רק כשנשארת לה שעה לאחר שעשתה נאופיה ועזבה אותו.
 עוד יותרת נקבה – שפשוצה להתחבר באדם, נעשית אליו שירים,
 שלא נחשבת כלל. לאחר מכן מתקרבת לאט לאט אליו, עד שנעשית
 אליו חבור אחד. ומעורקי הכבד הללו מתפשטים אחרים קטנים
 לכמה מינים, והכל לוקחים אמורים ופדרים, וכלם כלולים בכבד.

הלב שהוא עקר בקדשה, לוקח ומקריב למח, כמו שנאמר. הלב
 שרוי על שתי כליות, והם שני כרובים, נותנים עצה, והם
 רחוקים קרובים, ימין ושמאל, וכלם נוטלים ואוכלים כל אחד כראוי,
 עד שהכל נקשר כאחד.



זָבַחַי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה. זֶה נִקְרַב לְלֵב, רוּחַ נִשְׁבְּרָה, וְדוּי וּתְפִלָּה. שְׁהֲרִי וְדַאי (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה. וְהִכְבֵּד מִקְרִיב אוֹתוֹ לְגִבֵּי הַלֵּב, שֶׁהוּא סִגְוֹר עָלָיו, וְהַכֹּל קָשׁוּר אֶחָד בְּקָרְבָן.

מִהִכְבֵּד יוֹצְאִים כָּל הַחֲלָאִים וְכָל הַמַּכּוֹת לְכָל אֵיבָרֵי הַגּוּף, וְבו שְׂרוּיִים. הַלֵּב הוּא זָךְ מִהַכֵּל, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵא כָּל טוֹב, וְכָל בְּרִיאוֹת הָאֵיבָרִים כָּלֵם, וְכָל חֲזָק, וְכָל חֲדוּה, וְכָל הַשְּׁלֵמוֹת שְׁצָרִיכִים לְכָל הָאֵיבָרִים.

רעיא מהימנא

אָמַר רוּעָה הַנְּאָמֵן, אֵין קָרְבָנוֹת אֶלֶּא לְהִרְחִיק צְדָדִים טְמֵאִים וּלְקָרֵב דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת. וְנֶאֱמַר בְּחִבּוּר הָרֵאשׁוֹן שְׁלֵהֶם: (עורקי הַכֵּבֵד אֵלוֹ אֲשִׁים וְכָל אוֹתָם חִילוֹת, וְנִתְבָּאֵר) עוֹרְקֵי הַכֵּבֵד, יֵשׁ מֵהֶם גְּדוֹלִים, יֵשׁ מֵהֶם גְּדוֹלִים וְקִטְנִים, וּמִתְפַּשְׁטִים מֵהֶם לְכַמָּה צְדָדִים. וְאֵלוֹ לּוֹקְחִים אֵיבָרִים וְאִמּוּרִים וּפְדָרִים שְׂמֵתֵאֶבְלִים כָּל הַלֵּילָה, שְׁהֲרִי קָרְבָן כָּלוֹ לָהּ.

אָמַר מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, רוּעָה הַנְּאָמֵן, הֲלֵא אֶמְרַתְּ לְעִיל שְׁקָרְבָנוֹת שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינָם אֶלֶּא לְקָרֵב י' לָהּ, ו' לָהּ. אֶלֶּא שְׂאֵף עַל גַּב שְׁכָל הַקְּרָבָנוֹת יֵשׁ לְהַקְרִיב לְפָנָיו, הוּא מַחֲלֵק לְכָל הַמַּחְנוֹת מֵאֲכִלֵי הַקְּרָבָנוֹת, לְכָל אֶחָד כְּרֵאוּי לוֹ. לְשִׁכְלִיִּים מְזוֹנוֹת הַתּוֹרָה, וּמִשְׁתַּה הַיֵּיזַן וּמֵים שֶׁל הַתּוֹרָה. לְטַבְעֵיִים, שְׁהֵם שְׂדִים, שְׁהֵם כְּבָנֵי אָדָם, נוֹתֵן לָהֶם מֵאֲכִלִּים טַבְעֵיִים אֵלוֹ, שְׂיִוָּרֵד אֵשׁ שְׁלֵהֶם לְאָכַל אוֹתָם.

כְּמוֹ שְׁפָרְשׁוּהָ רַבּוּתֵינוּ, אִם זָכוּ – הִיָּה יוֹרֵד כְּאֲרִיָּה שֶׁל אֵשׁ לְאָכַל הַקְּרָבָנוֹת, וְאִם לֹא – הִיָּה יוֹרֵד שֶׁם כְּמִין כָּלֵב שֶׁל אֵשׁ. וְגַם כֶּף כְּשֵׁמֶת אָדָם, אִם זוֹכָה – יוֹרֵד בְּדַמּוֹת אֲרִיָּה לְקַבֵּל אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְאִם לֹא – כְּדַמּוֹת כָּלֵב, שְׂאֵמַר עָלָיו דָּוִד, (תהלים כב) הַצִּילָה מִחֲרֵב נַפְשִׁי מִיַּד כָּלֵב יַחֲדָתִי.

וּבְרִי לְהַצִּיל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת גּוֹפֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מֵהֶם וְאֶת נַפְשׁוֹתָם, מִנֵּה לְהַקְרִיב קָרְבָנוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת וְגוֹפִים בְּמִקּוֹמָם, לְקַיֵּם (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱדָף הָאֲכִילָהּ לְחֵם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהּ מֵיִם. אֲבָל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לּוֹקֵחַ כִּי אִם אֶת רְצוֹן הַלֵּב וְשִׁכְרוֹנוֹ (שְׁהוּא



ישראל). זהו שכתוב (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. כמו כלי חרס שנאמר בהם נשברו נטהרו.

בהן מח. לוי לב. ישראל גוף. ונאמר בהם, כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם. ואם צריך להקריב כבוד ללב, חלבו של אותם טמאים, הוא לא לוקח. אלא שמנונו של חלב טהור. כמו שיש בגוף חלב טהור וחלב טמא, דם צלול בלי פסלת ודם עכור בפסלת. ועורקי הלב חילות קדושים, ועורקי הכבד חילות טמאים. גם כף הם מחנות היצר הרע ומחנות היצר הטוב. אלו ממנים על עורקי הלב, ואלו ממנים על עורקי הכבד. גם כף שתי אמות, ישראל ואמות העולם עובדי כוכבים ומזלות.

אמר לו רועה הנאמן, יפה אמרת בכל, אבל אפלו ישראל לא כלם שוים, שיש בהם בני מלכות מצד מלכות הקדושה, כלולה מעשר ספירות ומכל הויות וכנויים. ויש מהם עבדים מצד של עבד, שהוא (בראשית כד) עבדו זקן ביתו. ויש מהם פבהמות, ונאמר בהם (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ואותם שדומים לצאן, הקדוש ברוך הוא צוה להקריב בהמות במקומם לכפר עליהם. ואותם שדומים למלאכים, קרבנות שלהם הם מעשים טובים שממנים עליהם מלאכים שמקריבים לקדוש ברוך הוא במקומם.

ואותם שהיו בנים לה', זהו שכתוב (דברים י) בנים אתם לה' אלהיכם, בחטאייהם מתפרדות האותיות, והתקון (שלהם הוא התורה) הוא שתהיה תורה, שהוא שם יהוה, לקרב את האותיות, י' בה', ו' בה', בקרבנותיהם.

הרי בכל הקרבנות – בין של בהמות, בין של מלאכים שממנים על מצוות, בין במלכות, בין בשמו – הכל צריך להקריב לקדוש ברוך הוא (שתורתו) באותיות קדושות, והוא רוכב בארבע חיות של המלאכים, והוא רוכב בארבעה יסודות, שמהם נבראו ארבע חיות טבעיות. והוא הוא שמקרב מים לאש, ורוח לעפר. זהו שכתוב (איוב כח) עשה שלום במרומי. וגם כף הוא מקרב את מיכאל, שהוא מים שכלים, עם גבריאל, שהוא אש שכלי. והוא מקרב את אוריאל, שהוא אור, שהינו רוח שכלי, עם רפאל, שהוא אפר, שהינו עפר שכלית. שמיד שמסתלק הקדוש ברוך הוא מביניהם, אין בהם כח.



ואם תאמר, הרי כתוב בכל הקרבנות ליהו"ה, ואיך אמרנו שיש פרוד באותיות? אלא זה נאמר בדרגות שנבראו ונקראו בשמו, ולא שהם הוא ממש. זהו שכתוב (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. שיש אותיות של יהו"ה באצילות, שאין בהן פרוד והפסקה, שהן כמו מבויעין אליהם שמשקים את האילנות. ומשום אלה שנבראו מתדמים י' לראש, ו' לגוף, ה' ה' לעשר אצבעות.

אבל עלת העלות על הכל, שנקרא יהו"ה, נאמר בו (שם מ) ואל מי תדמיוני ואשנה יאמר קדוש. (שם) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. (מלאכי ג) אני ה' לא שניתי. לא מגיע אליו חטאים להפריד אותיותיו - י' מה', ו' מה'. שאין בהם פרוד. ועליו נאמר (תהלים ה) לא יגרף רע. הוא שולט על הכל, ואין מי ששולט בו. הוא תופס את הכל, ואין מי שתופס בו. והוא לא נקרא יהו"ה, ובכל השמות, אלא בהתפשטות אורו עליהם. וכשסתלק מהם, אין לו מעצמו שם כלל מהם. עמק עמק מי ימצאנו.

אין אור יכול להסתכל בו, שלא נחשף. אפלו כתר עליון, שאורו חזק על כל הדרגות ועל כל חילות השמים, עליונים ותחתונים, נאמר עליו (שם יח) ישת חשף סתרו. ועל חכמה ובינה - (שם צג) ענן וערפל סביביו. כל שפן שאר הספירות, כל שפן החיות, כל שפן יסודות, שהם מתים. הוא סובב על כל העולמות, ואין סובב אותם לכל צד, למעלה ולמטה ולארבעה צדדים, פרט לו. ואין מי שיוצא מרשותו החוצה. הוא ממלא כל העולמות, ואין (אלוה וכו' להם חוץ ממנו) אחר שממלא אותם.

הוא מחיה אותם, ואין אלוה אחר עליו לתת לו חיים. זהו שכתוב (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. ובגללו אמר דניאל, (דניאל ד) וכל דירי הארץ כאינם חשוכים, וכרצונו עושה בחיל השמים. הוא מקשר ומיחד מין למינו, למעלה ולמטה, ואין קרבה להם בארבעה יסודות, רק הקדוש ברוך הוא כשהוא ביניהם.

מיד שחטאו, אלו שנקראו בנים אתם לה' אלהיכם, הסתלק מן האותיות, ונשארו בפרוד. ומה תקונו? לקרב אותיות בקדוש ברוך הוא - י' בה', ו' בה'. גם כן הם עבדים שלו מצד החיות, בחטאייהם גרמו לו להסתלק מהם. מה תקנתם? להוריד את הקדוש



ברוך הוא עליהם לקרב אותם. גם כן אלו שהיו מארבעה יסודות, שהם צאנו של הקדוש ברוך הוא, שגרמו לסלק את הקדוש ברוך הוא מהם, מה התקנה? לקרבם לקדוש ברוך הוא.

וְלִכֵּן בכלם צוה: קרבן לה', את קרבני לחמי לאשי. גם, את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. וכתוב (ולקחת) שתי תרים או שני בני יונה. כל מין הולך למינו. והקדוש ברוך הוא מקרב הכל במקום זה, הוא עלת הכל, שאין אלוה פרט לו, ואין מי שיכול לקרב חילות פרט לו.

אֲבָל חילות אמות עובדי עובדי כוכבים ומזלות, הם מצד הפרוד. אוי למי שגורם בחטאיו להעלות אותיות וחיות ויסודות, שמיד מסתלק הקדוש ברוך הוא מישראל, ויכנסו ביניהם אמות עובדי עבודת כוכבים ומזלות, שאין להם קרבה לקדוש-ברוך-הוא, שאין קרבנות בחוץ לארץ. ולכן פרשו רבותינו, הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. באותו זמן שאמר דברים הללו, ירדו כל האותיות הקדושות וחיות קדושות וארבעה יסודות אליו, וברכו אותו ואמרו: על ידך, רועה הנאמן, ירד עלינו הקדוש ברוך הוא, ומתקרבים מין למינו. ברוך אתה לקדוש ברוך הוא בארבעה יסודות. **כַּעַת** התברר הכל על בריו. (עד כאן רעיא מהימנא).

פָּתַח ואמר, (תהלים לו) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. בטח בה', כראוי. ועשה טוב, תקון של ברית הקדש, שתתקן אותה ותשמר אותה כראוי. ואם תעשה את זה, אתה תהיה כאן בארץ, ואותה האמונה שלמעלה תזון ממך ותתפרנס ממך.

וְעוֹד, (מתקן אותו ושומר עליו. שכן ארץ - ארץ קדושה עליונה, ארץ החיים, שהארץ היא תשרה בטוב ההוא. ורעה אמונה - אותה האמונה שלמעלה תהיה נזינית ומתפרנסת ממנו על ידך. ואם תעשה זה) תתענג על ה' ויתן לך משאלת לבך - כל זה מתקן בתקון הברית. כיון שהתקנה הברית, התתקן הכל. פנחס, משום שקנא על ברית זו, זכה לכל. ולא עוד, אלא שהגן על כל ישראל, ובו התקיים והתענג על ה'. שהרי עלה והתקשר למעלה (והאיר) באור הראשון שברא הקדוש ברוך הוא וגנז אותו. באותו אור שנהנה ממנו אברהם, ואהרן הכהן נקשר בו.

אֲחֵר שעלה לכהנה גדולה, לא הזכיר לו הרג זמרי, ולא ראוי, בשביל שלא יאחז כלל בענפיו של הצד האחר, ולא ראוי



להזכיר עליו. שכל מי שהורג, ענפים של צד האחר יש בו. ופנחס הרי נאחזו בימין, ואין לו חלק בצד האחר כלל, ולכן לא נזכר כאן. מה שנראה שבת - גנאי הוא לו, ונחיתות ממעלה עליונה שנאחז בה. ולכן כתוב המכה אשר הכה סתם, ושם האשה המכה, ולא נזכר על ידי מי.

אמר רבי פנחס, אשרי הדור ששומעים דברי התורה שלך, ואשרי חלקי שזכיתי לכה. אמר רבי שמעון, אשרי הדור שאתה וחסידות שלך נמצא בתוכו. עד שהיו יושבים ומפיסים זה את זה, בא רבי אלעזר בן רבי שמעון ומצא אותם שם. אמר רבי פנחס, ודאי שכתוב (בראשית לב) ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה. אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני, שב בני ואמר הפסוק. ישב רבי אלעזר.

פתח ואמר, (שם) ויעקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלהים. מה זה ויפגעו בו? אלא יש פגיעה לטוב ויש פגיעה לרע ויש פגיעה לתפלה. אלא בשעה שהיה הולך לחרן מה כתוב? (שם כח) ויפגע במקום. תפלת ערבית היה מתפלל באותו מקום, כמו שנאמר (שמות לג) הנה מקום אתי. ותפלת ערבית באותו מקום נראתה.

עוד ויפגע במקום - דברי פיוסים הם. שבא השמש הקדוש אל הלבנה, בעלה אל אשתו. מכאן שלא ראוי לבעל לבא לאשה אם לא היה בדברי פיוסים לפיטה, שכתוב ויפגע במקום, ואחר כך וילן שם. כשהיה בא יעקב מחרן, מה כתוב? ויפגעו בו. שלחה היא לפיט אותו לבא אליה.

ויאמר יעקב כאשר ראם. מהו כאשר ראם? אלו מלאכי היום. ומלאכי הלילה היו, ונתפסו ממנו, ואחר כך נתגלו לו. ולכן כאשר ראם, כתוב מחנה אלהים זה. מכאן שהיו אלו של היום, ואלו של הלילה. באלו של הלילה כתוב מחנה אלהים, ובאלו של היום כתוב בהם זה. ולכן ויקרא שם המקום ההוא מחנים, שתי מחנות. ועכשו מחנות קדושים ראיתי כאן. אשרי הדרך שבאתי לכאן.

אמר רבי שמעון, מי שפותח פתח יאמר. אמר רבי אלעזר, שנינו, כל מי שאומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים, הוא בן העולם הבא. והרי נתבאר הטעם. אם בגלל פרנסה ומזון של כל העולמות - פעמים הם בכל יום, בבקר ובערב, שכתוב (שמות טז) בדת ה' לכם בערב בשר וגו'. למה שלש פעמים בכל יום? אלא



שנים למזון בני אדם ושל כל העולם, ואחד לתת חזק לאותו מקום שידיו פתוחות.

ושני מזונות אלו משנים זה מזה, וכלם שלשה מזונות כתובים כאן: (תהלים קמה) **ואתה נותן להם את אכלם בעתו** – זה מזון העשירים, **שנותן אכל רב בעתו**. הרי אחד. שנים – **שכתוב ומשביע לכל חי רצון**, זה מזון העניים, שהם שבעים מרצון ולא מתוך אכל רב. שלשה – **שכתוב פותח את ידך**, זהו חזק לאותו מקום, ובפתיחת ידיו יוצא רצון ושבע לכל.

עוד כף למדנו, שאינו אלא פעמים בשביל מזון ופרנסה בכל יום, שאלו חיוב על האדם. ואם אמר יותר, לא בגלל חובה הוא, אלא בשביל שבח תוך תשבחות של זמירות דוד המלך. (שיוצא ידיו של הקדוש ברוך הוא ומברך ושבעים מרצון, ועל זה אין חיוב הוא אלא פעמים ביום, ושבח הוא לקדוש ברוך הוא לתת לו זמירות של דוד המלך) **מה הטעם? משום שפרנסה לא ראוי לשאל**, רק לאחר התפלה ופרנסת רבונו. המלך יאכל בתחלה, ואחר כך יאכלו עבדיו.

זהו שכתוב, (שיר השירים ה) **באתי לגני אחתי כלה [וגו'] אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי**, אחר כך **אכלו רעים**. אכלתי יערי – זו תפלת מישב. עם דבשי – זו קריאת שמע. אכלתי יערי – זו תפלת מישב, אותו יער לבנון, יוצר אור (משרתים) והאופנים וחיות הקדש (כלם קדושים), כל אלה נקראים יער עצים ונצבים שבו. עם דבשי – זו קריאת שמע, שהיא מתיקנת הכל, בכמה צופים ומתוקים.

שתיתי ייני – זו תפלת מעמד, מהטוב (משיכה) של יין עליון המשמר, וזה בשלש ברכות ראשונות. עם חלבי – אלה אותן שלש ברכות אחרונות, וכלולים אלו באלו. עד כאן מאכל המלך. לאחר שאכל המלך – אכלו רעים למעלה, שתו ושכרו דודים למטה.

ולכן אין חיוב של מזון אלא לאחר התפלה. בתפלת מנחה (בערב) לפני התפלה. מה הטעם? משום שעד שלא נמצא דין קשה בעולם, בעוד שפני המלך מאירות, יאמר תהלה לדוד בסדור זה של המזון. שלאחר שהדין שרוי ותלוי על העולם, זו אינה השעה. בא רבי פנחס ונשקו.



רעיא מהימנא

אָלָא פּגִיעָה היא פּיוס. שְׁכַשְׁיבֵא הֶחֱתָן לַכֶּלֶה, אֵין דְּרָךְ לַחֲתָן לְהִתְיַחַד עִם הַכֶּלֶה אֶלֶא בְּפּיוס, וְאַחַר כֵּךְ יַעֲשֶׂה עִמָּה לִינָה. וְהִינוּ כִּי בָא הַשְּׁמֶשׁ.

אָמַר רוּעָה הַנְּאָמֵן, אִם כֵּךְ, מַהוּ כִּי בָא הַשְּׁמֶשׁ, שֶׁהֲרִי דְרָךְ דְּרָשׁ פְּרִשׁוּהָ לְשׁוֹן כְּבוּי, וְהִינוּ כִּי בָא הַשְּׁמֶשׁ? אֶלֶא מִכָּאן לְמַדְנּוּ, מִי שְׁמַתְיַחַד עִם אֲשֶׁתּוֹ צָרִיךְ בְּלִילָה לְכַבּוֹת אֶת הַנֵּר, וּבִיּוֹם אֵין דְּרָךְ רַבּוּתִינוּ לְשִׁמְשׁ מִטְתָּם, רַק בְּלִילָה, דְּרָךְ צְנֻעָה. וְלָכֵן מְתִי נַעֲשֶׂה לִינָה? כִּי בָא הַשְּׁמֶשׁ, שֶׁהִתְפַּנָּה הַשְּׁמֶשׁ מִהָעוֹלָם.

וְלָכֵן גַּם כֵּן צָרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת מִהַשְּׁמֶשׁ, וְכֵךְ צָרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת מֵאֵלוּ הַמְּלָאכִים, שֶׁהֵם מֵיִצֵּר הַטּוֹב מִיְמִין בְּכַמָּה מַחְנוֹת, וּמֵיִצֵּר הַרָע שֶׁהוּלָךְ לְשִׁמְאֵל בְּכַמָּה מַחְנוֹת. וְלָכֵן אַחַר שֶׁבָּא הַבֶּקֶר אָמַר כְּאֲשֶׁר רָאָם. וּמֵצֵד יַעֲקֹב שֶׁהָיָה אִישׁ תָּם, לֹא הָיָה עִמוֹ, רַק חִילוֹת הַמְּלָךְ וְהַמְּלָכָה, וְלָכֵן וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵינִים. אוֹתָם מְלָאכֵי הַיּוֹם כְּתוּב, כְּאֲשֶׁר רָאָם מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה. וּכְשָׁבֵאוּ מְלָאכֵי הַלֵּילָה, שֶׁהִתְכַּסּוּ אֶתוֹ לְשִׁמּוֹר אוֹתוֹ, אָמַר וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵינִים.

מִשּׁוּם שֶׁהִתְפַּלָּה היא כֶּלֶה, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) אֶתִּי מְלַכְנוֹן כֶּלֶה אֶתִּי וְגוֹ'. נִקְרָא כֵּן "אֶתִּי", וּבִתְוֹרָה שְׁכַתּוּב נֶאֱמַר עָלֶיךָ, (שְׁמוֹת לג) הִנֵּה מְקוֹם אֶתִּי. וּמִשּׁוּם שֶׁהיא נִקְרָאָה מְקוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה, נֶאֱמַר בָּהּ וַיִּפְגַּע בְּמְקוֹם וַיִּלֶן שָׁם.

וְלָכֵן היא אָמְרָה, (יִרְמִיָּה ט) מִי יִתְנַנֵּי בַמַּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. שֶׁהִתְהַיָּה רְשׁוֹת בְּפָנָי עֲצֻמָּה, וְלֹא עִם אוֹתָם שְׁקוּבְעִים אוֹתָהּ חוֹכְהָ עִמָּם, בְּלִי הֶחֱתָן שְׁלָה. וּבְכָל שְׁעָה שְׁאָדָם מִתְפַּלֵּל, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּים וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ. וְסוּד הַדְּבָר - (בְּרֵאשִׁית כד) וְהָאִישׁ מִשְׁתַּאֲהָ לָּהּ. וְאֵין אִישׁ אֶלֶא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת טו) ה' אִישׁ מִלְחָמָה. (בְּרֵאשִׁית כד) וַיְהִי הוּא טָרָם כֶּלֶה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבָּה יֵצֵאת, כְּמוֹ (זְכַרְיָה ט) וַיֵּצֵא כְּבָרְךָ חֲצוֹ.

וְאִם תֵּאמְרוּ שֶׁהֲרִי פְּרִשׁוּהָ רַבּוּתִינוּ, לַעֲשֶׂרָה מְקַדִּימָה הַשְּׁכִינָה וּבָאָה, לְאַחַד עַד שְׁיֹשֵׁב. לַעֲשֶׂרָה שֶׁהיא י' קְדָמָה ה'. לְאַחַד שֶׁהוא ו', עַד שְׁיֹשֵׁב לֹא בָּאָה אֵלָיו ה' שְׁנִית. וְסוּד הַדְּבָר - שְׁבַמְקוֹם שְׁאֵין שָׁם י"ה, לֹא בָּאָה שָׁם ה'. וּמִי שְׁרוּצָה לְיַחַד אוֹתִיּוֹת, צָרִיךְ בְּתַחֲנָה



ובתחננונים. ולכן (דברים ג) וְאַתְחַנַּן אֶל ה', באדנ"י לשכינה בתחננונים, ולקדוש ברוך הוא ברחמים. עד כאן.

את הפכש האחד תעשה בכקר ואת הפכש השני תעשה בין הערבים. שהוא סוד של סתרי הרחמן, שבארו עליהם רבותינו, גבי סתרי הרחמן למה לך? אלא דברים שיהיו תחת סתרי העולם, יהיו מכסים תחת לבושך. מה לבוש מכסה על הגוף, גם כך צריך לכסות סודות התורה. כל שפן סודות הקרבנות, שהם כמו קרבת אשה לבעלה.

ומה קרבתם צריכה במכסה, גם כך צריך קרבן לכסות אותם מבני עריות ושעים חצופים, שעין להם לא בשת פנים ולא ענוה. וכמה מיני ממזרים הם: בני עריות, בני נדה, שנד ה' ממנה ונמצאת במקומה, שפחה בת אל נכר זונה. וזהו סוד (משלי ל) תחת שלוש רגזה ארץ וגו', תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם ושפחה כי תירש גברתה. שנדה ה' ממקומה, שהיא המלכה, יצר הטוב, ונכנסה במקומה שפחה, יצר הרע.

וסוד הדבר – (ויקרא יד) כנגע נראה לי בבית, הינו דם טמא של נדה. ומה שם (שם יג) והסגירו הכהן שבעת ימים – אף כך (שם טו) שבעת ימים תהיה בנדתה. אשרי אותם איברים שמתקדשים בשעת תשמיש, שהם עצי העולה שאוחזים בהם אשים קדושות, שם יהו"ה שאחוז באשים שלהם, ולכן (ישעיה כד) באורים כבדו ה'. על זה נסדרות ה', הינו את הפכש האחד תעשה בכקר ואת הפכש השני תעשה בין הערבים.

שלמות הכתוב – ועשירית האיפה סלת. אשרי מי שמשפיע ממחו טפה סלת נקיה בלי פסלת. והיא רמוזה באות י' של אדנ"י, כלולה בעשור ספירות, שהיא כלולה בשמן כתית רביעית ההין. והיא כלולה במקרא, במשנה, בתלמוד, בקבלה.

בשראה יחזקאל את השכינה מתוך הקלפות, ראה עמה עשור ספירות בלי פרוד כלל, ואלה הם מח, מבפנים, את כלם ראה מתוך נהר כפר שלמטה, היא (תהלים פו) רכב אלהים רבתיים. כל רבוא עשרה אלפים, רבתיים עשרים אלף. תוציא שנים שאינם, נשארו שמונה עשור, בחשבון שמונה עשור עולמות, שכוללים עשור ספירות שהתלבש ט"ט ממטטרון. ט"ט מטטפת, ונאמר בו (דברים ו)



וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ. מִי הָעֵינַיִם? אֵלֹהֵי לְמַעְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בְּהֵן (יחזקאל א) נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאַרְאֶה מַרְאֹת אֱלֹהִים. אֵילֹהֵי מַרְאֹת? אֵלֹהֵי עֲשֶׂרֶה מַרְאֹת שֶׁל מְטֵטְרוֹן שֶׁנֶּאֱרָא כְּמוֹ נֵר בְּעֵשְׂשִׁית, תִּשְׁעָה בְּגִלְוֵי וְאַחַד בְּנִסְתָּר.

מַרְאֶה אֶחָד, שֶׁהוּא מַרְאֶה רֵאשׁוֹן מֵאֵלֹהֵי הָעֲשֶׂרֶה, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, וּמִמַּעַל לְרַקִּיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשׁוֹם כְּמַרְאֶה אֶבֶן סַפִּיר דְמוֹת כֶּסֶף. וְאֵף עַל גַּב שֶׁנִּפְרָד לְמַעְלָה, צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ עָלָיו חֲדוּשִׁים.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַחְנֹנֹת שֶׁלְמַעְלָה: מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל, בֵּין שְׂיִהִיָּה גְבוּר, בֵּין שְׂיִהִיָּה חֶכֶם, בֵּין שְׂיִהִיָּה עֲשִׂיר; בְּזִכּוּיֹת גְבוּר, חֶכֶם בַּתּוֹרָה, וְעֲשִׂיר בְּמִצְוֹת – לֹא תִכְנַס תְּפִלָּתוֹ בְּהִיכַל זֶה עַד שְׂיִרְאוּ בּוֹ סִימָנִים אֵלֹהֵי, שֶׁנֶּתַן עֲצָמוֹ בּוֹ תְּקוּנִים שְׁלֵי. וּמִשׁוֹם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אִם הָרַב דּוֹמֶה לְמֵלֶאכֶר ה' צְבָאוֹת, תּוֹרָה יִבְקָשׁוּ מִפִּיהוּ. לְמִי שְׂיִהִיָּה רָשׁוֹם בְּסִימָנִים הִלְלוּ בְּלְבוּשׁוֹ, תִּקְבְּלוּ תְּפִלָּתוֹ. סִימָן אֶחָד שְׂיִהִיָּה רָשׁוֹם בְּתְּפִלָּתוֹ, בְּתִכְלַת בְּכַנְפֵי מִצְוָה צִיצִית, שֶׁהוּא דּוֹמֶה לְרַקִּיעַ, שֶׁהוּא מְטֵטְרוֹן. דְמוֹתוֹ תְּכַלַּת שְׁבַצִּיצִית.

וּמִשׁוֹם זֶה שֶׁעוֹר הַצִּיצִית פִּרְשׁוּהוּ רְבוּתֵינוּ, טְלִית שֶׁהִקְטַן מִתְּכֶסֶה בָּהּ רֵאשׁוֹ וְרָבוֹ. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה יא) וְנִעַר קֶטָן נִהַג בָּם. וְזֶהוּ נִהַג בְּאַרְבַּע חִיּוֹת, שֶׁהֵם אַרְבַּע, וְהוּא כּוֹלֵל (מלכים א י) שֶׁשׁ מַעְלֹת לְכֶסֶף, שֶׁהֵם ו'. וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא כּוֹלֵל עֲשׂר, מִתְּלַבְּשִׁים בּוֹ עֲשׂר סְפִירוֹת, י'. וְבוֹ נִרְאֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁכְנֵתוֹ, שֶׁהִיא כּוֹלֵלָה מִעֲשָׂר סְפִירוֹת – לְנִבְיָאִים. וּמִצַּד הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית, תְּכַלַּת שְׁבַצִּיצִית, הִיא תְּכַלַּת שֶׁל כָּל הַגְּוִנִים.

שֶׁהִיא תְּכַלִּית שֶׁל עֲשָׂר סְפִירוֹת, וְבוֹ (שמות לט) וְתִכְלַת כָּל עֲבֹדַת [מִשְׁכָּן] אֶהְלֵ מוֹעֵד, וְהִיא לְשׁוֹן כְּלָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (במדבר ז) וַיְהִי בַיּוֹם כָּלֹת מִשֶׁה לְהַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן. וּפִרְשׁוּהָ רַבְּנָן, כָּלֹת כְּתוּב, וְהִיא תְּכַלַּת הַנֵּר, שֶׁאֹכְלֵת חֲלָבִים וְעוֹלוֹת.

וְעָלָיו אָמַר יְחִזְקָאל, דְמוֹת כְּמַרְאֶה אֶבֶן סַפִּיר דְמוֹת כֶּסֶף. סְגֻלַּת הָאֶבֶן הַזֶּה, שְׁמִי שְׂיִוְרֵשׁ אוֹתָהּ לֹא שׁוֹלֵטֵת בּוֹ אֵשׁ הַגִּיהֶנֶם. אֵין אֵשׁ שֶׁמְקַלְקֵלֵת אוֹתָהּ וְלֹא כָּל מִינֵי מִתְּכוֹת, כָּל שֶׁכֶּן שֶׁהֵמִים לֹא מִזִּיקִים אוֹתָהּ. מִי שְׂיִוְרֵשׁ אוֹתָהּ, מִתְּקִים בּוֹ (ישעיה מג) כִּי תִעֲבֹר בְּמַיִם אֶתָּה אֲנִי וְגו'. וְכָל עָלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שֶׁל צַד הָאֲחֵר פּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ.



תכלת הים, בשבילה נאמר כי תעבר במים אתך אני. שבסגלה זו (שמות טו) סוס ורכבו רמה בים, זה ממנה של מצרים.

מגון זה פוחדים עליונים ותחתונים. מחנות הים פוחדים ממנו. ומחנות הרקיע, שהוא תכלת, ממנו פוחדים. מחנות התכלת (ומחנות הרקיעים ומחנות) שאשי הגיהנם פוחדים ממנה.

ותכלת זו היא דין, דינא – אדנ"י. דינא דמלכותא דינא, ושני גונים רשומים בטלית, אחד לבן ואחד תכלת. ועל שני גונים אלו נאמר, (שמות כד) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. לבנת – לבן הספיר, שהוא כלול בשני גונים, רחמים ודין, לבן ושחר. שחר התכלת. ועל שני גונים רמזו רבותינו, מאימתי קוראים את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן. להיות בת המלך, קריאת שמע, יחוד הקדוש ברוך הוא, כלול משני גונים אלו, שהם יהו"ה אדנ"י, רחמים ודין. כמו שהקדוש ברוך הוא כולל שני גונים – יהו"ה אדנ"י, להיות רחמים ודין, כפא דין וכפא רחמים. (מטטרון).

במראה אבן ספיר דמות כפא. מה זה דמות כפא? אלא כנגד הכפא, שיש לו שבעים ושנים גשרים. שיהיה אדם רשום בשבעים ושנים קשרים, וחליות הציצית, כנגד שבעים ושנים גשרים של הכפא, שהם שמונה עשר קשרים, וחליות לכל צד. שהכפא שהוא ה', לכל צד בארבע חיות הכפא, שהם ד'.

ויש מעלות הכפא, שהם ו', וזה מטטרון, הוא כולל ארבע חיות. זהו שכתוב (ישעיה יא) ונער קטן נהג בם, והם: מיכאל, גבריאל, נוריאל, רפאל. מטטרון, (מלכים-א ט) שש מעלות לכפא, שעולים שש מאות, ציצית בשתי יודי"ן. ואם חסר יו"ד, הרי חירק במקומה, כך עולה. בכל צד בארבע כנפות, ציצית ושלוש עשרה חליות הציצית – הם תרי"ג.

ועוד שש מעלות לכפא – בסוד זה וא"ו, עולה לחשבון י"ג, שנרמז בשלוש תבות (שמות יד) ויסע, ויבא, ויט. שהם והו אני והו. חמשה קשרים, ה' לכל צד. א' טלית אחת לכלם. ובאות ה' נשלם ח"י, שהם ט"ט, להיות חיה לכל צד, כולל ארבע חיות. ולכל חיה ארבע פנים וארבע כנפים, הם ל"ב פנים וכנפים, והם תלויים מחיה שהוא אדם.



וְהֵם ל"ב, כְּחֶשְׁבוֹן יו"ד ה"א ה"א. שְׁלֵמוֹת שְׁלֵהֶם וְא"ו. שְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת בְּכָל אַרְבַּע הַכְּנָפִים. וְהוּא"ו מְתִיחַד עִם כָּל אַרְבַּע חַיּוֹת, וּמְשָׁלִים לְמַעְלָה, מְשָׁלִים לְמַטָּה. עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי הוּא מְטַטְרוֹן, לְהַשְׁלִים לְמַעְלָה, כְּמוֹ הַתְּפָאֶרֶת. שָׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ. בְּצִלְמוֹ כְּדַמוֹתוֹ, נִבְרָא. שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַדְּרָגוֹת, מְלַמֵּעְלָה לְמַטָּה, וּמְלַמֵּטָה לְמַעְלָה, וְאַחֲזוֹ הוּא בְּאֲמֻצֵּעַ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת כו) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכָן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרַח מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה.

וְהוּא כּוֹלֵל אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפִים לְכָל חִיָּה וְחִיָּה שְׁלַמְעָלָה, שֶׁהֵם יְאֵהֲדוּנְהִי. אִזּוּ יִשִּׁיר מֹשֶׁה. בְּכָל חִיָּה אַרְבַּע פָּנִים וְאַרְבַּע כְּנָפִים כְּמוֹ זֶה. א"ז בְּאַרְיֵה. א"ז בְּשׁוֹר. א"ז בְּנֶשֶׁר. א"ז בְּאָדָם. שֶׁהֵם ל"ב פָּנִים וְכְנָפִים, בְּחֶשְׁבוֹן א"ז אַרְבַּע פְּעָמִים.

וְהֵם אַרְבַּע פָּנִים: יְהו"ה. אַרְבַּע כְּנָפִים: אֲדָנִי. כְּנֶגֶד אַרְבַּעַה בְּגָדֵי זָהָב וְאַרְבַּעַה בְּגָדֵי לְבָן שְׁלֹבֵשׁ הַכֹּהֵן לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, כְּנֶגֶד (תהלים נא) אֲדָנִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח. וְתִפְלָה, שֶׁל תִּפְלָה יְהו"ה, בְּחַתִּימָה י"ח בְּרֻכּוֹת הַתְּפִלָּה. וְשְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה פְּעָמִים יְהו"ה, יֵשׁ בָּהֶם ע"ב אוֹתִיּוֹת, בְּחֶשְׁבוֹן (בראשית ב) וַיְכַלּוּ, שְׁפָלוּלִים בְּצִדִּיק ח"י הַעוֹלָמִים.

וּבְאַרְבַּע חַיּוֹת, יְהו"ה אֲדָנִי. שְׁמוֹנָה לְכָל צַד – הֵם ל"ב אוֹתִיּוֹת, וַי"ג אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ מִן וְה"ו אֲנִי וְה"ו. הָרִי שְׁלֵשָׁה עֶשֶׂר שְׁפָלוּלִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, בָּהֶם הַשְּׁתַלֵּם אָדָם, שֶׁהוּא מ"ה, עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי.

לְמַעְלָה בְּעֵץ הַחַיִּים אֵין קְלָפוֹת, (אסתר ד) כִּי אֵין לְבָא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ שָׂק. לְמַטָּה יֵשׁ קְלָפוֹת בְּמְטַטְרוֹן, שֶׁהוּא בְּדַמוֹת הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. שְׁבֻזְמֵן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחוּץ לְמַלְכוּתוֹ, מִתְּכַסֶּה בְּכַנְפֵי וּפְנֵי הָעֶבֶד שְׁלוֹ, זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת ב-ב) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיַּעַף. וְאוֹתָן קְלָפוֹת שְׁסוֹבְבוֹת לְאַרְבַּע חַיּוֹת מְטַטְרוֹן הֵן: תְּהוֹ – (מַלְכִים-א יט) וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוּלָה וְחִזְקַת מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים לֹא בְרוּחַ ה'. בְּה"ו – וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בְרַעַשׁ ה'. הָרִי שְׁתֵּי קְלָפוֹת, יֵרֵק וְלִבָּן. שְׁקָלְפוֹת הָאֲגוּז – אֶחָד תְּהוֹ, קוּ יֵרֵק. שְׁנֵי בְהוּ, אֶבְנִים מְפֻלְמוֹת, קְלָפָה חִזְקָה כְּאֶבֶן מְפֻלְמָת. כְּנֶגֶד שְׁתֵּי קְלָפוֹת אֱלוֹ, מוּץ וְתָבֵן שֶׁל חֹטָה.

קְלָפָה שְׁלִישִׁית, דְּקִיקָה – כְּנֶגֶד סְבִין שֶׁל חֹטָה, שְׁכָאן הוּא נִדְבֵק בְּחֹטָה וְלֹא יְכוֹל לְהִפָּרֵד מִשָּׁם עַד שֶׁטוֹחֲנִים אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים,



שהן כנגד טוחנות הפה של האיש, שצריך לטחן בהן דברי תורה עד שיהיו כמו קמח סלת נקיה. ובנפה, שהיא השפה, מתבררת הפסלת, שהוא סבין (של התורה), עד שתמצא הלכה סלת נקיה. באותו זמן נוטל אותה הלב והמח, וכל איברי הגוף שהנשמה מתפשטת בהם, והנשמה מתפרנסת ממנה כמו שהגוף מתפרנס מדברי העולם. שזה לעמת זה עשה אלהים – לחם הגוף, ולחם התורה. זהו שכתוב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי.

ו**קלפה** זו היא כמו קלפה שנדבקת למח האגוז, וכשהאגוז רך, נפרדת אותה קלפה ממח האגוז בלי קשי. וכשהאגוז יבש, קשה לאדם להעבירה משם, כי עדין הקשיא במקומה עומדת. ולכן צוה הקדוש ברוך הוא לאדם לחזור בתשובה בבחרותו, לפני שיזקין בו יצר הרע. זהו שכתוב (ויקרא ט) מפני שיבה תקום, קדם שיבה שלך. וקלפה זו היא אש, ונאמר בה, ואחר הרעש אש לא באש ה'. רביעית – תהום, חלל האגוז, קול דממה דקה, שם בא המלך, (יחזקאל א) ומתוכה כעין החשמל מתוך האש.

ו**אורתן** קלפות רשומות בארבעה איברים של הגוף. בראה, שם לחה, שממנה יוצאות סרחות הראה, (משלי ה) רגליה ירדות מות שאול צעדיה יתמכו. ושם רוח חזק מפרק, שדופק בכנפי הראה של האדם, וזהו רוח שמסעיר את גוף האדם, מה שכופף לו אליהו תחתיו ועולה בו למעלה. זהו שכתוב (מלכים ב-ב) ויעל אליהו בסערה השמימה [השמים]. וזהו דופק על הראה, ששותה כל משקים, ובהם (בראשית א) ורוח אלהים מרחפת על פני המים, זוהי קלפה לרוח הקדש. לשמאל, רוח סערה, עליהם נאמר (קהלת י) לב חכם לימינו ולב פסיל לשמאלו.

דוד העביר מלבו והרג אותו, זהו שכתוב (תהלים קט) ולבי חלל בקרבי, ולכן זכה לנשוב רוח צפונית בכנורו, ונאמר בו (יחזקאל לו) כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח, והיה מנגן בו בכנור בארבעה מיני נגונים: בשיר פשוט, שהוא י'. ובשיר כפול, שהוא י"ד. ובשיר משלש, שהוא י"ו. ובשיר מרבע, שהוא י"ח. הרי הן עשר אותיות שעשה דוד כנגדן עשרה מיני תלים, ועולים לע"ב פנים, כחשבון עשר אותיות אלו.

ומתי עלו בע"ב מיני נגון? כשעבר שלטון עון משחית אף וחמה, שבהם דופקת רוח סערה בארבעה צדדים



שְׁעוּלִים לַעֲשֶׂרָה כְּתָרִים לַע"ב אַמּוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי יא) וּבִאֲבֹד
רְשָׁעִים רָנָה.

שְׁמִיכָא"ל גְּבֻרִיא"ל נּוּרִיא"ל רְפָא"ל שׁוּלְטִים עַל אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים
(הִיסְטוֹרִית) הַטּוֹבִים שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהֵם מִים וְאֵשׁ וְרוּחַ וְעָפָר,
וּלְכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ אַרְבַּע פְּנִים: עֶזְרָן מְשַׁחֵת אֶף וְחִמָּה, תְּלוּיִים (שׁוּלְטִים)
עַל מָרָה לְבָנָה, שְׂרָאָה עוֹשֶׂה סָרְכָה. וּבִמְרָה הָאָדָם שֶׁל הַכָּבֵד
שֶׁהִתְאָדָם בְּמַאֲדִים. וּבִמְרָה יִרְקָה שְׁאַחֲזֶה בַכָּבֵד, שֶׁהוּא חָרַב מִלְּאֶף
הַמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שם ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כִּלְעֵנָה חֲדָה כְּחָרַב פִּיּוֹת.
וּבִמְרָה שְׁחָרָה, לִילִית, שְׁבִתִי, שְׁלִטוֹן בְּטַחֲלוֹל, שֶׁהוּא עֲצָבוֹת, שְׁאוּל
תַּחֲתִית, עֲנִיּוֹת וְחֶשֶׁךְ, בְּכִיָּה וְהִסְפָּד וְרַעְבוֹן.

מִיָּד כְּשֶׁעוֹבְרוֹת קְלָפוֹת אֵלוֹ מֵהָאָדָם, שׁוּלְטַת עָלָיו עֵץ הַחַיִּים בְּע"ב
פְּנִים, שֶׁהֵם י' י"ה י"ו יְהו"ה, שֶׁנִּמְצְאוּ עֲשָׂרָה תְּלוּיִים מֵאַרְבַּע
רוּחוֹת, שֶׁהֵם יְהוָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם, כֹּה אָמַר ה' מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי
הַרוּחַ. זֶהוּ רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה',
כְּשֶׁהוּא מְנַשֵּׁב בְּאֶזְן יָמִין שֶׁל הַלֵּב, שֶׁשֵּׁם חֻכְמָה מִצַּד הַחֹסֵד, שָׁבוּ
הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים בְּחֻכְמָה. וְחֹס"ד נוֹשֵׁב בְּכִינָה. שְׁבַחֲכֻמָּה י',
בְּכִינָה ה', בְּתַפְאֲרַת ו', בְּמַלְכוּת ה'. יְהוָה דוֹפֵק בְּכָל הָאַרְבָּעָה,
שְׁעוּלִים לַעֲשֶׂרָה, וְלַע"ב מַחְשַׁבַת הַלֵּב.

זֶה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. יָמִין הוּא מִים, וְהוּא יָד הַגְּדוּלָּה. מְשֻׁמָּל
אֵשׁ, וְהִיא יָד הַחֲזָקָה. בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעֵי י"ד רָמָה, שֶׁהִיא רוּחַ
הַקֶּדֶשׁ. וְהַכֹּל בֶּן י"ד.

כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפְנִים. אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָהּ הַרוּחַ לְלַכְתּוֹ יִלְכוּ (יחזקאל
א). בּוֹ מִתְנַהֲגִים מִים וְאֵשׁ. שְׁאוּחָז בְּשִׁנְיָהֶם, וְדוֹפֵק בְּעוֹרְקֵי הַמַּחַ,
שֶׁהוּא מִים. וּבְעוֹרְקֵי הַלֵּב, שֶׁהוּא אֵשׁ. וְרוּחַ בְּכַנְפֵי רֶאֶה.

בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁל הַגּוּף נִמְצְאוּ גִלְגְּלֵי יָם הַתּוֹרָה וְגִלְגְּלֵי הַרְקִיעַ,
שֶׁהֵם אֵשׁ. כָּלֶם עוֹלָם וְיוֹרְדִים בּוֹ, וְהוּא מְקוּמוֹ בֵּין רְקִיעַ וְיָם.
כָּלֵי שְׁלוֹ אֶרֶץ, שֶׁהִיא שְׁכִינָה.

וּכְמוֹ עוֹפוֹת, פּוֹתַחִים כְּנַפְיָהֶם לְקַבֵּל רוּחַ לְפָרֵחַ בּוֹ – כֶּךָ כָּל
הָאֵיבָרִים אֵיבָרֵי הַגּוּף פְּתוּחִים בְּכַמָּה מְקוֹרוֹת, בְּכַמָּה פְּרָקִים,
בְּכַמָּה עוֹרְקִים, בְּכַמָּה חֲדָרֵי הַלֵּב, חֲדָרֵי הַמַּחַ, לְקַבֵּל אוֹתוֹ. שְׁאֵם לֹא
יִנְשָׁב בְּכַתֵּי הַלֵּב, הִיָּה אֵשׁ הַלֵּב שׁוֹרֵף כָּל הַגּוּף. וְכַמָּה סְלֻמוֹת וְחֲדָרִים
שֶׁל עוֹרְקֵי קִנְיָה הַלֵּב וְקִנְיָה הַרְאָה, כָּלֶם מִתְתַּקְּנִים אֵלָיו.



סדר הלימוד ליום כג אייר [יום 230 בשנה]

כְּשֶׁעוֹלָה הַדְּבוּר עַל כַּנְפֵי הָרְאָה, נַעֲשֶׂה קוֹל. בְּאוֹתוֹ זְמַן, (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל. (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמַּיִם - מִצַּד הַמַּיִם, שֶׁהוּא מַח, שֶׁשָּׁם עוֹלָה בְּכַנְפֵי רְאָה. קוֹל ה' חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ - מִצַּד הַלֵּב, כְּשִׁיוֹצֵא מֵהַפֶּה, נִקְרָא דְבוּר.

וּכְנֻגָד שְׁתֵּי כַנְפֵי רְאָה שְׁפוֹתָחוֹת כַּנְפִים לְקַבְּלוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל א) וּפְנִיָהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְמַעְלָה - כִּךְ שְׁפָתַיִם לוֹקְחוֹת הַדְּבוּר וּמִפְּרִיחוֹת אוֹתוֹ לְמַעְלָה.

וּכְמוֹ שְׁאוֹתֵן חֲמֵשׁ כַּנְפֵי (ענפי) רְאָה, כִּלְכֵן פְּתוּחוֹת בְּלֹא סִרְכָה לְקַבֵּל קוֹל זֶה - כִּךְ גַּם צְרִיכִים לִהְיוֹת חֲמֵשֶׁה תְּקוּנֵי הַפֶּה, כֻּלָּם פְּתוּחִים בְּלִי סִרְכָה בְּחֲמֵשֶׁה תְּקוּנִים, שֶׁהֵם: אַחַה"ע בְּגֵרוֹן. בּוּמ"ף בְּשִׁפְתַיִם. גִּיכ"ק בְּחֶף. דְּטִלנ"ת בְּלִשׁוֹן. זִסְשֵׁר"ץ בְּשִׁנָּיִם.

וְדְבוּר שִׁיחָהּ בָּהֶם בְּלִי סִרְכָה וְעֵכוּב כֻּלָּל, זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טָרֶם כָּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, זֹאת תִּפְלָה, שֶׁהוּא דְבוּר, וּבְגִלְלָה נְאֻמָּר, אִם שְׁגוּרָה תִּפְלְתִי בְּפִי, יוֹדַע אֲנִי שְׁמִקְבָּל. וְאִם יֵשׁ סִרְכָה וַיּוֹצֵא בְּעֵכוּב, יוֹדַע אֲנִי שְׁמִטְרָף, בְּגִלְל (פגון) סִרְכָה בְּרְאָה שֶׁהִיא טְרָפָה.

וְקוֹל זֶה שִׁמְעַת יִשְׂרָאֵל, שָׁבוּ (יחזקאל א) וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם. וְזֶה יְהוָה שֶׁהוּא קוֹל, כְּשִׁיוֹצֵא לְקַבֵּל שְׁכִינָה בְּתִפְלָה בְּחֲשָׂאֵי, שֶׁהוּא דְבוּר, שָׁבוּ אֲדַנְי"י שְׁפָתַי תִּפְתָּח, כָּל הָאֵיבָרִים פּוֹתְחִים כֻּלָּם אֶת כַּנְפֵיהֶם בְּרַמ"ח תְּבוֹת, שֶׁהֵם בְּאַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שְׁבָהֵן יוֹרֵד הַקּוֹל.

וּכְשִׁיּוֹרֵד, כִּמְהָ צְפָרִים מְצַפְצְפוֹת לוֹ בְּכִמְהָ מִינֵי נְגוּן, כֻּלָּם עַל אֵיבְרֵי הַגּוֹף, שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאֵילָן. וּבְכָל כַּנְפֵי כָל אֵיבָר, שֶׁשָּׁם דִּיּוֹר הַצִּפּוֹר, שֶׁהִיא אֲדַנְי"י, בְּכָל עֲנָף וְעֲנָף נִמְצָאָה פְּתוּחָה לְבַעְלָה. אֲדַנְי"י שְׁפָתַי תִּפְתָּח, הוּא פְּתַח אֱלֹהֵי בְּתִפְלַת הָעֲמִידָה - אֵין אֵיבָר מִמְּאֵתִים אֲרַבְעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבְרֵי הַשְּׁכִינָה שֶׁלֹּא פְּתוּחַ לְקַבְּלוֹ, וְלִכֵּן נִקְרָאת שִׁיחַת מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת. הוּא צְפַצְפוֹף עוֹפוֹת, שֶׁהֵם נְשָׁמוֹת שְׁשׁוּרוֹת בְּאֵיבָרִים. הִיא שִׁיחַת דְּקָלִים, שֶׁהֵם עַנְפֵי הָאֵילָן.

וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן שִׁיּוֹרֵד יְהוָה אֶל אֲדַנְי"י בְּכָל אֵיבָר, נְאֻמָּר בָּהֶם, בְּעַמְדָם תִּרְפִּינָה כַּנְפֵיהֶם. וְזֶה סוּד הַחֲשָׁמ"ל, חִיּוֹת אֵשׁ,





עתים חשות, ועתים ממללות. ואמרו בעלי המשנה, במתניתא למדנו, כשהדבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא – הן חשות. וכשאינ הדבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא – הן ממללות. באותו זמן שמתחילים קול ודבור כאחד, שהם יאהדונהי – חשות. אבל בזמן שפניהם וכנפיהם פרודות, יהו"ה מאדנ"י בפרוד – הוא נמצא בארבע פני החיות, כלם פתוחים, לעמתן ממללות לשאל מזון משום שמזון לכל בו. אדנ"י נמצא בכנפי החיות, כלם פתוחים לחיות.

שואגים בקול, שהוא יהו"ה, כלם בימין. אופנים מצפצפים בדבור, שהוא אדנ"י, בשמאל. בשרפים מתחברים קול ודבור באמצע. יאהדונהי. בהם (בראשית א) ועוף יעופף. זהו שכתוב (ישעיה ו) ויעף אלי אחד מן השרפים. ונאמר בהם, (קהלת י) ועוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. ושרפים – שש כנפים לאחד (ישעיה ו), מצד האות ו', שהוא העמוד האמצעי, כולל ימין ושמאל. והוא כולל שש תבות – בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף סימן

תקון שני – ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. רשם של ספר תורה, והוא (שם מד) כתפארת אדם לשבת בית. ופרשוה רבנן, כל הקורא קריאת שמע ערבית ושחרית כאלו מקים (יהושע א) והגית בו יומם ולילה. שטלית לבנה היא לימין, מצד חסד, ונאמר אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות. (ישעיה טז) והיכן בחסד כסא. חסד עולה ע"ב חליות וקשרי הטלית. ויש טלית מצד מטטרו"ן, שהוא ט"ט, כולל ח"י, בין קשרים וחליות לכל צד. חמשה קשרים כנגד חמשה חמשי תורה. ושלוש עשרה חליות כנגד שלש עשרה מדות הרחמים של התורה, שנאמר בהן, בשלוש עשרה מדות התורה נדרשת.

ובגלגלה נאמר, כמראה אדם עליו מלמעלה. בצורת התפארת, שהוא תפארת אדם עליו מלמעלה. ונקרא בשמו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ולמעלה כמראה אדם – זו שכנה, שהיא כמראה של העמוד האמצעי בארבעה פנים ובעשר ספירות, שהם אדם. וארבעה פנים של אדם – ארבע אותיות. והם י"ד אותיות, ובהן (הושע יב) ובכיד הנביאים אדמה.



וְעוֹד נִקְרָא ח"י מִצַּד שֶׁל צְדִיק, וְבוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנָתוֹ נִקְרָא
אָז אָדָם, שֶׁהוּא הָעֵמוּד הָאֲמָצְעִי, ט"ל, וְהַשְׁכִּינָה ה'. וְבָה' הוּא
אָדָם, מִשּׁוֹם שֶׁט"ל כִּף עוֹלָה בְּחֻשְׁבוֹן - יו"ד ה"א וְא"ו. וְזֶהוּ מוֹרִיד
הַט"ל, לְגַבִּי אוֹת ה"א. קֶשֶׁר הַטְּלִית - ח"י הָעוֹלָמִים, שֶׁקוֹשֵׁר הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנָתוֹ בְּכָל הַצְּדִידִים בְּאַרְבַּע כְּנָפּוֹת הַטְּלִית.

תְּפִלִּין מִשְׁמָאלוֹ, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימֵינוּ וּבְזֵרוֹעַ עֲזוֹ.
בִּימֵינוּ - זו תוֹרָה. וּבְזֵרוֹעַ עֲזוֹ - אֵלּוֹ תְּפִלִּין. יְהו"ה בְּאַרְבַּע
פְּרָשִׁיּוֹת. אֲדָנָי - הֵיכָל לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת בְּאַרְבַּעַת בְּתֵי תְּפִלִּין. קֶשֶׁר
שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד זֶה צְדִיק ח"י הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא קֶשֶׁר שֶׁל שְׁנֵיהֶם,
בְּזֵרוֹעַ שְׁמָאל. קֶשֶׁר שֶׁל רֵאשׁ זֶה הָעֵמוּד הָאֲמָצְעִי שֶׁאַחֲזוּ בוֹ יְהו"ה
אֶהְיֶה לְמַעַלָּה, שָׁהֵם (כְּת"ר) חֲכָמָה וּבִינָה.

קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא הַיְחוּד בְּאֲמָצַע, וְהִיא אַחוּזָה בֵּין צִיצִית וּתְפִלִּין,
שֶׁכָּל הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל צִיצִית וּתְפִלִּין הֵן כְּלוּלוֹת בַּיְחוּד שֶׁל
קְרִיאַת שְׁמַע. וּמִצַּד שֶׁל עֵמוּד הָאֲמָצְעִי, שֶׁהוּא טְלִית וּתְפִלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר
בְּהֵן (שְׁמוֹת יג) וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדְכָה וּלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ. (בְּמִדְבָר טו) וְעָשׂוּ
לָהֶם צִיצִית.

ש' שֶׁל תְּפִלִּין, הִלְכָה לְמִשְׁהָ מְסִינִי. (דְּבָרִים כח) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי
שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ. וּבְאַרְוָהוּ - מֵהוּ שֵׁם ה'? אֵלּוֹ
תְּפִלִּין שֶׁפְּרָאשׁ. ש' שֶׁל תְּפִלִּין. שְׁתֵּי שִׁינַיִן - שֵׁשׁ מְאוֹת. שֵׁשׁ מְדֻרְגוֹת
וְשִׁבְעָה עֲנָפִים שֶׁל שְׁתֵּי שִׁינַיִם - הָרִי שֶׁלְשָׁה עָשָׂר, וְהַכֹּל תְּרִי"ג. וְאֵין
מִצְוָה שֶׁאֵינָה שְׁקוּלָה לְכָל הַתּוֹרָה.

כְּגוֹן זֶה, כָּל מִצְוָה הִיא יְהו"ה. י"ה עִם שְׁמ"י - שִׁס"ה. ו"ה עִם זְכָרִי
- רמ"ח. וּמִשּׁוֹם זֶה כָּל מִצְוָה הִיא שְׁקוּלָה לְתְּרִי"ג. וְהָרִי
פְּרָשׁוֹהוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל - כְּלוּל תְּרִי"ג מִצַּד שֶׁל צִיצִית. וְתְּרִי"ג מִצַּד
שֶׁל תְּפִלִּין הוּא בְּכָל מְקוֹם.

וְהָיוּ לְטוֹטְפַת. טְטַפְת - ט"ט, ח"י עוֹלָמִים, צְדִיק, כְּנִגְדּוֹ שֶׁל
מְטַטְרוֹן. פ"ת, תְּפִאָרַת. מְטַטְרוֹן סוּס שֶׁל תְּפִאָרַת, שְׁבוּ כָּל
הַסְּפִירוֹת מִתְּלַבְּשׁוֹת. וְכָךְ הוּא כְּגוֹף לְנִשְׁמָה. וְכֹאשֵׁר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְסַתְּלֵק מִמֶּנּוּ, נִשְׁאָר אֵלֶם, אֵין לוֹ קוֹל וְלֹא דְבוּר. נִמְצָא שֶׁהַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְהַשְׁכִּינָה הֵם קוֹל וְדְבוּר שֶׁל כָּל מְלָאָךְ וּמְלָאָךְ, וּבְכָל קוֹל
וְדְבוּר שֶׁל תּוֹרָה, וּבְכָל קוֹל שֶׁל תְּפִלָּה וּבְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה. בְּכָל מְקוֹם
שֶׁלִּיטְתוֹ בְּעֵלְיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים, הוּא חַיִּים שֶׁל הַכֹּל וְהוּא סוֹבֵל הַכֹּל.



וְאֵין אֲדָנִי בְּלֹא יְהוָה, כְּמוֹ שְׂאִין דְּבוּר בְּלֹא קוּל. וְאֵין קוּל בְּלֹא דְבוּר. וְזֶהוּ אֲמַת בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת. אָבֵל בְּעוֹלָם הַפְּרוּד יֵשׁ קוּל בְּלֹא דְבוּר. קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שְׂדֵי, אַחוּז בּו הַעֲלִיּוֹן וְהַתַּחְתּוֹן. וְזֶה צְדִיק חֵי הַעוֹלָמִים, אַחוּז (בו) בֵּין קוּל וְדְבוּר.

בְּתוֹךְ כִּף הַרְוּעָה הַנְּאֻמָּן נִזְדַּמֵּן אֶצֶל הַזְּקֵן וְאָמַר, זְקֵן זְקֵן, תְּפִלִּין וְצִיצִית וּפְרָשֶׁת מְזוּזָה הֵן שְׁלֹשׁ מִצְוֹת כְּלוּלוֹת בְּקִרְיַת שְׁמַע, וּקִרְיַת שְׁמַע הִיא מִצְוָה רְבִיעִית. וְצִיצִית מְזַכֶּרֶת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. וּבַתְּפִלִּין נִזְכָּרֶת בְּהֵן שְׁתֵּי פְעָמִים אוֹת. וּבְצִיצִית, הָאוֹת ז' שֶׁל תְּזַכְּרוּ שְׂצָרֶיךָ לְהַתִּיז בָּהּ. וּבְמְזוּזָה, שְׂד"י מִבְּחוּץ, יְהוָה מִבְּפָנִים.

וּפְרָשִׁיּוֹת סְתוּמוֹת וּפְתוּחוֹת מְדוּעָ? וְשַׁעוֹר אֲרָכָה שֶׁל צִיצִית וְרַחֲבָה, שֶׁתִּקְנֶנּוּ אַרְךְ כָּל הַצִּיצִית שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲצַבְעוֹת בְּגוּדֵל. מִצְוֹת תְּכֵלֶת שְׁלִישׁ גְּדִיל, וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי עֲנָף, וּבֵין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר כְּמֵלֵא גוּדֵל. וְכָל חֲלִיָּה וְחֲלִיָּה תִּהְיֶה מְשֻׁלֶּשֶׁת. וְכִף תְּפִלִּין מְדוּעָ בְּמַח? וּכְנָגֵד הַלֵּב, וְשַׁעוֹר הַרְצוּעוֹת, מְדוּעָ הֵן עַד הַלֵּב לְשִׁמְאֵל וְעַד הַטְּבוּר לְיָמִין? וְרְצוּעָה שֶׁל יָד עַד שְׂיִכְרֶךְ, וְיִשְׁלֵשׁ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּאֲצַבַּע הָאֲרָכָה?

אָרְא וְדָאֵי בְּגַד חָשׁוּב אֵין הוּא, אֶלֶּא שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ לְכָל צֵד. וְהֵם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה, כְּנָגֵד אֲרַבְעָה בְּגָדֵי לְבָן וְאֲרַבְעָה בְּגָדֵי זָהָב וְאֲרַבְעָה בְּגָדֵי כְהֵן הַדְּיוּט. וּמִצַּד שֶׁל בְּרַכַּת כְּהֵן הַדְּיוּט הוּא רֹמֵז: אֵל תְּהִי בְּרַכַּת הַדְּיוּט קְלָה בְּעֵינֶיךָ. שְׁלִישׁ גְּדִיל וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי עֲנָף, שֶׁהוּא תְּכֵלֶת.

וְכָל חֲלִיָּה מְשֻׁלֶּשֶׁת, כָּל מְשֻׁלֶּשׁ מִצַּד הַקְּדוּשָׁה. זֶהוּ שְׁכָתוּב קְדוּשָׁה לְךָ יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁיהָ, מִשּׁוּם (שְׁמוֹת יד) שְׁוֹשְׁלֶשֶׁם עַל כָּלוּ. שְׁצִיצִית מִצַּד הָעֵמּוּד הָאֲמָצְעִי, שֶׁהוּא שְׁלִישֵׁי לְאַבוֹת, וְכָל דְּבַר מְשֻׁלֶּשׁ, וְהוּא יל"ו, כָּל תְּבֵה מְשֻׁלֶּשֶׁת מִצַּדוֹ. חֲלִיָּה כְּלוּלָה מְשֻׁלֶּשׁ כְּרִיכוֹת מְשֻׁלֶּשׁוֹת, זו הַשְּׂכִינָה. קְדוּשָׁה לְךָ יִשְׂרָאֵל. וְהִיא מְשֻׁלֶּשֶׁת בְּעֵמּוּד הָאֲמָצְעִי, כְּלוּל מְשֻׁלֶּשֶׁה עֲנָפֵי הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם אוֹת ש' מְשַׁבֵּת, שְׂכִינָה בַת יְחִידָה. (מְלָאָה מו) חֲלִיָּה, תְּכֵלֶת שְׁבַצִּיצִית.

אֲשֵׁרֵי הַגּוּף שְׂכָךְ הוּא רְשׁוּם בְּשְׂכִינָה וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּנָפֵי הַמִּצְוָה. רְשׁוּם בְּרְצוּעָה שֶׁהִיא תְּפִלָּה שֶׁל יָד בְּשֻׁלֶּשׁ כְּרִיכוֹת בְּאֲצַבַּע הָאֲרָכָה, שֶׁהִיא כְּדָגְמַת הַחֲלִיָּה, כְּרוּכָה בְּשֻׁלֶּשׁ כְּרִיכוֹת



בְּאַצְבָּע. רְשׁוּם בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין, כְּלוּל בְּשָׁנֵי קֶשֶׁרִים, עוֹלָיִם חֲמֵשֶׁה
עָשׂוּר מְשֻׁלָּשִׁים, שָׁנִים בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

שְׁלִישׁ עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת יֵשׁ בָּהֶן תִּשְׁעַ וּשְׁלֹשִׁים כְּרִיכוֹת כַּחֲשֹׁבֹן ט"ל,
וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת כַּחֲשֹׁבֹן אֶחָד – עוֹלָיִם ב"ן. וְזֶהוּ בֶן י"ה,
הַעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי.

כ"ו קֶשֶׁר בַּצּוּרָה שֶׁל כַּף יְמִין, כָּל חֲלִיָּה בַּצּוּרָה שֶׁל אֶצְבָּע, שִׁישׁ בָּהּ
שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת. וְכוּן בְּכָל אֶצְבָּע שְׁלֹשָׁה
פְּרָקִים, חוּץ מִגּוּדֵל, שֶׁהוּא שְׁעוֹר בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר שֶׁל הַצִּיצִית כִּמְלֵא
גוּדֵל. הִיא מֵדַת הַחֶטֶם, וּמֵדָה שֶׁל עֵין יְמִין וּשְׂמָאל, וְהִיא מֵדָה בֵּין
עֵין לְעֵין, וּמֵדָה שֶׁל אֵזֶן יְמִין וּשְׂמָאל, וּמֵדָה שֶׁל כָּל שִׁפָּה וּשְׁפָה,
וּמֵדַת הַלְּשׁוֹן. (שְׁמוֹת כו) מֵדָה אַחַת לְכָל הִירִיעֵת.

הָאֵמָה הִיא שְׁעוֹר הַגּוֹף, לְאַרְבָּעָה צְדָדִים וּמַעֲלָה וּמַטָּה, שֶׁהֵם שֵׁשׁ
אַמוֹת. וּבְכָל אֵמָה וְאֵמָה שְׁלֹשָׁה פְּרָקִים. ח"י פְּרָקִים בְּשֵׁשׁ
אַמוֹת. וְהֵם סוּד שֶׁל ח"י נְעֻנוּעִים שֶׁל הַלּוּלָב לְשֵׁשׁ צְדָדִים, שְׁלֹשָׁה
נְעֻנוּעִים לְכָל צֶדֶד, וְעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) זֹאת קוּמְתָךְ דְּמִתָּה
לְתִמְרָה. וְזֶה שְׁעוֹר קוּמָה, מְקוּמָה יִשְׂרָאֵל בְּשִׁכְנֶיהָ, הוּא ח"י אֶרְבַּע
פְּעָמִים, שְׂאֵלוֹ הָאֶרְבַּע עוֹלָיִם לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם.

וְסוּד שֶׁל הַחַיּוֹת, הַקּוּמָה שְׁלֵהֶן – (יחזקאל א) וּגְבִיהֶן וּגְבֵהָ לָהֶם
וַיִּרְאֶה לָהֶם וּגְבִתָּם וּגְו'. וּגְבִיהֶן – אֶרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמְּרַכְבָּה
הַתַּחְתּוֹנָה. וּגְבֵהָ לָהֶם – אֶרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמְּרַכְבָּה הָאֲמֻצָּעִית.
וּגְבִתָּם – אֶרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמְּרַכְבָּה הַשְּׁלִישִׁית. וְכֻלָּן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה.
וְהֵן מְלֵאוֹת עֵינַיִם. כְּדָגְמָא זו (רֵאשִׁי צִיּוֹר לַמַּעֲלָה) סְבִיב לְאַרְבַּעְתָּן – יְהוּהָ
יְהוּהָ יְהוּהָ.

וּבְעֵלֵי הַקּוּמָה רְשׁוּמִים בָּהֶם בַּתְּפִלָּה בְּאִיזָה מְקוּם. אֵלָּא כָּל הַכוּרַע
– כּוּרַע בְּכּוּרַךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף – זּוֹקֵף בְּשֵׁם. זְקִיפּוֹת אֶרְבַּע
וּכְרִיכוֹת אֶרְבַּע. הָרִי כָּאֵן רוּמְזוּ בְּאֵלוֹ הַזְקִיפּוֹת וְהַכְּרִיעוֹת, מוּלִיךְ
וּמִבֵּיא לְמִי שְׂאֶרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שְׁלוֹ, מַעֲלָה וּמוּרִיד לְמִי שֶׁהִשְׁמִים
וְהָאֶרֶץ שְׁלוֹ. וְאֵלוֹ הֵם שֵׁשׁ צְדָדִים – שָׁמַיִם וְאֶרֶץ וְאֶרְבַּע רוּחוֹת.
כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רֵאשׁוּנוֹת וּשְׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת. בְּעֵשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו
– אֶרְבַּע, כְּרִיעָה וְזְקִיפָה לְשְׂמָאל, וּכְרִיעָה וְזְקִיפָה לְיְמִין. וְזֶה הוּא
נוֹתֵן שְׁלוֹם לְשְׂמָאלוֹ וְיְמִינוֹ. לְשְׂמָאל רְבוּ, וְלְיְמִין רְבוּ.



הַרִי הֵן שְׁתֵּים עָשָׂרָה בֵּין (פְּרִיכוֹת) (פְּרִיעוֹת) וּכְרִיעוֹת וְזַקִּיפוֹת, וּבְהֵן ע"ב עֵינַיִם. שֵׁשׁ כְּרִיעוֹת בְּהֵן שְׁמוֹנֶה עָשָׂר נֶעֱנוּעִים, שְׁלֹשׁ בְּכָל פַּעַם, רֹאשׁ וְגוֹף וְזָנָב, שְׁצָרִיף לְכַרַע בְּשִׁמוֹנֶה עָשָׂרָה חֲלִיּוֹת שְׁעוֹלוֹת שְׁבָעִים וּשְׁתֵּים. בְּאֵלוֹ הַשְּׁבָעִים וּשְׁתֵּים עֵינַיִם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאִירִים שְׁבָעִים וּשְׁתֵּים כִּנְפֵי הַשְּׂכִינָה, וְעוֹמְדָת עֲלֵיהֶם, וְנִקְרָאת עֲמִידָה. שְׁבַתְחָלָה הִיְתָה נְפִילָה, וְצָרִיף לְזַקְפָּה בְּשֵׁם יְהוָה, בְּח"י עוֹלָמוֹת, וּבְאַרְבַּע זַקִּיפוֹת בְּשֵׁשׁ בְּרָכוֹת, שֶׁהוּא תַּפְאֶרֶת, כְּלוּל בְּשֵׁלֶשׁ בְּרָכוֹת רֹאשׁוֹנוֹת וְשֵׁלֶשׁ בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת.

וְלְכַרַע בְּח"י עוֹלָמוֹת, וְזֵהוּ ו' ו' ו'. כָּל הַפּוֹרַע - כּוֹרַע בְּכַרוּף, וְכָל הַזּוֹקֵף - זּוֹקֵף בְּשֵׁם יְהוָה. הַעֲמוּד הָאֲמָצְעִי וְצָדִיק ו"ו. ו' עֲלִיוֹנָה בֵּינָה, בֵּן ז"ה, וְאֵלוֹ רְמוּזִים בְּו"י סַע ו' יבא ו' יט. ו' עֲלִיוֹנָה בֵּן ז"ה אַחֲזוֹ בְּזַקִּיפָה וּכְרִיעָה, וְכֻלָּם עוֹלָיִם ח"י בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה.

אַרְבַּע כְּרִיעוֹת בְּשֵׁם אֲדָנִי, אַרְבַּע זַקִּיפוֹת בְּשֵׁם יְהוָה, הַעֲמוּד הָאֲמָצְעִי וְהַשְּׂכִינָה - ח"י הָעוֹלָמִים, קוֹשֵׁר אוֹתָם, וְזֵה יְאֵהֲדוּנָה", אָמֵן. בְּכָל בְּרָכָה מַח"י בְּרָכוֹת, ח"י פְּעָמִים יְהוָה שֶׁהֵם ע"ב עֵינַיִם שְׁמֵאִירִים בַּע"ב כִּנְפִים, שֶׁהֵם ח"י פְּעָמִים אֲדָנִי.

וְסוּד הַדָּבָר - וּגְבִיּוֹת, וּגְבִיּוֹת לָהֶם, וּגְבִיּוֹתָם. וּגְבִיּוֹתָם - כִּנְפִים. וּגְבִיּוֹת לָהֶם - פָּנִים. וּגְבִיּוֹתָם - שֶׁהֵם עֲלֵיהֶם. מְלֵאֵת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעַתָּן - כָּלָם מְרַבְּעוֹת. וְהַפֵּל אָמֵת. שְׁבָעִים עֲנָפִים (פָּנִים) לְתוֹרָה. כִּנְפִים - אֲדָנִי. פָּנִים - יְהוָה. עֵינַיִם - אֶהְיָה. וְעוֹלָיִם יב"ק בְּחֻשְׁבוֹן, אֲדָנִי, בְּמַעֲשֵׂה. יְהוָה בְּדַבּוּר. אֶהְיָה בְּמַחֲשָׁבָה.

בְּכ"ל עֵינַיִם וְעֵינַיִם שְׁעוֹר גּוֹדֵל. וְזֵה אוֹת ו' בֵּינוֹנִית. וְשְׁנֵי פְּרָקִים בְּגוֹדֵל הֵם י' י'. כְּנֶגֶד הַחֹטֵם אוֹת ו'. כְּנֶגֶד שְׁנֵי נִקְבִים שֶׁל הַחֹטֵם שְׁתֵּי י' י', וְעוֹלוֹת יוֹד הָא. וְזֵה וְיִיצָר. שְׁעוֹר שֶׁל כָּל מְדָה וּמְדָה - יוֹד הָא, בְּכָל מְקוֹם שְׁלִיטָתוֹ, בְּכָל אֶבֶר וְאֶבֶר. כָּל אֶבֶר, כְּגוֹן (דְּבָרִים לֵב) יִפְרָשׁ כִּנְפָיו יִקְחֵהוּ יִשְׁאַהֲוֵ עַל אֶבְרָתוֹ.

אֵינן אֶבֶר בְּכָל מְרַכְבָּתוֹ שְׁאִין הוּא כָּל אֶבֶר בְּצוּרָתוֹ. וּבְכָל מְקוֹם נִמְצָא. (יַחֲזוּקָא א) וּפְנִיָּהֶם וּכְנִפְיָהֶם פְּרָדוֹת מְלֻמְעָלָה. כְּנֶגֶד הַפְּרָשִׁיּוֹת הַפְּתוּחוֹת שֶׁל הַתְּפִלִּין. כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה. וּכְאֲשֶׁר הֵן לְמִטָּה הֵן סְתוּמוֹת הַפְּרָשִׁיּוֹת, כְּנֶגֶד יְאֵהֲדוּנָהי עֲלֵיהֶם, בְּפָנָיו וּבְכִנְפָיו.

וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָשָׁם בְּיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶדָם בַּתְּפִלָּה לְהִיּוֹת חֲבָרִים עִמָּהֶם, לְכַרַע בְּכָל גּוֹפָם, בְּשִׁמוֹנֶה עָשָׂרָה בְּרָכוֹת שֶׁל



התפלה, להמליך עליהם אמן, והוא יאהדוניה, בכל אבר ואבר שלהם. ואמר הקדוש ברוך הוא: מי שלא יהיה רשום לפניכם להיות פורע בברוך וזוקף ביהוה בקומת הגוף, לא תכנס תפלתו בהיכל שלי, שהוא אדני. לא תקבלו דבורים שלו על פניכם ופניכם. שכל מי שמתפלל באדני, ומצרף ליהוה פנים (ענפים) של המלאכים, ופניהם וכנפיהם פרדות למעלה, (לטל) יאהדוניה, בדברי התפלה שיוצאים מפיו של האדם.

וְגֵדוֹל העונה אמן יותר מן המברך. שלגבי אדני יהוה בתפלה נאמר ופניהם וכנפיהם פרדות. כנגד יהוה בפנים, אדני בכנפים, (שמות כה) כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה. אבל כאשר חוזר שליח צבור התפלה ועונה אמן, הוא במחברת השנית, מתחברים שני שמות במחברת השנית. בתחלה – (שמות לו) מקבילת הללאת אחת אל אחת וגו' בקרסים, שהם קשרי האצבעות. אבל באמן – (שם כו) והיה המשכן אחד, שבו חוכרות אשה אל אחתה.

התקון השלישי סדר הדבור (תדר של הדבור) של התפלה, שבו חיות אש ממללות. וזהו (יחזקאל א) וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב. זהו סוד החשמל, שהן חיות אש, עתים שותקות עתים מדברות. והן שותקות לספר תורה בזמן שדבור יוצא מפי הקורא. הוא נחשב להן כאלו מקבלים התורה בהר סיני. ובזמן שאמר הקדוש ברוך הוא אנכי – לא נשמע קול ולא דבור אחר של החיות אלא שלו.

כגון זה, כאשר דבור זה יוצא מפיו של הקדוש ברוך הוא, חיות אש שותקות. ובזמן ששותק – חיות אש מדברות. זהו שכתוב (שמות כ) וכל העם ראים את הקולת, קולות של החיות שהיו שואגות. ואת הלפידים – שהיו יוצאים בדבור של החיות בכמה מיני נגונים לפני המלך. ואלו שהן שותקות לספר תורה, הן בצורה של החיות. וממנה להן הקדוש ברוך הוא להעלות אותן בחדר של מראה אש בית לה. **ועוד**, שאלו ששותקות (ועוד אלו שיוצא מהם דבור בתפלה שבו חיות אש מדברות והן שותקות) בתפלה בח"י ברכות, יכנסו בחדר של מראה זה. ועוד, אלו ששותקים להלכה, שנאמר בה שחר השמועה הבנה, יכנסו בחדר שהוא היכל של מראה זה, שהתורה, עליה נאמר (ירמיה כג) הלא כה דברי פאש נאם ה' וכפטיש יפצץ סלע. וזה הסלע שנאמר בו



(במדבר כ) וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמָיו. אֵלֹהֵי שְׁמֹשֶׁת־דָּלִים בָּהּ לְשִׁמָּה, יוֹצֵא לָהֶם מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה מִתּוֹקִים, וְנֹאמַר בָּהֶם (שם) וַתִּשָּׂא הָעֵדָה וּבִעְרָם. וְאֵלֹהֵי שְׁלֵא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ לְשִׁמָּה, יוֹצֵא לָהֶם מַיִם מֵרִים, שְׁנֹאמַר בָּהֶם (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה – זֶה קָשִׁיָּה. בְּחֹמֶר – זֶה קַל וְחֹמֶר. וּבִלְבָנִים – בְּלִבּוֹן הַלֶּחֶם.

תִּקְוֵן רְבִיעִי וְחֲמִישִׁי – (יחזקאל א) מִמְרָאָה מִתְנַיֵּו וּלְמַעְלָה וּמִמְרָאָה מִתְנַיֵּו וּלְמַטָּה. שְׁבָהֶם שׁוֹקֵי הַחַיּוֹת כְּנֶגֶד כָּלֶם, וּבִסְפִירוֹת נִצַּח וְהוֹד. מִטְטְרוֹן הוּא אוֹת בְּצַבָּא שְׁלוֹ, וְהוּא צוֹרֵת הַצַּדִּיק. שְׁהַצַּדִּיק הוּא אוֹת בְּצַבָּא שְׁל מַעְלָה, וּמִטְטְרוֹן הוּא אוֹת בְּצַבָּא שְׁל מַטָּה. מִטְטְרוֹן שְׁדֵי בּוֹ נֹאמַר, (שם) וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב כְּמִרְאָה הַבּוֹק.

וְרַגְלֵיהֶם רְגַל יִשְׂרָאֵל – שְׁרַגְלֵיהֶם שְׁל הַמַּזִּיקִים כָּלֶם עֶקְלָתוֹן. וְרַגְלֵיהֶם – וְהַרְגְּלִים שְׁל חַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, נֹאמַר בְּהֵן וְרַגְלֵיהֶם רְגַל יִשְׂרָאֵל, מִצַּד חַיָּה שְׁהִיא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל כָּלוּל בְּשִׁלְשׁ חַיּוֹת, שְׁנֹאמַר בָּהֶם, הָאֲבוֹת הֵן הֵן הַמְרַכְּבָה.

וּכְפָ רַגְלֵיהֶם כְּכַף רְגַל עֶגְלָה (שם) – מִצַּד הַחַיָּה שְׁהִיא שׁוֹר. וְנִצְצִים כְּעֵין נַחֲשֵׁת קָלָל – מִצַּד הַנְּחָשׁ בְּרִיחַ שְׁל הַיָּם, שְׁהוּא עוֹלָה אֶצֶל זֶה שְׁבִיבָשָׁה. רְצוּא – מִצַּדוֹ שְׁל נוֹרִיאֵל שְׁעוֹלָה גִימְטְרִיא רְצוּ"א. וְשׁוֹב – מִצַּד שֵׁם שְׁדִי, שְׁכַף עוֹלָה בְּחֻשְׁבוֹן. וְהוּא עוֹלָה מִטְטְרוֹן.

וּכְאֲשֶׁר הָיוּ יִשְׂרָאֵל שׁוֹמְעִים קוֹל מִמְזֻרָח, הָיוּ רָצִים שָׁם. וְלִמְעַבְרַב כָּף, וְכֵן לְדָרוֹם וּלְצָפוֹן. אָמַר הַקֶּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרָת: אֵלֹהֵי שְׁרָצִים לְתַפְלָה שְׁל מִצְוָה, וְרָצִים לְדָרְשָׁה בְּשִׁבְתָּ, וְרָצִים לְעֲשׂוֹת רְצוֹן שְׁלֵי וְשָׁבִים בְּתִשׁוּבָה – קָבְלוּ אוֹתָם בְּהִיכַל שְׁל זֶה הַמְרָאָה, שְׁבָאֵלוֹ הַסִּמְנָיִם הֵם חֲבֵרִים אִתְּכֶם. אֵלֹהֵי שְׁרָצִים וְשָׁבִים בַּתּוֹרָה, בְּדַבּוֹר שְׁל הַלֶּחֶם, הֵם רְשׁוּמִים אִתְּכֶם, וְתִכְנִיסוּ אוֹתָם בְּהִיכַל הַזֶּה.

כֶּף כְּאֲשֶׁר מִתְפַּלְלִים יִשְׂרָאֵל, מִיכָא"ל עַף הָעוֹלָם בְּמַעוֹף אֶחָד. וּגְבִרִיא"ל עַף בְּשִׁתֵּי עַפִּיפּוֹת. וּכְאֲשֶׁר יוֹצֵא דַבּוֹר מִיִּשְׂרָאֵל בְּהַלְכָה, בְּתַפְלָה וּבְכָל מִצְוָה שְׁהַשְׁכִּינָה שָׁם – הֵם רָצִים אֶצְלָה וְשָׁבִים בָּהּ בְּשִׁלְיחוֹת קוֹנָם. וּבְכָל מְקוֹם שְׁשׁוֹמְעִים קוֹל הַתּוֹרָה, שְׁשָׁם הַקֶּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵם רָצִים אֶצֶל הַקוֹל הַהוּא, וְשָׁבִים בָּהּ בְּשִׁלְיחוֹת קוֹנָם. שְׁכָל קוֹל שְׁשָׁם יְהוָה אֵינוֹ שָׁם, וּבְדַבּוֹר שְׁאִין שָׁם אֲדָנִי, לֹא רָצִים וְשָׁבִים שָׁם. וּמִשׁוֹם זֶה, וְרַגְלֵיהֶם רְגַל יִשְׂרָאֵל, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרָכֵי



ה'. במקום ששם יהו"ה שם, היא דרך ישרה. ואם אין שם יהו"ה, אין היא דרך ישרה.

ויעוד רגליהם רגל ישרה – אמרו בעלי המשנה, שמי שמתפלל צריך לתקן רגליו בתפלתו כמלאכי השרת. ככף רגל עגל, להיות רשום עמם. ומשום זה פרשוהו חכמים, המתפלל צריך לכונן את רגליו, שנאמר וכף רגליהם ככף רגל עגל. ואמר הקדוש ברוך הוא: אלו שהם רשומים בתפלה כף, לכונן רגליו כמותכם – פתחו לו שערי ההיכל להפגס במראה זו.

תקונו ששי – (יחזקאל א) ראיתי כמראה אש. כאן ראיה ממש. אמר הקדוש ברוך הוא: מי שיפגס במראה זה, ויהיה בתפלתו לבו למעלה לשם יהו"ה, ועיניו למטה בשם של אדני, תכניסוהו בהיכל הזה כמו המלאכים, וגביהן – למעלה, ויראה להם – למטה, כנגד השכינה שהיא יראת יהו"ה.

ובראיה ושמיצה וריח ודבור שורה שם יהו"ה. בעשיה, במשוש, שמוש, הלוך, שורה שם אדני. וזו ראיה של אור ונר (של התורה), שנאמר בה (משלי ו) ותורה אור. ריח הקרבנות, שהם תפלות, דבור – בתורה, דבור בתפלה. ועשיה של מצוה, ושמוש שלה, ומשוש שלה, והלוך שלה. וראיה ושמיצה שאין שם תורה ומצוה, הקדוש ברוך הוא ושכינתו אינה שורה שם. שהקדוש ברוך הוא שורה בראיה, וכן השכינה, שהתורה – ותורה אור, והשכינה היא ראיה שלו, (במדבר יב) ה' במראה אליו אתודע (הקדוש ברוך הוא – במראה אליו אתודע – שכינתו).

במחשבה מבפנים בינה – בן י"ה. ישראל עלה במחשבה. הרהור חכמה, לחכם ברמו. חכמה עלה במחשבה, שהוא בינה. מחשבה והרהור הכל אחד. החכמה לא נודעת אלא בכינה, והבינה בלב. ומשום זה המחשבה בלב, הרהור בלב.

וכן התורה – ספר תורה, מצוה לשמע. וכן בחטם, ריח ניחח לה. השכינה היא קרבן שלו, עולה שלו, והתפלה היא כמו קרבן, ועולה כריח ניחח אצלו ומתקרבת אצלו בתפלה. וכן בדבור – (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם ה'. אות ה' – שכינה, דבור שלו.

כמו שהשכינה היא מראה שלו, שמיצה שלו, ריח ניחח שלו, דבור שלו, בראש – כף הוא בידיים עשית מצוה שלו, בגוף כריעה שלו. בתפלה זקיפה שלו, בתפלה עמידה שלו (שהיא מזל שלו), שהיא



שְׁעוּמַדַּת לְפָנָיו בְּכָל מְקוֹם וְכוֹרַעַת לְגַבְיּוֹ וְנוֹפְלַת לְרַגְלָיו בְּנִפְּלִית אַפִּים לְשֹׁאֵל מִמֶּנּוּ רַחֲמִים עַל בְּנֵיהָ. הִיא עֲנוּהָ לְגַבְיּוֹ, וַיֵּשׁ לָהּ בִּשְׂת פְּנִים מִמֶּנּוּ.

וְלֵא כְּמוֹ שִׁפְחָה רְעָה, לִילִית, חֲצוּפָה בְּלִי עֲנוּהָ, אֵין לָהּ בִּשְׂת פְּנִים, אִמָּם שֶׁל הָעֶרֶב רַב, וּמִשׁוֹם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי יב) אִשְׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ וּכְרָקָב בַּעֲצָמוֹתָיו מְבִישָׁה. שֶׁהַשְּׂכִינָה הִיא מְלָכָה. הַשִּׁפְחָה שְׁלָהּ לִילִית, אֵין לָהּ עֲנוּהָ וְלֹא בִּשְׂת פְּנִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכַךְ בְּנֵיהָ עֶרֶב רַב. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַעֲבִיר אוֹתָהּ וְאֵת בְּנֵיהָ מִהָעוֹלָם, שְׁמִמְזִרִים הֵם מִבְּנֵי ט' מְדוֹת – אֲסֻנָּת מִשְׁגַּח"ת (רַאשֵׁי תִבּוֹת: אָנוּס"ה, שְׁנוּא"ה, נְדוּי, תְּמוּרָה, מוֹרְדַת, שְׁכוּרָה, גְרוּשַׁת הַלֵּב, חֲצוּפָה, תַּעֲרֻכַת), מִמְזִרִים מְדֻרְבָּנָן.

וְכֵן שְׂכִינָה הִיא שְׁמוּשׁ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַיְחוּד שְׁלוֹ עַל יָדֵי הַצְדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהִיא הַהֲלִיכָה שְׁלוֹ, (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יִהְיֶה, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, רְצָה לְקַרְאָתוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. בְּרֹאֵיהָ, בְּשִׁמְיעָהּ, בְּרִיחַ, בְּדַבּוּר, בַּעֲשִׂיָּהּ, בְּגוּף, בְּשִׁמוּשׁ, בְּהַלּוּךְ, בְּכָל אֶבֶר הִיא מְצוּהָ לְשִׁמֵּשׂ אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ.

וּבְנֵיהָ, כִּךְ הֵם בְּצוּרְתָהּ; בְּנֵי עֲנוּהָ, בְּנֵי בִּשְׂת פְּנִים. כְּלָם כְּמוֹ הַמְדוֹת שְׁלָהּ. וּמִשׁוֹם זֶה צְוֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה, (שמות יח) וְאֵתָה תַחֲזֶה מְכַל הָעַם אֲנָשֵׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אָמַת שְׁנְאֵי בָצַע. אֲנָשֵׁי חֵיל – מְצַד יָמִין שֶׁל אַבְרָהָם, שְׁשָׁם רֹאֵיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה, (דברים לג) מִיָּמִינוֹ אֵשׁ דָּת לְמוֹ. יִרְאֵי אֱלֹהִים – מְצַד שֶׁל יִצְחָק, שְׁשָׁם שְׁמִיעָהּ, שְׁאָמַר חֲבִקוּק הַנְּבִיא, (חבקוק ג) ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. אֲנָשֵׁי אָמַת – מְצַד שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁשָׁם רִיחַ נִיחַח לָהּ, בַּחֲטָם. שְׁנְאֵי בָצַע – מְצַד שֶׁל הַדַּבּוּר, רִגְלֵי רְבִיעִית שֶׁל אָדָם הָרֹאשׁוֹן שֶׁהַתְּחִבֵּר בְּאִבּוֹת. שְׁלֵשׁ חֵיוֹת הֵן: אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, בְּרֹאֵיהָ שְׁמִיעָהּ רִיחַ. אָדָם – בְּדַבּוּר.

וְשִׁמְתָה עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֲלָפִים – מְצַד הָאוֹת א'. וְשְׂרֵי מְאוֹת – מְצַד הָאוֹת ד', אַרְבַּע מְאוֹת שָׁנָה שְׁנִשְׁתַּעֲבְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם (בַּעֲנִיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה). שְׂרֵי חֲמִשִּׁים – אוֹת נ'. וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת – אוֹת י'.

יִשְׂרָאֵל – בְּאֵלוֹ הַמְדוֹת נְכָרִים, שֶׁהֵם בְּנִים שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ לְהִיּוֹת בָּהֶם אֲנָשֵׁי חֵיל, כְּגוֹן אִשְׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, בַּעֲלֵי חֶסֶד. יִרְאֵי אֱלֹהִים. אֲנָשֵׁי אָמַת, וְלֹא אֲנָשֵׁי שְׁקָר, שְׂבָנֵי



(צפניה ג) **יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כִזָּב וְלֹא יִמָּצֵא בְּפִיהֶם לְשׁוֹן תְּרִמִית. וְשִׁנְאֵי בָצַע – כְּאָדָם הַשֹּׂמֵחַ בְּחִלְקוֹ. וְלֹא כַעֲרָב רַב בְּנֵי הַשִּׁפְחָה הִרְעָה, שֶׁהֵם כְּנֹחֵשׁ שֶׁכֹּל הָאָרֶץ לְפָנָיו. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה סה) וְנֹחֵשׁ עֶפֶר לְחָמוֹ, וּמִפְּחַד לְשִׁבְעַת מֵהָעֶפֶר, שֶׁמִּפְּחַד שִׁיחֶסֶר לוֹ. וְכִךְ בַּעֲלֵי בָצַע, שֶׁלֹּא שִׁבְעִים מִכָּל מָמוֹן שֶׁבָעוּלָם.**

וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוֹהָ בַּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, לֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֵׂה. מִשׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא סְתוּם בְּסִתְרֵי הַתּוֹרָה, בְּמָה מִתְגַּלֶּה? בַּמְצוּוֹת, שֶׁהִיא שְׂכִינָה, שֶׁהִיא צוּרְתוֹ. כְּמוֹ שֶׁהוּא עָנּוּ – שְׂכִינְתוֹ עֲנָוָה. הוּא חֲסִיד – וְהִיא חֲסִידָה. הוּא גְבוּר – וְהִיא גְבֻרַת עַל כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם. שֶׁהוּא אֱמֶת – וְהִיא אֱמוּנָה. הוּא נְבִיא – וְהִיא נְבִיאָה. הוּא צַדִּיק – וְהִיא צְדָקָת. הוּא מֶלֶךְ – וְהִיא מַלְכוּת. הוּא חָכֵם – וְהִיא חֲכָמָה. הוּא מְבִינ – וְהִיא הַתְּבוּנָה שְׁלוֹ. הוּא כֹּתֵר – וְהִיא עֲטֻרָה שְׁלוֹ, עֲטֻרַת תְּפָאֶרֶת. וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוֹהוּ חֲכָמִים, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבוֹד אֵל יִכְנַס לְבֵית הַמְדַרְשׁ. כְּדָמוֹת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא תּוֹכוֹ, וְהַשְׂכִּינָה הִיא בְרוֹ. הוּא תּוֹכוֹ מִבְּפָנִים – וְהִיא בְרוֹ מִבְּחוּץ. וְלֹא מִשְׁתַּנֵּית הִיא שֶׁבְּחוּץ מֵאוֹתוֹ שֶׁבְּפָנִים לְהִיּוֹת יְדוּעַ שֶׁהִיא אֲצִילוּתוֹ, וְאֵין פְּרוּד שֵׁם כָּלֵל, (שמות כה) שֶׁמִּבֵּית וּמִחוּץ תִּצְפָּנוּ.

וּמִשׁוּם שֶׁהוּא יְהוָה, סְתוּם מִבְּפָנִים, וְלֹא נִקְרָא אֲלֵא בְּשְׂכִינְתוֹ, אֲדָנִי. וּמִשׁוּם זֶה אָמְרוּ חֲכָמִים, לֹא כִשְׂאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא. בַּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב אֲנִי בִּיהוָה, וְנִקְרָא אֲנִי בְּאֲדֹנָי. אֲבָל בַּעוֹלָם הַבָּא נִכְתָּב בִּיהוָה, וְנִקְרָא בִּיהוָה, לְהִיּוֹת רַחֲמִים מִכָּל צַד. וּמִשׁוּם זֶה צִוָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת: מִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תּוֹכוֹ כְּבוֹד בְּכָל אֵיבָרִים פְּנִימִיִּים וְחִיצוֹנִיִּים – לֹא יִכְנַס בְּהִיכָל זֶה. וּמִשׁוּם זֶה אָמַר הַפְּסוּק, (דברים לב) הַצּוֹר תָּמִים פִּעְלוֹ. (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ.

הַתְּקוּוֹן הַשְּׁבִיעִי – (יחזקאל א) כְּמֵרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּעֲנַן בְּיוֹם הַגִּשְׁם. אָמְרוּ חֲכָמִים, מִן וְאֶרָא עַד כְּמֵרְאֵה הַקֶּשֶׁת, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה הַמְרַכְּבָה. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, כִּשְׁהִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא דוֹרֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה, יְרֵדָה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְסַבְּבָה הָאֵילָנוֹת, וְהָיוּ מִתְקַבְּצִים מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת כְּבִשְׂמַחַת חֲתָן וְכִלְיָה, בְּגִלְלֵי שְׂאִין יְחוּד וְקִשּׁוֹר וּמְרַכְּבָה לְשֵׁם יְהוָה בְּאֲדֹנָי אֲלֵא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק. שֶׁהוּא קֶשֶׁת, שֶׁהִיא (שבו) מְרַכְּבָה שְׁלֵמָה שְׁלֵמָה – יֵאֱהַדְוָנָה י.



שְׂכִינָה היא מעשה בראשית, ובארוהו, אין דורשין במעשה בראשית בשנים. משום שענפי האילן הם פְּרֻדִים מלמעלה בכנפי החיות – יהו"ה לימין, אֲדֹנָי לשמאל. חתן לימין, כלה לשמאל. כאשר מביאים אותה לחפה, בכמה מיני נגונים צריכים ישראל לעורר אותם למטה, בשירות ותשבחות, בכל מיני נגון, בתפלה הגה הם באים לחפה.

וצריכים ישראל לתת קדושין לכלה מהחתן בקשירת תפלה של יד, להיותה קשורה לו, ולעטר אותם בתפלין של ראש, שהיא פֶּאֶר. זהו שכתוב (יחזקאל כד) פֶּאֶרְךָ חָבוּשׁ עַלֶיךָ. ושֵׁלֶשׁ כְּרִיכוֹת שֶׁל רְצוּעָה כְּנֶגֶד שֵׁלֶשׁ קַדְשוֹת, שֶׁהֵן קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ, (רצופה) קְדוּשָׁה לְךָ יִשְׁלָשׁוּ. וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ אוֹתָן בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁהֵן שֶׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע – בְּשַׁחַר שְׁתֵּים לַפְּנֵיהֶּ וְאַחַת לְאַחֲרֵיהֶּ, וּבְעֶרֶב שְׁתֵּים לַפְּנֵיהֶּ וּשְׁתֵּים לְאַחֲרֵיהֶּ.

ובכף בחפה, שהיא בצורת כנפי מצוה, בציציות מזהבות, ותכלת ולבן, כסא דין וכסא רחמים, כלול זה בזה. וכמה קשרים וחליות סביבה, בכמה מרגליות ואבנים יקרות מלאות סגלות, סובבים אצלו פדמות פעמונים ורמונים של לבושי המלך והמלכה, שהם ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב, מצד של שני שמות – יהו"ה אֲדֹנָי. כשמו כן כסאו, כן חפתו, כן לבושו. רשום שמו בכל כאשר רוצה לעלות בהיכל להיות שם חתן בכלתו בח"י ברכות התפלה, שהיא (בהיכל להתיחד שם בתפלה בח"י ברכות של הצדיק שהוא) כמראה הקשת.

אין דורשין במרכבה ביחיד, משום שהדורש – יחיד עמו, והרי הם שנים בדרשה. ולא צריך להשמיע קול בתפלתו, אלא (שמואל א-א) רק שפתייה נעות וקולה לא ישמע. ובסוד זה (במדבר ג) והזר הקרב יומת. וכך באצילות (בתפלה) כל אחד מתפלל בחשאי, שלא תשמע תפלתו לגבי חברו. כמו מי שדורש לחברו, וישתיק הדבור לחברו, לא צריך לעשות כן אלא לדבר בחשאי, שלא ישמע חברו. ומשום זה פרשהו חכמים, כל המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה.



וּמִשׁוּם זֶה חַיּוֹת אֵשׁ לְמַעַלָּה, מְדַבְּרוֹת כְּעַנְפֵי הָאֵילָן, שֶׁהֵיוּ
מִתְקַבְּצוֹת שָׁם כְּמוֹ בְּשִׂמְחַת חֲתָן וְכֻלָּהּ. בְּאֵיזָה מְקוֹם?
בְּקִרְיַת שָׁמַע, שְׁשֵׁם וְאַשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם, שֶׁהֵם ס"ד לְאַרְבַּע
כְּנָפִים, אַרְבַּע פְּעָמִים ס"ד עוֹלָיִם רַנ"ו. וְזֶהוּ (יִרְמִיָּה ל"א) רָנּוּ לְיַעֲקֹב
שִׂמְחָה. מִתִּי? לְאַחַר שְׁנוּטֵל נִקְמָה מִשׁוֹנְאָיו וְיִשְׂרָף הָאֱלִילִים שְׁלֵהֶם.
זֶהוּ שְׁכָתוּב (מִשְׁלֵי י"א) וּבִאֲבֹד רְשָׁעִים רָנָה. שֶׁהוּא הַיָּנֹר (מ' שְׁנַיִם) לְהַשְׁלִים
ע"ב ע"ב ע"ב. וּתְלוּיִים ס"ד.

וּתְלוּיִים ס"ד מִשְׁמוֹנָה א"ז. וְכֵן ס"ד מִשְׁמוֹנָה א"ז לְאַרְבַּעַת צְדָדִים
- רַנ"ו. וְכֹאשֶׁר מְגִיעַ לְל"ב, שֶׁהֵם א"ז א"ז א"ז א"ז, שֶׁהֵם
ח' ח' ח' ח', מִתְחַבְּרֵת אוֹת י' לְכָל צַד, לְהַיּוֹת ח"י יְהוֹ"ה, בְּח"י
בְּרֻכּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֵׁישׁ בְּהֵן ח"י פְּעָמִים יְהוֹ"ה, שְׁעוֹלָיִם ע"ב. בְּזִמְנָן
הֵהוּא שֶׁמִּתְחַבֵּר יְהוֹ"ה בְּאֲדָנָי עַל יְדֵי ח"י הָעוֹלָמִים יְאֻהַדוֹנָהּ, מִיַּד
חַיּוֹת שֶׁל אֵשׁ שׁוֹתֵקוֹת. מַה כְּתוּב בְּהֵן? (יִחְזַקְאֵל א') בְּעַמְדָם תִּרְפִּינָה
כְּנַפְיָהֶן. בְּעַמְדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת (בְּתְפִלָּה), תִּרְפִּינָה כְּנַפְיָהֶן, כְּדִי
שְׁלֵא יִדְעוּ עַד הַשְּׁעָה הַהִיא.

וְזֶה הוּא רַק שְׁפָתֶיהָ נְעוֹת. שֶׁהֵן כְּנַפֵי הַחַיּוֹת, וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע. וּמַה
שֶׁהִיָּה חֲשֵׁמֶל, חַיּוֹת אֵשׁ מְדַבְּרוֹת, הֵן עֲתָה שׁוֹתֵקוֹת. וּמִשׁוּם זֶה
תִּקְנּוּ תְפִלָּה בְּלַחֵשׁ, וְכֵן מַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה בְּלַחֵשׁ, לְדַבֵּר שֵׁם בְּלַחֵשׁ בֵּינוּ
לְבֵינָן עֲצָמוֹ. שֶׁלֹּשׁ תְּפִלוֹת תִּקְנּוּ, וּבְכֻלָּן ח"י יְהוֹ"ה, שֶׁהֵן ע"ב אוֹתִיּוֹת,
בְּכָל תְּפִלָּה בְּשִׁמּוֹנָה עֲשָׂרָה בְּרֻכּוֹת, שֶׁהֵן רִי"ו, וְכֻלּוֹלוֹת בְּחֹסֶד, בְּע"ב,
וְעַם ל"ב נְתִיבוֹת, וְהָרִי הֵן ר"נ חֹסֶר שְׁתִּים שְׁכֻלוֹלוֹת בְּעַמּוּד הָאֲמָצְעִי.

וּמִהֶקֶר בְּנֹת נִשְׁמַע עַל הַתְּפִלָּה, וּמִהֶתְפִּלָּה - לְקַרְבָּן, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר
בָּהֶם, (יִחְזַקְאֵל א') וְאַשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם. כֵּן בְּכָרוּבִים,
(בַּמְדָּבָר ז') וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו. כְּמוֹ הַכָּבֵשׁ שְׁעוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים
בוֹ קְרַבְנוֹת וְעוֹלוֹת - כֵּן בְּתְפִלָּה, מְלֹאכִים עוֹלָיִם שְׁנַיִם וַיּוֹרְדִים
שְׁנַיִם. וְכִמוֹ סִינִי, שָׁבוּ מִשָּׁה וְאַהֲרֹן עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים, עוֹלָיִם שְׁנַיִם
וַיּוֹרְדִים שְׁנַיִם. וּבְמִצְוֵה זוֹ נִרְמְזוּ כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה.

וְכֵן כֹּאשֶׁר הָיָה פּוֹתַח רַבִּי עֲקִיבָא בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה, פִּיּוּ הָיָה סִינִי,
וְקוֹלוֹ הָיָה סֵלֶם, שָׁבוּ מְלֹאכִים עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים. בְּכָל דְּבוּר וְדְבוּר
שְׁלוֹ הָיָה רוֹכֵב עָלָיו מְלֹאךְ מְטָטְרוּ"ן. הוּא רֹכֵב לְשִׁכְנֵה שְׁכֻלוֹלָהּ בוֹ
סְפִירוֹת, עַמּוּד הָאֲמָצְעִי, שֶׁהוּא שֵׁם יו"ד ה"א וְא"ו ה"א מְבַפְּנִים.
וְהַשְׁכִּינָה שְׁכֻלוֹלָהּ מַעֲשֶׂר סְפִירוֹת, מְבַחוּץ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא



ושכינתו הם רכב ומרכבה. (עלות העלות) העמוד האמצעי הוא רכב לעלת העלות. והשכינה היא רכב לעמוד האמצעי. ועלת העלות הוא המיוחד לכל, ומסדר לכל, ומאיר בכל. אורו עובר בנשמה ובגוף ובלבוש, ואין בו שנוי ושתפות וחסבון ותמונה ודמיון מכל המרכבות ומראה ודמיון שנראה בעין השכל. מדרגות עליונות ותחתונות הן רכב ומרכבה אצלו, ועליו אין מי שרוכב.

קִשְׁת - סימן תקיעה שברים תרועה. והם סימן המרכבה של האבות. תקיעה - של אברהם. שברים - של יצחק. תרועה - של יעקב, שנאמר בו (במדבר כג) ותרועת מלך בו. ושלשה צבעים נראים בו, לבן אדם וירק. ומצד הגבורה נקרא (שמואל א-ב) קשת גברים חתים. ומצד הימין - (יחזקאל א) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם. כאשר נראה ביום הגשם - מראה רחמים. וכאשר נראה בלי מטר - מראה דין. וכאשר מערב בין גשם ושמש - מראה דין ורחמים כלולים. וזוהי אות ש' משדי, שלשה ענפי האבות, שהם יהו"ה אלהינו יהו"ה. שלשה שמות כנגד שלשה ענפי האבות, ובהם י"ד אותיות, בחשבון אותיות ד"י משדי. ומלבוש שם שדי הוא מטטרון, שפך עולה בחשבון שדי. (ע"כ רעיא מהימנא).

אמר רבי יהודה, יאמר לנו הרב, (מאלו) דברים עליונים של ראש השנה. פתח רבי שמעון ואמר, (מלכים ב ד) ויהי היום. בכל מקום שכתוב ויהי - הוא צער. ויהי בימי - צער ודאי. ויהי היום - יום שיש בו צער, וזהו ראש השנה, יום שיש בו דין קשה על העולם. ויהי היום ויעברו אלישע אל שונם - יום של ראש השנה היה. ובכל מקום ויהי היום - זה ראש השנה. (איוב א) ויהי היום ויבאו בני האלהים - יום ראש השנה היה.

בכל פעם שני ימים הם. מה הטעם? כדי שיהיה יצחק כלול מדין ורחמים, שני ימים ולא אחד. שאם מצא יחידי, יחריב העולם. ועל זה כתוב שתי פעמים ויהי היום ויהי היום.

ויבאו בני האלהים - אלו בית דין הגדול. בני האלהים - ודאי בניו של המלך קרבים אליו. והם שבעים ממנים שסוככים תמיד את המלך, והם חותכים דין על העולם. להתיצב על ה', וכי מעל ה' עומדים? אלא בשעה שאלו עומדים בדין, דין הראשון שהכל בו מהו? מי שלא מכבד לשם הקדוש ברוך הוא ושלא מכבד לתורה



וְלַעֲבָדָיו. אֵף כֵּן – מִי הוּא שְׁלֵא חוֹשֵׁשׁ עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
שְׁלֵא יִתְחַלֵּל בְּאַרְץ. מִי הוּא שְׁלֵא חוֹשֵׁשׁ לְכְבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, מִי הוּא שְׁלֵא נוֹתֵן כְּבוֹד לְשֵׁם זֶה. וַיְבֹא גַם הַשְּׁטָן בְּתוֹכְכֶם, גַּם
– לְרַבּוֹת אוֹתָהּ הַנִּקְבָּה שְׁלוֹ. אֵף כֵּן לְהִתִּיצֵב עַל ה', שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ גַּם
לְכְבוֹדוֹ שֶׁל שֵׁם זֶה.

בְּאֵן נִחְלָקוּ עַמּוּדֵי עוֹלָם הָרֵאשׁוֹנִים. אֶחָד אָמַר, אֵיבֹב מִחֲסִידֵי אַמּוֹת
הָעוֹלָם הָיָה. וְאֶחָד אָמַר, מִחֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה. וְלָקָה לְכַפֵּר עַל
הָעוֹלָם. שֶׁהָיָה יוֹם אֶחָד מִצָּאוּ רַב הַמְּנוּנָא לְאַלְיָהוּ. אָמַר לוֹ, וַדַּאי
לְמַדְנּוּ שֵׁישׁ צְדִיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. אָמַר, צְדִיק – כָּל שֶׁמְמַעֲטִין
לוֹ חוֹבוֹתָיו, נוֹתְנִים לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה חוֹבוֹ, וְעַל כֵּן צְדִיק וְרַע לוֹ. וְכָל
שֶׁמְרַבִּים עוֹנוֹתָיו וּמְמַעֲטִים זְכוּתָיו, נוֹתְנִים לוֹ שְׂכָרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה –
רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. אָמַר לוֹ, דִּינָיו שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם עֲתִיקִים (עֲמֻקִּים), אֲבָל
בְּשָׁעָה שְׂרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַפֵּר חוֹבוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, מְלָקָה
בְּזָרוּעַ שְׁלֵהֶם וּמְרַפָּא לְכֻלָּם. מְשָׁל לְרוּפָא שֶׁהִלְקָה לְזָרוּעַ לְהַצִּיל כָּל
הָאֵיבָרִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה נג) וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵנוּ וְגו'.

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁעוּמְדִים שְׂבָעִים כְּסֹאוֹת
לְדוֹן דִּין הָעוֹלָם, כְּמָה הֵם בְּעָלֵי מַגְנִים, קְטֹגוּרִים, שְׁעוּמְדִים
לְמַעְלָה. אֵלוֹ מִימֵינִים לְזִכּוֹת, וְאֵלוֹ מִשְׂמָאֲלִים לְחֻכָּה לְהַזְכִּיר חוֹבוֹת
הָעוֹלָם, חוֹבוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַל זֶה צְרִיךְ הָאָדָם לְפָרֵשׁ
חוֹבוֹתָיו, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁהוּא. מִשּׁוֹם שֶׁמִּי שֶׁמְפָרֵשׁ חֲטָאוֹ, לֹא
נִמְסָר דִּינּוֹ אֶלָּא בִּיַּד הַמְּלָךְ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלִבְדּוֹ. וּמִי שֶׁדָּן אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – הוּא לְטוֹב. וְעַל זֶה בְּקֶשׁ דָּוִד הַמְּלֶךְ (וְאָמַר), (תהלים
מג) שֶׁפִּטְנֵי אֱלֹהִים. אַתָּה, וְלֹא אַחֵר. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, (מלכים א-ח)
לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ. הוּא, וְלֹא אַחֵר. וְכָל בֵּית דִּין מִתְרַחֵקִים מִמֶּנּוּ.

וְעַל זֶה צְרִיךְ לָנוּ לְפָרֵשׁ הָעֲבֻרוֹת שֶׁל כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר, וְכָל מָה
שֶׁעוֹשֶׂה בְּפָרְט. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים לב) חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְגו'.

וּלְכִסּוּף – וְאַתָּה נִשְׂאֵת עוֹן חֲטָאתִי סְלָה. מִנֵּיִן לָנוּ? מִמַּשָּׂה, שֶׁכָּתוּב
(שמות לב) אֲנָא חֲטָא הָעַם הַזֶּה וְגו'. בְּיִשְׂרָאֵל כְּתוּב, (שמואל א-יב) חֲטָאנוּ
כִּי עֲזַבְנוּ אֶת ה'. שְׂאֵם תֹּאמַר זֶה בְּיַחֲד, אֲבָל בְּצַבּוּר לֹא – הָרִי כְּתוּב
פְּסוּק זֶה. וְאֵם תֹּאמַר זֶה בְּצַבּוּר, אֲבָל שְׁלִיחַ שְׁלֵהֶם לֹא – הָרִי כְּתוּב
(שמות לב) וַיֵּשֶׁב מִשָּׂה אֶל ה' וְגו'. וְכָתוּב (שם) וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם וְגו'. מָה



הטעם? מי שמפרש חובותיו, בית דין מתרחקים ממנו, משום שבן אדם קרוב לעצמו ולא נדון על פיו.

ועוד, לא עוזב למקטרג ללמד עליו חוב ומום. שבן אדם יקדים ויאמר, ולא יתן מקום לאחר לומר, ואז הקדוש ברוך הוא מוחל לו. זהו שכתוב (משלי כח) ומודה ועוזב ירוחם.

בימי ראש השנה מתקנים בית דין כסא למלך לדון את כל העולם, וישראל נכנסים בראשונה בדין לפניו, שירבו הרחמים. (לפני שירבה הרגז). למדנו, ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו. יום ביומו מה הוא? אלא אלו שני ימים של ראש השנה. מדוע שני ימים? משום שהם שני בתי דין שמתחברים כאחד. דין עליון, שהוא קשה, בדין תחתון, שהוא רפה, ושניהם נמצאים.

ועל זה לא יודעים אלו הבבלים סוד של היבבה והיללה, ולא יודעים ששניהם צריכים, יללה שהוא דין תקיף. שלשה שברים שהוא דין רפה, גניחות שגונח ברפיון. הם לא יודעים, ועושים שניהם. ואנו יודעים ועושים שניהם. (ועל זה סוד היבבה והיללה, ושניהם צריכים. אלו הבבלים אינם יודעים, ועושים שניהם.) והכל יוצא לדרך אמת.

פתח ואמר, (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. תקעו בחדש שופר, מהו בחדש? זה בית דין רפה, שנקרא חדש. בכסה – (כסא של העולם העליון, כסא של אות ה', זה פחד יצחק שהוא כסא למלך העליון. עוד בכסה) זה דין קשה, פחד יצחק. דין שמתכסה תמיד, שאין הוא דין בגלוי. פי חק – זה דין רפה. ומשפט – זה דין (קשה). ושניהם הם כאחד. בגלל זה שני ימים, ושניהם בסוד אחד.

אשרי העם ידעי תרועה וגו' (תהלים פט). לא כתוב שומעי, או תוקעי תרועה, אלא ידעי תרועה. בגלל (בגון) החכמים שדרים באויר של הארץ הקדושה, אלו ידעי תרועה. סוד של התרועה, כמו שכתוב (תהלים ב) תרעם בשבט ברזל. מי עם פִּי־יִשְׂרָאֵל שִׁיִּדְעִים סודות עליונים של רבונם, לעלות לפניו ולהתקשר בו. וכל אלו שיודעים סוד התרועה, יתקרכו ללכת באור פניו של הקדוש ברוך הוא. וזה האור הראשון שגנז הקדוש ברוך הוא לצדיקים. ועל זה צריך לדעת אותה. **כתוב** (ויקרא ט) היתרת מן הכבוד. וכתוב (שם ג) ואת היתרת על הכבוד. (אחר שעשתה נאוף, עולה עליו.) יתרת מן הכבוד – זו אשת זנונים שהולכת ויוצאת מן הכבוד להחטיא בני העולם ולקטרג עליהם,



ועוזבת את הזכר לעשות זנוגים, ומשום זה היתרת, שנפרדת מן הכבד. יתרת על הכבד – אחר שעשתה נאוף, עולה עליו. מצח אשה זונה. מתגברת על בעלה, שהוא כבד, בפעם של המרה. אשת מדנים וכעס, ששולטת על הזכר שלה. מצח אשה זונה שולטת על הכבד, אשת מדנים וכעס.

יתרת מן הכבד – מן הכבד יוצאת להבאיש לכל העולם ולעשות נאופים עם הכל. לבסוף היא עולה לגבי הזכר, מצח אשה זונה, בעזות של פנים, ואז היא על הכבד. ועוד, יתרת מן הכבד נקראת מהצד האחר. אחר שיוצאת לנאף עם כלם, נותנת שיוורים לבעלה, וזוהי יתרת מן הכבד.

מתוך הכבד והיתרת שלה יוצאת מרה, והיא חרב של מלאך המות, שיוצאות ממנה טפות מרות להרג לבני אדם. זהו שכתוב (משלי ה) ואחריתה מרה כלענה. והיא תלויה בכבד, וכל החלאים והמיתות תלויות בו. ואותו יום של ראש השנה (המשטיין) משוטט בעולם לאסף את כל חובות העולם, ואז כל האיברים, שהם ישראל, הם בצרה, שהם איברים של המלכה, שנאמר (משלי כ) גר ה' נשמת אדם. השכינה הקדושה. ואז כל ישראל בצרה, ולוקחים שופר לעורר בו אותה תקיעה ושברים ותרועה.

רעיא מהימנא

אמר הרועה הנאמן, ודאי אחר שהאיברים והעורקים של הלב, שדומים לישראל, הם בצרה. צריכים לעוררם בקנה, שהוא שופר. וזה קנה של ראה. אחר שכנפי ראה לא יכולות להשקיט רגז המרה שמתגברת על עורקי הלב, ועל כל העורקים של האיברים של הגוף. אותה הרוח שנושבת בהם עולה בקנה, שהוא שופר, עולם הבא. שפך פרשוהו, ושט דומה לעולם הזה, שבו אכילה ושתייה. קנה דומה לעולם הבא, שאין בו אכילה ושתייה.

ואחר ששט אות ו' מן ושט, ברבוי אכילה של גזל, נתארך ונעשה שטן. ומי גרם את זה? שנאמר (במדבר יא) שטו העם ולקטו. השטות שלהם שנתערבו בערב רב השוטים, שהתאוה שלהם היא אכילה ושתייה של גזל וחקם של (תהלים יב) שד עניים ואנקת אביונים. באות נו"ן כפופה, השוטים, שאוכלים ובלי לטחן. מה כתוב בהם? (במדבר יא) הבשר עודנו בין שניהם טרם יפרת ואף ה' חרה בעם.



נתפשטה אות ו' של שטו, אותו שרוחו כפוף, והוא אות נ'. וזה גרם שהתפשט השטן באכילה ושתייה, ומתגבר על כל איברים ועורקים בשלש מאות ששים וחמש מצוות לא תעשה. כחשבון השטן חסר אחד, זה יום הכפורים, שאין בו אכילה ושתייה.

והוא כדגמת הקנה, והוא אות ו' בן י"ה מבינה. ולכן בארו בעלי המשנה, הרואה קנה בחלום זוכה לחכמה. זהו שכתוב (משלי ד) קנה חכמה קנה בינה. שאין קנה שהוא פחות משניהם, שהם י' חכמה, ה' בינה. ומשום זה צריך לעורר בשופר, שהוא קנה, עולם הבא, עולם ארץ, ארץ אפים, שנמצאים ממנו שלש עשרה מדות של רחמים, כחשבון וא"ו. אות א' - ארץ, שתי ווי"ם - אפים.

ואמא עליונה היא תקיעה, מצדו של אברהם. שברים מצדו של יצחק. תרועה מצדו של יעקב. שכינה תחתונה קשר של כלם. כלומר, אות ק' - תקיעה. אות ש' - שברים. אות ר' - תרועה. וכלם משלשים לגבי השכינה. זהו שכתוב קדשה לך ישלשו. שאין קול יכול לצאת החוצה אלא מן הפה. אף כך אין להפריד השכינה מהקדוש ברוך הוא. שהקדוש ברוך הוא נאמר בו, (תהלים כט) קול ה' חצב להבות אש. והשכינה - תפלת כל פה. ואלו סימנים: קשר"ק, קש"ק, קר"ק. ובחבור הקדמון. (עד כאן).

זהר

לוקחים שופר לעורר בו תרועה ותקיעה, דין קשה ברחמים, ושברים - דין קשה בלי רחמים (דין רפה ברחמים), ואז כך יעוררו למעלה להתערב זה בזה.

רע"א מהימנא

אמר הרועה הנאמן, בזה מתמתק השטן ומתקצרת אות נו"ן מן ושט. מה שהיה שטן מקדם, שב לאחוריו, וחזר להיות ושט כבראשונה. משום שהקל קול יעקב. ישראל שאין כחם באכילה ושתייה כשאר האמות, שיורשים עולם הזה, שכחם באכילה ושתייה. אלא כחם בקול זה, שהוא עולם הבא, עולם ארץ, שנברא באות יו"ד. ומשום שקול שופר ממנו יוצא, אמרו חכמים, אין פוחתין מעשרה שופרות. ובאות י' ודאי נעשה עולם ארץ, שהוא אות ו', עולם הבא. ובאות ה' ברא עולם הזה, שהיא אות ה' קטנה, שבה אכילה ושתייה של התורה.



וְעוֹד סוּד אַחַר, אַחַר שְׁנֵי גִזְרֵי גִזְרֵי בְּשֵׁתֵי אוֹתֵיאוֹת, שֶׁהֵם שְׁתֵּי ה' ה', שְׁנֵי בְּתֵי דִינִים – מִי יִכּוֹל לְבַטֵּל גִּזְרֵי שֶׁל שְׁנֵי הֵם? י' ו', שְׁאוֹת ה"א הִיא אִמָּא עֲלִיוֹנָה. י' – אָב. וְמָה כְּתוּב? (במדבר ל) כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבַעַת אֶסֶר לְעֵנַת נֶפֶשׁ, שֶׁהִיא אוֹת ה', אִישָׁה יִקְיַמְנָה וְאִישָׁה יִפְרְנָה. וּמִשּׁוּם זֶה צְרִיךְ לְעוֹרֵר הַקּוֹל, שֶׁהוּא אוֹת ו', בְּעֶשְׂרֵה שׁוֹפְרוֹת, שֶׁהֵם אוֹת י'. וְהֶעֱקָר שְׁלֵהֶם בְּנִשְׁמִיָּה אַחַת, כָּל סִימָן וְסִימָן, בְּפֶה, שֶׁהִיא אוֹת י' – מִעֶשְׂרֵה.

מִיָּד שֶׁשָּׁמְעוּ דְבָרִים אֵלּוּ רַבֵּי שָׁמְעוּן וְכָל הַחֲבָרִים, אָמְרוּ, בְּרוּךְ ה' שֶׁזְּכִינוּ לְשָׁמַע דְּבָרִים אֵלּוּ מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַבָּם שֶׁל נְבִיאִים, רַבָּם שֶׁל חֲכָמִים, רַבָּם שֶׁל מְלָאכֵי הַשָּׁרַת, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁכֵינָתוֹ מְדַבֵּר עַל פִּי, וְכָתַב עַל יָדוֹ סוּדוֹת אֵלּוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמְעוּ כְּמוֹתָם מִמֶּתָן תּוֹרָה וְעַד כְּאֵן.

אָמַר לוֹ, מְנוּרָה קְדוּשָׁה, הַשְּׁלֵם דְּבָרֵי הַסּוּדוֹת שֶׁל הַחֲבוּר הַקְּדָמוֹן לְפָרֵשׁ אוֹתָם, שֶׁהֵרִי כָּל בְּעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל מְעָלָה, וּבְעֲלֵי הַיְשִׁיבוֹת שֶׁל מְטָה, כָּלֵם מְזַמְּנִים לְשָׁמַע דְּבָרִים אֵלּוּ מִפִּי וּפְרוּשֵׁים שֶׁלָּךְ, שֶׁהֵרִי שְׁמִחָה וּפְדִיּוֹן יִתְעוֹרֵר בָּהֶם לְמַעְלָה וּמְטָה. אֵל תִּתְּנוּ דְמֵי לוֹ, אִתָּהּ וְכָל הַחֲבוּרָה שֶׁלָּךְ. עוֹד נֹאמַר בְּחֲבוּר הַקְּדָמוֹן. (ע"כ

רעיא מהימנא).

זהר

בְּתַרְוַעָה וְתַקִּיעָה וּשְׁבָרִים נִמְתָּק הַכֹּל זֶה בְּזֶה. וְכָל מָה שְׁאוֹתוֹ כְּבֹד לֹקַח – מִקְרִיב אֶל הַלֵּב, שֶׁהוּא מְלֶךְ, לְזוֹן (לְדוּן). וְאוֹתוֹ הַלֵּב אֵין דְּרָכוֹ וְאֵין חֶשְׁקוֹ בְּמַעֲשֵׁים הַעֲכוּרִים שֶׁל עֲמוֹ, אֲלֵא לֹקַח כָּל הַמְּבָרָר וְכָל הַצַּח וְכָל הַזְּכִיּוֹת וְכָל הַמַּעֲשֵׁים טוֹבִים. וְכָל אוֹתָהּ הַעֲכִירוֹת וְהַטְּנוּף וְהַלְכָלוֹף, שֶׁהֵם מַעֲשֵׁים רָעִים, (אֵין) (זוּרַק אוֹתָם לְשָׂאָר עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת אוֹתוֹ כְּבֹד) מְשָׁאִיר לְכָבֵד, שֶׁנֹּאמַר בּוֹ (בְּרַאשִׁית כז) עֲשׂוּ [אַחִי] אִישׁ שָׁעַר. וְכָל הָעוֹרָקִים שֶׁלוֹ, שֶׁהֵם שָׂאָר אֲמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. זֶהוּ שְׁכַתוּב, (וַיִּקְרָא טז) וְנִשְׂאָ הַשָּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עוֹנָתָם. מֵהוּ עוֹנָתָם? עוֹנוֹתָם, שֶׁנֹּאמַר בּוֹ (בְּרַאשִׁית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. וְהַחֻבוֹת שֶׁל הָעַמּוּד (שֶׁל עֲמוֹ) שֶׁהֵם עוֹרָקִים וְדַפְקִים שֶׁל הַלֵּב.

וּמִשּׁוּם זֶה, שְׁחִין וְצָרַעַת וְסַפְחַת שֶׁבְּכָל אוֹתָם אֵיבָרִים, מוֹצָאָם מִהַכְּבֵד, מֵאוֹתָם לְכֻלּוֹכִים שֶׁנִּשְׁאָרוּ בּוֹ. וּמֵהַלֵּב בָּאָה כָּל הַבְּרִיאוֹת לְכָל הָאֵיבָרִים. שְׁכַף הוּא, כִּיּוֹן שֶׁהַלֵּב נוֹטֵל כָּל הַזֶּךְ וְהַמְּבָרָר



והצח. הכבד נוטל כל מה שנמצא ונשארו מהלכלוך והטנפת, וזורק לכל שאר האיברים, שהם שאר אמות עובדי כוכבים ומזלות אחרים, בעל כרחם. ומפסלת של פסלת הכבד נוטל הטחול, שנאמר בו (בראשית א) 'יהי מארת. (משלי ג) מארת ה' בבית רשע.

רעיא מהימנא

אמר הרועה הנאמן, והרי בארו חכמים על זה, טחול שוחק. וזהו (קהלת ז) שחק הכסיל. ומשום זה פירושו חכמי המשנה, אוי לו למי שהשעה משחקת לו. וקהלת אמר, (שם) טוב כעס משחוק. טוב כעס של הכבד, שהיא מרה, רצועה של הקדוש ברוך הוא, רצועה להלקות בה הצדיקים בעולם הזה בחלאים רעים, בנגעים, משחוק ששוחק להם בטחול, בכללך של העולם הזה, ששוחקת להם השעה בעשר. ועוד, ארס הטחול שהוא הזוחל בעפר, והוא חזק יותר מארס המרה.

ומשום שערב רב הם שאור שבעסה, ואלו אמות העולם דומים למץ, יותר מעכבים בגלות הערב רב את ישראל מאמות עובדי כוכבים ומזלות. כמו שפרשוהו חכמים, מי מעכב? שאור שבעסה מעכב. שהם דבקים בישראל כשאור בעסה. אבל אמות עובדי כוכבים ומזלות אינם כן, אלא (תהלים א) כמץ אשר תדפנו ריח. **ועוד**, (ויקרא טז) ונשא השעיר עליו, כאשר רצונו לעשות קטרוג להקדוש ברוך הוא עם ישראל, והוא נושא כל החובות שיכול לשאת אותם עד שנעשה כבד, שנאמר (תהלים לח) כמשא כבד יכבדו ממנו, חובות על כנפיו. מה עושה? עולה להר עליון, כחמור כאשר הוא רוצה לעלות להר גבוה, כמשא כבד יכבד עליו. כאשר הוא למעלה ורוצה לעלות עוד לפי המעט שנשארו לו, כבד עליו משאו, ונופל, ומפיל עצמו למטה. ובכבד המשא שהכבד עליו, נעשו כל האיברים שלו חתיכות, שלא נשארו איבר שלם. גם כך נעשה לסמאל ונחש, הכבד ויותרת הכבד, יצר הרע וכת זוגו זונה. משם כל בת אל נכר זונה. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

אמר רבי פנחס, דרך זו היתה מתקנת לי לשמע דברים אלו מעתיק הימים, אשרי העולם שאתה נמצא בתוכו. אוי לעולם



שִׁישְׁאָרוּ יְתוּמִים וְלֹא יוֹדְעִים דְּבָרֵי תוֹרָה כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ. וְדַאי כִּן הוּא,
שֶׁהַכֶּבֶד נוֹטֵל הַכֹּל – טוֹב וְרַע. וְאִף עַל גַּב שְׁמִשׁוּטֵט וְאוֹסֵף כָּל
חֻבוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל – כִּן גַּם זְכוּיֹתֵיהֶם אוֹסֵף כְּדֵי לְהַעֲמִיד קְטָרוֹגוֹ.
וְהַכֹּל, זֶה וְזֶה מִקְרִיב לְגַבֵּי הַלֵּב. וְדֶרֶךְ הַלֵּב שְׁלֹא נוֹטֵל אֶלָּא הַזֶּךְ
וְהַמְבָּאָר וְהַצַּח שֶׁל הַלֵּב, כְּמוֹ שְׁאֵמְרָתָּ. וְשָׂאֵר הַטְּנֵפֶת וְהַלְכָלוֹךְ
מִחֲזִיר לְכַבֵּד, וְלוֹקַח הַכֹּל בְּעַל כְּרָחוּ, שְׁנֵאֲמַר וְנִשְׂאָה הַשְּׁעִיר עָלָיו וְגוֹ'.
דְּבַר זֶה חֲזַרְתִּי כְּדֵי שִׁיתַּמְתֵּק לִפִּי כַּמְתִּיקוֹת הַדְּבִשׁ. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי
שְׁזִכִּיתִי לְזֶה, לְרֵאוֹת זֶה בְּעֵינַי.

אָף הוּא פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קלא) ה' לֹא גָבַהּ לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגוֹ'.
פְּסוּק זֶה אָמַר דָּוִד בְּשִׁעָה שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עַל שְׂפַת הַנְּהָר, (וְהָיָה אוֹמֵר)
רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּלוּם הָיָה בֶּן אָדָם שֶׁהוֹדָה וְשִׁבַּח לְאֲדוֹנוֹ כְּמוֹנִי?!
הַזְדַּמְנָה לוֹ צְפָרְדַּע, אֲמָרָה לוֹ: דָּוִד, לֹא תַתְגַּאֵה, שְׁאֲנִי עֲשִׂיתִי יוֹתֵר
מִמֶּךָ, שְׁמִסְרַתִּי גּוֹפִי עַל דְּבַר קוֹנִי, שְׁנֵאֲמַר (שמות ז) וְשָׂרַץ הַיָּאֵר
צְפָרְדַּעִים, וְהָרִי פָרְשׁוּהוּ. וְעוֹד, שְׁאֲנִי מְשַׁבַּחַת וּמְזַמְרַת לִילָה יוֹם
בְּלֵי הַפְּסָקָה. בְּאוֹתָהּ שִׁעָה אָמַר דָּוִד, ה' לֹא גָבַהּ לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי.
ה' לֹא גָבַהּ לְבִי.

זֶהוּ קֶרֶבֶן שֶׁבְּכָל יוֹם וּבְכָל זְמַן וּזְמַן אֲצַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנִכְלָלֶת
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בּוֹ בֵּין כָּל שְׂאָר חֵילוֹתֶיהָ, וְכָל אוֹתָן הָעֵבֻדוֹת
מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִבֵּין הַקּוֹצִים וּמִבֵּין שְׂאָר הָאֲמוֹת. כִּן יִשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן
שֶׁהֵם אֲטוּמִי לֵב וְלֹא פּוֹתַחִים בְּתִשׁוּבָה, לֹא מַעֲלִים רִיחַ וְלֹא מוֹצִיא
אוֹתָם מִבֵּין הַקּוֹצִים. אֲבָל כְּאֲשֶׁר פּוֹתַחִים בְּתִשׁוּבָה, מִיַּד מַעֲלִים רִיחַ,
וְיוֹצִיא אוֹתָם מִבֵּין הַקּוֹצִים, וְתִהְיֶה בָּהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאֲמַר (שיר
השירים ה) פֶּתַחִי לִי אֲחֹתִי רַעֲיָתִי. שְׁכָל זְמַן שֶׁהַשׁוֹשְׁנָה אֲטוּמָה, אֵין לָהּ
רִיחַ וְלֹא עוֹלָה מִבֵּין הַקּוֹצִים, וְדִירְתָהּ בִּינֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר. וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא שָׁלַח אוֹתָנוּ לְלַכֵּת דֶּרֶךְ זוֹ אֶלָּא לְלַמֵּד דְּבָרִים אֵלוֹ.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, בָּא נֶשֶׁר וַיִּרֵד, וְנִטַּל שׁוֹשְׁנָה אַחַת מִבֵּינֵיהֶם וְהִלֵּךְ.
אָמְרוּ, מִכָּאן וְהִלָּאָה גֵלְךָ לְדַרְכָּנוּ. קָמוּ וְהִלְכוּ. עַד כָּאן דֶּרְכּוֹ שֶׁל
רַבִּי פְּנַחֵס, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הֵלֵךְ לוֹ, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְשְׂאָר הַחֲבֵרִים,
וְרַבִּי פְּנַחֵס וְשְׂאָר הַחֲבֵרִים.

פֶּתַח וְאָמַר רַבִּי פְּנַחֵס עַל זֶה, (תהלים ס) לְמַנְצַח עַל שׁוֹשֵׁן עֵדוֹת מִכְתָּם
לְדוֹד לְלַמֵּד. מֵהוּ לְלַמֵּד? לְלַמֵּד לְבִנְיָהּ הָעוֹלָם חֲכָמָה. וְהָרִי
פָרְשׁוּהוּ, שׁוֹשֵׁן עֵדוֹת – אֵלוֹ סְנֵהֲדָרִין גְּדוּלָּה, שְׁכָתוֹב בָּהּ (שיר השירים ז)



סוגה בשושנים. מכתם לָדוֹד - סימן שְהָרָאוּ לוֹ, לָדוֹד, כְּאִשֶּׁר שָׁלַח לְיוֹאב לְאָרֶם נְהָרִים וְלְאָרֶם צוּבָה לְהִלָּחֵם בָּהֶם. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, זֶהוּ שׁוֹשֵׁן יְעֻדוֹת שְׁקִים כָּאֵן. הֵרִי הַכּוֹכָבִים בְּשָׁמַיִם, שְׁכִינָה עֲלֵינוּ, וּמְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת עִמָּה, וְעֲזָרָה קְדוֹשָׁה לְשִׁבְחָה. זֶהוּ שׁוֹשֵׁן בְּשִׁלְמוֹת כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ. קָמוּ וְהִלְכוּ אֵלָיו לְכָאֵן וְאֵלָיו לְכָאֵן. הֵלֶךְ לוֹ רַבִּי פְּנַחֵס וְלָן בְּכֶפֶר עֲקִימִין, וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי חֵיִיא עִמּוֹ.

עַד שֶׁהִקְדִּימוּ לְלָכֶת, יִשְׁבוּ וְחִכּוּ לְאוֹר הַבֶּקֶר. זָקֵף עֵינָיו רַבִּי חֵיִיא וְרָאָה אֵלָיו כּוֹכָבִים שֶׁל שְׂרָבִיט שְׂרָצִים וְהוֹלְכִים. אָמַר, וְדָאֵי בְּכַמָּה פְּעָמִים שְׁאַלְתִּי עַל אֵלֵי הַכּוֹכָבִים.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, אֵלֵי הַכּוֹכָבִים שֶׁל שְׂרָבִיט יְדוּעִים בְּהִבְנָה שֶׁל הַחֲבָרִים, שֶׁהֵרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת כָּל אוֹתָם כּוֹכָבֵי הַרְקִיעַ, גְּדוֹלִים וְקִטְנִים, וְכֻלָּם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שְׁכָתוֹב תְּהִלִּים קִמְזו) מוֹנֶה מְסַפֵּר לְכוֹכָבִים). וְכֵאֲשֶׁר מְגִיעַ זְמַנָּם לְשִׁבְחָה, קוֹרָא לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם, שְׁנַאֲמַר (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְאִזּוֹ רְצִים וּמוֹשִׁיטִים שְׂרָבִיט שֶׁל אוֹר לְלָכֶת לְשִׁבְחָה לְקוֹנָם, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנַצְטוּנוּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם) שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרָאוּ מִי בְּרָא אֶלֶּה וְגו'. תוֹךְ כְּדֵי כֶּךָ עָלָה הָאוֹר. קָמוּ וְהִלְכוּ.

תְּקוּן לְבַעַל תְּשׁוּבָה שִׁיאֲמַר חֲמִשָּׁה דְּפִין זֶהֲרֵ אוֹ תְּקוּנִים בְּכָל יוֹם
וְכוּ נְתוּ מְרוֹן הָאֵר"י תְּקוּן לְבַעַל תְּשׁוּבָה שִׁיאֲמַר חֲמִשָּׁה דְּפִין זֶהֲרֵ אוֹ תְּקוּנִים
בְּכָל יוֹם, וְכוּ נְהַג מוֹרֵי וְרַבִּי לְקַבֵּעַ לְמוֹדוֹ בְּלִילָה, בְּמִשְׁנֵינּוֹת אוֹ בְּזֶהֲרֵ, אוֹ
שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים.
(מוֹרָה בְּאֶצְבַּע לְהַחֲדִיף"א אוֹת מ')

לְמוֹד זֶהֲרֵ הַקְּדוֹשׁ אֵף בְּאֵין מִבִּין חָשׁוֹב כְּאֵלֵי חֲדָשׁ חֲדוּשִׁים
מַעֲלַת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁהוּא חָשׁוֹב מְאֹד בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל, עַד שֶׁאֲמָרוּ בְּזֶהֲרֵ
הַקְּדוֹשׁ שְׁבוּנָה שְׁמִים חֲדָשִׁים, וְעֲלִיו הִכְתוֹב אוֹמֵר: "לְנִטְעָ שְׁמִים וְלִיִּסְדֵּי אֶרֶץ
וְלֵאמַר לְצִיּוֹן עִמִּי אֲתֵה", אֵל תִּקְרֵי עִמִּי אֶלֶּא עִמִּי, שְׁנַעֲשֵׂה שְׁתָּרְךָ לְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְכו', וְהוּא תְּקוּן גְּדוֹל לְכָל עוֹוֹן וְלְכָל חֲטָאֵת וּבִפְרִט לְעוֹוֹן פְּגָם
הַבְּרִית וְכו'. וְגַם לְמוֹד סִפְרֵי הַזֵּהֲרֵ הַקְּדוֹשׁ אֵף בְּאֵין מִבִּין חָשׁוֹב כְּאֵלֵי חֲדָשׁ
חֲדוּשִׁים. וְאֶחָד הַמְּרַבָּה וְאֶחָד הַמְּמַעֵיט וּבְלִבְדֵּי שִׁיכְנוּ לְבוֹ לְשָׁמַיִם.
(פְּלֵא יוֹעֵץ עֶרְךָ חֲדוּשִׁים)



סדר הלימוד ליום כה אייר [יום 232 בשנה]

עַד שְׁהִיוּ הוֹלְכִים, בָּא הַנָּשֵׁר הַגָּדוֹל, הַקִּיף עַל רְאֻשֵׁיהֶם וְעַמַּד עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וְדַאי זְמַן רְצוֹן הוּא עֵתָהּ. אוֹתָהּ שְׁעָה נִפְתְּחוּ שַׁעְרֵי רַחֲמִים לְכֹל אוֹתָם שְׁבִיבֵית חֲלָיִם, וְהוּא זְמַן לְרַפּוּאָה שְׁלָהֶם. וְאָף עַל גַּב שְׁהֵם אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁהָרֵי נָשֵׁר זֶה סִימָן שֶׁל רַחֲמִים הוּא.

פִּתְחָה וְאָמַר, (דברים לב) כַּנְּשֵׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחַף וְגו'. אֵין בְּעוֹלָם מִי שֶׁהוּא בְּעַל רַחֲמִים עַל בְּנָיו כַּנְּשֵׁר, וְהָרֵי פִּרְשׁוּ הַפְּסוּק שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל) וַיֹּאכְלוּהָ בְנֵי נָשֵׁר, שֶׁהוּא מְרַחֵם עַל בְּנָיו. וּמִתּוֹךְ שֶׁעֵתָהּ זְמַן שֶׁל רַחֲמִים, בָּא נָשֵׁר זֶה וְסוֹכֵב עֲלֵינוּ. בְּשַׁעָה זֹאת הִיא רַחֲמִים לְכֹל אוֹתָם שְׁבִיבֵית חֲלָיִם. וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים ה) ה' בִּקְרָתְשָׁמְעָה קוֹלִי. וְזֶה בִּקְרָתְשָׁל אֲבָרְהָם וְהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁלוֹ.

תוֹךְ כַּדִּי כֹךְ סָבַב הַנָּשֵׁר וְעָבַר לִפְנֵיהֶם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, נָשֵׁר נָשֵׁר, מָה אֵתָהּ אֶצְלָנוּ? אִם בְּשִׁלְיחוֹת קוֹנֶה בְּאֵת – הָרֵי אָנוּ כְּאֵן. אִם בְּגִלְל דְּבַר (סימן) אַחַר בְּאֵת – הָרֵי אָנוּ כְּאֵן מְזַמְנִים לְשִׁמְעָה. הַתְּרוּמָה הַנָּשֵׁר לְמַעַלָּה וְנִתְּכַפָּה מֵהֶם, וְהֵם יִשְׁבּוּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, זֶה שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ קָטָן (תמורה) הוּא, שֶׁלְמַדְנּוּ, הַנָּשֵׁר הַגָּדוֹל הִיָּה בָּא אֶצְל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ בְּכֹל יוֹם וְיוֹם, וְהָיָה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ רוֹכֵב עַל כַּנְּפִיו, וּמוֹכִיל אוֹתוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָאוֹת בְּשַׁעָה אַחַת. לֵאן הוֹכִיל אוֹתוֹ? לְתַרְמוּד בְּמַדְבָּר בְּהָרִים. מְקוֹם אֶחָד יֵשׁ אֶצְל הָרֵי הַחֲשֵׁךְ שֶׁנִּקְרָא תַרְמוּד בְּמַדְבָּר, וְאֵין הוּא מְקוֹם שֶׁל אֲנָשֵׁי תַרְמוּד, אֶלָּא תַרְמוּד שֶׁהוּא בְּמַדְבָּר בְּהָרִים, וְשֵׁם מִתְאַסְּפִים כָּל הַרוֹחוֹת וְהַצְּדָדִים הָאַחֲרִים. וְאוֹתוֹ נָשֵׁר הִיָּה טָס לְשֵׁם בְּשַׁעָה אַחַת.

בִּיּוֹן שֶׁהִיָּה עוֹמֵד עַל הַמְּקוֹם הַהוּא, הַגְּבִיָּה הַנָּשֵׁר, וְשִׁלְמָה כְּתַב פִּתְק וְהַשְׁלִיכוּ לְשֵׁם, וְנִצּוֹל מֵאֵלוֹ הַרוֹחוֹת. וְהַנָּשֵׁר הִיָּה מְסַתְּכַל תּוֹךְ הַחֲשֵׁךְ שֶׁל הַהָרִים לְמְקוֹם שֶׁשֵׁם נִמְצָאִים עֲזָא וְעֲזָאֵל, שֶׁהֵם שֵׁם אֲסוּרִים בְּשִׁלְשָׁאוֹת שֶׁל בְּרַזֵּל קְבוּעוֹת תּוֹךְ הַתְּהוֹם, וְאֵין יְכַלֵּת (רשית) לְאָדָם בְּעוֹלָם לְהַכְּנִס לְשֵׁם, וְאֶפְלוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, חוּץ מִבְּלַעַם.

וְכִיּוֹן שֶׁהַנָּשֵׁר מְסַתְּכַל תּוֹךְ הַחֲשֵׁךְ הַגָּדוֹל, יוֹרֵד לְמַטָּה וְלוֹקַח אֵת שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ תַּחַת כַּנֶּף הַשְּׁמַאֲלִי, וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ, וְעוֹמֵד עַל



אלו השלשלאות, והולך ומתקרב אליהם, ושלמה אז מוציא טבעת (שורטיגא) שחקוק עליה שם קדוש, ושם בפני הנשר, ומיד הם היו אומרים כל מה שרוצה שלמה המלך, ומשם היה יודע שלמה חכמה עליונה. זהו שפתיב (מלכים-א ט) ויכן וגו' את תדמר [תרמוד] בארץ. וכי בנינים היה עושה בארץ? אלא מהו ויכן? הסתפל בשכלו וידע לאותו מקום לדעת בו חכמה (עליונה. כמו שנאמר (נחמיה ח) ויבינו במקרא).

עד שהיו יושבים, אותו נשר חזר אליהם ושושנה אחת בפיו, והשליך לפנייהם והלך לו. ראו ושמוחו. אמר רבי פנחס, ולא אמרתי לכם שנשר זה בשליחות של קונו הולך ובא? שושנה זו היא שושן עדות שאמרתי, והקדוש ברוך הוא שלח אותה אצלנו.

פתח כמקדם ואמר, (תהלים ט) למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד. וכי שושן עדות איזו עדות מעיד? אלא שושן זה היא עדות למעשה בראשית, והיא עדות לכנסת ישראל, עדות ליחוד העליון, וזהו בגלל שושנה זו יש בה שלשה עשר עלים, וכלם עומדים בשרש אחד, ויש בה חמשה עלים מבחוץ חזקים שמחפים לשושנה זו ומגנים עליה.

והכל בסוד החכמה הוא. שלשה עשר עלים אלו הם שלש עשרה מדות הרחמים שיורשת כנסת ישראל מלמעלה, וכלם אחוזים בשרש אחד. (שהם י"ג תקונים של הזקן הפחתון של אריך אנפין, שהם י"ג תקונים עליונים של זעיר אנפין) והוא ברית אחת ודגמת ברית היסוד (היחוד) של הכל. חמשה חזקים שסובבים עליה אלו חמשים שערים, חמש מאות שנה (של היסוד, יסוד הבית המקדש) ברית קדש) שעץ החיים הולך בהם.

עדות למעשה בראשית. כל מעשה בראשית, כלם (חמש מאות שנה של היסוד ברית קדש, כלם מעשה של בראשית יושבים וכו') תבות ידועות בהבנה, ועומדים בחשבון, ושם אלהים של מעשה בראשית, מראה למעלה ומראה למטה. מראה למעלה בסוד של העולם הבא, ומראה למטה בסוד של כנסת ישראל.

שושנה - עדות למעשה בראשית, שעומדת בכל אלו הסימנים, שכתוב (זה) בראשית ברא אלהים. זו שושנה. שלשה עשר עלים (הם) שלש עשרה תבות עד שם אלהים השני. ואלו הם: א - את, ב - השמים, ג - ואת, ד - הארץ, ה - והארץ, ו - היתה, ז -



תהו, ח - ובהו, ט - וחסך, י - על, יא - פני, יב - תהום, יג - ורוח. הרי שלשה עשר עלים של השושנה. חמשה חזקים שסובבים לאלו הם: א - מרחפת, ב - על, ג - פני, ד - המים, ה - ויאמר. הרי חמשה אחרים. אחר כך נאמר יהי אור, הרי עקר ושרש של השושנה שהכל אָחוּז בָּהּ.

עדות ליחוד. חמשה עלים חזקים, השרש והיחוד שאחוזים בו שלשה עשר עלים אלו. (דברים ו) שִׁמְעֵ יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' - הרי חמשה עלים של השושנה. אָחַד - זהו העקר והשרש שהכל אָחוּז בו. סוּד (עדות ליחוד. חמש תבות שמע ישראל ה' אלהינו ה' אָחַד, אלו חמשה עלים חזקים של השושנה. שרש ויסוד אחוזים בו. זהו אָחַד. והוא עקר ושרש שהכל אחוזים בו. שלשה עשר עלים אלו סוד) שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּחֻשְׁבוֹן, חוֹתֵם הַמֶּלֶךְ.

בא וראה, כדגמת השושנה בין החוחים, (שיר השירים ב) כָּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְכֵךְ כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׂאֵר הַמוֹנֵי הַשָּׂרִים הַמְּמַנִּים. כָּל זֶמֶן שֶׁהַשּׁוֹשְׁנָה עוֹמְדַת סְגוּרָה וְאִינָה פְּתוּחָה, אֵין בָּהּ רִיחַ, וְלֹא מַעֲלִים אוֹתָהּ וְלֹא מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים. אֲבָל בְּשַׁעַה שֶׁהַשּׁוֹשְׁנָה פְּתוּחָה, מַעֲלָה רִיחַ, וְאֵז מוֹצִיאִים אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַקּוֹצִים, וְנִהְיִית מֵהֶם כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ה) פְּתַחֵ לִי אַחְתֵּי רַעֲיָתִי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שָׁלַח אוֹתָהּ לָנוּ אֶלֶּא לְלַכֵּת לְדַרְכֵּנוּ.

ובחבור קדמון, אמר רבי אלעזר לאביו, הרי שמעתי על אלו האיברים האטומים בסוד הקרבנות. איברים אחרים, הסוד שלהם מהו? אמר לו רבי שמעון לרבי אלעזר, אלעזר בני, כל שאר איברים שמבפנים, סוד עליון הוא.

בא וראה, הלב הרי נאמר, אכל לב זה הוא אש ששורף, ואם לא שהזמין אליו המלך העליון את כנפי הראה, שמביאים לפניו הרוח מרוח שנושבת מתוך בשמים עליונים, הִיָּה שוֹרֵף אֶת הָעוֹלָם בְּרַגַע אֶחָד.

פתח ואמר, (בראשית יט) וְה' הַמָּטִיר עַל סֹדֶם וְעַל עֲמֹרָה גִּפְרִית וְאֵשׁ. מדוע שרף אותם? משום שכנפי ראה לא נשבו באותה שעה. והסוד של כנפי הראה, זה שנאמר (תהלים סח) כִּנְפֵי יוֹנָה נִחְפָּה בַּכֶּסֶף. ואלו הם רפאל וצדקיאֵל. ועליהם נאמר (תהלים קד) עֲשֵׂה מְלֶאכֶיךָ וּרְחוּת, לְנֹשֵׁב תְּמִיד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ (הלב).



אמר הרועה הנאמן, המנורה הקדושה, כל מה שאמרת – נכון, אבל המח הוא מים, והלב הוא אש, ושניהם הם רחמים ודין. זה כסא רחמים, וזה כסא דין. והקדוש ברוך הוא מלך, עומד מכסא דין, שהוא הלב, ויושב על כסא רחמים, שהוא המח.

ובאשר החובות מתרבים על האיברים ועל העורקים של הלב, שהוא כסא של דין, נאמר בלב, (אסתר ז) והמלך קם בתמתו ממשתה היין, שהוא יינה של תורה. ובזמן שפנפי ראה נושבות על הלב, נאמר (אסתר ז) וחמת המלך שככה. שעל שתי כנפי ראה נאמר, (שמות כה) והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת, זו הכפרת של הלב.

ובמה חמת המלך שככה? בגלל (שואשמע את קול כנפיהם) (במדבר ז) וישמע את הקול – זה קול התורה, קול של קריאת שמע. וידבר אליו – בתפלות הפה, שעליו נאמר (תהלים נא) אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

ואותה הרוח שנושבת בכנפי הראה, היא מוציאה קול בקנה, שהוא קנה חכמה קנה בינה. ונאמר בה, (יחזקאל לז) כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח. שהן ארבע אותיות יהו"ה, וזוהי רוח שדופקת בכל עורקי הלב, שנאמר בהם (יחזקאל א) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

אמר המנורה הקדושה, ודאי רועה נאמן, מדרגה שלך היא, שבה נאמר וחמת המלך שככה. (תהלים קמד) אשרי העם שככה"ה, בגימטריא משה. אמר לו, ברוך אתה המאור הקדוש, נר שדולק לפני המלך והמלכה. נר ה' – היא נשמה שלך.

אמר לו, הרי אמרת מח ולב וכנפי ראה, שתי כליות מהן? אמר הרועה הנאמן, הרי בארנו בכנפי ראה את הפסוק עשה מלאכיו רוחות. והכליות – משרתיו אש לוהט. והן שתי כנפי ראה ושתי כליות, כנגד ארבע חיות של הכסא. הכסא הוא הלב באמצע. **ובן** המח יש לו ארבע חיות, שהוא כסא של רחמים. ומהן? ראיה שמיעה ריח דבור. ראיה – אריה. שמיעה – שור. ריח – נשר. וארבע פנים וארבע כנפים לכל אחד. דבור – הוא אדם. אחוז למעלה



וּלְמַטָּה, זְרוּעוֹת, שְׁבָהֶן נֹאמֵר וַיְדִינֵנוּ פְרוּשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם. גּוּף – אַרְיָה, וְשׁוֹקִים, עֲלִיָּהֶן נֹאמֵר (יחזקאל א) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רַגְלֵ עֶגְלָה. וְעַל הַגּוּף נֹאמֵר (בראשית א) מְרַכֶּבֶת הַמַּשְׁנָה. מַשְׁנָה כְּתוּב, לְשׁוֹן הַמַּשְׁנָה. וּבַחֲבוּר קְדָמוֹן. (ע"כ רעיא מהימנא).

זָהָר

טְחוּלָה, פְּתַח הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְאָמַר, (קהלת ד) וְאַרְאָה אֶת כָּל הָעֲשָׂקִים [שְׁנַעְשׂוּ] אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמַשׁ וְהִנֵּה דַמְעַת הָעֲשָׂקִים. מִי אֵלֹה הָעֲשׂוֹקִים? אֵלֹה תִּינוּקוֹת שֶׁהֵם בְּחִיק אֲמוֹתָם, שְׁמִסְתַּלְקִים מִהָעוֹלָם עַל יְדֵי מְלֶאךָ הַמּוֹת. וְכִי מְלֶאךָ הַמּוֹת הוֹרֵג אוֹתָם שֶׁהוּא עוֹשֶׂק? אֵלֹה חָזַר וְאָמַר, וּמִיֵּד עֲשָׂקִיהֶם כַּח וְאֵין לָהֶם מִנְחָם. מִי הוּא אוֹתוֹ כַּח? זֶהוּ שְׁנַאָמֵר (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. וְזֶהוּ מְאֹרֶת חֶסֶד וְאִו"ו, וְזוֹ לִילִית, שֶׁהִיא מְמַנָּה עַל אוֹתוֹ הָעוֹשֶׂק.

וְהִיא נִקְרָאת טְחוּלָה, וְהִיא הוֹלֶכֶת וּמְצַחֶקֶת בְּתִינוּקוֹת, וְאַחַר כֵּן עוֹשֶׂה בָּהֶם רִגְזֵ וּדְמָעוֹת, לְבָכוֹת עֲלֵיהֶם. הַטְחוּל הוֹלֵךְ אַחַר הַכְּבֵד, שֶׁהוּא מִיָּנוּ. זֶה נִבְרָא בְּשָׁנִי, וְזֶה בְּרַבִּיעֵי בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וּמִשׁוֹם זֶה אֵין סִימָן טוֹב בְּשָׁנִי וּבְרַבִּיעֵי. כְּבֵד – מִיתָה שֶׁל הַגְּדוֹלִים, טְחוּלָה – מִיתָה שֶׁל הַקְּטַנִּים.

רַעֲיָא מְהִימְנָא

אָמַר הָרוּעָה הַנֶּאֱמָן, וְדַאי כֵּן הוּא, שֶׁהַכְּבֵד הוּא מְדַרְגָּה שֶׁל עֲשׂוֹ. עֲשׂוֹ הוּא אָדוֹם. הוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל הַדָּמִים, בֵּין הַצְּלוּלִים בֵּין הָעֲכוּרִים. וְלֹא מְבַחֵין בֵּין טוֹב לְרַע. לֹא עוֹשֶׂה הַבְּדֵלָה בֵּינֵיהֶם. הַלֵּב הוּא יִשְׂרָאֵל, שֶׁמְבַדִּיל בֵּין טוֹב לְרַע, בֵּין דָּם טָמֵא לְדָם טָהוֹר, וְלֹא לֹקַח אֵלֹה הַמְּבַרֵּר וְהַנִּקְי שֶׁל אוֹתוֹ דָּם, כְּבוֹרֵר אֶכָּל מִתּוֹךְ פְּסָלָת.

וְאַחַר שְׁנוּטֵל הַלֵּב, שֶׁהוּא יַעֲקֹב, הַמְּבַרֵּר שְׁבַדְמִים, שֶׁהוּא לְמַעְלָה, וְנִשְׁאָר כְּבֵד, שֶׁהוּא עֲשׂוֹ, עִם הַפְּסָלָת – הוּא כּוֹעֵס עָלָיו בְּמַרְהָ, שֶׁהִיא גִּיהֶנָם, שֶׁנִּבְרָאָה בְּיוֹם הַשָּׁנִי, מִיתַת הַגְּדוֹלִים, וְהִיא נִקְבָּה הָרַעָה, אִשׁ זָרָה, עֲבוּדָה קָשָׁה, עֲבוּדָה זָרָה קוֹרְאִים לָהּ.

וּמִשׁוֹם שֶׁמְמַנָּה מִתְעוֹרֵר כְּעַס לְכְּבֵד, פְּרִשׁוּהָ חֲכָמֵי הַמַּשְׁנָה, כָּל הַכּוֹעֵס כְּאֵלֹה עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה. וְלֹא עוֹד, אֵלֹה שְׂאִין שְׂרָפָה וְחֲמִימוֹת בְּכָל הַמַּחְלוֹת שֶׁל אַבְרָהָם הַגּוּף אֵלֹה מְמַרְהָ. שֶׁהִיא מְדַלִּיקָה בְּשִׁלְהָבוֹת עַל הָעוֹרְקִים שֶׁל הַכְּבֵד וְרוּעָה לְשִׁרְף אֶת כָּל הַגּוּף. וְהִיא



כְּדָגְמַת הַיָּם כַּאֲשֶׁר הוּא כּוֹעֵס, שְׂגָלֵי הַיָּם עוֹלִים עַד לְרָקִיעַ וְרוֹצִים לְצֵאת מִגְבוּלָם לְשִׁבַר (להחריב) הָעוֹלָם. אִם לֹא הִשְׁכִּינָה, שֶׁהִיא לַחֲוֵלָה כַּחֲוֵל הַמִּקִּיף אֶת הַיָּם שְׁלֹא יוֹצֵא מִשְׁפָּתוֹ – אִף כִּף הִשְׁכִּינָה סוֹבְבַת לַגּוֹף וְסוֹמְכַת אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מא) ה' יִסְעֲדֵנוּ עַל עַרְשׂוֹ דְּוַי.

וּמִשׁוּם זֶה בְּאֵרוֹהוּ בַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הַמְּבַקֵּר אֶת הַחֲוֵלָה לֹא יֵשֵׁב לְמִרְאֲשׁוֹתָיו, מִשׁוּם שֶׁשְׁכִּינָה עַל רֵאשׁוֹ. וְלֹא לְמִרְגְּלוֹתָיו, כִּינּוּן שֶׁמִּלְאֵךְ הַמְּנוֹת לְמִרְגְּלוֹתָיו. וְזֶה לֹא לְכָל בֶּן אָדָם, אֲלֵא לְבִינּוֹנֵי. אֲבָל לְצַדִּיק גָּמוּר – ה' יִסְעֲדֵנוּ עַל עַרְשׂוֹ דְּוַי, עַל רֵאשׁוֹ. וְהִשְׁכִּינָה מִקִּיפָה אֶת גּוּפוֹ עַד רִגְלָיו. וּמִשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב, (בראשית מט) וַיֵּאָסֶף רִגְלָיו אֶל הַמַּטָּה, וְזוֹ הִשְׁכִּינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, (ישעיה טו) וְהָאֲרֶץ הַדָּם רִגְלֵי. וּלְרִשְׁעֵי גָמוּר, מִלְאֵךְ הַמְּנוֹת מִקִּיף אוֹתוֹ בְּכָל צַדְדָיו. וְזֶה יֵצֵר הָרַע, שֶׁמִּלְאֵךְ הַמְּנוֹת מִקִּיף אוֹתוֹ בְּכָל צַדְדָיו, חָרַב שְׁלוֹ, שֶׁפָּנְיוֹ מוֹרִיקוֹת בְּטַפָּה אַחַת מֵאוֹתָן שְׁלֹשׁ טַפּוֹת שְׁזוֹרֵק בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כִּלְעֵנָה. הַכְּבֵד זֶה הַזְכָּר. יוֹתֵרֵת הַכְּבֵד – נִקְבָּה. (עד כאן).

זֶהר

הַנְּקָבָה הִיא דְרָגָה אַחַת מִשְׁשֵׁים מִמִּיתָה, וְזֶה נִקְרָא תַרְדֵּמָה. מִלְאֵךְ עֲסִטְרָאָה (עֲסִירָטָא), דְרָגָה שְׁשִׁית שֶׁל מִלְאֵךְ הַמְּנוֹת. וּמִתּוֹךְ שָׂבָא מִרְחוֹק, הוּא מַצֵּד הַמְּנוֹת, וְלֹא מִנְּשׂוֹת מִמֶּשׁ. וְנִרְמָז – אֶחָד מִשְׁשֵׁים מִמִּיתָה.

רַעְיָא מֵהִימְנָא

אָמַר הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן, מֵאַחַר שֶׁהַגּוֹף הוּא מַעֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע, אֵין אֵיבָר בְּגוֹף שְׂאִין בּוֹ יֵצֵר הָרַע וְיֵצֵר הַטּוֹב לְבִינּוֹנִים. וְלְצַדִּיקִים גְּמוּרִים שְׁתֵּי יִצִּירוֹת, שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה, וּשְׁנֵי הֵם טוֹבִים, כְּדָגְמַת חֲתָן וְכֵלָה. וְלְרִשְׁעִים גְּמוּרִים שְׁתֵּי יִצִּירוֹת רָעוֹת, זָכָר וְנִקְבָּה, בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר, מַצֵּד שֶׁל סְמָא"ל וְנִחְשׁ.

וּמִשׁוּם זֶה מַצֵּד שֶׁל עֵץ טוֹב וְרָע, הִיא הַנְּקָבָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי דְרָגוֹת. שְׂכָף בְּאֵרוֹהוּ חֲכָמִים, קְבָה – יִשָּׁן. וְיֵשׁ שְׁנֵה אַחַת מִשְׁשֵׁים בְּמִיתָה. וְשְׁנֵה, אַחַת מִשְׁשֵׁים בְּנִבּוּאָה. וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים בַּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה, כְּתוּב (זכריה י) וְחִלְמוֹת הַשְּׁוֹא יִדְבְּרוּ, וְהָרִי כְּתוּב (במדבר יב) בְּחִלּוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ? לֹא קָשָׁה. כָּאֵן עַל יְדֵי שֵׁד – כָּאֵן עַל יְדֵי מִלְאֵךְ. חִלּוֹם עַל יְדֵי מִלְאֵךְ – אֶחָד מִשְׁשֵׁים בְּנִבּוּאָה. חִלּוֹם עַל יְדֵי שֵׁד הוּא



שוא, מצד של המות. והוא תבן. שפך בארוהו, כשם שאי אפשר לבר
בלא תבן, כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים.

האצטומכה זה קרקבן נקלף. ובארו חכמים, קרקבן טוחן, שהוא
לוקח הכל ושוחק, ושולח לכל האיברים. אם
האיברים בלי עוונות, כגון מה שאמרו חכמים, שיש דברים
המעכבים את הקרבן, שלא יורד לקבל אותו ההוא ששלח הקדוש
ברוך הוא לקבל המתנה שלו. שיש שמקבל אותו הקדוש ברוך הוא
על ידי אריה, שנאמר בו (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין לארבעתן.
והקדוש ברוך הוא רוכב עליו, ויורד בו לקבל אותו דורון.

ויש דורון שמקבל אותו על ידי שור, שנאמר בו (שם) ופני שור
מהשמאול לארבעתן. ויש דורון שמקבל על ידי נשר, שנאמר
בו (שם) ופני נשר לארבעתן. שהם שתי תורים או שני בני יונה. ויש
דורון שמקבל אותו על ידי אדם שכתוב בו (ויקרא א) אדם כי יקריב
מכם קרבן לה'. בדמות של זה שנאמר בו (יחזקאל א) ודמות פניהם פני
אדם. שם יהנה יורד עליהם לקבל הקרבן.

ויש חיות טבעיות ממנות על הגופים, שהם מארבעה יסודות, והן
טהורות. ולעמתן יש ארבע חיות דורסות, טמאות, (מלאכים ממנים)
על ארבע מרות, שהן: מרה לבנה, מרה אדמה, מרה ירקה, מרה
שחרה. ויש חיות שכליות שסוכבות הפסא. ויש למעלה מהן
וגבוהות עליהן, והן חיות אלהיות, מצד הקדשה. ויש חיות מהצד
האחר, ונקראות אלהים אחרים. והחיות האלהיות מצד הקדשה
נקראות אלהים חיים. ואלו האלהיות של הקדשה נקראות אלהי
האלהיות, ועלת על הכל, אל אדון על כל המעשים. וכל מין הולך
למינו. ומשום שיש אלהים אחרים, אמר עליהם, (שמות כב) זבח
לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו. כדי שלא יתערב אלהים חיים עם
אלהים אחרים. (ובחבור קדמון). (עד כאן).

זהר

אצטומכה זו לוקחת ושוחקת, ושולחת לכל הצדדים של מטה,
וממנה נזונים התחתונים. ומאלו שותים השמרים
למטה כל אותן רוחות וצדדים אחרים שנזונים בלילה מאותם
איברים ופדרים. והשאר נוטלים כל האיברים, ונוטל הכל הכבד,
ומקריב ללב, כמו שנאמר לעיל. וזהו שכתוב (יחזקאל א) ופני אריה אל



הימין. ועל זה מתראה על המזבח דגמת אריה שאוכל קרבנות. מכאן ולהלאה כל שאר האיברים בסוד של הגוף כדגמא של מעלה.

רעיא מהימנא

אמר הרועה הנאמן, מאור הקדוש, ודאי אצטומכה בראשונה לוקחת הכל עד שש שעות, ואופה. קרקבן הוא אופה. והראה היא משקה. הלב הוא המלך. ואלו השנים הם ודאי אופה ומשקה לתת למלך מהטוב של כל מאכלים ומשקים, מהראש של כלם, מהמבחר של כלם, וזהו שכתוב (שיר השירים ה) אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי. אחר כך נאמר אכלו רעים, שהם שאר האיברים, שהם חילות ומחנות המלך, שמחלק להם מזון על ידי שר האופים. שתו ושכרו דודים, על ידי שר המשקים.

והכבוד הוא לימין הבן אדם. ומשום זה, ופני אריה אל הימין לארבעתם, לימין המלך, שהוא הלב. הטחול לשמאל. אלו הם מהצד האחר, ופני שור מהשמאל. משקה יין מזוג במים למלך. ואריה אוכל, זה כבוד, שאוסף מזון לפני המלך, שהוא הלב.

ויש להקשות על זה: אם כבוד הוא עשו, איך הוא מתקן מזון ללב? אלא ודאי הלב הוא כדגמתו של יצחק. כבוד – עשו, שהוא הצד ציד. ויאמר לו, (בראשית יז) יקום אבי ויאכל מציד בנו. אלו הן התפלות שהולכות ומתרחקות מעניים, ויצחק בצער ובגזון, שלא יכולים לכונן לתפלה. ומשום זה לא אמר ויאכל מצידו, אלא ויאכל מציד בנו, (שמות ד) בני בכרי ישראל. כמו זה אין להם לישראל מזון בגלות אלא על ידי אמות העולם.

אבל כאשר הם בארץ ישראל, מזונותם על ידי השכינה. ויהיו שתי כנפי הראה משקות אמה, שר המשקים. ושתי הפליות – האופים, שמבשלות הזרע היורד מן המח, ומבשלות מים שמקבלות מכנפי הראה. ולבסוף שיאכל המלך, שהוא הלב, נאמר בשתי הפליות שלו אכלו רעים. ולשתי כנפי הראה – שתו ושכרו דודים.

הלב הוא כסא דין, ארבע חיות שלוחים שלו. שתי כנפי ראה ושתי כליות. שעל כנפי ראה נאמר ופניהם וכנפיהם פרוות מלמעלה, לקבל עליהם את המלך, שהוא (ישעיה יא) רוח חכמה ובינה



רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. שיושב על כסא, שהוא הלב, שכל אותם דפקים מתנהגים אחריו כחילים אחר מלכם.

והרוח שנושבת מכנפי הראה, נושבת על שני נקבי החטם, והיא קרירה וצוננת מהשמאל, ורחמה מימין. ומצד המוח, שהוא כסא של רחמים, היא רוח קרה לימין החסד, ורחמה משמאל הגבורה, ששם הלב והמוח מזוג בו, באמצע של שניהם. אף כך הלב ממזג מקר וחס. והמוח גם כך, שמקבלים זה מזה.

וְאֵת הַשְּׁמַרִים שֶׁל הַכֹּל נוֹטֵל הַטְּחוּל וְהַמְחַנּוֹת שְׁלוֹ, שֶׁהֵם עֲבָדִים וּשְׂפָחוֹת, שְׁאָמַר עֲלֵיהֶם שְׁלֵמָה, (קהלת ב) קניתי לי עבדים ושפחות. שתי כליות נקראות אשים, על שם אשים של מעלה, שנאמר בהם (דברים יח) אשי ה' ונחלתו יאכלון.

וּבִקְנָה יֵשׁ שֵׁשׁ טַבְּעוֹת, שְׁעֲלִיָּהֶן נֹאמַר (תהלים כט) הִבּוּ לֵה' בְּנֵי אֱלֹהִים. שְׁבָהֶן עוֹלָה הַקּוֹל שֶׁנֶּחֱלַק לְשֵׁשׁ קוֹלוֹת שֶׁל הַשְּׂכִינָה. וְהַשְּׂבִיעֵי עוֹלָה לְפָה, שֶׁהוּא כֶּסֶא. וְשֵׁשׁ טַבְּעוֹת שֶׁל קְנָה, שֶׁהֵם כְּדָגְמַת שֵׁשׁ מִדְּרָגוֹת שֶׁל כֶּסֶא הַמֶּלֶךְ. וְקְנָה הוּא סֵלֶם, שֶׁבּוֹ נֹאמַר (בראשית כח) מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיִרְדִּים בּוֹ, שְׂאוֹתֶם הַבָּלִים עוֹלִים בּוֹ הַמֶּלֶךְ (מהלב), וְהַרוֹחוֹת שֶׁבְּאוֹר (חורים יוצאים) יורדות בו בלב לקרר חמימותו, שלא ישרף הגוף.

וּכְאֲשֶׁר הָרוּחַ יוֹרֵדֵת, יוֹרֵדֵת בְּכֶמֶה רוֹחוֹת, כְּמֶלֶךְ עִם חִילוֹתָיו. וְכַנְפֵי הָרָאָה מְקַבְּלוֹת לְרוּחַ, שֶׁהוּא מֶלֶךְ עֲלֵיהֶן, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (יחזקאל א) וּפְנִיָּהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת, (שמות כה) וְהָיוּ הַכְּרָבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעְלָה.

אִם זְכָאִים הָאֵיבָרִים שֶׁל הָאָדָם בְּמַצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, יוֹרֵד בְּסֵלֶם, שֶׁהוּא הַגְּרוּן, בְּכֶמֶה רוֹחוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁנֹּאמַר עֲלֵיהֶן (תהלים קד) עֲשֵׂה מְלֹאכְיוֹ רוֹחוֹת, וְעוֹלִים לְעַמַּת אֱלֹהֵי הַבָּלִים שֶׁל הַלֵּב, שֶׁנֹּאמַר עֲלֵיהֶם מְשַׁרְתִּיו אֵשׁ לֵהֵט. וְעֲלֵיהֶם נֹאמַר (תהלים כט) קוֹל יְהוָה חֲצֹב לְהַבּוֹת אֵשׁ. מְשׁוֹם שֶׁהַלֵּב – אֲדָנִי, שֶׁמְמַנּוּ עוֹלִים לְהַבּוֹת אֵשׁ בְּפָה, שֶׁהוּא יְהוָה, שְׂיוֹרְדוֹת עִמּוֹ כְּמָה רוֹחוֹת שֶׁל קֹדֶשׁ מְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהוָה, שֶׁנֹּאמַר עֲלֵיהֶן (יחזקאל לו) כֹּה אָמַר יְהוָה מְאַרְבַּע רוֹחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ.



קִנְיָה - הוא קנה חכמה קנה בינה. שהם לימין החסד, ולשמאל הגבורה. תפארת, סלם באמצע, בגוף, כלול משתי זרועות וגוף וברית ושתי (צדדים) שוקים, כנגד שש הטבעות של הקנה.

וכאשר יורד יהו"ה ללב לגבי אדנ"י, מתחברים הדין ברחמים בלב, שהוא יאהדוניה. וכאשר עולה שם אדנ"י לפה, שנאמר אדנ"י שפתי תפתח, לקבל שם יהוה בפה, ולהתחבר שם שני שמות בחבור אחד - יאהדוניה, כמו שמתחברים בלב. ומשום זה בארו בעלי המשנה, מי שאין תוכו כבדו אל יכנס לבית המדרש, אם אין להם פה ולב שוים. (עד כאן).

זהר

קִנְיָה - שש טבעות בקנה שמתחברות כאחת, והן נקראות בני אלים. מוציאות רוח לנשב על העולם, וכאות מצד הגבורה. וכאשר הן מתחברות כאחת, הן כדגמת השופר. ואלו נקראים שופר, שופר של איל של יצחק. אלים - בני בשן, הבו לה' בני אלים. אלים של יצחק. ומוציאות רוח וקול. ואותו קול יוצא ופוגע בענני גשם, ונשמע לבריות שבחוץ. ועל זה נאמר, (איוב כו) ורעם גבורותיו מי יתבונן. שודאי מצד הגבורה הם באים. ומשום זה (ומה אומר הקול ההוא? קול ה' על המים אל הכבוד וגו') אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים. אל הכבוד רועם לא כתוב, אלא אל הכבוד הרעים, על ידיהם של בני אלים. ואין מי שמפיר בשבח של הקול הזה. זהו שכתוב מי יתבונן.

רעיא מהימנא

פֶּתַח הרועה הנאמן ואמר, אוי להם לבני אדם, שהם אטומי לב, סתומי עינים, שלא יודעים אברי הגוף שלהם על מה הם מתקנים, שהרי הקדוש ברוך הוא (הקנ"ה), שלשה חילות כלולים בו: אחד - הבל, שהוא להב אש, שיוצא מן הלב ונחלק לשבעה הבלים שאמר קהלת. שני - אור שנכנס בתוכו מבחוץ. שלישי - מים של כנפי ראה, שהם דבוקים בקנה. ומשלשת אלו נעשה קול - מים ורוח ואש. ומתחלק כל אחד לשבעה, והם שבע להבות, שבעה אורים, שבעה נחלים.

וכאשר פוגעות להבות הלב בענני גשם, שהם כנפי ראה, דרך קנה הראה - זהו שנאמר ורעם גבורותיו מי יתבונן. שבה הלב



מבין בבנינה, שהיא בלב לשמאלו, גבורה. וחסד לימין, מים של פנפי ראה. ושם חכמה, המח, וממנו (שיר השירים ד) מעין גנים באר מים חיים ונזלים מן לבנון, שהוא לכן המח, נזלים על הקנה של הראה, אחר שעלו ענני הבנינה לגבי המח.

וסוד הדבר – (שם ג) מי זאת עלה מן המדבר כתימרות עשן. וזה עשן המערכה שעולה מן הלב למח, שכל הרוחות של העולם לא מזיזות אותו ממקומו. חכמה – כ"ח מ"ה. כ"ח – בלב. מ"ה – במח. קנה – תפארת, כלול שש ספירות. שש מדרגות הן לפסא, שהיא אמא. שתד החכמה אצלה מן המח ללב, שבה הלב מבין. ומשום זה, (משלי ד) קנה חכמה קנה בינה. בו אבא יורד, בו אבא עולה. וזהו סלם שבו (עלים וירדים בו) עלים – שנים, וירדים – שנים. ובחבור הקדמון. (ע"כ)

זהר

ישט – שבלע מאכל, ומשם נכנס לכל האיברים, שהיא (זה הוא סוד) במדרגה של אשים. אשים הם קרבים מיד, וכולעים ונוטלים כליל (הכל) מתוך האש העליונה, שכליל לאשים. וסוד זה – (דברים יח) אשי ה' ונחלתו יאכלון. אלו אוכלים וכולעים, והשאר לא אוכלים כד.

וכף בני העולם (שבחון) לבד, לא יודעים איך אוכלים ולא הסוד שלהם, אלא מדרגות שבפנים הם יודעים, ולוקחים מהם. ושט אין לו בדיקה מבחוץ, שלא יודעים, אלא מבפנים יודעים ונוטלים עד שנכנסים לבית הטחינה, ונשחק ומתבשל. ולוקח הכל הכפד, כמו שנאמר. מאלו האשים יוצאות מדרגות שמקדימות ונוטלות מהכפד בראשונה (ומהן? אלו) הטוחנות, שאוכלים הקרבנות וטוחנים אותם. ועל זה משחרב בית המקדש כתוב, (קהלת יב) ובטלו הטוחנות כי מעטו. אלו הטוחנות בתחלה.

ביון שנטחן, הם שולטים עליהם, בולעים ונוטלים, ונקראים וש"ט. מדוע? אלא ושט, צורה של אות וא"ו, הוא ושט כפוף. ולאחר מכן משוטט לאכל ולשתות יין ומים, שנאמר (במדבר יא) שטו העם ולקטו. אכל לאכל, ושתיה של יין ומים, נסוף היין ונסוף המים. בזה הושט נכנס, ונשאב בראה על ידי אלו השרפים (האיברים), בשלהבת שלהם לוקחים המשקה, ונקראים ראה בחבור אחר,



ונשאב הכל בהם. וכל אלו לוקחים כל אחד ואחד כמו שראוי להם. ומשחרב בית המקדש נאמר, (קהלת יב) ובטלו הטחנות כי מעטו, כלם. שהמעטו דמותם ומזונם, ואין יום שאין בו קללה. הרים קולו רבי שמעון ואמר, אוי ירושלים עיר קדושה! אוי לעם שכל טובות אלו אבדו! שרים גבורים ממנים הקטינו דמותם. על זה בוכים החברים. אמרו, אוי רבי! כאשר תסתלק מן העולם, מי יגלה סודות סתומים עמקים כאלו, שלא נשמעו מימיו של שלמה המלך ועד עתה? אשרי הדור ששומעים מלים אלו, ואשרי הדור שאתה בתוכו! אוי לדור שישארו יתומים ממך!

רעיא מהימנא

פתח הרועה הנאמן ואמר, והרי כתוב ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע. ושבעה רקיעים הם: וילון, רקיע. שחקים, זבול. מעון. מכון. ערבות. שחקים. שבהם רחים שטוחנים מן לצדיקים לעתיד לבא. ואלו נקראים שחקים, על שם (שמות ל) ושחקת ממנה הדק. ואלו נצח והוד, עליהם נאמר (ישעיה מה) ושחקים יזלו צדק, שהיא שכינה תחתונה.

וילון, שבו מכניס ערבית ומוציא שחרית. רקיע הוא יסוד, שבו מאירים השמש והירח, שהוא העמוד האמצעי ושכינה תחתונה. זהו שכתוב (בראשית א) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ. וצדיק הוא אות בין נצח והוד, ועדות בין תפארת ומלכות.

נצח והוד – שני חצאי גוף הם, כדגמת שני תאומים. ומשום זה נקראים שחקים. שניהם כאחד אות ו'ו הם, מן ושט, מצד השמאל. והם שתי הטוחנות, מצד הימין.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו. עצמות צדיק יסוד עולם, מדרגה של יוסף הצדיק. ועליהם נאמר, את קרבני לחמי לאשי. ואין לחם אלא תורה, שנאמר (משלי ט) לכו לחמי בלחמי. והם אשכולות של הצדיק. וצדיק עץ פרי. ובגללו נאמר (במדבר יג) וישאהו במוט בשנים. ומדוע במוט? בגלל שלא היה שם צדיק.

ובגללם נאמר בו, (תהלים נה) לא יתן לעולם מוט לצדיק, שהוא עץ, שנאמר בו (במדבר יג) ה'יש בה עץ אם אין. עקרו עץ שהוא



צדיק, אלו שהוציאו שם רע על הארץ, וגרמו למה שנאמר וישארו
במוט בשנים, ו' ו'.

וַעֲלִיָּהֶם המרגלים נאמר, סחטה ענבים. צדיק שהוא יסוד, בו סוד, שהוא
יין המשמר בענביו מששת ימי בראשית. שהם שש מדרגות של
האות ו'. והם שרפים, אותיות ו' ו', שנאמר (ישעיה ו) שש כנפים
לאחד. מהשמאל. ואלו המוציאים מים – מהימין. וצמאים בשלהבת
שלם מצד הגבורה ושואבים מצד החסד.

וַעֲלִיָּהֶם נאמר, (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות, מצד העמוד
האמצעי, שנושבים על הלב, שהוא מדרגה עשירית ברוח
הקדש, שהוא ביניהם. והוא אות ו', אות בצבא שלו, כלול ו' פרקים
של שתי שוקים, שכתוב בהן (שיר השירים ה) שוקיו עמודי שש, וזה
צדיק אות ברית.

ו' עליונה – תפארת. בין ששה פרקים של שתי זרועות. ומשום זה ו'
ו', גוף וברית שנושבים כאחד. והם (שמות כה) פרשי כנפים למעלה,
כנגד ו' עליונה שעליהם. ומצדה נקראים נביאי אמת. סככים
בכנפיהם על הברית, שהיא אות ו' שניה, (משלי י) וצדיק יסוד עולם.
ומשום זה נצח והוד טוחנים מן לצדיקים, שהם מצד של צדיק יסוד
עולם, שהוא ביניהם. ומשום זה נקראים טוחנות.

וּמַצֵּד של הושט נאמר, (כמדבר יא) שטו העם ולקטו, אותם המלקטים
פסקים של המשנה. וטחנו ברחים – מכאן, מי שמוציא
דבורים של תורה, צריך לטחנם בשנים ולהוציא דבורים שלמים,
ואלו הדבורים נקראים שלמים. ואחרים, אותם שהם שוטים,
שאוכלים דבורים בהלעטה ולא טוחנים אותם בטוחנות שלם
ובשנים, מה כתוב בהם? (שם) הבשר עודנו בין שניהם [וגו'] ואף ה'
חרה בעם. שהם משרש של מי שנאמר עליו (בראשית כה) הלעיטני נא.
ונצח והוד נקראים כרובים.

וּשְׂמוֹנָה הם: חכמה, בינה, גדלה, גבורה, תפארת, מלכות, נצח,
הוד. צדיק עטרה על ראשו, שהוא אין לו זוג. ומה העטרה
שלו? כתור עליון. ובגללו פרשוהו בעלי המשנה, העולם הבא אין בו
לא אכילה ולא שתיה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם.
וזהו שבארו, אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא, לכל הימים נתת
בן זוג ולי לא נתת בן זוג. (ע"כ רעיא מהימנא).



זהר

פְּתַח רבי שמעון ואמר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. אות ע' גדולה, ואות ד' גם כן. וסימן זה - עד. וזהו שכתוב (שמואל-א יב) עַד ה' בָּכֶם. נשארו אותיות ש"מ. מ' פתוחה. מה הטעם לא סתומה? משום שם סתומה היא מֶלֶךְ (עולם) עֲלִיּוֹן. מ' פתוחה היא מֶלֶךְ (עולם) תַּחְתּוֹן. אותיות אחרות נשארו א' ח', עליהן כתוב (משלי כה) כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דָּבָר.

מִצְאָנוּ בספרו של רב המנונא סבא, כל מי שמִיחד יחוד זה בכל יום, שמחה מזמנת לו מלמעלה מסוד אותיות אלו - ש"מ מצד זה, א"ח מצד זה. ומצדף האותיות - למפרע (שדי) מתחיל, ובִיָּשֶׁר (חיים) מִסִּים. וסימנם: אֶשְׁמ"ח, שְׁנַאֲמַר (תהלים קד) אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח בְּה'. ממש. זה יחוד הקדוש. ויפה הוא. וכך הוא בספרו של חנוך, שאמר כמו זה, שמי שמִיחד יחוד זה בכל יום, שמחה מזמנת לו מלמעלה.

עוֹד יש בו אותיות ש"מ, שנכלל מן ע' גדולה. אלו שבעים שמות בסוד האבות הקדושים, וזהו שמע - שם ע'. יִשְׂרָאֵל, ה', אֱלֹהֵינוּ, ה' - אלו ארבעה בתי התפלין שמאחד אותם א"ח. אותו שאמר (שיר השירים ה) פְּתַחֵ לִי אַחְתִּי רַעֲיָתִי. אות ד' - זה קשר של תפלין, שהיא אחוזה בהם. סוד לחכמים נאמר, שלא לגלות. שתק רבי שמעון. בכה וחיך. אמר, אמר, שהרי ודאי עת רצון נמצא, ואין כדור זה עד שיבוא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שיהיה להם רשות לגלות.

שְׁתֵּי רצועות יוצאות מצד זה ומצד זה, סוד של שתי ירכים שלמטה של זה הא"ח, שנביאי האמת אחוזים בו. שהרי מלמעלה יוצאים שתי רצועות, סוד של שתי זרועות, מימין ומשמאל. ואות דל"ת אחוזה בהן. לבסוף יורדת, ונתפשטו שתי הירכים למטה. כיון שהיא אחוזה למעלה כמו שצריך, יורדת למטה להתאחד עם עמה. וכאשר היא מתאחדת, נאחזת בסוף הירכים, וסימן של אות יו"ד ברית קדש עליה מלמעלה. אז היא אחוזה ביחוד אחד.

יו"ד זהו סוד הברית, (ועל זה) כל מי ששומר ברית זו, הוא נשמר למעלה, ונשמר למטה. (מנין לנו?) מפנחס, משום שהוא קנא על



ברית זו, נצול מן הדין העליון ומן הדין שלמטה, ומשום זה נרשמה אות יו"ד זו בתוכו. זהו שכתוב פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו'. יו"ד זו צריך שלא תפרד כלל מתוך תפלה של יד, שלא תעשה פרוד. וכל שמחה שלה היא בזו האות יו"ד. יו"ד זו היא בזכר, ולא בנקבה. הוא צדיק, והיא צדק. ומשום זה מתקרבת אצלה, ומי שמרחיק אותו ממקום זה, רחוק הוא מהענג של העולם הבא.

בזכר הוא צדיק, והיא צדק בלי אות יו"ד. הוא איש, והיא אשה, בלי יו"ד. ומשום זה שמחה (תשובה) שלה להתקרב אליה ולהתענג עמה. מי שמרחק ענג זה, ירחיקו אותו מענג של מעלה. ועל זה כתוב, (שמואל-א ב) כי מכבדי אכבד וגו'.

בא וראה, פנחס עמד בפני דין תקיף של יצחק, וסתם פרצה, בגלל זה השלים לגבי פנחס סוד של יצחק. עמד בפני פרצה, שכתוב (תהלים קו) ויעמד פינחס ויפלל. עמד בפרצה לפני דין של יצחק כדי להגן על ישראל. (פנחס עמד בפני דין התקיף של יצחק להגן עליהם על ישראל, שכתוב (תהלים קו) ויעמד פינחס ויפלל. מהו ויעמד? שעמד בפרץ בפני דין של יצחק, בגלל זה השלים לפנחס סוד של יצחק). ועל זה כלול זה בזה בחשבון.

ואם תאמר, חשבון זה לא תלוי אלא בעינים שלה, וכאן החשבון למעלה ביצחק - אלא ודאי כך הוא, משום שיצחק תלוי ומשתמש (ונמשך) באותו מקום שהם עינים, ששם דנים דינים של כל העולם, שהרי העינים שלה הם שבעים כסאות, מקום דיני העולם, ונקראים סנהדרין. ועל כן הכל אחד, משום שיצחק ואלו הולכים כאחד, והכל יפה.

פנחס זה יצחק, ועמד פנחס ודן דין, ומתלבש בגבורה חזקה, שהוא שמאל. ומשום זה זכה לימין. כאן נכלל שמאל בימין. השיב את חמתי, מהו השיב את חמתי? אלא אלו הם שלשה ממנים של הגיהנם: משחית, אף, וחמה. (אחד על שפיקות דמים, אחד על גלוי עריות, ואחד על עבודה זרה). משום שראה אותו חמה שהיה מתפשט ונמשך מצדו של יצחק, מה עשה? התלבש הוא ביצחק, ואחז באותה חמה כמי שאחז בחברו והשיב אותו לאחוריו.

ואז דן דין, ועשה דין. דן דין - שכל בועל ארמית קנאים פוגעים בו. ועשה דין - שכתוב וידקר את שניהם. ועל זה כתוב כאן,



השיב את חמתו. וכתוב שם (איכה ב) השיב אָחור ימינו מפני אויב. מה שם לאַחורִיו, כִּךְ גַּם כָּאן לְאַחורִיו. ועל זה אות יו"ד של פִּינָחָס כָּאן, יו"ד של יִצְחָק. והכל הוא מַעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁכַאֲשֶׁר רָאָה אוֹתוֹ חֲמָה, רָאָה אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹרֵד עַל רַאשֵׁיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

מַה רָאָה? רָאָה אוֹת מ', אוֹת זוֹ שֶׁהָיְתָה טָסָה בְּרַקִּיעַ, וְזֶהוּ סִימָן שֶׁל מְלֶאךָ הַמּוֹת שְׂרוּצָה לְהַבְנוֹת בָּאוֹת וְא"ו וְאוֹת ת'. מַה עָשָׂה פִּנָחָס? שֶׁהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בְּיִצְחָק, אֲזַי נִטַּל מ' הַהֵיא, וְחָטַף אוֹתוֹ, וְחָבַר אוֹתָהּ עִמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה מְלֶאךָ הַמּוֹת שֶׁפִּנָחָס חָטַף לוֹ אוֹת מ' הַהֵיא עִמוֹ, מִיָּד שָׁב לְאַחורִיו.

מַה הַטָּעַם? מִשּׁוֹם שְׁכַאֲשֶׁר קָנָא פִּנָחָס בְּלִבּוֹ, הִתְלַבֵּשׁ בְּיִצְחָק, וְהִתְעַלָּה לְהִיּוֹת בְּחֻשְׁבוֹן מְאֵתִים וּשְׂמוֹנָה, וְכִךְ עוֹלָה שְׁמוֹ בְּמֵאֵתִים וּשְׂמוֹנָה, וְכִךְ עוֹלָה יִצְחָק. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה לְאוֹת מ' עָפָה בְּרַקִּיעַ, חָטַף אוֹתָהּ וְחָבַר אוֹתָהּ עִמוֹ, וְנִעְשָׂה מִיָּד מְאֵתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׂמוֹנָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּקַּח רִמָּח בְּיָדוֹ.

מִשּׁוֹם שְׂאוֹת מ' הָיְתָה סִימָן רֵאשׁוֹן לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן לְבָנוֹת מוֹת עַל הָעוֹלָם, מִשּׁוֹם שְׂאוֹת זוֹ הָיְתָה טָסָה עַל רֵאשׁוֹ שֶׁל אָדָם, בְּשַׁעַת שֶׁכָּתוּב (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְּרִיו, מ' פְּרִיו. וְהָיוּ מַחְכוֹת אוֹתוֹת ו"ת בְּזִמְן שֶׁכָּתוּב וַתֹּאכַל, וַתִּתֵּן, וַתִּפְקַחְנָה. אֲזַי נִבְנְהָ מוֹת עַל הָעוֹלָם. **פִּנָחָס הָיָה נִרְאָה לוֹ עֲכָשׁוֹ אוֹתָהּ אוֹת מ',** עָף עַל רַאשֵׁיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאִיךְ רָאָה אוֹתוֹ? רָאָה צוּרַת אוֹת מ' פְּתוּחָה, מְלֶאךָ דָם. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ, אָמַר: זֶה וְדֹאֵי סִימָן שֶׁל מְלֶאךָ הַמּוֹת. מִיָּד חָטַף אוֹתָהּ, הַזְכִּיר עָלֶיהָ שֵׁם הַמִּפְרָשׁ, וְהוֹרִיד לְאוֹתָהּ הָאוֹת אֲצִלוֹ. וּמָה שֶׁהָיָה בְּגִימְטְרִיא מְאֵתִים וּשְׂמוֹנָה, הַצְטַרֵּף לְהִיּוֹת מְאֵתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׂמוֹנָה. וְאֲזַי נֶאֱמַר וַיִּקַּח רִמָּח בְּיָדוֹ. ועל זה כתוב, מַעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי. שֶׁקָּנָא לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהָיוּ מַחְבְּרִים לוֹ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת. בְּתוֹכָם, מֵהוּ בְּתוֹכָם? מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא בְּתוֹךְ כַּמָּה הַמוֹנִים וְכַמָּה חֲשׁוּבִים, וּמָסַר עֲצָמוֹ לְמִיתָה בִּינֵיהֶם. אָבֵל בְּתוֹכָם, בְּתוֹךְ מ', בְּתוֹךְ מ' הָיָה אוֹתָהּ קִנְאָה שֶׁקָּנָא.

מַה טָּעַם אוֹת מ'? מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה סִימָן שֶׁל מוֹת, הֵיא סִימָן שֶׁל מ' מְלַקְיוֹת. הֵיא סִימָן שֶׁל ד' מִיתוֹת בֵּית דִּין. וּמִשָּׁם עָלָה וַיֵּרֵד, וַיֵּרֵד וְעָלָה. עָלָה לְמ', וַיֵּרֵד לְד'. יָרַד מִד', שֶׁהֵם ד' רוּחוֹת שֶׁנִּפְרְדוֹת מִתוֹךְ זָכַר וּנְקֵבָה מֵהַטְּמֵאָה, וּבְגִלְלוֹן ד' מִיתוֹת בֵּית דִּין. וּמִשָּׁם עוֹלִים



למ'. כלומר, מ' סימנים וכלים של מלאך המות. וזה לקח פנחס ועמד בתוך מ', ועל זה נאמר ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי.

וכי איך השיב פנחס את חמתו של הקדוש ברוך הוא, והרי כתוב ויהיו המתים במגפה וגו'? אם לא מת אחד מהם, הייתי אומר השיב חמתי, אבל כיון שכל אלו מתו, מה הטעם השיב את חמתי ולא כליתי את בני ישראל?

אף ודאי ברור הדבר: אוי לו לכן אדם שפוגם זרעו! אוי לו למי שלא שומר זרעו כמו שצריך! חס ושלום שאפלו אחד מישראל מת, אלא שבט שמעון, כאשר באו אותם ערב רב, התערבו בנשים של שבט שמעון לאחר שהתגירו, והולידו בנים – מהם מתו בעגל, ומהם מתו במגפה, ואחרים מתו כאן, אלו שנשארו. זהו שכתוב ויהיו המתים במגפה. אשר מתו לא כתוב, אלא המתים, מתים שכבר היו.

ומשום שנשמרו ישראל וכל אותם זרע קדוש, נמנו כלם, משום שלא חסר אפלו אחד מהם. ועל זה כתוב ולא כליתי את בני ישראל. מכלל שאחרים כלו. וכן מה שנאמר השיב את חמתי מעל בני ישראל – מעל בני ישראל השיב, אבל מעל אחרים שהיו ערב רב לא השיב. ועל זה כתב הפסוק ואמר מעל בני ישראל. ומשום זה נמנו בני ישראל כמקדם, וחבר אותם הקדוש ברוך הוא עמו.

בדגמת זה במעשה העגל, שכתוב (שמות לב) ויפל מן העם וגו'. כל אלו מערב רב היו. ולהראות שלא היו מבני ישראל, מה כתוב אחר כך? (שמות לה) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל.

קחו מאתכם תרומה (שמות לה). בא וראה, בראשונה כתוב (שמות כה) מאת כל איש אשר ידבנו לבו. הכל בכלל. כיון שאלו הערב רב עשו זאת ומתו מהם אותם שמתו, רצה הקדוש ברוך הוא להתפיס עמהם עם ישראל. אמר להם: התחברו כלכם לצד אחד. זהו שכתוב (שמות לה) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל – לבדם. אמר להם: בני, בכם אני רוצה לשכון, עמכם תהיה הדירה שלי.

ועל זה, (שם כה) קחו מאתכם תרומה. מאתכם, ולא מאחרים. לא רוצה שתהיה שתפות לאחרים עמי, ולא עמכם, ומשום זה כלם נכרתו. אף כאן הרי הם מאלו שרש הרע היו, ויהיו המתים. המתים



- וְדַאי מֵתִים, וְלֹא מִיִּשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם זֶה מָנָה אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִימוּ רֹאשֵׁיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, כַּמָּה נֶכּוֹן הוּא, אִם לֹא מִצְּאֵתִי חוֹלְקִים עַל זֶה. אָמַר לוֹ, בְּנֵי אָמַר. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (במדבר כה) וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר, וְלִמְדוֹ שֶׁהִתְחַבְּרוּ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ. כְּצִמִּיד זֶה שֶׁמִּתְחַבֵּר בְּאָדָם בְּקִשּׁוּטָיו, כִּפֶּן הִתְחַבְּרוּ יִשְׂרָאֵל בְּבַעַל פְּעוֹר. אָמַר לוֹ, אֶלְעָזָר, כִּפֶּן הוּא - וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר. אֲלֵא אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי שֶׁנִּשְׁטְהָרוּ יִשְׂרָאֵל מֵאוֹתוֹ חוֹב, אֲלֵא שֶׁנִּשְׁטְהָרוּ מִמֶּנֶת, שֶׁלֹּא שָׂרָה עָלֵיהֶם מוֹת.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (במדבר כה) קַח אֶת כָּל רֹאשֵׁי הָעַם וְהוֹקַע אוֹתָם. אָמַר לוֹ, רֹאשֵׁי הָעַם וְדַאי, וְלֹא רֹאשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּמִן הָעַם יִשׁ לָנוּ לְלִמּוּד. כְּתוּב כֹּאן הָעַם, וְכְתוּב שָׁם (שמות לב) וַיֵּרָא הָעַם. (שם) וַיִּקְהַל הָעַם. (שם) וַיִּפֹּל מִן הָעַם. אָבָל בֵּא וּרְאָה, וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר, וְלֹא עָבְדוּ לוֹ. אָבָל מִסּוּף הַפְּסוּק מוֹכַח, שֶׁכְּתוּב וַיֹּאכַל הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ, וְלֹא כְּתוּב וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ יִשְׂרָאֵל. אֲלֵא הָעַם, כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל, מֵהוּ וַיֹּאכַל הָעַם? אֲלֵא אוֹתוֹ זָרַע רַע הָיָה חוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל.

מֵהוּ שֶׁכְּתוּב (במדבר כה) וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר? בֵּא וּרְאָה, וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל בְּבַעַל פְּעוֹר לֹא כְּתוּב, אֲלֵא לְבַעַל פְּעוֹר. קִשּׁוּטִים וְתַקְּףָה נִתְּנוּ לְבַעַל פְּעוֹר בְּלֵי דַעַת, מִשּׁוּם שֶׁעֲבוּדַת פְּעוֹר הוּא לְפָרַע עֲצָמוֹ וְלִהְיוֹצִיא לְפָנָיו צוּאָה רוֹתַחַת. וְאוֹתָהּ עֲבוּדָה מוֹעִילָה לוֹ וּמִתְחַזֵּק מִמֶּנָּה. וַיִּשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שָׂרָאוּ זֹאת, חָשְׁבוּ שֶׁזֶה זְלוּל שְׁלָה הוּא וְקִלְקוּל שְׁלָה, שֶׁהָרִי בְּעֲבוּדָה זָרָה כְּתוּב, (ישעיה ל) צֵא תֹאמַר לוֹ. וְהֵם בְּגִלְלֵי הַזְלוּל שֶׁל הָעֲבוּדָה זָרָה פָּרְעוּ עֲצָמָם בְּלֵי יְדִיעָה, וְעַל זֶה כִּפֶּר פְּנִחָס וּבִטַּל הַמַּגֵּפָה, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רַעֲיָא מֵהִימְנָא (רועה הנאמן).

אָמַר הַרְוֵעָה הַנֶּאֱמָן, הַשִּׁיב אֶת חֲמָתִי. מֵהוּ הַשִּׁיב אֶת חֲמָתִי? אֲלֵא שְׁלֹשָׁה מִמְּנִים שֶׁל הַגִּיּוֹנִים: אֶחָד עַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְאֶחָד עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְאֶחָד עַל עֲבוּדָה זָרָה. וְהֵם: מִשְׁחִית, אָף, וְחִמָּה. הוּא (רָאָה שִׁיחוּ"ה) (חִמָּה שֶׁהִיָּה) עָף בְּעוֹלָם. אָמַר הַשִּׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אָמַר מֵעַל הָעַם, שֶׁהֵם עָרַב רַב, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּפֹּל מִן הָעַם בַּיּוֹם הַהוּא כְּשֶׁלֶּשֶׁת אֶלְפֵי אִישׁ, שֶׁכֶּן בְּאַרְנוֹ וּשְׂאֵלוֹ לְמַנְוֵרָה הַקְּדוּשָׁה

(עד כאן).



ומה כתוב? קחו מאתכם תרומה לה', ולא מערב רב. שלא נקראים קהלה וחיבור עד שעבר מהם ערב רב. כפיכול בזמן שמתערבים ביניהם, כאלו לא היו גוי אחד. ומשום זה קחו מאתכם תרומה, ולא משתפות אחרת, שאיני רוצה לשתף אחרים ביני וביניכם.

ולא עוד, אלא כאשר ערב רב הם מערבים בישראל, מה כתוב? (איכה א) היו צריה לראש. וישראל, אחר שעוברים מהם אלו, מה כתוב? שאו את ראש כל עדת בני ישראל. ולא עוד, אלא שאמר הקדוש ברוך הוא, אני רוצה לדור עמכם. זהו שכתוב (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

ולא עוד, אלא כאשר בני ישראל בגלות, עליהם נאמר, מי מעכב? שאור שבעסה. והרי בארוהו בעלי המשנה, בזמן שערב רב הם ראשים על ישראל, כפיכול כאלו (מעבירים שלטון של הקדוש ברוך הוא) עושים שלטון בהקדוש ברוך הוא, ונכנסים במשפטי כוכבים ומזלות. ומשום זה צועקים ואומרים, (ישעיה כו) ה' אלהינו בעלנו אדנים זולתך.

דבר אחר, פינחס וכו'. קום המנורה הקדושה ופתח בדברים לפני השכינה. קם המנורה הקדושה ואמר, בחבור הקדמון נאמר כף. בא וראה, פינחס עמד לפני הדין התקיף של יצחק, ועמד לפני פרצה, שכתוב (תהלים ק) ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה, כדי להגן עליהם של ישראל, ומשום זה כלולים זה וזה בחשבון, פינחס כחשבון יצחק, וכאן צריך לחדש דברים.

פתח ואמר, אליהו אהובו של המלך העליון ראה מ' מן מות, עף באויר, חטף אותה ושתף אותה עם ר"ח, שהוא יצחק, והוא בחשבון פינחס, ונשלים על ידה לרמ"ח. אחר כף ראה אות ו' מן מו"ת, עף בקיע וחטף אותה, ושם אותה ברמ"ח, ונשלים לרמ"ח. זהו שכתוב ויקח רמח בידו.

והוא, במה יכול לחטף שתי אותיות אלו? בשתי רוחות שנשמרו (שהסתרו) למעלה, שהשתתפו בפינחס. פנ"י ח"ס. בשני פנים אלו חס על ישראל שלא נאבדו, בכח של שניהם, וידקר את שניהם, בשתי אותיות - מ"ו. וזהו שנאמר בקנאו את קנאתי בתוכם.



ומדוע השתתף ביצחק? משום שיצחק מסר עצמו למיתה, ומשום זה שתף את יצחק להיות לו לעזר. שמצד של שני עפרי האילים השתתפו בו אברהם ויעקב, שאברהם שדרגתו חסד השתתף ב"ח"ס של פנחס. ויעקב שהוא פנ"י א"ל (יעקב הוא פנ"י של פינחס). שפנחס, משום שנאמר בו (בראשית לב) כֹּאשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל (שם המקום פנ"י), פנ"י א"ל. ומשום שכֹּאשֶׁר הָעוֹלָם הוּא בְּצַעַר וַיֵּשׁ צְדִיק בְּעוֹלָם הַמְקַנָּא עַל הַבְּרִית, הָאֲבוֹת מִשְׁתַּתְּפִים עִמּוֹ, וּבְגִלְלָם אָמַר מֹשֶׁה בְּצַעֲרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, (שמות לב) זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ. וּבִשְׁלֹשׁ אוֹתוֹת יְהוָה מֵאֲלֵיהֶו זָכָה לְאוֹת ה' מִן הַנְּבִיא, וְזֵהוּ אֵלֵיהֶו, ה' נְבִיא (וְזֵה סוּד אֵל יְהוָה נְבִיא), וְנִשְׁלַם בּוֹ יְהוָה.

אות י' שזכה בה פנחס משום שקנא על הברית – זכה לברית. ושתי יודי"ן הן, י' עליונה מן יהו"ה, שכרת בה לאברהם בין עשר אצבעות ידיו. יו"ד קטנה היא מן אדני, שכרת בה בין עשר אצבעות רגליו, והיא אות קדושה שמתעטרת ברשם העליון.

וְזֵה רְשׁוּם תְּמִיד לְעוֹלָמִים, וְהִיא אוֹת הַשְּׁבֵת, אוֹת הַתְּפִלִּין, אוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים, אוֹת שֶׁם שְׁדֵי שָׁרְשׁוּם (דברים יא) עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, לְהִיּוֹת בָּהּ רְשׁוּמִים יִשְׂרָאֵל בְּרִצּוֹעוֹת, בְּבְרִית שְׁלָהֶם, שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶכֶה, בְּנֵי הַהֵיכָל שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ. וּבַתּוֹרָה הֵם רְשׁוּמִים בְּאוֹת י' עֲלִיוֹנָה שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵהוּ. וְכֵן נֶאֱמַר (דברים יא) בְּנִים אַתֶּם לַיְי אֱלֹהֵיכֶם.

ואות י' של שדי היא חליה של שלשלת על צוארו של שד יצר הרע שלא יזיק לו לבן אדם. שעליו אמר דוד, (תהלים כב) הַצִּילָה מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כָּלֵב יַחֲדָתִי. הוּא נָחַשׁ, הוּא כָּלֵב, הוּא אַרְיָה. שְׁעָלִיו אָמַר דָּוִד, (שם י) יֵאָרֵב בְּמִסְתָּר כְּאַרְיָה בְּסִכְהָ. וְהַנְּבִיא קָרָא לוֹ דָּב. זֵהוּ שְׁפָתוֹב (איכה ג) דָּב אֲרָב הוּא לִי אַרְיָ בְּמִסְתָּרִים. (תהלים מט) נִמְשַׁל כְּבַהֲמוֹת. נִמְשַׁל לְכָל חַיּוֹת טְמֵאוֹת, שֶׁהֵן דּוֹרְסוֹת. נִמְשַׁל לְכָל אָדָם כְּפִי חוֹבוֹתָיו, וְהָרִי נִתְּבָאָר.

וְזֵהוּ כָּלֵב וְנָחַשׁ וְחֲמוֹר נוֹעַר, שְׁמֵרְכִיבִים עָלָיו נֶפֶשׁ. וּמִיַּד שְׁנוֹדַע זֵה שְׂרוֹכֵב עָלָיו שֶׁהוּא הַחוּטָא, עָלָיו כְּתוּב (בראשית מט) וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אַחֲרָיו. וְסוּד הַדְּבָר – (דברים כב) כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ. וּמִשׁוּם זֵה אָמַר אִיּוֹב, (אביו יב) לֹא נִפֹּל אֲנֹכִי מִכֶּם. וְצְדִיק שְׂרוֹכֵב עָלָיו, קוֹשֵׁר אוֹתוֹ



בקשירה של רצועות התפלין. אות תפלין שהיא אות יו"ד של שדי, טבעת על צוארו. ש' של התפלין היא שלשלת על צוארו.

ובו רכב אליהו ועלה השמימה. זהו שכתוב (מלכים ב) ויעל אליהו בסערה השמים. ובו (איוב לח) ויען יהו"ה את איוב מן הסערה. ומשום זה בארוהו חכמי המשנה עליו, איזהו גבור? הכובש את יצרו. ויש מי שנהפך לו לחמור, שאינו מצטער רוכבו. ואלו הם המשתדלים בקל וחמר. ומשום זה נאמר באברהם, (בראשית כב) ויחבש את חמרו. ובגללו נאמר על המשיח, (זכריה ט) עני ורכב על חמור.

ומשום זה י' מן שדי, שהיא חליה של השלשלת, ממנה (מפחדים) מפזרים כל שדים ומזיקים, ומיד שרואים אותו במזוזות של הפתחים, בורחים, שבה נאמר (תהלים קמט) לאסר מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל. כל שפן כאשר רואים אותו באות של תפלין שעל הזרוע, ורשומים בה באות ברית בבשרם, (במדבר א) והזר הקרב יומת. אין זר אלא יצר הרע, שדומה לכל חיות ועופות דורסים.

ומשום זה נאמר, (איוב ד) זכר נא מי הוא נקי אבד – זה פנחס שקנא על הברית, ונרשם בו שהוא בנם של המלך והמלכה. קנא במחשבה, וזכה לאות י' מן יהו"ה. וקנא במעשיו, וזכה לאות י' מן אדני. וזוהי חכמה בראש, וחכמה בסוף. ומשום שאדם הראשון היה רשום בשניהם, בארוהו חכמים שהוא ראשון למחשבה ואחרון למעשה. תוף כדי שאמר דברים אלו, נכסה מהם. אמר רבי אלעזר (לחברי), אשרי חלקנו שזכינו לשמע דברים מבני העולם העליון.

ובחבור הקדמון. לכן אמר. בשבועה עליך, אם הוא ברצונך ואם לא – אמר רבי פנחס בן יאיר. אותו הצל הכה בעיניו של רבי אבא. וכי לא היה יודע הקדוש ברוך הוא אם היה ברצונו אם לאו? אמר לו, אם לו גלוי – האם גלוי לאחרים? ומשום זה נאמר לכן אמר.

ועוד נאמר בחבור הקדמון, (תהלים ס) מכתם לדוד – סימן שהראו לו לדוד כאשר שלח ליואב לארם נהרים ולארם צובה לעשות בהם קרב. אמר הרועה הנאמן, שושן עדות – זו עדות של השכינה, שהיא שושן עדות. שהיא עדות שעומדת עלינו ומעידה עלינו לפני המלך, ומדרגות עליונות קדושות עמה, וסיוע קדוש לשבח.



אָמַר הַרוּעָה הַנְּאָמָן, שׁוֹשֵׁן עֲדוּת – שֶׁהֵם מְעִידִים עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אִיבָרִים, וְהִיא נִשְׁמָה עֲלֵיהֶם, וְהִיא סִיּוּעַ מִשְׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (מלכים-א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשְּׁמַיִם. הִיא סִיּוּעַ קְדוּשׁ (וּמִמֶּנָּה תֵּלִוּי), שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֶיהָ, תִּנְיָא הַמְּסִיעֵת לָךְ.

אֵיתָן מוֹשְׁבֶךָ וְשִׁים בְּסַלְעַ קַנְיָךְ (במדבר כד). אֵיתָן – תִּנְיָא. שָׁם הֵקֵן שֶׁל הַנֶּשֶׁר הָעֲלִיּוֹן, וְהִיא הַשְּׂכִינָה, וְעֲלֶיהָ נֶאֱמַר (דברים לב) כַּנְּשֵׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף, שֶׁהֵם שׁוֹנֵי הַלְכוּת וּמִשְׁנִיּוֹת. וְכָל דְּבוּר וְדְבוּר שִׁיּוּצָא מִפִּי שֶׁל זֶה הַתִּנְיָא, שֶׁמוּצִיא אוֹתוֹ לְשֵׁם הַשֵּׁם – בֵּין בְּתוֹרָה, בֵּין בְּתַפְלָה, בֵּין בְּבִרְכָה, בֵּין בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה – מַה כָּתוּב בּוֹ? יִפְרֵשׁ כַּנְּפִיּוֹ, אוֹתוֹ הַנֶּשֶׁר, שֶׁהוּא דְבוּר שְׁבוּ יְהוָה.

יִקְחֵהוּ יִשְׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. מַהוּ עַל אֶבְרָתוֹ? עַל אוֹתוֹ אִיבָר שֶׁל בֶּן הָאָדָם (שֶׁל אוֹתוֹ נֶשֶׁר) שְׁבוּ מִצְוָה יְהוָה, וְנִקְרָא אִיבָר שֶׁל הַשְּׂכִינָה. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר יִשְׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. יִשְׂאֵהוּ, כִּמוֹ (במדבר ו) יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ.

וּמַהוּ שְׂכָתוּב וְשִׁים בְּסַלְעַ קַנְיָךְ? אֵלָּא אָמַר דּוֹד עָלָיו, (שמואל-ב כב) ה' סִלְעֵי וּמִצְדָּתִי. כִּךְ גַּם הַשּׁוֹנֵה הַלֵּכָה שְׁבוּ הַלֵּכָה תִּקִּיפָה כְּסַלְעַ, שֶׁאֵין פְּטִישׁ יְכוּל לְפּוֹצֵץ אוֹתָהּ בְּכָל קִשְׁיוֹת שְׁבָעוּלָם. בְּזֶה הוּא מְקַנֵּן הַנֶּשֶׁר, וְכָל הַתְּנָאִים נִקְרָאִים קְנִיִּים שְׁלָהּ. וּמִשּׁוּם זֶה נֶאֱמַר, (דברים כב) כִּי יִקְרָא קֵן צְפוּר לְפָנֶיךָ, בְּדֶרֶךְ מִקְרָהּ, פַּעַם אַחַת, כְּאוֹרַח וְאֶכְסְנָאֵי שֶׁמִּזְדַּמֵּן לְפִי שְׁעָה לְבֵית מְלוֹנוֹ.

וַיֵּשׁ שֶׁהֵם בְּלִמּוּד שְׁלָהֶם נַעֲשִׂים דִּירָה לְשְׂכִינָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשֶּׁבֶת וְגו', לְדִרְתָּם. לְדִרְתָּם חֶסֶר, לְשׁוֹן דִּירָה. וַיֵּשׁ בְּעֲלֵי מִשְׁנֵה שְׁתוּרְתָם אֲמִנּוּתָם, שְׁלָא זֹזָה הַשְּׂכִינָה מֵהֶם כָּל יְמֵיהֶם. אָבֵל עַל אֵלוֹ נֶאֱמַר, כִּי יִקְרָא קֵן צְפוּר לְפָנֶיךָ. בָּהֶם הַשְּׂכִינָה נִמְצָאת בְּדֶרֶךְ מִקְרָהּ. פְּעָמִים שְׁשׁוּרָה עֲלֵיהֶם וְנִמְצָאת עִמָּהֶם, וּפְעָמִים לֹא נִמְצָאת עִמָּהֶם.

וְסוּד הַדְּבָר – פְּעָמִים שֶׁנִּמְצָאת עִמָּהֶם, נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם לֹא תִקַּח הָאֵם. וּפְעָמִים שְׁלָא נִמְצָאת עִמָּהֶם – שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אֲפֻרְחִים – אֵלוֹ בְּעֲלֵי מִשְׁנֵה. אוֹ בִּיצִים – אֵלוֹ בְּעֲלֵי מִקְרָא. וּבְאֵלוֹ שְׁלָא קוֹבְעִים אֶת לְמוֹדָם – שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. אָבֵל בְּאֵלוֹ שְׁקוֹבְעִים לְמוֹדָם – לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים. וַיֵּשׁ בְּעֲלֵי הַלְכוּת שְׁדוּמִים לְכוֹכְבִּים. זֶהוּ שְׂכָתוּב (דניאל יב) וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים



כפוכבים לעולם ועד. לא כפוכבים שנאמר בהם (ישעיה לד) וכל צבאם יבול, אלא כאותם פוכבים של העולם הבא, שהם לעולם ועד קיימים תדיר.

ויאמר אלהים נעשה אדם (בראשית א). אחר שהשלימו את עבודתם כל אמן ואמן, אמר להם הקדוש ברוך הוא: מעשה אמנות אחד יש לי לעשות שיהיה שתף לכלנו. התחברו כלכם כאחד לעשות בו כל אחד ואחד מחלקו, ואני אשתתף עמם לתת לו מחלקי. וזהו שנאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. ובארוהו חכמים, שאין אדם אלא ישראל. זהו שכתוב (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעייתי אדם אתם. אתם אדם, ולא עובדי כוכבים מזלות. ומשום זה (תהלים קמט) ישמח ישראל בעשיו.

אמר המנורה הקדושה, ודאי אותו תנא שנעלם בסלע של הנחש אמר זאת, שכתוב בו איתן מושבך ושים בסלע קנף. ששלשה אבות נקראו איתנים, והרביעי - איתן מושבך. שבו מתיישבת ההלכה, שנאמר בה הלכה למשה מסיני. שהוא מתפשט על ששים רבוא של ישראל ומאיר להם בתורה כשמש (לירח) שמתכסה בלילה ומאיר לכל כוכבים ומזלות. ואין לילה אלא גלות, והיא (ישעיה כא) שמר מה מלילה שמר מה מליל. ומתגלה ביום, שנאמר (בראשית מד) הבקר אור. הבקר של אברהם, שנאמר בו (שמות טז) ובקר וראיתם את כבוד ה'. (רות ג) חי ה' שכבי עד הבקר.

בתוך כך אותו הרועה הנאמן יצא מאותו סלע ואמר, המנורה הקדושה, מה מועיל לי להסתתר מפניך, שהרי לא השארתי מקום שלא נכנסתי להסתתר ממך ולא מצאתי. אם כן, אין לי להתכסות ממך.

אמר לו המנורה הקדושה, לאחר שאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, מהו שאמר לבסוף, ויברא אלהים את האדם בצלמו? אמר לו, מה שבארו על זה בעלי המשנה, שמהם אמרו יברא, ומהם אמרו לא יברא - הקדוש ברוך הוא ברא אותו, שכתוב ויברא אלהים את האדם בצלמו. אמר לו, אם כן הוא, לא נתן חלק בו אף אחד מהם, ולא נעשה בצורה שלהם, אלא בצורת המלך, בצלמו כדמותו, שהוא צלם דמות תבניתו. אמר, כך משמע מהכתוב.



אָמַר, חס ושלום! אֵלָא אָנִי אָמַרְתִּי לָךְ, שְׁנַבְרָא בְּכַל וְהַשְׁלִיטוּ עַל הַכָּל. וְאִם הָיָה נֹתֵן כָּל אֶחָד בּוֹ חֶלְקוֹ בְּזִמְנָא שְׁהֵיָה כּוּעֵס עָלָיו, כָּל אֶחָד הָיָה נוֹטֵל חֶלְקוֹ מִמֶּנּוּ, (ישעיה ב) כִּי בְמָה נַחֲשָׁב הוּא.

אָלְף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אוֹתוֹ (כָּל אֶחָד וְאֶחָד) בְּצוּרְתּוֹ, זֶה הַמְּלָכוֹת הַקְדוּשָׁה שֶׁהִיא תְּמוּנַת כָּל, שְׁבָה הַסְּתַפְּל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם וְכָל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּרָא בְּעוֹלָם, וְכָלֵל בָּהּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּלִי פְרוּד כָּלֵל, וְכָלֵל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת וְכָל שְׁמוֹת וְכַנּוּיִים וְהַגְּיוֹת. וְהַעֲלִיזוֹן עַל הַכָּל, שֶׁהוּא אָדוֹן עַל הַכָּל, וְאִין אֱלוֹהַּ חוּץ מִמֶּנּוּ, וְאִין נִמְצָא בְּעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים פְּחוֹת מִמֶּנּוּ. מִשּׁוּם שֶׁהוּא קָשֶׁר שֶׁל כָּלֵם, שְׁלֵמוֹת שֶׁל כָּלֵם, לְקַיִם בּוֹ (תהלים קג) וּמְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא עֲלִיזוֹן עַל הַכָּל בְּעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים פְּחוֹת מִמֶּנּוּ, אֶפְלוּ בְּאֶחָד מֵהֶם, נִקְרָאת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל. וּמִצְדוֹ שֶׁל הַעֲלִיזוֹן עַל הַכָּל נֹאמַר בָּהּ (דברים ד) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. אָבֵל מִצְד שֶׁל שְׂאָר הַבְּרִיּוֹת נֹאמַר בָּהּ (במדבר יב) וְתִמּוּנַת ה' יִבִּיט.

בֵּא הַמְּנוּרָה הַקְדוּשָׁה וּשְׂאָר הַחֲבָרִים, וְהַשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, וְדַאי עֲתָה אֵינִי מִי שִׁיכוֹל לְקַחַת מִמֶּנּוּ חֶלְקוֹ, שֶׁלֹּא נֹתֵן בּוֹ חֶלְקוֹ אֶחָד בְּעוֹלָם אֵלָא בּוֹרָא הָעוֹלָם, עֲלִיזוֹן עַל הַכָּל, וּבּוֹ תְּלוּי עֲנָשׁוֹ אוֹ שְׂכָרוֹ, וְלֹא בְּמִלְאָף וּשְׂרָף וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה בְּעוֹלָם. וּמִשּׁוּם זֶה בְּאָרוֹ חֲכָמֵי הַמְּשֻׁנָּה, הַמְּשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם וְדָבָר אַחֵר, נִעְקָר מִן הָעוֹלָם. מִיָּד שֶׁשְׁמַע דְּבָרִים אֵלּוּ שְׂאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַמְּנוּרָה הַקְדוּשָׁה, שְׁמַח הַרוּעָה הַנְּאָמֵן. (שְׂאָמַר הַרוּעָה הַנְּאָמֵן, שְׁמַח הַמְּנוּרָה הַקְדוּשָׁה) וְכָל הַחֲבָרִים בְּרָכוּ אוֹתוֹ וְאָמְרוּ, רוּעָה נְאָמֵן, אִם לֹא הָיָה בָּא אָדָם בְּעוֹלָם אֵלָא לְשִׁמְעַ זֶה - דִּי.

לומר זהו חדר קדם התפלה
תגיד להאברכים שאם רוצים להגיד מעט זהר קדם התפלה שיגידו זהר
חדש, שמזה גם כן יכולים להיות חסיד.
(דברי אהרן בשם הרב הקדוש רבי אשר מסטולין)



סדר הלימוד ליום כז אייר [יום 234 בשנה]

אֲשֶׁרִיו מי שמשתדל בגלות האחרונה לדעת השכינה, לכבד אותה בכל המצוות ולסבל בגללה כמה צרות, כמו שנאמר, השכר עבור שמחת חתן וכלה הוא הדחק. וישכב במקום ההוא (בראשית כח) - אם יש כ"ב אותיות של התורה, השכינה שוכבת עמו.

מהו י"ש? חכמה מאין. שבמקום שהשכינה העליונה שם, חכמה שם. ובגללה נאמר, (משלי ח) להנחיל אהבי יש. וזהו (שמות כ) ועשה חסד לאֵלפים לאהבי - מצד של אהבת חסד. ויש - שהיא חכמה - לימין. שפך בארוהו, הרוצה להחכים - ידרים. ומשום זה נאמר להנחיל אהבי יש.

בא וראה, בסודות הסתומים, במדות של הקדוש ברוך הוא, אותה מדה שמשתדלים בה וזוכרים אותה, עליה נאמר, במדה שאדם מודד, בה מודדים לו. ושבעים פנים לתורה, וזהו שנאמר (שם) בכל המקום אשר אזכיר את שמי. תזכיר את שמי צריך להיות! אלא באותה מדה שאזכיר את שמי, באותה מדה אבוא אליך וברכתך. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

על פי הגורל תחלק נחלתו בין רב למעט (במדבר כו). רבי יהודה פתח ואמר (קהלת ג) ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע וגו'. שלמה המלך, שחכמתו יתרה על כל בני העולם, לא ידענו כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם, והוא אמר ידעתי, מה שלא ידע בן אדם אחר!?

אף ודאי שלמה המלך חכמתו עולה על כל בני העולם, ומה שהוא ידע, לא יודעים כל שאר בני העולם. בא וראה, שאר בעלי אמנות שבועולם, כאשר הוא עושה מעשה, משגיח בו ומסתכל פעם ושתים פעמים ועושה אותו, ולבסוף מוסיף עליו או גורע ממנו. והקדוש ברוך הוא לא כך - מוציא מעשה לאמתו מתהו, שאין בו משות כלל, והוא ממש נתקן כמו שצריך, ולא צריך להוסיף ולגרע ממנו. בגלל זה כתוב, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד.



ועוד, כל אשר יעשה האלהים, לתקון העולם, ודאי הוא יהיה לעולם. רבי יצחק אמר, אם כן, מהו שנאמר והאלהים עשה שייראו מלפניו? אלא זה הפסוק כן למדנו, והוא סוד עליון בין חברינו. פסוק זה כן צריך להיות: כי כל אשר עשה האלהים הוא יהיה לעולם. מהו כל אשר יעשה? והרי כתוב, מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה, ואתה אמרת כל אשר יעשה?!

אף מפסוק אחר נשמע. כתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. יעשה? עשית צריך להיות! למחפה לו? לך צריך להיות! אלא מקום עליון הוא, שנמשך ויוצא ומדליק גרות כלם לכל כוון, ונקרא עולם הבא. וממנו יוצא אילן אחד להשקותו ולתקנו. וזה האילן עליון ומכבד הוא על כל שאר האילנות, וכבר בארוהו. ואותו עולם הבא שנמשך ויוצא, מתקן לו לזה האילן תמיד, משקה אותו ומתקן אותו במעשיו, מעטר אותו בעטרות, ולא מפסיק מקורו לעולם ולעולמי עולמים.

באותו אילן תלויה האמונה, בו שורה מכל שאר האילנות, קיום הכל בו. ועל זה כתוב, כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם. ודאי הוא היה, הוא הנה, והוא יהיה. עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע. ועל זה בתורה כתוב, (דברים יג) לא תסף עליו ולא תגרע ממנו. שאילן זה תורה הוא. ומקום זה מתקן האלהים תמיד. האלהים סתם, זו גבורה מאין סוף ומאין חקר, כמו שנאמר (ישעיה מ) אין חקר לתבונתו. האלהים, ולא אלהים. ועל זה עשה, יעשה תמיד, כנביעה שלא פוסקים מימיה לדורי דורות.

בגלל זה כתוב, והאלהים עשה שייראו מלפניו. תקן לו לזה האילן בתקון שלם שאחוז לכל צד, עליון ותחתון, כדי שייראו מלפניו, ולא יחליפו אותו בחלוף אחר לדורי דורות.

אמר רבי אבא, ודאי יפה אתה אומר, אבל שוב יש להסתכל: בתחלה יעשה, ולבסוף – והאלהים עשה. מה בין זה לזה? אלא (תמיד) ודאי יעשה ויתקן לזה האילן שלא יפסקו מימיו לדורי דורות. ולבסוף עשה. מהו עשה? אלא עשה האלהים אילן אחר למטה ממנו. ולא יעשה כמו זה. שזה האילן התחתון עשה אותו והתקין אותו, משום שמי שיכנס לאילן העליון, יכנס ברשות, וימצא לאילן התחתון, ויירא להכנס, אלא כמו שראוי.



בא וּרְאֵה שְׂזָה, שׁוֹמֵר הַפֶּתַח הוּא, וְעַל זֶה נִקְרָא (תהלים קכא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הָאֵילָן הַתַּחְתּוֹן עֲשֵׂה, וּמִשְׁקָה וְנִזּוֹן מִהָאֵילָן הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה לֹא כָתוּב יַעֲשֵׂה, אֲלֵא עֲשֵׂה. מָה הַטַּעַם? שְׂיִרְאוּ מִלְּפָנָיו בְּנֵי הָעוֹלָם וְלֹא יִתְקַרְבוּ אֵלָיו אֲלֵא אֵלֹה שְׂיִהְיוּ רְאוּיִים לְהִתְקַרֵּב, וְלֹא אַחֲרֵים, וְיִשְׁמְרוּ בְּנֵי הָאָדָם דְּרֵכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יִסְטוּ לְיָמִין וּלְשְׂמָאל.

בא וּרְאֵה, עַל זֶה הָאֵילָן שְׁכַל חֲלִיו בּוֹ נִמְצְאִים, אָמַר דָּוִד, (תהלים טז) אֲתָה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי. מֵהוּ גּוֹרְלִי? זֶה הַגּוֹרֵל שְׂאוּחָז בּוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ. וְעַל זֶה כָּתוּב עַל פִּי הַגּוֹרֵל. וְכֵן הוּא עַל פִּי ה'. וַיִּמַּת שָׁם עַל פִּי ה'. כָּתוּב הַגּוֹרֵל (כַּן בּוֹ עַל פִּי). אֲשֶׁרִי חָלַקְתָּ שָׁל אֵלֹה שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמֵם וְלַיְלָה וַיּוֹדְעִים דְּרֵכָיו, וְהֵם אוֹכְלִים בְּכָל יוֹם מִזּוֹן עֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ז) הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה. שְׁהָרִי הַתּוֹרָה שָׁל מַעֲלָה מִמָּקוֹם זֶה נִזּוֹנִית, וְהָרִי נִתְבָּאָר עֲלֵיהֶם, (ישעיה סה) הִנֵּה עֲבָדֵי יֹאכְלוּ.

רבי אָבֵא פֶתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל הָרְקִיעַ. זֶה הַקּוֹל שְׂאָחוּז לְזֶה הָרְקִיעַ וּמִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קיא) זָכַר עֲשֵׂה לְנַפְלְאוֹתָיו. וְאוֹתוֹ רְקִיעַ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, עַל אוֹתָן חֵיוֹת. וְזֶה הוּא שְׁנִבְרָא בְּשָׁנִי, לְהַבְדִּיל (בראשית א) בֵּין מַיִם לְמַיִם.

והרי בְּאֵרוֹה, שְׁשִׁבְעָה רְקִיעִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְדָאֵי וִילוֹן אֵינוֹ מִשְׁמַשׁ, שְׁהָרִי אֵין לוֹ מִשְׁלוֹ, אֲלֵא מֵה שְׁנוֹתָנִים לוֹ. וְהָעֲנַיִים בּוֹ אַחוּזִים. זֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, (דברי הימים-א כב) (ו) בְּעֲנַיִי הִכִּינוֹתִי לְבֵית אֱלֹהֵי. וְזֶה מְכַנֵּס שְׁחֵרִית וּמוֹצִיא עֲרֵבִית. שְׁהָרִי בְּלִילָה מוֹצִיא חֵילוֹתָיו לְכָל הַצְּדָדִים, וְשׁוֹלֵט עַל אוֹתָם חֵילוֹת וְהַמוֹנִים. וּבְשְׁחֵרִית מְכַנֵּס לְכָלֵם, וּמְכַנֵּסֵם לְנִקְבָם וְלֹא שׁוֹלֵטִים. שְׁהָרִי הַבְּקָר כּוֹלֵל אֶת כָּלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צב) לְהַגִּיד בַּבְּקָר חֲסֵדְךָ וְאַמוֹנָתְךָ בְּלֵילוֹת. וְהָרִי בְּאֵרוֹהוּ.

ויש קוֹל עַל זֶה הָרְקִיעַ, מִמָּנוּ נִזּוֹן זֶה הָרְקִיעַ. בְּשַׁעַה שְׁקוֹל זֶה מִתְעוֹרֵר, כָּל הַהַמוֹנִים לֹא נוֹסְעִים, וְאֵין לָהֶם רְשׁוֹת אֲלֵא לְעַמֵּד בְּמִקּוֹמָם, וּמְקַרְבִּים אֶת חֵילוֹתֵיהֶם וּמְחַכֵּים לְאוֹתוֹ טוֹב שְׁנִמְשָׁךְ לְאוֹתוֹ רְקִיעַ וַיִּתְבָּרְכוּ בְּגִלְלוֹ, וְעַל זֶה הוּא מֵעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים.

בא וּרְאֵה, רְקִיעַ רְקִיעַ אֲשֶׁר עַל אֶבֶן סַפִּיר דְּמוֹת כֶּסֶף, מֵה שְׁכָתוּב כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר – זוֹ אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, (בראשית כט)



וּגְלָלוּ אֶת הָאֶבֶן וְגו'. אֲבָן אַחַת יִרְדֶּה מִלְמַעְלָה כַּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל לְרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ, וְכָתוּב בֶּה גּוֹרֵל. וְהִיא אָמְרָה: זֶה לְפָלוּנִי, וְזֶה לְפָלוּנִי. וְזוֹ הָאֶבֶן הִיא מִתַּחַת כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ יוֹרֶדֶת. וְדָאִי (שם ט) מִשָּׁם רָעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל כְּתוּב. וּמִשׁוּם זֶה עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדָאִי תַחְלֵק נַחְלָתוֹ. **רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה** הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוּד. פָּגַע בָּהֶם רַבִּי אֶלְעָזָר. רָצוּ אַחֲרָיו. אָמְרוּ, וְדָאִי נְרוּץ אַחֲרֵי הַשְּׂכִינָה. עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֶצְלוֹ, אָמְרוּ, וְדָאִי נִשְׁתַּתֵּף אֶתְּךָ וְנִשְׁמַע דְּבַר חֲדוּשׁ.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה נא) שְׁמַעוּ אֵלַי רִדְפֵי צֶדֶק מִבְּקָשֵׁי וְגו'. שְׁמַעוּ אֵלַי רִדְפֵי צֶדֶק – אֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הָאֱמוּנָה, רִדְפֵי צֶדֶק, וְדָאִי אֵלּוּ מִבְּקָשֵׁי ה'. אִם רָצִיתֶם לְדַעַת הָאֱמוּנָה וְלֶאֱחֹז בְּזֶה הַצֶּדֶק, לֹא תִסְתַּכְּלוּ בָּהּ לְכַבֵּדָה כַּשָּׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁגָּרְמוּ מִיתָה לְעַצְמָם עַל זֶה. אֲבָל (שם) הַבֵּיטוּ אֶל צוּר חֲצַבְתֶּם וְאֶל מַקְבַּת בּוֹר נִקְרַתֶּם.

צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קְרַבְנֵי לַחֲמֵי וְגו'. כְּתוּב (שמואל-א טו) הַחֲפֹץ לֵה' בְּעֵלוֹת וּזְבָחִים כַּשְּׁמַע בְּקוֹל ה' וְגו'. אֵין רָצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיתְחַיֵּב בֶּן אָדָם וְעַל חוּבוֹ יִקְרִיב קְרַבָּן. אֲלֹא קְרַבָּן שֶׁהוּא בְּלִי חוּבָה, זֶהוּ קְרַבָּן שְׁלָם, וְנִקְרָא שְׁלָמִים. וְקְרַבָּן תָּמִיד גַּם כֶּף, וְאֵף עַל גַּב שֶׁמְכַפֵּר עַל חוּבוֹת.

רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (תהלים נא) זָבַחַי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה וְגו'. פְּסוּק זֶה פְּרָשׁוּהוּ, שֶׁרָצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין רָצוֹנוֹ בְּקְרַבָּן שֶׁל אָדָם עַל חֲטָאִיו, אֲלֹא רוּחַ נִשְׁבְּרָה. וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים מָה אוֹמְרִים. וְכִף שְׁמַעְנוּ מֵהַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּא אָדָם לְהִטְמֵא בַּחֲטָאִיו, מִמְּשִׁיף עָלָיו רוּחַ מִצַּד הַטְּמֵאָה, וּמִתְגַּאֵה עַל הָאָדָם וְשׁוֹלֵט עָלָיו לְכָל רָצוֹנוֹ. וְאוֹתוֹ צַד הַטְּמֵאָה מִתְגַּבֵּר בְּכַחוֹ וּמִתְחַזֵּק, וְשׁוֹלֵט עָלָיו שִׁיעֵשָׂה רָצוֹנוֹ. בָּא אָדָם וְשׁוֹלֵט עָלָיו לְהִטְהַר – מִטְהַרִּים אוֹתוֹ.

בְּזִמְן שֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, הַקְּרִיב קְרַבְּנוֹ – כָּל כִּפְרָה שְׁלוֹ תְלוּיָה עָלָיו, עַד שֶׁהִתְחַרַּט וְשָׁבַר לְאוֹתָהּ הָרוּחַ מִתּוֹךְ גְּאוֹתוֹ וְהִשְׁפִּיל אוֹתָהּ. וְזוּהִי הַשְּׂבִירָה שֶׁל אוֹתָהּ דְרָגָה שֶׁל טְמֵאָה. וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבְּרָת אוֹתָהּ רוּחַ הַטְּמֵאָה וּמִקְרִיב קְרַבְּנוֹ, זֶהוּ שֶׁמִּתְקַבֵּל בְּרָצוֹן כְּמוֹ שְׁצָרִיף. **וְאִם** לֹא נִשְׁבְּרָת אוֹתָהּ רוּחַ, אֵין קְרַבְּנוֹ כְּלוּם, וְנִמְסָר לְכָלְכִים, שֶׁהָרִי קְרַבָּן זֶה אֵינוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֹא מֵהַכְּלָבִים. וּמִשׁוּם זֶה זָבַחַי אֱלֹהִים כְּמוֹ שְׁצָרִיף הוּא רוּחַ נִשְׁבְּרָה, שִׁישְׁבַר אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה וְלֹא תִשְׁלַט. וְעַל זֶה מִי שִׁישְׁבַר אוֹתָהּ כְּמוֹ שְׁצָרִיף, עָלָיו כְּתוּב,



(תהלים עח) רוח הולך ולא ישוב. שִׁיחָהּ אוֹתוֹ אָדָם בְּהִבְטָחָהּ שְׁלֵא יָשׁוּב אֶצְלוֹ לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְלֹא יָשׁוּב. לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה – אוֹתוֹ אָדָם שְׁלֵא הִתְנַאֵה וְלֹא הִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם – אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, בְּכַבוֹד הוּא אֶצְלוֹ.

צו את בני ישראל (במדבר כח). מהו צו? זה עבודה זרה, כדי שלא יכניסו עצמו להטמא ברוח טמאה, שהיא עבודה זרה ממש.

רבי אלעזר פתח, (שיר השירים ה) באתי לגני אחתי כלה וגו'. פסוק זה בארוהו, אבל יש דברים נסתרים בקרבן (ששה סדרים בקרבן) כאן, והכל נתבאר. אמר לו רבי שמעון, יפה הוא שהתחלת הדבר, וסתמת, תאמר. (סתמת מדוע?) אמר, משום שראיתי בספרו של חנוך דבר ולמדתי. אמר, תאמר אותו הדבר שראית ושמעתי.

אמר, הכל דבר אחד, הקדוש ברוך הוא אמר את זה, באתי לגני, בגלל שכל קרבנות העולם כאשר עולים, כלם עולים לתוך גן עדן בתחלה, סוד כנסת ישראל. וכיצד? בראשונה ובהתחלת הקרבן, בשעה שאדם מודה על חטאיו, ושחיתתו וזריקת דמו על המזבח.

עתה יש להסתכל, איך אותן רוחות קדושות נהנות מזה, ומה טעם של קרבן בהמה, והרי יותר היה ראוי לאדם לשבר אותה הרוח ולשוב בתשובה, ומה הטעם של שחיטת הבהמה ולשרפה באש המזבח?

אף סוד הוא, משום שיש בהמה שרובצת על אלף הרים, ואלף הרים אוכלת בכל יום, וכלם נקראים (תהלים ו) בהמות בהררי אלף. ועל זה למדנו שיש בהמה שאוכלת בהמה. וממה נעשו? מאש. ואת כלם לוחכת אותם אותה בהמה בלחיקה אחת. זהו שכתוב (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא. וכל מי הירדן שנתמלא בשש שנים, היא שותה אותם בגמיעה אחת. זהו שכתוב (איוב מ) יבטח כי יגית ירדן אל פיהו.

סוד הדבר, החמורה של כל אלו, עקר ויסוד לאלו הבהמות שלמטה, משום שהרוח מתפשטת מהן (שרוחות הבהמות מתפשטות למטה) ומצטיירת אותה הרוח למטה בבהמות. וכאשר חטא האדם, מביא בהמה לקרבן, ואותה הרוח של בהמה זו עולה וחוזרת למקומה, ומתפשטת אותה הרוח בכלם. וכל אלו מסוג זה מתקרבים



ובאים וְנִהְיִים מֵאוֹתוֹ חֵלֶב וְדָם שֶׁהִיָּה לְבוּשׁ שֶׁל רוּחַ זֶה, שֶׁהָרִי מֵצַד שֶׁלָּהֶם הִיָּתָה (בגלל) אוֹתָהּ הַרוּחַ (שֶׁלָּהֶם). וְכֵלָם נִהְנוּ וְנִזְוְנוּ וְנַעֲשׂוּ סִגְוָרִים עַל אוֹתוֹ הָאָדָם. וְנִכְנָס דְרָךְ הַיְשׁוּט, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וּמִשׁוּם זֶה הִקְרַבָן מִן הַבְּהֵמָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרוּךְ בְּנֵי לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עֲלֶיךָ נֹאמַר (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ. יִשְׂמַח אָבִיךָ – שֶׁלְמַעֲלָה. וְאִמְךָ – זֶה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ – זֶה בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי פְּנַחֵס שֶׁל יֵאִיר הַחֲסִיד. אֲלַעֲזֹר בְּנֵי, אָמַר, זֶה קְרַבָן בְּהֵמָה, קְרַבָן הָעוֹף מֵהוּ שֶׁכְּתוּב (ויקרא א) וְאִם מִן הָעוֹף עָלָה קְרַבְנוֹ? אָמַר לוֹ, לֹא רְאִיתִי, אָבֵל הַסִּתְפְּלִיתִי מִדְּבַר זֶה שֶׁל הַבְּהֵמָה, דְּבַר שֶׁל עוֹפוֹת. וְלֹא אַחֵר, וְלֹא אָמַר, מִשׁוּם שֶׁלֹּא רְאִיתִי, וְעַד כָּאן לֹא שְׁמַעְתִּי.

אָמַר לוֹ, אֲלַעֲזֹר, יִפֶּה אִמְרַתְךָ. אָבֵל סוּד הַקְרַבְנוֹת סִתְרִים רַבִּים שָׁם, וְלֹא נִמְסְרוּ לְגִלוֹת חוּץ מִצְדִּיקֵי אֱמֶת, שֶׁסוּד שֶׁל אֲדוֹנָם לֹא נִכְסָה מֵהֶם. סִתְרֵי הַקְרַבְנוֹת זֶהוּ סוּד לְאוֹתָם כְּלִים (חיות) הַקְדוֹשִׁים. אַרְבַּע דְּמִוִּת חִקוּקוֹת בְּכִסָּא, וְזֶהוּ כִּסֵּא וּפְרָנָס שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ: פְּנֵי שׁוּר, פְּנֵי נֶשֶׁר, פְּנֵי אַרְיָה, פְּנֵי אָדָם. פְּנֵי אָדָם שֶׁכוֹלֵל לְכֻלָּם. וְכֹל הַפְּנִים מִסִּתְפְּלִים אֱלוֹ בְּאֱלוֹ, וְנִכְלָלִים אֱלוֹ בְּאֱלוֹ, וּמֵהֶם מִתְפַּשְׁטִים לְכַמָּה צְדָדִים וּרְבֻבוֹת לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, שְׂאִין לָהֶם שְׁעוֹר וּמִנִּין וְחֻשְׁבוֹן.

מִפְּנֵי הַשׁוּר מִתְפַּשְׁטֵת לְבְּהֵמוֹת רוּחַ מִמֶּנּוּ לְאַרְבַּעָה מִיָּנִים, וְנִכְלָלִים בְּאַחַד. וְאֱלוֹ הֵם: פָּרִים, וּכְבָשִׁים, וְעֵתוּדִים, וְעִזִּים. וְהֵם עוֹמְדִים לְקְרַבָן. וּמִשׁוּם שֶׁמֵּהֶם הָיוּ, אֱלוֹ חִילוֹת קְדוֹשִׁים שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מֵאוֹתוֹ פְּנֵי שׁוּר, מִתְקַרְבִּים לְיִסוּד שֶׁלָּהֶם, וְנִהְיִים מֵאוֹתוֹ יִסוּד וּמִלְבוּשׁ שֶׁלָּהֶם. וְאִם לֹא שֶׁהָיוּ לָהֶם יִסוּדוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, לֹא הָיוּ נִקְרָבִים שָׁם.

כְּדָגְמַת שִׁישׁ נִחַת לְשִׁכִּינָה הַקְדוֹשָׁה מְרוּחֹת הַצְדִּיקִים, וּמִתְקַרְבַת לְקַבֵּל רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק וְנִהְיִית מִמֶּנּוּ, מִשׁוּם שֶׁמִּמֶּנָּה הִיָּתָה אוֹתָהּ רוּחַ – כִּךָ אֱלוֹ נִהְיִים מֵצַד הַיִּסוּד שֶׁלָּהֶם, וְנִהְיִים מֵאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ שֶׁמִּתְקַרְבִּים אֵלָיו, (שְׁהָרִי) רוּחַ הַמִּלְבוּשׁ (כִּךָ אֱלוֹ נִהְיִים מֵאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ שֶׁמִּתְקַרְבִּים שֶׁמִּצַּד הַיִּסוּד שֶׁלָּהֶם, שֶׁהָרִי חֵלֶב וְדָם מִלְבוּשׁ) שֶׁל רוּחַ שֶׁלָּהֶם הִיָּתָה, וּמִשׁוּם זֶה נִהְיִים מֵהֶם.



פְּנֵי נֶשֶׁר מִתְּפַשֵּׁט לְעוֹפוֹת רוּחַ מִמֶּנּוּ. וְנֶשֶׁר בְּשָׁנֵי צְדָדִים הוּא. וְסוּד
 זֶה (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף, שְׁתֵּי רוּחוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה מִתְּפַשֵּׁט וְיורֵד
 (וְנֶשֶׁר בְּשָׁנֵי צְדָדִים הוּא, יָמִין וּשְׂמָאל. וְסוּד זֶה (שם) וְעוֹף יְעוֹפֵף, וּמִשּׁוּם זֶה שְׁתֵּי
 רוּחוֹת מִתְּפַשֵּׁטוֹת מִמֶּנּוּ וְיורֵדוֹת) מִיָּמִין וּמִשְׂמָאל קָרְבַּן הָעוֹף.

מִכָּל הַצַּד הִטְהוּר לֹא מִקְרִיבִים אֲלָא יוֹנָה וְתוֹרִים, שֶׁהֵם נֶאֱמָנִים לְבָנֵי
 זוּגָם מִכָּל שְׂאֵר הָעוֹפוֹת. וְהֵם נִרְדָּפִים וְלֹא רוֹדְפִים, וְנֶאֱמָנִים זֶה
 לְזֶה, הַנִּקְבָּה לְבֵן זוּגָה, וְעַל זֶה הַקָּרְבָּן מֵהֵם. וְיורֵדוֹת וּמִתְקַרְבוֹת אֵלָיו
 הָרוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, וְנִהְגוּת מִסוּד וְעֵקֶר שְׁלֵהֶם.

וְאָם תֹּאמֶר, אֵיךְ מִתְּפַשֵּׁט מִמַּעַט שֶׁל יוֹנָה זוֹ אוֹ מִתוֹר זֶה לְכַמָּה
 צְדָדִים וְחִילוֹת שְׂאִין לָהֶם שְׁעוֹר? אוֹ מִן בְּהֵמָה אַחַת אֵף כֶּךָ?
 בֹּא רְאֵה, נִרְ אֶחָד דֶּק דּוֹלֵק, וּמִתְמַלֵּא מִמֶּנּוּ כָּל הָעוֹלָם. עוֹד, עֵץ קָטָן
 מִדְּלִיק לְגָדוֹל.

עַד כָּאֵן קָרְבַּן מִשְׁנֵי צְדָדִים שְׁחֻקוֹקִים בְּכַפֵּסָא. וְעַתָּה יֵשׁ לְשָׂאל, אַרְבַּע
 דְּמִיּוֹת הֵן שְׁחֻקוֹקוֹת בְּכַפֵּסָא. מַה טַּעַם אֵין קָרְבָּנוֹת מִשְׁנֵי צְדָדִים
 אַחֲרִים? אֲלָא וְדַאי מְכַלֵּם יֵשׁ קָרְבָּן. אַרְיָה חֻקוֹק בְּכַפֵּסָא, וּבִשְׁעָה
 שְׁקָרְבַּן שְׁלָם, אַרְיָה יורֵד וְעוֹלָה בְּאֵשׁ, וְאוֹכֵל וְנִהְגָה מִשָּׁם. אָדָם חֻקוֹק
 בְּכַפֵּסָא, אָדָם עֵקֶר הַכֹּל, וּמִקְרִיב שָׁם רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ. וְהָאָדָם הָעֲלִיּוֹן
 נִהְגָה מֵהָאָדָם הַתַּחְתּוֹן, וְכֹל מִין מִתְקַרֵּב לְמִינוֹ וְנִהְגָה מִמֶּנּוּ מִשְׁלוֹ
 מִמֶּשׁ וּמִהִסוּד שְׁלוֹ.

וְאָם תֹּאמֶר, וְהָרִי אַרְיָה שְׂאִין לוֹ יְסוּד לְמַטָּה בְּאוֹתוֹ קָרְבָּן – אַרְיָה
 כָּלוּל בְּכֻלָּם, שְׁהָרִי לְיָמִין הוּא, וּמִשּׁוּם זֶה אוֹכֵל בְּכֻלָּם, וְכֹל
 הַשְּׂאֵר לֹא אוֹכְלִים (מִמֶּנּוּ) מִמִּינוֹ, מִשּׁוּם שְׂיָמִין הוּא. הָרִי כָּל אַרְבַּע
 הַדְּמִיּוֹת הַחֻקוֹקוֹת בְּכַפֵּסָא נִקְרְבוֹת לְקָרְבָּן, וּמִשּׁוּם זֶה הוּא קָרְבָּן
 שְׁלָם. וְכֹאשֶׁר נִהְגִים מֵעֵקֶר וְיְסוּד שְׁלֵהֶם, אִזְ נַחַת רוּחַ לְהַדְּלִיק
 נִרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים.

בְּהֵגִים וְלוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים נוֹתְנִים (הם) יְסוּד וְשָׂרֵשׁ לְאֵלוֹ הַמְּדַרְגּוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת שְׁלֵהֶם. וְכֹל מְדַרְגָּה נוֹתְנַת לְיְסוּדָהּ אַרְבַּע דְּמִיּוֹת
 שֶׁל הַכַּפֵּסָא בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ מִין כְּנֶגֶד מִינוֹ, וּמִתְקַרְבִים אֵלָיו
 בְּרֵאשׁוֹנָה מִין לְמִינוֹ. פְּנֵי הַשּׁוֹר, כָּלָם פְּנִים שְׂמִתְפַּשְׁטִים לְאוֹתָם
 מִיָּנִים כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ, כָּלָם מִתְקַרְבִים לְשָׂרֵשׁ וְלְיְסוּד שְׁלֵהֶם. פְּנֵי נֶשֶׁר,
 כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ. פְּנֵי אַרְיָה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ. פְּנֵי אָדָם, שְׂמִקְרִיב רוּחוֹ
 וְנִשְׁמָתוֹ מִתְקַרֵּב אֶצֶל הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן.



כִּהֵן שְׁמִיחַד שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, נִקְרָב לְגִבֵי הַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן. אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנָס לְבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים. וְנִקְרָב זֶה, וּמִדְּלִיק בְּתַקְוֵנוּ בְּהֶאֱרַת הַפְּנִים (שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת) לְקִרְאֵת הַכֹּהֵן שְׁלֹמֹה. לְיָמִים שְׁמֵנִינִים בְּשִׂמְחָה, אוֹתוֹ צַד שְׁלֵהֶם שְׂמִחַ וּמֵאִיר פְּנִים. יִשְׂרָאֵל שְׁמִקְרִיב, (שְׁעוּמָדִים) עַל הַקְּרִבָּנוֹת בְּתַפְלָה, שְׁהֵרִי תַפְלָה עַל הַכֹּל הֵיטָה. הַתְּעוֹרֵר לְעַמְתָּם יִשְׂרָאֵל סָבֵא (הָעֲלִיּוֹן), סְתוּם (חֹטֵם) הַקְּדוֹשׁ, וּמֵאִיר פְּנִים.

כִּי מִיִּן לְמִינוּ, וְכָל דְּבוּר אַחַר יְסוּד שְׁלוֹ הוֹלֵךְ, וּמְעוֹרְרוֹת מְדַרְגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת לְמְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְאָף עַל גַּב שְׁכָלִם מְתַעוֹרְרוֹת, וּמְתַעוֹרְרוֹת מְדַרְגוֹת שְׁחֻקוֹת בְּכַסָּא לְגִבֵי מְדַרְגוֹת שְׁלֵהֶם הָאָרֶץ, יְסוּד שְׁלֵהֶן. וְהֵן מְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁנִסְתְּרוֹת, כְּלָן מְתַעוֹרְרוֹת וּמְתַקְרָבוֹת לְסַעוּדָה, וּמְתַעַדְנוֹת. אֲבָל אֵין רְשׁוּת לְאַחַת מֵהֵן לְאָכֵל, לֹא לְמְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְלֹא לְמְדַרְגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, וְלִהְיוֹת שׁוֹם הַנְּאָה, וְלֹא לְהוֹשִׁיט יָדָה לְקִרְבָּן, עַד שְׁהִמְלִךְ הָעֲלִיּוֹן אוֹכֵל וְנוֹתֵן לָהֵן רְשׁוּת.

וְאַחַר שְׁנוֹתָן לָהֵן רְשׁוּת, כָּל אַחַת וְאַחַת נִהְיִית וְאוֹכֵלָת (כְּמוֹ שְׁצַרִּיף). וְזֶהוּ שְׁכַתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׁמִי – אֵלוֹ הֵן מְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת. מוֹרִי עִם בְּשָׁמִי, אוֹכֵלִים וְנִהְיִים כְּמוֹ שְׁצַרִּיף. (זוֹ זְרוּעַ יְמִין בְּיַד שְׂמָאל). אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי – זֶה יַעֲקֹב בְּרַחֵל, זוֹ אֲכִילָה כְּמוֹ שְׁצַרִּיף. שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֲלָבִי – זוֹ זְרוּעַ שְׂמָאל בְּיַד יְמִין. הֵרִי כְּלָן מְדַרְגוֹת (קְרִבָּנוֹת) עֲלִיוֹנוֹת שְׁנִהְיִה מֵהֵן הַמְּלִיךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְזוֹ הָאֲכִילָה שְׁלוֹ וְהַנְּאָה שְׁלוֹ. עַד כָּאֵן אֲכִילַת הַמְּלִיךְ הָעֲלִיּוֹן בְּרֵאשׁוֹנָה. **מִכָּאֵן** וְלִהְלָאָה נִתֵּן רְשׁוּת לְאַרְבַּע דְּמִיּוֹת שְׁחֻקוֹת בְּכַסָּא, וְלָכֵל אוֹתָם שְׁמֵתַפְשָׁטִים מִמֵּנוּ, לִהְיוֹת וְלְאָכֵל. זֶהוּ שְׁכַתוּב אֲכָלוּ רַעִים שְׁתָּנוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים. אֲכָלוּ רַעִים – אֵלוֹ הֵן אַרְבַּע דְּמִיּוֹת כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ. שְׁתָּנוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים – כָּל אוֹתָם שְׁמֵתַפְשָׁטִים מֵהֵן, וְכָלֵם אוֹכֵלִים וּמְתַפְשָׁטִים וְנִהְיִים כְּמוֹ שְׂרָאוּי, וּמֵאִירִים הַפְּנִים, וְהַעוֹלָמוֹת כָּלֵם בְּשִׂמְחָה. וְכָל אַחַד וְאַחַד, בֵּין מְדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת וּבֵין מְדַרְגוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, בְּשֵׁרֶשׁ שְׁלֵהֶם מְתַקְרָבִים וְנִהְיִים. זֶהוּ סוּד וְסִתְרַת הַקְּרִבָּן כְּמוֹ שְׂרָאוּי.

בְּאוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְשָׂאֵר הַחֲכָרִים וְהַשְׁתַּטְחוּ לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אִם לֹא נִמְסְרָה הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי, אֶלָּא שְׁהֵיָה אוֹמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵרִי בֶן יוֹחָאִי הוּא הַתּוֹרָה וְהַסְתְּרִים שְׁלִי – דִּי לְעוֹלָם. אוּי כְּאֶשֶׁר תַּסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. מִי יֵאִיר אוֹרוֹת הַתּוֹרָה. הַכֹּל



יחשף מאותו יום. שְהַרִי עַד שְיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לֹא יִהְיֶה דוֹר כְּדוֹר
זֶה שְרַבִי שְמֵעוֹן נִמְצָא בְתוֹכוֹ.

אָמַר רַבִּי שְמֵעוֹן, עַל סוּד זֶה אָסוּר לוֹ לִבֶּן אָדָם לְטַעַם כָּלוּם עַד
שְיֵאכֹל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. וּמָה הוּא? תְּפִלָּה. תְּפִלָּה שֶׁל בֶּן אָדָם,
כְּדָגְמַת זֶה בְּתַחֲלָה מְזַמְּנִים לְדַמְיוֹת שְחֻקוֹת בְּכַסָּא עַל אוֹתָן
הַבְּרִיּוֹת שְמֵת־פְּשׁוּטוֹת רוּחוֹת שְלֵהֶן עַל עוֹפוֹת וּבִהְמוֹת לְקַרְבָּן, בְּרִיּוֹת
שְהָרוּחַ שְלֵהֶן יִסוּד בְּעוֹלָם הַזֶּה מֵהֶן, וְזֵהוּ (תְּהֵלִים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂי
ה', שְהַרִי בְרִיּוֹת שְרֵאוֹיּוֹת לְהַקְרִיב, רוּחַ שְלֵהֶן מִתְּפִשְׁטַת עֲלֵיהֶן,
אַרְבַּע דַּמְיוֹת מְזַמְּנוֹת עַל קַרְבָּנוֹת אֵלוֹ. וְזֵהוּ שְאָנוּ אוֹמְרִים, וְהַאוֹפְנִים
וְחֵיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכָל אוֹתָם חֵיּלוֹת אַחֲרֵים שְמֵת־פְּשׁוּטִים מֵהֶם.

וּלְבַסּוֹף הִכְהֵן הַגְּדוֹל שֶהוּא מֵיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ, וְזֵהוּ
שְאוֹמְרִים אֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתָנוּ וְכוּ'. וְהַיְחוּד שְמֵיַחַד,
זֵהוּ (דְּבָרִים ו) שְמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וּלְבַסּוֹף הַלְוִים
שְמֵת־עוֹרְרִים לְנִגּוֹן, זֵהוּ (שֵׁם יא) וְהִיָּה אִם שְמַע וְגו', הַשְּׁמָרוּ לָכֶם פֶּן
יִפְתָּה וְגו'. זֵה נִגּוֹן הַלְוִים, כְּדִי לְהַסְתִּיר סֵתֵר (לְעוֹרֵר צד) זֵה בְקַרְבָּן זֵה.
וְאַחַר כֵּן יִשְׂרָאֵל, זֵה אֶמֶת וַיִּצְיֵב וְנִכּוֹן, יִשְׂרָאֵל סְבָא שְעוֹמֵד עַל
הַקַּרְבָּן, (קַרְבָּן עֲלִיּוֹן אֵלוֹ הַמְּדַרְגּוֹת) שְהִיא עֶשֶׂר מְדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת פְּנִימִיּוֹת
שֶׁל הַכֹּל, עוֹמְדוֹת עַל הַשְּׁלֶחֶן.

אָבִי אֵין רְשׁוֹת לְאַחַד מֵהֶם לְאַכֹּל וְלַהוֹשִׁיט יָדוֹ לְקַרְבָּן עַד שֶהַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן אוֹכֵל. וְזֵהוּ ג' רֵאוֹנוֹת וְג' אַחֲרוֹנוֹת. פִּיּוֹן שֶהוּא אָכַל,
נִתֵּן רְשׁוֹת לְאַרְבַּע דַּמְיוֹת, וְלִכֹּל אוֹתָם הַצְּדִידִים שְנִפְרָדִים מֵהֶן, לְאַכֹּל.

וְאִזּוֹ אָדָם, שֶהוּא דַּמּוֹת שְכוֹלֶלֶת אֶת כָּל שְאָר הַדַּמְיוֹת, יוֹרֵד וְנוֹפֵל עַל
פְּנָיו, וּמוֹסֵר עֲצָמוֹ וְרוּחוֹ לְגַבִּי הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן שְעוֹמֵד עַל אוֹתָן
הַדַּמְיוֹת, שְכוֹלֵל כָּל הַדַּמְיוֹת, לְעוֹרֵר אוֹתוֹ עֲלָיו כְּמוֹ שְרֵאוֹי, וְזֵהוּ
שְנֵאָמַר (תְּהֵלִים כה) אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֶשָּׂא, לְעוֹרֵר (שְׁלֹשׁ) דַּמְיוֹת אַחֲרוֹת וְכָל
אֵלוֹ שְמֵת־פְּשׁוּטִים מֵהֶן. (תְּהֵלָה לְדוֹד) וְזֵהוּ שְכַתוּב (שֵׁם קמה) יִבְעֵנוּ. יִרְנְנוּ.
יֵאמְרוּ. וְכָלֶם אוֹכְלִים וְנִהְנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שְרֵאוֹי לוֹ.

מִכָּאֵן וְלַהֲלֵאָה יֵאמַר אָדָם צְרוֹת שְלוֹ בּוֹ (שֶׁל לְבוֹ), זֵהוּ שְכַתוּב (שֵׁם כ)
יַעֲנֶה ה' בְּיוֹם צָרָה. (צָרָה) כְּעַבְרָה שְיוֹשְׁכַת בְּצָרָה, כְּדִי לְהַפְּךָ
אֶת כָּלֶם לְהֵיּוֹת סְנִגּוֹרִים עַל הָאָדָם. וְעַל זֵה כְּתוּב (תְּהֵלִים קמד) אֲשָׁרִי
הָעַם שְכַכָּה לוֹ וְגו'.



רבי שמעון היה הולך לטבריה. פגע בו אליהו, אמר לו, שלום עליך מורי. אמר לו רבי שמעון, במה עוסק הקדוש ברוך הוא ברקיע? אמר לו, בקרבנות עוסק, ואומר דברים חדשים משמך. אשריך! ובאתי להקדים לך שלום, ודבר אחד רוצה אני לשאל ממך להסכים; בישיבה של הרקיע שאלו שאלות: העולם הבא אין בו אכילה ושתיה, והרי כתוב (שיר השירים ה) באתי לגני אחתי כלה וגו', אכלתי יערי עם דבשי וגו'. מי שאין בו אכילה ושתיה, הוא אומר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי!?

אמר רבי שמעון, והקדוש ברוך הוא מה השיב להם? אמר לו, אמר הקדוש ברוך הוא, הרי בר יוחאי יאמר, ובאתי לשאל ממך. אמר רבי שמעון, כמה חביבות חבב הקדוש ברוך הוא לכנסת ישראל, ומרובי האהבה שאוהב אותה, שנה מעשיו ממה שהוא עושה. שאף על גב שאין דרכיו באכילה ושתיה – בגלל האהבה אכל ושתה. הואיל ובא אצלה, עשה רצונה. כלה נכנסת לחפה ורוצה לאכל, אין זה דין שיאכל חתנה עמה אף על גב שאין דרכו לעשות כך? זהו שכתוב באתי לגני אחתי כלה. הואיל ובאתי אצלה ולעלות עמה לחפה, אכלתי יערי עם דבשי וגו'.

ולמדנו מדוד, שהזמין להקדוש ברוך הוא ושנה מעשיו ממה שדרכיו של הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא קבל ועשה רצונו. זמן למלך והמלכה עמו – זהו שכתוב (תהלים קלב) קומה ה' למנוחתך אתה וארון עזך. מלך ומלכה כאחד, כדי שלא להפריד אותם, שנה כלים ושנה מעשים של המלך.

זהו שכתוב (ס) כהניך ילבשו צדק וחסידך ירננו בעבור דוד וגו'. כהניך ילבשו צדק?! לוייך צריך לכתב! שהרי צדק מצד הלויים הוא. וחסידך ירננו?! לוייך ירננו צריך לכתב! שהרי רנה וזמרה היא בלויים. והוא שנה ואמר כהניך וחסידך, שהם מצד הימין.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד, אין דרכי כך. אמר דוד, בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך. תקון שאני תקנתי, אל תשנה אותו. אמר לו, דוד, הואיל וזמנת אותי, יש לי לעשות רצונך, ולא רצוני. ולמדים מכאן דרך העולם, שמי שמזמן לאחר, אותו שבא אצלו יש לו לעשות רצונו אף על גב שאין דרכו בכך.



בָּךְ (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַגּוֹ'. הוֹאִיל וּבֹא חָתָן אֶצֶל הַכֹּהֵן, אֵף עַל גַּב שְׂאִין דְּרָכּוֹ לְשֹׁכֵב אֶלָּא בְּכָרִים וּכְסָתוֹת, וְהִיא נִתְנָה לוֹ אֲבָנִים לְשֹׁכֵב – הַכֹּל יִקְבַּל בְּרִצּוֹן הַלֵּב. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא, עַל אוֹתָם אֲבָנִים, אֵף עַל גַּב שְׂאִין דְּרָכּוֹ בְּכָךְ.

אֵף גַּם כָּאן, אֶכְלָתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי – אֵף עַל גַּב שְׂאִין דְּרָכּוֹ בְּכָךְ, בְּגַלֵּל אֶהְבֵּה שֶׁל הַכֹּהֵן. וְעַם כָּל זֶה בְּבִיתָהּ שֶׁל הַכֹּהֵן, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. בְּמָקוֹמוֹ לֹא אוֹכֵל וְלֹא שׁוֹתָה – בְּמָקוֹם שֶׁלָּהּ אוֹכֵל וְשׁוֹתָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב בְּאֵתִי לְגַנְי. מִלְּאָכִים שֶׁשִּׁלַּח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם לֹא אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ בְּמָקוֹמָם – בְּשִׁבִיל אַבְרָהָם אָכְלוּ וְשָׁתוּ. אָמַר לוֹ, רַבִּי, חַיִּיךָ דְּבָר זֶה רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִוְמַר, וּמִשׁוֹם שֶׁלֹּא לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְעֵצְמוֹ לְפָנָי כְּנִסְתִּי יִשְׂרָאֵל, הִבִּיא הַדְּבָר לְפָנָיךְ. אֲשֶׁרִיךְ בְּעוֹלָם, שְׂאֵדוֹנָךְ מִשְׁתַּבַּח בָּךְ לְמַעַלָּה, וְעֲלֶיךָ כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יֵרֵאת אֱלֹהִים.

אֵת קָרַבְנִי לְחַמִּי לְאִשִּׁי וַגּוֹ' (במדבר כח). רַבִּי יוֹדָאֵי אָמַר, בְּקָרְבָן יֵשׁ עֶשֶׂן, וַיֵּשׁ רִיחַ, וַיֵּשׁ נִיחוּחַ. עֶשֶׂן – אֵלוֹ בְּעֲלֵי הָרְגֵז, שְׁנֵאמַר (דברים כט) כִּי אִזּוֹ יַעֲשֶׂן אֵף ה'. אֵלוֹ נְהַנִּים מִהָעֶשֶׂן, וְעֶשֶׂן רָגַז בַּחֹטֵם הוּא. רִיחַ – אֵלוֹ שְׁנִקְרָאִים תַּפּוּחִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתַפּוּחִים – זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר השירים ז) וְרִיחַ אַפְּךָ כְּתַפּוּחִים.

אֵת הַכֶּבֶשׂ אַחַד תַּעֲשֶׂה בְּבָקָר (במדבר כח). מֵהוּ בְּבָקָר? זֶה בְּקָר שֶׁל אַבְרָהָם, שְׁנֵאמַר (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבָקָר. מִנֵּין לָנוּ שֶׁזֶה הַבְּקָר שֶׁל אַבְרָהָם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִכָּאן, שְׁנֵאמַר (שם מד) הַבְּקָר אֹר. בְּקָר אֹר לֹא כְּתוּב, אֶלָּא הַבְּקָר אֹר, וְזֶה אֹר רֵאשׁוֹן שְׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעַל זֶה נֵאמַר תַּעֲשֶׂה בְּבָקָר, בְּבָקָר הַיְדוּעַ. וּכְנִגַּד בְּקָר שֶׁל אַבְרָהָם מְקַרְבִּים קָרְבָן זֶה. קָרְבָן שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים זֶה יִצְחָק, וּכְנִגַּד עָרַב שֶׁל יִצְחָק נִקְרַב. מִנֵּין לָנוּ? שְׁנֵאמַר (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרַב. וְעָרַב הוּא שֶׁל יִצְחָק, וְהָרִי בְּאֵרְנוּ.

רַעֲיָא מֵהֵימְנָא

מִצְוָה זוֹ לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם וּלְהַקְרִיב קָרְבָן מוֹסֵף שְׁבֵת. וְאַחֲרָיו לְסִדֵּר לְחֵם הַפָּנִים וּלְבוֹנָה, וְקָרְבָן מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֵדָּשׁ. הַמְּנוּרָה הַקְּדוֹשָׁה, בְּכָל יוֹם צָרִיךְ לְשַׁלַּח דּוֹרוֹן לְמֶלֶךְ בִּיַּדֵּי הַמֶּלֶכָה. אִם הִיא



ברשות בעלה, צריך תוספת, כמו מוסף בשבת ובראש חודש, ומוסף של כל ימים טובים.

שהוא רשות היחיד שלו, והעמוד האמצעי הוא בעלה של רשות זו. ויעקב שתקן תפלת ערבית, הוא מדרגה שלו של העמוד האמצעי. בגלל זה בארוהו בעלי המשנה, תפלת ערבית רשות. שאף על גב שבגלות, הדומה ללילה, ששולטים שם סמאל ונחש וכל הממנים של ההמונים שלו, ושכינה יורדת בגלות עם ישראל – היא נמצאת ברשות בעלה. זהו שכתוב (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן.

ומשום זה נאמר (בראשית כח) ויפגע במקום. אין פגיעה אלא פיוס, כמו (רות א) אל תפגעי בי. כנסת ישראל מפיסת לו שלא יזוז ממנה, שהקדוש ברוך הוא הוא מקומו של עולם. איזה עולם? זו השכינה. תרגום עולם הוא עלמא, לשון נערה, כמו שנאמר (שמות ב) העלמה. ומה כתוב בו? (בראשית כח) וילן שם. התפיס עמה ללון שם בגלות עם השכינה. ואם תאמר שיעקב פיס אותה – נכון. ומשום שהיא בכל לילה, שהוא הגלות, ברשות בעלה, פרשו תפלת ערבית רשות. ופרוש אחר, הוא תבן לאכל לבהמות חמריות בקל וחמר. ירדו בעלי המשנה והשתטחו לפניו, ושמח בדבר זה, וקשרו אותה בכמה קשרים של סודות סתומים ועטרו אותה, והעלו אותה אצל החברים שנשארו שם.

ילמדו בזהר הקדוש באשמורות כי הוא מזכך הגשמה, והקדוש ברוך הוא ברב רחמיו ימלא כל משאלות לבו.

אם זכה ילמד בזהר הקדוש באשמורות, כי בזכותו יצאו ישראל מהגלות שדומה ללילה. ואף שלא זכה להבינו, אף על פי כן ילמד הלשון כי הוא מזכך הנשמה, והקדוש ברוך הוא ברב רחמיו ימלא כל משאלות לבו בפרט בזכות למוד לשון הזהר, כי הוא נייחא קמיה אף על פי שהוא מגמגם בלישניה ודאי מאן חשוב מאן ספון ומאן רקיע, בזכות זה, הקדוש ברוך הוא ימהר ויחיש וידלג ובא לציון גואל, אמן כן יהי רצון.

(סדור שער השמים, בסדר הלמוד שכתבו הקדמונים)



סדר הלימוד ליום כח אייר [יום 235 בשנה]

אָמַר הָרוּעָה הַנְּאָמֵן, הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, בְּגִלְלַת זֶה בְּשֵׁאֵר הַתְּפִלוֹת
הוא חוֹבָה, כְּשֵׁטֶר חוֹב שְׁעָלָיו, לְסַמֵּךְ אוֹתָהּ בְּצַדִּיק חַי
הָעוֹלָמִים, שְׁבוּ כָּל הַסּוֹמְךְ גְּאֵלָה לְתַפְלָה אֵינוּ נִזּוֹק בְּכָל אוֹתוֹ יוֹם.
וּבִמָּה נִסְמָכֶת עַל יְסוּד? בְּזִרְעַ יְמִין. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (רות ג) חַי ה' שְׁכָבִי
עַד הַבֶּקֶר.

בְּאִשֶּׁר מְגִיעַ זְמַן תְּפִלַּת מְנַחָה, (אסתר ב) בְּעָרְבַי הַיָּא בָּאָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(בראשית ח) וַתְּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עָרְבַי. מְשׁוּם שְׁמַנְחָה
שְׁלוֹחָה הִיא לְאֲדוֹנֵי, (אֲדוֹנֵי צְרִיד לְהִיּוֹת) בְּגִלְלוֹת שֶׁל עֲשׂוֹ, (שם לב) וְהִנֵּה גַם
הוא אֲחֵרֵינוּ. וְעוֹד לְאֲדוֹנֵי (אֲדוֹנֵי לְאֲדוֹנֵי), זֶהוּ אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזֶה צַדִּיק,
מְשִׁים יוֹסֵף הַצַּדִּיק, (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ, שְׁעֵתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ
מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם. וּבְגִלְלוֹ נֹאֲמַר (בראשית לז) וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם
נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבְּיָה אֶלְמָתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֶלְמָתִי. וּבְצַדִּיק נֹאֲמַר, כָּל
הַכוֹרֵעַ - כּוֹרֵעַ בְּכוֹרֶךָ.

אָמַר הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, רוּעָה נְאָמֵן, בְּךָ נֹאֲמַר (שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה
אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף. מְשׁוּם שְׁגוּף וּבְרִית נְחֻשְׁבִים כְּאֶחָד. וּמְשׁוּם
זֶה עֲלִיף נֹאֲמַר, וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם נִצְבָּה. שְׁכָף תְּפִלָּה בְּעַמִּידָה.
וְכֵן כָּל הַזּוֹקֵף - זוֹקֵף בְּשֵׁם. וּבְצַדִּיק, כָּל הַכוֹרֵעַ - כּוֹרֵעַ בְּכוֹרֶךָ, וְזֶהוּ
וְתִשְׁתַּחֲוֶינָה לְאֶלְמָתִי. שְׁאֵתָה אַחֲזוֹ בְּיָמֶיךָ וּבְשִׁמְאֵל, בְּגוּף וּבְרִית. וְאַחַר
כֵּן תַעֲלֶה עֲלֵיהֶם לְבִינָה, לְפִתּוֹחַ בַּהַם חֲמֵשִׁים שְׁעָרִים שֶׁל חֲרוֹת
לְיִשְׂרָאֵל, לְקַיִם (מִיכָה ז) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת.
וּמְשׁוּם זֶה תְּפִלַּת שְׁחָרִית חוֹבָה, וְתְּפִלַּת עֶרְבִית רְשׁוּת.

בְּעֵרְבֵית הוא בְּרַכַּת הַשְּׁכִיבָנוּ, שְׁשׁוֹכְכֶת בֵּין זְרוּעֵי הַמְּלָךְ בְּגִלְלוֹת.
כְּאִשֶּׁר יָבֵא הַבֶּקֶר, פִּסַּח אַחֲזוֹ בּוֹ בְּיָמֶיךָ. אֲבָל בְּזִרְעַ
שְׁמָאל שֶׁל יִצְחָק - חֲדָשׁ תִּשְׁרִי. (בראשית כד) וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה לְדַבֵּר
וְהִנֵּה רְבִקָּה יִצְאָת, מִן הַגְּלוֹת. וּמְשׁוּם שְׁלֵא יוֹצֵאת מִצַּד הַדִּין, יַעֲקֹב
שְׁכַל אֶת יָדָיו, וְשֵׁם שׁוֹר בְּיָמֶיךָ, אֲרִיָּה בְּשִׁמְאֵל. וּמְשׁוּם זֶה (תהלים קי)
נֹאֲם ה' לְאֲדוֹנֵי שָׁב לִימִינִי - זֶה צַדִּיק, כְּנִגְדּוֹ מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וְאָמַר
לוֹ שָׁב לִימִינִי, זְרוּעַ שֶׁל אַבְרָהָם, בְּגִלְלוֹת שֶׁל יִשְׁמַעְאֵל, עַד אֲשֵׁית
אֵיבִיךָ הָדוּם לְרַגְלֶיךָ.



בְּאוֹתוֹ זְמַן תַּתְעוֹרֵר רוּחַ יִתְרָה תּוֹסֶפֶת עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יואל
 א) אֲשַׁפּוּךְ אֶת רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר. וַיְהִי מְנוּחָה לְיִשְׂרָאֵל
 מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, (אסתר ט) וְנוּחַ מֵאִי־בִיחָם. כְּדַגְמַת הַשֶּׁבֶת, שְׁנוֹסֶפֶת
 בְּאָדָם נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשֶׁבֶת וַיֵּשׁ לָהֶם בְּהַ נַחַת – אִם בְּנֶפֶשׁ יִתְרָה יֵשׁ לָהֶם
 נַחַת, שְׁהִיא נִקְבָּה, כָּל שְׂכָן בְּרוּחַ, שְׁהוּא זָכָר.

וְתַנְאִים וְאֲמוֹרָאִים, נֶפֶשׁ יִתְרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד – אַחַת הִיא, אָבֵל
 לְכָל אָדָם הוּא כְּפִי מַעֲשָׂיו. וְלִמְדָנוּ מִקַּל וְחִמְרָ שֶׁל
 הַתְּשׁוּבָה, שְׁכָל יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד, בְּכָל זְמַן שְׁחוֹזְרִים כָּלֶם – מִתְקַבְּלִים.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים ד) כֹּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאָנוּ אֵלָיו. שְׁשֵׁם ה' מִכְתָּר
 עֲלֵיהֶם בְּכַתְרוֹ, שְׁהוּא כְתָר עֲלִיוֹן. וְזוּהִי נִשְׁמָה יִתְרָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 בְּשֶׁבֶת וַיָּמִים טוֹבִים. וּמִשׁוּם זֶה תִקְנּוּ בְּכָל יוֹם לַחֲתָם בְּשֵׁם יְהוָה,
 שְׁהוּא חוֹתֵם שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלוֹת, וְלֹא אוֹמְרִים מוֹסֵף בְּלִי
 כְתָר. וּבְשֶׁבֶת תִּקְנּוּ לומר בְּמוֹסֵף, כְּתָר יִתְנוּ לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ.

אָבֵל לְכָל אֶחָד מֵיִשְׂרָאֵל, כֶּךָ יוֹרֵדֶת לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה כְּפִי מְדַרְגָתוֹ. אִם
 הוּא חֲסִיד – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה מִמֵּדֶת חֲסִד כְּפִי מְדַרְגָתוֹ;
 אִם הוּא גְבוּר, יֵרָא חֲטָא – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה מִמֵּדֶת הַגְּבוּרָה; וְאִם
 הוּא אִישׁ תָּם – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה מִמֵּדֶת אֱמֶת. וְנֶפֶשׁ יִתְרָה זֹ
 מַלְכוּת, שְׁהִיא כְלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכְפִי מֵדָה שֶׁל בֶּן אָדָם. אִם
 נִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל, אוֹ חָכֶם, אוֹ מִבֵּין בְּחֻכְמָה, אוֹ בַתּוֹרָה, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ (משלי
 א) לְהִבִּין מִשָּׁל וּמְלִיצָה, אוֹ בְּנִבְיָאִים, אוֹ בְּכַתּוּבִים – כֶּךָ נוֹתְנִים לוֹ
 נֶפֶשׁ יִתְרָה שְׁנִקְרָאת כְתָר מַלְכוּת.

וְאִם חָכֶם, כְּמוֹ שְׁבַאֲרָנוּ, הַמְּחַכִּים לְכָל אָדָם, שְׁנֹאֲמַר (תהלים קד)
 כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂית – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה מִשֵּׁם. וְאִם הוּא
 מִבֵּין דְּבַר מֵתוּךְ דְּבַר בַּתּוֹרָה – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה מִבִּינָה. וְאִם
 הוּא חָכֶם בְּנִבְיָאִים וּבְכַתּוּבִים – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה מִנִּצּוּחַ וְהוֹד.
 וְאִם הוּא צְדִיק גָּמוּר שְׁשׁוּמַר אוֹת בְּרִית, אוֹת שֶׁבֶת, אוֹת יָמִים
 טוֹבִים, אוֹת תְּפִלִּין – נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה מִצְדִּיק. וּבְכָל מְקוֹם,
 נֶפֶשׁ יִתְרָה מִמַּלְכוּת.

וְאִם הוּא אָדָם מִכָּל מֵדוֹת אֱלוֹ – נוֹתְנִים לוֹ כְתָר בְּשֵׁם יְהוָה, כִּיְהוֹה
 אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאָנוּ אֵלָיו. אֵינן קְדוּשׁ כִּיְהוֹה. מֵעוֹלָם הַזָּכָר,
 שְׁהוּא תְּפִאֲרָת, מְלֹךְ מִכְתָּר בְּכַתְרָ עֲלִיוֹן, שְׁבָה יִמְלֹךְ בְּשִׁכְנָה, שְׁהִיא
 נֶפֶשׁ יִתְרָה. וְכַתָּר נִשְׁמָה יִתְרָה, יְהוֹ"ה, רוּחַ, שְׁנֹאֲמַר (יואל א) אֲשַׁפּוּךְ אֶת



רוחי על כל בשר, והוא כלול עשר ספירות ממעלה למטה, כדגמת זה: ' חכמה. ה' בינה. ו' כולל שש ספירות מחסד עד יסוד. ה' מלכות. כ' מן כיהנה אלהינו, כתר על ראשו. וזוהי נשמה שנוספת ביום השבת.

ומשום שעלת העלות מפלא ומכסה בכתר זה, ומתפשט בשם יהוה בשבתות וימים טובים, אין שלטון לסמאל ולנחש ולכל הממנים שלו, ואין לו שלטון לגיהנם, נקבה רעה של סמאל, ולא למחנות שלו. כלם נסתרים מלפני מחנה המלך, כמו שישתתרו אמות עובדי כוכבים ומזלות של העולם כאשר יתגלה המשיח. זהו שכתוב (ישעיה ב) ובאו במערות צרים (שם ז) ובנקיקי הסלעים.

קמו תנאים ואמוראים ואמרו, רועה נאמן, אתה הוא ששקול לכל ישראל, ממלא מכל מדות טובות, ודאי בך שורה זה שנאמר בו (שמואל א-ב) אין קדוש כיהנה אלהינו. אתה כתר על כל אחד ואחד מישראל, כי אין בלתך בן אדם שיהיה כתר עליך, לא נשיא, ולא חכם, ולא מבין, ולא חסיד, ולא גבור, ולא תם, ולא נביא, ולא צדיק, ולא מלך. אתה הוא בדמותו של הקדוש ברוך הוא, בן בדמות אביו, כמו ישראל שנאמר בהם (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. השלם מצוות של אדונך, שאין מצוות מאלו שלך שלא יתעטר בו הקדוש ברוך הוא ושכינתו מעלה ומטה בכתר עליון בכל מדה ומדה.

פתח ואמר, תנאים ואמוראים, שכאשר היה קורא לכלם, לרבי שמעון בכלל עמהם בכל זמן, אמר להם, אני משבח לכם כפי נדיבות שלכם, שאתם בני נדיבים אברהם יצחק ויעקב. אין מי שיכול לשבח לכם אלא אדון העולם, שאפלו התורה כלה עד אין סוף בכם היא תלויה, כמו מה שנאמר בתורה, (איוב יא) ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים. כך השבח שלכם. אבל יתקיים בכם מה שהתקיים בי, ששמחתי בכבודו של אהרן אחי, כמו שבארוהו, הלב ששמח בגדלת אחיו, ילבש אורים ותמים.

ותנאים ואמוראים, כל מוספים של שבתות וימים טובים, כל מוסף שאומרים בו כתר - מכאן נודעים. וכל תפלות של ישראל, ריחן פריח של (שיר השירים ג) מור ולבונה וכל אבקת רוכל, בשאר ימים. אבל בשבתות וימים טובים חשוב עליו מיני בשמים.



מִשׁוּם שְׁבִימִים טוֹבִים עוֹלִים מְכַל אֲבָקָת רוֹכֵל, שְׁנֹאֲמַר בּוּ (בראשית לב) וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ. שְׁתַּפְּלָה שְׁהִיא פְּגוּמָה, נֶאֱבָק עִמָּה סְמָאֵל, לְהִלָּחֵם עִמָּה בְּאוֹתוֹ פָּגַם שֶׁל עֲבָרָה שְׁבִאוֹתוֹ אֲבָק, שְׁזָה וְזָה עוֹלָה עַד הַשָּׁמַיִם.

אֲבָק שֶׁל יַעֲקֹב, לְלַמֵּד זְכוּת עַל הַתַּפְּלָה בְּכִמָּה מִחֲנוּת שֶׁל חוֹבוֹת (זְכוּת) שְׁהֵם (חִילוֹת) קְבוּצוֹת וּמִחֲנוּת, שְׁמִתְאַסְפִים עִמּוֹ לְלַמֵּד זְכוּת עָלֶיהָ. וְהָאֲבָק בְּמִדְרָגָה שֶׁל סְמָאֵל עוֹלָה בְּכִמָּה מִחֲנוּת שֶׁל חוֹבוֹת לְלַמֵּד חוֹבוֹת עָלֶיהָ, וְזוֹ תַּפְּלַת עֲרֻבִית שְׁנִקְרָאת סֵלֶם יַעֲקֹב, שְׁבָה (בראשית כח) וְהִנֵּה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדּוּ בּוֹ. אֵלוֹ שְׁמַעְלִים חוֹבוֹת וּמוֹרִידִים זְכוּת תַּחֲתִיקָם, וְאֵלוֹ מַעְלִים זְכוּת, וַיִּוֹרְדוּ חוֹבוֹת תַּחֲתִיקָן, וּמַשְׁפִּילִים לָהֶם בְּכִמָּה קְרֻבוֹת.

שְׁהֵם בַּעֲלֵי מְגַנְיִם בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, עַד שֶׁנִּשְׁמַעַת הַמִּלְחָמָה לְהָרִים הַגְּבוּוֹהִים, שְׁהֵם אֲבָרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב. זֶהוּ שְׁכַתוּב (מִיכָה ו) שְׁמַעוּ הָרִים אֶת רִיב ה'. רִיב הַתַּפְּלָה, וְרִיב הַתּוֹרָה. וְזֶה הַקְּרֵב שֶׁל תַּפְּלַת עֲרֻבִית שְׁנִמְשָׁךְ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. שְׁרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל הָעַמִּיד אוֹתָהּ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, שְׁתַּפְּלַת עֲרֻבִית זְמַנָּה כָּל הַלַּיְלָה, אֲלֹא שְׁחַכְמִים עֲשׂוּ גִדְרַת עַד חֲצוֹת.

וּמִשׁוּם זֶה נֹאֲמַר וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. מֵהוּ הַשַּׁחַר? תַּפְּלַת עֲרֻבִית, שְׁשַׁעוּרָה עַד בִּקְרָה שֶׁל אֲבָרָהֶם, שְׁהוּא אֲרַבַּע שְׁעוֹת. (בראשית כב) וַיִּשְׁכֵּם אֲבָרָהֶם בַּבֶּקֶר. בְּתַחֲלַת שְׁעָה רֵאשׁוֹנָה בְּסוּף הַשַּׁחַר, (שְׁהוּא) נִצַּח יַעֲקֹב, שְׁשָׁם (תְּהִלִּים כב) לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשַּׁחַר, לְקַחַת נִקְמָה מִסְמָאֵל, שְׁנִגְעַת בִּירְךְ שְׁמָאֵל שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁהוּא הוּד, שְׁבוּ נֹאֲמַר (אִיכָה א) נִתְּנִי שְׁמִמָּה כָּל הַיּוֹם דְּוָה, הוּד, מִצַּד הַהוּד, אֲלֶף חֲמִשִּׁי, נִשְׁאָר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ חָרַב וַיִּבֶשׁ.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, זֶה הוּד שְׁלָף, רוּעָה נֹאֲמָן, שְׁבוּ אֶתָּה חָרַב מִנְּבוֹאֲתָךְ מִשְׁמָאֵל, וּמִשׁוּם שְׁאֶתָּה (ישעיה סג) מוֹלִיף לִימִין מִשָּׁה, שְׁהוּא נִצַּח, רֵאשׁ שֶׁל הַשַּׁחַר, וְנֹאֲמַר (מִשְׁלֵי ה) אֵילַת אֶהְבִּים, לְכֵן פֶּתַח דָּוִד וְאָמַר לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשַּׁחַר, שְׁבוּ יָבֵא בַּעַל נוֹצַח הַקְּרֵב. וּמִשׁוּם שְׁנִצַּח וְהוּד הֵם שְׁנֵי מִיְנֵי שַׁחַר, בְּאֵרוֹ בְּמִשְׁנֵה מְאִימְתֵי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחְרִין, וְלֹא אָמַר בְּשַׁחַר, אֲלֹא בְּשַׁחְרִין – לְשׁוֹן רַבִּים, שְׁנִים.



וּשְׁנַיִם מְשִׁיחִים יִתְעוֹרְרוּ לְגַבְיָהֶם – מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד כְּנֶגֶד הַנִּצְחָה, וְנִקְשָׁר
בְּבִקְרָה שֶׁל אֲבָרָהָם, זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (תהלים טו) נְעֻמוֹת בִּימִינָךְ נִצְחָה.
הוֹד קָשׁוֹר בְּגַבְוֵרָה, שָׁבוּ מְשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם אֲחִיזוּ. אֵתָהּ בְּאֲמָצֵעַ,
שְׁמִדְרָגָה שֶׁלָּךְ תִּפְאָרֶת, שְׁנִקְשָׁר בְּךָ הָעֲמוּד הָאֲמָצֵעִי. וְיִסוּד חֵי
הָעוֹלָמִים בְּמִדְרָגָה שֶׁלָּךְ. וְחִכְמָה בִּימִין, כְּנֶאֱמַר הָרוּצָה לְהַחֲכִים –
יָדָרִים. וּבִינָה לְשִׁמְאֵל, הָרוּצָה לְהַעֲשִׂיר – יִצְפִּין.

הִיא הַקִּשְׁתֵּי אֶצְלָהּ, וְזֶהוּ לְבוּשׁ הַשְּׂכִינָה, לְבוּשׁ הַצְּדִיק, שְׁנִקְרָא בְרִית
הַקִּשְׁתֵּי. וְהִיא אוֹת שַׁבָּת, וְאוֹת יוֹם טוֹב, וְאוֹת תְּפִלִּין, וְאוֹת בְּרִית
מִיָּלֶה. וְאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִי שְׂאִינוּ רְשׁוּם בְּאוֹת זו, לֹא יִכָּנֵס
בְּמִרְאָה זוֹ בְּחֹדֶר זֶה. וְזֶהוּ מְטָה, שֶׁהָעֲמוּד הָאֲמָצֵעִי מְטָה בּוֹ כָּלפִי
חֶסֶד לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים לְתֵת לָהֶם זְכוּיֹת בְּשִׁמוּנָה עֲשֵׂרָה בְּרֻכּוֹת
הַתְּפִלָּה. וּמְטָה כָּלפִי חוֹבָה לְרַשְׁעִים, לְדוֹן אוֹתָם בְּגַבְוֵרָה לְדִין כְּפִי
מַעֲשֵׂיהֶם. וּבְעֲמוּד הָאֲמָצֵעִי מְאָרִיךְ עַל הַבִּינּוּנִיִּים. וְזֹהוּ אוֹת ש'.

שְׁלִישִׁי גוֹנֵי הַקִּשְׁתֵּי – אוֹת בְּרִית הַקִּשְׁתֵּי, בֵּת יַחֲדָה, שַׁבָּת
הַמְּלָכָה. וַיֵּשׁ לָהּ שֵׁשׁ מִדְּרָגוֹת תַּחַת שְׁלֹשׁוֹנָה, שֶׁהֵם
שֵׁשׁ יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה שְׁכִלּוּלִים בְּמִטְטְרוֹן, וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר, (שְׁמוֹת כג)
שֵׁשׁ יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיךָ. אֲבָל בֵּת יַחֲדָה הִיא שַׁבָּת לָהּ, הָעוֹשֶׂה
בָּהּ מְלָאכָה יוֹמֵת.

יְהוָה נִקְרָא בְּצִרוּף אוֹת ה' אַחֲרוֹנָה, וּמִצַּד זֶה יֵה"ו לְיָמִין, שֶׁהִיא ה'
שְׁלֵמוֹת שְׁלוֹ. וְכֵן לְכָל צַד מִשְׁשֵׁה צְדָדִים: יְהוּ, הוּי, וִיָהּ, יוּהּ,
הוּי, וְהִי. שֶׁהֵם שְׁמוּנָה עֲשֵׂרָה אוֹתוֹת שְׁכִלּוּלוֹת בְּצַדִּיק חֵי הָעוֹלָמִים.
וְהִיא רְבִיעִית הַהֵינן בְּכָל צַד.

וְהִיא אוֹת ה"א, מִצַּד שֶׁל שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ, יו"ד ה"א וָא"ו. יו"ד בְּחֶסֶד,
ה"א בְּגַבְוֵרָה, וָא"ו בְּתִפְאָרֶת. כְּשִׁשׁוּלֵט הַט"ל הַזֶּה, אֶסְרוּ
חֲכָמִים אַרְבָּעִים מְלָאכּוֹת חֶסֶר אַחַת. וְנִקְרָאוֹת אֲבוֹת מְלָאכּוֹת, עַל שֵׁם
שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אֲבוֹת שְׁשׁוּלֵט עַלֵּיהֶם ט"ל, שֶׁהוּא אַרְבָּעִים חֶסֶר אַחַת.

וּבִאֲלוֹ אַרְבָּעִים מְלָאכּוֹת חֶסֶר אַחַת, הִכָּה עֲשָׂר מְלָקִיּוֹת לְאָדָם, וְעֲשָׂר
לְחַוָּה, וְעֲשָׂר לְנִחָשׁ, וְתִשְׁעַ לְאָרְצָן. וּמִשׁוּם שֶׁט"ל שׁוּלֵט
בְּשַׁבָּת, שֶׁהִיא אוֹת ה', לְכֵן אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת. וְזֶה הַט"ל אֵינוֹ כְּמוֹ
הַט"ל שֶׁל יוֹם חַל, מִצַּד שֶׁל עֶבֶד מְטְטְרוֹן, שֶׁהֵן אַרְבָּעִים מְלָאכּוֹת
חֶסֶר אַחַת: הַזּוֹרֵעַ וְהַחוֹרֵשׁ וְכוּ'.



זָקֵן זָקֵן, הַשְּׂכִינָה נִקְרָאת אֶרֶץ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה סו) וְהָאֶרֶץ הִדָּם רִגְלִי. מִצַּד הַחֹסֵד נִקְרָאת מִים, וּמִצַּד הַגְּבוּרָה נִקְרָאת אֵשׁ, וּמִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי – אֲוִיר. וְהִיא אֶרֶץ, קִרְקַע לְכֻלָּם.

וּמִשׁוּם שֶׁנִּשְׁמָה יִתְרָה מִתְּפַשְׁטָה בַּשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא שְׁבֵת הַמַּלְכָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קג) וּמַלְכוּתוֹ בְּכֹל מְשָׁלָה – מִשָּׁם הִיא נִעֲשִׂית מַלְכוּת, שֶׁשְׁלִיטְתָּהּ עַל הָאֶרֶץ וְעַל אֵילָנוֹת וְזֵרְעִים (וְהָרִים וְאֲבָנִים). וּמִשׁוּם שְׁאִילָן הַחַיִּים, שֶׁהִיא נִשְׁמָה יִתְרָה בַּשְּׁבֵת, בָּהּ תוֹלְדוֹת שְׁלָה – יֵשׁ בָּהּ מְנוּחָה לְאֶרֶץ, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה.

וּמִשׁוּם שֶׁהַשְּׂכִינָה הָעֲלִיוֹנָה הַתְּפַשְׁטָה בְּאֶרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר עָלֶיהָ (במדבר יט) פָּרָה אֲדָמָה תִּמְיָמָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל, לְכֵן אָסוּר לְחַרֵּשׁ בַּשְּׁבֵת. וְחֲרִישָׁה בְּשׂוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכט) עַל גְּבֵי חֲרָשׁוֹ חֲרָשִׁים. וְהַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא פָּרָה אֲדָמָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. תִּמְיָמָה – מִצַּד הַחֹסֵד, שֶׁהִיא מְדַרְגָּה שֶׁל אֲבָרָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית יז) הַתְּהַלְּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם – מִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל – מִצַּד הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא חֲרוֹת הַכֹּל, בְּמָקוֹם שֶׁהִיא שׁוֹלְטָת, (במדבר א) וְהִזְרֵה קִרְבֵי יוֹמָת, אֵין רְשׁוֹת לְצַד הָאֲחֵר לְשַׁלֵּט, לֹא שְׁטֵן, וְלֹא מְשַׁחִית, וְלֹא מְלֹאֵף הַמּוֹת, שֶׁהֵם מִצַּד הַגִּיּוֹנָם.

וּמִשׁוּם זֶה בִּימֵי הַחַל אֲוִמְרִים יִשְׂרָאֵל, (תהלים עח) וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עֹן וְלֹא יִשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ וְגו'. מִשׁוּם שְׁבִימֵי הַחַל הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּאֵלוֹ הַקְּלָפוֹת שֶׁל מִיתָה וְדִין. וּבַשְּׁבֵת מִתְּפַשְׁטָה מֵהֶם, בְּגִלְל שְׁעֵץ הַחַיִּים שֶׁהוּא בֶן י"ה, י"ו, מִתְּחַבֵּר בְּאוֹת ה"א. בְּזִמְן הַהוּא מְנוּחָה נִמְצָאת לְאוֹת ה"א, וְכֹל מֵה שֶׁהוּא מִתְּחַתֶּיהָ, וְלֹא צָרִיךְ לֹמַר בָּהּ וְהוּא רַחוּם. וּמִי אֵלוֹ (שְׁתַּחֲתִיָּה)? תַּחַת י" יִשְׂרָאֵל. וְכֹל מָקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִמְצָאִים, שְׁמִירָה נִמְצָאת וּמְנוּחָה.

וּמִשׁוּם זֶה אָסוּר לְחַרֵּשׁ בְּאֶרֶץ וְלַעֲשׂוֹת בָּהּ גְּמוֹת, שֶׁנִּעֲשָׂה כְּאֵלוֹ עָשָׂה פָּגָם בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא שְׂכִינָה. וְאָסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֻלָּם שֶׁל הָאֶרֶץ בַּשְּׁבֵת, וְאֵפְלוֹ לְטַלְטֵל אֶבֶן וְלֹא דָבָר, אֲלֹא כְּלֵי סֵתֶם, שֶׁיְהִיָּה מְנוּחָה לָהֶם בְּזִכּוֹת הַשְּׂכִינָה שֶׁנִּקְרָאת אֶבֶן, שְׁפָתוֹב בָּהּ (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבָּה – בַּתְּפִלָּה, עֲמִידָה הִיא לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּגִלְלָהּ יֵשׁ לָהֶם קִיּוּם בְּעוֹלָם, וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שם מט) מִשָּׁם



רָעָה אָבֶן יִשְׂרָאֵל. (זכריה ג) עַל אָבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינַיִם. (תהלים קיח) אָבֶן
מְאֹסוּ הַבּוֹנִים.

וּמִשׁוּם זֶה נֶאֱמַר, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁבְתָּ לַעֲשׂוֹת אֶת
הַשִּׁבְתָּ לְדוֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. צְרִיף לְשֹׁמֵר אוֹתָהּ בְּדִירְתָם,
שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִרְשׁוֹת הַיְחִיד לְרְשׁוֹת הָרַבִּים. וְזֶהוּ שִׁבְאַרְוֵהוּ בְּעַלִּי
הַמְּשֻׁנָּה, יֵצִיאוֹת הַשִּׁבְתָּ שְׁתֵּים שֶׁהֵן אַרְבַּע, הוֹצֵאָה מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת,
וְהַכְּנָסָה גַם כֵּן יֵצִיאוֹת קוֹרָא לָהּ. וְאֵלוּ הֵם סְמָאֵל וְנַחֲשׁ, צְרִיכִים
יִשְׂרָאֵל לְשֹׁמֵר עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא יִכְנָסוּ לְדִירָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא רְשׁוֹת
הַיְחִיד. מִי רְשׁוֹת הָרַבִּים? חֲלָלָה שִׁפְחָה זּוֹנָה נְדָה גּוֹיָה, רְשׁוֹת שֶׁל
סְמָאֵל וְנַחֲשׁ, וְשִׁבְעִים מְמַנִּים שֶׁל הַעַמִּים.

וּבַחֲבוּר הַקְּדָמוֹן, אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׁמִי – זְרוּעַ יְמִין בִּירֵךְ שְׁמָאֵל.
אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עִם דְּבָשִׁי – יַעֲקֹב בְּרַחֵל. שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֲלָבִי
– זְרוּעַ שְׁמָאֵל בִּירֵךְ יְמִין. זְרוּעַ יְמִין בִּירֵךְ שְׁמָאֵל, הֵם חֶסֶד עִם הוֹד.
יַעֲקֹב בְּרַחֵל – הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי בְּמַלְכוּת. זְרוּעַ שְׁמָאֵל בִּירֵךְ יְמִין –
גְּבוּרָה בְּנִצָּח.

וּמִדְּוַע שְׁתֵּי מִדּוֹת שֶׁלוֹ כֶּף? אֵלֶּא הַסּוּד שֶׁנֶּאֱמַר כָּאֵן, דּוּד אָמַר כָּאֵן,
(תהלים קלב) כִּהְיִיף יִלְבָּשׁוּ צְדָק וְחִסְדֵיךָ יִרְנְנוּ. וְנֶאֱמַר שָׁם,
וּלְוִיִף צְרִיף הָיָה לוֹ לֹמַר! אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין דְּרֵךְ לְשִׁנּוֹת
מִדּוֹתֵי, אֵלֶּא אַחַר שֶׁהִזְמַנְתִּי אוֹתִי, יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ. וּמִכָּאֵן
לְמִדְּנֹו, שִׁבְעַל הַבֵּית שְׁמִזְמִין אֶפְלוֹ לְמַלְךָ, יֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֹו.
וּמִשׁוּם זֶה בְּאַרְוֵהוּ, כָּל מָה שֶׁאֹמַר לָךְ בַּעַל הַבֵּית עֲשֵׂה, חוּץ מִצָּא.
וְעַם כָּל זֶה שֶׁסּוּד זֶה יָפָה הוּא, הָרִי כְּתוּב (מלאכי ג) אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי,
וּבְכָל הַקְּרִבְנוֹת לֹא כְּתוּב בָּהֶם אֵלֶּא לִיהוָה, וְאֵיךְ יִכּוֹל לְהִיּוֹת שִׁשְׁנָה
מִדְּרָגוֹת שֶׁל שְׁמוֹ בְּקְרִבְנוֹת?

אֵלֶּא, אֲרִיתִי מוֹרֵי – יוֹצֵר אוֹר. עִם בְּשָׁמִי – אֶהְבֵּת עוֹלָם. אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי
– שָׁמַע יִשְׂרָאֵל. עִם דְּבָשִׁי – בְּרוּךְ שָׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם
וָעֵד. שְׁתִּיתִי יַיִן – וְהָיָה אִם שָׁמַע, עַד וַיֹּאמֶר. עִם חֲלָבִי – מִן וַיֹּאמֶר
עַד אָמַת. אֲכָלוּ רַעִים – ג' רֵאשׁוֹנוֹת, וְג' אַחֲרוֹנוֹת. שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים
– שְׁאָר בְּרִכּוֹת הַתְּפִלָּה.

וּבַחֲבוּר הַקְּדָמוֹן, סֵתֵר הַקְּרִבְנוֹת – פָּרִים וּכְבָשִׁים וְעִתּוּדִים וְעִזִּים,
הֵם אַרְבַּעָה, פָּנֵי שׁוֹר, פָּנֵי נֶשֶׁר וְגו', שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי
יוֹנָה. וְצְרִיף לְפָרֶשׁ. אֲרִיָּה יוֹרֵד לְגַבֵּי שׁוֹר, שֶׁהוּא שְׁמָאֵל, לְקֶשֶׁר חֶסֶד



בגבורה. אדם יורד לגבי נשר, דרגה של יעקב. ומשום זה בארוהו בעלי המשנה, תאר פניו של יעקב היה תאר פניו של אדם הראשון. ומי גרם שיעלה ויקרא ישראל, שכתוב (בראשית לב) לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל יהיה שמך? שיהיה ישראל עקר להבדיל ביניהם.
(ע"כ רעיא מהימנא).

ועשירית האיפה (במדבר כח), מדוע? אלא עשירית האיפה, כנגד כנסת ישראל, שהיא העשירית שבמדרגות, וצריכה להנתן בין שתי זרועות, והיא סלת הלחם, והיא לחם. ומשום שהיא לחם, לא הפקד על לחם של חמשת המינים, שהם חטה, ושעורה, ושיפון וכו', ממנה של העולם. ולא שם ממנה עליהם, אלא הקדוש ברוך הוא לבדו.

ומשום זה מי שמזלזל בלחם וזורק אותו בארץ, עניות רודפת אחריו. וממנה אחד הפקד על זה, והוא רודף אחריו לתת לו עניות, ולא יוצא מן העולם עד שיצטרף לבריות. ועליו כתוב, (איוב טו) נדד הוא ללחם איה. נדד הוא, וילך מטלטל, וגולה ממקום למקום, ללחם איה הוא. ואין מי שישגיח עליו. זהו שכתוב איה מי שירחם עליו, משום שלא ימצא.

רעיא מהימנא

ובחבור הקדמון, אמר הרועה הנאמן, ומה מי שמזלזל בפרורים של הלחם וזורק אותם במקום שלא צריך כף - כל שפן מי שמזלזל בפרורים של המח, שהם טפות הרע, שזורק אותם בארץ, שנאמר בהם (בראשית ו) כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. או שזורק אותם בנדה, או בכת אל נכר, או בשפחה או בזונה. וכל שפן וכל שפן מי שמזלזל בפרורים של הלחם של התורה, שהם קוצי האותיות ותגי האותיות, שנאמר עליהם, כל המשתמש בכתר - יחלף.

וכף שפן מי שמוסר סודות התורה, וסתרי קבלה, וסודות מעשה בראשית, או סתרי האותיות של השם המפורש לאנשים שאינם הגונים, ששולט עליהם יצר הרע, אשה זונה, שנאמר עליה (משלי ו) כי בעד אשה זונה עד כפר לחם. ואין לחם אלא כ"ב אותיות התורה. ואין כפר אלא אפלו הלכה אחת. (ועוד רעיא מהימנא).



וּבַחֲבוּר הַקְדָּמוֹן לֹא גִלָּה סוּד בְּאוֹתָם פְּרוּרִים אֶלֶּא בְּדֶרֶךְ פִּשְׁט, וְלֹא נִתַּן בָּהֶם שְׁעוּר. אֲבָל בְּאַרוּהוּ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, שֶׁשְׁעוּר שֶׁל פְּרוּרִים כְּזִית לְפָחוֹת, כָּל שָׁכַן אִם הֵם כְּבִיצָה. שֶׁבְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה דִקְדָּקוּ עֲלֵיהֶם, עַד כְּזִית עַד כְּבִיצָה לְבָרֶךְ עֲלֵיהֶם.

וְדֶרֶךְ סוּד, א"ח - הוּא תִשְׁעָה פְּרוּרִים, שְׁלֹשָׁה לְכָל כּוּוֹן, שְׁלֹשָׁה מִן אַרְבָּעָה - שְׁנַיִם עָשָׂר. ד' הִיא הַשְּׁלֵמוֹת, לְהַשְׁלִים בָּהּ עֲשָׂרָה. וְלְהַשְׁלִים אַרְבָּעָה, שֶׁהֵם יְהוָה. מָהֶם עֲשָׂרָה? אֵלּוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. קוֹץ שֶׁל אוֹת ד' מֵאַחַד, שְׁעוּרָה בְּכִזִּית. " מֵהַיְו"ה, שְׁעוּרָה כְּבִיצָה.

הִיא ד', שְׁלֵמוֹת הַמְּרַכְבָּה שֶׁל אָדָם וְשְׁלֵמוֹת שֶׁל אַרְבַּע פְּנִים שֶׁל אָדָם. וּמִשׁוּם זֶה (במדבר ו) יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ. וּבְאַרוּהוּ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, וְהָרִי כְּתוּב (דברים י) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים. אֶלֶּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא אָמַרְתִּי לָהֶם (שם יא) וְאַכְלֹתָ וְשִׁבַּעְתָּ? וְהֵם דִקְדָּקוּ עֲלֵיהֶם, עַד כְּזִית אוֹ עַד כְּבִיצָה, וְאִיךָ לֹא אִשָּׂא לָהֶם פָּנִים! וְחֻכְמֵי הַמְּשָׁנָה וְהָאֲמוּרָאִים, כָּל הַתְּלִמוּד שֶׁלָּהֶם עַל סוּדוֹת הַתּוֹרָה סִדְרוּ אוֹתוֹ.

קָם הָרוּעָה הַנְּאֻמָּן, וְהָרִים יָדָיו לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁכַנְתּוּ, וְכָף אָמַר: קִדְּשָׁא בְרִיךְ הוּא, יְהִי רְצוֹן שְׁלָךְ לְתַת לָנוּ מְזוּן שְׁלָם, לְתַקַּן אֶצְלֶךָ וְאַצְלַת הַמְּלָכָה הָעֲלִיוֹנָה, עוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (תהלים כב) כִּי לֵה' הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בְּגוֹיִם. וְלִגְבֵי הַמְּלָכָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ פַּעַם שְׁנִיָּה, (עובדיה א) וְהִיתָה לֵה' הַמְּלוּכָה. לְתַקַּן שְׁלֹחַן שְׁלָם מִכָּל מַעֲדָנִים וּמִכָּל מֵאֲכָלִים.

וְאֲנִי מְזַמֵּן עִמָּךְ לְכָל בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, וְלִבְעֵלֵי הַמְּקָרָא, וְלִבְעֵלֵי הַתְּלִמוּד, וְכָל שָׁכַן לִבְעֵלֵי סוּדוֹת הַתּוֹרָה שְׁלָךְ, כְּלָה שְׁלָךְ, מְלָכָה קְדוּשָׁה שְׁלָךְ, עֲלִיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַכֹּל בְּרִשׁוֹת שֶׁל עֲלִיוֹן כָּל עֲלִיוֹנִים, אֲדוֹן כָּל הָאֲדוֹנִים, מֶלֶךְ עַל כָּל הַמְּלָכִים שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, שֶׁהוּא יְחִיד בְּלֵי שְׁנַיִ, וְאִין אוֹת וּנְקֻדָּה שֶׁמְשַׁתְּפֶתֶת עִמוֹ, וְלֹא שְׁנוּי גּוֹנִים שֶׁל אֲנָשִׁים. שֶׁהוּא בְּעַל כָּל הַמְּפִתְחוֹת שֶׁל סוּדוֹת הַהֲוִיּוֹת, וְשִׁמוֹת וְכַנּוּיִים, וְכָל סוּדוֹת הַגְּנוּזִים שֶׁל הַחֻכְמָה, שֶׁתְּפַתַּח אוֹתָם כְּלָם לְכַבּוּדָּךְ, עֲלִיוֹן עַל כָּל הָעֲלוֹת. אֲנִי מִתְחַנֵּן לְפָנֶיךָ שֶׁתְּפַתַּח אוֹתָם לְכַבּוּדָּךְ, שֶׁכַּבּוּדָּךְ הוּא מֵאֲבִי וְאֲמִי שֶׁבְּשָׁמַיִם, וְאֵב שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִם



שְׁלָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי א) וְאֵל תִּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, וְעַמְּךָ אֵין שִׁתֶּף שָׁל אִם בְּעוֹלָם.

קָם זְמַן שְׁנַי וְאָמַר, בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, נְשָׁמוֹת וְרוּחוֹת וּנְפָשׁוֹת שְׁלָכֶם, הִתְעוֹרְרוּ כְּעַת כְּלָכֶם וְהִעֲבִירוּ שָׁנָה מִכֶּם, שֶׁהִיא וְדַאי מְשָׁנָה, דְּרַף פָּשֵׁט שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה. שְׁאֲנִי לֹא עוֹרְרָתִי בְּכֶם אֶלָּא בְּסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁאַתֶּם בְּהֶם (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן.

פָּתַח וְאָמַר, הָרִי בְּאֶרְוֵהוּ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְכַרֵּךְ. וְעוֹד בְּאֶרְוֵהוּ, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּה' מִן הַמוֹצֵיא. וְשִׁתִּי ה' הֵן כִּנְגֵד שִׁתִּי הִלְחֵם. שִׁתִּי כִפְרוֹת שֶׁל הַשֶּׁבֶת. אוֹת י' הִיא כְּבִיצָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וּמִיָּהוּ בַּעַל הַבַּיִת שְׁבוֹצֵעַ? זֹו אוֹת ו'.

בֵּין כֶּף הִנֵּה זֶקֶן הַזְּקֵנִים הִזְיָה יוֹרֵד אֶצְלוֹ וְאָמַר, רוּעָה נֶאֱמָן, חֲזוּר בָּךְ, שְׁהָרִי לְחֵם הוּא אוֹת ו', שִׁתִּי כִפְרוֹת שָׁלוֹ, כְּמוֹ שְׁאַמְרַת הֵן אוֹתִיּוֹת ה' ה'. וְדַאי אוֹת ו' הִיא כִּנְגֵד יַעֲקֹב, ה' ה' כִּנְגֵד לֵאָה וְרַחֵל. י' כְּבִיצָה לְכָל אֶחָד.

אָמַר לוֹ, זֶקֶן זֶקֶן, וְהָרִי בְּכֶמָה מְקוֹמוֹת בְּאֶרְוֵהוּ, שִׁיעֲקֹב הוּא בַּעַל הַבַּיִת, וְיוֹסֵף אוֹרַח, שְׁמִדְרַגְתּוֹ יְסוּד חֵי הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל ח"י בְּרֻכּוֹת הַתְּפִלָּה, וּמִשׁוּם זֶה אָמְרוּ עֲלָיו, (משלי י) בְּרֻכּוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. אָמַר לוֹ, כֶּף הוּא, וְהַכֵּל אֵמֶת. כָּל סוּד בְּמְקוֹמוֹ, מַה שְׁאֲנִי אִמְרָתִי וּמַה שְׁאַתָּה אִמְרָתִי. אֲכַל זֶה שְׁבוֹצֵעַ אֶת הִלְחֵם מִיָּהוּ?

אָמַר לוֹ, זֶקֶן, אִתָּהּ בְּדַמּוֹתוֹ, וְזֶה שֵׁם יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, וְזֶה אָדָם שֶׁל הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהַפְּנִים שָׁלוֹ יְהוָה. וּמִשׁוּם זֶה ו' - לְחֵם, שֶׁהֵן ה' ה'. וְשַׁעוֹר שְׁקִבְעוֹ כְּזִית וְכְבִיצָה, הָרִי נִתְבָּאָר כְּזִית בְּאִיזָה שֵׁם מְשַׁעְרִים, שְׁהָרִי בְּאֶרוֹ חֲכָמִים שְׁאֵין עוֹשִׂים מְצוֹת חֲבִילוֹת, אֵף כָּאֵן לֹא נוֹתְנִים שְׁנַי שַׁעוֹרִים בְּאוֹת י', לְהִיּוֹת כְּזִית וְכְבִיצָה. אֶלָּא שִׁתִּי אֶלְפָּא בִּיתוֹת הֵן, יֵשׁ י' עֲלִיוֹנָה, וְיֵשׁ י' קִטְנָה. י' מִן יְהוָה - עֲלִיוֹנָה. י' מִן אֲדָנִי - קִטְנָה. וְאֵלוֹ הַשִּׁתִּים, אַחַת בְּכְזִית וְאַחַת בְּכְבִיצָה, בְּסוּד זֶה הַשְּׁלוּב יֶאֱהוּדוֹנָהּ. בָּא הַזֶּקֶן וְנִשְׁקַל לוֹ.

בֵּין כֶּף קָם הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, פָּתַח וְאָמַר, וְדַאי כְּעַת מִתְחַבְּרִים (משלי ל) מַה שָּׁמוּ וּמַה שָּׁם בְּנוֹ. שְׁמַחוּ הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ, אֲשַׁרְיוּ מִי שְׁזוּכָה לְאֶכֶל מִהִלְחֵם הַזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (משלי ט) לִכְנוּ לְחַמּוֹ בְּלַחְמִי, וְאֲשַׁרִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ויקרא כב) מִלְחָם אָבִיָּה תֹאכֵל. (שם) וְכָל זֶר לֹא



יאכל בו. שהקדוש ברוך הוא בו נאמר, (מלאכי ב) הלא אב אחד לכלנו. והנפש שעוסקת בתורה – מלחם אביה תאכל.

ומי גרם לה שאוכלת מלחם אביה? משום שחזרה בתשובה ונאחזת (ומתחדשת) כנעוריה. זהו שכתוב (ויקרא כב) ושבה אל בית אביה כנעוריה, כמו (איוב לג) [ו]ישוב לימי עלומיו. כמו האילן שקצצו אותו ומתחדש בשרשיו. וזהו סוד של מי שמת בלי זרע.

ועוד יש סוד אחר, שלבסוף יבוא בגלגול ויתחדש כמזמן קדמון. וזהו אלמנה וגרושה, שהתגרשה מגן עדן, ומשום זה נקראת גרושה, כמו (בראשית ג) ויגרש את האדם. ומה גרם לה? משום שזרע אין לה, שמת בלא בנים. ושבה אל בית אביה כנעוריה, ששבה בעולם הזה באותו נער בן היבם, וזהו ושבה אל בית אביה כנעוריה. ולבסוף שזכתה לזרע – מלחם אביה תאכל. וכך לא יאכל בו וגו'. (דברים כה) לא תהיה אשת המת החוצה – לאיש זר.

אמר הרועה הנאמן, הלל ושמאי, שאתם אחד מצד הרחמים ואחד מצד הדין, שהם חסד וגבורה, מדרגות של אברהם ויצחק. ואתם מהגזע שלהם, האספו לכאן אתם ושמונים תלמידים שהיו לו להלל, ואף כך תלמידי בית שמאי, לסעודת המלך.

הרי בארתם, אתם והחברים שעמכם, בעלי הוראות, שבארתם אין הבוצע רשאי לאכל עד שיענו אמן בעלי הסעודה, ואין בעלי הסעודה רשאים לאכל עד שיאכל הבוצע. ודאי כאשר בוצע בעל הבית, ובוצע לאותם בעלי הסעודה, לא לכלם משער שעור אחד, שאין דרך אלו הבוצעים לבצע בשוה, שלפעמים נותן לזה כפיצה, ולזה כזית.

וכאשר עונים אמן על בציצה זו, קדם שיאכל בעל הבית, מחברים שני שעורים כאחד ככזית וכפיצה, שלוב יאהדוניהי – אמן זה אינו על האכילה, אלא על הבציצה. לאחר שאלו השעורים מצטרפים באמן, יאכל בעל הבית. וזהו (שיר השירים ה) אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי. ואחר כך – אכלו רעים שתו ושכרו דודים. אכלו רעים – בעלי הסעודה. שיהיו הבנים בדמות אבותם.

הרי כאן לחם בשתי ככרות, ושעורו – כזית וכפיצה. מהו לחם הפנים של שלחן המלך? אלא זה פרושהו, שיש לו שתיים



עֲשֶׂה פָּנִים. וּמֵהֵן? אֵלָּא הֵן אַרְבַּע פָּנִים שֶׁל אַרְיָה, אַרְבַּע פָּנֵי שׁוּר, אַרְבַּע פָּנֵי נֶשֶׁר. וְהֵם (במדבר ו) יְבָרְכֶךָ יְהוָה. יָאֵר יְהוָה. יִשָּׂא יְהוָה.

וּמִנֵּין לָנוּ שְׁלָחַם הַפָּנִים הוּא מִשְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ? שְׁכַתוּב (יחזקאל מא) וַיִּדְבַר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה. ז"ה - גִּימְטְרִיא שְׁתִּים עֲשָׂרָה פָּנִים. וְאֵף כֶּף, מִי שֵׁשׁ לוֹ, צָרִיךְ לְתַקֵּן וּלְסַדֵּר עַל שְׁלַחַן אַרְבַּע כְּפֻרוֹת בְּכָל סְעוּדָה שֶׁל שִׁבְת, לְשֵׁשׁ סְעוּדוֹת - שְׁתִּים עֲשָׂרָה פָּנִים.

וְאֵם תֹּאמַר שְׂאִינָם אֵלָּא שֵׁשׁ מֵהַתּוֹרָה, מִשּׁוּם לָחֵם מִשְׁנָה - אֵלָּא לֹא נוֹכַל לְהַזְכִּיר שֵׁשׁ בְּלֵי חֲבֵרוֹ. ו' ו', שֵׁשׁ מְלַמְעָלָה לְמַטָּה, וְשֵׁשׁ מְלַמְטָה לְמַעְלָה, כְּנֶגֶד שֵׁשׁ מִדְּרָגוֹת שֶׁל הַכֶּסֶף הַעֲלִיּוֹן וְשֵׁשׁ מִדְּרָגוֹת שֶׁל הַכֶּסֶף הַתַּחְתּוֹן. שֵׁשׁ בְּהַסְתֵּר, וְשֵׁשׁ בְּגִלּוּי. (דברים כט) הַנְּסַתְרַת לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַגְּלַת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם.

וְלַחֲמֵי תוֹדָה הֵם אַרְבָּעִים חִלוֹת. עֲשָׂרָה רְקִיקִין, עֲשָׂרָה רְבוּכִין, עֲשָׂרָה שֶׁל חֲמֵץ, עֲשָׂרָה שֶׁל מֶצֶה. הָרִי הֵם אַרְבָּעִים. כְּנֶגֶד אוֹת י' מִן יְהוָה, ד' פָּנֵי אָדָם. י' מִן יְהוָה, ד' פָּנֵי אַרְיָה. י' מִן יְהוָה, ד' פָּנֵי שׁוּר. י' מִן יְהוָה, ד' פָּנֵי נֶשֶׁר. זֶהוּ תַקּוּן רֵאשׁוֹן שֶׁל שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם עֲשָׂרָה דְבָרִים שְׂצָרִיךְ אָדָם לְהַנְהִיג בְּשְׁלַחַן הַשִּׁבְת.

אָחָד - לְתַקֵּן שְׁלַחַן כָּמִי שְׂאוּכַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שְׁכַתוּב זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה. שְׁנֵי - נְטִילַת יָדַיִם עַד שְׁעוֹר שְׁגָזְרוּ חֲכָמִים, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה קְשָׁרִים שִׁבְהֵם אַרְבָּעָה עֶשֶׂר פְּרָקִים. וְאֵף כֶּף אַרְבָּעָה עֶשֶׂר פְּרָקִים הֵם שֶׁל יָד שְׂמָאל. וְהֵם שְׂמוּנָה וְעֶשְׂרִים פְּרָקִים. כְּנֶגֶד נֶאֱמַר כ"ח יְהוָה, שֶׁהֵם שְׂמוּנָה וְעֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת שֶׁל פְּסוּק רֵאשׁוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, שְׁנַאֲמַר בָּהֶם (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל גַּא כַח יְהוָה.

וְעֶשֶׂר אֲצָבָעוֹת רּוּמְזוֹת לְעֲשָׂרָה מְאָמְרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. וּמִשּׁוּם זֶה בְּאֵרוֹ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מִי שְׂמַזְלִיז לְבַטֵּל יָדַיִם, נֶעְקַר מִן הָעוֹלָם. מִדּוּעַ? מִשּׁוּם שֵׁשׁ בָּהֶם סוּד שֶׁל עֲשָׂרָה מְאָמְרוֹת וְשְׂמוּנָה וְעֶשְׂרִים אוֹתִיּוֹת שִׁבְהֵם נִבְרָא הָעוֹלָם.

הַקְּדוּשָׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא עוֹלָמוֹת וְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּסוּד הַתּוֹרָה



סדר הלימוד ליום כט אייר [יום 236 בשנה]

שְׁלִישִׁי – כּוּס שֶׁל בְּרָכָה שֶׁתִּקְנֶנּוּ בּוֹ עֲשֶׂרָה דְּבָרִים: הַדְּחָה וּשְׂטִיפָה. עֲטוּר. עֲטוּף. חֵי. מְלֵא. מְקַבְּלוּ בְּשִׁתֵּי יָדָיו. וְנוֹתְנוּ בְּיָמֵינוּ. וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ. וּמַגְבִּיחוֹ מִן הַקְּרָקַע טַפַּח. וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתְנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתוֹ.

וּבְדַרְדָּר סוּד, כּוּס (דְּבָרִים לֵג) מְלֵא בְּרַכַּת ה'. כּוּס בְּגִימְטְרִיא אֱלֹהִים, וּמִשֵּׁם הַנְּשֻׁמָּה, שֶׁהִיא עַל שְׁמוֹ – כּוּס. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים קטז) כּוּס יִשׁוּעוֹת אֶשָׂא. מִי נִקְרָא יִשׁוּעוֹת? חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת, שֶׁהֵן כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁל כּוּס, שֶׁהוּא שֵׁם אֱלֹהִים חַיִּים שֶׁהִבִּינָה מִתְפַּשֵּׁטת בָּהֶם לְחֲמֵשִׁים שְׁעָרִים. ה' פְּעָמִים עָשׂוּ, בְּאוֹת י', שֶׁהוּא עֲשֶׂרָה דְּבָרִים שֶׁתִּקְנֶנּוּ חֲכָמִים בְּכוּס, שֶׁהוּא אֱלֹהִים חַיִּים, חֲמֵשׁ אוֹתוֹת בְּחֶשְׁבוֹן ה'. וּבִבְאָרוֹ, בְּכוּס שֶׁצָּרִיךְ הַדְּחָה וּשְׂטִיפָה. הַדְּחָה מִבְּחוּץ, וּשְׂטִיפָה מִבְּפָנִים. וְסוּד הַדְּבָר – שֶׁיְהִי תוֹכוֹ כְּבָרוֹ. מִי שֶׁזָּכָה לְנִשְׁמָה מְכוּס זֶה, לְהִיּוֹת נִשְׁמָה טְהוֹרָה מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ. וְסוּד הַדְּבָר – (ויקרא טז) וְטָהְרוּ וְקִדְּשׁוּ. טָהְרָה מִבְּפָנִים, וְקִדְּשָׁה מִבְּחוּץ. וּמָה כּוּס אֵין טָהְרָתוֹ וְקִדְּשׁוֹ מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ בְּלִי מַיִם – אֵף כֵּן הַנְּשֻׁמָּה אֵין טָהְרָתָהּ וְקִדְּשָׁתָהּ מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ בְּלִי תוֹרָה. וּמִשׁוֹם זֶה אָמַר רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, מִי שֶׁאֵין תוֹכוֹ כְּבָרוֹ לֹא יִכְנַס לְבֵית הַמְּדַרְשׁ. בְּגַלְל שֶׁאֵין הוּא מַצַּד עֵץ הַחַיִּים, אֶלֶּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע.

עֲטוּר – פְּרָשׁוּהוּ מְעֻטְרוֹ בְּתַלְמִידִים. וְדַרְדָּר סוּד – ה' הִיא כּוּס, מְעֻטְרוֹ בְּתַלְמִידִים בְּאוֹת י', שֶׁהִיא עֲטָרָה עַל ה'. עֲטוּף – צָרִיךְ לְעֲטוּף רֵאשׁוֹ בְּגַלְל שֶׁהַשְּׂכִינָה עַל רֵאשׁוֹ. שְׁכָךְ פְּרָשׁוּהוּ בְּעַלֵּי הַמְּשָׁנָה, אֲסוּר לְתַלְמִיד חֲכָם לְהֵלֵךְ ד' אֲמוֹת בְּגַלְוֵי הָרֵאשׁ, מִשׁוֹם (ישעיהו ו) מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. כָּל שֶׁפֶן בְּבְרָכָה וּבְהַזְכָּרַת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁאֲסוּר לְהִיּוֹת בְּגַלְוֵי הָרֵאשׁ.

שְׂאוֹת י' מִן יְהוָה הִיא שֶׁהַתְּעַטְפָה בְּאוֹר, וְנִעְשְׂתָה אֲוִיר. (וְזֶהוּ אֲוִיר שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִחֻכְמִים) מִשׁוֹם שְׂאוֹת י', שֶׁהִיא חֲכָמָה, בְּאֲוִיר, וְזֶהוּ אֲוִיר שֶׁהַתְּעַטְפָה בּוֹ כְּשֶׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים קד) עֲטָה אֲוִיר כְּשֶׁלְּמָה. וְזֶהוּ (בראשית א) יְהִי אֲוִיר – יְהִי אֲוִיר. וּפְרָשׁוּהוּ בְּעַלֵּי סוּדוֹת הַתּוֹרָה, בְּטָרָם שֶׁנִּתְהַוְּהוּ כָּל דְּבָר, נִתְהַוְּהוּ הַהִיּוֹת. וּמִשׁוֹם זֶה נֶאֱמַר יְהִי אֲוִיר וְיְהִי אֲוִיר, שֶׁהִיא מְזֻמָּן קִדְמוֹן.



חי – פְּרָשׁוּהוּ חַי מִן הַחֲבִית. וְדָרַךְ סוּד – שְׂכִינָה עֲלִיוֹנָה הִיא שְׂמִינִית לְסִפִּירוֹת מִמָּטָה לְמַעְלָה, וּמִשׁוּם זֶה נִקְרָאת אוֹת ח', וְנֶאֱמַר בָּהּ (משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וְזֶהוּ חֲבִית: ח' בַּי"ת. וּמִשׁוּם שֶׁהִיא חַיִּים, שְׂכָתוֹב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ, הַיֵּין מִשָּׁם הוּא חַי. וְזֶהוּ יֵינָה שֶׁל תּוֹרָה. מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ נִקְרָא חַי. וְעוֹד, צַדִּיק חַי, שֶׁהוּא חַי מִן הַחֲבִית.

יין יֵשׁ מִמֶּנּוּ שְׁנֵי גִוְנִים – לְבָן וְאֶדָם. יֵין גִּימְטְרִיא שְׁבַעִים פָּנִים. הָרִי ע"ב. וּכְנֻגַד שְׁנֵי גִוְנִים שֶׁל הַיֵּין, הוּא זְכוֹר וְשִׁמּוֹר שֶׁל שַׁבָּת, וְשְׁבַעִים תְּבוֹת שֶׁל קִדּוּשׁ וַיְכַל"ו – הָרִי ע"ב.

מלא – זֶהוּ שְׂכָתוֹב כּוֹס (דְּבָרִים לג) מְלֵא בְרַכַּת ה'. וְאִךָ שֶׁהוּא מְלֵא מֵיֵינָה שֶׁל תּוֹרָה. אָדָם כֶּף צָרִיף לְהִיּוֹת שָׁלֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה) אִישׁ תָּם – גֹּבֵר שָׁלֵם, כְּמוֹ (שם לג) וַיָּבֵא יַעֲקֹב שָׁלֵם. כֶּף צָרִיף לְהִיּוֹת נְשֻׁמָּה שְׁלֵמָה, וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ פָּגָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כא) שְׁכָל (אִישׁ) אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב. אִךָ כֶּף אוֹתִיּוֹת אֵלֵם עִם י"ה – הוּא אֱלֹהִים, כְּחֻשְׁבוֹן כּוֹס. (שם י"ה) הוּא מְלֵא, וְהַפֶּךְ אוֹתִיּוֹת אֵלֵם וְתִמְצָא מְלֵא. מְתִי? כְּאֲשֶׁר יֵשׁ שָׁם אוֹתִיּוֹת י"ה. וְהַיֵּינוּ (שְׁמוֹת יז) כִּי יָד עַל כֶּס י"ה. אֲדַנְי חֻשְׁבוֹנוֹ ו"ה. הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי מְלֵא מִשְׁנֵיהֶם, וּמִשׁוּם זֶה שׁוֹרָה עָלָיו אָדָם, שֶׁהוּא שֵׁם מִפְּרָשׁ.

מקבלו בְּשֵׁתִי יָדָיו – כְּמוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהִיָּתָה בְּשְׁנֵי לוֹחוֹת, חֲמֻשָּׁה דְּבָרוֹת בְּלוּחַ אֶחָד כְּנֻגַד חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל יַד יְמִין, וְחֲמֻשָּׁה בְּלוּחַ שְׁנֵי כְּנֻגַד חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת שֶׁל יַד שְׂמָאל. וְנִתְּנָו בְּיָמִין, כְּלוֹמַר בְּיַד יְמִין. וּמִשׁוּם זֶה, שְׁנֵי לוֹחוֹת אֲבָנִים בְּיָדוֹ, וְלֹא בְּיָדָיו. וְזֶהוּ שֶׁמַּעֲיֵד הַפְּסוּק, (דְּבָרִים לג) מִיָּמִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

ונותן עֵינָיו בּוֹ – מִשׁוּם שֶׁכּוֹס זֶה הוּא כְּנֻגַד אֲרָץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דְּבָרִים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ. וְעֵינָיִם שֶׁל מַעְלָה הֵם שְׁבַעִים סְנֵה־דָרִין, וְעַלֵּיהֶם מִשָּׁה וְאֶהֱרֵן. שְׁתֵּי עֵינָיִם עֲלִיוֹנוֹת. אַחַת עֵין יְמִין, וְאַחַת עֵין שְׂמָאל. וְהֵם ע"ב, כְּמִנְיֵן "בֵּינָן". וְזֶהוּ סוּד שֶׁל נוֹתָן בְּכּוֹס עֵינוֹ.

ומגביהו מִן הַקֶּרְקַע טַפַּח – מִשׁוּם שֶׁאוֹת ה' הִיא כּוֹס, צָרִיף לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ בָּאוֹת י', שֶׁהִיא טַפַּח, שָׁבוּ נִפְתַּחַת אוֹת ה' בְּחֲמֻשׁ אֲצַבְעוֹת. וּמִשְׁגָּרוֹ לְאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ בְּמִתְּנָה – מִשׁוּם שֶׁתִּתְּבַרֵךְ אִשְׁתּוֹ,



שְׁהִיא נֶפֶשׁ, שְׁנֵאֲמַר בָּהּ (במדבר יא) נֶפְשָׁנוּ יִבְשֶׁה אֵין כָּל. וּמִתְבַּרְכֶּת
וְעוֹשֶׂה פְרוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית א) תִּדְשֵׂא הָאָרֶץ דְּשֵׂא.

רביעי – לְהִיּוֹת עַל הַשְּׁלַחַן דְּבְרֵי תוֹרָה, שְׁלֵא יִתְקִים בּוֹ כְּדִגְמַת עֲמִי
הָאָרֶץ שְׁנֵאֲמַר עֲלֵיהֶם (ישעיה כח) כִּי כָּל שְׁלַחְנוֹת מְלָאוּ קִיא
צָאָה. אָבֵל בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה פְּרֻשׁוּהוּ, הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר – יִצְפִּין, יִתֵּן
שְׁלַחַן לְצַפּוֹן. הָרִי שְׁלַחַן לְשִׁמְאֵל, שֶׁהוּא דִין, צָרִיף לְקֶשֶׁר בּוֹ הַיָּמִין,
שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, שְׁנִתְנָה מִחֶסֶד, שֶׁהוּא רַחֲמִים, יָמִין ה'.

חמישי – פְּרֻשׁוּהוּ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, שְׁצָרִיף לְהָאָרֶץ עַל הַשְּׁלַחַן בְּגִלְל
עֲנִיִּים. וְסוּד הַדָּבָר – בְּגִלְל הַצְּדָקָה יֵאָרֶץ יָמִין, שְׁלֵא
יִתְקַצְרוּ. כְּמוֹ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֲרִיכוֹת יָמִים בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא לְנִשְׁמוֹת – אִף כִּף הַצְּדָקָה הִיא אֲרִיכוֹת יָמִים לְגוֹף בְּשָׁנֵי
עוֹלָמוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים ל) כִּי הוּא חַיִּיף וְאָרֶץ יָמִיף. כִּי הוּא חַיִּיף
– בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאָרֶץ יָמִיף – בְּעוֹלָם הַבָּא. שְׁעוֹלָם הַבָּא לְגוֹף לְתַחֲתִית
הַמֵּתִים, שְׁאֲחַר שְׁיָקוּם לֹא יָמוֹת. וְכְמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא יִהְיֶה עוֹמֵד, כִּף
הָעוֹלָם הַזֶּה יִהְיֶה עוֹמֵד.

ששי – שְׁלֵא יִהְיֶה גִרְגָּרָן וּבִלְעָן עַל שְׁלַחְנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, כְּמוֹ עֶשׂוֹ
שְׁאֲמַר (בראשית כה) הַלְעִיטָנִי, דְּרִיף הַלְעֵטָה, אֲלֵא דְרִיף טַחֲיִנָּה. אִף
כִּף מִי שְׁמוֹצִיא דְּבוּרִים שֶׁל תְּפִלָּה אוֹ תּוֹרָה מִפִּיו, צָרִיף לְהוֹצִיא אוֹתָם
בְּדְרִיף טַחֲיִנָּה – שְׁלָמִים, וְלֹא בְּהַלְעֵטָה – חֲסָרִים. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בְּגִלְל
סִכְנָה שְׁמָא יִקְדִים קְנָה לְוֶשֶׁט.

שביעי – מִים אַחֲרוֹנִים. וּפְרֻשׁוּהוּ, מִים רֵאשׁוֹנִים מְצוּהָ, וְאַחֲרוֹנִים
חוֹבָה, וְאַמְצָעִים רְשׁוּת. מִים רֵאשׁוֹנִים צָרִיף לְהַגְבִּיָּה
הָאֲצָבָעוֹת כְּדִי שְׁלֵא יִחְזְרוּ מִשְׁקִים וְיִטְמְאוּ אֶת הַיָּדִים. וְיֵשׁ מִהַחֲכָמִים
שְׁאֲמָרוּ, שְׁאַחֲרוֹנִים מְשׁוּם מְלַח סְדוּמִית, שְׁלֵא יִסְמָא אֶת הָעֵינַיִם.
אֲפִלּוּ כִּף הוֹצִיא אוֹתָם מִחוֹבָה. וְסוֹתָרִים הַדְּבָרִים אֶת אֱלוֹ שְׁאֲמָרוּ
עֲלֵיהֶם חוֹבָה, וְאֵין דְּרִיף אָרֶץ לְסוֹתָר דְּבְרֵי הַגְּאוּנִים, (מֵאלוֹ שְׁאֲמָרוּ עֲלֵיהֶם)
אֲלֵא שְׁנֵאֲמַר עֲלֵיהֶם, (דברים יז) עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךְ.

ולא עוֹד, אֲלֵא שְׁאֲמָרוּ עֲלֵיהֶם שְׁלֵשׁ קְדָשׁוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ויקרא יא)
וְהִתְקַדְּשֶׁתָם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים. וְהִתְקַדְּשֶׁתָם – אֱלוֹ מִים
רֵאשׁוֹנִים. וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים – אֱלוֹ מִים אַחֲרוֹנִים. כִּי קְדוּשָׁה – זֶה שְׁמֵן
עֶרֶב. אֲנִי ה' – זוֹ בְּרָכָה. וְאַמְצָעִים, בֵּין גְּבִינָה לְבֶשֶׁר, וּמְשׁוּם זֶה



והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ה'. אשרי העם שאדונם ישים אותם אצלו.

אף כך והתקדשתם – בשעת תשמיש. מים ראשונים שזורע אדם – מצוה. אחרונים, של הנקבה – חובה. ואמצעיים – הרי רומז, וכגבינה תקפיאני. זהו שכתוב (איוב י) הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני. וזהו שבא הרמז בין גבינה לבשר, שנאמר בו (איוב י) עור ובשר תלבישני.

שמיני – לשלשה צריך כוס. מדוע? בינה היא השלישית מעשר ספירות, ממעלה למטה. ומשום זה פחות משלשה לא צריך כוס (ד"א). לשלשה צריך כוס. ובא ברמז – קדשה לך ישלשו. ולא עוד, אלא שהתורה לא יורדת פחות משלשה – כהנים, לויים, ישראלים. תורה, נביאים, וכתובים. בחדש השלישי, ביום השלישי. וזו בינה, יה"ו. ובגללה נאמר, שלש משמרות הו"י הלילה. מלכות, אות ה' רביעית, עליה נאמר, ארבע משמרות הוי הלילה. ואות ש' של שלשה ענפים כנגד שלש משמרות. ואות של ארבע פנים כנגד ארבע משמרות.

תשיעי – כוס של ברכה, רביעית הלג. ושעור שלו לעמת אות ה', רביעית של שם יהו"ה. עשירי – בעשרה אומר נכרך לאלהינו. ושכינה תחתונה היא רביעית ועשירית. רביעית לשם יהוה. עשירית לעשר ספירות, שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וכמה צריך אדם לשמר עצמו שלא לזרק דברים אלו במקום שלא צריך כמו מי שזורק לחם. כל שפן מי שזורק לחם של התורה החוצה משלחנו, שהיא השכינה, שנאמר בה (יחזקאל מא) זה השלחן אשר לפני ה'. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

ובחבור הקדמון, שלשה הם שגורמים רעה לעצמם – שנים בעולם הזה, ואחד בעולם אחר. ואלו הם: מי שמקלל עצמו, שלמדנו, ממנה אחד מפקד לפני האדם, ובשעה שמקלל עצמו אותו האדם, ממנה זה, ושבעים אחרים שממנים תחתיו, נוטלים אותו דבור ואומרים אמן, ומעלים אותה למעלה ודנים אותה, והוא רודף אחריו עד שעושה אותו ומשלם לו אותו דבור.



מי לנו גדול ממשה, שאמר (שמות לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ואמר לצורך, ואף על גב שהקדוש ברוך הוא עשה רצונו, עם כל זה לא נצול מענש, והרי נתבאר שלא נזכר בפרשת ואתה תצוה, ונמחה משם. והרי פרשה זו. מי לנו גדול מדוד המלך שאמר (תהלים ט) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי. מהו בעוד רשע לנגדי? הממנה שהוא המפקד על זה, ולוקח הדבור שהוא לקלקל לו לאדם.

ואחד מי שזרק לחם או פרורים של לחם בקרקע ועושה בו זלזול, כמו שנתבאר. אלו השנים בעולם הזה. ואחד בעולם ההוא – מי שמדליק נר במוצאי שבת טרם מגיעים ישראל לקדשא דסדרא, משום שמחלל שבת, וגורם לאש של הגיהנם לדלק טרם הגיע זמנו. **מקום** אחד יש בגיהנם לאותם שמחללים שבת. כיון שהוא הדליק נר טרם הגיע זמנו, יש ממנה אחד בגיהנם במוצאי שבת, ומבעיר בראשונה לאותו מקום ואומר: זה מקום של פלוני. וכל חיבי הגיהנם מסייעים להבעיר את אותו מקום. אותו ממנה קורא ואומר: (ישעיה כב) הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר ועטף עטה. חיבי הגיהנם אומרים: (שם) כדור אל ארץ רחבת ידים שמה תמות וגו'. משום שהוא גרם להם להשרף טרם הגיע זמנם. הרי לנו שלשה שגורמים רע לעצמם, כמו שנתבאר.

רעיא מהימנא

ויחלם והנה סלם (בראשית כח) – זו התפלה. מצב ארצה, שמתפללים בני אדם אותה בארץ, שהיא השכינה, ומגיעה לשמים, שהוא הקדוש ברוך הוא, שנאמר (מלכים א-ח) ואתה תשמע השמים. וסוד הדבר – (תהלים ח) ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים.

ובזמן שמודיע להם הקדוש ברוך הוא, השכינה שעולה באותה תפלה, מיד – (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו, באותו אדם. כלם פותחים ונפיהם לעמת השכינה באותה תפלה. זהו שכתוב (יחזקאל א) ופניהם ונפיהם פרדות מלמעלה. וזהו עלים – שכינה על נפיהם. וירדים בו, מהו בו? בהקדוש ברוך הוא.

והקדוש ברוך הוא יורד עליהם לעמת השכינה, ומתיחד הקדוש ברוך הוא בו באותה תפלה. שהשכינה היא מצוה



כלולה משם הַיְיָ, יְהוָה היא חַיָּה שְׁלוֹ, ומְצוּה בְּלֹא מַחְשָׁבָה
אֵין לָהּ עֲלֵיהָ.

וּמַחְשָׁבָה היא אָדָם – שֵׁם יו"ד ה"א וָא"ו ה"א, תְּפַאֲרַת, מְצוּה, היא
מְלֻכּוֹת כְּלוּלָה מְאַרְבַּע חַיּוֹת שֶׁל הַמְּרַכְּבָה כְּלוּלָה מְאַרְבַּע
אוֹתוֹת, היא נִקְבָּה שְׁלוֹ, פְּנִים שְׁלוֹ, פְּנִים שֶׁל רַחֲמִים. בְּגִלְלָה נֹאמֵר,
(שמות לג) אִם אֵין פְּנִיָּה הַלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מְזָה.

וּמִצַּד הַצַּדִּיק נִקְרָא אַחֲרָיו, חַיָּה כְּלוּלָה שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת,
שֶׁהֵן מְאַחֲרָיו שֶׁל הָאָדָם לְעַמַּת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה נְעֻנּוּעִים שֶׁל
הַלּוּב שְׂדוּמָה לְשִׁדְרָה, שְׁבוּ שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת, שֶׁהוּא אַחֲרֵי
לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְקֹדֶם לְמַחְשָׁבָה, שְׁנֹאמֵר בָּהּ, יִשְׂרָאֵל עֲלֵה
בְּמַחְשָׁבָה. מֵה שְׂאֵין כֵּן בְּאָדָם, שְׁעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע שֶׁהוּא אַחֲרֵי
לְמַעֲשֵׂה, וְקֹדֶם לְפְרַעְנוּת.

קָמוּ תְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים וְאַמְרוּ, רוּעָה נֹאמֵן, יִתְקִים בָּךְ זֶה הַפְּסוּק,
(ישעיה סב) אֶל תִּתְּנוּ דָּמֵי לוֹ. שְׁהָרֵי עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מְקַנְנִים
בְּצֶלֶם שְׁלֶךְ. מַחְנוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהֵם מִיִּשְׁבֵּי שֶׁל מַעְלָה,
וּמַחְנוֹת שֶׁל הַמְּלַכָּה שֶׁהֵם מִיִּשְׁבֵּי שֶׁל מַטָּה, עֲלֵיךְ נֹאמֵר (בראשית כח)
וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים וְגו'. בָּךְ עוֹלִים מַחְנוֹת שֶׁל הַשְּׂכִינָה בְּתַפְלָה
שְׁלֶךְ, וְיורְדִים מַחְנוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶצֶל
הַשְּׂכִינָה בְּכַמָּה שִׁירִים וְנִגּוּנִים בְּתַפְלָה. וְאַתָּה הוּא הַקְּרוֹב שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּתַפְלָה שְׁלֶךְ, שֶׁהִיא קְרִיבָן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינְתּוֹ.
בְּפָרְשֵׁת (במדבר כח) צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת קְרִבְנֵי לַחֲמִי, שֶׁתִּקְנוּ בְּעֲלֵי
הַמְּשָׁנָה קְרִבְנוֹת בְּתַפְלָה מִצַּד הַיְיָמִין, שְׁשֵׁם אִישׁ חֶסֶד –
כֹּהֵן. וְתִקְנוּ אֲמִירַת הַזְּמִירוֹת שֶׁהֵם שִׁיר הַלְלוּם אַחֲרֵיהֶם – מִצַּד
הַגְּבוּרָה. וְהוּד, דְּרָגָה שֶׁל דוּד הַמְּלֶךְ, נִקְשָׁר בְּשִׂמְלָה. וְאַהֲרֹן, שְׂדִרְגָתוֹ
נִצַּח, נִקְשָׁר בְּחֶסֶד. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים טז) נְעֻמּוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח.

אַחֲרֵי כָּךְ יַחֲוֹד בְּפְסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְכוּלִל בְּרָכָה וְקִדְשָׁה, שֶׁהוּא
קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ, וּבְרָכָה מִצַּד הַיְיָמִין. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (במדבר ו)
דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְקִדְשָׁה מִצַּד הַלְלוּם, הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, קָשׁוּר יְמִין וְשִׂמְלָה, וְהוּא
קָשׁוּר שֶׁל תַּפְלִין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁהִיא אֲמָא עֲלִיוֹנָה, תַּפְלִין עַל
רֹאשׁוֹ, כְּמוֹ שְׂפָרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה בְּתַפְלִין שֶׁל אֲדוֹן הָעוֹלָם מֵה
כְּתוּב בָּהֵן. וְהוּא קָשׁוּר שֶׁל תַּפְלִין שֶׁל יָד, שֶׁהִיא שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ



שְׁפָרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, הִרְאָהוּ לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. ש שֶׁל תְּפִלִּין מֹשֶׁה, כָּלוּל מִשְׁלֹשָׁה עֲנָפִים שֶׁל הָאָבוֹת לְמַעְלָה, שֶׁתִּקְנֶנּוּ שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת שֶׁהֵן סִימָן שִׁמּוּעַ, שֶׁהִיא שְׁחֲרִי"ת מִנְחָ"ה עֲרַבִי"ת, מ"ה שֶׁלָּךְ – תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית א) וַרְדּוּ בְדַגַּת הַיָּם וּבַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'.

וְאַתָּה כּוֹלֵל מְרַכְּבָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁל אֶהְרֵן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וְאָדָם הִרְאִישׁוֹן לְמַעְלָה, וּבֵת זִוְגוֹ לְמִטָּה, אִם כָּל ח"י, שֶׁהוּא צַדִּיק חַי הַעוֹלָמִים. וּמִשׁוּם זֶה אֶהְרֵן, אֵף עַל גַּב שֶׁהוּא יָמִין, פִּרְשׁוּהוּ חֲכָמִים בּו, אֶהְרֵן שׁוֹשְׁבֵין שֶׁל הַמַּלְכָּה.

יַעֲקֹב הוּא כָּלוּל מִשְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שָׁבוּ רוֹכֵב אָדָם הִרְאִישׁוֹן, שֶׁלֹּא לְחִנָּם פִּרְשׁוּהוּ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, יָפִיו שֶׁל יַעֲקֹב כִּיפּוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוֹן.

אָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, רוּעָה נֶאֱמָן, רוּאָה אֲנִי שֶׁכָּפַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמֶךָ וְאָמַר מֹשֶׁה מֹשֶׁה, לְכָלֵל אוֹתָךְ בְּמְרַכְּבָה הָעֲלִיוֹנָה וּבְמְרַכְּבָה הַתַּחְתּוֹנָה, לְכָלֵל בְּךָ אֶת אָדָם הִרְאִישׁוֹן מִצַּד הָאָבוֹת, וּלְכָלֵל בְּךָ אֶת חַוָּה מִצַּד אֶהְרֵן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה. לָמָּה לֹא כָּפַל שֵׁם יַעֲקֹב בְּךָ?

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מִשׁוּם שֶׁקָּרָא לוֹ יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לְשׁוֹן עָקֵב, כְּלוֹמַר נִקְּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר עָקֵבוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוֹן הִיָּה מִכָּהֵּה גִלְגַּל חֲמָה. וְנִקְּרָא יִשְׂרָאֵל, שֶׁשֵּׁם רֵאשׁ הַזְּכָר, רֵאשׁ לְנִקְּבָה, כְּלוֹמַר הָעָקֵב. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִחְשׁ, (בראשית ג) הוּא יִשׁוּפְךָ רֵאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנֶנּוּ עָקֵב. וְזֶה גֵרָם שֶׁכִּינָה בְּגִלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (משלי כב) עָקֵב עֲנָה יִרְאֵת ה'.

שְׂמַח רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְשְׂמַחוּ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה וְאָמְרוּ, פֶּה שֶׁל הַשְּׂכִינָה, סִינִי, מִי יְכוּל לְעַמֵּד (לִפְנֵי) פִּיךָ, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשֶׁכִּינָתוֹ מְדַבְּרִים בּו, וְשִׁשִּׁים רַבּוּא שֶׁל יִשִּׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וְשִׁשִּׁים רַבּוּא שֶׁל יִשִּׁיבָה שֶׁל מַטָּה מְדַבְּרִים בּו עַל פִּיךָ. וְעַלֶּיךָ נֶאֱמַר וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וַיִּרְדּוּ בּו.

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה סֵלֶם – פֶּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר, סִינִי זֶה סֵלֶם, וְהוּא קָל, וְסוּד הַדְּבָר – (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עֵבֶב קָל. ע"ב – יו"ד ה"י וי"ו ה"י. וְעוֹד ע"ב – י', י"ה, י"ה"ו, יְהוּ"ה. קָל – יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א ו"א"ו, יו"ד ה"א ו"א"ו ה"א. אוֹתֵיּוֹת רֵאשׁוֹנוֹת



עולות לשבעים ושנים אותיות, ואותן תולדות שלֵהן עולות ק"ל. ע"ב ק"ל עולים מאתים ושנים, כחשבון ב"ר. ואתה הוא רועה נאמן, עליך נאמר (תהלים ב) נשקו בר. ואתה רב למטה, רבן של כל ישראל, רבן של מלאכי השרת, בן למעלה, בן להקדוש ברוך הוא ושכינתו. **נאמר** אצל דוד, (שמואל-ב יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. בזה הגם התכפר דוד. וזהו שעור של חלה, שלש וארבעים ביצים ותוספת חמש ביצה, רמוז בנאמר (ויקרא ה) וחימישיתו יוסף עליו.

אשרי התפלה שיצאה מפיה, כמו שהקדוש ברוך הוא ירד על הר סיני ונאמר בו (דברים כט) כי אשר ישנו פה וגו'. כף בן (פאשר) אתה תשתדל בתורה ותפלה, הקדוש ברוך הוא יאסף עליונים ותחתונים וכל אותן נשמות שהיו וכל העתידים להיות וכל מחנות המלאכים וירד בצלם שלך לקבל התפלה שלך והתורה שלך. משום שמחשבה שלך ליחד להקדוש ברוך הוא ושכינתו בכל מחנות שלו למעלה ומטה בתורתך ובתפלתך.

הקדוש ברוך הוא, מחשבה טובה מצרפה למעשה. וכמו שהוא אמר אנכי, וכלם אמרו (שמות כד) נעשה ונשמע - כף הקדוש ברוך הוא עשה לכל המחנות שלו שכלם שתקו ושמעו לדבורך, משום שרצונך בהם ליחד להקדוש ברוך הוא ושכינתו בכל המחנות שלו.

וכף מה שהקדוש ברוך הוא הבטיח לעשות לך כמה טובות שאין להן סוף, כלם אמרו נעשה ונשמע. ומשום זה נאמר, (תהלים קג) ברכו ה' מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו, והתחזק בך. שהרי הקדוש ברוך הוא ושכינתו וכל המחנות שלו הסכימו לעשות כל רצונך ויותר, מה שהוא כתוב על ידך, ולא נפל דבר קטן מכתבת ידך שלא התקיים.

אשרי האדם שאדונו חושב אותו כגופו ועושה לו כבוד כצורתו להיות לוקח דברים של פיו בתורה ותפלה כדבריו בהר סיני. ואין אחד שפתח פיו לקטרג לו אלא כלם, עליונים ותחתונים, בהסכמה אחת וברצון אחד.

רעיא מהימנא

דבר אחר (בראשית כח) ויחלם והנה סלם, רועה נאמן, מה ל' עולה על כל האותיות, כף אתה עתיד להתעלות על כל הבריות, משום



שְׁעֵלָה לְשֵׁם שֶׁל יוֹד ה"י וְא"ו ה"י, שְׁבוּ שְׁלֹשׁ י' י' י', שְׁחֻשְׁבוֹנָן שְׁלֹשִׁים. שְׁבֵהתְחֵלָה הָיִיתָ בְּשֵׁם יוֹד ה"א וְא"ו ה"א, שֶׁהוּא יֵאָא, בִּי"ג מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵן גִּימְטְרִיָא אֶחָד. כְּעַת תִּתְעַלֶּה בְּאֵל, שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת יֵאָא. שְׁשָׁנֵי שְׁמוֹת הֵם עֲדִים הֵלֵא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מְלָאכִי ב) הֵלֵא אָב אֶחָד לְכָלְנוּ הֵלֵא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ.

וּבְשָׁלֹשׁ יוֹדִין אֵלּוּ יִתְקַיֵּם בְּךָ, (ישעיה נב) יְרוּם וְנִשְׂא וְגִבָּה מְאֹד בְּשֵׁם מ"ה. שְׁכָף עוֹלָה מְאֹד לְחֻשְׁבוֹן אָדָם. וּבִהַפּוּף אוֹתִיּוֹת – מְאֹד הוּא אָדָם. יְרוּם – בְּאַרְבַּע פָּנִים שֶׁל אַרְיָה, שֶׁהֵם (במדבר ו) יְבָרְכֶךָ יְהו"ה. וְנִשְׂא – בְּאַרְבַּע פְּנֵי שׁוּר, שֶׁהֵם יֵשׂא יְהו"ה, בְּשִׁמְאֵל. וְגִבָּה מְאֹד – יָאֵר יְהו"ה, בְּאִמְצָעִיתוֹ. וְזֶה שֵׁם יוֹד הֵי וְאוֹ הֵי, יֵשׂא יְהו"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם. רְבִיעֵי – יְהו"ה, וְשָׁמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

מִצַּד הַיְמִין נִקְרָאת אֶבֶן. וְכַמָּה אֲבָנִים לַחֹת יְקָרוֹת נִמְצְאוּ מִמֶּנֶּה, שְׁמִמֶּנֶּה מִי הַתּוֹרָה יוֹצְאִים. וּבְגִלְגָּלִם נֶאֱמַר, אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו: כְּשֶׁתִּגְיַעוּ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ טְהוֹר אֵל תֹּאמְרוּ מִיָּם מִיָּם, שְׁמָא תִּסְתַּכְּנוּ בְּנַפְשְׁכֶם. אֵל תֹּאמְרוּ שֶׁהֵם מִיָּם, מִיָּם מְמָשׁ, מְשׁוּם (תהלים קא) דִּבְרַ שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנַגֵּד עֵינָי. שְׁאֵלוּ הַמִּים זֶה הַתּוֹרָה, שְׁנֶאֱמַר בָּהּ (משלי ו) וְתוֹרָה אֹר. וּמְשׁוּם שְׁזֶה הָאֹר נוֹכַח בְּמִקּוֹר הַמִּים (ישעיה נח) אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מִיָּמָיו, נִקְרָא מִיָּם.

וּמִצַּד הַשְּׂמָאל, זֶה הָאֶבֶן שֶׁהִיא אוֹת י' – נִקְרָאת גְּחֻלָּת. וּמִשֵּׁם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, כְּשֶׁלְּהִבֵּת קְשׁוּרָה בְּגְחֻלָּת. וְיֵשׁ לָהּ אַרְבַּעַה גְּוָנִים, (ועשרה) וְהֵם: יוֹד הָא וְאוֹ הָא. יְהו"ה. וְהִיא יֵד הַגְּדוּלָה בְּיָמִין, יֵד הַחֻזְקָה בְּשְׂמָאל, הָעֲמוּד הָאִמְצָעִי, מִשֵּׁם הִיא יֵד רַמָּה, כְּלוּלָה מֵאַרְבַּעִים וְשָׁנַיִם גְּוָנִים.

וּמִשׁוּם שֶׁהִיא מִצַּד הַיְמִין – אֶבֶן. וּמִצַּד הַשְּׂמָאל – גְּחֻלָּת. בָּהּ לֹקַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְמָה מִיִּשְׁמַעֲאֵל וְאֲדוּם, שֶׁהֵם אֲשֵׁים נְכָרִיִּים וּמִים הַזֵּידוּנִים. וְהַמְּמָנִים שְׁלֵהֶם – סְמָאֵל וְנַחֲשׁ. סְמָאֵל אֵשׁ הַגִּיהֶנּוּם, מְמָנָה עַל הָאִמָּה שֶׁל עֶשׂוֹ. נַחֲשׁ מְמָנָה עַל הָאִמָּה שֶׁל יִשְׁמַעֲאֵל, וְהוּא רַחֲב הַמְּמָנָה עַל הַמִּים.

בְּיָמִין אֲבָרְהֶם, שְׁדַרְגָּתוֹ חֶסֶד, נוֹטֵל נִקְמָה מִיִּשְׁמַעֲאֵל וּמֵהַמְּמָנָה שְׁלוֹ. וּבְשְׂמָאל יִצְחָק, שְׁדַרְגָּתוֹ פֶּחַד, נוֹטֵל נִקְמָה מֵעֶשׂוֹ וּמֵהַמְּמָנָה שְׁלוֹ. בְּשָׁנֵי מְשִׁיחִים, שֶׁהֵם אֶחָד מִיָּמִין – מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד,



ואחד משמאל – משיח בן יוסף. ובדרגתו של יעקב, שהיא כנגדו, בסוד של (בראשית מח) שכל את ידיו (פי מנשה הכבוד). אריה לשמאל. שור לימין, של ישמעאל. בגלל שיהודה גלה בעשו, נמצא ימין הקדשה עם השמאל של עשו. ושמאל הקדשה עם ימין טמאה של ישמעאל, (שם מט) עד כי יבא שילה, רועה נאמן, בדרגה של תפארת ישראל, נוטל נקמה מערב רב.

בְּשֵׁלֶשׁ דְּרָגוֹת אֵלוּ יִפְקֵד (צאב) כהנים לויים וישראלים מן הגלות, ובהן יקח נקמה מעשו וישמעאל וערב רב. כדגמא של ערב רב מערבים בעשו וישמעאל, כך יעקב מערב באברהם ויצחק, ערוב של שניהם. וכך מתערב שילה עם משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, ותהא שלשלת של שניהם כאותו זמן שראה בלעם בנבואתו, שפך מתקשרים שני משיחים ברועה הנאמן בשלשה אבות בגלות האחרונה.

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו. והכל לקים הפסוק (ישעיה נד) וברחמים גדלים אקבצף. באותו זמן נשברות הקלפות שהיו מסוככות לשכינה. מיד מתגלית אכן אחת משלש אבנים, שהן סגולתא, שעליהן נאמר (יחזקאל א) ויהי בשלשים שנה, והן יי. ברביעי – אכן רביעית. בחמשה לחדש – אכן חמישית. כנגדן ויקח דוד (שמואל א יז) חמשה חלקי אבנים מן הנחל. ואלו לעמתם חמש תבות, שהן: שמע ישראל יהוה יהוה אלהינו יהוה.

וְאָנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה (יחזקאל א) – זו שכינה, בה הקדוש ברוף הוא אחד. אות ו' בתוספת ואני – הוא נהר, צדיק חי העולמים. (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. מהו עדן? זו בינה. נהר שיוצא ממנה זו ו', בן י"ה, דרגה של הרועה הנאמן, והרועה הנאמן יוצא מאמא העליונה, ומתפשט בשש ספירות עד צדיק, וממנו משקה לגן (של עדן), שהיא השכינה.

מַהוּ כָּבֵר? כ' – כְּתָר. ב' – בִּינָה. ר' – רֵאשִׁית חֻכְמָה. כְּתָר בְּיָמִין, חֻכְמָה בְּשֵׁמְאֵל, בִּינָה בְּאֲמֻצָּע. רֵכֵב לְעֵלְיוֹן, לְעֵלֶת הָעֲלוֹת. עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת כֵּלֵן נִכְלָלוּ בְּנֵהָר, שֶׁהוּא מִתְּפַשֵּׁט עַד צְדִיק שֶׁנִּקְרָא כָל, כּוֹלֵל הַכֹּל. וּבִגְלָלוֹ פִּרְשׁוּהוּ (דניאל ד) אֵילָן גָּדוֹל וְתַקִּיף, וּמְזוֹן לְכֹל בּוֹ.



ממנו תלוי הכל. כְּאֲשֶׁר רָאָה הַשְּׂכִינָה מִתּוֹךְ הַקְּלָפוֹת, רָאָה עִמָּה עֶשֶׂר סְפִירוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

סֵלֶת לְמִנְחָה, לְהַעֲלוֹת לְזֹאת הַסֵּלֶת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן לְמִנְחָה בֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת.

רעיא מהימנא

בְּחִבּוּר הַקְּדָמוֹן, אָמַר הָרוּעָה הַנְּאֻמָּן, מִכָּאן נוֹדַע אֵלּוּ דְּבָרִים סְתוּמִים הֵם, וְצָרִיךְ לִפְתַּח אוֹתָם לְפָנֵי הַחֲבָרִים. אֲבָרְהֵם וַיִּצְחַק שֶׁתִּקְנֶנוּ תְּפִלַּת שְׁחָרִית וּמִנְחָה, נֹאמַר עֲלֵיהֶם, (ישעיה מח) אֵף יָדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ – זֶה יִצְחָק. וַיִּמְנִי טַפְחָה שְׁמִים – זֶה אֲבָרְהֵם. שֶׁהִדְרֹגוֹת שְׁלֵהֶם חֹסֵד וְפַחַד, שֶׁנֹּאמַר עֲלֵיהֶם (שם סב) נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ וּבְזְרוּעַ עֲזוֹ. אֵלּוּ שְׁתֵּי זְרוּעוֹת הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא יְהוָה, הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי. הַסֵּלֶת שֶׁלּוֹ זוֹ הַשְּׂכִינָה הַתְּחַתּוּנָה, הָאוֹר שֶׁלּוֹ, סֵלֶת נִקְיָה מִצְדוֹ בְּלִי פְגָם שֶׁל חֶשֶׁךְ וּבְלִי תַעֲרֻבַת חֶשֶׁךְ כָּלֵל. שְׁכַף הֵם חֶשֶׁךְ עִם אוֹר, כְּמוֹ דָּגָן בְּפָנֵי מוֹץ וְתֵבֶן.

וּבְחֻטְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִתַּעֲרָבִים חֶשֶׁךְ וְאוֹר, וְכִמוֹ שֶׁאָדָם דָּשׁ תְּבוּאָה וּלְבַסוּף הוּא בּוֹרֵר אוֹתָהּ כְּבוֹרֵר אֶכֶל מִתּוֹךְ פְּסֻלַּת – כֶּף יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּרוּחָם כְּאֲשֶׁר מִתַּעֲרַב בָּהֶם חֶשֶׁךְ. וְסוּד הַדְּבָר – (תהלים נא) זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשֻׁבָּה וְגו'. שְׁכַכְךָ נִשְׁבֵּר הַחֶשֶׁךְ, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, שְׁמַכְסָה עַל הָרוּחַ כְּמוֹ מוֹץ שְׁמַכְסָה עַל הַחֻטָּה, אוֹ כְּמוֹ עֲנָן שְׁמַכְסָה עַל הַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא מְנִיחַ לוֹ לְהֵאִיר.

וּבְזִמְן שֶׁחֶשֶׁךְ, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, מְכַסֶּה עַל יֵצֵר הַטּוֹב, שֶׁהוּא אוֹר, הוּא כְּמִי שֶׁאָסוּר בְּבֵית הָאָסוּרִים שֶׁל יֵצֵר הָרַע. וְאֵף כֶּף, כְּאֲשֶׁר יֵצֵר הַטּוֹב הוּא אָסוּר בְּרִשׁוֹת יֵצֵר הָרַע, כֶּף הֵם אָסוּרִים הַחֲטָאִים שֶׁל יֵצֵר הַטּוֹב בְּרִשׁוֹת הַחֲטָאִים שֶׁל יֵצֵר הָרַע. וּבְזִמְן שֶׁיִּשְׁבַּרְאָדָם רוּחוֹ בְּכָל אֵיבָרָיו לְפָנֵי יְהוָה, מַה כְּתוּב? (ישעיה מט) יֹאמַר לְאָסוּרִים צֹאוּ וְלֹאֲשֶׁר בַּחֶשֶׁךְ הִגְלוּ.

אֲבֵל הַשְּׂכִינָה הִיא סֵלֶת נִקְיָה, שֶׁאֵין חֶשֶׁךְ וְאֵפֶלָה יְכוּל לְהִתַּעֲרַב בָּהּ. הִיא כְּמוֹ גֶפֶן שֶׁאֵינָה מְקַבֶּלֶת הַרְּכָבָה מִמִּין אַחַר שֶׁאֵינָה מִינָהּ. וְזוֹ הַסֵּלֶת בֵּין זְרוּעוֹת הַמֶּלֶךְ הִיא יוֹשֶׁבֶת, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית. (ע"כ

רעיא מהימנא)



(ובכחבור קדמון) בלולה בשמן כתית, בשמן - באותו שמן שנמשך ויוצא מלמעלה. אמר רבי שמעון, יפה אמרת. אבל מהו כתית? אלא סוד עליון הוא. שפיון שהוא שמן, מהו כתית? אלא רמז הוא שהוא רומז לשמש בנקבה, להמשיך אצלה שמן כתית כמו שראוי לה, לא היתה אלא כתית (אלא סוד עליון הוא, שהוא רומז להמשיך אצלה שמן כתית כמו שראוי לה), להוציא מזיתים, שהם אברי הגוף, ולהמשיך אותה המשכה מלמעלה בכל איבר ואיבר. (לא היה אלא כתית).

והצדיק הוא שכותש כתישות, ומוציא מכל אותם איברים עליונים, שהם זיתים קדושים, שמן המשחה, בתשוקה שלמה לגבי הנקבה. ואם לא יכתש, לא יצא אותו השמן, אלא בלי תשוקת האיברים. ואותו שפע לא תהנה ממנו הנקבה, ולא יהיה כמו שראוי עד שתהיה בלולה ממנו מכל האיברים. ועל זה בלולה בשמן כתית, להנות ולהיות נזונה ממנו.

רעיא מהימנא

אמר הרועה הנאמן, מנורה הקדושה, כמה מתוקים דבריך. ודאי נאמר כאן בלולה בשמן כתית, ונאמר שם בתורה שבעל פה, בלולה במקרא, במשנה, בתלמוד. ועוד יש סוד שני, בלולה בשמן כתית - ודאי אין התורה היא בלולה אלא למי שסובל כמה יסורים בשבילה, כמו שפרשה בעלי המשנה, שאין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו עליה. ועוד אמרו, בזמן שאתה מכתת רגליך ממדינה למדינה, תזכה לראות פני שכינה.

ועוד בלולה בשמן כתית - זהו שמקים פת במלח תאכל (יחזקאל ד) ומים במשורה תשתה. ועוד בלולה בשמן כתית - זהו שכתוב (ישעיה נג) והוא מחלל מפשענו מדכא מעונותינו. ועוד בלולה בשמן כתית - זה צדיק חי העולמים שמושך טפות קדושות, שהן פרורים כזיתים, מהמח העליון, שהם עשרון אחד כנגד י'. ושני עשרונים - י'. ושלשה עשרונים לפר - י'. והם - עשרון לכבש, ושני עשרונים לאיל, ושלשה עשרונים לפר.

וסוד הדבר אמרו בתעניות, אין טפה יורדת מלמעלה שאין עולות כנגדה טפים. והם בסוד זה: והרמז שלהן כנגד שלשה מחין.



אחד - מח הזכרון. שני - מח המחשבה. שלישי - מח הדמיון. הדמיון והזכרון עולים מן הלב. המחשבה יורדת על הלב, ומקבלים אותה עליהם כמלך, משום שזה האדם, שהוא מחשבה, שרוכב ושולט על חיה שלישית, יורדת עליה אצל שתי החיות, ופותחים כנפיהם לקבל אותה כמו נקוד חולם על צירי - נעשה סגולתא, וזה כתר עליון על חכמה ובינה.

עשרון ושני עשרונים רומזים לשלש חיות של המרכבה העליונה, שהן: גדלה, גבורה, תפארת. שלשה עשרונים רומזים לנצח, הוד, יסוד. מרכבת המשנה. רביעית ההין - זו מלכות הקדושה, ה' רביעית משם יהו"ה, שהוא ארבע פני אדם. (ע"כ רעיא מהימנא). (ובחבור קדמון).

זהר

רביעית ההין, רגל רביעית לכפסא העליון, והיא עולה תמיד אצלו בכל יום ויום עד מחשבה עליונה שאין לה סוף, ומשום זה העולה באה על הרהור הלב.

רעיא מהימנא

ובחבור הקדמון אמר, רועה נאמן, אותו טעם של זרקא היא אות יו"ד, רביעית. אף כך בחיה ששמה אדם, שארבע פנים שלה שמה יהו"ה, מקף שופר הולך סגולתא. שלש חיות שהן שנים עשר שבטים. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

ובחבור קדמון, עולת תמיד היא רגל רביעית לכפסא העליון. זו עולה תמיד בכל יום מאלו הימים ששת ימי בראשית. בשבת - על אחד שנים, כדי שיתוסף בה אור ושלמות כמו שראוי, והרי נתבאר.

ללמד זהר הקדוש כלו בכל השנה - מחלקים הדפים כפי הימים של כל השנה

גם דע כי יש נוהגים ללמד זהר הקדוש כלו בכל השנה, שמחלקים הדפים כפי הימים של כל השנה, ואשריהם ואשרי חלקם.

(כפסא אליהו שער ד')